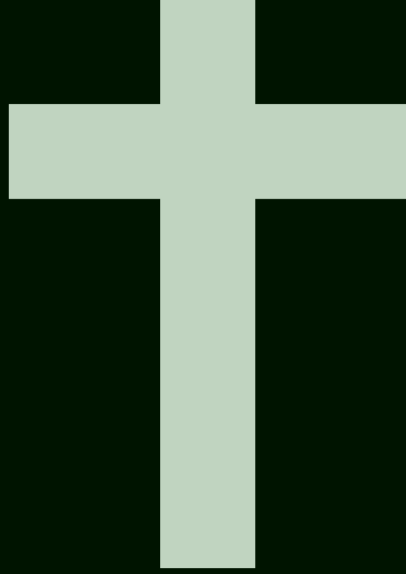

Mooꞑaani iiji

New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

Moocaani iijĩ
New Testament in Muinane (CO:bmr:Muinane)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muinane

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Muinane [bmr], Colombia

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muinane

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	56
SAN LUCAS	89
SAN JUAN	144
HECHOS	183
ROMANOS	230
1 CORINTIOS	252
2 CORINTIOS	273
GALATAS	288
EFESIOS	296
FILIPENSES	303
COLOSENSES	308
1 TESALONICENSES	313
2 TESALONICENSES	318
1 TIMOTEO	321
2 TIMOTEO	328
TITO	333
FILEMÓN	336
HEBREOS	338
SANTIAGO	355
1 SAN PEDRO AAME	361
2 SAN PEDRO AAME	367
1 SAN JUAN AAME	371
2 SAN JUAN AAME	376
3 SAN JUAN AAME	377
SAN JUDAS AAME	378
APOCALIPSIS	380

SAN MATEO

Jesucristo Sücijeminaa.

(Lc 3.23-38)

¹ Jinoodimou Jesucristo eedeetemihaiu iicaumo. Jaabo Jesucristo David, Abraham, icamisi iyaachi iicaubo.

² Jaabo Abraham Isaac onooboco seemevauhi. Jaabo Isaac seemevauhi Jacob onooboco. Jaabo Jacob seemeneu Juda onoobo bu saatoho inahabomi.

³ Jaabo Juda seemevauhi Fares, Zara, onoomisico. Jaamisi seejiu Tama onoogo. Jaabo Fares seemevauhi Esrom onooboco. Jaabo Esrom seemevauhi Aram onooboco. ⁴ Jaabo Aram seemevauhi Aminadaco. Jaabo seemevauhi Naaso onooboco. Jaabo seemevauhi Salmon onooboco. ⁵ Jaabo seemevauhi Boos onooboco. Jaabo seejiu Rahab onoogo. Jaabo Boos seemevauhi Obed onooboco. Jaabo seejiu Rut onoogo. Jaabo Obed seemevauhi Isai onooboco. ⁶ Jaabo Isai seemevauhi aivojiiibo Davidco. Jaabo aivojiiibo David taabau Betsabe onoogo. Jaago Uria onoobo taabaco udumitiiciugo Salomon onooboco seemevauhi.

⁷ Jaabo Salomon Roboan onooboco seemevauhi. Jaabo seemevauhi Abia onooboco. Jaabo Abia seemevauhi Asa onooboco. ⁸ Jaabo Asa seemevauhi Josafat onooboco. Jaabo seemevauhi Joram onooboco. Jaabo seemevauhi Uzias onooboco. ⁹ Jaabo Uzias seemevauhi Jotan onooboco. Jaabo seemevauhi Acaz onooboco. Jaabo Acaz seemevauhi Ezequias onooboco. ¹⁰ Jaabo Ezequias seemevauhi Manase onooboco. Jaabo seemevauhi Amon onooboco. Jaabo seemevauhi Josia onooboco. ¹¹ Jaabo seemevauhi Jeconia onoobo, bu inahabomi icamoco Israel cuumiminaaco Babilonia jiiinijevi asatyuudihivi.

¹² Jaanobuunati Jeconia seemevauhi Salatiel onooboco. Jaabo seemevauhi Zorobabelco. ¹³ Jaabo Zorobabel seemevauhi Abiud onooboco. Jaabo seemevauhi Eliaquim onooboco. Jaabo seemevauhi Azor onooboco. ¹⁴ Jaabo seemevauhi Sadoc onooboco. Jaabo seemevauhi Aquin onooboco. Jaabo seemevauhi Eliud onooboco. ¹⁵ Jaabo Eliud seemevauhi Eleazar onooboco. Jaabo seemevauhi Matan onooboco. Jaabo seemevauhi Jacob onooboco. ¹⁶ Jaabo Jacob seemevauhi Joseque Maria taje iicauboco. Jaago Maria Jesuco seemevauhi Cristo imomo iicaaboco.

¹⁷ Jaamaño Abraham iicaunoti David ifiivuunovi icamo fahuseeci sino igueenemeheje idimobacajeva. Jaanoti bu siino tonoodibacajevaro, bu israelmico babiloniam iiguinonimoro aamocasiunovi. Jaamo nani-vaminaaco iicanicibadi. Babilonia jiiinijevi satyuumo. Jaanoti bu siino tonoodibacajeva nigaciti jari Cristo fiivuuhi.

Jesucristo Ifivuuno.

(Lc 2.1-7)

¹⁸ Jilli Jesucristo fiivuuhi seeji Maria Joseque itajevaqui icacuui. Jaarugo diibomahi iicautinaacaro seemene ijeebifaño icacuui Moocaani Gaija mitya noojiri. ¹⁹ Jaanaa Jose aiji ijeebi imino iicahicaumaño imuguutiibo miyaminaaco diigo tolli iicaunoco uguubusunoco. Jilli lliivi diigoti gaa-jaciratino idugaavequi omoonijiruno, ²⁰ esamaajeri icahicaubovi fucu tigafañodi Moocaani toomominaafi diibovi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Jose David iyaachi, igototiboro Mariaco diitaabati gaayici oono diigofaño seemene ifivosee Moocaani Gaija seemene. ²¹ Jaasee ifivoseeque Jesuti

momoni. Jilli diibo momo icaji diibo cuumiminaaco iimititi atajasujiibo iicamaño, nooboro.

²² Jilli icauno johono Moocaani ihiimaaminaafi Isaia onoobofeenedi ununo imiyacafetequi:

²³ Bagocaja ohoovagoro seemevajigo. Jaabo momoji, Emanuel, nooboro. Jaano jino momo Emanuel onono: Moocaani mihaivi gasecui, eneejiruno.

²⁴ Jaabo Jose aaicuudi, Moocaani toomominaafi diiboco unuubadi moonubo Mariaco mogaiti gaayiciubo. ²⁵ Jaarugoma icautiibo iseemeneque iiciugoro Jesuti omomoniutinohachuta.

2

Jiinijeo Maaimomi Jesuco Emeecivauno.

¹ Jaabo Jesu fiivuuhi Belen onoocuumivi Judea jiinjevi. Jaasumi Herode onoobo toojiinije aivojibou.* Jaanaa Jerusale cuumivi gaseumo oriente aamijiti asaaumo maaimomi gaseuhi. ² Jaamo dilluuhi: ¿Cuuca iicaabo judiom aivojibo ifiivoobo? Miho mihai orienteti imeecirigaico maatyimemere jino masaahi diiboco mihimovamo, noomoro.

³ Diito jilli unuunoco ihaivojibo Herode uguubuuboro niji niji minifutuuhi, bu paryi Jerusale cuumi miyaminaa icano. ⁴ Jaaboro ihaivojibo paryicino sacerdotemi aivojitoco ucuuhuvauboro, bu Moise tajibaco miyaminaaco ijibeguefimoco icano ucuuhuvauboro diitoco dilluubo: ¿Naa, conoovi fiivejiibo Cristo? nooboro.

⁵ Jaanegui nuumo: Belen de Judeavi fiivejiibo tolli nooboro Moocaani iimaaminaafi caatiniuhi:

⁶ Ijoho Belen Juda jiinije cuumi, aivo obocigotirucuumi, bu toojiinijeo aivojitoguiniovi diicarahi. Jaarunaa Moocaani bocigusuhi. Miho difaño aivojibo fiiveji taacuumiminaa israelminaaco eteemejiibo, noono, noomoro.

⁷ Jaanoma icaubo Herode diito maaimomico toovono ucuuhuvauboro imino dilluuhi diitoco imeecirigaico cofucu aatyimeunoco. ⁸ Jaaboro diitoco Belen cuumijaa agalluuboro nuubo: Tahí mofoo. Jaamoro imino midillu toosee iicamañoco. Jaamo mahatyimedi uco mijibogo uujoho bu tolliro imetequi, nooboro.

⁹ Jilli nooboro diitoco maaimomico ihaivojibo ijibuguuneri fuumo. Jaanaaca diibo imeecirigaico aamijiti aatyimeubo diito imega feehicauhi. Jaanofeenevi jari imeecirigai samañoviro minifutuuhi toosee iicaunohallivi.

¹⁰ Jaagai imeecirigaico imaaaimomi aatyimeumoro sihidi imo imo minifutuumo. ¹¹ Jaadi toojafaño ajaaveveumo tooseeque atyimeuhi, bu seeji Mariaco icano. Jaamoro tooseeguiino ememuivuumoro tooseeque imuumo. Jaadi isatyotaaco afaayumoro tooseeque aciumo oro, insienso, mirra icanoco.

¹² Jaadi tigafañodi diitoco: Herode icahigodi muhuumidino, noonoro afagunegui, siijiriro uumiumo ijiinijejaago.

Jesuma Caanimisi Egipto Jiinijejaago Aгааuno.

¹³ Jaamo diito maaimomi ufuunobuunati tigafaño Moocaani toomominaafi Josevi ajafeveuboro diiboco nuuhi: Gañiivo jaaboro seemeneque seejima dicitibo Egipto jiinjevi digaa. Jaaboro tahí diica jari ico onoonohachuta Herode amisi seemeneque guinejiibo igaicauqui, nooboro.

* **2:1** Jaabo Herode Imityaabo noobo.

¹⁴ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseema seejico #ciuboro fucufeeneviro fuuhi Egipto jinijevi. ¹⁵ Tahĩ icaumo Herode iguijeveutinohachuta. Jilli icauno Moocaani ihiimaaminaafifeenedi unuuno imiyacafetequi: Egipto jinijeti Taseemeneque cuhuvaji, unuuno.

Herode Seemeque Gaisiraicisuhi.

¹⁶ Jaanaaca Herode maaimomi diibo iijico agañiunoco agaajaciuboro sihidĩ sifiratuubo. Jaaboro seemeque paryi #cino gaisiraicisuubo mificabaciti guinovĩ iicaumoco paryi Belen cuumiri icaumo seemeque, bu paryi ihallidi iicaucuumije miyaminaa seemeque icano, maaimomi diiboco unuusumi paryi ifiivusehejeque. ¹⁷ Jilli miyaavuuno, Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatiniuno:

¹⁸ Guubuvusuno ico Rama onoohigovi ataacasino sihidĩ ijijovoonino; Jaago Raquel iseemeque ataago. Jaago imogotĩhi diigoco ajacusunoco ochoomocini cuuneguiiha, nooboro.

¹⁹ Jaanobuunati Herode iguijeveunobuunati siino Moocaani toomominaafi Josevi siino jafeveuhi tigafañodi Egipto jinijevi. Jaabo diiboco nuuhi: ²⁰ Goova gañivoobo seemeneque seejima diicibo dojicuviro duhumi Israel jinijevi guijevecuumo seemeneque agaicaauguehicaumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Jose agañiivuuboro tooseeque seejima satyuuhi Israel jinijejaago. ²² Jaarunaa Arquelao onoobo caanibuuna Judeavi aivojiboti iicaunoco Jose agaajaboro tahĩ ufuunoco iguiubo. Jaaboco tigafañodi ijibuguunoma iicaubo Galilea jinijejaagoviro fuubo. ²³ Jahigo #futuudi Nazare cuumivi icatuubo. Jilli icauno Moocaani iimaaminaa unuuno imiyaavequi: Jesu Nazareoobo, noociniji, unuuno.

3

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mr 1.1-8; Lc 3.1-9, 15-17; Jn 1.19-28)

¹ Tusumi Jua Nitiminaafi saauhi Judeati iicano sicaihigovi jibogooboro jilli neehicauhi: ² Amihai imitico mejeevesucu, jino Moocaani aivoji iicajino fiitivucuhi, nooboro.

³ Jaabo jaani Jua, johono diiboti Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatiniubo:

Saatoho ico guubuvusuhi sicaihigoti ocoovadiicinino: Moocaani jiihaico mihimibachu; sano ticovoro jiihaico meheetavo, onoono.

⁴ Jaabo Jua gaachehuu camellomi ijeene eetavotau. Jaabo machutahicau chahacami, bajio iimi icanoro. ⁵ Jaaboco uguubunicivamo saahicauhi Jerusale cuumiti. Paryi Judeao jinijeminaa, bu Jorda teehi fiitino iicano jinijeminaa icamo diiboco uguubunicivamo. ⁶ Jaamo iimitico ijibogonobuunati Jua diitoco Jorda onoohifaño nitihicauhi.

⁷ Jaanaaca bu diibojaago ajashutimo fariseomoto, saduceomoto icamo diibojaa initiquimaaivamo asaahicaunoco aatyimeuboro diitoco nuuhi: jiniimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihai ijibogonoti mataajaji ñhicuno Moocaani omoonijino ifitivonoti? ⁸ Jaanegui imino mihica miyaano amihai eedehefifico mejeevesuno foovono ihifuvusuqui.

⁹ Jaamoro mihai Abraham iyaachimihai, noomoro mihiimaadino. Miho jino amihai neehi: Jiba guisiba icarubati Abraham iyaachimihaiti Moocaani fiivusujirahi. ¹⁰ Miho jigaaaje imibaicini cuuhi imohonoco iquitiqui. Jaabadi paryi imohono iiminoco onoovatihehejeque miquitimoro cijigaifaño mijigasutahi. ¹¹ Miyaano naha uujoho nifaihuri nitihicahi amihai imitico mejeevesucuuno jibogobadi iicano. Jaanoti naha taabuunati

asaabo amihaiho nitiji Moocaani Gaijari, ciijigairi icano. Diibo tajanaaniciivi mityahi. Jaamaño uujoho aivo ifototihii diibo tihaijaajeque asatyejirunovi. ¹² Jaabo usefaño ipala icacuuihi. Jaaneri itrigoco iimibachuuboro ibeevaco aicujiibo. Jaaboro itrigo noovataco igranerofaño ficujiibo. Jaaboro ibeevanoco jigasujiibo ufucuro ajabaavejitino ciijigaifaño.

Jesuco Initiuno.

(Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

¹³ Jaanaaca Jesu saauhi Galileati Jorda onoohijaago Jua iicauhigo diiboco Jua iniqui. ¹⁴ Jaarunaaca Jua iticoni imuguutihii. Jaaboro Jesuco nuubo: ¿Uco naha ijoho nitijirahi milliti bu ico uujoho nitijirahi? nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Jaafa jisumihica tolli icano, tolli Moocaani atajiiibanoco imino momooniqui, nooboro.

¹⁶ Jaadi Jesuco initiubo iteehifañoti iinovaubacaro niqueje faayacafutuuihi. Jaanofañoti Jesu atyimeuhi Moocaani Gaija nimiihubadi jeevaabo diibohallivi iniiitovaunoco. ¹⁷ Jaanaaca guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Jaani Taseemene aivo agaijiibo diiberi sihidi uujoho imo imo iicaabo, unuuno.

4

Jesuco Iji Inisuuno.

(Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

¹ Jaanaacaro Moocaani Gaija Jesuco satyuuhi sihi sicaihigovi, iji diiboco inisuqui.

² Jaabo tahigo icaubo cuarentadi cuujeva, bu cuarentadi fucuva icano machutiibo. Jaanobuunati jari diibo ajeba aivuuhi. ³ Jaaneguiiha ihiji Jesujaa asauboro diiboco nisuvauhi jilli nooboro: Miyaano Moocaani Seemene idiicahachijiji jiba guisibaco tajiba maahunoti iminifetequi, nooboro.

⁴ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro Caatinihaame neehi: Idiïnorro maahu sefari miyaminaafi icajitihii, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono, nooboro.

⁵ Jaadi ihiji Jesuco satyuuhi iimino Jerusale cuumihallivi. Jaaboro diiboco caamovono ficuubo Moocaani iija niibahucu nijequevi. ⁶ Jaaboro diiboco nuubo: Miyaano aivo Moocaani Seemene idiicahachijiji juugati baavi casiniivo. Miïro Caatinihaamefaño noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi ihusenehallivi ico gaayicinijimo. Jaabo guisiba sefavi ditihaiño aivovotino iicaqui, noono, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Miïro tolliro noono Caatinihaamefaño: Moocaanico nisudino, noono, nooboro.

⁸ Jaanaaca bu siino ihiji diiboco satyuuhi caamovobai nijequevi. Jaaboro paryi diiboco ifusuubo fanoojiinijeneque paryi ihaivojinoma.

⁹ Jaaboro diiboco nuubo: Meeci, paryi jinooco ico uujoho aciji, taaguiino ememuivooboro uco idiimohachijiji, nooboro.

¹⁰ Jaanoma iicaabo Jesu diiboco nuuhi: Satanas fuucu, miïro Caatinihaame neehi: Moocaani Dioscoro diimo. Jaaboro diibocoro deecivo, noono, nooboro.

¹¹ Jaadi jari ihiji Jesuditi buhigovi minifutuuihi. Jaadi Moocaani toomominaa asaumorro diiboco jeecivovauhi.

Jesu Ticonihi Ijibogoobo Galileavi.

(Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

¹² Jaanaa Jesu guubuuhii Jua civojafaño iicaunoco uguubuuboro fuuhi Galilea jiiinijevii. ¹³ Jaaruubo Nazare cuumivii icautiiboro ufuubo icatuuhii Capernau cuumivii, Zabulon, Neftali icamisi jiiinije onoohigo muuaijiniri iicaucuumivii. ¹⁴ Tollii icauno, Moocaani iimaaminaafi Isaia acaatiniiuno imiyaacafetequi:

¹⁵ Zabulon jiiinije, Neftali jiiinije icano muuaijinidii iicano jiihairii, Jordanti aamijjaagovii, Galilea iicahigo judiomii iicatimoo iicahigo. ¹⁶ Civoonoo jiiinijeguiino iicaumoco achicuuono seseene. Jaabadiiro bu guijeve civo jiiinijeguiino iicaumoco sese achicichii, nooboro.

¹⁷ Jaadii jari Jesu ticoniuhii miyaminaaco ijiiibogoobo: Amiihai imitico mejeevesucu jino Moocaani aivojii fiitivucuuhii, nooboro.

Jesu Coovahi Igueenemehejedimo Fiiciminaaco.

(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

¹⁸ Jaanaaca Jesu feehicauhi Galilea muuaijinidii. Jaabo atyimeuhii miimisiicii inahabomaa icamisico. Saafi momou Simon onooobo bu samomou Pedro. Jaanotii saafi momou Andre onooobo. Jaamisi fiiciminaatissii iicaumaño isiniciuhuneri muuaifaño fiicihicaumisi. ¹⁹ Jaamisico Jesu nuuhii: Tadyojicutii masaa amiiisico miyaminaa fiiciminaatissii eetavequi, nooboro.

²⁰ Jaasumiro isiniciuhunoco ejeevesuumisiro diibo dojicutii fuumisi.

²¹ Bu jaano janaanicii Jesu siino sitisico atyimeuhii: Jacoobo onooobo, bu Jua icano iicamisi Zebedeo achimisico, imeenegafaño caanima iicaumisi isiniciuhunoco amaahuniumisico. ²² Jaamisico Jesu ucuuhuvaunegui caanico imeenegafaño ejeevesuumisiro diibomaa fuumisi.

Jesu Sihidii Miyaminaaco Jiiibeguehi.

(Lc 6.17-19)

²³ Jaabo Jesu fahigovadi Galilea jiiinijerii feehicauhi faacuumiva sinagogajanofaño jiiibogooboro. Moocaani aivojii jiiibogoo iimino jiiibogoco jiiibogooboro, bu fanoova guihuvaneri iguihuvamoco buheesuboro.

²⁴ Jaanoco Jesuditi guubucuumo paryicicino Siria jiiinijerii. Jaamoro diibojaa sivaumo paryicicino fanoova guihuvaneri iicaumehejeque fanoova aivoneri, bu emeiimivatomehejeque, epilepsia guihuvarii iicaumoco, bu idiiino isifañimehejeque icano. Jaamoco Jesu buheesuhicauhi. ²⁵ Jaaboco bucasihicaumo sihidii miyaminaa Galileaoto, bu Decapoli jiiinije cuuminooto Jerusale cuumiteheje, bu Judea jiiinijeoteheje, bu Jordan aamijjaagoteheje icamo.

5

Ifabaihallivii Jesu Ijiiibuguuno.

(Lc 6.20-23)

¹ Jaanaa Jesu sihidii miyaminaa iicaumoco aatyimeuboro caamo ifabaii ni-jequevi ufuuboro casivutuubo. Jaabo cojivii ijiiibogominaa igaivuuhii. ² Jaadii Jesu ticovauhi diitoco ijiiibogoobo jillii nooboro:

³ Imicani icamo Moocaanico iimogomo ijeebiiino iidaasumaño. Jaamaño niquejefaño mihicajii.

⁴ Imicani icamo iidaasuno iicamo. Diitoco Moocaani jacusuji.

⁵ Imicani icamo, ijeebiiino isicumo. Diito jiiinijeque Moocaani aaciguujeque gaayicijii.

⁶ Imicani icamo iiminoco omoonijirunoco aivo iimogomo. Diito imo imo minifeteji.

⁷ Imicani icamo sitaaco iidaasugomo. Diitoco Moocaani iidaasugueji.

⁸ Imicani icamo ijeebii imihinatimo. Diito Moocaanico atyimeji.

⁹ Imicani icamo sajeeb# icaco omoon#mo. Diitoco Moocaani: Taseeme, eneejimo.

¹⁰ Imicani icamo Moocaani iimogonoco omoon#nohalliti diitoco ij#heveeme. Diitononeji niqueje aivoji.

¹¹ Imicani am#hai tahalliti am#haico miyaminaa aivonoono onoomoro idaasuno omoon#mo, am#haihallivi sicama#hehejeque ij#bocasimo. ¹² Jaasumi sihidi imo imo mihica, toono jaada ufucu niquejefa#o sihidi jeevano ijaadaco magaayiciji. Mi#ro tolliro am#hai imegavi iicaumo Moocaani iimaaminaaco idaasuno moon#umo.

Jiinije Imuhu Ohoovicino.
(Mr 9.50; Lc 14.34-35)

¹³ Am#hai jiinije imuhu. Jaano imuhu ijeevetecuuruva, #jinejeri bu mihimuhunjirahi; jinejebaguiha imicujitiruno? Jaanoco buhi maga#noco miyaminaa quicujirahi.

Jiinije Aachicinita Ohoovicino.

¹⁴ Am#hai jiinije aachicinim#naa. Mi#ro ifabaihalliri iicacuumi toovono icatat#hi. ¹⁵ Bu jaabadiro cuugahuco min#moro siinerihallivi mafabaacutat#hi. Jilliro ofoovoma#ovi caamo mificutahi paryi jaathe iicamoco ihachiciniqui. ¹⁶ Jaabadi am#hai momooni am#hai foovo miyaminaa imefeenevi foovono ihifuvusuqui. Jaamoro am#hai imino momoon#noco aatyimemere, Moocaani niquejefa#o iicaaboco iimequi.

Jesu Taj#baco Ij#bogono.

¹⁷ Uco mehesicinidino, Moise taj#baco, bu Moocaani iimaaminaa j#bogoco icano finisuvaabo, noomoro. Jilli toono unuuno imiyacafetequi saahi. ¹⁸ Mi#ro miyanotiro am#haico nehi: Niqueje, jiinije icano iicanohachuta taj#bahaame naavutusuti sanooba ga#cafetejit#hi, ufucu iicajino iicanohachuta. ¹⁹ Jaama#o taj#bati sanoogayi ajashurunoco miyaano noot#bo tolli omoon#bo, bu jaaboro sitaaco tolliro imitino imooniqui agaajasuuboco ufucu niquejefa#o tolliro jilli imih#fooboti noocafetejiibo. Jaanoti imityagooboro imino omoon#boro sitaaco tolliro imooniqui ij#bogoobo ufucu niquejefa#o aivo miyaaboti noocafeteji. ²⁰ Mi#ro jino am#haico nehi: Am#hai caatinim#naa, fariseomi icamo iicabadiro mihicamoro Moocaani iimogonoco momoonitihachiji bu niquejefa#o mefeemit#hi.

Icaj#sudit# Jesu Ij#bogono.
(Lc 12.57-59)

²¹ Am#hai muguubuhicacuhi, am#hai eedeetem#haico jilli unuunoco: Gaicaudino; cajaanihacho sitaaco agaicaaubo castigacafeteji, noomoro.

²² Mi#ro jino uujoho am#haico nehi: Cajaatyohacho inahabojaago isifiratomo castigacafeteji. Cajaatyohacho inahaboco imitino onoomoco aivo isefa aivojito castigaji. Jaanoti bu inahaboco: Miyaaboividi, onoomo inferno cijigai #hicuguino guinov# minifeteji.

²³ Jaanegui Moocaanico imequi ofooboro dinahaboma imitino idiicanoco edeesafotooboro, ²⁴ siino uduumiiboro iticoni dinahabojaagovihi difoo. Jaaboro diibo dimij#votoobo sajeeb# minifototo. Jaadi jari duhuumiibo Moocaanico diimoto.

²⁵ Jaanoti bu cajaatyohacho dihallivi ij#bogomoro ico isisisuqui asatyohachiji, dinahaboma j#haiviro dimij#vo. Ico dugaacum#naafico acitot#bo iicaqui. Jaabo diibo sisim#naaco ico acijiruubo. Jaamo ico civojafa#o

jihacujirahi. ²⁶ Miyanotiro ico neehi: Tahigoti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

Jesu Jibeguehi Sifigoma Mihicajirunohallivi.

²⁷ Amihairyo muguubuhicacuhi sicije unuucunoco: Sifigoma dicadino. ²⁸ Mihiro jino uujoho amihaco neehi: Cajaatyohacho gaigooco imogomoro emecimo ijeebifañodi diigoma icacuhi.

²⁹ Jaanegui dimiyanaagohaalli ico imitifano agañisuhachiji, tollico dicibo tehesino gani; imijirunaa difiti samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti imijitiruno faabohoro difi cijigaifano agañicafotono. ³⁰ Jaanoti bu dihuse dimiyahuse ico imitifano agañisuhachiji quiticibo tehesino gani; imijiruno samañogayiro iti agañicafotono. Jaanoti aivo imijitiruno faabohoro cijigaifano agañicafotono.*

Jesu Jibeguehi Gaigooco Ejeevesufinohallivi.

(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

³¹ Tolliro bu sicije nuumo: Cajaanihacho mogaico ejeevesumo, diigoco ejeevesucunohaameque ihaciqui, noono. ³² Jaarunofano uujoho neehi: Cajaanihacho mogaico ajevahalliti icatino ejeevesuhachiji diigoco ajeva imitico icisuubo. Jaamaño sifi ejeevesucugoco icibo diigofañodi ajeva imitico ichi.

Jesu Moocaani Momofañodi Monoonicinhallivi Jibogono.

³³ Tolliro bu muguubuhicacuhi, sicijeminaaco unuunoco: Moocaani momofañodi unuucunoco bañidino diibo imefeenevi, noono. ³⁴ Jaarunaaca uujoho amihaco neehi: Moocaani momofañodi mohoovicidino, niquejefañodi oovicimoro menedino, toono Moocaani aivoji icaga icahigo. ³⁵ Tolliro bu jijnijefañodi mohoovicidino, toojehallivi Moocaani itihaco ificunocije icamaño; bu Jerusale cuumifañodi mohoovicidino, tuucuumi Aivojibo Jesu cuumi icamaño. ³⁶ Tolliro bu ooviciboro: Tañigai seseeteji, needino. Tolli eneeneri sajabaco diinigaizeque seseetesujirahi, nacu bu civutusujirahi jaanucuhu. ³⁷ Jilli ticovonoro: Jihhi, Chahano, monoo. Jaanoti janaanicivi mejeenesucunoo, toono ijiti asaacuuno.

Mino Minaafico Magaijino.

(Lc 6.29-30)

³⁸ Amihairyo muguubuhicacuhi, sicije jilli unuunoco: Saafi aallico ifnicaruhachiji, bu diibo aallico finicarujirumo. Tolliro iigaico igañisuruva, bu diibo iigaico ganijirumo. ³⁹ Jaarunofano uujoho amihaco neehi: Imitiboma mihibacacidino. Ivinaaca jilliro saatoho amihai imeti agabacuhachiji, saanaagohimeque bu mahaci tolliro bu igabacuqui. ⁴⁰ Tolliro bu cajaatyohacho ico ahaamimoro dicaamoojaco udumiticigohachiji, tolliro bu disacoco daaci. ⁴¹ Jaanoti bu tolliro saatoho, fisetaco minocci kilometro ticovovi satyequi atajibahachiji igueeneme kilometro ticovovi satyo. ⁴² Jaanoti bu cajaatyohacho ico siinoco idillumoco daaci, bu duvuduvedino sita ico: Uco tooneguiiha presta, noomoro idillumediti.

Diminaaco Gaiji

(Lc 6.27-28, 32-36)

⁴³ Tolliro bu sicije unuunoco muguubucuhu: Digataavominaafico gaiji. Jaaboro diminaafico dihegue, unuunoco. ⁴⁴ Jaarunofano uujoho amihaco neehi: Amihai minaafico magaiji, Moocaanima mihiimaa amihaco

* 5:30 Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno.

aivonoono onoomoro idaasuno omoonimohallivi.† 45 Jaachiji amihai Caani niquejefañõ iicaabo seemeti mihicaji. Miro diibo inihibaco iinusuhicahi iimitimohallivi, bu iimimohallivi icano, bu tolliro nijabaco galluhicaabo iimihijimohallivi, bu iimiti iijiminaahallivi icano. 46 Jaanoti bu amihai agaijimocoro magaijihachiji, ¿milli bu ijaadaco magaayicijirahi? Miro bu impuesto jaadusuminaa imitimo iicarumo tolliro mooninichi. 47 Jaabadiro bu dinahabocoro idilluhachiji, ¿minoodi imico toono edeetavono? Miro bu tolliro Moocanico agaajatimeheje tolliro moonifhi. 48 Jaanegui amihai neehi: Imimo mihica oono amihai Caani niquejefañõ iicaabo aivo imiibo iicabadi.

6

Jesu Jibeguehi Imihusene Mihicanohallivi.

1 Amihai imino momooninoco miyaminaa imega momoonidino; jilli amihai imityaguequiguiharo. Jaanoti tolli momoonihachiji amihai Caani niquejefañõ iicaabo ijaadaco amihai acijitih. 2 Jaaneguiha siinoti ucuujivaachumoco siineri adaamususumi faacuuminaacoro gaajasudino: Oono bañisuminaa sinagogajanofañõ, callenefeenevi icano omoonifbadi. Jaamo jilli mooninichimo miyaminaa diitoti imino ihiimaqui. Jaarunofañõ uujoho miyanotiro amihai neehi: Jaamañõ miyaminaa ico iimono toonorucu dijaada. 3 Jaanoti naha ijoho idaasumoco siinoco adaacihachiji, toovono daaci, dimiyahuse omooninoco dinanihuse gaajacitino iicaqui. 4 Jilli toovonoro deetavo, jaachiji diicaani niquejefañõ iicaabo toovono edeetavonoco aatyimeebere ico ijaadaco ihaciqui.

Jesu Jibeguehi Moocanima Iimaaco.

(Lc 11.2-4)

5 Jaamo bu amihai Moocanima mihiimaasumi bañisuminaafi iicabadi mihicadino. Diibo imeguefhi julleeciniboro sinagogajanofañõ ihiimaabo, bu callenejininovi jilli miyaminaa diiboco ihatyimequiguiharo. Miyanotiro amihai neehi: Toono miyaminaafi obocigoneriro jaaducafutucuuno. 6 Jaanoti naha ijoho Moocanima idiimaajisumi, dimecufañõ idicafotooboro cuhufono diguhugaco fabaacuubo diimaa Moocanima iro idiicahigo. Jaachiji diicaani niquejefañõ iicaabo toovono omooninoco aatyimeebere ico ijaadaco acijiibo.

7 Jaabo Moocanima idiimaasumi jilli mihifoneheje sicamañeheje samañocoro unuucumañocoro siino needino: Oono Moocanico agaajatimo iicanicibadi: Fine jilli: sihidi ihiimaaneri Moocani uco guubuhi, noomoro eesicinifimo. 8 Jaamobadi mejeevadino. Miro Moocani imegaviro amihai midillutinaacaro gaajacuuhi amihai mucuujivaachunoco. 9 Jaaneguiha amihai jilli noomoro Moocanima mihiimaa:

Moocani niquejefañõ idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi.

10 Jaafa dihaivoji saahi. Jaafa dijeebi onoobadi eetavocafetehi jiinjehallivi, oono niquejefañõ iicabadi. 11 Miihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. 12 Jaaboro miihaico mohimitico buusu, oono bu miihai, miihaico imitino omooninoco toonoco mihimibachubadi.

13 Jaaboro miihaico inisunofañõ gañisudino. Miihaico imiti iji useti taajasu.* Fine.

† 5:44 Sahaamefañõ janaanici jilli ficuumo: imino monoo amihai imitino onoomoco, imino momooni amihai iijiheguemeque. * 6:13 Sahaamefañõ janaanici jilli ficuumo: Miro paryicinoro diino aivoji, mitya dihovosi ufucuro ifnijitino icano, onoonoco.

14 Muro amhaico sita imitino omoonimoma toonoco mihimibachuhachijji, bu tolliro amhai Caani niquejefaño iicaabo amhai imitico imibachuji. 15 Jaanoti amhai sitaama mihimibachucasitihachijji, bu amhai Caani niquejefaño iicaabo amhai imitico imibachujitih.

Jesu Jibeguehi Aigahallivi.

16 Jaabadiro bu amhai safucuco mahaigasumi amhai imeque idaasuno miminiyudino, oono bañisuminaa omooninibadi. Diito tolli moonifih amachutinoco miyaminaa ihatyimequi. Jaanegui amhaico neehi: Toono ijaadaco mihicuuhi miyaminaa obocigoneriro. 17 Jaanoti ijoho machutibo adaigasumi dihimeque nitibo imino feedamaje, 18 miyaminaa machutibo adaigaiñoco gaajacitimo iicaqui, idiboro niquejefaño iicaabo Moocaani ijeevadi samisi diiboma mihicaabo igaajaqui. Jaabo ico toono jaadaco aciji.

Niquejefaño Mubusumijema Mihicano.

(Lc 12.33-34)

19 Jijehallivi sihidi busumijeeneque mititibaandino, deera ifinisufijehallivi, bu tolliro paryi busumijeene unucufijehallivi, bu tolliro nanivaminaa ananinicinehejehallivi icano. 20 Ivi idihigoro niquejefaño sihidi busumijeque mititibaani, deera ifinisutihigo, fanoova unucutatihigo, bu nanivaminaa ananifitihigo icano. 21 Muro amhai busumijeene icahigovi, bu amhai jeebii icajirahi.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.

(Lc 11.34-36)

22-23 Muro saafi ihaalli iimitibo imino icajitirahi. Jaabadiro saafi ijeebii iimitibo imihusetih. Jaabo iimitinoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebii imibachuhachijji imihusetijiibo. Moocaani iimogobadi icacujiibo. Jaanoti mino imitico iminobadi mehesicinihachijji, janaanivi aivo imitino.

Moocaani, Bu Nihibami Icano.

(Lc 16.13)

24 Miihaiñooba miimisiici ihaivojitisima icajitirahi. Muro saafico ijihegueebere saaficoro gaijijiruubo. Jaabadiro bu sano nihibamico, Moocaanico icano magaijijitirahi.

Moocaani Iseemeque Teemefihi.

(Lc 12.22-31)

25 Amhaico neehi: Niji nisi amhai jeebinoco momoonidino toono sefari mihicaqui, mamachujirunehejeri, bu mahadujirunehejeri icano, bu tolliro mijicinjino gaachehuri icano. ¿Nacu mofi gaachehu janaanivi jaaducafototih? 26 Eneecau oono joomi caamodi agahafomoco mihifinici, basutirumo, bu abasuno noovaco icitirumo icano. Jaarumoco amhai Caani niquejefaño iicaabo† diitoco machuco acifih. Jaamo diito joomi janaanivi amhai majaaducafetehi. 27 ¿Nacu amhaiti cajaanii siino janaanici ticovovi macamevetejirahi toono fanoovari nisi nisi mihicahicanoti?

28 ¿Jaamo collihi amhai gaachehuri nisi nisi mihicahicahi? Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno gaachehunoco eetavotiruno icano. 29 Jaarunaa amhaico neehi: Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautih. 30 Jaabo Moocaani, buhicago toono ñaavahu jaachijji bajifaño icano, civohogo iquiticafotonoro cijigaifaño jigasucafotono icarunoco Moocaani imino gaachehuco mijihacubadi moonih. Jaanegui amhaico gaachehunoco jicujiibo, ajashucani amhai miyaavogo mihicano miyaminaaco. 31 Jaanegui nisi nisi mihicadino jilli

† 6:26 Moocaani

noomoro: ¿Jinejeque jana mamachuji? ¿Jinejeque jana mahaduji? ¿Jinejeque jana mijicafeteji? noomoro. ³² Miro jihomonehejequere imiyaavogotimo guinehichi. Jaanoti naha amihai, amihai Caani niquejefaño iicaaboma mihicahi. Jaabo gaajacuuhi amihai paryi tonehejeri mucuuji vaachunoco. ³³ Jaaneguiiha Moocaani aivojijaagoviro dijeebico ficu, jaaboro diibo iimogonocoro deetavo icano. Jaadi jari paryi tonehejeque bu gaayiciji. ³⁴ Jaaneguiiha civohogo iicajinehejeri amihai jeebico niji niji momoonidino. Toono amihaiti civohogoro finijitih. Fafucuvaaciviro ima ajashutino icahicacuuno toono niji niji idiicano.

7

Sifi Imitico Needino.

(Lc 6.37-38, 41-42)

¹ Sitaaco iimiti meneedino, jaachiji amihai bu Moocaani amihai imiti needino. ² Toono amihai sitaaco menehicabadi bu amihai moonijiibo, bu oono amihai sitaaco mohovichicaneriro amihai oovicijiibo. ³ Jaabo milli bu dinahabo aallifaño icano beevagayico daatyimejirahi, dihaallifaño bu iicatuuci cutuucico atyimetiboro? ⁴ Jaabo ijoho dihaallifaño cutuucima idiicaabo, ¿milli bu dinahaboco neejirahi: Juugavi disaa oono dihaallifaño icano beevagayico ico iciqui, nooboro? ⁵ ¡Bañisuminaafi idiicaabo! Iticoni toono dihaallifaño iicatuucico dñici. Jaadi jari imino adaatyimeebere dinahabo aallifaño icano beevagayico dñiciji.

⁶ Iiminoco imiyaavogotimo jicubadi iicamoco mahacidino, amihaijaagovi emecafotomoro amihai dedaahenidimo. Bu amihai iimogonoco diito iimitimo faafaimibadi iicamoco mahacidino, toono iiminoco quicudimo.

Midillu, Miguino Icano.

(Lc 11.9-13)

⁷ Midillu amihai Moocaani ihaciqui. Miguino, jaamo mahatyimehi. Tolliro bu guhugati mocoova amihaidi ifaayiciqui. ⁸ Miro idilluubo gaayicifihi, bu iguinoobo atyimefih; bu guhugati ocoovaaboco faayicifimo.

⁹ ¿Nacu icamo saatohoba amihaiti amihai seemeneque maahuco idillusumi guisibaco mahacijirumo? ¹⁰ ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi jiinimocoro mahacijirumo? ¹¹ Miro amihai mihimifitirumo iiminocoro amihai seemeque mahacinoco magaajahi. ¡Jaanegui imi amihai Caani niquejefaño iicaabo iiminoco aciji midillumoco!

¹² Jaaneguiiha amihai sitaama imino mihica oono amihaima diito imino iicanoco mihimogobadi; Miro tolli Moise tajuba neehi, bu Moocaani iimaaminaa aamene neehi icano.

Ijene Jihai Aamiji.

(Lc 13.24)

¹³ Ijene jihai aamijiriro mijicamaaje. Jaanoti oono gujevefaño asatyono jihai aamiji guiraahi, jihai guiraahi icano. Jaano carecunoono jahigoviro sihid; miyaminaa feehicahi. ¹⁴ Jaanoti naha fiivojaa asatyono jihai aamiji, bu fiivojaa asatyono jihai icano ijene, ajashuno icano. Jaamaño midimoro atyimehichi.

Imohoco Inoovatairo Magaajatahi.

(Lc 6.43-44)

¹⁵ Amihai ifiico magaihuini oono abañififimo uujoho Moocaanijaagodi iimaahi eneehicamoti. Diito amihaijaago saaji ovejamibadi iminifotomoro. Jaarumo fañooto jicumi sifirafimo. ¹⁶ Jaamoco magaajaci omooninehejeti;

miiro miijoho baacuco jaanoti icitatihii, bu añaaajeque jariimohoti icitatihii icano. ¹⁷ Miiro paryi iimino imohono iiminocoro noovafihii. Jaabadiro bu iimitino imohono iimitinocoro noovafihii. ¹⁸ Iimiho imoho iimitinoco noovajitirahi, bu iimitiho iiminoco noovajitirahi icano. ¹⁹ Jaano paryicino iiminoco onoovatino imohonoco mihillumoro ciijigaifaño mijigasutahi. ²⁰ Jaaneguiiha diitoco magaajaci omooninotiro.

Famoovaro Niquejefaño Feejitihii.
(Lc 13.25-27)

²¹ Famooro onono uco: Aivojiiibo, Aivojiiibo, eneehicamo niquejefaño feejitihii. Idimoro Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonihicamo feeji. ²² Tufucu agasedi ajashutimo uco neeji: Aivojiiibo, Aivojiiibo, miihai dimemeri mihiimaahicahi, dimomofañodi miihai iimitino iimico buhi magañihicahi, bu dimomofañodi miihai guiraano sihidi ejeevanehejeque meheetavehicahi icano, noomoro. ²³ Jaarumoco uujoho neeji: Amiihaico uujoho gaajatihii. Uuti buhigovi miminifoto amiihai iimitinoco momoonihicamo, nooboro.

Ucuhufono, Acahajino Icano.
(Lc 6.47-49; Mr 1.22)

²⁴ Jaamaño uujoho onoonoco uguubuuboro uujoho onobadi omooniiibo, onono saafi agaajaabo guisibanohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁵ Jaajahallivi aiguuruno, sihidi teehino machituurahi, bu sefano guibuhuba toojahallivi saaurahi icano. Jaarunofaño tooja acutuutihii, tano cuhufono guisibanohallivi cuhufono tano inicucinumaño. ²⁶ Jaanoti uco guubucuuruubo uujoho onoonoco omoonitiiibo agaajatiiibobadi jiiinigaibaahohallivi iijaco eheetavuubobadi jeevahi. ²⁷ Toojahallivi aiguno, teehino machituuhi, sefano quijeba saauhi icano. Jaaneri tooja sano acutuuhi. ¡Jaano sihidaasu! nooboro.

²⁸ Jesu iijibuguunoco iimivuudi sihidi miyaminaa jabafitehicauhi, ²⁹ fariseomibadi icatiiibo, aivojiiibo mityama iicaabo iicanicibadi iijibeguehicauneri.

8

Jesu Foojohoma Icaaboco Buheesuhi.
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

¹ Jaabo Jesu tobai nijequeti iniituuboco sihidi miyaminaa bucasuhi. ² Jaanaaca diibojaago saaubo saafi foojohoma iicaubo. Jaaboro Jesuguiino ememuuvuuboro diiboco nuuhi: Aivojiiibo idiimogohachiiji uco dimibachu taguihuvati, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro. Jaasumiro diibo toono ifoojohoti buheetecuuhi. ⁴ Jaaboro Jesu diiboco nuuhi: Jeedicahi miihaiñoobaco diibeguedino, jilliro foobo sacerdoteteque difico dihiifusuto. Jaaboro asigayiti satyoobo Moocanico deecivoto Moise atajiiibaubadi, toonoti famooro igaaajaqui toono diguihuvati idihimitucunoco.

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasiminaa Aivojiiibo Cojiminaafico.
(Lc 7.1-10)

⁵ Jaabo Jesu Capernau cuumifaño jicafutuubaaca romanomi amocasiminaa aivojiiibo diibojaago asaaboro diiboco noovauhi: ⁶ Aivojiiibo, tacobiminaafi jaahe idaasuno icahi aiveneri isifañiiibo acahi, nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uujoho ofooboro buheesuteji, nooboro.

⁸ Jaarunaa ihaivoj#bo iimusuuhi: Aivoj#bo, sihidi jeevahi jaabo iijajaagou efeejiruno. Jilliro taj#ba dihii#co jaaneri tacoj#m#naafi ibuheetequi. ⁹ M#ro bu uujoho icaruubo aivojito iijiguiino icahi, bu jaaruubo amocasiminaa aivoj#boti icahi. Jaamoti saafico: Difo, unuusumi foonic#bo. Jaanoti bu sifiico: Disaa, unuusumi bu saanic#bo. Tolliro bu tacoj#m#naafico: Toonoco deetavo, unuusumi bu eetavonic#bo.

¹⁰ Jilli diibo unuunoco, Jesu uguubuuboro sihidi jabafiituuhi. Jaaboro diibo dojicuti ufuumoco nuubo: Miyanotiro am#haico neehi. Paryi Israel cuumim#naafeenevi aivo jaani miyaavogobadi iicamoco atyimetih.

¹¹ Am#haico neehi, ajashutimo saaji nijequejaagoti, aamij#jaagoti icano. Jaamoro niqueje aivojifa#o Abraham, Isaac, Jacob, icamoma acas#vomoro machujimo. ¹² Jaanotinaa niqueje aivojifa#o efeejirumo jilliro jahisi icivohigoviro ga#cafeteji tahigo ataacasimoro igai#ooco oojisujihigovi.

¹³ Jaaboro Jesu ihaivoj#boco nuuhi: Fuucu diijajaagovi jaafa dicoj#m#naafi buheecuji #joho imiyaavogobadi, nooboro.

Jaasumiro tolli diibo unuuno ticovovi diibo buheetecuui.

Jesu Buheesuhi Pedro Baaboco.

(Mr 1.29-31; Lc 4.38-39)

¹⁴ Jaadi Jesu Pedro iijajaago ufuubo atyimeuhi Pedro baabo sinafeteri iguihuvaugo acaugoco. ¹⁵ Jaagoco ihuseti udud#ciuneriro iguihuva diigoco buuhi. Jaasumiro diigo aga#iivuugoro ticovaugo diitoco ejeecivuugo.

Jesu Buheesuhi Ajashut#mo Iguihuvamoco.

(Mr 1.32-34; Lc 4.40-41)

¹⁶ Jaanaa mihii#cuudi diibojaa s#vaumo sihidi iimitino meimi ijeeb#fa#o iicaumehejeque. Jaamoco safooro unuuneriro paryi famoocoro buhi gavaracuubo, bu tolliro iguihuvaumoco paryi buheesuubo. ¹⁷ Jaano jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyacafetequi. Jilli unuuno: Diibo ic#hi moniinovaha#o, bu moguihuvaha#o icano.

Jesuma Ufuujirumo.

(Lc 9.57-62)

¹⁸ Jaanaa Jesu atyimeuhi diibohallidi sihidi miyaminaa emecuvuunoco. Jaanegui taj#baubo onogoomuaivi ifatyequi. ¹⁹ Jaanaa Moise taj#ba gaa-jam#naafi Jesujaago asaaboro diiboco noovauhi: J#bogom#naafi, #ma uujoho feejirahi #joho ofoohigovi, nooboro.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, bu joomi ihicunoma icahi icano. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iinigaico conoovi isiucarujiruma#o chahahi, nooboro.

²¹ Jaadi bu saafi ij#bogom#naaototi diiboco nuuhi: Aivoj#bo, jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi ic#dihica, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: #joho tadyojicuti disaa. Jaanoti jaafa tahi diito ifin#jitino fiivoma iicatimo iguijevemeque c#ji, nuuruubo.

Jesu S#cutusuhi Guibuhuba, Tyuucai Icanoco.

(Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

²³ Jaaboro Jesu imeenegafa#o j#cafutuuhi ij#bogom#naama. ²⁴ Jaanaaca sefano guibuhuba saauhi imuuaihaliivi. Jaano ityuucari imeenega niituurahi. Jaanaa Jesu imeenegafa#o cigahicauhi. ²⁵ Jaanegui ij#bogom#naa diiboco aacisuumoro nuuhi: #Aivoj#bo, m#haico taajasu! Jino miniitucuui, noomoro.

²⁶ Jaanegui iimusuubo: #Collhi mihiguete#i? #Ajashucani am#hai miyaavogo! nooboro.

Jaadi agañiivuuboro iguibuhubaco #baubo, bu imuuaico #baubo icano. Jaasumiro sano paryi sicutuuno. ²⁷ Jaaneri diito sihidi ajabafituumoro nu-
umo: ¿Coyomo miyaminaafi fine jaani jino guibuhuba, bu muuai icanomaryo
diiboco imityagoobo? noomoro.

Gadara Miyaminaa Emeimivatuumo.

(Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

²⁸ Jaabo onogoomuuaivi Gadara jiinijevi #futuubaaca miimisiici gaifimisi
cihojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi saauhi, iimitino ijima ijeebifaño
iicaumisi. Jaamisi sihidi jeevano sifiramisi. Jaamaño mihaiñooba toojiri
feehicutihi. ²⁹ Jaamisi asaumisiro ticovauhi ocoovadiivomisi: ¿Collihi
mojaago saahi, #joho Jesu Moocaani achi idiicaabo? ¿Jaabo juu saahi mihaico
imegaviro idaasunisiici gaifimisi cihojinojaa icahicauhigoti diibojaagovi
saauhi, iimitino ijima ijeeo mooniqui? noomisiro.

³⁰ Jaamañoti fiitino icaumo sihidi faafaimi machumoro #guumo;
³¹ Jaamoro diito iimitino ijimi Jesuco dilluui: Mihaico buhigovi
agañijihachijiji, jaatyo faafaimifaño mihhaico gallu, noomoro.

³² Jaanegui Jesu: Jii tahi diitofaño mofoo, nooboro iimusuihi.

Jaanegui diito iimitino ijimi diitisifañoti ihinuomoro ifaafaimifaño fu-
uhi. Jaasumiro diito paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi
macaniuhi imuuaifaño.

³³ Jaamo diito ifaafaimi toomominaa diito tolli iicaunoco aatyimeumoro
jinoomoro cuumijaago ufuomoro j#bugutuui tolli ifaafaimi iicaunoco, bu
diitisi ijimima iicaumisi tolli iicaunoco icano. ³⁴ Jaanegui tuucuumioto paryi
Jesujaagovi asaamoro diiboco galluumo, ijinijeti buhigovi ifeequi.

9

Jesu Buheesuhi Idino Isifañuboco.

(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

¹ Jaanegui Jesu meenegafaño ijicafutuuboro ufuubo ifutuuihi
onogoomuuaivi iicacuumi icauhigo. ² Jahi diibojaago sivaumo saafico
idino isifañuboco icigaijefaño sicutuboco. Jaamo miyaavogoco Jesu
aatyimeuboro iguihuvauboco nuuhi: Guihi, quehecuto, dihimiti ico
imibachucfutucuuhi, nooboro.

³ Jaanoco tajiiba caatiniminaati saatoho uguubuumoro ijeebifañodi nuuhi:
¿Milli jaani Moocaanico imitino moonihi ihiiamaari? noomoro. ⁴ Jaanoco
Jesu agaajacuboro nuuhi: ¿Collihiica imiticanimehesamaaihi? ⁵ ¿Tihicani
jana amihaidi, dihimiti imibachucfutucuuhi onono, gañiivoobo d#go
onono? ⁶ Enecau bu amihhaico #fusuqui uujoho Miyaminaafibadi Ifi-
ivuubo jiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, idino
isifañuboco nuubo: Gañiivoobo dicigaijeque d#ciibo diijajaago fuucu,
nooboro.

⁷ Jaasumiro idino isifañuboco icigaijeque #ciuboro iijajaago fuucuuhi.
⁸ Jaanoco miyaminaa aatyimeumoro sihidi iguiumo. Jaamoro Moocaanico
imuumo miyaminaafico tomityaco aaciunohallivi.

Jesu Mateoco Cuuhuvahi.

(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

⁹ Jaamañoti Jesu ufuubo, atyimeuhi Mateo onooboco, impuestoco
ajaadusuhicaumañeri giciniuboco. Jaaboro diiboco nuubo: Tadyojicuti
disaa, nooboro.

Jaanegui Mateo agañiivuuboro diibo dojicuti fuuhi.

¹⁰ Jaanaaca bu Jesu jaahe amachuubo giciniubo cojiri, bu sihidi saatoho impuesto jaadusuminaa, bu saatoho imitiminaa icamo asaumoro Jesu ijibogominaama icaubo cojivi casicamaaivauhi. ¹¹ Jaanoco fariseomi aatyimeumoro ijibogominaaco dilluui: ¿Milli jaabo oono amihai jibogominaafi machuhi impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imitiminaama icano? noomoro.

¹² Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Imimo iguihuvatimo, taabuminaafico imogotatíhi, iguihuvamoro taabuminaafico imeguefihi, nooboro. ¹³ Eneecau mofoomoro jino Caatinihaamefaño jilli onoonoco magajato: Uujoho imeguehi sitaaco mihidaasugonoco. Jaanoti imogotíhi jeeçivo asimico magaicuumoro mejeecivonoco. Miro: Uujoho imino icahi, onoomoco cuhuvaqui saatíhi. Iimitimeguiiha saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.

(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

¹⁴ Jaanaaca Jua Nitiminaafi jibogominaa Jesujaago asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Jana milliti mihai, bu fariseomi jibogominaa icamo machutimo mahaiganicinaaca dita aigahicatíhi? noomoro.

¹⁵ Jaanogui Jesu diitoco oovicuboro iimusuuhi: ¿Nacuuhu taabava jibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri machutimo icanicijirahi; diitofeeneri aiji iicanohachuta? Jaanoti naha icajinehiica uujoho udumiticicafotodihivi idaasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

¹⁶ Miro mihaiñooba bobaryuri eedechehu gaachehuco maahunitatíhi bobaryu fañoviro iguiyacafeteneri eedeene agallivejiruneguiiha. Jaaneri toopaa je janaaniviro guiraatejirahi. ¹⁷ Jaabadíro bu mijoho bofaihu aivo-faihuco eedejutafaño ficutatíhi. Jaanoti tolli momooniruva tujutaje jerucamaajirahi. Jaaneri tujutaje, bu ihaivofaihu icano gañicafetejirahi. Jaanogui bofaihuco bujutafaño mificutahi. Jaaneri fanoocíro icafihi, nooboro. Jilli Jesu nuuhi eedejjibogonoco mejeevesumoro bohono jibogoco meheetavequi.

Jairo Aicigai, Bu Jesu Gaachehuco Ududicigo Icano.

(Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

¹⁸ Jilli Jesu nuunaaca judiomí aivojjibo agaseuboro diibo imegavi ajavuuboro diiboco nuuhi: Aicigai jaachijiro gujivecuuhi. Jaarunaaca ijoho ofooboro diigohallivi dihuseque ificuuneri siino dojicuviro buheetejirugo, nooboro.

¹⁹ Jaanogui Jesu agañivuboro diiboma fuubo ijibogominaama. ²⁰ Jaanaa saafigo gaigo fahuseeci motihaiti mificabaci idinohachuta tijeheri iicaugo ibujinaagoti asaugoro Jesu gaachehujinibaco dudicivauhi. ²¹ Jilli igaachehujinibaco ududicineriro: Buheeki, noogoro eesamaaihicaumaño. ²² Jaarunaaca Jesu acajebeveuboro diigoco aatyimeuboro nuuhi: Quehecuto gaha; imiyaavogomaño buheesucafetehi, nooboro.

Jaasumiro diigo buheetecuuhi.

²³ Jaanaa Jesu ihaivojjibo ijafaño ifutuubo atyimeuhi masiminaaco digoco iciqui igaiyiciumoco, bu miyaminaa ataacasimo ocoovadiicininoco icano aatyimeuboro ²⁴ diitoco nuuhi: Jahisivi mihiino miro gujivetigo bagocaja jilliro cigago, nooboro.

Jaaneri diibediti miyaminaa jehebaciasuhi. ²⁵ Jaarunaac Jesu diitoco jahisivi ihiinusuboro fañojaví ufuuboro diigoco ihuseti agaayicuboro gañiyicíuhi. Jaasumiro diigo gañivuuhi. ²⁶ Jaano paryi toojiinjéri gaajacafutuuhi diibo tolli omoonuno.

Jesu Buheesuhi Aatyimetimisiko.

²⁷ Jaabo toojati ihiinuuboro Jesu ufuuboco miimisiici aatyimeutimisi buca-siuhii coovadiicinimisiro: Misico didaasugo David Iyaachi, noomisiro.

²⁸ Jaanaa Jesu jaahevi jicafutuubojaago fuumisi. Jaamisico dilluubo: ¿Nacuhu amisi mimiyaaveguehi toonoco omoonijirunoco? nooboro.

Jaanegui diitisi: Jiihi Aivojibo, noomisiro iimusuuhi.

²⁹ Jaanegui Jesu diitisi aallinoco ududicuboro nuuhi: Jaafa amisi miyaavogobadi icano, nooboro.

³⁰ Jaasumiro diitisico ihaallino iminutuuhi. Jaaboro Jesu diitisico faguuhi: Jeedihahi mihaiñoobaco muguubusudino, nooboro.

³¹ Jaarunofaño ufuumisiro jibuguumisi paryi toojiinjeri Jesu omoonunoco.

Jesu Buheesuhi Iimaatiboco.

³² Jaamo iinuumaacaro saato ho sivauhi Jesujaago ihiimaatibo iimitino ijima iicauboco. ³³ Jaaboco Jesu buhi agañhudi jari diibo ihiimaahicautibo jari iimaauhi. Jaaneri miyaminaa sihidii ajabafituumoro nuuhi: Aivo Israelfaño atyimeratatino jilli icano, noomoro.

³⁴ Jaarunofaño fariseomi neehicauhi: Jaani iimitino ijimico buhi gañhichahi, diito aivojibo mityariro, noomoro.

Jesu Miyaminaaco Idaasuguehi.

³⁵ Jaanaa Jesu fahigovadi feehicauhi faacuumivariro, bu imidi cuumineri icano igooboro sinagogajanofaño jibogooboro. Moocaani aivoji ijico jibogooboro, bu fanoova guihuvanoco buheesuuboro, bu fanoohaivoco buheesuuboro icano. ³⁶ Jaabo miyaminaaco aatyimeuboro diitoco idaasuguubo, idaasuno iicaunoti, niinovano iicaunoti, bu oono ovejami itoomominaafima achahamo icanicibadi iicaumaño icano. ³⁷ Jaaboro itoomominaaco nuubo: Miyanotiro, imiyaavogotimo ajashutiihi. Jaarunofaño idudicamaajeminaa midihii diitoco hicijirumo. ³⁸ Jaaneguiiha ihabajaabo Moocanico midillu dudicamaajeminaati igalluuqui ihicivaqui, nooboro.

10*Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.*

(Mr 3.13-19; Lc 6.12-16)

¹ Jaaboro Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici icamo ijibogominaaco ucuuhuvauboro imityaco aciubo, iimitino ijimico buhi igañhicaqui, bu fanoova guihuvanoco, bu fanoo aivonoco icano ibuusuhicaqui.

² Jaamo ijibogominaa momono jino. Iticoni Simon icaruuboco Pedroti omomonubo. Jaabo nahabo Andre, bu Jacoobo onoobo, inahabo Jua icano Zebedeo seemenetisi. ³ Felipe, Bartolome, Tomas, Mateo impuesto jaadusuminaafi, bu Jacoobo onoobo Alfeo achi, bu Lebeo icaruuboco Tadeoti omomonubo, ⁴ bu Simon onoobo cananistamioobo, bu Juda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icano.

Jesu Iminisuminaaco Jibogovi Galluui.

(Mr 6.7-13; Lc 9.1-6)

⁵ Jesu iminisuminaaco jilli nooboro galluui: Judiomii icatimo jiinjajaago mfeedino, bu tolliro samaritanomii cuumico majaahavedino. ⁶ Israel cuumi miyaminaa ovejamibadi imitaumojaagoviro mofoo. ⁷ Jahigo jibogomoro mofoo; Moocaani aivoji fiitvucuui, noomoro. ⁸ Iguihuvamoco buheesumoro mofoo, bu uchuumucuumoco buheetesumoro mofoo, fojohoma iicamoco

imibachumoro mofoo, bu iimitino ijimico buhi gañimoro mofoo. Amihai jilli ticovono jino mityaco magaayicahi; jaaneri momooninoco majaadusudino.

⁹ Jaamo oroco, bu nihibamico, bu cobrebaco icano masatyedino, ¹⁰ bu lleegucubaco jiihaiguiiha masatyedino icano ivi idijacoro masatyero sajaacoro caamoojaco. Bu tihapaahebaco, queseibaco icano masatyedino. Miro dudicamaajeminaafi imachutaama icafihi.

¹¹ Jaamo amihai cuumivi mihifutusumi, bu allio cuumivi mihifutusumi icano, miguiino iimihusene miyaminaafico. Jaabo ijafañoro mihica tuucuumiti mofootinohachuta. ¹² Jaajafaño mijicafotomoro sajeebii icaco imogomoro midillu. ¹³ Jaano toojaminaadi iimihachiiji diitedi mejeevesu toono sajeebii ica dilluco. Jaanoti iimogotihachiiji toono sajeebii ica dilluco dojicuviro mihici. ¹⁴ Jaanoti bu amiihaico agaayicigotihachiiji, bu uguubugotihachiiji icano, toojati mihiinomoro tuucuumiti mihiinomoro amihai tihaiñoguiino jiinico diitojaagovi matatacu iibabadi icano. ¹⁵ Miyanotiro amiihaico neehi. Jaadufucu iicadi aivo tuucuumi sihidi jeevano aamicafeteji Sodoma, Gomorra icaucuumije miyaminaa janaanicivi.

Ijiihevejineheje.

¹⁶ Memeeci, uujoho jino amiihaico galluuhi oono ovejami jicumifeeneri iicanicibadi. Jaanegui mihimibaicinico oono jiinimo iicanicibadi. Jaarumo imimoro mihica nimiihumi iicanicibadi. ¹⁷ Esicinino mihica, amiihaico miyaminaa aciji aivojito usenefaño. Jaamoro amiihaico aamijimo sinagoga-janofañovi. ¹⁸ Jaamoro amiihaico satyejimo tajibaminaa imegavi, bu imiya aivojito imegavi icano tahalliti. Jaamo uuditi mihiimaahi diito judiomi imefeenevi, bu judiomi iicatimo imefeenevi icano. ¹⁹ Jaamo amiihaico aivojito imegavi aacisumi: ¿Milli neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. Mihiimaacuujino iicacuujidi Moocaani amihai jeebifaño mihiimaajinoco ficuji. ²⁰ Jaamo amihai mihiimaajino icatino jilli amihai jeebifañoti amihai Caani niquejefaño iicaabo Gaija iimaaji, nooboro. Jaadi nuubo mohimegavi iicajinehejediti

²¹ Miyaminaa inahabomicoro moonisuji, bu caanimi iseemequere moonisuji. Jaabadiro bu iseeme caanimijaagovi isifiratomoro chuumusujimo. ²² Jaasumi faaboho miyaminaafi amiihaico jiiheveji tahalliti: Jaaruno tolli icarunofaño ejenauboro allibavi afatyotoobo taajaji. ²³ Jaamo saacuumifaño amiihaico ubucasisumi siicumijaagovi magaa. Jino miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saaji amihai paryi Israel jiiñije cuumineri mofoomo tuucuumijeque mihimivotinaacaro.

²⁴ Miro cajaanii ijibogominaafi allinohocivi jeevatatichi, bu cojeecivominaafi ihaivojii bo janaanicivi jeevatatichi. ²⁵ Jaanegui ejeevamaaisuubo ijibogominaafi ticovovi iicacuuneriro imo imo iicaqui, bu ijeeecivominaafi ihaivojii bobadi iicacuuneri icano. Miro iijaminaa aivojii bo icaruuboco ijimi aivojii bo neehicamo, imi fi jaana, ¿milli iyotoco?

Mico Fine Mihiguijirahi.

(Lc 12.2-9)

²⁶ Jaanegui miyaminaaco mihiguidino miro chahano aivo otoovono agaa-jaciratino, bu chahano afatanicinino gaajaciratino icano. ²⁷ Jino civohigo uujoho amiihaico onoonoco amihai cuuje esesehigovi monoo. Jaanoti bu toovono onoonoco amihai foovono mocoovadiivo iija niibahucuvi mofoomoro. ²⁸ Mihiguijirahana oono miyaminaa ifico agaicaaufimoco. Jaarumo ijeebii co gaicaaujiturumo. Jaanoti naha idibocoro mihigui allio ifico agaicaauboro, bu tolliro ijeebii co ciijigaifaño iguijenijiruuboco.

²⁹ Miiro miimisiiici jooimisico sajehegayiriro manaajenicihi. Jaarumisiti saafiba gujebetatihi amiihai Caani niquejefaño iicaabo onootimañohiica. ³⁰ Miiro paryi amiihai nigai ijeene paryi oovocinicuuhi sajehesari. ³¹ Jaanegui mihiguijirahana. Miiro amiihai janaanici majaaducafetehi ajashutirumo joomi allinohocivi.

Jesucristoco Miyaminaafeenevi Miyaabo Onoomo.
(Lc 12.8-9)

³² Paryi famooro miyaminaa imefeenevi uuditi imino ihiimaamoditi, bu uujoho ufucu imino iimaaji niquejefaño iicaabo Guihirubi imefeenevi. ³³ Jaanoti miyaminaa imefeenevi uco utuunamaaimoditi, bu ufucu uujoho tuunamaaji Guihirubi niquejefaño iicaabo imefeenevi.

Jesu Dugaacusuminaafi.
(Lc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Uco jiiinjehallivi sajeebii icaco sivaabo, noomoro mehesicinidino. Uujoho sajeebii icaco sivatihi moonicasicoro sivahi. ³⁵ Miiro gaifico caanima moonicasisuvahi, bu gaigoooco seejima moonicasisuvahi, bu iyaajaco ibaabama moonicasisuvahi. ³⁶ Jaaneguiiha cuhuva famoovaro iyotomaryo minaa taavacasiji.

³⁷ Jaanoti bu tajanaanivivi caanico, seejico icano agaijiiibo tatyaha iicajitihii, bu illico, illeque icano tajanaanivivi agaijimo tatyha icajitino. ³⁸ Jaanoti bu ifico sefano eesiciniiibo tadyojicuti ofootiiibo tatyaha iicajitihii. ³⁹ Jilli ificoro atajasugoooco ifico mitasuji. Jaanoti tahalliti ifico imitasuubo ifiico taajasuji.

Ijaadaco Magaayicijino.
(Mr 9.41)

⁴⁰ Moocaani iiji jiiibogominaaco agaayicimo, bu uco gaayiciji. Jaamo uco agaayicimo, bu uco agalluuboco gaayiciji. ⁴¹ Jaanoti bu Moocaani iimaaminaafico Moocaani galluminaafi iicaaboco imino agaayiciiibo, Moocaani iimaaminaafico ajaadufiyomonoco gaayiciji. Jaabadiro bu imihuseebe asaaboco diibo iimihuseneneque agaajamaño imino agaayiciiibo, diibo imihuseebeque ajaadufiyomonoco gaayiciji. ⁴² Jaanoti bu cajaanoyohacho tatyati obocigotiruubo tadyojicuti ofooboco sicufaihuti iisumo miyanotiro ijaadama icaji.

11

Jua Nitiminaafi Agalluumo.
(Lc 7.18-35)

¹ Jaabo Jesu motihaiti miimisiiicidimo iicaumo iminisuminaaco ijiiibeguehicaudi toonoti fuubo toojiinijeo cuuminovi jiiibogoooro ifeequi.

² Jaanaaca Jua civojafaño iicaumañoti guubuuhi Cristo imino mooniiiboro efehicaunoco. Jaaboro saatohoti ijiiibogominaati galluubo Jesuco imeecitequi. ³ Diiboco idillutequi: ¿Naa ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Naacu sifiiquehiica meteemeji? noomoro.

⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Mofoomoro Juaco mijiiibogoto mahatyimeneque, muguubunoco icano. ⁵ Mijiiibogo milli aatyimetimo aatyimeneque, ijigotimo iguehi, ifoojohoma iicamo iguihuvati imibachucafetehi, bu inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti iidaasumo jiiibogocafetehi taajasujiiibogoco. ⁶ Imicani icajiibo uuvi ejeevevetiiibo.

⁷ Jaamo ufuunobuunati miyaminaaco Jesu Juaditi neehicauhi: ¿Jinejeque nacu amihai memecituuhi sicaihigo iicahigo? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba iguibuhucinibadi iicaaboco? ⁸ ¿Nacu, miyaminaafi iminoonoco jiciniuboco? Miuro amihairyo magajahi iminoono ijiciniimo aivojito iijanofaño icafihi. ⁹ Ji, ¿jinejeque nacu memecijeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jihhi, miyaano, Moocaani iimaaminaafi janaaniciivi iicaaboco. ¹⁰ Diibo Juaditi Caatinihaame jilli onoobo:

Uujoho tajibogominaafico tahimegavi galluuhi, dihimega jihhaico iimibachuqui.

¹¹ Miyanotiro neehi, paryicino miyaminaa iicaumoti, bu iicamo Jua Nitiminaafi janaaniciivi aivo iicamo chahahi. Jaarunofaño jisumiti sihidi ejevatiibo niqueje aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi.

¹² Jua Nitiminaafi asaunobuunati jisumihachuta niqueje aivoji iminootineheje icahi, bu imityariro gaayiciguehicamo icano. ¹³ Miuro paryicino Moocaani iimaaminaa, bu Moise tajiba icano aivojiti iimaauhi Jua agaseunohachuta. ¹⁴ Jaanoco mimiyaavogohachiji, miuro diibo Jua, jaadi Moocaani iimaaminaafi Elia saajiibo unuubo. ¹⁵ Amihai nohojima mihicamo uco muguubu.

¹⁶ ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? Ji, jilli fine ooviciji onoo seeme anaajenichasifaño acasicamaaimoro abañamaaimo igataavominaaco ocoovadiiciniifibadi: ¹⁷ Amihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mijibaiminithi, bu idaasu masinoco amihaidi mamasivacuurahi. Jaarunofaño mataatithi, noomoro iicanibadi jeevamo. ¹⁸ Miuro Jua asaubo aagafiiboro machuutirahi, bu aivofaihuco adutirahi icano. Jaaruuboco amihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ¹⁹ Jaanobuunati bu uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaaboco machuubo, aduubo icano. Jaaboco amihai uco: Machufiibo, adufiibo imitiminaa, bu impuesto jaadusuminaa gataavominaafi icano, meneehicahi. Jaarunofaño Moocaani gaaja ifusucafetehi omooninofañodi.

Aivo Uguubutino Cuumininaa.
(Lc 10.13-15)

²⁰ Jilli nooboro Jesu ticovauhi ihibaabo tuucuumijevi aivo sihidi ejevano aatyimerafitino mityaco omoonihicau cuuminoco, tuucuumije miyaminaa iimitico ejevessuutinoma iicaubo. ²¹ ¡Idaasucaniji ijoho Corazin cuumi! ¡Idaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! Miuro Tiro, Sidon icauno cuuminovi, amihafeenevi eheetavocafetehinino mitya iheetavocafuturuva, sicije imitico jeevesucujirumo. Jaamoro ifusucujirumo idaasu gaachehunoco ijicamaaimoro, bu baiguijinoco ejeemere icano iimitico ejevessucunoco ifusumo. ²² Jaarunofaño amihhaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi amihai aivo Tiro, Sidon icano miyaminaa janaaniciivi mahaamicafeteji. ²³ Jaanoti ijoho Capernau cuumi; ¿fine uujoho niquejefaño gañiyicicafeteji, noonoro deesicinihi? Jaarunofaño guinoviro niitusucafeteji gujeveminaa iicahigovi. Miuro Sodoma cuumivi ivi eheetavocafutuuno aatyimerafitino mitya iheetavocafuturuva, tuucuumi jisumihachutahiica icajirahi. ²⁴ Jino amihhaico neehi: Jaadusufucusumi aivo amihai Sodoma jinijeo miyaminaa janaanici momoonicafeteji.

Jesu Neehi: Tajaa Masaa. Jaamoro Majaguisi.
(Lc 10.21-22)

²⁵ Tusumi Jesu Moocaanico nuuhi: Ico imehi, Moocaani niqueje Aivoj#bo, bu jiinj#jeo Aivoj#bo icano idiicaaboco. Jaanaa jiijegaajaminaaditi, bu jijeohesicinima iicamediti icano afataninoco, jilli ticovo jeeb#ba iicamocoro dihi#fusuhi. ²⁶ Jiihi, Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²⁷ Guihirubi uco paryi fanoovaco tahusefa#o ficuuhi. Miyanotiro aivo miihai#nooba Illico gaajat#hi. Idi#boro Caani gaajahi. Jaabadiro Caanico miihai#nooba aivo gaajat#hi. Idi#boro Illi gaajahi, bu jaanoco jaatyoco Illi imeguehi agaajasunoco. ²⁸ Tajaa masaa oono paryi#cino amiihai amiihai dudicamaajeneri, amiihai fiisetaneri icano miniinovatomo, amiihaico uu-joho jaguis#suqui. ²⁹ Magaay#ci amiihaico uu-joho ataj#banoco. Jaamoro uuti magaaja, ajaab#ci#fifinoco, bu tajeeb# is#cunoco icano. Jaamo amiihai jeeb#co majaguis#sujinoco mahaty#mehi. ³⁰ Uujoho amiihaico ataj#bano, sihidi jeevat#hi isatyo, bu amiihaihall#vi ificuuno aivo ijeevesut#hi icano.

12

Ij#bogom#naa Jaguis#fucusumi Arrozbad# Ejeevano Trigo Noovataco Ichi.
(Mr 2.23-28; Lc 6.1-5)

¹ Toodihivi Jesu jaguis#fucu basutafeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaaca ij#bogom#naa ajeba aivuunegui ticovaumo trigo noovataco iicimoro ifay#noco amachumo. ² Jaanoco fariseomi aaty#meumoro Jesuco nuuhi: Meeci, dij#bogom#naa jaguis#fucu eheetavusutat#noco dudicamaajeque eetavehi, noomoro.

³ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu amiihai aamefa#o memeechicat#hi safoono David inahabonim#naama aajebavausumi omoon#unoco? ⁴ M#ro Moocaani iijafa#o ufuuboro machuubo jee#ivo imimaahunoco, miijoho amachutat#runoco diibo, bu igataavom#naa icamo amachujit#runoco idi#moro sacerdotem# amachufinoco. ⁵ ¿Nacu bu Moise taj#ba aamefa#o onoonoco memeechicat#hi, sacerdotem# Moocaani iijafa#o jaguis#fucu icarunaaca jaguisit#mo iicanic#noco? Jaaruno imiti iicat#noco. ⁶ M#ro amiihaico neehi: Jineeri icano aivo toono Moocaani iija janaan#ci#vi ejeevano. ⁷ M#ro amiihai magaajat#hi Caatin#haame jino jilli eneejirunoco: Uujoho imeguehi mihidaasugonoco. Jaanoti asimico magaisiraic#moro mejeec#vonoco imogot#hi, onoonoco. M#ro toonoco magaa#jaruva oono milli imit#co omoon#tirumoco iimiti meneejit#rahi. ⁸ M#ro uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo bu tolliro jaguis#fucuhall#vi mityama icahi.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mr 3.1-6; Lc 6.6-11)

⁹ Jaadi Jesu toonoti ufuubo sinagogajafa#o jicafutuuhi. ¹⁰ Jahigo icaubo saafi miyam#naafi ihuse ifigatyuubo. Jaanaa Jesuco siibadi iicanoco omoon#noco aaty#memere #furumo toonohall#ti diiboco imoon#qui iimugumoro diiboco dilluumo: ¿Naa, jaguis#fucusumi iguihuvaabo buheesuco meheetavejirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Nacu cajaanoty amiihaiti saatoho amiihai jooi oveja jaguis#fucusumi jacohojifa#o ihacuturuva mofoomoro mih#citejit#rahi? ¹² Jaanoti m#ro miyam#naafi oveja janaan#ci jaaduc#fetehi! Jaama#o jaguis#fucusumi imino momoon#noco meheetavejirahi, ¹³ nooboro ihuse ifigatyuuboco: Dihuseque fallirih#caru, nuubo. Jaanegui diibo ihuseque afallir#caruuneru tusumiro imituuhuse saanaagohuse iicabadi. ¹⁴ Jaasumiro ifariseomi ufuumoro iimaacasiuhi Jesuco iguijen#qui.

Jesuditi Onoono.

15 Jaanoco Jesu agaajaciuboro toonoti sihigovi fuubo. Jaabo sihidi miyaminaa bucasuhi. Jaamo paryi iguihuvamoco Jesu buheesuuboro fehicauhi. 16 Jaaboro diitoco: Uujoho diibo iicanoco mico mijibeguedino, nooboro diitoco faguehicauhi. 17 Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli unuuno imiyacafetequi:

18 Jaani tajeecivominaafi uujoho icibo. Jaaboco uujoho agaijiboro diiberi imo imo iicaabo. Diibohallivi tagaijaco ficuji. Jaabo uujoho miyaaneri udugaacunoco cuumino miyaminaaco jibegueji. 19 Jaaruubo naaijitiibo, coovadiinamaaijitiibo icano. Mihaiñooba ihimaaco guubujitihi cuumino jihaiñovi. 20 Aivo gañicafetejitino buiga mivi iquisivuruno, bu jaabadiro jabacarurajitino cuugahuba jari inifuturuno. Jarihiica iimi aivojico eheetavusunohachuta. 21 Jaadi naha jari paryi jinije miyaminaa diibocoro esicinicuuji, unuuno.

Jesuco Iji Mityama Icaabo Noomo.

(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Jaanaaca Jesujaago sivaumo ihaallino aatyimetibo, ihimaatibo icano, iimitino ijima iicauboco. Jaaboco Jesu buheesuuhi. Jaaneri atyimecuubo, bu iimaacuubo icano. 23 Jaaneri paryi miyaminaa ajabafituumoro nuuhi: ¿Nacu fine jaani David Iyaachi fine? noomoro.

24 Jaanoco fariseomi uguubuumoro nuuhi: Jilli jaani iimitino ijimico buhi gañihicaabo, diito aivojibo Beelzebu mityariro, noomoro.

25 Tolli noomoro eesamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: Sahaivoji minoci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva guenene icatinoro goovano finijirumo. Jaabadiro bu cuucuumihacho, bu sajaminaaro icano fahigovavi idugaavuruva guenene icajitirahi. 26 Jaabadi ¿milli bu Satanas ificoro buhigovi gañijirahi? Jaanoti jilli imooniruva, ¿milli bu imitya guenene icajirahi? 27 Miho amihai uco meneehicahi uujoho iimitino ijimico Beelzebu mityari buhi agañino meneehicahi; ¿Jaano bu tolli iicahachiji, mijoho nacu oono amihai jibogominaaco mityaco acihicahi diitoco buhi igañihicaqui? Jaamaño bu diito tolliro omoonimaño imino gaajaveechuno amihai guiraano aivo mimitanoco. 28 Jaanoti naha uujoho imitino ijimico buhi gañihicahi Moocaani Gaija mityafeenedi. Jaamaño toono gaajasuhi Moocaani aivoji mitya amihaiivi agasecuunoco.

29 ¿Milli bu sifi esefaabo iijafaño ofooboro inehejeque dumiticijirahi iticoni diiboco sisitiboro? Jarihiica naha diiboco isisiboro inehejeque dumiticijiruubo.

30 Jaamaño tajaagodi iicatimo taminaa. Jaabadiro bu tajaagovi misivatimo buhigoviro magavaracusuhi.

31 Jaanegui amihaiico neehi: Miyaminaaco paryi fanoova imitico unuuno buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitimo ihimaano toono naha aivono ufucuro buusurajitihini. 32 Jaabadiro bu cajaanatohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti imitino ihimaaruno buusucafeteji. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihimaamoco toono aivo buusurajitihini jiihallivi, bu ufucu siijehallivi icano.

Imohoco Inoovatiro Magaajatahi.

(Lc 6.43-45)

33 Miho iimino imoho, iiminocoro noovanicahi. Jaabadiro bu iimitiho iimitinocoro noovahi. Jaamaño imohoco inoovatiro magaajatahi. 34 Jjinimomi cuumi mihicamo! ¿Milli bu iiminoco mihiimaajirahi, imitaminaa mihicamo? Miho iiji iimaanicahi ijeebifaño agahaficinoti. 35 Miho

iimino miyaminaafi iiminocoro iimaanicihi iimino ijeebifaño iicanoti. Jaanoti bu iimitino miyaminaafi imitino iimaanicihi ijeebifaño iimitino iicamaño. ³⁶ Jaanegui amahaico neehi: Ufucu jaadusufucu iicadi, famooro magaaajaji oono iminootino mihiimaahicanehejeque. ³⁷ Miro dihiimaariro daaducafeteji, bu dihiimaariro imiibo, bu imiibo noocafeteji.

Imitino Miyaminaa Aatyimerafitino Mityaco Dilluhi.
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

³⁸ Jaanegui Jesuco nuumo saatoho fariseomoto, bu Moise tajiiba gaajaminaato icamo: Gaajaminaafi, mihai mihimeguehi aatyimerafitino mityaco gaajabadi iicanoco edeetavonoco, noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jeedi fine iimitino miyaminaa saaficoro imiyaavogotatimo dilluhi aatyimerafitino mityaco gaajatabadi iicanoco; Jaaruno gaajata acirajitih, idinoro Moocaani iimaaminaafi Jonas gaajata acicafeteji. ⁴⁰ Miro oono Jonas iguiraano taavaabo jeebifaño mifucuci, safucu cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu fucuo fucuva icano iicaubadiro, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo jiinije cidifaño icaji mifucuci, safucu icano cuujeo fucuva, bu mifucuci, safucu icano fucuo fucuva icano. ⁴¹ Jaadi Ninive cuumiri iicaumo jaadusufucusumi gañiiveji. Jino jisumio miyaminaaco udugaacudi. Jaamoro diito idaasuno iicajih diitoco oovicijimo; Miro Ninive miyaminaa iimitico ejeevesuumoro imino icauhi Moocaani jibogoco agalluunoco diitoco Jonas jibuguusumi. Miro Jonas janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi. ⁴² Tolliro bu ufucu tehesino jiinije aivojigo gañiiveji jaadusufucusumi jino jisumio miyaminaa imitico emeecidi. Jaagoro diitoco idaasuno iicajihigo oovicijigo; Miro diigo aivo tehesino jiinijeti saauhi, Salomon gaajaco uguubuvaugo. Miro Salomon janaanici uujoho iicaabo jino jimañeri icahi.

Imitino Iji Siino Uhuuminicino.
(Lc 11.24-26)

⁴³ Miro iimitino iji miyaminaafiti ihinooboro foonicibo ifihigaimañehedeji ijaguisiqui guinooboro. Jaarunoco aatyimetiboro siino esamaaifibo: ⁴⁴ Siino dojicuviro tahigoti asaahinigo taajajaagovi uumiji, nooboro. Jaabo dojicuviro agaseebe miyaminaafi jeebico atyimefih, iija sicaija, imibachucinija, iguijaacinjabadi iicaaboco. ⁴⁵ Jaanegui ofooboro siino icitefibo sahuse juugahuseti miimisiici idino aivo diibo janaanici iimitino jimico. Jaamoro paryi sahi diibofaño ofoomoro icatonicimo. Jaaneri diibo iticoni iicauno janaanici aivo imitino minifetefih. Jaabadi icajimo jito iimitino miyaminaa.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

⁴⁶ Jaabo Jesu miyaminaamaahiica ihimaanaacarehiica gaseumo seejima inahabomi. Jaamo diiboma ihimaaqu iomoonimo jahisiro icauhi. ⁴⁷ Jaanaa saatoho diiboco jibuguuhi: Diiseeji, bu dinahabomi icamo oono jahisi icahi. Jaamo ima iimaajirahi, noomoro.

⁴⁸ Jaanegui diibo nuuhi diiboco tolli nooboro jibuguuboco: ¿Mijoho taaseeji, mijoho tañahabomi? ⁴⁹ nooboro jibogominaaco itiduuboro nuubo: Jito taaseeji, tañahabomi icano. ⁵⁰ Miro cajaatyohacho Taacaani niquejefaño iicaabo iimogonoco omoonimo, diito naha tañagomi, tañahabomi, taaseeji icano, nooboro.

13

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

¹ Tufucu Jesu ihati ihiinuuboro muuaijivivi casivutuuhi. ² Jaanaa diibo cojivi sihidi miyaminaa iigaivuumo ijeuneguiha Jesu meenegafaño ijicafutuuboro imuuaifaño casivutuuhi. Jaanaa imiyaminaa isiro fitafutuuhi, jiiigaibaahohallivi. ³ Jaaboro diitoco sihidi sinehejeque jibeguehicaubo siinovi ooviciboro jilli nooboro: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo basuuboro ufuuno samañoono jiihaifaño aifuuhi. Jaarunoco joomi asaumoro faayisujenühi. ⁵ Jaanoti samañoono guisihallivi aifuuhi, miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno miyaadi iijineje afaicuvautimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicüneri chuumucuuno abacocoovautimaño figatyuuno. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano ijariimihoono toonohallivi ujusiuneri toono macanühi. ⁸ Jaanoti samañoono iimino jiiijehallivi aifuuhi. Jaano ujusiunoro imino noovauhi; Jaano sagahaisaro ifiivuuno noovauhi ciendigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi sesentadigaiva. Jaanoti sagahaisa noovauhi treintadigaiva icano. ⁹ Jinooco muguubu amihai nohojima mihicahachijji, nooboro.

Milliti Siinovi Oovicübo.

(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

¹⁰ Jaanogui ijibogominaa diibojaagovi asaumoro diiboco dilluvauhi: ¿Collihica miyaminaaco siinovi ooviciboro dibeguehicahi? noomoro.

¹¹ Jaanogui iimusuubo: Amihaico naha Moocaani niquejeo aivojii otoovonoco imino gaajasuhicahi. Jaanoti diito imino gaajajitirahi. ¹² Miho sihidi icanoma iicaabo siino janaanici acicafeteji, guiraanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboco ajashunogayi iicaruno dumiticicafeteji. ¹³ Tooneguiha diitoco siinovi ooviciboro jibeguehicahi, atyimecuurumo atyimetimobadi iicahicaneguiha, bu guubucuurumo gaajahicatihii inohojima achahamobadi iicahicaneguiha. ¹⁴ Jaamaño diitovi nijequavavano Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno:

Amihai fine muguubuü. Jaarumo magaajajitihii; Fine mahatyimejirahi.

Jaarunoco mehesicinijitihii. ¹⁵ Amihai jeebino ucuhufunuutucumaño, imitino muguubuhicahi, bu ihaallino manihicinihii, ihaallineri atyimetimo iicaqui, bu inohojineri guubutimo iicaqui, bu ijeebiri gaajatimo iicaqui. Jaamoro tajaagovi uumitimo uujoho ubuheesujiruneguiha, unuuno.

¹⁶ Jaanoti naha imicani amihai mihicahi amihai aallineri mahatyimemaño, bu amihai nohojineri muguubumaño icano. ¹⁷ Miho jino miyanotiro jino amihaico neehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu ajashutimo iimino miyaminaa icamo jino amihai mahatyimeneque atyimegueuhi, bu jino amihai muguubunoco guubuguuhi icano. Jaarumo guubuutimoro, bu aatyimetimoro guiivecuuhi.

Jesu Jibeguehi Basuminaafivi Ohoovicinoco.

(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

¹⁸ Muguubu taca jino basuminaafivi ohoovicino jilli eneejirunoco. ¹⁹ Jino niqueje aivojii ijico guubucuurumo agaajatimo johono abasuuno jiihaifaño aacotonobadi jeevahi. Miho iji asaaboro ijeebifañoti icicuuhi ijeebifaño jibogoco abasucuurunoco. ²⁰ Jaanoti guisihallivi aifuuno onono onono jibogoco uguubumoro toonoco imo imo agaayicimo. ²¹ Jaaruno miyaadi

abacocoovatimaño guenenene icatino. Miïro diitovi nisu agasesumi, bu tobogohalliti ijïhevesumi icano toonoco jeeveyïcïfimo. ²² Jaanoti jarïmihoonofeenevi abasuuno onoono, onoo jïbogoco guubucuurumo sinehejejaagoviro ijeebïno iicamoro jijeo nehejeriro nijï nijï iicamaño nihïbami diitoco bañïfihi. Jaano paryï jinehejere tojïbogoco amacanïsumaño diitofaño toonoco noovasutatino. ²³ Jaanoti naha iimino jïinïjehallivi abasucafutuuno, onoono jïbogoco uguubumoro agaajamo diito imino onoovasumo. Jaamo saatoho jeevahi onoo ciendiyiva sayï ifiivuuno onoovabadi. Jaanoti saatoho onoo sesentadino onooaubadi jeevahi, bu saatoho treintadino onooaubadi icano.*

Trigofeenevi Iimitino Ñaavahu Iicanovi Ohoovicino.

²⁴ Jaadi bu Jesu jino siino jïbuguuhi siinovi ohoovicïuboro: Niqueje aivojï jeevahi onoo miyaminaafi iimino toogaiñooco ifaguifaño abasuunobadi. ²⁵ Jaarunaaca paryï cigauumaaca diibo minaafi ijïcafutuuboro iimitino ñaavahuco abasujeuboro fuuhi. ²⁶ Jaanaaca itriigo ifiivuunoro noovaunofeeneti, bu tollïro toono iimitino ñaavahu fiivuuhi. ²⁷ Jaanegui ijeeçivominaa ufuumoro abajaaboco nuutuuhi: Aivojïbo mïro faguifaño imino toogaiñooco basuui. ¿Cuucati jana bu jino iimitino ñaavahu fiivehi? noomoro. ²⁸ Jaanegui abajaabo nuuhi: Cajaanïhacho taminaafi tollï moonïhi, nooboro. Jaanegui ijeeçivominaa nuuhi: ¿Diimeguehi mofoomoro toohibaijeque magaijucitonoco? noomoro. ²⁹ Jaarunaaca diibo nuuhi: Chahano, toohibaijeque magaijucihïgo, bu itrigohïbaimaryo magaijucïjirahi, nooboro. ³⁰ Jaafa sano fanoocïro jusihi. Jaadi dudïcamaajeminaaco tajïbajï iticoni toono iimitino ñaavahuco ihïcïqui, jaamoro faasihje isisïqui cïjïgaifaño mijïgasuqui. Jaadi itrigoco ïcïmoro tamachuta ijafaño toonoco ificuuqui, nooboro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

³¹ Jaadi bu Jesu siino jillï ohoovicïuboro nuuhi: Niqueje aivojï jeevahi onoo miyaminaafi ifaguifaño mostaza tooïco abasuno iicanïcibadi. ³² Mïro jaagai paryï fanoova toonoguiinovi sihajashugayï. Jaarugai ujusidi fahoova janaanïcivi iminifotohoro imohodïho minifotonïcïhi. Jaaho aivo aajashutïmaño joomï agahafomo asaamoro ihaafenevi iicuvanïcïhi, nooboro.

Levaduraguijïvi Ohoovicino.
(Lc 13.20-21)

³³ Tollïro bu siino jillï ohoovicïuboro nuubo: Niqueje aivojï jeevahi onoo gaigo levaduraco minooci, sano icano oovodino harinaco ïcïgoro toonoma acaïsenino toosihima imino acaïsecafotonïcïno iicabadi.

Jesu Sano Oovicïriro Enehicauno.
(Mr 4.33-34)

³⁴ Jesu jillï paryï miyaminaaco siinovi oovicïuboro jïbeguehicauhi, siinovi oovicitïuboro jïbeguehicautiïbo. ³⁵ Jillï icauno Moocaani iimaaminaafi unuuboro acaatinïuno imiyacafetequi: Siinovi ohoovicïnofeenedïro iimaaji; Sïcïjetïro Moocaani jïinïjeque ifiivusunotïro toovono iicanehejeque, nooboro.

Jesu Jïbeguehi Iimitino Ñaavahuvi Ohoovicïnoco.

* 13:23 Jino miyaavogoditi ijïbogono.

³⁶ Jaadi Jesu miyaminaaco agalluuboro jaahevi fuubojaago ijibogominaa ifitivuumoro diiboco dilluui: Mihaico dibogo oono iimitino ñavahu faguifaño iicanediti, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miuro iimino toogaiñooco abasuubo oono uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo. ³⁸ Jaanoti fagui onono jiinije. Jaanoti oono iimino toogaiño, onono Moocaani aivoji seemeti onono. Jaanoti iimitino ñavahu onono iji seemediti iicamediti onono. ³⁹ Jaanoti minaafi iicaabo diibo iji. Jaanoti ibasutaaco icijino onono ufucu jiinije ifinijinoti onono. Jaanoti toono ibasutaaco icijimo Moocaani toomominaa. ⁴⁰ Jaanoti oono iimitino ñavahuco mihicimoro mijigasuniciradi, bu tolliro ufucu jiinije ifinidi icajino. ⁴¹ Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo itoomominaaco tajibaji ihaivojifañoti inaniqui oono sitaaco imitico icisuhicamoco, bu imitico omoonihicamoco icano. ⁴² Jaamoco cijigaifaño gañijimo tahi atacasijihigo, idaasuno iicaneri igaiñonoco catiriri oojisujihigo. ⁴³ Jaanoti Moocaani iimogonoco omoonihicamo nihiba iicaniciradi achiciniji Moocaani aivojifaño. Amihai nohojima mihihachihiji muguubu.

Nihibami Jiinijefaño Toovono Icanovi Ohoovicino.

⁴⁴ Niqueje aivoji oono nihibami toovono jiinijefaño afatanicinibadi jeevahi. Jaanoco saafi miyaminaafi aatyimeebere siino dojicuviro siino toonoviro fataninichi. Jaaboro imo imo ofooboro paryi inehejeque anaajeebere toono nihibamiri tomaño jiinijeque naajenichi, fanooro tomañonihibami diibediro iicaqui.

Perla Guisiyi Sihidi Iaadama Icanovi Ohoovicino.

⁴⁵ Bu tolliro niqueje aivoji jeevahi naajeminaafi oono perla guisiyi iimiyico guinooboro ofoonicibadi. ⁴⁶ Jaayico aatyimesumi ofooboro paryicino inehejeque anaajeebere tooneri tooyico naajenichi.

Sinicuuhuvu Ohoovicino.

⁴⁷ Jaabadiro bu niqueje aivoji oono sinicuuhuco muuafaño magañino faaboho taavaaboco icinicino icabadi jeevahi. ⁴⁸ Jaano isinicuuhu agahafucuudi ificiminaa jiinigaibaahohallivi isi guiyicinichi. Jaadi ututuuvomororo itaavaco naninimo. Jaamoro iimifimoco jiibaiñoñaño ficunicimo. Jaamo iimitimoco buhi gañinimo. ⁴⁹ Jilli icajino ufucu jiinije ifinidi; Moocaani toomominaa asaamororo dugaacujimo iimitimoco iimifimofeeneti. ⁵⁰ Jaamoro iimitimoco cijigaifaño gañijimo, tahigo atacasijihigo, bu igaiñooco catiriri oojisujihigo icano.

Bohono Busumije, Eedeene Icano.

⁵¹ Jaaboro Jesu diitoco dilluui: ¿Naa paryi jinooco magajahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jihhi, noomoro.

⁵² Jaanegui nuubo: Miuro Moise tajiba gaajaminaafi imino niqueje aivoji jibogoco gaajacuubo. Jaabo iija abajaabobadi jeevahi. Miuro toojaminaafi fanoocoro toojafaño iicanoco gaajahi. Jaabo icijiruubo eedeeneque, bu bohonoco icano. Jaabadiro diibo niqueje aivoji jibogoco agaajaabo jibeguejirahi Moise unuunoco, bu jisumi uujoho ihiimaanoco icano.

Jesu Nazarevi Icahi.

(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

⁵³ Jaadi Jesu siinovi ooviciboro jibeguehicaudi toonoti fuucuubo. ⁵⁴ Jaabo ijiinijevu ifutuui. Jahigo paryi famaño sinagogajanofaño jibogooboro feehicaubo. Jaaneri miyaminaa ajabafitomororo neehicaui: ¿Cuucati jaani gaajahinichi jino jityigaba gaajaco? ¿Milli jaabo jino sihidi ejeevanoonoco

eetavehicahi? ⁵⁵ Miro jaani imohobujene dudicamaajeminaafi achi, jaanoti seeji Maria icano. Jaanoti bu inahabomi Jacoobo onoo, Jose, Simon, bu Juda icamo. ⁵⁶ Miro bu inagomi mihafeeneri icahicahi. ¿Cuucati jana gaajaabo paryi jityigabajeque? noomoro.

⁵⁷ Jaamaño diiboco miyaavuguutimo. Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Famoovaro Moocaani iimaaminaafico imino gaayicicicahi. Jaanoti idimoro iicumiminaa, bu iijaminaa icamo gaayicitihi, nooboro.

⁵⁸ Jaamaño sihidi toonovi sihidi ejeevanehejeque eetavuutibo diito diiboco imiyaavuguutineguiha.

14

Jua Nitiminaafi Guijeveque Jjibogono.

(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

¹ Tusumi Herode onoo Galilea aivojiboti icauhi. Jaabo guubuuhii Jesu-diti. ² Jaaboro iicojiri iicaumoco nuubo: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubu-uhetebe guijevete. Jaamaño jino sihidi ejeevano mityama icaabo, nooboro.

³ Miro diibo Herode Jua Nitiminaafico isisisuuboro civojafaño ficusu-uhi. Herodia onoo inahabo Felipe taabaco unuuneguiha. ⁴ Jaabo Jua Nitiminaafi Herodeque nuuhi: Diigoco taabavadino, nooboro.

⁵ Jaanegui Herode Juaco guijenijirahi. Jaaruubo miyaminaaco ñihicuguehicauhi; famooro miyaminaa: Juaco Moocaani iimaaminaafi, noomoro eneehicaunoti. ⁶ Jaanaa ifivu ficabavi ifutusumi jibaimoco Herode eheetavuhigo Herodia aicigai diibo ucuuhuvaumo imegavi gahaseguere fuuhi. Jaanoco aivo Iherode sihidi iimuguubo. ⁷ Jaaboro diigoco Moocanifañodi unuuboro aciguubo fanooco conoocohacho diigo idilluguunoco. ⁸ Jaanegui diigo seeji diigoco afajiniubadi, ufuugoro Herodeque nuutuuhii: Uco butajafaño Jua Nitiminaafi nigaico daaci, noogoro.

⁹ Jilli unuuno diibo aivojibo Herodeque sihidi idaasuvusuuhi. Jaarunofaño Moocaani momofañodi unuucumaño, bu diibo cojiri iicaumo jaanoco uguubucumaño icano, tajibaubo ihaciqui. ¹⁰ Jaanegui tajibaubo Jua nigaico iquiticiqui civojafaño icauboco. ¹¹ Jaayico isivaumoro tobagocajaco acivauhi. Jaanoco bu diigo seejico acituuhi.

¹² Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro Jua Nitiminaafi ifico asatyumoro cijeuhi. Jaadi ufuumoro Jesuco jibugutuumo.

Jesu Cinco Mildimoco Machusui.

(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

¹³ Jaanoco Jesu uguubuuboro iinoro sihigovi tehesino fuuhi meene-gari. Jaarunoco miyaminaa agaajacuumoro cuuminoti diiboco bucasiuhi isidi. ¹⁴ Jaanaa Jesu imeenegati ihinuuhigo atyimeuhi sihidi miyaminaa iicaunoco. Jaaboro diitoco idaasuguubo. Jaaboro iguihuvama icamoco diibojaa isivamoco buheesuhicaubo. ¹⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa diibojaa asaumoro diiboco noovauhi: Aivo mihijicuuhi, bu mihaiñooba jimañeri chahahi. Jaanegui miyaminaaco galluucu ofoomoro cuuminoti maahunoco anaajemere imachuqui, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Milli bu feejirumo amihai mahaci imachuqui, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diito nuuhi: Miro mihaima chahano, idinoro jino sahusedibava momaahunu, bu miimisiicro taavaabomisi icano, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Juu tajaa misiva, nooboro.

¹⁹ Jaaboro miyaminaaco tajibaubo ñaavahallivi icasicamaiqui. Jaaboro ihusefaño iciubo toono sahusedibava imaahunoco, bu itaavaabomisico

icano. Jaaboro niquejeque emeciuboro Moocaanico toonohallivi iimuuboro toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciubo. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuhi. ²⁰ Jaanoco famooro amachuumoro tuvauhi. Jaano atyuuvoco ananiumo gahafusuuhi jiiibañooco fahuseeci motihaiti siino miibaici idino. ²¹ Jaanoco amachuumo cinco mildimou sano gaifimiro. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi.

Jesu Nifaiuhallidi Iguehi.
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

²² Jaaboro Jesu ijibogominaaco imeenegafaño ijicuuboro galluuhi ihimega oonogoomuaivi ifeequi, diibo miyaminaaco ifitacuunohachuta. ²³ Jaadi diitoco ifitacuuboro Jesu fuuhi ifabai nigacivi Moocaanima ihimaaku. Jaadi mihijicuunaaca Jesu tahi iinoro icauhi. ²⁴ Jaanaaca imeenegafeene muuairi icaunaaca sefano guibuhuba guibuhicauhi togahallivi. ²⁵ Jaanaaca Jesu cuujetavi jari diitojaagovi saauhi, nifaiuhallidi igooboro. ²⁶ Jaaboco ijibogominaa nifaiuhallidi igooboro asaanoco aatyimeumoro gaihivuumo igutuumoro: ¡Jaani iji! noomoro.

²⁷ Jaarunofaño Jesu diitoco nuuhi: Mequehecu mihiguetedino, uujoho, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miyaano ijoho idiicahachiji taca, tajiba bu uujoho dijaa saaqui nifaiuhallidi igooboro, nooboro.

²⁹ Jii, disaa taca, nooboro. Jaanegui Pedro imeenegati iniituuboro ticovauhi nifaiuhallidi iguubo Jesujaagovi ifeequi. ³⁰ Jaarunaaca guibuhuba sefano iguibuunoco aatyimeuboro igutuubo. Jaasumiro ticovaubo inifaihufafaño iniituubo. Jaanegui gaihivuubo: ¡Aivojibo, uco taajasu! nooboro.

³¹ Jaasumiro Jesu diiboco ihuseti iguiyiciuuboro diiboco nuuhi: ¡Ajashucani dimiyaavogo! ¿Collihi miyaavogotih? nooboro.

³² Jaadi diitisi imeenegafaño ijicafutuusumiro iguibuhuba llivihuhi. ³³ Jaanegui imeenegafaño iicaumo Jesuguiino ememuivuumoro nuuhi: Miyaano ijoho Moocaani Achi, noomoro.

Jesu Iguihuvamoco Buheesuhi Genesarevi.
(Mr 6.53-56)

³⁴ Jaamo imuaaico afatyuudi ifutuumo Genesare jiiinjevi. ³⁵ Jaanaa toojiiinjeo miyaminaa Jesu iicaunoco agaajacuumoro paryi toojiiinjeri jibohocasiumo. Jaamoro Jesujaagovi sivaumo paryi iguihuvamehejeque. ³⁶ Jaamoro diiboco dilluhicaumo jilli igaachehujiniba nijequegayico idudicitequi. Jaanoco paryi famooro ududicidimo buheehi.

15

Miyaminaaco Imihinisuno.
(Mr 7.1-23)

¹ Jaadi fariseomiti saatoho, bu caatiniminaa icamo Jerusale cuumiti asaamoro Jesuco dilluvauhi: ² ¿Milliti dijibogominaa moheedetemihai jeevamaaje icabadi moonitih? Miro momooninicibadi moonitimoro ihuseneque nitamaaitimoro machuhicahi, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: ¿Milliti bu jana amihai Moocaani tajibaco mejeevesumoro amihai jeevamaajequere momoonihicahi? ⁴ Miro Moocaani jilli nuuhi: Diicaani, diiseeji icamoco bocigo. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onoomo iguijevequi, nooboro. ⁵ Jaaruno icanaaca amihai meneehicahi jilli, mino caanico, bu mino seejico icano meneejirahi: Ico acijitih: Miro paryi tañehejeque uujoho Moocaanico

ijibaicuuno, noomoro. ⁶ Jaamaño tolli onoomo caanimico, jinehejebaco acihicacuutih. Jilli momoonimaño Moocaani tajibaco jihovonobadi momoonihicahi. Amihai jeevamaajequere moonimoro mihicamaño.

⁷ Amihai bañifiraminaa mihicamo. Miïro miyaanoco nuubo Moocaani iimaaminaafi Isaia jilli nooboro acaatinusumi:

⁸ Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditit tehesino icahi. ⁹ Jilli sicamañovi iigaivomoro uco imehicahi. Jilli amihai jibogono, ticovono miyaminaa jibogonoro icamaño, nooboro.

¹⁰ Jaadi Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Jinooco muguubumoro imino magaja: ¹¹ Miïro miyaminaafi iijiri ijicafotono diiboco mihininithi. Jaanoti naha ijifañoti asaano diiboco mihininithi, nooboro.

¹² Jaanegui jibogominaa asaumoro diiboco nuuhi: Mee, fariseomi ijoho tolli onoonoco uguubumoro aiveguehi, noomoro.

¹³ Jaaneguiha diitoco iimusuubo: Guihirubi niquejefaño iicaabo abasutihoco paryi ibacoconomaryo agaijuyiciboro gañijibo. ¹⁴ Jaafa tahi iimaamo jilli ihaallinoma chahamo, bu sita ihaallinoma achahamoco siguehicahi. Miïro ihaallinoma achahaabo sifiico isiguruva faamisicro ifahojifaño aquetejirahi, nooboro.

¹⁵ Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Toono tolli odoovicinoco mihaico dibogo, nooboro.

¹⁶ Jaanegui Jesu iimusuuhi: ¿Nacu buunaji amihai tolliro magajatithi?

¹⁷ Miïro paryi miyaminaa iijiri ijicafotono moobafaño feehe. Jaadi mofiti inoonicino. ¹⁸ Jaanoti naha miyaminaafi ijifañoti asaano diiboco mihininithi, ijeebifañoti asaamaño. ¹⁹ Miïro ijeebifañoti iimitinoono esamaajene saanicahi, bu gaicaauneheje, bu gaigoomico icimoro ejeevesuneheje, bu gaigoomima imitinoono iicaneheje, bu nanivaneheje, bu bañifiraneheje, bu sitaaditi sicamaño jibogoneheje icano. ²⁰ Jineheje naha miyaminaafico mihininithi. Jaanoti nitamaajehene moonico eetavotimo amachuno miyaminaaco mihininithi.

Sijinijeo Miyaminaago Jesuco Imiyaavuguumo.

(Mr 7.24-30)

²¹ Jaadi Jesu toonoti ihinuuboro fuuhi Tiro, Sidon icano jinijejaagovi.

²² Jaanaaca Canaan jinije miyaminaago toojinijeri iicaugo saauhi Jesujaago coovadiicinigoro: ¡Aivojibo, David Iyaachi, uco didaasugo! Aicigai iimitino ijima icago sihidi idaasuno icahicahi, noogoro.

²³ Jaarunaa Jesu diigo ajashunoba iimusuutih. Jaanegui jibogominaa asaumoro diiboco nuuhi: Ajaamoco gallu gañuhusuno modojicuti coovadiicinigoro saago, noomoro.

²⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani uco Israel cuumiminaa ovejami imitamobadi icamojaagoviro galluui, nooboro.

²⁵ Jaarunofaño diigo asaagoro diiboguiino ememu#vovaugoro diiboco nuuhi: ¡Aivojibo, uco daamusu, noogoro!

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Imijitiruno iseeme machutaaco udumiticimoro jicumico aacino, nooboro.

²⁷ Jaarunofaño diigo nuuhi: Miyaano Aivojibo; Jaarunofaño jicumi machufihi iguiinoti ihabajato amachuno suuvico, noogoro.

²⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaigo, guiraacani dimiyaavogo. Jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro. Jaanoco tolli diibo unuuno ticovoviro diigo aicigai buheeteuhi.

Jesu Buheesuhi Ajashutimo Iguihuvanoma Iicamoco.

²⁹ Jaadi Jesu toonoti ihiinuuboro ufuubo fatyuuhi Galilea muuaijinidi. Jaadi ifabaihallivi ufuuboro casivutuuhi. ³⁰ Jaabojaago sihidi miyaminaa ufuumoro ifutuuhi diibo iicauhigo. Jaamoro diibojaago sihidi sivahicauhi igotimehejeque, bu ihaallino aatyimetimehejeque, bu ihiimaatimehejeque, bu imitino ihusene iicamehejeque icano, bu sihidi saatoho iguihuvamenejeque icano. Jaamoco buheesuhicaubo. ³¹ Jaaneri miyaminaa sihidi jabafitehicauhi ihiimaahicautimeheje ihiimaaneri, bu imitino ihusene iicaumeheje imino ihusenema iicacuuneri, bu iguehicautimehejeque igucuuneri, bu ihaallino aatyimeutimeheje aatyimecuuneri icano. Jaamoro ticovaumo Moocanico Israel cuumi Dios icaaboco, iimomo.

Jesu Machusuhi Cuatro Mildi Miyaminaaco.

(Mr 8.1-10)

³² Jaadi Jesu ijibogominaaco ucuuhuvauboro diitoco nuuhi: Jito miyaminaaco idasuguehi. Miuro jino mifucuci, safucu icano icacuumo uuma jinoovi. Jaamo amachujirunobama chahacuuhi. Jaanegui imogotihimachutimoco iijanojaago agalluunoco ofoomo jiihaivi nacatejirahi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha ijibogominaa diiboco nuuhi: ¿Cuucati bu milli mihicijirahi jino miihaiñooba iijano achahahigo mihicamo jityigaba miyaminaa iicamoco mutuvasuqui? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu minoodino amiihai machutaano icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti minoci idinoro momaahugayino icahi, bu ajashuno motaavagayi iicanoro, noomoro.

³⁵ Jaanegui tajibaubo imiyaminaa jiinjehallivi icasicamaaiqui. ³⁶ Jaadi toono sahuse juugahuseti minoci, bu itaavagayi icanoco ihusefaño agaayiciuboro toonohallivi Moocanico graciaco aciuihi. Jaadi toonoco iquisicuuboro ijibogominaaco aciuihi. Jaanoco diito imiyaminaama ifuuihi.

³⁷ Jaanoco paryi famooro amachuumoro imino tuvauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimo gahafusuuhi sahuse bu juugahuseti miibaici idino jiiibañooco.

³⁸ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo gaifimiu. Jaano gaigoomi, bu seeme icamo oovorautihi. ³⁹ Jaadi Jesu diitoco ifitacuuboro meenegafaño ijicafutuuboro fuuhi Magdala onocuumi jiinjajaagovi.

16

Fariseomi, Bu Saduceomi Icamo Aatyimeratatino Eetavoco Tajibahi.

¹ Jahigo fariseomi, bu saduceomi icamo fuuhi Jesuco emecituumo. Jaamoro diiboco ifurumo iimitinofaño igañisuqui dilluuihi: Mihaico niquejefañoono aatyimeratatinooco dihiifusu, noomoro.

² Jaanegui diibo diitoco iimusuuhi: Ijicuuvivi niqueje tifaño iicasumi amiihai: Aiguejitino miuro oono niqueje tifañi, meneefihi. ³ Jaabadiro bu fucuro meneefihi: Jaachiji imijitifucu, miuro oono niqueje tifaño niijama icahi, noomoro. Bañifiiraminaa mihicamo, amiihai magaaajahi niquejeque memecimoro aiguejino, bu aiguejitino icano monoonoco. Jaarunaa magaaajathi milli jisumio miyaminaa imiti eheetavoneheje ijibugurunoco. ⁴ Jaamo jito iimitino miyaminaa sanofañooro imiyaavogonofaño iicatatimo, dilluhicahi aatyimerataneheje eetavoco. Jaarumoco acirajitino ivi idinoro Jonas gaajataro ifusucafeteji, nooboro diitoco ejeevesuuboro fuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mr 8.14-21)

⁵ Jaanaa onoogoobavi afatyumo ijibogominaa jabajeeveuhi pan añiminaa maahuco asatyujirumo. ⁶ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Magaihuini fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijnoti, nooboro.

⁷ Jaanegui ijibogominaa noocasiuhi: Añiminaa maahunoco misivatineguiiha olli noobo, noomoro.

⁸ Jaanoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasih? Ajashucani amihai miyaavogo. ⁹ ¿Nacu magaaatih, mehesicinicutih oono cinco mildimoco sahusedibavariro amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹⁰ ¿Bu mehesicinitih sahuse juugahuseti miibaaci idihneri cuatro mildimoco amachusunoco, bu ihatyuuvoco minoodibaiva jiiibaiñooco magahafusuunoco icano? ¹¹ ¿Jaamo bu milliti amihai magaaacitih uujoho machutaati onootinoco oono fariseomi, bu saduceomi icamo juurisutaguiijiti onoonoco?

¹² Jaaneri jari gaajaumo Jesu diitoco añiminaa maahunoco juurisutaguiijiti unootinoco, ivi jilli fariseomi, bu saduceomi icamo jibogoti mihigui unuonoco.

Jesu, Diibo Cristo Asaajiiho Icanoco Unuuno.
(Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

¹³ Jaanaa Jesu Cesarea de Filipo onoocuumi jiiijevi ifutuudi ijibogominaaco dilluubo: ¿Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubediti, ¿nacu milli miyaminaa uuditih neehicamo? nooboro.

¹⁴ Jaanegui diito nuuhi: Saatocho: Jua Nitiminaafi, neehicahi. Jaanoti saatocho: Elia, neehicahi. Jaanoti bu saatocho: Jeremia, neehicahi. Jaanoti saatocho: Cajaanihacho sicijeototi Moocaani iimaaminaaivioobo, neehicahi, noomoro.

¹⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanaa amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco me- neehicahi? nooboro.

¹⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: Hjoho Cristo Moocaani iicaabo Seemene, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuuhi: Imicani diicahi hijoho Simon Jona achi idiicaabo. Miho cajaani miyaminaafi ico jinooco gaajasutih idihboro Guihirubi niquejefano iicaabo. ¹⁸ Jaaneguiiha uujoho ico jino Pedroti momonih, guisiyivi eneejiruno. Jaaba jiba guisibahallivi uujoho taajaco ee- taveji. Jaajaco guijeve mitya icaruno guinonijitih. ¹⁹ Ico uujoho jino niqueje llavenegue aciji. Jaabo hijoho jiihallivi isisino, bu niquejefano sisicafetejino. Jaanoti jiihallivi isinaayuno, bu niquejefano sinaayucafetejino, nooboro.

²⁰ Jaadi Jesu ijibogominaaco faguuhi diibo Cristo iicanoco mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.
(Mr 8.31-9.1; Lc 9.22-27)

²¹ Tusumi Jesu ticoniuhij ihijibogominaaco agaajasuubo Jerusalevi ofooboco quillahuto, bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa icamo diiboco sihidih idasuno omoonijinoco: Uco gaicaausujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ²² Jaaneguiiha Pedro sihi Jesuco asatyu- uboro ihbauhi: Jaanova Moocaani ico tolli moonisujitirahi, tolli icatihbo diicaqui, nooboro.

²³ Jaarunaaca Jesu dojicuviro acajebeveuboro Pedroco nuuhi: Uuti buhigovi minifoto hijoho ihij idiicaabo. Fine, hijoho uco acasivusuno. Dihe- samaaje Moocaani esamaajebadi icatih. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro.

24 Saatoho ijibogominaaco nuubo: Cajaatyohacho tadyojicuti asaagomo ifico ajabajevemere tadyojicuti isaaqui ifico idaasuno omoonisujinoco iguitimo.* 25 Miro ifico agaijimo ifico mitasuji. Jaanoti naha tahalliti ifico imitasumo ifico taajasuji. 26 Miro saafi miyaminaafi paryi jinije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico imitasuruva, unacu milliti imijiruno? unacu minoodino fine miyaminaafi ijeebico itaajasuqui jaadujirahi? 27 Miro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saaji Caani ovosima, bu itoomominaama icano. Jaasumi paryi famoovaaco iticovocivi jaadujibo omoonihicanehejeque. 28 Miyanotiro neehi: Jino iicamoti saatoho guijevejitihhi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo ihaivojiri asaaboco aatyimetimoro, nooboro.

17

Jesu Ihaivojiri Asaano. (Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Toonobuunati sajaguisi nijequeti Jesu iciuhi Pedroco, bu Jacoboco, bu diibo Jacobo nahabo Jua icamoco. Jaaboro diitomaryo fuuhi aivo acaamovobai nijequevi. 2 Jaabai nijequevi diito imefeenevi ifi siibadi minifutuuhi. Ihime aricuno minifutuuhi nihibaco memeecebadi, bu igaachehu seseene minifutuuhi nihiba aachicibadi. 3 Jaanaa diibo uufocovi atyimeumo Moise, Elia icamisi Jesuma iimaamisico.

4 Jaaneguiha Pedro Jesuco nuuhi: Aivojibo, imicani jimañovi mihicano. Idiimogohachijji masi nijeganoco migaaci, saga idino meheetavequi, idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano.

5 Jaanaaca Pedro tolli nuunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaano ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani Taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici, unuuno.

6 Jaanoco uguubuumoro ijibogominaa jinijehallivi javucamaaiumo sihidi iguituumoro.

7 Jaanegui Jesu asaaboro diitoco ududicuboro nuuhi: Magañiivo mihiguetedino, nooboro.

8 Jaadi siino emeeurumo mihaiñoobaco atyimecutihhi idiboro Jesu icauhi.

9 Jaamoco tobaiti iniituhigo Jesu faguui: Jino mahatyimeneque mihaiñoobaco mijibeguedino jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo iguijeebe siino ubuheetedi, nooboro.

10 Jaanegui diito diiboco dilluui: unmilliti jana bu caatiniminaa nuuhi: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

11 Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jihhi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. 12 Jaarunofaño amihhaico uujoho jino neehi Elia saahinicuhi. Jaaruuboco gaajacihinitimo. Jaamoro diiboco jilli iimogobadi moonihinimo. Jaabadiro bu uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo diito useti idaasuno icaji, nooboro.

13 Jaanoti ijibogominaa esafutuui Jua Nitiminaafiditi Jesu unuunoco.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco. (Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Jaadi miyaminaa icauhigo ifutuumaaca saafi miyaminaafi asaaboro Jesuguiino ememuivuuboro nuuhi: 15 Aivojibo, taseemeneque didaasugo, idaasuno icahicaabo imimañobati ochoomooboro, fiiva foova cijigaifaño

* 16:24 Sahaamefaño noono: diguijee imohobujeque dicibo tadyojicuti disaa.

aqetehicaabo, bu teehifaño aqetehicaabo icano. ¹⁶ Jaaboco jino dijibogominaajaago sivarahi. Jaarumo diiboco buheesutíhi, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyamínaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amíhaico jaabiciiboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

¹⁸ Jaaboro Jesu iimitino ijico ihíbauboro diibediti iinusuuhi. Jaasumiro diibo isicafefi buheetecuuhi.

¹⁹ Jaadi ijibogomínaa ijeevadi Jesuma ihímaumoro diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana míhai diibo imitino ijico buhi magañítíhi? noomoro.

²⁰⁻²¹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: Amíhai miyaavogo aajashumaño. Miyantiro amíhaico neehi, amíhai miyaavogo mostaza noovata tooigayidino iicaruva jigajico meneejirahi: Jinooti sihigoví deene, noomoro. Jaaneri sihigoví jeenejiruno. ¿Conooba amíhaidi sihidi jeevajitirahi miyaano miyaavogoma mihicaruva?*

Jesu Iguijevejinoco Siino Ijibogono.

(Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

²² Jaanobuunati Galilea jiniijeri saamo igomoro efeehicauhigo Jesu diitoco nuuhi: Uujoho Miyamínaafibadi Ifivuubo miyamínaa usefaño acicafeteji.

²³ Jaamo uco gaicaauji. Jaaruubo mifucuci, safucu idinoti siino buheeteji, nooboro. Jaanoco uguubuumoro sihidi idaasuvuumo.

Templojaguiha Impuestoco Ajaadusuno.

²⁴ Jaanaa Jesu ijibogomínaama Capernau cuumiví ifutuunaaca templojaguiha impuestoco ajaadusuhicaumo Pedrojaago ufuumororo diiboco dilluuhi: ¿Amíhai jibogomínaafi templojaguiha impuestoco jaadujitíhi? noomoro.

²⁵ Jaaneguiha Pedro: Jaadujiibo, nuuhi.

Jaadi Pedro jaache ifutuuboco Jesu nuuhi: ¿Simon, idi milli jijiiniije aivojito mico impuestoco jaadusunicimo; iyotocoro nacu siicumiotoco? nooboro.

²⁶ Jaaneguiha Pedro iimusuuhi: Siicumiotoco, nooboro.

Jaaneguiha Jesu nuuhi: Jaaneguihacuva icuumioto jaadutatíhi.

²⁷ Jaarunofaño míhaiñooba míditi imitino eneejiruneguiha johono caasifaño foobo dificigaico gañito. Jaabo iticoni uduuboco dicitibo iijifañoti nihibajeque dicití. Jaajeri daaduto tahimpuestoco, bu diinoco icano, nooboro.

18

¿Cajaani Fine Imiyaabo?

(Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

¹ Jaasumi ijibogomínaa asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Cajaani fine aivo imiyaabo icaji niqueje aivojifaño? noomoro.

²⁻³ Jaanegui Jesu seemeneque ocoovauboro diitofeenevifícuuboro nuuhi: Miyantiro amíhaico neehi, amíhai jeebico bohonoti miminiyumoro seemenebadi miminifototíhachijí niqueje aivojifaño mefejitíhi. ⁴ Míro niqueje aivojifaño imiyaabo icajiiibo oono guinoví ifico iminiyuuboro jisee seemenebadi iminifotoobo. ⁵ Jaanoti bu cajaanotyohacho seemeneque tamomofañodi agaayicimo uco gaayicíhi.

Imitifaño Mahaquetejiruno Níhícu.

(Mr 9.42-48; Lc 17.1-2)

* **17:20-21** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanoti jiyoomo ijimico idinero buhi magañítahi mahaigamoro Moocanima mihimaaneri, ononoco.

⁶ Jaanoti seeme jino uco imiyaavogomoco imitico omoonisuvaaboco aivo imijiruno ajashutino guisibatyigabari icodaaheti uduujenimoro muuaifaño iniitusuno. ⁷ Jiinjeminaadi imiticani icano miyaminaaco imitifaño agañosuno. Jaano jilli fahiivaro icajino. Jaarunofaño idaasucani icajiibo diibofeenedi imiti asaabo.

⁸ Jaaneguiiha dihuse, ditihai icano ico imitifaño agañosuhachiji quiticibo sihi gañi. Imijiruno #di ditihaima, dihusema chahaabo fiivofaño idifotono. Jaanoti #di imitino dihusenema, ditihaiñoma icano diicaabo ifinijitino cijigaifaño agañoscafotono. ⁹ Jaanoti bu oono dihaalli ico imitifaño agañosuhachiji toohaallico buhudaruubo tehesino gañi. Imijiruno #di sayimaryo diicaabo fiivofaño ofoono. Jaanoti imijitiruno fahaallimaryo diicaabo cijigaifaño agañoscafotono.*

Oveja Imitaabovi Ohoovicino.

(Lc 15.3-7)

¹⁰ Tolliro bu jito seemeti saatohobaco mitimejetasudino. Miuro jino amihai nahi: Miuro oono diitoco ootomomo Moocaani toomominaa fahiivaro Guihirubi Moocaani niquejefaño iicaabo imefeeneri icahicahi.

¹¹ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitacumoco taajasuqui.†

¹² ¿Jinooco millí mehesicinihi amihai? Saafi joomi ciendimo ovejami iicamoti saafi imitaruva, ¿nacu fine saatoho noventa y nuevedimo aatyuvomoco tomañovi ejeevesuhiniboro imitaaboco guinetejitirahi? ¹³ Jaaboco aatymeebere janaanici aivo imo imo minifetejiruubo oono noventa y nuevedimo imitatimo janaanicivi. ¹⁴ Jaabadiro amihai Caani niquejefaño iicaabo‡ imogotihijitoti saseba imitanoco.

Jilli Mino Nahaboco Meperdonano.

(Lc 12.3)

¹⁵ Jaanoti bu dinahabo ico imitino omoonihachiji diiboma iuro ijeevadi diimaabo diiboco gaajasu imitino omooninoco. Jaabo ico uguubuhachiji diiboco dimijicarucuhi. ¹⁶ Jaanoti ico uguubutihachiji sitati cuhuva miimisiiciti. Jaamo miimisiici, saafi idimo onono imino igaajacafetequi. ¹⁷ Jaamoco: Jii, onotihachiji Moocaani iijaminaaco dibogo. Jaamo onoonoco bu: Jii, onotihachiji oono Moocaanico imiyaavogotiboco mihicanicibadi mehesicini, bu impuesto jaadusuminaafico mehesicinicibadi icano.

¹⁸ Miyanotiro amihai nahi jino jiinjehallivi mafatyusutino, bu tolliro niquejefaño fatyusurajitihai. Jaanoti bu jiinjehallivi mafatyusuno niquejefaño fatyusucafeteji.

¹⁹ Tolliro bu jino amihai nahi: Jino jiinjehallivi amihaiti miimisiici mehesamaaimisiro mihimogonohallivi Moocaanico midilluhachiji Guihirubi niquejefaño iicaabo aciji. ²⁰ Miuro miimisiici tamomofeenedi igaivomofeeneri bu uujoho icaji.

²¹ Jaaneguiiha Pedro ufuuboro Jesuco dilluui: Aivojibo, tañahabo uco imitino omooninoco, ¿minoodifoova uujoho diiboco perdonahicaji, sahuse juugahuseti mifooci idino ticovovi? nooboro.

²² Jaaneguiiha Jesu diiboco iimusuhi: Cha, toonoodifoova icatino. Janaanici setentadifoova sietedino.

Jeecivominaafi Imuguutihai Sifico Eperdonauunoco.

* **18:9** Jino jilli iiminocoro mooni, imitico deetavedino, eneejiruno. † **18:11** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ‡ **18:14** Moocaani

²³ Jaamaño niqueje aivoji jeevahi oono saafi aivoj#bo ijecivom#naama idudicamaajeque iimibachubadi. ²⁴ Jaabo iimibachunoco jari ticovaubaaca diibojaa sivaumo saafico ajashut#no millones ticovov# edebeuboco. ²⁵ Jaabo diiboco ajaadujiruno achahauneguiiha ihaivoj#bo taj#bauhi diiboco inaajequi pary# mogaima iseemema, bu pary# inehejema icano toonoco ijaaduqui. ²⁶ Jaaneguiiha ijecivom#naafi ihaivoj#boguiino ememu#vuuboro ihaivoj#boco neehicauhi: Aivoj#bo, uco didaasugo #co pary# faneeri jaaduji, nooboro. ²⁷ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco #daasuguuboro idebeque perdonauhi. Jaaboro diiboco sinaayuuhi. ²⁸ Jaabo diibo ijecivom#naafi ihiinuuboro ufuubo aty#meteuhi saafi inahabonim#naafi diiboco m#d#no edebeuboco. Jaaboco icodaaheti agaay#iuboro sefano dusuuciubo: Goova daadu uco edebeneque, nooboro. ²⁹ Jaanegui inahabonim#naafi iguiino ememu#vuuboro diiboco nuuhi: Uco didaasugo #co pary# jaaduji, nooboro.

³⁰ Jaarunofaño diibo: Jii, noot#bo ufuuboro diiboco civojafaño j#hacuuhi pary# diiboco ajaadut#nohachuta. ³¹ Jaanoco saatoho aaty#meuno diitoco aivono ufuuneguiiha ufuumoro ihaivoj#boco pary# j#bugutuumo.

³² Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco ucuuhuvauboro nuuhi: Imit#cani jecivom#naafi. Ico uujoho didebeque pary# perdonahinihi uco idilluuneguiiha. ³³ Jaabad#ro bu #joho dinahabonim#naafico didaasuguejirahi #co uujoho iicahinibadi, nooboro. ³⁴ Ihaivoj#bo sihidi #sifiratuuboro taj#bauhi diiboco civojafaño ificusuuboro ihaamisiqui pary# idebeque ajaadut#nohachuta.

³⁵ Jilli nooboro Jesu imivusuuhi jibogoco: Jaabadi jilli Guihirubi niquejefaño iicaabo am#haico mooniji am#hai nahaboco am#hai jeeb#maryo meperdonat#hachiji, nooboro.

19

Jesu J#beguehi Gaigoco Mejeevesunoditi.

(Mr 10.1-12; Lc 12.18; tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹ Jilli Jesu unuunobuunati fuubo Galilea jinijeti. Jaabo ifutuuhi Judea jinijevi, Jordan teehiti baagov# iicajinijevi. ² Jaabo doj#cuti sihidi miyam#naa fuuhi. Jahigo iguihuvaumoco buheesuubo.

³ Jaanaaca saatoho fariseom#oto asaamoro diiboco dilluuhi #furumo iimit#nofaño diiboco igañ#suqui: ¿Nacu fine taj#babadi imijiruno m#no taabaco jilli siinohall#ti mejeevesuno? noomoro.

⁴ Jaaneguiiha diibo iimusuuhi: ¿Nacu am#hai Caat#ihaamefaño onoonoco memeechicat#hi? M#iro it#con# miyam#naafico ifiivusuubo fiivusuuhi gaifiico, bu gaigoco icano. ⁵ Jaaboro nuubo: Jilliti gaifi caanico, seej#co icano jeevesuji mogaima iminifetequi. Jaam#si saafi#badiro minifutucuji, nooboro. ⁶ Jaamaño miim#siici icacuut#no saafi ifibadiro icacuum#si. Jilli icamaño miyam#naa dugaacucuujit#hi Moocaani agataacucuunoco, nooboro.

⁷ Jaaneguiiha diiboco dilluumo: ¿Milliti janabuu Moise taj#bauhi m#no taabaco jeevesuhaameque mahacimoro diigoco mejeevesuqui? noomoro.

⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Eti bu mucuhufojeeb#maño Moise taj#bauhi am#hai taabam# jeevesuco. Jaanoti it#con# tolli icaut#no. ⁹ Jaanoti jino uujoho am#haico nehi: Mogaico sifiima icat#goco ejeevesuuboro sifigooco #c#bo ajeva imit#co ic#hi. Jaabad#ro bu sifi ejeevesugoco ataabavaabo ajeva imit#co ic#hi, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha ij#bogom#naa diiboco nuuhi: Jaanegui tolli icamaño, ¿coll#hiica bu mataabavajirahi?

¹¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Famooro jinooco gaajajitirahi. Idimoro jaaty Moocaani agaajasumo gaajajirahi. ¹² Miro saatoho ifiivuunotiro caanimi oovicicubadi taabavajitibo unuubadi icanicahi. Jaanoti saatoho iguiraacuneguiiharo tolli oovicinichi. Jaanoti saatoho jilli taabavatimo icanicahi niqueje aivojiguiinodi. Jaamaño jinooco agaayicigomo jaafa gaayicahi, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaaca Jesujaa seemeque sivaumo diitohallivi ihuseque ificuuboro Moocaanima iimaaqui. Jaarunofaño ijibogominaa #bahicauhi iseemeque diibojaa isivamoco.

¹⁴ Jaarunofaño Jesu nuuhi: Jaafa seeme tajaan saahi fine mihibano. Miro niqueje aivoji seemebadi iicamono, ¹⁵ nooboro toseehejehallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaadi toonoti sihigovi fuubo.

Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

¹⁶ Jaanaaca saafi sicafefi Jesuco emecituuboro diiboco nuuhi: Idiimiibo jibogominaafi, ¿cono iiminoco moonijirahi uujoho ifinjitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Collhi uco idiimiibo neehi? Chahamo imimo idiboro Moocaani imiibo. Jaanoti ifinjitino fiivofaño ofoonoco idimogohachiji tajiba onoobadi diica, nooboro.

¹⁸ Jaaneguiiha sicafefi diiboco nuuhi: ¿Milli nacu noono? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Gaicaudino, ajevaco moonidino, naniwadino, sitaaditi sicamañoooco dibeguedino, ¹⁹ diicaanico, diiseejico icano bocigo, sitaaco gaiji difico agaijibadiro, nooboro.

²⁰ Jaaneguiiha isicafefi nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tonehejeque imino moonihicahi. ¿Cono fine siino tahime icahi? nooboro. ²¹ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Aivo idiiminoco idimogohachiji, foobo paryi dinehejeque naajeebe #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro sihidi inihibamima iicaumaño.

²² Jilli unuunoco isicafefi uguubuuboro #daasuvuuboro fuuhi sihidi inihibamima iicaumaño.

²³ Jaanehuiha Jesu ijibogominaaco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi, aivo sihidi jeevano sihidi inihibamima iicamo niqueje aivojifaño ofoono.

²⁴ Siino bu jino neehi: Tihino aivo camello jaanutupaaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sitihii sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁵ Jaanoco ijibogominaa uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro noocasiuhi: ¿Jana cajaan fine taajajirahi? noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Jesu diitoco emeciboro nuuhi: Miyaminaa toonoco moonijitirahi. Idiboro naha Moocaani paryi fanoovaaco moonijirahi, nooboro.

²⁷ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, miro paryi mihai monehejeque mejeevesuhinimoro didojicuti masaahi. ¿Jaano jaada nacu jinehejema mihicaji? nooboro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi ufucu paryi fanoova bohonoti eheetavocafotoodi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tahimi aivoji icagahallivi acasivoodi, bu amihai tadyojicuti masaamo aivoji icaganohallivi macasicamaaji, paryi Israel cuumiminaaco mudugaacuqui. ²⁹ Jaamo paryi tahalliti inehejeque ejeevesumo iijanoco,

inahabomico, inagomico, caanimico, seejimico, mogaimico, iseemeque, bu ijiinjenehejeque icano ejeevesumo toono jaada sihidi janaanici gaayicijimo, tolliro bu ifinijitino fiivoco gaayicijimo icano. ³⁰ Jaanoti jisumi oono ajashutino sihidi ejeevamo iicarumo ufucu guinovi minifeteji. Jaanoti jisumi guinovi iicarumo tusumi sihidi ejeevamoti minifeteji.*

20

Dudicamaajeminaavi Oovicino.

¹ Miro niqueje aivoji jilli jeevahi oono fagui abajaabo omooninibadi. Miro ibasutaaco ihicisuqui fucuro fuubo dudicamaajeminaaco icituubo. ² Jaaboro diitoco nuuhi: Safucuo jaadadino amihai haico jaaduji, nooboro diitoco ifaguifaño galluubo idudicamaaiqui. ³ Jaanobuunati siino fuubo baagotirehiica icaaberi. Jaabo atyimeuhi saatohoco ticovono goohasiri iicamoco. ⁴ Jaamoco nuubo: Amihai tolliro tafaguifaño tabasutaaco mihicito. Imino amihai haico jaaduji, nooboro. Jaaneguiha diito fuuhi. ⁵ Jaanobuunati bu siino diibo fuuhi gadiciba. Jaadi bu siino fuubo imohonohalliti icacuuberi. Jaabo bu tolliro mooniui. ⁶ Jaanobuunati bu siino fuubo imohonofeenedi icacuuberi. Jaabo atyimeuhi saatoho ticovono iicamoco. Jaamoco nuubo: ¿Collihi amihai jinoovi ticovono dudicamaaitimo mihicahi? nooboro. ⁷ Jaaneguiha diiboco nuumo: ¿Eti bu mijoho mihai atajibatineguiha? noomoro. Jaaneguiha diitoco nuubo: Amihai bu tolliro tafaguifaño mududicamaaito, nooboro.* ⁸ Jaanaa mihijicuudi diibo nuuhi dudicamaajeminaa aivojiboco: Paryi famoocoro coova. Jaaboro diitoco daadu, oono dojicuti asaamoti ticoni. Jaaboro iticoni asaahinimovi dalli baani, nooboro. ⁹ Jaaneguiha ticoniubo imohonofeeneti iicaaberi ufuumoti. Jaamo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹⁰ Jaanobuunati jaaduubo imegavi ufuumoco. Jaamo esamaaiuhi: Mihai fine janaanici magaayiciji, noomoro. Jaarumo iticovoocivi gaayiciuhi safucuo jaadadinoco. ¹¹ Jaanoco agaayiciumoro iimaafivumo toono abajaabediti: ¹² Jito dojicuti agaseme sano nihiba oovoro dudicamaaihi. Jaarumoco mihai ticovoviro daaduhi, mihai sihidi mududicamaaimoro sihidi aigucutaco majaabicimo ticovoviro, noomoro. ¹³ Jaarunaa abajaabo saafico iimusuhi: Fañi, ico uujoho imitino moonitih. Miro mijoho safucuo jaadadineri uuma dudicamaaihivahi. ¹⁴ Jaaneguiha jino dijaadaco dicibo fuucu. Jaanoti bu uujoho imeguehi jino dojicuti asaaboco bu tonoodinoro ajaadunoco. ¹⁵ ¿Nacu uujoho iimogobadi moonijitirahi tañihibamico? ¿Nacu mijoho diimogotih uujoho iimihuseneque? nooboro. ¹⁶ Jaabadireji jisumi oono guinovi iicarumo ufucu sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti bu sihidi ejeevamo jisumi iicarumo ufucu guinovi minifeteji.†

Siino Bu Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.

(Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

¹⁷ Jaanaaca Jesu Jerusale jihairi ufuuhigo ijibogominaa docedimo iicamoco ijeevadi asatyuboro nuuhi: ¹⁸ Amihairyo magaaacuhi jino Jerusale cuumijaago mofoonoco. Jahigo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji sacerdotemi aivojito usefaño, bu caatiniminaa usefaño icano. Jaamo uco guivevefaño ficuji. ¹⁹ Jaamoro siicumiotoco acijimo uco

* **19:30** Griego ijiri noono: jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuvu minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuvu iicamo tusumi imegavi icaji. * **20:7** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo:

Amihai haico imino jaaduji, onoonoco. † **20:16** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Miro guiramoo cuuhuvacafeteji. Jaarunofaño midimoro nanicafeteji, onoonoco.

idejecuqui, bu ihaamiqui icano. Jaamoro imohovi tetecujimo icano. Jaaruubo mifucuci, safucu idiñoti guijevafañoti siino buheeteji, nooboro.

Jacoobo, Jua Icamisi Seeji Idilluuno.
(Mr 10.35-45)

²⁰ Jaanaaca Jesujaago saaugo Jacoobo, Jua icamisi Zebedeo seemenetisi seeji. Jaago illimisima asaugoro Jesuguino memuvovauhi siinoco diiboco idilluqui.

²¹ Jaaneguiiha diibo nuuhi: ¿Jinejeque dimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha diigo nuuhi: Tajiba dihaivojifaño jitisi taseemenetisi dihufo-covi icasivequi, saafi dimiyanaagonovi, bu saafi dinaninaagonovi icano.

²² Jaarunaa Jesu diitisico iimusuhi: Amisi magaatihimi midillunoco. ¿Nacu amisi uujoho idaasuno iicajibadi mihicajirahi? nooboro.†

Jaaneguiiha diitisi: Jihhi, nuuhi.

²³ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Jihhi, miyaano amisi jino idaasunofañodi mafatyeji.‡ Jaanoti naha oono tamiyanaagonovi, tañaninaagonovi icano macasivejinoco, ¿milli bu acijirahi? Jaatyo idimocoro Guihirubi aciji diteguiiharo ificuhicanoco, nooboro.

²⁴ Jaanoco sajibogominaa uguubuumoro diitisijaago sifiratuumo.

²⁵ Jaaneguiiha Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaaajuhi jinijeminaa aivojito iyotoco sefano atajibaninoco, bu tolliro saatoho obocifimo miyaminaaco idaasugotimo moonifihhi. ²⁶ Jaanoti amihai tolli mihicajitihhi. Jilliro ivi amihai miyaavogominaafeenevi sihidi ejeevaabobadi diicaqui, jilli saatoho diitoti jeevivominaafibadi miminifoto. ²⁷ Jaanoti bu amihafeenevi imiyaabo iicagoobo saatoho jivonoti iicaqui. ²⁸ Mihiro jino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo uco ijeeceivequi saautihhi. Jilli uujoho ejeevoooboro saauhi tafiico aaciqui ajashutumohallivi diitoco taajasuqui, nooboro.

Jesu Buheesuhi Miimisiici Aatyimetimisiko.
(Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

²⁹ Jaamo Jerico cuumiti iinuumaaca sihidi miyaminaa Jesu dojicuti fuuhi. ³⁰ Jaanaa jihaijiniri miimisiici ihaallino ifuvusuutimisi giciniuhi. Jaamisi Jesu toonodi ufuunoco uguubuumisiro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³¹ Jaaneguiiha miyaminaa diitisico ibauhi illivequi. Jaarunofaño janaaniviro sefano coovadiivuumisi: Aivojibo, David Iyaachi, misico didaasugo, noomisiro.

³² Jaanegui Jesu ujulleveuboro diitisico ucuuhuvauboro nuuhi: ¿Milli amisisico omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³³ Jaaneguiiha nuumisi: Aivojibo mahatyimeneque mihimeguehi, noomisiro.

³⁴ Jaaneguiiha Jesu diitisico idaasuguuboro ihaallinoco dudiciuhi. Jaasumiro aatyimeumisiro Jesu dojicuti fuuhi.

21

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehe.
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

† **20:22** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco. § **20:23** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Bu tolliro uujoho initicafetejifaihuri miniticafetejirahi, onoonoco.

1 Jaamo ifuutuuhi Olivohono iicagajiguiino iicacuumi Betfaje cuumivi Jerusale cuumi fiitino. Jaamañoti Jesu galluuhi miimisiici ijibogominaatisico jilli nooboro: 2 Juucuumijaago mofoo. Jaacuumivi mahatyimeji burra duujecinigo iseemenema icagoco. Jaagoco misinaayumisiro uudi misiva. 3 Jaanoti cajaanohacho amisico: ¿Milli? onohachiiji, Mohaivojibo eneeneguiiha goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

4 Jilli icauno johono Moocaani iimaaminaafi acaatinuno imiyaavequi:

5 Sion cuumico jilli monoo: Meeci oono dihaivojibo dijaa saahi, oono sicujeebiba icaabo, burrahalliri gicinibo, burrogayihalliri fiiseta, burro seemenehalliri, nooboro.

6 Jaaneguiiha ijibogominaatisi ufuumisiro Jesu unuubadipi moonuuihi.

7 Jaamisi iburraco sivauhi iseemenema. Jaagohallivi igaachehunoco ificumoro Jesuco casihacuuihi. 8 Jaanaa sihidi miyaminaa iicaumo igaachehuneru jiihaico jeebuuhi. Jaanoti saatoho jaaneri jiihaico jeebuuhicauhi. 9 Jaanaa imegavi ufuumo, bu dojicuti asaumo icano ticovauhi asaagomo: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! ¡Imicani Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Moocaanico mihimo! noomoro.

10 Jaanaa Jesu Jerusale cuumifaño ifutuudi paryi tuucuumi miyaminaa ñaavuuhi. Jaamoro dillucasihicaumo: ¿Mijoho fine ajaani? noomoro.

11 Jaaneguiiha neehicaumo: Jesu Moocaani iimaaminaafi Galilea jiinije cuumi, Nazare cuumioobo, noomoro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Jaadi Jesu Moocaani templojafaño jicafutuuhi. Jaabo paryi toojafaño naajeteque eheetavuumoco isivi inuusuubo. Miyaminaa nihibamico ubu-unanihicaumo mesanoco gavaracuubo, bu nimihumico anaajehicaumo icaganoco gavaracuubo. 13 Jaaboro diitoco nuubo: Miro Caatinihaamefaño noono: Taaja Moocaanima iimaajareji, noonoro. Jaarujaco amihai nani-vaminaa iijatiro miminiyuhi.

14 Jaajafaño diibojaa saaumo aatyimeimeheje, igotimeheje icano. Jaamoco buheesuubo. 15 Jaanoco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo sihidi ejeevanoco Jesu omoonihicaunoco aatyimeumoro, bu templojafaño seme coovadiinamaaiuhi: ¡Aivojibo David Iyaachico mihimo! noomoro asahaguehicaunoco icano aatyimeumoro sihidi sifiratuuhi. 16 Jaamoro Jesuco nuuhi: ¿Naa guubuuihi jito jilli onoonoco? noomoro.

Jaanegui Jesu iimusuuhi: Jiihi, guubuuihi. ¿Nacu amihai Caatinihaamefaño toonoti olli onoonoco memecitihii? Miro jilli noono: Mijoho deetavehi seme, bu mifañoco aaduseheje imino cahacisu masico imasivaqui, noonoro.

17 Jilli nooboro diitoco ejeevesuuboro tuucuumiti fuubo Betania cuumijaago. Jaacuumivi cigaubo.

Jesu Higuera Onoohoco Fajahi Inoovatama Achahaneguiiha.

(Mr 11.12-14, 20-26)

18 Jaano fucuro Jesu tuucuumijaago siino uhuumiuboco ajeba aivuuhi. 19 Jaabo atyimeuhi higuerahoco jiihaijiniri icahoco. Jaahoco meeciturubaaca inoovatama chahauho jilli boti aamenereu. Jaaneguiiha Jesu toohoco nuuhi: Ufucuro siino noovacuujiitihii, nooboro.

Jaasumiro tooho chuumucuuihi. 20 Jaanoco aatyimeumoro ijibogominaa sihidi jabafituuhi. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Milli jaaho tooho goovacani cheemehi? noomoro.

²¹ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, miyaano miyaavogoma mihicamoro: ¿Nacaha miyaano? nootimo mihicahachiiji jino uujoho higuerahoco omoonibadi momooniji. Tolliro bu jiibaico meneejirahi: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, munuuruva feejiruno. ²² Jaabadiro bu paryicino Moocaanico midillunoco mimiyaavogohachiiji magaayiciji.

Jesu Mitya Iiji.

(Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

²³ Jaadi Jesu templojafaño ufuuboro jibeguehicaunaaca diibojaago saamoro sacerdotemi aivojito, judiomi quillahuto icano. Jaamoro diiboco dilluumo: ¿Jineje mityari ijoho jilli moonihicahi? ¿Mijoho ico tomityaco acihi? noomoro.

²⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho bu amiihaico tolliro dilluji. Jaanoco uco mihiimusuhachiiji amiihaico neeji comityari jilli omoonihicanoco. ²⁵ ¿Mijoho nacu Juaco galluuhi initiqui? ¿Moocaani, nacu miyaminaa? nooboro.

Jaaneguiiha sanomiro iimaacasiimo: Moocaani galluuhi, munuuruva, miihaico: ¿Collihi janabuu mimiyaavogotihii? neejiruubo. ²⁶ Jaanoti bu: Miyaminaa, munuuruva, miihaico miyaminaa moonijirahi. Miro paryi miyaminaa miyaaveguehi Jua Moocaani iimaaminaafi iicaunoco, noomoro.

²⁷ Jaamaño Jesuco: Magaajatihii, nuumo.

Jaaneguiiha diitoco nuubo: Jii, jaaneguiiha bu uujoho amiihaico neejitihii jineje mityari jilli omooninoco, nooboro.

Saafi Seemenemisi Miimisiici Icamisivi Ohoovicino.

²⁸ Jaadi Jesu nuuhi: ¿Naa amiihaidi jino milli? Saafi seemenetisi miimisiici icauhi. Jaamisiti saafico caani nuuhi: Guihi, tabaacuco dicitoo, nooboro.

²⁹ Jaarunaa illi iimusuuhi: Chahano, imogotihii, nooboro. Jaaruubo eesamaaiuboro fuuhi icituubo. ³⁰ Jaaneguiiha bu caani saafi illijaago ufuuboro tolliro bu nuuhi. Jaanegui diibo iimusuuhi: Jii, feeji, nooboro. Jaaruubo fuutihii. ³¹ Jaaneguiiha amiihaidi, ¿cajaani fine caani iimogonoco eetavuuhii? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Iticoni unuubo, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amiihaico neehi, impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo Moocaani aivojifaño jicamaaiji amiihai imegaviro. ³² Miro Jua Nitiminaafi: Jilli imino mihica, nooboro amiihaico ijibogovaubo. Jaaruuboco mimiyaavuguutihii. Jaanoti naha impuesto jaadusuminaa, bu ajeva gaigoomi icamo diiboco miyaavuguuhi. Jaanoco amiihai mahatyimecuurumo amiihai imitico mejeevesumoro mimiyaavuguutihii, nooboro.

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.

(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

³³ Jino bu sibogoco muguubu: Fagui abajaabo sihidii baacuco abasuuboro hallidii cuhufono meegueuhi, bu jaaboro imahamitahojico eetavuubo, bu torrehacico eetavuubo tohaciti toonoco iteemequi.

Jaaboro tofaguico dudicamaajeminaaco ificuuboro sihi fuubo. ³⁴ Jaadi toono onoovauno anaamucuudi iicojiminaaco diitojaa galluubo imañoco diibojaago igalluui. ³⁵ Jaarumoco tofagui dudicamaajeminaa diitoco agaayicumoro saafico aamumo. Jaanoti saafico gaicaumo, bu saafico guisiri aamumo icano. ³⁶ Jaaneguiiha ihabajaabo siino galluuhi guiraano itoominaaco. Jaarumoco idudicamaajeminaa diitoco iticoniomoco omoonubadiro moonuui.

³⁷ Jaanoma iicaubo illico galluubo: Fine achico bociguejimo, nooboro. ³⁸ Jaaruuboco aatyimeumoro idudicamaajeminaa noocasiuhi: Jaani paryi ibusumijeque agaayicijiibo. Masii magacaauqui. Jaamoro paryi jinoma mi-hicaqui, noomoro ³⁹ diiboco agaayicumoro tofaguiti buhigovi asatumoro gaicaaumo, ⁴⁰ nooboro. Unuudi Jesu diitoco dilluui: Fine jaadi tofagui abajaabo asaadi, ¿milli fine diitoco moonijiibo? nooboro.

⁴¹ Jaaneguiiha nuumo: Eti bu diitoco agaisiraiciboro sitaaco tofaguifaño ficujiibo ibasuta noovaco onoovano ticovovi diiboco imaño ihacihicaqui, noomoro.

⁴² Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Nacu amihai jilli Caatinahaamefaño onoonoco memeechicatihii? Miiro jilli noonoo:

Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguisibaco ithisumoro gañhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihii toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. Jinooco Aivojibo eetavehi. Jaano mihaidi aivo sihidii jeevahi, noonoo Caatinahaamefaño.

⁴³ Jaaneguiiha jino amihaiico neehi: Amihaiditi Moocaani ihaivojico dumiticijiibo. Jaaboro sitaaco acijiibo diibedi imino iicamoco. ⁴⁴ Jaanoti bu oono guisiba onoobati neehi: Cajaatyohacho tobahallivi aacotomo gafaryunamaaji. Jaanoti toba cajaatyohallivihacho aacotomoco quicheyicijiiba, nooboro.* Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

⁴⁵ Jaanoco sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo Jesu oovicinoco uguubuumoro gaajaciumo diitediti tolli unuunoco. ⁴⁶ Jaamoro diiboco gaayicijirumo. Jaarumo miyaminaaco iguiuhi Jesu Moocaani iimaaminaafi iicaunoco imino agaajaumaño.

22

Taabava Jibaimovi Ohoovicino.

¹ Jaadi bu Jesu siino ticovauhi siinovi ooviciboro diitoco ijibogoobo jilli nooboro: ² Niqueje aivoji jeevahi oono aivojibo illi taabava jibaimoco eheetavuubobadi. ³ Jaabo ijeevivominaaco galluubo imogaibico aacicumoco ihicitequi. Jaarunofaño diito imuguutihii asaanoco. ⁴ Jaaneguiiha bu siino saafico galluubo jilli nooboro: Nooto diitoco machuta paryi eetavocinicuui. Tañivimico gaisiraicisucuui, bu saatoho idiribasuhicamehejeque icano. Jaano paryi imibaicinicuui ijibaiminivacuui, nooboro. ⁵ Jaarunoco diito ihmuhuminaa: Jii, nuutihii. Jilliro sihigueheje focinuumo, saafi ifaguinojaago. Jaanoti saafi inaajetejaago fuuhi. ⁶ Jaanoti sanodimo ihaivojibo jeevivominaaco agaayicumoro ahaaumumoro gaicaaui. ⁷ Jaaneri ihaivojibo sihidiro isifiratuuboro isoldaomico galluui diito gaicaauminaaco agaisiraicimoro tuucuumije iijanoco ijigasui. ⁸ Jaadi ijeevivominaaco nuubo: Paryi jino imibaicinicuuno mijibaiminiqui. Jaarunofaño jaatyo ihmuhuminaa imitimaño saatihii. ⁹ Jaaneguiiha cuumifeenedi imiya jihaiñeri mofoo mahatyimemeque jibogomoro jibaimovi isaaqui, nooboro. ¹⁰ Jaaneguiiha ijeevivominaa miya jihaiñeri ufuumo igaiyicuihi paryi aatyimeudimoco imihusemehejeque, imitimehejeque icano. Jaaneri tooja sihidii gahafuui.

¹¹ Jaadi ihaivojibo fuuhi ijibaimoco emecituubo. Jaabo atyimeuhi saafico, jaaruubo jibaimo gaachehuco iimogotiboro jicafututiboco.

¹² Jaaboro diiboco nuubo: Fañi, ¿milli jaabo juuga saahi jibaimo gaachehufaño jicafototibo? nooboro. Jaarunaa diibo iimusuutihii.

¹³ Jaaneguiiha ihaivojibo ijicavominaaco nuuhi: Ajaanico magaaayicumoro

* **21:44** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

misisi itihaiñoco, ihuseneque icano. Jaamoro buhigo icivohigo magañi. Tahigo ataajihigo, igaiñooco ojisujihigo icano. ¹⁴ Miñro sihidi cuhuvacafetejimo. Jaarumoti mñdimoro icicafeteji, nooboro.

Impuestoditi Ihiimaano.

(Mr 12.13-17; Lc 20.20-25)

¹⁵ Jaanoma iicamo fariseomi ufuumoro iimaacasiuhi diibohallivi diiboco ñifurumo imitinno inuusiqui. ¹⁶ Jaamoro diitoototi saatohoco galluumo, sano Herodeotoma. Jaamo ufuumoro Jesuco nuuhi: Jñibogominaafi, mñhai magajahi ñjoho miyaanoco eneehifinoco, bu tolliro miyanotiro ñjoho Moocaanijaa ofoono jñhaico dñbeguehica miyaminaa ihiimaanoco jeeçivotñboro. Miyaminaaco jilli jeebñbatiro, onootatimaño. ¹⁷ Jaaneguiiha jinooti mñhaico dinoo: ¿Naa ñdi imino romanomi aivojñboco impuestoco majaaduno? ¿Nacu mñli? noomoro.

¹⁸ Jaarunofaño Jesu diito imitinno eesamaaiumoro unuunoco agaajacuuboro nuuhi: ¡Baññfiraminaa mihicamo! ¿Collihi uco imitinofaño magaññsujirahi? ¹⁹ Eneecata toono impuestoco majaaduhicajeque uco mñhifusu, nooboro.

Jaaneguiiha sivaumo safucuo jaada ticovovi ijaada iicajeque. ²⁰ Jaajeque emeeciuboro Jesu diitoco dilluuhi: ¿Mñjoho ime nacu jihime, bu jino imomo icano? nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Romanomi aivojñbo ime, noomoro.

Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Diiboco mahaci diibono iicanoco. Jaanoti Moocaanico mahaci Moocaanino iicanoco, nooboro.

²² Jaanoco diito uguubuumoro sihidi eetyeuhi. Jaamoro diiboco ejeevesuumoro fuumo.

Siino Mubuheetejinoti Idilluno.

(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

²³ Tufucuro bu saatoho saduceomioto fuuhi Jesuco emeeciituumo. Jaamo saduceomi uchuumucuumo siino mubuheetejino chahaji, noonichi. Jaamaño Jesuco jilli nuumo: ²⁴ Jñibogominaafi, Moise tajñbauhi: Saafi ataabavaabo seemevañboro ochoomohachijji, inahabo ifibaijigoco ñcñboro diigoma iseemevaqui inahabobuuna, nooboro. ²⁵ Jaabadi mñhaifeenevi iicaumo sahinooto sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumo. Jaamoti iticonioobo ataabavaubo seemevañboro guijeveuhi. Jaaneguiiha inahabo ifibaijigoco icuhi. ²⁶ Jaabo bu tolliro icauhi. Jaano allivioobo bu diigoco ñciuboro tolliro icauhi. Jaabadiro paryi famooro saafigomaryo imivocafutuhi. ²⁷ Jaanobuunati bu diigo tolliro guijeveuhi. ²⁸ Jaamo guijevafañoti siino ubuheetedi, ¿cajaani taabaji? fine, paryi diito diigoco ataabavacuumaño, noomoro.

²⁹ Jaaneguiiha Jesu diitoco iimusuhi: Amñhai aivo magajatihi Caatinihaame onoonoco magajatihi, bu Moocaani mityaco magajatihi icano. ³⁰ Miñro iguijevecuumo siino ubuheetedi taabavacujitimo, bu iseemeque tajeñcijitimo icano. Jilliro Moocaani toomominaa niquejefaño iicamobadiro jeevacujimo. ³¹ Jaanoti oono uchuumucuumo siino ubuheetejinoti neehi: ¿Nacu amñhai memecitihi Caatinihaamefaño Moocaani amñhaico onoonoco? Miñro jilli noobo: ³² Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojñbo, nooboro. Jaabo Moocaani uchuumucuumo Aivojñbo icatino, ubuheeme Aivojñboro, nooboro.

³³ Jilli unuunoco miyaminaa uguubuumoro sihidiro jabafituuhi ijñbegueri.

*Ibocima Icano Tajiba.**(Mr 12.28-34)*

³⁴ Jaabo Jesu saduceomico illinocunoco fariseomi uguubuumoro igaivuhui. ³⁵ Jaamoti saafi Caatiniminaafi iicaubo Jesuco ifuruubo inisuubo dilluuhui: ³⁶ Jibogominaafi, ¿cono aivo tajibati aivo obocino? nooboro.

³⁷ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Dihaivojibo Moocanico gaiji paryi dijeebimaryo, paryi difimaryo, bu paryi dihesamaajemaryo icano, noonoro.

³⁸ Jino aivo ibocima icano tajiba, aivo imiyaano. ³⁹ Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi. Jano jilli neehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, noonoro. ⁴⁰ Jinoocivi Moise tajiba tanoocinihi, bu Moocaani iimaaminaa jibogo tanoocinihi icano, nooboro.

*¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?**(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)*

⁴¹ Jaamo ifariseomi tooneriro iicaumoco ⁴² Jesu dilluuhui: ¿Milli amihai mehesicinihi Cristoditi? ¿Mijoho iyaachi fine? nooboro.

Jaanegui nuumo: David iyaachi, noomoro.

⁴³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaabo bu milli David icaruubo Moocaani Gaijafenedi iimaubo: Tahaivojibo, nuuhi? Miro bu nuubo:

⁴⁴ Mohaivojibo Moocaani nuuhi Tahaivojibo Cristoco: Tamiyanaagonovi casivo ditihaguiino diminaaco uujoho ificuunohachuta, nooboro.

⁴⁵ ¿Jaabo bu milliti Cristo David iyaachi iicajirahi, David icaruubohacho diiboco: Aivojibo, unuuno? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa diiboco mihaiñooba ajashuno iimusuutihi. Toonotiro ivi mihaiñooba diiboco ajashuno dillucuutihi.

23*Jesu Fariseomi, Bu Caatiniminaa Icamo Imitico Neehi.**(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)*

¹ Jaaboro Jesu jibogominaaco, bu miyaminaaco icano nuuhi: ² Oono fariseomi, caatiniminaa icamo: Moise tajibaco magaajasuhicano mityama mihicahi, noomoro esicinihicahi. ³ Jaaneguiiha amihai diito onoonoco: Jii, meneehica. Jaamoro diito onoonoco paryi momoonihica. Jaarumo iicabadi mihicadino. Diito: Imino mihica, nuurumo imitino icahicahi. ⁴ Miro sihidi jeevanoco miyaminaahallivi ficuhicamo miyaminaa imooniqui. Jaarumo diitoco ajashunogayi amusuhicatimo. ⁵ Jilli miyaminaa ihatyimequiro fanoovaaco moonihicamo. Miro imeguehicamo ihimecunohallidi, bu ihusequejehallidi icano satyehicamo gaachehubaryunohallivi tajiba onoonoco acaatininehejeque, bu gaachehunoco jicamaaihicamo fanoovano janaanivivi ifallahino acaamovonoonoco. ⁶ Jaamoro bu imeguehicamo jibaimonofaño aivo iimimañejeri iicanoco, bu sinagogajanofaño imiya icaganofaño igicininoco icano. ⁷ Bu tolliro cuuminofaño diitoco miyaminaa aivo bocigomoro idillunoco imeguehicamo, bu diitoco: Gaajaminaa, onoonoco imeguehicamo icano.

⁸ Jaanoti ivi amihai mihimeguedino amihaiico miyaminaa: Gaajaminaa, onoonoco. Miro saminaaro amihai idiboro amihai gaajaminaafi Cristo.

⁹ Bu jinijehallivi mihaiñoobaco: Caani, meneedino, idiboro amihai Caani niquejefaño iicaabo. ¹⁰ Bu mihimeguedino amihaiico saatoho: Aivojibo, onoonoco. Miro idiboro amihai Aivojibo Cristo. ¹¹ Sitaaco ejeecivoobo amihaifeenevi diibo aivo sihidi ejeevaabo. ¹² Miro: Uujoho sihidi jeevahi, onoobo guinoncafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevatihhi, onoobo sihidi jeevano miniiyucafeteji.

¹³ Jaanoti idaasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañfiiraminaa mihicamo. Miiro amiihai niqueje guhugaco kuhufono mafabaacuhicahi sita tahi jicafototimo iicaqui. Bu amiihai mijicafetehicatihii, bu ijicafetejirumoco mijicafutusuhicatihii icano.

¹⁴ Idaasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji. Bañfiiraminaa mihicamo. Miiro gaigoomi fibaijito icamo iijanoooco mudumitiihicahi. Jaamoro jilli ifurumo Moocaanima guenene mihiimaahicahi. Jaamaño amiihai aivo guiraano mahaamicafeteji.*

¹⁵ Idaasucani amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo mihicaji, bañfiiraminaa mihicamo. Amiihai jiiinjeneri, muuaiñeri icano tehesino miiguehicahi saatohoco miicimoro amiihai iijico mijibeguequi. Jaamoco mahatyimesumi aivo diitoco amiihai imiti janaaniciivi meheetavehicahi cijigaifaño ifeequi.

¹⁶ Idaasucani amiihai mihicaji agaajatino jibogominaa, aatyimetimo siigominaabadi mihicamo meneehicahi: Saatoho temploja momofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha toojao orofañodi: Aivo miyaano, onoono, toono naha aivo sihidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁷ Gaajaticanimo, amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo. ¿Cono nacu aivo imiyaano, oro, nacu itemploja ihoroco Moocaanidi iimibachuno?

¹⁸ Tolliro bu meneehicahi: Saatoho jeecevojicicifañodi: Aivo miyaano, onoono sihidi jeevatihii. Jaanoti naha tojicicifaño iicano ijeecevofoañodi: Aivo miyaano, onoono toono naha sihidi jeevahi, meneehicahi.

¹⁹ Gaajaticanimo, amiihai aatyimetimobadi mihicamo tolli meneehicahi. ¿Cono nacu aivo imiyaano ijeecevo, nacu ifajicici jeecevooco Moocaanidi iimibachuno?

²⁰ Miiro tojicicifañodi: Miyaano, onoobo, bu tojicicifaño iicanomaryo bu neehi.

²¹ Jaabadiro bu templojafañodi: Miyaano, onoobo, bu Moocaani toojafaño iicaabofañodi bu neehi.

²² Jaabadiro bu niquejefañodi: Miyaano, onoobo, bu toojefañoo Moocaani aivoji icagafañodi neehi, bu togafaño igicinibo Moocaanifañodi neehi.

²³ Jaamaño idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo. Bañfiiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani onoobadi diiboco paryi mahacihicahi mentahiibai aamenegayimaryo, bu anisiibai aamenegayimaryo, bu cominohiibai aamenegayimaryo icano. Jaarumo tajibatii aivo imiyaano onoonobadi momoonihicatihii. Jaano jino toono imi ica, idaasugo, miyaavogo icano. Jinooco aivo momoonijirahi sanoocoro momooninoguiinodi siino jeevesutimo. ²⁴ Amiihai aatyimetimobadi mihicamo saatohoco miiguehicamo jootobaco magañimoro guiraaruubo camelloma mafaayihicahi amiihai jeebifaño.

²⁵ Idaasucani mihicaji amiihai fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañfiiraminaa mihicamo, guirihillunoco, butajeneque icano allicoro minitihicahi. Jaarumo amiihai jeebifaño sano nanivariro magahaficiniihi, fanoova imogori magahaficiniihi, icano. ²⁶ Fariseomi amiihai aallinoma machahamobadi mihicamo amiihai jeebinoco miniti iticoni oono guirihillunoco, butajeneque icano fañooco minitincibadi. Jaadi jari bu amiihai alliomo imiteji.

²⁷ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañfiiraminaa mihicamo, ciihojhalli imino iimibachucinibadi mejeevamo. Miiro alliohoji imino imibachucinirahi. Jaaruno fañoohoji idicuno uchuumucuumo bacinoma fanoo idicu gahaficiniihi. ²⁸ Jaabadi amiihai mejeevahi. Jilli amiihai alliotoro miyaminaa imefeenevi imimobadi

* **23:14** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

mejeevahi. Jaarunofaño amiihai jeebiiifaño sano bañiifiraro gahaficinihi, bu sano imitiro gahaficinihi icano.

²⁹ Idaasucani amiihai mihicaji fariseomi, caatiniminaa icamo: Bañiifiraminaa mihicamo. Amiihai Moocaani iimaaminaaivi ciihojinoco mihimibachumoro allico minicuhicahi. Jaamoro deecanoco mificuhicahi imihuseuno miyaminaa ciihojinoco. ³⁰ Jaamoro jilli meneehicahi: Miihai siicije moheedetemihai iicausumi mihicauruva jino Moocaani iimaaminaaco agaicaaumobadi mihicaujitirahi, noomoro. ³¹ Tolle monoomaño amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaumo iyaachimihai mihicanoco magaaasuhi. ³² Jaaneguiha suufenitimo momooni oono amiihai eedeetemihai iticoniunoco.

³³ Amiihai jiiinimomi, jiiinimomi cuumiotobadi mihicamo. ¿Milli mataajaji ciijigaifaño agañiijinoti? ³⁴ Tooneguiha amiihaijaago uujoho galluuji Moocaani iimaaminaaco, gaajaminaaco, jiiibogominaaco icano. Jaamoco amiihai saatohoco magaisiraiciji, bu saatohoco imohovi metetecuji. Jaanoti bu saatohoco sinagogajanofaño mahaamiji. Jaamoro diitoco siicumiti, siicumiti icano mubucasiji. ³⁵ Jaamaño amiihaihallivi icajino paryi imifiuno miyaminaaco agaisiraicuno tiijoho jaada, Abel guijeveti iticovano Zacariaco Berequia achico iguijenunovi. Miiro amiihai diiboco magaaicauhi templojafaño iimimaño, jeecivomaño icanofeeneo situvi. ³⁶ Miyanotiro jino amiihaico neehi, paryi diito jaada jisumio miyaminaahallivi minifeteji.

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.

(Lc 13.34-35)

³⁷ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco agaicaaificuumi, bu Moocaani amiihaijaago jiiibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifihi. Jaanoti uujoho fahiiivararo imeguehicahi tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyicinicoco oono catava iseemeque ijijecuguiino iigaiyicinicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicatiji. ³⁸ Eneecau bu magaaaja amiihai iijano jihovonedi fiiveteji. ³⁹ Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecujitiji jari johono uco: Imicani Aivojiiibo momofeenedi asaabo, meneefifucu agasedi.

24

Jesu Temploja Ifinisucafetejinoco Neehi.

(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

¹ Jaanaa Jesu templojafañoti ihiinuuboro ifeequi mooniubojaago ijiiibogominaa asaamoro diiboco ifusuuhi temploja guisibanoco. ² Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Memeci paryi tonehejeque. Miyanotiro amiihaico neehi: Jimañeri chahajino sababa guisiba sibahallidi, sibahallidi icano. Paryi faneeri finijino, nooboro.

Jiinije Ifinijino Gaajata.

(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 7.22-24)

³ Jaadi fuumo Olivohono iicagajivi. Jahigo Jesu giciniubojaago ijiiibogominaa ufuumoro toovono dillutuuhi: Mihimeguehi miihaico idiiibogonoco ¿cusumi fine tolli icajino? ¿Milli magaaajaji iijoho siino asaajinoco, bu jiiinije ifinijinoco icano? noomoro.

⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini miihaiñooba amiihaico bañidino. ⁵ Ajashujitimo tamomofañodi asaano: Uujoho Cristo, noomoro. Jaamoro sihidi miyaminaaco bañijimo. ⁶ Bu minaano icaji juuga, jahigo icano. Jaarunoti mihiguetedino, miiro tolli icajino. Jaaruno toono jiiinije

ifinijino icatino. ⁷ Tusumi siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, bu siicumiototo siicumiotoma moonicasiji icano. Jaasumi ajebano icaji, sihidi guihuvano icaji. Jaabadiro bu jiinije maryibaji fahigovavi. ⁸ Jaano jino idasuhiica iticovajino.

⁹ Jaasumi amiihaico acijimo idasuno momoonicafetequi, bu amiihaico gaicaaujimo. Paryi jiinjeminaa amiihaico jiiheveji tahalliti. ¹⁰ Jaasumi ajashutimo saatoho imiyaavogoco jeevesuji. Jaamoro jiihevecasijimo, bu fahigovavi inahabomico idasuno moonisujimo. ¹¹ Bu sihidi bañiminaa icaji: Miihai Moocanifañodi mihiimaahi, noomoro ajashutino miyaminaaco bañijimo. ¹² Jaano sihidi imiti iicaneri fahigovavi gaijicasijitimo. ¹³ Jaarunofaño quehecuno imiyaavogofaño icaaboro nijequevi ifotoobo taajaji. ¹⁴ Jaanoti jino aivoji jibogo iimibogo fanoojiinijeriro jibogocafeteji. Jaadi jari jiinije finiji.

¹⁵ Miiro Moocaani iimaaminaafi Daniel caatinuhi: Jaadi idicuno imitino omooniboro ifinisujibediti. Jaano iimimañovi ifutucuunoco mahatyimedi jihaamefaño onoonoco miihifinichicamo magaaja. ¹⁶ Jaamoro Judeari mihicamo ifabaijaagovi magaa. ¹⁷ Jaanoti bu amiihai iijahalliri mihicamo fañoojavi mefeedino siinoco mihiciqui. Toonotiro magaacu. ¹⁸ Jaanoti bu faguifaño iicamo muhuumidino amiihai gaachehuco mihicivamo. ¹⁹ Jaanoti idasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato iicamo, bu mifañotio seehejema iicamo icano. ¿Miihi bu goovano gaajirumo? ²⁰ Jaaneguiiha Moocanico midillu: Amiihai magaajifucu jiiinjafucu icadino, bu jaguisifucu icadino icano. ²¹ Miiro jino sihidi ejeevano idasuu icaji eedeevi jiinije ifivuunotiro achahanicino, bu siino ufucuro achahacujino icano. ²² Jaarunoco Moocaani guenene icasujitihii guenene iicaruva tusumi iicajimoti miihaifnooba ataa-jajitiruneguiiha. Jaanoti diibo icicuumo gaijirari toono idasuno guenene icasujitiiho.

²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Memeece jaani Cristo, memeece jaadi Cristo, onoodi: Miyaano, meneedino. ²⁴ Miiro saajimo bañiminaa: Uujoho Cristo, noomoro, bu: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, noomoro. Jaamoro sihidi ejeevanehejeque ifusujimo miyaminaaco ibañiqui, bu tolliro Moocaani icimoco bañijirumo icano. ²⁵ Tooneguiiha jino amiihaico imegaviro nuucuui. ²⁶ Jaaneguiiha amiihaico: Memeece johono sicaihitoti saabo, onoodi memeeceedino. Jaanoti bu: Juuga jino mecufaño icaabo, onoodi mimiyaavegedino. ²⁷ Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino jilli jeevaji; oono sisi anamebano aamijiti nijequevi aachicinicibadi icajino. Jaanoco faaboho miyaminaafi atyimeji. ²⁸ Miiro chuumuhu iicahigo aaniimi igaivefihii. Jaabadi niinofucuuvi imiyaavogotimoco idasuno ifeteji.

Jilli Siino Saajiibo Cristo Miyaminaafibadi Ifivuubo.

(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 21.26-30, 34-36)

²⁹ Jaano toono idasuhicafucuje afatyonobuunatiro cuujeo nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihii, bu meeciri niquejefañoti aifeji, bu niquejefaño iicano sefano maryibaji. ³⁰ Jaadi naha jarihiica ifuvusujino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaajino. Jaaneri paryi bu jiinije cuuminominaa ataacasimoro atyimejimo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo niqueje aimuufairi sihidi mityano, ovosino asaanoco. ³¹ Jaaboro tatyoomominaaco galluuji paryicino fanoojiinijeti tatyaa iicamoco miriicu sefano ojidi iigaiyiciqui.

³² Jaaneguiiha oono higerahotiro magaaja; miiro ficaba ifiticusumi bohono aamevafiho. Jaanoti magaajanichii ficaba ifiticunoco. ³³ Jaabadiro

bu paryi jineheje iicacuudi magaaaju finifucu ifiitucunoco. ³⁴ Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jilli icajino tuseumio miyaminaa guijevetinaacaro. ³⁵ Niqueje, bu jiinije icano finiji. Jaanoti taaji ufucu finijitihii.

³⁶ Jaaruno jiinije ifinijifucuco miihaiñooba ajashuno gaajatihi Moocaani toomoinaa icarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo icano, Idiihoro Moocaani tufucuco gaajahi.

³⁷ Miiro johono Noe iicausumi iicaubadiro icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaano. ³⁸ Miiro toodihivi johono nifaiba chahaunaacahiica miyaminaa machumoro, adumoro, bu taabavamoro, illemihaico tajenimoro icano icahicauhi. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhii; ³⁹ Jaamo gaajacutimoco nifaiba macanisuuhi famoocoro. Jaabadireji bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo asaadi icajino. ⁴⁰ Jaasumi miimisiici gaifimisi bajifaño icaji. Jaamisiti saafi imiyaaveguehicaatibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo fitafeteji. ⁴¹ Jaabadiro bu miimifeeci icaji acaasumife. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicaatigo satyocafeteji diigoco sihidi idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaavogogo fitafeteji.

⁴² Jaaneguiiha amiihai mehesicinimoro motoomo gaajaratino cusumihaicho Aivojiiho saaji. ⁴³ Jaanegui jinooco magaaaja. Iija abajaabo, naniyaminaafi fucu toonoti icaaberi asaajinoco igajaruva cigatiibo icajiruubo iijaco afaayicimoro nanitimo iicaqui. ⁴⁴ Jaabadiro bu amiihai mihimibaicini. Miiro mehesicinitinaacaro uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo saaji.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.
(Lc 12.41-48)

⁴⁵ Jaaneguiiha imino jeecivominaafi agaajaaboco ihaivojiiho iijaminaaco tuumusuhininicihii imino machutaaco diitoco ihaciqui. ⁴⁶ Jaabo imicani icajiiho ihaivojiiho onoonoco imino omooniihovi ihaivojiiho agaseebe. ⁴⁷ Miyanotiro amiihaico neehi, diiboco ihaivojiiho ficuji paryi inehejema iijaminaa toomoinaafiti. ⁴⁸ Jaanoti saafi imitiiho: Tahaivojiiho goovajitino asaano, nooboro. ⁴⁹ Saatohoco ahaamiihoro jilli ticovono guiriicavominaama aaduuboro, amachuuboro icaabaaca ⁵⁰ gaajaciratino ihaivojiiho gaseji. ⁵¹ Jaaboro diiboco sihidi jeevano idaasuno mooniji, bu oono bañiminaaco omoonijibadiro. Jahigo ataacasimoro igaiñooco oojisujihigo.

25

Fahuseecidimo Bagocajamivi Ohoovicino.

¹ Miiro niqueje aivoji jeevahi fahuseecidimo bagocajami iciijigaimeecunoco iiicumoro fuuhi taabava jiihaimojaago ataabavaaboco inahaboniqui. ² Jaamoti sahusedifigova imino imibaivuutihii. Jaanoti sahusedifigova imino imibaivuuhii. ³ Jaamo imino iimibaivuutimo siino iciijigaimeecunoco ifañooniqui satyuutihii. ⁴ Jaanoti imino iimibaivuumo iciijigaimeecunofaño ifafaihunoco satyuuhii, bu botellanofaño satyuumo icano. ⁵ Jaarunaa ataavaujiibo goovano agaseutimaño diitoco cigara aivuuneguiiha cigacuumo. ⁶ Jaanaaca fucufeenevi guubuvusuuno sefano unuuno: ¡Saacuubo taabavaminaafi mutuumutucu! noomoro. ⁷ Jaaneguiiha paryi tobagocajami agaiiivuumoro iciijigaimeecunoco nifutusuhii. ⁸ Jaanaaca iimibaivuutifigueheje oono iimibaivuufiguehejeque nuuhi: Miihaico amiihai ciijigaifaihunoti ajashunogayi mahaci. Jino mociijigaimeecuno jabaacamaacuuhii, noomoro. ⁹ Jaarunofaño iimibaivuufigueheje diitoco

iimusuuhi: Chahano, m#haidi #fetejitiruno, bu am#haidi #fetejitiruno icano. Am#hairyo mofoomoro am#haiñoti manaajete, noomoro. ¹⁰ Jaaneguiiha sahusedimo iimibaivuutimo c#jigaifaihuti inaajequi ufuunobuujiinaago taabavaminaafi gaseuhi. Jaaboma iimibaivucuumo toojafaño jicafutuuhi igaasequi. Jaadi iguhugaco fabaacucuumo. ¹¹ Jaanobuunati saafigova agaseumoro nuuhi: Aivoj#bo, aivoj#bo, m#haico faayici, noomoro. ¹² Jaarunaa diibo diitoco iimusuuhi: Miyanotiro uujoho am#haico gaajathi, nooboro.

¹³ Jaaneguiiha jino uujoho am#haico neehi: Cigatimo mehesicini, gaaratino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajifucu.

Nihibamivi Ohoovicino.

¹⁴ M#iro niqueje aivoji jeevahi saafi miyaminaafi siijiinijevi ifeequi jeecevominaaco ucuuhuvauboro inihibamico diitoco ificusuubadi.

¹⁵ Diitoti saafico cinco mildijeva aciubo. Jaanoti sifico aciubo dos mildijeva. Jaanoti saafico mildijeva aciubo. Diitoco iticovoocivi aciubo isefadino sahaje. Jaaboro fuucuubo. ¹⁶ Jaanobuuna cinco mildijevaaco agaayiciubo tooneri naajeteque eetavuuhi. Jaaneri #ciubo siino tonoodinoro. ¹⁷ Jaabadiro bu dos mildijevaaco agaayiciubo tolli omoonuboro, bu tonoodinoro siino gaayiciuhi. ¹⁸ Jaanoti mildijevaaco agaayiciubo ufuuboro jiinijeque eseediuboro ihaivoj#bo nihibamico ficuuhi.

¹⁹ Jaanobuunati goovacutinoti siino diito aivoj#bo gaseuhi. Jaaboro diitoma toonoco imibachuvaubo. ²⁰ Ticoniubo oono cinco mildijeva aaciuboti. Jaabo ihaivoj#boco aciuhi diez mildijevaaco: Aivoj#bo, uco daaciuhi cinco mildijeva. Jaaneri jino siino tonoodinoro #cino, nooboro.

²¹ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Aivo imino moonihi. H#joho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonimaño ico siino janaanici aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi. ²² Jaanobuunati gaseubo dos mildijeva bu agaayiciubo. Jaabo nuuhi ihaivoj#boco: Aivoj#bo, uco dos mildijeva daaciuhi. Jino jaaneri siino tonoodinoro #cino, nooboro.

²³ Jaaneguiiha ihaivoj#bo nuuhi: Aivo imino moonihi. H#joho aivo imino jeecevominaafi idiimihuseebe. M#dirunoco imino omoonimaño ico siino sihidi aciji. Jaaneguiiha disaa. Jaabo uuma imo imo diicahi, nooboro. ²⁴ Jaanoti mildijeva agaayiciubo agaseuboro ihaivoj#boco nuuhi: Aivoj#bo, #joho sihidi edeevanoco uujoho gaajahi. M#iro #joho sihinicahi abasutiruhigoti, bu tolliro nihibamico d#cinicahi ududicamaaitiruhigoti icano. ²⁵ Jaamaño ico in#hicugooboro dinihibamico jiinjefaño c#jehin#hi. Jaano jino paryi faneeri dinihibami, nooboro.

²⁶ Jaaneguiiha ihaivoj#bo diiboco iimusuuhi: H#joho agaiquiibo idiimitino jeecevominaafi, #ro gaajacuuhi uujoho abasutiruhigoti isihinicinoco, bu ududicamaaitiruhigoti nihibamico #cinicincoco icano. ²⁷ Jaaneguiiha, ¿coll#hi jana tañihibamico dusisut#hi? Jaabo uujoho asaadi toonohallivi janaanivivi siino agaayicijirunaaca, nooboro ²⁸ tooneri iicaumoco nuubo: Diibediti mudumit#ci inihibamico. Jaamoro oono diez mildijevama iicaaboco mahaci.

²⁹ M#iro sihidi iicanoma iicaaboco siino janaanici acijiibo sihidi icanoma iicaqui. Jaanoti chahanoma iicaaboti oono m#dino iicarunoco dumit#cij#bo. ³⁰ Jaanoti ajaani imitino jeecevominaafico magaayicimoro buhigo icivohigovi magañ#.

Tahigo ataaboro igaiñooco oojsujihigo, nooboro.

Jiinjeminaaco Udugaacujino.

³¹ Jaadi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani toomominaama Aivoj#boti iicavaabo asaaboro tahimi aivoji icagahallivi cas#veji.

³² Jaadi paryi jiinjeminaa tahimefeenevi igaiveji. Jaamoco uujoho

dugaacuji, oono ovejami toomominaafi ovejamico cabramiditi sihgovi udugaacunicibadi. ³³ Jaaboro tahovejamico tamiyanaagonovi ficuji. Jaanoti cabramico tañaninaagonovi ficuji. ³⁴ Jaadi uujoho Aivojibo neeji tamiyanaagotoco: Juugavi masaa. Amihai Guihirubi amihaiico imino omoonimo jino tahaivojifaño mijicafoto sicije jiinije ifiivuunotiro amihaidi eheetavuunofaño. ³⁵ Miïro ajebavauboco uco machutaati mahaciuhi, bu adufirari iicauboco mihisuuhi, bu siicumioobobadi amihaifeeneri iicausumi uco amihai iijafaño magaayiciuhi, ³⁶ bu tagaachehuma achahauboco uco magaachehuniuhi, bu iguihuvauboco uco memecituuhi, bu civojafaño iicauboco uco memecituuhi icano, nooboro. ³⁷ Jaadi uco iimimo dilluji: Aivojibo, ¿nacu cusumi ajebari idiicauboco ico mihai mamachusuuhi? ¿Bu cusumi adufirari idiicauboco ico mihai mihisuuhi? ³⁸ ¿Bu cusumi nacu siicumioobobadi idiicauboco ico mihai moojafaño magaayiciuhi? ¿Bu cusumi ico sicaibo diicaaboco magaachehuniuhi? ³⁹ ¿Bu cusumi nacu ico guihuvauboco mahatyimeumoro mabaauhi? ¿Bu cusumi ico civojafaño diicauboco mabaajeuhi? noomoro. ⁴⁰ Jaamoco uujoho Aivojibo diitoco jilli iimusuji: Miyanotiro, amihaiico neehi: Imiyaavogomoco* sihidi jeevatirumoco tolli momooniumaño, uco tolli momooniuihi, nooboro.

⁴¹ Jaadi bu tañaninaagonovi iicamoco neeji: Uuti buhgovi miminifoto imitino monoocinicumo cijigaifaño mofoo Satanasguiiha, bu paryi ihijimiguiiha icano eheetavunofaño. ⁴² Miïro ajebavauboco uco mamachusuuhi. Adufirama icauboco uco mihisuutihi. ⁴³ Bu siicumioobobadi amihaiifañodi iiguusumi uco amihai iijafaño majaavesutihi. Bu agaachehuvautiboco uco gaachehuti mahaciutihi. Bu iguihuvauboco, bu civojafaño iicauboco icano uco mabaautihi, nooboro. ⁴⁴ Jaanoco diito iimusuji: Aivojibo, ¿cusumi nacu ico ajebama diicaaboco, bu adufirama diicaaboco, bu siicumioobobadi diicaaboco, bu gaachehuma chahaaboco, bu iguihuvaaboco, bu civojafaño diicaaboco icano mahatyimeuhi? noomoro. ⁴⁵ Jaaneguiiha uujoho iimusuji: Miyanotiro, amihaiico neehi: Imiyaavogomoco sihidi eeevatimoco tolli momooniutimaño, uco tolli momooniutihi, nooboro. ⁴⁶ Jaamo diito ifinjitino cijigaifaño feeji. Jaanoti iimifimo feeji ifinjitino fiivofaño.

26

Jesuco Iguijeniqui Iimaacasiuno.

(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaabo Jesu jilli unuunoco paryi iimivuudi ijibogominaaco nuubo: ² Amihairyo magaajacuhi jino mifucucirucu Pascua jibaimo iicajinoco. Jaasumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuuboco acijimo, uco imohovi itetecuqui, nooboro.

³ Jaasumi sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, bu judiomï quillahuto icamo igaiuuhi Caifas onobo sacerdotemi aivojibo iijatygaba goohasivi.

⁴ Jaamoro iimaacasiuno Jesuco abañimoro, agaayicimoro igaicaauqui.

⁵ Jaamo neehicauhi: Jibaimofeenevi tolli momoonijitihï miyaminaa mojaago isifiratomorï ñaaivedino, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeessugo.

(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

* 25:40 tañahabomico.

⁶ Jaanaaca Betania cuumiri foojohoma Simon iicaubo Jesuco unuunegui-
iha diibo ijafaño #futuubo. ⁷ Jaanaaca gaigo diibojaago saauhi alabastro ee-
tavotapaajefaño ifacici faihu sihidi ijaadama iicano gatyuuci icanoma. Jaabo
Jesu imachuqui mesavi casivuubo nigaihallivi tofaihuco tucaruugo.

⁸ Jaanoco ijibogominaa atyimeuhi. Jaamoro isifiratumoro noocasi-
uhi: ¿Collihi jinooco bañamaahi? ⁹ Ajashutino nihibamiri manaajemere
#daasufimoco mahacitanoco, noomoro.

¹⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi diigoco mihibahi?
Imino uco moonigo. ¹¹ Miuro fahiijivaro #daasumo amihai mihicaji.
Jaanoti uujoho fahiijivaro amihaima icajitih. ¹² Jaamo jino tahallivi
facicifaihuco utucaruneri tafiico imibachugo cihojifaño icicafetejino
imegavi. ¹³ Miyanotiro amihai neehi, fahigova jino taajasu jibogoco
faajinijeri jibogohigo jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco
ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

¹⁴ Jaanaaca ijibogominaati saafi Juda Iscariote onoobo fuuhi sacerdotemi
aivojitoma ihiimaatuubo. ¹⁵ Jaaboro jilli diitoco nuubo: ¿Minoodino uco
majaaduji, Jesuco amihai aacihachiiji? nooboro.

Jaaneguiiha diito diiboco jaaduui treintadijeva nihibamico.
¹⁶ Jaasumitiro Juda guinehicaui Jesuco diito usefaño aaciujifucuco.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

¹⁷ Jaanaaca ijuurisutama achahano maahunoco amachujibuuno jibaimo
iticoaufucu Jesujaago ijibogominaa ufuumoro diiboco dilluui: ¿Conoovi
diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco? noomoro.

¹⁸ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Mofoo cuumifaño johono amihairyo
magaajacuubojaago. Jaamoro diiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi:
Tahoovovi #futucuui. Jaaneguiiha diijafaño tajibogominaama Pascua
machutaaco eetaveji, noobo, noomoro.

¹⁹ Jaaneguiiha ijibogominaa ufuumoro Jesu unuubadi mooniui. Jaamoro
toojafaño Pascua machutaaco eetavuui.

²⁰ Jaanaa mihiiicuudi Jesu docedimo ijibogominaama mesavi casivuui.
²¹ Jaamo machumaaca Jesu nuuhi: Miyanotiro, amihai neehi, amihaiti
saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

²² Jaaneri diito sihidi #daasuvuumoro diiboco dilluui: Aivojibo, ¿nacu
fine uujoho? noomoro sifi idilluno, sifi idilluno icano fuumo.

²³ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Sajefaño uuma amachuubo diibo uco
aciji. ²⁴ Miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo Caatinihaamefaño onobadi
feehi. Jaarunaaca #daasucani icajibo uco aacibo. Aivo imijiruno diibedi
fiivutibo icaruva, nooboro.

²⁵ Jaaneguiiha Juda diiboco aaciujibo nuuhi: Aivojibo, ¿nacu fine uujeheji?
nooboro.

Jaaneguiiha Jesu nuuhi: Jih, #jeheji, nooboro.

²⁶ Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro, Moocanico graci-
aco aaciudi tohicaco iquisicuboro ijibogominaaco aciubo: Ifaaji, jino tafiico
mamachu, nooboro.

²⁷ Jaadi bu ihadufaihuco agaayicuboro Moocanico graciaco aaciuboro
diitoco aciui: Paryi famooro jifaihuti mahadu. ²⁸ Miuro jino tatyijoho
iicano bohono iimaaco imiyacaruno. Jaano jino tatyijoho gañicafetehi

ajashuti mohallivi imiti buusu icano. ²⁹ Jino amihai neehi, jino baacufaihuco jari ufucu siino aduji amihai johono Moocaani aivojifaño, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

³⁰ Jaadi amasivaunobuunati fuumo Olivohono icagajjaago. ³¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Jifucu paryi amihai uco mejeevesumoro mofoociniji. Miho Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaauji. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaaaiji, noonoro. ³² Jaaruubo siino ubuheeteebere amihai imega feeji Galileavi, nooboro.

³³ Jaaneguiiha Pedro diiboco nuuhi: Famooro ico jeevesurunaaca, uujoho ico jeevesujitahi, nooboro.

³⁴ Jaaneguiiha diiboco Jesu nuuhi: Miyanotiro ico neehi, jaafañiinofucu catava ojitiibaacaro mifooci, safo icano: Diiboco gaajatahi, bu diibo jibogominaafi icatiji, neeji, nooboro.

³⁵ Jaaneguiiha Pedro nuuhi: Jaafa ima iguijevehachijiji guijevehi. Jaaruubo ico tuunamaaijitahi, nooboro.

Jaabadiro bu paryi saatoho jibogominaa nuuhi.

Jesu Moocaanima Iimaahi Getsemani Onoomañovi.

(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46; Heb 5.7, 8)

³⁶ Jaadi Jesu jibogominaama Getsemani onoomañovi ifutuudi diitoco nuuhi: Jinoovi migicini, uujoho jhonovi Moocaanima ihiimaatonohachuta, nooboro.

³⁷ Jaaboro Pedroco, bu Zebedeo achimisico icano asatyuuboro ticovauhi inihicuguuboro sihidi idaasuvuubo. ³⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Sihidiro tajeebifaño idaasu icahi miguijevejbadi. Jaaneguiiha jino mihica uuma cigatimo mubuhē, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu janaanivivi ufuuboro jinijehallivi ajavuvuuboro Moocaanima iimaauhi: Guihi, idiimogohachijiji uco taajasu jino idaasuno iicajinoti.* Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa jhocho idiimogobadi icano, nooboro.

⁴⁰ Jaadi jibogominaa iicauhigo asaaubo cigamovi gaseuhi. Jaaboro Pedroco nuubo: ¿Collahi jaabo uuma sano nihiba oovo ticovovi buheetahi?

⁴¹ ¡Mubuhē! Jaamoro Moocaanima mihiimaa iji amihai inisunofaño mahaquetedino. Miyanotiro amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, ⁴² nooboro siino fuubo dojicuviro Moocaanima ihiimaatuubo. Jilli nooboro: Guihi, uujoho idaasuno iicanoco idiimogohachijiji eti idiimogobadi mooni, nooboro.

⁴³ Jaabo bu siino uhuumiubo jibogominaa cigamoco atyimeuhi aivo sihidi cigarari icacuutineguiiha. ⁴⁴ Jaamoco ejeevesuuboro siino fuubo Moocaanima ihiimaatuubo, siino tolliro nooboro. ⁴⁵ Jaadi bu siino jibogominaa iicauhi ufuuboro diitoco nuuhi: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imitiminaa usefaño aacacafetejino.

⁴⁶ Jaaneguiiha magañivomoro masigucu mee oono uco acivaabo fiiticuuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mr 14.43-50; Lc 22.47-58; Jn 18.2-11)

* 26:39 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁴⁷ Jaanaaca tolli iimaubaacaro Juda gaseuhi ijibogominaa docedimo iicahicaurumoobo. Jaaboma saamo sihidi miyaminaa niisuganoma, cudaahenema icano; sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto icamo agallu-umo. ⁴⁸ Jaabo Juda diitoco nuuhi: Oono uujoho diibo iicaaboco ininiciiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masatyo, nooboro.

⁴⁹ Jaaboro Jesujaago ufuuboro diiboco nuuhi: ¿Naa diicahi, Jibogominaafi? nooboro Jesuco niniciuhi.

⁵⁰ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: ¿Fañi, jinejefiri saahi? nooboro.

Jaasumiro diito Jesuco agaayicumoro Jesuco sisiuhi isatyequi.

⁵¹ Jaaneguiiha Jesu nahaboniminaati saafi iniisugaco iguiyicuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuuhi. ⁵² Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Diniisugaco ifajutafaño diihacu. Miro oono niisugari omoonicasimo, bu niisugari guijeveji. ⁵³ ¿Nacu ijoho gaajatihi uujoho Guihirubico dilluruva jaachijigayiro tajaa galluujiruubo itoomominaati aivo ajashutimo fahuseeci motihaiti mihaici idino dihaivaco? ⁵⁴ Jaano tolli iicaruva, ¿milli bu Caatinahaamefaño jilli icajiibo onono miyaavejirahi? nooboro.

⁵⁵ Jaadi Jesu diito miyaminaaco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai tatyicovodi masaahi cudaahenema, niisuganoma icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? Miro fafucuvaviro amihafeenevi uujoho templojafaño casivooboro jibeguehicahi. Jaaruuboco du uco magaayicihicatih. ⁵⁶ Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinahaamefaño Moocaani iimaaminaa acaatinuno imiyaavequi, nooboro.

Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famooro gaaciniuhi.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ Jaamo Jesuco isisimoro sacerdotemi aivojibo Caifas onobo imefeenevi satyuuhi. Tah caatiniminaa, bu judiomi quillahuto icamo iigaiciniuhigo. ⁵⁸ Jaanaa Pedro ifutuuhi sacerdotemi aivojibo goohasivi: ¿Naa milli fine moonijimo? nooboro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo. Jaabo policiami cojivi casivutuuhi.

⁵⁹ Jaanaaca sacerdotemi aivojito, bu judiomi quillahuto, bu paryi imiyafagominaa icamo guinehicauhi Jesuhallivi sicamañoooco ijibogonoti diiboco igaicaausuqui. ⁶⁰ Jaarunofaño tonogayijehalliti gaicaaujitirumo guiraamo saatoho diibohallivi sicamañoooco jibeguehicaurunaaca. Jaanofeenevi miimisiici gaseuhi diibohallivi sicamañoooco ijibuguumisi: ⁶¹ Jaani neehicahi: Uujoho Moocaani templojaco finisuji. Jaaboro siino boojati mifucuci, safucu idinotiro eetaveji, nooboro, noomisiro.

⁶² Jaaneguiiha sacerdotemi aivojibo agaaniivuuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivo ajashuno diimusutih? ¿Milli nacu jino jito dihallivi neehi? nooboro.

⁶³ Jaarunofaño Jesu diiboco iimusutih. Jaaneguiiha diibo isacerdotemi aivojibo Jesuco nuuhi: Moocaani momofeenedi miyaanocoro mihaico dinoo, ¿naa miya ijoho Cristo Moocaani Achi idiicaabo? nooboro.

⁶⁴ Jaaneguiiha Jesu diiboco nuuhi: Jih, uujoho diibo, ijoho toono onobadi. Tolliro bu amihaco jino neehi: Ufucu mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagonovi giciniiboco, bu niqeeje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶⁵ Jaaneri sacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuuhi sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: Jaani iijiri Moocaaniditi aivo imitino iimaahi. ¿Collih bu siino sita onoonoco mehesujirahi? Amihairyo muguubucuuhi imitino ihiimaanoco. ⁶⁶ ¿Nacu milli amihaidi? nooboro.

Jaaneguiiha diito nuuhi: Tolle ihiimaamaño guijevejiibo, ⁶⁷ noomoro Jesuco ihimefaño ijirebamaaiumoro ganiciumo. Jaanoti bu saatoho diiboco ihimefaño agabejenumoro nuuhi: ⁶⁸ Hijocho Cristo idiicaabo ene gaajaci. ¿Naa miijoho ico gabacuuhi? noomoro.

Pedro: Uujoho Jesuco Gaajatih, Nuuhi.
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁹ Jaanaaca Pedro jahisi goohasifaño giciniunaaca sacerdotemi aivojibo jeecivominaago asaagoro diiboco nuuhi: Hijocho bu tolliro Jesu Galileaoboma idiicahicaabo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunofaño Pedro tuunamaaiuhi: Uujoho gaajatih jinejetihacho toono diimaahi, nooboro.

⁷¹ Jaanaaca Pedro toonoti fuucuuboco saafigo aatyimeugoro tooneri iicaumoco nuuhi: Jaani bu tolliro oono Jesu Nazareoboma iguehicaabo, noogoro.

⁷² Jaarunaaca Pedro tuunamaaiuhi Moocaani momofañodi: Miyanotiro uujoho diiboco gaajatih, nooboro.

⁷³ Jaanobuunati bu siino tooneri iicaumo Pedrojaa asaumoro diiboco nuuhi: Miyaano jahi, ijoho diitoobo, mee oono dihiimaa diito iimaabadi jeevahi, noomoro.

⁷⁴ Jaaneguiiha diibo nuuhi: Moocaani momofañodi neehi: Miyanotiro, uujoho diiboco gaajatih. Jaanoti jilli onoobo abañihachijiji jaafa uco Moocaani guijenih, nooboro.

Jaasumiro catava ojuihi. ⁷⁵ Jaanoco uguubuuboro Pedro esafutuuhi Jesu diiboco: Catava oojitinaacaro uco mifocci safo idino tuunamaaiji, ununoco. Jaaneguiiha Pedro toonoti ufuuboro aivono taauhi.

27

Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

¹ Jaanaaca eseseveudi paryi famooro sacerdotemi aivojito, judiom iquilahuto icano sabadiro iimaacasiuhi Jesuco igaicaauqui. ² Jaamoro diiboco sisiciniboco asatyumoro toojiinijeo aivojibo Poncio Pilato onooboco aciuihi.

Juda Iguijeveuno.
(Hch 1.16-19)

³ Jaanaaca Juda, miyaminaa usefaño Jesuco aaciuboco gujivefaño ificunoco aatyimeuboro sihid iidaasuvuuihi. Jaaboro treintadijeva iicaunoco inihibamico uumisuuhi sacerdotemi aivojitoco, bu judiom quillahutoco icano jilli nooboro: ⁴ Uujoho imitico icih aivo imiiboco gujivefaño aacimaño, nooboro.

Jaaneguiiha diito iimusuuhi: ¿Jaano milli miuhaidi? Toono diino, noomoro.

⁵ Jaaneguiiha Juda inihibamico templojafaño gavaracuuhi. Jaadi ufuuboro gaibari icodaaheti uduujecafutuuboro luhivuuihi.

⁶ Jaadi sacerdotemi aivojito inihibamico iciumoro nuuhi: Jino nihibamico Moocaniguiiha ificunicinofaño mificujitih tihjoho jaada iicacumaño, noomoro.

⁷ Jaadi ihiimaacasiumoro tooneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, tomañovi siijiinijeoteheje ochoomomoco icihicaqui. ⁸ Jaamaño tomaño jisumihachuta: Tihjohomaño, noocinihi. ⁹ Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi Jeremia acaatinuuno: Iciumo treintadijeva inihibamico Israel cuuminaa diibo jaadaco ificunoco. ¹⁰ Jaaneri nifaqui guirihilluno nicuminaafi faguico naajeumo, oono uco Aivojibo atajibabadi, nooboro.

*Jesu Pilato Imefeenevi Icahi.**(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)*

¹¹ Jaadi Jesuco aivojii bo Pilato imegavi ifutusuumo. Jaaboco dilluubo: ¿Naa ijoho oono judiom i Aivojii bo idiicaabo? nooboro.

Jaaneguiiha Jesu iimusuuhi: Jiihi, tolli icano toono ijoho onoobadi, nooboro.

¹² Jaanaaca sacerdotem i aivojito, judiom i quillahuto icamo diibohallivi imitino ijibeguehicaurunoco Jesu ajashuno iimusuutih i.

¹³ Jaaneguiiha Pilato diiboco nuuhi: ¿Naa guubutih i oono dihallivi imitino ihiimaanoco? nooboro.

¹⁴ Jaarunofaño bu Jesu diiboco ajashuno iimusuutih i. Jaaneri diibo Pilato sihidi eheetyeuboro eesamaaiujirunoco gaajautihi.

*Jesuco Igujeniqui Ificuuno.**(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38-19.16)*

¹⁵ Jaasumi miiro aivojii bo Pilato omooninibadi civojaminaafiti saafico sinaayujibuuhi miyaminaa idilluuboco. ¹⁶ Jaanaa icaubo saafi civojafaño Barraba onoobo sihidi ejeevaabo iimitiibo. ¹⁷ Jaanaa paryi miyaminaa igaicinumoco Pilato dilluuhi: ¿Cajaanico mihimeguehi, amiihai, uujoho isinaayunoco, Barrabaco, nacu oono Jesu Cristo onooboco? nooboro.

¹⁸ Tolli nuubo jilli Jesuco ijiiheveumoro diibo usefaño aaciunoco agaa-jaciuboro.

¹⁹ Jaabo Pilato ihaivoji icagahalliri giciniunaaca diibojaago mogai saato-hoco galluuhi jilli noogoro: Milli moonidineheje diibo iimino miyaminaafico, fone fucu ñihicuno tigahi diibo Jesuditi, noogoro.

²⁰ Jaarunofaño sacerdotem i aivojito, bu judiom i quillahuto icamo miyaminaaco fajiniuhi Barrabaco dihiinusu. Jaanoti: Jesuco guijeni, monoo, noomoro. ²¹ Jaanaaca bu siino miyaminaaco Pilato dilluuhi: ¿Diitisiiti cajaanico isinaayunoco mihimeguehi? nooboro.

Jaaneguiiha nuumo: Barrabaco, noomoro.

²² Jaaneguiiha siino Pilato diitoco dilluuhi: ¿Jaanaa milli mooniji oono imomo Jesucristo iicaaboco? nooboro.

Jaaneguiiha paryi famooro iimusuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²³ Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu jineje imitino mooniibo? nooboro.

Jaarunofaño diito siino coovadiivuuhi: ¡mohobujehallivi tetecu! noomoro.

²⁴ Jaanegui Pilatoco diito sihidi ejenaauumoro janaaniviro aivo añaavunoco aatyimeuboro, tajibaubo nifaihuco isivaqui. Jaafaihufaño ihuseneque nitamaaiubo diito imefeenevi, jilli nooboro: Uujoho jaani iimiibo guijevefañodi icatiji. Jilli toono amiihai iimaa, nooboro Pilato.

²⁵ Jaarunaaca famooro iimusuuhi: Miihai, bu paryi moseeme icamohallivi jaafa minifotono, noomoro.

²⁶ Jaaneguiiha Pilato Barrabaco isinaayusuuboro Jesuco aamisuuhi. Jaadi diitoco aciubo diiboco itetecuqui.

²⁷ Jaaneguiiha ihamocasiminaa Jesuco satyuuhi diibo Pilato iijajaago. Jaamoro igaiyiciumo paryi amocasiminaaco Jesuhallivi. ²⁸ Jaamoro diiboco igaachehuco uujuyaacuumoro sichehuco jiihacuumo gachicohai deecano tifaibadi itifai icachehuco. ²⁹ Jaamoro bu iinigaihallivi javucaruumo janutuno aafeneque chaahimigati eheetavuumoro, bu jaamoro gaayicisuumo imiyanaagohusefaño imeico icano. Jaadi diiboguiino ememuivomoro diiboco dejecuhicauhi: ¡micani ijoho judiom i Aivojii bo! noomoro.

³⁰ Jaadi bu ihimeico agaayicimoro tohiri diiboco iinigaati gafucuhicaumo.
³¹ Jaadi diiboco jilli omoonihicaudi jujuyaacuumo diiboco tifaiba icacheuco ijihacuuchehuco. Jaamoro imiyachehuco jihacuumo. Jaadi ivi satyucuumo diiboco itetecuqui.

Jesuco Etetecuno.

(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

³² Jaamo Jesuco itetecuqui ufuumo atyimeuhi Cirene cuumioobo Simon onooboco. Jaamoro diiboco tajibauhi Jesu imohobujeque isatyequi.

³³ Jaadi ifutuumo nigapaajebai onoomañovi; jaanoti hebreomi iijiri Gologota onoobai. ³⁴ Jaabaihallivi Jesuco isuurumo vino aivo faafaiñooco. Jaarunoco inisucuuruhigoti adutiubo.

³⁵ Jaaboco etetecuumoro ihamocasiminaa suerteque eetavuuhi Jesu gaachehuhallivi: ¿Cajaan fine tochehuma icaji? noomoro.* ³⁶ Jaamoro ifitino casicamaaiumo diiboco ootomomo. ³⁷ Jaamoro ijibogoco ihmohobujeti iinigaiahallivi caatiniumo: JAANĪ JESU JUDIOMĪ AIVOJĪBO, onoono.

³⁸ Tolliro bu diibo uufocovi tetecuumo miimisiici nanivaminaatisico, saafico imiyanaagonovi, bu saafico inaninaagonovi icano. ³⁹ Jaanaaca toonodi afatyomo diiboco ihibamoro ihuseneque gavaracumoro ibajirubadi icano iinigaicoro garya garya moonihicaumo, ⁴⁰ jilli noomoro: ¿Naa ijoho oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo? ¡Eneecata ĩro difiico taajasu! ¡Bu miyaano Moocaani Achi idiicahachijji, toono caamoti niito! noomoro.

⁴¹ Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu fariseomi, bu judiomĪ quillahuto icamo diiboco edejecumo neehicauhi: ⁴² Sitaaco taajasuubo. ¿Jaaruubo cono bu inoro ifiico taajasuubova? Eneecata miyaano Israel AivojĪbo iicahachijji, toono ihmohoti iniitequi maatyimemere diiboco mimiyaaveguequi. ⁴³ MiĪro Moocaniviro ifiico sefaabo. Eneecata jaafa jaabo asaaboro diiboco taajasuvahi iimogohachijji. Jaadi jari magaajaji miyaano Moocaani Achi iicanoco, noomoro.

⁴⁴ Jaabadiro bu nanivaminaatisico diibo uufocovi etetecuumisi diiboco ibahicauhi.

Jesu Iguijevene.

(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

⁴⁵ Jaadi ivi paryi jiniije civono minifutuuhi gadiĪbati. Jaano seseeteuhi imohonohalliti nihiba icaaberi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesu hebreo iijiri sefano gahivuuhi: Eli, Eli, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

⁴⁷ Jaanoco saatoĪho tooneri iicaumo uguubuumoro nuuhi: Memeeeci johono Moocaani iimaaminaafi Eliaco cuuhuvaabo, noomoro.

⁴⁸ Jaasumiro diitoti saafi ijinafatyuuboro icijeuhi faasihi iicanoco. Jaaboro toosihico vino aivo quigañoñaño matyusuuhi. Jaaboro toosihico imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cabuyaacuuhi ihaduuqui, nooboro.

⁴⁹ Jaarunaa saatoĪho diiboco nuuhi: Moonidino, jaafa Elia saahi diiboco ataajasuvaabo mahatyimequi, noomoro.

⁵⁰ Jaanaaca siino Jesu sefano agahivuuboro chuumucuuhi. ⁵¹ Jaano ticovovi temploja ofoboociniuchehu gaachehujetuno feemene icano gallivuuhi feenedi caamoti sano guinovĪ. Bu jiniije sefano maryibauhi. Jaaneri guisihacino dujavanamaaiuhi. ⁵² Bu tolliro ciĪhojino faayicicafutuuhi. Jaaneri

* **27:35** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jilli miyaavuuno Moocaani iimaaminaafi acaatiniumo: Tagachehuco ifocasimo suerteque eheetavomoro, nooboro.

Moocaanico imiyaavuguumo iguijevecinuumo ajashutummo siino buheeteuhi. ⁵³ Jaamo Jesu siino ubuheeteunobuunati icihojinofañoti ihinuunomoro iim-icuumi Jerusale cuumifaño fuuhi. Jaamoco tahi sihidi miyaminaa diitoco aatyimeumoro gaajauhi.

⁵⁴ Jaanoti bu ihamocasiminaa aivojibo ihamocasiminaama Jesuco utuumo jiinije amaryibaunoco, bu sanehejeque icano aatyimeumoro sihidiro igutuuihi. Jaamoro nuuhi: Miyanotiro, jahi jaani Moocaani Achi, noomoro.

⁵⁵ Jaabadiro bu sihidi icaumo gaigoomi tehesinotiro ifiniciumo Galileati Jesu dojicuti asaumo diiboco jeecivomoro. ⁵⁶ Jaamofeeneri icaugo Maria Magdalena onogo, bu Jacoobo, Jose icamisi seeji Maria onogo; Zebedeo seemenemisi seeji icamife.

Jesuco Icinuno.

(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁵⁷ Jaanaaca mihijicuudi saaubo sihidi inihibamima iicaubo Jose onobo Arimatea cuumioobo, Jesu onoonoco imiyaaveguehicaubo. ⁵⁸ Jaabo Pilatojaago ufuuboro Jesu ifico diiboco dillujeuhi. Jaaneguiha Pilato tajibauhi diiboco ihaciqui. ⁵⁹ Jaadi Jesu ifico Jose icuboro mihinivatino gaachehuri mibociuhi. ⁶⁰ Jaaboro icihoji bohoji guisigajifaño eheetavusuhojifaño jihacuuihi. Jaaboro tohojico guisibatyigabari amaninuboro fuuhi. ⁶¹ Jaanaaca tohoji ticovo icaumife Maria Magdalena onogo, bu saafigo Maria icamife giciniuhi sinaagobaiti tohojico ihifiniciumife.

Jesu Cihoji Imega Amocasiminaa Teemehi.

⁶² Jaano sesevede, Pascua jibaimoguiha iimibaivuunobuunati, sacerdotemi aivojito, bu fariseomi icamo fuuhi Pilatoma ihimaaku. ⁶³ Jaamoro diiboco nuumo: Aivojibo, mehesafetehi oono tobañifiboba ubuheesumi: Ochoomodí mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco. ⁶⁴ Jaaneguiha tajiba icihojico kuhufono imooniqui mifucuci safucu idino ticovovi jibogominaa fucu asaamoro ichuumuhuco ananimoro: Siino buheetecuubo, noomoro miyaminaaco jibeguedimo. Jaanoti tolli omoonihachijji tobañi aivo iticoniono janaanivivi jeevajirahi, noomoro.

⁶⁵ Jaaneguiha Pilato diitoco nuuhi: Ajaaty tomominaaco mihicimoro amihairyo diitoma aivo imino mucuhufusuto, nooboro.

⁶⁶ Jaaneguiha ufuumoro tohojico kuhufutusuuhi. Jaamoro bu igaa-jataaco ficuumo tohojico ofoboociuba iguisibahallivi. Jaamoro tohojihallivi itoomominaaco ficuumo.

28

Jesu Siino Ubuheeteuno.

¹ Jaanaaca judio jaguisifucu sabado icafucu afatyuno sesevede fucugayiro Maria Magdalena onogo, bu saafigo Maria icamife fuuhi icihojico emeecituumife. ² Jaanaaca sefano jiinije maryibauhi Moocaani tomominaafi niquejefañoti iniituuneri. Jaaboro tohoji imegavi agaseuboro tohoji guisibaco buhigovi icuboro tobahallivi casivuuihi. ³ Jaabohalli aricuuihi sisi anamebano aricubadi, bu igaachehu seseene seseuhi cuugaihallibadi. ⁴ Jaaboco amocasiminaa tohojico utuumuumo aatyimeumoro sihidiro igutumoro inihicuri uchuumucumobadi minifutuuihi. ⁵ Jaaboro Moocaani tomominaafi diitifeque nuuhi: Mihiguetejirahana uujoho gaajahi amife Jesu etetecucafetehiniboco miguiinonoco. ⁶ Jineeri chahacuubo siino buheetecuubo unuubadi. Eneecau

bu jino diiboco ificuhiniñañooco memeeçiva. ⁷ Jaaneguiiha goovano mofoomifere ijibogominaaco mijibogoto jilli noomifere: Guijevafañoti siino buheetecuubo. Jaaboro amihai imega sigucuubo Galileavi. Tahigo diiboco mahatyimeji. Jinooco amifeque neequi saahi, nooboro.

⁸ Jaaneguiiha diitife toonoti fuucuui. Goovano sihidi igutumifere, bu imo imo icano fuuhi. Jaamifere diitife Jesu jibogominaaco jibugutuui. ⁹ Jaamifevi Jesu ajafeveuboro diitifeque dilluui. Jaaneguiiha diibojaaگو ufuumifere itihaiñoco ihibicimifere diiboco imuui. ¹⁰ Jaaneguiiha diibo diitifeque nuui: Mihiguetedino. Mofoomifere tañahabomico mijibogoto Galileavi ifeequi tahigo uco atyimejimo, nooboro.

Amocasiminaa Jilli Jibuguui.

¹¹ Jaanaaca diitife ufuunobuunati tohojico utuumuumoti saatoho amocasiminaa cuumifaño ufuumoro sacerdotemi aivojitoco jibuguui paryi aatyimeunoco. ¹² Jaaneguiiha diito sacerdotemi aivojito judiomi quillahutojaago ufuumoro diitoma iimaajeui. Jaamoro sihidi nihibamico ihamocasiminaaco jaaduumo. ¹³ Jilli diitoco noomoro: Miyaminaaco monoo: Mihai fucufeene miciganaaca ijibogominaa asaamoro ichuumuhuco ananimoro satyehi, noomoro. ¹⁴ Jaanoco aivojibo uguubuuboro amihaijaago isifiratohachiji mihai diiboma mihiimaaji amihaihi aivojito judiomi quiallivi. Jaamo ¿milli icatimo mihicahi? noomoro.

¹⁵ Jaaneguiiha ihamocasiminaa inihibamico agaayicumoro diito unuubadi mooniui. Jaabadi judiomi jibeguehicahi jisumihachuta.

Jesu Jibogominaaco Atajibano.

(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

¹⁶ Jaaneguiiha ijibogominaa fahuseeci motihaiti si aivojito judiomi quiaafi idimurucu fuuhi Galileajaago Jesu diitoco unuubaijaagovi. ¹⁷ Jahigo Jesuco aatyimeumoro diiboco imuumo. Jaarunaa saatoho miyaadi miyaavuguutihi. ¹⁸ Jaadi Jesu asaaboro diitoco nuui: Uujoho gaayicicuui paryi aivoji iijico niquejefaño, jinijehallivi icano. ¹⁹ Jaaneguiiha paryi faajinijeriro mofoomoro tajibogominaati meheetavo. Jaamoco miniti Moocaani momofenedi, bu Illi momofenedi, bu Igaija momofenedi icano. ²⁰ Jaamoro diitoco mijibogo amihaco paryi uujoho jibeguehicanoco imino imooniqui. Jaamoro imino magaaaja uujoho amihaima fahijivaro icaji jinije ifinijinovi, bu janaanici icajinovi, nooboro.

SAN MARCOS

Jua Nitiminaafi Sicaihigovi Jibeguehi.

(Mt 3.1-12; Lc 3.1-18; Jn 1.19-28)

¹ Jilli ticovauno Jesucristo Moocaani Achi jibogoco. ² Miuro jilli Moocaani iimaa jibogominaafi Isaia caatinicuuhi, Moocaani unuunoco:

Dihime galluuhi tajibogominaafico, dihime jihaico iimibachuqui, nooboro.

³ Jaanaa guubuvusuuno sicaihigoti ocoovadiicinuno: Mihimibachu Mohaivojibo jihaico sano ticovoro meheetavo, onoonoco, Isaia caatinuuihi.

⁴ Jilli saaubo Jua sicaihigovi miyaminaaco nitiboro. Jaabo neehicauhi: Minitisuquimaje jaamoro amihai eedehifiico mejeevesu, amihai imiti ibu-
uqui, nooboro. ⁵ Jaanegui Judeao jiinijeoto, bu Jerusale cuumioto icamo feehicauhi diiboco uguubunicitomo. Jaamoco iimitico jibeguehicauno bujinagoti diitoco Jua nitihicauhi Jorda onohifaño.

⁶ Jaabo Jua gaachehuhicau camello ijeene eetavotau. Jaanoti iniivigai meeheu jilli asi meehe. Jaabo chahacamico duuhicauhi, bu bajio iimico nejeecuhicaubo icano. ⁷ Jaabo jibeguehicauhi jilli nooboro: Taabuunati saajiibo tajanaanici sihidi imityaabo diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño di-
iboguiino idijivooboro itihaipaaje duujeque sinaayujitirahi. ⁸ Uujohonaha, amihai miyaano nifaihuri nitih. Jaanoti diibo amihai Moocaani Gajjari nitiji, nooboro.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-4.11; Lc 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Jaasumivi Jesu fuuhi Nazare cuumiti Galilea jiinijeri iicacuumiti. Jaaboco Jua nituuihi Jorda onohifaño. ¹⁰ Jaabo Jesu itehifañoti ihinuubo atyimeuhi niqueje afaayicafutuunoco. Jaanofenedi nimihubadi jeevaabo Moocaani Gaija ihallivi niitovauhi. ¹¹ Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti un-
uuno: Hijo agaijibo taseemene, iri sihidi imo imo icahi, unuuno. ¹² Jaasumiro Moocaani Gaija diiboco satyuuhi sicaihigovi miyaminaa achahuhigovi. ¹³ Jaabo Jesu tahigo icauhi sanihiba, siino fahuseeci icano fucuva asimifeeneri. Jaaboco Satanas nisuuhi. Jaanobuunati Moocaani toomoninaa asaamoro diiboco jeehivehicauhi.

Jesu Idudicamaaque Ticonihi.

(Mt 4.12-22; Lc 4.14-15; 5.1-11)

¹⁴ Jaanobuunati Juaco civojafaño ificuunotiro Jesu Galileavi fuuhi jibogooboro taajasu jibogoco Moocaani aivoji iijico. ¹⁵ Jaabo jilli neehicauhi: Tusumi mihicacuuihi, jino Moocaani aivoji fiitvucuuihi. Jaaneguiiha amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro mimiyaavogo jino imino mataajajino jibogoco, nooboro. ¹⁶ Jaabo Galilea muuaijinidi igooboro ufuuhigo atyimeubo Simon, inahabo Andre icamisi ficiminaatisi iicaumaño muuaifaño isinicuuhuri sinihicaumisico. ¹⁷ Jaamisico Jesu nuuhi: Tadyojicuti masaa, amisico miyaminaa ficiminaatitisi eetavequi, nooboro.

¹⁸ Jaanegui tusumiro isinicuuhunoco ejeevesumisiro diibo dojicuti fuumisi.

¹⁹ Jaadi toonoti janaanivi afatyuubo Jacoobo, bu inahabo Jua icamisi Sevedeo achimisico tolliro imeenegafaño isinicuuhuco amaahuniumisico atyimeteuhi. ²⁰ Jaamisico bu tolliro coovaubo. Jaanegui caanico idudicamaajeminaama imeenegafaño ejeevesumisiro Jesuma fuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Iicaubo.

(Lc 4.31-37)

²¹ Jaadi Capernau cuumivi #futuudi, judiomi jaguisisumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro j#beguehicauhi. ²² Jaaneri miyaminaa sihidi eetyehicauhi diibo j#begueri diitoco aivoj#bo iicanicibadi ij#beguehicauneri, caatiniminaa ij#bogenicibadi iicatineri.

²³ Jaanaaca tooja sinagogajafaño iimitino ijima iicaubo icauhi. Jaabo gaihivuuhi: ²⁴ Ijoho Moocaani seemene idiimiibo, uujoho ico gaajahi. ¿Jaabo jinejeque diimeguehi ijoho miihaima Jesu Nazareoobo idiicaabo? ¿Naa miihaico finisuqui asaabo? nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu diibo iimitino ijico ih#bauboro nuuhi: Lliivi diica. Jaaboro diiboti diino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji diiboco baavi aga#bboro ifico vivi vivi iminiyuuboro sefano gaihivuuboro diiboti iinuuhi. ²⁷ Jaaneri famooro miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro dillucasihicauhi: ¿Jineje jino bohono j#bogo? Jaani iiji aivo sefahi aivo ijimi iicarumoco ataj#banoco: Jii, noomo, noomoro noocasihicauhi.

²⁸ Jaanoco Jesuti ij#bocasiuno paryi Galilea jiinjeri goovano gaajacafutu- uhi.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Lc 4.38-39)

²⁹ Jaadi sinagogajati iinuudi Jesu fuuhi Jacoobo, Jua icamisima Simon, bu inahabo Andre icamisi ijafaño. ³⁰ Jaanaa Simon baabo sinafeteri sihidi guihuvauhi. Jaanoco Jesuco j#buguumo diigo iguihuvaunoco. ³¹ Jaanegui Jesu diigojaa ufuuboro ihuseti diigoco agaayiciuboro gañiiyiciuhi. Jaasumiro diigoco iguihuva bucuuhi. Jaadi diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Lc 4.40-41)

³² Jaadi iijicuuvi nihiba jabaavucuunaaca sivahicaumo diibojaa paryi igu- ihuvamoco, bu emeimivatomejeque icano. ³³ Jaanaa paryi miyaminaa asaauneri guhugavi gahafuuhi. ³⁴ Jaamoco Jesu buheesuhicauhi siomoneri, bu siomoneri icano iguihuvaumehejeque. Jaabadiro bu emeimivatomoco imeimico buhi gañihicaubo. Jaamo imeimi iimaajirumo iimaahicautihi diiboco agaajahicaumaño.

Jesu Galileavi J#beguehi.

(Lc 4.42-44)

³⁵ Cuujetaviro Jesu aga#iivuuboro fuuhi tuucuumiti sicaihigovi Moocaan- ima ihimaaku. ³⁶ Jaaboco Simon, inahaboniminaa icano guinutuuhi. ³⁷ Jaamo diiboco aatyimeudi nuuhi: Famoro miyaminaa ico guineri icahi, noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu iimusuhi: Masigo siicumijaago ifiticuumijaago tahi tolliro j#beguequi taajasubogoco. Toonegui uujoho saauhi, nooboro.

³⁹ Jaadi Jesu paryi Galilea jiinjeri sinagogajafaño j#bogooboro feehicauhi ijimico gavaracuuboro.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

⁴⁰ Jaanaa foojohoma iicaubo Jesujaa saauhi. Jaaboro iguiino ememu#vuuboro nuuhi: Idiimogohachi uco buheesu, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diiboco #daasuguuboro ihuseri dudiciuhi: Imeguehi, buheetecu, nooboro.

⁴² Jaasumiro diiboco ifoojoho ubuuneri buheetecuubo. ⁴³ Jaadi Jesu diiboco afaguuboro galluuhi jilli nooboro: ⁴⁴ Miihaiñoobaco diibeguedino. Jilli ofooboro sacerdoteque dihiifusuto. Bu jaaboro ico iimibachuno jeecevoco asimico ficuuto Moise atajibaubadi toono jibogobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaaajacui ijoho ubuheecunoco, nooboro.

⁴⁵ Jaarunaa ufuuboro sihidi miyaminaaco jibogooboro feehicauhi diiboco Jesu ubuheesuunoco. Jaamaño Jesu foovono cuuminofañodi igucutiibo, jilli buhigueejere miyaminaa achahahiguejere iicaaboro feehicauhi. Jaarunaa fahigovati saahicaumo diiboco emeecevamo.

2

Jesu Buheesuhi Idiño Isifañiboco.

(Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

¹ Toonobuunati siino Jesu Capernau cuumivi fuuhi goovajisutinoti. Jaanoco guubuumo iijafaño iicaunoco. ² Jaanegui miyaminaa diibojaago ufuumo gahafuuhi guhugamaryo gatyuuci. Jaamoco iimaaco jibeguehicaubo. ³ Jaanaa igueenemejedimo diibojaa sivauhi ihiibimoro idiño isifañiboco. ⁴ Jaarumo miyaminaa agahaficinuneri Jesuvi ifutuutimo. Jaanegui caamoti tooja niibahucuco afaayicumoro Jesujaago diiboco nitusuumo icigaiijema. ⁵ Jaanoco diito Jesuco imiyaavuguunoco agaajaciboro Jesu nuuhi iguihuvaaboco: Guihi, dihimiti ico imibachucafutucuuhi, nooboro.

⁶ Jaarunaa saatoho caatiniminaa onoomo igicinimañoti ijeebiifañodi esamaaiuhi: ⁷ ¿Collihi jaani jilli imiticanani iimaahi? ¿Mijoho nacu imitico buusujirahi? Idiiboro naha Moocaani, noomoro.

⁸⁻⁹ Jaanoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi tolli amiihai jeebiifañodi mehesamaaihi? Tihicani jana iguihuvaaboco: Dihimiti imibachucafutucuuhi, onono; gañiivoobo dicigaiijema fuucu, onono. ¹⁰ Jaamo magaa-jahi jiijehalli uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro, ¹¹ idiño isifañiboco nuubo: Ico neehi: Gañiivo, jaaboro dicigaiijeque diicibo fuucu diijajaago, nooboro.

¹² Jaasumiro diibo agañiivuuboro icigaiijeque icuboro fuucuuhi ifinicimofenedi. Jaaneri paryi miyaminaa sihidi eetyeuhi. Jaamoro Moocaanico imehicaumo: Mahatyimetatihu aivo jilli iicanoco, noomoro.

Jesu Coovahi Levico.

(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

¹³ Jaanobuunati siino Jesu fuuhi muuaijinivi. Jaabojaa sihidi miyaminaa saahicauhi. Jaamoco jibeguehicaubo. ¹⁴ Jaamañoti janaanici afatyuhigo atymeubo Levico Alfeo achi impuestoco ajaadusuhicajafaño gicinuboco. Jaaboco: Uma difoo, nuubo.

Jaanegui Levi agañiivuuboro diiboma fuuhi.

¹⁵ Jaanobuunati Jesu Levi iijafaño ijibogominaama amachuubo gicinunaaca sihidi impuesto jaadusuminaa, bu iimitifimo icano gaseuhi. Jaamo sano diiboma machuhicauhi. Diibo dojicuti sihidi ufuumo icano. ¹⁶ Jaanaa fariseo caatiniminaa iicamo Jesuma diito amachunoco aatyimeumoro ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jaabo amiihai jibogominaafi, impuesto jaadusuminaama, bu saatoho iimitiminaama icano acasivooboro machuhi, aduhi icano? noomoro.

¹⁷ Jaanoco Jesu uguubuuboro diitoco nuuhi: Ubuheefimo taabuminaafico imogotatihu. Jaanoti iguihuvamo taabuminaafico imeguefihu. Jaabadiro

uujoho: Imino icahi, onoomoco cuuhuvaqui saahinĩtĩhi. Iimifitĩmeguiiha saahi iimitĩ ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutĩmo Aigafinohallĩvi.
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

¹⁸ Jaanaaca Jua jĩibogomĩnaa, bu fariseomi jĩibogomĩnaa icamo machutĩmo aigahicauhi. Jaanaa saatoho asaaumoro Jesuco dilluvauhi: ¿Naa, collihi jana fariseomi, Jua icamo jĩibogomĩnaa aaiganana dita aigatihi? noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu ooviciuboro iimusuhi: ¿Nacu gaigooco ataabavaaboro ijĩibaimojaago ucuuhuvamo idaasuri aigajirahi diitoma diibo iicanohachuta? Mĩro diitoma diibo iicanohachuta aigajitĩrumo. ²⁰ Jaanoti naha icajinehiica jari uco tajĩibogomĩnaati udumitĩcino. Jaadi jari idaasuno iicaneri aigajimo.

²¹ ¿Mĩro mĩjoho eedechehuco bobaryuri maahunĩtatĩhi? Jaanoti imaahunĩruva bobaryu tochehuco gallicujirahi. Jaaneri tohojĩ janaanĩcĩro guiraatejirahi. ²² Jaabadiro bu, ¿mĩjoho bohaivofaihuco eedejutafañõ ficutatĩhi? Jaanoti ificuruva tofaihu tujutaco ejerucarunoro fatyejirahi. Jaanegui bofaihuco bujutafañõ mificutahi, nooboro.*

Ijĩibogomĩnaa Trigo Noovataco Ichi Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Lc 6.1-5)

²³ Jaanaa judiomi jaguisĩsumi Jesu basutafañõdi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijĩibogomĩnaa toono basuta noovataco icimoro feehicauhi.

²⁴ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Meeci ¿collihi dijĩibogomĩnaa olli moonihi jaguisifucusumi momoonĩtatĩnoco? noomoro.

²⁵⁻²⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jaana nacu magaajatĩhi amĩhai, johono David, bu diiboma iicaumo icano ucuujĩvaachuusumi diitoco ajeba aivusuneguiiha omoonĩunoco? Mĩro Moocaani iija tabernaculojafañõ David ufuuboro Moocaani jeeçivo maahunoco machuuhi mĩjoho amachutatĩrunoco, Aviata onoobo sacerdotemi aivojĩbo iicaujiibo icau-naaca. Jaaboro bu diiboma iicaumoco aciubo saatohero sacerdotemi amachufirunoco, nooboro.

²⁷ Jaadi bu siino Jesu nuuhi: Mĩro jaguisifucu miyamĩnaadi eetavocafutuhi. Jaanoti miyamĩnaa jaguisifucudi eetavocafutuutĩhi. ²⁸ Jaamañõ uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuubo jaguisifucu aivojĩbo, nooboro.

3

Saafi Ihuse Ifigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

¹ Jaadi siino Jesu sinagogajafañõ fuuhi jahĩ icaubo saafi ihuse ifigatyuubo. ² Jaaboco ifinĩcimoro feehicaumo: ¿Naa jeedi jaguisĩsumi buheesujĩbo? noomoro ifurumo diibohallĩvi ijĩibeguequi. ³ Jaanoma iicaubo Jesu ihuse ifigatyuuboco nuuhi: ¡Gaĩiivo! ¡Jaaboro feenevi dulleeve! nooboro.

⁴ Jaadi diitoco Jesu dilluuhi: ¿Jinejeque jaguisĩsumi moonĩsunicĩmo iiminoco, nacu iimitĩnoco? ¿Magaicaaunoco, nacu mubuheesunoco? nooboro. Jaarunaa diito iimusuutĩhi. ⁵ Jaanegui diito jeebĩno cuhuferi idaasuvuuboro, sifirano ihuufococo emeeçuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: ¡Dihuseque fallirihicarũ! nooboro. Jaanegui diibo fallirihicaruhi. Jaasumiro diibo use dojĩcuvĩro imituuhi. ⁶ Jaasumiro tonoti ifariseomi ufuumoro Herodianomĩma fitacucasiuhi Jesuco igaicauqui.

* 2:22 Jilli Jesu nuuhi eedeeljĩibogoco mejeevesumoro bohono jĩibogocoro meheetavequi.

Muuaijinivi Miyaminaa Icauno.

⁷⁻⁸ Jaanaa Jesu ijibogominaama muuaijinivi fuuhi. Jaamoco sihidi miyaminaa bucasiuhi Galileaoto, Judeaoto, Jerusaleoto, Idumeaoto, bu Jorda ooneghehioto, bu Tiro, Sidon icano jininooto icamo diibo sihidi ejeevanoonoco omoonihicaunoco uguubumoro. ⁹ Jaanegui ijibogominaaco nuubo: Uco miyaminaa ijene eñeñejeruujiruneguiha momeenegaco mihimibaicini, nooboro. ¹⁰ Jaabo Jesu miyaminaaco ubuheesuhicaunegui sihidi iguihuvanoma iicadimo diiboco idudiciqui ijene ñeñejeruhicauhi. ¹¹ Jaabadiro bu ijimi diiboco aatyimemere diibo imega baavi aquetehicauhi. Jaamoro gaihivehicaumo: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

¹² Jaarumoco faguehicaubo: Uco satohoco magaaasudino, nooboro.

Jesu Ichi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

¹³ Jaanobuunati Jesu ifabaivi fuuhi. Jahigo iimuguudimoco coovaubo. Jaanegui diibojaa saumo. ¹⁴ Jaamoco fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco icuubo diiboma iicaqui, bu diitoco igalluuqui jibogoco ijibeguequi icano. ¹⁵ Jaamoco iijico aciubo ijimico igañhicaqui.* ¹⁶ Jaamo jinoodimou fahuseeci motihaiti miimisiici idimo iicaumo; Simon icaruuboco Pedroti omomoubo. ¹⁷ Jacoobo Zebedeo achi, bu Jua Jacoobo nahabo icano. Jaamisico momonoubo Boaneegemisi, sisiseememisi eneejirunoco. ¹⁸ Andre, Felipe, Bartolome, Mateo, Tomas, bu Alfeo achi Jacoobo, Tadeo, Simon cananista, bu ¹⁹ Juda Iscariote diiboco aaciujibo igaicaaqui icamoma saaubo jaahe.

Blasfemia.

(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Jaanaa siino sihidi miyaminaa diibojaa igaivehicauhi. Jaaneri Jesu ijibogominaama ajashuno jinejebaco machuhicacutihi. ²¹ Jaanoco Jesu yoto uguubumoro saauhi diiboco icivamo, jilli jeegavoobo eneehicauneguiha.

²² Jaabadiro bu caatiniminaa Jerusaleti asaumo neehicauhi: Beelzebuma icaabo ijimi aivojiboma. Jaamaño diibo mitya iijiri ijimico buhi gavaracuhi-caabo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro siinovi ooviciboro neehicauhi: ¿Milli jaabo Satanas bu ificoro buhi gañjirahi? ²⁴ Miñiro saafi aivojifaño minooci udugaavonoro sanomiro imoonicasiruva sanomiro finisucasijirahi. Jaamaño tohaivoji gueenene icajitirahi. ²⁵ Jaabadiro bu sajaotoro sanomiro imoonicasiruva gueenene icajitirumo. ²⁶ Jaabadiro Satanas iinoro ifimaryo imoonicasiruva, ¿milli bu gueenene icajiruubo? Iinoro ifiico finisujiruubo.

²⁷ Jaabadiro ¿miñjoho esefaabo ijafaño ofoomoro inehijeque icajitirahi abajaaboco sisitimoro? Jarihiicanaa abajaaboco isisidi icijirumo.

²⁸ Miyanotiro jino amahaico neehi: Miyaminaaco paryicino imitino ihi-imaaruno buusucafeteji. ²⁹ Jaanoti Moocaani Gaijati imitino ihiimaaboco toono aivo buusuracujitihhi ufucuro. Jilli tohimitinoma iicacujibo, nooboro.

³⁰ Jilli diitoco nuubo, diiboco ijima icaabo, eneehicaunoma iicaubo.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

³¹ Jaanobuunati Jesujaa seeji, inahabomi icamo asaumoro jahisitiro diiboco cuuhvasuuhi. ³² Jaanegui Jesuhallidi emecucinumo diiboco nuuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo ico jahisiti cuuhvahi, noomoro.

* **3:15** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: bu iguihuvamoco ibusuuhicaqui, onoonoco.

³³ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho gaharubi? ¿Mijoho tañahabomi? nooboro ³⁴ ihallidi emecuciniumoco emeeciuboro diitoco nuuhi: Jino tacojiri iicamo gaharubimi, tañahabomi icano. ³⁵ Jarihiicanaha jino Moocaani iijico omoonimo tañahabomi, gaharubimi, tañagomi icano iicajimo, nooboro.

4

Basuminaafivi Ohoovicino.
(Mt 13.1-23; Lc 8.4-15)

¹ Jaadi siino Jesu miyaminaaco jibeguehicauhi muuajinivi. Jaabojaago sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaanoma iicaubo meenegafaño ijicafutuuboro diitoti tehesijisuno ufuuboro casivutuuhi. Jaanoti diito injinivi jiniigaibaahohalliviro icauhi. ² Jaaboro diitoco sihidi siinovi oovicuboro jibeguehicauhi ³ jilli nooboro: Jinoco muguubu: Basuminaafi fuuhi abasutuubo. ⁴ Jaabo abasuuno samañoono jiihaifaño acutuuhi. Jaanoco joomi asaumorero machujeuhi. ⁵ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi miyaadi jini achahaumañovi. Jaanoro goovano iinucuuno ijinije miyaadi efeemeutimaño. ⁶ Jaaruno nihiba aachicuneru aryivucuuno, chuumucuuno icano abacocoovautimaño. ⁷ Jaanoti samañoogahaije aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaano toono ihallivi ujusiuno toono ihiinuurunoco macanisuuhi. Jaamaño noovautino. ⁸ Jaanoti samañoono acutuuhi imino jinijevi. Jaano ihiinuunoro jusicuuno. Jaanoro imino noovacuuno saheeje treintadigaiva noovacuuhi, bu saheeje sesentadigaiva noovacuuhi, bu saheeje ciendigaiva noovacuuhi icano.

⁹ Jaaboro neehicaubo dinohojima idiicaabo jinoco guubu, nooboro. ¹⁰ Jaanobuunati inoro iicacuudi jibogominaama iicaumo diiboco dilluuhi: ¿Milli toono eneejiruno? noomoro.

¹¹ Jaanegui nuubo: Amihaico naha uujoho imino gaajasuhicahi Moocaani aivoji agaajaratinoco. Jaanoti buhi iicamoco jilli siinovi oovicuboro neehicahi. ¹² Jaamo emeeciurumo atyimetimo iicaqui, bu guubucurumo guubutimo iicaqui. Miro uguubumoro iimitico jeevesujirumo. Jaamoco bu iimiti buusucafetejirahi, nooboro.

¹³ Jaadi bu jibogominaaco nuubo: ¿Nacu amihai magaajathi jino jilli ohoovicinoco? ¿Jaana milli magaajaji paryi toonoco? ¹⁴ Miro basuminaafi, oono Moocaani iijico jibogoobo abasuubo. ¹⁵ Miro jino jiihaifaño aacotono onono; miro saatoho jeebifa abasucuurunoco jibugucuurunoco Satanas asaaboro ijeebifañoti dumititicuuhi. ¹⁶ Jaabadiro bu oono guisihallivi abasuuno onono; miro saatoho uguubusumiro imo imo gaayicifimo. ¹⁷ Jaaruno imino abacocoovatimaño guenene icatatino nisuhifivi agasesumi uhuuchvomoro toonoco jeevesufimo. ¹⁸ Jaanoti sano jarimihoonofeenevi aacutuuno tobogoco gaayicicuurumo ¹⁹ jiije busumije jaagoviro ijeebino niji niji iicamaño, bu iimitinocoro iimogomaño icano sanooro toono diito jeebifaño agahafonoguiinodi toono miyaaji iicarujico fiivusutimo. Jaamaño noovasutimo. ²⁰ Jaanoti jino imino jinijevi abasuuno onono; oono miyanotiro agaayicimoro imino omoonimofaño fiivono jaanoro noovacuuno saatohofaño treintadino, saatohofaño sesentadino, bu saatohofaño ciendino icano.

Cijigaimecuvi Ohoovicino; Toovono Icaruno Buhugaaveji.
(Lc 8.16-18)

²¹ Jaadi bu nuubo: Cijigaimecuco minifutusumoro baavi guirihilluguiino, bu cigaijeguiino icano mificutathi. ¿vinaaca minifutusumoro caamovi mificutahi foovono ihifuvusuqui, eti? ²² Jaabadi miro chahano afatanicinino

atyimeratino iicajino. Bu tolliro chahano agaajaratino gaajacafototino iicajino. ²³ Jaanegui jinooco amiihai nohojima mihicaamo muguubu, nooboro.

²⁴ Jaadi bu diitoco neehicaubo: Imino magaaja jino muguubunoco. Miuro oono amiihai mohoovihicaneriro ufucu amiihaico Moocaani ooviciji. Jaaboro oono uguubumoco janaanici acijiibo. ²⁵ Tolliro bu iicanoma iicaaboco siino janaanicivi acijiibo. Jaanoti chahanoma iicaaboco midino iicarunoco dumiicijiibo, nooboro.

Basutagai Ujusinovi Ohoovicino.

²⁶ Jaadi bu tolliro neehicaubo: Jiibadi Moocaani aivoji jeevahi; miyaminaafi jiinjefaño siino toogaico abasuuboro cigatoobo, ²⁷ bu sesevedi agaiivooboro icaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano sifucu, sifucu icano fatyehi. Jaanaa toogai milli acho ihiinogairo jusihi diibo gaajacitinaaca. ²⁸ Jiinije toohoco fiivusuhi iticoni ifahooco. Jaadi ideecanoco. Bu jaadi ifagaiño ifallahifaño gahafonicihi. ²⁹ Jaano ifagaiño ujusicuudi icinicicuumo niisugari ihicifucu agasecusumi.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32, 34; Lc 13.18-19)

³⁰ Jaadi bu neehicaubo: ¿Jinejebadi Moocaani aivoji jeevahi? ¿Jinejevi fine mohooviciji? ³¹ Fine mostaza noovata tooico jiinjefaño mabasuniciyibadi jeevano. Miuro tooyi aivo jiinjehalliri icano noovata ajashuyigaiyi. ³² Jaaruo abasucafutucuudi jusifhi guiraaho tyigaba. Jaahoro coohafeene lliicuvafhi. Jaaho aafeneguino joomi iicuvajirahi. ³³ Jilli nooboro Jesu jibeguehicauhi miyabogoco siinovi ooviciboro diito agaajajidinoro. ³⁴ Ticovono nootibo, jilli siinovi ooviciboro neehicaubo. Jaanoti naha jibogominaaco ijeevadi paryi imino jibeguehicaubo. ³⁵ Jaanaa mihijicuudi jibogominaaco nuubo: Masii onago muuaivi mafatyequi, nooboro.*

³⁶ Jaadi imiyaminaaco agalluudi Jesumaryo fuumo meenegari. Jaamoma bu sagaaje diito dojicuti fuuhi. ³⁷ Jaanaa sefano guibuhuba diitoco feene muuaivi icuhi. Jaano sihidi tyuucai iicauneri diito meenegafaño nifaihu gahafehicauhi. ³⁸ Jaanaa Jesu dojicuogavi iinigai jeebutahaallivi cigahicauhi. Jaaboco aaicusumoro nuuhi: Mojibogominaafi, ¿naa diimeguehi miguijevenequ? noomoro.

³⁹ Jaanegui Jesu aaicuuboro guibuhubaco ibauhi. Jaadi bu muuaico nuubo: ¡Lliviicu toonoviro sicuti! nuubo. Jaanegui iguibuhuba llivicuuhi. Jaanoro paryi imino sicutucuuno. ⁴⁰ Jaadi jibogominaaco nuubo: ¿Collhi sihidi mihiguetehi? ¿Nacu Moocaanico mimiyaavogotih? nooboro.

⁴¹ Jaaneri sihidi diito igutumoro noocasihicauhi: ¿Mijoho fine jaani jino guibuhubamaryo, muuaimaryo icano diiboco: Jii, onono? noomoro.

5

Gadarenomiobo.

(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

¹ Jaadi fuumo onagoo muuaivi Gadarenomi jiinijejaago. ² Jaabo Jesu imeenegafañoti iinuubaacaro cihojinojaa iicahicahigoti emeimivatuubo diibojaa saauhi. ³ Jaabo cihojino iicahigo iicaaboro feehicauhi. Jaaboco miihaiñooba jigaiñehineri duujenicutih. ⁴ Fiiva foova ihuseneneque, itihaiñoco icano jigaiñehineri sisicuurumo. Jaarunoco ihusenehonoco dubaicubo, bu itihaiñonoco ididaheje moonubo icano. Jaaboco miihaiñooba guinonicutih. ⁵ Jaabo cuujehachuta, fucuhachuta icano ifagajineri cihojinohallidi

* 4:35 Mt 8.23-27; Lc 8.22-25

coovadiiciniboro feehicauhi. Jaabo inoro ihallico guisibaneri tujaacuuboro feehicauhi. ⁶ Jaabo Jesuco tehesinotiro aatyimeuboro diibojaago ijinafatyuuboro iguino memuvutuuhi. ⁷ Jaaboro sefano nuuhi: ¿Jinejeque diimeguehi ijoho Jesu caamovohigo iicaabo Moocaani Achi? Moocanifañodi ico neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

⁸ Jilli nuubo imegaviro Jesu diiboco: Diinucu idiimitino iji, eneehicaunegui-
iha.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco dilluuhi: ¿Jineje dimomo? nuubo.

Jaanegui iimusuubo: Cuumi tamomo miguiraaneguiiha, nooboro.

¹⁰ Jaaboro Jesuco jenaauhicauhi: Miihaico jicuumiti buhi galluudino, nooboro. ¹¹ Jaanaa ifagaji fiitino sihidi faafaimi amachumo icauhi.

¹² Jaanegui paryi famooro ihijimi Jesuco nuuhi: Miihaico jaatyo faafaimijaa gallu diitofaño mefeegu, noomoro.

¹³ Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, tahi mofoo, nooboro. Jaanegui tohidicu ijimi diibo Gadarenominaafiti ihiinoomoro ifaafaimifaño fuuhi dos mildimofaño. Jaamo ifagajiti imuuaifaño aafuumoro macaniuhi.

¹⁴ Jaanoti diitoco eteemehicamo agaumororo ifaacuumifaño, bu buhigueeje iicaajaafaña icano jibogomoro fuuhi. Jaanegui asaumororo meecivaumo jineje fine onoomaño. ¹⁵ Jaamo Jesujaa asaumo aatyimeuhi meimi cuumima iicaubo gicinibo gaachehufaña jiciniboco, bu imino iicacuuboco icano. Jaaboco aatyimeumororo sihidi iguumo. ¹⁶ Jaamoco toonoco aatyimeumo jibuguuhi ihijimima iicauboco omoonunoco, bu ifaafaimico omoonunoco icano. ¹⁷ Jaanegui Jesuco ijiinijeti galluumo: Fuucu, noomoro.

¹⁸ Jaanoma iicaubo Jesu meenegafaño ifeequi jicafutuuboco ihijimima iicaubo neehicauhi: Ima saahi, nooboro.

¹⁹ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Chahano diijajaagoro fuucu. Jaaboro diyotoco dibogo guiraano Aivojibo Moocaani ico idaasugooboro ubuheesunoco, nooboro.

²⁰ Jaanegui ufuuboro paryi Decapoli cuumineri jibogooboro feehicauhi Jesu diiboco ubuheesuunoco. Jaaneri paryi miyaminaa jabafitehicauhi.

²¹ Jaadi siino Jesu meenegari onagoo muuaivi fatyuuhi. Jahigo sihidi miyaminaa iicojivi igaiuuhi muuaijiniri icaubo cojivi. ²² Jaanaa sinagogaja aivojibo Jairo onoo, diibojaa sauhi. Jaabo Jesuco aatyimeuboro iguino ememuvutuuboro nuuhi: ²³ Aicigai aivo niinovacuuhi goova foobo diigoco dudicito ubuheeteguere iicaqui, nooboro.

²⁴ Jaanegui diiboma ufuuboco miyaminaa sihidi ubucasio mo ijene ñeñejeruhicauhi. ²⁵ Jaamofeenedi saafigo gaigo tijeheri fahuseeci motihaiti mificabaci idino iicaucuugo. ²⁶ Jaago fiivaamo taabuminaa ataaburunofaño buheetigofañoviro feehicaugo. Paryi inihibamico ajaaduhicauhigo finisucuugo. ²⁷ Jaago Jesuti jibocasinoco uguubuugoro miyaminaafeenedi asaagoro ibujinaagoti igaachehuco dudicivauhi. ²⁸ Jilli igaachehuco ududicineriro buheji, noogoro esamaahicaumaño. ²⁹ Jaasumiro itijoho diigoco fiigatyuuhi. Jaanoti gaajaciugo ubuheetecuunoco. ³⁰ Jaasumiro Jesu gaajaciuhi ififañoti imitya mihiinobadi iicaunoco.

Jaanegui imiyaminaajaagovi imeveuboro diitoco nuuhi: ¿Mijoho tagaachehuco dudicahi? nooboro.

³¹ Jaarunaa jibogominaa diiboco nuuhi: Miyaminaa oono ico ijimatajerunoco daatyimehi. Jaanegui ¿milli: ¿Mijoho uco dudicahi? neehi? noomoro.

✧ 5:21 Mt 9.18-26; Lc 8.40-56

³² Jaarunaa Jesu fahigovaco #finicihicauhi ihatyimequi: ¿M#joho fine dud#ic#i? onoomaño. ³³ Jaanegui diigo sihidi vivi vivi iigutuugoro ubuheeteunoco agaajaciugoro diibojaa saauhi. Jaagoro iguiino ememu#vuugoro paryi imino j#ibuguugo.

³⁴ Jaanegui diigoco nuubo: Ñ#iba #co dimiyaavogo buheesuhi. Jaaneguiiha sajeeb#i fuucu, diguihuvat#i buheetecuuhi, nooboro.

³⁵ Jill#i iimaubaacaro sinagogaja aivoj#ibo ijat#i saatoho jill#i noomoro saauhi: Daicigai guijevecuuhi. Fine Moj#ibogom#inaafico acasivusuno, noomoro.

³⁶ Jaanoco Jesu uguubuuboro isinagogaja aivoj#iboco nuuhi: Diguetejirahana, jill#i miyaavogo, nooboro fuubo.

³⁷ Jaaboro m#ihai#nooba diiboma ufuunoco imuguut#ibo id#imomaryo Pedro, Jacoobo, Jua Jacoobo nahabo icamomaryo fuubo. ³⁸ Jaamo isinagogaja aivoj#ibo ijav#i #futuuh#i aty#imeuhi ga#n#uhusuno omoon#unoco, miyam#inaa ataacasiunoco, agaibacasiunoco icano. ³⁹ Jaanegui Jesu ij#icafutuuboro ditoco nuuhi: ¿J#inejeri guiraacani ga#n#uhusuno mis#iramaahi? ¿Coll#ihi mataacasihi? Guijevetigo. Jill#i cigago bagocaja, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa diiboco dejecuhicaumo. Jaaneguiiha Jesu pary#ic#ino famoocoro jahisivi ih#inusuboro caani, seej#i iicam#isicoro satyuubo, bu diiboma asaumo iicamomaryo fuubo tobagocaja iicauhigo. ⁴¹ Jaaboro diigoco ihuset#i agaay#ic#uboro hebreo ij#iri nuuhi: Talita, cumi. nooboro. Jill#i, bagocaja, #co neehi: Ga#niivo, eneejiruno.

⁴² Jaasumiro tobagocaja aga#ni#vuugoro igucuuhi. Jaago tusumi fahuseeci mot#ihait#i mificabaci id#ino ficabava icacuuhi. Jaaneri miyam#inaa sihidi igutuuh#i. ⁴³ Jaamoco Jesu imino faguuh#i: M#ico mij#ibeguedino, nooboro. Jaaboro taj#ibaubo: Tobagocajaco mamachus#u, nooboro.

6

Jesu Nazarev#i Icahi.

(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

¹ Jaadi Jesu toonoti ufuuboro ij#iin#ijeagovi siino uumiubo. Jaaboma ij#ibogom#inaa fuuhi. ² Jaadi judiom#i jaguis#ifucu iicacuudi ticovaubo ij#ibogoobo sinagogajafa#no. Jaanoco sihidi miyam#inaa uguubumo sihidi ajabaf#iituumoro neehicauhi: ¿Cuucati fine gaajaabo pary#i j#inehejeque? ¿Mill#i fine diibo igaajaco gaay#ic#iuh#i? Mee jino agaajarat#inehejeque moon#ibo, noomoro. ³ M#iro du jaani #mohobujene dud#icamaajem#inaafi Maria achi, Jacoobo, Jose, Juda, Simon icamo nahabo, toll#iro bu jino inagom#i m#ihaifeeneri icahi, noomoro diiboti s#ifiratehicaumo.

⁴ Jaaneguiiha Jesu diitoco nuuhi: Moocaani iimaam#inaafico fahigovaoto boc#iguef#ihi. Jaanoti ij#iin#ijeoto, iyoto, iijaoto icano boc#igotatihi, nooboro.

⁵ Jaanoma iicaubo imityaco eetavuut#ibo, m#id#imocoro iguihuvaumoti buheesuubo ihuseque ihall#i ificuuneri. ⁶ Jaamo imiyaavuguut#ineri sihidi eetyehicaubo. Jaanobuunati Jesu ifiti cuumijeri feehicauhi j#ibogooboro.

⁷ Jaadi coovaubo ij#ibogom#inaaco fahuseeci mot#ihait#i miim#isiic#i id#imoco.* Jaaboro diitoco galluubo miim#isiic#isaajeri. Jaaboro iimit#ino ij#im#ico buhi igavaracuqui mityaco aaciuboro ⁸ diitoco nuubo: J#inejebaco masatyedino. J#ihaivi id#inocoro queseico masaty#o. Jaanoti lleegucubaco, duviricubaco, nihibam#ibaco icano masatyedino am#ihai niiv#igai meehevi. ⁹ Bu saapaajequere t#ihaipaajeque mij#icafoto, bu michehuci mij#icafetedino saachehumaryo mofoo. ¹⁰ Jaamo coojaav#ihacho mih#ifotojafa#noro mihica, sijafa#no,

* 6:7 Mt 12.5-15; Lc 9.1-6

bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi toojati mihiino. ¹¹ Jaanoti comañovi acho amiihaico agaayicitihachiiji, uguubutihachiiji icano toonoti mihiinomoro amiihai tiihaipaajeguiino jiiñico toonovi matatacu jei diito iimitico ijiiibeguequi, nooboro.

¹² Jaanegui ufuumororo miyaminaaco jiiibogomoro feehicauhi iimitico ijeevesuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi buhi gañiihicaumo iimitino ijimico, bu iguihuvamoco diiribari ejeesumoro buheesuhicaumo icano. ¹⁴ Jaanaaca toojiinijeo aivojiiibo Herode* guubuuihii Jesuditi fahigovadi ijiiibocasihunoco. Jaanoco saatoho neehicauhi: Diiboro Jua Nitiminaafi siino ubuheeteebe. Jaamaño sihidi mityama icaabo, noomoro.

¹⁵ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Moocaani iimaaminaafi Elia, noomoro.

Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani siicije Moocaani iimaaminaa iicaubadi iicaabo, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Herode uguubuuboro nuuhi: Diiboro Jua, uujoho iinigaico iquiticisuubo dojicuviro siino ubuheeteebe, nooboro.

¹⁷ Miiro Herodia noojiri Herode atajiiibauneguiiha Juaco isisimoro civojaniumo. Herode inahabo Felipe taaba Herodiaco icuubo. ¹⁸ Jaanegui Jua Herodeque: Imitino dinahabo taabama idiicano, neehicauhi.

¹⁹ Jaanoma iicago Herodia Juaco ijiiheguere gaicaausuhicaujirahi.

²⁰ Jaarunaa Herode Jua jeebii iticovonoco, iiminoco icano gaajahicauhi. Jaanoti iigotooboro diiboco milli moonihicauti. Diibo onoonoco gaa-jatiruubo jilli imino guubunichicaubo. ²¹ Jaana Herodia diiboco agaicaausu-ujifucuvi ifutuui. Miiro Herode ifiivu ficabavi ifutufucu iicauneguiiha jiiibaimoco eetavuui. Jaaboro imiyaminaaco cuuhuvaubo ihamocasiminaa aivojiiitoco, bu Galilea jiiinije bocifimoco, bu tajiiibaminaaco icano diitoma imachuqui. ²² Jaanaa Herodia aicigai ufuugoro diito imefeenevi gaasetuhi. Jaanoco Herode, bu diiboma iicaumo icano imuguui. Jaaneguiiha ihaivojiiibo Herode tobagocajaco nuuhi: Idiimogonoco uco dillu ico aciqui.

²³ Miyantiro Moocaani momofeenedi ico neehi: Paryi uco idillunoco ico aciji, paryi tabusumije icarunotifeenedi, nooboro.

²⁴ Jaanegui ufuugoro seejico nuutugo: ¿Jinejeque dilluji? noogoro.

Jaanegui seeji nuuhi: Jua Nitiminaafi nigaico dillu, noogoro.

²⁵ Jaanegui tobagocaja ihaivojiiibojaa goovanogayi ufuugoro diiboco nuuhi: Jisumiro imeguehi butajefaño Jua Nitiminaafi nigaico uco adaacinoco, noogoro.

²⁶ Jaaneri Herode sihidi idaasuvuhi. Jaarunaa diigoco Moocaani momofeenedi unuucuneguiiha, bu diiboma iicaumo uguubuucuneguiiha icano diigoco unuunoco bañisugutiiibo. ²⁷ Jaanegui Iherode tsumiro amocasiminaafico atajiiibauboro galluuhi Jua Nitiminaafi nigaico isivaqui. ²⁸ Jaanegui ihamocasiminaafi ufuuboro civojafaño icaubo nigaico iquiticuboro butajefa sivaubo. Jaayico tobagocajaco acuboo, bu jaayico diigo seejico acituuhi icano.

²⁹ Jaanoco Jua jiiibogominaa uguubuumoro saauhi. Jaamoro diibo ifico iiicijeumororo ciihojifaño ficuui.

Jesu Machusuhi Sahuse Mildimoco, Aivo Ajashutimoco.

(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

³⁰ Jaadi Jesujaa iminisuminaa iigaivuumoro diiboco jiiibeguehicaui paryi omoonuno ijiiibuguno iicanoco. ³¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Masii

* **6:14** (Mt 12.1-12; Lc 9.7-9) Herode Imityaabo onoooboo Jesu ifiivuumo iicaubo chuuumucuui. Tuumo diibo seemene Herode Antipa onoooboo icauhi.

majaguisitequi sihigo sicaihigovi, nooboro. Miro diitojaa sihidi miyaminaa asaamo, ofoomo icano feehicauhi. Jaaneri amachujiru situba chahihicauhi. ³² Jaanegui Jesu ijibogominaamaryo meenegari sihigo sicaihigovi fuuhi. ³³ Jaarunaa guiraamo ufuunoco atyimeuhi. Jaamoro Jesumi iicaunoco agaajacumoro faacuumivaoto isidi diito dojicuti jinoociniuhi. Jaamo ihimegaro tomañovi ifutuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu imeenegafañoti iinuubo sihidi miyaminaaco atyimeuhi. Jaanoma iicaubo diitoco sihidi idaasuguuhi ovejami itoomominaafima achahamobadi iicauneguiha. Jaaboro fanoovaco sihidi diitoco jibeguehicauhi. ³⁵ Jaanaa iijicuunegui ijibogominaa asaamoro diiboco nuuhi: Mihijicuuhi. Jaanomaryo bu jimañovi mihaiñooba iijano chahahi. ³⁶ Jaaneguiha gallucu miyaminaaco ifiticumijaago, bu ifitijajejaago icano ofoomoro machutati inaajequi. Miro imachutama chahamo, noomoro.

³⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusuu, nooboro.

Jaanegui dilluumo: ¿Jaamo jino dosciento denarioriro maahunoco manaa-jeteji paryi diitoco mamachusuu? noomoro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Minoodino nacu amihaima maahunoco icahi? Ene, memecito, nooboro.

Jaanegui emecijeumoro nuumo: Sahuse icava, bu miimisiici taavaabomisi icano, noomoro.

³⁹ Jaanegui famoocoro tajibaubo saatoho simañovi, saatoho simañovi icano icasicamaaiqui ñaavahuhallivi. ⁴⁰ Jaanegui casicamaaiumo ciendimova saaje, cincuentadimova saaje icano. ⁴¹ Jaadi Jesu gaayuihi ihusefaño sahusedino imaahunoco iicaunoco, bu itaavaabomisico icano. Jaaboro niquejeque emeciboro toonohallivi Moocaaanima iimaaubo. Jaadi tohicajeque iibacuuboro ijibogominaaco aciubo miyaminaama ihifequi. Jaadi bu itaavaabomisico tolliro ifuumo paryi famoomaryo. ⁴² Jaanoco amachuumoro paryi tuvaumo. ⁴³ Jaano atyuuvoco ananimo jiiibañoco gahafusuuhi fahuseeci motihaiti miibaici idino, bu itaavaabomisi atyuuvo icanoco. ⁴⁴ Jaanoco amachuumo cinco mildimou gaifimi.

Muuaihaliidi Jesu Figono.

(Mt 14.22-33; Jn 6.15-21)

⁴⁵ Jaadi Jesu ijibogominaaco galluuihi ihimega imeenegari onagoo muuaivi Betsaida cuumijaagovi ifatyequi miyaminaaco diibo ifitacuunohachuta. ⁴⁶ Jaadi diitoco ifitacuuboro ifagajijaago fuubo Moocaaanima ihiiamaqui. ⁴⁷ Jaanaa civucuhi ijibogominaa imeenegari ufuumo feene muuairi icacuhi. Jaanoti diibo inoro tahi isi icauhi. ⁴⁸ Jaabo atyimeuhi diitoco sefano buhudurumoco guibuhuba sihigoviro ebecasuhicaunoco. Jaanaa diibo jari cuujetavi diitojaago saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaabo diitoco fatyujirahi. ⁴⁹⁻⁵⁰ Jaabo nifaihuhallidi asaaunoco paryi famooro aatyimeumoro gaibacasiuhi: Fine iji, noomoro igutuuhi.

Jaarunaa diitoco nuubo: ¡Mequehecu! ¡Mihiguetejirahana! Uujoho, nooboro diitojaa jicafutuubo imeenegafaño.

⁵¹ Jaasumiro iguibuhuba sicutuuhi. Jaaneri diito sihidiro eetyeuhi. ⁵² Jilli bu gaajacurumo esiciniutih maahunoco iguiraatusuunoco, jilli diitoco ijeebino ucuhufunuutumaño.

Genesarevi Iguihuvamoco Jesu Buheesuhi.

(Mt 14.34-36)

⁵³ Jaamo imuuaico oonegueehivi afatyuudi ifutuumoro cañavutuuhi Genesare cuumi nagueehivi. ⁵⁴ Jaamo imeenegafañoti iinuumaacaro Jesuco miyaminaa gaajacuhi. ⁵⁵ Jaamoro faacuumivariro jinoocinimo. Jaamoro

ticovaumo iguihuvamoco cigaiijeneri acañimo Jesu tahi icahi onoohigo. ⁵⁶ Jaabo fahigovadi ofoohigo imidicumijeri, iguiraacuumijeri, bu buhi iicajajeri icano ofoohigo goohasinofaño iguihuvamoco ificumoro Jesuco neehicauhi: Jilli digaachehujinibaco dudicisu, noomoro. Jaamo paryi diibo gaachehujinibaco ududicimo buheetehicauhi.

7

Miyaminaaco Imihinino.

(Mt 15.1-9)

¹ Jaanaa Jerusaleti asaaumo fariseomi, bu caatiniminaaoto icamo Jesujaa igaivuuhi. ² Jaamo atyimeuhi Jesu jibogominaa mihiniva usejeri nitamaaitimo amachuunoco. ³ Miïro jaamo fariseomi, bu paryi judiomi icamo siicijeminaa jeevamaajequere isivamoro iticoni iminehihiica initamaaitisumi machutatimo. ⁴ Jaamo bu naajete asijaagoti asaamo iticoni initamaaitisumihiica machutatimo. Miïro jilli siicijeminaa jeevamaajequere sivamo, oono adutahilluno, bu guirihilluno, bu aaricuhilluneje icano nitinejequere moonimo. ⁵ Jaamaño fariseomi, bu caatiniminaa icamo Jesuco dilluuhi: ¿Collihi dijibogominaa amiyato jeevamaajebadi moonitimo mihiniva usejeri machuhi? noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaanoco jahi amihaiti Isaia caatinuui amihai bañisuminaa mihicamoco. Jilli caatinuubo:

Jiicuumi uco jilli ticovono iijiriro bociguehicahi. Jaarumo jeebino uuditit tehesino icahi. ⁷ Jilli iigaivomoro uco imehicarahi. Jaarunaa uuri bañisuquimaaimo. Jilli amihai jibogono, ticovo miyaminaa jibogonoro. Jaarunoco Moocaani tajibaji, meneehicahi, nooboro.

⁸ Miïro amihai Moocaani tajibajico mejeevesumoro miyaminaa iijicoro magaayicahi. Oono guirihilluno, adutahilluno icano nitinehejequere aivo guiraano meheetavehicahi, nuubo Jesu.

⁹ Jaaboro bu nuubo: Jilli toono amihai jeevamaajequere misivamoro Moocaani tajibaco uufocovi mejeevesuhi. ¹⁰ Miïro Moise nuuhi: Gaiji diicaanico, diiseejico icano. Jaanoti caanico, seejico icano imitino onooboco miyanotiro guijevesu, nooboro. ¹¹ Jaanoti amihai monoonicahi miyaminaaco: Amihai caanimico monootahi: Ico amusujitih, paryi uuma iicano Corban, noomoro Moocaanico iibaicuuno eneejiruno. ¹² Jilli amihai monoomaño caanico, seejico icano mahamususuhicatih. ¹³ Jaamaño amihai Moocaani iijico majabatusuhi amihai jeevamaajequere sifiti, sifiti icano mafatyusumaño. Jaamo jibadije icanehejequere guiraano aivo meheetavehicahi, nooboro.

¹⁴ Jaaboro siino Jesu miyaminaaco ocoovauboro nuuhi: Famooro uco muguubunici. Jaamoro magaaja: ¹⁵ Chahano aivo isiti miyaminaafaño ofoonoro diitoco imihininjiruno. Jaanoti naha ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininihi. ¹⁶ Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, nooboro.*

¹⁷ Jaadi imiyaminaaco ejeevesuuboro jaathe fuubo. Jaaboco ijibogominaa toonoti dilluhi. ¹⁸ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Nacu bu tolliro amihai, amihai esicinibama machahahi? ¿Nacu magaajatih? Miïro oono paryi isiti miyaminaafaño ofoono diitoco mihininitih ¹⁹ ihesamaajefaño ofootimaño. Miïro jilli iibafañodi ofoonoro miyaminaafañoti iionocih. Jilli neehicaubo, paryi machuta mihinivatih eneejirunoco. ²⁰ Jaanoti

✧ 7:14 Mt 12.10-20 * 7:16 Sahaamefaño ficuutimo: Jinoco amihai nohojima mihicamo muguubu, onoonoco.

naha: Miyaminaa jeebifañoti ihiinono miyaminaaco mihininihi. ²¹ Miro miyaminaa jeebifañoti saanicino iimitinoono esamaajene, ajevaneheje, nanivaneheje, gaicaauneje, ²² sifi taabama, bu sifigo tajema icaneheje, sitanoco imogoneheje, paryi imitineheje, bañifiirano, fanoova imiti imoyicineheje, sicamaño jibocasineheje, iino allitiro jiheveneheje, quehe quehe icaneheje, ihesicinibama achahaneheje icano. ²³ Jaano paryi jino imiti ijeebifañoti asaano miyaminaaco mihininichi, nooboro.

²⁴ Jaadi toonoti Jesu fuuhi Tiro cuumijevi.† Jahi saja iijafaño jicafutuubo: Mihaiñooba uco gaajacidino, nooboro. Jaarunaa tahi diibo iicaunoco gaajaciumo. ²⁵ Bu tolliro saafigo gaigo ille emeimivovatuugo Jesuti guubuhi. Jaanegui diibojaa ufuugoro diiboguiino memuvutuugo. ²⁶ Jaago siicumio griegomogou, sirofenicia icano jinijeminaagou. Jaago Jesujaa asaugoro diiboco dilluvauhi illefañoti ihijico iinusui. ²⁷ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Jaafahiica iseeme iticoni amachumoro tuvahi imijitiruno iseeme machutaaco mudumiticimoro jicumico mahacino, nooboro.

²⁸ Jaanegui diigo nuuhi: Jiihi, miyaano tolli Aivojibo. Jaarunaaca iseeme suuvico guinoti jicum machufihi, noogoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Jii, miyaanoco neehi. Fuucu, daicigaiti ihiji inucuuhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui ufuugo iijavi ifutuudi atyimeuugo illeque icigaijefaño icagoco diigoti ihiji ihiinucunobuuna.

Jesu Buheesuhi Ihiimaatiboco.

³¹ Jaadi siino Jesu Tiro cuumijeti uhuumiubo Sidon jinijefeenedi fatyuhui, bu Decapoli cuuminofeenedi icano. Jaabo asaaubo gaseuhi Galilea muuaijinivi. ³² Jahi diibojaa sivaumo inohojino uguubutibo llaallabano ihiimauboco. Jaamoro Jesuco dilluumo ihuseque diibohalli ificuqui. ³³ Jaanegui Jesu ijeevadi diiboco asatyuboro inohojinoco ihusegaiñeri guryiinuihi. Jaadi ijirebamaaiuboro inejebaco dudiciuhi. ³⁴ Jaaboro niquejeque emeciuboro sefano ajaguisuboro hebreo iijiri: Efeta, nuuhi: Faayacafoto, eneejiruno.

³⁵ Jaasumiro diiboco inohojino faayacafutuuihi, bu inejeba imitauno sinafutuuihi icano. Jaaneri imino iimaacuubo. ³⁶ Jaaboro Jesu diitoco faguuihi: Mihaiñoobaco mijibeguedino, nooboro. Jaarunaaca afaguurunofaño janaaniviro jibogomoro feehicaumo. ³⁷ Jaaneri sihidi ajabafituumoro neehicaumo: Paryi fanoovaco imino moonibo, uguubutimejeque guubusuubo, ihiimaatimejeque iimaasuubo icano, noomoro.

8

Jesu Siino Sihidi Miyaminaaco Machusuhi. (Mt 15.32-39)

¹ Jaasumi sihidi miyaminaa siino igaiuuhi. Jaarumo imachutama chahui. Jaanegui Jesu jibogominaaco ocovauboro nuuhi: ² Idaasuguehi jito miyaminaaco mifucuci, safucu idino jino uuma icacuumo. Jaamaño amachujiruno imachuta chahacui. ³ Jaamo machutimoco ijaanojaago galluuruva jiihaivi ajebari nacatejirumo. Miro diitoti saatoho tehesinoti saahinihi, nooboro.

⁴ Jaanegui jibogominaa diiboco nuuhi: ¿Milli bu mamachusujirahi jino mihaiñooba iijano achahigo mihicamo? noomoro.

† 7:24 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Tiro, Sidon cuumijenevi, onoonoco.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco dilluuhi: ¿Nacu m̄noodino am̄hai maahuno icahi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Sahuse juugahuseti mihicaci id̄ino, noomoro.

⁶ Jaanegui taj̄baubo miyam̄naa baavi icasi#camaaiqui. Jaaboro imaahunoco ihusefaño agaayiciuboro Moocaanima tohica Jehallivi iimaaubo. Jaadi tohica jeque iquisicuuboro ij̄ibogom̄naaco aciubo. Jaanoco diito imiyam̄naama ifuuhi. ⁷ Jaabadiro bu m̄idino taavati iicaumoco Jesu tolliro Moocaanima ihimaauboro diitoco aciuhi imiyam̄naama ihifequi. ⁸ Jaanoco famooro amachuumo sihidi tuvauhi. Jaadi ihatyuvoco naniumo gahafusuuhi sahuse juugahuseti miibaici id̄ino. ⁹ Jaanoco amachuumo cuatro mildimo janaanici iicaumo. Jaadi jari diitoco Jesu galluuhi. ¹⁰ Jaadi ij̄ibogom̄naama meenegafaño ij̄icafutuumororo fuuhi Damanuta jinijevi.

Fariseomi Niquejeo J̄ibogoco Dilluhi.

(Mt 16.1-4)

¹¹ Jaana fariseomi asaumororo Jesuma iimaacasihicauhi. Jaamoro jilli ifurumo inisumo diiboco dilluuhi: Eneecata niquejeo mityaco m̄haico dihiifusu, noomoro.

¹² Jaanegui Jesu ijeeb̄ifañodi sefano ajaguisuboro nuuhi: ¿Collihi jisumio miyam̄naa niquejeo mityaco dilluhi? Miyanotiro, am̄haico neehi: Jimiyam̄naaco niquejeo mitya ifusurajit̄ihi, nooboro ¹³ diito ifariseomico ejeevesuboro siino meenegafa ij̄icafutuuboro onagoo muuavi ij̄ibogom̄naama fatyuubo.

Fariseomi Juurisutaguiji.

(Mt 16.5-12)

¹⁴ Jaamo jabajeeveuhi machutaaco satyuutimo. Sahicagayiro imaahuhica diitoma imeenegafaño icauhi. ¹⁵ Jahi diitoco Jesu nuuhi: Magaihuini icigusuno mihica fariseomi, Herode icamo juurisutaguij̄inoti, nooboro.

¹⁶ Jaaneri ij̄ibogom̄naa sanomiro noocasihicauhi: Fine añim̄naa maahunoco misivat̄neguiiha olli noobo, noomoro.

¹⁷ Onoocasinoco Jesu agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihi maahunoma machahanoco monoocasihi? ¿Nacu aivo magaaajatihi, mehesicin̄icutihi? Cuhufocani am̄hai jeeb̄ino fine. ¹⁸ Am̄hai aall̄inoma mihicarumo mahatyimet̄ihi, monohojivarumo muguubutihi. Jaana mehesicin̄it̄ihi sahusedino maahunoco cinco mildimoma ifuusumi. ¹⁹ ¿Nacu m̄nood̄ibaiva ihatyuvoco mananiuhi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Fahuseeci motihaiti miibaici id̄ino, noomoro.

²⁰ Jaadi bu nuubo: Jaana sahuse juugahuseti miibaicico cuatro mildimoma ifuusumi. ¿Nacu m̄nood̄ibaivaco mananiumo magahafusuuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Sahuse juugahuseti miibaici id̄ino, noomoro.

²¹ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoco jaana mehesicin̄it̄ihi, nooboro.

Jesu Betsaidavi Aatyimet̄iboco Buheesuhi.

²² Jaanobuunati Betsaidavi ifutuumo. Jahi Jesujaa aatyimet̄iboco siivaumo: Diiboco dud̄ici, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco ihuseti agaayiciuboro tuucuumigayiti buhigovi satyuuhi. Jaaboro ihaall̄icico ij̄ireri amaisuuboro ihuseque ihallivi ficuuhi. Jaaboro diiboco dilluuhi: ¿Naa, m̄vivigaȳi daatyimehi? nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo emeeciuboro nuuhi: Miyam̄naaco imohonobadi jeevamoco atyimehi. Jaarumo iguehi, nooboro.

²⁵ Jaanegui Jesu siino ihuseque ihaall̄ihallivi ficuuhi. Jaadi siino emeeciuhigo ivi diiboco ihaall̄i imitucuuhi. Foovono paryi imino

atyimecuubo. ²⁶ Jaadi Jesu diiboco ijajaa agalluuboro imino faguuhi: Cuumijaa feedino, nooboro.

Pedro J#beguehi: Diibo Cristo Asaaujiibo Jesu Iicanoco.
(Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

²⁷ Jaanobuunati Jesu ij#bogominaama fuuhi Cesarea de Filipo cuumino-jaago jahi j#haivi dilluubo ij#bogominaaco: ¿Nacu uuditi, milli miyaminaa neehicamo? nooboro.

²⁸ Jaanegui nuumo: Jua Nitiminaafi, saatohe neehicahi. Jaanoti saatohe: Elia, neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi iicaabo, neehicahi, noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Jaana am#hai, mijoho uujoho iicanoco me-nehicahi? nooboro.

Jaanegui diiboco Pedro iimusuhi: H#joho Cristo, nooboro.

³⁰ Jaarunaa Jesu diitoco faguuhi: M#hai#noobaco mij#beguedino, nooboro.

Jesu Iguivejinoco J#beguehi.
(Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

³¹ Jaadi ticoniubo diitoco ij#buguubo. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivububo guiraajino idaasuno iicano. Quillahuto ijiti sacerdotemi aivojitoti, caatiniminaa icamo guiraano uco j#heveji. Jaamoro uco gaicaausujimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco foovono nuubo. Jaanegui Pedro buhigovi ijeevadi Jesuco asatyuboro ticoniurahi #baabo. ³³ Jaarunaa Jesu acajebeveuboro ij#bogominaaco emeeciuboro Pedroco #bauhi: ¡Uuti buhigovi minifoto #joho Satanas idi-icaabo! Jilli dihesamaaje Moocaani esamaajebadi jeevatih#i. Jilli miyaminaa esamaajebadiro jeevahi, nooboro. ³⁴ Jesu ij#bogominaa, bu miyaminaa icamoco ocoovauboro nuuhi: Cajaanihacho tadyojicuti asaanoco idiimogoobo difiico guinodi ficu. Jaaboro ifiico idaasuno omoonisujinoco iguiti#bo tadyojicuti disaa.* ³⁵ Mi#ro ifiico agaij#bo ifiico mitasuji. Jaanoti taajiguiinodi, bu taj#bogo ijiguiinodi icano ifiico imitasuubo, ifiico taa-jasuji. ³⁶ ¿Nacu milliti imijiruno miyaminaafi paryi j#ni#je busumijeque gaayiciruubo ijeeb#ico imitasuruva? ³⁷ ¿Nacu minoodino fine jaadjiruubo ijeeb#ico itaajasuqui? ³⁸ Jaabadi cajaanihacho uuti, taj#bogojiti icano jisumio miyaminaa jino Moocaani jeevesuminaafeenevi unucufeebeti, bu tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivububo nucufeveji johono Guihirubi aivojiri itoomominaama asaadi, nooboro neehicauhi.

9

¹ Jaadi bu neehicaubo: Miyanotiro, am#haico neehi: Jineeri jino iicamoti saatohe guivejitih#i Moocaani aivoji imityama asaanoco aatyimetinohachuta, nooboro.

Jesu Siibadi Iminifotooboro Moocaani Aivojico Ifusuno.
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

² Jaanobuunati sajaguisi nijequeti Pedro, Jacoobo, Jua iicamomaryo Jesu fuuhi caamovo bai nijequevi. Jahi diito imefeene siibadi minifutuubo. ³ Igaachehu aricuno minifutuuhi seseene nitiminaati cajaaniyoba aivo tolli eseseetesujitirubadi. ⁴ Jaabovi Elia, Moise icamisi jafeveuhi. Jaamisi diiboma iimaahicauhi. ⁵ Jaanegui Pedro Jesuco nuuhi: Moj#bogominaafi, Imicani jineeri mihicano. Mas#i migaaci, saga icano nijeganoco minijeganiqui #di

* **8:34** Sahaamefa#o noono: Jaaboro diguijeve imohobujeque dici#bo tadyojicuti disaa.

saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nooboro. ⁶ Jaaneri diito ijibogominaa sihidi igutumoro milli eneejiruno achahauneguiha Pedro tolli nuuhi.

⁷ Jaasumiro aimuufai ihallivi iniituuno diitoco fabaacuui. Jaanaa ihaimuufaifañoti guubuvusuuno: Jaani taseemene agaijibo. Jaabo onoonoco imino muguubunici, unuuno.

⁸ Jaanegui emeciurumo miñhaiñoobaco atyimecuutihi idibocoro Jesuco atyimeumo.

⁹ Jaadi tobai nijequeti iniituudi Jesu diitoco nuuhi: Miñhaiñoobaco mijibeguedino mahatyimeneque jari uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iguijeevebe siino ubuheetenehachutahiica, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miico jibugutuimo, jilli sanomiro dillucasihicauhi: ¿Jineje fine oono guijevefeneti siino ubuheetejino onono? noomoro. ¹¹ Jaamoro Jesuco dilluumo: ¿Milliti jaana caatiniminaa: Elia iticoni saaji, neehicahi? noomoro.

¹² Jaanegui Jesu nuuhi: Jihi, miyaano Elia iticoni saaji. Jaaboro paryi fanoovaaco imibachujiibo. ¿Milli nacu Caatinihaamefaño uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti noono? Miñro idaasuno icajiibo, jihevecafetejiibo icano noono. ¹³ Miñro jino amihaiico neehi: Miyaano Elia saahinicuui. Jaaruuboco iimogobadi moonumo diiboti Caatinihaamefaño: Jilli icajiibo unuucuubadi, nooboro.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

¹⁴ Jaadi ifutuumo saatoho ijibogominaa iicauhigo. Jaamo atyimeuhi sihidi miyaminaa diito ufequeri iicaunoco, tolliro bu caatiniminaa icauhi diitoma ejenaucasimo. ¹⁵ Jaanaa Jesuco miyaminaa aatyimeumoro sihidi jabafituuhi. Jaamoro diibojaa jinociniuhi idillutuumo. ¹⁶ Jaamoco dilluubo: ¿Jinejeque diitoma mejenaucasihii? nooboro.

¹⁷ Jaanegui diitofeeneti saafi iimusuuhi: Jibogominaafi, dijaa taseemeneque sivahi iimitino ijima iicaabo, diiboco iimaasuhicatihii. ¹⁸ Jilli fahijivaro diiboco agaayiciboro baavi gañhicahi. Jaaboro diiboco iijiti jivaasecuco iinusuboro igaiñooco ojisusuhicaabo. Jaadi diiboco sifañisuhicaabo. Jaanegui dijibogominaaco tajibacurahi ihijico diiboti buhi igañiqui. Jaarumo fiivototihii agañinoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii, jeedi fine amihai miyaavogoma machahano miyaminaa mihicamo. ¿Mihachuta fine, amihaima icaji? ¿Mihachuta fine, amihaiico jaabiciji? Ene juugavi siva tosicafefico, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaarunaa ihiji Jesuco aatyimeuboro tosicafefico vivi vivi miniiyubo. Jaaneri baavi cavinamaaiboro acutuubo iijiti jivaasecunoco gañiboro. ²¹ Jaanegui Jesu caanico dilluuihi: ¿Mihachuta jilli icacuubo? nooboro.

Jaanegui caani nuuhi: Seemenetiro. ²² Fiiva foova ihiji diiboco cijigaifaño, nifaihufaño icano gañisuhicahi, ifuruubo diiboco igaicauqui. Jaanegui miñhaico didaasugoobo millihacho miñhaidi mooni, nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Eti naha imiyaavogohachijii. Imiyaavogobedi fanoova sihidi jeevatihii, nooboro.

²⁴ Jaanegui diibo gaihivuuihi: jñhi, miyaaveguehi! Uco daamusu janaanici miyaaveguequi, nooboro.

²⁵ Jaanaa Jesu miyaminaa sihidi iigaivuunoco aatyimeuboro tohimiti ijico ibauhi jilli nooboro: Idiimaasutino iji, uguubusutino iji, ico uujoho tajibahi dihiino diiboti. Jaaboro siino diibofaño dicafutucudino, nooboro.

²⁶ Jaanegui ihiji agaihivuuboro diiboco siino vivi vivi miniiyihi. Jaadi diiboti iinuubo miguijevecubadi diiboco omoonihiniuboro. Jaanoco guiraamo saatoho: Guijevecuubo, neehicauhi. ²⁷ Jaarunaa Jesu ihuseti agaayiciuboro diiboco gañiiyiciuhi. Jaaneri diibo julleeveuhi.

²⁸ Jaadi Jesu iijafa ijicafutuuhigo ijibogominaa ijeevadi diiboco dilluuhi: ¿Milliti jana miñhai magañitihi tohimiti ijico? noomoro.

²⁹ Jaanegui diitoco nuubo: Toyomo ijimi ticovono iinotatihi. Jilli Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.*

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

³⁰ Jaadi toonoti ufuumo Galileafañodi fatyuuhi. Jaamoco miñhaiñooba agaajacinoco Jesu imuguutahi, ³¹ ijibogominaaco ijibugumaño. Jaabo neehicauhi: Uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji. Jaaboco uco guijenijimo. Jaaruuboco uco iguijenicuruubo mifucuci, safucuciano nijequeti siino buheeteji, nooboro. ³² Jilli diitoco ijibugurunoco gajahicautimo, bu idilluqui omoonirumo iguihicauhi.

¿Cajaaní Fine Imiyaabo?

(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

³³ Jaadi Capernau cuumivi ifutuuhí jaahé iicacudí Jesu ijibogominaaco dilluuhi: ¿Jinejeque jana jñhaiví amñhai ihiimaacasimoro masaahicahi? nooboro.

³⁴ Jaarunaa diito iimusutíhi: ¿Cajaaníji fine aivo miñhaiti imiyaabo? noomoro jñhaiví ihiimaacasiumaño.

³⁵ Jaanegui Jesu acasiñvuuboro fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ocoovaaboro nuuhi: Cajaanihacho amñhaiti imiyaaboti iicagoobo, famooguiinoví iminifotooboro famoocoro ijeecivequi, ³⁶ nooboro seemeneque ñciuboro diitofeeneví ficuuhi. Jaaboro tooseeque iñibiciuboro diitoco nuuhi: ³⁷ Cajaanihacho tamomoco imiyaavogomaño jibadi seemeneque agaayicimo uco gaayicíhi. Jaamo bu uco agalluuboco tolliro gaayicíhi, nuubo ijibogominaaco.

Mominaafi Iicatñbo Mojaagodi Icaabo.

(Lc 9.49-50)

³⁸ Jaanaa diiboco Jua nuuhi: Mojbogominaafi, meeci, saafico miñhai mahatyimehi dimemeri iimitino ijimico buhi agavaracuuboco. Jaaruuboco miñhai miññbahi, miñhaima ñgotineguiiha, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miññbajirahana. Miñro saafi tamomofañodi niquejeo mityaco eheetavoobo goovano uuditi imitino iimaajitñbehiica. ⁴⁰ Miñro mojaagodi iicaabo mominaafi iicatñbo. ⁴¹ Jaanoti cajaaniyohacho amñhaico Cristooto mihicaneguiiha ñfaihuco aacimo miyanotiro toono jaadaco gaayicíji.

Imitifaño Agaññsujiruno Ññhícu.

(Mt 18.6-9; Lc 12.1-2)

⁴² Jaanoti cajaaniyohacho jito seeme uco jino imino imiyaavogomoti saseeque imitifaño agaññsumoco aivo imijiruno guisibatyiğabari icodaaheti mudujenimoro muuaifaño magañño. ⁴³ Jaanegui dihuse ico imitifaño agaññsuhachi quiticñbo buhi gaññi. Miñro imijiruno sahusemaryo diicaabo niquejefaño ofoono. Jaanoti imijitirumo fahuseecima diicaabo cñjigaifaño

* **9:29** Sahaamefaño noono: Jilli machutimo mahaigomoro Moocanima mihiimaaneriro iinefimo, nooboro.

ofoono tahi ufucuro icijigai ajabaavejitihigo, ⁴⁴ bu jiihoho icarumo echeemejitihigo icano. ⁴⁵ Jaanoti bu ditihai ico imitifafano aganiisuhachi quiticibo gani. Miho imijiruno satihaimaryo diicaabo niquejefano ofoono. Jaanoti fatihaicima idiicaabo cijigaifano ganicafetejirahi. ⁴⁶ Tahigo jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano. ⁴⁷ Jaanoti bu dihaalli ico imitifafano aganiisuhachi buhudaruubo gani.† Imijiruno Moocaani aivojifano sahiimaryo diicaabo ofoono. Jaanoti faayicimaryo diicaabo cijigaifano ganicafetejirahi. ⁴⁸ Tahi jiihoho icarumo echeemejitihigo, icijigai ufucuro ajabaavejitihigo icano.

⁴⁹ Jaabadi miho paryi famooro cijigairi imuhunicafetejimo.‡ ⁵⁰ Imiruno imuhu jaaruno iimo afatyucuudi, jinejeri dojicuviro mihimutusujirahi? Jaanogui amihai imoma mihica. Jaamoro fahigova sabadiro sajeebii mihi-cacasi, nooboro.

10

Jesu Judea Jiinijeri, Bu Perea Jiinijeri Icano Iguehi.
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

¹ Jaadi Jesu Capernauti ihiinuudi fuubo Judea jiinijevi Jorda onegueehi iicano jiinijevi. Jahi siino miyaminaa diibojaa igaivuui. Jaamoco jibeguehicaubo iicahicaubadi.

Jesu Jibeguehi Gaigoomico Ejeevesufnoditi.
(Rm 7.1-3; 1 Co 7.10-16)

² Jaanaa fariseomiti saatoho Jesujaa asaaumoro diiboco dilluvauhi ifurumo diiboco igaayiciqui: ¿Naa fine imijiruno aiji mogaico ejeevesuno? noomoro.

³ Jaaneguiha diitoco nuubo: ¿Milli nacu Moise amihai tajibauhi? nooboro.

⁴ Jaanogui nuumo: Miho Moise tajibauhi jeevesuhaameque mahacimoro amihai taabaco mejeevesuhica, nooboro, nuumo.

⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Miho amihai Moise tolli tajibauhi amihai cuhufojeebii aatyimeuboro. ⁶ Jaanoti iticoni Moocaani paryi fanoovaco ifiivusuusumi gaifi, gaigo icano fiivusuubo. ⁷ Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesunichi mogaima iminifetequi. ⁸ Jaamisi saafiibadiro icanicuui. Jaamaño miimisii icacuutino saafirucu. ⁹ Jilli iicamaño Moocaani agataacucuunoco miyaminaa mudugaacucuudino, nooboro.

¹⁰ Jaadi jaahe iicacuudi ijibogominaa siino diiboco tonoditi dilluui. ¹¹ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iticoniogohallivi ajeva imitico icih. ¹² Jaabadiro bu gaigo aijico ejeevesugoro sifico atajevago tolliro ajeva imitico icih, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onoono.
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

¹³ Jaanaa seemeque sivaumo Jesujaago diitoco idudiciqui. Jaarunaaca ijibogominaa toseejeque sivaumoco ibahicauhi. ¹⁴ Jaanoco Jesu aatyimeuboro sifiratuui. Jaaboro diitoco nuubo: Jaafa tajaa seme saahi fine mihibano. Miho Moocaani aivoji diito seemebadi iicamono. ¹⁵ Miyanotiro amihai nehi: Jino seemene iicabadi Moocaani aivojico agaayicicibo ufucu feejitih Moocaani aivojifano, nooboro.

¹⁶ Jaaboro toseejeque ihibiciboro ihallivi ihuseque ficuhicaubo. Jaaboro diitoco imino nooboro Moocaanima iimaauhi.

† 9:47 Jino jilli imitico deetavedino eneejiruno. ‡ 9:49 Sahaamefano noono: Jaabadi miho paryi famooro cijigairi imibachucafetefihi.

*Sihidi Inihibamima Icaabo Jesuma Iimaahi.
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)*

¹⁷ Jaamañoti Jesu fuuhi. Jaanaa saafi miyaminaafi iticovodi ijinafatyuboro iguiino ememu#vuuboro diiboco dilluuhi: Idiimiibo J#bogominaafi, ¿jinejeque fine, uujoho moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti uco idiimiibo neehi? ¿M#joho, nacu, iimiibo? Idi#boro saafi# Moocaani iimiibo. ¹⁹ ¿Nacu gaajahi Moocaani taj#bajico? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoooco d#beguedino, bañisudino, diicaanimisico gaiji, nooboro.

²⁰ Jaanegui diibo nuuhi: J#bogominaafi, seemenetiro paryi toonoco uujoho imino moonic#hi, nooboro.

²¹ Jaanegui Jesu emeciuboro diiboco gaijuhi. Jaaboro nuubo: Sanurucu aivo di#mega iicano; paryi dinehejeque naajete. Jaaboro #daasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi nihibamivaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.*

²² Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuuboro, idaasuno fuubo sihidi inihibamima icaubo. Jaabo inihibamico gaijuhi.

²³ Jaanegui Jesu ihuufococo emeciuboro ij#bogominaaco nuuhi: ¡Aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! nooboro.

²⁴ Jaaneri ij#bogominaa sihidiro jabafituuhi. Jaarunaa Jesu siino diitoco nuuhi: ¡Taseeme, tih#cani Moocaani aivojifaño ofoono!† ²⁵ M#ro sihidi jeevajtiruno camello januutupaajeri afatyono. Jaano janaanici aivo sihidi jeevano inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono, nooboro.

²⁶ Jaaneri imi janaanici ajabafituumoro dillucasihicaumo: ¿Jana cajaaty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco emeciuboro nuuhi: Miyaminaadi aivo sihidi jeevano. Jaanoti Moocaanidi sihidi jeevatino. M#ro diibedi jineje itih#noba chahahi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: M#ro m#hai paryi mubusumijeque mejeevesuhinimoro #ma mihiguehi, nooboro.

²⁹⁻³⁰ Jaanegui Jesu iimusuhi: Miyanotiro am#haico neehi, cajaatyohacho iijaco, inahabomico, inagomico, seejico, caanico, iseemeque, ijiinijeque icano taguinodi, bu tahalliti taajasuj#bogoguiinodi icano ejeevesumo gaayiciji jino jiiinijehallivi ciendifova janaanici iijanoco, inahabomihai, inagomihai, seejico, seeemeque, jiinijeque icano idaasuno omooninofeeneti, bu jaadi ufucu asaajino niquejev# ifinijitino fiivoma icajimo icano. ³¹ Jaanoti guiraamo jisumi sihidi ejeevamo iicarumo guinov# minifeteji. Jaanoti guiraamo jisumi guinov# iicarumo tusumi sihidi jeevamoti minifeteji, nooboro.‡

*Jesu Iguijevejinoco Siino J#beguehi.
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)*

³² Jaanaa j#hairi icacuumo Jerusalejaagovi ufuumo. Jaanaaca Jesu ij#bogominaaco imegavi s#guehicauhi. Jaamo diito sihidi jabafituumo. Jaarunaa saatoho diibo dojicuti ofoomo igutuumo. Jaanoma icaubo Jesu siino diitoco fahuseeci motihaiti miimisiici idino iicaumoco ijeevadi ocoovauboro ticovauhi ij#buguubo diibo idaasuno iicaujinoco.

³³ Jilli nooboro: Memeci, jino Jerusalejaago mefehehi. Jahigo uujoho

* **10:21** Sahaamefaño noono: Diguijeve imohobujeque d#ci#bo tadyojicuti disaa. † **10:24** Sahaamefaño noono: ¡Tih#cani sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono! ‡ **10:31** Griego iijiri noono: Jisumi oono ajashutino imegavi iicamo ufucu dojicuv# minifeteji. Jaanoti jisumi dojicuv# iicamo tusumi imegavi icaji.

Miyaminaafibadi Ifiivuubo sacerdotemi aivojito usefaño, caatiniminaa usefaño icano acicafeteji. Jaamo uco guijevafaño ohoovicimoro sihigootoco acijimo. ³⁴ Jaaboco uco diito dejecumoro aamijimo, jirebamaaijimo icano. Jaadi uco guijenijimo. Jaaruubo uujoho mifucuci, safucu icanobuunati guijevafañoti siino buheeteji, nooboro.

³⁵ Jaanaa Zebedeo achimisi Jacoobo, Jua icamisi Jesujaa asaaumisiro diiboco nuuhi: Mojjibogominaafi, mihimeguehi ico midillunoco misico adaacinoco, noomisiro.*

³⁶ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Milli amisisico uujoho omooninoco mihimeguehi? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuumisi: Mihimeguehi misico dihaivojifaño acasiacunoco saafico dinaninaagonovi, saafico dimiyanaagonovi icano, noomisiro.

³⁸ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: Jilli aivo amisi toono magaajatnoco midilluhi. ¿Nacu amihai uujoho idasuno iicajihilluti mahadujirahi? ¿Bu idasuno iicajifaihuri uujoho initicafotofaihuri miniticafetejirahi? nooboro. §

³⁹ Jaanegui: Jihi, nuumisi.

Jaarunaa Jesu diitisico nuuhi: Miyaano fine uujoho aaduhilluonoti mahaduji, bu uujoho initicafetejibadi miniticafeteji icano. ⁴⁰ Jaanoti naha oono tañaninaagonovi, bu tamiyanaagonovi icano macasivejinoco uujoho acijitirahi. Jaanoti jaatyo idimeguiharo iimibachucininoco diito gaayiciji, nooboro.

⁴¹ Jaanoco saatoho ijibogominaa uguubumoro Jacoobomisijaago sifiratuuhi. ⁴² Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Amihairyo magaajacuuhi jiiinjeminaa aivojito ijiinijeque atajibafinoco. Jaamofeeneri, bu iicamo imityafimo imityari miyaminaaco guiinonifihi. ⁴³ Jaabadi amihafaño tolli icajitino. Jaanoti amihafañoti sihidi ejeevaaboti iicaqui, jilli saatoho jeecibominaafiti miminifoto. ⁴⁴ Jaanoti bu cajaanihacho amihafañoti imiyaaboti iicagoobo paryi amihai jeecivominaafiti minifeteji. ⁴⁵ Jaabadi miuro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo, uco ijeeceivequi saautihi. Jilli uujoho ejeecivooboro miyaminaahallivi tafico acinofeedi guiraamoco taajasuqui saauhi, nooboro.

Jesu Bartimeoco Atyimesuhi.

(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

⁴⁶ Jaanobuunati ifutuumo Jerico cuumivi. Jaacuumiti Jesu ijibogominaa, bu sihidi miyaminaa icamoma tuucuumiti fuunaaca Bartimeo onoo ajashuno aatyimeutiibo Timeo achi jhaijiniri gicinuhi nihibamico idilluubo. ⁴⁷ Jaanaa Jesu Nazareoobo asaanoco agaajaciuboro ticovaubo sefano ocoovadiicuubo: ¡Jesu David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁸ Jaanoma iicamo saatoho diiboco: Illivequi, noomoro ibauhi.

Jaarunofaño janaaniviro coovadiivehicaubo: ¡David Iyaachi, uco jeedi didaasugo! nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu ugucivuuboro: Diiboco mocoova, nuuhi.

Jaanegui diiboco ocoovaumo nuuhi: Imo imo diica. Jaaboro goova gañiivo ico coovaabo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui ijeebutachehuco aganicaruuboro sefano ujulleveuboro Jesujaago fuuhi. ⁵¹ Jaaboco Jesu dilluuhi: ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutiibo diiboco nuuhi: Jibogominaafi, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

* 10:35 Mt 22.20-28 § 10:38 Jilli eneejiruno: ¿Nacu amisi uujoho idasuno iicajibadi mihicajirahi?

⁵² Jaanegui Jesu nuuhi: Jii, fuucu taca buheetecuuhi imiyaavogomaño, nooboro. Jaasumiro diibo imino atyimecuuhi. Jaaboro Jesu dojicuti jiihairi fuubo.

11

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

¹⁻² Jaadi Jerusale fiitino ifutuumo Betfaje cuumi, bu Betania cuumi icano jinivi Olivohono iicagaji ticovovi. Jaamañoti Jesu ijibogominaatisiti miimisiiico galluuhi: Mofoo, oono moticovo iicacuumijaago. Jahi mahatyimeji burrogayi duujeciniboco miihaiñooba diiberihi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro juu misiva. ³ Jaanoti miihaiñooba amisico: ¿Collihi misinahi? onoohachi, monoo: Mohaivojii bo eneeneguiiha. Jaaruuboco goovajino uhuumisuno monoo, nooboro.

⁴ Jaanegui ufuumisi atyimeteuhi burrogayico guhugajinivi jahisivi jiihaifaño duujeciniboco. Jaamisiro diiboco sinaayumisi. ⁵ Jaarunaa saatoho tooneri iicaumo diitisico nuuhi: ¿Jinejeque toono momoonihi? ¿Collihi muburroco misinahi? noomoro.

⁶ Jaanegui diitisi diitoco Jesu unuubadi nuuhi. Jaanoma iicamo satyusumo. ⁷ Jaaboco Jesujaa ifutusuudi igaachehunoco diibohallivi ificuudi Jesu ihalli casivuuhi. ⁸ Jaanaaca bu sihidi saatoho igaachehuner jiihaico jeebuhicauhi. Jaanoti saatohosa imoho jaainoco iquitimoro jiihaifa tafusuhicauhi.

⁹ Jaanaaca imegavi ofoomo, bu dojicuti asaamo icamo sahaguehicauhi: ¡Hosana! Imicani Mohaivojii bo memeri asaabo. ¹⁰ Imicani aivoji asaano; mootadi siicijeobo David aivojibadi asaano. ¡Tolliro niquejefa Hosana Moocaanico masahago! noomoro.

¹¹ Jaabo Jesu tuucuumifaño ufuuboro Moocaani iijafaño jicafutuubo. Jaadi fanoovaco fahigovavi emeechicaudi fuucuubo paryi ijibogominaama Betaniavi mihiiicuneguiiha.

¹² Jaano sesevede Betaniati ufuuhi Jesuco ajeba aivuuhi. ¹³ Jaanaa tehesinoti atyimeubo higueraho sihidi aamevahoco. Jaanegui meecituubo: Fine inoovatama icano, onoomaño. Jaarunaa chahauno, jilli boti aamenereu noovautiho onooafisumi iicautimaño. ¹⁴ Jaanoma iicaubo Jesu toohoco nuuhi: Miihaiñooba jee dinoovataco ufucuro gueenejitih, nooboro. Jaanoco ijibogominaa guubuuhi.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-16; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

¹⁵ Jaanoti ufuumo Jerusalevi ifutuuhi. Jaadi Jesu Moocaani iijafaño ufuuboro toojafaño naajeteque eheetavuumo isivi gavaracuubo. Jaabadiro bu nihibamico uhuumisuhicaumo mesanoco baavi gavaracuubo, bu tolliro nimihumico anaajehicaumo icaganoco moonubo icano. ¹⁶ Jaaboro imuguutii bo miihaiñooba siinoco toojafañodi acañunoco. ¹⁷ Jaadi jilli nooboro diitoco jibeguehicauhi: Miiro Caatinahaamefaño noonoo: Taaja Moocaanima iimaajareji paryi faacuumivadiro, noonoro. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

¹⁸ Jaanoco sacerdotem aivojito, bu caatinaminaa icamo uguubumoro diiboco toonohalliti igaicaauqui ituma ifehicauhi: ¿Naa fine, milliti momooniji? noomoro. Jaarumo diiboco iguihicauhi paryi miyaminaa diibo jibegueneri ajabafiitehicaunoma iicaumo. ¹⁹ Jaadi mihiiicuneguiiha Jesu tuucuumiti fuucuuhi.

✧ 11:12 Mt 22.18-19

Higueraho Ochoomono.
(Mt 21.20-22)

²⁰ Jaano sесеvedі siino fucuro tomañodi afatyumo atyimeuhi tohigueraho ibacoconomaryo uchuumucunoco. ²¹ Jaanoco Pedro esafutuuboro Jesuco nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, mee oono higuerahoco ijoho afajahiniho chuumucuhi, nooboro.

²² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaanico mimiyaavogo. ²³ Miyanotiro amiihaico neehi: Cajaatyohacho jigajico: Jinooti eedeenenere muuaifaño difoo, onoomoro agalluhachiiji tolli icajino. Jaamo ijeebiiifañodi guucibatimo jino onoobadi iicajinoco imiyaavogohachiiji onoobadi icajino. ²⁴ Jaanegui amiihaico neehi: Paryi Moocaanico midillunoco, magaayiciji, noomoro midilluhachiiji amiihaidi tolli icajino. ²⁵ Jaamo bu Moocaanima mihiimaasumi cajaatyomahacho imitino mihicahachiiji diitoma mihimibachucasi-hachiiji niquejefaño iicaabo amiihai Caani amiihai imitico buusuji. ²⁶ Jaanoti mihimibachucasitihachiiji amiihai Caani niquejefaño iicaabo amiihai imitico buusujitihі, nooboro.*

²⁷ Jaadi uumiumo Jerusalevi ifutuuhi. ✠ Jaadi Jesu templojafañodi igooboro feehicaunaaca sacerdotemi aivojito, bu caatiniminaa, bu tomaño quillahuto icamo diibojaa asaumoro ²⁸ diiboco dilluvauhi: ¿Jineje mitya iijiri ijoho jinehejeque jilli moonihicahi? ¿Miijoho ico tomityaco jilli mooniqui aacineri? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Uujoho bu tolliro amiihaico dil-luji. Jaanoco uco mihiimusuhachiiji, amiihaico neeji comityari uujoho jino omooninoco. ³⁰ ¿Nacu Jua nitihiiji cuucatiojiu? ¿Niquejejaagotioji, nacu miyaminaajaagotioji? mihiimusu, nooboro.

³¹ Jaanegui sanomiro noocasihicauhi: Niquejeoji munuuruva du miihaico: ¿Jaanoco bu collihi mimiyaavogotihі? neejiruubo. ³² Jaanoti bu miyaminaajaagotioji munuuruva, imijitiruno noomoro, noocasiumo miyaminaaco iguiumoro. Miiro paryi famooro miyaminaa Juaco miyaano Moocaani iimaaminaafi iicaunoco agaajauneguiiha. ³³ Jaamoro: Magaajatihі, nuumo Jesuco.

Jaanoma iicaabo bu Jesu diitoco iimusuhi: Jaano jeevari bu uujoho amiihaico jilliti moonihі eneejiruno, nooboro.

12

Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

¹ Jaadi Jesu ticoniuhі siinovi ooviciiiboro ijiiibuguubo: Saafi miyaminaafi baacuco ifaguifaño abasuuboro toonocohallidi mecuniuhі, bu ifafaihuco iiicijinoco eetavuubo, bu tolliro tofaguifeenetі torrehacico eetavuubo tohaci nijequeti toonoco iteemequi icano. Jaaboro dudicamaajeminaaco tofaguico utuumusuhiniuboro sihi tehesino fuubo.

² Jaano ibaacu onoovacudi iicojiminaafico galluubo diito tofagui dudicamaajeminaajaago: Tamañoco dicitо, nooboro. ³ Jaaruuboco diito agaayicumoro ahaamihicaudi botiiiboco dojicuviro galluumo. ⁴ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco tolliro iinigaati agafucuhicaumoro diiboco aivonoono eneehicaumoro botiiiboco galluuhі. ⁵ Jaaneguiiha bu sifico galluubo. Jaaruuboco gaicaaumo. Jaaneguiiha bu guiraamo saatohoco galluubo. Jaarumoti saatohoco aamiumo, jaanoti saatohoco gaisiraicumо icano.

* **11:26** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo. ✠ **11:27** Mt 22.23-27; Lc 22.1-8

⁶ Jaanobuuna saafiirucu illi aatyuvuuno guiraano agaijũbo. Jaaboco niinoonoro galluubo achico: Fine bocigujemo, nooboro.

⁷⁻⁸ Jaarunaa diito noocasiuhi: Jaani duhu imi toonoco agaayicijũbo. Masĩ miguijenĩqui. Jaadiji mĩhai toono abajatoti mihicaji, noomoro diiboco agaayiciumoro guijenũmo. Jaamoro diiboco toonoti buhĩgovi gaĩũmo, nooboro ⁹ diitoco Jesu dilluui: ¿Fine milli tofagui abajaabo diitoco moonijirahi? Mĩro asaaboro diito dudicamaajemĩnaaco ifinisũboro ifaguico sidudicamaajemĩnaaco acijirahi. ¹⁰ ¿Nacu memecitĩhiica Caatĩhaamefaño jilli onoonoco?

Guisiri iijanoco eetavonĩcimo imi guisibaco itĩhisumoro gaĩũhi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojucũviro icĩhi toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo. ¹¹ Jinooco Aivojũbo Moocaani eetavehi. Jaano aivo mĩhaidi sihidĩ jeevahi, noono Caatĩhaamefaño, nooboro.

¹² Jaanoma iicamo Jesuco igaayicĩqui moonũmo diitoco eneejirunoco siinovi oovicũboro onoonoco agaajaciumoro. Jaarumo miyamĩnaaco iiguimoro diiboco ejeevesuumoro fuucuumo.

¹³ Jaanobuunati Jesujaa galluumo fariseomĩoto, Herodianomĩoto iicamoco ifurumo diiboco millihacho onoonoti igaayicĩqui. ¹⁴ Jaamo asaamoro diiboco nuuhi: Jũbogomĩnaafi, ijoho miyamĩnaa onoonoco jeevotĩbo miyaabo idiicanoco mĩhai magaajahi, bu paryĩ miyamĩnaa sabadiro desicĩnĩfinoco magaajahi icano. Jaamaño Moocaani jũhaico miyanotĩro dũbeguehicahi. ¿Naa ĩdi imino Cesar ajaadusunoco majaaduno? ¿Nacu majaadujitĩhi? noomoro.

¹⁵ Jaarunaa ibañĩfiira jeebĩco agaajacũboro diitoco nuubo: ¿Collĩhi uco minĩsuhi? Ene sajeeti nihibajeti misĩva meeciĩqui, nooboro.

¹⁶ Jaanegui diibojaa sivaumo. Jaajeque emeciũboro diitoco nuuhi: ¿Nacu mĩjoho imene jino, bu jino imomono icano? nooboro.

Jaanegui diito: Cesarno, nuuhi.

¹⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Cesarnoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro. Jaaneri sihidĩro eetyehicaumo.

¹⁸ Jaanaaca diibojaa saatoho saduceomĩ iguijvecumo siino buheetejitĩhi onoonicimo asaamoro diiboco dilluvauhi. ¹⁹ Jũbogomĩnaafi, Moise mĩhaidi jilli caatĩnũhi: Saafi nahabo mogai seemevatĩgo cojitĩ iguijevachĩjĩ inahabo ifibajĩgoco ĩcũboro inahabobuuna eseemevase caani momofaño icaji, nooboro Moise. ²⁰ Mĩro saatohoti sano nahabomĩro icauhi sahuse juugahusetĩ miimĩsiicĩ idĩmo. Jaamoti saafi taabavauhi. Jaaruubo seemevatĩboro guijevuui. ²¹ Jaanegui saafi inahabo ifibajĩgoco icũhi. Jaaruubo tollĩro seemevatĩboro guijevuui. Jaaneguiha bu allivĩoobo. Jaaruubo bu tollĩro icauhi. ²² Jaamo famooro tollĩ diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevautĩhi. Jaano nĩjequetĩ bu tollĩro diigo guijevuui. ²³ Jaamo buheetesumi siino ubuheetedi, ¿cajaani taabajĩ? fine famooro diigoco ataabavacuumañõ, noomoro.

²⁴ Jaaneguiha Jesu diitoco iimusũhi: Jilli amĩhai mitĩhĩvehi Caatĩhaamefaño onoonoco, bu Moocaani gaaja iicanoco magaa-jatĩmaño. ²⁵ Mĩro guijeveti siino ubuheetedi gaifimi, gaigoomĩ icamo taabavacasicujitĩhi niquejefañõ iicamo toomomĩnaabadiro icacuujimo. ²⁶ ¿Nacu toono guijevemĩnaa ubuheetejinoti Moise aamefaño, onoonoco amĩhai memecitĩhiica? ¿Millĩ nacu Moocaani diiboma iimaauhi imoho

ijigaunofeeneti? Miïro nuubo: Uujoho Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivoj#bo, nooboro. ²⁷Jaamaño Moocaani guijeve aivoj#bo icatino. Moocaani ubuheeme Aivoj#boro. Jaamaño aivo am#hai jilliro guiraano mit#h#vehi, nooboro.

Aivo Imiya Taj#ba.

(Mt 22.34-40; Lc 10.25-28)

²⁸Jaanaaca saafi caatin#minaafi gaseuhi diitoma ihiimaacasinoco uguububoro. Jaabo Jesu imino diitoco iimusunoma iicaubo diiboco dilluubo: ¿Cono aivo taj#bat# aivo obocino? nooboro.

²⁹Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Imiya taj#ba jino; muguubu Israel id#boro saafiro Mohaivoj#bo Moocaani. ³⁰Jaabo Moocaani Dihaivoj#boco gaiji pary# dijeeb#maryo, pary# difimaryo, pary# dihesamaajemaryo, bu pary# disefamaryo icano. Jino aivo imiya taj#baji. ³¹Jaano alliviono bu aivo tobadiro jeevahi jino; sitaaco gaiji difico agaij#badiro, onono. Chahano sataj#ba aivo jino janaan#ci iicano, nooboro.

³²Jaanoma iicaubo icaatin#minaafi diiboco iimusuhi: J#hi j#bogominaafi, miyaanoco aivono neehi, saafiro Moocaani iicanoco, chahaabo sifi diibo janaan#ci iicaabo. ³³Jaaboco magaij#no pary# mojeeb#maryo, mohesamaajemaryo, mosefamaryo, mofibadiro sitaaco magaij#no icano aivo imino. Jaabadiro asimico agaicaaumoro jee#v#onoco ifaj#ci#ci#vi ificuunicino tolli imino. Jaarunaa Moocaanico, bu sitaaco icano magaij#no imino fanoo janaan#ci#vi, nooboro.

³⁴Jaanegui imino iimusunoco Jesu aaty#meuboro diiboco nuuhi: J#, tehesit#hi ij#joho Moocaani aivoj#ti, nooboro. Jaanotiro m#hai#nooba siino diiboma dillamaaicuut#hi igutumaño.

¿M#j#joho Iyaachi Fine Cristo?

(Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

³⁵Jaanaa Jesu Moocaani ijafaño ij#bogoobo neehicauhi: ¿Milli jaamo caatin#minaaf# Cristoco David iyaachi neehicahi? ³⁶M#ro David icaruubo Moocaani Gaijafened# ihiimaausumi nuuhi:

Mohaivoj#bo Moocaani Tahaivoj#bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonov# cas#vo, dim#naaco dit#haiguiino uujoho ificuunohachuta, nooboro.

³⁷¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivoj#bo, unuuno icanaaca? nooboro.

Jaanoco sihid# miyam#naa iicaumo imono guubun#ci#h#cauhi.

³⁸Jaabo Jesu diitoco ij#bogoobo neehicauhi: Icigusuno mihica caatin#minaafi, oono caamovonoono gaachehunoma ij#gomoco, goohasinofeenev# aivo imino idillunoco iimoy#ci#fimoti. ³⁹Bu jaamo sinagogajafa ufuusumi aivo iimiya icaganocoro ujuvicamaafimoti, bu machusumi iimimañ#jev#iro iicafimoti. ⁴⁰Bu fibaij#to gaigoom# iijanoco udum#ti#ci#moro ifurumo, toonoco utuvuusumo caamovono Moocaanima iimaan#ci#mo sitaaco iba#ñ#qui. Jaamaño guiraajino aivo ci#j#gaifaño ijaadaco agaay#ci#no, nooboro.

⁴¹Jaanobuunati safoono Jesu Moocaani ijafaño nih#bamico ij#ci#h#cauno imega ig#ci#naañ#oti i#fi#ci#h#cauhi miyam#naa tobafa nih#bamico ij#ci#moco. Jaamo saatoho sihid# inih#bam#ma iicameheje guiraano j#ci#h#cauhi.

⁴²Jaanaa saafigo idaasuno fibaij#go agaseugoro tobafa mijeegay#ci#co j#h#acuvauhi m#d#no ijaada iicajecico. ⁴³Jaanoco Jesu aaty#meuboro ij#bogominaaco ocoovauboro nuuhi: Miyanotiro am#haico neehi: Ajaamo idaasuno fibaij#go pary# famoova nih#bamico tobafa ij#ci#mo janaan#ci#vi aivo

☆ 12:38 Mt 22.1-36; Lc 22.45-47

ficuuhi. ⁴⁴ Miiro paryi aacimo diitoma ucuujivaachutinoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

13

Jesu Neehi Temploja Ifinisucafetejinoco.

(Mt 24.1-28; Lc 21.5-24)

¹ Jaabo Jesu Moocaani iija templo onoojafañoti inuuboco saafi ijibogominaafi nuuhi: Meeci mojiibogominaafi, bañfiira guisibano bañfiira iijanotyigaba, nooboro.

² Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Mahatyimehi jino iijanotyigabajeque. Jaaruno toonovi iguisibano siibahallivi, siibahallivi icano atyuuvotino paryi sahi callajaavejino, nooboro.

³⁻⁴ Jaadi fuumo Olivohono iicagajjaago tooja Moocaani iija oonegueehivi. Jaanaaca Jesu giciniuboco Jacoobo, Jua, Andre icamo toovono dilluuhi: Mihimeguehi mihaico idibogonoco cusu ijoho onoono iicaji. ¿Milliti mag-aajaciji paryi toneheje iticovanoco? noomoro.

⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Esicinino mihica mihaifnooba amihaico bañdino. ⁶ Guiraajimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, noomoro.

⁷ Jaabadiro bu minaano jibogonoti muguubusumi, imucugai nihicunejeti muguubusumi icano mihiguetejirahana, tolli icajino. Jaaruno toono inijequeevacuujino icatino. ⁸ Miiro siijiinijeoto siijiinijeotoma moonicasiji, sihaivoji sihaivojima moonicasiji. Jaasumi fahigovavi jiinije maryibaji, aje-bano iicaji icano. Jino idaasu iicajino iticovano.

⁹ Jaasumi amihai ifico magaihuini amihaico aivojito iigaivomoco acijimo. Jaamo amihai uco mimiyaavogomo tajibaminaa aivojiteje imefeenevi masatyocafeteji. Jaamo uuti diitoco mijibeguehi. ¹⁰ Miiro jiinije ifinicuujino imegavi taajasujibogo paryi faajiinjeriro jibogocafeteji. ¹¹ Jaasumi amihaico aivojitoco ihaciqui diitojaa asatyusumi: ¿Milli fine meneeji? noomoro mehesamaajirahana. Tolli iicacuudi Moocaani amihai jeebifaño ificuunocoro monoo. Amihairyo mihiimaano icajitino jilli Moocaani Gaija amihafañoti iimaaji. ¹² Jaasu inahaboro inahaboco igaicaauqui aciji. Jaabadiro bu caaniro iseemenequeji iseemere caanijaagovi iminifotomoro caanico acijimo sita igaicaauqui icano. ¹³ Jaasumi faaboho amihaico jiheveji tamomohalliti. Jaarunaa tolli icarunofa ejenaubo taajaji.

¹⁴ Miiro Moocaani iimaajibogominaafi caatinuhi: Johono imitino idicunoco omooniboro ifinisufinoti jaano templojafaño iicamaño iimimañeri iicacutinoco mahatyimecuudi, aameque mihifinichicamo magaaaja. Jaadi Judeao jiinjeri mihicamo ifagajinojaa magaacini.

¹⁵ Jaanoti bu tusumi saatoho iija niibahucuri mihicahachiji miniitomoro fañovi mijicafetedino siinobaco mihiciqui. ¹⁶ Jaanoti bu buhi faguifaño mihicamo amihai gaachehuco mihiciqui jaahevi muhuumidino. ¹⁷ Jaanoti, ayi, fine idaasucani icajimo gaigoomi tusumi oovato icamo, bu imifañoti aduseejema iicamo icano. ¿Milli bu gaajirumo? ¹⁸ Jaanegui Moocaanico midillu jaamo iimitifucuje sicurasumi gaatimo mihicahi. ¹⁹ Tusumiji sihidi aivo idaasuno mihicaji fucuje icaji jiinijeque Moocaani ifiivusunotiro aatyimeratifucuje. Jaarunobuunati siino ufucu atyimeracuujitih. ²⁰ Jaafucujeque Mohaivojibo ibaaresutiruva tusumi iicajimoti mihaifnooba taajajitirahi. Jaaruubo tufucujeque baaretesujiibo itaadimo diibo iciumo toono idaasunoti itaajaqui.

²¹ Jaanoti amihaico saatoho: Memeeeci jaani Cristo, memeeeci jaadi Cristo, onohachiji: Miyaano meneedino. ²² Jilli jihovoto saaji Cristo ifibadi

iminifotomoro, bu Moocaani iimaajibogominaabadi icamo. Jaamo sihidi eeevanoonoco eetavejimo niqueje mitya iijinobadi iicanehejeque ifurumo miyaminaaco ibañiqui, bu Moocaanita iicacuurumoco ijishitihachijibañijimo. ²³ Jaanegui amihai mityano mihimibaicinicu amihaiico jino uujoho imegaviro jibugucuuhi, nooboro.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asajino.
(Mt 24.29-44; Lc 21.25-33)

²⁴⁻²⁵ Jaasumi toono idasufucujebuunati nihiba jabaaveji, bu fucuo nihiba achicicujitihhi, bu meeciri niquejefañoti aifeji, paryi niquejefaño iicano mitya maryibaji icano. ²⁶ Jaadi jarihiica mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo aimuufaifeedeni sihidi mityama, tahaivojima icano asaanoco. ²⁷ Jaaboro uujoho tatyoomominaaco atajibamo tañanitamoco igaiyicijimo fahigovati jiinijejinibaaciti, niquejejinibaaciti icano.

²⁸ Jaanegui oono higuerahotiro magaaja miiro igacano afaivunusumiro ihaamene ruutunichi. Jaanoti ficaba ifiticonoco magaajanichi. ²⁹ Jaabadi amihai magaaja paryi fanooro jino uujoho onono iicanoco mahatyimecudi mehesicinicu jiinije ifinijino ifiticonoco. ³⁰ Miyanotiro jino amihaiico neehi, paryi jineheje icaji miyaminaa toonoco aatyimejimo gujivetimaacaro. ³¹ Niqueje, bu jiinije icano fatyeji. Jaanoti jino uujoho onono sicamañovi fatyejitihhi.

³² Jaaruno tufucu ihoovo iicanoco mihaiñooba gaajatihhi. Moocaani toomominaa niquejefa iicarumo, bu uujoho Moocaani Seemene icaruubo gaajatihhi icano idiboro Moocaani tufucuco gaajahi, nooboro.

³³ Jaanegui amihai mihimibaicinicu toomomoro magaajatihhi ihoovofucu cusumihacho iicajinoco. ³⁴ Saafi tehesino ifeequi iicojininaaco idudicamaajeque aaciboro iguhugaco ofoonobuuna saafico utuumusuuboro, diibo iicanicibadi uujoho feejhiica. ³⁵ Jaanegui mihimibaicinicu magaajatihhi aivojibo cusumihacho agasejinoco ijicuvibahacho, fucufeenevibahacho, catava ojiberibachacho, fucurobahacho. ³⁶ Jaanegui mihimocisu amihaiico imimañobati asaaboro micigamoco atyimevadiibo. ³⁷ Jino amihaiico onoonoco famoocoro neehi mihimibaicinicu, nooboro.

14

(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca mifucucirucu Pascuaco eheetavuujino iicauno, bu ijicutaama achahano maahuno jibaimoco eheetavuujino icano. Jaanaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo guinehicauhi millihacho ifurumo sicamañooco abañimoro toonohalliti Jesuco igaicaauiqui. ² Jaarumo neehicauhi: Jibaimofa momoonijitihhi miyaminaa ñaavotimo iicaui, noomoro.

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

³ Jaanaaca Jesu Betaniari foojohoma Simon iicaubo ijifafa icauhi. Jaabo imachuqui acasivuubo icaunaaca saafigo gaigo gaseuhi alabastro eetavotapaajefaño facicifaihu nardo onoofaihu gatyuuci sihidi ijaada icanoma. Jaagoro toopaajeque agasucuugoro ifacicifaihucoco Jesu nigaihallivi tucaruugo. ⁴ Jaaneri saatoho tomañeri iicaumo isifiratumoro noocasiuhi: ¿Collihhi oono facicifaihu bañamaaiquifetehi? ⁵ Tofaihuco trescientos denario janaanivivi manaajemere idasufimoco mahacitanoco, noomoro diigojaa sifiratumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jaafa icago. ¿Collihi macasivusuhi? Imino uudi moonigo. ⁷ Idaasufiimo fahiijivaro amihaima icaji. Jaamoco mihimugusumi imino momooni. Jaanoti uujoho amihaima fahiijivaro icajitih. ⁸ Ajaamo idigoro imino uco moonihi tafico afacisugo cihojifaño icicafetejino imegavi. ⁹ Miyanotiro amihaiico neehi: Cuucahacho fahigova jino taajasujibogoco faajiinijeri jibogohigo tolliro jino diigo omoonino jibogocafeteji, toonoti diigoco ihesafetehicaqui, nooboro.

Juda Jesuco Naajeguehi.

(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

¹⁰ Jaanaaca juda Iscariote onoobo, jibogominaa fahuseeci motihaiti miimisiici idimoobo fuuhi sacerdotemi aivojitoco emecitoobo diitoma ihimaaboro Jesuco diito usefaño ihaciqui. ¹¹ Jaanoco diito uguubuumoro sihidi imo imo minifutuuhi. Jaamoro nihibamico diiboco aciguumo. Jaanoma iicaabo aivo Ijuda Jesuco diito usefaño ihaciqui moonihicauhi.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-30; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-25)

¹² Jaanaaca ijuurisutama achahano maahuno jibaimo ticovacuuhi, bu Pascua ovejaco agaicaauhicausumi icano. Jaanegui Jesuco jibogominaa dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi Pascua machutaaco meheetavonoco. Jaabo machuhi? noomoro.

¹³ Jaanegui jibogominaati miimisiicico agalluuboro nuubo: Cuumifaño mofoo. Jahi mahatyimeji gaifi icinuuri nifaihuco asatyoboco. Diiboma mofoo. ¹⁴ Jaabo jicafotojaoboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufañ tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, monoo. ¹⁵ Jaadi amihaiico ifusujibo guiraamecu caamovohi icamecu imibachucinicumecuco. Jahi Pascua machutaaco meheetavo mihaidi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui jibogominaati ufuumisi tuucuumivi ifutuuhi. Jaamisi atyimeteuhi Jesu unuubadi iicanoco. Jaamisiro tomañovi I Pascua machutaaco eetavucuumisi.

¹⁷ Jaadi jarihiica ijicuuvi Jesu jibogominaama fahuseeci motihaiti miimisiici idimoma gasevauhi. ¹⁸ Jaamo amachumo giciniumaaca Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro amihaiico neehi: Jino amihai uuma mamachumooti saafi uco aciji igaicaauqui, nooboro.

¹⁹ Jaaneri sihidi idaasuvuumoro diiboco saafiri dilluhicahicaumo: ¿Uujoho icatino, eti? noomoro.

²⁰ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Jino amihai fahuseeci motihaiti miimisiici idino mihicamoti saafi uuma butajefañ maahuco efeeyacuubo diibeji. ²¹ Jaaruno jilli Caatinihaamefaño uuti onoobadi uujoho Miyaminaafibadi Ifivuuubo feehi. Jaarunofañ idaasucani icajiibo uco aacibo. Aivo iimijiruno diibedi fiivuutibo iicauruva, nooboro.

²² Jaamo machuumaaca Jesu imaahuco agaayicuboro Moocanico graciaco aciuihi. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo: Ifaaji, mamachu. Jino tafi, taahucu icanoco, nooboro.

²³ Jaadi adutahilluco gaayicubo. Jaanoco tolliro graciaco aacuboro ifuuihi. ²⁴ Jaanoco famooro aaduudi nuubo: Jino tatyijoho, jino bohono iimaaco imiyacarunoro ajashutinohallivi agañicafotono. ²⁵ Miyanotiro amihaiico neehi: Siino aducujitih jino vinofaihuti jari bofaihuti Moocani aivoji icadihivi aduji, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.

(Mt 26.31-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

²⁶ Jaadi Moocaani masinoco amasivaumoro fuucuumo Olivohono iicagaji onoohigo. ²⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryi amihai uco mejeevesuji.* Miiro Caatinihaamefaño noono: Itoomominaafico gaicaaujimo. Jaaneri ihovejami fahigova gavaranaamaaji, noonoro. ²⁸ Jaaruubo siino ubuheetenebuunati amihai imega Galileavi feeji, nuubo Jesu.

²⁹ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: Famooro ico jeevesurumaaca uujoho ico jeevesujitih, nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyantiro ico neehi: Jaafañiino fucu mifooi catava ojitiibaacaro mifooi, safo icano uco agaajaruubo uco tuunaamaaji, nooboro.†

³¹ Jaarunaa jenaauhicaubo: Jaafa ima iguijevehachiji guijeveji. Jaaruubo ico tuunamaajitih, nooboro.

Jaabadiro bu famooro neehicauhi.

Jesu Getsemani Onoomañovi Moocaanima Iimaahi.

(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46; Heb 5.7-8)

³² Jaadi gaseumo Getsemani onoomañovi. Jahi Jesu ijibogominaaco nuuhi: Jinovi migicini uujoho Moocaanima ihiimaatonohachutahica, nooboro.

³³ Jaabo Pedro, Jacoobo, Jua icamocoro satyuubo. Jaadi ticovaubo sihidi idaasuvuuboro ataafiraruhifico. ³⁴⁻³⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Tajeebi sihidi uco idaasuhi miguijevejibadi esicinihi. Jinooviro mifitafotomoro mihica cigatimo mubuhē, nooboro Jesu janaanicivi ufuuboro jiinjehallivi ajavuvuuboro Moocaanico dilluubo toono idaasuno iicaujineri idaasuno icatibo iicaqui. ³⁶ Jaabo Moocaanima iimaabo jilli neehicauhi: Guihi, fanoova idi sihidi jeevatih. Jaanegui jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.‡ Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadi icano, nooboro.

³⁷ Jaadi ijibogominaajaa asaaubo cigaumoco aatyimevauboro Pedroco nuuhi: ¿Simon, nacu cigahi? ¿Jilli sano nihiba oovo ticovovi aivo buheetih?

³⁸ Moocaanima mihiimaamoro mubuhē Satanasihaico inisunofaño jaamo aacototimo mihicahi. Miyaano amihai jeebi imino iicanoco imogorahi. Jaarunofaño amihai allio ifi niinovahi, nooboro.

³⁹ Jaadi siino fuubo dojicuviro Moocaanima iimaatuubo siino tolliro nooboro. ⁴⁰ Jaadi siino asaaubo tolliro cigaumoco atyimevauhi, sano cigararo ihaallino iicacuumaño. Jaanoco iimusujirumo esicinihicautimo. ⁴¹ Jaadi siino asaaboro diitoco nuubo: Ivi jisumi micigacu, majaguisicu. Jino gasecuuno uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo imitiminaa usefaño aacifafetejino.

⁴² Jaaneguiiha magañiivomoro masigucu, mee oono uco acivaabo fiticuihi, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.

(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.3-12)

⁴³ Jesu iimaabaacaro Juda gaseuhi diito fahuseeci motihaiti miimisiici icamo iicahicaurumoobo iicaabo. Jaaboma sihidi saauomo miyaminaa nisuganoma, cudaahenema icano. Jaamo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo diitoco agalluumo. ⁴⁴ Jaabo diibo aciminaafi iicaabo Juda diitoco imino jibuguuhi diito igaajaqui: Oono uujoho diibo iicaaboco ininichiboro dilluji. Jaaboco kuhufono misisimoro masaty, nooboro.

⁴⁵ Jaadi agaseuboro: ¿Naa diicahi, jibogominaafi? nooboro Jesuco ninicuihi. ⁴⁶ Jaasumiro Jesuco gaayiciumo isatyequi.

* **14:27** Sahaamefaño janaanicivi jilli ficuumo; Jifucu, onoonoco. † **14:30** Sahaamefaño ficuutimo: mifooi ojitiibaacaro, onoonoco. ‡ **14:36** Griego iijiri: Jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noonoo.

⁴⁷ Jaanegui tomañeri iicaumoti saafi iniisugaco iguiyiciuboro sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco buiyaacuui. ⁴⁸ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo amihai taticovodi masaahi niisuganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico magaayiciqui mihicanicibadi? ⁴⁹ Miñero fafucuvaaciviro amihaifeenevi Moocaani ijafaño icahicahi jibogooboro. Jaaruuboco du magaayicichicatihi. Jaarunofaño jaafa tolli icano johono Caatinhaamefaño onono inijequeevaqui, nooboro.

⁵⁰ Jaasumiro ijibogominaa diiboco ejeevesuumoro famoro gaaciniuhi.

Sicafefi Agaaubo.

⁵¹ Jaanaaca saafi sicafefi Jesu dojicuti fuuhi gaachehubaryuro miniciniibo. Jaaboco gaayicirumo. ⁵² Jaarunaaca igaachehuco ejeevesuhiniuboro sicaibo gaaubo.

Jesu Fagominaa Imegavi Icauhi.

(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55, 63-71; Jn 18.13-14, 19-24)

⁵³ Jaamoro Jesuco satyuumo sacerdotemi aivojibo imiyaabo imegavi. Jahi paryi sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaicamaaiuhi.

⁵⁴ Jaanaaca Pedro tehesinoti ifiniciuboro ufuubo sacerdotemi miya aivojibo goohasifeeneri casivuui sacerdoteminaama cijigaiti efeemeubo.

⁵⁵ Jaanaa sacerdotemi aivojito, paryi fagominaa icamo guinehicaurahi sicamañoco Jesuhallivi ibañiqui diiboco toonohalliti iguijenisuqui. Jaarumo atyimehicautihi.

⁵⁶ Fiivaamo sicamañoco diibohallivi neehicaurumo. Jaarumo sabadiro neehicautihi. ⁵⁷ Jaanaaca saatoho agañiivuumoro diibohallivi sicamañoco bañuhi: ⁵⁸ Mihai muguubuhi jilli diibo onoonoco: Uujoho jija temploja gaifimi usetio eetavotajaco acallajaniuboro mifucuci, safucu idinotiro boojati boobaniji useri eheetavoratijaco onoonoco, noomoro.

⁵⁹ Jaarunofaño diito jibogo sabadiro icatimaño miyaavehicautihi.

⁶⁰ Jaanegui isacerdotemi aivojibo famoofeeneti agañiivuumoro Jesuco dilluhi: ¿Ajashuno aivo diimusutihi? ¿Jinejeque nacu jino iti dihallivi ijibocasimo? nooboro.

⁶¹ Jaarunofa Jesu iimusutiibo. Jilli llivi moonicinihicauhi.

Jaanegui bu siino isacerdotemi aivojibo dilluhi: ¿Naa miyaano ijoho Cristo Moocaani Momiyaabo Achi idiicaabo? nooboro.

⁶² Jaaneguiha Jesu diiboco nuuhi: Jihhi, uujoho diibo. Eneecau bu jaamo jinooti mohimegavi mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuumo sihidi ejeevaabo Moocaani miyanaagueneri giciniiboco, bu ufucu niqueje aimuufafeenedi asaaboco icano, nooboro.

⁶³ Jaanoma iicaabo isacerdotemi aivojibo igaachehuco gallicuui sihidi isifiratuuboro. Jaaboro nuubo: ¿Collhiica bu sita diibohalli onoonoco mihimoyicicujirahi? ⁶⁴ Mee, amihairyo muguubucuui Moocaniditi aivo imitino ihimaanoco; ¿Naa milli amihaidi? nooboro.

Jaanegui famoro: Diiboco guijevejiibo, noomoro fañusuui.

⁶⁵ Jaasumiro saatoho ticovauhi diiboco ijirebamaaimoro ihimeque afabaacumoro ganicihicaumo. Eneecata miya ijoho Moocaani jibogominaafi idiicahachiji gaajaci: ¿Naa mijoho ico ganicichi? noomoro. Jaabadiro bu toomominaa diiboco aamihicauhi.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.

(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18, 25-27)

⁶⁶ Jaanaa Pedro guino goohasiri icahicaunaa isacerdotemi aivojibo jeecivominaago agaseugoro ⁶⁷ cijigaijiniri efeemeebe iicauboco

aatyimeugoro diiboco guenenene ihifinichicaugoro nuugo: Hijo bu tolliro Jesu Nazareoboma idiguehicaabo, noogoro.

⁶⁸ Jaarunaa Pedro tuunamaaiuhi: Diiboco uujoho gaajatih, bu ¿jinejetihacho fine toono uco neehi? nooboro iinehiniubo jahisiti ijicafetefi uuga imegavi. Jaanaacaro catava ojicuuhi. ⁶⁹ Jaanobuunati bu siino diigo diiboco emeeçugoro tomañeri iicaumoco neehicauhi: Jaani diitoobo, noogoro.

⁷⁰ Jaarunaa bu diibo siino tuunamaaiuhi.

Jaanobuunati bu tomañeri iicaumo siino Pedroco nuuhi: Miyaano hijo diitotiobo Galileaobo idiicamaño, noomoro. §

⁷¹ Jaanegui Pedro ticovauhi ñbacasiiboro ihimaaubo Moocaani momofañodi ooviciiboro: Gaajatih uujoho diiboco diiboti toono mihiimaaboco, nooboro.

⁷² Jaasumiro catava alliniuhi mifooci ojubo. Jaanoti jari Pedro Jesu diiboco catava mifooci ojitiibaacaro siino mifooci, safo idiino uco tuunamaaiji unuunoco esafutuuboro taacuubo tsumiro.

15

Jesu Pilato Imega

(Mt 27.1-2, 11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaanaaca eseseveudi siino sacerdotemi aivojito, quillahuto, caatiniminaa icamo igaiuuhi paryi fagominaama iimaacasiqui. Jaamoro Jesuco sisiciniboco asatyumoro Pilatoco acituumo. ² Jaaboco Pilato dilluhi: ¿Naa hijo judiomi Aivojibo? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Jhi, hijo toono onoobadi, nooboro.

³ Jaanaa sacerdotemi aivojito sihidi diibohallivi iimitinoono jibeguehicauhi. ⁴ Jaanegui siino Pilato diiboco dilluui: ¿Ajashuno aivo diimusutih? Eneecau, meeci minoodino jino dihallivi jibocasinoco, nooboro.

⁵ Jaarunofaño Jesu ajashuno iimusutineri Pilato sihidiro eetyehicauhi.

Jesuco Guijevafaño Ificuuno.

(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.39-19.16)

⁶ Jaabo Pilato jibaimosumi civojaminaati saafico miyaminaa idilluuboco sinaayuhicauhi. ⁷ Jaanaa Barraba onoobo civojafa icauhi sano ihaivojitohalliti saatohoma omoonicasihigo miyaminaaco agaicaaunohalliti icivojanubo. ⁸ Jaanaa imiyaminaa asaumoro Pilatoco dilluvauhi fafoova jibaimosumi omoonihicaubadi imooniqui. ⁹ Jaanegui Pilato diitoco iimusuuhi: ¿Naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco amihaidi isinaayunoco? nooboro.

¹⁰ Jilli sacerdotemi aivojito diiboco ataaquivomoro aaciunoco Pilato agaa-jauboro diitoco tolli nuubo. ¹¹ Jaarunaa isacerdotemi aivojito miyaminaaco fajiniuhi: Barrabacoro midillu diibocoro isinaayuqui, noomoro.

¹² Jaanegui Pilato diitoco siino dilluui: ¿Jana milli judiomi Aivojibo amihai meneehicaaboco mooniji? nooboro.

¹³ Jaanegui diito ocoovadiivuumoro Pilatoco iimusuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Nacu jineje iimitinoco moonibo? nooboro.

Jaarunaa diito siino janaaniviro coovadiivuuhi: ¡Guijeve imohobujehallivi tetecu! noomoro.

§ 14:70 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Diitobadi idiimaño, onoonoco.

¹⁵ Jaanoma iicaubo Pilato miyaminaama imino iicanoco iimuguuboro Barrabaco sinaayusuubo. Jaaboro Jesuco niivigai meeheri ahaamisuhicaudi ihamocasiminaaco aciubo diiboco itetecuqui.

¹⁶ Jaasumiro diiboco ihamocasiminaa satyuuhi aivojibo iijafa poetorio onoonofañovi. Jaamoro paryi ihamocasiminaaco iigaiyiciumoro gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco jhhacuumo. ¹⁷ Jaamoro ijanuutunoma iicanoco aafeneque chaahimigati eheetavumoro diiboco javucaruumo. ¹⁸ Jaamoro ticovaumo sahomoro: ¡Imino diica judiomí Aivojibo! ¹⁹ noomoro diiboco imeiri iinigaiti gafucuhicaumo jhrebamaaimoro iguiino ememuivomoro diiboco mihimobadi dejecujicaumo. ²⁰ Jaamoro jilli diiboco edejecuhicaunobuunati diiboco ijhhacuuchehuco ujujuyaacuumoro jari imiya gaachehuco ijhhacuumororo diiboco satyucuumo itetecuqui.

Jesuco Etetecuubo Guijevehi.

(Mt 27.32-56; Lc 23.26-49; Jn 19.17-30)

²¹ Jaanaa Simon Cirene cuumioobo Alejandro, bu Rufo icamisi caani buhigoti isiti asaubo tomañodi fatyuuboco ocoovaumoro Jesu guijeve imohobujeque satyusuumo.

²² Jaamoro Jesuco satyuumo Golgota onoomañovi, nigaipaajebai eneejiruno. ²³ Jahigo diiboco isuurumo facicifaihuma vinoco ificumoro. Jaarunoco Jesu adutiuhi. ²⁴ Jaadi diiboco etetecucuudi ihamocasiminaa diibo gaachehunoco sanomiro iticovoocivi ifocasiuhi suerteque abañamaaiumoro: ¿Naa cajaaní cochehuco satyeji? noomoro.

²⁵ Jaasu baagotirehiica nihiba icauberi diiboco tetecuumo iguijeve imohovi. ²⁶ Jaamoro toonohalliti diiboco omoonunoco iguijeve imohovi inigaihalliti acaatiniumoro ficuumo: JAANI JUDIOMI AIVOJIBO, onoonoco. ²⁷ Jaabo uufocovi bu tolliro miimisiici nanivaminaatisico tetecuumo saafico imiyanaagonovi, sifico inaninaagonovi icano. ²⁸ Jilli Caatinihaamefaño onocinino nijequevauhi; iimitifimofenedi oovocafutuubo, onocinino.*

²⁹ Jaanaa tomañodi afatyumo Jesuco ihibamoro ihuseneneque gavaracuumoro ihbajirubadi iicano inigainocoro garya, garya omoonihicaumoro neehicauhi: Ajaanivahaduhu oono templojaco acallajaruuboro siino dojicuviro mifucuci, safucu idinoti boojati edeetavejiruubo. ³⁰ Eneecata hro difico taajasu, toono diguijeve imohoti iniitoobo, noomoro.

³¹⁻³² Jaabadiro bu sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo edejecumo noocasihicauhi: Sitaaco naha ataajasuhicaabo, ¿cono bu jaabo jisumi ificoro taajasunoova. Miyaano ihjoho Cristo Israel Aivojibo idiicahachiji jisus diguijeve imohoti niito, maatyimemere ico mimiyaaveguequi, noomoro. Jaabadiro bu diiboma etetecucinimisi diiboco gubuubusuhicauhi.

³³ Jaanaa gadihiba paryi jiinije civono iijihuhi. Jaano jari sano iijicuuvivi imohonohalliti nihiba icaabovi seseveuhi. ³⁴ Jaasumi toonoti nihiba icauberi Jesu hebreo iijiri gaihivuuhi: Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? nooboro. Moocaani, Moocaani, ¿collihi uco deevesuhi? eneejiruno.

³⁵ Jaanoco tomañeri saatoho iicaumo uguubumoro nuuhi: Muguubu, oono Eliaco cuhuvaabo, noomoro.

³⁶ Jaanegui diitoti saafi ijinafatyuboro icijeuhi faasihii iicanoco iimitino aivofaihufaño ichimayaacuuboro imei nijequevi ificuuboro Jesu iijifaño cateejeruuhi. Ene, jaafa Elia saahi diiboco iniitusuvaabo mahatyimequi, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Jesu sefanotyigaba agaihivuuboro chuumucuuhi. ³⁸ Jaasumiro Moocaani iija temploja ofoboocinu chehu gaachehujetuno feemene iicano

* **15:28** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

gallivuuhi sanoodinoociro nijequeti sano baavi. ³⁹ Jaanaa ihamocasiminaa aivoj#bo Jesu imega julleeciniunaa uchuumuunoco aatyimeuboro: Miyanotiro jahi jaani Moocaani Achi, nuubo.

⁴⁰ Jaabadiro bu tomañeri gaigoomi iicaumo tehesinotiro ifinichicauhi. Jaamofeeneri icaumo Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu saafigo Maria icamo. Jaago Maria Jose bu iguihoobo Jacoobo icamisi seeji. ⁴¹ Jaamo igaigoomi Galileari iicahicausumi Jesuco jeecivomoro diibo dojicuti efeehicaumo. Jaabadiro bu sihidi tomañeri saafigova icauhi Jerusalevi diiboma sano ufuumo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Jaanaa mihijicuunaa imibaivofucusumi judiomu jaguisifucu imegavi iicaunegui Jose Arimatea cuumioobo fagominaati imiyaabo iicaubo Moocaani aivojico tolliro etemehicaubo asaaboro iguit#bo Pilatojaa ufuuboro Jesu ifiico dillutuuhi. ⁴⁴ Jaaneri Pilato sihidi Jesu uchuumucuneri eetyeuboro amocasiminaa aivoj#boco coovauhi idilluqui: ¿Naa miya chuumucuubo? onoomaño.

⁴⁵ Jaanoco diibo ihaivoj#bo ij#buguunegui jari Joseque Jesu ifiico Pilato acisuuhi. ⁴⁶ Jaanaa Jose imino gaachehuco anaajeuboro Jesu ifiico initusuuboro tokehuri mibociuhi. Jaaboro guisigajifaño seedicinihojifaño icuboro iguhugaco guisibatyigabari fabaacuuhi. ⁴⁷ Jaanoco Maria Magdalena onoogo, bu Maria Jose seeji icamife atyimeuhi icunoco.

16

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

¹ Jaano judiomu jaguisifucu sabado iicafucu afatyuno sesevedu Maria Magdalena onoogo, bu Salome, bu Maria Jacoobo seeji icamo facicifaihunoco anaajeumoro fuuhi Jesu ifiico ijeesutequi. ² Jaamoro fucugayiro jaguisi afatyuno sesevedu tohojivi ifutuumo nihiba iinucuuberi. ³ ¿Mijoho mihhaima iguisibaco tohoji imegati faayiciji? noocasimoro.

⁴ Meecirumaaca tobatyigaba iicahicaumañeri icacutihi. ⁵ Jaadi tohojifa ijicafutuumo atyimeuhi sicafehi sesechehu caamovochehufa jiciniibo imiyanaagueneri giciniiboco. Jaaneri sihidi igutuumo. ⁶ Jaarunaa diitoco nuubo: Mihiguetejirahana, amihai Jesu Nazareoobo etetecufetehiniiboco miguiinehi. Buheetecuubo chahacuubo jineeri. Eneecau, memeci jino diiboco ificuhinimañooco. ⁷ Jaanegui mofoomoro ij#bogominaa, Pedro iicamoco mij#bogoto amihai imegavi Galileavi fuucuubo tahi diiboco mahatyimeji amihhaico unuubadi, nooboro.

⁸ Jaaneri sihidi iigutumoro tohojiti gaaumo jiterere. Jaamoro ajashuno mihhainoobaco j#buguutimo sihidi iiguiumaño.

*Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafevehi.**

(Mt 28.9-10; Jn 20.11-18)

⁹ Jaanaa fucuro mihhai jaguisifucu iicauno sesevedu ubuheeteubo ticoniuhi Maria Magdalena onoogovi ajafeveubo diigoti sahuse juugahuseti miimisiiici idimoco ijimico agavaracuugovi. ¹⁰ Jaago ufuugoro diiboma iicahicaumo ihidaasuri taajeheri iicamoco j#bugutuuhi. ¹¹ Jaano Jesu ubuheeno diiboco diigo aatyimeuno iicanoco guubucuurumo miyaavuguutihi.

* 16:8 Sahaamefaño 9-20 versiculonoco ficucuutimo. Jimañoviro ifotono.

Jesu Jafeveuhi Ijibogominaati Miimisiicivi.
(Lc 24.13-35)

- ¹² Jaanobuunati bu siino Jesu siibadi jafeveuhi diitoti miimisiici sihi buhigo ufuumisivi. ¹³ Jaanegui uhuumiumisiro saato ho ijibogominaaco jibugutumisi. Jaarumisico tolliro miyaavuguutimo.

Jesu Ijibogominaaco Minisuhi.
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23; Hch 1.8)

- ¹⁴ Jaanobuunati Jesu siino jafeveuhi ijibogominaa fahuseeci motihaiti saafi icamo machumovi. Jaabo diitoco icuhufojeebhalliti buheete-cuuboco aatyimeumo jibugunoco imiyaavuguutinohalliti #baubo. ¹⁵ Jaaboro diitoco nuubo: Faajiinijeriro mofoo. Jaamoro jino taajasubogoco fanoo miyaminaaco mijibogo. ¹⁶ Jaanoco imiyaavogooboro initsiquimaaibo taajaji. Jaanoti imiyaavogotibo taajajitih. ¹⁷ Jaamo uco imiyaavogomoma jino toono gaajatabadi iicano icaji; tamemeri buhi jimico gavaracujimo, bojijeri iimaajimo, ¹⁸ ihusenefa jiinimico gaayicijimo, namitaco aadurumo milli icajitih. Jaabadiro igu-ihuvamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicajimo icano, nooboro.

Jesu Niquejefañ Feehi.
(Lc 24.50-53; Hch 1.9-11)

- ¹⁹ Aivojibo Jesu jilli ijibogominaama ihiimaahicauno niquejefañ. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo. ²⁰ Jaanegui diito ufuumoro taajasubogoco faajiinijeri jibogomoro fuuhi. Jaamoco diiboro Ihaivojibo ahaamusuuboro tobogoco miyacaruhicauhi niqueje mitya iiji sihidi ejeevanoco omoonihicaunofenedi.

SAN LUCAS

Luca Teofilodi Caatinihi.

¹ Fiivaamo miyaminaa caatiniujirahi tanooti nijequevi, mofeenevi iicauno jibogoco. ² Jaanoco imino aatyimeumo mihaico jibuguuhi tanooti nijequevi. Jaamo bu tolliro tobogoti jibugumoco amusuuhi. ³ Jaanoco uujoho imino dilluuhicahi. Jaano uudi iiminegui imino caatinihi tanooti nijequevi idi agaijibo Teofilodi. ⁴ Jaabo imino gaajahi, ico miyabogoti jibeguehicanoco.

Moocaani Toominaafi Jibeguehi Jua Nitiminaafi Ifivejinoco.

⁵ Jaanaa Herode* Judeavi aivojiboti icauhi. Jaasumi tolliro icaubo sacerdote Zacaria onoobo, Abia onoobaagodi iicaubo. Jaabo taaba Elizabe onogo Aaron iyaachimihai cuuminaago. ⁶ Jaamisi sabadiro Moocaani imefeenevi imihusene icahicaumisi. Jaamisi imino icahicaumisi Moocaani atajibauboro unuubadi. Jaamaño mihaiooba diitico milli nehicautihi. ⁷ Jaarumisi isemema chahuhi mogai Elizabe achiba iicaumaño, aivo bu famisicro amiyatisi iicacuumaño icano.

⁸ Safoono icacuuno Moocaani sacerdotemi Zacariamoto Moocaanico ejeecivefifucu iicauno. ⁹ Moocaani jeevivominaa jeevamaaje iicanicibadi omoonijifucu Zacariavi futucuuhi templojafa ofooboro Aivojibo Moocaani imefeenevi aimoguiico ijigasucui. ¹⁰ Jaanoco ijigasunohachuta paryi miyaminaa jahisi icauhi Moocaanima ihimaamo. ¹¹ Jaanaa Moocaani toominaafi Zacariavi jafeveuhi fañojavai aimoguijinoco ijigasufino cojivi momiyanaagonovi. ¹² Jaaboco Zacaria aatyimeuboro guucibauhi sihidi iigutuuboro. ¹³ Jaaboco Moocaani toominaafi nuuhi: Zacaria, diiguete-dino, Moocaani guubucui diiboma idiimaahicanoco. Tolliro diitaaba Elizabe seemeneque iciji. Jaaseque Juati momoniji. ¹⁴ Jaaneri sihidi imo imo diicaji. Tolliro bu saatoho sihidi imo imo icaji diibo ifiiveneri. ¹⁵ Jaabo diseemene Moocaani imefeene sihidiro jeevajiibo. Jaabo fanoova aivo-faihunoco adujitibo. Jaabofa Moocaani Gaija gahaficiniji seeji jeebifaño icaabomaryo. ¹⁶ Jaabo Israel cuuminaaco sihidi uumisujiibo dojicuviro Ihaivojibo Moocaanijaagovi. ¹⁷ Jaabo Jua feeji Mohaivojibo Jesu asajino imegavi. Jaabo icaji Moocaani iimaaminaafi Elia imityama icaubadi. Jaaneri caanimico isemema sajeebhi ificuqui, bu tolliro icajisufimoco: Jii, ononoco igaaajasucui. Jilli imibachujiibo miyaminaaco Mohaivojiboco igaaayiciqui, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Zacaria diiboco dilluui: ¿Milli jaanoco uujoho imino gaajaji? Uujoho amiyaaburucu, atyaba amiyagurucu icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco Moocaani toominaafi nuuhi: Uujoho Gabriel Moocaani atajibanoco omoonifiibo. Jaabo uco galluui ico jibeguequi jino imino jibogoco. ²⁰ Jaabo jino ico ononoco miyaavogotibo idiicamaño dihimaa ico buuji. Jaaneri iimaatibo diicaji guenene toosee ifivotinohachuta. Jilli nijequeevajino tusumi, nooboro.

²¹ Jaanohachuta miyaminaa iicaahicauhi jahisi Zacariaco ootomomo, esamaahicauhi toojafañoti diibo goovano iinutineguiiha. ²² Jaaruubo tahigoti ihinuudi iimaacuutibo. Jaanoti gaajaciumo toojafaño Zacaria gajaco aatyimeunoco. Jaabo ihimaajirubadi icano ihuseriro jibeguehicaubo ihimaacuutimaño.

* 1:5 Jaabo Herode Imityaabo onoobo.

²³ Jaadi templojafaño Zacaria Moocaanico ejeeciuvuujifucu afatyunobuunati fuucuubo iijafaño. ²⁴ Jaanobuunati mogai Elizabe oovago iicacunegui sihi iijati fuucuutigo sahuse nihibavahachuta toono esamaajeriro iicacuugo: ²⁵ Jisumi fi miyaminaa uco achiba nuucutihi Aivoj#bo Moocaani jilli uudi omoonimaño, noogoro.

Moocaani Toomominaafi J#beguehi Jesu Ifivejinoco.

²⁶ Jaano Zacariama ihiimaaunobuunati sahuse juugahuseti sanihiba icano nigaciti Moocaani siino galluuhi itoomominaafi Gabrielque Galilea jiinije cumi Nazare onoocuumivi, ²⁷ gaifiiquehi agaajatigo bagocaja Maria onoogoco imeecitequi. Jaago Jose onoobo David iyaachimihai cuumiminaafico itajevaqui icacuugo. ²⁸ Jaagojaagovi Moocaani toomominaafi ijicafutuuboro diigoco nuuhi: ¿Naa diicahi ico Moocaani agaijigo? Jaabo Aivoj#bo Moocaani #ma icahi. Moocaani famoogaigoomi allinoocivi ico imino moonihi, nooboro.

²⁹ Jaaboco Maria aatyimeugoro sihidi eetyeugo diibo unuuneri. Jaagoro iinoro neehicaugo: ¿Collihi fine olli uco idilluuboro noobo? noogoro.

³⁰ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco nuuhi: Maria, diiguetejirahana, Moocaani ico agaijinoco daatyimecuchi. ³¹ Jisumi doovaji. Jaago gaifico seemevaji. Jaaboco Jesuti momoniji. ³² Jaabo sihidi jeevaji. Jaabo caamovohi iicaabo Moocaani Achi noociniji. Jaaboco Moocaani ficuji aivoj#boti iheedebe Davidco iicaubadi. ³³ Jaabo israelmi cuumico taj#baji. Jaano ufucuro finijitih, nooboro.

³⁴ Jaaneguiha diiboco Maria dilluuhi: ¿Milli jaano icajirahi ujehehicaduhu tajevatihi? noogoro.

³⁵ Jaanegui Moocaani toomominaafi diigoco iimusuuhi: Moocaani Gaija dihallivi niiteji. Jaaneri caamovohi iicaabo Moocaani mitya ico mibaacuji aimuufaibadi. Jaamaño #ti seemene ifivosee ijeevadi Moocaanidi ficucafeteji. Jaamaño Moocaani Seemene, diiboco neejimo. ³⁶ Jaabadiro bu ditehesino nago Elizabe gaifico seemevaji amiyago icacuurugo. Jaagoco achiba enehicarugo sahuse juugahuseti sanihiba id#no icacuuhi oovago. ³⁷ Moocaanidi chahano jineje itih#no, nooboro.

³⁸ Jaanegui Maria nuuhi: Uujoho Mohaivoj#bo Moocaani j#jovogo. Uco onoobadi jaafa Moocaani uco moonihi, noogoro.

Jaano tiro Moocaani toomominaafi fuucuuhi.

Maria Elizabeque Baatehi.

³⁹ Jaanobuunati Maria fuuhi goovano Judea gajihalli iicaucuumijaago. ⁴⁰ Jaago Maria Zacaria iijafa ijicafutuugoro Elizabeque dillutuuhi. ⁴¹ Jaanoco Elizabe uguubuusumiro ijeeb#faño iseemene maryibauhi. Jaasumiro diigo ififaño Moocaani Gaija gahafuuhi. ⁴² Jaanegui sefano nuugo: Moocaani ico guiraano imino moonihi, famoova gaigoomihallinoocivi tolliro disemeneque imino mooni#bo. ⁴³ ¿Milli jaago sihidi ejeevatigoco Tahaivoj#bo seeji uco baavahi? ⁴⁴ Uco idillunoco uguubusumiro taseemene iimooboro tajeeb#faño maryibahi. ⁴⁵ Imicani #joho diicahi imiyaavogomaño. Jaamaño Aivoj#bo enehinibadi #ma icajino, noogoro.

⁴⁶ Jaanegui Maria nuuhi: Tajeeb#ma Moocaanico imehi. ⁴⁷ Tolliro imo imo icahi Moocaani Tatyajasuminaafivi, ⁴⁸ Moocaani uujoho #daasugo ij#jovogoco agaajacuuneri; Jaamaño jisumitiro pary#cino miyaminaa fahij#varu iicamo uco: Imino iicago, neeji, ⁴⁹ Moocaani sihidi ejeevaabo uudi sihidi jeevanoco omoonimaño. Jaabo Moocaani momo iimi#bo. ⁵⁰ Jaaboco famooro agaijmoco fahij#varu #daasugoobo.

⁵¹ Sihidi jeevanoco mooni#bo. Guinon#bo ificoro: Mityahi, noomoro

iicamoco. ⁵² Imityafiirumoco guinoví niitusuubo. Jaaboro ijeebino sícuno iicamoco sihidi ejeevamotí ficuubo. ⁵³ Machuta achahaneri ajebari iicahicamoco sihidi sinehejeri gahafusuubo. Jaanotí sihidi inihibamivamoco sicaihusejema galluubo. ⁵⁴ Ijeecivominaafi Israel cuumico amusuubo. Jabajeevetíbo diitoco #daasugonoco. ⁵⁵ Mootadi Abrahamco iseemema fahiijivareji unuucuubadi, noogoro.

⁵⁶ Jaadi Maria gueenene icauhi Elizabema minihibaci, sanihiba icano. Jaanobuunati jari uumiugo iijajaago.

Jua Nitiminaafi Fiivuuhi.

⁵⁷ Jaanobuunati icacuuno Elizabe eseemevaujino. Jaago gaifico seemevauhi. ⁵⁸ Jaanegui ifitino iicaumo, itehesino nagomí icamo fuuhi diigoma imo imo iicaqui Moocaani diigoco agaijunoma iicaumo. ⁵⁹ Jaanobuunati fuumo sahuse juugahusetí mifucuci, safucu icano nigaciti toosee meehe nigacico iquiticiqui. Jaamoro iquiticinobuunati momonujirahi caani Zacaria momoco. ⁶⁰ Jaarunaa seeji nuuhi: Chahano, jaafa Jua imomo, noogoro.

⁶¹ Jaanegui diigoco nuumo: ¿Collihica? Diyototí chahamo saatoho tolli imomo iicamo, noomoro.

⁶² Jaanegui caanico dilluumo uguubutineguiihahica ihuseneri caani omomoninoco igaajaqui. ⁶³ Jaanegui caani imohobujeque idilluuboro caatiníuhi: Jua imomo, onoonoco. Jaaneri famooro eetyeuhi. ⁶⁴ Jaasumiro iví Zacariaco jari siino iiji jafeveuhi. Jaaneri ihimauboro ticovaubo Moocaanico iimuubo. ⁶⁵ Jaaneri paryí icojineri iicaumo sihidi jabafituuhi. Jaanoco paryí Judea jiniije gajineri jibocasiumo. ⁶⁶ Jaanoco paryí uguubuumo esamaahicauhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jusijisee? noomoro Aivojibo Moocaani miyanotiro tooseeque imino omoonineri.

Zacaria Masi.

⁶⁷ Caani Zacaria Moocaani Gaija ififaño gahaficiníbo iimaauhi Moocaani diibo jeebifaño ificuunoco nuuhi:

⁶⁸ Jaafa imociníbo israelmi Aivojibo Moocaani. Mihai diibo cuumiminaa mihicamojaa asaaboro mihaiico taajasuubo. ⁶⁹ Mihaiico aciibo sihidi jeevaabo Motaajasuminaafico ijeecivominaafi David iyaachimihafañoti. ⁷⁰ Tolli nuubo iimimo ihimaaminaafeenedi sicijetiro: ⁷¹ Mihaiico mominaafañoti, atajasujinoco, bu paryí mihaiico ijiheguemeti icano, ⁷² tollirovaha bu moheedetemihahivico: #daasugueji, nooboro imino unuunoco ajabajeevetinoco. ⁷³ Jilli mootadi Abrahamco miyanotiro Moocaani nuuhi: ⁷⁴ Mihaiico mominaati atajasujinoco, diiboco mejeecivequi ñhicugotimo, ⁷⁵ imino ijeevadi mofino diibedi icaqui jiejhalliví mihicanohachuta. ⁷⁶ Jaanotí ijoho, taseemene, Moocaani caamovohigo iicaabo iimaaminaafi, noociniji. Jaamaño feeji Mohaivojibo imega ijihaiico iimibachuuboro, ⁷⁷ iicumiminaa igaajaqui mataajajinoco, mohimitico ubuusujinoco icano. ⁷⁸ Jaabo Moocaani igaijifañodi #daasugoboro mihaiico acihi Cristoco. Diibo asaajifucuco meteemehi, imitifucu niija iicafucu nihibaco motoomonicibadi. ⁷⁹ Jaabo seseeneciivohigo iicamedi, guijeve civoguiino iicamedi icano. Tolliro bu mohigoco sigueji sajeebii icano jihairi, nooboro.

⁸⁰ Jaanaa iseemene jusihicauhi. Jaabadiro bu Moocaani iimogobadi ijeebii sefatonoro feehicauhi. Jaanobuunati sicaihigovi icahicaubo. Jaadi jari Israel cuumiminaavi ifico jafeníubo.

2

Jesu Fiivuuhi. (Mt 1.18-25)

¹ Tusumi aivoj#bo Augusto onoobo taj#bauhi pary# j#inije miyam#naaco iheevequi. ² Jilli ohoovonoco t#con#umo, it#con#i Cirenio onoobo Siria aivoj#boti icaunaaca. ³ Jaanegui famooro fuuhi iicumijejaago tahi imomonoco icaat#n#iqui. ⁴ Jaanegui Jose fuuhi Galilea j#inijeti Nazare cumiri iicauma#noti Judea j#inijevi Belen cuumijaagovi, tuucuumivi David ifiivuhigo, Jose diibo iyaachim#hai cuumioobo iicauma#no. ⁵ Jaanegui fuubo Belen cuumijaago imomoco acaat#n#isutumisi Mariama, diigoco ataabavaujigo oovago icacuugoma. ⁶ Jaamisi Belen cuumiri icaumaaca Maria iseemevaqui aivucuuhi. ⁷ Jaago it#con#ioseeque seemevauhi. Jaagoro gaachehubaryuneri iimiboc#ugoro faiji iiba#neri ejeebunohall#vi tooseeque siucaruuhi miyam#naa icigafija diit#sivi #futucut#ma#no.

Toomom#naa.

⁸ Jaanaa Belen cuumiti sihigovi icahicaumo fiit#jisuno joomi toomom#naa fucuhachuta cigatimo icahicauhi ihovejam#ico otoomomo. ⁹ Jaamovi imi-ma#noti Moocaani toomom#naafi jafeveuhi. Jaasumiro Aivoj#bo Moocaani imi diitohallidi aricuno achic#uhi. Jaaneri sihidi iguumo. ¹⁰ Jaarunaa Moocaani toomom#naafi diitoco nuuhi: Mihiguidino, am#haidi imibogoco sivahi. Jaaneri famooro imo imo icaji. ¹¹ Jaachiji fiivoobo am#haidi David cuumivi Taajasum#naafi Aivoj#bo Cristo. ¹² Jaano gaajabadi iicanoco mahaty#meji seemeneque gaachehubaryuneri min#cin#isee faiji iiba#neri ejeebunohalliri siucin#iseeque, nooboro.

¹³ Jaasumiro sihidi saatoho Moocaani toomom#naa niquejeoto diibo cojivi jafeveuhi. Jaamo Moocaanico iimomo neehicauhi:

¹⁴ #Imicani Moocaani caamovohigo iicaaboco mihimo! Jaanoti j#inijehall#vi gaifimi diibo onoobadi imino iicamo sajeeb# iicajino, noomoro.

¹⁵ Jaamoro niquejefa#no ufuucuunobuunati ijoomi toomom#naa sanomiro noocasiuhi: Mas#igo Belenjaago jino iicanoco memec#itequi Aivoj#bo itoomom#naafeenedi m#haico ij#ibogonoco, ¹⁶ noomoro goovano ufuumo aty#meteuhi Jose, Maria, bu seemene faij#huri ejeebunohall#vi siucin#iseema icamisico. ¹⁷ Jaanoco aaty#meumoro j#ibuguumo Moocaani toomom#naafi diitoco tooseeti ij#ibuguunoco. ¹⁸ Jaanoco pary# uguubuumo diito eneeneri eetyehicauhi. ¹⁹ Jaarunoco ll#ivi Maria ijeeb#fa#odi guubunichicauhi toonoco esamaaigoro. ²⁰ Jaanoti ijoomi toomom#naa doj#cuv#iro uumicuuhi. Moocaanico agaij#imoro, imehicauhi uguubuunoti aaty#meunoma iicamo, diitoco ij#ibuguubadi icauneguiha.

Jesuco Templojafa#no Ifusum#si.

²¹ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icanoti toosee meehe nigac#ico quit#isuumisi. Jaamisiro tooseeque momon#umisi Jesuti Moocaani toomom#naafi Maria oovautigocoro unuumomoco.

²² Jaanobuunati Moise taj#ba onoobadi ifico iimibachufucuva iifn#udi tooseeque satyuumisi Jerusale cuumijaago Aivoj#bo Moocaanidiro ificu-uqui. ²³ Jilli moon#umisi Moocaani taj#ba jilli noonoro acaat#n#ic#in#neguiha: Pary# gaifimi it#con#i ifiivomo Moocaanidi ijeevadi ficucafeteji, eneeneguiha. ²⁴ Jaaneguiha fuumisi Moocaani taj#ba onoobadi, iicanoco jee#civo asim#ico ficutumisi: Namuduucumisi iicahachiji, nim#ihumisi iicahachiji onoobadi iicanoco.

²⁵ Jaasumivɪ ɪchahicaubo Jerusalevɪ Simeon onoobo imihusene miyaminaafi. Jaabo Moocaanico ejeecivoobo teemehicauhi Israel cuumiminaa ataajajinoco. ²⁶ Jaabo Simeonma Moocaani Gaija ɪchahicauhi. Jaabo diiboco jɪibuguuhi: Moocaani agalluubo Cristo ifiivooboco aatyimetinohachuta iguijevejitinoco. ²⁷ Jaabo templojafaño fuuhi Moocaani Gaija noojiri. Jaanaa Jesuco caanimisi satyuuhi templojafaño tajɪba onoobadi imooniqui. ²⁸ Jaaseeque Simeon ihibicuboro Moocaanico imuuhi jilli nooboro:

²⁹ Aivojɪbo, ivɪ sajeebɪ jaafa chuumucuuhi. Daatyimesucuuhi uujoho dijeecivominaafico unuunoco: ³⁰ tahaallɪri imino atyimecuuhi taajsuminaafico ³¹ paryicino miyaminaa imefeenevɪ ificuuboco. ³² Diibo seseehachici. Jaabo israelmɪ iicatirumoco achicijɪbo, iicumiminaa israelmico cahacisusujɪbo, nooboro.

³³ Jilli tooseeti eneeneri caanimisi Jose, Maria ɪcamisi sihidɪ jabafitehicauhi. ³⁴ Jaadi Simeon caanimisico imino unuuboro, seejɪ Mariaco nuuhi: Meeci jɪisee seemene ɪchahi diibofeenedɪ Israel cuumiminaati sanoodimo aaifomo finiji. Jaanoti saatoho taajaji. Jaabo jɪibogobadi iicaabo. Jaaboco sihidɪ saatoho jɪhegvejimo. ³⁵ Jilli gaajacafetejino paryɪ famoova ijeebɪnofaño esamaaino. Jaanotiji ɪdi paryɪ toono aamigari dijeebɪco miquticibadi jeevajino, nooboro.

³⁶ Jaanaa bu tolliro tomañeri icaugo saafigo gaigo Moocaani onoonoco ihimaahicaugo Ana onogo; Famuel onoobo Aser cuumioobo aicigai. Jaago aivo amiyagurucuu aivo bobagocaja iicausumi atajevaugo sahuse juugahuseti mificabaci ɪdinoro aijɪma icaugo. ³⁷ Jaanoti jisumi ochenta y cuatrodino ficabava ɪcacuugo fibaijigoti. Jaago templojafañoti iinehicautigo cujehachuta, fucuhachuta ɪcano Moocaanico jeecivehicaugo machuco aagagoro Moocaanima iimaahicaugo. ³⁸ Jaago tahɪ iicaumojaagovɪ gataavugo. Jaagoro Moocaanico iticonɪ iimuudi ticovaugo Jesuditi ijɪibuguugo paryɪ famooro Jerusale miyaminaa ataajajinoco eteemehicamoco.

Josemɪ Nazarevɪ Dojɪcuviro Uhuumiuno.

³⁹ Jaadi aivojɪbo Moocaani tajɪba onoobadi omoonihicaunoco iimivuuno nigaciti uumicuumo dojɪcuviro Galilea jɪinɪjevɪ iicumɪ Nazare cuumijaago. ⁴⁰ Jaanaa toosee ujusisee quehecutosere feehicauhi janaanici gaajaseere. Jaaseeque sihidɪ Moocaani imino moonihicauhi.

Jesu Templojafaño Icauhi.

⁴¹ Jaanobuunati caanimisi fanooficaba ticovovɪ Jerusalejaa feehicauhi Pascua jɪibaimofiiri. ⁴² Jaanaa Jesu fahuseeci motihaiti mificabaci iicacuudi famooro Jerusalejaa fuuhi fahijivaro tojɪbaimojaa ofoonicibadi. ⁴³ Jaanaa tobaimo ifinicuunobuunati uumicuumaaca Jesu Jerusaleviro fitafutuuhi seejimisi gaajacutinaaca. ⁴⁴ Fine miyaminaafeenedɪ saabo, noomisiro safucuhachuta saaumisi. Jaadi guinuurumisi iyotofañodi, agaajamehejefañodi ɪcano. ⁴⁵ Jaaruumisi aatyimeutɪneguiiha dojɪcuviro Jerusalejaa uumiumisi, tahɪ diiboco iguiinutumisi.

⁴⁶ Jaamisi mifucuci, safucu ɪcano nijequeti jari atyimeumisi templojafaño, Moise tajɪba gaajaminaafeeneri giciniba icauboco. Jaaboco diitoco uguubunicuboro dilluhicaubo. ⁴⁷ Bu diito diiboco idillunoco gaajano iimusuhicauneri sihidɪro jabafitehicauhi, sihidɪ diibo agaajaneguiiha. ⁴⁸ Jaaboco caanimisi aatyimeumisiro sihidɪ guucibauhi. Jaanegui seejɪ nuuhi: Besha, ¿collɪhi misico jilli moonɪhi? Diicaani, uujoho ɪcano gaihuinimisiro ico miguiinehicauhi.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¿Collihi uco miguiinehi? ¿Nacu magaaatíhi Guihirubi iijafaño iicajinoco? nooboro.

⁵⁰ Jaarunoco gaajautimisi diitisico diibo unuunoco.

⁵¹ Jaadi diitisima fuubo Nazare cuumijaago. Jaabo diitisima imino icahicauhi. Jaarunoco seeji llivi ijeebifaño ficuhicauhi. ⁵² Jaanaa Jesu jusiiboro feehicauhi ifiiti, ihesamaajeti icano. Jaaboco Moocaani, tolliro bu paryi miyaminaa icano gaijehicauhi.

3

Jua Nitiminaafi Jibeguehi Sicaihogoti.

(Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

¹ Jaanaa Tiberio onoobo fahuseeci satihai icano ficabava aivojiboti icacuunaaca, Poncio Pilato Judea aivojiboti icauhi. Jaanoti Herode onoobo* Galilea aivojiboti icauhi. Tolliro inahabo Felipe Iturea, Traconite onoojinije aivojiboti icauhi. Jaanoti Lisania onoobo Abilinia jiinije aivojiboti icauhi. ² Jaanoti Anas onoobo, Caifas onoobo icamisi sacerdotemi aivojitisi aivo imiyamisi icauhi. Jaasumi Zacaria achi Juaco Moocaani ijibogoco aciuhi sicaihigovi. ³ Jaabo Jua fahigovadi fuuhi Jordan onohijinidi miyaminaaco: Minitisuquimaje. Jaamoro amihai eedeehifico mejeevesucu amihai imitico ibuusui, nooboro. ⁴ Jilli icauno Moocaani iimaaminaafi Isaia tolli nooboro acaatinuno:

Saafi miyaminaafi ico guubuvusuhi sicaihigojaagoti: Mihimibachu Aivojibo jahaico; ticovoji meheetavo. ⁵ Ifagajinoco sanoticovoro magahafusu. Paryi ifabaino, ifagajino icano sanoticovoro moonicafeteji. Jihaiño ciryu ciryu iicajije ticuvusucafeteji. Iimitijje imibachucafeteji. ⁶ Jaanoco paryi jiinjeminaa atyimeji taajasuco Moocaani aacinoco, noonoro.

⁷ Jaabo Jua, miyaminaa diibojaa ifico initsiqui asaamoco neehicauhi: ¡Amihai jiinimomibadi mihicano miyaminaa! ¿Mijoho amihai jibeguehi inihicuno ifitvonoti magaaqui? ⁸ Jaanegui imino mihica, amihaiti, amihai eedeehifico mejeevesuno, foovono ihifuvusuqui. Jaamoro monoocasidino: Mihai Abraham iyaachimihai, noomoro. Amihai neehi: Jiba guisiba icarubati Moocaani fiivusujirahi Abraham iyaachimiti. ⁹ Jigaaje imibaicinicuui imohonoco iquitiqui. Jaamaño iimitinoco onoovaho quiticafeteji cijigaifaño ijigasucafetequi. Jaabadiro iimitimo cijigaifaño jigasucafeteji, nooboro.

¹⁰ Jaanegui miyaminaa diiboco dilluui: ¿Milli jana momoonijirahi? noomoro.

¹¹ Jaanegui Jua diitoco iimusui: Gaachehunoma miijaaci caamoojama mihicaabo sajaati mahaci icaamoojama achahaaboco. Jaabadiro machutaama mihicamo iinoma achahaaboma mihifocasi, nooboro.

¹² Jaabadiro Impuesto jaadusuminaati saatoho saauhi initsiquimaaivaumo. Jaamo Juaco dilluui: Jibogominaafi, ¿milli jana mihai momooniji? noomoro.

¹³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Tajibafaño onoonobadi majaadusu. Jaanoti toono janaanici miyaminaaco majaadusudino, nooboro.

¹⁴ Jaabadiro saatoho amocasiminaa diiboco dilluui: ¿Jaanaa mihai milli momooniji? noomoro.

* **3:1** Herode Imityaabo onoobo Jesu ifivuusumi iicaubo chuumucuui. Jaaneguiha tusumi diibo seemene Herode Antipa onoobo icauhi.

Jaanegui diitoco iimusuubo: Imitino momoonimoro, sicamañohalliti saatoohallivi mihiimaamoro icano. Sitaanoco ajashuno mudumiticiidino. Jilli amihai dudicamaaje jaadamaryo imo imo mihica, nooboro.

¹⁵ Jaanaa miyaminaa esamaahicauhi sicujeebije teemehicauhi: Fine Jua diiburucu Cristo, noomoro. ¹⁶ Jaarunaa Jua famoocoro nuuhi: Uujoho miyaano amihai nifaihuri nitih. Jaanoti saajiibo saafi Moocaani Gaijari, cijigairi icano initijiibo. Diibo tajanaanici sihid mityahi diibobadi uujoho jeevatih. Jaamaño conovaha bu diibo tihaijaaje duujeque sinaayujirunova. ¹⁷ Ihusefaño ibusuba icacuhi trigo ñaava toogaiño meehunoco ibusuqui ijeevadi itoogaiñoti. Jaano ifagaañooco ficujiibo ijafaño. Jaanoti iimeehunoco ifinijitino cijigaifaño jigasujiibo, nooboro.

¹⁸ Jiibadi, bu siibadije icano fajiniboro Jua miyaminaaco jibeguehicauhi iimino jibogoco. ¹⁹ Tolliro aivojibo Herode onooboco iibaubo Herodia onooگو inahabo Felipe taabaco udumiticiunohalliti, tolliro sihid iminootino omoonihicaunohalliti icano. ²⁰ Jaarunoco Herode guubutibo janaanici imitino mooniubo. Juaco civojafaño ficuubo.

Jesuco Initiuno.

(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

²¹ Jaano imega paryi miyaminaaco Jua initihicausumi, tolliro bu Jesu nitisuquimaaiuhi. Jaabo itehifañoti ihinuuboro Moocaanima ihimaanaaca niqueje faayacafutuuhi. ²² Jaanofenedi Moocaani Gaija foovono niituuhi diibohallivi nimihubadi jeevaabo. Jaanaa guubuvusuuno niquejefañoti unuuno: Ijoho Agaijibo Taseemene, Iri sihid imo imo icahi, unuuno.

Jesu Eedeetemihaiti Ijibogono.

(Mt 1.1-17)

²³ Jaadi Jesu saafi, siino fahuseeci icano ficabava iicacuudi idudicamaajeque ticoniubo. Jaabo Jose seemeneu tolli esicinihicaurumo. Jaabo Jose Eli seemeneu. ²⁴ Jaabo caani Matat onoobo Levi seemeneu. Jaabo Levi caaniu Melqui. Jaabo caaniu Janai. Jaabo caaniu Jose. ²⁵ Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Amos. Jaabo caaniu Nahum. Jaabo caaniu Esli. Jaabo caaniu Nagai. ²⁶ Jaabo caaniu Maat. Jaabo caaniu Matatias. Jaabo caaniu Semei. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Juda. ²⁷ Jaabo caaniu Joana. Jaabo caaniu Resa. Jaabo caaniu Zorobabel. Jaabo caaniu Salatiel. Jaabo caaniu Neri. ²⁸ Jaabo caaniu Melqui. Jaabo caaniu Adi. Jaabo caaniu Cosam. Jaabo caaniu Elmodam. Jaabo caaniu Er. ²⁹ Jaabo caaniu Josue. Jaabo caaniu Eliezer. Jaabo caaniu Jorim. Jaabo caaniu Matat. ³⁰ Jaabo caaniu Levi. Jaabo caaniu Simeon. Jaabo caaniu Juda. Jaabo caaniu Jose. Jaabo caaniu Jonan. Jaabo caaniu Eliaquim. ³¹ Jaabo caaniu Melea. Jaabo caaniu Mainan. Jaabo caaniu Matata. Jaabo caaniu Natan. ³² Jaabo caaniu David. Jaabo caaniu Isai. Jaabo caaniu Obed. Jaabo caaniu Boos. Jaabo caaniu Salmon. Jaabo caaniu Naaso. ³³ Jaabo caaniu Aminadab. Jaabo caaniu Aram. Jaabo caaniu Esrom. Jaabo caaniu Fares. Jaabo caaniu Juda. ³⁴ Jaabo caaniu Jacob. Jaabo caaniu Isaac. Jaabo caaniu Abraham. Jaabo caaniu Tare. Jaabo caaniu Nacor. ³⁵ Jaabo caaniu Serug. Jaabo caaniu Ragau. Jaabo caaniu Peleg. Jaabo caaniu Heber. Jaabo caaniu Salo. ³⁶ Jaabo caaniu Cainan. Jaabo caaniu Arfaxad. Jaabo caaniu Sem. Jaabo caaniu Noe. Jaabo caaniu Lamec. ³⁷ Jaabo caaniu Matusale. Jaabo caaniu Enoc. Jaabo caaniu Jared. Jaabo caaniu Mahalaleel. Jaabo caaniu Cainan. ³⁸ Jaabo caaniu Enos. Jaabo caaniu Set. Jaabo caaniu Adan. Jaabo Adan Moocaani seemeneu, diiboco Moocaani eheetavumaño.

4

*Jesuco Iji Inisuuno.**(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)*

¹ Jaadi Moocaani Gaija Jesu ififaño gahaficinibo Jordan onohifañoti uumi-
uhi. Jaaboco Moocaani Gaija sicaihigovi satyuuhi. ² Jahi icaubo sanihiba,
siino fahuseeci icano fucuva, jinejebaco amachutiboco iji nisuuhi. Jaadi jari
diiboco ajeba aivuuhi. ³ Jaanegui ihiji diiboco nuuhi: Miyaano Moocaani
Achi idiicahachijiji jiba guisibaco dinoo, maahuti ifiivetequi, nooboro.

⁴ Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Caatinihaamefaño noono: Miyaminaafi
sano maahu sefariro icajitihhi, tolliro bu Moocaani iiji sefari icajiibo, noono,
nooboro.

⁵ Jaadi ihiji diiboco satyuuhi caamovogaji nijequevi. Jaaboro diiboco
ifusuubo goovanogayi paryi jiinije miyaminaa cuuminoco. ⁶ Jaaboro diiboco
ihiji nuuhi: Ico uujoho aciji paryi jino mityaco. Jaabo tuucuumijeque tajibahi
uujoho gaayiciuhi paryi jinoco. Jaanoco uujoho aciji uujoho iimogomoco.
⁷ Jaanegui taaguiino ememuivooboro uco idiimooboro edeeci vohachijiji
paryi diinejeji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Jesu diiboco iimusuuhi: Uuti buhigovi diica Satanas,
Caatinihaamefaño jilli noono: Aivojibo Moocaanico diimo. Jaaboro
saaficoro diiboco deecivo, noono, nooboro.

⁹ Jaadi siino ihiji diiboco satyuuhi Jerusale cuumijaago. Jaaboro tem-
ploja niibahucuvi caamo diiboco asatyuboro nuuhi: Miyaano Moocaani
Seemene idiicahachijiji juugati daacoto baavi, ¹⁰ miro Caatinihaamefaño
noono:

Moocaani itoomominaaco tajibaji ico iteemequi. ¹¹ Ico ihusenellivi
gañiycijimo. Jaabo guisiba sefavi nanigaivatibo diicahi, nooboro.

¹² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Tolliro bu Caatinihaame neehi: Di-
haivojibo Moocaanico nisujirahana, noono, nooboro.

¹³ Jaarunaa ihiji diiboco siino inisujiruno achahacuunegui diiboti buhigovi
minifutuubo gueenenehachuta.

*Jesu Idudicamaajeque Ticonihi Galileavi.**(Mt 4.12-17; Mr 1.14-15)*

¹⁴ Jaadi Jesu uumiuhi Galileavi Moocaani Gaija mitya ififaño gatyuuci
icaabo. Jaaboti paryi toojiinijeminaa jibocasihicauhi. ¹⁵ Jaabo paryi tuucu-
umije sinagogajanofaño jibogoooboro feehicauhi. Jaaboco famooro imehi-
cauhi.

*Jesu Nazarevi Icahi.**(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)*

¹⁶ Jaanegui Jesu Nazare cuumijaa fuuhi tuucuumivi ifiivuhigo. Jaaboro
judiomi jaguisifucu sinagogajafaño jicafutuubo, ijeevamaje iicanicibadi.
Jaaboro julleveubo Caatinihaameque ihimaasuqui. ¹⁷ Jaaboco Moocaani
iimaaminaafi Isaia aameque acumo. Jaahaameque faayicuboo jilli noonoco
atyimeuhi:

¹⁸ Aivojibo Gaija tahallivi icahi. Uco ijeevadi ficuuhi iimino jibogoco
idaasufimoco aciqui. Uco galluubo ijeebino idaasufimoco
buheesuqui, civojafa iicamoco taajasubogoco jibeguequi,
aatyimetimo aallinoco faayiqui, idaasuno omoonimoco taajasuqui,
¹⁹ Aivojibo imino omoonijisumico jibeguequi, onoonoco.

²⁰ Jaaboro Jesu toohaameque afabaacuuboro sinagogaja amusuminaafico
aacuuboro casivuuhi. Paryi toojafaño iicaumo imino diiboco ifinichicauhi.

21 Jaadi ticoniubo onoobo: Jifucu icacuuno amihai imefeenevi Caatinihaamefaño jilli onono, nooboro.

22 Jaanaa paryi famooro Jesuditi iimino iimaahicauhi. Jaamoro jabafituuhi ovosino iimaaco diitoco eneehicauneri. Jaamoro noocasihicauhi: ¿Nacu jaani Jose achi icatino? noomoro.

23 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Fine amihai uco meneeji onoonicibadi: Taabuminaafi idiicaabo tahi iro difico buheesu, noomoro. Jaamoro uco meneeji: Capernauvi omoonunoco muguubuubadi jino dimiya jinijevi mooni, meneeji, 24 nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Miyanotiro amihai neehi, chahaabo aivo Moocaani iimaaminaafi iijinijevi imino agaayicafotoobo. 25 Miyaano, aivo sihidi fibaijito gaigoomi icaurahi Israel cuumivi; Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo iicausumi aiguutino mificabaci, saficaba, sificabatifeenedi icano ticovovi. Jaaneri toojinijevi sihidi ajeba icauhi. 26 Jaarumo Israel cuumi fibaijitojaa Moocaani Eliaco galluutih, saafigoro Sarepta cuumi Sidon cuumi fiitino iicaucuumiri iicaugojaa galluubo. 27 Jaabadiro bu sihidi icaumo Israel jinijevi fojohori iguihuvaumo Moocaani iimaaminaafi Eliseo iicausumi. Jaarumoti saafiiba buheesurautihi idiboro Naaman onoobo Siria jinijeoobo buheesucafutuuhi, nooboro.

28 Jilli unuunoco uguubuumoro paryi sinagogajafaño iicaumo sihidi sifiratuuhi. 29 Jaamo aganiivuumoro Jesuco tuucuumiti buhigovi ganiuhi. Jaamoro diiboco satyuumo ifagaji nijequevi togaji nijequeti diiboco iganiqui togajihallivi tuucuumi iicaugajifaño. 30 Jaarunaa Jesu diitofeenedi afatyuboro fuucuuhi.

Saafi Iimitino Ijima Icaubo.

(Mr 1.21-28)

31 Jaaboro Jesu fuuhi Capernauvi Galilea jinije cuumivi. Jahi jibeguehicaubo miyaminaaco jaguisifucusumi. 32 Jaaneri eetyehicaumo diitoco mityano aivojibo iijibadi icaneri ijibeguehicauneri.

33 Jaanaa sinagogajafaño icaubo saafi iimitino ijima icaubo. Jaabo gahivuuhi: 34 Miihaico suufeni. ¿Collihi miihaijaa saahi ijoho Jesu Nazareoobo? ¿Jaabo saahi miihaico finisuqui? Ico uujoho gaajahi. Ijoho idiimiibo Moocaani, nooboro.

35 Jaanegui diiboco Jesu ibauhi: ¡Llivi diica! ¡Jaaboro diiboco deevesu! nooboro.

Jaanegui ihiji imiyaminaafico baavi ganiuhi diito imefeenevi. Jaaruubo diiboco millii moonitibo diiboti iinuuhi.

36 Jaaneri famooro iigutumoro fahigova noocasihicauhi: ¿Coyomo iimaajino? Jaani aivo mityano aivojibo iijiri tajibahi ijimico. Jaaneri diito iinehicali, noomoro.

37 Jaanoco Jesuditi jibocasicuumo fahigovadihallidi iicaucuumijeri.

Jesu Buheesuhi Simon Pedro Baaboco.

(Mt 8.14-15; Mr 1.29-31)

38 Jaadi Jesu sinagogajafañoti ihiinuudi fuubo Simon Pedro iijafaño. Jaanaa Simon Pedro baabo sihidi guihuvauhi sinafeteri. Jaaneguiiha Jesuma iimaumo diigohallivi. 39 Jaanegui Jesu diigojaagovi idijivuuboro iguihuvaco iibaubo. Jaaneri iguihuva diigoti bucuuhi. Jaasumiro aganiivugoro diitoco jeecivehicaugo.

Jesu Ajashutimo Iguihuvamoco Buheesuhi.

(Mt 8.16-17; Mr 1.32-34)

40 Jaanaa mihijicuudi fanoova guihuvari iguihuvamoco Jesujaa sivahicaumo. Jaamohallivi ihuseque ificuuneri buheehicaumo. 41 Jaamo

paryi iguihuvamoti, tolliro saatohofañoti imitino ijimi ihiinomoro gaibacimoro neehicauhi: Hijo Moocaani Achi, noomoro.

Jaarumoco Jesu ihibauboro iimaasuhicautihi, diibo Cristo iicanoco diito ihijimi agaajahicauneguiha.

Jesu Galileavi J#baguehi.

(Mr 1.35-39)

⁴² Jaanaa mesesevecuudi Jesu fuuhi tuucuumiti buhigovi. Jaaruuboco miyaminaa iguiinuumo diibovi ifutuuhi. Jaamoro diiboco gaijurumo footibo iicaqui. ⁴³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Tolliro bu siicumijeque aciji Moocaani aivoji j#bogoco, toonegui uco galluubo, nooboro.

⁴⁴ Jilli iguehicaubo Jesu Galilea sinagogajanofaño j#bogooboro.

5

Sihidi Ejeevano Fiici.

(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

¹ Safoono Jesu icahicauhi Genesare muuajiniri. Jaanaa miyaminaa sihididi gaseuhi. Jaamo diiboco ijene jimatajeruhicauhi Moocaani j#bogoco uguubunoco iimugumaño. ² Jaanaa Jesu atyimeuhi migaaci meene-gaacico jiniigaibaahojiniri icanoco. Jaanaa togaje abajato ficiminaa ihinumoro isinicuhunoco nitihicauhi. ³ Jaanegui Jesu sagafa jicafutuuhi Simon meenega iicaugafaño. Jaaboro taj#baubo tehesijisuno imeenegaco ijinita iminiyuqui. Jaadi Jesu ifagafaño acasivuudi ticonubo j#buguubo tahigoti. ⁴ Jaabo ihimaanoco iimivuudi Simonco nuubo: Dimeenegaco satyo janaanici amachimañovi. Jaaboro disinicuhunoco gañi. Jaabo taavaco d#cihi, nooboro.

⁵ Jaanegui Simon nuuhi: J#bogominaafi, m#hai fucuhachuta dudicamaaimoro mihicacuurumo ajashuno mihicitihi. Jaarunaa ijoho eneenegui gañiji tasinicuhunoco, nooboro saatohoma ⁶ gañi. Jaabo sihididi taavaco baasuhi. Jaaneri isinicuuhi gallicamaaiuhi. ⁷ Jaanegui saatoho igataavominaa sigafaño iicaumoco coovaumo diitoco ihamusuvaqui. Jaanegui asaamoro fagaacicoro gahafusuuhi taavari. Jaaneri togaaci niituurahi. ⁸ Jaanoco Simon Pedro aatyimeuboro Jesuguiino memuvuui. Jaaboro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, uuti buhi difoo, uujoho imitiminaafi, nooboro ⁹ sihididi taavaco #ciuneri sihididi ajabafivutuumaño. Bu tolliro famoro igutuuhi. ¹⁰ Tolliro bu Zebedeo seme igutuuhi Jacoobo onobo, bu Jua icamisi Simon gataavominaatisi.

Jaarunaa Jesu Simonco nuuhi: Diiguetejirahana. Jisumitiro miyaminaa ficiminaafiti diicaji, nooboro.

¹¹ Jaadi imeeneneque isi asatyuudi fanoocoro ejeevesuumoro fuucuumo Jesu dojicuti.

Jesu Foojohoma Iicaaboco Buheesuhi.

(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

¹² Jaanaa Jesu tuucuumijeri icaunaaca saafi gaseuhi foojohoma iicaubo. Jaabo Jesuco aatyimeuboro memuvuubo, jinijejaagoviro dij#cin#boro diiboco nuuhi: Aivoj#bo, idiimogohachijji uco buheesu, nooboro.

¹³ Jaanegui Jesu ihuseri diiboco udud#ciuboro nuuhi: Imeguehi. Buheetecu, nooboro.

Jilli unuusumiro ifoojoho diiboti buuhi. ¹⁴ Jaaboro Jesu taj#bauhi m#haiñoobaco j#bogotibo iicaqui. Jaaboco nuubo: Difoo. Jaaboro sacer-dotejaa difico dihifusuto. Jaaboro toono ico iimibachuno jaadabadi iicano

asigayiti satyoobo Moocaanico deecivoto Moise ataj#baunobadi iicanoco. Jaanoco miyaminaa aatyimemere igaajaqui ubuheecunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanaa Jesuti ij#bocasiuno janaaniviro feehicauhi. Jaabojaa sihididi miyaminaa igaivehicauhi diiboco uguubunicivamoco iguihuvanoti ibuheesuqui. ¹⁶ Jaarunaa Jesu miyaminaa achahahi ofooboro Moocaanima iimaahicauhi.

Jesu Buheesuhi Id#no Isifañ#boco.

(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

¹⁷ Safoono Jesu miyaminaaco j#beguehicauhi. Jaanaa diibo fiitino giciniumo saatoho fariseomoto, caatiniminaa icamo Galilea, Judea, Jerusale icacuumijeti asaaciniumo. Jaamofeenevi Moocaani mitya ifusucafetehicauhi iguihuvamoco ubuheesunofeenedi. ¹⁸ Jaanaa gaseumo saatoho gaifimi id#no isifañ#uboco cigaijери ihiibimoro fañoojavi ij#hacumoro Jesu imefeene ifaduqui moonihicaurumo. ¹⁹ Jaarumo ij#cafetequi imoonicuuruhi sihididi miyaminaama eteteciniunegui caamo ufuumoro iniibahucuco afaayicimoro iguihuvauboco icigaijema caamoti niitusuumo miyaminaa uufocodi. Jaamoro Jesu imefeenevi faduumo. ²⁰ Jaano diito miyaavogoco Jesu aatyimeuboro iguihuvauboco nuubo: Miyaminaafi, dihimiti ico buusucafutucuuhi, nooboro.

²¹ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, caatiniminaa icamo ticovauhi esamaaiumo: ¿M#joho jaani jilli onooboro Moocaanico ihiimaari imitino omoon#bo? ¿M#joho imitico buusujitirahi? Saafiro Moocaani imitico buusujirahi, noomoro.

²² Jilli noomoro esamaaiunoco Jesu agaajaciuboro nuuhi: ¿Collihi am#hai tolli mehesamaahi? ²³ Fameediro itih#runoco dihimiti imibachucafutucuuhi neehi, tolliro bu gañiivoobo, d#go onono. ²⁴ Jaaneguiiha am#haico gaajasuji uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo jiiinjehallivi imiti imibachu mityama iicanoco, nooboro.

Jaadi nuubo id#no isifañ#uboco: Ico neehi, gañiivo. Jaaboro dicigaijeque d#ci#bo, fuucu diijajaago, nooboro.

²⁵ Jaasumiro id#no isifañ#ubo gañiivuuhi diito imefeenevi. Jaaboro icigaijeque toonohallivi isiucinihicaunoco #ciuboro fuucuubo ijajaago Moocaanico imooboro. ²⁶ Jaaneri famooro ajabafituumoro Moocaanico imehicaumo. Jaamoro sihididi iigutuumoro nuumo: Jaachij# mahatyimehi aivo ajabafirano, noomoro.

Jesu Levico Coovahi.

(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

²⁷ Jaanobuunati Jesu fuuhi impuesto jaadusuminaafi Levi onoobojaago, ajaadusuhicaumañeri giciniiba icauboco nuutuubo: Tadyojicuti disaa, nooboro.

²⁸ Jaanegui Levi fuuhi Jesuma paryi fanoocoro toonovi ejeevesuuboro.

²⁹ Jaanegui toonobuunati Levi Jesudi eetavuuhi ijafaño guiraaj#baimoco. Jaanaa sihididi saatoho impuesto jaadusuminaa imachuqui gicininiciniuhi diitoma, bu sihididi saatoho miyaminaa icano. ³⁰ Jaanoma icamo fariseomi, caatiniminaa icamo Jesu j#bogominaaditi imitino iimaauhi: ¿Collihi am#hai mamachuhi, mahaduhi icano impuesto jaadusuminaama, bu saatoho imiti miyaminaa icamoma? noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Imimo iguihuvatimo taabuminaafico imogotatihi. Jaanoti iguihuvamoro imoy#icifihi taabuminaafico. ³² Jaabadiro uujoho imino icahi onoomoco cuuhuvaqui saahin#hi. Iimifitimegui saahi iimiti ifico ijeevesuqui, nooboro.

Jesuco Dilluumo Machutimo Aigafinohallivi.
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

³³ Jaanegui diito Jesuco dilluuhi: ¿Collihi jana Jua jibogominaa, fariseomi jibogominaa icamo machutimo aigamoro sihidi Moocaanima iimaahicamo? ¿Jana milliti dita machuhicahi, aduhicahi icano? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu oovicuboro iimusuhi: Taabava jibaimovi oovicihi. ¿Nacu amihai taabava jibaimojaa mucuuhuvamoco machusutimo mahaigasujirahi tojaabo icanaaca? Tobadi tajibogominaama icahi. ³⁵ Jaanoti icajinehiica diitediti uco udumiticijino. Jaadi jari idasuno iicaneri aigajimo, nooboro.

³⁶ Jaaboro diitoco bohono Moocaani jibogoco ijibeguequi jilli ohoovicuboro nuubo: Mihaiñooba aivo bochehu gaachehuti quiticitatitahi eedechehuco imaahuniqui. Jaanoti tolli imooniruva bochehu icaruno eedechehubadi icacujiruno. Jaanomaryo bobaryu eedechehufañoti imijitirahi. ³⁷ Jaabadiro bofaihu aivofaihuco asimi meehe eetavota eedejutafaño mificutatitahi. Jaanoti tolli momooniruva tofaihu tujutaco ejerucaruneri fatyejirahi. Jaaneri tofaihu, tujuta icano gañicafetejirahi.

³⁸ anegui bofaihuco bojutafaño mificutahi. Jaano fanociro imino ficucafetefihi.* ³⁹ Siino nuubehiica: Eedeefaihuco aivofaihuco aadumo, bofaihuco imogotatitahi: Eedeefaihu aivofaihu imihi, noomoro.†

6

Jibogominaa Icihi Arrozbadi Ejeevano Trigo Onoonoco Jaguisifucusumi.
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

¹ Safoono Jesu jaguisifucusumi basutaanofeenedi igooboro feehicauhi. Jaanaa ijibogominaa trigo noovataco icimoro feehicauhi. Jaamoro ifagaanooco ihuseneri iquichecimoro ifagaanooco machuhicauhi. ² Jaanegui saatoho fariseomito diitoco dilluuhi: ¿Collihi amihai mududicamaaihi jaguisifucusumi momoonitatinoco? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Jana amihai magaajatihica aamefa onoonoco, safoono David diiboma iicaumo ajebama icamoma omoonunoco? ⁴ Miuro Moocaani ijafaño ufuuboro jeeivo maahunoco icuboro machuubo, jaaboro bu tolliro acubo diiboma iicaumoco icano. Toono Moocaanico ejeecivucuuno maahunoco idimoro sacerdotemi machujirahi, nooboro.

⁵ Jaadi bu tolliro nuubo: Jaguisifucuco mityano mehesicinihi. Miyaano tolliru. Jaaruno janaanici ujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo mityahi, nooboro.

Ihuse Ifigatyuubo.
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

⁶ Jaadi sifoo jaguisifucusumi Jesu sinagogajafaño ufuuboro ticovauhi miyaminaaco ijibogoobo. Jaanaa icaubo saafi miyaminaafi imiyanaagohuse ifigatyuubo. ⁷ Jaanaa caatiniminaa, fariseomi icamo hfinichicauhi Jesuco: ¿Naa jaguisifucusumi buheesujiibo? noomoro siibadi iicanohalliti diibohallivi ihimaaqui.

⁸ Jaamo tolli esamaaiunoco agaajacuboro ihuse ifigatyuuboco nuubo: Gañiivoobo jono diitofeenevi dulleeve, nooboro. Jaanegui diibo agañiivuuboro feenevi julleeveuhi. ⁹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Ene amihai

* **5:38** Jilli Jesu nuuhi eedeeljibogoco mejeevesumoro bohono jibogocoro meheetaveji. † **5:39** Jilli nuubo eedeehifico mihimogomoro bohono ifico mihimeguejitinoco.

dilluji: ¿Jinejeque Moise tajibauhi jaguisifucusumi momooniqui iiminoco, nacu iimitinoco? ¿Mubuheesunoco, nacu miguijeninoco? nooboro.

¹⁰ Jesu ihuufocori iicaumoco fahigovaco emeeciuboro nuubo ihuse ifigatyuboco: Dihuseque fallirihicaru, nooboro.

Jaanegui diibo afallirihicaruuneri diibo use imituuhi. ¹¹ Jaaneri saato ho sihidì sifiratuuhi. Jaamoro sanomiro dillucasihicauhi: ¿Milli fine momoonijirahi? noomoro Jesuditi.

Jesu Icihi Minisuminaati Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idino.

(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

¹² Jaasumi Jesu fuuhi ifabaijaago Moocanima ihiimaahui. Jaabo icauhi fucuhachuta cigatiibo Moocanima ihiimaaboro. ¹³ Jaanaa meseseveudi coovaubo ijibogominaaco. Jaamoti iciubo fahuseeci motihaiti miimisiici idimoco. Jaamoco momoniubo minisuminaati. ¹⁴ Jaamo momono jino Simon icaruuboco Pedroti omomoniubo, Andre onoobo Simon nahabo, Jacoobo, Jua, Felipe, Bartolome, ¹⁵ Mateo, Tomas, bu Jacoobo Alfeo onoobo achi, bu Simon onoobo cananistamiobo, ¹⁶ Jacoobo achi Juda, bu sajuda Iscariote onoobo Jesuco aaciujibo icamo.

Jesu Sihidi Miyaminaaco Jibeguehi.

(Mt 4.23-25)

¹⁷ Jaamoma Jesu togaji nigaciti iniituuboro nametije iicaumaño ijibogominaama fitafutuumo, tolliro bu sihidì fahigovao miyaminaa icauhi, Judea jiinjieo miyaminaa, Jerusale miyaminaa, Tiro, Sidon icano muuaijinioto icamo. Jinoodimo gaseuhi Jesu iijico uguubunicivaumo, bu diitoco iguihuvanoti ibuheesuqui icano asaaumo. ¹⁸ Iimitino ijima iicaumo tolliro buheesucafetehicauhi. ¹⁹ Jilli famoova Jesuco idudiciqui moonihicauhi famoovaaco imityari ubuheesuhicauneguiiha.

Imo Imo Mihicano, Idaasuno Mihicano Icano.

(Mt 5.1-12)

²⁰ Jaanoma iicaabo Jesu ijibogominaaco nuuhi: Imicani amihai Moocanico mihimogomo mihidaasufimaño. Jaamaño amihai Moocani aivojifaño mihicaji.

²¹ Imicani amihai jisumi Moocanico magaajanoco aivo mihimogomo. Jaanegui ufucu imo imo mihicaji.

Imicani amihai jisumi mataacasimo. Jaarumo ufucu imo imo mihicaneri mejebecasiji.

²² Imicani amihai mihicahi miyaminaa amihaiico ijihavesumi, buhi amihaiico agañsumi, amihaiditi imitino ihiimaasumi, amihai momoco iimitinobadi ijihavesumi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo momoco imiyaavogonohalliti. ²³ Jaasumi mihimibaivomoro imo imo mihicacu guiraano amihai jaadama niquejefaño mihicajineguiiha. Tolliro tuucuumijeo eedeetemihai Moocani iimaaminaaco idaasuno moonihicauhi.

²⁴ Jaanoti idaasucani amihai mihicaji sihidì minihibamivamo, amihai imino imo imo jisumiro mihicacuumo.

²⁵ Idaasucani amihai jisumi mutuvacinimo, ufucu sihidì mahajebavajimo.

Idaasucani amihai jisumi mejebecasimo, ufucu idaasuri mataacasijimo.

²⁶ Idaasucani amihaiji, amihaiti famooro miyaminaa iminoono ihiimaasumi. Bu tolliro diito eedeetemihai imiti jibogominaaditi: Imimo, noomoro iimaahicauhi.

Mominaaco Magaijino.

(Mt 5.38-48; 7.12)

²⁷ Jaanoti amihai uco muguubunicimoco neehi: Amihai minaaco magaiji. Imino momooni amihai ico ijheguemeque. ²⁸ Imino monoo amihai ico imitino onoomoco. Moocaanima mihiima amihai ico imitino onoomohallivi. ²⁹ Jaanoti saatoho amihai ico, amihai ime saanaago imeti agabavacuhachijji tolliro saanaago imeque mahaci tolliro bu igabacuqui. Jaanoti saatoho amihai caamoojaco udumitihachijji, bu tolliro amihai sacoco mahaci isatyequi. ³⁰ Jilli daaci cayaatyohacho ico siinoco idillumoco. Jaanoti bu sita diinoco icicuunoco dihiimaasucudino. ³¹ Amihai ico sita imino omooninoco mihimogobadi, sitaaco imino momooni.

³² Jaanoti amihai ico agaijimocoro bu magaijihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Jilli famoova tolli moonifihi, iimifitimo bu tolliro moonifihi icano. ³³ Jaanoti bu amihai ico imino omoonimocoro, imino momoonihachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo tolli moonifihi. ³⁴ Jaanoti: Diitoti siinoco iciqui, noomoro siinoco mahachijji, ¿coyomo imi fine toono? Tolliro bu iimifitimo iimitimoco siinoco acifihi; Diitoti siinoco mihiciqui, noomoro. ³⁵ Jaanoti amihai, amihai minaaco magaiji, sinehejeque diitoco mahaci: Diitoti siinoco toono jaada mihiciqui, nootimo. Jaachijji guiraajino amihai ico niqejefano ajaaduno. Jaamo Moocaani caamovohi iicaabo seemeti mihicahi. Jaabo diibo tolliro imino moonibo famocoro, bu aacinohallivi cahacisutimo iicahicarumoco, iimitimeheje iicarumoco icano. ³⁶ Jaanegui amihai sitaaco mihidaasugo amihai tahe Moocaani iicabadi.

Amihai Sitaaditi Imitino Mehesicinimoro Mihiimaadino.

(Mt 7.1-5)

³⁷ Sitaaditi imitino mehesicinimoro mihiimaadino, jaachijji Moocaani amihai ico tolliro neejitih. Sitaaco iimitico meneedino, jaachijji Moocaani amihai imitico neejitih. Sifiima mihibacasinoco imino mihimibachucasi amihai imitico Moocaani ibususqui. ³⁸ Sitaaco siinoco mahaci. Jaaneguiha amihai ico bu Moocaani tolli aciji; illegucufano imino ooviciboro, imino gatyuci kuhufono cabiciboro tetecuuboro. Jaanoti amihai sitaaco mohoovobadiro Moocaani amihai ico eeveji, ³⁹ nooboro Jesu jilli oovicuhi: ¿Nacu ihaallima achahaaboco bu sifi ihaallima achahaabo siquejirahi? ¿Nacu famisiciro ifapaajefano aquetetejitirahi? ⁴⁰ Jaabadiro cayaaty miyaminaa ijibogominaafi janaanici jeevatatih. Jari ijibogonoco iimivucudi ijibogominaafibadi jeevajirahi.

⁴¹ ¿Milli jaabo dinahabo aallifano icano beevagayicoro adaatyimeebe, dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetih? ⁴² ¿Milli jaabo dinahaboco neejirahi: Tahanabo, ene ico dihaallifano icano beevagayico iciqui, neejirahi dihaallifano cutuucidino iicanoco daatyimetibo? Tajeebi imih, nooboro sitaaco abañfiibo, iticoni dihaallifano iicatuucico duci. Jaadi jari imino daatyimeji dinahabo aallifano icano beevagayico. Jaadi diiboco adaamusuubo ganñji.

Imohoco Inoovatatiro Magaajatahi.

(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Chahaho imoho iimiho iimitinoco onoovaho. Jaabadiro chahaho iimitiho iiminoco onoovaho. ⁴⁴ Jaamaño inoovatatiro siyomo imohonoco magaajatahi. Jariimiho añajebaco noovajitirahi. Tolliro sisimicohai baacuhico noovajitirahi. ⁴⁵ Jaabadi iimihuseebe iiminocoro neefih miyaano ijeebifano iicamaño. Jaabadiro iimitibo imitino iimaanicihi, ijeebifano iimitino iicamaño. Jaamaño iijiri ihiimaano ijeebifano agahaficinnoti saahi.

Ija Tano Eetavovi Oovicino.
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿Collihi amihai uco: Aivojübo, Aivojübo, monoomoro uujoho ononoco meheetavehicatori? ⁴⁷ Amihaico neeji: ¿Jinejebadi fine jeevaabo tajaago asaaboro uco uguubuuboro uujoho atajübanoco eheetavoobo? ⁴⁸ Fine saafi miyaminaafi iijaco eheetavuubobadi iticoni seediubo faicuvano. Jaadi tanooco nicuubo guisibanohallivi. Jaanobuunati teehi amachituuno inifaihu sefano toojaco icihinurahi. Jaaruno toojaco maryibasutühi, guisibanohallivi cuhufono tano inicucinümaño. ⁴⁹ Jaanoti uco guubucuruubo uujoho atajübarunoco omoonitübo jilli jeevahi; ticovono iijaco jiiñgaibaahohallivi cahajino ificuubobadi jeevahi. Jaaja teehi amachituuneri inifaihu toojaco sefano icihinüneri tooja acutuuhi. Jaaneri tooja paryi imivocafutuuhi ifinija.

7

Jesu Buheesuhi Romanomi Amocasimünaa Aivojübo Cojimünaafico.
(Mt 8.5-13)

¹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimaahicaunobuunati fuucuubo Capernau cumivi. ² Jahi icaubo aivojübo romanomi oobo. Jaabo icojimünaafico sihidü agaijübo guihuvauhi. Jaabo niinovacuuhi. ³ Jaabo ihaivojübo Jesuti ihiimaunoco uguubuuboro judiomifeenetü iquillahutoco galluubo Jesuco ijübeguetequi asaaboro diibo jeevivomünaafico ibuheesuvaqui. ⁴ Jaamo Jesujaa ufuumoro ticovauhi diiboco onoomo: Romano aivojübo daamusu, aivo imihuseebe ⁵ muucuumico aivo gaijübo. Jaaboro mühaidi sinagogajaco eetavusuhinübo, noomoro.

⁶ Jaanegui Jesu diitoma fuuhi. Jaamo fiitüvucunaa romano aivojübo saatoho inahabonimünaaco galluuhi Jesuco ineetequi: Hühoho Aivojübo, jaafa icacuuno sihidü jeevahi jaabo ijafaño asaajiruno. ⁷ Cono bu uuro dijaago ico icütoobo foonova. Jaaneguiha saatüboro tahigotüro dinoo. Jaaneri tacomünaafi buheejü. ⁸ Uujoho bu icaruubo aivojüto tajübaguiino icahi. Jaabadüro bu amocasimünaahallivi uujoho aivojübotü icahi. Jaamoti saatohoco: Difoo, unuusumi fonicümo. Jaamoti saatohoco: Disaa, unuusumi saanicümo, tollüro tacomünaafico: Siinoco deetavo, unuusumi eetavonicübo, nooboro.

⁹ Jaanoco Jesu uguubuuboro sihidü jabafituuhi. Jaaboro diibo dojücutü sihidü asaumoco emeeüboro nuubo: Miyanotüro aivo Israel cumimünaa icarumofaño atyümetühi jaani janaanüci miyaavogoco, nooboro.

¹⁰ Jaamo ihaivojübo agalluumo iijajaa dojücuvüro uhuumümo atyümeuhi icojimünaafi ubuheetecuumoco.

Jesu Buheesuhi Fibaijügo Achico.

¹¹ Jaanobuunati Jesu fuuhi Nain onocuumüjaago. Jaaboma feehicaumo ijübogomünaa, sihidü miyamünaa icamo. ¹² Jaabo tuucuumitü ifiitüvuubo atyümeuhi chuumuhuco icütequi asatyumoco fibaijügo seemene idüboro iicaubo iguijeveuboco. Jaagoma sihidü tuucuumio miyamünaa fuuhi. ¹³ Jaagoco Jesu aatyümeuboro idaasuguuhi. Jaaboro diigoco nuubo: ¹⁴ Taajirahana, nooboro ichuumuhujaa ufuuboro tuuhuco dudücütübo. Jaasumiro tuuhuco ihüibümo julleecamaaiuhi. Jaanegui Jesu ichuumuhuco nuuhi: Sicafehi, ico neehi: ¡Gañüivo! nooboro.

¹⁵ Jaasumiro uchuumucuubo agañüvuuboro casüvuuhi. Jaaboro iimaacuubo. Jaaboco Jesu siino seejüco acüuhi. ¹⁶ Jaanoco aatyümeumo sihidüro iguüumoro Moocaanico imehicauhi: Sihidü jeevaabo aivo Moocaani iimaamünaafi

miihaivi jafevehi, noomoro. Bu neehicauhi: Moocaani saahi iicumico itaajasuqui, noomoro.

¹⁷ Jaanoco guubuumo paryi Judea jiinjeri ihallidi iicaucuumineri Jesu omoonunoco.

Jua Nitiminaafi Agalluumo.

(Mt 11.2-19)

¹⁸ Jaamo Juama iicahicaumo diiboco paryi jiibugucuuhi Jesuditi. Jaanegui diitoti miimisiiciti ocoovauboro, ¹⁹ Jesujaa galluubo idillutequi: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Jaanoti diibo iicatihachijiji sifico iteemequi? ²⁰ Jaanegui Jua agalluumo Jesujaa ufuumoro nuuhi: Jua Nitiminaafi miihaico galluuhico midilluqui: ¿Naa miyaano ijoho oono Cristo asaajiibo? ¿Nacu sifico meteemeji? noomoro.

²¹ Jaamo diito diibovi ifutuunaaca Jesu buheesuhi sihidi miyaminaaco iguihuvanoti, iimitino ijimiti icano, tolliro aatyimetimehejeque ihaallinoco imitusuhicaubo. ²² Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Mofoo. Jaamoro Jua Nitiminaafico mijibogo mahatyimeneque, muguubunoco icano. Mijibogo milliaatyimetimo atyimeneque, igotimo iguehi, ifoojohoma iicamo buheesucafetehi, inohojino uguubutimo guubucuuhi, iguijeveme siino buheesucafetehi. Jaanoti idasufiimoco taajasujibogoco jibeguehi. ²³ Imicani icajiibo uuvi iimitinoco aatyimetiboro imiyaavogoobo, nooboro.

²⁴ Jaadi Jua Nitiminaafi agalluumo ufuunobuunati Jesu miyaminaaco Jua Nitiminaafiditi nuuhi: ¿Jinejeque amiihai memeecejeuhi sicaihigovi? ¿Saafi noofaijicuco guibuhuba ebebehinobadi iicatiiboco, eti? ²⁵ ¿Nacu, jinejeque memeecejeuhi? ¿Saafi miyaminaafi iminoono gaachehunofaño jiciniuboco? Jilli icautino. Amiihairyo magaajahi iminoonofaño ijiciniimo aivojito iijanofaño icanicahi sinehejeri imo imo iicamo. ²⁶ Jaanoti ¿jinejeque nacu memeecejeuhi? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafico? Jijhi, miyaano, saafi janaanici Moocaani iimaaminaa janaanici ejeevaabo. ²⁷ Diibo Jua, diiboco tahimega agalluujinoco Caatinahaamefaño jilli onooobo:

Uujoho tajiibogominaafico, dihimegavi galluuhi, dihimega jiihaico iimibachuqui.

²⁸ Amiihaico neehi: Paryicino miyaminaafeeneti chahamo Moocaani iimaaminaa Jua Nitiminaafi janaanici iicamo: Jaarunofaño jisumiti sihidi ejeevatibo Moocaani aivojifaño Jua janaanici sihidi jeevahi, nooboro.

²⁹ Jaanoco paryi miyaminaa impuesto jaadusuminaa icamo Jua nitico agaayiciumo miyaavuguuhi Moocaani tajiiba miyaano iicaunoco. ³⁰ Jaarunaa fariseomi, caatiniminaa icamo Jua nitico agaayiciutimo thisuuhi Moocaani iimuguuboro diitedi omoonujirunoco. ³¹ Jaanoma iicaubo Aivojibo Jesu nuuhi: ¿Jinejevi fine jisumio miyaminaaco ooviciji? ¿Jinejebadi fine jeevamo? ³² Jijhi, jilli fine ooviciji oono seeme gohasinovi acasivomo abañamaaimoro igataavominaaco ocoovadiinamaainicimobadi jeevamo: Amiihaidi siruuco miguisicuurahi. Jaarunaa mihimogotihimagaaseneque, noomo. Jaanegui idasujijeque taca mamasivaqui, noomo. Jaarunaa mihimogotihimagaaseneque, noomo. ³³ Jaabadi iicano Jua Nitiminaafi saauhi machutiboro aigafibo, aivofaihuco adutibo icano. Jaaboco amiihai iimitino ijima iicaabo meneehicauhi. ³⁴ Jaanobuunati saahi uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo amachuubo, aaduubo icano. Jaaboco amiihai uco meneehicahi machufifibo, adufifibo impuesto jaadusuminaa, imitiminaa icamo gataavominaafi uco meneehicahi. ³⁵ Jaarunaa Moocaani gaaja miyaano iicano gaajacacafetehi diiboco agaajamofañodi, nuubo.

Jesu Icahi Fariseomioobo Simon Ijafaño.

³⁶ Jaanaa saafi fariseomiobo Jesuco coovauhi diiboma imachuqui. Jaanegui Jesu jaaha ufuuboro imachuqui casivuuhi. ³⁷ Jaanaa saafigo gaigo tuucuumiogo imitino iicahicaugo Jesu Simon fariseomiobo iijajaa amachutuunoco agaajaciugoro saaugo, alabastro paaje gatyuuci diriba imono facicisucinifaihuma. ³⁸ Jaago taagoro Jesu tihai kojivi iminifutuugoro ticoniugo Jesu tihaiñoco ihaalli tofaihuneri ejeesugo. Jaagoro imeebaiguri ifilluugoro totihaijeque ninicihicaugo. Jaadi ifacicifaihuco toonohallivi tucaruugo. ³⁹ Jaanoco, Jesuco ucuuhuvaubo ifariseomiobo aatyimeuboro esamaaiuhi: Jaani miya, Moocaani iimaaminaafi icaruva gaajajiruubo miihoho diiboco coyomo miyaminaago ududicinoco miiro diigo imitino iicafino gaigo, nooboro ijeebifañodi.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ifariseomioboco nuuhi: Simon enecau ico siinoco neequi, nooboro.

Jaanegui ifariseomiobo iimusuuhi: Dinoo, jibogominaafi, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miimisiicico saafi nihibamico aaciunoco debehicaui. Saafi debeuhi sahuse boogava ticovovi. Jaanoti saafi debeuhi cincuentadi aameva iicano. ⁴² Jaarunoco diiboco ajaaduutinoma iicaubo famisicicoro ideudaco jeevesucuui. Ene uco dinoo; ¿Naa cajaan fine diitisi janaanici diiboco gajjhi? nooboro.

⁴³ Jaanegui Simon diiboco iimusuuhi: Fine janaanici guiraano edebeuruubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jjhi, jahi, ⁴⁴ nooboro diigoco emeeciuboro Simonco nuuhi: ¿Naa daatyimehi jaamoco? Uujoho diijafa saarahi. Jaaruuboco nifaihuti daacitihitatyihai nitiqui. Jaanoti jaamo gaigo uco tatyihai ihaalli tofaihuri nitihit. Jaagoro imeebaiguri filluugo. ⁴⁵ Uco ninicitihit. Jaanoti diigo agasetiro suufenitihitatyihai ininicigo. ⁴⁶ Uco deesutihit facicifaihuri taañigaico. Jaanoti diigo diriba facicinoco tatyihai jeesuhi. ⁴⁷ Jaanegui ico neehi: Sihidi iimitico ubuusucuuneguiiha uco sihidi agaijnofeenedi gaajacafotono. Jaanoti saafico ajashunoco uujoho ubusuubo ajashuno uco gajjhi, nooboro.

⁴⁸ Jaadi diigoco nuubo: Dihimitico ico buusucuui, nooboro.

⁴⁹ Jaanaa saatohoco diiboma ucuuhuvaumo igicinumañoti ticovauhi onocasio: ¿Miihoho fine jaani imiti icarunoco ubuusuuubo? noomoro.

⁵⁰ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Taajasucafutucuui imiyaavogomaño, sajeebii fuucu, nooboro.

8

Jesuco Aamusuhicaumo Gaigoomi.

¹ Jaanobuunati Jesu faacuumivari feehicaui jibogooboro acihicaui Moocaani aivoji iijico. Jaaboma icahicaumo motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. ² Tolliro bu saatoho gaigoomi diiboma gataavehicaui diibo, diitoco iimitino ijimiti, iguihuvati icano ubuheesuhicaumo. Jaamofeneri icaugo Maria Magdalena onoo. Jaagoti sahuse juugahuseti miimisiici icano iimitino ijimi ihinuugo; ³ tolliro Chuzo Herode kojiminaafi taaba Juana onoo, bu Susana onoo icano, bu sihidi saatoho diitoco amusuhicaumo inehejema iicaumeheje.

Basuminaafivi Ohoovicino.

(Mt 13.1-9; Mr 4.1-9)

⁴ Jaasumi sihidi miyaminaa faacuumivati saahicaui Jesuco emeeciivamo. Jaamo sihidi iigaivuumoma iimaahicaubo siinovii ooviciboro nuuhi: ⁵ Saafi basuminaafi fuuhi abasutuubo itoogañoco. Jaabo basuuboro ufuuno

samañoono acutuuhi j̄haifaño. Jaanoco quicuhicaumo, bu jaanoco joomi asaaumoro machuuhi. ⁶ Jaanoti samañoono acutuuhi guisihallivi. Jaano ihiinuuruno chuumuuhi amaiutimaño. ⁷ Jaanoti samañoono aifuuhi jarimihoonofeenevi. Jaaruno toonoma sano ihiinurunoco ijarimi macanisuuhi toonohallivi ujusiuneri. ⁸ Jaanoti samañoono aifuuhi iimino jinijevi. Jaano ifiivuuno sihidi noovauhi ciendigaiva ticovovi.

Jilli nooboro Jesu sefano nuuhi: Am̄hai nohojima mihicahachiji muguubu, nooboro.

Jesu J̄buguuhi Milliti Tolli Ohooviciunoco.

(Mt 13.10-17; Mr 4.10-12)

⁹ Jaanogui diiboco ij̄bogominaa dilluuhi: ¿Milli eneejirunoco tolli dohoovichi? noomoro.

¹⁰ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Am̄haico imino Moocaani aivoji agaa-jaratino gaajasuhicahi. Jaanoti sitaaco siinovi ooviciboro uujoho neehicahi. Jaamo emeecirumo aatyimetimobadi iicaqui. Bu oovichi jaamo uguubucuurumo guubutimobadi iicaqui.

Jesu J̄buguuhi Jilli Enejirunoco Ohooviciunoco.

(Mt 13.18-23; Mr 4.13-20)

¹¹ Jilli eneejiruno toono: Itoogaiño Moocaani iiji, eneejiruno. ¹² J̄haifaño ahaacotono onono: Saatoho uguubucuurunoco Satanas asaaboro ijeeb̄fañoti ichi imiyaavogomoro ataajajiruneguiha, eneejiruno.

¹³ Jaanoti guisihallivi aacutuuno onono: Saatoho imo imo gaayicirumo imino abacocoovatimaño jihachutaro imiyaavogomo. Jaamoco iji inisusumi ejeevesumoro dojicuviro minifotomo, eneejiruno. ¹⁴ Jaanoti jarimihoonofeenevi aacutuuno onono guubucuurumo gueenene icatino toonoco macanisuno sinehejejaagoro ijeeb̄ iicamaño nihibami imiguiharo, jinijeminaa iimogono jaagoviro ijeeb̄ iicamaño noovasutimo, eneejiruno.

¹⁵ Jaanoti iimino jinijevi aacutuuno onono imino jeeb̄ma iicamo imino uguubunimoro miyaaveguehi Moocaani iijico. Jaamo imino ofoomo imino noovasuhi, eneejiruno.

Cijigai Mecuvi Ohoovicino.

(Mr 4.21-25)

¹⁶ ¿M̄joho cijigai mecuco inifutusumoro siineri fabaacutahi, cigaijeguiino ficutahi icano? Caamo mificutahi toojaco aachicinofaño ijicafotomo ihatyimequi. ¹⁷ Jaabadi chahano otoovono ifuvusutino iicano, jisumi agaajaratino ufucu paryi fanooro foovono gaajacafeteji.

¹⁸ Jaanogui imino muguubu: Diito Moocaani iijico agaayicimoco siino janaanici aciji. Jaanoti toonoco imiyaavogot̄boti dumiiciji: Uuma icano, unuurunoco.

Jesu Nahabomi, Seeji Icamo.

(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

¹⁹ Jaanaaca saumo Jesu nahabomi, seeji icamo diibo icauhigo ifeequi. Jaarumo diibovi ifutuutih sihidi miyaminaa iicaumaño. ²⁰ Jaanogui saatoho Jesuco j̄buguuhi: Diiseeji, dinahabomi icamo jahisi icahi. Jaamo dijaa saajirahi, noomoro.

²¹ Jaanogui diitoco nuubo: Moocaani iijico uguubumoro omoonimo, diito naha gaharubi, tañahabomi icano, nooboro.

Jesu L̄caruhi Guibuhuba, Tyuucal Icanoco.

(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

²² Safoono Jesu ijibogominaama jicafutuuhi muuaifaño iicauga meene-gafaño. Jaaboro diitoco nuubo: Masigo onagoojinivi, nooboro.

²³ Jaanegui fuumaaca Jesu imeenegafaño cigauhi. Jaanaa fuumoco guibuhuba sefano iciuhi. Jaaneri imeenegafa sihidi nifaihu gahafuuhi. Jaaneri imeenega niituurahi. ²⁴ Jaanegui Jesuco aacuumoro nuumo: ¡Mojibogominaafi, Mojibogominaafi, miniituucuuhi! noomoro.

Jaanegui Jesu aacuuboro guibuhuba, tyuucai icanoco ibauhi. Jaasumiro illivuunoro paryi sicutuuno. ²⁵ Jaanegui ijibogominaaco nuuhi: ¿Milli jana amihai miyaavogo icahi? nuubo Jesu.

Jaarunaa diito iigutumoro jabafituuhi. Jaamoro dillucasiuhi sanomiro: ¿Mijoho fine jaani? Guibuhuba, nifaihu icarunoco atajibano diiboco: Jii, neehi, noomoro.

Gadarenomi oobo Ijimima Icaubo.

(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

²⁶ Jaanofeenevi ifutuumo gadarenomi jinijevi Galilea jinije cojivi.

²⁷ Jaabo Jesu imeenegati isi iinuubaaca diibojaa saubo tuucuumi oobo, sicijetiro ififaño ijimima icaubo. Jaabo gaachehufaño icacuutibo, jaah icacuutibo cihojino iicahigo iicaaboro feehicaubo. ²⁸ Jaabo Jesuco aatyimeuboro diiboguino memuvuubo gaibaciniboro, sefano nuuhi: ¿Collahi tajaan saahi, ijoho Jesu Moocaani caamovohi iicaabo Achi? Ico Moocanifañodi neehi: Idaasuno uco moonidino, nooboro.

²⁹ Jilli nuubo Jesu ihijico: Diiboti dihiino, nooboro, atajibahicauneguiha. Fiiva foova ihiji diiboco gaayicihicauhi. Jaaneguiha miyaminaa diiboco agaayicimoro jigaiñehiri sisiuhi ihusene, itihaiño icanoco sama icaqui. Jaarunoco udubaicuboro ihiji diiboco gaasuhicauhi sihiguehejevi.

³⁰ Jaaboco Jesu dilluui: ¿Mijoho dimomo? nooboro.

Jaanegui iimusubo: Cuumi tamomo, nooboro.

Jilli nuubo diibofaño sihidi iimitino ijimi jicafutuumaño. Jaamo ihijimi Jesuco dilluui; ³¹ Moocaani eheetavuuhoji ijimico igañiqui iguirahojifaño diitoco gañitibo icaqui. ³² Jaanaa sihidi faafaimi icauhi ifagajivi amachuumo. Jaanegui ihijimi Jesuco dilluui ifaafaimifaño jicafetequi. Jaanegui: Jii, nuubo. ³³ Jaasumiro diiboti ihinuunoro ifaafaimifaño jicafutuumo. Jaaneri paryi ifaafaimi ifagajiti muuaifaño aafuumoro paryi macaniumo.

³⁴ Jaanoco ifaafaimi toomoinaa aatyimeumo iigutumoro goovano fuumo ifaacuumifaño buhi icameheje icamoco jibogomoro. ³⁵ Jaanegui miyaminaa fuuhi: ¿Milli iicano? noomoro emecituumo. Jaamo Jesu iicahigo ifutuumo ijimima icauboco atyimeuhi ihijimima chahuuboco. Jaabo Jesu cojivi gicinubo imichehufaño jicininbo imino icacuuboco. Jaaneri sihidi miyaminaa iguiuhi. ³⁶ Jaanoco aatyimeumo diitoco jibuguuhi, milli ijimima icauboco ubuheesuunoco. ³⁷ Jaanoma icaumo gadarenominaa ticovauhi Jesuco agalluumo ijinijeti ifeequi diibo tolli omoonunoti sihidi iiguunoro. Jaanegui Jesu meenegafaño jicafutuuhi ifeequi. ³⁸ Jaarunaa ihijimi diiboti ihinuubo Jesuco dilluui diiboma ifeequi. Jaarunaa Jesu diiboco tajibauhi ifitafetequi. ³⁹ Jaaboro nuubo: Diijajaa duhumi. Jaaboro paryi diibogo Moocaani ico omooninoco, nooboro.

Jaanegui paryi tuucuumiri jibogooboro fuuhi Jesu diiboco omoonunoco.

Jairo Aicigai, Bu Saafigo Jesu Gaachehuco Ududcigo Icano.

(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

⁴⁰ Jaanaa Jesu onagoo muuaivi ifutuuboco miyaminaa imo imo gaayicuihi, paryi diiboco eteemehicaumaño. ⁴¹ Jaanaa gaseubo Jairo onooobo sinagogaja aivojibo. Jaabo Jesuguino ajavuvuuboro imino diiboco nuuhi Jesu diibo

iijajaa ifeequi. ⁴² Idii goro ille fahuseeci motihaiti mificabaci idii no icacuurogo iguijevecuujineguiiha. Jaanegui Jesu ufuuboma sihidi miyaminaa ufuumo diiboco ijene jimatajeruhicauhi.

⁴³ Jaamofeenevi icaugo saafigo fahuseeci motihaiti mificabaci ticovovi icacuugo tijeheri.* Jaarugo buheehicautihi. ⁴⁴ Jaago Jesu bujinagoti asaagoro igaachehujinibaco dudiciugo. Jaasumiro diigoco itijoho llivihu.

⁴⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

Jaarunoco famoro: Chahano, eneehicauneguiiha, Pedro inahabomi icamo nuuhi: Mojiibogominaafi, miyaminaa ico fahigovati ijimatajerunoco; ¿milli jaabo dilluhi: ¿Mijoho uco dudicihi? nooboro.

⁴⁶ Jaarunaa Jesu nuuhi: Saatoho uco dudicihi gaajacihitamiyari saatoho ubuheete neque, nooboro.

⁴⁷ Diigo omoonunoco agaajaciuneguiiha sihidi vivivivi iigutuugoro saauhi. Jaagoro iguiino ememuuuugoro miyaminaa imefeenevi jibuguugo milliti ududiciunoco, jaasumiro ubuheenoco icano. ⁴⁸ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Gaha, buheesucafutucuuhi imiyaavogomaño. Sajeebi fuucu, nooboro.

⁴⁹ Jesu ihiimaanaaca Jairo sinagogaja aivojibo iijati saafi asaaboro Jairoco noovauhi: Daicigai guijevecuuhi; Jibogominaafico dihiimaasucudino, nooboro.

⁵⁰ Jaanoco Jesu uguubuuboro Jairoco nuuhi: Diiguetedino. Jilli miyaavogo, daicigai buheejii, nooboro.

⁵¹ Toojavi ifutuudi mihaiñoobaco faño satyuutibo idimoro Pedro, Jacoobo, Jua, diigo caanimisi icamomaryo faño fuubo. ⁵² Jaanaa fañojavii saatoho taacasimoro iimaafivehicauhi diigo iguijeveuneri. Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Mataajirahana, guijevetigo. Jilli cigago, nooboro.

⁵³ Jaarunaa diiboco dejecuumo iguijevecuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanegui Jesu diigoco ihuseti agaayicuboro sefano nuuhi: Bagocaja, gañivo, nooboro.

⁵⁵ Jaasumiro diigo ubuheeteugoro gañivuuhi. Jaanegui Jesu tajibauhi diigoco ihobajaaqui. ⁵⁶ Jaaneri caanimisi sihidi jabafituuhi. Jaarunaa Jesu nuuhi: Mihaiñoobaco mahatyimeneque mijibeguedino, nooboro.

9

Jesu Galluuhii Fahuseeci Motihaiti Miimisiici Idimo Ijibogominaaco. (Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

¹ Jaanobuunati Jesu fahuseeci motihaiti miimisiici idimo ijibogominaaco igaiyicihu. Jaaboro imitya, bu iiji icanoco aciubo fanoohimiti ijimihallivi diitoco buhi igavaracuqui, tolliro guihuvaco ibuheesuqui icano. ² Galluubo diitoco Moocaani aivoji jibogoco ijibeguequi, iguihuvamoco ibuheesuqui icano. ³ Jaaboro diitoco nuubo: Jinehejebaco masatyedino mofoomo que-seibaco, lleegucubaco, duviricubaco, nihibamibaco icano. Caamoojaco miijaaci masatyedino. Sajaamaryo mofoo. ⁴ Coojaavihacho mihifotojafaño mihica, siijafaño, bu siijafaño icatino. Jari tomañoti mofoodi tojati mihiino. ⁵ Jaanoti amihaiico agaayicitimañoti mihiinomoro amihai tihai paajeguiino jiinico diitojaa matatacu diitohallivi toono jibogobadi iicaqui, nooboro.

⁶ Jaanegui ijibogominaa fuuhi fahigovadi taajasujibogoco jibogomoro, iguihuvamoco buheesumoro icano.

Herode Esamaaje Mitauhi.

⁷ Jaasumi aivojibo Herode guubuuhii Jesu omoonihicaunoco. Jaaneri sihidi eesamaahicauhigo iinigai mitauhi. Saatoho neehicauhi: Jua

* **8:43** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaanegui taabuminaaco paryi inehejeri jaaduhicaurugo, onoonoco.

Nitiminaafi siino buheetehi, noomoro. ⁸ Jaanoti saatohe neehicauhi: Moocaani iimaaminaafi Elia jafevehi, noomoro. Jaanoti saatohe neehicauhi: Siicijeototi Moocaani iimaaminaafi buheetehi, noomoro. ⁹ Jaarunaa Herode nuuhi: Uujoho du quiticisuuhi Jua nigaico. Jaanegui jana, ¿mijoho jaani diibediti jibocasinoco uguubuubo? nooboro Herode atyimeguehicauhi Jesuco.

Jesu Machusuhi Cinco Mildimoco.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

¹⁰ Jaamo iminisuminaa uhuumiumo Jesuco jibuguuhi imino moonimoro efeehicaunoco. Jaanegui diitoco satyuubo buhigovi Betsaida cuumi fitino. ¹¹ Jaanoco miyaminaa agaajaciumoro diito dojicuti fuuhi. Jaamoco Jesu agaayicuboro Moocaani aivoji iijico jibeguehicauhi, tolliro iguihuvamoco buheehicaubo.

¹² Jaanaa mihijicuudi Jesujaago saamo fahuseeci motihaiti miimisiicidimo iminisuminaa. Jaamoro diiboco nuumo: Miyaminaaco galluucu ijaguisitequi, jaamoro imachuqui iijano iicahigo jimañovi jinejeba chahahi, noomoro.

¹³ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Amihairyo diitoco mamachusu, nooboro. Jaanegui diito nuuhi: Mihaima chahano, idinoro sahuse maahugayino, bu miimisiici taavaabomisigayici, ¿milli fine mofoomoro machutaati manaa-jeteji paryi jito miyaminaadi? noomoro.

¹⁴ Jaamo igaifimiro cinco mildimo icauhi. Jaanoti gaigoomi, bu seeme icano oovarautihi. Jaanegui Jesu jibogominaaco nuuhi: Monoo icasicamaaiqui cincuentadimova saaje, nooboro.

¹⁵ Jaanegui tolli omoonineri famoro casicamaaiuhi. ¹⁶ Jaadi Jesu sahuse imaahugayino, itaavaabomisi icanoco agaayicuboro niquejejaagoco emeecuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuboro jibogominaaco aciubo miyaminaaco diito ihaciqui. ¹⁷ Jaanoco paryi famoro amachuumo utuvaumoro imono icauhi. Jaadi ihatyuuvoco ananimumo gahafusuuhi jibaiñoco fahuseeci motihaiti miibaici idinoco.

Pedro Neehi Jesu Diibo Cristo Asaajiibo Icanoco.
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

¹⁸ Safoono Jesu Moocaanima iinoro ihiimaahicaudi jibogominaaco dilluubo: ¿Nacu mijohova uujoho iicanoco neehicamo miyaminaa? nooboro.

¹⁹ Jaanegui iimusumo: Saatohe neehicahi: Jua Nitiminaafi. Jaanoti saatohe: Elia neehicahi. Jaanoti saatohe: Cajaanihacho fine siicijeototi Moocaani iimaaminaafi ubuheeteebe, neehicahi, noomoro.

²⁰ Jaarunaa siino dilluubo: Jaana amihai, ¿mijoho uujoho iicanoco meneehicahi? nooboro.

Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Ijoho Cristo Moocaani agalluubo, nooboro.

Jesu Iguivejinoco Jibeguehi.
(Mt 16.20-28; Mr 8.30-9.1)

²¹ Jaarunaa Jesu diitoco imino faguuhi mihaiñoobaco jibogotimo iicaqui, nuubo. ²² Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo sihidi idasuno icaji quillahuto, sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo uco jiheveji. Jaamoro gaicaasujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, nooboro.

²³ Jaanobuunati famocoro nuubo: Cajaanihacho tadyojicuti asaagoobo difi gaijico ajabaveebere tadyojicuti fafucuvaciviro isaaqui ifico idasuno omoonisujinoco iguitibo. ²⁴ Jaanoti ifico agaijibo, ifico mitasuji. Jaanoti taaguiinodi ifico imitasuubo ifico taajasuji. ²⁵ Miuro saafi miyaminaafi paryi jiniije busumijeque gaayiciruubo. Jaaruubo ijeebico

imitasuuboro ifinisuruva, ¿nacu milliti imijiruno? ²⁶ Jaabadi cajaanibadi uuti, tajiibogojiti icano unucufeeveti, tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo nucufefeji guhirubi aivojiri, itoomominaama aivojibobadi asaadi. ²⁷ Miyanotiro amiihaico neehi: Jino mihicamoti icamo saatoho Mooaani aivojico aatimetinohachuta gujivetimo icano, nooboro.

Jesu Moocaani Aivojico Ifusuno.

(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

²⁸ Jaanobuunati sajaguisi njequeti Jesu fuuhi ifagajijaago Moocaanima ihiimaqui Pedro, bu Jacoobo, bu Jua icamoma. ²⁹ Jaabo Jesu Moocaanima iimaunaaca ihime siibadi minifutuuhi igaachehu sisese minifutuuhi aricuno. ³⁰ Jaabovi jafeveumisi miimisiici gaifimisi Moise, Elia icamisi diiboma iimaamisiro. ³¹ Jaamisi icauhi imino aricunofeeneri. Jaamisi iimaahicauhi Jesu Jerusalevi iguijeveujinoco. ³² Jaanaa Pedro inahabomisiima sihidi cigara aivuurunaa cigatimo icahicauhi. Jaamo atyimeuhi Jesu, bu icojiri iicaumisi icamo imico. ³³ Jaamisi diitisi Jesuti fuucuunaaca Pedro diiboco nuuhi: Mojiibogominaafi, Imicani jimaño mihicano. Masi minijeganiqui migaaci, saga icano nijeganoti; idi saga, Moisedi saga, Eliadi saga icano, nuubo Pedro. Jilli onoonoco esicinitibo iimaauhi.

³⁴ Jaabo ihiimaunaaca diitoco aimuufai mibaacuui. Jaaneri sihidi igutuumo ihaimuufaifaño iicauneri. ³⁵ Jaanaa guubuumo ihaimuufaifañoti unuunoco: Jaani taseemene agaijibo. Diibo onoonoco muguubunici.

³⁶ Tolli unuunobuunati Jesu iinoro icacuuboco atyimeumo. Jaarunoco diito mico jibogotimo lliivi icauumo.

Jesu Buheesuui Sicafefi Ijima Icauboco.

(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

³⁷ Jaano sesevedi Jesu Pedromiima togajiti niituunaaca sihidi miyaminaa Jesujaa saauhi. ³⁸ Jaamofeeneti saafi Jesuco sefano nuuhi: Jibogominaafi, taseemeneque meeci, idiboro uudi iicaaboco. ³⁹ Jaaboco iji agaayiciboro gaibasuhicahi, chuumusuhicahi, iijiri jivaasecuco iinusuhicahi idasuno omooniboro suufenihicatibo. ⁴⁰ Dijibogominaaco nuucuurahi buhi igañiqui. Jaaruuboco inisurunofaño iinotibo, nooboro.

⁴¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Ii jeedi fine imiyaavogotino miyaminaa jito iimitimo, ¿mihachuta fine amiihaico jaabiciboro icaji? nooboro diiboco: Juugavi daachico siva, nuuhi.

⁴² Jaanegui isivaabo Jesuvi fiitivuunaaca ihiji diiboco jinijehallivi agañuboro diiboco chuumusuubo. Jaarunaa Jesu ihijico jibauhi. Jaaboro isicafefico ubuheesuuboro caanico aciubo. ⁴³ Jaaneri famoro jabafituuhi Mooaani sihidi ejeevauneri.

Siino Jesu Iguijevejinoco Jibeguehi.

(Mt 17.22-23; Mr 9.30-32)

Jaanaa famoro Jesu omoonuneri eetyeunaaca nuubo jibogominaaco: ⁴⁴ Jinooco imino muguubu. Jaamoro majabajeevedino: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo miyaminaa usefaño acicafeteji, nooboro.

⁴⁵ Jaarunoco jibogominaa gaajahicautihi diitoco unuunoco diitedi toovono iicaumaño. Jaanoco diitoco jibeguequi idillujirumo ñihicuguehicauhi.

¿Cajaanibadi Fine Imiyaabeji? Onoocasino.

(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

⁴⁶ Jaamoro jibogominaa jenaucasihicauhi cajaanibadi fine diitoti imiyaaboti iicaqui. ⁴⁷ Jaanoco Jesu gaajacuihi diito tolli eesamaaiunoco. Jaaboro

seemeneque #ciuboro iicojivi ficuubo. ⁴⁸ Jaaboro diitoco nuubo: Taafeenedi jiisee seemeneque agaayicimo, uco gaayicahi. Jaamo uco agaayicimo, tolliro gaayicahi uco agalluuboco. Jaanoti paryi am#haifeeneti sihidi ejevati#bo, diibo janaanici jeevahi.

Mominaafi Iicat#bo Mojaagodi Iicaabo.

(Mr 9.38-40)

⁴⁹ Jaanegui Jua Jesuco nuuhi: Mojj#bogominaafi, m#hai mahatyimehi saafico dimomofañodi ijico agañ#boco. Jaaruuboco m#h#bahi m#haima #gotineguiiha, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mih#bajirahana. Mominaafi iicat#bo mojaagodi iicaabo, nooboro.

Jesu #bahi Jacoobo, Bu Jua Icamisico.

⁵¹ Jesu niquejefaño ufuucuujino ifiticuudi quehecuno iminifutuuboro Jerusalejaagovi fuubo. ⁵² Jaaboro ihimega j#bogominaaco galluubo. Jaamo fuuhi Samaria jini#jeo cuumijaago diibo imega #fetejimañoco iimibachuqui. ⁵³ Jaarunaa samaritanomi imuguut#hi diiboco toonovi agaayicuno Jerusalevi ufuunoco agaajaumoro. ⁵⁴ Jaanoco Jacoobo, bu Jua icamisi aatyimeumisiro Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #diimeguehi niquejefañoti diitohallivi #jigaico magalluunoco diitoco ifinisiqui? noomisiro.*

⁵⁵ Jaarunaa Jesu diitisico emeeciuboro diitisico #bauhi.†

⁵⁶ Jaadi fuumo siicumijaago.

Jesuma Ufuujirumo.

(Mt 8.19-22)

⁵⁷ Jaamo j#hairi fuunaa saafi Jesuco nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi fahigova #joho ofoohigo, nooboro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Bajihimi ihojinoma icahi, tolliro joomi ihicunoma icahi. Jaanoti uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tañigaico conoovi #siucarujirumaño chahahi, nooboro.

⁵⁹ Jaadi Jesu saafico nuuhi: Tadyoj#cuti disaa, nooboro.

Jaarunaa diibo nuuhi: Jaafahiica iticoni guhirubi iguijevedihivi #c#d#hiica, nooboro.

⁶⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tahi diito ifinjitino fiivoma iicatimo iguijevemeque #ji. Jaanoti #joho difoo. Jaaboro Moocaani aivoj# j#bogoco diibogo, nooboro.

⁶¹ Jaanaa bu sifi nuuhi: Aivoj#bo, #ma feejirahi. Jaafahi iticoni taajaminaaco fitacuvahi, nooboro.

⁶² Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: M#joho siinojaa ofoomo dojicujaagoco esamaaitathi imijitiruno Moocaani aivoj#di, nooboro.

10

Jesu Galluuhi Setentadimoco.

¹ Jaanobuunati tolliro siino Aivoj#bo Jesu ic#uhi setentadimoco. Jaaboro ihimega galluubo miimisici saaje faacuumivari diibo ufuujihiguehejedi.

² Jilli nooboro: Miyaano sihidiro basuta onoovano naamucuuhi. Jaarunaa toono dudicamaajeminaa ajashuhi. Jaabadiro sihidi miyaminaa teemehi Moocaanico agaayicijinoco. Jaanegui Moocaanico midillu,

* **9:54** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Elia Moocaani iimaaminaafi omoonubadi, onoonoco.

† **9:55** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Am#hai magaa#at#hi coyomo gaijama am#hai mi#canoco. Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saauti#hi miyaminaa ifinoco finisiqui. Diitoco taajasuqui saauhi, nooboro, onoonoco.

dudicamaajeminaaco igalluuqui diitojaago. ³ Jaanegui amihai mofoo; Mehesicini, amihai gallsuhi oveja seeme jicumifeenedi ofoonicibadi. ⁴ Lleegucubaco masatyedino. Nihibamibaco, tihapaaje siipaajebaco masatyedino. Mihaiñoobaco jiihaivi midillumo mehecafetedino. ⁵ Iticoni majaavejaotoco midillu, jilli: Sajeebi mihica jiijaoto, noomoro. ⁶ Jaajaoto sajeebima iicafimo iicahachii: Amihai sajeebi, noomoro midilluno diitoma icaji. Jaanoti achahahachii: amihaijaagoviro uumijino. ⁷ Saajafaño mihicamoro mamachu, mahadu icano diito amihai aacinehejeque. Jilli dudicamaajeminaafi ijaadaco gaayicifihi. Iijaneri siijati, siijati icano mefeedino. ⁸ Cuucuumivihacho amihai imino agaayicimañovi mihicamoro mamachu amihai aacinehejeque. ⁹ Jaamañeri iicamo iguihuvamoco mubuheesu. Jaamoro monoo: Moocaani aivoji amihaiti fiitacuui, noomoro. ¹⁰ Jaanoti cuucuumivihacho mihifotomoco agaayicimañovi jahisi mihiinomoroo monoo: ¹¹ Amihai cuumio jiini motihaipaajeguiino ijivonoco matatacuhi amihai mihimitimo jibogobadi icano. Jaarunaa magaja Moocaani aivoji amihaiti ifiiticurunoco. ¹² Amihai nehi: Moocaani niinoono ajaadufucu iicasumi, tuucuumi janaanici idaasuno iicaji Sodoma cuumioto iicajino janaanici.

Uguubutino Miyaminaa.
(Mt 11.20-24)

¹³ jidaasucaniji ijoho Corazin cuumi! jidaasucaniji ijoho Betsaida cuumi! icano. Iivi iicabadi aatyimeratatinoco Tiro cuumivi, Sidon cuumivi icano mooniruva sicije iimiti ifico ejeevesumoro, ifusujirumo idaasuvono gaachehuco icicamaaimoro, baiguijiri jeemere icano. ¹⁴ Jaanoti amihai, Moocaani niinoono ajaadufucu, janaanici idaasuno iimitinoco magaayiciji Tiro, Sidon icaucuumijeoto janaanici. ¹⁵ Jaanoti ijoho Capernaum cuumi: Fine uujoho niquejefaño gañiyicicafeteji, nehi. Jaarunaa guinoviro gañicafeteji guijeveminaa iicahigo, nooboro ijibogominaaco nuubo: ¹⁶ Amihai uguubumo, uco guubuhi. Jaanoti amihai agaayicitimo, uco gaayicitihii. Uco agaayicitimo tolliro uco agalluuboco gaayicitihii.

Jibogominaa Setentadimo Uhuumiuno.

¹⁷ Jaamo setentadimo ufuumo imo imo uumiuhi noomoro: Aivojibo iimitino ijimi icarumomaryo mihai mityagomo dimomofeenedi, noomoro.

¹⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jihii, ifinicinaaca Satanas niquejefañoti aquetehi sisi anamebanicibadi. ¹⁹ Uujoho amihai mityaco acihii jiinimomi, juuvemi icamohallivi miquicuqui. Tolliro paryi iji mityaco miguiinoniqui jaarumo millii icatimo mihicaqui. ²⁰ Jaaruneri imo imo mihicadino. Idinoro amihai momo niquejefaño iicacuuneri imo imo mihica, nooboro.

Jesu Imo Imo Icahi.
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

²¹ Jaasumiro Jesu sihidi imo imo minifutuuhi Moocaani Gajari. Jaaboro Moocaanico nuubo: Guihi, imino ijoho niqueje Aivojibo, jiinijeo Aivojibo idiicaabo. Jinooco agaajafimoti, eesicinimoti icano afataniboro seemebadi iicamoco dihifusuhi. Jihii Guihi, ijoho tolli idiimogobadi.

²² Guihirubi uco paryi fanoovaco acihii. Mihai gaajatihii Illico. Idiboro Caani gaajahi. Jaabadiro mihai gaajatihii Caanico. Idiboro Illi gaajahi. Jaaboco Illi miyaminaaco gaajasujirahi, ²³ nooboro ijibogominaaco emeeciuboro diitocoro nuubo: Imicani icamo amihai mahatymeneque aatymeme. ²⁴ Amihai nehi: Ajashutimo Moocaani iimaaminaa, bu

aivojito icamo atyimeguehicauhi jino amihai mahatyimeneque. Jaarumo atyimeutih. Guubuguehicaumo jino amihai muguubunoco. Jaarunoco guubuutimo.

Iimihuseebe Samaritanoobovi Ohoovicino.

²⁵ Jaanaaca saafi Moise tajiba jibogominaafi agañiivuuboro fuuhi Jesuma ihiimaatuubo. Jaabo ifuruubo diiboco inisuubo dilluui: Jibogominaafi, ¿milli fine moonijirahi ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

²⁶ Jaanaaca Jesu nuuhi: ¿Milli naa nacu Moise tajibaco caatinuui? ¿Milli nacu meechicahi? nooboro.

²⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivojibo Moocaanico gaiji paryi diifiima, dijeebima, disefama, dihesamaajema icano: Tolliro gaiji difitino iicamoco difibadiro, nooboro.

²⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jihi, imino neehi tolli omoonihachijji ifinijitino fiivoma diicaji, nuubo.

²⁹ Jaarunaa diibo, Jesuco idilluunoco agaihuñuboro siino nuubo: ¿Mijoho nacu tafitino iicamo? nooboro.

³⁰ Jaanegui Jesu ooviciboro nuuhi: Safoono saafi miyaminaafi fuuhi Jerusaleti Jericojaago ofoocinijiri. Jaaboco nanivaminaa ahaamumoro inehejeque iciumo paryi igaachehunoma. Jaamoro niinovacuuboco ejeevesumoro fuumo. ³¹ Jaanaaca saafi sacerdotemioobo toojiri saauhi. Jaarubo tehesinotiro emeeciuboro fatyuuhi. ³² Jaanobuunati tolliro levimioobo toojiri saauhi. Jaaboco tolliro tehesinotiro emeeciuboro fatyuuho. ³³ Jaanaa tolliro Samaria jinijeoobo toojiri ufuubo diiboco emeeciuboro idaasuvuuhi. ³⁴ Jaaboro diibojaa ufuuboro itujaavonoco taabuubo diiribari, vinofaihuri icano. Jaaboro toonoco isisiuboro iburrohallivi ificuuboro satyuuho icigatonicijafaño. Jaaboro diiboco tojafaño tuumuubo. ³⁵ Jaano sesevede isamaritano ufuucuudi tojaooboco aciubo mijeece nihibajeeceico. Jaaboro diiboco nuubo: Imino jaanico toomo. Janaanici dinihibamico diibohallivi agañihachijji uujoho ico jaaduji siino asaadi, nooboro. ³⁶ Jilli ooviciboro Jesu Moise tajiba jibogominaafico dilluui: ¿Nanivaminaafi ahaamuboco diitoti cajaan fine idi ifitinominaafi iicanicibadi aamusuubo? nooboro.

³⁷ Jaanegui nuubo: Eti bu diiboco idaasuguubo, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Foobo mijoho tolliro didaasugo, nooboro.

Jesu Icahi Martami Iijafaño.

³⁸ Jaabo Jesu efeehicaubo saacuumivi ifutuui. Jaaboco Marta onoogo iijafaño gaayiciuhi. ³⁹ Jaago Marta inagama icauhi Maria onoogoma. Jaago Maria Jesuguiino acasvuugoro guubunichicaugo Jesu onoonoco. ⁴⁰ Jaarunaa Marta sihidi sinehejeque omooninehejeriro icahicauhi. Jaagoro Jesujaago asaugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿nacu daatyimetih uuro dudicamaainaaca tañago ticovono iicanoco? Tajiba diigoco uco ihamusuqui, noogoro.

⁴¹ Jaarunaa Jesu diigoco nuuhi: Marta, Marta, sineheje dudicamaajejaagoviro idiicamaño dijeebii ico mitahi. ⁴² Jaarunaa icano sanooro imiyaano. Jaanoco Maria imiyaanoco gaayicihii mijoho diigoti udumitijitino, nooboro.

11

Jesu Jilli Jibuguuui Moocaanima Mihiimaaqui.
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Safoono Jesu Moocaanima iimaauhi samañovi. Jaanoco iimivuudi saafi ijibogominaafi nuuhi: Aivojibo, mihaico diibogo Moocaanima mihi-maaqui Jua ijibogominaaco ijibugubadi, nooboro.

² Jaanegui Jesu nuuhi:

Moocaanima mihiimaajisumi jilli meneehica: Moocaani niquejefaño idiicaabo, jaafa dimomo imino ijeevadi ficucafetehi. Jaafa dihaivoji saahi.* ³ Mihaico daaci machutaati fafucuvaaciviro. ⁴ Jaaboro mihaico mohimitico buusu, oono bu mihai, mihaico imitino omoonimoco toonoco mihimibachubadi. Jaaboro mihaico iji inisunofaño gañisudino, nooboro.†

⁵ Jaaboro ijibogominaaco nuubo: Jilli mohooviciqui; Amihaiti saafi inahaboniminaafima icahi: Jaabo fucufeenevi iijajaa ofooboro neetehi: Tañahabo uco daaci mihicaci, sahica icano maahunoti. ⁶ Saafi tañahabo sihogoti gasehi taajajaago. Jaaruuboco aacijiruno achahaneguiiha, nooboro. ⁷ Jaanoco diibova jilli iimusuuhi fañoojati: Lliivi diica; kuhufono guhuga fabaacinihi, taseemema micigacuui. ¿Milli bu ico agañiivooboro acijirahi? nooboro. ⁸ Jaanegui amihai neehi: Inahabo iicaneguiiha agañiivonoco imogotiruubo. Jaaruubo jilli agañiivooboro paryi idilluunoco diiboco acijiibo siino dillutiibo iicaqui. ⁹ Jaanegui amihai neehi: Midilluhachijji amihai Moocaani aciji. Bu tolliro miguiinohachijji mahatyimeji. Bu iguhugati mocoova amihai ifaayiciqui. ¹⁰ Idilluubo gaayicifihi. Bu tolliro iguiinoobo atyimefihi. Jaabadiro guhugati ocoovaaboco faayicifiimo.

¹¹ ¿Nacu cajaanoty, caani iseemene maahuco idillusumi fine guisibaco acijirahi? ¿Nacu bu taavaaboco idillusumi fine jininimoco acijirahi? ¹² ¿Nacu bu iivinoco idillusumi fine juuvehuco acijiruubo? ¹³ Jaamo amihai mi-himitirumo, iiminoco amihai seemeque mahacijirahi. Jaanegui Moocaani niquejefaño iicaabo Igaijaco aciji diiboco idillumoco, nooboro.

Jesuco Ijima Iicaabo Noomo.
(Mt 12.22-30; Mr 3.19-27)

¹⁴ Safoono Jesu iimitino ijico gañihuhi saafi miyaminaafico iimaasutiibo iicauboco. Jaabo ihiji ihinuunobuunati imiyaminaafi iimaacuui. Jaaneri sihidi miyaminaa jabafituui. ¹⁵ Jaarunaa saatoho nuuhi: Jaani iimitino ijimico gavaracuhicahi, ijimi aivojibo Beelzebu onobo mityari, noomoro.

¹⁶ Jaanoti saatoho Jesuco inisumo dilluhicauhi sihidi ejeevano niquejeonoco. ¹⁷ Jaarunaa diito esamaajeque agaajaciuboro diitoco nuuhi: Saafi aivojibo miyaminaa ijeevadi saaje udugaacamaaimoro sanomiro imonicasiruva diibo aivoji finijirahi. Tolliro saajaaoto sanomiro igaicaucasiruva finijirumo. ¹⁸ Sabadiro Satanas iyotomaryo imoonicasiruva, ¿milli bu imitya gueenene icajirahi? Jilli neehi, ijimi aivojibo Beelzebu mityari buhi uujoho ijimico agañino uco meneeneguiiha. ¹⁹ Jaanegui uujoho Beelzebu mityari agañihachijji, ¿nacu mijoho mityari amihai jibogominaa ijimico buhi gañihicahi? Jaamaño diito amihai gaajasuhi amihai sicamañoooco mihiimaanoco. ²⁰ Uujoho idiboro Moocaani mityari ijimico buhi gañihicahi. Jaanoti magaaja amihai Moocaani aivoji agasecuunoco.

²¹ Saafi miyaminaa sefano añijnoma iijaco otoomoobo iicasumi inehije imino icahi. ²² Jaarunaa sifi janaanici esefaabo asaaboro diiboco igui-inoniboro ihañijnoco dumitichi toonovi equehecutehicanoco. Jaadi inehijeque iciboro sitaama ifehi.

* **11:2** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa dijeebi onobadi eetavocafetehi, jinihallivi, oono niquejefaño iicabadi, onoonoco. † **11:4** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: paryi iimitinoti mihaico taajasu, onoonoco.

²³ Jaabadi tajaagodi iicatũbo tamĩnaafi, bu tajaagovi iigaiyĩcĩtũbo jillĩro fahĩgovavi gavaracusuhi.

Imitĩno Ijĩ Dojĩcuvĩro Siino Uhuuminĩcino.
(Mt 12.43-45)

²⁴ Iimitino ijĩ miyamĩnaafiti ihiinoobo foonĩchi, ifigaimañehejedi ijaguisĩqui guinooboro. Jaaruubo aatyĩmecuutĩsumi esamaaihĩnĩcĩbo: Dojĩcuvĩro uumiji taajajaago toojati asaahĩnĩhĩgovĩ, noobo. ²⁵ Jaabo siino uhuumiibo atyĩmehi miyamĩnaafi jeebĩco iija imino imibachucĩnija imino iguijaacĩnĩbadi icaaboco. ²⁶ Jaanegui ofoobo siino icĩtefiibo sahuse juugahuseti miimĩsiici idĩno aivo diibo janaanĩci iimitino ijĩmico. Jaamo paryĩ imiyamĩnaafi jeebĩfaño ijĩcafotomoro icafihi. Jaaneri imiyamĩnaafi iticonĩ imitino iicauno janaanĩci aivo imitino minifetefihi.

Miyanoĩro Imo Imo Mihicano.

²⁷ Jilli Jesu nuunaaca saafigo gaigo miyamĩnaafeenetĩ sefano nuuhi: ¡Imĩcani icago ico eseemevaugoro ico ifiivusuugo! noogoro.

²⁸ Jaaneguiiha Jesu nuuhi: ¡Imĩ janaanĩci imino Moocaani onoonoco uguubumoro omoonĩmo! nooboro.

Imitĩno Miyamĩnaa Sihidi Ejeevano Ifusuco Dilluhi.
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

²⁹ Jaanaa sihidi Jesujaago miyamĩnaa igaivomoro saahicauhi. Jaanegui tĩconĩubo ihiimaabo. Jisumio miyamĩnaa aivo imitĩhi. Jaamoro dillumo sihidi ejeevano ifusuco. Jaaruno ifusurajitĩhi; idĩnoro Moocaani iimaamĩnaafi Jonas ifusuta iicaubadĩreji. ³⁰ Jaabo Jonas Ninive cuumi miyamĩnaadi ifusubadi iicaubadi tollĩro uujoho Miyamĩnaafibadi Ifiivuubo jisumio miyamĩnaadi ifusubadi icaji. ³¹ Ufucu Moocaani, niinoono ajaadufucu jisumio miyamĩnaaco Saba onocuumi jĩnĩjeo aivojĩgo agañĩivogoro ditoco janaanĩci guĩnonĩji, diigo aivo tehesirunoti Salomon gaajaco iguubuqui asaaumaño. Jaarunaa jino amĩhaifeeneri Salomon janaanĩci uujoho iicaabo icahi. ³² Jaabadiro Ninive cuumimĩnaa niino jaadufucu agañĩivomoro jisumio miyamĩnaaco guĩnonĩji. Mĩro Ninive cuumimĩnaa imitico jeevesuhi Jonas diitoco Moocaani unuunoco ijĩbuguusumi. Jaabadiro jino Jonas janaanĩci uujoho iicaabo jino amĩhaifeeneri icahi, nooboro.

Mofi Imitino, Bu Imino Icano.
(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ ¿Mĩjoho cĩjĩgai mecuco inĩfutusumoro otoovohĩgo ficutatĩhi, guirihilluguiino? Caamo mĩficutahi fañoovavi ijĩcafotomo iseseque ihatyĩmequi. ³⁴ Mĩro saafi ihaallĩ iimitĩbo imino icajitĩrahi. Jaabadiro saafi ijeebĩ iimitĩbo imihusetĩhi. Jaabo imitĩnoguiino icaji. Jaanoti Moocaani ijeebĩco iimibachuhachĩjĩ imihusetejĩbo. Moocaani iimogobadi icacujĩbo. ³⁵ Jaanegui deesĩcĩni: Uujoho imihuseebe, unuuruno dijeebĩfaño iimitino icadino. ³⁶ Jaanoti paryĩ dififaño imino, imitino aivo achahahachĩjĩ, paryĩ difi imino ifuvusujĩno cĩjĩgaimecu ico ifoovori aachĩcĩnĩbadi, nooboro.

Jesu Fariseomĩ, Caatĩnimĩnaa Icamoco Iĩbauhi.
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

³⁷ Jaabo Jesu ihiimaunoco iimivuudi, saafi fariseomĩoobo Jesuco coovauhi ijajaago imachutequi. Jaanegui Jesu ufuuboro casĩvuuhi imachuqui. ³⁸ Jaarunaa ifariseomĩoobo jabafĩtuuhi Jesu diito tajĩba onobadi ihuseque nitamaaitĩbo amachuunoti. ³⁹ Jaarunaa Aivojĩbo Jesu nuuhi: Amĩhai fariseomĩ minitĩhi guirihilluno, butajene icano allĩcoro. Jaanoti amĩhai, amĩhai jeebĩfaño gahafĩcĩnĩhi imitino momoonĩmoro

mananivahicanehejeri. ⁴⁰ ¡Gaajaticanimó! ¿Jana nacu magaaatíhi allionoco eheetavuubo tolliro fañoonoco eheetavuunoco? ⁴¹ Jaanegui amíhai jeebifaño iicanoti #daasufimedi mahaci. Jaadi jari paryi amíhai ifi imiteji.

⁴² ¡Daasucaniji amíhai fariseomí mihicano! Amíhai Moocaanidi fahuseeciti sahaame mahacihí menta aameti, ruda aameti, paryi basuta mamachufinehejetí icano. Jaarumo sitaaco imino momoonítíhi Moocaanico magaijítíhi. Jinooco jeevesutímo fanoocicoro momooníjirahi.

⁴³ ¡Daasucaniji amíhai fariseomí mihicano! Sinagogajafaño mufuusumi imiyaano icaganocoro mihimoy#cifíhi. Tolliro jíhaiñofoño imino amíhaico idillunoco mihimoy#cifímo.

⁴⁴ ¡Daasucaniji amíhai caatinímínaa, fariseomí icamo: Mojeebí imíhi, noomoro sitaaco mabañífímo! Cíhojé toovono iicahojíbadí mihicamo. Jaahojíhallídí miyamínaa toojíco gaajatímo toojíhallídí #gonicíbadí mihicamo, nooboro.

⁴⁵ Jaanegui caatinímínaatí saafi iimusuuhi: Jí#bogomínaafi, míhaico eneejiruno tollí neehi, nooboro.

⁴⁶ Jaaneguiíha Jesu nuuhi: ¡Daasucani amíhai caatinímínaa mihicají! Amíhai sitaaco bocinoco mifiisesuhicahí míhaiñooba ajaabicítinoco. Jaamoro amíhai jillí usegai sagaibari mudud#chicatíhi.

⁴⁷ ¡Daasucaniji amíhai mihicají! Moocaani iimaamínaa cíhojínóhallíco misumesumoro mihimibachunoco meheetavehicahí amíhai eedeetemíhairyo agaicaaumo cíhojinoco. ⁴⁸ Jaamo tollí momoonímo amíhaihallíviro mí#beguehí amíhai eedeetemíhai omooníunofañodí mihicanoco; Míro díto gaicaauhí. Jaamo cíhojinoco amíhai meheetavehicahí.

⁴⁹ Jaanegui Moocaani igaaajafeenedí neehi: Galluuji Moocaani iimaamínaa, Moocaani minísumínaa icamoco. Jaamotí saatohoco gaicaaujimo, saatohoco idaasuno mooníjimo.

⁵⁰ Jaamo jisumio miyamínaaco Moocaani íhiimaamínaa tíjoho jaadaco íciji jíiníje ifívuunotí jisumíví iicaumoco díto agaisiraicíumo tíjoho jaadaco, ⁵¹ Abel tíjohotí ítíconí#bo Zacariaco Moocaani íjafaño, Moocaanico íjeecívequí asimíco agaicaaufímañotí íimimecu situví agaicaaubo tíjohoví níjequeeníjíbo. Jaanegui amíhaico neehi: Jisumio miyamínaaco Moocaani íhiimaamínaaco agaisiraicíumo jaadaco íciji.

⁵² ¡Daasucani amíhai mihicají caatinímínaa! Tuhugari ofoomoro agaajajiruno llaveque mafaatanímore míjicafototíhi, bu íjicafetejirumoco míjicafutusutíhi, nooboro.

⁵³ Jillí Jesu dítocono unuunoma íicamo fariseomí, caatinímínaa icamo síhídí díbojaa ísífiratumoro tícovauhí fanoovaco idillumo. ⁵⁴ Ífurumo díboco síbadí onoonóhallítí aivojító ímega díbohóllíví ímítíno íj#baguequí.

12

Uujoho Imihusehí, Noomoro Abañífmóhallíví Íj#bogono.

¹ Jaanaaca aivo síhídí miyamínaa íigaivuumo íjene quíccasíhícauhí. Jaanaa Jesu ítíconí íj#bogomínaaco nuuhi: Mehesícíní fariseomí juurísutaguijé: Imihusehí, noomoro abañífinotí. ² Aivo chahano afatanícínino, atyímeratíno íicano. Jaabadíro chahano otoovono, gaajaratíno íicano. ³ Jaamaño amíhai fucu cívohí munuuruno cuuje seseehígo guubuvusuji. Jaabadíro toovono mecufaño guhugaco mafabaacumoro jaabañogayí míhiímaaruno, coovano noocafetejí íija níjequetí.

*¿Mico Fine Mihiguijirahi?
(Mt 10.28-31)*

⁴ Tañahabomi, amahaico neehi: Mihiguijarahana oono miyaminaa ifico agaicaaufimoco. Jaarunobuunati milli minoco moonicujitirumo. ⁵ Jaanoti naha idibocoro mihigui iguijeninobuunati tolliro ijeebico cijigaifaño agañjiruubo mityama iicaaboco. Diibocoro mihigui.

⁶ Miuro sahusedimo joomico mijeegayiciriro manaajenichi. Diito iicaru-moti Moocaani jabajeevetihi. ⁷ Miuro paryi amahai nigai ijeene paryi oovocincuuhi sajehesari. Jaanegui mihiguijarahana, miuro amahai sihidi joomi guiraarumo janaanici magaijicafetehi.

*Miyaminaafeenevi Jesucristoco: Miyaabo, Onoomo.
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)*

⁸ Amahaico neehi: Miyaminaa imefeenevi uco: Miyaabo, onoomoco, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tolliro Moocaani toomominaa imefeenevi: Miyaabo, neeji. ⁹ Jaanoti uco utuunamaaimoco tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo tuunamaaji Moocaani toomominaa imefeenevi.

¹⁰ Tolliro cajaatyohacho uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti imitino ihiimaaruno diitoco buusucafetejirahi. Jaanoti Moocaani Gaijaditi imitino ihiimaamoco toono aivo buusurajithi jiihahallivi, bu ufucu niquejevici cano.

¹¹ Amahaico sinagogajafaño fagominaa aivojito icanojaago asatyusumi; ¿Milli fine iimusuji? ¿Milli fine neeji? noomoro gaihuiba mihicadino. ¹² Tolli mihicasumi Moocaani Gaija jibegueji milli mihimusujinoco, nooboro.

Sihidi Nihibamima Icaubo.

¹³ Jaanaa saafi miyaminaafeeneti Jesuco nuuhi: Jibogominaafi, tañahaboco dinoo guhirubihivi nehejeti uco feenedi ihaciqui, nooboro.

¹⁴ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu mijoho uco amahaihallivi ficuuhi fagominaati nihibami dugaacuminaafiti? nooboro.

¹⁵ Siino nuubo: Amahai ifico magaihuini. Jaamoro sihidi sinehe-jeque mihimoyicidino; Miyaminaafi ifi sihidi sinehejema iicanoti saatih, nooboro. ¹⁶ Diitoco jilli oovicuubo: Icaubo saafi sihidi sinehejema iicaubo. Jaabo ijiinijeque abasuuno sihidi noovauhi. ¹⁷ Jaanoco aatyimeuboro esamaaiubo: ¿Milli fine mooniji? Chahano aivo tabasuta noovaco ificujiruno, ¹⁸ nooboro esamaahicaubo. Jaadi nuubo: Gaajacuuhi omoonjinoco. Tamachutanoco ificuhicajaanoco agavaracuuboro siino coojano eetaveji. Jaaboro tojaajefaño paryi tabasuta noovataco ficuji paryi tañeheje icanoco. ¹⁹ Jaaboro tajeebico neeji: Tajeebi, sihidi sinehejema diicahi ajashutinoo ficabano ticovovi. Jaanegui daguisi, machu, daadu. Jaanoro imo imo diica, nooboro. ²⁰ Jaarunaa diiboco Moocaani nuuhi: Hijocho agaajatino miyaminaafi, jaachijio fucuro guijeveji. Jaanobuuna, ¿mijidi fine toono paryi ificuuno? nuubo Moocaani. ²¹ Jilli icafiibo miyaminaafi sihidi sinehe-jeque ifiguiharo ititibanibo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi idaasuubo.

*Moocaani Iseemeque Teemefihi.
(Mt 6.25-34)*

²² Jaadi Jesu jibogominaaco nuuhi: Amahaico neehi, gaihuiba mihicadino: ¿Jinejeque mamachuji, guijevetimo mihicaqui? ¿Jinejeque mijicafeteji? noomoro gaachehuti mehesamaaidino. ²³ Mofi machuta, gaachehu icano janaanici jaaducafetehi. ²⁴ Memeeeci uuhimico abasumoro icitatirumo imachuta iijanoma chaharumo. Jaarumoco Moocaani machutaaco acifihi. Jaamo diito joomi janaanivivi amahai majaaducafetehi. ²⁵ ¿Nacu cajaaty

fine gaihuiba iicaneri ifico janaanici medio metro ticovovi caamuvutusu-jirahi? ²⁶ Jino tihitiruunoco momoonijitirumo. ¿Collihi sinehejeque mehe-samaaimoro gaihuiba mihicahicahi?

²⁷ Eneecau oono deecanoco mihifinici, dudicamaaitiruno jaadihunoco eetavotiruno imino ujusinoco. Jaanoti aivojibo Salomon aivo sihidi jeevano iminoonoma icauruubo toono deecanobadi jeevautihi. ²⁸ Jaabo Moocaani ñaavahu icarunoco imino gaachehuco mijihacubadi omoonibo safucu jahisi icano sifucu cijigaifaño mijigasufirunoco. Jaanegui amihai miyaminaa ajashuno mimiyaavogomo, ¿collihi mimiyaavogotih? Jaabo ñaavahu janaanici amihaco imino jicujiibo? ²⁹ Jaanegui ¿jinejeque machuji? ¿jinejeque mahaduji? noomoro gaihuiba mihicadino. ³⁰ Miro imiyaavogotimo idinoro jinijeonehejequere guinefiihi. Jaanoti amihai Caani niquejefaño iicaabo.* Jaabo gaajacuui amihai paryi tonehejeri mucuujiivaachunoco. ³¹ Jaanegui iticoni Moocaani aivojico miguiino. Jaadi jari paryi tonehejeque bu magaayiciji.

Mubusumijema Niquejefaño Mihicano.

(Mt 6.19-21)

³² Mihiguijarahana amihai agaijimo amihai mahajashurahi. Jaarumoco Moocaani ihaivojico aacinoco imeguehi. ³³ Amihai nehejeque manaajemere idaasumoco mahaci; jilli meheetavo unuucujitino lleegucuco niquejefaño ifinijitinehejeque mificu tahi nanivaminaa achahahigo amihai nehejeque deeira ifinisutihigo. ³⁴ Miro amihai busumijeene iicahigovi tolliro amihai jeebii icajirahi.

Mihimibaivomoro Mihicacu.

³⁵ Mihimibaivomoro mihica amihai cijigai mecunoco minifutusumoro. ³⁶ Ihaivojibo ataabatoobo agasebeque iguhugati ocoovasumiro ifaayiciqui iicojiminaafi otoomonibadi. ³⁷ Imicani icajimo ihaivojibo jeecivominaa diiboco toomomovi agasesumi. Miyanotiro amihaco neehi: Ihaivojiboro iimibaivooboro diitoco casihacuji, jaaboro imachutaaco diitoma ifejiibo imachuqui. ³⁸ Jaamovi diibo fucufeenevi, cuujetavi icano toomomovi agasehachiji imicani icajimo tolli iicano jeecivominaa. ³⁹ Jinooco magaaja iija abajaabo tusumi nanivaminaafi asaanoco igajaruva cigatibo teemejiruubo. Jaaboro iijaco faayicisujitiruubo diibo nehejeque nanitibo iicaqui. ⁴⁰ Jaaneguiiha amihai mihimibaivomoro motoomo mehesicinitinaaca uu-joho Miyaminaafibadi Ifiivuubo siino saaji, nooboro.

Imino Jeecivominaafi, Iimitino Jeecivominaafi Icano.

(Mt 24.45-51)

⁴¹ Jaanegui diiboco Pedro dilluui: ¿Aivojibo, jino odoovicino mihaidiro nacu fameediro? nooboro.

⁴² Jaanegui Aivojibo nuui: Cajaanihacho ihaivojibo cojiminaafi imino iicaabo agaajaaboco iijaminaaco otoomooboro machutaaco ihaciqui ificuubo. ⁴³ Imicani icajiibo ihaivojibo agasesumi imino mooniboco aatyimevasumi. ⁴⁴ Miyanotiro amihaco neehi: Diiboco ihaivojibo paryi inehejehallivi aivojiboti ficuji. ⁴⁵ Jaanoti imitino ijeebifaño esamaaboro: Fine tahaivojibo goovajitino agasene, nooboro saatoho ihaivojibo jeecivominaaco idaasuno omooniboro, ticovono amachuuboro, aaduuboro iguiricavoobo. ⁴⁶ Jaanaa diibo gaajatinaaca cufucuhacho ihaivojibo gaseji. Jaaboro diiboco sihidiro ahaamiboro ficujiibo saatoho iimitimoco omoonibadi iicaqui. ⁴⁷ Jaanoti ihaivojibo atajibanoco gaajacuruubo

* **12:30** Moocaani

iimibaivooboro omoonitibo sihidiro aamicafeteji guiraano. ⁴⁸ Jaanoti saafi gaajatibo imitinoco omoonihachijji mūdino aamicafeteji. Mīro Moocaaniti guiraano agaayicihiniboco, bu guiraajino idilluno. Jaabadiro guiraano ificusuuboco, bu guiraajino idilluno.

Jesu Dugaacusuminaafi.

(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Uujoho saauhi jiinjehallivi c̄ijigaico inifutusuvaabo; ¡Imeguehi jisumiro ijigacuunoco! ⁵⁰ Nitisubadi idaasufaño dihiica nisucafeteji. ¡Guiraacani idaasuno icahi toono afatyotinochachuta! ⁵¹ ¿Nacu fine am̄hai uco: Jiinjehallivi sajeeb̄i icaco sivaabo, noomoro mehesicin̄ihi? Jaarunaa am̄haico: Chahano, neehi. Jilli uujoho miyaminaaco dugaacusuhi. ⁵² Jaamaño jisumitiro sahusedimo sajaato iicamo dugaaveji miimisiici, saafi icamo miimisiicihallivi; bu miimisiici, dugaaveji miimisiici, saafi icamohallivi. ⁵³ Caani illima moonicasiji, bu illi caanima moonicasiji icano. Tolliro seeji illehallivi, bu ille seejihallivi icano, tolliro iyaaja ibaabohallivi, bu ibaabohallivi iyaaja dugaaveji icano, nooboro.

Ificabavanoco Magaajacino.

(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

⁵⁴ Tolliro bu Jesu miyaminaaco nuuhi: Jimañovi Jerusalevi oestejaagoti nijaba asaasumi mahaigueji meneefihi. Jaabadi icafino. ⁵⁵ Jaanoti surjaagoti guibuhuba asaasumi ficabavajino monoonic̄ihi. Jaabadi icafino. ⁵⁶ ¡Bañifiiraminaa! Niquejeguiino iicanoco, jiinjehallivi iicanoco icano magaajarumo. ¿Collihica magaajat̄ihi am̄hai mihicanoco?

Diminaafima Sajeeb̄i Minifoto.

(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿Collihica am̄hairyo mihimibachut̄ihi? ⁵⁸ Saafi ijoho id̄hegueebe dihallivi aivojitoco ij̄bogotooboma ufuusumi j̄haivi diiboma imino diimaa. Jaamisiro siino mihimitocasi ico dugaacuminaafijaa satyediibo. Jaabo dugaacuminaafi ico sisiminaafico acijirahi. Jaabo isisiminaafi ico civojafaño j̄hacujirahi. ⁵⁹ Jaanegui ico neehi: Tah̄goti dihiinejitirahi niinojegayico adaadutinohachuta.

13

Am̄hai Imitico Mejeevesutihachijji Famooro Mifniji.

¹ Tusumi saatoho Jesujaa asaamoro diiboco j̄buguumo Pilato Galilea gaifimico agaisiraic̄uboro Moocaanico ijecivequi asimico agaisiraic̄umo t̄ijohoma diito t̄ijohoco acah̄sen̄unoco. ² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: ¿Jito Galilea gaifimi famoova janaan̄i fine iimitimaño jilli icamo, noomoro fine mehesamaahi? ³ Am̄haico chahano neehi: Tolliro am̄hai, am̄hai imitico mejeevesutihachijji paryi mifiniji. ⁴ ¿Nacu fine am̄hai joono Siloe torrehaci dieciochodimohallivi Jerusalevi aacutuuneri iguijeveumoti: Fine tah̄i iicamo janaan̄i imitimo, noomoro mehesamaahi? ⁵ Am̄haico chahano neehi: Tolliro am̄hai, am̄hai imitico mejeevesutihachijji paryi mifiniji, nooboro.

Higuera Onooho Imohovi Ohoovicino.

⁶ Jaaboro Jesu jilli ohoovic̄uboro nuuhi: Saafi miyaminaafi ibasutaho Higuerahoma icauhi. Jaahoco meecituubo fine noovacuuho nooboro. Jaarunaa noovautiho. ⁷ Jaanegui ibasuta toomominaafico nuubo: Meeci mificabaci, saficaba icano sanohallivi meecivahicarahi. Jaaruubo inoovaco atyimetat̄ihi. Jaanegui, diillucu; ¿Collihi bu toonovi onoovat̄iho icajirahi? nooboro. ⁸ Jaarunaa toono toomominaafi diiboco iimusuhi: Aivoj̄bo,

jaafahi jificaba icaho; ijiinijeque seediibo tanusuji. ⁹ Jaadi fine jari noovajiho. Jaanoti onoovacutihachiiji jei diillu, nooboro.

Jesu Jaguisisumi Iyoobai Iimitigoco Buheesuhi.

¹⁰ Safoono jaguisifucu Jesu sinagogajafaño jibeguehicauhi. ¹¹ Jaanaa tahi icaugo saafigo gaigo dieciocho ficabano ticovovi iguihuvaugo, iimitino iji omoonineri iyoobai fañoviro tejeeveuhi. Jaaneri sanoticovoro julleevectigo. ¹² Jaagoco Jesu aatyimeuboro ocoovauboro nuuhi: Gaigo, diguihuvati buheetecu, nooboro ¹³ ihuseneque diigohallivi ficuubo. Jaasumiro diigo sanoticovoro ujulleevogoro ticovauhi Moocaanico iimogo.

¹⁴ Jaarunaaca sinagogaja aivojibo Jesu jaguisisumi diigoco ubuheesu-unoma iicaubo sihidi isifiratuuboro miyaminaaco nuuhi: Sahuse juugahuseti safucu icano icahi mududicamaaiqui. Jaasumi masaa amhaico ibuheesuqui jaguisisumi icatino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui Aivojibo Jesu diiboco iimusuhi: Bañifiraminaa, jaguisisumi icarunaaca amhai joomico misinimoro masatyefihi nifaihuti mihisuu-tomo. ¹⁶ Jaanegui jaamo Abraham iyaaicigaico Satanas guihuvvari dieciotchodino ficabava ticovovi isisihinigoco, jaguisifucuvi iicanegui nacu misinaayujitirahi? nooboro.

¹⁷ Jilli Jesu unuineri, paryi diiboco ijiveveumo nucufevueuhi. Jaarunaa saatoho miyaminaa imo imo icauhi, Jesu sihidi jeevanoco omooninoco aatyimeumoro.

Mostaza Tooivi Ohoovicino.

(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

¹⁸ Jaaboro Jesu nuuhi: Jinejebadi fine jeevano Moocaani aivoji? Jinejevi fine ooviciji? ¹⁹ Fine mostaza noovatabadi jeevano. Jaano tooico miyaminaafi abasuno ujusinoro guiraaho imohoti minifetehi. Jaahohaafenevi joomi agahafomo ihicunoco eetavehi.

Juurisutaguijivi Ohoovicino.*

(Mt 13.33)

²⁰ Jaadi nuubo Jesu: Jinejevi oovicijirahi fine Moocaani aivojico? ²¹ Fine juurisutaguijico gaigo itacufaño minooci, sano icano ohoovogoro ificuuno paryi iitacuco adicahi, nooboro.

Ijene Jihai Aamiji.

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Jaabo Jesu Jerusale cuumijaago ofoobo jihai afatyocuumijevi jibogoboro feehicauhi. ²³ Jaanaa saafi diiboco dilluuhi: Aivojibo, jnaa midimoro taajaji? nooboro.

Jaanegui nuubo: ²⁴ Miguiino jaamo ijene jihai aamijiriro† mijicafetehi. Jaanegui amhaico neehi: Sihidi miyaminaa imegueji jicafotonoco. Jaarumo jicafetejitihhi. ²⁵ Iija abajaabo aganiivooboro iguhugaco afabaacunobuuna amhai jahisi mihicamo, mocoovaji: Aivojibo, mhaico faayici, noomoro. Jaarunaa diibo amhaico iimusuji: Mihijoho amhai?

Amhaico uujoho gaajatihhi, nooboro. ²⁶ Jaanegui amhai miticovaji diiboco monoomo: Ima mhai mamachuhicauhi, mahaduhicauhi icano tolliro ijoho muucuumijefaño dibeguehicauhi, noomoro. ²⁷ Jaarunaa amhaico neejibo: Amhaico nuucuuhi, amhaico uujoho gaajatihhi uuditi buhigovi miminifoto amhai iimitinoco momoonifino miyaminaa. ²⁸ Jaamo tahigo mataacasimoro amhai igaiñooco mohojisuji. Abraham, Isaac, Jacob, paryi

* 13:19 Levaduraguijivi Ohoovicino. † 13:24 Griego iijiri: aajashuno guhuga, noono.

Moocaani iimaaminaa icamo Moocaani aivojifaño icamoco maatyimemere amiihaico diitoti buhigovi agañicuumo mihicajimo. ²⁹ Jaanaa tolliro fahigovati miyaminaa saaji Moocaani aivojifaño acasivomoro imachuqui. ³⁰ Jaasumi miyaminaa jisumi guinov iicarumoti tusumi saatoho sihidi ejeevamoti minifeteji. Jaanoti jisumi sihidi jeevano iicarumoti saatoho tusumi guinov minifeteji, nooboro.†

Jesu Jerusale Cuumihallivi Taahi.
(Mt 23.37-39)

³¹ Jaafucu fariseomi asaaumoro Jesuco nuuhi: Jinooti sihi fuucu Herode imeguehi ico agaicaaunoco, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Mofoo, jaamoro toonaamuhuco monoo: Jaachijji, civohogo icano imitino ijimico buhi gavaracuji, iguihuvamoco buheesuji icano. Jaabo civohogo sesevedimiveji. ³³ Jaaruubo ofoohigo feeji jaachijji, bu civohogo, bu sesevedicano. Milliti bu Moocaani iimaaminaafi Jerusaleti buhigovi guijevejirahi.

³⁴ Jerusale cuumi, Jerusale cuumi, amiihai Moocaani iimaaminaaco magaisiraicifiihi, tolliro Moocaani amiihaijaago jibogominaaco agalluumoco guisibaneri mahaamifiihicaahi. Jaanoti uujoho imeguehicaahi fahijjivaro tuucuumi seemeque tajaagovi iigaiyincinoco oono catava iseemeque ijijecuguiino ificuunicibadi. Jaarunoco amiihai mihimeguehicaatihi. ³⁵ Eneecau bu magaja amiihai iijano jihovonodi fiiveteji. Jino amiihaico neehi: Uco siino mahatyimecuujitihijari johono uco: Imicani Aivojibo momofeenedi asaabo, meneejifucu agasetinohachuta, nooboro.

14

Jesu Icdihallivi Nifaihu Agahafuuboco Buheesuuhi.

¹ Safoono jaguisisumi Jesu fariseomi aivojibo iijafaño fuuhi imachuqui. Jaaboco saatoho fariseomi ifinicihicauhi. ² Jaanaa Jesu imega icdihallivi nifaihu agahafuuneri iguihuvaubo icauhi. ³ Jaanegui Jesu fariseomi, Moise tajjiba jibogominaa icamoco dilluuhi: ¿Fine jaguisisumi mubuheesujirahi iguihuvaaboco, nacu mubuheesujitirahi? nooboro.

⁴ Jaarunaa diito iimusuutihii. Jaanegui iguihuvauboco icuboro buheesuuhii. Jaaboro diiboco agalluuboro ⁵ ifariseomico nuuhi: ¿Cajaaty fine amiihaiti amiihai jooi ifapaajefaño aacotooboco mihicijitirahi jaguisifucu iicaneguiiha? nooboro.

⁶ Jaarunoco milli iimusuutimo.

Taabava Jibaimojaago Ucuuhuvamo.

⁷ Jaanaa Jesu ifinicinaaca ucuuhuvaumo asaaumo imiyamañejeviro casicamaahicauhi.

Jaanegui Jesu oovicifeenedi diitoco faguuhi: ⁸ Saafi ico taabava jibaimojaago ucuuhuvamumi imiyamañovi casivedino, fine gasejiruubo sifi dijanaanici iicaabo. ⁹ Jaanegui amisico ucuuhuvaabo asaaboro ico neejirahi: Jahigovi diica tomañovi jaani icasivequi, nooboro. Jaanegui ijoho unucufeebere diito allibavi feejirahi. ¹⁰ Tolli icatino, ico ucuuhuvamumi ofoobo allibavi casivo. Jaachijji fañojoaobo asaaboro ico neeji: Tañahabo, jahi imiyagahallivi casivoto, nooboro. Jilliti jari imiyaamo amachumofeeneri diicaji, nooboro. ¹¹ Jaabadi uujoho mityahi onoobo guinov ficucafeteji. Jaanoti miyaabo icaruubo mityahi nootibo miyaaboti ficucafeteji, nooboro.

† **13:30** Griego ijiri noono: jisumi dojicuv iicarumoti tusumi saatoho imegavi minifeteji. Jaanoti jisumi imegavi iicarumoti saatoho tusumi dojicuv minifeteji.

12 Jaadi bu fañoojaooboco nuubo: J#baimofaño machutaaco edeetavusumi digataavominaacoro, dinahabomico, diyotoco, difiitino iica inihibamivamoco icano cuuhuvadino, tolliro bu diito ico coovajirahi. Jaamaño diitoco ocoovano jaadaco d#icicujirahi. 13 Tolli icatino; j#baimoco edeetavusumi #daasufimoco, ifino imitimehejeque, #gotimehejeque, aatyimetimehejeque icamocoro cuhuva. 14 Jaadi jari imo imo diicaji ico diito jaadujitirahi. Jaaruno jaadaco gaayiciji ufucu jari iimifimo siino ubuheetesumi, nooboro.

Iguiraano J#baimovi Ohoovicino.

15 Jilli Jesu unuunoco saafi igicinumañoti Jesuco nuuhi: Imicani icajiibo Moocaani aivojifaño machutaaco amachuubo, nooboro.

16 Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Safoono saafi eetavuuhi machuta j#baimoco. Jaaboro taj#bauhi sihididi miyaminaaco icuuhuvaqui. 17 Jaanaa amachucujino iicacuunegui iicojiminaafico galluubo, ucuuhuvaumoco ij#beguetequi: Masaacu paryi fanooro icacuui mamachuqui, nooboro. 18 Jaarunaa famooro ticovauhi onoomo; saafi nuuhi: Jaachiijiro jiinj#jeque naajejehi. Jaanoco meeciteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro. 19 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro fahuseecidimo bueymico naajejehi. Jaamoco nisuteji. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro. 20 Jaanoti bu saafi nuuhi: Jaachiijiro atyabaco icijehi. Jaanegui ico neehi: Feejitihhi, nooboro. 21 Jaanegui ijeecivominaafi uhuumiuboro ihaivoj#boco j#bogovauhi paryicino. Jaaneri ihaivoj#bo isifiratuuboro, ijeecivominaafico nuubo: Goovano difoo cuumi j#haiñeri. Jaaboro siva #daasufimoco, ifino iimitimehejeque, #gotimehejeque, aatyimetimehejeque icano, nooboro. 22 Jaanobuunati ijeecivominaafi nuuhi: Aivoj#bo, onobadi moonicuui. Jaarunofaño icanehiica saatoho iicajirumañeje, nooboro. 23 Jaanegui ihaivoj#bo diiboco nuuhi: Siino difoo. Jaaboro buh#gueeje j#haiñofaño iicamehejeque d#icito taaja igahafequi. 24 Miyanotiro am#haico neehi: Iticoni ucuuhubarumo tamachutaati ajashuno it#vejitihhi, nooboro.

Cristo Dojicuti Ofoomo Jilli Icaji.

25 Jaanaa Jesu dojicuti sihididi miyaminaa feehicauhi. Jaanegui dojicuviro diitojaa #meveuboro nuuhi: 26 Saafi tadyojicuti asaanoco iimogoobo caanico, seejico, mogaico, iseemeque, inahabomico, inagomico, bu ifi icarunoco icano ij#hevet#bo tadyojicuti saajitihhi. 27 Tolliro tamomohalliti ifico iguijenisunoco iimogot#bo tadyojicuti saajitihhi. 28 ¿Nacu am#haiti saafi torrehacico eetavonoco iimogoobo iticoni tohaci ajaaducafotonoco gaajajiruubo? Diiboma imino #fetejidino icaruva eetavejiruubo. 29 Jaanoti ihimahacinocoro iticoni#bo inihibami achahaneguiiha ijeevesuruva tohacijeque aatyimeme diiboco dejecujirahi: 30 Diibo jino ticonihinirahi eetavonoco. Jaaruubo imivehinitihhi, noomoro. 31 Jaabadiro saafi aivoj#bo siijinijeo aivoj#boma omoonicasijisumi imiyaminaa diez mildimoma iicaabo. ¿Nacu fine veinte mildimoma diibojaa asaaboco guinonijirahi? 32 Jaarunaa diiboco sah#gotiro iguinonijirunoco agaajaaboro tehesibaacaro diibojaa j#bogoco gallujiruubo iimitocasiqui. 33 Jaabadi cajaanihacho am#haiti paryi iinoco ijeevesut#bo tadyojicuti saajitihhi.

Imuhu Imo Afatyusumi.

(Mt 5.13; Mr 9.50)

34 Imuhu imihi. Jaarunaa iimo afatyusumi, #milli bu siino imitejiruno? 35 Jilli magañitacuui jiinj#eguiiha imitino, bu abonoguiiha imitino icano. Am#hai nohoj#ma mihicamo muguubu, nooboro.

15

Oveja Imitanovi Ohoovicino. (Mt 18.10-14)

¹ Jaanaaca paryi impuesto jaadusuminaa, paryi imitiminaa icamo saahicauhi diiboco iguubuniciqui. ² Jaanoma iicamo fariseomi, caatiniminaa icamo diibediti imitino neehicauhi: Jaani iimitimehejequere agaayiciboro diitoma machuubo, noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco jilli oovicuhi: ⁴ ¿Nacu miijoho fine amihaiti ciendino ovejamima iicaabo saafi diitoti imitaruva noventa y nuevedimoco sihigo iimimañovi ificuhiniboro feejitirahi iguinootoobo aatyimetinohachuta? ⁵ Jaaboco aatyimeebere imo imo ijijebaihallivi ficuunichi. ⁶ Jaabo ijajaago agaseebere inahabomico, ifitinominaaco icano ocoovaaboro neehi: Uuma imo imo mihica tahoveja imitahiniboco atyimecuuhi, nooboro. ⁷ Amihaico neehi: Tobadiro niquejefano iicamo aivo imo imo icanichi saafi iimitibo iimitico ejeevesuuboro iicasumi. Jaanoti noventa y nuevedimo iimitima achahamo iicamaño jinejeque bu jeevesujirumo. Jaanegui diito janaanicivi imo imo iicano saafi iimitico ejeevesucusumi.

Nihibajevi Imitajevi Ohoovicino.

⁸ ¿Nacu cajaamo gaigo fahuseeciyeva inihibami iicanoti saje imitaruva cugahuco inigoro guijaagoro, iminogayi guinejitirahi aatyimetinohachuta? ⁹ Jaajeque aatyimecuudi inagomi, ifitinominaa icamoco ocoovagoro neehi: Uuma imo imo mihica; atyimecuuhi tañihibaje imitahinijeque, noogoro. ¹⁰ Amihaico neehi: Tolliro Moocaani toomominaa sihidi imo imo icanichi, saafi iimitibo iimitico ejeevesusumi, nooboro.

Inihibamico Sicamañovi Agañififibovi Ohoovicino.

¹¹ Tolliro bu Jesu nuuhi: Saafi miimisici iseemene misima icauhi. ¹² Jaanaa iguihoobo caanico nuuhi: Guihi, jisumiro uco daaci dinehejeti ufucu uudi icajirunoco, nooboro. Jaanegui caani diitisima inehejeque diitisima dugaacuui. ¹³ Jaanobuunati iguihoobo inehejeque anaajeuboro inihibamico allacaruuhi. Jaaboro toonoma tehesino siijiinjevi fuuhi. Jahigo paryi inihibamico iimitinovi gañuboo. ¹⁴ Jaanaaca diibo inihibamico agañicuunobuunati toojiinjevi sihidi ajeba icauhi. Jaaneri diibo ticovauhi sihidi ajebari iicaabo. ¹⁵ Jaanoma iicaabo dudicamaajeque guinutuubo toojiinjeominaafijaago. Jaabo diibo ifaafaimico tuumusuuhi. ¹⁶ Jaabo ifaafaimi machuta imitnoti imachuqui moonihicaurahi. Jaarunaa miñhaiñooba diiboco toonoti acihicauti. ¹⁷ Jaanoti esafutuubo: Guihirubi ijafaño sihidi idudicamaajeminaa machuta sihidi atyuuvoninaaca, uujoho jimañovi ajebari nacatehi. ¹⁸ Dojicuviro uumiji guhirubi ijajaago. Jaaboro diiboco neeji: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihicahi. ¹⁹ Jaanegui uujoho iimitimaño diseemenebadi icacuutihi. Jilli didudicamaajebebadiro uco deesinicu, nooboro ²⁰ dojicuviro uumicuubo caani ijajaago.

Jaaboco tehesinotiro caani aatyimeuboro idaasuvuuhi. Jaaboro diibogaago ijinafatyuboro diiboco ihibicituuboro ninicuboo. ²¹ Jaanegui diibo caanico nuuhi: Guihi, Moocaanihallivi, dihallivi icano imitino moonihi. Uujoho iimitimaño uco diseemenebadi icacuutihi, nooboro. ²² Jaarunaa caani nuuhi ijeevivominaaco: Goovano iimichehuco mihicimoro diiboco mijihacu. Jaamoro usegaviicuti ihusefa mificu, tihapaajeti diiboco

mijihacu icano. ²³ Jaamoro niivigai #cavaaboco mihicitomoro magaa-icaau, muduumoro j#baimoco meheetavequi. ²⁴ Jaani taseemene uchu-umucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahin#boco siino mahatyimeneguiiha, nooboro j#baimoco eetavuumo.

²⁵ Jaanaaca ihamiyaabo sihi ifaguifaño icauhi. Jaabo jaahe asaubo guubuhi agaaseme amasivanoco. ²⁶ Jaanegui saafiiti icojim#naafico ocoovauboro dilluubo: ¿Milli iicano oono? nooboro. ²⁷ Jaanegui iimusuubo: Dinahabo gasehi. Jaanegui diicaani iniivigai #cavaaboco gaicaausuhi milli icat#bo imino agaseneguiiha, nooboro. ²⁸ Jaarunaa diibo ihamiyaabo sihidi isifiratuuboro jaahe fuuguut#bo. Jaanegui caani asauboro diiboco noovauhi jaahe isaaqui. ²⁹ Jaaboro caanico nuubo: #ro gaajahi sihidi ficabano #ma dudicamaahicahi diijico gañ#t#bo. Jaaruuboco safooba diniivim#ti saafiigay#ba daacitat#hi, tagataavom#naama j#baimoobaco eheetavejirunaaca. ³⁰ Jaanoti jaani daachi dinihibam#ico iimitino gaigoom#ma agañ#boro agasebedi naha diniivigai #cavaaboco gaicaauhi, nooboro. ³¹ Jaanegui caani nuuhi: Besha, #joho fahij#varo uuma diicanic#hi. Jaamaño paryi ta#heje diino. ³² Jaanoti imino jisumi j#baimoco meheetavomoro imo imo mihicano, dinahabo uchuumucuubo siino ubuheetejirubadi iicaneguiiha, imitahin#boco mahatyimeneguiiha, nooboro.

16

Iija Toomom#naafi Iimit#bovi Ohoovic#no.

¹ Jaadi tolliro Jesu nuuhi ij#bogom#naaco: Icaubo saafi sihidi nihibam#ma iicaubo, guubuhi iija toomom#naafi diibo nehejeque sicamañovi agañ#hicaunoco. ² Jaanegui ihaivoj#bo ocoovauboro diiboco nuuhi: ¿Milli iicanoco #diti guubuhi? nooboro didudicamaajeti paryi uco d#bogo. Jisu tadyudicamaajem#naafiti diicacuujit#hi, nooboro. ³ Jaanegui iija toomom#naafi esamaahicauhi: ¿Milli fine icaji jisumi tahaivoj#bo tadyudicamaajeti uco agañ#di? Sefat#hi jini#jeque eseedijiruubo nucufeguehi sitaaco nihibam#ico idillunoco. ⁴ Jaaruubo gaajacuuhi jilli saatohoco aamusunoti diito uco iijafaño tadyudicamaajema achahasumi agaayic#jinoco, nooboro ⁵ coovaubo saafiri paryi saatoho ihaivoj#boco edebeumoco. Jaaboro saafico dilluubo: ¿Minoodino #joho tahaivoj#boco debahi? nooboro. ⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Debehi ciendino illuva tyigabaje dir#banoco, nooboro. Jaanegui iija toomom#naafi nuuhi: Jino didebehaamene, goovano cas#voobo bohonoti deetavo cincuentadinoro oono aameti, nooboro. ⁷ Jaabadiro sifico dilluubo: ¿Jana minoodino #joho tahaivoj#boco debahi? nooboro. Jaanegui diibo nuuhi: Trigoco ciendino ticovo tiy#va, nooboro. Jaanegui nuubo: Jino didebehaame, bohaameti deetavo ochentadino ticovo tiy#varo, nooboro. ⁸ Jaanoco ihaivoj#bo agaajaciudi nuuhi: Taaja toomom#naafi gaajaabo aivono ifuuruubo, sitaama imino iicaqui omooninoco. Jini#jeo miyam#naa gaajahi jini#jeonehejeque, miyaavogom#naa janaanici.

⁹ Jaanegui am#haico neehi: Jino iimitino jini#jeonehejeri gataavom#naati mihici jini#jeoneheje ifin#di am#haico diito ufucu niquejefaño ifin#jitino iijanofaño igaayic#qui.

¹⁰ M#dirunoma imino omoon#bo, tolliro iguiraanoma imino moonihi. Jaanoti ajashurunoma imitino omoon#bo, iguiraanoma tolliro imitino moonihi. ¹¹ Jaamaño jino iimitino jini#jeonehejeri imitino momoonimoco, ¿m#joho bu am#haico imiyaanehejeque ac#jirahi? ¹² Jaanoti sitaano

icarunoco imitino momoonihicamoco, ¿mijoho bu amihaiaco acijirahi amihaiñotiro iicaqui?

¹³ Chahaabo jeevovinaafi miimisiici aivojitisico ejeevoobo, saafico ijihegueebere, saaficoro gaijiruubo. Saafima imino iicaaboro saafiditi imitino esamaajiruubo. Jaabadiro Moocaani, bu nihibami icanoco sano mejeevejitirahi, nooboro.

¹⁴ Jaanoco fariseomi nihibamima imoyiciminaa iicamaño jilli unuunoco paryi uguubuumoro Jesuco dejecuumo.

¹⁵ Jaanegui Jesu diito nuuhi: Amihai miyaminaa imefeenevi iminobadi mihicahi. Jaarunaa Moocaani amihai jeebico gaajahi; miyaminaa sihidi jeevahibadi eesicininoco Moocaani jiheguehi.

Moise Tajiba, Moocaani Aivoji Icano.

¹⁶ Siicijeti Moise tajiba, Moocaani iimaaminaa icano icahicauhi, Jua ifiivutinohachuta. Toonotiro iimi Moocaani aivoji iiji jibogocafetehi. Jaamofenedi famooro sefacinahi ijicafetequi.

¹⁷ Tihino niqueje, bu jininje icano ifinino. Jaano janaanici jeevano tajibati sasitugayi afatyejiruno.

Jesu Jibeguehi Gaigoco Ejeevesunoditi.

(Mt 19.1-12; Mr 10.1-12; Tolliro meeci Rm 7.1-3; 1Co 7.10-16)

¹⁸ Saafi miyaminaafi mogaico ejeevesuuboro sifigoco icibo iimitinoco eetavehi. Jaabadiro ejeevesucinigoco icibo iimitinoco eetavehi.

Sihidi Nihibamima Icaabo, Lazaro Icano.

¹⁹ Safoono icaubo saafi sihidi inihibamima iicaubo. Jaabo iminoono gaachehunofaño jicamaaihicauhi ovosinoono. Jaaboro fafucuvaaciviro jibaimoco sihidi ovosinoono. Jaanaa tolliro icaubo saafi ²⁰ idaasuubo sihidi icinisinoma icaabo baavi ginihicaubo inihibamima iicaabo guhugavi. ²¹ Jaabomaje tuvaveguehicaurahi inihibamima iicaabo machuta usuuvineri. Jaaboco jicumi asaamoro itujaavonoco nejeechicauhi. ²² Jaanofeene iguijeveubomajeque ciumo. Jaaboco Moocaani tomominaa satyuuhi icojivi. Jaanaa tolliro bu inihibamima iicaubo guijeveuhi. Jaaboco ciumo. ²³ Jaabo inihibamima iicaubo idaasuno icahicauhi iguijeveme iicafihigo. Jaabo tahigoti caamoco emeeciubo atymeuhi Abrahamco Lazaro iicojiri icaaboma. ²⁴ Jaanegui coovadiivuubo: Guihi Abraham, uco didaasugo. Jaaboro Lazaroco tajiba ofooboro ihusegai nijequeque nifaihufaño amatyusuuboro tañejeba nijequeque isicusuvaqui. Jino cijigaifaño sihidi idaasuno icahi, nooboro. ²⁵ Jaarunaa diiboco Abraham nuuhi: Taseemene, desafoto jininjehalliri idiicahinisi imino diicahinahi. Jaanoti Lazaro idaasuno icauhi. Jaaruubo jisumi juuga jacusucinahi. Jaanoti mijoho idaasuno diicahi. ²⁶ Jaanomaryo bu amihai mihaiti sicaisitu onaagonovi mihicahi. Jaamaño juugati tahi efeejirumo. ¿Milli bu feejirahi tahigototo? ¿Milli bu juugavi fatyejirahi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jaaneguiha taca Guihi Abraham, ico neehi: Jaabo Lazaroco galluuhi guhirubi iijajaago, ²⁸ ofooboro sahusedimo tañahabomico ijibeguetequi. Jaanoti juuga jino idaasumañovi tolliro saadimo, nooboro. ²⁹ Jaaruuboco Abraham nuuhi: Diitoma icano Moise acaatinuhaamene, Moocaani iimaaminaa acaatinuhaamene. Jaanoco iguubuqui, nooboro. ³⁰ Jaanegui inihibamima iicaubo nuuhi: Jihhi, guihi Abraham, jaarunaa saatoho iguijevecuumoti ditoco jibogoturuba iimitico jeevesujirumo, nooboro. ³¹ Jaarunaa Abraham diiboco nuuhi: Moise, Moocaani iimaaminaa icamoco uguubutihachiji, tolliro bu saatoho iguijevecuumoti ifuuruva guubujitirumo, nooboro.

17

Imitinofaño Agañ#sujiruno Ñ#hicu.

(Mt 18.6-7, 21-22; Mr 9.42)

¹ Jaadi Jesu nuuhi ij#bogominaaco: Icamo iimitino, miyaminaaco imitinofaño agañ#suno. Jaarunaa idaasucani icajiibo sitaaco imitinofaño agañ#suubo.

² Imijiruno diiboco guisibaty#gabari icodaaheti muduujenimoro muuaifaño magañ#no. Jaano janaanici idaasuno icajiruubo seemeneque imitinofaño agañ#suubo.

³ Mehesicini am#hai nahabo am#haico imitino omoonihachiji diiboco mih#ba. Jaabo iimitico ejeevesuhachiji diiboma mihimibachucasi.

⁴ Safucuro sahuse juugahuseti mifooci icano imitino omoon#boro, bu tonood#fovaro dijaa asaaboro siino tolli icacuujit#hi onoohachiji, imino diiboma mihimibachucasi, nooboro.

Miyaavogo Mitya.

⁵ Jaanegui iminisuminaa Aivoj#bo Jesuco nuuhi: M#haico daamusu janaanici mimiyaaveguequi, noomoro.

⁶ Jaanegui Aivoj#bo Jesu diitoco nuuhi: Am#hai miyaavogo mostaza noovata toogaidino iicahachiji jiho sicomor onoohoco meneejirahi: Jinooti gajjuuvoho muuaifeenevi dulleevete munuuruva, am#haico tooho: Jii, neejirahi.

Jeecivominaafi Omoonifino.

⁷ Am#haiti cajaanihacho ijeecevominaafima iicaruva ududicamaaihicaabo faguifañoti agaseebeque: ¿Nacu saacu, cas#voobo, machucu, meneejirahi?

⁸ Cha, tolli icatino. Fine meneejirahi: Tamachutaaco deetavoobo uco dihaivoj#boco deecivo machuqui, aduqui icano. Jaadi jari #joho machuji, daaduji icano, meneejirahi.

⁹ ¿Nacu dijeecivominaafico ataj#banoco eetavonohallivi graciao daac#jirahi? Tolli icatino. ¹⁰ Tolliro am#hai Moocaani ataj#banoco mihimivucuudi monoo: Jilli m#hai mih#fono jeecivominaa jilli ataj#banocoro meheetavomaño, nooboro.

Jesu Buheesuhi Fahuseecidimoco Foojohoma Iicamoco.

¹¹ Jesu Jerusalejaago ufuubo fatyuuhi Samaria jini#je, Galilea jini#je icanofeenedi. ¹² Jaabo toojini#jeocuumi saacuumivi #futuubojaago saumo fahuseeci gaifimi foojohoma iicaumo. Jaarumo diiboti tehesino ujulleecamaaivaumoro sefano nuumo: ¹³ Jesu j#bogominaafi, m#haico didaasugo, noomoro.

¹⁴ Jaamoco Jesu aatyimeuboro nuubo: Mofoomoro sacerdotemico mih#fusuto, nooboro.

Jaanegui ufuumoti j#haivi ifoojoho buuhi. ¹⁵ Jaanegui saafi ubuheecuunoma iicaubo doj#cuviro uumiubo Moocaanico imooboro sefano.

¹⁶ Jaaboro Jesuguiino ememu#vuuboro jini#jehallivi javuvuubo graciao ihaciqui. Jaabou Samaria jini#jeoobo.

¹⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu famooro fahuseecidimo mubuheet#hi? ¿Cuuca nacu saatoho nuevedimo? ¹⁸ ¿Jaani id#boro siicumioobo uumihi Moocaanico iimequi? nooboro. ¹⁹ Ifoojohoma iicauboco nuubo: Gañiivoobo, fuucu; imiyaavogomaño buheetecuui, nooboro.

Milli Fine Moocaani Aivoji Gaseji.

(Mt 24.23-28, 36-41)

²⁰ Jaanaa fariseomi Jesuco dilluui: ¿Cusumi Moocaani aivoji gaseji? noomoro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Moocaani aivoji agasene siinoco mahatyimenicinobadi jeevatino. ²¹ Juu icacuuno, jahi icacuuno noorajitino, Moocaani aivoji amiihaifeeneri icacuuhi, nooboro. ²² Ijibogominaaco nuubo: Ufucu amiihai mihimegueji mahatyimeneque Miyaminaafibadi Ifiivuubo fucuti. Jaarumo mahatyimejitih. ²³ Jaasumi amiihaico saatoho neeji: Juu icacuuno, jahi icacuuno, noomoro. Diito dojicuti mefeedino. ²⁴ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino jilli jeevaji: Oono sisi niquejeguiinodi saanaagojeti siinaagojevi anamebanicibadi. ²⁵ Jaaruubo iticoni sihidi idaasuno icaji, jisumiomiyaminaa uco jiiheveji icano. ²⁶ Miïro johono Noe iicausumi iicaubadi icajino uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo asaajino imega. ²⁷ Miïro miyaminaa machuhicaumo, aduhicaumo, taabavahicaumo, iseemeque tajenihicaumo icano. Jaanaaca Noemi imeenegafaño jicafutuuhi. Jaanaaca sihidi niija aaiguuneri paryi saatoho guijeveuhi. ²⁸ Jaabadiro bu Lot onoobo iicausumi icauno machuhicaumo, aduhicaumo, naajecasihicaumo, basuhicaumo, iijanoco eetavehicaumo icano. ²⁹ Jaanaaca Lot Sodoma cuumiti ufuunobuunati niquejefañoti aifuuno cijigaima guisibano ijigauno. Jaaneri paryi tuucuumi miyaminaa guijeveuhi. ³⁰ Tollireji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo ajafeveedi.

³¹ Tusumi saatoho iijahalliri mihicahachijji miniitomoro iijafañoti amiihai nehejeque mihicitedino. Jaanoti saatoho buhigo mihicahachijji amiihai iijajaago muhuumidino. ³² Lot taabati mehesafoto. ³³ Miïro ifico idaasuno omoonoti ataajasugoobo ifico mitasuji. Jaanoti ifico Moocanijaagodi imitasuubo ifico taajasuji.

³⁴ Amiihaico nehi: Tufucu miitooci saabafaño cigaji. Jaamisiti saafi imiyaavogotibo satyocafeteji diiboco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafi imiyaavogoobo coovovacafeteji. ³⁵ Bu miimifecci gaigoomife sano garyihañiji. Jaamifeti saafigo imiyaaveguehicatigo icicafeteji diigoco sihidi jeevano idaasuno imooniqui. Jaanoti saafigo imiyaaveguehicago jeevesucafeteji. ³⁶ Bu miimisiici buhigo icaji. Jaamisiti saafi icicafeteji. Jaanoti saafi jeevesucafeteji, nooboro.*

³⁷ Jaanoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Aivojibo, conoovi fine tolli icajino? noomoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Tuucita iicahigo añimi igaivefih, nooboro. Jaabadi niino jaadusufucusumi imiyaavogotimoco idaasuno ifeteji.

18

Iimitino Fagominaafivi Ohoovicino.

¹ Jesu ooviciuhi Moocaanima ihiimaamo quehecuno iicaqui. ² Diitoco nuubo: Saacuumivi icaubo saafi fagominaafi Moocaanico ñihicuguutibo. Tolliro miihaiñoobaco gajihicautibo. ³ Jaacuumivi tolliro fibaijigo icauhi. Jaago saicino diibojaa feehicauhi iminaafima imitino iicahicaunoco digoma iimibachuqui. ⁴ Saicino diibo diigo unuurunoco: Jii, neehicautibo. Jaanofeene esafutuuboro nuubo: Moocaanico ñihicugotih, miihaiñoobaco gajitih icano. ⁵ Jaarunaa jaamo fibaijigo asaagoro gañuhusuno uco moonihicahi. Jaanegui diigohalliti icaji siino saicino saacutigo iicaqui tajeebico uco niji niji moonidigo, nooboro.

⁶ Jaanoco Aivojibo Jesu nuuhi: Jilli nuubo iimitino fagominaafi. ⁷ ¿Nacu jaabadi Moocaani icimo diibovi idaasuvomo fucuhachuta, cuujehachuta

* 17:36 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

icano idilluruva diitohalliti Moocaani icajitiruubo? ¿Nacu fine diitoco tumusujiruubo? ⁸ Amahaico neehi: Tuumusutiibo diitoco goovano amusujiruubo ¿Nacu fine uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo siino jinijevi asaadi fine miyaavogoco atyimeji? nooboro.

Fariseomiobo, Impuesto Jaadusuminaafi Icanovi Ohoovicino.

⁹ Saatoho: Miihai aivo miyaamo, noomoro sitaaco itisuhicaunoma iicaubo jilli ohooviciuboro nuubo: ¹⁰ Safoono miimisiici gaifimisi templojafaño fuuhi Moocaanima iimaagui. Saafiu fariseomiobo. Jaanotiu saafi impuesto jaadusuminaafi. ¹¹ Jaanaaca ifariseomiobo julleeciniboro Moocaanima ihiimaaubo jilli neehicauhi: Moocaani ico imehi saatoho iicabadi uujoho nanivaminaafi icatihu, sitaaco imitino moonitatuhi, gaigoomima icatatuhi, jaani impuesto jaadusuminaafibadi icatihu, ¹² sajaguisivi mifocci machutiibo icafihu, uujoho paryi agaananoti fahuseeciti sano ico acifihu, nuuruubo, nooboro.

¹³ Jaanoti jilli impuesto jaadusuminaafi tehesino icahicauhi caamo niquejeagoco meecitiibo, jilli icidii ticovoco aamihicaubo nooboro: Moocaani uujoho imitiminaafi uco didaasugo, nooboro.

¹⁴ Jaanoti amahaico neehi: Jaani impuesto jaadusuminaafi iijajaa fuuhi ijeebii imicuubo. Jaanoti fariseomioboco Moocaani gaayicutihi. Jilli iicamaño: Uujoho sihidi jeevahi, onono guinovi ficucafeteji. Jaanoti: Sihidi jeevahi, onootiboco sihidi jeevasujiibo, nooboro.

Jesu Seemeque Imino Onono.

(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

¹⁵ Tolliro bu seemegayimico Jesujaa sivahicaumo diitoco idudiciqui. Jaanoco ijbogominaa aatyimeumoro isivaumoco ibahicaumo. ¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco ocoovauboro nuuhi: Jaafa tajaa seeme saahi: Mefeedino, meneejirahana. Diitobadi iicamedi Moocaani aivoji icahi. ¹⁷ Miyanotiro amahaico neehi: Moocaani aivojico seemene iicabadi agaayicitiibo, tahi ufucu feejitihu, nooboro.

Sihidi Inhibamima Icaabo Jesuma Imaahi.

(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

¹⁸ Jaanaa saafi aivojiibo Jesuco dilluuhi: Idiimiibo Jibogominaafi, ¿milli fine mooniji ifinijitino fiivoma icaqui? nooboro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Milliti: Jaabo uco iimiibo, neehi? Idiboro saafiro iimiibo Moocaani. ²⁰ ¿Nacu gaajahi Moocaani tajibaco? Sifigoti taabavadino, guijenidino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, diicaani, diiseeji icamisico gaiji, nooboro.

²¹ Jaanegui diibo nuuhi: Seemenetiro uujoho paryi tolli moonifihu, nooboro.

²² Jaanoco uguubuuboro diiboco Jesu nuuhi: Icanehiica sano dihimega; Foobo dinehejeque paryi naajete. Jaaboro inihibamico idaasumoco daaci. Jaadi jari niquejefaño sihidi dinehejema diicaji. Jaaboro tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuuneri sihidi idaasuvuubo sihidi inihibamima iicaumaño.

²⁴ Diibo idaasuvuunoco Jesu aatyimeuboro nuuhi: Aivo jeedi tihino sihidi inihibamima iicamo Moocaani aivojifaño ofoono. ²⁵ Tihijitiruno camello januuu oji afatyono. Jaanoti sihidi jeevano sihidi inihibamima iicaabo Moocaani aivojifaño ofoono.

²⁶ Jaanoco uguubuumo nuuhi: ¿Jaanegui cajaanoty fine taajajirahi? noomoro.

²⁷ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaminaadi itihino Moocaanidi tihitihi, nooboro.

²⁸ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo mihai paryi monehejeque mejeevesumoro ima mihiguehi, nooboro.

²⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanoti amihai neehi: Cajaatyohacho iijaco, caanimico, inahabomico, mogaico, iseemeque icano ³⁰ Moocani aivojiguinodi ejeevesumo jiejhallivi janaanici gaayiciji. Tolliro ufucu niquejefano ifinijitino fiivoma icajimo, nooboro.

Siino Jesu Igujevejinoco Jibeguehi.

(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

³¹ Jaadi Jesu fahuseeci siino miimisiici icano icamoco ijbogominaaco ijeevadi ocoovauboro nuuhi: Jisumi Jerusalejaago mefeeci paryi Moocani iimaaminaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubediti acaatinunobadi iicaqui.

³² Jaaboco uco sihigo miyaminaaco acijimo. Jaamoro uco dejecujimo imitino onoomoro jirebamaajimo, ³³ ahaamimoro, guijenijimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanobuunati gujivefeeneti siino buheeteji, nooboro.

³⁴ Jaarunoco diito ajashuno gaajautihi jinejeti unuunoco diitedi toovono iicaumaño.

Jesu Jerico Cuumiri Icaubo Aatyimetiboco Buheesuhi.

(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

³⁵ Jaanaa Jesu Jerico cuumiti fiticuunaa saafi aatyimetibo jihaijiniri giciniuhi nihibamico idilluubo. ³⁶ Jaanaa sihidi miyaminaa ofoomoco uguubuuboro dilluubo: ¿Milli icano? nooboro. ³⁷ Jaanegui nuumo: Jesu Nazareoobo feeci, noomoro. ³⁸ Jaanegui sefano coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, Jesu, uco didaasugo! nooboro.

³⁹ Jaarunaa imegavi ufuumo diiboco ibauhi illivequi, noomoro. Jaarunaa janaaniviro coovadiivuubo: ¡David Iyaachi, uco didaasugo! nooboro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu ujulleveuboro tajibauhi diiboco ihicitequi. Jaanegui icijeuboco Jesu nuuhi: ⁴¹ ¿Milli ico omooninoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui aatyimeutibo nuuhi: Aivojibo, aatyimeneque imeguehi, nooboro.

⁴² Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¡Jii, daatyime! Imiyaavogomaño buheesucafetehe, nooboro.

⁴³ Jaasumiro diibo atyimeuhi. Jaaboro Jesu dojicuti fuubo Moocanico imooboro. Jaanoco aatyimeumo paryi miyaminaa Moocanico imehicauhi.

19

Zaqueo.

¹ Jaadi Jesu Jerico cuumifeenedi fuuhi. ² Jaacuumifaño icaubo Zaqueo onooobo impuesto jaadusuminaa aivojibo. ³ Jaabo Zaqueo Jesuco imuguuhi aatyimeneque. Jaaruubo atyimehicautih baareebegayi iicamaño, sihidi miyaminaa iicauneri icano. ⁴ Jaanoma icaubo imegavi ijinafatyuuboro imoho sicomor onooohori caamo fuubo Jesu afatyujino fitino iicauheri toohoti diiboco ihatyimequi. ⁵ Jaanaa Jesu toonodi afatyuubo caamoco emeeciuboro diiboco nuuhi: Zaqueo, goovano tahigoti niito jaachiji diijafaño ifeteji, nooboro.

⁶ Jaanegui Zaqueo goovano iniituuboro imo imo Jesuco gaayicubo.

⁷ Jaanoco paryi aatyimeumoro imitino neehicaumo: Imitiminaafi iijafaño Jesu ifetehe, noomoro. ⁸ Jaanegui Zaqueo ujulleveuboro Jesuco nuuhi: Meeci Aivojibo, tañehejeti feenedi idaaufimoco aciji. Jaanoti saatehediti

abaniiboro ananihichachiiji, igueenemehejedino ticovovi janaanici aciji, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jiijaavi jaachiiji taajasu gasehi jaani tolliro Abraham iyaachi iicamaño. ¹⁰ Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo saahi imitahinimoco iguiinooboro taajasuqui, nooboro.

Fahuseecidino Nihibajenevi Ohoovicino.

¹¹ Jaamo miyaminaa Jesu jilli onoonoco guubunichicaumo. Jaanegui jilli oovicuubo Jerusaleti ifiticuuneguiiha. Jaanaa diito esamaahicauhi: Fine jisumiro Moocaani aivoji gaseji, noomoro. ¹² Jaanegui diitoco nuubo: Safoono icaubo saafi gaifi iyotobadi obocifiibo. Jaabo fuuhi tehesino si-ijinijevi tahi diiboco aivojiboti ificuudi dojicuviro ihuumiqui, aivojiboti iicaqui. ¹³ Jaabo ifuucuquiro fahuseecidimoco ijeecivominaaco coovaubo. Jaaboro diitoco aciuo nihibajene sihidi ijaada iicanoco. Jaamoco nuubo: Naajeteque meheetavo jino nihibamiri ofoobo agasenehachuta, nooboro. ¹⁴ Jaaruuboco iijinije miyaminaa jiiheguchicauhi. Jaamoro diibo dojicuti saatohoma jiihogoco galluumo: Mihimogotahi diibo mohaivojiboti iicanoco, noomoro. ¹⁵ Jaarunaaca diiboco aivojiboti ficuumo. Jaadi diibo sino iijinijevi uumiubo. Jaadi cuuhuvaubo ijeecivominaaco nihibamico aaciumoco minoodino agaanacuunoco igaaajaqui. ¹⁶ Jaanegui iticoniobo asauboro diiboco nuuhi: Aivojibo, dinihibami fahuseecidino janaanici gaanacuui, nooboro. ¹⁷ Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Aivo imino, ijoho aivo iimino jeecivominaafi ajashurunohallivi imino omoonimaño ico fahuseeci cuumivahallivi aivojiboti ficuji, nooboro. ¹⁸ Jaanaa saafi asauboro nuuhi: Aivojibo, dinihibami sahusedino janaanici gaanahi, nooboro. ¹⁹ Jaaboco tolliro iimusubo: Ijoho sahuse cuumivahallivi aivojiboti diicaji, nooboro. ²⁰ Jaanaa sifi asauboro nuuhi: Aivojibo, jino dinihibami filluchehufaño ificuhinino; ²¹ Ico nihicuguehi sihidi edeevaneguiiha. Jaabo ijoho ificutimañoti ducihii abasutirumañoti inoovataco ducihii, nooboro. ²² Jaanegui ihaivojibo diiboco nuuhi: Imitino jeecivominaafi dihiimaatiro ico mooniji, iro gaajacuui uujoho sihidi ejeevaaboro ificutimañoti icinoco abasutimañoti onooasunoco. ²³ Jaanegui, ¿collihi jana tañihibamico bancojafaño ficuhinithi uujoho uhuumiibo tañihibami agaananoco fanooro agaayicijirunaaca? nooboro. ²⁴ Icojiri iicaumoco nuubo: Diibediti inihibamico mudumithi. Jaamoro fahuseecidinoma iicaaboco mahaci, nooboro. ²⁵ Jaarunaaca diito diiboco nuuhi: Aivojibo, diiboma fahuseecidino icacuuno, noomoro. ²⁶ Jaarunaaca ihaivojibo diitoco nuuhi: Amihaiico neehi: Iicanoma iicaaboco sino janaanici aciji. Jaanoti inoma achahaaboti paryi icarunogayico dumithiciji. ²⁷ Jaanoti uujoho aivojiboti iicanoco imeguchinitimo taminaaco juuga misivamoro tahimefeenevi magaisiraici, nooboro.

Jesu Jerusale Cuumifaño Jicafetehi.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

²⁸ Jilli unuunobuunati Jesu fuuhi Jerusale cuumijaago. ²⁹ Jaabo Betfaje, Betania icano cuuminoti fiiticuunaaca tolliro Olivohono iicagaji fiitino iicacuudi miimisiici ijiihogominaatisiti agalluuboro nuuhi: ³⁰ Mofoo joono ifiticuumijaago. Jaamisi tuucuumivi mihifotomisi mahatyimeji burrogay duujeciniboco mihaiñooba diiberi igotiboco. Jaaboco misinaayumisiro misiva. ³¹ Amisico cajaatyohacho: ¿Collihi momoonihi? onohachiiji, monoo: Mohaivojibo eneeneguiiha, noomisiro.

³² Jaanegui diitisi ufuumisi atyimeteuhi paryi Jesu unuubadi. ³³ Jaamisi iburrogayico siniumisico abajato nuuhi: ¿Collihi moburroco misinhi? noomoro.

³⁴ Jaanegui diitisi nuuhi: Mohaivojibo eneeneguiha, noomisiro.

³⁵ Jaadi diiboco Jesujaago asatyuudi igaachehunoco iburrohallivi ificumoro Jesuco diibohallivi casihacuumo. ³⁶ Jesu diiberi ofoobo imega igaachehunoco jeebumoro feehicaumo jiihaifaño. ³⁷ Jaabo Olivohono iicagajiri guino niituunaaca, paryicino miyaavogominaa diibo dojicuti ufuumo ticovauhi sefano onoomo Moocanico iimomo sihidi ejeevanoco aatyimeunoma iicamo ³⁸ neehicaumo: ¡Imicani Aivojibo, Mohaivojibo memeri asaabo! ¡Niquejefaño sajeebi! ¡Moocanico mihimo! noomoro.

³⁹ Jaanegui saatoho fariseomi diitofaño iicaumo nuuhi: Jibogominaafi, didojicuti asaamoco diiba, noomoro.

⁴⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihaico neehi diito illivuruva guisibano coovadiinamaajirahi, nooboro.

⁴¹ Jaabo Jerusale ifiticuunoco aatyimeuboro tuucuumihallivi taaubo: ⁴² Hijocho jaachiji difucuvi ico sajeebico aacijirunoco gaajaruva sajeebi dicajirahi. Jaaruno idi otoovomaño daatyimetih. ⁴³ Safucu idi idaasufucu gaseji diminaa dihallidi emecuvejifucu dihallidi emecuvomoro fahigovati ico mooniji, ⁴⁴ ico jiiinjehallivi agañimoro dimiyaminaaco gaisiraicijimo. Jaamoro sababa dihallivi guisibaco jeevesujitimo, Moocani ico abaavafucuco agaajacitimaño, nooboro.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

⁴⁵ Jaaboro Jesu templojafaño ufuuboro ticovaubo toojafaño anaajemeque isivi agañubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Caatinahaamefaño jilli noono: Taaja Moocanima iimaajareji, noono. Jaarujaco amihai nanivaminaa iijatiro miminiyuhi, nooboro.

⁴⁷ Jaabo Jesu fafucuvaaciviro miyaminaaco templojafaño jibogooboro icahicauhi. Jaarunaa sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, tuucuumi aivojito icamo diiboco iguijeniqui ituma ifehicauhi. ⁴⁸ Jaarumo toonohalliti omoonijirunoco atymehicautimo paryi miyaminaa diibo onoonoco uguubunicimo iicaumaño.

20

Jesu Mitya Iji.

(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

¹ Safoono Jesu templojafaño icaubo miyaminaaco taajasubogoco ijibogoobo. Jaanaa gaseumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa, quillahuto icamo. ² Jaamoro diiboco dilluumo: Mhaico dibogo, ¿mijoho iijiti jilli moonihi; mijoho ico eneeneguiha? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tolliro amhaico dilluji, uco mihimusu: ⁴ ¿Nacu, mijoho Juaco tajibauhi miyaminaaco initiqui? ¿Moocani, nacu miyaminaa? nooboro.

⁵ Jaarunaa diito sanomiro noocasihicauhi: ¿Milli fine menejeji? Moocani tajibari munuruva du: ¿Collihi jaanoco mimiyaavogotih? mhaico neejiruubo. ⁶ Jaanoti miyaminaa tajibari munuruva, mhaico paryi miyaminaa guisibaneri gaicaaujirahi, miyanotiro Jua Moocanifañodi ihimaahicaunoco imiyaavogomoro.

⁷ Jaamoro nuumo: Magaajatih. ¿Mijohohacho fine Juaco miyaminaaco initijinoco tajibauhi? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jii, tolliro amihaico uujoho neejitihii miijoho tajiibari omooninoco, nooboro.

*Iimitino Dudicamaajeminaavi Ohoovicino.
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)*

⁹ Jaadi Jesu miyaminaama ihiimauboro jilli oovicuuihi: Saafi miyaminaafi baacuco sihidi basuuihi. Jaaboro dudicamaajeminaaco toonoco utuumusuuboro. Sihii tehesino fuubo tahii guenene iicaqui. ¹⁰ Jaano ibaacu onoovacuumo iicojiminaafico galluubo diitojaago imaanonoti diibojaago diito igalluuihi. Jaaruuboco diito ahaamihicaumoro botiboco dojicuviro diibojaa galluumo. ¹¹ Jaanegui toono abajaabo sifico galluuihi. Jaaboco tolliro idicuno, unuumoro aamiumo. Jaamoro botiboco dojicuviro galluumo. ¹² Jaanegui siino bu sifiiti galluubo. Jaaruuboco itihivasuumoro buhigovi gañuumo.

¹³ Jaanegui jari ihabajaabo nuuhi: ¿Milli fine mooniji? Agaiiibo taseemeneque galluuihi. Jaaboco aatyimemere fine bociguejimo, nooboro. ¹⁴ Jaaboco aatyimeumoro noocasiumo: Jaani duhu imi toonoco agaayicijiibo. Masii miguijeniqui. Jaadi jari mihai toono abajatoti mihicaji, noomoro. ¹⁵ Jaamoro tomafoti sihigovi asatyumoro diiboco guijeniumo, nooboro Jesu diitoco dilluuihi: ¿Jaamoco milli fine tofagui abajaabo diitoco fine mooniji? ¹⁶ Asaaboro diito dudicamaajeminaaco ifinisuumoro toonoco sidudicamaajeminaaco acijiibo, nooboro.

Jaanoco uguubuumoro nuumo: ¡Chaha, Moocaani tolli moonidino! noomoro.

¹⁷ Jaanegui diitoco Jesu emeeciuboro nuuhi: ¿Nacu, milli eneejiruno jino Caatinihaamefaño icahi? Jilli du noonoo: Guisiri iijanoco eetavonicimo imiguiisibaco itihisuumoro gañihi. Jaarunofaño saafi agaajaabo tobaco dojicuviro icihii toba iminoco agaajamaño. Jaaboro aivo imimaño ficuubo, noono Caatinihaamefaño.

¹⁸ Jaabahallivi aacotomo gafaryunamaaaji ididaaheje. Jaanoti cajaanoyohallivi toba aacotohachiihi diitoco quicheycijiiba, nooboro. Jilli nuubo Jesu diiboco imiyaavogotimoco ufucu omoonijinoco.

*Impuestoditi Ihiimaano.
(Mt 22.45-46; 22.15-22; Mr 12.12-17)*

¹⁹ Jaasumiro Jesuco sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo gaayicujirahi diitoti onoo bo siinovi ohoovicuuboro eneehicaunoco agaajaumoro. Jaarumo miyaminaati iguiuihi. ²⁰ Jaamoro saatohoti galluumo iimimobadi asaamoro diibo siibadi onoonoco uguubuumoro diiboco asatyomoro aivojibo usefaño ihacitequi. ²¹ Toonegui diito diiboco jilli dilluuihi: Jibogominaafi, mihai magaaajahi ijoho miyaanoco imino onoo boro, miyaanoco idibeguehicanoco; paryi miyaminaaco sabadiro edeesiciniboro Moocaani jihaiti imino dibeguehi. ²² Mihaico dinoo: ¿Naa Cesar impuestoco ajaadusunoco majaaduihi? ¿Nacu, majaadujitihii? noomoro.

²³ Jaarunaa diito diibohallivi imitino ihiimaanoco agaajaciuboro diitoco nuuhi: ¿Collihii uco mabañihii? ²⁴ Eneecata uco saje nihibajeti mihiifusu. ¿Nacu miijoho ime jana jino, jino imomo acaatinicinino icano?

Jaanegui diito nuuhi: Aivojibo Cesarno, noomoro.

²⁵ Jaanegui diitoco nuubo: Cesarno iicanoco Cesarco mahaci. Jaanoti Moocaaninoco Moocaanico mahaci, nooboro.

²⁶ Jaamaño diiboco inisuurumo icitimo milli miyaminaafeenevi unuutimaño. Jaamoro sihidi jabafituumo diitoco tolli iimusuuneri. Jaamoro llivi icacuumo.

*Siino Mubuheetejinoti Idilluuno.**(Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)*

²⁷ Jaanobuunati saatoho saduceomi iguijevecuumo siino buheetejitihi onoonicimo Jesujaago asaaumoro diiboco nuumo: ²⁸ Jibogominaafi, Moise mihaidi caatinuhi: Saafi nahabo mogai seemevatigo cojiti iguijevehachiji, inahabo ifibaijigoco iciboro diigoma iseemevaqui inahaboco ibuunaniqui, nooboro. ²⁹ Safoono icaumo sahuse juugahuseti miimisiici icamo saafi seemere. Jaamoti ihamiyaabo iticoni taabavauhi. Jaaruubo guijeveuhi seemevatiboro. ³⁰ Jaanegui saafi inahabo ifibaijigoco icuhi. Jaaruubo tolliro seemevatiboro guijeveuhi. ³¹ Jaanegui jaano allivoobo diigoco icurahi. Jaabadiro famoro diigoma icauhi. Jaarumoti saafiiba seemevatimoro paryi guijeveumo. ³² Jaanobuunati bu tolliro diigo guijeveuhi. ³³ Jaamoti buheetefucu, ¿cajaani taabaji fine? Famoro diigoco ataabavacuumoti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jino jinihallivi miyaminaa taabavacasihi. ³⁵ Jaanoti ufucu ubuheetemere siijinijevi Moocaani eneeneri iimihusemaño ifotomo tahi taabavajitihini, iseemeque tajiijitimo icano. ³⁶ Siino tahigo iguijevecuujitimaño Moocaani toomominaabadiro icacuujimo siino ubuheetecumaño Moocaani seemerucuujii icamo. ³⁷ Moise tolliro mihaico gaajasuhi iguijevecuumo ubuheetejinoco Caatinhaamefaño imohogayi ijigahicaumañovi. Jaamañovi noono: Aivojibo Moocaani Abraham, Isaac, Jacob icamo Aivojibo. ³⁸ Jaabo Moocaani iguijevecuumo aivojibo icatino ubuheeme Aivojibo. Jaabo Moocanidi paryi diito buheeme, nooboro.

³⁹ Jaanegui saatoho caatiniminaati diiboco nuumo: Imino neehi, jibogominaafi, ⁴⁰ noomoro siino diiboco dillucuumo.

*¿Mijoho Iyaachi Fine Cristo?**(Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)*

⁴¹ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: ¿Milli jaamo Cristoco David iyaachi neehicahi? ⁴² Miho David icaruubo Salmohaamefaño nuuhi: Mohaivojibo Moocaani Tahaivojibo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ⁴³ diminaaco ditihaguino uujoho ificuunohachuta, nuubo. ⁴⁴ ¿Milli jaabo Cristo David iyaachi icajirahi, David bu icaruubo diiboco: Aivojibo, unuuno icanaaca? nooboro.

*Jesu Caatiniminaaditi Neehi.**(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)*

⁴⁵ Jaanaaca famoro miyaminaa guubuniciunaaca Jesu jibogominaaco nuuhi: ⁴⁶ Mehesicini, caatiniminaati caamovonoono gaachehunoma igonoco iimoyicifimoti. Bu tolliro imoyicifimo naajetehasinovi diitoco iminoco sinagogajafaño ufuusumi imiya icaganocoro ujuvicamaafimo machujafaño iimimañejequere juvicamaafimo. ⁴⁷ Tolliro fibaijito iijanoco udumiticifimo. Jaamo ifurumo gueenene Moocanima iimaafimo utuvuusumo sitaaco ibaniqui. Jaamo guiraajino cijigaifaño ijaadaco agaayicino, nooboro.

21*Fibaijigo Aacino.**(Mr 12.41-44)*

¹ Jaanaa Jesu templojafaño atyimeuhi sihidi inihibamima iicameheje Moocanico aacimo ificufiinofaño ificuhicaunoco. ² Jaabo atyimeuhi tolliro idaasuno fibaijigo mijeegayicico ificuunoco. ³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyanotiro amihaco neehi: Jaamo idaasuno fibaijigo paryi famoova

janaanici acihi. ⁴ Jaanoti paryi diito, diitedi sihidi aatyuvucuunoti acihi. Jaanoti diigo ihidaasuti iicanoco paryi acigo tooneri amachujirunoco, nooboro.

Jesu Temploja Finisucafeteji, Neehi.

(Mt 24.1-2; Mr 13.1-2)

⁵ Jaanaa saatoho templojati iimaahicauhi iminoono guisibano eheetavocininoti, tolliro fañoojaco Moocaanico ejeecivomo iminoono iimibachuhicaunoti icano. Jaanegui Jesu nuuhi: ⁶ Ufucu icajino paryi jino amihai mihifinicinoco ifinisujino, sababa guisiba siibahallivi covovacafetejitino, nooboro.

Ifinijino Jibogo.

(Mt 24.3-28; Mr 13.3-23)

⁷ Jaanegui diiboco dilluumo: Jibogominaafi, ¿cusi fine tolli icajino? ¿Milliti fine magajaji toono iticovacuunoco? noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Mehesicini, amihai sita bañidino, guiraa-jimo tamemeri asaano: Uujoho Cristo, tusumi mihicacuui, noomoro. Jaarumo dojicuti mefeedino. ⁹ Jaamo minaat, sanomiro omoonicasinoti icano muguubusumi mihiguetejirahana; iticoni jilli icajino. Jaaruno ifinicuujino icatino, ¹⁰ nooboro cuhubacafutuubo ihiimaaubo: Siijiinijeoto, siijiinijeotoma moonicasiji. Siijiinijeo aivoji, siijiinije aivojima moonicasiji. ¹¹ Jaasumi sihidi sefano jiinije maryibaji, ajeba icaji, sihidi fahigovavi guihuvano icaji, niquejefaño ñihicunoonoco mahatyimeji sihidi jeevanoonoco.

¹² Jaano jilli icajino imega iticoni amihai agaayicimoro idaasuno moonijimo amihai satyejimo sinagogajanofaño imitino imooniqui amihai icivojaanimoro aivojito imegavi satyejimo tamomohalliti. ¹³ Jaamo imefeenevi tamomoco mijibegueji. ¹⁴ Jaanegui jilli momooni, imegaviro: ¿Milli fine iimusuji? noomoro mehesamaaidino. ¹⁵ Tusumi jari amihai uujoho gaaja iimaaco aciji. Jaaneri amihai minaa amihai iijico jenaaujitihi amihai guinonijitimo. ¹⁶ Jaarunaa amihai, amihai caanimi, amihai nahabomi, amihai yoto, amihai gataavominaa icamo amihai aivojitojaago satyeji. Jaamoco amihaiti saatohoco gaisiraicisujimo. ¹⁷ Paryi jiinijeminaa amihai jiheveji tamomohalliti. ¹⁸ Jaarumo milli mihicajitihi. ¹⁹ Tolli icarunofa quehecuno mihicahachiji ifinijitino fiivoma mihicaji.

²⁰ Jerusale cuumihallidi minaa emecucinoco mahatyimecuudi magajacu tuucuumi ifinicuujinoco. ²¹ Jaasumi Judea jiinijeri mihicamo ifagajinojaa magaa. Jaanoti Jerusale cuumiri mihicamo tuucuumiti buhigovi mofoo. Jaanoti tuucuumiti buhigovi mihicamo tuucuumijaa masaadino, ²² Caatinhaamefaño idaasujino onoobadi tusumi icajino idaasufucuno. ²³ Idaasucani icajimo tusumi gaigoomi oovato icamo, mifañotiosejema icamo icano jiinijehallivi sihidi idaasu icajimaño jiinije miyaminaaco ñihicuno ahaamijineri. ²⁴ Jaanoti saatoho amocasifaño guiiveji. Jaanoti saatohoco fahigova jiinijenevi icivojaanimoro satyejimo, tolliro Jerusale cuumico siijiinije miyaminaa jiinijehallidi quicu quicu icaji diitoco Moocaani ejeevesunohachutahiica.

Jesu Miyaminaafibadi Ifivuubo Siino Asajino.

(Mt 24.29-35, 42-44; Mr 13.24-37)

²⁵ Jaadi niquejeguiinodi jibogo icaji cuujeo nihibavi, fucuo nihibavi, meecirivi icano; jiinijehallivi paryi jiinijeminaaco ihesamaaje mitaji sihidi igotocinijimo muuai ñihicuno ojineri, ityuucal ñihicuno ojineri icano. ²⁶ Jaamo miyaminaa jiinijehallivi icajinoco eesamaaimoro

iñihicuri choomocinijimo, niquejeomitya icaruno maryibaji. ²⁷ Jaadi jari mahatyimeji uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo aimuufafeenedi mityama, aivojima icano asaanoco. ²⁸ Jineheje jilli iicacuudi caamoco memecicu mataajasucafutucuujineguiiha, ²⁹ nooboro jilli ooviciubo: Memecici higuerahoco tolliro paryi imohonoco; ³⁰ bohono ahaamevanoco mahatyimesumi, amiihairyo magaaajafihi ficaba ifiiticunoco. ³¹ Jaabadiro jino onoonoco mahatyimecuudi magaaajacu Moocaani aivoji ifiiticunoco.

³² Miyanotiro amiihaico neehi: Paryi jino iicanoco tusumioto aatyimeme guijevejitihiica, ³³ niqueje, jiniije icano finijirahi. Jaanoti taaji sicamañovi fatyvejitihi.

³⁴ Jaanegui mehesicini, iimitinofeenedi amiihai jeebi cuhufetedino, guirihicavono jiniije busumije imoyici icano guinodi tufucu amiihaivi mehesicinitinaaca gasedino, ³⁵ amiihaihallivi tacuraba gaajaciratino aacotonicibadi. Jilli tufucu gaseji fahigova jinijehalliri iicamohallivi. ³⁶ Jaanegui mihimibaicnicu. Jaamoro fahiijivaro Moocaanima mihiimaa, paryi jino iicajinoti mataajaji. Jaamo uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo imefeenevi mihifeteji, nooboro.

³⁷ Jaabo Jesu cuuje templojafaño jibeguehicaubo. Jaanoti mihiiicuudi Olivohono icagajjaago ofooboro tahi icahicaubo. ³⁸ Jaanaa miyaminaa fucugayiro templojafaño gasehicauhi diiboco iguubuniciqui.

22

Jesuco Iguijeniqui Omoonino.

(Mt 26.1-5, 14-16; Mr 14.1-2, 10-11; Jn 11.45-53)

¹ Jaanaaca ijicutama achahano maahunoco amachufino Pascua jibaimo fiiticuunaaca, ² sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo moonihicauhi: ¿Milliti fine magaaicauji? noomoro Jesuco igaicauqui. Jaarumo miyaminaaco iguihicauhi.

³ Jaanaa Satanas jicafutuuhi Juda Iscariote jeebifaño Jesu minisuminaa fahuseeci motihaiti miimiisiici icamoobofaño. ⁴ Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito icamojaago ufuuboro diitoma iimaatuubo Jesuco diitoco ihaciqui. ⁵ Jaaneri imo imo iicaumoro diibo Judaco nihibamico aciguumo. ⁶ Jaanegui: Jii, unuuboro ticovaubo iguiinuubo, ¿milli fine diiboco diitoco aciji, miyaminaa chahanaaca? nooboro.

Aivojibo Niinoono Amachuuno.

(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1 Co 11.23-26)

⁷ Jaanaa ijuurisutama achahano maahunoco amachufino jibaimo icacuhi Pascua ovejaco agaicaaujifucu. ⁸ Jaanaa Jesu galluuhi Pedro, Jua icamisico: Pascua machutaaco mohime mihimibachuto, nooboro.

⁹ Jaanegui diitisi dilluuhi: ¿Conoovi diimeguehi mihimibachunoco? noomisiro.

¹⁰ Jaanegui Jesu iimusuuhi: Cuumivi mihifotoodi saafiico mahatyimeji icinñuuri nifaihuco asatyoooboco. Jaabo dojicuti mofoo ijafaño. ¹¹ Jaamisiro toojao aivojiboco monoo: Mohaivojibo jilli neehi: ¿Comecufaño tajibogominaama Pascua machutaaco machuji? noobo, noomisiro. ¹² Jaadi amisico ifusujibo iguiramecu, caamovohi icamecu, imibachucinicumecuco. Jaamecufaño meheetavo mamachuqui, nooboro.

¹³ Jaanegui ufuumisi paryi Jesu unuubadi icanoco aatyimeumisiro toonovi Pascua machutaaco eetavuuhi.

¹⁴ Jaanaa amachucuujidi Jesu iminisuminaama casivuuhi imachuqui.

¹⁵ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Guiraacani imeguehi, amiihaima Pascua

machutaaco amachunoco iguijevecuujino imega. ¹⁶ Amiihaico neehi: Siino Pascua jiiibaimo machuco machucuujitihi. Jari siino Moocaani aivojifaño meheetavoodi, ¹⁷ nooboro ihadutahilluco agaayiciuboro Moocaanima iimaabo. Jaadi nuubo: Jinooco mihicimoro mihifocasi ¹⁸ amiihaico neehi: Jisumitiro siino aducujitihi baacufaihuco Moocaani aivoji agasetinohachuta, nooboro.

¹⁹ Jaadi imaahuco agaayiciuboro Moocaanima iimaabo. Jaadi iquisicuboro diitoco aciubo jilli nooboro: Jino tafi amiihaihallivi aacifafetejino jilli momooni. Jaamo uco jabajeevetimo mihicahi, nooboro.

²⁰ Jaanaa amachuunobuunati tolliro ihadutahilluco agaayiciuboro nuuhi: Jihillu bohono iiji iicajinoco tatyijeheri eetavono tatyijoho amiihaihallivi agañicafotono.*

²¹ Jaarunaa jino amiihaiti uco aacijiibo igaicaauqui tajojiri icahi.

²² Jaarunaa uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo uuditi unuucuubadi feehi. Jaarunaa idaasucani iicajiibo uco aaciibo, nooboro.

²³ Jaanegui ticovaumo idillucasiumo: ¿Cajaanii fine aacijiibo? noomoro.

¿Cajaanii Fine Imiyaabo? Noocasiumo.

²⁴ Jaanaa iijibogominaa noocasihicauhi: ¿Cajaanii miihaiti imiyaabo? noomoro. ²⁵ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Siicumijeoto judiomi iicatimo aivojito idaasugotimo sefano tajiiibanichi. Jaamo diito aivojitoco imihusefimo, noonicimo. ²⁶ Jaanoti amiihai tolli mihicajitihi. Jaanoti siibadiro amiihai mihicaji, amiihaifañoti imiyaaboti iicaqui jilli saatoho jeecivominaafiti minifeteji. Jaabadiro atajiiabaabo jeecivominaafiti minifeteji. ²⁷ ¿Nacu, miiijoho imiyaabo, acasivooboro amachufiibo, nacu ejeecivefiibo? ¿Eti acasivefiibo? Jaarunaa uujoho amiihaifeeneri icahi jeecivominaafibadi.

²⁸ Amiihai uuma mihicafihi uco inisunehejefañodi. ²⁹ Jaanegui uujoho amiihaico aivojico aciji uco guhirubi aacihinibadi. ³⁰ Jaamo mamachuhi, mahaduhi icano uuma jahigo tahaivojifaño. Jaamoro aivojiibo icagafaño macasivomoro matajiiabahi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumiiici icanohallivi, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaaijinoco.

(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

³¹ Jaaboro nuubo Aivojiibo: Simon, Simon, mehesicini jino Satanas amiihaico idillunoco siinoco agañunicibadi idaasuno amiihaico igañucuqui.

³² Jaarunofaño uujoho Moocaanima dihallivi iimaahi dimiyaavogo iiti finitino iicaqui. Jaabo ijoho siino imiyaavogodi dinahabomico quehecutusu, nooboro.

³³ Jaanegui Simon diiboco nuuhi: Aivojiibo imibaicinicuuhi iima civojafaño feequi, iima guijevequi icano, nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Pedro ico neehi: Jisumiro catava ojitiibaacaro mifococi, safo icano uco tuunamaaiji; uco gaajaruubo, nooboro.

Idaasuno Iicajino.

³⁵ Jaadi Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico dureecuma, nihibamima, lleegucuma, tihaijaajema icano masatyedino, nooboro agalluusumi: ¿Nacu fanoova amiihaidi cuujiivaachuuhi? nooboro.

Jaanegui diito: Chahano, nuuhi.

³⁶ Jaanegui diitoco nuubo: Jaanoti jisumi tolli icatino dureecuma, nihibami lleegucuma icano mihicaabo masatyo. Jaanoti aamigama machahaabo

* **22:20** Sahaamefaño samañoviro ficuumo. Versiculo 19 nijeque, bu versiculo 20 iicanoco ficuutimo.

amiihai caamoojaco manaajemere aamigati mihici. ³⁷ Amiihaico neehi: Uuti Caatinihaamefaño jilli onono icaji: Iimitimofeenevi ficucafetejiibo, onono, paryi uudití onono tolli icaji, nooboro.

³⁸ Jaanegui diito nuuhi: Aivojiiibo, miigaacima mihicahi, noomoro.
Jaanegui diibo nuuhi: Toonovirucu, nooboro.

Getsemani Onoomañovi Jesu Moocanima Iimaahi.
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42; Tolliro meeci Heb 5.7-8)

³⁹ Jaadi Jesu toonoti fuuhi Olivohono iicagajijaago iicanicibadi. Jaaboma ijiiibogominaa fuuhi. ⁴⁰ Jaamo tomañovi iifutuudi diitoco nuubo: Moocanima mihiimaa, iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

⁴¹ Jaadi Jesu diitoti sihigovi fuuhi guisibaco maganicarunohachuta. Jaaboro memuvuubo Moocanima ihiimaaqui. ⁴² Jilli nooboro: Guihi, idiimogohachijji jino idaasuno iicajinoti uco taajasu.† Jaaruno uujoho iimogobadi icatino, jaafa ijoho idiimogobadiro icano, nooboro.

⁴³ Jaanaaca diibojaago Moocaani toomominaafi niquejefañoti saauhi diiboco isefatusuqui.‡ ⁴⁴ Jaabo sihidiro iidaasuvooboro Moocanima quehecuno iimaahicaubo. Jaanaaca ituga jinijehallivi aquetehicauhi tijoho ocooyinobadi.

⁴⁵ Jaabo Moocanima ihiimaaunoti agañiivuuboro ijiiibogominaajaago fuuhi. Jaamo ihidaasuri cigacuumoco atyimeteubo. ⁴⁶ Jaanegui diitoco nuubo: ¿Collihi micigahi? Magañiivomoro Moocanima mihiimaa iji inisunofaño mahaquetedino, nooboro.

Jesuco Isisimoro Satyomo.
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

⁴⁷ Jesu ihiimaaunaacaro sihidi miyaminaa gaseuhi. Jaamoco siiguubo Juda onobo Jesu jiiibogominaati fahuseeci motihaiti miimisiicidimo icahicaurumoobo. Jaabo Jesujaago fiitivuuhi diiboco ininiciqui. ⁴⁸ Jaaboco Jesu nuuhi: ¿Juda, tolli ininiciiboro Miyaminaafibadi Ifiivuuboco daacihí? nooboro.

⁴⁹ Jaabo Jesuma iicaumo tolli iicanoco aatyimeumoro Jesuco dilluuhi: ¿Aivojiiibo, aamiganeri diitoco momooniji? noomoro.

⁵⁰ Jaamoti saafi sacerdotemi jeecivominaafico omoonubo buiyaacuhi imiyanaago nijimeehuco. ⁵¹ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Musufenicu jaafa icacuumo, nooboro sacerdote jeecivominaafi nijimeehuco ududicineri buheesuubo. ⁵² Jaaboro sacerdotemi aivojito, temploja aivojito, quillahuto icamo igaiyiciqui asaumoco nuubo: Tatyicovodi amiihai masaahi aamiganoma, cudaahenema icano nanivaminaafico mihicanicibadi. ⁵³ Amiihaifeeneri fahiijivaro templojafaño icahicarahi. Jaaruboco uco magaayicihicatíhi. Jaarunaa jisumi amiihai imitiminaa tolli momoonicíhi jino icivono mityaguino, nooboro.

Pedro Jesuco Tuunamaaiuhi.
(Mt 26.57-58, 69-75; Mr 14.53-54, 66-72; Jn 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Jaasumiro Jesuco agaayicumoro satyuumo sacerdotemi aivojiiibo iijajaago. Jaabo dojicuti Pedro tehesinoti iifiniciiboro feehicauhi. ⁵⁵ Jaamoro ihaivojiiibo iija goohasifeenevi cijigaico eebasuumoro casicamaaiumo. Jaamofeenevi tolliro Pedro casivuuhi. ⁵⁶ Jaaboco jeecivominaago cijigaijinivi giciniboco guenenene ihifiniciugoro nuuhi: Jaani tolliro diiboma iicahicaabo, noogoro.

† 22:42 Griego iijiri: jihidaasuhilluco uuti buhigovi denesu, noono. ‡ 22:43 Sahaamefaño toversiculonoco ficuutimo.

⁵⁷ Jaarunaa Pedro utuunamaaibo nuuhi: Gaigo, uujoho diiboco gaajatíhi, nooboro.

⁵⁸ Jaanobuunatí tollíro saafi diiboco aatyímeuboro diiboco nuuhi: Híjoho tollíro diitoobo, nooboro.

Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, uujoho diitoobo icatíhi, nooboro.

⁵⁹ Jaadí sano níhíba oovobuunatí saafi diiboco jenaauhi jillí nooboro: Jaaní miyaano diiboma iicahicahinííbo Galileaobo iicamaño, nooboro.

⁶⁰ Jaaneguí Pedro nuuhi: Chahano, uujoho gaajatíhi híjoho toono onoonoco, nooboro.

Jaasumíro Pedro íhiimaanaaca catava ojíuhi. ⁶¹ Jaaneguí Aivojííbo Jesu Pedrojaagoví iminifutuuboro diiboco meeciubo. Jaaneri Pedro esafutuuhi Aivojííbo Jesu diiboco: Jaachííjí catava ojítinaacaro mifooci, safo icano uco tuunamaaíjí, nooboro unuunoco. ⁶² Jaaboro Pedro ufuuboro síhídí aivono taauhi.

Jesuco Edejecuno.

(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

⁶³ Jaanaa Jesuco utuumuumo diiboco edejecuumoro aamíuhi. ⁶⁴ Ihaallínoco gaachehubaryuri isiyaacuumoro íhímeque gabacuhicauhi: Gaajací. ¿Naa mííjoho íco aamíhi? noomoro ⁶⁵ famaño vaje diiboco íbahicaumo.

Jesu Fagomínaa Imegaví Icauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

⁶⁶ Jaanaa eseseveudí igaivuumo judiomí quillahuto, sacerdotemí aivojíto, caatinímínaa icamo. Jaamoro Jesuco satyuumo fagomínaa ímegaví. Jaamoro Jesuco dilluumo: ⁶⁷ Mííhaíco dínoo, ¿naa míya híjoho Cristo? noomoro.

Jaaneguí díitoco íimusuubo: ¿Amííhaíco jííhi, nuuruva nacu mímiyaaveguejítírahi? ⁶⁸ ¿Jaanotí amííhaíco nuuruva nacu uuma míhiimaanoco míhimeguejítírahi, uco mísinayujítírahi icano?§ ⁶⁹ Jísúmitíro uujoho Míyamínaafíbadí Ifíivubo gícíníjí Moocaaní ímityaabo míyanaagonoví, nooboro.

⁷⁰ Jaaneguí diiboco famooro dilluumo: Jaaneguí, ¿híjoho Moocaaní Seemene? noomoro.

Jaaneguí Jesu díitoco nuuhi: Jííhi, amííhai monoobadí, nooboro.

⁷¹ Jaaneguí díito nuuhi: ¿Collíhi bu síta onoonoco míhimeguejírahi? Mííhairyo muguubucuuhi íjírí onoonoco, noomoro.

23

Jesu Pilato Imega.

(Mt 27.1-2, 11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

¹ Jaamo famooro agańíivuumoro Jesuco satyuumo Pilato ímegaví. ² Jaamoro tícovaumo díibohallíví íhiimaamo: Jaaníco mííhai mahatyímehí, muucumíco ñaaísuuboco. Jaaboro neehícaabo: Cesarco ímpuestoco májaadudíno uujoho Aivojííbo Cristo ícahi, neehícaabo, noomoro neehícaumo.

³ Jaaneguí Pilato diiboco dílluuhí: ¿Naava híjoho judiomí Aivojííbo? nooboro.

Jaaneguí Jesu diiboco íimusuuhi: Jííhi, híjoho toono onoobadí, nooboro.

⁴ Jaaneguí sacerdotemí aivojíto, míyamínaa ícamoco Pilato nuuhi: Jaaníví íímitínoco aivo atyímetíhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa díito janaanící nuuhi: Paryí Judea jííníje míyamínaaco ñaaísuhícaabo íjííbeguerí Galíleaví ítíconíhínííbo, juu ícacuuhi, noomoro.

§ 22:68 Sahaamefaño: uco mísinayujítírahi, onoco fícuutímo.

*Jesu Herode Imega.**

⁶ Jaanoco Pilato uguubuuboro dilluuhi: ¿Nacu diibo Galileaobo? nooboro. ⁷ Jaanegui diiboco: Jiihi, unuunegui Jesuco galluubo Galilea aivojiiibo Herode-jaago tusumi Jerusale cuumivi agaseubojaago. ⁸ Jaabo Herode Jesuco aatyimeuboro imo imo minifutuuhi siicijetiro Jesuditi ihiimaanoco guubuhicaubo. Jaaboro diiboco imeguehicaubo aatyimeneque sihidi ejeevanoco Jesu omooninoco ihatyimequi. ⁹ Jaaboro Jesuco sihidi dilluhicaubo. Jaarunaa Jesu diiboco iimusutihi. ¹⁰ Tolliro tomañeri icaumo sacerdotemi aivojito, caatiniminaa icamo diiboco iguijenisuqui mityano iimaahicauhi. ¹¹ Jaanegui Herode ihamocasiminaama diiboco: Jilli miihifoobo, noomoro imitino mooniumo. Jaamoro diiboco edejecumo aivojiiibo gaachehubadi iimichehufañ jiihacuumo. Jaaboco dojicuviro Herode Pilatojaago galluuhi. Jaasumiti jari Herode Pilatoma imitocasiuhi. ¹² Jaanoti iticoni jiihevecasihicaumisi.

Jesuco Igaicaauqui Unuucuumo.

(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39-19.16)

¹³ Jaanegui sacerdotemi aivojito, tuucuumi aivojito, miyaminaa icamoco Pilato igaiyiciuhi. ¹⁴ Jaaboro diitoco nuuhi: Amiihai jaanico tajaa misivahinihi: Miyaminaaco ñaaisuubo, noomoro. Jaaboco imino dillucurahahi amiihai imefeenevi. Amiihairyo magaaajacuuhi diibediti: Imitiibo, noomoro monoonoco aatyimetinoco. ¹⁵ Jaabadiro bu Herode iimitinobaaco aatyimetiiibo siino tajaa sivasuuhi magaaaja milliti bu miguijenijirahi. ¹⁶ Jilli ahaamiiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

¹⁷ Jaabo Pilato jiiibaimosumi saafi civojaminaafiti sinaayuujiirahi miyaminaaco imono iicasuqui.† ¹⁸ Jaarunaa famooro sano sefano neehicauhi: ¡Diiboco guijeni! ¡Barrabacoro sinaayu! noomoro.

¹⁹ Jaabo Barrabaco civojaaniumo tuucuumi miyaminaaco aivojito hallivi añaaisuuneguiiha, tolliro bu saatohoco agaicaauneguiiha icano. ²⁰ Jaarunaa Pilato Jesuco isinaayunoco iimuguuboro siino miyaminaama iimaauruubo. ²¹ Jaarunaa diito janaanici sefano nuumo: ¡Imohobujehallivi tetecu! ¡Tetecu! noomoro.

²² Jaarunaa siino Pilato diitoco nuuhi: ¿Nacu, jineje iimitinoco mooniiibo? Diibovi atyimetihii iimitinoco toonohalliti agaicaaujirunoco. Jilli ahaamiiiboro diiboco sinaayuji, nooboro.

²³ Jaarunaaca diito jenaauhi idillumo sefano noomoro: Imohobujehallivi itetecuqui diito sacerdotemi aivojito icamo sihidi ocoovadiinamaañi diito iiji diibohallivi fatyuumo. ²⁴ Jaanegui Pilato nuuhi: Diito onoobadi imooniqui. ²⁵ Jaaboro sinaayusuubo civojaminaafico diito idilluuboco añaaisuunoti, agaicaaunoti icano icivojaaniuboco. Jaaboro Jesuco diito usefaño jeevesuubo diito iimuguubadi imooniqui.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

²⁶ Jaamoro Jesuco itetecuqui satyuumo. Jaanaaca saafi Cirene cuumioobo Simon onoobo buhigoti asauboco agaayiciumoro iguijeve imohobujeque iibisuumo Jesu dojicuti isatyequi.

²⁷ Jaabo dojicuti sihidi miyaminaa feehicauhi. Jaamofenedi sihidi gaigoomi taamoro gaibacasimoro feehicauhi diibo idaasuri. ²⁸ Jaamoco Jesu emeeciuboro diitoco nuuhi: Jerusale gaigoomi, uuri mataajirahana. Amiihaihalliviro mataa, amiihai seemehallivi icano ²⁹ ufucu gasejifucu: Imicani icamo achibami, eseemevatatino jeebiiino, iisutino mifañoono icano,

* **23:5** Herode Antipa onoobo. Meeci Lc 3.1 † **23:17** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

meneejifucu. ³⁰ Jaasumi miyaminaa ticovaji onoomo: Ifagajino mohallivi daacoto, ifabaino mohallivi fabaavo, noomoro. ³¹ Jaamo imihuseemeque jilli omoonino idaasurahi. Jaarunofaño fine imitinoco eheetavomoco janaanici idaasuno mooniji, nooboro†

³² Jaamo bu, tolliro satyuumo miimisiici nanivaminaatisico Jesuma sano igaicauqui. ³³ Jaamo ifutuuhi nigapajebai onoomaño. Jaamoro tomaño Jesuco teteuumo. Tolliro nanivaminaatisico imiyanaagonovi saafi, inanaagonovi saafi icano teteuumo. ³⁴ Jaanaa Jesu nuuhi: Guihi, diitohallivi jino omoonino jaadabadi iicanoco ficuudino, jilli gaajatimo omoonimaño, nooboro.

Jaanaaca amocasiminaa Jesu gaachehuhallivi suerteque eetavuumo: ¿Naa mijoho iciji? onoomaño. Jaadi ifocasiumo. ³⁵ Jaanaa miyaminaa diiboco ihaivojitoma ihifinicomoro dejecuhicauhi: Sitaaco taajasuubo; Eneecata jisumi jaafa iinoro taajaabo miyaano Cristo Moocaani icuubo iicahachiji, noomoro.

³⁶ Tolliro amocasiminaa edejecumoro diibovi ifitivomoro idicuno vinoco diiboco isuurahi. ³⁷ Jaamoro diiboco neehicaumo: Miyaano ijoho judiom iivojibo idiicahachiji, iro difico taajasu, noomoro.

³⁸ Jaabo nigaihallivi ficuumo acaatinumoro § JAANI JUDIOMI AIVOJHBO, onoonoco.

³⁹ Jaanaa saafi nanivinaaafi saanaagonovi etetecucinubo Jesuco ihahicauhi: Miyaano ijoho Cristo idiicahachiji iro difico taajasu, tolliro bu misico taajasu, nooboro.

⁴⁰ Jaarunaa saafi diiboco ihbauhi: ¿Aivo ijoho Moocaanico ñhicugotih, tobadiro ico omooninoco gaajatiibo? ⁴¹ Misico naha jino miyaanohalliti jilli moonimo, miyaano imitino momoonuno jaadaco mihicahi. Jaanoti diibo aivo imitino moonitiruubo, nooboro.

⁴² Jaadi Jesuco nuubo: Jesu, dihaivojivi idifotoodi uco desafoto, nooboro.

⁴³ Jaanogui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi: Jaachijiro ijoho uuma diicaji imimaño Moocaanico imiyaavogomo ofoomaño, nooboro.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

⁴⁴ Jaanaaca gadiiba mihicacuui. Jaarunaa paryi jinije civono minifutuuhi; jaano jari imohonohalliti nihiba icaaberi seseeteuhi. ⁴⁵ Jaano icivutuusumi nihiba jabaavuuhi. Jaanaaca temploja ofoocinichehu gaachehubaryu tyigaba feenedi gallivuui. ⁴⁶ Jaanaaca Jesu gaihivuui: Guihi, dihusefaño tagaijaco gaayici, nooboro chuumucuubo.

⁴⁷ Jaanoco romanomi amocasiminaa aivojibo tonehejeque aatyimeuboro Moocaanico imuubo: Miyaano jahi jaani imihuseebe, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco bu tolliro miyaminaa aatyimeumoro fuuhi icidigameehuco aamimoro, sihidi idaasuneguiha. ⁴⁹ Jaanoti paryi Jesu gataavominaa, tolliro gaigoomi Galileati diibo dojicuti asaumo icamo icauhi tehesinoti tonehejeque ihifinicummo.

Jesuco Icuuno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

⁵⁰ Jaanaa icaubo saafi iimihuseebe imitino iicatatiibo Jose Arimatea cumioobo onoo Judea jinijeri iicacuumi. Jaabo judiom fagominaatioobou.

⁵¹ Jaabo Jose Moocaani aivoji asaajinoco teemehicaubo. Jaamaño paryi

† 23:31 Griego iijiri: imoho buheeruhoco jilli omoonino. Jaanogui fine millijiru uchuumucuuhoco, noono. § 23:38 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: griego iijiri, latin iijiri, hebreo iijiri icano, onoonoco.

fagominaa omooninofaño icautiibo. ⁵² Jaaboro Pilatojaago ufuuboro diiboco Jesu ifico dilluubo. ⁵³ Jaadi Jesu ifico ihmohoti iniitusuuboro gaachehuri iimibociuboro cihoji guisigajifaño eseediuhojifaño ciubo bohoji mihaiñooba icirautihojifaño. ⁵⁴ Jaano sifucuti jaguisi icacuujineguiha tufucuri imibaivucuumo.

⁵⁵ Jaanaaca Jesuma Galileati asaaumo ufuumoro Jesuco iciunoco meecituuhi. Jaamo imino atyimeuhi diibo ifi aacaumañoco. ⁵⁶ Jaamo iijanojaa ufuumoro facicifaihuno, bu facici dhibano icanoco iimibaivuumo. Jaamoro jaguisifucu jaguisiumo Moise tajiba onoobadi.

24

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

¹ Jaanaa ajaguisiuno sifucuti gaigoomi cironotiro fuuhi Jesu cihojijaago ifacicinoco iimibachuunoma* ² Jaamo ifutuumo atyimeuhi toojico afabaacuba iguisiba sihigovi icacuubaco. ³ Jaamoro toojifaño ufuumo Aivojibo Jesu ifico atyimecutihi. ⁴ Jaaneri iigutuumoro: ¿Milli momooniji? noocasiumo. Jaamo atyimeuhi miimiisiici gaifiimisi diito cojivi julleecinimisico aricunoono gaachehunofaño jicucuucinimisico. ⁵ Jaamisiti iigutuumoro guinovi jinijehallivi javucamaaiumo. Jaamoco diitisi nuuhi: ¿Collihi amihai ubuheetecuuboco iguijeveme iicamañoco miguiinehi? ⁶ Jineeri chahacubobo, buheetecuubo. Mehesafoto Galileari iicausumi amihaiico unuunoco: ⁷ Miyaminaafibadi Ifiivuubo acicafeteji imiti miyaminaa usefaño. Jaaboco imohovi tetecujimo. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheeteji, unuunoco, noomisiro.

⁸ Jaanegui tofigueje esafutuuhi Jesu unuunoco. ⁹ Jaamo icihojijaagoti uhuumiumoro paryi toonoti jibogovauhi Jesu minisuminaaco fahuseeci motihaiti saafi idimoco, tolliro paryi saatohoco icano. ¹⁰ Jaanoco Jesu minisuminaaco jibuguumo Maria Magdalena onoogo, bu Juana, bu Maria Jacoobo seeji, bu saafiqueje icamo. ¹¹ Jaarunoco Jesu minisuminaa: Jilli fine jeegavomo, noomoro miyaavuguutimo.

¹² Jaarunaa Pedro fuuhi ijinafatyuboro Jesu cihojijaago. Jaaboro idijivuuboro toojifañoco emeciubo atyimeuhi tochehuri iminichehu uufocori acaunoco. Jaaneri ajabafituuboro uumiubo dojicuviro iijajaago.

Emaus Onoocuumi Jihaijaago.

(Mr 16.12-13)

¹³ Jaanaa tufucu diitoti miimiisiici fuuhi Emaus onoocuumijaago; Jersaleti once kilometrohachuta iicacuumijaago. ¹⁴ Jaamisi ufuumisi paryi tooneri iimaamisiro feehicauhi. ¹⁵ Jaamisiro ihiimaamisiro dillucasihicauhi. Jaanaaca diiboro Jesu diitisijaa asauboro diitisima fuuhi. ¹⁶ Jaaboco atyimecuurumisi gaajahicautihi Jesu iicanoco. ¹⁷ Jaanegui Jesu diitisico dilluuhi: ¿Jinejeque midillucasihicahi jihairi mofoomisi? ¿Collihi idasuno mihicahi? nooboro.

¹⁸ Jaanegui diitisiti Cleofas onoobo iimusuuhi: Paryi miyaminaa gaajahi Jersalevi jisumiro icahininoco. Jaanoti ijoho idiboro tuucuumiri diicaruubo gaajatihi.

¹⁹ Jaanegui diitisico nuubo: ¿Nacu milli icahinino? nooboro.

Jaanegui diiboco nuumisi: Eti bu Jesu Nazareoboco omoonihininoco; Jaabuu Moocaani iimaaminaafi, paryi miyaminaa imefeenevi, bu Moocaani

* **24:1** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamoma tolliro saatoho gaigoomi fuuhi, onoonoco.

imefeenevi ihiimaanoti, bu paryi omoonihicahinnoti icano sihidi ejeevahiniboco. ²⁰ Jaaboco sacerdotemi aivojito, mohaivojito icamo diiboco agaayicihinimoro acihinahi: Imino diibo iguijevane, noomoro tetcusu-umo. ²¹ Jaanoti miihai meteemehicaurahi Israel jinijeminaaco itaajasuqui. Jaarunaa paryi tolli omooninobuunati jino mifucuci, safucu icano mihi-cacuui. ²² Jaarunaaca miihaiti saatoho gaigoomi fucuro diibo ciihojico emeecieme miihaico igutusuhi, ²³ toojifaño diibo ifico aatyimetineguiiha miihaico jiihogovahi Moocaani toomominaaco aatyimeme diitoco: Jesu buheehi, onoonoco miihaico ijiibegueneri. ²⁴ Jaaneguiiha miihaiti saatoho toojico emeecieme gaigoomi onoobadi icanoco atyimehi. Jaarumo Jesuco atyimetihii, noomisiro.

²⁵ Jaanegui Jesu diitisico nuuhi: ¡Gaajaticanimisi, fine amisi goovaticani mimiyaaveguehi Moocaani iimaaminaa unuunoco! ²⁶ ¿Nacu iticoni jinehejeri idaasuno icajitiruubo Cristo ihaivojifaño efeejino imega? nooboro. ²⁷ Ticoniubo paryi Caatinihaamefaño diibediti onoonehejeque diitisico ijiihogoo Moise aameneti iticoniubo paryi Moocaani iimaaminaa aamenevi imivusuubo.

²⁸ Jaamo tuucuumivi ifutucuuneguiiha Jesu sanoticovoro fatyuujirahi. ²⁹ Jaarunaa diitisi diiboco fiitihicauhi: Misima jinooviro fitafoto mihiijicuui civucuuno, noomisiro.

Jaaneguiiha Jesu fitafutuuhi diitisima iicaqui. ³⁰ Jaadi imachuqui diitisima acasivuuboro imaahuco agaayiciuboro toonohallivi Moocaanima iimaaubo. Jaadi iquisicuuboro diitisico aciuubo. ³¹ Jaasumi jari diitisico ihaallino imino faayacafutuuhi. Jaadi jari diiboco gaajaciumisi. Jaarunaa diitisi imefeenevi cuucahacho minifutuubo. ³² Jaanegui diitisi noocasiuhi: ¿Eti miyaano mojeebino imono icahicahinahi jiihairi masasumi Caatinihaamefaño onoonehejeque misico jiihogoooro asaahicasumi? noomisiro. ³³ Siino guenene icatimisiro uumicumisi Jerusalejaago. Jaamisi atyimeuhi Jesu minisuminaa fahuseeci, siino saafi icamo saatoho igataavominaama igaicinimoco. ³⁴ Jaamo diitisico nuuhi: Miyaano Aivojiiibo siino buheetecuui. Jaaboco Simon atyimecuui, noomoro.

³⁵ Jaanegui diitisi diitoco jiibuguui jiihaivi diitisima iicaunoco, diitisima maahunoco iquisicuhinisumi diiboco agaajacihininoco icano.

Jesu Ijiihogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23; Hch 1.6-9)

³⁶ Jaamo tonehejeri ihiimaahicaunaaca Jesu diitofeenevi ujulleeveuboro diitoco dilluui: Sajeebi mihica, nooboro.

³⁷ Jaaneri sihidi iigutumoro esamaaiuhi: Fine ijico mahatyimehi, noomoro. ³⁸ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: ¿Collihii mihiguetehe? ¿Collihii uco amiihai jeebiihañoti mimiyaavogotihii? ³⁹ Eneecau tahuseneque, tatyihaiñooco icano memeeeci, uujoho diiboro. Uco mududicimoro, memeeeci; ijii ihuucuma, ibacima icano chahahi jino uujoho iicaaboco mahatyimebadi, nooboro ⁴⁰ diitoco ihusene, itihaiño icanoco ifusuubo. ⁴¹ Jaarunaa diito imo imo iicaumoro ajabafituumoro imiyaavuguutimoco Jesu nuuhi: ¿Naa machutaama mihicahi? nooboro.

⁴² Jaanegui diiboco taavaabo gaaruhaico aciumo† ⁴³ Jaanoco agaayiciuboro diito imefeenevi duubo. ⁴⁴ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli iicajinoco amiihaima iicausumi amiihaico nuuhi: Uuditi Moise aamefaño, Moocaani iimaaminaa aamenefaño, Salmo aamefaño icano onoono icaji, nuuhi.

† 24:42 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: iimihu gaami icanoco, onoonoco.

⁴⁵ Jaaboro diitoco Caatinahaamefaño onoonoco gaajasuubo. ⁴⁶ Jaaboro diitoco nuubo: Jilli noonoro caatinicinino, Cristo guijeveji. Jaaruubo mifucuci, safucu icanoti siino buheetejiibo. ⁴⁷ Jaabo momofeenedi fahigova jiiinije miyaminaaco mijibegueji Jerusaleti miticonimo amihai eedeehimitihifico mejeevesucu amihai imitico ibuusuqui. ⁴⁸ Jaamo amihai maatyimemere jinooco mijibeguejimo. ⁴⁹ Jaamo magaaja, uujoho amihaihallivi galluuji Guihirubi unuunoco. Jaanegui jiicumiti buhigovi mefeedino niquejefañoti mitya asaanoco magaayicitinohachuta, nooboro.

Jesu Niquejefaño Ofoono.

(Mr 16.19-20; Hch 1.9-11)

⁵⁰ Jaaboro Jesu diitoco tuucuumiti sihigovi satyuubo Betania cuumi fiitino. Jaaboro diitohallivi ihuseque agañiyiciubo diitoco imino nuubo. ⁵¹ Jaasumiro diitoti caamovi diiboco satyuumo niquejefaño. ⁵² Jaaboco diito iinumoro Jerusale cuumijaago imo imo uumiumo. ⁵³ Jaamoro templojafaño icahicaumo Moocanico imomoro. Fine.

SAN JUAN

Moocaani Iimaa Cristo. Jaabofeenedi Miyaminaaco Fiivusuuhi.

¹ Iticoni paryi fanoova fiivuutinaaca Moocaani Iimaa icacuui. Jaabo toono Iimaa Moocaanima icauhi Cristo. Jaabo bu diibo Moocaani.

² Miïro iticoni diibo Moocaanima icauhi. ³ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuui; miïro chahano aivo diibofeenedi eheetavuutino iicano* ⁴ Diiboma icano fiivo. Jaano toono fiivo miyaminaadi aachicinino iicauno. ⁵ Jaano cironofaŋoti achicahi. Jaanoco icivo jabacarutihi.

⁶ Miïro icaubo saafi Moocaani agalluubo Jua onoobo. ⁷ Jaabo saauhi diibo aachicibo iicaubediti ijjibeguequi. Jaabo ijjibogonofeenedi miyaminaa imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo diibo Jua aachicibo icatino. Jilli aachicibo iicaabo jibogominaafiti iicaqui agalluubo. ⁹ Jaanoti jino imiya achici, miyaminaaco aachicinibo, jino jiiinjehallivi gasefivucuui.

¹⁰ Miïro jaabo johono Iimaa iicaabo jino jiiinjehalliri icacuui. Jaabofeenedi Moocaani jiiinjeque eheetavehinirunofaño jiiinjeminaa diiboco gaajautihi. ¹¹ Miïro ijjiiinjevi sauruubo. Jaaruuboco miyaminaa diiboco gaayicutihi. ¹² Jaarunofaño saatoho diiboco agaayicimoro miyaaveguehi. Jaamoco ficuubo Moocaani seemeti iicaqui. ¹³ Jaano miyaminaati saatihii miyaminaati ifiivomo icatino, bu gafi iimoyicinoti icatino jilli Moocaanitiro diibo seemetiro minifutucuumo.

¹⁴ Jaabo johono Iimaa icahinibo miyaminaafi ifiiti iminiyuuboro mofeeneri icauhi, miyaanoma, igaijima icano. Jaabo imico miïhai mahatyimeuhi, diibo idiboro Moocaani Seemene iicaabo imico. ¹⁵ Miïro diibediti Jua ijjibuguubo nuuhi: Jaani diibo diiboti uujoho unuubo taabuunati asaabo tajanaanici iicaabo, uujoho chahaunaacaro iicacuumafano, nooboro. ¹⁶ Miïro jaaboti paryi miïhai diiboma sihidi iicanoti magaayicichi diibo imino aacinoco siino dojicuti, siino dojicuti icano. ¹⁷ Miïro Moisefeenedi Moocaani tajjiba saauhi. Jaanoti gaiji, miyaano icano Jesucristofeenedi saahi. ¹⁸ Miïro miïhaiñooba Moocaanico atyimetihii, idiboro Illi Caanifaño iicaabo, diibo miïhaico Caanico gaajasuhi.

Jua Nitiminaafi Jesucristoti Jjibeguehi. (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

¹⁹ Jaanaa Jerusale cuumiri iicaumo judiomi sacerdotemico, levitamico icano galluui Juajaago diiboco: ¿Miïjoho ijoho? noomoro idilluqui.

²⁰ Jaamoco diibo imino jibuguuui: Uujoho Cristo icatihii, nooboro.

²¹ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Jaanaa miïjoho ijoho? ¿Nacu Moocaani iimaaminaafi, Elia? noomoro.

Jaanegui Jua nuuhi: Chahano uujoho diibo icatihii, nooboro.

Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu ijoho oono Moocaani iimaaminaafi asajiibo? noomoro.

Jaanegui nuubo: Chahano, nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Jaanaa miïjoho ijoho miïhaico diibogo, oono miïhaico agalluumoco miïjibeguequi milli difiiti ijoho neehi, noomoro.

²³ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho sicahigovi ocoovadiicinibo: Aivojjibedi jiihaico sanoticovoro mihimibachu, onoobo Moocaani iimaaminaafi Isaia unuubadi, nooboro.

* 1:3 Heb 1.2; Col 1.16-17

²⁴ Jaamo diito Juama ihiimaatumou fariseomi agalluumo. ²⁵ Jaamo diiboco nuuhi: Jaabogahabu Cristo idiicat#bo, bu Elia idiicat#bo, bu johono Moocaani iimaaminaafi idiicat#bo icano, ¿coll#hi jana nit#hicahi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jua diitoco nuuhi: Uujoho n#faihuro nit#hi. Jaanoti am#haifeeneri iicaabo saafi am#hai magaaat#bo. ²⁷ Jaabo taabuunati asaabo tajanaan#vi iicaabo, diibov# uujoho #fotot#hi. Jaama#o diibo t#haipaaje duujeque sinaayujit#rahi, nooboro.

²⁸ Pary# jino jilli icauhi Betabara onooma#ov#, Jordan onoo#hi onegueehiv# Jua init#hicauh#go.

Jesu Guijevefenedi Mohimit# Buusucafetehi.

²⁹ Jaano sifucuti Jua, Jesu diibojaa asauboco aaty#meuboro nuuhi: Memee#i jaan# Moocaani Cordero, iguijevefenedi jiin#jem#naa imit#co ubu-usuj#bo. ³⁰ Johono uujoho diiboti ihiimaabo: Taabuunati saaji#bo tajanaan#vi iicaabo uujoho chahaunaacaro iicacuuma#o. ³¹ Uujoho icaruubo diiboco gaajahin#tihi. Jaanoti naha uujoho n#faihuro nit#boro saahi Israel cuumim#naa diiboco igaa#qui, nooboro.

³² Jaadi bu siino nuubo: Uujoho aty#mehi Moocaani Gaijaco nim#i#hubadi jeevaabo diibohall#vi niquejefa#oti iniitooboro iicanoco. ³³ Jaaruuboco uujoho gaajahicat#hi m#j#ho diibo iicanoco; jilli naha uco n#faihuro nit#qui agalluubo nuuhi: Tagaija cajaan#hall#v#hacho iniitooboro iicaabo diibo tagaijari init#ji#bo, nooboro nuuhi. ³⁴ Jaaboco aty#mecuuhi. Jaama#o uujoho j#beguehi diibo miyaano Moocaani Achi iicanoco, nooboro.

Iticon#oto Jesu J#b#gom#naa.

³⁵ Jaano seseved# siino Jua toma#neri icauhi miim#si#ci ij#b#gom#naat#sima. ³⁶ Jaabo Jesu afatyunoco aaty#meuboro nuuhi: Memee#i ajaan# Moocaani Cordero, nooboro.

³⁷ Jaanoco Jua j#b#gom#naat#si uguubuum#siro Jesu doj#cut# fuuhi. ³⁸ Jaanegui Jesu doj#cuco emee#uboro, diibo doj#cut# ufuunoco aaty#meuboro diit#sico nuuhi: ¿Jinejeque miguiinehi? nooboro.

Jaanegui nuum#si: ¿J#b#gom#naafi, cuuca diicaf#hi? noom#siro.

³⁹ Jaanegui Jesu diit#sico nuuhi: Juu masaa. Jaam#siro memee#iva, nooboro.

Jaanegui ufuum#si aty#meuhi diibo iicahicauh#goco. Jaam#siro mihi#j#cuunegui#ha tufucu diiboma icaum#si.

⁴⁰ Jaam#si diit#si Juati uguubuum#siro Jesuma ufuum#siti saafi momo Andre, Simon Pedro nahabo. ⁴¹ Jaabo Andre jinejeque moonit#boro inahabo Simonco iguiinutuuboro diiboco nuuhi: Meec# mahaty#mecuuhi Mesia Cristo onoboco, nooboro. Mesia, Moocaaniti asaabo ihaivoj#sucuqui, eneejiruno.

⁴² Jaaboro Andre Simonco satyuuhi Jesu iicauh#go. Jaaboco Jesu aaty#meuboro nuuhi: #j#ho Simon Jona achi, jaaruubo jisumit#ro dimeme#ji Cefa, nooboro. Jaarunaa Cefa onoono jilli momoro, Pedro eneejiruno.

Jesu Coovahi Felipe Natanae Icam#sico.

⁴³ Jaano seseved# Jesu imuguuhi Galilea jiin#jev# ufuunoco. Jaabo Felipeque aaty#meuboro diiboco nuuhi: Tadyoj#cut# disaa, nooboro.

⁴⁴ Jaabo Felipe Betsaida cuumioobou. Jaacuumiri toll#ro Andre, Pedro icam#si icahicauhi. ⁴⁵ Jaabo Felipe Natanaeque #ci#euboro nuuhi: M#hai mahaty#mecuuhi, diibedit# Moise itaj#ba aamefa#o acaatin#uboco. Toll#ro Moocaani iimaaminaa diibedit# acaatin#boco. Jaabo Jesu, Jose Nazareoobo achi, nooboro.

⁴⁶ Jaanegui Natanae nuuhi: ¿Nacu Nazare cuumiti iimino saajirahi? nooboro.

Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Eneecau maha memeeceitequi, nooboro.

⁴⁷ Jaanaa Jesu Natanae asaaunoco aatyimeuboro nuuhi: Jaadi juuga saabo miya israelmĩnaafi abañifitatĩbo, nooboro.

⁴⁸ Jaanegui Natanae diiboco dilluuhi: ¿Milliti uco gaajahi? nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Mĩro ico uujoho atyimehi Felipe ico coo-
vatĩnaacaro higuerahoguino diicaaboco, nooboro.

⁴⁹ Jaanegui Natanae diiboco nuuhi: Jĩbogomĩnaafi ĩjoho Moocaani Achi, ĩjoho israelmĩ aivojĩbo, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Jillĩ ĩjoho uco miyaaveguehi, ico higuera-
ahoguino diicaaboco atyimehi eneeneguiharo? Imĩ jino janaanĩci icanehe-
jeque daatyimeji, nooboro.

⁵¹ Tollĩro bu Jesu nuuhi: Miyantĩro amĩhaico neehi: Mahatyimeji niqueje
faayĩcinĩnotĩ Moocaani toomomĩnaa uujoho Miyamĩnaafĩbadĩ Ifĩvuubohallĩvĩ
iniitocĩnimoro bu caamovĩ foocĩnimoco, nooboro.

2

Cana Onoocuumi Jĩbaimo.

¹ Jaanobuunati mifucuci, safucu icano taabava jĩbaimo icauhi Cana cu-
umivĩ Galilea jĩinĩjevi. Jahĩ Jesu seeji diitofaño icauhi. ² Jahĩ tollĩro Je-
suo ijĩbogomĩnaama cuuhuvaumo tobaimovĩ. ³ Jaanaa diito aduta vino
ifĩnicuunegui Jesuco seeji nuuhi: Vino finĩcuuhi, noogoro.

⁴ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Gaha, collĩhi jaanoco uco neehi? Toonovĩhi
ifototĩhi, nooboro.

⁵ Jaarunaa diigo nuuhi diito jeecevomĩnaaco: Paryĩ diibo amĩhaico
onoonoco momoonĩ, noogoro.

⁶ Jaanaa tomañeri icauno sahuse juugahusetĩ sañu icano icĩñuuno.
Tuñuujefaño judiomĩ iicanĩcĩbadĩ ifĩnoco iimibachuqui nĩfaihunoco
ifĩcuhicaũuujẽ. Jaano sañufaño fine ĩfeteħicauno ochenta o cien litrodino
nĩfaihu. ⁷ Jaanaa Jesu diitoco nuuhi: Paryĩ jino icĩñuunoco nĩfaiħuneri
magahafusu, nooboro. Jaanegui diito tuñuujẽque jĩti jĩti gahafusuuhi. ⁸ Jaadi
Jesu diitoco nuuhi: Fine ivĩ jĩsumi mĩdĩno mĩħicimoro mahacito ijĩbaimo
toomomĩnaafico, nooboro.

Jaanegui tollĩ moonĩumo. ⁹ Jaafaihuco ijĩbaimo toomomĩnaafi nĩsuuhi
vinotĩ minifutucufaihuco. Jaanoco gaajautĩbo cuucati ĩciunoco; idĩmoro
diito ijeecevomĩnaa toonoco gaajauhi diito inĩfaihuco ĩciumaño. Jaanegui
ijĩbaimo toomomĩnaafi tobaimo abajaaboco ocoovauboro nuuhi: ¹⁰ Itĩconĩ
famoova iimi vinoco ifefĩhi. Jaanoco ijĩbaimo guiraano aaducuunobuu-
nati iimijĩsutĩnoco ĩfefĩmo. Jaanotĩ ĩjoho aivo iiminoco ficuuhi jĩhachuta,
nooboro.

¹¹ Jino aivo itĩconĩ Jesu siħidĩ ejeevanoco omoonĩuno Cana cuumivĩ Galilea
jĩinĩjevi, imityaco ĩfusuubo. Jaaneri ijĩbogomĩnaa diiboco miyaavuguuhi.

¹² Jaanobuunati seeji, inahabomĩ, ijĩbogomĩnaa icamoma fuubo Capernau
cuumijaagovĩ jahĩ icaumo fiiva fucuva.

Jesu Templojaco Imibachuuhi.

(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

¹³ Jaanaaca judiomĩ jĩbaimo Pascua ifiitĩcuuneguiha Jesu Jerusale
cuumijaagovĩ fuuhi. ¹⁴ Jahĩ atyimeubo templojafaño bueymico, ovejamico,
nĩmĩħumico icano anaajemeque. Tollĩro miyamĩnaama nĩħĩbamico
acafaryuuacumo gĩcĩnimoco atyimeubo. ¹⁵ Jaanoco aatyimeuboro Jesu

gaibaico gaicitati eheetavuuboro tooneri diitoco isi gañuubo, ihovejami, ibueymi icamoma. Tolliro nihibamico acafaryuuacuhicaumo nihibamico baavi fufucuubo, jaaboro imesanoco gavaracuubo icano. ¹⁶ Jaaboro bu nimihumico anaajeumoco nuubo: ¡Toonoco jinoti buhigovi miici! ¡Guihirubi iijaco naajetajati meheetavedino! nooboro.

¹⁷ Jaanoti ijibogominaa esafutuuhi Caatinihaamefaño: Diijaco agaijino uco finisuhi, onoonoco.

¹⁸ Jaanegui judiomí diiboco dilluuhi: Eneecata mahaico siibadi iicanoco dihfusu toonoti magaajaqui: Ji, olli iicaneguiiha jahi olli moonibo menequi, noomoro.

¹⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Jiija templojaco paryi magavaracu, jaajaco siino uujoho mifucuci, safucu icanoti siino boobaniji, nooboro.

²⁰ Jaanegui judiomí diiboco nuuhi: Cuarenta y seisdino ficabava nijequeti jiijaaco eetavuumo. ¿Jaajaco milli ijoho mifucuci, safucu icanoti deetavejirahi? noomoro.

²¹ Jaarunaa Jesu ificoro unuuruubo: Temploja, nuuhi. ²² Jaamaño Jesu iguijeveunofeeneti ubuheeteusumi ijibogominaa tolli diibo unuunoco esafutuuhi. Jaamoro Caatinihaame onoonoco, bu Jesu iijico icano diitoco ijibuguunoco miyaavuguumo.

Jesu Famoovaaco Gaajahi.

²³ Pascua jibaimosumi Jesu Jerusaleri iicausumi, sihidi miyaminaa diiboco miyaaveguehicauhi sihidi ejeevanoco omooninoco aatyimemere.

²⁴ Jaarumovi Jesu jeevamaahicauthi famoovaaco agaajahicaumaño.

²⁵ Mihaiñooba diiboco jibeguehicauthi: Diito jilli jeevahi, noomoro miyaminaaco diiboro agaajahicaumaño ijeebifaño iicanoco icano.

3

Nicodemo Onoobo.

¹ Icaubo saafi fariseomioobo Nicodemo onoobo judiomí aivojitoobo.

² Jaabo Jesujaago fucu asaaboro diiboco nuuhi: Jibogominaafi, mihai magajahi ico Moocaani mahaico dibeguequi agalluunoco. Chahamo mijoho sihidi ejeevanoco ijoho omoonibadi iicanoco omoonimo Moocaani diiboma iicatiruva, nooboro.

³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi, siino dojicuviro ifivotibo Moocaani aivojifaño feejithi, nooboro.

⁴ Jaanegui diiboco Nicodemo dilluuhi: ¿Milli jaabo miyaminaafi ujusicuubo siino dojicuviro fiivejirahi? ¿Milli jaabo siino seeji jeebifaño ijicafotooboro siino fiivejirahi? nooboro.

⁵ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Miyanotiro ico neehi; nifaihuri, Moocaani Gajari icano ifivotibo Moocaani aivojifaño feejithi. ⁶ Miyaminaafiditi ifiivoobo miyaminaafi. Jaanoti Moocaani Gajati ifivomo Moocaani Gajama icahi. Toono eneejiruno Moocaani seemeti iicamo. ⁷ Daabafitedino siino fiivo ico onoonoti. ⁸ Mihiro guibuhuba iimogohigoti asanoco ijoho guubufihi. Jaaruubo gaajatithi conooti asanoro conoovi ifotonoco. Jaabadi jeevamo paryi Moocaani Gajari ifivomo, milli ifivonoco milli miyaminaa gaajajirahi, nooboro.

⁹ Jaanegui Nicodemo siino dilluuhi: ¿Milli fine jino? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: ¿Ijoho aivo sihidi edeevaabo israelminaa jibogominaafi idiicaruubo, nacu jinoco gaajatithi? ¹¹ Miyanotiro ico neehi: Mihai mihiimaahi magajanoco. Jaamo mihai mijibeguehi mahatyimeneque. Jaarunoco amihai mimiyaaveguehicauthi mihai

monoonoco. ¹² Jiinijeono icarunoco onoonoco uco mimiyaaveguehicitahi. Jaanequi: ¿Fine millijiru niquejeonoco jibuguruva?

¹³ Miihaiñooba niquejefaño footihi idiboro tahigoti iniitehinibo: Uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo niquejefaño iicaabo. ¹⁴ Miro Moise sicaihigovi jiinimoco caamovi agañiyiciubadi; tolliro uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo caamovi gujeve imohobujehallivi gañiyicicafeteji. ¹⁵ Jaaboco paryi imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi*

Moocaani Jiinije Miyaminaaco Agaijino.

¹⁶ Miro Moocaani sihidi jiinije miyaminaaco agaijiboro idiboro iicaabo Illico aciuihi. Jaaboco paryi imiyaavogomo mitajitahi. Jaamo ifinijitino fiivoma icaji. ¹⁷ Miro Moocaani jiijehallivi Illico galluutihiji jiinije miyaminaaco cijigaifaño igañisuqui. Jilli galluubo diibofeenedi jiinije miyaminaa itaajaqui. ¹⁸ Jaabo Moocaani Achico imiyaavogomo cijigaifaño ifetejitahi. Jaanoti imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuhi idiboro Moocaani Achi iicaaboco imiyaavogotimaño. ¹⁹ Jaamo imiyaavogotimo cijigaifaño ifeequi icacuhi. Miro jiiijehallivi aachicinibo asaaboco imogotimo icivonocoro imuguumo imitico omoonihicaumaño. ²⁰ Miro famooro iimitinoco omoonimo aachicinoco jiiheguehi. Jaamaño aachicininojaagovi fiitivotimo, iimitinoco omoonino foovovotino iicaqui. ²¹ Jaanoti miyaanoco iimogomo aachicinijaagovi fiitivehi diito omooninofaño Moocaani iicano igaajacafetequi.

Jua Siino Jesuditi Onoono.

²² Jaanobuunati Jesu fuuhi ijibogominaama Judea jiinijeivi. Jaabo toonovi gueenene icaubo miyaminaaco initiuo. ²³ Jaabadiro Jua nitihicauhi Enonvi Salim cuumi fiitino, tomañovi sihidi nifaihu iicaumaño. Jaabojaa miyaminaa ofoomoco nitihicaubo. ²⁴ Jilli icaumo Jua icivojaanirautisumi.

²⁵ Jaanaaca Jua jibogominaa jenaucasiuhi judiomima ifino imibachuhallivi. ²⁶ Jaamoro Juaco nuutuumo: Mojibogominaafi, meeci ma oono Jorda oonegueehi iicaubo icahi diiboti miihaico idibuguubo. Jaabojaago sihidi miyaminaa ofoomoco nitihicaabo, noomoro.

²⁷ Jaanogui Jua diitoco nuuhi: Cajaatyobama chahajiruno gaaja Moocaani diitoco ihacitiruva. ²⁸ Miro amiihairyo uco muguubuhinicuuihi: Uujoho Cristo icatahi jilli diibo imega uco agalluubo, nooboro eneehininoco. ²⁹ Miro taabava jibaimofaño mogaima iicaabo aiji. Jaabo cojiri iicaabo jilli igataavominaafi. Jaabo diibo ihiimaanoco uguubuuboro imo imo icanicibo. Jaabadi jisumi uujoho sihidi imo imo icahi. ³⁰ Jaabo diibo jisumitiro janaanivi bocitoobaaca uujoho jilli guinoviro minifeteji, nooboro.

Caamoti Asaabo.

³¹ Caamoti asaabo fanoohalliviro icahi. Jaanoti jiinijeoobo jilli jiinijeminaafi. Jaabo jiinijenehejequere iimaanichi. Jaanoti niquejefañoti asaabo famoohalliviro icahi. ³² Jaabo aatyimeneti, uguubunoti icano iimaahi. Jaaruubo onoonoco miihaiñooba miyaaveguehicitahi. ³³ Jaanoti saatoho diibo onoonoco imiyaavogomo: Moocaani Miyaabo iicanoco jiiibeguehi. ³⁴ Moocaani agalluubo Moocaani iijico jiiibeguehi. Jaaboco Moocaani Igaijaco finitino acihi. ³⁵ Moocaani Illico gaijahi. Jaabo usefaño Moocaani paryi fanooco ficuuihi. ³⁶ Jaamaño Moocaani Achico imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icacuhi. Jaanoti Moocaani Achico

* **3:15** Sahaamefaño janaanivi jilli ficuumo: finitimo icaji, onoonoco.

imiyaavogotimo fiivoma chahaji. Jilli ñihicuno Moocaani omoonijinofaño icacuuhi.

4

Jesu Samariaogoma Iimaahi.

¹ Jaanaa fariseomi guubuuhii Jua janaanici Jesu ijibogominaama iicaabo inihicaunoco. ² Jaarunofaño Jesu nitihicautihi idimoro ijibogominaa nitihicauhi. ³ Jaanoco Jesu uguubuuboro Judeati fuuhi Galileajaago siino ihuumiqui.

⁴ Jaabo imuguuuhii Samaria jinijefeenedi ufuunoco. ⁵ Jaabo ufuubo ifutuuhii Sicaar onocuumi Samaria jiniije cuumivi Jacob illi Joseque iijinijeque aaciumaño fiitino. ⁶ Jaamañeri icauno nifaihuhoji Jacob oji onoohoji. Jaanaa Jesu asaaubo, iniinovatucuumegui tohoji cojivi casivuubo, fine gadiiba nihiba icacuuberi. ⁷⁻⁸ Jaanaa ijibogominaa tuucuumijaago fuuhi machutaaco anaajeteumo. Jaanaa tuucuumiti saafigo gaigo saauhi toojiti inifaihuvavaugo. Jaagoco Jesu nuuhi: Uco nifaihuti daaci, nooboro. ⁹ Jaanegui diiboco samariaogo nuuhi: ¿Milli jaabo ñjoho judio idiicaabo, uujoho samariaogo iicagoco nifaihuco dilluuhi? noogoro. Jilli nuugo judiomi samaritanomima iimogocasihicautimaño.

¹⁰ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Ñjoho Moocaani aacinoco gaajaruva, bu mñjoho jino ico nifaihuco idillunoco gaajaruva; ñjoho uco dilluruva ico uujoho buheeniifaihuco acijirahi, nooboro.

¹¹ Jaanegui diigo nuuhi: ¿Aivojñbo, nacu jinejeri jaabo inifaihuco dñcijirahi aivo faicuvahoji? ¿Conooti jaabo toono buheeniifaihuco dñcijirahi? ¹² Mñro jino moheedebe Jacob mñhaidi jihojico ficuui, diibo iseeme, paryi ijoomi icano toojiti aaduhicauhojico. ¿Nacu jaabo ñjoho diibo janaanici deevahi? noogoro.

¹³ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Paryi jihoji nifaihuti aadumoco siino adufira aiveji. ¹⁴ Jaanoti uujoho aacino nifaihuco aadumoco siino ufucuro adufira aivucuujitihii. Uujoho aacino nifaihu diitofañoiti finitino niivaji ifinjitino fiivoco ihaciqui, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diigo diiboco nuuhi: Aivojñbo, uco tofaihuti daaci uco adufira aivotino iicaqui, bu siino jihojijaago nifaihufiiri saatigo icaqui, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Difo jaagoro ditajeque coovato. Jaadi siino disaa, nooboro.

¹⁷ Jaanegui diiboco iimusuugo: Uujoho tajevatihii, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Miyaanoco neehi, tajevatihii onoogo. ¹⁸ Mñro sahusedimoma diicacuui, jisumi bu diiboma idiicaabo ditaje icatñbo. Jaanoco miyaanoco neehi, nooboro.

¹⁹ Jaanoco uguubuugoro diiboco nuugo: Aivojñbo ñjoho baacho Moocaani iimaaminaafi. ²⁰ Mñro moheedeete samaritanomi Moocaanico jigajihallivi imejiibuuhii. Jaarunaa amñhai judiomi Jerusalevi Moocaani imomaño mēneehicahi, noogoro.

²¹ Jaanegui Jesu nuuhi: Gaigo, uco miyaavogo, safucu icajino amñhai Moocaanico mihimono. Tusumi jigajijaago footimo, bu Jerusale cuumijaago footimo icano. ²² Mñro amñhai samaritanomi magaaatñboco mihimehi. Jaanoti mñhai magaaajaaboco mihimefihii; Mñro judiomiiti taajasu saahi. ²³ Jaanoti safucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuui, miyanoti Moocaanico iimomo imeji igaijari, miyaaneri icano. Mñro tolli iimomoco Moocaani imeguehi. ²⁴ Moocaani Gaija jaamaño diiboco iimomo igaijari, miyaaneri icano iimequi, nooboro.

²⁵ Jaanegui diigo nuuhi: Uuro gaajahi Mesia, Cristo onoobo, asaajinoco. Jaabo asaadi mihaico paryi fanoocoro jibeguejiibo, noogoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho diibo ima ihiimaabo, nooboro.

²⁷ Jaanaa jibogominaa gaseuhi. Jaamo jabafituuhi. Jesu gaigooma ihiimaauveri. Jaarumo diiboco dilluutihi. ¿Jinejeque dilluhi? ¿Jinejeque mihiimaacasahi? nuutimo. ²⁸ Jaanegui diigo ihiciñuco ejeevesuhiniugoro fuuhi ifaacuumijaago. Jaagoro miyaminaaco jibugutuuhi.

²⁹ Eneecauhu masaamoro memeeçiva saafi gaifi, paryi omoonihicanoco uco onooboco. ¿Naa fine diibo Cristo icatibo? noogoro.

³⁰ Jaanegui diito tuucuumiti asaamoro fuuhi diibojaago. ³¹ Jaanaaca jibogominaa diiboco neehicauhi: Mojibogominaafi, machu, noomoro.

³² Jaarunaa diitoco nuubo: Tamachuta icahi uujoho amachujino amihaima magaaatino, nooboro.

³³ Jaanegui jibogominaa dillucasiuhi sanomiro: ¿Fine mijoho diibedi machutaaco sivahi? noomoro.

³⁴ Jaarunaa Jesu diitoco nuuhi: Uudi tamachutabadi onono uco agalluubo onobadi eetavono, idudicamaajeque iimivono. ³⁵ Miho amihai meneehi: Icanehiica minihibaci, minihibaci idino basuta ujusijino, noomoro. Jaarunofaño amihai uujoho neehi: Memeeçi basutaaco, onono paryi tifaicuuhi ihicafetequi. ³⁶ Miho basutaaco ududicamaaibo ijaadaco gaayicifihi. Jaabo basuta noovaco ananinicibadi miyaminaaco nanihi ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaaneri abasuubo, bu toonoco icibo icano sano imo imo iicaqui.

³⁷ Jinoovi aivo miyaano, jilli onoonicino: Saafi abasunoco sifi icinichi, onono. ³⁸ Jaanegui uujoho amihai tajibahi mihiciqui amihai mabasuhininoco; sita abasuhininoco amihai mequehevehi idudicamaajeque, nooboro.

³⁹ Jaaboco sihidi Samaria jinije cuumiminaa miyaavuguuhi diigo jibuguunoti paryi uujoho omoonihicano uco noobo unuunoti. ⁴⁰ Jaanegui samaritanomi diibojaa asaamoro diiboco fiituihi diitoma iicaqui. Jaanegui Jesu mifucuci toonovi diitoma icauhi. ⁴¹ Jaamoro diiboco sihidi miyaavuguumo ihiimaaco uguubuumoro. ⁴² Jaamoro diigoco nuumo: Jisumi ijoho eneeneriro mimiyaavogocutihi: Mihairyo muguubucuuhi. Jaamoro magaaajuuhi miyaanoro diibo Cristo jinijeminaa taajasuminaafi icanoco, noomoro.

Jesu Buheesuhi Aivojibo Seemeneque.

⁴³ Toonoti mifucuci iicaunoti fuubo Galilea jinijejaagovi. ⁴⁴ Jaabo Jesu iinoro nuuhi: Moocaani iimaaminaafi iinijevi bocigoratihi, nooboro. ⁴⁵ Jaadi Galileavi agaseuboco tomafoto imino gaayicuihi. Diito tolliro bu fuumo Jerusalevi Pascua jibaimojaago. Jaamo atyimeuhi tahi tobaimovi Jesu fanoovaco omooninoco.

⁴⁶ Jaadi Jesu siino saauhi Cana cuumijaagovi Galilea jinijevi toonovi nifaihuco aivofaihut iiniiyumañovi. Jaanaa Capernaui icaubo saafi aivojibo. Jaabo seemene guihuvauhi. ⁴⁷ Jaabo guubuuihi Jesu Judeati Galileavi agaseunoco. Jaanegui diibojaa ufuuboro diiboco nuubo iijajaa ofooboro iseemeneque ibuheesuqui aivo iniinovacuuneguiiha. ⁴⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Boti siibadi iicanehejeque omooninoco mahatyimethachijji mimiyaavegejitih, nooboro.

⁴⁹ Jaarunofaño diibo Jesuco nuuhi: Aivojibo goovano masigo taseemene guijevetinaacaro, nooboro.

⁵⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Fuucu, diseemene buheecuhi, nooboro. Jaanegui diibo Jesu unuunoco imiyaavuguuboro fuucuuihi. ⁵¹ Jaabo iijati

fiit#cuuboco idud#icamaajem#naa asaaumoro j#bogovauhi: Diseemene buheecuui, noomoro. ⁵² Jaanegui diitoco dilluubo: ¿Conooti nihiba iicaaberi buheehin#bo? nooboro. Jaanegui diiboco nuumo: Iiji dij#veeberi iguihuva diiboco buuhinihi, noomoro. ⁵³ Jaanoti caani gaajauhi toonoti nihiba iicaaberi Jesu diiboco: Diseemene buheehi, eneehin#noco. Jaanoma iicaubo paryi iyotoma Jesuco miyaavuguuhi.

⁵⁴ Jino Jesu sihidi ejeevanoco Galileavi iticoni omoon#unoco allin#uhi Judeati Galileavi siino uhuumiusumi.

5

Jesu Buheesuhi #got#boco.

¹ Toonobuunati judiom# eetavuui j#baimoco. Jaanegui Jesu fuuhi Jerusalevi. ² Jahigo Jerusalevi ovejami guhuga onohuga fiit#no icano j#cooba nicutaaba hebreom# iijiri Betesda onooba. Jaabaati icano sahused#no iguhugano. ³ Jaahugaje goohasinovi sihidi iguihuvafimo icahicauhi aaty#metimo, id#no iimitimo, ifiino isifañ#neri #got#meheje icamo. Jaamo teemehicauhi toba n#faihu amary#banoco. ⁴ M#ro tobajaago Moocaani toomom#naafi niitehicaui safohosa jaaboro in#faihuco mary#cuvahicauhi. Jaasumiro tobafaño imegav#ro aacotoobo buheehicauhi, jilli fanoova guihuva* ⁵ Jaamañeri icaubo saafi treinta y ochod#no ficabano ticovovi iguihuvacuubo. ⁶ Jaabo siucin#uboco Jesu aaty#meuboro gaajac#uhi aivo gueenene iicacuunoco. Jaaboro diiboco nuubo: ¿Diimeguehi ubuheeneque? nooboro.

⁷ Jaanegui diibo iimusuuhi: Aivoj#bo, m#joho bu uco tobafaño j#hacujirahi toba amary#basumi fahij#varo tobafaño feequi moon#nacaro sita tahimegaro feehicahi, nooboro.

⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Gañ#ivo jaaboro dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

⁹ Jaasumiro diibo buheeteuhi. Jaaboro icigaijeque #ci#uboro igucuubo. Jaafucuu judiom# jaguis#fucuu. ¹⁰ Jaanegui judiom# Jesu ubuheesuuboco nuuhi: Jaachij# jino jaguis#fucu. Jaanegui dicigaijeque satyejit#hi, noomoro.

¹¹ Jaanegui diibo iimusuuhi: M#ro uco ubuheesuubo diiboro uco neehi: Dicigaijeque d#ci#bo fuucu, nooboro.

¹² Jaanegui dilluumo: ¿M#joho diibo #co dicigaijeque d#ci#bo d#go onoobo? noomoro.

¹³ Jaarunofaño diibo gaajaut#hi diiboco ubuheesuuboco. Tomañeri sihidi miyam#naa iicaumo coj#ti Jesu sihigovi ufucumaño. ¹⁴ Jaanobuunati Jesu diiboco siino templojafaño aaty#meuboro nuuhi: Meeci, jisumi jino #joho ubuheecunoco; siino imit#no diicacuujirahana janaan#ci iicano siino dijaa saadino, nooboro.

¹⁵ Jaanegui diibo ufuuboro judiom#ico j#bugutuubo Jesujaahi diiboco ubuheesuunoco. ¹⁶ Jaanoma iicaumo judiom# Jesuco imit#no moon#hicaui, diibo jaguis#fucuv#i tolli omoon#hicaumaño. ¹⁷ Jaanegui Jesu nuuhi: Guihirubi, jisumihachuta dud#camaihi. Jaano ticovovi bu uujoho dud#camaihi, nooboro.

¹⁸ Jaanoma iicamo judiom# janaan#ci imeguehicaui diiboco agaicaaunoco. M#ro toono jaguis#fucucoro diitobadi teemehicaut#bo, tolliro bu Moocanico: Guihirubi, onooboro ifico Moocanibadi moon#hicaubo icano.

Moocaani Achi Mitya Iiji.

* 5:4 Sahaamefaño toonoono versiculonoco ficuutimo.

19 Jaanegui diitoco nuubo: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho Moocaani Seemene iinoro ijeebiiitiro mooniitihi. Miiro Caani omooninoco aatyimeebere, bu tolliro Illi mooniitihi. 20 Miiro Moocaani Illico agaijimaño fanoova mooninoco diiboco ifusuhi. Miiro imi janaanici ejeevanoco ifusujii-behiica. Jaaneri amiihai majabafiiteji. 21 Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesuuboro fiivoco aacibadiiro bu Illi iimogomoco fiivoco aciji. 22 Miiro Moocaani miihaiñoobaco iimitico nootihi. Jaaruubo paryi toono imibachu mityaco Illi usefaño jeevesuubo, imitico iimibachuqui; 23 Toonoti famooro Illico ibociquequi Caanico iicabadiiro. Jaanoti Illico obocigotimo, tolliro bu Caanico bocigotihi diiboco agalluuboco.

24 Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uco agalluhiniboco imiyaavogomoro uujoho onoonoco uguubuumo ifiniitino fiivoma icacuuihi. Jaamo ciijigaifaño fuucuujitihi; Jilli guijecti fiivofaño vi fatyucuubo. 25 Miyanotiro, miyanotiro neehi: Ufucu icajino, jaano jino tusumi mihicacuuihi; iimitifaño miguijevecubadihiica iicamo Moocaani Achi iijico uguubujino. Jaanoco uguubuumo fiivoma icaji. 26 Moocaanima mitya icahi fiivoco aacijino. Jaabo Illico mityaco acibo tolliro Illi sitaaco fiivoco ihaciqui. 27 Tolliro bu mitya iijico acibo miyaminaafañoti iimitino, iimino icanoco idugaacuqui, uujoho Miyaminaafibadi Ifiivuubo iicamaño. 28 Jinoti meheetyedino: Ufucu icajinehiica tusumi paryicino ciihojinofaño iicamo ihiimaaco uguubujino. 29 Jaamo iiminoco omooniumo siino buheeteji fiivoma iicaqui. Jaanoti iimitinoco omooniumo buheeteji ciijigaifaño ifeequi.

Cristoti Ijibogono.

30 Miiro uujoho aivo, uuro tajeebiiitiro mooniitirahi. Jaamaño uujoho iimitinoco dugaacuihi uco atajibabadi. Jaano uujoho udugaacuno miyaano tajeebiiiti uuro iimogonoco omoonitimaño. Jilli Guihirubi uco agalluhinibo iimogonocoro mooniitihi. 31 Uujoho uuro tafitiro jibuguruva tajibogo saatehedi ibocima chahajirahi. 32 Jaanoti sifi uuditi jibeguehi. Jaamaño uujoho gaajahi uuditi diibo onoono miyaano iicanoco. 33 Miiro amiihai saatohoco magalluuihi Juajaago diiboco idillutequi. Jaanoco diibo miyaanoco nuuhi. 34 Jaarunofaño uujoho gaayicitihi miyaminaafi ijibogonoco. Jaarunoco uujoho jilli Juati amiihaico neehi. Jaamo uco mimiyaavogomoro mataajaji. 35 Miiro Jua ciijigaimecu ijiganoro aachicibadi jeevauhi. Jaabo aachiciniunofaño amiihai jihachutagayiro imo imo mihi-cauhi. 36 Jaaruno toono Jua ijibuguuno janaanici vi uujoho onoono jeevahi. Miiro Moocaani uco agalluubo atajibaunoco omoonino. Toonoro tahallivi jibeguehi miyaano uco Moocaani agalluunoco. 37 Tolliro bu Guihirubi uco agalluubo uuti jibeguehi. Jaaruuboco amiihai safooba mahatyimetatihi, bu ihiimaaco safooba muguubutatihi icano. 38 Tolliro bu diibo iiji amiihaifaño chahahi; Diibo agalluhiniboco amiihai mimiyaavogotimaño. 39 Miiro Caatinahaameque imino amiihai miihifinichicahi fiivo ifico toohaamefaño mahatyimeneque mihimogomoro. Jaano miiro toohaame uuditi ijibuguruhaame. 40 Jaarumo tajaa masanoco mihimogotihi fiivoma mihicajiruneguiiha.

41 Uujoho miyaminaa cahacisuco gaayicitihi. 42 Jaabadiiro uujoho gaajahi amiihai Moocaanico magaijitinoco. 43 Miiro uujoho Guihirubi memeri saahinihi; Jaaruuboco uco magaayicitihi. Jaanoti sifi jilli ijeebiiitiro asaaboco naha amiihai magaayicijirahi. 44 ¿Milli jaamo mimiyaaveguejirahi sanomiro fahigovavi miyaminaa imihicacoro magaayicicasimo? Jaamaño toonogui-inodi idiboro iicaabo Moocaaniti asaano imihicaco miguiinotihi. 45 Jaanegui

uuditi mehesamaaidino: Caani imefeenevi m#haico imitino neejiibo, noomoro. Icaabo am#hai imitico eneejiibo Moise. Jaabo taj#bafenedi mataajibadi mehesicinirahi. ⁴⁶ M#iro Moiseque mimiyaavuguruva uco tolliro mimiyaaveguejirahi. M#iro diibo uut# caatinuhi. ⁴⁷ Jaabo acaatinunoco mimiyaavogotimo, #milli bu taajico mimiyaaveguejirahi?

6

Cinco Mildimoco Amachusuno.
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

¹ Toonobuunati Jesu fuuhi Galilea muuai onegueehivi. Jaaba momoro bu Tiberia onoomuai. ² Jaabo dojicuti sihidi miyam#naa feehicauhi sihidi ejeevanoco omoon#boro iguihuvamoco ubuheesunoco aaty#mehicauneguiiha. ³ Jaanegui Jesu ifabaih#hallivi ufuuboro ij#bogom#naama cas#vuubo. ⁴ Jaasumi fit#cuuno judiom# j#baimo Pascua iicaujino. ⁵ Jaanaa Jesu emeeciubo aty#meuhi sihidi miyam#naa idojicuti asaunoco. Jaanegui Felipeque nuubo: #Cuucati fine machutaaco manaajejirahi jito imachuqui? nooboro.

⁶ Jilli Felipeque nuubo jilli diiboco inisuubo, #milli fine neejiibo? onooma#o jilli omoon#jinoco imino agaajacuuboro. ⁷ Jaanegui Felipe nuuhi: Fine doscientos denario ticovovi manaajejirahi, machutaaco. Jaaruno famooviro ajashuno #fetejitirahi, nooboro.

⁸ Jaanegui ij#bogom#naati saafi Andre Simon Pedro nahabo Jesuco nuuhi: ⁹ Jineeri icase sase sahusedino sebada maahuno, bu miimisiici tavaabomisi icanoma icase. #Milli jaano tonoodino jinoodino miyam#naavi ifetejirahi? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Jesu nuuhi: Diitoco monoo icas#camaiqui, nooboro. Jaama#neri sihidi #naavahu icauhi. Jaanoh#hallivi cas#camaiumo cinco mildino gaifimi. ¹¹ Jaadi Jesu imaahunoco #ciuboro Moocaanico graciaco aaciuboro, toonoco ij#bogom#naaco aciubo. Jaanoco diito imiyam#naama #fuuhi gicini#moma. Tolliro bu itaavaco #fuumo iimuguudineheje. ¹² Jaanoco amachuumo utuvacuudi Jesu nuuhi, ij#bogom#naaco: Pary# manaani ihatyuvoco ga#cafototino iicaqui, nooboro.

¹³ Jaanoco anan#umo gahafusuuhi, j#ibai#oco fahuseeci, siino miibaici icanoco sahusedino sebada maahuno iicaunoti aatyvuuunoco. ¹⁴ Jaano Jesu sihidi ejeevano #fusuco eheetavuunoco aaty#meumoro diito nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaam#naafi j#in#jehallivi asaaujiibo, noomoro.

¹⁵ Jaamoro Jesuco #ciumoro satyuujirumo aivoj#boti iheetavequi. Jaanoco agaajaciuboro iinoro fuubo siino ifabaijaagovi.

Jesu Nifaihuhallidi Iguehi.
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

¹⁶ Jaanaa mihij#cuudi ij#bogom#naa muuaijaago fuuhi. ¹⁷ Jaamoro meenegafa#o ij#camaiumoro fuumo onegueehi Caperna#jaagovi. Jaanaa ci#vucuuno. Jaarunaa Jesu diitojaa gaseuthi. ¹⁸ Jaanaa imuaaifa ticovauno sihidi guibuhuba asaano. ¹⁹ Jaamo ufuumo sahuse juugahuseti sano idi#no kilometronohachuta icacuumaca Jesu saauhi nifaihuhallidi igooboro. Jaaboco aaty#meumoro sihidi igutuumo. ²⁰ Jaarunaa diitoco nuubo: Uujoho; mihiguetejirahana, nooboro.

²¹ Jaanegui diito diiboco imo imo imeenegafa#o gaay#ciuhi. Jaadi goovano #futuumo ufuuh#go.

Miyam#naa Jesuco Guinehi.

²² Jaano sesevedí toonegueehiví miyamínaa ifitafutuumo gaajauhi sagaaro meenega iicaunoco. Jaagafaño Jesu ijibogomínaama footínaaca diito iinoro fuumo. ²³ Jaanaa bu sagahaje gaseuhi Tiberia cuumití asaano, jaagahaje cañavuuhi Jesu graciaco aaciunobuunati maahunoco amachuuno fiitino. ²⁴ Jaamañovi Jesu, ijibogomínaa icano achahaunoco miyamínaa aatyimeumoro toono imeenenefaño ijicamaaiumoro fuumo Capernaújaago Jesuco guinomoro.

Jesu Fiivoco Aacineguiiha Diiboco Fiivo Maahuti Momonimo.

²⁵ Jaaboco onogoo muuaví aatyimeumoro nuumo: Jibogomínaafi, ¿cusumí gasehinihi? noomoro.

²⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Jilli mamachuhinimo mutuvahinineguiiha uco miguiinehi. Jilli sihidí ejeevanoco eheetavehininoco mimiyaaveneguiiha icatino. ²⁷ Jaanegui ifinino machutaguiiha mududícamaaidino, ifinijitino fiivoco aacino machutaguiiharo mududícamaaje. Toonoco uujoho Miyamínaafibadí Ifiivuubo amíhaico aacijino. Toonoti uujoho Moocaaniti asaanoco miyamínaa igaaajaqui, bu uuví Moocaani igaajataco ificucuuno icano, nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco dilluumo: ¿Millí jaanegui momooníji Moocaani iijico meheetavequi? noomoro.

²⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Moocaani imeguehi, diibo uco agalluuboco amíhai mimiyaavogonoco, nooboro.

³⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Eneecata sihidí ejeevanoco míhaico dihiifusu maatyimemere íco mimiyaaveguequi? ³¹ Míiro moheedeetemíhai machuuhi mana onoonoco sicaihigoví iicausumi, oono Caatinihaamefaño: Niquejeo maahunoco machusuubo, onoobadí, noomoro.

³² Jaanegui Jesu iimusuuhi: Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Moise amíhaico niqueje maahuco acitíhi, Guihirubi amíhaico jino miya maahu niqueje maahuco acíhi. ³³ Jaano jino Moocaani maahu diibo niquejefañoti iniitoobo jinijemínaaco fiivoco aacíbo, nooboro.

³⁴ Jaanegui nuumo: Aivojibo, fahijívaro míhaico toono maahuco daacihica, noomoro.

³⁵ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho fiivo maahu; tajaa asaamo ajebavacuujitíhi, uco imiyaavogomoco ufucuro adufira aivucuujitíhi icano.

³⁶ Míiro amíhaico uujoho eneehinicuubadí: Uco mahatyimecuurumo uco mimiyaaveguehicatíhi. ³⁷ Míiro paryí fanooro Guihirubi uco aacino tajaa saaji, tollíro bu tajaa asaamoco uujoho buhi gañijitíhi. ³⁸ Uujoho niquejefañoti niitehinitíhi uuro iimogonoco mooniqui icatino, jilli uco agalluuhiníbo iimogobadí mooniqui saahinihi. ³⁹ Jaano jino Guihirubi uco agalluuhiníbo iimogono; Paryí diibo uco aacimoco saatohobaco jeevesutíbo paryí famoocoro ufucu niinofucusumi buheetesuji. ⁴⁰ Jaano jino uco agalluuhiníbo iimogono; Paryí famooro miyamínaa Moocaani Seemeneque aatyimemere imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. Jaamoco uujoho niinofucusumi buheetesuji, nooboro.

⁴¹ Jaanegui judiomí ticovauhi diiboco edejecuumo. Uujoho fiivo maahu niquejefañoti iniituubo, unuuneguiiha ⁴² neehicauhi: ¿Nacu jaani Jesu Jose achi icatíbo? ¿Míiro caani, seejí icamoco míhai magaajahi? ¿Millí jaabo: Uujoho niquejefañoti niitehi, neehicahi? noomoro.

⁴³ Jaanegui Jesu nuuhi: Musuufeni toono amíhai dejecufiraco. ⁴⁴ Míhaiñooba tajaa saajitírahi Guihirubi uco agalluuhiníbo tajaa isivatíruva. Jaamoco uujoho buheetesuji ufucu niinofucu. ⁴⁵ Míiro, Moocaani

iimaaminaa aamefaño jilli noono: Moocaani famoocoro j#begueji, noonoro. Jaabadi famooro Moocaanico uguubuumoro diiboti agaajamo tajaa saahi.

⁴⁶ M#hai#nooba Moocaanico atyimet#hi id#boro uujoho Moocaaniti asaubo Moocaanico atyimehi. ⁴⁷ Miyantiro, miyantiro am#haico neehi: Uco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma icaji. ⁴⁸ Uujoho fiivo maahu. ⁴⁹ M#ro am#hai eedeete manaaco s#caihigovi amachuurumo chuumuuhi. ⁵⁰ Jaanoti naha jino niquejefa#oti iniitono maahu. Jaanoti amachumo guijevetimo iicaqui. ⁵¹ Uujoho diiburucu jino fiivo maahu iicaabo niquejefa#oti iniitehin#bo. Jaamo uco agaay#cimo ifinijitino fiivoma icaji. Jaano maahuco uujoho aacino taahucu. Jaanoco uujoho jiinj#em#naahalliv# aacijino, nooboro.

⁵² Jaanegui judiomi ticovauhi sanomiro iimaacasiumo: #Milli jaabo jaani m#haico duusujirahi ihuucuco? noomoro.

⁵³ Jaanegui Jesu nuuhi: Miyantiro, miyantiro am#haico neehi: Uujoho Miyam#naafibadi Ifivuubo uucuco muduutihachij#i, bu it#johoco mahadutihachij#i icano fiivoma mihicajit#hi. ⁵⁴ Jaanoti taahucuco amachuubo, taty#johoco aaduubo icano ifinijitino fiivoma icaji. Jaaboco uujoho niinofucu buheetesuji. ⁵⁵ Jaano tafi miya machuta, taty#joho miya adufaihu icano. ⁵⁶ Jaamo tafico amachumo, taty#johoco aadumo icano uuma icahi. Jaamoma bu uujoho tolliro icahi. ⁵⁷ M#ro Moocaani uco agalluubo ifima icahi, jaaberi uujoho icahi icano. Jaabadiro uco amachuubo uuri icaji. ⁵⁸ Jino niquejeti iniituuno maahu; am#hai caanim#hai manaaco amachuumo iguijeveubadi iicano icatino. Jaanoti jih#cati amachumo ifinijitino fiivoma icaji, nooboro.

⁵⁹ Jilli nuubo Jesu Capernau cuumi sinagogajafaño ij#buguubo.

Jesu Imaa Fiivoco Achi.

⁶⁰ Jaanoco sihidi saatoho ij#bogom#naa uguubuumoro nuuhi: Aivo jihimaa sihidi jeevahi. #M#joho fine gaay#cijirahi? noomoro.

⁶¹ Jaanoco Jesu ij#bogom#naa onocasiunoco agaajac#uboro nuubo: #Jaano nacu am#haico imitino moonihi? ⁶² #Millijiru fine imi, uujoho Miyam#naafibadi Ifivuuboco caamo iticoni iicauhigo ofooboco mahaty#meruva? ⁶³ M#ro Moocaani Gaija m#noco fiivoco achi. Jaanoti muuhucu jilli jihovono. Jaanoti naha jino uujoho ihimaano am#hai jeeb#co ifinijitino fiivoco aacijino.

⁶⁴ Jaarunofaño icamo am#haiti saatoho imiyaavogotimo, nooboro. M#ro Jesu imegav#ro gaajacuuhi imiyaaveguejitimoco, bu diiboco igaicauqui aac#ujiiboco icano. ⁶⁵ Jaama#no nuubo: Toonegui am#haico neehin#hi: M#hai#nooba tajaa saajitirahi Guihirubi tajaa isivatiruva, nooboro.

⁶⁶ Jaasumitiro sihidi saatoho diibo doj#cuti efeehicaumo diibediti udugaavuumoro diiboma fuucuutimo. ⁶⁷ Jaanegui Jesu saatoho ij#bogom#naa fahuseeci mot#haiti miim#siici icano iicaumoco nuubo: #Nacu bu am#hai tolliro diitobadiro mefeeki? nooboro.

⁶⁸ Jaanegui Simon Pedro diiboco iimusuuhi: #Aivoj#bo, m#jaago bu m#hai mefeekirahi? M#ro #ma icano ifinijitino fiivo iimaa. ⁶⁹ M#ro m#hai mimiyaaveguehin#cuuhi. Jaamoro magaaajahi #joho Cristo Moocaani iicaabo Seemene idiicanoco, nooboro.

⁷⁰ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai docedimoco uujoho icihin#hi. Jaamo am#haifa#oti iicaabo saafi ij# iicaabo, nooboro.

⁷¹ Jilli nuubo Juda Iscariote Simon achiditi. Jaabo Juda docedimoobo iicaabo Jesucristoco iguijen#qui aac#ujiibo.

7

Jesuco Inahabomi Miyaaveguehicautih.

¹ Jaanobuunati Jesu Galilea jiiñijeri i gooboro feehicauhi. Jaaboro Judea jiiñijevi ofoonoco imeguehicautihbo judiom i diiboco tahi agaicaauguuneguiiha. ² Jaanaa fiiticuuno tabernaculojano jiiñibaimo iicaujino; tusumi judiom i nijeganofaño icanicimo. ³ Jaaneguiiha Jesuco inahabomi nuuhi: Jinooti difo Judeavi. Tahi iicamo didojicuti ofoonicimo edeetavonoco ihatyimequi. ⁴ Miñro miñhaiñooba miyaminaaco ifico igaaajasuqui omoonimo toovono moonitahi, tolli bu omoonibo famoo imefeeneviro moonihica, noomoro. ⁵ Jilli nuumo inahabomi icarumo diiboco imiyaaveguehicautihamaño. ⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Tufucuvihica uujoho ifototihica. Jaanoti amñhaidi naha fafucubaro imihi. ⁷ Miñro amñhaico jiiñjeminaa jiiheguetih. Jaanoti uco jiihegueme diito imitico onoonohalliti. ⁸ Amñhairyo tobaimojaago mofoo. Jaanoti uujoho tobaimovi footihica tahoovofucuvihica uujoho ifototih, nooboro. ⁹ Diitoco tolli unuuboro fitafutuubo Galileavi.

Jesu Fuuhi Nijegano Jiiñbaimovi.

¹⁰ Jaadi inahabomi tobaimojaa ufuunobuunati, Jesu tolliro bu fuuhi. Jaaruubo foovono fuutiibo, toovonoro fuubo saatohoba diiboco aatyimeujiruneguiiha. ¹¹ Jaaboco judiom i tobaimoguiino iguiinomoro neehicauhi: ¿Cuuca fine iicaabo? noomoro.

¹² Jaabediti sihid i miyaminaa miribacasihicauhi. Saatoho neehicauhi: Aivo imihuseebe, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Imitiibo miyaminaaco bañihicaabo, noomoro.

¹³ Jaarumo miñhaiñooba foovono diibediti iimaahicautih judiom i ñihicuti.

¹⁴ Jaanaa ijiiñbaimo feeneveunaaca Jesu templojafaño jicafutuuhi. Jaaboro ticovaubo ijiiñbuguubo. ¹⁵ Jaaneri judiom i sihid i eheetyemere neehicauhi: ¿Milli jaabo sihid i fanoovaco gaajahi aamenefaño icautiruubo? noomoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diitoco iimusuuhi: Uujoho tajeebitiro jiiñbogotih uco agalluuhiniibo jiiñbogoco uujoho jiiñbeguehi. ¹⁷ Cajaatyohacho Moocaani iimogonocoro omoonigomo, gaajaji Moocaani jiiñbogoco ijiiñbogonoco nacu tajeebitiro uujoho onono iicanoco. ¹⁸ Jaanoti ijeebitori ihiimaabo diiboco miyaminaa obocigonoco imeguefih. Jaanoti diiboco agalluhiniiboco obocigoobo, miyaanoco iimaahi. Jaabofaño bañifiira chahahi.

¹⁹ Miñro amñhaico Moise tajiiñbaco aciuh. Jaarunoco amñhaiti saatohoba imino moonitih. ¿Collih i jaamo uco magaicaaujirahi? nooboro.

²⁰ Jaanegui miyaminaa iimusuuhi: Iijoho ijima diicahi. ¿Miñjoho nacu iico gaicaaujirahi? noomoro.

²¹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Sanoocoro jaguisifucusumi omoonihiniñeri famooro meheetyehinihi. ²² Miñro Moise amñhaico tajiiñbauhi amñhai meehe nigaci quiticico. Jaarunoco diibo ticoniutih omoonuubo, amñhai eedeetemihai toonoco ticoniuh i eheetavuumo. Jaanoco amñhai jaguisifucusumi meheetavonicihi. ²³ Jaano Moise tajiiñba gañicafototino iicaqui momoonimoro jaguisifucusumi gaifi seemene meeheque miquiticinihi. ¿Jaamo collih i tajaa misifiratehi jaguisifucusumi saafi miyaminaafico faabohocoro ubuheesuhiniñohalliti? ²⁴ Imino meecimoro saatohoditi mihiimaadino. Jari imino magaajaadi mihiimaa, nooboro.

¿Naa Fine Jaani Cristo?

²⁵ Jaanaa saatoho Jerusaleri iicahicaumo nuuhi: ¿Nacu jaanico iguijeniqui iguiinehicaabo icatiibo? ²⁶ Memeci ono famoofeeneviro iimaaruuboco

mihaiñooba milli moonitih: ¿Naa fine jisumi aivojito gaajacuui diibo Cristo iicanoco? ²⁷ Jaanoti mihai magajahi tahigoti diibo asaahigoco. Jaanoti Cristo asaadi mihaiñooba gaajajitih cuucati diibo asaanoco, noomoro.

²⁸ Jaanegui Jesu templojafaño ijibuguumañoti sefano nuubo: Uco naha amihai magajahi tahigoti asaahigoco. Jaaruubo uujoho tajeebitiro saatihi. Jaabo uco agalluuhinibo miyaabo iicaaboco amihai magajatih. ²⁹ Jaanoti uujoho diiboco gaajahi diiboti asaahinamaño. Miho diibo uco galluuhinhi, nooboro.

³⁰ Jaanegui diito diiboco gaayiciujirahi diiboco icivojaaniqui. Jaarunofaño mihaiñooba diiboco gaayiciutih ihoovofucuvi ifutuutimaño. ³¹ Jaarunofaño sihidi diitoti saatoho diiboco miyaavuguui. Jaamoro nuuhi: ¿Nacu Cristo asaadi jaani sihidi ejeevanoco eheetavehicano janaanici eetavejiruubo fine? noomoro.

Fariseomi Sisiminaaco Galluui Jesuco Igaayiciqui.

³² Jaanoco fariseomi guubuui miyaminaa toonoti imiribacasiunoco. Jaaneguiha sacerdotemi aivojito, fariseomi icamo sisiminaaco galluui Jesuco igaayiciqui. ³³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Gueenenehiica amihaima icaji. Jaadi dojicuviro feeji uco agalluubojaago. ³⁴ Jaaboco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo amihai mihifetejitimaño uco mahatyimejitih.

³⁵ Jaanegui judiomi sanomiro noocasiuhi: ¿Cuuca fine jaabo ofooboco mahatyimejitih? ¿Nacu fine griegomifeenevi judiomi agavaracinimojaago feejiibo griegomico ijibeguequi? ³⁶ ¿Milli fine eneejirunoco oono mihai noobo: Uco miguiinejirahi. Jaarumo uco mahatyimejitih uujoho iicahigo mihifetejitimaño, noobo? noomoro.

Moocaani Gaija Fiivo Muuai Nifaihubadi Icaabo.

³⁷ Jaanaa niinofucu imiya jibaimofucu Jesu agañiivuboro sefano nuuhi: Saatoho adufirari mihicahachijiji tajaa masaamoro, mahaduva. ³⁸ Uco imiyaavogoobo, Caatinihaamefaño onobadi: Dijeebifañoti fiivo muuai nifaihu cuuji, nooboro.

³⁹ Jilli Jesu nuuhi: Diiboco imiyaavogomo Igaijaco agaayicijinoco. Tuseumi Moocaani Gaija niituutihica Jesu niquejefaño ufuutimañehiica.

Miyaminaa Dugaavocasiuhi.

⁴⁰ Jilli Jesu unuunoco diitofeeneti saatoho uguubuumoro nuuhi: Miyaanoro jahi jaani Moocaani iimaaminaafi asaajiibo, noomoro.

⁴¹ Jaanoti saatoho neehicauhi: Jaani Cristo, noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: ¿Nacu Galileati Cristo saajirahi? ⁴² Miho Caatinihaamefaño noono: Cristo saaji, Aivojibo David yotofañoti tolliro Belen allio cuumijefañoti David iicauhigoti saajiibo, noono, noomoro.

⁴³ Jaamoro miyaminaa fahigova dugaavocasiuhi Jesuhalliti. ⁴⁴ Jaanegui diitoti saatoho diiboco igaayiciqui mooniurahi. Jaarumo saatohoba milli diiboco mooniutih.

Aivojito Jesuco Miyaavogotih.

⁴⁵ Jaanaa isisiminaa tahigoti siino saauhi. Jaamoco sacerdotemi aivojito fariseomi icamo nuuhi: ¿Collih jana jaaboco misivatih? noomoro.

⁴⁶ Jaanegui isisiminaa iimusuuhi: ¡Aivo chahamo saatohoba diibobadi ihiimaamo! noomoro.

⁴⁷ Jaanegui fariseomi diitoco nuuhi: ¿Tolliro bu nacu amihai diibo abañinoco mimiyaaveguehi? ⁴⁸ ¿Nacu amihaidi saatoho aivojitoti,

fariseomiti icano miyaaveguehi? Imiyaavogotimo duhu. ⁴⁹ Jaanoti jito miyaminaa tajibaco agaajatimo jilli cijigaifaño efeejimo, noomoro.

⁵⁰ Jaanegui diitoobo saafi Nicodemo onooobo safoono Jesuco fucu emeeciyeubo, nuuhi: ⁵¹ ¿Nacu miihai tajiba saafi miyaminaafico: Iimiti, neejirahi, iticoni diibo omooninoco gaajacitimoro? nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco nuumo: ¿Nacu bu ijoho Galileaooobo? Eneecau, imino Caatinihaameque dihiifinici Galileati Moocaani iimaaminaa saatathi, noomoro ⁵³ ijeevadi sahaje ijanojaa fociinumo.

8

Gaifimima Iicafifigo.

¹ Jaanoti Jesu fuuhi Olivohono icagajjaago. ² Jaano sesevedi fucuro Jesu siino templojafaño saauhi. Jaabojaago sihidi miyaminaa saauhi. Jaamoco acasivuuboro ticovaubo ijibuguboo. ³ Jaanaa fariseomi, caatiniminaa icamo diibojaa sivauhi gaigoooco gaifimima iicafifihicaugoco. Jaagoco diitofeenevi ificumoro ⁴ nuumo: Aivojibo Jesu, jaamo aiji icanaaca, sifima faguifaño icagoco mahatyimehi. ⁵ Miuro Moise itajibafaño jilli miihaico neehi: Tolli icagoco guisiri mahaamimoro magaicaau, nooboro. ¿Jana ijoho milli neehi? noomoro.

⁶ Jilli nuumo diiboco inisuumo, ifurumo toonohalliti diiboco icivojaaniqui. Jaanegui Jesu jiinjehallivi idijivuuboro ticovaubo ihusegairi jiinjefique acaatinuubo. ⁷ Jaarunaa suufenitimo diiboco idilluhicaunegui, agaaniivuuboro diitoco nuuhi: Eneecata amiihaiti saatoho imitima machahamo miticoni diigoco guisibari mahaamimo, ⁸ nooboro siino idijivuuboro ijiinjefique caatinihicauhi. ⁹ Jilli unuunoco uguubuumoro tolliro diito iimitima iicaunoco ijeebifañodi agaajaumoro ihamiyatoti ticovaumo safisari ofocinumo. Jaanaa Jesu diigo icanoro covovacafutuuhi tomañovi. ¹⁰ Jaadi Jesu agaaniivuudi miihaiñoobaco atyimecuutiibo, idigoro diigo toonovi ifitafutuugoco aatyimeuboro nuubo: Gaigo, ¿cuuca icamo dihallivi imitino ihiimaahicamo? ¿Miuro saatohoba ico milli moonitihini? nooboro.

¹¹ Jaanegui nuugo: Aivojibo, saatohoba milli uco moonitihini, noogoro.

Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho bu icaruubo milli ico moonitihini. Fuucu. Jaagoro siino imitino diicacuujirahana, nooboro.

Jesu Miyaminaa Jeebinoco Achicinibo.

¹² Jaadi siino Jesu ihiimauboro miyaminaaco nuubo: Uujoho jiinjeminaa jeebico achicinibo, tadyojicuti asaabo civohi icajitihini. Jaano ifinjitino fiivoco aacino foovoma icajiibo.

¹³ Jaanegui fariseomi diiboco nuuhi: Ijoho difitiro dibeguehicahi. Jaano dijibogo ibocima chahahi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Jaaruno uujoho tahalliviro ijibuguruno tajibogo ibocima icahi, uujoho asaahinihgoco, ofoohigoco icano agaajamaño. Jaanoti amiihai magaajathi uujoho tahigoti asaahinihgoco, ofoohigoco icano. ¹⁵ Jaamo amiihai miyaminaa imitico meneehi jiinjeminaa tajibafeenedi. Jaanoti uujoho miihaiñoobaco dugaacutihini. ¹⁶ Jaanoti dugaacuruva, uujoho udugaacuno miyaanejiru, saafiro uujoho icatihini, Guihirubi uco agalluuhiniboma mihicamaño. ¹⁷ Miuro amiihai tajiba aamefaño noocinino: Miimisiici ijibogono ibocima icahi, noonoro. ¹⁸ Miuro uujoho tafitiro jibeguehi, tolliro bu Guihirubi uco agalluuhinibo uuti jibeguehi icano, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Cuuca nacu diicaani icahicahi? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uco am#hai magaatihhi, bu tolliro Guihirubico magaatihhi icano. Jaanoti uco magaararuva tolliro Guihirubico magaaajirahi, nooboro.

²⁰ Jilli Jesu nuuhi templojafaño ij#buguubo nihibamico ij#cuhicauno cojivi. Jaaruuboco m#haiñooba gaayiciutihhi, ihoovovi #futuutimaño.

²¹ Uujoho feeji. Jaaboco miguiinurumo uco aatyimetimoro am#hai imitimaryo miguijeveji. Uujoho ofoohigo am#hai mefeetitihhi, nuubo.

²² Jaanegui judiom# nuuhi: ¿Nacu fine iinoro ifico guijenijiibo. Jaamaño: Uujoho ofoohi mefeetitihhi, noobo, noomoro.

²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Am#hai baaoto. Jaanoti uujoho caamoobo. Am#hai jiijeminaa. Jaanoti uujoho jiijeminaafi icatihhi. ²⁴ Jaamaño am#haico: Am#hai imitimaryo miguijeveji, neehi. M#ro uco mimiyaavogotihachij# am#hai imitimaryo miguijeveji, nooboro.

²⁵ Jaanegui dilluumo: ¿M#joho nacu #joho? noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: S#cijetiro am#haico neehicacuuhhi. ²⁶ Sihidi icano am#haico eneejino, am#haiti udugaacujino icano. Jaarunofaño uco agalluubo miyaanocoro neefihi. Jaabo uujoho diiboti uguubuunoco jii#jeminaaco j#beguehichahi, nooboro.

²⁷ Jaarunoco diito gaajahicautihhi Moocaniditi ihimaahicaunoco.

²⁸ Jaadi nuubo: Jari caamovi Miyam#naafibadi Ifiivuuboco guijeve imohobujehallivi magañiyicidi magaaajaji, uujoho diiboro iicanoco. Tolliro bu tajeetiro uujoho omoonihicanocoro magaaajaji, bu tolliro Guihirubi uco ij#beguehicanocoro omoonihicanoco icano. ²⁹ Uco agalluuhin#bo uuma icahi. Jaabo Guihirubi uco jeevesutihhi, diibo iimogonocoro omoonihicamaño, nooboro.

³⁰ Jilli Jesu unuunoti saatohe sihid# diiboco miyaavuguuhhi.

Moocaani Seeme, Bu Imitino Jijovoto Icamohallivi Jesu Imaano.

³¹ Jaanegui judiom# diiboco imiyaavuguudimoco Jesu nuuhi: Taajico jeevesutimo mihicahachij# miyaano taj#bogominaa mihicaji. ³² Jaachij# magaaajaji miyaanoco. Jaano miyaano am#haico imitifañoti sinaayuji, nooboro.

³³ Jaanegui diito nuuhi: M#hai Abraham iyaachim#hai mihicamo sita jijovoto mihicatatihhi. ¿Milliti jaabo m#haico #joho misinaayucafeteji neehi? noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Pary# famooro imitico omoonimo, imiti jijovoto. ³⁵ Jaamaño jijovooboti iicaabo ihaivoj#bo seemefañodi icatatihhi. Jaanoti iseemene diitofañodi icanichhi. ³⁶ Jaamaño uujoho Moocaani Seemene am#haico isinaayuhachij# miyanotiro jijovoto mihicacuujitihhi. ³⁷ Uujoho gaajarahi am#hai Abraham iyaachim#hai mihicanoco. Jaarumo uco magaaicaaguehichahi, uujoho onoonoco muguubutimoro. ³⁸ Uujoho iimaahichahi Guihirubi uco ij#bogobadi. Jaanoti am#hai momoonihichahi am#haico am#hai caani ij#bogobadi, nooboro.

Diito Caani, Iji.

³⁹ Jaanegui diito nuuhi: M#hai caani Abraham, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyaano am#hai caani Abraham iicaruva diibo omoonubadi momoonijirahi. ⁴⁰ ¿Collihhi jaamo uco magaaicaaujirahi? Toll# iicanoco Abraham safooba mooniutihhi. M#ro am#haico miyaanoco j#beguehichahi Moocaani uco unuubadi. ⁴¹ Jaanoti am#hai, am#hai caani omoonin#badi momoonihichahi, nooboro.

Jaanegui nuumo: M#hai ajeva seeme mihicatihhi, saafiro m#hai caani Moocaani, noomoro.

⁴² Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Am#hai caani Moocaani iicaruva uco magarijirahi. Uujoho diibojaagoti saahinihi, tajeeb#tiro uujoho saahinit#hi diibo uco agalluuhin#negui saahinihi. ⁴³ ¿Coll#hi jaamo taaj#co muguubuhicat#hi? ¿Coll#hi taj#bogoco mihimeguehicat#hi muguubunoco? ⁴⁴ Am#hai caani #ji. Jaabo onoobadi momoon#noco mihimeguehica#hi. M#ro diibo s#cijet#ro imoy#c#bo miyaminaaco agaicaaunoco, imoy#c#tat#bo miyaanofa#o iicanoco. Jaaboma miyaano chahahi, jihovoobo iicama#o s#icama#ooco iimaabo, ba#fira caani iicama#o ba#fifi#bo. ⁴⁵ Jaanoti uujoho miyaanoco unuurunoco uco mimiyaaveguehicat#hi. ⁴⁶ ¿Nacu m#joho am#hait# saato#o #fusujirahi tafifa sanogay#ba imit# iicanoco? Jaabo miyaanoco onoonoco; ¿Coll#hi uco mimiyaaveguehicat#hi? ⁴⁷ Moocaanitahe iicaabo, Moocaani iij#co guubun#ci#hi. Jaanoti am#hai Moocaanita mihicat#ma#o Moocaani iij#co muguubugot#hi, nooboro.

Cristo Sahiij#tiro Iicacuubo.

⁴⁸ Jaanegui judiom# iimusuuhi: Aivo miyaano #joho samariaoobo idiicanoco #co monoono. Jaabo ij#ma diicahi, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho ij#ma icat#hi, uujoho Guihirubico boc#guehi. Jaaruuboco uco am#hai moboc#got#hi. ⁵⁰ Jaaruubo uujoho tafi boc#goco guinot#hi, iicaabo saafi uco oboc#gonoco iguiinooboro udugaacuubo. ⁵¹ Miyanot#ro, miyanot#ro am#haico neehi: Taaj#co imimiyaavogomo ifn#jit#no guijevefa#o feejit#hi, nooboro.

⁵² Jaanegui diiboco judiom# iimusuuhi: Jisu aivo imino magaajacuuhi ij#ma idiicanoco. M#ro Abraham, bu pary# Moocaani iimaaminaa icamo pary# guijeveuhi. ¿Mill# jaabo #joho neehi: Taaj#co uguubumo guijevet#mo icaji? nooboro. ⁵³ ¿Nacu #joho mootadi Abraham janaan#ci deevahi? Jaaruubo du guijeveuhi, bu pary# Moocaani iimaaminaa icaurumo guijeveuhi. ¿Jaanoti m#joho #joho idiicaabo guijevet#bo diicaji? noomoro.

⁵⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Uujoho tafiicoro boc#goruva, uuro oboc#gono jaaducafetejit#rahi. Guihirubi uco boc#guehi diiboco am#hai Moocaani monoobo. ⁵⁵ Jaaruuboco am#hai magaajat#hi. Jaanoti uujoho naha gaajahi. Jaanoti: Uujoho diiboco gaajat#hi, nuuruva am#haibadi ba#fifijirahi. Miyanot#ro uujoho diiboco agaajama#o diibo iij#co moon#hi. ⁵⁶ M#ro Abraham am#hai tyadi imo imo icauhi uco aaty#megueuboro. Jaabo uujoho asaaj#noco agaajacuuboro imo imo icaubo, nooboro.

⁵⁷ Jaanegui judiom# diiboco nuuhi: ¿Mill# jaabo cincuentad#no ficabano diicat#bo, Abrahamco daaty#meuhi? noomoro.

⁵⁸ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Miyanot#ro, miyanot#ro am#haico neehi: Abraham chahaunaacaro uujoho icacuuhi, nooboro.

⁵⁹ Jaanegui guisibanoco ic#umo diiboco ihaam#qui. Jaarunaa Jesu templojafa#o afataniivuuboro diitofeened# ihiinehin#uboro fuuhi.

9

Jesu Buheesuhi Ifiivuunot#ro Ihaall#no Isicaut#boco.

¹ Jaanaa Jesu afatyuubo aty#meuhi ifiivuunot#ro aaty#meut#boco. ² Jaabedit# ij#bogom#naa Jesuco dilluuh#i: ¿Moj#bogom#naafi, m#joho imit#co omoon#uma#o, jaani aty#met#bo fiivuuhi, caanim#si nacu diibo? noomoro.

³ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caanim#si, diibo icano imit#co omoon#uma#o icat#no. Jill# Moocaani mitya diibov# ih#fusucafetequi ifiivuuno. ⁴ M#ro cuuje iicanohachuta uco agalluuhin#bo dud#camaajeque eetavehi. Jaanoti mihij#cuud# m#hai#ooba dud#camaaitacuutat#hi. ⁵ M#ro jino j#in#jehall#ri

iicanohachuta uujoho jiiñjeminaaco achicinihi, ⁶ nooboro jiiñjehallivi ijñreuboro toonoco jiiñima illiheenuboro ijiiñiri aatyimeutiibo aallñnoco nicuubo. ⁷ Jaaboro diiboco nuubo: Foobo Galluuba jicooba nifaihuri nitito, nooboro. Jaaba jicooba momo hebreo ijñiri Siloe. Jaanegui initamaaijeuboro tahigoti atyimecuubo saauhi. ⁸ Jaanegui ifiitnominaa iticoni atyimetibo iicahicaunoco agaajaumo nuuhi: ¿Nacu jaani oono acasiivooboro nihibamico idilluhicaubo icatibo? noomoro.

⁹ Jaanoti saato: Jñhi, diibo, neehicauhi. Jaanoti saato: Sifi diibobadi ejeevaabo, neehicauhi. Jaarunofaño diibo neehicauhi: Uujoho diiboro, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Milli jaano ico dihaallñno faayacafetehi? noomoro.

¹¹ Jaanegui diitoco iimusuubo: Jesu onoboro jiiñico ijñrema eetavooboro uco tahaallñnoco nicuhi. Jaaboro uco noobo: Foobo Siloe jicoobafaño nitito, eneenegui ofooboro nitijehinihi. Jaaneri tahaallñno uco faayacafetehinihi, nooboro.

¹² Jaanegui nuumo: ¿Cuuca jaabo icahi? noomoro.

Jaarunaa diibo: Co, gaajatih, nuuhi.

Fariseomi Dilluui Diiboco.

¹³ Jaadi diibo aatyimehicautiiboco satyumo fariseomi imegavi. ¹⁴ Jaanaaca diiboco Jesu jiiñbari ihaallñnoco ataabuuboro ubuheetesuufucu jaguisifucuu. ¹⁵ Jaaboco siino fariseomi dilluui: ¿Milli ico dihaallñno faayacafetehinihi? noomoro.

Jaanegui nuubo: Jiiñbari uco tahaallñnoco nicuhiniibo. Jaanoco inita maainineri atyimehi, nooboro.

¹⁶ Jaanegui fariseomiti saato nuuhi: Diibo Moocaniti saatihi. Jaamaño jaguisifucuco imino toomotibo, noomoro.

Jaanoti saato neehicauhi: Imitiminaafi iicaruva jino sihidi ejeevano mityaco eetavejiruubo, noomoro. Jaamaño diito sanoodimo dugaacamaaiuhi.

¹⁷ Jaamoro siino aallñvautiiboco nuumo: Jaanoti ñjoho, ¿milli neehi dihaallñnoco afaayicinihinediti? noomoro.

Jaanegui nuubo: Eti, Moocani iimaaminaafi, nooboro.

¹⁸ Jaarunaa judiom i miyaavuguutihi diibo ihaallñnoco afaayicinuoco icano. Jaamoro caanimisico cuuhuvaumo igaajaqui. ¹⁹ Jaadi diitisico dilluumo: ¿Naa jaani amñsi seemene aallñvatibo ifivuubo meneehicaabo? ¿Milli bu jaabo oono ihaallñnoma icahi? noomoro.

²⁰ Jaanegui caanimisi nuuhi: Jñhi, magaajahi diibo moseemene aallñvatibo ifiivunoco. ²¹ Jaaruno magaajatihi fine millihacho tahi atyimeebe, bu tolliro magaajatihi mñjohohacho fine diiboco ubuheesuhinino. Tahi diiboco midillu, diibo amiyaaburucu; tahi millihacho amñhaico jñbeguejiibo, noomiro.

²² Jilli caanimisi nuuhi, judiomico iiguiumisiro, judiom cajaanohacho, Jesuco: Cristo, onoomoco sinagogajafañoti magaññji, noomoro ifitacucasiuno ññicuti. ²³ Jiliti caanimisi: Amiyaaburucu tahi diiboco midillu, nuuhi.

²⁴ Jaanegui siino coovaumo ihaallñnoma achahauboco. Jaamoro diiboco nuumo: Moocanicoro dihimo. Jaanoti diibo imitiminaafi iicanoco mñhai magaajahi, noomoro.

²⁵ Jaanegui diibo iimusuhi: Co, tahi fine imitiminaafi uujoho gaajatihi. Idñnoco gaajahi uujoho aatyimeutiruubo jisumi aatyimeneque, nooboro.

²⁶ Jaanegui siino diiboco dilluumo: ¿Milli dihaallñnoco omoonihinineri daatyimehi? noomoro.

²⁷ Jaanegui nuubo: Amiihaico jiiibugucuurahi. Jaarunoco mimiyaavogotimoro bu ¿collihi siino muguubujirahi? ¿Nacu bu amiihai tolliro diibo jiiibogominaati mihicajirahi? nooboro.

²⁸ Jaanegui diiboco iibaumoro nuumo: Iijohonaa diibo jiiibogominaafi. Jaanoti miihai Moise jiiibogominaa. ²⁹ Miihai magaajahi Moocaani Moisea ihiimaunoco. Jaanoti magaajatihi diibo cuucatiobo iicanoco, noomoro.

³⁰ Jaanegui diibo iimusuhi: Toono aivo uudi sihidi jeevahi, cuucatiobohacho diibo iicanoco magaajati. Jaabo uco tahaallinoco atyimesuubo. ³¹ Miiro miihairyo magaajahi imitiminaaco Moocaani uguubunicitinoco. Jaanoti diibojaagodi iicamoro, diibo iimogobadi omoonimoco icano guubuniciibo. ³² Siiicijetiro guuburatati saatohoba ifiivonotiro aatyimetiiiboco atyimesumo onoonoco. ³³ Jaani Moocaaniti isaatiruva milliba moonijitiruubo, nooboro.

³⁴ Jaanegui diiboco nuumo: ¿Iijoho aivo sihidi imitima ifiivuubo, miihaico diibeguejira? noomoro diiboco gañiiumo sinagogajati.

Jesuco Imiyaavogotimo Aatyimetiiibobadi Jeevahi.

³⁵ Jaanoco Jesu guubuhi diiboco agañiunoco. Jaaboco atyimeuboro nuubo: ¿Iijoho miyaaveguehi Moocaani Achico? nooboro.

³⁶ Jaanegui diibo iimusuhi: Aivojiiibo, uco diibogo miiijoho diibo miyaaveguequi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Iiro daatyimecuuhi. Jino uujoho diibo iima ihiimaabo, nooboro.

³⁸ Jaanegui diibo Jesu imega ememuivuboro nuuhi: Miyaaveguehi, aivojiiibo, nooboro.

³⁹ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho jiiiehallivi saahinihi dugaacuguiha, atyimetimo ihatyimequi. Jaanoti atyimeme, atyimecuutimo iicaqui, nooboro.

⁴⁰ Jaanegui saatoho fariseomi diiboma iicaumo jilli diibo unuunoco uguubuumoro diiboco dilluumo: ¿Nacu bu miihai tolliro mahatyimetimo? noomoro.

⁴¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: Amiihai aallino ihifuvusutiruva amiihai imitima machahajirahi. Jaanoti: Mahatyimehi, monoomaño amiihai imitima mihicahi, nooboro.

10

Ovejami Mecuvi Ohoovicino.

(Heb 12.20; 1 Pe 5.4)

¹ Miyanotiro amiihaico neehi: Ovejami mecufaño iguhugari jicafototiiiboro sinaagonodiro ofoobo nanivaminaafi. ² Jaanoti tomecufaño iguhugari ijicafotoobo naha diito toomominaafi. ³ Jaabedi iguhuga toomominaafi iguhugaco faayicifihi. Jaahugari ijicafotooboco ihovejami ihiimaatiro gaa-jacifihi. Jaamoco iticovocivi imomono icahi. Jaabo diitoco imemeri ocoovaaboro jahisivi iinusufiibo. ⁴ Jaadi jahisivi famoocoro ihinusuuboro ihime fooniciibo. Jaabo dojicuti ihovejami foonicihi diibo iimaaco agaa-jamoro. ⁵ Jaanoti agaajatiibo dojicuti footatimo. Jilliro gaafimo diibediti diibo iimaaco agaajatiimaño, nooboro.

⁶ Jilli Jesu oovicuboro diitoco nuuhi. Jaarunoco diito gaajacutihi millii eneejirunoco unuunoco.

Jesu Iimino Toomominaafi.

⁷ Jaadi bu Jesu siino diitoco nuuhi: Miyanotiro, miyanotiro amiihaico neehi: Uujoho ovejami guhuga. ⁸ Iticoni tahimegavi asaaumo paryi nani-vaminaa. Jaamo iimaaco ovejami gaajautihi. ⁹ Uujoho guhuga, tafañodi ijicafotoobo taajaji. Jaabo oveja iicanicibadi tomecufaño ijicafotooboro siino ihiinoobo ñaavahuco aatyimenicibadi icaji.

¹⁰ Jaanoti nanivaminaafi saanicahi inaniquiro, igaicaauiqui, ifnisuqui ican. Jaanoti uujoho saahinahi fiivoma mihicaqui, sihidi janaanici toonoma mihicaqui. ¹¹ Uujoho miya toomominaafi; Miiro miya toomominaafi iicaabo ihovejamihallivi ifico acinichi. ¹² Jaanoti ijaadaguiharo ootomoobo jicu diitojaago asanoco aatyimeebere ihovejamico ejeevesuhiniboro iicojiti gaanicahi ita iicatimaño. Jaanobuuna ijicu asaaboro diitoco buhigovi gavaracunichi. ¹³ Jaabo diibo diitoco jeevesunichi jilli ijaadaguiharo ududicamaaiaño. Jaamaño diitoco jeecivotatibo.

¹⁴ Jaanoti uujoho iimino toomominaafi. Jaamaño taatyaco gaajahi. Jaabadiro bu diito uco gaajahi taatyaa iicamaño. ¹⁵ Uco bu oono Guihirubi agaajabadi, jaaboco bu uujoho gaajahi ican. Jaamaño tahovejamihallivi uujoho tafico acihi. ¹⁶ Tolliro bu saatoho tahovejami icahi jimecuoto iicatimo. Jaamoco tolliro sivaji. Jaamo tahiimaaco guubuji. Jaamo samoro icaji. Jaamo toomominaafi saafiro icaqui, ¹⁷ uco Guihirubi gajiji, tafico diitohallivi aaciboro, siino ubuheetejimaño. ¹⁸ Miiro uco guijenijitirahi, jilli uuro iimogobabadi tafico aciji. Jaabo iguijeveruubo siino dojicuviro buheeteji mityama iicamaño. Jilli mooniqui Guihirubi uco tajibauhi, nooboro.

¹⁹ Jilli unuuneri judiom siino dugaavocasiuhi. ²⁰ Jaaboti sihidi saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli jeegavucuubo. ¿Collahi jaaboco muguubunichi? noomoro.

²¹ Jaarunaa saatoho neehicauhi: Ijima iicaabo jilli iimaatatih. ¿Nacu iji ihaallino aatyimetimoco atyimesujirahi? noomoro.

Jesuco Judiomi Gaayicigotih.

²² Jaanaa Jerusalevi eetavuumo jibaimoco templojaco Moocaanicoro ijeecevehicaqui ificuuno jibaimoco jinijadihivi. ²³ Jaasumi Jesu temploja-hallidi, Salomon goohasino onoohasijeri igoooro feehicauhi. ²⁴ Jaabohallidi judiom emecuvovaumoro diiboco nuuhi: ¿Mihachuta jaabo miihaico, esamaaisuuboro diicaji? Miyaano ijoho Cristo idiicahachijii miihaico foovono dibugucu, noomoro.

²⁵ Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Amiihaico neehicacuurahi. Jaarunoco mimiyaaveguehicitih; Miiro Guihirubi atajibabadi uujoho omoonino toono foovono uuti jibeguehi. ²⁶ Jaarunoco amiihai mimiyaavogotih, tahovejamoto mihicatimaño, amiihaico eneehinicubadi. ²⁷ Miiro tahovejami uco tahiimaati gaajahi. Jaabadiro bu diitoco uujoho gaajahi. Jaamaño tadyojicuti foonicimo. ²⁸ Jaamoco uujoho ifinijitino fiivoco acihi. Jaamo ufucuro guijevejitih. Jaamoco miihaiñooba tahusefañoti dumitijitih. ²⁹ Guihirubi uco diitoco acubo famoohallinociviro sihidi ejeevamaño. Jaamoco bu cajaanoooba Guihirubi usefañoti dumitijitirahi. ³⁰ Jaamisi uujoho, Guihirubi ican mihicahi. Jaarumisi saafiro mihicahi, nooboro.

³¹ Jaanogui judiom siino guisibanoco icuhi diiboco ihaamiqui. ³² Jaanogui Jesu diitoco nuuhi: Miiro sihidi iminehejeque amiihai imefeenevi eetavehicahi Guihirubi mityari. Jaamo, ¿conohalliti uco magaicaaujirahi? nooboro.

³³ Jaanegui judiomi diiboco iimusuuhi: Imino omoonihicanohalliti ico moonigotihii; Moocaaniditi imitino diimaahi miyaminaafi idiicaabo: Uujoho Moocaanibadi jeevahi, onoonohalliti, noomoro.

³⁴ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Caatinihaamefaño Moocaani jilli neehi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁵ Mihiro jaanoco famooro amihai magajahi, Caatinihaamefaño onono gañicafototino iicafinoco. Jaamaño mihiro Moocaani iijico agaayiciumoco Moocaani nuuhi: Amihai Moocaanibadi mejeevamo, nooboro. ³⁶ Jaabadi Moocaani ijeevadi icuboro agalluubediti: ¿Milli Moocaaniditi imitino iimaabo, meneejirahi, Moocaani Seemene uujoho, onoonoditi? ³⁷ Jaabo Moocaani omooninoco uujoho omoonitihachijiji uco mimiyaaveguedino. ³⁸ Jaanoti omoonihachijiji uco mimiyaavogotirumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafiro mihicanoco, nooboro.

³⁹ Jaanoma iicaumo diiboco siino gaayicujirumo. Jaarunofaño diito usefañoti Jesu taajauhi.

⁴⁰ Jaaboro siino fuubo Jordan oonegueehivi iticoni Jua tomañovi inihicauhigo. Jaaboro tahi icahicaubo. ⁴¹ Jaabojaa sihidi miyaminaa asaamoro, neerumo toonoco mimiyaavogo. Jaanoco magajamoro mimiyaavogo misi Moocanima saafihicauhi: Miyaano Jua sihidi ejeevanoco moonihicautihi. Jaanoti diibediti Jua enehicaubadi paryi aivo miyaano, noomoro ⁴² sihidi saatoho tomañoto Jesuco miyaavuguuhi.

11

Lazaro Iguijeveuno.

¹ Jaanaa saafi Betania cuumioobo guihuvauhi, Lazaro onoobo. Jaacuumiri icahicaumife Maria, bu inago Marta icamife. ² Jaanaaca diigo Maria nahabo Lazaro onoobo guihuvauhi. Jaago diigo Maria Aivojiiho Jesuco facicifaihuri ejeesuugoro itihaiñoco imeebaiguri ifilluhicaugo. ³ Jaamife Jesujaago jiihogoco galluui: Aivojiiho, ijoho agaijihicaabo guihuvahi, noomifere.

⁴ Jaanoco Jesu uguubuuboro nuuhi: Toono guihuva guijeve icatino; jilli Moocaani mitya toonofeenedi ihifusucafetequi iicano, bu uujoho Moocaani Seemene toonofeenedi imityaco igaajasuqui icano, nooboro. ⁵ Jaabo Jesu Lazaromico gaijihicauhi. ⁶ Jaano Lazaro iguihuvaunoco Jesu guubucuu-rubo, mifucuci siino tomañoviro icauhi. ⁷ Jaanobuunati ijiihogominaaco nuubo: Masiiho siino Judea jiinijeaagovi, nooboro.

⁸ Jaanegui diiboco diito nuuhi: Jiihogominaafi, tahigo du ico judiomi gaicaahinirahi. ¿Jahigo bu siino feeji? noomoro.

⁹ Jaanegui diitoco Jesu nuuhi: ¿Nacu safucu, nihiba oovo fahuseeci motihaiti minooci icano icatihii? Cuije mihigomo mananigaivatatihii nihiba foovono aachicinimaño. ¹⁰ Jaanoti fucu iiho nanigaivafihii, fucu eseseetimaño, nooboro.

¹¹ Jaanobuunati diitoco nuubo: Mogataavominaafi Lazaro icigaabo aaicotihica. Jaanegui feeji aicusutequi, nooboro.

¹² Jaanegui ijiihogominaa diiboco nuuhi: Aivojiiho, icigahicadi bu jei aiquejiiho, noomoro.

¹³ Tolli Jesu diitoco nuuhi: Lazaro guijevecuui unujirunoco tolli nuubo. Jaanoco diito esicinuihi: Miya cigacoro fine noobo, noomoro. ¹⁴ Jaadi jari Jesu diitoco foovono nuuhi: Lazaro guijevecuui. ¹⁵ Jaano amihaidi aivo imino uujoho tahi icatino. Jaaneguiha masiiho diibojaago. Jaamo amihai mimiyaaveguehi. Jaaneri uujoho imo imo icahi, nooboro.

16 Jaanegui Tomas onooboco, gaatyaba eneehicaubo, inahabomi Jesu jibogominaaco nuuhi: Masigo, tolliro bu mihai Jesuma miguijevequi, nooboro.

Jesu Buheetebe, Fiivoobo Icano.

17 Jaanaa Jesu gaseuhi Lazaroco icuno mifucuci, mifucuci icanobuunati. 18 Jaano Betania cuumi icauhi Jerusaleti minooci, siinotifeenedi icano kilometronohachuta. 19 Jahigo sihidi judiom Martamifejaago fuuhi inahabo iguijeveunoti diitifeque ijacusuqui. 20 Jaanaa Marta Jesu asaanoco uguubuugoro fuuhi diiboco acabacutuugo. Jaanoti Maria jaahere fitafutuuhi. 21 Jaagoro Marta diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevehinijitirahi. 22 Jaarugo uujoho gaajahi Moocanico paryi idillunoco ico aacijinoco, noogoro.

23 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Dinahabo siino buheeteji, nooboro.

24 Jaanegui Marta nuuhi: Jihi, uuro gaajahi ufucu siino buheetefucuvi siino ubuheetejinoco, noogoro.

25 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uujoho buheetesuubo, uujoho fiivoobo; uco imiyaavogomo chuumucuurumo buheeki. 26 Jino paryi iicamo uco imiyaavogomo, ifinijitino guijevefano icajitih, nooboro diigoco nuubo: ¿Naa miyaaveguehi jinooco? nooboro.

27 Jaanegui nuugo: Jihi, Aivojibo, uujoho miyaaveguehi ijoho Cristo Moocaani Achi jinijehallivi asaaguubo idiicanoco, noogoro.

Jesu Lazaro Cihojihallivi Taauhi.

28 Jilli unuugoro Marta fuuhi Maria inagoco toovono unuutuugo: Jibogominaafi gasecuuhi. Jaabo ico coovahi, noogoro.

29 Jaanoco Maria uguubuugoro goovano aganiivuugoro Jesujaago fuuhi. 30 Jaanaa Jesu tuucuumifanehi ifutuutihica Marta diiboco aatyimeumaviro fitafutuubo. 31 Jaanoco judiom diitifeque ijacusuqui asaaumo iijafano iicaumo atyimeuhi Maria goovano aganiivuugoro ufuunoco. Jaamoro nuumo: Ichihojijaago foogo tahi itatequi, noomoro idojicuti fuuhi.

32 Jaanaa Maria Jesuvi ifutuugoro diiboguiino ememuivuugoro diiboco nuuhi: Aivojibo, jineeri diicahiniruva tagaifiibo guijevejitirahi, noogoro.

33 Jaanoco Jesu diigo taagoro asaanoco, bu tolliro judiom diigoco anahabonimo taamoro asaanoco icano aatyimeuboro sihidi idasuvuubo. Jaaneri diiboco ijeebi niji niji isinafutuuneguiha, 34 diitoco dilluubo: ¿Conoovi micihinihi? nooboro.

Jaanegui nuumo: Aivojibo, saabo juuga meeciva, noomoro.

35 Jaaneri Jesu taauhi. 36 Jaanoco aatyimeumoro judiom nuuhi: Memeeeci sihidi fine diiboco gajihicaubo, noomoro.

37 Jaanoti saatoho nuuhi: ¿Jani aatyimeutiboco atyimesuubo, jineeri iicahiniruva Lazaroco iguijeveta fine buheesuhinijitiruubo? noomoro.

Lazaroco Ubuheetesuuno.

38 Jaanaa Jesu siino aivo idaasuvuuboro icihoji imegavi fiitivuuhi. Jahoji ifaagajiguinojaagovi eseedumoro guisibari ihimegaco afabaacihigo. 39 Jaaboro Jesu nuuhi: Iguisibaco buhigovi magani, nooboro.

Jaarunaa Marta diibovi nago nuuhi: Aivojibo, aivo fine usucuuno mifucuci, mifucuci icano icacuuno, noogoro.

40 Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: ¿Nacu ico nootih: Imiyaavogohachiji Moocaani mityaco daatyimeji ico duhu neehi? nooboro.

⁴¹ Jaanegui iciihoji imegati iguiisibaco gañiimo. Jaadi Jesu nique-
jeque emeeciuboro nuuhi: Guihi, ico graciaco achi uco uguubuneguiha.

⁴² Jaarunofaño gaajacuhi fahijivaro uco uguubuhicanoco. Jaarunofaño
jito miyaminaa icamedi neehi; uco ijoho agalluuhinino imiyaaveguequi,
nooboro sefano nuubo: ⁴³ ¡Lazaro, isivi dihiino! nooboro.

⁴⁴ Jaasumiro ichuumuhu iinuhi, itihaiño, ihusene icano miniciniibo.
Tolliro bu ihime ijeevadiobaryuri miniciniibo. Jaadi Jesu diitoco nuuhi:
Diiboco misinaayu ifeequi, nooboro.

Jesuco Iguijeniqui Imaacasiuno.

(Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

⁴⁵ Jaanoco judiomariamifema asaaumo aatyimeumoro diiboco si-
hidi miyaavuguumo. ⁴⁶ Jaarunaa sanoodimo fariseomijaago ufuumoro
diitoco jibuguumo Jesu omoonunoco. ⁴⁷ Jaanegui fariseomi, sacer-
dotemi aivojito icamo fagominaaco igaiyicimoro nuuhi: ¿Milli fine mo-
moonijirahi? Aivo sihidi ejeevanoonoco moonihicaabo. ⁴⁸ Miro diiboco
milli momoonitihachiji famooro diiboco miyaavegueji. Jaachiji romanomi
asaamoro Moocaani ijaco finisuvajimo, bu tolliro moojiinije miyaminaaco
finisujimo icano, noomoro.

⁴⁹ Jaanegui Caifas diitoobo tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaubo di-
itoco nuuhi: Amihai aivo magajatih. ⁵⁰ ¿Nacu mehesicinihi saafi-
iro famoohalliviro iguijevejirunoco faacuumiminaaro mifinijirumohallivi?
nooboro.

⁵¹ Ijeebitiro tolli nuutiibo; tusumi sacerdotemi aivojiboti iicaumaño
Moocaani diibo jeebifaño eesaayunoco nuubo. Jesu tuucuumiminaahallivi
iguijeveujinoco imegaviro jibuguubo. ⁵² Jilli tuucuumiminaahalliviro
icautino, tolliro bu Moocaani seeme fahigova iicamoco igaiyiciqui.
⁵³ Jaamaño tusumitiro esafutuumo Jesuco iguijeniujinoco.

⁵⁴ Jiliti Jesu foovono igucuutih judiomifeenedi jilliro toonoti fuucu-
ubo sicaihigovi toonoti fiitino iicaucuumi Efrain onocuumijaagovi. Jahi
ijibogominaama fitafutuubo.

⁵⁵ Jaanaa fiiticuuno Pascua judiomari jibaimo iicaujino. Jaacuumiti sihidi
saatoho Jerusalem fuuhi imegaviro ijeevamaje iicanicibadi ifinoco iim-
ibachuqui. ⁵⁶ Jaanaa Jesuco guinehicaumo. Jaamoro templojafaño icamo
noocasihicauhi: ¿Milli mehesicinihi, fine saajiibo? ¿Nacu fine jino jibaimovi
saajitibo? noomoro.

⁵⁷ Jaanaa fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo miyaminaaco tajibauhi.
Saatohoti Jesuco mahatyimehachiji mihaico mijibogo, magaayicimoro dii-
boco micivojaaniciqui, noomoro.

12

Betaniavi Jesuco Facicifaihuri Jeesuugo.

(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

¹ Jaanaaca Pascua jibaimoco eheetavuujino sahuse juugahuseti safucu
icano icaunaaca Jesu fuuhi Betaniavi tuucuumivi Lazaro iguijeveuboco
ubuheesuubo iicauhigo. ² Jahi diibedi eetavuumo machutaaco. Jaanoco
Marta ifehicauhi. Jaanoti Lazaro amachumofeeneri icahicauhi Jesuma.
³ Jaanaaca Maria sivauhi sano libra ticovovi nardo onono facicifaihuco
aivo iimino guiraano ijaada iicanoco. Jaagoro tofaihuri Jesu tihaiñoco
ejeesuugoro imeebaiguiri filluhicauhi. Jaaneri tooja gahafuuhi ifacicifaihu
usuri. ⁴ Jaanegui ijibogominaati saafi nuuhi Juda Iscariote Simon achi Jesuco

aaciujiiho: ⁵ ¿Collíhi jana jino facicifaihuco trescientos denariori anaajemere ñdaasufiimoco acitimo bañamaahi? nooboro.

⁶ Jilli nuubo ñdaasufiimoco agaijumaño icatino. Jilli nanivaminaafi iicaumaño. Jaaboco diito inihibami lleegucuco utuumusuunoti nanihicaubo. ⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaafa tolli moonigo, tacíhoji imegavi uco jilli moonigo. ⁸ Míro amíhaifeenevi fahíjivaro ñdaasufiimo icaji. Jaanoti uujoho amíhaima fahíjivaro icajitíhi, nooboro.

Lazaroco Iguijeniqui Ihiimaano.

⁹ Jaanaa ajashutimo judiomí guubuuhi Jesu Betaniari iicaunoco. Jaamoro tahí fuumo. Jaaruno Jesuguiiharo icatino, tolliro bu Lazaroco Jesu ubuheete-suuboco ihatyimequi. ¹⁰ Jaamoro sacerdotemí aivojito Lazarohallívi iimaacasiuhi, tolliro bu diiboco igaicaauqui. ¹¹ Diibotí sihidí saatoho judiomí Jesuco imiyaavuguumoro udugaacamaaiunoma iicaumo.

Jerusale Cuumifaño Jesu Ijicafotono.

(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

¹² Jaanaa sihidí miyamínaa Pascua jíbaimoví Jerusaleví fuuhi. Jaamo, jaano sesevedí guubuumo Jesu tuucuumiví agaseujinoco. ¹³ Jaamoro imohono jaainoco iquitumoro diiboco cabaacutuumo sahomoro: ¡Hosana! ¡Jaafa imocafotoobo! Imicani Moocaani memeri asaabo; Israel miyamínaa aivojibo, noomoro. ¹⁴ Jaanaa Jesu burroco aatyimeuboro diibohallívi casívuubo. Caatínihaamefaño onobadí: ¹⁵ Diiguetejirahana Sion cuumi; Meeci oono dihaivojibo burrogayíhallíri gicíníboro saahi, noonoro onobadí. ¹⁶ Jaarunoco íjibogomínaa gaajautíhi; jari Jesu niquejefaño ufuunobuunati gaajaciumo Caatínihaamefaño onocíníubadí omooníunoti. ¹⁷ Jaanaa Jesu Lazaroco ubuheetesunoco atyimeumo jíbaguehícauhi Jesu omooníuboro ubuheetesunoco. ¹⁸ Jaanoma icamo miyamínaa Jesu asauboco cabaacutuuhi sihidí ejeevano mityaco omooníunoco uguubuumoro. ¹⁹ Jaanoma iicamo fariseomí noocasiuhi: Mahatyímecuhi fine jino míhairyo millíba momoonítinoco. Memeci paryí miyamínaa diibo dojicutí ofoonoco, noomoro.

Griegomí Jesuco Guinehi.

²⁰ Jaanaaca Jerusaleví Pascua jíbaimoví Moocaanico iimequi ufuumofeeneri, bu icaumo saatoho griegomíoto. ²¹ Jaamo Felipejaago asaamoro diiboco nuuhi: Aivojibo, míhai mihimeguehi Jesuco mahatyímeneque, noomoro. Jaabo Felipeu Betsaida cuumioobo Galilea jíníjeri iicaucuumioobo.

²² Jaanegui Felipe ufuuboro Andreque jíbугutuuhi. Jaadí famísíciro ufuumísiro Jesuco jíbугutuuhi. ²³ Jaanegui Jesu nuuhi: Tufucu mihi-cacuhi, uujoho Miyamínaafibadí Ifívuubo sihidí jeevanofaño iicajífucu. ²⁴ Miyanotíro, miyanotíro amíhaico neehi: Trigo noovatayí jíníjehallívi aacotoyíro jíníjefaño ofooyí chuumucuyíbadí icahi. Jaaruyí ihinoyíro janaaníci guiraano noovafíhi. Jaanotí abasuratíyí sayíro icafíhi. ¿Millí bu guiraatejiruyí? ²⁵ Jaabadí ifíco agaijibo ifíco mítasují. Jaanotí jíníjehallívi ifíco agaijítíbo ifíníjítíno fiivoguiiha ficuuhi. ²⁶ Cajaatyohacho tadyojicutí asaagomo uco ijeecívequi. Jaamo uco ejeecívomo uujoho icahígo tollíro icajímo, bu jaamo cajaatyohacho uco ejeecívomoco Guihirubi bocígusují.

Jesu Iguívejinoco Jíbaguehi.

²⁷ Jisumi uco tajeebí gaihúiba icahi. ¿Jaanoco millí fine uujoho neeji? ¿Fine Guihi uco jilli iicajinotí taajasu, neeji? Etí du, tooneguiiha uujoho saahíníhi.

28 Jaanegui Guihi dimomoco cahacisu, nuubo. Jaasumiro niquejefañoti guubuvusuuno: Cahacisucuuhi, bu siino cahacisujihica, unuuno.

29 Jaanaa iicojiri miyaminaa iicaumo niquejefañoti unuunoco uguubumoro: Sisi iimaahi, neehicauhi. Jaanoti saato: Moocaani toomominaafi iimaahi, neehicauhi.

30 Jaanegui Jesu nuuhi: Uuguiha jino niquejefañoti Moocaani iimaatihi, amihaguiha ihiimaano. 31 Jisumi jino jinijehallivi imiti jaadaco acicafeteji, bu jisumi jino Iji jije aivojibo icahicaabo buhi gañicafeteji. 32 Jaabo uujoho guijeve imohobujehallivi jinijehalliti agañiivoodi, paryi famoocoro tajaagovi sivaji, nooboro.

33 Jilli neehicaubo coguijeveri fine iguijevejinoco diitoco agaajasuubo. 34 Jaanegui imiyaminaa iimusuhi: Mihiro mihai muguubuhicahi tajibahaamefano: Cristo asaadi guijevetibo icaji, onoonoco. Jaano icanaaca, ¿milli jaabo ijoho neehicahi: Miyaminaafibadi Ifiivuubo guijeve imohobujehallivi gañiyicisucafeteji, neehicahi? ¿Nacu, mijoho diibo Miyaminaafibadi Ifiivuubo? noomoro.

35 Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai feenerihiica gueenejisuno icajino seseene aachicinino. Jaanegui mihigo amihafeeneri jino seseene aachicinino iicanohachuta, amihaihallivi civono iijitinaacaro. Jaanoti civohi igomo gaajatihi ihimega ofoohigoco. 36 Jaanegui amihafeeneri sese iicanohachuta seseque mimiyaavogo. Jaamo seseene aachicinino miyaminaa mihicahi, nooboro. Jilli Jesu ihiimaahicaudi ufuuboro diitediti fataniivutuuhi.

Judiomí Imiyaavogotino.

37 Diitofeenevi Jesu ajashutino sihidi ejevanehejeque eetavehicacuurunaaca diiboco miyaaveguehicauto. 38 Moocaani iimaaminaafi Isaia unuuno imiyaavequi iicaumaño. Mihiro noono:

Aivojibo, ¿mijoho nacu mojibogoco miyaaveguehi? ¿Mico fine Moocaani imityaco ifusuhi? noonoro.

39 Jilliti miyaaveguehicauto. Jaaboro bu Isaia caatinuhi:

40 Diito aallinoco Moocaani jabaiyitusuhi; tolliro ijeebinoco kuhufutusuubo ihaallineri atyimetimo iicaqui, tolliro bu ijeebiri esicinitimo iicaqui. Jaamoro tajaa asaamoco uujoho buheesudino.

41 Jilli nooboro Isaia Jesuditi iimaauhi Jesu aivojico aatyimeuboro.

42 Jaarunofano sanoodimo ihaivojito Jesuco miyaavuguuhi. Jaarumo foovono neehicautihi fariseomi nihicuti diitoco sinagogajati gañitimo iicaqui. 43 Miyaminaa diitoco obocigomocoro imuguumo Moocaani obocigonoco imogotimo iicaumaño.

Jesu Iji Miyaminaaco Dugaacusuji.

44 Jaanaa Jesu sefano nuuhi: Uco imiyaavogomo, ucoro miyaavogotihitolliro uco agalluuboco miyaaveguehi. 45 Tolliro bu uco atyime me uco agalluuboco atyimehi. 46 Uujoho seseene aachicinibo jinijehallivi saahinhi uco imiyaavogomo civohi icatimo iicaqui. 47 Jaanoti taajico guubucuurumo imiyaavogotimoco uujoho: Diito imitico, neejitihit. Uujoho jinijehallivi saahinithi jinije miyaminaaco cijigaifano gañisuqui, jilli taajasuqui saahinhi. 48 Jaanoti uco iimogotimoro taajico imiyaavogotimoco uujoho enehicano, diitoco ufucu niinofucu cijigaifano gañisuji. 49 Uujoho tajeebitiro iimaahicathit Guihirubi uco agalluhinibo atajibahinibadi iimaahicahi, jibeguehicahi icano. 50 Jaabo uujoho gaajahi Guihirubi tajiba

ifinijitino fiivoco aacino. Jaamaño uujoho iimaahicahi Guihirubi unuubadi, nooboro.

13

Jesu Ijibogominaa Tihaiñoco Nitih.

¹ Jaanaa safucurucu icauno ihimega Pascua jibaimo iicaujino. Jaanaa Jesu gaajacuuhi, jiijehalliti Caanijaagovi ufuujino oovovi ifutucuunoco. Jaabo ita jiiijehalliri iicamoco gaijihicaubo. Jaaboro ifusuubo diitoco sihidi agaijino finitino iicajinoco.

² Jaamo niinoono amachuumo icaunaaca iji Juda Iscariote Simon achi eesamaajefañõ jihacucuuhi Jesuco aaciujinoco. ³ Jaanaa Jesu Caani diiboco fanoovaco ihusefaño aaciunoco agaajauboro, bu tolliro Moocaniti asaanoco, bu siino diibojaago ufuujinoco icano agaajauboro. ⁴ Amachuumañoti agañiivuuboro igaachehuco jujuuvuubo. Jaaboro ifillubaryuri ifeenebeque isiyaavuuboro ⁵ nifaihuco butajefañõ ificuuboro ijibogominaa tihaiñoco nitihicaubo. Jaaboro ifillubaryuri isiyicinuneri filluhicaubo.

⁶ Jaanaa Simon Pedrovi ifutuubo. Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Aivojibo, ¿milli jaabo ijoho uco tatyihaiñoco nitiji? nooboro.

⁷ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jino uujoho omooninoco jisumihiica ijoho gaajatihi. Jaaruubehe ufucu gaajaji, nooboro.

⁸ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Chahano, ufucuro tatyihaiñoco ijoho uco nitijitih, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Ico initihachijiji tajaagodi diicajitih, nooboro.

⁹ Jaanegui Simon Pedro nuuhi: Aivojibo, tatyihaiñocorota nitidino, tollirota bu tahusene, tañigai icanoco niti, nooboro.

¹⁰ Jaanegui diiboco Jesu nuuhi: Ejeecuubo siino faabohoro jetatih itihaiñocoro nitifih iimihinivatimaño. Jaabadi amihai mimihinivatih. Jaarumo famooro icatino, nooboro.

¹¹ Tolli nuubo diiboco aaciujiboco agaajaumaño, famooro mimihinivatih, nuubo.

¹² Jaadi diito tihaiñoco Jesu initihicaudi siino igaachehuco ijicafutuuboro casivuubo. Jaaboro diitoco nuubo: ¿Magaajahi jino uujoho amihai omooninoco? ¹³ Miñiro amihai uco meneehicahi jibogominaafi, aivojibo icano. Eti, miyaanoco meneehicahi, uujoho diibo iicamaño. ¹⁴ Jaaruubo amihai tihaiñoco initibadi, bu amihai sanoomiro amihai tihaiñoco fahigovavi miniticasihicaji. ¹⁵ Miñiro amihai jibeguehicacuuh. Jaamo uujoho omoonihicabadi momoonihicahi. ¹⁶ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Chahaabo saafi jeecivominaafi ihaivojibo janaanici iicaabo. Tolliro bu chahaabo siinojaa agalluubo diiboco agalluubo janaanici iicaabo. ¹⁷ Jinoco magaajamoro jilli momoonihachijiji miyanotiro imino mihicaji.

¹⁸ Fameeditiro amihaiditi iimaatih. Uuro gaajahi amihai uujoho icihinimoco. Jaarunofañõ, jaafa tolli icano, Caatinhaamefaño onoono imiyaavequi. Uma sano amachuhicaruubo: Taminaafiti minifetehi, onoono. ¹⁹ Jaanegui amihai imegaviro jino neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaajamoro mimiyaaveguehi uujoho diiboro iicaabo, iicanoco. ²⁰ Miyanotiro, miyanotiro amihai neehi: Uujoho agalluuboco agaayicimo, uco bu tolliro gaayicih. Jaamo uco agaayicimo, tolliro bu uco agalluuhiniboco gaayicih, nooboro.

Jesu J#beguehi Juda Diiboco Aacijinoco.
(Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

²¹ Jilli Jesu unuuboro gaajaciuhi ifi ijeeb#fa#no gaihu#ba iicaunoco. Jaaboro foovono nuubo: Miyanotiro, miyanotiro am#haico neehi: Am#haiti saafi uco aciji, nooboro.

²² Jaanegui ij#bogominaa fahigova meeciaciuihi: ¿Cajaaniti fine noobo? noomoro. ²³ Jaanaa saafiico ij#bogominaati Jesu agaij#hicaubo diibovi fitociniuhi. ²⁴ Jaaboco Simon Pedro ihaalliiri taj#bauhi Jesuco idilluqui cajaaniditi Jesu tolli unuunoco igaaajui. ²⁵ Jaanegui diibo Jesuvi fa#ogayi ifitivuuboro diiboco dilluubo: ¿Aivoj#bo, cajaan diibo? nooboro.

²⁶ Jaanegui nuubo: Toovotino uujoho diiboco maahuco amatyusuuboro aciji, nooboro imaahuco amatyusuuboro aciubo Juda Iscariote Simon achico. ²⁷ Jaanoco Juda amachuusumiro Satanas iji diibo jeeb#fa#no j#cafutuuihi. Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Omoonijinoco jisumiro moonicu, nooboro.

²⁸ Jaarunoco diito amachuumo gaajaciutihi milliti diibo tolli unuunoco. ²⁹ Jaanoti saatohe esamaaihicauihi. Juda inih#bam# lleegucuma iicaunegui diiboco baacho, noobo: Naajecu jisumiro j#baimovi mucuujivaachujirunoco. Jaanoti #daasufimoco siinoti ihaci qui noobo baacho, noomoro. ³⁰ Jaabo Juda amachuuboro tahigoti iinuuruubaaca mihij#cuuhi.

Bohono Taj#ba.

³¹ Jaabo Juda ufuunobuunati Jesu nuuhi: Jisumi jari uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo cahacisucafeteji. Jaabo feenedi Moocaani boc# cahacisucafeteji. ³² Jaabo uujoho Miyaminaafibadi Ifivuubo Moocaani bocico #fusuma#no Moocaani, bu #fusuji Illi bocico. Jaanoco jisumiro #fusucuuj#bo. ³³ Taseeme am#haima uujoho guenene icacuujit#hi: Uco miguiinejirahi. Judiomico eneehin#badi. Tolliro bu am#haico neehi: Uujoho ofoohigo am#hai mefeelit#hi. ³⁴ Jaanegui am#haico bohono taj#baco uujoho ac#hi. Fahigova magari#casi. Am#haico uujoho agaij#badi fahigova magari#casi. ³⁵ Jaamo fahigova magari#casi hachij# miyaminaa gaajaji miyaano am#hai taj#bogominaa mihicanoco, nooboro.

Jesu Neehi Pedro Diiboco Utuunamaajinoco.
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

³⁶ Jaanegui Simon Pedro diiboco nuuhi: ¿Aivoj#bo, cuuca feeji? nooboro. Jaanegui Jesu diiboco iimusuuhi: Uujoho jisu ofoobo doj#cuti #joho feejit#hi, ufucu jari tadyoj#cuti feeji, nooboro.

³⁷ Jaanegui diiboco Pedro nuuhi: ¿Aivoj#bo, milliti jaabo jisumi didoj#cuti feejit#irahi? Dihall#vi uujoho tafico aac#noco imeguehi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: ¿Nacu difico #joho tahall#vi daac#jirahi? Miyanotiro ico neehi: Jaafa#iino catava ojit#naacaro, uco agaajaruubo uco #joho tuunamaaji mifooci, safo id#no, nooboro.

14

Jesu Moocaanijaa Ofoono J#hai.

¹ Am#hai jeeb#fa#nodi mihiguetedino. Moocaanico mimiyaavogo, bu tolliro uco mimiyaavogo. ² Guihirubi ijafa#no mihicajima#neheje sihidi icahi; tolli iicat#ruva am#haico uujoho neejit#irahi. Jaanegui fee#hi am#hai #mega am#hai mihicajima#nehejeque imibachuqui. ³ Jaabo jino ofoobo am#hai mihicajima#nehejeque iimibachuudi siino saaji; am#haico #c#vaabo. Jaamo uujoho iicahigo am#hai tolliro mihicaji. ⁴ Am#hairyo magaaajacuui uujoho ofoohigoco, tolliro bu tah# ofoono j#haico magaaajahi icano, nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco Tomas nuuhi: Aivoj#bo, magaajat#hi #joho efeej#higoco; ¿Milli fine magaajajirahi toono j#haico? nooboro.

⁶ Jaanegui Jesu nuuhi: Uujoho toono J#hai, bu uujoho Miyaano, bu uujoho Fiivo icano. Id#noro tafeenedi Moocaanivi mihifetejirahi. ⁷ Uco magaajahachiiji bu tolli#ro Guihirubico magaajahi. Jaaboco jisumit#ro magaajacuuhi mahaty#mecuma#no.

⁸ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Aivoj#bo, m#haicota dihifusu: Moocaanico maaty#memere siino dillucuut#mo mihicaqui, nooboro.

⁹ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Si#cijet#ro am#haima icahicacuuhi. ¿Jaaruuboco nacu #joho Felipe uco gaajat#hiica? M#ro uco aaty#meme bu Guihirubico aty#mehi. ¿Milli jaabo uco: Moocaanico dihifusu, neehi?

¹⁰ ¿Nacu mimiyaavogot#hi uujoho Guihirubifa#no iicanoco, bu Guihirubi tafa#no iicanoco icano? M#ro am#haico uujoho eneehicano, jilli tajeeb#t#ro eneehicano icatino. Guihirubi tafa#no iicaabo dudicamaajeque moon#hicahi.

¹¹ Uco mimiyaavogo, uujoho Guihirubifa#no, diibo tafa#no icano iicanoco. Jaabad#ro bu siibadi omoon#hicanoti uco mimiyaavogo. ¹² Miyanot#ro, miyanot#ro am#haico neehi: Uco imiyaavogoobo bu tolli#ro moon#ji uujoho omoon#hicanoco. Jaabo imi janaan#ci moon#jiibo uujoho jima#no icacut#bo Guihirubijaago efeejima#no.

¹³ Jaamo am#hai pary# tamemeri Moocaanico midillunoco uujoho aciji uujoho Illifa#nodi Moocaanisihidi ejeevanoco miyam#naa igaajaqui. ¹⁴ Jaamo siinoco tamemeri midillunoco uujoho aciji, nooboro.

Jesu Moocaani Gaijaco Agalluujinoco J#beguehi.

¹⁵ Uco magaij#hachiiji tatyaj#baco imino momooni. ¹⁶ Jaadi uujoho Guihirubico dilluji am#haijaago Igaija, miya Gaija iicaaboco igalluuqui, am#haico ijacusuqui. Jaabo am#haima fahiij#varo icaji. ¹⁷ Jaaruuboco jiin#jem#naa gaay#cijit#rahi diiboco aaty#met#moro agaajat#ma#no. Jaanoti am#hai diiboco magaajacuuhi am#haima diibo iicama#no. Jaabo am#haifa#no fahiij#varo icajiibo. ¹⁸ Am#haico jeevesujit#hi j#jovonoti mihicaqui; siino saaji am#haijaago. ¹⁹ Fiit#cuuno miyam#naa uco aaty#mecuujit#ino: Jaanoti am#hai uco mahaty#meji. Uujoho ubuheema#no, jaabad#ro bu am#hai mihicaji. ²⁰ Jaasumi am#hai magaajaji uujoho Guihirubifa#no iicanoco. Jaabad#ro bu am#hai tafa#no mihicaji bu, uujoho am#haifa#no icaji icano. ²¹ Jaanoti tatyaj#baco imiyaavogooboro imino omoon#bo, uco agaij#bo. Jaabo uco agaij#boco Guihirubi gaij#ji, tolli#ro bu uujoho gaij#ji icano, uujoho diitoma iicanoco igaajaqui.

²² Jaanegui saafi Juda onoobo, jaarunaa Juda Iscariote iicat#bo nuuhi: ¿Aivoj#bo, milli jaabo m#haicoro difiico agaajasuuboro jiin#jem#naaco difiico gaajasujit#hi? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Uco agaij#bo taajico moon#hi. Jaaboco Guihirubi gaij#hi. Jaabojaago masaamisiro diiboma sano mihicaji. ²⁴ Jaanoti uco agaij#t#bo, taajico moon#t#hi. Jaano jino uujoho am#haico j#beguehicabogo tabogoro icatino Guihirubi uco agalluuhin#bobogo.

²⁵ Jaanoco jilli am#haico j#beguehicahi, jino am#haima iicanohachuta. ²⁶ Jaarunaa tafa#nodi Moocaani Igaijaco agalluubo am#haico fanoovaco j#begueji, tolli#ro pary# am#haico uujoho eneehicanoco esaayuj#ibo icano.

²⁷ M#ro jino am#haico fitacuhi sajeeb# mihicaqui. Tasajeeb# ifiico am#haico ac#hi. Jaaruno jiin#jem#naa isajeeb#ico aac#badi uujoho acijit#hi. Am#hai jeeb#fa#nodi gaihu#ba mihicadino, bu mihiguidino icano.

²⁸ Am#hairyo magaajacuuhi am#haico eneehin#noco: Uujoho feeji. Jaaboro am#haijaago siino saaji, nooboro eneehin#noco. Miyaano uco magaij#ruva

imo imo mihicajirahi Guihirubijaa ofoonoco magaaamoro. Miro Guihirubi tajanaaniciivi sihidi jeevahi. ²⁹ Jaanoco amihaiico imegaviro neehi, tolli iicacuudi jaamo mimiyaaveguehi.

³⁰ Gueenene amihaima iimaacuujitihii, jiiije aivojibo iji asaacumaño. Jaaruubo tahallivi mityama chahahi. ³¹ Uco Guihirubi atajibaubadi jino uujoho moonihi, jiiinjeminaa igaaajacui uujoho Guihirubico agaijinoco, nooboro diitoco: Magaaniivucu, jinooti mufuucuqui, nuubo.

15

Ifahaafe Ifahoovi Icanicibadi Miihai Mihicahi Jesufaño.

¹ Uujoho imiyacoochai, aaniinaa baacu coohaibadi iicaabo. Jaacoochai abajaabobadi iicaabo Guihirubi. ² Miro baacu coochai aafene iimitihaafejeque iquitimoro agavaracunicibadi, tolliro uco gaayicicurumo imitino iicamoro taajico iguiraaatusutimoco Guihirubi gavaracuji. Jaanoti iguiraaatusumoco tooco aafene onoova aafejeque imibachunicibadi Guihirubi imibachuji janaanici siino iguiraaatusuqui. ³ Jaanoti amihai mimihiinivaficuutihii amihaiico iijibeguehicacuunofaño. ⁴ Jaanegui uuviro mihica uujoho amihaiivi icaqui icano. Miro oono basuta aafe ifahooti ihiinocinitihaafe iinoro noovajitirahi. Jaabadiro bu amihai mihicaji uutii mihicatihachiiji.

⁵ Miro uujoho ifacoochai. Jaanoti amihai ifahaafene; uuma iicaabo, bu uujoho diiboma iicaabo icano sihidi noovasuhi. Jaanoti uutii ijeevadi mihicahachiiji aivo milliba momoonijitirahi. ⁶ Jaabo uutii icatibo buhi gañicafeteji iimitihaafejeque iquiticimoro buhi agaaniicibadi. Jaano ifigaty-onoco ananimoro ciijigaiifaño agaaniino nifetefihi.

⁷ Jaanoti uutii mihicahachiiji taaji amihaima icaji. Jaachiiji paryi mihimogonoco midillu amihaiico aciqui. ⁸ Miro amihai sihidi monoovasuhachiiji Moocaani cahacisucafeteji. Jaachiiji amihai miyaanoro tajibogominaa mihicahi. ⁹ Guihirubi uco agaijibadiro, bu amihaiico uujoho gaijihi. Jaanegui amihaiico agaijinofaño mihica. ¹⁰ Tatyajibaco imino momoonihachiiji amihaiico agaijinofaño mihicaji; Uujoho Guihirubi tajibaco imino omoonimaño diibo uco agaijinofaño iicabadi.

¹¹ Jilli amihaiico neehi, tahimohica amihaima iicaqui. Jaaneri jaamo imo imo mihicahi. ¹² Jaano jino amihaiico uujoho atajibano: Fahigova magaijicasi, amihaiico uujoho agaijibadi. ¹³ Janaanici aivo gaijima mihicano; miiino gataavominaafihallivi mofico mahacino. ¹⁴ Jaabadi amihai tañahabomi mihicaji, uujoho amihaiico atajibanoco momoonihachiiji. ¹⁵ Amihaiico tajeecivominaa nuucuujitihii, miro jeeecivominaafi gaajatatihii ihaivojibo omooninoco. Jaaneguiiha jino amihaiico tañahabomi neehi; paryi Guihirubiti agaajahininoco amihaiico agaajasumaño. ¹⁶ Amihai uco mihicicutihii. Jaanoti uujoho amihaiico icuuihi. Jaaboro amihaiico ficuuihi, toonoco mofoomoro sihidi miguiraaatusuqui. Jaanoco suufenitimo mihica; Jaamo tamomofeenedi Moocaanico siinoco midillunoco amihaiico ihaciqui.

¹⁷ Jino amihaiico atajibano: Fahigova magaijicasi.

Jiinjeminaa Amihaiico Jiiheveji.

¹⁸ Jiinjeminaa amihaiico iijiihevehachiiji magaaja, amihai imegaro uco iijiiheveneque. ¹⁹ Amihai jiinjeminaa mihicaruva amihaiico jiinjeminaa gaijijirahi. Jaanoti uujoho jiinjeminaafeenetii amihaiico icuuihi. Jaamaño jiinjeminaa amihaiico jiihevehi, jiinjeminaa mihicacuutimaño. ²⁰ Mehesafoto amihaiico eneehininoco, miro jeeecivominaafi ihaivojibo janaaniciivi jeevatatihii. Uco icaruno iijiiheveme, imi amihaiico jiiheveji.

Amihaico ijibeguehicanoco imino momoonihachijji, tolliro bu amihaiño ficucafeteji. ²¹ Jilli tahalliti amihaico moonijimo, uco agalluuboco agaajatimaño.

²² Uujoho saahiniruva, bu diitoco jibeguehicatoruva icano iimitico gaajitirumo. Jaanoti jisumi milliba eneejiruno chahacuhi iimitico agaajasucumaño. ²³ Miuro uco ijihegueme, bu tolliro Guihirubico jiheguahi. ²⁴ Uujoho diitofeenevi mihaiñooba eheetavotinoco sihidi ejevanoco eetavehicatoruva iimitima chahajirumo. Jaanoti toono sihidi ejevanoco atyimehacuurumo uco jivehehi, bu Guihirubico jiveheme icano. ²⁵ Jaaruno ticovono icatino jilli diito tajiba aamefaño onono imiyaavequi icano: Sicamañohalliti uco jiveheme, onono.

²⁶ Jaarunaa Jacusuminaafico uujoho Guihirubifañodi agalluubo miyaano Gaija asaadi, diibo uutii maaji. ²⁷ Jaasumi tolliro amihai uuditi mijibegueji, iticonitiro uuma mihicahicamaño.

16

¹ Jilli amihaico neehi jinejeba amihaico dugaacusutino iicaqui. ² Amihaico gañijimo sinagogajanofañoti. Tolliro bu icajino cajaatyohacho amihaiti iguijenimo esamaaji: Jilli omoonineri Moocaanidi fine imino moonihi, noomoro omoonimo. ³ Jilli moonijimo Guihirubico agaajatimaño, uco agaajatimaño icano. ⁴ Jaanoco jilli amihaico neehi. Jaamo tolli iicacuudi magaaahi uujoho toonoco amihaico eneehinicuunoco.

Moocaani Gaija Eheetavono.

Jilli iticoni amihaico nuutahi, amihaima icaumaño. ⁵ Jaaruubo jisumi fucujji uco agalluubojago. Jaaboco amihaiti saatohoba midillujitih: ¿Cuuca feeji? noomoro. ⁶ Jaarunaa iticoni tolli amihaico unuuneri mihidaasuvuui. ⁷ Jaarunaa miyaanoco amihaico neehi: Aivo amihaidi imino uujoho ofoono. Jaanoti footiruva Jacusuminaafi amihaijaa saajitirahi. Jaanoti ofooboro amihaijaa galluuji. ⁸ Jaadi diibo asaadi jiiñjeminaaco gaajasujiibo imitiminaa iicanoco, bu tolliro ticovono jhai iicanoco, bu diitoco Moocaani udugaacujinoco icano. ⁹ Jaabo: Diito imitiminaa iicanoco, neehi uco diito imiyaavogotimaño. ¹⁰ Tolliro bu gaajasujiibo ticovono jhai iicanoco, uujoho Guihirubi iicahigo ofoomaño. Jaaboco amihai siino uco mahatyimecujitih. ¹¹ Tolliro bu gaajasujiibo Moocaani udugaacujinoco, diibo jiije aivojibo iicaabo ijico ciiñgaifaño igañiqui ificucumaño icano.

¹² Sihidi amihaico eneejiruno icarahi. Jaarunoco jisumi amihai magaaajitirahi. ¹³ Jaanoti miyaano Gaija asaadi amihaico miyanotiro jibeguejiibo. Jaaruno ijeebitiro jibeguejitibo Moocaani onoonoco jibeguejiibo, tolliro bu amihaico gaajasujiibo ufucu iicajinehejeque icano. ¹⁴ Diibo uco bocigusuji taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo. ¹⁵ Guihirubima iicano paryi taaño. Jaamaño uujoho neehi: Moocaani Gaija taaño iicanoti agaayiciboro amihaico gaajasujiibo, nooboro.

Idaasuno Mihicarumo Imo Imo Miminifeteji.

¹⁶ Goovacujino amihai uco siino atyimecutimo mihicano. Jaarunobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaago efeejimaño, nooboro.

¹⁷ Jaaneguiha ijibogominaati saatoho noocasiuhi: ¿Milli fine eneejirunoco mihaico noobo: Goovacujino uco atyimecutimo mihicano, siino bu goovajisutinoti siino uco mahatyimeji Guihirubijaa efeejimaño? onono ¹⁸ neehicaumo: ¿Milli eneejiruno goovajisujitino, bu goovajisujino onono? Magaaajitih ihiimaanoco, noomoro.

¹⁹ Jaanoco Jesu diiboco diito idillujirunoco agaajaciuboro diitoco nuubo: Sanomiro midillucasahi, uujoho goovajisujino uco atyimecuutimo mihi-cano, bu toonobuunati goovajisutinoti siino uco mahatyimeji onoonoti. ²⁰ Miyantiro, miyanotiro amihai neehi: Mataacasimoro idaasuno mihi-caji. Jaaneri jije miyaminaa imo imo icaji. Jaaruno amihai idaasu imo icati minifeteji. ²¹ Miuro gaigo eseemevajisumi idaasuno minifotogo ihaivofucuvi ifotomaño. Jaarugo eseemevacuunobuunati ihaivoco esicinicuutatigo jinijehallivi sisee seemene ifiveneri imo imo icamaño. ²² Jaabadi amihai jisumi mihidaasuvehi. Jaarunaaca amihai siino uco mahatyimeneri amihai jeebino sihidi imo imo minifeteji. Jaano imo icaco mihaiñooba amihaiditi udumiticijitino.

²³ Jaasumi uco siino midillucujitih. Miyantiro amihai neehi: Guihirubi amihai aciji fanoovaco tamomofenedi midillunoco. ²⁴ Jisumihiica amihai jinejebaco midillutihiica tamomofenedi: Midillu. Jaamo mag-aayichi. Jaamo sihidi imo imo mihicahi.

Jesu Jinijeque Guiinonihu.

²⁵ Jilli amihai neehi siinov ooviciboro. Jaarunofaño tufucu gaseji siino amihai siinov ooviciboro ijibugucujitino. Jilli foovonoro amihai Guihirubiti ijibugucujino. ²⁶ Jaasumi amihaihallivi Moocanico uujoho dilluji amihai nootih: ²⁷ Guihirubiro amihai gaijhi, uco amihai magaijimaño, tolliro bu uujoho Moocaniti asaahinoco mimiyaavogomaño icano. ²⁸ Uujoho Guihirubiti ihiinehiniboro jinijehallivi saahinihi. Jaaruubo siino jinijeque ejeevesuboro dojicuviro Guihirubijaago fuucujui, nooboro.

²⁹ Jaanegui ijibogominaa diiboco nuuhi: Jisumi naha foovono diimaahi siinov oovicitibo. ³⁰ Jisumi naha jari magajacuui ijoho fanoovaco agaajanoco. Jaamaño mihaiñooba ico dillucujitirahi, bu mihai imino magajacuui ijoho Moocaniti asaahinoco, noomoro.

³¹ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Jaanegui nacu jari jisu mimiyaaveguehi? ³² Tufucu jino gasecui; fine tusu mihicacuui, jino amihai fahigovavi safisa amihai naagonovi magavaranaaajino tajojiti uco mejeevesumoro. Jaaruubo uujoho uuro icajitih Guihirubi uuma icaji. ³³ Jilli amihai neehicahi. Jaamo uuvi sajeebhi mihicahi. Jinijehallivi sihidi idaasuma mihicaji. Jaarunofaño ucoro mehesicini, uujoho jinijeque guiinonihu, nooboro.

17

Jesu Ijibogominaahallivi Moocanima Iimaahi.

¹ Jilli Jesu unuunobuunati, niquejeque emeciuboro, nuuhi: Guihihi, tusumi mihicacuui; Daachico cahacisu, tolliro bu Daachi ico icahacisuqui. ² Ijoho Daachico diijico daacih paryi miyaminaahallivi. Jaamo paryi ijoho uco adaacimoco ifinijitino fiivoco aciqui. ³ Jaano jino ifinijitino fiivo, idiboro ijoho miyaabo Moocani idiicanoco agaajano, bu tolliro Jesucristoco ijoho agalluuhiniboco agaajano icano.

⁴ Uujoho ico jinijehallivi bocigusuhi; imivucuui uco atajibahinoco omoonihacaabo. ⁵ Jaaneguiha, Guihi, uco dicojivi bocigusu jinije fiivutinaacaro dicojivi uco obocigusuubadi.

⁶ Jinijeminaati idiciboro uco adacimoco dimomoco gaajasucuui. Dita iicahinimoco uco daacihinihi. Jaamo imino diijico ficuhi. ⁷ Jisumi gaajacuumo paryi uco adaacihinino iti asaanoco. ⁸ Diijico uco adaacihininoco diitoco acihicacuui. Jaanoco agaayicimoro gaajacuumo miyaanoro uujoho

iti asaahinoco. Jaamoro miyaavogomo miyaanoro ijoho uco agalluuhinoco.

⁹ Jaamohallivi ico dilluhi, Famohalliviro jiiijeminaahallivi ico dillutuhi, dita iicamoco uco adaacinimohalliviro dilluhi. ¹⁰ Miuro paryi taaño iicano diino, tolliro bu diino iicano taaño icano. Jaamofañodi uujoho cahacisucafetehi.

¹¹ Jaaruubo uujoho jiiijehallivi icacuujitahi. Jaanoti diito jiiijehalliri icaji. Jaanoti uujoho dijaa feeji. Jaanegui, Guihi, ijoho idiimiibo, uco adaacinimoco dimityari toomo, saafiibadiro diito iicaqui #ma misi saafiro mihicabadi. ¹² Uujoho jiiijehalliri iicahinsumi diitoco teemehicahinahi dimityari uco adaacinimoco imino teemehinahi. Jaamaño saafiiba diitoti mitatahi; idiboro johono mitacuubo Caatinhaamefaño onoono imiyaavequi.

¹³ Jaaruubo jisumi dijaago fuucuui. Jilli neehi jino jiiijehalliri iicanohachutahiica tahimohicari diito tolliro imo imo iicaqui. ¹⁴ Miuro diijico uujoho diitoco acicuui. Jaarumoco jiiijeminaa diitoco gaayicitahi jiiijeoto iicatimaño, uujoho bu jiiijeminaafi iicatimaño icano. ¹⁵ Jaanegui diitoco jiiijehalliti dicitahi ico dillutuhi. Diitoco ijiti diifinicitahi ico dilluhi. ¹⁶ Jaamo diito jiiijeminaa icacuutimo uujoho jiiijeminaafi iicatibadiro. ¹⁷ Jaamoco #guiiharo ijeevadi ficu miyaanofeenedi, diibogo aivo miyaano. ¹⁸ Ijoho uco jiiijeminaafeenevi agalluuhinibadiro, bu uujoho diitoco jiiijeminaafeenevi galluui. ¹⁹ Jaamaño uujoho diitofañodi uuro tafico #diro ijeevadi ficuui. Tolliro bu diito #diro ijeevadi ificucafetequi miyaanofeenedi.

²⁰ Diitohalliviro ico dillutuhi, tolliro bu diito jibogofeenedi uco imiyaaveguejimohallivi ico dilluhi, ²¹ sano famooro saafiibadiro misima iicaqui; Guihi, ijoho uuma, bu uujoho #ma icano mihicabadi iicaqui, jiiijeminaa imiyaaveguequi ijoho uco agalluuhinoco. ²² Diitoco acicuui, uco adaacinino bociyomonoco, sanobadiro iicaqui #ma misi sanooro mihicabadi icano. ²³ Uujoho diitofaño, ijoho tafaño icano mihicaqui diito sanobadiro iminifetequi. Jaanofañodi jiiijeminaa igaajaqui ijoho uco agalluuhinoco, bu diitoco agaijinoco, bu uco agaijinoco icano igaajaqui.

²⁴ Guihi, imeguehi uco adaacinimo uujoho iicahigo tolliro iicano uco bocico adaacininoco ihatymequi, jiiije fiivuutinaacaro uco ijoho agaijumaño. ²⁵ Guihi, miyaano, ico jiiijeminaa agaajatimo. Jaanoti uujoho ico gaajahi, tolliro bu jito gaajacuui ijoho uco agalluuhinoco. ²⁶ Jaamoco gaajasuhicacuui dimomoco. Jaarunoco janaanichiica gaajasuji ijoho uco agaijino diitofaño iicaqui, bu uujoho diitoma icaqui icano.

18

Jesuco Agaayicino.

(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

¹ Jilli unuuboro Jesu ijibogominaama fuuhi Cedro onohigayi onegueehi iicaubajigayi tuhiguiino diitoma fuubo. ² Tolliro bu Juda diiboco aaciujibo tomaño gaajauhi fahiiivaro Jesu tobajijaago ijibogominaama efeehicaumaño. ³ Jaanegui amocasiminaa, temploja toomominaa icamoco fariseomi, sacerdotemi aivojito icamo agalluumoco Juda #ciuboro satyuui. Jaamo fuuhi ihaamiganoma, iniisuganoma, cuugahuneri, cijigaimecuneri icano. ⁴ Jaanoco Jesu paryi gaajacuui diiboco omoonujinoco. Jaaboro imegaviro diitoco nuubo: ¿Mico amihai miguiinehi? nooboro.

⁵ Jaanegui diiboco iimusumo: Jesu Nazareoboco, noomoro.

Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Eti du uujoho diibo, nooboro. Jaamofaño icaubo Juda Jesuco igaayiciqui diitoco isiiguubo. ⁶ Jaamoco Jesu: Uujoho diibo, unuuneri diito ibujinaagoviro aifuumo jiinjehallivi. ⁷ Jaadi Jesu siino diitoco dilluui: ¿Mico miguiinehi? nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Jesu Nazareoboco, noomoro.

⁸ Jaanegui Jesu nuuhi: Amihaico duhu: Uujoho diibo, nuucuui. Uco miguiinohachiji taca jitoco mejeecivedino, nooboro. ⁹ Jilli nuubo: Uco adaacinimoti saafiiba mitatiji, unuuno imiyaavequi. ¹⁰ Jaasumiro Pedro iniisugaco ifajutafañoti iguiyicuboro saafico buiyaacuui, jahi saafi Malco onoobo sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nijimeehuco quiticisuui imiyanaagomeehuco. ¹¹ Jaanegui Jesu Pedroco nuuhi: Diniisugaco dojicuviro diihacu. ¿Nacu ijoho gaajatiji idaasuno iicaqui uco Guihirubi atajibanoco? Jaanoco bu, ¿milli jaabo uujoho: Chahano, neejirahi? nooboro.

Jesuco Sacerdotemi Aivojibo Imegavi Asatyuno.

(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

¹² Jaasumiro ihamocasiminaa, diito aivojiboma, bu judiomisiminanaa icamo Jesuco agaayiciumoro sisuui. ¹³ Jaamoro ticoniumo Jesuco Anas onoobo Caifas baabojaago asatyumo tusumi Caifas sacerdotemi aivojiboti iicaumaño. ¹⁴ Jaabo diibo Caifas judiomico afajiniubo: Imino saafiro faacuumihalliviro iguijevne, nooboro unuubo.

Pedro Anas Goohasifaño Icauhi.

(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

¹⁵ Jaabo dojicuti fuumisi ijibogominaatiji, Simon Pedro, bu saafi icano. Jaabo saafiu sacerdotemi aivojiboco agaajacuubo. Jaamaño diibo Jesuma jicafutuui sacerdotemi aivojibo goohasifaño. ¹⁶ Jaarunaa Pedro iguhugaviro fitafutuui. Jaanegui diibo sacerdotemi aivojiboco agaajaubo ufuuboro iguhuga toomoinaagoma ihimauboro Pedroco fañovi jihacuui. ¹⁷ Jaanegui diigo Pedroco nuuhi: ¿Nacu ijoho tolliro diibo jibogominaafi idiicaabo? noogoro.

Jaanegui diibo nuuhi: Chahano uujoho diibo icatiji, nooboro.

¹⁸ Jaanaa isicuneguiha cijigaico eebasuumoro feemehicaumo jeecivominaa, sisiminanaa icano. Jaamofeneri tolliro bu Pedro icauhi efeemeubo.

Anas Jesuco Dilluhicauhi.

(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

¹⁹ Jaanaa sacerdotemi aivojibo Jesuco dilluhicauhi ijibogominaaditi, ijibogoti icano.

²⁰ Jaanegui Jesu diiboco iimusuui: Uujoho foovono iimaahicahi. Fahijivaro miyaminaa imefeenevi sinagogajanofaño, templojafaño icano. Fahijivaro jibeguehicahi famoro judiomisigaivonicijahajefaño uujoho toovono iimaahicatiji. ²¹ ¿Colliji jaanoco uco dilluhi? Diitoco dillu, uujoho ihimaahicanoco uguubuhicamoco. Diito gaajahi uujoho eneehicanoco, nooboro.

²² Jesu jilli diiboco unuunegui, saafi sisiminaafi Jesuco ihimeti gabacuui: ¿Nacu tolli ijoho aivo diimusuui sacerdotemi aivojiboco? nooboro.

²³ Jaanegui Jesu diiboco iimusuui: Imitino ihimaahachiji, enecata dinoo. ¿Cono nacu imitino onono? ¿Colliji jaabo uco daamihi? nooboro.

²⁴ Jaanegui Anas Jesuco sisiciniuboco sacerdotemi aivojibo Caifasjaago galluui.

*Pedro Jesuco Siino Tuunamaaiuhi.**(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)*

²⁵ Jaanaa Pedro julleeciniboro feemehicauhiica diitoma. Jaaboco nuumo: ¿Nacu ijoho diibo jibogominaaobo diicatih? noomoro.

Jaanegui Pedro tuunamaaiuhi: Chahano uujoho diitoobo icatih, nooboro.

²⁶ Jaanegui sacerdotemi aivojibo jeecivominaafi nuuhi: ¿Jaaruno du Olivohono iicagajiguiino ico uujoho diiboma atyimehinihi? nooboro. Miuro Pedro diibo yoobo nijimeehuco Olivohono iicagajiguiino iquiticubo. ²⁷ Jaarunaa Pedro siino tuunamaaiuhi. Jaasumiro ivi catava ojicuuhi.

*Pilato Imefeenevi Jesuco Satyehi.**(Mt 27.1-2, 11-31; Mr 15.1-20; Lc 23.1-25)*

²⁸ Jaamoro Jesuco satyuumo Caifas iijati tomañohaivojibo iijajaago. Jaanaa sesevecuuno. Jaanegui judiomi toojafaño jicafutuutimo ijeevamaje onobadi imitiri ijeebico imihininumoro Pascua machuco amachuujitiruneguiha. ²⁹ Jaanegui aivojibo Pilato ihinuuboro diitoco nuuhi: ¿Jinehalliti diiboco misivahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui iimusumo: Gaicauminaafi iicaturuva ico mahacjitrarahi, noomoro.

³¹ Jaanegui diitoco nuubo: Amihairyo masatyomoro amihai tajiba onobadi momooni, nooboro.

Jaanegui judiomi diiboco iimusuhi: Mihai judiomi, mihaiñoobaco milliti magaicaaujitirahi, noomoro.

³² Jilli miyaavuuno, Jesu jilli guivejeji, nooboro eneehicauno. ³³ Jaadi siino Pilato fañoojavi ijicafutuuboro tahi Jesuco ocoovauboro dilluubo: ¿Ijoho naa judiomi Aivojibo? nooboro.

³⁴ Jaanegui Jesu iimusuhi: ¿Dijeebitiro nacu tolli uco dilluhi? ¿Nacu sita uuditi ico tolli neehi? nooboro.

³⁵ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Nacu uujoho judiomi oobo? Chaha, siicumioobo. Miuro diijiinijeminaaro, sacerdotemi aivojitoma ico uco acihi. ¿Jinejeque jana moonihi? nooboro.

³⁶ Jaanegui Jesu diiboco iimusuhi: Jijeono tahaivoji icatih. Jijeono tahaivoji iicaruva tajeecivominaa tahalliti icajirahi judiomi usefaño uco acitimo iicaqui. Jaanoti tahaivoji jijeono icatih, nooboro.

³⁷ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jaanegui hacuva ijoho aivojibo? nooboro.

Jaaneguiha Jesu diiboco iimusuhi: ¿Ijoho du eti, uco aivojibo, neehi? Tooneguiha uujoho ifivehinibo jijehallivi saahinihi miyaanocoro neequi. Jaano miyaano iicanoco paryi agaajamo uujoho onoonoco guubunichi, nooboro.

³⁸ Jaanegui Pilato diiboco nuuhi: ¿Jineje nacu miyaano? unuuboro siino Pilato judiomi jaago saauhi diitoma ihimaavaubo. Jaaboro diitoco nuubo: Diibovi uujoho iimitinobaco atyimetih, nooboro. ³⁹ Miuro amihai amihai jeevamaajefi uujoho Pascua jibaimosumi saafiiti civojaminaafiti isinaayuno. Jaaneguiha, ¿naa mihimeguehi judiomi Aivojiboco isinaayunoco? nooboro.

⁴⁰ Jaanegui famooro sefano coovadiivuuhi: Diiboco sinaayujitih, Barrabacoro sinaayu, noomoro. Jaabo Barraba nanivaminaafiu.

19

¹ Jaanegui Pilato Jesuco icuboro aamisuuhi. ² Jaadi amocasiminaa januu-tuno cohaiñooco minihaiti eheetavuumoro iinigaivi diiboco javucaruumo. Jaamoro bu diiboco jihacuumo aivojibo gaachehubadi gachicohai deecano tifaibadi itifai iicachehuco. ³ Jaamoro diiboco sahaguehicaumo: ¡Judiomi Aivojibo Diica! noomoro, diiboco ihimefaño ganicihicaumo.

⁴ Jaanegui Pilato siino asauboro diitoco nuuhi: Memeeeci, enecau diiboco isivi sivaqui, jaamo magaajahi diibovi iimitinobaco uujoho aatyimetinoco, nooboro.

⁵ Jaanaa Jesu iinovauhi ijanuutuno minihaima, igaachehu tifaihiba iicachehuma icano. Jaanegui Pilato nuuhi: ¡Jaani diibo! nooboro.

⁶ Jaaboco sacerdotemi aivojito, bu isisiminaa icamo aatyimeumoro sefano coovadiivuumo: ¡Diiboco imohobujehallivi metetecu! ¡Metetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato diitoco nuuhi: Eti tahi masatyomoro metetecu. Jaanoti uujoho diibovi iimitico atyimetihi, nooboro.

⁷ Jaarunofaño judiomí diiboco iimusuuhi: Mñhaima icano tajñba jaano onobadi guijevejiibo imooniqui ijeebñtiro: Uujoho Moocaani Seemene, neehicaabo, noomoro.

⁸ Jilli diito unuunoco Pilato uguubuuboro janaanici aivo iguiubo. ⁹ Jaaboro siino iijafaño ijicafutuuboro Jesuco dilluubo: ¿Cuucatiobo ñjoho? nooboro. Jaarunoco Jesu iimusucuutíhi.

¹⁰ Jaanegui diiboco Pilato nuuhi: ¿Uco diimusujitirahi? ¿Nacu gaajatíhi ico etetecusujiruno, isinaayujiruno icano mityama iicanoco? nooboro.

¹¹ Jaanegui diiboco Jesu iimusuuhi: Tahallivi mityabama chahajirahi ico Moocaani ihacitiruva. Jaamaño ico uco aacñbo aivo dijanaanici imitima icahi, nooboro.

¹² Tollí unuunoma iicaabo Pilato diiboco isinaayuqui moonihicauhi. Jaarunaa judiomí sefano neehicauhi: ¡Diiboco isinaayuhachiiñi aivojñbo Cesar nahaboniminaafi diicatíhi! Mñro: Uujoho aivojñbo, onoomo Cesarminaafti minifetehi, noomoro.

¹³ Jaanegui Pilato diito tollí unuunoco uguubuuboro Jesuco isivi isivauboro casñvuubo ihaivojñi icagahallivi. Jaano hebreomi iijiri Gabata, onoono guisibano nicuta eneejiruno. ¹⁴ Jaasumi Pascua jñbaimo iicaujino fiitícuuhi gadicñbarucuu iicauno. Jaaboro Pilato judiomíco nuuhi: ¡Jaani amñhai Aivojñbo! nooboro.

¹⁵ Jaarunofaño diito sefano coovadiivuuhi: ¡Jaafa guijevebe! ¡Jaafa guijevebe! ¡Tetecu! noomoro.

Jaanegui Pilato nuuhi: ¿Amñhai Aivojñboco jaabo tetecuji? nooboro.

Jaarunofaño sacerdotemi aivojito iimusuuhi: Mohaivojñbo Cesar uufocovi sifi mohaivojñbo chahahi, noomoro.

¹⁶ Jaanegui diito usefaño diiboco jeevesuubo itetecuqui. Jaaboco ñciumoro satyuumo.

Jesuco Etetecuuno.

(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

¹⁷ Jaadi Jesu fuucuuhi icubujeque agafaiyñcñhinñboro nigaipajebai onoomañovi. Jaanoti hebreomi iijiri Golgota onobaivi. ¹⁸ Jaamañovi diiboco tetecuumo, tolliro bu miimisiicico tetecuumo icano. Jaamisifeenevi Jesuco ficuumo. ¹⁹ Jaabo Pilato imomoco acaatinuboro Jesu guijeve imohobujevi ficusuuhi: JESU NAZAREOOBO JUDIOMÍ AIVOJHBO onoonoco. ²⁰ Jaanoco guiraamo saatoho judiomí toonoco meeciui. Jesuco etetecuumaño tuucuumiti ifitíumaño. Jaano toono imomo caatinicñuui hebreo iijiri, griego iijiri, latin onoojiri icano. ²¹ Jaanegui judiomí sacerdotemi aivojito Pilatoco nuuhi: Judiomí Aivojñbo nooboro, caatinidino. Jilli: Judiomí Aivojñbo uujoho, eneehicaabo nooboro, caatiní, noomoro.

²² Jaarunofaño diitoco Pilato iimusuuhi: Acaatiníbadíro icacuujino, nooboro.

²³ Jaamo ihamocasiminaa Jesuco etetecuunobuunati Jesu gaachehuco dugaacuumo sano nahabovacasidino. Jaamoro sanohosa iticovovi

ifocasiumo. Tolliro bu icamooja falluuratino sadaahere caamoti guinovi n̄iciniujaco ñiciumoro ²⁴ noocasiumo: Jichehuco masii ifocasitimoro tochehuhallivi suerteque meheetavequi: ¿Naa cajaani tochehuco iciji, noomoro. Jilli mooniumo Caatinihaamefaño onono imiyaavequi: Tagaachehuco ifocasiumo. Jaamoro tacamoojahallivi suerteque eetavuumo, onono. Jaabadi jilli ihamocasimi mooniui.

²⁵ Jaanaa Jesuco etetecuboguiino icahicaugo seeji, bu diigo nago Maria onogo Cleofa taaba, bu Maria Magdalena onogo icano. ²⁶ Jaanaa Jesu seejico aatyimeuboro, bu tolliro aivo agaijihicaubo ijibogominaafico ihuufocori icauboco aatyimeuboro seejico nuubo: Gaha, diiburucuji daachibadi ñma iicajiibo, nooboro.

²⁷ Jaadi bu tolliro ijibogominaafico nuubo: Diigurucuji diiseejibadi ñma iicajigo, nooboro. Jaasumitiro diigoco ijibogominaafi iijafaño satyuuhi.

Jesu Igujeveuno.

(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

²⁸ Toonobuunati Jesu idudicamaajeque iimivucuunoco agaajaciuboro nuuhi: Adujirahi, nooboro Caatinihaamefaño onono imiyaavequi. ²⁹ Jaamañeri guirihillufaño icaufaihu iquigaño aivofaihu ñdicufaihu. Jaafaihufaño faatata icanoco amatyusuumoro hisopo onoho usuhu. Jaaho afeque ñiciumoro tootaataco tohaafe nijequevi ificumoro diibo iijifaño cabuyaacuumo. ³⁰ Jaanoco Jesu aaduuboro nuuhi: Ivi paryi imivocafutucuuno, nooboro. Jaadi acanuvuuboro guijevecuubo.

Jesu Mecuhuco Ahaamiuno.

³¹ Jaanaa Pascua j̄baimo sesevedi iicacuujineguiiha. Tufucu jaguisifucu iicauneguiiha judiomi imuguutihii diito ifino tubujejeviro iicaunoco. M̄ro diito jaguisifucuvi jinejeba aivo eheetavorahicautimaño. Jaanegui Pilatoco dilluumo saatohoco itaj̄baqui id̄noco agafaryucumoro diitoco toonoti sihogovi ificuuqui. ³² Jaanegui amocasimi asaaumoro saafico id̄noco gafaryucuumo. Jaadi bu tolliro saafico mooniumo Jesu cojivi etetecuciniumisico. ³³ Jaadi Jesuvi ñfutuurmaaca chuumucuubo. Jaanoma iicaumo diibo id̄noco gafaryucuutimo.

³⁴ Jaarunaaca diitoti saafi Jesu mecuhuco ihaamigari cafatyicaruuhi. Jaasumiro diibofañoti iinuuno t̄joho, nifaihu icano. ³⁵ Jaanoco aatyimeubo miyaanocoro j̄beguehi. Jaabo gaajahi toono miyaano iicanoco. Jaamo am̄hai tolliro bu mimiyaaveguehi. ³⁶ Jilli icauno Caatinihaamefaño: Dibacino quisicurajitihii, onono imiyaavequi. ³⁷ Jaabadiro bu samañoohaamefaño noonno: Cafatyicarucinīboco mahatyimeji, noonoro.

Jesuco Ic̄uno.

(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)

³⁸ Toonobuunati Jose Arimatea cuumioobo Jesuma efeehicauruubo judiomi ñ̄hicuti toovono ufuuboro Pilatoco dilluubo Jesu ifico ih̄ciqui. Jaaneguiiha Pilato: Jii, nuuhi. Jaaneguiiha ufuuboro Jesu ifico ic̄jeubo. ³⁹ Tolliro bu Nicodemo fuuhi it̄con̄i Jesuma fucu ih̄iimaajeubo. Jaabo guiraano facicifaihuco sivauhi treinta kilo ticovovi. Tofaihuco mirra, aloe iicaneri eetavuuhi. ⁴⁰ Jaamisiro gaachehubaanoco tooneri afacicisumisiro Jesu ifico min̄uhi, judiomi jeevamaaje tolli ic̄ñicibadi. ⁴¹ Jaano diiboco etetecuumañeri icauno bajigayi. Jaamañeri bohoji c̄hoji icauhi m̄haiñoobaco tohojifaño ic̄iutihoji. ⁴² Jaahojifaño Jesu ifico c̄umisi tohoji tomañoti ifit̄umaño judiomi jaguisifucu it̄covacuuneguiiha.

20

Jesu Siino Ubuheeteuno.

(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)

¹ Jaanaa judiomi jaguisi iicauno sesevede Maria Magdalena onoogo Jesu ciihojijaa fuuhi fucugayiro civonaacaro. Jaago atyimeuhi iciihojico afabaacuuba iguiisiba sihigovi aacaubaco. ² Jaanegui Simon Pedro, bu saafi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi icamisijaa ijinafatyugoro diitisico nuuhi: Aivojiboco iciihojifañoti cuucahacho satyucuumo. Jaanoco magaatathi, ¿cuucahacho fine ficuumo? noogoro.

³ Jaaneguiha Pedromisi iciihojijaago ⁴ jinoomisiro fuuhi. Jaanaa saafi Pedro imegaro iciihojivi ifutuuhi. ⁵ Jaaboro tohojifañoco idijivuuboro emeeciubo atyimeuhi iminitaacoro. Jaaruubo tohojifaño fuutih. ⁶ Jaanobuunati jari Simon Pedro gaseuhi diibo dojicuti. Jaabo tohojifaño ijicafutuubo atyimeuhi iminita tomañeriro acaaciniunoco. ⁷ Tolliro bu Jesu imeque iminiubaryu imino miniciniubaryu ijeevadi acaaubaryuco atyimeubo. ⁸ Jaanegui bu tolliro saafi jicafutuuhi tohojifaño, iticoni tohojivi agaseubo. Jaabo toonoco aatyimeuboro miyaavuguuhi. ⁹ Jaarumisi gaajautimisihica Caatinihaamefaño: Jesu iguijeveebe siino buheeteji, onoonoco. ¹⁰ Jaadi Pedromisi siino dojicuviro ijajaago uumicuuhi.

Jesu Maria Magdalena Onoogovi Jafeveuhi.

(Mr 16.9-11)

¹¹ Jaanaa Maria iinoro fitafutuuhi tohoji imega taagoro. Jaago taagoro dijivuugo tohojifañoco emeeciugo. ¹² Jaago atyimeuhi miimisici Moocaani toomominaatisico sesechehunofaño icamisi giciniuhi saafi Jesu niga iicaunaagonovi, jaanoti saafi itihai iicaunaagonovi icano icaumisico.

¹³ Jaamisi diigoco nuuhi: ¿Jinejeri jaago ijoho taahi? noomisiro.

Jaanegui diigo nuuhi: ¿Cuucahacho tahaivojiboco asatyomoro ificuuneri? noogoro ¹⁴ ibujinaagoco emeeciugo Jesuco atyimeuhi. Jaarugo diibo Jesu iicaunoco gaajautihi.

¹⁵ Jaagoco Jesu nuuhi: ¿Jinejeri jaago taahicahi? ¿Mico guinehi? nooboro.

Jaanegui diigo tobajigayi toomominaaficoro eesiciniumaño nuugo: Aivojibo, ijoho baacho asatyoboro, ¿cuucahacho ficuui? Uco dibogo icitogoro satyequi, noogoro.

¹⁶ Jaanegui Jesu diigoco dilluui: Maria, nooboro.

Jaanegui diigo diiboco emeeciugoro hebreomi ijiri nuuhi: Raboni, noogoro; Jibogominaafi, eneejiruno.

¹⁷ Jaanegui Jesu diigoco nuuhi: Uco dudicidino; uujoho caamo Guihirubijaago footihica. Jilliro foogo tañahabomico dibogoto: Guihirubi, bu tolliro amihaiti amihai Caani iicaabojaago feehi. Taacaani Moocaani iicaabojaago feehi. Jilli noogoro dibogoto, nooboro.

¹⁸ Jaanegui Maria Magdalena onoogo fuuhi ijibogominaajaago Jesuco aatyimeunoco, bu diibo unuunoco icano diitoco ijibugutuugo.

Jesu Ijibogominaavi Jafeveuhi.

(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Hch 1.8)

¹⁹ Jaafucuro ijicuuvu ijibogominaa igaiciniuhi samecufañooro judiomi ñihicuti iguhuganoco kuhufono ofoboocumoro icauhi. Jahi Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebhi mihica, nooboro.

²⁰ Tolli unuuboro diitoco ifusuubo ihuseneque etetecunopaajeneque, bu imecuhuti ahaamiupaajeque icano. Jaaneri ijibogominaa imo imo

minifutuuhi Ihaivojiboco aatyimeumoro. ²¹ Jaadi siino Jesu diitoco nuuhi: Sajeebima mihica; Guihirubi uco agalluubadiro bu uujoho amihai galluui, ²² nooboro diitohallivi fuunaruubo. Jaaboro nuubo: Magaayici Moocaani Gaijaco, nooboro. ²³ Jaamo cajaanoyocohacho iimitico mubuusumo iimitima chahacuji. Jaanoti mubuusutimo imiti buusuracujitih, nooboro.

Tomas Miyaavogoti.

²⁴ Jaarunaa Tomasco Gaatyaba eneehicaubo diitoma chahauhi Jesu diitovi ajafeveusumi. ²⁵ Jaaboco saatoho ijibogominaa jibuguuhi: Aivojiboco mahatyimehi, noomoro.

Jaarunofaño Tomas diitoco nuuhi: Ihusenefaño diiboco etetecuunopaa-jeneque aatyimeebere toopaajejefaño tahusegaiñoco ijihacutinohachuta, bu tolliro imecuhuti diiboco ahaamiupaajefaño ijihacutinohachuta miyaaveguejitih, nooboro.

²⁶ Jaanobuunati sahuse juugahuseti mifucuci, safucu icano nigaciti sino ijibogominaa igaivuuhi toojafaño. Jaasumi Tomas diitoma icauhi. Jaanaa iguhugano kuhufono fobocinirunaa Jesu ijicafutuuboro diitofeenevi ujulleveuboro diitoco dilluubo: Sajeebima amihai mihica, nooboro.

²⁷ Jaaboro Tomasco nuubo: Hfaaji ivi jisumi dihusegaico jinofaño diihacu. Jaaboro jino tahuseneque meeci, bu juugavi saabo jino tamecuhufaño dihuseque diihacu. Jaaboro mabañih, nooboro.

²⁸ Jaanegui Tomas diiboco iimusuuhi: ¡Tahaivojibo Moocaani! nooboro.

²⁹ Jaaboco Jesu nuuhi: Tomas jari uco adaatyimeebere miyaaveguehi. Imino icajino atyimetirumo imiyaavogomo, nooboro.

³⁰ Tolliro bu Jesu sihidi ejevanoonoco ijibogominaa imefeenevi guiraano eetavehicauhi. Jaaruno jihaamefaño paryi caatinicinitino. ³¹ Jaanoti jinocoro caatinimo amihai mimiyaaveguequi Jesu diiburucu Cristo Moocaani Seemene iicanoco. Jaaboco mimiyaavogonofañodi diibovi ifinjitino fiivoma mihicahi.

21

Jesu Jafeveuhi Sietedimo Ijibogominaavi.

¹ Jaanobuunati siino Jesu ijibogominaavi jafeveuhi Tiberia muuaijinivi. Jilli diitovi jafeveubo. ² Jaamo samañero icaumo Simon Pedro, bu Tomasco Gaatyaba eneehicaubo, bu Natanae Cana de Galilea onocuumioobo, bu Sevedeo seemenetisi, bu tolliro sitisi diitootisi icamoco ³ Simon Pedro nuuhi: Uujoho fiiciteji, nooboro.

Jaanegui diito nuuhi: Tolliro mihai ima masaaji, noomoro fuumo meenegari. Jaarumo tufucu saafiiba icitimo. ⁴ Jaanaa sesevecuunaaca Jesu diitovi jafeveuhi jiiigaibaahovi. Jaaruuboco ijibogominaa gaajacitih diibo iicaunoco.

⁵ Jaabo diitoco nuuhi: ¿Sicafe, naa saafiiba mihicitihi? nooboro.

Jaanegui: Chahano, nuumo.

⁶ Jaanegui Jesu diitoco nuuhi: Amihai sinicuuhuco amihai meenegati momiyanaagonovi magañi. Jaamo mihicitihi, nooboro. Jaanegui tahigovi agaño isinicuuhuco guiyicicutih itaava bociri sihidi ijivusumaño.

⁷ Jaanegui Jesu ijibogominaafico agaijihicaubo, Pedroco nuuhi: ¡Mohaivojibo jahi! nooboro.

Jaanegui Pedro Jesu jahi iicaunoco uguubuuboro igaachehuco siyaavuubo, igaachehuco ujujuuvumaño. Jaaboro muuaifaño acutuubo. ⁸ Jaanaa sanoodimo ijibogominaa isinicuuhuco meenegari guicimoro ijinijaagovi

sivaumo ijiniti cien metrohachutaro iicaumaño. ⁹ Jaamo isivi ihiinuumo atyimeuhi cijigaihalliri taavaabo gaaruciniibo aacaaboco maahuma.

¹⁰ Jaamoco Jesu nuuhi: Toono taavaco mihicimoti juu misiva, nooboro.

¹¹ Jaanegui Pedro imeenegafaño ufuuboro isinicuuhuco isivi guiiyiciubo sihidi queefimo taavaco ciento cincuenta y tresdimo icaurumoma isinicuuhu gallivuutih. ¹² Jaamoco Jesu nuuhi: Masaamoro mamachuva, nooboro.

Jaaruuboco ijibogominaati saafiiba dilluutih: ¿Mijoho ijoho? noomoro Ihaivojibo iicaunoco agaajaumaño. ¹³ Jaadi Jesu asaaboro itaavaaboco iiciuboro diitoco aciubo, bu tolliro imaahuco aciubo icano.

¹⁴ Toonoma mifocci, safo icano icacuuno Jesu ijibogominaavi ajafeveuno iguijeveubo siino ubuheeteunobuunati.

Jesu Simon Pedroco Atajibauno.

¹⁵ Jaamo amachuunobuunati Jesu Simon Pedroco nuuhi: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi jino janaanivivi? nooboro.

Jaanegui Simon Pedro iimusuuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu diiboco nuuhi: Jaaneguiha taca oono toomominaafi ihoveja seemeque ojoobinibadi oono uco imiyaavogomoco dibeguehica, nooboro.

¹⁶ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi? nooboro.

Jaanegui Pedro iimusuuhi: Jihhi, Aivojibo, iiro gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui diiboco nuubo: Taañocota toomo ovejamico otoomonibadi, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino diiboco dilluubo: ¿Simon, Jona achi, uco gaijhi? nooboro.

Jaaneri Pedro idasuvuuhi diiboco mifocci, safo icano: ¿Uco gaijhi? nooboro idillucuuneguiha. Jaaboro nuubo: Aivojibo, iiro paryi gaajacuuhi ico agaijinoco, nooboro.

Jaanegui Jesu nuuhi: Taañocota dibeguehica ovejamico ojoobinibadi.

¹⁸ Miyantiro, miyantiro ico neehi: Sicafehi idiicausumi digaachehuco idicafotooboro idiimogohigovi feehicauhi. Jaanoti amiyaabo idiicacuudi dihuseque gañiyiciiboco ico sita digaachehuco jihacuji. Jaamoro ico satyejimo idiimogotiruhigovi, nooboro.

¹⁹ Jilli nuubo Jesu Pedro coyomo guijsveri iguijeveujinoco agaajasuubo neehicauhi. Tooneri Moocaani bocico agaajasuujinoco. Jaadi diiboco nuubo: ¡Tadyojicuti disaa! nooboro.

Ijibogominaafico Agaijhicaubo.

²⁰ Jaanaaca Pedro idojicuco emeeciubo atyimeuhi Jesu agaijhicaubo ijibogominaafi idojicuti ufuunoco niinoono amachuusumi diibovi iftuuvuuboro: ¿Aivojibo, cajaan ico aacijiibo? nooboro idilluubo. ²¹ Jaaboco Pedro aatyimeuboro Jesuco nuuhi: ¿Aivojibo, jana jaaniji milli? nooboro.

²² Jaanegui Jesu nuuhi: Iimogohachiji icajiibo uujoho siino uhuuminohachuta. ¿Jaaruno idi milli icatiji? Jaanoti ijoho tadyojicuti disaa, nooboro.

²³ Jilli diiboco unuunoco inahabomi jibocasiuhi: Diibo jibogominaafi fine guijsvejitih, noomoro. Jaarunofaño Jesu guijsvejitibo nuutih. Iimogohachiji siino uhuuminohachuta icajiibo. ¿Jaaruno idi milli icatiji? nuubo.

²⁴ Jaabo diibo jibogominaafi jinooco jibeguehica. Jaaboro caatinubo. Jaanoco mihai magajahi diibo ijibogono miyaano iicanoco.

²⁵ Tolliro bu sihidi saneheje Jesu omoonihicauno icarahi. Jaanehejeque sanhosari paryi caatiniruva uujoho onono fine paryi jinijehalliri icano aamenevi ifetejiruno.

HECHOS

Jilli Jesu Jibogominaa Omoonihicauhaame

Moocaani Gaija Asaajino.

¹ Agaijibo Teofilo, iticoni acaatinuhaamefa caatinuhi Jesu jinihallivi iicaunohachuta omoonuboro jibeguehicaunoco. ² Miro niquejefa ufuucujino imega, iminisuminaaco ocoovauboro Igaijafañodi diitoco imino jibeguehicaubo. ³ Jaabo Jesu iguijeveunobuunati diitovi siino jafevehicaubo cuarentadi fucuva ticovovi diitoco imino igaaajasuqui diibo ubuheeneque. Jaabo diitoco jibeguehicauhi Moocaani aivojiti.

⁴ Jerusaleti mefeedino. Moocaani Gaija asaajinoco motoomo, diibo eneehininoco amhaico jibeguehinibadi. ⁵ Miyaano naha Jua nifaihuri nitihicauhi. Jaanoti amhai goovajino Moocaani Gaijari miniticaftono, nooboro.

⁶ Jaamo toono Jesuma iicausumi diiboco dilluumo: Mohaivojibo, ¿jaanegui jisumi Israel aivojico siino dojicuviro gasesuji? noomoro.

⁷ Jaanegui Jesu diitoco iimusuhi: ¿Collihi magaajajirahi tuseumico idiboro Moocaani tufucuco omoonijiibo gaajahi? ⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amhaihallivi iniitoodi mityaco magaayiciji. Jaadi uutijibegueji Jerusalevi mihicabadiro Judea jinijevi, Samariavi, paryi jinijejinibaacidi icano, nooboro.

Jesu Niquejefano Ofoono.

(Lc 24.49-53)

⁹ Jilli nooboro diito ifinicinaaca caamovi fuucuubo aimuufaifeenedi niquejefano. Jaaboco atyimecuutimo. ¹⁰ Jaanegui imino ifiniciumo atyimeuhi miimisici gaifimisi sesechahunofa jicinumisico. ¹¹ Jaamisi diitoco nuuhi: Galilea gaifimi, ¿collihi niquejeque mihifinichi? Diiboro jaani Jesu jino niquejefa mihifinicinaaca ofoobo siino saaji jinihalliti jino ofoobadiro, noomisiro.

Judabuunavi Matiaco Boobanimo.

¹² Jaanegui dojicuviro Jerusalejaa uumiumo Olivohono iicagajiti fiitino jaguisifucuvi judiomi ifinonohachuta. ¹³ Jaamo jibogominaa dojicuviro tuucuumivi agaseudi fuumo caamovi icamecufano icahicauhigo. Jaamofeneri icaumo Pedro, Jacoobo, Jua, Andre, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Jacoobo Alfeo achi, Simon cananistamioobo, Juda Jacoobo nahabo icamo. ¹⁴ Jaamo diito famooro igavehicauhi Moocaanima ihiimaqui Jesu nahabomi, seeji Maria, bu sihidi saatoho gaigoomi icamo.

¹⁵ Jaasumi Pedro diito ciento veintedimofeeneti ujulleveuboro nuuhi:

¹⁶ Tañahabomi, Moocaani Gaija Caatinuhaamefañodi unuucuuno miyaavucuuhi Davidfeenedi Judaditi ihiimaano: Jesuco miyaminaa usefano aacijiibo, unuuno.* ¹⁷ Jaabo Juda mihaiobou jino dudicamaajefa iicauruubo. ¹⁸ Jaaboco iimitihallivi ajaaduuruuno nihibamiri jinijeque naajeumo. Jaaruubo Juda ufuuboro iinoro caamoti iinigajaagoti acutuubo. Jaaneri paryi iiba isi aifuuhi. ¹⁹ Jaanoco Jerusale cuumiri iicaumo guubuui toono Juda nihibamiri anaajeumañoco Alcedamatimoomiumo tijohojicici eneejirunoco. ²⁰ Jaamaño Salmohaamefano jilli noono: Jaafa iija sicaijarucu mihaiñooba toojafa iicacuutiqui. Jaabadiro simañoovi noono: Sifiirucu

* 1:16 Mt 22.3-10

idudicamaajeque gaayiciji, noonoro. ²¹ Jaabadiro mofeeneri icamo saatoho gaifimi Mohaivojibo Jesu mihaima iicausumi, ²² Jua diiboco initunoti niquejefa ufuunohachuta iicaumoti. Jaanegui cajaanihacho saafi diitoti mihajaa iminifetequi Mohaivojibo ubuheeteunoco ijibeguequi, nooboro.

²³ Jaanegui miimiiciti diitoti coovaumo Jose Barsaba Justo onoobo, Matia icamisico. ²⁴ Jaamoro diitihallivi Moocaanima iimaumo, jilli noomoro: Moocaani ijoho famoojeebico agajaabo. Mihaiico gaajasu, ¿naa diitisi cajaanico diichi ²⁵ Judabuunavi iicaqui? Jaabo Juda imitinoco omoonubo inaagonovi fuuhi, noomoro.

²⁶ Jaamoro suerteque agañuno Matiavi ifutuuhi. Jaabo tusumiro diito fahuseeci motihaiti saafi iicaumofa minifutuuhi.

2

Moocaani Gaija Asaano.

(Jn 7.37-39)

¹ Jaanobuunati Pentecostefucu agaseusumi famooro samañovi igaiciniuhi. ² Jaanaa sefano guibuhubabadi niquejefañoti guubuvusuuno ifajafañovi diito icinuhigo. ³ Jaasumiro famoovahallivi niituuno cijigaiguihunobadi jeevano. ⁴ Jaamo Moocaani Gajari paryi gahafuuhi. Jaamoro sijijeri iimaumo Moocaani Gaija ihiimaasubadi.

⁵ Jaasumi Jerusalevi icauomo judio gaifimi. Jaamo judio iijico imino imiyaaveguehicaumo fahigova jinijeti agaseumo ⁶ toonoco uguubuumoro sihidi miyaminaa igaivuuhi. Jaamo sihidiro eetyeuhi faaboho iijineri ihiimaunoco saafi sifi iijiri, bu saafi sifi iijiri icano ihiimaunoco uguubuumoro. ⁷ Jaaneri eetyeumoro dillucasihicaumo: ⁸ ¿Milli jaamo galileaminaa icarumo moojineri iimaamoco muguubuui muucuumi iijiri ihiimaanoco? ⁹ Jimañovi icamo Partia miyaminaa, Media jinijeo miyaminaa, Elam jinijeo miyaminaa, Mesopotamia jinijeminaa, judeaminaa, capadocaminaa, Ponto jinijeminaa, Asia jinijeminaa, ¹⁰ frigiaminaa, panfiliaminaa, Egipto jinijeminaa, Africa cuumino Cirene janaanici iicacuumijeminaa, bu tolliro romaminaa icahi, saatoho judiomi, jaanoti saatoho judiomi jibogoco agaayicicuumo. ¹¹ Tolliro bu icamo Creta miyaminaa, Arabia miyaminaa icano. Jaarumo paryi faajivari iimaanoco muguubuui Moocaani mityati ihiimaanoco, noomoro.

¹² Famooro jaaneri ajabafituumoro sihidi esamaaimoro dillucasihicauhi: ¿Milli fine jino icano? noomoro.

¹³ Jaarunaa saatoho dejecuhicauhi: Jilli guiriicavomo, noomoro.

Pedro Ihiimauno.

¹⁴ Jaanegui Pedro paryi fahuseeci motihaiti saafi icamoma ujulleveeboro sefano nuuhi: Judea miyaminaa, Jerusale cuumiri mihicamo icano imino uco muguubu. Jaamoro magaaja, nooboro. ¹⁵ Jito miyaminaa guiriicavotimo amihai monoobadi mihaiñooba fucuro guiriicavotatichi. ¹⁶ Jino Moocaani iimaaminaafi Joel, jilli unuucuuno:

¹⁷ Moocaani neehi: Niinosumi paryi miyaminaahallivi Tagaijaco niitusuji. Moseeme ufucu jilli iicajinoco jibegueji. Sicafe atyimeji Moocaani Gaija ifusunoco. Quillahuto tigaji. ¹⁸ Tagaijaco niitusuji tusumi tajeecivominaahallivi ufucu iicajinoco ijibeguequi. ¹⁹ Caamo niquejefaño ifusuji jabafiranoco, baavi jinijehallivi ifusuji toono jibogoco, tihoho, cijigai, aimuufaiguuihu icano. ²⁰ Cuujeo nihiba civeteji, fucuo nihiba tihohobadi minifeteji, Moocaani fucu inihicufucu imegavi.

²¹ Jaasumi paryi Moocaanico idillumo taajaji.

²² Muguubu jino onoonoco am̄hai Israel gaifimi: Moocaani Jesu Nazareooboco miyaaboti ifusuhinicuhi am̄hai imefeenevi jabafirano mityanoco eetavonofeenedi am̄haico ifusucuunoco magaajacubadi. ²³ Jaarunofaño diiboco magaayiciumoro mahaciuhi Moocaani siicijetiro unuucuubadi masatyuumoro magaicaaui. Jaamoro imoho bujevi metetecusuhi iimitino gaifimi useri. ²⁴ Jaaruuboco Moocaani buheetesuhi guijeve aivoti ataajasuubo. Jaamaño diiboco guijeve gaayiciutihi. ²⁵ M̄ro aivoj̄bo David Jesuti iimaabo nuuhi:

Aivoj̄boco uujoho fahij̄varo atyimehicaui tahimefeene icaaboco. Jaabo tamiyahusenaagonovi icahi jineje uco maryibasutino iicaqui.

²⁶ Jaaneri uco tajeebi imo imo minifetehi. Taajiri imo imo iimaahi. Jaabadiro tafi sajeebi jaguisiji. ²⁷ Jaabo ijoho tajeebiico iguijevehicamo iicahi deevesujit̄hi. Dihimi jeecivominaafi agaij̄bo ifico tuucisusujit̄hi. ²⁸ Uco dibeguehi fiivojaa asatyono j̄haico. Jaaboro uco dihime ificuuneri imo imo miniiyuji, nooboro.

²⁹ Fañi, jaanegui jino am̄haico foovono nehi: Moheedeebe David iguijeveubo cihoji jino mofeeneri icahi. ³⁰ Jaabo David Moocaani iimaaminaafi. Jaabo gaajacuui Moocaani diiboco miyanot̄ro ufucu saafi Cristo diyaachi m̄haiti dihaivoj̄faño acasivejiibo unuucuunoco. ³¹ Jaabo siicijetiro mahatyimecubadi gaajacuubo Jesucristo ubuheeteujinoco. Jaamaño nuubo Cristoti: Tajeebiico deevesujit̄hi iguijevehicamo iicahigo tafico tuucisusujit̄hi, nuubo. ³² Jaabo jaani Jesuco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. Jaanoco paryi m̄hai magaajahi. ³³ Jaaboco Moocaani agañiyiciuboro imiyanaagonovi ficuui. Jaabo Caaniti Igaijaco gaayiciuhi Caani unuubadi. Jaaboti jino jisumi muguubuno, mahatyimene icano saahi. ³⁴ Jaabo David niquejefa eguejut̄hi. Jaaruubo jilli nuuhi:

Moocaani Mohaivoj̄bo Cristoco nuuhi: Tamiyanaagonovi casivo, ³⁵ diminaaco dit̄haiguiino ificuunohachuta, nooboro.

³⁶ Jaanoco paryi Israel cuumiminaa imino magaaja, jaani diibo Cristoco am̄hai metetecuboco Moocaani Aivoj̄boti ificuunoco, nooboro.

³⁷ Jilli onoonoco uguubuumoro idaasuvuumo ijeeb̄faño. Jaamoro dillu-umo Pedroco, bu saj̄bogominaaco icano: Fañi, ¿m̄illi jaanegui mihicaji? noomoro.

³⁸ Jaanegui Pedro iimusuhi: Moocaani imefeenevi am̄hai imitico mejeevesucu. Jaamoro Aivoj̄bo Jesucristo momofeenedi minit̄suquimaaje am̄hai imitico ibusuqui. Jaasumiro Moocaani am̄haico Igaijaco aciji. ³⁹ Jaano jino iimaa am̄haidi, ufucu icaji am̄hai seemedi icano, tolliro bu fahigova tehesino icamedi, paryicino Aivoj̄bo Moocaani ocoovagomedi icano, nooboro.

⁴⁰ Jilli sihidi nooboro Pedro diitoco faj̄niuhi: Mataaja jino miyaminaa iimitimofañoti, nooboro.

Jilli Moocaani Ija Fivuuhi.

⁴¹ Jaamo diibo j̄bogoco imiyaavuguumo nit̄suquimaaiuhi. Jaasumiro tresmildimo Cristojaagovi minifutuui. ⁴² Jaamoco minisuminaa ij̄bogobadi imino icahicaumo. Jaamoro sahi igaivehicaumo Moocaanima ihiimaamoro panco iquisicuqui.

Cristota Iticoni Jilli Icahicaui.

⁴³ Jaaneri famoro jabafitehicaui minisuminaa mityanehejeque omoonihicauneri. ⁴⁴ Jaamo famoro imiyaavuguudimo sahi icahicaui. Jaamoro inehejeque ifocasihicaui. ⁴⁵ Inehejeque anaajemere inihibamico ucuuj̄vaachudino saje ifocasihicaumo. ⁴⁶ Fafucuvaaciviro templojafa

igaivehicaumo. Jaadi iijanofaño panco iquisicumoro machuhicaumo, sabadiro imo imo ijeebino iicamoro. ⁴⁷ Moocaanico imehicaumo. Jaamoco miyaminaa gaijihicauhi. Jaamojaagovi Moocaani gataacuhicaubo bohono imiyaavogomoco.

3

Igotiboco Figusuno.

¹ Jaanaaca safoono Pedro, Jua icamisi fuuhi templojajaago imohonohalliti nihiba icaaberi Moocaanima ihimaahicausumi. ² Jaanaa ifivuunotiro igotiboco asatyumoro fafucuvaaciviro temploja guhuga imegavi diiboco ficuhicaumo imomo ovosihuga iicahuga imegavi toojafaño ofoomoco nihibamico idilluqui. ³ Jaabo Pedromisi toojafaño ofoomisico aatyimeuboro diitisico nihibamico dilluubo. ⁴ Jaaboco diitisi emeeciudi Pedro diiboco nuuhi: Misicoro dihifinici, nooboro.

⁵ Jaanegui diibo diitisicoro imino ifiniciuhi: Fine uco nihibamico acijimisi, nooboro.

⁶ Jaarunaa Pedro diiboco nuuhi: Nihibamima chahahi, oroma chahahi. Jaarunaa uuma iicanoco ico aciji Nazareoobo Jesucristo momofeenedi gañiivoobo, dingo, ⁷ nooboro diiboco Pedro imiyahuseti agaayiciuboro caamo gañiyciuhi. Jaasumiro irubuno, itihaiño icano diiboco imituuhi.

⁸ Jaasumiro acasiniivuuboro ujulleveuboro igucuubo. Jaaboro diitisima toojafa fuubo casiniinamaaboro Moocaanico imehicaubo. ⁹ Jaaboco famooro miyaminaa atyimeuhi igooboro Moocaanico imehicauboco. ¹⁰ Jaaneri sihidi ajabafitomoro sihidi eetyehicaumo famooro diiboco agaajacumaño ovosihuga imomo iicahuga imega acasivooboro nihibamico idilluhicaubo iicaumaño.

Pedro Iimaahi Salomon Portal Onoomañovi.

¹¹ Jaabo Pedromisico jeevesutibo diitisima feehicauhi. Jaaneri sihidi miyaminaa eheetyeumoro goovano sihidi gahafuumo Salomon Portalmañovi. ¹² Jaanoco Pedro aatyimeuboro miyaminaaco nuuhi: Israel gaifimi, ¿collihi misico majabafihisi misiro jaanico momityari mubuheesumisiro mihigusu ivibadi mohiimihijiri mihica ivibadi? ¹³ Tolli icatino diiboro Moocaani, sicije moheedebe Abraham, Isaac, Jacob icamo imiyaavuguubo Moocaani Illi Jesuco janaanici miyaaboti miniiyuubo amihai magaayicumoro amihai aivojitoco mahaciuboco. Jaaboco Pilato sinaayujirunaa amihai mihimugutuhi. ¹⁴ Jaabo iimitima icatibo limiiboco mijiheguemere iimitibocoro gaicaauminaafico misinaayusuumoro, ¹⁵ fiivoco aciboco magaicaausuhi. Jaaruuboco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. Jaanoco mihai imino magaajahi. ¹⁶ Jino igooobo Jesu momoco imiyaavegueneri buheeteebe amihai mahatyimehicacuubo magaajacuubo Jesuco imiyaavogono diiboco buheesuhi jino amihai mahatyimebadi.

¹⁷ Jaarunoco fañi, uujoho gaajacuuhi famooro amihai aivojitoma magicaauhi esicinitimo. ¹⁸ Moocaani jilli sicije paryi iimaaminaafañodi unuucuno miyaavucuuhi Cristo idaasuno iicaujinoco. ¹⁹ Jaanegui amihai imitico mejeevesucu. Jaamoro Moocaanijaagovi masaa amihai imiti ibuuqui. Jaadi Aivojibo amihaidi galluji buheefucuco ²⁰ Jesuco agalluunofeenedi sahijitiro amihaidi Cristo unuucuboco. ²¹ Jaarunaa Jesucristo gueenene niquejefaño icajiibo Moocaani paryi fanoovaco iimibachunohachuta ihimaaminaa sicije iicaumofeenedi unuucubadi. ²² Miuro Moise nuuhi: Aivojibo Moocaani galluui ihimaaminaafico uubadi iicaaboti amihai nahabomifañoti. Jaabo Moocaani agalluuiibo amihai paryi onoonoco

muguubu. ²³ Jaaboco uguubutidimoco Israel cuumiti udugaacumoro paryi finisuji, nooboro.

²⁴ Miiro famooro Moocaani iimaaminaa Samuel iicaunoti jisumivi iicamo paryi jilli icajinoco jibuguuhi. ²⁵ Amiihai jaamo Moocaani iimaaminaa iyaachimihai mihicamo. Jaamaño mootadi Abrahamco Moocaani unuunofaño amiihai mihicahi. Miiro Moocaani Abrahamco nuuhi: Abraham, paryi jiinjeminanaa diyaachimihafeenedi imino icaji, nooboro. ²⁶ Miiro jaabo Moocaani Illi Cristoco ubuheetesuuboro iticoni amiihaijaa galluubo amiihaico imino imooniqui. Jaamo amiihai, amiihai imitico mejeevesuhi, nooboro.

4

Pedromisico Civojaanimo.

¹ Pedromisi jilli miyaminaaco jibeguehicaunaacaro saamo sacerdotemi temploja tomominaafi aivojiboma, saduceomima icano. ² Jaamoro sihididi sifiratumo Pedro, Jua icamisi miyaminaaco: Jesu ubuheeteunoti ufucu siino mubuheetejinoco magaaajuuhi, noomisiro jibeguehicaunoti. ³ Jaamoro diitisico agaayiciumoro civojafa ficuumo seseenedi iinusiqui mihijicuuneguiha. ⁴ Jaamisico uguubuumoti sihididi saatoho miyaavuguuhi. Jaamo imiyaavoguunoco sano gaifimicoro ihoovo fine cinco mildimo ifutuuhi.

⁵ Jaano sifucu Jerusalevi igaivuumo judiomi aivojito, iquillahuto, caatiniminaa icamo. ⁶ Jaamoma bu tolliro icaubo Anas sacerdotemi aivojibo, tolliro bu Caifas, Jua, Alejandro icamo, bu paryi saatoho diibo yoto icano. ⁷ Jaamoro Pedromisico ucuuhuvaumoro ifeenevi ificumoro diitisico dilluumo: ¿Mijoho iijiti, mijoho momofeenedi icano jilli amisi momoonihi? noomoro.

⁸ Jaanegui Pedro Moocaani Gaija ijeebifaño iicaabo diitoco nuuhi: Israel cuuminaa aivojito, quillahuto icamo ⁹ igotiboco fine mubuheesuhinonoco misico midilluhi diibo ubuheehinonoco magaaajuqui. ¹⁰ Jaanoco amiihai imefeenevi mijibegueji paryi Israel miyaminaa igaaajuqui. Miiro jaani amiihaifeeneri ujulleecinibo buheeteuhi Cristo Jesu Nazareobo momofeenedi amiihai metetecuuboco Moocaani guivevefañoti ubuheetesuubofeenedi. ¹¹ Jaabo diibo Jesu guisibaco amiihai iijano eetavominaa mitihisumoro magañuboo aivo iimimañovi iminifutucuubo. ¹² Jaamaño sififeenedi taaja chahahi; niquejeguiinovi simomo miyaminaafeenevi chahahi tomomofeenedi mataajajimomo, noomisiro.

¹³ Jaamisi igototimisi Moocaniti ihiimaunoco uguubuumoro, bu aamenefaño icautirumisi sihididi agaajaunoco iicaneri aivojito eheetyeumoro gaajauhi Jesuma iicaunoco. ¹⁴ Jaanomaryo igotiboco ubuheesuubo diitisifeeneri julleecinuhi. Jaamaño milli nuutimo. ¹⁵ Jaamoro Pedromisico ifeeneti galluumo diitisi ofoonobuuna iinoro toonoti iimaacasiqui.

¹⁶ Jaamoro noocasihicaumo: ¿Milli jaamisico momooniji? Famooro Jerusale miyaminaa gaajacuhi sihididi ejeevano mityaco diitisi omoononoco. Jaanoco ¿milli bu mutuunamaaijirahi? ¹⁷ Jaarunofaño paryi miyaminaafaño tobogo ifetedino masi diitisico mihibaqui. Jisumitiro diibo Jesu momofañodi miyaminaaco mijibeguedino. Musuufenitihachiji amisico momooniji, noomoro, noocasiumo.

¹⁸ Jaamoro diitisico ocoovaumoro nuumo: Jisumitiro saatohobaco mijibugucudino miyaminaaco diibo Jesu momofañodi, noomoro. ¹⁹ Jaarunaa Pedromisi diitoco iimusuhi: Eneecata mehesamaaimoro

monoo; ¿Naa imijiruno miyaminaa iijico: Jii, monoomoro, Moocaani iijico magañino? ²⁰ ¿Milli bu jibogotimisi mihicajirahi mahatyimeumisiro muguubuunoco? noomisiro.

²¹ Jaanegui aivojito diitisico sihidi ihibaumoro ticovono suufeniuhi milliti bu diitisico moonijirumo paryi miyaminaa Moocaanico imehicauhi diitisi omoonihicaunoti. ²² Jaabo diitisi ubuheesuubo ficabano icauhi miimisiici ticovovi.

Miyaavogominaa Moocaanico Mityaco Dilluhi.

²³ Pedromisico isinaayuumisi fuuhi inahaboniminaajaago. Jaamisiro ditoco jibuguumisi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo diitisico unuunoco.

²⁴ Jaanoco uguubuumoro sabadiro famooro Moocaanico nuuhi: Moocaani Mohaivojibo, ijoho paryi niquejeque, jinijeque, muuaico icano fanooco ifiivusuubo. ²⁵ Ijoho Digaijafenedi mootadi dijeecivominaafi Davidfeenedi nuuhi:

¿Collihi cuumiminaa Moocaanijaa cajuruuvehi? ¿Jaamoro miyaminaa sicamañoooco esamaahi? ²⁶ Jiinjeminnaa aivojito ganiivehi, bu cuumiminaa aivojito sahi igavehi Moocaanihallivi, bu Cristohallivi icano, nuubo David.

²⁷ Jaano miyaano. Miho Herode,* Poncio Pilato icamisi jicuumivi igaivuuhi siicumijeotoma, israelmima icano iimiibo daachi Jesuco ijoho Moocaani ijeevadi ificuubohallivi. ²⁸ Jaamo tolli mooniimo ijoho Moocaani edeesamaaiuboro: Jilli icajiibo, nooboro unuucuubadi diiboco mooniimo. ²⁹ Jaaneguiiha ijoho Moocaani idiicaabo, jino dijeecivominaaco omoonigonoco meeci. Jaaboro mihaico daamusu igototimo diijico miyaminaaco mijibeguequi, bu ³⁰ jaamoro dihuse mityari iguihuvamoco mubuheesuqui, bu ifusuco ajabafiranehejeque momooniqui iimiibo daachi Jesu momofeenedi, noomoro.

³¹ Jilli iimaumoro lliivimaacaro tomaño diito iigaicinumaño sefano maryibauhi. Jaasumiro paryi famoojeebifaño Moocaani Gaija gahafuuhi. Jaamoro nucufeguetimo Moocaani jibogoco jibeguehicaumo.

Iticoni Jilli Cristota Icauhi.

³² Jaasumi sihidi Cristoco imiyaavuguumo jeebino sabadiro icahicauhi, bu sabadiro ihesamaajene jeevahicauhi icano, bu saatohoneheje iino icaruno fameedirehicaui. ³³ Jaanaa minisuminaa sihidi Moocaani mityari Jesu ubuheeteunoco jibeguehicauhi. Jaamo Moocaani imihuseri jinejeti cuujivaachutimo icahicauhi. ³⁴ Diitofeene siinoti ucuujivaachuboba chahahicauhi. Iijanoma ijiinjenema icadimo anaajemere nihibamico isivamoro minisuminaaco acivahicauhi. ³⁵ Jaanoco ifocasihicaumo ucuujivaachudineheje. ³⁶ Jaanaaca bu Jose icaruuboco minisuminaa Bernabeti omomoniubo jacusuminaafi eneejiruno Levitaminaafi Chipre onoochugaivi ifiivuubo. ³⁷ Jaabo ijiinijeque anaajeuno nihibamico isivauboro minisuminaaco acivauhi.

5

Ananiamisi Imiti.

¹ Jaanaa saafi Anania onoo, Safira onoo mogaima ijiinijeque anaajuumisiro ² samañoooco iciumisiro samañoonoco minisuminaajaago satyuuhi fanooro icahivibadi. Jaanoco mogai gaajauhi.

³ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Anania, ¿collihi Satanas dijeebifaño jicafetehi Moocaani Gaijaco ibañisuqui? ¿Jaaboro diijiinijeque anaajene

* **4:27** Herode Antipa onoo. Meeci Mc 6.14; Lc 3.1; 23.6.

nihibamico samañoonoco dñiciqui? ⁴ ¿Nacu diije jiinije icahinithi? Bu jaa-
jeque anaajecuuno, diino inihibami. ¿Collihi dijeebñifaño deesamaahi tolli
omooninoco? Miyaminaaco bañisutíhi. Moocaanico bañisuhi, nooboro.

⁵ Unuunoco Anania uguubuuboro baavi acutuuboro chuumuubo.
Jaanoco paryi miyaminaa agaajaumoro sihidi iguiumo. ⁶ Jaaboco sícafe
iminiumoro satyuuhi icñiqui.

⁷ Jaanobuunati minooci, sano idino nihiba oovobuunati mogai fuuhi aiji
tollí iicaunoco gaajatigo. ⁸ Jaagoco Pedro nuuhi: Uco dñibogo, ¿naa miya
tonoodinéri amñisi jiinijeque manaajehiníhi? nooboro.

Jaanegui diigo: Jñhi, tonoodinéri, nuuhi.

⁹ Jaanegui Pedro nuuhi: ¿Collihi sabadiro mihicamísiro Moocaani Gaijaco
minisujirahi? Oono jahisi gasecuumo ditajeque ñcñjeme. Jaamo tolliro íco
cñteji, nooboro.

¹⁰ Jaasumiro diigo acutuugoro chuumucuuhi Pedroguino. Jaamo sícafe
faño agaseumo atyimeuhi diigo chuumucuugoco. Jaagoco asatyumoro itaje
cojivi cñjeumo. ¹¹ Jaanoco Moocaani iijaminaa, bu sihidi miyaminaa icano
agaajaumoro sihidi iguiumo.

Mityaco Omoonino.

¹² Jaamo minisuminaafeenedi sihidi ejeevano ñfusu ajabafirano
moonicafetehicauhi miyaminaafeenevi. Jaamoro igaivehicaumo Salomon
Portal onoomañovi. ¹³ Jaarunaa saatohoba minisuminaavi fiitívehicautíhi.
Jaarumo famooro miyaminaa diitoco gaijihicauhi. ¹⁴ Jaamo sihidi
miyaminaa Moocaanico miyaaveguehicauhi gaifimi, gaigoomi icano.
¹⁵ Jaamoro iguihuvamehejeque jñhaiñojinínovi ficuhicaumo cigaijenefaño,
síucínitajefaño icano Pedro tomañodi afatyoo bo iji ihallidi afatyeneri
ibuheequi. ¹⁶ Jaabadiro uufocoo cuuminooto Jerusalejaa saahicauhi
iguihuvamehejeque, emeimivatomehejeque icano sívaumo. Jaamoco paryi
buheesuhicaumo.

Pedroco Sacerdotemí Aivojito Jñhevehi.

¹⁷ Jaanoma iicamo sacerdotemí aivojñboma saduceomíoto iicamo diitoco
sihidi jñheveuhi. ¹⁸ Jaamoro minisuminaaco agaayíciumoro cívojafaño ficu-
umo. ¹⁹ Jaarumoco Moocaani toomominaafi fucu iguhuganoco afaayíuboro
diitoco iinusuuhi.

²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Mofoo. Jaamoro Moocaani iijafaño mu-
julleevetemere miyaminaaco mijñbogo Cristo fiivoco acinoco, nooboro.

²¹ Jaanegui sesevedí fucuro templojafaño ufuumoro miyaminaaco
jñbeguehicaumo.

Jaanohachuta sacerdotemí aivojñbo diiboma iicaumoma, igaiyñciumo
fagominaaco, paryi Israel cuumimínaa quillahutoco icamoco. Jaamoro
jñbogominaaco cuuhuvaumo cívojafañoti sívaqui. ²² Jaanegui sísimínaa
ufuurumo sícajaco emeeciyeumoro ijñbogoma saauhi. ²³ Civoja cuhu-
fono fabaacínijaco memeeeciyehi imegari paryi itoomomínaa icarahi icano.
Jaadi mafaayícimoro fañoco memeeecirumo mñhaiñobaco mahatyímetíhi,
noomoro.

²⁴ Jaanoco sacerdotemí aivojñbo, temploja toomomínaa aivojñbo,
paryñcino sacerdotemí icamo uguubumoro igutuuhi. Jaamoro noocasiumo:
¿Mihachuta fine jino jillí feeji? noomoro.

²⁵ Jaanaaca saafi agaseuboro diitoco noovauhi: Amñhai cívojafaño mifi-
cuhinimo Moocaani iijafaño icahi miyaminaaco jñbogomo, nooboro.

²⁶ Jaanegui toomomínaa aivojñbo isisimínaama ufuuboro diitoco sívauhi,
millí moonitñbo, miyaminaaco iiguimoro diitohalliti guisiri diitoco

ahaamiujiruneguiha. ²⁷ Jaamoco isivaumoro gasesuumo fagominaa imefeenevi. Jaanoco sacerdotemi aivojibbo nuuhi: ²⁸ Amihaico du aivo imino mafaguuhi tomomoti mijibeguedino, noomoro. Jaano icanaaca aivo magahafusucuuhi paryi Jerusale cuumico amihai jibegueri. Jaamoro mohallivi majavucarujirahi diibo Jesu tijohoco agañumoro agaicaaunoco, nooboro.

²⁹ Jaanegui Pedroma famooro iimusuuhi: ¿Milli bu Moocaani iijico magañumoro miyaminaa iijico: Jii, meneejirahi? noomoro. ³⁰ Miuro mootadi imiyaavuguubo Moocaani buheetesuuhi Jesuco amihai magaicaaumoro imohobujevi metetecuuboco. ³¹ Jaaboco Moocaani caamo imiyanaagonovi ficuuhi Aivojiboti Taajasuminaafiti Israel cuumiminaa diibofenedi iimitico ijeevesuqui. Jaabo diito imitico ibuusuqui. ³² Jaano gaajaminaa mihai tolliro Moocaani Gaija gaajaminaafi. Jaaboco Moocaani acihai diiboco imiyaavogomoco.

³³ Unuunoco fagominaa, quillahuto icamo uguubuumoro sihidi diitojaa sifiratuumo. Jaamoro diitoco gaicaaujirumo. ³⁴ Jaarunaa diito aivojitofeene icaubo saafi fariseoobo Gamaliel onoo Moise tajiba jibogominaa aivojibbo paryi miyaminaa agaijihicaubo. Jaabo diitofeeneti ujulleveuboro iminisuminaaco diitofeeneti buhigovi galluubo jihachutagayi. ³⁵ Jaaboro ihaivojitoco nuubo: Israel gaifimi, mehesicini jito gaifimico momoonijinoco. ³⁶ Eneecau bu mehesafoto amihai, miuro safoono Teuda onoo agañivuuboro nuuhi: Uujoho aivo sihidi jeevahi, nooboro. Jaaboma minifutuumo cuatro cientodimova. Jaarumo paryi finuhi diiboco agaicaaunobuunati imiyaminaa paryi gavarinamaaiuhi. ³⁷ Jaanobuunati miyaminaa momonoco acaatinisumi bu gañivuubo Juda galileaobo. Jaaboma sihidi minifutuumo. Jaaboco agaicaaunobuunati tolliro diibo dojicuti efeehicaumo gavarinamaaiuhi. ³⁸ Jaanegui amihai neehi: Diitoco mejeevesu. Jaamoro milli momoonidino. Jino miyaminaa iijicoro omoonino iicahachijii finijino. ³⁹ Jaanoti Moocaani iiji iicahachijii amihai mifinisujitihai. Mehesicini, Moocaanimaryo momoonicasidino, nooboro.

⁴⁰ Jaanoco famooro miyaavuguuhi. Jaamoro minisuminaaco ucuuhuvuumoro jilli diitoco aamuihi. Jaamoro siino Jesu momofenedi mijibeguedino, noomoro diitoco suufeniuihi. ⁴¹ Jaamo minisuminaa aivojitofeeneti imo imo iinuuihi Moocaani diitoco agaijiboro imitino covamomovaumo Cristo momohalliti. ⁴² Jaamoro fafucuvaaciviro suufenitimo jibogomoro iimaahicaumo Jesucristoti Moocaani iijafaño, bu iijanofaño icano.

6

Diaconomiti Ficuumo. (1 Ti 3.8-13)

¹ Jaasumi imiyaavogomo sihidi guiraatomoro feehicauihi. Jaamoti saato ho griegomi iijiri ihiimaamo judiom iijiri iimaamoditi isifiratuumoro noocasiuhi: Mofibaijitoco imino moonihicatimo amachusumi, noomoro.

² Jaanegui motihaiti miimisici idimo minisuminaa iicaumo, paryi miyaavogominaaco igaiyicuumoro nuuhi: Imijitiruno mihai Moocaani iijico mijibogonoco mejeevesumoro machutaaco mahacino. ³ Jaaneguiha fañi, amihai feeneti iimihusemeti mihici sahuse juugahuseti miimisici idino Moocaani Gaija ijeebifaño agahaficinimoti. Jaamoro toonofa mificu ijeevequi. ⁴ Jaanoti mihai Moocaanima iimaamoro mijibegueji Moocaani iijico, noomoro.

⁵ Jaanoco paryi iimuguumoro iciumo Esteba onooboco ijeebifaño miyaavogo, Moocaani Gaija icano agahaficiniboco, bu Felipeque, Procoroco, Nicanoroco, Tiomoco, Parmenaco, Nicolo antioquiaobo, judiomiti iijico agaayicuboco icano. ⁶ Jaamoco sivaumo minisuminaajaago. Jaamohallivi ihusenegue ificumoro Moocaanima iimaumo.

⁷ Jaanaa Moocaani iiji janaaniviro jusinoro feehicauhi. Jaaneri Jerusalevi sihidi guiraatehicaumo miyaavogominaa tolliro sihidi judiomiti sacerdotemi Cristoco gaayicihicauhi.

Esteba Onooboco Civojanimo.

⁸ Estebafaño sihidi Moocaani mitya icahicauhi sihidi imiyaavogomaño Moocaani noojiri sihidi mityanoco miyaminaafeenevi moonihicaubo.

⁹ Jaanaa sinagogaja momo Taajaminaaja onooja. Taajaoto cireneminaa, bu alejandriaminaa, Cilicia jinijeminaa, Asia jinijeminaa icamo ticovauhi Estebama ejenaucasiumo. ¹⁰ Jaarumo diibovi ifetehicautihi Moocaani Gaija diiboco sihidi gaajaco acinervi ihiimaahicaumaño. ¹¹ Jaanoma iicamo iimitimoco tajiibaumo ibañiqui: Miihai muguubuui Moiseti, Moocaaniti icano imitino ihiimaaboco, noomoro ineequi. ¹² Jilliti Estebahallivi miyaminaaco sifiiratusumo quillahutoco, caatiniminaaco icano. Jaamoro asaumoro diiboco agaayicumoro satyuumo fagominaa imega. ¹³ Jaamoro diibohallivi saatohoco ficuuihicaumaño. ¹⁴ Jaabadirova diibo Jesu Nazareoobo toojaco ifinisuboro mihaico Moise atajiibauno mojeevamaajequeva buunanijiibo ononoco muguubui, noomoro.

¹⁵ Jaanegui paryi fagominaa Estebaco emeeciumo atyimeuhi ihimeque Moocaani toomominaafi imebadi jeevahimeque.

7

Esteba Onoobo Fagominaa Imefeene Iimaahi.

¹ Jaanegui sacerdotemi aivojibo Estebaco dilluui: ¿Naava miyaano paryi jino diito onono? nooboro.

² Jaanegui diibo iimusuuhi: Amiihai agaijino nahabomi, bu amiihai caanimihai icamo, uco muguubu. Miiro Moocaani ihaivojima buhugaavuui Mootadi Abrahamvi Mesopotamia jinijeri iicausumi Haran jinijevi fuutibaacaro. ³ Jaabo diiboco nuuhi: Diijinijeque deevesu paryi diyotoma. Jaaboro difo ico uujoho iijibeguejino jinijejaagovi, nooboro. ⁴ Jaaneguiha Abraham fuuhi Caldea jinijeti. Jaaboro icatuubo Haran jinijevi jahi caani chuumuui. Jaadi Moocaani Abrahamco sivauhi jino jinijevi jino amiihai jisu mihicajevi. ⁵ Jaaruuboco jinejebati aciutibo jinijebaco itihaico ificujirumañobaco. Jaaruubo diiboco aciguuui iguijevenebuuna diseemedi iicaqui, nooboro. Jaarunaa tusumi Abraham iseemenebama chahaunaaca

⁶ Moocaani diiboco nuuhi: Diiyaachimihai sita jinijehallivi icaji sitafeenevi. Jaamoco jijuvusujimo. Jaamoro imitino moonijimo cuatro cientodi ficabava ticovovi, nooboro. ⁷ Jaaboro bu nuubo Moocaani: Jaaru jinijeminaaco uujoho mooniji diitoco ijijuvusu jinijeque. Jaadi tahigoti asaamoro uco jeecevejimo jimañovi, nooboro. ⁸ Moocaani iijico aciui Abrahamco iimeeheque iquiticiqui Moocaani unuubadi. Jaaneguiha Abraham Isaaco esemevausumi iimeeheque quiticiubo juugahuseti mifucuci, safucu icanoti. Jaabadiro bu Isaac mooniui Jacobco eseemevausumi. Jaabadiro Jacob mooniui iseemeque Israel cuumiva motihaiti miicumicidimo iicajimo caanimihaico.

⁹ Jaamo diito Jacob seeme moheedete iicamo inahabo Joseque jiiheveuhi. Jaamoro sitaaco naajeumo. Jaaboco Egipto jiiinjevi satyuumo. Jaaruuboma Moocaani icauhi. ¹⁰ Jaaboro diiboco ihidaasuti atajasuuboro sihidi diiboco gaajati aciuhi. Jaanoma iicaubo Egipto aivojiiibo diiboco sihidi agaijiiuboro Egipto aivojiiiboti ficuuhi, tolliro bu iija aivojiiiboti ficuuhi icano.

¹¹ Jaanobuunati paryi ajeba icauhi Egipto jiiinjevi, Canaan jiiinjevi icano. Jaaneri moheedetemihai idaasuno machutabama chahauhi. ¹² Jaanaa Jacob guubuuhii Egiptovi machutaaco ucuuhuniiuno iicaunoco. Jaaboro iseemeque tahii galluubo moheedetemihai iicaumoco jilliti fuumo tahigo aivo iticoni. ¹³ Jaanohallivi ufuumovi Jose inahabomivi ihimeque imino jafeniiuhi. Jaanoti jari Egipto aivojiiibo gaajauhi Jose yotoco. ¹⁴ Jaanobuunati Jose caanico cuuhuvauhi paryi famooro iyotoma setenta y cincodimoma. ¹⁵ Jilliti Jacob icatuuhii Egipto jiiinjevi jahigo guijeveubo. Jahi tolliro moheedete paryi guijeveuhi. ¹⁶ Jaamo bacinoco buunati asatyumoro ciituumo Siquem onoomañoovi Abraham Hamor seemeti nihibamiri anaajeuciihojifaño.

¹⁷ Jaanaa Moocaani Abrahamco unuuno ifitivucuudi Egiptovi Israel cuumi sihidiro ifiivuumo guiraatucuuhi. ¹⁸ Jaasumi Egiptovi bohaivojiiibo icauhi Joseque agaajautiiibo. ¹⁹ Jaabo muucuumiotoco abañiiuboro idaasuno mooniiuhi moheedeteque atajiiibaubo iseemeque ijeevesuqui bohono ifiivomo iguijevequi, nooboro. ²⁰ Jaasumi Moise fiivuuhi. Jaabo Moocaanidi ovosiiuhi. Jaaboco caanimi jaahe tuumuuhii minihibaci, sanihiba icanohachuta. ²¹ Jaasumi ejevesuuboco Egipto aivojiiibo aicigai aatyimeugoro ciuboco fiivusuuhii iseemenebadi. ²² Jaamaño Moiseque egiptominaa paryi agaajanoco jiiibuguumo. Jaamaño mityano ihiimaaboro icahicaubo.

²³ Jaabo cuarentadi ficabava iicacuudi imogooboro fuubo iyoto israelminaaco emecitoobo. ²⁴ Jahi jaabo atyimeuhi saafi egiptominaafi Israel cuumiooboco idaasuno omooniiunoco. Jaabohalliti Moise ijaadaco ihiciqui diiboco gaicaauhi. ²⁵ Jaabo esamaaihicauhi: Tayoto israelminaa fine gaajacuumo uujohofeenedi Moocaani diitoco atajasujinoco, nooboro. Jaarunoco iyoto gaajaciutiihi. ²⁶ Jaano sesevedii Moise atyimeuhi samisi Israel cuumiotisi omoonicasiiunoco. Jaamisico faguubo: ¿Collihii jaamisi samisiro mahamocasiihi musuufenicasi? nooboro. ²⁷ Jaanegui inahaboco ahaamiubo Moiseque ichimucaruuboro nuuhi: ¿Miiijoho ico mohallivi aivojiiiboti, fagominaafiti icano ficuuhi? ²⁸ ¿Nacu uco gaicaaujirahi iiji egipcioco agaicaauhinibadi? nooboro. ²⁹ Jilli diiboco onoonoco uguubuuboro Moise gaauhi. Jaaboro fuubo Madia jiiinjevi. Jahi miseecico gaifimisico seemevaubo siicumifeenevi.

³⁰ Jaabovi cuarentadi ficabavabuunati sicaihigovi Sinai gajii fiitino Moocaani toomominaafi jafeveuhi ciiijigaiguiihu imohogayihallidi jiganofeenedi. ³¹ Jaanoco aatyimeuboro Moise jabafituuhi. Jaaboro faño imino ihatyimequi ifitivuubo guubuuhii Moocaani icoco: ³² Uujoho Moocaani, dihedete Abraham, Isaac, Jacob icamo uco ejeecivuubo onoonoco. Jaaneri Moise sihidi veveveve igutuuboro meeciutiihi. ³³ Jaaboco Moocaani nuuhi: Ditihaipaajeque dujuuvo jino uujoho Moocaani iicamaño imino jiiinje. ³⁴ Uujoho atyimecuuhi taacuumiminaa idaasuno Egiptovi iicanoco idaasuno acanifonoco guubuucuuhii. Jaanegui niitehi diitoco taajasuqui. Jaanegui difo ico Egiptovi galluuhi, nooboro.

³⁵ Moiseque diito itihisuumoro: ¿Miiijoho ico aivojiiiboti, fagominaafiti icano mohallivi ficuuhi? unuuboco Moocaani galluuhi aivojiiiboti, taajasuminaafiti, Moocaani toomominaafi imohogayihallidi ciiijigaiguiihu

jiganoco aatyimeunofeenedi. ³⁶ Jaabo Moise Egiptoti moheedeteque iinusuuhi sihidi ejeevano mityaco Egipto jiinijevi Tifai Muuifeenevi omoonuboro. Tolliro sicaihigofeenevi cuarentadi ficabava ticovovi moonuboro. ³⁷ Jaabo diiboro Moise israelmico nuuhi: Moocaani galluuji amihaidi iimaaminaafico amihai nahabomifeeneti uco iicabadi. Jaaboco: Jii, meneji, nooboro. ³⁸ Jaabo Moise sicaihigofeenevi igaiyiciumofeeneri iicaubo. Sinai gajivi Moocaani toomominaafi diiboma ihiiimaubo moheedeteferi iicaubo. Jaabo fivo iimaaco mihaidi agaayiciubo.

³⁹ Jaaruuboco moheedete: Miyaano, nootimo Moocaanico imuguutimo. Jaamoro ijeebinofañodi imuguumo Egiptovi dojicuviro uuminoco. ⁴⁰ Jaamoro Aaronco nuumo: Mihimeguehi mihaidi diosmico edeetavonoco mohimega isigueti. Magaajathi millihacho Moise mihai Egipto jiinijeti isivahinibo icahi, ⁴¹ noomoro oroco iciumoro niivigai seemeneti eheetavumoro asimico gaisiraiciumo ihijinita jeevoti. Jaamoro diibohallivi imo imo icaumo ihuse eetavotahallivi. ⁴² Jaanoma iicaubo Moocaani diitoti buhigovi minifutuuhi. Jaaboro diitoco niqueje meeciricoro jeevusuubo. Jilli Moocaani iimaaminaa aamefaño noocinino: ¿Nacu amihai Israel miyaminaa uco mejeevivequi asimico magaisiraiciumo cuarentadi ficabava ticovovi sicaihigovi? ⁴³ Tolli icatino. Jilli Moloc onooboco dios noomoro, magaayiciuhi. Tolliro Refan onoobo meecirigaico magaayiciuhi amihairyo mihijinehejeque mejeevehicauhi. Jaanoma iicaabo uujoho amihai amihai jiinijeti sihi tehesino gañiji Babilonia janaanivivi, nooboro.

⁴⁴ Miuro moheedete Egipto jiinijeti agaumo Moocaani unuuneguiiha iijinejaagovi imevaurumo sicaisituviro icahicaumo igomoro.* Jaamañeri Moocaani iijama iicaumo tojafaño tajiba guisiba bujeque ificuhicauja. Jaaja eetavocinivi Moocaani Moiseque ifusuuboro: Jilli jei deetavo, unuubadi. ⁴⁵ Jaajaco moheedete gaayiciuhi. Jaamoro Josuema ufuusumi satyuumo sita jiinijeneque udumiticituusumi juvivuumo. Moocaani diito imegati agaasuumo jiinijeque. Jilli iicaunaa David fiivuuhi. ⁴⁶ Jaabo David Moocaani imefeenevi imihusene icauhi. Jaabo eedebe Jacob Moocaanico miyaavuguuhi. Jaaneguiiha David Moocaani iijaco eetavuujiro Moocaani tojafaño iicaqui. ⁴⁷ Jaajaco Salomon eetavuuhi Moocaani iijaco. ⁴⁸ Jaarunaa Moocaani caamovono iicaabo miyaminaa userio eetavotajafaño icatichi. Ihiimaaminaafi unuubadi:

⁴⁹ Niqueje tagicinita jiinije tatyhai jaguisuta. ¿Jineje iijaco uudi meheetaveji? noobo Moocaani. ¿Nacu comañovi uujoho jaguisiji? ⁵⁰ ¿Nacu uujoho tahuseri paryi fanoovaco eetavehinitichi? nooboro.

⁵¹ Jaano icanaaca amihai aivo jihovoto, amihai Moocaanico agaajatimobadi, kuhufono aivo amihai jeebi, amihai nohojino, amihai aivo Moocaani Gaijaco mejenaauhicahi. Amihai caanimihai iicaubadiro amihai momoonihicahi. ⁵² ¿Cojibogominaafico nacu amihai edeete idaasuno mooniutichi? Diito gaisiraiciumo sicijetiro diibo limiibo asaaujinoco ijibuguumoco. Jaabo jino diibo asaaboco amihai mahacimoro magaicaausuhi. ⁵³ Amihai Moocaani toomominaafeenedi tajibaco magaayicininirumo miyaano meneehicatichi, nooboro.

Esteba Onooboco Guijeniumo.

⁵⁴ Jilli diibo unuunoco uguubuumoro sihidi isifiratumoro igaiñooco ojisuumo Estebajaago. ⁵⁵ Jaarunaa Estebafaño Moocaani Gaija gahaficinibo

* **7:44** Toono jibogogay Exodohaamefaño iicabogocoro jimañovi ficuuhi imino igaaajiqui.

caamo niquejeque emeeciubo Moocaani imi aricuco atyimeuhi Jesu Moocaani miyanaagueneri julleeciniiboma.

⁵⁶ Jaaboro nuuhi: ¡Memeeci! Niqueje afaayacafotonoco atyimehi Miyaminaafibadi Ifiivuubo Moocaani miyanaagonovi icaaboma, nooboro.

⁵⁷ Jaarunaa diito inohojinoco kuhufono afabaacuumoro sefano coovadi-ivuuhi. ⁵⁸ Jaamoro diiboco itigabaacuumoro tuucuumiti buhigovi satyumo. Jaamoro saafi sicafehi Saulo onooboco igaachehunoco utuumusumoro diiboco guisibaneri aamiumo. ⁵⁹ Jaabo diiboco aamimaaca Moocaanima iimaaubo Esteba: Aivojibo Jesu, tagaijaco gaayici, nooboro.

⁶⁰ Jaadi ememuivuuboro sefano gaihivuubo: Aivojibo, jino imitico diito-hallivi ficuudino, nooboro guijevecuubo.

8

Saulo Miyaavogominaaco Bucasihi. (Ga 1.13-14)

¹ Jaamo diiboco agaicaaumofañodi Saulo icauhi. Jaamo tufucuro ticovacuumo Cristoco imiyaavogomoco idaasuno omooniumo Jerusalevi.

Jaanoti gaaciniumo fahigovavi Judea cuumineri, Samaria cuumineri icano idimoro minisuminaa fitafutuuhi. ² Jaanaa Estebaco saatoho iimihusene gaifimi iciumoro sihidi taaumo. ³ Jaano ticovo Saulo Cristoco imiyaavogomoco bucasiiboro feehicauhi ijanofañodi feehicaubo gaifimi, gaigoomi icamoco iciboro civojafaño isatyequi.

Moocaani Iijico Samariavi Jibogomo.

⁴ Jaanaa Jerusaleti ofociniumo Moocaani iijico jibogomoro fahigovadi feehicauhi. ⁵ Felipe Samaria jinijeri iicacuumivi ufuuboro tuucuumivi Cristoti jibeguehicaubo. ⁶ Jaanoco sihidi miyaminaa igaivomoro guubunichicaumo Felipe jibogonoco, sihidi ejevano mityaco omooninoco atyimemere icano. ⁷ Bu sihidi ijimima icamoco buheetesuhicaubo. Jaamo ihijimi diitoti iinehicauhi gaibacimumoro, bu ifiino isifañineri igotimehejeque buheesuhicaubo, itihaiño ifilluumoco buheesuhicaubo icano. ⁸ Jilliti tuucuumio miyaminaa imo imo icahicauhi.

⁹ Jaanaa tolliro tuucuumiri icaubo Simon onoobo apichuminaafi iticoni ihapichuco omooniboro Samaria miyaminaaco abañihicaubo: Aivo uu-joho miyaabo, nooboro. ¹⁰ Jilliti famooro diiboco guubunichicauhi ihaivojitejemarko. Jaamoro neehicaumo: Jaani aivo miyaano Moocaani mitya, noomoro.

¹¹ Jaabo onoonoco miyaano neehicaumo sicijetiro ihapichuri diitoco abañihicaumaño. ¹² Jaarunaa Moocaani jibogoco Cristoti Felipe diitoco jibugunegui gaifimi, gaigoomi icamo imiyaavuguumoro nitisuquimaaiuhi. ¹³ Jaanoma iicaubo Simon imiyaavuguuboro nitisuquimaaiuhi. Jaaboro Filipema gataavuubo sihidi ejevano mityaco, bu ifusunoco icano omoonihicauneri ajabafituuboro.

¹⁴ Jaanoco minisuminaa Jerusalevi iicaumo guubuui samariaminaa Moocaani jibogoco agaayiciunoco. Jaanegui tahi Pedro, Jua icamisico galluumo. ¹⁵ Jaamisi tahi ifutuudi Moocaanima iimaaumisi Samaria miyaminaa Moocaani iijico imiyaavuguumohallivi, Moocaani Gaijaco diito igaayiciqui. ¹⁶ Tusumihica saatohoba diitoti Moocaani Gaijaco gaayicutihica; jilliro nitisuquimaaiumo Aivojibo Jesu momofenedi. ¹⁷ Jaadi Pedromisi diito-hallivi ihuseneque ificuuneri jari Moocaani Gaijaco gaayiciumo.

¹⁸ Jaanoco Simon apichuminaafi minisuminaa miyaminaahallivi ihuseque ificuuneri Moocaani Gaija iniitehicaunoco aatyimeuboro nihibamico aciguubo: ¹⁹ Uco mahaci toono mityaco, tolliro uujoho tahuseque saatohohallivi ificuumo Moocaani Gaijaco igaayicihicaqui, nooboro.

²⁰ Jaanegui Pedro diiboco nuuhi: Paryi dinihibamima ijoho fini; Moocaani aacinoco nihibamiri magaayicahi, neehi fine. ²¹ Hidi jino icatino jinofaño ijoho diicatihii. Moocaani imefeene dijeebi ticovotihii. ²² Toono dihimitico deevesu. Jaaboro Moocaanico dillu toono dijeebifaño edeesamañoco ico buusujirubeheje. ²³ Miro uujoho ico ifinichi aivo sihidii dihimiti faafañoñaño idiicanoco, aivo imitifano kuhufono isisicinicuunoco, nooboro.

²⁴ Jaanegui Simon apichuminaafi iimusuuhi: Moocaanima tahallivi mihi- imaa. Toono uco monoonofaño idasuno icadino, nooboro.

²⁵ Jaadi Pedromisi Jesuti, Moocaani iijiti icano ihiimaahicaudi jibeguehicaumisi taajasuhijico Samaria jiinije cuuminovi. Jaadi dojicuviro uumiumisi Jerusalejaago.

Felipe Etiopia Jiinijeminaafima.

²⁶ Jaanobuunati Felipeque Moocaani toomominaafi nuuhi: Gañivoobo, difo gadiibahachuta Jerusaleti sicaihigo Gasa onoomañodi ofoocinijiri, nooboro. ²⁷ Jaanegui Felipe agañoivooboro ufuubo atyimeuhi gaigooco agaa- jatibo etiopiaoboco; aivojigo tajibaminaafi Candace onoogo, etiopiaminaa aivojigo, nihibami ficuminaafi Jerusalevi Moocaanima ihiimaaquu ufuubovi. ²⁸ Jaabo dojicuviro ijiinijejaago uhuumiubo ijeejimi meenegafaño giciniiboro ifinichicauhi Moocaani iimaaminaafi Isaia aameque. ²⁹ Jaanaa Moocaani Gaija Felipeque nuuhi: Fiitivo diibovi, nooboro.

³⁰ Jaanegui Felipe diibovi ifiitivuubo Isaia aameque ihiimaasunoco guubu- uhi. Jaanegui diiboco dilluubo: ¿Naa gaajahi toono idiimaasunoco? nooboro.

³¹ Jaanegui diiboco iimusuubo: ¿Mijoho bu uco jibegueneri gaajajirahi? nooboro Felipeque iicojivi covaubo.

³² Jaano jilli toohaamefaño onoonoco ifinichiboro feehicaubo, jilli noonoco: Ovejaco igaicaauqui iicanicibadi satyuumo; ajashu ovejaco ijeeneque iq- uitimoguiino iimaatibo iicanicibadi diibo iimaautihii. ³³ Diiboco guinoniumo, miyaano icatineri. Ifico agaicaaumoro jiinijehalliti gañiumo. ¿Jaabo iyaachimihaiti mijoho jibeguejirahi? onoonoco.

³⁴ Jaaboro diibo ihetiopiaobo Felipeque dilluuhi: Uco dibogo. ¿Midditi jilli iimaaubo Moocaani iimaaminaafi, ifiitiro nacu sifiti? nooboro.

³⁵ Jaanegui diibo ihiimaasumañoti Felipe ticonuhi Jesuti diiboco ijibuguubo. ³⁶ Jaamisi nifaihu iicaumañodi afatyuhii ihetiopiaobo Felipeque nuuhi: Jimaño nifaihu icahi fine uco nitijitirahi, nooboro.

³⁷ Jaanegui Felipe diiboco nuuhi: Paryi dijeebimaryo imiyaavogohachijii, nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Miyaaveguehi Jesucristo Moocaani Achi iicanoco, nooboro.*

³⁸ Jaanegui imeenegaco jullehacusuubo. Jaadi samisi teehifa iniituudi Felipe diiboco nituhi. ³⁹ Jaanaa iteehifañoti ihiinuudi Moocaani Gaija Felipeque satyuuhi. Jaaboco ihetiopiaobo siino atyimecuutihii jilli imo imo fuucuubo ijihairi. ⁴⁰ Jaanaa Felipeque Azoto onoomañovi atyimeumo. Jaabo fuuhi tuucuumijeri taajasubogoco jibogooboro Cesareavi ifutuubo.

* **8:37** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

9

Jilli Saulo Moocaani Gajjari Fiivutuuhi.

(Hch 22.6-16; 26.9-18)

¹ Jaanohachuta Saulo suufenitiibo Jesuco imiyaavogomoco gaicaa-gooboro feehicauhi. Jaaboro fuubo sacerdotemi aivojiihojaago. ² Diiboco aameneque acaatiniiboro ihaciqui Damasca sinagogajaminaafico ihaciteque. Jaaboro Jesu jiihobogo iijifañodi iicamoco gaigoomi, gaifiimi icamoco isisiiboro Jerusalevi civojafaño isatyequi. ³ Jaabo ufuubo Damascati fiitacuuruubaaca imimañobati niquejefañoti diiboco achiciuno. ⁴ Jaaneri Saulo baavi aacutuubo guubuui niquejefañoti diiboco unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collihi uco bucasih? unuunoco.

⁵ Jaanegui Saulo iimusuuhi: ¿Miihoho nacu iihoho aivojiiho? nooboro.

Jaanegui diiboco iimusuuho: Uujoho diiboro Jesu iihoho uco ubucasiibo.*

⁶ Jaanegui Saulo iimusuuhi: Aivojiiho, ¿nacu milli iicanoco diimeguehi? nooboro.

Jaanegui diiboco nuuno: Gañiiivoobo difo tuucuumijaago tahi ico iijibeguequi omoonijinoco, noonoro.

⁷ Jaaneri Sauloma ufuumo sihidi igutuui. Tolli onoonoco uguubumoro jaarumo miihaiñoobaco atyimeutihi. ⁸ Jaadi Saulo baati agañiiivuudi emeeciuruubo atyimecuutihi. Jaanegui diiboco ihuseti agaayiciumoro Damascjaa satyumo. ⁹ Jahi icaubo mifucuci, safucu idiino jinejebaco machutiibo, adutiibo, atyimetiiho icano.

¹⁰ Jaanaa Damascavi icaubo saafi Anania onoo bo Cristoco imiyaaveguehicaubo. Jaabovi Jesu buhugaavui. ¡Anania! nooboro.

Jaanegui diibo iimusuuhi: Juu icahi Aivojiiho, nooboro.

¹¹ Jaanegui Aivojiiho diiboco nuuhi: Gañiiivoobo difo jiihai ticovoji onoojiri. Jaaboro Juda iijafa foobo dillu Saulo tarsoobo Moocaanima ihiimaaboco.

¹² Jaabo gajjafaño Anania onoo boco atyimehi asaaboro ihuseque ifihallivi ificuuneri siino aatyimeneque, nooboro.

¹³ Jaanegui Anania nuuhi: Aivojiiho, famoova uco diiboti jiiibeguehicaahi paryi Jerusalevi ico imiyaavogomoco imitino omoonihicanoco. ¹⁴ Toonegui saabo juuga sacerdotemi aivojito iijima paryi dimomoco imiyaavogomoco isisiqui, nooboro.

¹⁵ Jaarunaa Jesu diiboco nuuhi: Difo, diiboco uujoho iicacuubo siijinijeminaaco ihaivojitoco tolliro israelmi icamoco taajico iijibeguequi.

¹⁶ Jaaboco uujoho gaajasuji tahalliti sihidi idaasuno iicajinoco, nooboro.

¹⁷ Jaanegui Anania ufuuboro Saulo iicauhigo jicafutuubo. Jaaboro ihuseque ihallivi ificuuboro diiboco nuubo: Nahabo Saulo, Aivojiiho Jesu iivi jiihaivi asaahinisuu ajafevehiniibo uco dijaa galluui, jaabo siino daatyimehi, jaabo Moocaani Gajjaco gaayicihi icano, nooboro.

¹⁸ Jaasumiro Saulo aalliifañoti aifuuno taavaabo meehebad i jeevano. Jaasumiro Saulo agañiiivuuboro nitisuquimaaiubo. ¹⁹ Jaadi jari siino amachuudi sefatuubo. Jaadi gueenejisuno icaubo Damascavi Cristoco imiyaavogomoma.

Damascavi Saulo Jiiibeguehi.

²⁰ Jaasumitiro Saulo jicafutuui sinagogajanofaño iijihobogo: Jesu Moocaani Achi, nooboro. ²¹ Jaanoco paryi uguubuumo ajabafitomoroneehicauhi: ¿Nacu jaani icatiibo Jerusalevi Jesu momoco imiyaavogomoco

* **9:5** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Iiro difico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo imogobadi iicanoco imogotiiboro iinoro fega ni jequeque itivadiivooboro icanicibadi, nooboro, onoonoco.

idaasuno omoonihicaubo icatino? Miro tooneguiiha juu saahinibo jimañootoco isisiboro sacerdotemi aivojitojaago isatyequi. noomoro.

²² Jaarunaa Saulo gaajano jibeguehicauhi Jesucristo iicanoco. Jaabo Damascavi icamo judiomico ihiimaari mitasuhicaubo.

Saulo Judiomiti Taajahi.

²³ Jaanobuunati goovacuutinati sanoomiro judiomii iimaacasiuhi Sauloco igaicaauqui. ²⁴ Jaamoro fucuhachuta, cujehachuta icano tuucuumi guhugaco casicuhicaumo diiboco igaicaauqui. Jaanoco Saulo gaajaciuhi. ²⁵ Jaanegui miyaavogominaa jiiibaifaño diiboco jihhacuumoro fucu tuucuumi mecuhallidi baavi iniitusuneri taajaubo.

²⁶ Jaadi Saulo Jerusalemi hfutuudi tomaño miyaavogominaama igataavequi moonuruubo. Jaarunaaca diiboco ñihicuguumo: Fine miyaavogominaafi icatibehiica, noomoro. ²⁷ Jaarunaa Bernabe diiboco minisuminaajaa saatuhi. Jaaboro diitoco jibuguubo Saulo jihhaivi Cristoco aatyimeuboro uguubunoco, Damascavi Cristoti ñihicugotibo jihbeguehicaunoco icano.

²⁸ Jaadi jari Saulo Jerusalemi ifitafutuudi diitoma gataavuubo. ²⁹ Jaabo ñihicugotibo Jesucristoti iimaahicaubo. Judiomii, griego iijiri ihiimaahicaumoma jenaucasiiboro feehicaubo. Jaanoma icamo diiboco gaicaauguumo. ³⁰ Jaanoco inahabomi agaajacuumoro Sauloco satyuumo Cesareavi. Jaamañoti diiboco Tarsovi galluumo.

³¹ Jaamaño faacuumivavi miyaavogominaa famooro imino icacuui, judeaoto, galileaoto, samariaoto icamo quehecutomoro feehicauhi Moocaani ñihicufaño icamoro, Moocaani Gaija aamusuneri guiraatomoro feehicaumo.

Enea Onoboco Buheetesuhi.

³² Jaasumi Pedro inahabomico meeciuboro efeehicaubo ifutuui Lidavi, tomañeri icamoco emecituubo. ³³ Jahi atyimeubo Enea onoboco ifi inivaneri sahuse juugahuseti mificabaci, saficaba icano ticovovi igotibo icahicauboco. Jaabo icigaijefaño sicutiniboco. ³⁴ Jaaboco Pedro nuuhi: Enea Jesucristo ico buheetesuhi, gañiivoobo dicigaijeque dimibachu, nooboro.

Jaasumiro Enea gañiivuui. ³⁵ Jaanoco paryi lidaminaa, sarominaa icamo aatyimeumoro iheedehiijico ejevesuumoro Cristoco miyaavuguumo.

Dorca Igujevegueque Buheetesuhi.

³⁶ Jaasumi Jope cuumivi icaugo Cristo miyaavogominaago Tabita imomo icagoco griegomi iijiri Dorca eneehicaugo. Jaago imino miyaminaaco moonihicauhi idaasumehejeque sinehejeque acihicaugo. ³⁷ Jaasumi Dorca iguihuvaugo gujeveuhi. Jaagoco imino ejeesuumoro caamo icamecufaño ficuumo. ³⁸ Jaanaa Jope cuumi, Lida cuumiti fiituihi. Jaacuumiri Pedro iicaunoco miyaavogominaa uguubuumoro miimisiiico galluumo diibojaaago jihbeguetequi: Jopevi goovano disaa, noomoro.

³⁹ Jaanegui Pedro diitissima fuuhi. Jaabo hfutuudi Dorca ifi icahigovi diiboco satyumo. Jaabohallidi paryi fibaijito gaigoomi meeciuguui taamoro igaachehunoco Dorca ubuheetesumi diitedi eheetavehicaunoco ifusuhicaumo. ⁴⁰ Jaanegui Pedro paryi famoocoro jahisi iinusuhi. Jaadi ememuvuuboro Moocaanima iimaauubo. Jaaboro diigo chuumuhuco emeciuboro nuuhi: Tabita gañiivo, nooboro.

Jaasumiro emeciugo Pedroco aatyimeugoro casivuui. ⁴¹ Jaanegui ihuseti diigoco agaayicuboro gañiyicubo. Jaaboro inahabomi, bu fibaijito icamoco ocoovauboro hfusuubo buheecuugoco. ⁴² Jaanoco paryi Jope cuuminaa uguubuumoro saatoho sihidi Cristoco miyaavuguui. ⁴³ Jaadi

Pedro tuucuumivi guenenene icauhi asimimeehene imibachuminaafi Simon onoobo iijafaño.

10

Cornelio Onoobo Pedroco Cuuhuvahi.

¹ Jaanaa Cesarea cuumiri icaubo Cornelio onoobo italianomi Amocasiminaa onoomo aivoj#bo. ² Jaabo paryi iijaminaama Moocaani ñihicufaño icahicauhi. Jaabo sihidi ñihibamico acihicaubo judiomiguiiha #daasumoco ihamusuqui. Jaabo saicino Moocaanima iimaahicaubo. ³ Jaanaa safucu imohonohalliti ñihiba iicaaberi gajafaño imino atyimeubo Moocaani toomominaafi diibojaa asaaunoco. Jaabo diiboco: ¡Cornelio! noovaubo.

⁴ Jaaneri Cornelio sihidi iigutuuboro diiboco ih#finiciuboro dilluuhi: ¿Milli Aivoj#bo? nooboro.

Jaanegui itoomominaafi diiboco nuuhi: Moocaanima idiimaahicanoco guubuucuubo, judiom #daasumoco adaamusuhicanoco gaajacuubo icano.

⁵ Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi. ⁶ Oono Simon onoobo asimimeehene imibachuminaafi iija muuaijiniri iicajafaño iicaaboco. Jaabo ico j#bagueji omoonjinoco, nooboro.

⁷ Jaanegui itoomominaafi diiboma ihiimaauboro ufuunobuunati Cornelio coovauhi saafi soldaomiboco Moocaani iijiminaafi inahaboniminaafico, bu miimisiici iicojiminaatisima. ⁸ Jaaboro diitoco imino ij#buguuboro Jopevi galluubo.

⁹ Jaano sesevede diito Jopeti fiitacuunaaca Pedro caamovi fuuhi iijahallivi gadiciba Moocaanima ihiimaaqui. ¹⁰ Jaaboco sihidi ajeba aivuneguiiha imachuqui diibedi eheetavumaaca gajaco atyimeubo, ¹¹ niqueje afaayacafotonofaño#niituuno baavi gaachehubaryutyigababadi jeevano fahigovati duujecinino. ¹² Jaanofaño faaboho asim icauhi igueenemeheje itihaiño iicameheje, faaboho joomi, faaboho jininom icano. ¹³ Jaanaa Pedro guubuuhi niquejefaño#diiboco unuunoco: Pedro, gañivohi diitoti gaicaaubo diidu, onoonoco.

¹⁴ Jaanegui Pedro iimusuuhi: Chahano Aivoj#bo, uujoho duutathi jihovonoco #dicunoco, nooboro.

¹⁵ Jaanegui siino diiboco nuuno: Moocaani: Imino, onoonoco #joho: #dicuno, needino, noonoro.

¹⁶ Mifooci, safo icano iniituunoro caamo niquejefaño fuucuuno. ¹⁷ Jaano esamaajeri Pedro: ¿Milli fine eneejiruno? nooboro icaunaaca Cornelio agalluumo Simon iijaco dilluumoro ufuumo iguhugavi #futuuhi. ¹⁸ Jaamoro sefano dilluumo: ¿Naa jiijafaño Simon Pedro onoobo icahi? noomoro. ¹⁹ Jaanaa Pedro gajaco aatyimeuno esamaajeri icauboco Moocaani Gaija nuuhi: Meeci johono miimisiici, saafi icamo ico guinehi. ²⁰ Gañivo. Jaaboro niitoobo bañimo noot#bo diitoma difo. Uujoho diitoco agalluumo, nooboro.

²¹ Jaanegui Pedro niituuhi baavi Cornelio agalluumojaago. Jaaboro diitoco nuubo: Uco am#hai miguiinehi. ¿Jaamo jinejefiri masaahi? nooboro.

²² Jaanegui diiboco nuumo: Aivoj#bo Cornelio agalluuneguiiha. Imihuseebe Moocaani ñihicufa iicaabo. Jaaboco famooro judiom #agaij#bo. Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Pedroco cuuhuva. Jaabo iijico guubuuhi, eneeneguiiha masaahi, noomoro.

²³ Jaanegui Pedro diitoco jaahevesuuhi. Jaamo tufucu toono diiboma cigauomo. Jaano sesevede Pedro diitoma fuuhi. Jaaboma saatoho inahabomi gataavuuhi Joperi iicaumo.

²⁴ Jaano sesevede iifutuumo Cesareavi Cornelio iyotoma igataavominaaco iigaiyiciumoma diitoco utuumuhigo. ²⁵ Jaanaa Pedro Cornelio iijavi iifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo Pedroco iimequi. ²⁶ Jaarunaa Pedro diiboco gañiyiciuhi: Dulleeve, uujoho tolliro iibadiro miyaminaafi, nooboro.

²⁷ Jaaboma ihiimaaboro fañoojavi ufuubo atyimeuhi sihidi miyaminaa igaicinimoco. ²⁸ Jaanegui Pedro nuuhi: Amihairyo magaajahi sacerdotemi neefihi imijitiruno judiomioobo siicuumo Cornelio iijavi iifutuuhi. Jaaboco Cornelio idilluuboro iguiino memuvuubo miooboma agataavooboro diibo iijafa ofoono onoonicinoco. Jaarunofaño uco Moocaani jibeguehi sitaaco idicumo mihinivamo needino, nooboro. ²⁹ Jaaneguiiha amihai uco mucuhuvanoco milli nootibo saahi. ¿Jaamo jinejeguiiha uco mucuhuvahi? nooboro.

³⁰ Jaanegui Cornelio iimusuhi: Iguenenemeheje fucuva mihicacuuhi jisumi nihiba icaaberi jaahe machutibo iijicuuvu Moocaanima iimaanaaca uuvi jafevehinibo gaifi aricuchehufa jiciniibo. ³¹ Jaabo uco neehinihi: Cornelio, Moocaani guubuuihidi iimaanoco gaajacuubo iidaasumoco adamusuhicanoco. ³² Jaanegui gallu Jope cuumivi saatohoti Simon Pedroco ihicitequi asimeehene imibachuminaafi tolliro Simon onoobo iija muuaijiniri iicajafa icaaboco. Jaabo asaadi ima iimaajiibo, nooboro. ³³ Jaanegui galluuihidi tusumiro ico ihicitequi. Jaabo imino saahi. Jaanegui jino famooro Moocaani imefeene mihicahi. Moocaani ico atajibanoco mihimeguehi muguubunoco, nooboro.

Cornelio Iijafaño Pedro Jibeguehi.

³⁴ Jaanegui Pedro ticoniuhidi nooboro: Jari jisu gaajahi Moocaani sabadiro miyaminaaco agaijinoco. ³⁵ Sabadiro agaayicinoco fahigova miyaminaati diiboco inihicugomoro imino iicamoco. ³⁶ Miho Moocaani iimaauhi Israel cuumiminaaco sajeebhi icano jibogoco ihibuguubo Jesucristofeenedi. Jaabo diibo famoo Aivojibo. ³⁷ Amihairyo imino magaajacuuhi paryi judiomii jinijevi iicaunoco. Miho Jua jibogooboro inihicaunobuunati. ³⁸ Galileavi jilli ticovauno Moocaani Jesu Nazareoboco Gaijaco imityama aciubo. Jaaneri feehicaubo imino mooniboro iimitino iijima iicamoco taajasuuboro feehicaubo. Jilli mooniboro feehicaubo Moocaani diiboma iicaumaño. ³⁹ Jaanoco mihai magaajahi Jesu Jerusale cuumifaño, paryi Judea jinijevi icano omoonihicaunoco. Jaaboco agaicaaumoro imohobujevi tetecuumo. ⁴⁰ Jaaruuboco Moocaani buheetesuuhi mifucuci, safucu icanoti. Jaabo mihaiivi jafeveuhi. ⁴¹ Jaaruno famooviro jafevetibo mihaiiviro jafeveubo mihaiico iticonitiro Moocaani toono gaajaminaati iciumovi. Jaaboma mihai mamachumoro mahaduhicauhi iguijeveubo ubuheeteunobuunati. ⁴² Jaabo mihaiico galluuihidi miyaminaaco mijibeguequi Moocaani diiboco iguijeve-mehallivi, ubuheemehallivi icano Aivojiboti ificuunoco mijibeguequi icano. ⁴³ Tolliro famooro sicijetiro Moocaani iimaaminaa Jesuti iimaauhi: Paryi diiboco imiyaavogomo diibo feenedi taajaji, noomoro. Jaanoco Pedro nuuhi.

Judiomii Icatirumo Moocaani Gaijaco Gaayicichi.

⁴⁴ Pedro ihiimaanaacaro Moocaani Gaija niituuhi paryi diibo jibogoco uguubuniciuumohallivi. ⁴⁵ Jaaneri sihidi jabafituumo judio miyaavogominaa Pedroma asaamo, tolliro judiomii icatirumoco, Moocaani Gaijaco aaciuneri, ⁴⁶ bu tolliro sijijeri ihiimaamoroo Moocaanico imehicaumo icanoco uguubuumoro. ⁴⁷ Jaanegui Pedro nuuhi: Jaanegui, ¿mijoho bu collihi neejirahi nifaihuri nitiratimo iicaqui mihaiyadiro bu Moocaani Gaijaco agaayicuumo? nooboro.

⁴⁸ Jaanegui tajiībaubo diito iniīsuquimaaiqui Jesucristo momofeenedi. Jaadi Pedroco ifiitiīunegui diitoma gueenejisuno icaubo.

11

¹ Jaanaa saatoho minisuminaa, inahabomi icamo Judeari iicaumo guubuuhi tolliro siicumimoto icarumo Moocaani jiībogoco agaayiciunoco.

² Jaanaa Pedro Jerusalevi agaseuboco saatoho judiomiī miyaavogominaa itiīisuumoro, nuuhi: ³ ¿Colliīhi judiomiī icatimoljaago edeeguejeebere diitoma machuhi? noomoro.

⁴ Jaanegui Pedro diitoco jiībuguuhi fanootiro nijequevī tahiī iicaunoco.

⁵ Jilliī nooboro: Uujoho Jope cuumivī iicahinisumi Moocaanima ihiimaahiniībo atyimehinīhi gajafaño gaachehubaryutyigababadī jeevanoco fahigovatī duujecinino niquejefañotī tajaa iniitonoco. ⁶ Jaanegui imino atyimequī emeecībo atyimehinīhi fanoo asimiī igueenemeheje itihaiño iicamehejeque, iñihicufimoco, jiinimomico, agahafomehejeque icano. ⁷ Jaanaa niquejefañotī uco onoonoco guubuuhi: Pedro gañiivo. Jaaboro diitotī gaisiraiciībo diidu, onoonoco. ⁸ Jaarunaa uujoho neehinīhi: Chahano, Aivojiībo, uujoho duutatihiī jihovono īdicunoco, nooboro.

⁹ Jaanegui niquejefañotī siino uco noonoco: Moocaani iimibachucuunoco ījoho: īdicuno, needino, noonoro. ¹⁰ Jaanoro mifooci, safo icano niituuhi. Jaanoro niquejefa siino fuucuuno. ¹¹ Jaanaaca miimisiici, saafi icamo ifutuuhi uujoho iicaujavī uco īcivamo Cesarea cuumitī agalluumo.

¹² Jaanegui Moocaani Gaija uco diitoma galluuhi bañigotiībo difo, nooboro. Jaanegui sahuse juugahusetī saafi icamo uuma fuuhi. Jaamoma saafi iijafa majaanheveuhi. ¹³ Jaabo mihaico jiībeguehi Moocaani toomominaafico aatyimehiniībo ujulleveebere diiboco eneehininoco: Saatohotī Jope cuumivī gallu Simon Pedro onoboco ihicitequi. ¹⁴ Jaabo ico jiībegueji diijaminaama atajajinoco, nooboro eneehininoco. ¹⁵ Jaanegui uujoho ihiimaabo ticovahininaacaro Moocaani Gaija diitohallivī niitehiniīhi iticonī mihaihallivī iicaubadi. ¹⁶ Jaanotī uujoho esafetehinīhi Jesu unuunoco: Miyaano Jua nifaihuri nituuhi. Jaanotī amihai minitacafeteji Moocaani Gajari, unuunoco. ¹⁷ Mihaai Aivojiībo Jesucristoco mimiyaavuguusumi aacicuubadīro diitoco aacicuunoco. Jaanegui uujoho miyaminaafiro, ¿milli Moocaanico jenaaujirahi? nooboro.

¹⁸ Jaanoco Jerusaleri iicaumo inahabomi uguubuumoro llīvīuhi. Jaamoro Moocaanico imuumo: Jaanegui tolliro Moocaani siicumimoto icarumo iheedehifico ejeevesumoco acihiī ifinijitino ifiico, noomoro.

Antioquia Cuumivī Moocaani Iija Iicano.

¹⁹ Esteba onoboco agaicaaunotiro saatoho miyaavogominaaco īdaasuno omooniīnotī sanoodimo gaacinīuhi Feniciavī, Chiprevī, Antioquiavī icano. Jahiī jaamo Moocaani iijico jiībeguehicauhi saatohocoro judiomico sitaaco jiībogotimo. ²⁰ Jaarunaa saatoho Chipre, Cirene icano miyaavogominaa Antioquia cuumivī ifutuumo judiomiī icatirumoco jiībuguuhi Jesucristo Moocaani Achi jiībogoco. ²¹ Jaamoma Moocaani mitya icahicauhi. Jaamaño sihidiī saatoho iheedehiijico ejeevesuumoro Aivojiībo Jesuco miyaavuguumo.

²² Jaanoco Jerusaleri iicaja Moocaani iijaminaa uguubuumoro Bernabeque galluumo Antioquiavī. ²³ Jaabo Bernabe ifutuubo atyimeuhi Moocaani imihuseri diito imino iicanoco. Jaaneri imo imo iminifutuuboro diitoco fajinīubo sefano ijeebiīco omoonimoro Aivojiībo Jesucristo iijifañoro

iicaqui. ²⁴ Jaabo Bernabe imihuseebe Moocaani Gaija ijeebifa icaabo sihidi miyaavogoobo. Jaamaño sihidi miyaminaaco Jesucristodi icihicaubo.

²⁵ Jaanobuunati Bernabe fuuhi Tarso cuumivi Sauloco icituubo. Jaaboro Antioquiavi satyuubo. ²⁶ Jahi Cristoco imiyaavuguumoma icaumisi saficaba Antioquiavi sihidi miyaminaaco jibogomisiro. Jaamañovi iticoni Antioquiavi momonimo miyaavogominaaco Cristotati.

²⁷ Jaasumi Moocaani iimaaminaa Jerusaleti fuumo Antioquiavi. ²⁸ Jaanaa diitoti saafi Agabo onoobo inahabomifeenetu ujulleveuboro Moocaani Gaija diiboco unuunoco nuubo: Fanoo jiinjiviro aivo sihidi ajeba icaji, nooboro. Jaano icauhi aivojibo Claudio onoobo atajibausumi. ²⁹ Jaanegui Antioquiari iicau miyaavogominaa esamaaiumoro inahabomi Judeari iicaumoja nihibamico galluumo inehajema iicaudimo aacunehejeque icano. ³⁰ Tolliro bu Moocaani iija quillahutojaago galluumo nihibamico Bernabe, Saulo icamisima.

12

Cristotaco Idaasuno Moonimo.

¹ Jaasumi aivojibo Herode* ticoniuhi Cristotaco idaasuno omoonibo. ² Jua nahabo Jacoboco aamigari gaicausuubo. ³ Jaano judiomidi iimiunegui Herode Pedroco sisisuubo Pascua jibaimosumi. ⁴ Jaaboco isisusuuboro civojafaño ficusuubo. Jaaboco igueenemehejedihaiiva icamo toomominaa teemehicauhi ifahaiva ticovovi igueenemehejedimova icamo. Jaaboco Pascuabuunati miyaminaa imefeenevi iinusuguubo. ⁵ Jaabo Pedro civojafa icaaboco imino teemehicaumo. Jaarunaa Cristota diibohallivi suufenitimo Moocaanico dilluhicauhi.

Moocaani Pedroco Civojafañoti Iinusuhi.

⁶ Jaanaa Herode Pedroco miyaminaa imega ihinusujino ijicuviofucu Pedro miimisici soldaomisifeene cigahicauhi mihici jigaiñehiciri sisicinibo tolliro saatoho icivoja guhuga imegaco teemehicauhi. ⁷ Jaanaa Moocaani toomominaafi icivojafaño jafevevauhi. Jaaneri paryi icivojafaño achicuihi. Jaadi Moocaani toomominaafi Pedroco imecuhuti ganicuihi ihaiquequi. Goovano gañiivo, nooboro.

Jaasumiro Pedroti ijigaiñehi ihuseti acutuuhi.

⁸ Jaaboco Moocaani toomominaafi nuuhi: Diniivigai meeheque cuhufono siyaavoobo ditihapaajeneque dicamaje, eneenegui Pedro jicamauihi.

Jaadi siino Pedroco nuubo: Simon, diijeebutachehuco gafaivoobo tadyojicuti disaa, nooboro.

⁹ Jaanegui Pedro idojicuti saauhi: Fine jilli tigahi, nooboro itoomominaafi omoonunoco. ¹⁰ Jaamisi ticoniuhi afatyumisi imegari iicautoomominaaco. Jaanohallivi iicaumoco icano afatyuudi ifutuumisi jigaiño guhuga jahisivi ifotocinihugavi jaahuga iinoro faayacafutuuhi. Jaaneri ihinumisiro jihairi fuumisi. Jaanaa itoomominaafi diiboti imimañobati sihi minifutuuhi.

¹¹ Jaadi jari Pedro imino eesafutuuboro nuuhi: Jari gaajacihimi miyaano iicanoco. Moocaani jahi itoomominaafico galluuhi uco Herode useti, judiomidi omoonijirunoti icano itaajasuqui, nooboro.

¹² Jaanoco esamaaiboro Pedro fuuhi Maria, Jua Marco onoobo seeji iija-jaago. Jahi sihidi miyaminaa igaicinuihi Moocaanima ihimaumo. ¹³ Jaabo ifutuuboro jahisio guhugaco tutucutuubo. Jaanegui bagocaja Rode onoogo

* **12:1** Herode Agripa onoobo. Jaabo Herode Imityaabo onoobo iyaachi.

iinuuhi: ¿M#joho fine? noogoro emeeciitogo. ¹⁴ Jaago Pedro ico iicanoco ugu-ubuugoro imo imo iminifutuugoro iguhugaco faayiciutigoro jinafatyuugo ij#bogatogo Pedro iguhuga imegavi iicaunoco. ¹⁵ Jaanegui diigoco nuumo: Jilli fine degavehi, noomoro.

Jaarunaa diigo: Miyaano, noogoro jenaauhicauhi.

Jaanegui nuumo: Diibo icatino fine jilli diibo gaija, noomoro.

¹⁶ Jaarunaa Pedro suufenit#bo iguhugaco tutucuhicauhi. Jaanegui iguhugaco afaayiciumo diiboco aatyimeumoro jabafituuhi. ¹⁷ Jaanegui Pedro diitoco ihuseri faguuhi ll#ivi iicaqui. Jaaboro diitoco j#buguubo Moocaani diiboco civojafa#oti ihiinusuunoco. Jaaboro jilli Jacooboco, saatoho monahabom#ico icano mij#bogo, nooboro sihigovi fuubo.

¹⁸ Jaanaa meseseveudi icivoja toomom#naa #aa#vocasiiuhi: ¿Milli Pedro cuuca icahi? noomoro. ¹⁹ Jaamoco Herode guinusuuhi. Jaarumo aatyimeut#negui diitoco: ¿Milli jana taajaabo? nooboro itoomom#naaco gaisiraic#suubo. Jaaboro Herode Judeati ufuuboro Cesarea cuumivi icatu-ubo.

Herode Guijevehi.

²⁰ Jaabo Herode sifiratuuhi Tiro, Sidon icamo miyam#naajaago. Jaanegui diito sabadiro ihiimaacasiuunoro saauromo Herodejaago. Iticoni Herode iija aivoj#bo Blasto onooboco nih#bam#ico jaaduumo diitohall#ivi ihiimaacasiuunoro. Jaabo feenedi Iherodeque dilluumo sajeeb#i iicaqui diibo jiin#jeti machutaaco agaay#chicauneguiiha. ²¹ Jaanegui Herode diitoco tufucu jei masaa unuufucu, ihaivoji gaachehuco ij#cafutuuboro ihaivoji gic#nitafa cas#vuubo. Jaaboro diito imefeenevi iimaauubo. ²² Jaaneri miyam#naa coovadiina-maaiuhi: j#ino ihiimaabo miyam#naafi icat#bo Moocaaniro! noomoro.

²³ Jaasumiro Moocaani toomom#naafi diiboco chuumusuuhi Moocaanico iimuunoco diiboro agaay#ciuma#o. Jaasumiro guijeveubo j#joho uduuneri.

²⁴ Jaano ticovo Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi fahigovadi ij#begueneri.

²⁵ Jaadi Bernabemisi idud#camajequa imivuudi Jerusaleti doji#cuviro uhu-umiumisi Jua Marco onooboco satyuumisi.

13

Bernabe, Saulo Icamisi T#conih# Siicumijaa Ofoomisi.

¹ Jaanaa Moocaani iimaam#naa icauhi Antioquiari iicaja Moocaani ii-jafa#o. Jaamou diito j#bogom#naa Bernabe, Simon C#vucu onoobo, Lucio cireneobo, Manae onoobo Galilea aivoj#bo Herode* coj#ivi ifiivuubo, Saulo icamo. ² Jaamo safucu igaivuumo Moocaanima machut#mo iimaacasiuunoro. Jaamo machut#mo Moocaanima ihiimaumaaca Moocaani Gaija nuuhi: Bernabe, Saulo icam#sico ijeevadi uudi mudugaacu diit#sico toono dud#camajeejaa ucuuhuvaunojaago, noonoro.

³ Jaanegui saatoho j#bogom#naa machut#mo Moocaanima ihiimaauunobu-unati ihuseneque diit#sihall#ivi ificumoro diit#sico galluumo.

J#bogom#naa Chipre Chugaivi J#beguehi.

⁴ Jaam#sico Moocaani Gaija agallunegui Bernabe, Sauloma icam#si fuuhi Seleucia cuumivi. Jaama#oti muuairi fuum#si Chipre chugaivi.

⁵ Jaam#si Salamina cuumivi #futuudi judiom#i sinagogajanofa#o Moocaani iij#ico j#beguehicaum#si. Jaam#sima Jua Marco onoobo fuuhi diit#sico ihamusuqui. ⁶ Jaamo tuchugairiro efeehicamo Pafu cuumivi ifutuuhi. Jahi

* **13:1** Herode Antipa onoobo. Mc 6.14; Lc 3.1; Hch 4 22.

atyimeumo judiomioobo BarJesu onoobo maaimoco. Jaabo bañihicauhi: Uujoho Moocaani iimaaminaafi, nooboro. ⁷ Jaamaaimo Sergio Paulo onoobo aivoj#bo fanoovaco gaajaabo cojiri icahicauhi. Jaabo ihaivoj#bo cuuhuvauhi Bernabe, Saulo icamisico Moocaani iijico iguubuqui. ⁸ Jaarunaa tomaaimo griego iijiri Elimas onoobo diitisico jenaauhicauhi ihaivoj#bo imiyaavugujiruneguiha. ⁹ Jaanegui Saulo icaruubo Pablo onoobo Moocaani Gaija ijeeb#faño gahaficin#bo diiboco imino ih#finicuboro nuuhi: ¹⁰ ;Bañifiraminaafi iji seemene idiicaabo, idiimit#bo miyaano j#heveminaafi idiicaabo! Iticovoji Moocaani j#haico, ¿collihi suufenit#bo ciryu ciryu moon#boro diicahicahi? ¹¹ Jisu ico Moocaani use aamiji dihaalli# ico ijaabavequi. Jaabo nihiba seseque atyimet#bo diicahi guenenene, nooboro.

Jaasumiro c#vono diibedi minifutuuno aimuufaibadi. Jaaneri dud#vi icaubo. Jaanegui saatohoco guinuubo ihuseti agaayicimoro diiboco isatyequi. ¹² Jaanoco ihaivoj#bo aatyimeuboro miyaavugui. Jaaboro Moocaani iijico ij#bogonoco uguubuuboro eetyehicauhi.

Pablomi Pisidia Jiinjeri Iicano Antioquiavi Ifetehi.

¹³ Jaadi Pablomi ij#camaaimoro Pafo cuumiti ufuumo ifutuuhi Pergevi Panfilia jiinjeveri. Jaamañovi Jua Marco onoobo diitisico ejeevesuuboro uumiuhi doj#cuviro Jerusalevi. ¹⁴ Jaanobuunati diitisi Pergeti fatyuuhi Antioquiavi Pisidia jiinjeveri. Jahi judiom# jaguisisumi sinagogajafaño ufuumisiro cas#vutumisi. ¹⁵ Jaadi Moise taj#ba aameneque, bu Moocaani iimaaminaa aameneque icano emeeciudi sinagogaja aivojito ataj#baunegui dilluumo: Fañi, fagoj#bogoma mihicahachij# miyaminaadi jisu mihiimaa, noomoro.

¹⁶ Jaanegui Pablo aga#iivuuboro ihuseri faguubo ll#vi iicaqui. Jaaboro nuubo: Israel miyaminaa muguubu; am#hai tolliro Moocaani jeecevominaa. ¹⁷ Moocaanico am#hai Israel cuumiminaa mimiyaavogoo moheedeeteque icuhi. Jaaboro diitoti ajashuti cuumi eetavuubo siicumifeenevi Egiptori iicausumi. Jaadi toojiinijeti imityari diitoco iinusuboo. ¹⁸ Jaadi Moocaani miimisii# ticovovi ficabano sicahigo diitoco jaabicuhi. ¹⁹ Jaaboro sahuse juugahuseti miicumii# icano jiinije miyaminaaco Canaan jiinjeveri ifinisuboro moheedeeteque ijiinjeneque acubo. ²⁰ Jaadi cuatro ciento cincuentadi ficabavabuunati diitoco fagominaafeenedi taj#bahicaubo. Jaanobuunati Moocaani iimaaminaafi Samuel iicausumi ²¹ Moocaanico dilluumo aivoj#boti diitoco ihaciqui diitoco itaj#bahicaqui. Jaanegui Moocaani diitoco acuhi miimisii# ficabanohachuta ticovovi aivoj#boti Saul onooboco Sis onoobo achico, Benjamin cuumiooboco. ²² Jaadi Moocaani Saulco ihaivoj#ti gañ#uhi. Jaaboro aivoj#boti Davidco ficuubo. Jaaboti Moocaani nuuhi: Isai achi Davidco atyimehi: Tajeebi# onoobadi iicaaboco uujoho iimogobadi iicajiiboco, nooboro. ²³ Jaabo David iyaachim#haidoobou Jesu, Moocaani Israel cuumiminaaco itaajasuqui ificuubo diibo unuubadi. ²⁴ Jaabo Jua Jesu saautinaacaro j#beguehicaui paryi Israel cuumiminaaco: Minitisuquimaaje am#hai eedehefifico mejeevesumoro, nooboro. ²⁵ Jaabo Jua ij#bogoco imivucuujino fiitino nuubo: Am#hai uco diiborucu, noomoro mehesicin#bo icatihu. Tabuunati saajiibo tajanaanic#vi iicaabo. Jaabovi ifototihu diibobadi sihid# jeevahi. Jaabou, diibo t#haipaaje duujeque isinaayujiruunova, nooboro.

²⁶ Jaamo am#hai tañahabomi Abraham yoto seeme mihicamo, tolliro am#haifeene siicumimoto Moocaanico mejeecevomo icano. Am#haidi iicano jino taajasuj#bogo. ²⁷ M#ro Jerusaleri icamo paryi ihaivoj#toma Jesuco gaajautihi, Moocaani iimaaminaa aameque fahij#varo jaguisisumi ifin#cirumo gaajahicautimo. Jaamoro diitoro Jesuco iguijeniguusumi

toohaamefaño onoonoco miyaavusuumo. ²⁸ Toonohalliti agaicaaujirunoco diibovi aatyimeutinegui Pilatoco dillumo diiboco igaicaauqui. ²⁹ Jaamoro diiboti aamefaño onoobadi iicacuusumi ihmohobujeti iniitusuumoro ciumo. ³⁰ Jaaruuboco Moocaani guijevafañoti buheetesuhi. ³¹ Jaabo guenene fucuva jafevehicaubo diiboma Galilea jiinijeti Jerusale cuumivi ufuumovi. Jaamo diito jisumi diiboti miyaminaaco jibeguehicahi.

³² Jaamo mihai amhaico mijibeguehicahi iimino jibogoco Moocaani moheedeeteque unuunoco. ³³ Mihi diito iyaachimihai mihicamedi diibo unuuno miyaavehi Jesuco ubuheetesuubo Salmo onohaamefaño capitulo dos onoobadi: Hijo taseemene jifucu uubadiro idiicaabo, noonoro. ³⁴ Moocaani diiboco ifi tuucitino iicaqui ubuheetesuujinoco jilli nuubo. Jaabo ico uujoho aciji Davidco unuunoco, nooboro. ³⁵ Jaabadiro bu Sisalmovi noono: Agaijibo dijeecivominaafi ifico deevesujitih i tuucitino iicaqui, noonoro. ³⁶ Jaabo David isumiotoco imino moonubo Moocaani onoobadi: Jaabo iguijeveuboco iheedete cojivi ciumo. Jaabo tuucihu. ³⁷ Jaanoti Moocaani ubuheetesuubo tuucitih. ³⁸ Jaanegui fañi, magaaja diibo Jesufenedi imiti buusuco amhaico mijibogonoco. ³⁹ Mihi Moise tajibaco omoonirumo taajatimo iicahicamo paryi Jesuco imiyaavogomo diibofañodi taajaji. ⁴⁰ Jaanegui imino mehesicini; Moocaani iimaaminaa jilli unuuno amhaihallivi icadino:

⁴¹ Memeeci amhai dejecuminaa, majabafitomoro mifinicini uujoho Moocaani iicaabo amhai mihicasumi sihidi ejeevanoco eetaveji. Jaarunoco saatoho amhaico jibogorunoco miyaano meneejitirahi, onono.

⁴² Jaadi Pablomisi inahaboniminaama judiomi sinagogajati ihinuunomoco judiomi icatimo nuuhi: Sijaguisivi jei mihaico siino mijibogo, noomoro.

⁴³ Jaadi Pablomisi jahisivi iinuucuumisi dojicuti fuumo sihidi judiomioto, siicumio miyaavogominaa icamo. Jaamoco diitisi fajinihicauhi: Moocaani imihijiguiinoro mihica, sefano noomisiro.

⁴⁴ Jaadi sifoo jaguisivi fiiticuujiruno faacuumiro ufuuno Moocaani iijico iguubuqui. ⁴⁵ Jaanegui judiomi sihidi miyaminaa ufuunoco aatyimeumoro diitohalliti Pabloco jibeveuhi. Jaamoro Pabloco ejenaumoro dejecuhicaumo. ⁴⁶ Jaarunaa Pablomisi igototimisi nuuhi: Iticoni amhai judiomico Moocaani iijico mijibeguejirahi. Jaarunoco magaayicitimoro ifinijitino ifi-ima mihicagotih. Jaanegui amhai cojiti siicumiotojaagoviro mefeaji, noomisiro. ⁴⁷ Jilli nooboro Moocaani mihaico tajibauhi:

Ico ficuuhi faajiinijeminaahallivi judiomi icatirumoco gaajasuqui. Amhaifeedeni taajasujibogoco jiinijejinibaacivi galluuji, nooboro.

⁴⁸ Jaanoco siicumiototo uguubuumoro imo imo minifutuuh. Jaamoro: Moocaani iiji aivo imihi, noomoro miyaavuguumo, paryi fiivo ifima iicaqui icicuumo. ⁴⁹ Jilli paryi toojiinijevi Moocaani iiji jibogocafutuuh.

⁵⁰ Jaarunaa judiomi iimaacasiuhi Moocaani iija gaigoomi obocifimoma, tuucuumio gaifiimi obocifimo icamoma. Jaamoro ticonihu Pablomisico jibehevemere idaasuno omooniumo. Jaamoro diitisico toojiinijeti gañuumo.

⁵¹ Jaanoma iicaumisi diitohallivi itihaijaaje jiinico tatumisi toono jibogobadi icano. Jaamisiro Iconio cuumijaa fuumisi. ⁵² Jaarunaa Cristotaco ejeevesuumo imo imo icauhi Moocaani Gaija ijeebinofaño iicaumaño.

14

Pablomisi Iconio Cuumivi.

¹ Jaadi Iconiovi Pablo, Bernabe icamisi judiomi sinagogajafaño fuuhi. Jaamisiro jibeguehicauhi. Jaanoco sihidi miyaavuguumo judiomi

griegomioto icamo. ² Jaarunaa saatoho judiomî imiyaavuguutîmo siicumiotoco esaayusuuhi inahabomîco ijîhevequi. ³ Jaarunoco igototîmîsi tuucuumivî gueenene icaumîsi Moocaaniti jîbogomîsiro. Jaabo Moocaani iimihusetî ihiimaanoco miyaavugusuhicauhi ifusunoco, sihidi ejeevanehejeque icano omoonîhicanofeenedi. ⁴ Jaarunaa tuucuumio miyamînaa dugaacîniuhi saatoho judiomîjaagodi, saatoho minîsumînaajaagodi icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomî, siicumio icano aivojîtoma jîcucasiuhi diitoco idaasuno omoonîmoro guisibaneri ihaamîqui. ⁶ Jaanoco Pablomîsi agaajacîumîsiro gaauhi Listra, Derbe icanovî, Licaonia jîinjê ufocono cuuminovî icano. ⁷ Jahî tollîro taajasubogoco jîbeguehicaumîsi.

Listra Cuumivî Pabloco Guisibaneri Aamîmo.

⁸ Listra cuumivî icaubo saafi ifiivuunotîro igotîbo iicaubo. Jaabo gîcîniuhi igotîbo itîhai iimiutîneri. ⁹ Jaabo Pablo iimaanoco imino guubunîcîhicauhi. Jaanegui Pablo diiboco imino emeciubo gaajacîuhi: Uujoho buheejî, nooboro imiyaavuguunoco. ¹⁰ Jaanegui Pablo sefano nuuhi: ¡Sano ticovoro ditîhaihallivî dulleeve! nooboro. Jaanegui sefano casîniivuubo.

Jaaboro îgooboro fuubo. ¹¹ Jaano Pablo omoonîunoco miyamînaa aatyîmeumoro sefano coovadiivuumo Licaonia ijîrî: ¡Diosmî, miyamînaa ifibadî ifiivotomoro mojaago niitehi! noomoro.

¹² Jaamoro Bernabeque Jupiter neehicaumo. Jaanotî Pabloco Mercurio neehicaumo, diibo ijîbeguehicauneguiiha. ¹³ Jaanegui Jupiter sacerdote Jupiterque iimehicauja cuumi imegari iicaja abajaabo sivauhi niivîmîco deecaneri imino iimibachuhicauboro. Jaamîsico sihidi miyamînaa diitîsico iimomoro jeeçivuuçirumo iniivîmîco agaisiraicîumoro. ¹⁴ Jaanoco iminîsumînaatîsi Bernabemîsi agaajacîudî igaachehunoco agallicumîsiro jîcafutuuhi miyamînaafeenedi coovadiicînimîsiro: ¹⁵ Amîhai, ¿collîhi tollî momoonîhi? Amîhaibadîro mîsi miyamînaatîsi, tooneguiiha mîsi masaahi. Tollî iicaneheje jîhovonehejeque mejeevesuqui. Jaamo idîbboro Moocaani iicaabojaago miminifetequi, niquejeque, jîinjêjeque, muuaiñoco icano paryî faabohoco ifiivusuubojaago. ¹⁶ Sîicîjenaha Moocaani paryî cuumîmînaaco ficuuhi iimogobadî iicaqui. ¹⁷ Jaaruubo fahîijîvaro: Uujoho iicanoco igaaajaqui, nooboro imino moonîbo, niijabaco aigusuubo, basutaaco noovasuubo, machuhîjîdînoco acîbo imo imo mîhicaqui. ¹⁸ Jillî noomîsiro diitoco faguumîsi. Jaarunofaño suufenîutîrumo iniivîmîco agaisiraicîmo diitîsico ijeeçivequi.

¹⁹ Jaanaa gaseumo judiomî Antioquia, Iconio icanotî. Jaamo tomaño miyamînaaco diitîsîhallivî abañîumo miyaavugusuuhi. Jaamoro Pabloco guisibaneri aamîuhi. Jaaboco: Fine guîjevecuubo, noomoro tuucuumitî buhîgovî iguîiyîcîumoro gañîjeuhi. ²⁰ Jaabohallivî Cristota igaivuuhi. Jaanaa Pablo agañîivuuboro siino tuucuumîfaño fuuhi. Jaano sesevedî Bernabema Derbe cuumivî fuumîsi.

²¹ Jaacuumivî taajasujîbogoco jîbeguehicaumîsi. Jaadî sihidi Cristota iicacuudî dojîcuvîro uumiumîsi Listra, Iconio, Antioquia icanovî.

²² Jaacuumîjevî Cristota iicaumoco quehecutusuumîsi. Jaamîsiro fajînihicaumîsi quehecuno miyaavogofaño iicaqui. Moocaani aivojîfaño mefejimoco idaasuno moonîjîmo, noomîsiro. ²³ Jaamîsiro Moocaani iijanohallivî iquillahutotî ficuumîsi. Jaadî machutîmo Moocaanima iimaahicaumo Moocaanico imiyaavuguudîmohallivî Moocaani iteemequi.

Pablomîsi Siino Uumîhi Siria Jîinjêri Iicano Antioquiavî.

²⁴ Jaanobuunatî fatyuumîsi Pisidia jîinjêfeenedi. Jaamîsi ifutuuhi Panfilia jîinjêvî. ²⁵ Jaamîsiro Perge cuumivî jîbeguehicaumîsi. Jaadî fuumîsi

Atalia cuumivi. ²⁶ Toonoti ijicafutumisiro muuairi fuumisi Antioquiavi iticoni diitisico Moocaani imihijifañodi idudicamaaiqui ificucuumivi. Jaanoco toono imivucuumisi. ²⁷ Jaamisi Antioquiavi agaseudi igaiyiciumisi paryi Cristotaco. Jaamisiro jibeguehicaumisi paryi Moocaani diitisima omoonihicaunoco judiomi icatirumedi Moocaani iguhugaco faayiciuhi diito imiyaaveguequi. ²⁸ Jaamañovi Pablomisi guenene icauhi Cristotama.

15

Jerusalevi Igaivuumo.

¹ Jaasumi saatoho Judeati Antioquiavi ufuumo inahabomico jibogomoti ticoni uhi: Mataajaqui iticoni amihai meeheque miquticiji Moise atajibaubadi, noomoro. ² Jaamoma Pablomisi sihidiro idillucasiumisiro jenaucasihicauhi. Jaanofeenevi Pablomisico ficuumo saatoho icano Jerusalevi ifeequi minisuminaama, Jerusalemi iicaja Moocaani iija quillahutoma tobogoco ihiimaatequi.

³ Jaamoco Antioquiari icamo Cristota agalluumo fuuhi. Jaamo fatyuuhi Fenicia jinije, Samaria jinije icanofenedi. Jaamo inahabomico jibogomoro feehicauhi siicumimoto icarumo iheedehijico ejevesuumoro Moocaanico agaayicumoco. Jaabogoco uguubuumoro sihidi imo imo icaumo.

⁴ Jaanaa Pablomisi Jerusalevi ifutumisico paryi Cristota, minisuminaa, iquillahuto icamo imo imo diitisico gaayiciuhi. Jaamoco diitisi jibeguehicauhi Moocaani diitoma omoonihicaunoco. ⁵ Jaarunaa saatoho fariseomiototi imiyaavuguumo ujulleveuumoro nuuhi: Imijiruno tolliro judiomi icatirumo imiyaavogomo meeheneque miquticino. Jaamoro mataajibano Moise atajibaubadi iicaqui, noomoro.

⁶ Jaanegui igaiivuumo paryi minisuminaa, iquillahuto icamo toonoco ihi- imaaqui. ⁷ Jaanoco sihidi ejenaucasihicaunobuunati Pedro agañiivuboro diitoco nuuhi: Tañahabomi, amihairyo magaajacuuhi iticoni uco Moocaani icuhi amihafeeneti, taajasujibogoco judiomi icatirumoco jibeguequi jaamo imiyaaveguequi. ⁸ Jaabo Moocaani famoo jeebinocoro agaa- jaabo ifusuuhi tolliro diito agaayicunoco Igaijaco aaciunofenedi mihai- iicaubadiro. ⁹ Moocaani diitoco mihaihañoti guinovici futihi. Jaamo jeebinoco niticuubo diiboco imiyaavuguumo. ¹⁰ Jaamo ¿collihi amihai mimiyaavogotihim Moocaani omooninoco? Jaamoro jito imiyaavogomohallivi obocitajibaco mificuuhi, moheedeete, mihai icarumo meheetave- jitirunoco. ¹¹ Jaanoco diitobadiro mihai mataajajinoco magaajahi Jesucristo imihijifeenedi.

¹² Jaanegui famooro illivuumoro Bernabemisi jibogonoco guubuniciumo gaajataco, ajabafiranehejeque icano diitisifeenedi Moocaani omoonihicaunoco siicumiotofeenevi. ¹³ Jaanoco ihiimaaunobuunati Jacobo nuuhi: Tañahabomi, uco muguubunici, nooboro. ¹⁴ Simon Pedro mihai iicaubadiro jibeguehi, iticonibo Moocaani judiomi icatirumoti iyototi icinoco.

¹⁵ Miro jilli noono Moocaani iimaaminaa acaatinuno: ¹⁶ Jinobuunati uumiji. Jaaboro siino gañiyiciji aacutuuja David iijaco. Aacutuunoco siino iimibachuuboro eetaveji. ¹⁷ Jaano coovoto paryi Moocaanico iguinequi paryi jinijeminaa tamomoco ijeecivequi icano. ¹⁸ Jilli noobo Moocaani jinooco agaajasuubo sicijetiro.

¹⁹ Jaanegui uujoho amihai neehi: Judiomi icatimoco gañuhusuno momoonidino iheedehijico ejevesucuumoro Moocaanijaagoviro iicacuumoco. ²⁰ Imicuujino aameque macatinihaamefaño jilli meneeji: Jjinita jeevivoco deetavucuumo, saatohoba ataabavatimo buhigueejeedi

gaigoomima icadino, bu asimico udusuucineri amacanisumehejeque duucuudimo, t̄ijohoco aducuudimo. Jilli noomoro ²¹ faacuumivariro icamo s̄icijetiro Moise taj̄ibaco ij̄ibeguehicamo sinagogajanofaño fahij̄ivaro jaguisifucuva ticovoocivi, nuubo Jacobo.

²² Jaanegui minisuminaa, quillahutomihai, paryi Moocaani iijaminaama ihiimaacasiunoro saatohoti ifeeneti icuhi. Juda icaruuboco Barsaba eneehicaubo, Sila onoobo aivo diitofeeneti imiyaamisi iicamisico icumo Pablo, Bernabe icamisima Antioquiavi igalluui. ²³ Jaamoma aameque galluumo: Mihai minisuminaa, quillahuto, paryi monahabomi icamo moojico magalluui, monahabomi judiom iicatirumo Antioquiari, Siria, Cilicia icano j̄inijeri iicamojaago. ²⁴ Mihai muguubuhi jimañoti saatoho ofoomovaha amihaiico ihiimaari gañuhusuno moonihicahi mihai mataj̄ibatimo. Jaamo amihaiico mitasuhicahi: Amihai meeheque miqutici. Jaamoro Moise ataj̄ibabadi mihica, eneehicamo. ²⁵ Jaanoma mihicamo sabadiro monoomoro moofeeneti saatohoti mihicahi amihaijaa magalluui magaijino nahabomisi Bernabe, Pablo icamisima. ²⁶ Jaamisi ñihicunofeenedi ifiico ficuui Jesucristo momohalliti. ²⁷ Jaanegui amihaijaago magalluui Juda, Sila icamisico. Jaamisi amihaima ihiimaamisiro imino amihaiico j̄ibeguejimisi. ²⁸ Jilli Moocaani Gaijadi imino, mihaidi imino icano janaanici siinoco amihaiico mataj̄ibatimi. Jino idinocoro amihaiico menehi: ²⁹ H̄initaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro udusuucineri amacanisumehejeque muduudino, t̄ijohoco mahaduudino, saatohoba ataabavatimo jahisihijedi gaigoomima icadino. Jilli mihicahachiji imino momooniji. Tahimino mihica, noomoro.

³⁰ Jaamoco agalluumo fuuhi Antioquiavi. Jaamañootoco iigaiȳicumoro toohaameque acuhi. ³¹ Jaahaameque inahabomi emeeciunoro sihidi imo imo minifutuui toohaamefaño diito ajacusunoco aatyimeunoro. ³² Jaamisi Juda, Sila icamisi Moocaani iimaaminaatisi icauhi. Jaamañoinahabomico sihidi iijiri afaj̄inimisiro diitoco quehecutusuuhi. ³³ Jaanobuunati gueenene iicauno njequeti inahabomi diitoco galluui: Sajeeb̄ima mofoo, noomoro doj̄icuviro diitoco agalluumojaago. ³⁴ Jaarunaa Sila toonoviro fitafutuui.* ³⁵ Tolliro Pablo, Bernabe icamisi Antioquiavi fitafutuui. Jaamo sihidi saatohoma j̄ibogomoro icahicauhi Jesucristo j̄ibogoco.

Pablo Siino Allinhi H̄ibogotoobo.

³⁶ Jaanobuunati goovacuitnoti Pablo Bernabeque nuuhi: Maha siino faacuumivavi monahabomico memeecequi, ¿naa milli iicamo? nooboro.

³⁷ Jaanegui Bernabe satyujirahi Jua Marco onooboco. ³⁸ Jaarunaa diibo diitisico Panfiliavi ejevessuuboro uumiui diitisico idudicamaajeque amusut̄ibo. Jaaneguiha, Pablo diiboco imuguut̄ihi asatyunoco. ³⁹ Jaanoco sihidi ejenaucasiunoma iicaumisi dugaavocasiuhi. Bernabe Marcoma ij̄icafutumisiro Chipre chugaivi fuuhi. ⁴⁰ Jaanoti Pablo Silaco icuboma fuuhi Moocaani imihij̄ifañodi inahabomi agalluui. ⁴¹ Jaamisi fatyuui Siria j̄inije, Cilicia j̄inije icanofeenedi inahabomico quehecutusumisiro Cristotaco.

16

Pablomisiima Timoteo Gataavehi.

¹ Pablo, Sila icamisi ifutuui Derbe, Listra icano cuuminovi. Jahi atyimeumisi miyaavogominaafi Timoteo onooboco miyaavogominaago judiomio gregiooboma iicaugo achico. ² Jaaboti inahabomi Listrari, Iconiori

* **15:34** Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

icano iicaumo imino iimaahicauhi. ³ Jaaboco Pablo imuguuhi diitisima igataavequi. Jaaboro iimeeheque quiticisuhi tahi iicaumo judiom iimugu-ujitiruneguiha famooro diibo caani griegoobo iicaunoco agaajaumaño. ⁴ Jaamisi faacuumivafañodi ufuumisi inahabomico jibogomisiro feehicauhi Jerusaleri iicaumo minisuminaa, iquillahuto icamo diitico unuubadi. ⁵ Jaaneri paryi Cristota quehecumo minifutuuhi miyaavogofaño. Jaaneri Cristota fafucuvaaciviro guiraatomoro feehicauhi.

Pablo Macedonia Jiinjeominaafi Gaijaco Atyimehi.

⁶ Jaanaa Moocaani Gaija jibugusuutihi Moocaani iijico Asia jiinjevi. Jaanegui fatyuumo Frigia, Galacia icano jiinjefeedi. ⁷ Jaamo ifutuuhi Misa jiinjejinivi. Jaamañoti esamaaiumo Bitinia jiinjevi ifeequi. Jaarunaa Jesu Gaija imuguutihi. ⁸ Jaanegui Misa jiinjefeedi sanoticovoro afatyumo ifutuuhi Troa micuvi. ⁹ Jaamañovi Pablo fucu gaijafaño atyimeuhi macedoniaaminaafi julleeciniboco. Jaabo diiboco neehicauhi: Macedonia jiinjevi disaa. Jaaboro mihaiico daamusu, nooboro. ¹⁰ Jaanoco Pablo aatyimeunegui mihimibaivo Macedoniavi mefeequi: Fine Moocaani mihaiico coovahi tahi taajasubogoco mijibeguequi, munuui.

Pablo Filipo Cuumivi.

¹¹ Jaadi Troa micuti mijicafutumoro sanoticovoro mufuumo mihifutuuhi Samotracia chugaivi. Jaano sesevedi mihifutuuhi Neapolis micuvi. ¹² Toonoti mufuui Filipovi Roma cuumi Macedonia jiinjeri iicacuumi imiyacuumivi. Jaamañovi gueenejisuno mihicauhi. ¹³ Jaamo jaguisifucusumi tuucuumiti jahisivi mufuui muuajinivi tomañovi Moocaanima ihiimaanicimañovi macasivuumoro Moocaani iijico mijibuguuhi gaigoomi igaivuumoco. ¹⁴ Jaamotiu saafigo Lidia onoogo Tiatira cuumiogo. Jaago iiminoono gaachehunoco tfaihiba iicacheunoco naajehicaugo. Jaago Moocaanico ejeecivehicaugo mijibogonoco guubunichicauhi. Jaago jeebico Moocaani faayicuihi Pablo ijibogonoco imino iguubuniciqui. ¹⁵ Jaago paryi iijaminaama nitisuquimaaiugo. Jaagoro mihaiico neehicauhi: Miyaano uujoho Cristotahe icahachijji taajafa masaamoro mihicava, noogoro mihaiico iijavi fiitui.

¹⁶ Jaanaa safoono Moocaanima ihiimaahicaumañovi mufuumo mahatyimeuhi saafigo bagocajaco. Jaagofañoti gaajaci iji gaajachicauhi. Jaaneri diigo abajato sihidi nihibamico gaayichicauhi diigo agaa-jacinohallivi. ¹⁷ Jaago mihai Pabloma mufuumo dojicuti fuugo coovadiicinigoro: Jito Moocaani caamovohi iicaabo jeevivominaa. Jaamo amihaiico taajasu jihaiico jibeguehi, noogoro feehicaugo fahijivaro.

¹⁸ Jaanofeene Pablo agañuhusuvuboro dojicuviro diigojaa acafesaavuboro igaaajaci ijico nuubo: Jesucristo momofeenedi ico tajibahi. Diigofañoti diino, nooboro.

Jaasumiro diigoti ihiji iinuui.

¹⁹ Jaanoco diigo abajato atyimeuhi diigofeenedi nihibamico chicaurumo hicicujitinoma icamo Pablomisiko agaayicumoro satyuumo aivojitojaago naajetehasifeenevi. ²⁰ Jaamisico fagominaa imega ifutuumoro nuumo: Jitisi judiomisi iicamisi muucuumico gañuhusuno ñaaisuvahi ijibegueneri. ²¹ Jaanoco mihaii magaayicimoro minisugotihii romanomi mihicamaño, noomoro.

²² Jaanoma iicamo sihidi miyaminaa Pablomisijaa sifiratuuhi. Jaanegui ifagominaa tajibauhi igaachehunoco ujujuucumoro diitico imeñeri ihaamiqui. ²³ Jaamisico sihidi ahaamihicaumoro civojafaño ficuumo. Jaamoro itoominaafico tajibaumo imino iteemequi. ²⁴ Jaanegui

itoomominaafi diitisico aivo fañoomecufa iicauhimonobafaño cuhufono jiihacuui.

²⁵ Jaafucu fucufeene Pablomisi Moocaanima ihiimaamisiro Cristo masinoco masivahicauhi. Jaanoco sacivojaminaa guubunichicauhi.

²⁶ Jaanaa imimañobati sefano icivoja nicuta maryibauhi. Jaaneri paryi icivoja guhugano faayanamaaiuhi, bu icivojaminaa sisita ijigaiñehino sinanamaaiuhi icano. ²⁷ Jaanaa itoomominaafi aacuuboro meecurunaaca paryi icivoja guhugano faayiciniuhi. Jaanoco itoomominaafi aatyimeuboro ihaamigaco guiyiciuhi ifico iinoro igaicaauqui: Paryi fine icivojaminaa gaacuui, nooboro.

²⁸ Jaarunaa Pablo diiboco sefano nuuhi: Milli difico moonidino. Famooro mihicahi, nooboro.

²⁹ Jaanegui itoomominaafi cuughuoco dilluui. Jaaboro goovano jicafutuubo icivojafaño sihidi vivivi iigutuuboro Pablomisiguiino memuiivutuubo. ³⁰ Jaanegui fañoomecuti diitisico ihiinusuboro nuubo: Aivojitisi, ¿milli uujoho mooniji niquejefaño taajaqui? nooboro.

³¹ Jaanegui diitisi iimusuhi: Aivojibo Jesucristoco miyaavogo. Jaabo taajahi paryi diijaotoma, noomisiro.

³² Jaamisiro diiboco paryi iijaotoma jiibuguumisi Moocaani iijico. ³³ Jaafucuro itoomominaafi diitisico ahaamihicauno tujaavonoco nituubo. Jaadi paryi iijaminaama nitisuquimaaiumo. ³⁴ Jaadi diitisico iijajaago asatyuboro machusuubo. Jaabo paryi iijaminaama imo imo icauhi Moocaanico imiyaavuguuneri.

³⁵ Jaanaa fucuro ifagominaa sisiminaaco galluui icivoja toomominaafijaago diitisico isinaayuqui. ³⁶ Jaanegui itoomominaafi Pablomisiko nuuhi: Fagominaa uco tajiihahi amisiko sinaayuqui. Jaanegui sajeebii mihiinucu, nooboro.

³⁷ Jaarunaa Pablo isisiminaaco nuuhi: Misi romanomiotisi mihicamisico miyaminaafeenevi ahaamihicamoro. ¿Misiivi iimitinoco aatyimetimoro misico toovono sinaayujirahi? Jaafa iinoro asaamoro misico iinusuvamo, nooboro.

³⁸ Jaanoco isisiminaa ufuumoro ifagominaaco jiibugutuui. Jaanoco romanomiotisi diitisi iicaunoco uguubumoro sihidi iguutumo. ³⁹ Jaanegui ufuumoro diitisi toonoco iimibachujeumoro diitisico iinusumo. Jaamoro diitisico: ¿Jicuumiti collihi mufuucuutii? nuumo. ⁴⁰ Jaadi icivojafañoti ihiinuudi Lidia onogo iijajaa fuumisi. Jaamisiro inahabomico emecijeudi diitoco equehecutusumisiro tuucuumiti fuumisi.

17

Tesalonica Cuumivi Ñaaivomo.

¹ Jaanaa Pablomisi Silama ufuumisi Anfipoli, Apolonia icano cuuminofeenedi afatyumisi Tesalonica cuumivi ifutuui judiomii sinagogaja icamañovi. ² Jaajafaño Pablo ijeevamaje iicanicibadi sinagogajafaño feehicauhi mijaguisici, sajaguisi idiiño fucuva diitoma iimaahicaubo. ³ Jaabo Caatinihaamefañodi diitoco jiibeguehicaubo Cristo idaasuno iicauboro iguijevebe ubuheeteunoco. Jaaboro diitoco neehicaubo: Diibo jaani Jesuco uujoho amiihaico jiibeguehicaui. Jaabo diibo Cristo, nooboro.

⁴ Jaanoco saatoho judiomiti imiyaavuguumoro Pablo, Sila icamisijaa minifutuui, tolliro sihidi griegomi Moocaanico ejeecivehicaumo miyaavuguui, bu sihidi ajashutino obocifino gaigoomi miyaavuguui icano. ⁵ Jaanoma iicamo judiomii imiyaavuguutimo ataaquivuumoro

iimitino gaifimico iigaiyicimoro tuucuumico gañuhusuno ñaaismo. Jaamoro Jason onoobo iijaco cabociumo Pablo, Sila icamisico agaayicimoro miyaminaaco ihaciqui. ⁶ Jaarumo Pablomísico aatyimeutinégui toojao abajaabo Jason nooboco satyuumo saatoho inahabomima tuucuumi aivojitojaago. Jaamoro sefano coovadiivuumo Pablomísiditi: Jito faajiinijequere rugueenimoro efehícamo juu gasecuuhi. ⁷ Jaamoco Jason iijafaño ficuuhi. Jaamo famooro romano aivojibo* tajibaco imino moonitimo: Sifi aivojibo icahi Jesu neehicamo, noomoro.

⁸ Jaanoco paryi miyaminaa aivojito icamo uguubuumoro sihidí ñaaivuumo. ⁹ Jaanegui Jason, bu saatoho icamo fagomijaago inihibamíco ificumoro iinuuhi.

Pablomísi Silama Berea Cuumivi.

¹⁰ Jaasumiro inahabomí Pablomísico fucu Berea cuumivi galluuhi. Jaadi tahí #futuumisiro judiomí sinagogajafaño fuuhi. ¹¹ Jaamo tomaño judiomí Tesalonica cuumiri iicaumo janaaníci imihuseuhi. Jaamaño Moocaani iijico imino agaayicimoro fafucuvaaciviro Caatinihaamefaño onoonoco #finíchicauhi: ¿Naa miyaanoco miihaico noomísi? noomoro. ¹² Jaamoro sihidí saatoho diitoti miyaavuguuhi. Tollíro griegomíti sihidí gaigoomi obocífimo miyaavuguuhi, bu sihidí gaifimí icano. ¹³ Jaanoco Tesalonica judiomí Pablo tollíro Bereaví Moocaani iijico ijibogonoco uguubuumoro tahí fuuhi. Jaamoro tomaño miyaminaaco ñaaísutuuhi. ¹⁴ Jaarunaa Bereari iicaumo inahabomí Pabloco goovano galluuhi muuajiniví ifeequi. Jaanoti Sila, Timoteo icamísi Bereaví fitafutuuhi. ¹⁵ Jaamo Pabloma ufuumo diiboco satyuuhi Atena cuumivi. Jaamo uhuumiumoco Pablo nuuhi: Sila, Timoteo icamisico mijibogo goovano tajaa isaaqui, nooboro.

Pablo Atena Cuumivi Icahi.

¹⁶ Jaabo Pablo Timoteo, Sila icamisico Atenati ootomoobo atyimehicauhi faacuumifañoro injínta iicanoco. Jaaneri sihidí #daasuvehicaubo. ¹⁷ Jaanoma iicaabo judiomí siicumíoto Moocaanico ejeecivehicaumoma sinagoga-jafaño iimaahicaubo. Jaabadiro fafucuvaaciviro goohasinofaño iicamoma ihíimaaboro feehicaubo. ¹⁸ Jaanoti saatoho gaifimí epicureo onoono jibogoco nisiquimaaihicaumo. Jaanoti saatoho estoico onoono jibogoco nisiquimaaihicauhi. Jaamo ticoníuhi Pabloma ihíimaamo. Jaamoro saatoho neehicauhi: ¿Millí fine miihaico neejiruubo, jaani ihíimaafífibó? noomoro. Jaanoti saatoho neehicauhi: Fine siomo diosmí jibogomínaafi, neehicauhi Pablo Jesu ubuheeteunoco ijibeguehicauneguiha. ¹⁹ Jaanoma iicaumo diiboco satyuumo Areopago onobaiví: Miihaico dibogo jino bojibogoco isivanoco. ²⁰ Magaajatínehejeque miihaico dibeguehícahi, ¿millí iicanehejeque neehícahi? noomoro.

²¹ Jaamo atenamínaa, siicumíjeoto icamo jinejebaco moonitimo toono iimaaríro icahicaumo bohonoco uguubuuneríro.

²² Jaanegui Pablo Aeropagobaiví diitofeeneti ujulleeveuboro nuuhi: Amíhai atenamínaa diosmí jeecívomínaa mihícamo. ²³ Míiro amíhai diosmíco mejeecivehícamañehjedí afatyooobo samañoví atyímehí, jillí noonoro acaatiníciníno: Dios Agaajaratíiboco, onoonoco. Míiro diiboco gaajatímo mejeecivehícaaboti jino uujohe iimaahícahi.

²⁴ Jaabo díibo Moocaani jíiníjeque paryí fanoova ícanoco eetavuubo. Jaabo jíiníje, níqueje ícano abajaabo. Jaabo miyaminaa eetavotajafaño ícatíibo, miyaminaa jeecívo sefari ícatíibo, ²⁵ jinejéti cuujívaachutíibo ícano.

* 17:7 Cesar onoobo.

Jaabo miñhai famoocoro fiivoco aciño, guibuhubaco majaguisiqui aciño, fanoovaco aciño icano.

²⁶ Jaabo miyaminaaco saafi tiiñotiro faacuumiva miyaminaaco fiivusuubo fanoojiñijehalliviro iicaqui. Jaaboro jino paryi mihicajisumije, mihicajimañeje icanoco ohoovooboro ficucuubo. ²⁷ Jaamo Moocanico miguiinehi dudivi mahatyimequi famoova cojiti tehesijitiruuboco. ²⁸ Jaabo Moocanifeenedi mihiguehi, mihicahi. Tolliro amñhai poeta caatiniminaafi: Miñhai Moocaani yoto, nooboro, unuubadi. ²⁹ ¿Milli bu Moocaani yoto mihicamo mehesamaajirahi, Moocaani oro eetavota, niñibami eetavota, guisi eetavota icano iicanoco? Jilli gaifimi: Jilli fine jeevaabo, noomoro ijeebiñañodi esicinimoro eheetavonoco. ³⁰ Siñijenaha miyaminaa gaajatimo iicaunoco Moocaani aatyimetibobadi icauhi. Jaanoti jisumi Moocaani paryi fahigova miyaminaaco tajibahi iimitico ijeevesuqui. ³¹ Jaabo Moocaani oovicicuuhi miyaminaaco ijaadaco aacijifucuco. Jaafucugui saafico ificubofeenedi miyaminaaco miyaajiri jaadusujiibo. Jaanoco diibo guijevefeenetu ubuheetunofañodi Moocaani gaajasucuhi, nooboro.

³² Jaanoco diito miguijevenebuunati siino mubuheetejinoco uguubumoro saatoho diiboco dejecuui. Jaanoti saatoho nuuhi: Jei cusumihacho siino toonoti muguubuji, noomoro.

³³ Jaanoma iicaabo Pablo diitoco jeevesuhiniuhi. ³⁴ Jaarunaa saatoho imiyaavuguumo diibo dojicuti fuuhi. Jaamofaño icaubo Dionisio Aeropagobavi efeeñimo bocño iicaubo, bu tolliro saafigo gaigo Damari onogo, bu saatoho icamo.

18

¹ Jaanobuunati Pablo Atena cuumiti fuuhi Corinto cuumijaago. ² Jahi atyimeubo saafi judiomioobo Aquila onoobo, Ponto jiniñeoboco, bohonoro mogaima Pricila onogoma Italia jiniñeti asaumisi gaseuhi. Tahigo aivojñibo Claudio onoobo iinusuuhi paryi judiomico Roma jiniñeti ifeequi. Jaamisico Pablo baatuuhi. ³ Jaabo diitisi ududicamaaño yomonocoro bu dudicamaaihuhi carpa iijano eetavoco. Jaanegui diitisi fitafutuubo sano idudicamaaiqui. ⁴ Jaabo Pablo fajaguisivaviro sinagogajafaño feehicaubo. Jaabo diitoma ihiimaaboro judiomí, griegomí icamoco miyaavuguhicaubo.

⁵ Jaanaa Sila, Timoteo icamisi Macedonia jiniñeti asaumisi gaseunaa Pablo judiomico jibogohigoviro icacuui diitoco foovono neehicaubo: Diiburucu Jesucristo amñhai meteemehicaabo, nooboro. ⁶ Jaarunaa diito ticovauhi diiboco jinehemere idicunoono onoomo. Jaanoma iicaabo Pablo diitojaago igaachehuco gaivirisuubo diitoco ejeevesuno jibogobadi iicano. Jaaboro diitoco nuubo: Amñhai tiiñoho amñhaihalliviro icaji, tahallivi icajitino. Jisumitiro judiomí iicatimojaagoviro fuucuui, nooboro sinagogajati iinuubo.

⁷ Jaaboro Justo onoobo Moocanico ejeecivehicaubo iijajaa fuubo sinagogaja ufequeriro icaujajaago. ⁸ Jaarunaa Crispo onoobo sinagogaja aivojñibo Jesuco miyaavuguuhi paryi ijari iicaumo iyotoma. Tolliro bu siñidi Corinto cuumiminaa uguubuumoro miyaavuguumo. Jaamoro nitisuquimaaiuhi. ⁹ Jaanobuunati Jesu, fucu gajafeenedi Pabloco nuuhi: Diiguetejirahana, suufenitibo diibogo. ¹⁰ Ñima uujoho icahi, miñhaiñooba ico milli moonijitíhi, jicuumiri siñidi tamiyaminaa iicamaño, nooboro.

¹¹ Jaanoma iicaabo Pablo fitafutuuhi Corintovi saficaba, sificabatifeenedi icano Moocaani iijico diitofeenevi jibogooboro.

¹² Jaarunaa Galion onoobo Acaya jiinijevî aivoj#botî iicaudihivî. Judiomi ijicucasiuromo Pabloco satyuumo ihaivoj#bo itaj#ba icagahallîri gicîni#ubojaago. ¹³ Jaamoro diiboco nuumo: Jaanî miyamînaaco miyaano nuusuuboro feehicahî Moocaanico siibadiro ijeecivequi taj#bafa onootibadi, noomoro.

¹⁴ Jaanegui Pablo iimaacuujiirunaa ihaivoj#bo Galion onoobo judiomîco nuuhi: Jaanî imitîno iicaaboro sitaaco imoonîruva am#hai judiomî monoonoco miyaano uujoho guubunîcîjirahî. ¹⁵ Jillî ticovo iimaano, bu ticovo momonoro, bu jillî am#hai taj#baro icano iimaanoco: ¿Millî bu uujoho moonîjirahî? Tahî am#hairyo mihimibachucasi imogotîhi uujoho tonehejerî ihiimaanoco, ¹⁶ nooboro diitoco tomañotî galluubo. ¹⁷ Jaanoma iicamo paryî griegomî, sinagogaja aivoj#bo Sostene onooboco agaayîcîuromo aamîumo Galion imefeene. Jaarunoco Galion millî nuutîhi.

Pablo Siino Uumihî Antioquiavî.

¹⁸ Jaanobuunatî Pablo toonovî guenenene icauhi. Jaadî inahabomîco ifitacuuboro Pricila, Aquila icamisîma fuumo Cencrea cuumivî. Jahigo iinigaîco cîdaubo Moocaanî unuunoco ihîfutusûqui. Jaadî ijîcafutuuumoro Siria jiinijevî muuairî fuumo. ¹⁹ Jaamo Efeso cuumivî #futuudî Aquilamîsico ificuhinîuboro sinagogajajaago fuubo. Jaaboro judiomîma iimaahicaubo. ²⁰ Jaaboco inahabomî fiitîuhi. Jaarunaa diibo imuguutîhi. ²¹ Jaaboro diitoco ifitacuubo nuuhi: Moocaanî iimogohachîijî siino uumîjî, nooboro fuucuubo Efesotî. ²² Jaabo Cesarea mîcuvî #futuudî Jerusalejaa fuubo Moocaanî iijamînaaco idillutuubo. Jaadî Antioquiavî fuubo. ²³ Jaanobuunatî guenenene nijequetî tuucuumitî fuubo siino dojîcuvîro. Jaabo Galacia, Frigia icano jiinîje cuumînerî iicamo Cristotaco quehecutusuuboro feehicauhi.

Apolo Onoobo Efeso Cuumivî J#beguehî.

²⁴ Jaasumî Efeso cuumivî gaseubo Apolo onoobo judiomîoobo Alejandria cuumîoobo iicaubo. Jaabo Caatînihaamefaño onoonoco imîno agaajauboro j#beguehîcauhi. ²⁵ Jaabo imîno j#bogocîni#uhi Moocaanî j#haitî. Jaabo imo imo foovono Jesutî j#beguehîcauhi Jua nitîcoro gaajauruubo. ²⁶ Jaabo Apolo sinagogajafaño quehecuno j#beguehîcauhi. Jaanoco Pricilamîsî uguubuumîsîro iijajaago diiboco asatyumîsîro imîno j#buguuhî Moocaanî j#haitî. ²⁷ Jaabo Apolo Acaya jiinijevî uufuujîneguî inahabomî aamusuumoro diibedi aameque caatîni#uhi. Tahî iicaumo Cristotaco ihacîqui diiboco imîno igaayîcîqui. Jaabo Acayavî #futuudî sihidî amusuhîcaubo Moocaanî imîhîijîri imiyaavuguumoco. ²⁸ Jaabo mityano judiomîco miyamînaafeenevî taajahîcaubo, Caatînihaamefeenedî diiburucu Jesu, Cristo iicanoco diitoco ij#bogoobo.

19

Pablo Efeso Cuumivî.

¹ Apolo Corînto cuumivî iicaunaaca Pablo ifagajînofeenedî ofoocînijîri fuubo Efesovî. Jahî atyîmeubo fiivaamova Cristotaco. ² Jaamoco dilluubo: ¿Am#hai Moocaanî Gaijaco magaayîcîuhi mimîyaavuguumî? nooboro.

Jaanegui diito iimusuuhi: M#hai magaajatîhi Moocaanî Gaijaco mag-aayîcînoco, noomoro.

³ Jaanegui siino Pablo diitoco dilluuhî: ¿Coyomo nitîco jana am#hai mag-aayîcîuhi? nooboro.

Jaanegui iimusuumo: Etî bu Jua initîunoco, noomoro.

⁴ Jaanegui Pablo nuuhi: Jua miyaminaaco nitihicauhi iheedehifico ejeevesuno jibogobadi iicanoco. Jaabo tolliro bu neehicauhi tabuunati asaaboco mimiyaavegueji neehicauhi Jesuditi.

⁵ Jaanoco uguubuumoro nitisuquimaaiuhi Jesucristo momofeenedi. ⁶ Jaadi Pablo ihuseque diitohallivi ificuuneri Moocaani Gaija diitohallivi niituuhi. Jaaneri diito sijijeri iimaamo. Jaamoro Moocaani iijico jibeguehicaumo. ⁷ Jaamo paryi fahuseeci motihaiti miimiicidimou.

⁸ Jaabo Pablo toonovi minihibaci, sanihiba icanohachuta sinagogajafaño feehicauhi nihicugotibo miyaminaaco jibeguequi. Jaabo ihiimaaboro miyaminaaco miyaavugusuhicauhi Moocaani aivoji iijico. ⁹ Jaarunaa saatoho mityano ifico eesicinimoro miyaavuguutih. Jaamoro Jesu jibogoti miyaminaafeenevi imitino iimaahicauhi. Jaanoma iicaubo diitoti sihigovi fuubo. Jaaboro Cristotaco icuboro satyuubo Tiraano onoobo aameneque jibeguehicajafaño. Jaamoma fafucuvaaciviro iimaahicaubo mificabaci ticovovi. ¹⁰ Jaamaño paryi Asia jinijeri iicaumo Moocaani iijico guubuuhi Jesuti jibeguehicaunoco judiom, bu judiom iicatimeheje icano. ¹¹ Jaabo Pablofeenedi Moocaani sihidi ejeevano mityaco moonihicauhi. ¹² Jaamaño filluchehuno, bu gaachehuno icaruno diibo ifivi jivonehejeque asatyeneri iguihuvameheje buheehicauhi, bu iimitino ijimi diitoti iinehicauhi icano.

¹³ Jaarunaa saatoho judiom gaifimi iguefifimo: Mihai ijimico magañifih, noomoro feehicauhi. Jaamoro Aivojibo Jesu momoco nisuumo iimitino ijimico igañiqui.

¹⁴ Jilli moonihicaumo sahuse juugahuseti miimiicidi idimo icamo saafi Esceva onoobo seeme. Jaabo judioobo, sacerdotemi aivojibou. Jaanofeene safoono ijico nuumo: Ico matajibahi Pablo jibeguehicaabo Jesu momofeenedi saafiiti dihiinequi, noomoro.

¹⁵ Jaarunaa diitoco ihiji iimusuuhi: Jesuco uujoho gaajahi, tolliro Pablo gaajacuuhi icano. ¿Jaanoti nacu mijoho amihai? nooboro.

¹⁶ Jaasumiro ihijima iicaubo diitohallivi tgaifivuuhi. Jaaboro diitoco guinonubo sefano diitoco ahaamiboro ijati gaasuubo diitoco utujaacuuboro sicaimhejeque. ¹⁷ Jaanoco paryi Efeso cuumiri iicaumo judiom, bu judiom icatimo icano agaajaumoro sihidi iguiuhi. Jaamoro Jesu momoco sihidi imehicaumo.

¹⁸ Tolliro bu sihidi imiyaavuguumeheje iticoni imitino iicahicaunehejeque jibogomoro saahicauhi. ¹⁹ Jaabadiro bu sihidi apichuco ihiimaahicaumo ihapichuno aameneque sivaumoro miyaminaafeenevi jigasuhicauhi ijaada cincuenta mildino ticovovi nihibami icanoco. ²⁰ Jilli Moocaani iiji guiraatonoro feehicauhi imityafeenedi.

²¹ Jaanobuunati Pablo fuuguuhi siino Macedonia, Acaya icano jinijejaago. Jaamañoti Jerusalevi fatyuguubo. Jaanobuunati tolliro Roma cuumivi feeji, nuubo. ²² Jaaboro Macedoniavi galluubo Timoteo, Erasto icamisi ihamusuminaatisico. Jaanobuuna diibo Asia jinijevi ifitafutuubo tomañovi guenene icauhi.

Efeso Cuumivi Ñaaisumo.

²³ Tusumi sihidi ñaaisumo Jesu jibogoti. ²⁴ Saafi Demetrio onoobo Jesuco iimogotiboro miyaminaaco fajiniubo Jesujaagodi iicatimo iicaqui. Jaabo nihibamiri eetavehicauhi diosa Diana onoogo* iija jiniitagayinoco. Jaaneri sahomonocoro diibobadi ududicamaaimo sihidi nihibamico gaayichicauhi. ²⁵ Jaamoco paryi sano igaiyicuboro nuubo: Amihairyo magaajahi

* **19:24** Griego iijiri, Artemis onoogo.

jidudicamaajehallivi sihidi miihai nihibamico magaayicihicanoco. ²⁶ Jaano icanaaca amiihairyo maatyimemere muguubuhicacuui diibo Pablo: Miyaminaa eetavomo diosmi icatimo, nooboro efeehicanoco. Jaamaño miyaminaaco: Miyaano, nuusuuboro feehicaabo. Jaano jiicumiviro icatino fahigovaviro jino Asia jiinijevi. ²⁷ Jaamaño mududicamaaje gañicafeteji. Jaabadiro bu sihidi ejeevago diosa Diana jeeçivo iija ibocima chahacuuji. Jaadi jilliti diigoco bocigucuujitirumo paryi Asia jiinijeminaa, bu paryi jiinijeminaa icamo ejeeçivehicarugoco, nooboro.

²⁸ Jaanoco uguubuumoro, sihidi sifiratuuhi. Jaamoro sefano coovadiivuumo: ¡Imino diica Diana efesiomii aivojigo idiicago! noomoro.

²⁹ Jaaneri faacuumiro añaavumoro Gayo onoobo, Aristaco onoobo icamisi macedoniaotisi Pablo gataavominaatisico agaayiciumoro satyuumo sinehejeque ihiiamaqui iigaivojafaño. ³⁰ Jaanegui Pablo diitojaa fuujirahi miyaminaama iimaqui. Jaarunaa Cristota diiboco galluutih. ³¹ Jaabadiro bu saatohe Pablo nahabovaminaa Asia jiinije aivojito iicaumo saatohoma jibogoco galluui: Diitofaño feediibo, noomoro. ³² Jaanohachuta iigaivuumo coovadiicinihicaui saatohe siibadi onono, saatohe siibadi onono icano ñaaicinihicaumo. Jaanoco sihidi samañooto gaajautimo jinejefiri fine iigaivuunoco. Jaamoro sicamañehejeque coovadiinamaaihicaumo. ³³ Jaanegui diitofeeneri iicaumo Alejandro onooboco toonoti imino jibuguumo. Jaamoro judiomii diiboco chimucumoro satyuuhi miyaminaama diitohallivi ihiiamaqui. Jaanegui imiyaminaaco ihuseri faguuruubo illivequi. ³⁴ Jaarunaa Ihalejandro judiomiiyoobo iicaunoco agaa-jaciumoro sefatumo janaaniviro famoro ocoovadiinamaaiumo, siino minocii nihiba oovo ticovoocivi: ¡Imino diica Diana efesiomii aivojigo idiicago! noomoro.

³⁵ Jaamo illivuudi tuucuumio aivojito nahaboniminaafi miyaminaaco nuuhi: Efeso miyaminaa, miro famoro miyaminaa gaajahi jiicumivi sihidi ejeevago diosa Diana caamoti Mercurio onoobot iicahigoti ihiji iniituugoco. Jaago iija abajacuumi Efeso. ³⁶ Jaanoco bu ¿miijoho tuunamaaijirahi? Jaanegui millivucu. Jaamoro imino esamaaitimoro siibadi momoonidino. ³⁷ Mi-ro jiiiti gaifimisico amiihai misivahi amiihai diosa Dianati imitino omoonimisiro idicuno ihiimaatimisico. ³⁸ Jaanoti Demetrio, bu diiboma ududicamaaihicamo icano sitahallivi ihiiamaajihachiji jaafa fagominaama toneheje imibachujafaño toonoco iimaamo iimibachucasiqui. ³⁹ Jaanoti sinehejeque mihigaivomoro mihiamaajihachiji aivojito atajibanicibadi iminoro mihigaivomoro mihiama. ⁴⁰ Jilli ñaaimoro mihicamaño jimaño jiinije aivojibo miihaiditi imitino neejirahi. ¿Jaanoco milli miihai mihiimusujirahi jino mañaainoti? nooboro.

⁴¹ Jilli nooboro diitoco llicaruubo.

20

Pablo Macedonia Jiinije, Bu Grecia Jiinije Icanoco Meeciboro Fuuhi.

¹ Jaamo illivuudi Pablo Cristotaco covaubo ijibeguequi. Jaaboro diitoco ifitacuuboro fuucuubo Macedonia jiinijevi. ² Jaabo paryi Macedonia jiinijeotoco emeeciboro, equehecutusuuboro icano fuuhi. Jaadi ifutuubo Grecia jiinijevi. ³ Jahigo icaubo minihibaci, sanihiba icano. Jaadi meenegari fuujiruubo Siria jiinijevi. Jahigo judiomii diiboco agaicaauguunoco

† 19:35 Sahaamefaño ficuumo Jupiter. Jaanoti sihaamefaño imomoco ficuutimo.

agaajaciuboro dojicuviro Macedoniavi uumiubo siino. ⁴ Jaaboma gataavuumo Sopater onoobo Berea cuumioobo, bu Aristacu, Segundo icamisi Tesalonica cuumiotisi, bu Gayo, Timoteo onoomisi Derbe cuumiotisi, tolliro bu Tiquico, Trofimo onoomisi Asia jiinijeotisi icano. ⁵ Jaamo imegavi ufuumoro ifutuumo Troa micuvi miikai Pablomima mihicaumoco iteemetequi. ⁶ Jaadi jari miikai ijicutaama achahano maahuno, jibaimobuunati, Filipo cuumiti meenegari mufuuhi. Jaamo sahuse fucuvat Troa micuvi mihifutuuhi. Jahigo sajaguisi toono mihicauhi.

Pablo Troa Micuco Meecituubo.

⁷ Jaanaa jaguisibuunati Cristota igaivuumo panco iquisicuqui. Jaanaa Pablo ufuucujinegui jibogooboro fucuvuubo. ⁸ Jaamo igaiciniuhi caamo mecufano sihidi cuugahuno aachicinihigo. ⁹ Jaanaa saafi sicafefi Eutico onoobo giciniuhi iventanavi. Jaanaa Pablo guenene jibugumano sihidi diiboco cigara aivuuhi. Jaaneri cigaubo tercer pisoti caamoti acutuuhi. Jaaboco ganiyicimo chuumucuuboco. ¹⁰ Jaanegui Pablo iniituuboro diiboco ihibicuihi. Jaaboro nuubo inahaboniminaaco: Mihiguetedino. Jaani buhebe, nooboro.

¹¹ Jaadi Pablo caamo ufuuboro ipancho iquisicuuboro ifunoco machumo. Jaanobuunati siino ihimaaboro seseveubo. Jaadi fuubo. ¹² Jaanaa isicafefico satyuumo buheecuuboco. Jaaneri famooro sihidi imo imo icauhi.

Pablo Troa Micuti Mileto Cuumivi Fuuhi.

¹³ Jaanaa miikai imegavi mufuuhi meenegari Ason cuumivi toonoti Pabloco meteemequi, diibo jihairi asaajiboco. ¹⁴ Jahi diiboco mahatyimedi Asonti meenegari saano mufuucuihi. Jaamo Mitilene cuumivi mihifutuuhi. ¹⁵ Jaano sesevede Quio cuumi cojidi mafatyuuhi. Jaano sifucuti Samo micuvi mihifutuumo majaguisihi Trogilio cuumivi. Jaano sifucuti mihifutuuhi Mileto cuumivi. ¹⁶ Jilli momooniuhi Pablo guenene Asia jiinijevi icanoco iimuguutimano Efeso cuumivi footibo iicaqui goovano Jerusalevi ihifetequi, tahi Pascua jibaimoco ifatyequi.

Efesovi Pablo Moocaani Iija Quillahutoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaabo Mileto cuumiti Pablo cuuhuvauhi Efesojaagovi Moocaani iija quillahutoco. ¹⁸ Jaamo asaaumoco Pablo nuuhi: Amihairyo magaajahi Asia jiinijevi icausumi icahicaunoco. ¹⁹ Miro fahijivaro amihafeenevi icahicauhi Aivojibo Jesuco jeecivooboro: Uujoho sihidi gaajahi, nootibo. Jilli icahicauhi sihidi idaasuno icahicauhi judiomu uco aamigueneri tahaalli tofaihuco filluuboro. ²⁰ Jaarunaa suufenitibo jibeguehicauhi amihaidi iiminoco miyaminaafeenevi, bu tolliro iijanofano icano. ²¹ Judiomico, bu tolliro judiomu icatimoco icano jibogooboro neehicauhi: ¡Amihai eedehefifico mejeevesu Moocaani imefeenevi! ¡Jaamoro Aivojibo Jesucristoco mimiyaavogo! nooboro. ²² Jaabo jisumi uujoho Jerusalevi feeji Moocaani Gaija tajibari, tahigo uco omoonijinoco gaajatiboro. ²³ Jaarunaa Moocaani Gaija uco faacuumivavi jibogooboro neehicahi: Hujoho Jerusalejaago idaasuno civojafano diicaji, nooboro. ²⁴ Jaarunoco uujoho esamaaitihi. Tafifico gajitihhi, idinocoro imeguehi tajihai niquejevi ifotonoco, bu tolliro uco Aivojibo Jesu imino jibogoco atajibahinino Moocaani imihuseti jibogonoco imivequi icano.

²⁵ Jisumi gaajacuuhi uujoho saatothobati amihafeenevi Moocaani aivoji iijico jibogomotu siino uco mahatyimecujitinoco. ²⁶ Jaanegui jisumi uujoho amihaiico neehi: Amihai imiti jaadaco jisu amihaihalliviro icacujino, tahallivi icacujitino. ²⁷ Jilli amihaiico jibeguehicahi paryi Moocaani iijico

tuunamaaiti#bo. ²⁸ Jaanegui am#hairyo mehesicini. Tolliro imino mo-toomo igaivominaaco Moocaani Gaija am#haico taj#bauhi diitoco meteeme-gui ataj#baunoco. Aivoj#bo Jesu imiyat#jeheri diitoco ajaaducumoco. ²⁹ Jaanoti bu gaajahi uujoho, ofoonobuunati saatoho am#haifeenevi gaseji am#haico ifinisiqui j#cu ovejamico ifinisunicibadi. ³⁰ M#iro am#haifa#oti saatoho aga#iivomoro j#beguejimo sicama#ejejeque miyaanobadi, toonogu-iinodi am#hai mimiyaavogonoco mejeevesuqui. Jaanegui mehesicini, ³¹ majabajeevedino mificabaci, saficaba icano ticovovi paryi am#haico fafucuvaaciviro tahaalli# tofaihuco ga##boro ij#beguehicaunoco.

³² Jaanegui jisumi ta#ahabomi Moocaanima mihica. Diibo imihiji# j#bogoco mehesicini. Jaano toonofeenedi sefano mihicahi, jaano am#haico Moocaanico ejeec#vehicamofeenevi ificucui. ³³ Uujoho saatoho nihibamico, gaachehuco icano imeguehin#t#hi. ³⁴ Am#hairyo magajahi tahuseri ududicamaaiboro ucuuj#vaachunoco #c#hicanoco, tolliro bu uuma iicamedi #c#hicanoco icano. ³⁵ M#iro saicino am#haico j#beguehica#hi jilli mududicamaaiqui. Jaamoro ucuuj#vaachuuboco tooneri mahamusuqui Aivoj#bo Jesu unuubadi: Imicani icaabo sitaaco aaci#bo, toonoco agaayici#bo janaanici#vi, unuubadi. Jaanoco mehesicini, nooboro.

³⁶ Jaaboro ememu#vuuboro diitoma Moocaanima iimaaubo. ³⁷ Jaadi famooro Pabloma ihii#ic#casiumoro taaumo, ³⁸ sihid#i #daasuvumoro Pablo diitoco: Ofoodi uco mahaty#mecujit#hi siino, unuuneri. Jaamoro diiboco ficujeumo meenegafa#o.

21

Pablo Fuuhi Jerusale Cuumivi.

¹ Jaamo monahabomico mejeevesuumoro meenegari sanot#covoro mufu#hi Cos onoochugaivi. Jaano sifucuti Roda cuumivi. Jaama#oti Patara cuumivi mihifutu#hi. ² Patarati Fenicia cuumijaa ufuugaco mahaty#meugari mufu#hi. ³ Jaamo mafatyuumo mahaty#meu#hi Chipre onoochugaico monaninaagonovi iicachugaico. Jaamo mufu#hi Siria jii#j#jevi Tiro cuumijaago sinehejeque ificutuugari. ⁴ Jaamo tah#i Cristotaco mahaty#meu#hi. Jaamoma toonovi mihicauhi sajaguis#i ticovovi. Jaamo diito Pabloco j#bugu#hi Moocaani Gaijari: Jerusalevi feejirahana, noomoro. ⁵ Jaadi tojaguis#i ifini#udi mufuumo famooro mogaim#ma, iseemema icano m#haico ficu-tuumo. Jaamo mihifutu#hi tuucuumij#nivi. Jaamoro jii#ngaibaahohallivi mememu#namaaiumoro Moocaanima mihiimaauhi. ⁶ Jaamoco mifitacumoro mij#cafutu#hi meenegafa#o. Jaanoti diito doj#icuv#iro uumiumo iijano-jaago.

⁷ Jaamo Tiro cuumiti mufuumo mihifutu#hi Tolemaida cuumivi. Jah#i monahabomi Cristotaco midillu#hi. Jaamo diitoma mihicauhi safucu ticovovi. ⁸ Jaano sifucuti m#hai Pabloma mufuumoro Cesarea cuumivi, Felipe Cristo iiji j#bogominaafi iijafa#o mij#cafutu#hi, sahuse juugahuset#i miimisiici id#inomoo#o diaconomio#o iijafa#o. ⁹ Jaabo Felipe igueenemehejedimo iseemema icauhi sano gaigoom#iro ataajevatimo. Jaafigueje Moocaani diitoco onoonoco iimaahicauhi. ¹⁰ Jaamo m#hai toono fiiva fucuva mihicau-naaca, Moocaani iimaaminaafi Agabo onoo#o Judea jii#j#jeti gaseu#hi. ¹¹ Jaabo m#haico emeeci#boro Pablo niivigai meeheque icu#hi. Jaaboro toomeeheri ifiico it#hai#o, ihusene icanoco isisi#uboro nuuhi: Moocaani Gaija jilli neehi: Jerusalevi judiom#i jimee#e abajaabo ofooboco jilli sis#iji. Jaamoro siicumiotoco acijimo, nooboro. ¹² Jaanoco muguubumoro Pabloco munu#hi, Jerusalevi ifootiqui. ¹³ Jaarunaa Pablo iimusu#hi: #Coll#hi uuri mataa#hi, uco

mihidaasuvusuqui? Jaarunoco uujoho iguitihi uco isisimoro agaicaaujinoco Aivojibo Jesu momohalliti, nooboro.

¹⁴ Jaanoco gaajacuruubo imuguuhi ofoonoco. Jaanegui milli munuucutuhi. Jilliro: Jii, munuuhi tahi Moocaani Aivojibo jeebii onoobadi diica, noomoro.

¹⁵ Jaanobuunati mihimibaivumoro Jerusalevi mufuuhi. ¹⁶ Jaamoma saatocho Cesarea cuumiri iicaumo Cristota gataavuui. Jaamofaño bu saafi icauhi Chipre onochugaiobo Mnason onoobo. Jaabo iijafaño mihifutumoro gueenene mihicahicauhi sicijetiro Cristoco imiyaavuguubo iicaubo iijafaño.

Pablo Jacoboco Meecituuhi.

¹⁷ Jaamo Jerusalevi mihifutuudi monahabomi imo imo mihaico gaayiciuhi. ¹⁸ Jaano sifucuti mihaima Pablo fuuhi Jacoboco memecitequi. Jahigo tolliro icaumo famoro quillahuto. ¹⁹ Jaamoco Pablo idilluuboro jibuguhi, paryi Moocaani diibo jibogofeenedi judiomii icatirumofeenevi omoonunoco. ²⁰ Jaanoco uguubumoro Moocanico imuumo. Jaamoro Pabloco nuumo: Fañi, imiruno aivono. Jaarunaaca iiro gaajacuuhi judiomiti sihidi ajashutimo, imiyaavugucuumo famoro Moise atajibaubadi iicaqui ejenaauhicanoco. ²¹ Jaamoro neehicahi ijohova dibeguehicahi paryi judiomii siicumijejaa iicamoco, Moise atajibaunoco mimiyaaveguedino. Tolliro bu seme meeheque miqitijitihii, siino mojeevamaajebadi momoonijitihii, ijohova neehicahi, noomoro. ²² ¿Milli jaanoco momooniji? Ijoho jinovi agasecuunoco agaajacumoro naavejimo. ²³ Jaanegui jilli mooni: Mihaifaño icamo igueenemehejedimo gaifiimi Moocanico unuucuunoco omoonijimo. ²⁴ Jaanegui diitoma ofooboro sacerdotemi unuubadi amihai ifinoco mihimibachu. Jaaboro toonoco diitedi daadu. Jaanobuunati inigainoco cidasujimo. Jaanoti famoro gaajajimo iditi miyaano icatinoco ihiimaahicanoco. Jilli ijoho imihusene Moise tajibajico edeetavehicanoco gaajajimo. ²⁵ Jaanoti saatocho judiomii icatimo imiyaaveguemedi, aameneque magalluumoro matajibahi: Ijinitaco ejeecivucuunoco meheetavucuudino. Jaabadiro tijohoco mahaduudino, bu udusuucimoro amacanisumehejeque muduudino, bu saatocho ataabatimo jahisihijedi gaigoomima icadino icano, noomoro.

Pabloco Templojafaño Agaayicimoro Civojaanimo.

²⁶ Jaanegui Pablo diito igueenemehejedimo iicamoco icuboro satyuhii. Jaano sifucuti diitoma ifinoco iimibachumoro fuumo templojafaño ijibeguequi, ifinoco iimibachuno imivocafutuujinoco. Jaadi ijeecivonoco ificujinoco.

²⁷ Jaamo sajaguisico imivusutimaacaro judiomii Asia jinijeti agaseumo atyimeuhi Pablo templojafa icaaboco. Jaamoro tuucuumio miyaminaaco anaasumoro Pabloco gaayiciumo. ²⁸ Jaamo agaibacasimoro nuuhi: Israel miyaminaa, mihaico mahamusu. Jaani fahigovadi feehicahi imitino jibogoboro israelminaahallivi, bu Moise tajibajihallivi icano. Jaaboro jino saatocho griegomico jiija templojafaño sivaabo toojaco imihiniqui, noomoro.

²⁹ Jilli neehicaumo Efeso cuumioobo Trofimo onooboco Pabloma tuucumivi aatyimeumoro: Fine diiboma templojafaño foobo, noomoro.

³⁰ Jaanoco famoro tuucuumioto imiyaavuguumoro Pablojaa saamo jinoomoro. Jaadi diiboco agaayicimoro templojati sihigovi sefano satyuumo. Jaamoro goovano fobociumo temploja guhuganoco. ³¹ Jaamoro diiboco gaicaaujirumo. Jaarunaa jibogo gaseuhi amocasiminaa aivojibojaago,

jaabatuuhi. Jaanegui tañahaboniminaa uco tahuseti agaayiciumoro feetuucumoro satyuuhi Damascavi ihifutusuqui.

¹² Jaanaa tahi icaubo saafi Anania onoobo sihidi imiyaaveguehicaubo Moise tajiibajico. Jaabediti judiomi Damascavi iicamo famooro imino iimaahicaumo. ¹³ Jaabo Anania uco emeeciivaubo tajaago ujulleeveuboro uco nuuhi: Tañahabo Saulo, imino siino daatyime, nooboro. Jaasumiro uu-joho diiboco atyimecuuhi. ¹⁴ Jaanegui Anania uco nuuhi: Motadimi Dios ico ficuhi diibo jeebi iimogobadi iicanoco gaajaqui, bu limiiboco ihatyimequi, bu diibo iimaaco guubuqui icano. ¹⁵ Jaabo ijoho faabohoco dibegueji paryi adaatyimeebere uguubunoco. ¹⁶ Jaanegui jisu, ¿collihi gañiivoobo nitisuquimaaitihi? Imino miyaavogoobo, Aivojibo Jesu memeri dihimiti initicafetequi, nooboro Anania uco nuuhi.

Pablo Judiomi Icatimoco Jibugunoco Jibeguehi.

¹⁷ Jaadi Jerusalevi dojicuviro uhuumiudi fuuhi templojafaño Moocaanima iimaaqi. Jaabo iimaanaaca gaijafañodi Aivojiboco atyimeuhi. ¹⁸ Jaabo uco nuuhi: Goova difo Jerusaleti. Uuti ijoho onoonoco miyaaveguejitimo, nooboro. ¹⁹ Jaanegui Ihaivojiboco nuuhi: Diito paryi gaajahi uujoho sinagogajafaño ofooboro ico imiyaavogomoco civojafaño asatyoooboro ahaamihicaunoco. ²⁰ Jaabadiro Esteba dihiimaaminaafi tijohoco agaaniusumi uujoho ujulleeciniboro diiboco agaicaaumofañodi icauhi, diito gaachehunoco utuumuubo. ²¹ Jaaruuboco Aivojibo Jesu uco nuuhi: Difo. Ico galluuji tehesino judiomi icatimojaagovi, nooboro.

Pablo Amocasiminaa Aivojibo Civojanji.

²² Jaanoco jihachutaro uguubuniciumoro sefano nuumo: Diiboco magaiicau. Mihimogotihidi diibo iicanoco, noomoro.

²³ Jaamoro sihidi ocoovadiivumoro igaachehunoco sefano caamovi gavaracuumo, bu baiguijinoco icimoro gaificihicaumo caamovi icano. ²⁴ Jaanegui ihamocasiminaa aivojibo tajiibauhi Pabloco civojafaño isatyequi. Jaaboro saatohoco tajiibaubo Pabloco niivigai meeheri ihaamiqui. Jaaneri jibeguequi collihi diiboti sihidi miyaminaa añaañoco. ²⁵ Jaaboco ihaamiqui sisumo. Jaanegui Pablo sahaivojibo ifitino iicauboco nuuhi: ¿Nacu ijoho niivigai meeheri dahaamijirahi romanomiooboco, iticoni millidi iicanoco gaajatiboro? nooboro.

²⁶ Jaanoco diibo uguubuuboro imiya aivojiboco jibugutuubo. Deesicini omoonjinoco. Jaani romanoobo, nooboro.

²⁷ Jaanegui ihaivojibo Pablovi ifitivuuboro dilluui: ¿Naava miyaano ijoho romanoobo? nooboro.

Jaanegui Pablo: Jihidi, nuuhi.

²⁸ Jaanegui ihaivojibo nuuhi: Uujoho sihidi jaaduhinicuui romanoobo icaqui, nooboro.

Jaanegui Pablo nuuhi: Jaanoti uujoho romanoobo sahiijitiro fiivuui, nooboro.

²⁹ Jaanegui aamitimoro diibediti sihigovi minifutuumo. Jaanoco ihaivojibo romanooboco isisinoco agaajaboro ñhicugucuui.

Pablo Judiomi Fagominaa Imefeenevi Icaubo.

³⁰ Jaanoco sifucuti ihamocasiminaa aivojibo imuguui agaajanoco; milliti Pabloditi judiomi ihiimaahicanoco. Jaanegui sacerdotemi aivojitoco, famooro fagominaaco icano tajiibaubo iigaivequi. Jaadi Pabloco ijigaiñohinoco isinaayuuboro satyui diito imefeenevi.

23

¹ Jaabo Pablo diito judiomi fagominaaco aatyimeuboro nuuhi: Amihai tayoto, uujoho imino icafihimino tajeebico esicinimañovi sajeebii Moocaani imefeenevi icahi jisumihachuta, nooboro.

² Jaanegui Anania onoobo sacerdotemi aivojibo tajibauhi Pablo cojiri iicaaboco Pabloco ihaamiqui iijiti. ³ Jaarunaa Pablo iimusuhi: Moocaani ico aamiji. Ijoho miyaminaa imefeenevi imiibobadi difiico omoonihicaaboco. ¿Jaabo nacu toono gicinihi Moocaani tajibafañodi tahimitico daatyimequi? Jaamoro bu uco mahaamisuhi Moocaani tajiba onootibadi, nooboro.

⁴ Jaanegui saatoho nuuhi: ¿Tolli aivo ijoho neehi obociibo Moocaani sacerdotediti? noomoro.

⁵ Jaanegui Pablo nuuhi: Tayoto, uujoho gaajatihidiibo jahi obocino sacerdote iicanoco. Miuro Moocaani Caatinhaamefaño noonoro: Diicumii aivojiboti imitino diimaajirahana, noonoro, nooboro.

⁶ Jaabo Pablo, diito fagominaati saatoho saduceomi iicaumoco, bu saatoho fariseomi iicaumoco icano agaajauboro sefano nuuhi: Tayoto, uujoho fariseomiobo guhirubimi fariseomi iicaumaño. Jaaruubo uujoho uchuumu siino ubuheetejinoco miyaaveguehi. Jaanegui fine uco mocoovahi toonoco uco midilluqui, nooboro.

⁷ Jaanoco uguubuumoro fariseomi, saduceomi iicamo jenaucasiuhi sanoomiro. Jaamoro ijeevadi dugaavocasiumo ifariseomi isaduceomiti. ⁸ Miuro saduceomi noonicichi uchuumucuumo buheetecuujitihidi, bu Moocaani toomominaa chahahi, bu gaijami chahahi, noonicichi. Jaanoti fariseomi fanocoro miyaavogonicichi. ⁹ Jaadi famooro sefano ocoovadiivuunobuunati saatoho caatiniminaa gañiivuuhidi fariseomijaagodi iicaumo. Jaamoro nuuhi: Jaani imitino moonitihidi. Jaabofañodi baacho gaija iimaahi, Moocaani toomominaafi baacho iimaahi. Jaanegui Moocaanimaryo momoonicasidino, noomoro ¹⁰ sefano jenaucasihicaumo. Jaaneri ihamocasiminaa aivojibo ñhicuguuhi Pabloco fahigovati agallicujirunoti. Jaaboro ihamocasiminaaco tajibaubo diitofeeneti Pabloco icimoro civojafaño siino isatyequi.

¹¹ Jaano sifucuti Pablojaa Aivojibo Jesu asauboro nuuhi: Quehecuto Pablo. Uuditi jino Jerusalefaño idiimaabadi tolliro Roma cuumijaago diimateji, nooboro.

Pabloco Igaicaauqui Afajnicasiuno.

¹² Jaanaa sifucuti sanoodimo judiomi iimaacasiuhi Pabloco igaicaauqui. Jaamoro imitino unuunofañodi nuumo: Mamachujitihidi, mahadujitihidi icano diiboco magaicaautinohachuta, noomoro. ¹³ Jaamou tolli unuumo cuarentadimou tolli esamaaiumo. ¹⁴ Jaanobuunati sacerdotemi aivojibojaago, judiomi quillahuto icamojaago ufuumoro diitoco nuumo: Mihai munuucuuhidi iimitinofañodi Pabloco magaicaautinohachuta mamachujitihidi, noomoro. ¹⁵ Jaanegui amihai fagominaama mofoomoro amocasiminaa aivojiboco civohogo midilluto diiboco isivaqui amihai imefeenevi, siino imino diiboco midilluqui, noomoro. Jaabo Pablo gasetiibo imegaro mihai mihimibaivucuujidi diiboco magaicaauqui, noomoro.

¹⁶ Jaanoco Pablo nago achi uguubuuboro icivojafa fuubo Pabloco ijibeguequi. ¹⁷ Jaanegui Pablo saatohoti aivojitoco ocoovauboro nuuhi: Jaanico sicafefico masatyo imiya aivojibojaago siinoco diiboco ijibeguequi, nooboro.

18 Jaanegui tosicafeſico ihaivoj#bojaa asatyuuboro nuuhi: Pablo civojafañoti uco galluhi jaani sicafeſico dijaago sivaqui icova siinoco ij#bseguequi, nooboro.

19 Jaanegui ihaivoj#bo tosicafeſico ihuſeti agaayiciuboro sihigovi diiboco asatyuuboro dilluui: ¿Milli uco neejirahi? nooboro.

20 Jaanegui isicafeſi nuuhi: Judiomi esamaahi ico idilluqui civohogo Pabloco satyequi fagominaa imefeenevi. Jaamo jilli ico neeji: Siino mihimeguehi imino diiboco midillunoco, noomoro. 21 Jaarumoco miyaaveguejirahana, sihidi cuarenta janaanivi icamo teemeji Pabloco. Jaamo imitino onoonofañodiva machujitimo, adujitimo icano Pabloco agaicaautinohachuta. Jaamo imibaicinicuumo #johova: J#hi, Pabloco galluji, eneejinoco ootomomo, nooboro.

22 Jaanegui ihaivoj#bo isicafeſico ifitacuuboro nuuhi: Di#beguedino m#haiñoobaco jino uco id#bgonoco, nooboro.

Pabloco Galluumo Felix Onoobajaago.

23 Jaadi ihaivoj#bo coovauhi saatiſi aivoj#ſico. Jaaboro diitiſico nuuhi: Mihimibaivusu doſcientodimo amocasiminaa baadi efeejimoco, bu setentadimo jeej#miri efeejimoco, bu doſcientodimo aamiganoma efeejimoco icano Cesarea cuumivi tufucuro ifeequi, nooboro. 24 Jaamoma ihaivoj#bo galluhi Pabloco jeej#iri ifeequi. Imino Pablo tahi ihifetequi aivoj#bo Felix onoobajaago. 25 Jaaboro diitoma galluubo aameque jilli onohaameque:

26 Uujoho Claudio Lisio, imino ijico galluui #joho idiimihusene aivoj#bo idiicaabo Felixjaago. 27 Jaani Pabloco judiomi icivojanimoro diiboco gaicaaujirahi. Jaarunaa romanoobo iicanoco uguubuuboro, soldaomima ofooboro diiboco taajasuhi judiomi uſeti. 28 Jaadi diiboco judiomi fagominaa imegavi satyehinihi jinejeque diibediti ihiimaanoco gaajaqui. 29 Jaarunaa judiomi taj#bajihalliti idilluhicaunoco agaajauboro milli nuutihi: Toonohalliti magaicaujirunoco, micivojaanijirunoco icano uujoho atyimetih. 30 Jaarunaa diiboco agaicaaujinoco uguubuuboro jino galluui dijaago. Tolliro bu jito diibediti ihiimaahicamoco dijaa galluui tahi dihimefeenevi diibediti ihiimaqui. Tahi imino diica, nooboro.

31 Jaanegui ihamocasiminaaco ihaivoj#bo unuubadi fucu satyumo Pabloco Antipatri cuumivi. 32 Jaano ſifucuti ihamocasiminaa baadi ufuumo uumi-umo dojicuviro icivojajaago. Jaanoti jeej#miri ufuumo Pabloma fuuhi. 33 Jaamo Cesarea cuumivi #futuudi aivoj#bo Felix onoboco aciumo Pabloco toohaamema. 34 Jaahaameque emeciuboro ihaivoj#bo dilluui Pabloco: ¿Cuucaobo #joho? nooboro. Jaadi gaajaubo Cilicia jini#jeobo iicanoco. 35 Jaanegui nuubo: Jiſumi uco id#bgonoco guubunicitih. Jaanoti jarihiica #diti ihiimaamo asaadi #joho onoonoco bu guubuniciji, nooboro Pabloco ficusuubo Herode palaciojafaño, toomominaa diiboco iteemequi.

24

Pablo Aivoj#bo Felix Imefeenevi Iimaahi.

1 Jaadi sahuſe fucuvabuunati Anania onoboro ſacerdotemi aivoj#bo #futuui sanoodimo quillahutoma Cesarea cuumivi. Jaamoma saafi iimaaminaafi Tertulo onoboro saauhi. Jaamo agaseudi aivoj#bo imefeenevi ujulleecamaaiumoro Pablohallivi imitino iimaumo. 2 Jaanaa Pabloco agasesuudi Tertulo onoboro ticovauhi ihiimaaubo jilli nooboro: Aivoj#bo Felixco, imino aivo #joho aivoj#bo m#haico teemehi. Jaamaño aivo sajeeb# mihicahi imino m#haico ataj#bamaño. 3 Jaanoco fanooro aivo imino

magaayicihi fahigova ijoho aivojibo Felix idiimihuseebe idiicanoco. ⁴ Jaabo uuchuvotibo diicatiqui imeguehi ajashuno ima ihiimaanoco. ⁵ Mihai jaani Pabloco magaajacuhi gañuhusuno siramaaihicanoco. Jaabo fahigovavi judiomico dugaacusuboro feehicahi, nazarenomi dugaavominaa aivojibo iicamaño. ⁶ Jaamaño templojaco mihininjiruubo. Jaarunaa mihai diiboco magaayicihu diiboco midilluqui motajibaji onoobadi. ⁷ Jaarunaa amocasiminaa aivojibo Lisio onoobo asauboro sefano dumiticihu mihaiti. ⁸ Jaabo ihamocasiminaa aivojibo galluui, Pabloditi ihiimaamoco, dihimefeenevi diibediti ihiimaahui. Jaabo eneecau iro diiboco dillu. Jaabo iro gaajahi mihai monoono miyaano icanoco, nooboro.

⁹ Jaanoco paryi judiom: Aivo miyaano, neehicauhi. ¹⁰ Jaanegui ihaivojibo Felix Pabloco tajibauhi ihiimaahui.

Jaanegui Pablo nuuhi: Aivo imeguehi dihimefeenevi ihiimaanoco. Ico uujoho gaajahi sicijetiro jiuuui aivojibo idiicanoco. ¹¹ Jaabo eneecahicau bu iro dilluubo gaaja uujoho Jerusalevi Moocaanico imequi asaahinibo agasehinnoti fahuseeci motihaiti mifucuci idino fucuvoro iicanoco. ¹² Jaaruubo uujoho ejenaubo templojafaño, sinagogajafaño, tuucuumifeenevi buhigeeje icano naaisuboro ofoonoco atyimetimo. ¹³ Jaamo jino uudit iimaano miyaano icatino. ¹⁴ Jaanoti naha miyaano uujoho tadimihai Caani Moocaani iicaaboco jeecivehicahi bohono jihai onoobadi. Jaanoco oono diito dugaacuminaa neehicahi. Jaarunaa jilli uujoho Moocaani iimaaminaa aamenefaño, bu Moocaani tajibano aamenefaño iicanoco miyaaveguehi. ¹⁵ Jaabo uujoho tolliro Moocaanico miyaaveguehi diitobadiro. Jaabo teemehi paryi uchuumucumo iimifimo, bu iimitifimo icano ubuheetejinoco. ¹⁶ Jaamaño uujoho quehecuno tajeebico ficuhicahi Moocaani imefeenevi, bu miyaminaa imefeenevi icano imino icaqui.

¹⁷ Jaabo uujoho siicumijeri igoboro efeehicadi taacuumijaago saahinahi judiomico nihibamico aciqui, Moocaanidi jeecivoco ficuqui icano. ¹⁸ Jaanoco uujoho eheetavuubo templojafaño icaunaaca judiom: Asia jinijeti asaamo uco templojafaño atyimeuhi tafico iimibachuuboco. Jaaruubo miyaminaama sihidi igaivuutih, naaisuboro icautihi icano. ¹⁹ Jaamo judiom: Asia jinijeoto collihi saatih jinoovi dihimefeenevi ihiimaavamo uudit imitino iicanoco eesicinihachijji? ²⁰ Jaanoti jito asaamoco dillu Jaa mill iudiom: fagominaa imefeenevi iicahinisumi uco gaajacinimo imitino iicanoco? ²¹ Ivi idinoro uujoho diito imefeenevi iicahinisumi sefano nuuhi: Uujoho uchuumucumo ubuheetejinoco imiyaavogonoco fine magaajaqui uco midilluhi jaachijji, ivi uujoho nuuhi diito imefeenevi iicasumi, nooboro.

²² Jaanoco Felix uguubuuboro milli nuutibo. Cristota imiyaavogonoco agaajauboro nuubo: Jari amocasiminaa aivojibo Lisio asaadi tonoti imino uujoho gaajaji, nooboro.

²³ Jaaboro Felix saafi aivojiboco galluui Pabloco palaciojafaño ijihacuqui. Jaaruubo civojaminaafibadi icautihi. Jaabo toojafa icaunohachuta igataavominaa diiboco meecitehicauhi diiboco siinoco ihaciqui.

²⁴ Jaadi goovacutinoti Felix mogai judiom: ogo Drusila onoogoma saauhi. Jaaboro Pabloco cuhuvauhi diibojaa asaaboro Jesucristoco mimiyaavogonoti diiboco jibogonoco iguubuuqui. ²⁵ Jaabo Pablo iticovono ifiiti, bu moficoro miguiinonoti, bu ufucu Moocaani mohimiti jaadufucu icajinoti icano Pablo jibugunoti Felix ihigutuuboro nuuhi: Difo. Ufucu jei, cuscumi-hacho ico siino cuhuvaji? nuubo.

²⁶ Jaadi Felix esamaahicauhi: Fine Pablo uco nihibamico acijiibo diiboco sinaayuqui, nooboro Pabloco fiiva foova cuuhvahicaubo diiboma ihimaqui. ²⁷ Jaadi mificabaci afatyuudi Felixco bohobavaubo saafi aivojibo Porcio Festo onoobo. Jaanegui Felix judiomima imino iicaqui Pabloco civojafaño ficuubo iinusutiiboro.

25

Festo Onoobo Imefeenevi Pablo Icauhi.

¹ Jaabo Festo mifucuci, safucu idino aivojiboti icacuudi fuubo Cesareati Jerusalevi. ² Jahigo sacerdotemi aivojito judiom obocifimo iicamo, Pablohallivi imitino iimaumo. ³ Jaamoro Festoco dillumo Pabloco Jerusalejaagovi ihicitequi, ifurumo Pabloco jiihaivi igaicaausuqui. ⁴ Jaarunaa Festo iimusuhi: Pablo Cesareavi civojafaño icahi. Tolliro uujoho goovano feeji tahigo. ⁵ Jaanegui amihai aivojito uuma Cesareavi feeji diibediti imitino iicahicanoco ihimaqui. Miyaano diibo imitino iicahicahachiji, nooboro.

⁶ Jaabo Festo Jerusalevi fahuseeci fucuva ticovoviro fine icacuui. Jaadi siino Cesareavi uumiubo. Jaano sifucuti ihaivoji icagahallivi acasivuuboro Pabloco cuuhuvaubo. ⁷ Jaabo Pablo agaseudi, Jerusaleti asaumo judiom diibojaa igaivuhi. Jaamo iimaacasiuhi siibadijere aivo imitino Pabloditi. Jaarunoco inisuurunofaño miyaano icautino. ⁸ Jaanegui Pablo ihallivi iimauhi: Uujoho judiomiditi, templojaditi, bu romanomi aivojibo Cesarditi icano imitino iimaatatihi, nooboro.

⁹ Jaanegui Festo Pabloco dilluhi judiomima imino iicanoco iimuguuboro: ¿Naa dimeguehi Jerusalevi ofoonoco ico uujoho tahi dilluqui? nooboro.

¹⁰ Jaanegui Pablo iimusuhi: Uujoho jinoovi aivojibo Cesar onoobo tajibamañeri icahi imino uco idilluqui iro imino gaajacuhi imitino judiomiti ihimaatinoco. ¹¹ Jaanoti miyaano imitino omoonihachiji jaafa uco magaiicau. Jaanoti sicamañoco ihimaahicahachiji diito usefaño mihañooba uco acijitahi. Jaanegui imeguehi romanomi aivojibo Cesar onoobo uco idillunoco, nooboro.

¹² Jaanegui toonobuunati Festo ifajiniminaama ihimauboro Pabloco nuuhi: Ico romanomi aivojibo imefeenevi idillunoco dimeguehi. Jaanegui romanomi aivojibojaago ijoho feeji, nooboro.

Pablo Aivojibo Agripa Onoobo Imefeenevi Icauhi.

¹³ Jaanobuunati aivojibo Agripa onoobo Berenice onoogoma ifutuhi Cesareavi Festoco abaatumisi. ¹⁴ Jaamisi tahi gueene fucuva icauhi. Jaabo Agripa onoboco Festo Pabloditi ijibuguuboro nuuhi: Jineeri icaabo saafi Felix civojafaño ificuhinibo. ¹⁵ Jaabohallivi sacerdotemi aivojito, quillahuto icamo dilluui diiboco imitino imooniqui Jerusalevi uujoho iicahinsumi. Jaamo imuguuhi uujoho diiboco agaicaausujinoco. ¹⁶ Jaanegui uujoho nuuhi: Mihai romanomi mejeevamaaiti ticovono miyaminaafico magaiicau. Iticoni diiboco diibohallivi imitino ihimaano imefeene ifihallivi ihimaqui, mificuutinohachuta, nooboro. ¹⁷ Jaanegui diito jimañovi asaahinsumi uujoho gueenene icatibo sifucuti tatyajibamañoti cuuhuvauhi diibo Pabloco. ¹⁸ Jaabediti diito iimauno aivo iimitinoco nuutihi uujoho esamaaiubadi icautino. ¹⁹ Idinocoro diibediti neehicaumo jilli diito iima iijitiro, bu tolliro Jesu uchuumuuboco Pablo buheebe eneehicaunotiro icano. ²⁰ Jaanoco, uujoho milli fine mooniji, onoomaño Pabloco dilluhi: ¿Naa Jerusalevi diimeguehi ofoonoco, tahi ico idilluqui? nooboro. ²¹ Jaarunaa Pablo imuguuhi aivojibo Cesar Augusto onoobo diiboco idillunoco. Jaanegui

uujoho diiboco civojafaño ficuui. ¿Cusumihacho diibo Cesar Augustojaago galluqui? nooboro.

²² Jaanegui Agripa onoobo Festoco nuuhi: Uujoho tolliro diiboco uguubuunicinoco imeguehi, nooboro.

Jaanegui Festo ihiimusuboro nuuhi: Civoযোগ diiboco jei guubuunici, nooboro.

²³ Jaano sifucuti Agripa, Berenice icamisi atajibafimañovi aivo sihidi jeevano ifutumisi miyaminaa diitisico iimuunofeenedi. Jaamisima saumo amocasiminaa aivojito, bu tuucuumio bocifimo icano. Jaanobuunati Festo Pabloco cuhuvauhi. ²⁴ Jaaboro Festo nuuhi: Aivojibo Agripa, famooro jino mihaima mihicamo, memeece jaanico. Jaaniditi sihidi judiomi Jerusalevi, bu Cesareavi icano uuma iimaahinihi. Jaafa guijeveebe, sefano noomoro. ²⁵ Jaarunaa uudi jinejebaco imitino moonihicatiibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaujirahi? Jaabo inoro imeguehinibo aivojibo Augusto diiboco idillunoco. Jaanegui diiboco diibojaago galluui. ²⁶ Jaarunaa chahano diibo aivojibojaago acaatinijiruno diibohallivi. Jaanegui tahaivojibo, Agripa, dihimefeenevi diiboco sivahi. Jaabo ijoho diiboco idilluudi fine diibohallivi iicanoco caatiniji. ²⁷ Miro uudi imitino civojaminaafico agalluuno aivojibojaago milli diibediti iicanoco jibogotiibo, nooboro.

26

Pablo Aivojibo Agripa Imefeenevi Iimaauhi.

¹ Jaanegui Agripa Pabloco nuuhi: Iro diimaa, nooboro.

Jaanegui Pablo ihuseque agaaniyicuboro ticovauhi jilli iimaaubo: ² Aivojibo Agripa aivo imo imo icahi dihimefeenevi tafihallivi ihiimaaboro jibeguequi famooro judiomi uuditi ihiimaahicanoco. ³ Fanoocoro ijoho imino gaajahi paryi judiomi jeevamaajeque, tolliro fanooro mihiimaanicinoco icano. Jaanegui ico dilluhi uco guubuniciqui sicuno.

⁴ Miro famooro judiomi uco seemenetiro gaajauhi. Iticoni taacuumivi iicahicaunoco, bu Jerusalevi iicahicaunoco icano. ⁵ Jaanoco bu diito gaajahi jaafa jaanoco iimogohachiji imidiusumi fariseobadi iicaunoco jibogomo. Jaamo mihai fariseomi mihicamo Moocanico saatoho janaanici aivo imino mejeecivonicihi. ⁶ Jaanegui uujoho miyaaveguehi Moocaani uchuumucumoco siino ubuheetesujinoco. Mohimegaotoco Moocaani unuubadi. Jinhalliti jino uco sivamo ihaamiqui. ⁷ Jaamaño miro Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici icano iicamo. Toono imiyaavejinoco ootomomo Moocanico jeecevehicahi cujehachuta, fucuhachuta icano. Jaanoco uujoho imiyaavogonohalliti uuditi judiomi jisumi imitino iimaahi. ⁸ Ijoho aivojibo Agripa, ¿nacu amihai judiomi mimiyaavogotihini Moocaani uchuumucumoco ubuheetesujinoco?

Pablo Cristotaco Idaasuno Omoonihicaunoco Jibugui.

⁹ Miro uujoho iticoni imino moonihi nooboro Jesu Nazareoobo momohalliti sihidi imitino miyaminaaco moonihicauhi. ¹⁰ Jilli uujoho moonihicauhi Jerusalevi, sacerdotemi aivojito iijiti civojafaño ficuhicauhi sihidi Cristoco imiyaavogomoco. Jaamoco agaicaaumofañodi uujoho icahicauhi. ¹¹ Jaaboro Cristotaco sihidi aamihicauhi paryi sinagogajanofaño, imiyaavogoco jeevesusuqui, nooboro. Bu uujoho aivo sihidi isifiratooboro diitoco bucasihicauhi fahigova jinijenedi.

Pablo Siino Jibeguehi Cristoco Agaayicunoco.
(Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Jaabo tooneguiiharo fuuhi Damascavi sacerdotemi aivojito iijico uco aaciumoro agalluuneguiha. 13 Jaabo aivojibo Agripa, uujoho jiihairi fuunaaca gadiiba niquejefañoti uco sefano achicuno sano uuma ufumoma, nihiba aachicino janaanici icano sefano namecuno. 14 Jaaneri famooro baavi mahaifuuhi. Jaanobuunati niquejefañoti guubuuhi uco hebreo iijiri unuunoco: Saulo, Saulo, ¿collhi uco bucasih? Hro difiico daivuvusuhi oono Buey ihabajaabo iimogobadi iicanoco imogotiboro iinoro fega niquequeque itivadiivooboro iicanicibadi, unuunoco. 15 Jaanegui uujoho nuuhi: ¿Mijoho ijoho, aivojibo? nooboro. Jaanegui Aivojibo uco nuuhi: Uujoho Jesu. Jaaboco ijoho uco bucasih. 16 Jisumiro gañiivo. Toonegui ivi uujoho buhugaavehi uco deecivequi fanoocoro uuditi adaatyimecunoco, tolliro adaatyimejinoco icano dibeguequi. 17 Jaabo ico uujoho taajasuji judiom i useti, bu judiom i icatimo useti icano. Jaamojaago ico galluhi jisumi diito aallinoco faayicisuqui. 18 Jaamo imitino icacutimo iicaqui civonoguiinodi igotimo seseehi iicacuuqui Satanasco ejeevesumoro Moocaanima iicaqui. Jaamo uco imiyaavogomoro agaayicimo imitico buusuji Moocaani iciumofeenevi iicaqui, nooboro.

Pablo Gaijafaño Unuunoco Miyaavuguuhi.

19 Jaanegui, aivojibo Agripa, uujoho niquejeti gaijafaño aatyimeunoco miyaavuguuhi. 20 Jaaboro jibeguehicauhi iticoni Damasca cuumivi. Jaadi jibeguehicauhi Jerusale cuumivi, bu fahigova Judea jiinijevi icano, bu tolliro judiom i icatimoco icano. Jaamo famoocoro jibeguehicauhi iimitico ejeevesumoro Moocaanijaagoviro iicaqui. Jaamoro imino iicanoco toonofañodi ihifusuqui. 21 Jinohalliti judiom i uco templojafaño agaayicumoro gaicaaujirahi. 22 Jaarunaa Moocaani uco aamusuneri jisu imino jibeguehi paryi miyaminaaco obocifitimoco, obocifimoco icano. Jaanoco tolliro fahijivaro jibeguehicauhi siibadi jibogotibo Moocaani iimaaminaa, bu Moise icamo jilli iicajino unuubadi. 23 Cristoditi nuumo Cristo asaadi idaasuno icajiibo. Jaadi chuumucuruubo buheetejiibo, uchuumucumo ubuheetejinoco iticonibo. Jaanoco jilli jibuguubo mataajajinoco judiomidi, bu tolliro judiom i icatimedi icano, nooboro.

Pablo Imuguuhi Agripa Onoobo Cristoco Agaayicinoco.

24 Jilli Pablo unuunegui Festo sefano nuuhi: Pablo fine ijoho jilli deegavehi. Toono sihidi agaajano ico jeegavusuhi, nooboro.

25 Jaanegui Pablo nuuhi: Idiimihuseebe Festo, uujoho jeegavotih. Imino eesamaaiboro miyaanoco neehi. 26 Jaani jino aivojibo Agripa iicaabo toonoco imino gaajahi. Jaanegui jino diibo imefeenevi nihicugotiboro iimaahi. Jaanoco diibo tolliro gaajahi fanooro toovono icatinoco. 27 Jaanegui aivojibo Agripa ico dilluuhi: ¿Naa Moocaani iimaaminaa unuunoco miyaaveguehi? Fine miyaaveguehi, nuubo.

28 Jaanegui Agripa Pablo nuuhi: ¿Milli nacu ajashuno idiimaaneri uco fine miyaavugusuj? nooboro.

29 Jaanegui Pablo nuuhi: Uujoho Moocaanico dilluhi, sihidi ihiimaaneri, ajashuno ihiimaaneri icano mimiyaaveguequi. Jaabo hro icatino, paryi jaachijj jino uco uguubuunicimo, bu tolliro uubadi iicaqui. Jaarumo jilli uubadi jigaiñehiri sisicinitimo iicaqui, nooboro.

30 Jilli Pablo unuunobuunati aivojibo Agripa, bu aivojibo Festo, bu Berenice, bu famooro toono iicaumo icano agañiivuumoro 31 fuumo sihigovi. Jaamoro toonoti sanoomiro ihiimaacasimoro noocasihicaumo: Jaani

imitino moonihicatibo. ¿Milliti bu jaaboco magaicaaujirahi? ¿Milliti bu micivojanijirahi? noomoro.

³² Jaanegui Agripa nuuhi Festoco: Fine misinaayujirahi jaanico inoro romano aivojibo Cesar uco idillunoco imeguehi, inuutiruva, nooboro.

27

Pabloco Galluumo Roma Cuumijaago.

¹ Jaadi miihaico Italia jiiñjevi igalluuqui aciumo Pablo saatoho civojaminaa iicamoco saafi aivojibo Julio onoboco. Jaabou Julio ijeevadio amocasiminaa Augusto onoomo amocasiminaa aivojibo iicaubo. ² Jaamo Adramitio cuumi meenegari mufuui, Asia cuuminoco muuaijiniri iicamicujeque emecituugari. Tolliro Aristacu onobo Tesalonica cuumioobo, Macedonia jiiñjeoobo miihaima fuuhi. ³ Jaano sesevede Sidon onoomicuvi mihifutuhi. Jaamañovi Julio Pabloco imino omoonuboro galluui inahaboniminaaco imeecitequi diiboco sinehejeti ihaciqui. ⁴ Jaadi tomicuti mufuumo Chipre onochugaico mafatyuhi monaninaagueneri iicachugaico sihidi guibuhuba miihaico sihigoviro asatyuneri. ⁵ Jaadi Cilicia jiiñjeque, bu Panfilia jiiñjeque icano mafatyumoro mihifutuui Mira unuucuumivi, Licia jiiñjevi.

⁶ Jahigo amocasiminaa aivojibo Alejandria meenegaco atyimeuhi Italia jiiñjevi ufuugaco. Jaaboro miihaico togafaño jicafutusuubo mefeequi.

⁷ Jaadi guiraafucuva mihiguunobuunati sihidi jeevanoti mihifutuui Gnido cuumi onegueehivi. Jaanaa guibuhuba sihidi iicaunegui sihigodi mufuumo Salmon onocuumi onegueehidi, Creta onochugaihahidi mafatyuhi. ⁸ Jaarunaa sihidi jeevaneri mufuumo mihifutuui Imimicu onoomicuvi Lasea cuumi fiitino.

⁹ Jaamo gueneene tahi mihicaumaño ñihicucuuno muuairi mufuujino jiiñja guibuhubama iicacuujino ifiiticuumaño. Jaanegui Pablo diitoco afajiiñuboro nuuhi: ¹⁰ Amiihaico gaifimico neehi: Ñihicuno aivo sihidi jeevaneri mefeeji. Jaaneri meenega ifiimaaveneri sihidi sineheje gañicafeteji, jaabadiro saatoho miyaminaa ifiino gañicafeteji icano, nooboro.

¹¹ Jaarunoco Pabloco ihamocasiminaa aivojibo miyaavugutihi. Jaaboro imeenega abajaabo, toga ticuvusuminaafi icano unuunocoro miyaavuguuhi.

¹² Jaanaa guiraamo nuuhi: Imitatimicu jiiñjadihivi. Jaanegui masigo mufuucuqui jinooti Creta jiiñjevi Fenice micuvi mihifetequi, noomoro. Tomañoti noreste, sureste icahigo ifuvusuhicauneguiha, tomicuvi jiiñjaco mafatyequi.

Sihidi Guibuhuba Muuifeenevi.

¹³ Jaadi guibuhuba sicuiba surjaagoti iguibunegui: Imino fine mefeeji, noomoro mufuui Creta chugai fiitnodi. ¹⁴ Jaanobuunati gueenejisunoti momeenegahallivi sefano guibuhuba saauhi, aivo esefano guibuhuba Noreste onoguibuhuba. ¹⁵ Jaano sefano guibuhuba miihaico agaayicinoro igusuutinegui mejeevesucuui. Jaaneri miihaico iguibuhuba sihigoviro satyucuui. ¹⁶ Jaamo mafatyuhi ajashuchugai Clauda onochugai bujinaagodi iguibuhuba sefano achahauhigodi. Jaamoro sihidi jeevanoti imidi meenegaco imino mudujenuhi iguiraagati. ¹⁷ Jaadi ihajashugaco caamo iguiraagajinibaavi duujeniumo. Jaamoro iguiraagaco sisiumo gaibañeri ifaaga agallivujiruneguiha. Jaamoro muuaifaño jiiñgaibaaho Sirte onobaahohallivi ifiigatyujirunoco ñihicugumoro imeenega gaachehuco niitusuumo guibuhuba sihigoviro diitoco isatyequi. ¹⁸ Jaano sifucuti guibuhuba icauhiica sefano. Jaanegui imeenegafañoonoco

gaififici^umo muuaifaño. ¹⁹ Jaano sifucuti bu famooro siino magaiifici^uhi togaonehejeque muuaifaño. ²⁰ Jaamo fiiva fucuva mahatyimehicautihi nihibaco meeciri icanoco sihidi guibuhuba iicaumaño. Jaamoro: Mataajajitihi fine, munuui.

²¹ Jaamo guenene amachucuti^{ne}gui Pablo diitofeenevi ujulleeveuboro nuuhi: Imino uujoho eneehininoco muguubuhiniruva Creta chugaivi masaajitirahi. Jaarunaa masaamaño idaasuno mihicahi monehejeque magaiifici^uhi. ²² Jaarunaa ñihicugoti^{mo} quehecuno mihica. Saatohobati miguijevejitⁱhi idigaaro meenega fimaveji. ²³ Jaanoco uujoho gaajacihi Moocaanico ejeeci^{ve}hicaabofañodi uujoho icamaño. Jaabo itoomominaafico tajaago agalluubo fucu uco neehi: ²⁴ Pablo diguetejirahana, romano aivojⁱbo imefeenevi dihi^{fete}ji. Tolliro difañodi ñiri Moocaani taajasuji famooro ñma meenegafaño iicamoco, nooboro. ²⁵ Jaanegui quehecuno mihica ñihicugoti^{mo}. Uco Moocaani itoomominaafifañodi onobadi iicajinoco miyaaveguehi. ²⁶ Jaarunaa mihaico sachugaivi gañⁱjino guibuhuba, nooboro.

²⁷ Jaadi mijaguisi^{ci}hachuta mihigucuudi Adria muuaivi mihifutuui. Jaamañovi sihi^{gov}i agaño, sihi^{gov}i agaño fuuhi. Jaanaa toga dudicamaajeminaa fucufeenevi gaajacuui jini^{jet}i ifitⁱvuunoco. ²⁸ Jaamoro uuvumo imuuai faicuvaco. Jaarunaa treinta y seis metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. Jaano janaanⁱ siino uuvumo. Jaarunaa veintisiete metrohachuta inifaihu faicuva icauhi. ²⁹ Jaanegui guisihalli^{vi} imeenegaco agañoⁱjirunoco iiguimoro igueenemehejedino obocinonoco toga doji^{cuog}ati udujenimoro imuuifaño gaño^umo sihi footⁱga iicaqui. Jaamoro tuumuimo isesevequi. ³⁰ Jaamoro toga dudicamaajeminaa togati itaajaqui moonⁱuhi ihajashugaco togati imuuifaño iniitusuumoro isivi ifeequi. Jaamoro ibocisutaco niitusumobadi nijequeogati moonⁱumo abañⁱsumo. ³¹ Jaanegui Pablo ihamocasimⁱnaa aivojⁱboco nuuhi: Diito meenegati ofoohachiji amⁱhai mataajajitihi, nooboro.

³² Jaanegui ihamocasimⁱnaa ihajashuga sisitaaco iquitⁱumoro togaco muuaifaño gaño^uhi.

³³ Jaadi Pablo cuujetavi diitoco nuuhi: Aivo guenene mijaguisi^{ci} micigacuti^{hi}, bu mamachucuti^{hi} icano. ³⁴ Jaanegui amⁱhaico neehi: Mamachuqui. Jaamo mamachumoro mataajahi. Mⁱro saatohoba milli icacujitihi, nooboro ³⁵ Pablo maahuco agaayⁱciuboro Moocaanima iimaauhi diito imefeenevi. Jaadi toonoco iquisicuuboro machuubo, ³⁶ bu tolliro famooro amachumoro imo imo minifutuui. ³⁷ Jaamo miⁱhai meenegafaño mihicauhi doscientas setenta y seisdⁱmo miyamⁱnaa. ³⁸ Jaadi machuta iicaunoco muuaifaño gaño^umo imeenegata ijadijetequi.

Meenega Niit^uhi Muuaifaño.

³⁹ Jaanaa eseseveudi toga dudicamaajeminaa gaajautimo comañoo jini^{jeri}hacho mihicaunoco. Jaadi ifadicaico atyⁱmeumo. Jaamañovi jini^{gaiba}aaho icauhi. Jaanegui: Tomaño macañaveji, nuumo. ⁴⁰ Jaadi imeenega duujeneque quitⁱumo. Jaaneri ibocisutano muuaifaño fitanamaaiuhi. Jaasumiro sinaayumo ibuhuduganoco imeenegaco iticivusuqui. Jaamoro imegaogaachehuco guibuhuba naagonovi miniiyumo. Jaaneri fitⁱvuga jini^{gaiba}aahojaagovi. ⁴¹ Jaadi ñfutumo samaño fahigovaci^{ti} sefano cucuumañovi. Jaaneri jini^{gaiba}aahohalli^{vi} nijequeoga figatyuhi kuhufono. Jaaneri doji^{cuoga} gatahunamaaiuhi sefano tyucaⁱ icauneri. ⁴² Jaanegui ihamocasimⁱnaa gaisiraicⁱujirahi icivojaminaaco isimoro ataajajiruneguiha. ⁴³ Jaarunaa diito aivojⁱbo

Pabloco itaajasuqui milli moonisuutih. Jaaboro iisico agaajamoco iticoni tajibaubo muuaifaño acasiniivomoro ijiniija iisiqui. ⁴⁴ Jaadi saatoho agaajatimoco tajibaubo cubujeneri, bu imeenega udujavanamaaiubujeneri ifeequi. Jaaneri famooro ataajaumoro jinijevi ifutumo.

28

Pablo Malta Onoochugaivi Icauhi.

¹ Jaamo famooro mataajacuudi tuchugai Malta onoochugai iicanoco ma-gaajaciuhi. ² Jaamo toojinijeoto imino mihaico gaayiciuhi. Jaamoro si-hidi niija sicura icaneri mihichicauneguiiha cijigaico mihaidi ebasumo. Jaamoro mihaico famooco feemesumo. ³ Jaanaa Pablo iciuhi cuuhafene ifiigañoco. Jaaboro cijigaifaño cabicuubo. Jaanaaca toono aiguucuri toonoti jiniimo iinuui. Jaaboro Pabloco ihuseti eheedumañoviro guenene feetuciniubo. ⁴ Jaanoco tuchugai miyaminaa atyimeuhi ijinimo Pablo useti efeeduciniunoco. Jaamoro ihiimaacasiunoro nuumo: Miyaano jahi jaani gaicauminaafi. Jaamaño muuaifaño ifiimaavonoti ataajacuruuboco Moocaani mucugai icasujitih, noomoro.

⁵ Jaaboco Pablo cijigaifaño ijinimoco efeedaiquiyuuboro milli icautih. ⁶ Jaarunaa famooro esiciniumo: Fine ujuurineri cheemejiibo, noomoro. Jaarumo guenene ihesicinicuuruh milli iicacutinegui boobaniumo ihe-samaajeque. Jaamoro Pabloti nuumo: Fine diibo saafi dios, noomoro.

⁷ Jaano fiitino tuchugai aivojibo Publio onoobo faguino icauhi. Jaabo mihaico imino gaayiciuhi mifucuci, safucu icano ticovovi imino mihaico ficuubo. ⁸ Jaabo Publio caani iguihuvaubo icigaijefaño icauhi. Jaabo sihidi guihuvari, fatiiciri icano icauhi. Jaanegui Pablo diiboco meecituuhi. Jaaboro Moocaanima ihiimauboro diibohallivi ihuseque ficuubo. Jaaneri tsumiro buheeteubo. ⁹ Jaanobuunati tolliro tuchugairi iicaumo iguihuvamo Pablo-jaago saauhi diitoco ibuheesuqui. ¹⁰ Jaamoco ubuheesuunoma iicaumo mihaico imino jeevivuui. Jaadi bohoga meenegafaño mijcafutuudi aciumo mihaico sihidi duvirucuco.

Pablo Ifetehi Roma Cuumivi.

¹¹ Jaanobuunati minihibaci, sanihiba icanoti tuchugaiti meenegari mu-fuui jinijaco tuchugaivi afatyugari. Jaagau Alejandria jinije meenega. Jaagahallivi eetavociniumo jihovo diosmi Casto onoobo, Polu onoobo icamisi ijimi. ¹² Jaagari mufuumo mihifutuui Siracusa onoomicuvi. Jaamañovi mifucuci, safucu idino mihicauhi. ¹³ Toonoti mufuui Italiajini fiitino. Jaadi mihifutuh Regio cuumivi. Jaano sifucuti guibuhuba saauhi surjaagoti. Jaano sifucuti mihifutuh Puteoli cuumivi. ¹⁴ Jaamañovi mahatyimeuhi Cristo-taco. Jaamo mihaico gaijuhi diitoma mihicaqui sajaguisi ticovovi. Jaadi mufuui Roma cuumivi. ¹⁵ Jaanoco Romari iicaumo Cristota gaajacuui mihai tahi mufuunoco. Jaamoro saumo mihaico ootomovaumo. Jaamovi macabivuui jhaivi, Apio naajehasi Tres Tabernas onoomañovi. Jaamoco Pablo aatyimeuboro Moocaanico imuui. Jaaboro quehecutuubo. ¹⁶ Jaadi Romavi mihifutuudi ihamocasiminaa aivojibo icivojaminaaco acuihi Roma civojaminaa toomominaa aivojiboco. Jaanoti Pabloco ijeevadi ficuumo saafi amocasiminaafima diiboco iteemequi.

Pablo Romavi Jhibogono.

¹⁷ Jaabo Pablo mifucuci, safucu idino iicauno nijequeti cuuhuvaubo Romari iicaumo judiom aivojitoco. Jaamo igaivuumoco Pablo nuuhi:

Tañahabomi, uujoho judiomiditi milli iimaatishi, tolliro motadimi jeevamaa-jediti milli iimaatirahi icano. Jaarunaaca Jerusalevi uco romano civojafaño ficuumo. ¹⁸ Jaadi uco idilluumo uuvi imitico atyimeutishi: Jaamoro ¿milliti bu magaicaaujirahi? onoomoro uco sinaayujiruumo. ¹⁹ Jaarunaa judiomisihidi uuditimi itino ihiimaane guuiha uujoho imuguuhi Roma aivojibo uco idil-lunoco. Jaaruubo uujoho taacuumiminaahallivi, ¿milli nootishi? ²⁰ Jaanegui amihai cuuhuvahi amihai aatyimeebere iimaacui. Jaano israelmi imiyaavogobadi uujoho imiyaavogomaño uco jino mahatyimehi jigaiñeri sisciniboco, nooboro.

²¹ Jaanegui nuumo: Mihai aamebaco magaayicishi Judea jinijeti iditi iimaanoco. Tolliro saato hoba monahabomi judiomisihidi agaserumo imitino idiicanoco mihai jibogotishi. ²² Jaanegui mihimeguehi ijoho edeesamaañoco magaanoco. Toono bohono iijiti fahigovavi imitino ihi-imaahicanoti muguubuhicanoti, noomoro.

²³ Jaanegui safucuco uuvumo. Jaafucu sihidi miyaminaa gaseuhi Pablo iicaujafaño. Jaamoco fucurotiro Moocaani aivoji iijiti jibogoo bo suufeni uhi iijicuuvi. Jaabo Moise tajibafañodi, bu Moocaani iimaaminaa aamene-fañodi Jesuditi jibeguehicaubo diitoco imiyaavugusuqui. ²⁴ Jaanoco saato ho miyaavuguhi, jaarunaa saato ho miyaavugutishi icano. ²⁵ Jaamaño sabadi ro ihesamaaje iicautimaño Pabloditi fuumo. Jaanegui diitoco Pablo nuuhi: Imino jahi motadimico Moocaani Gaija nuuhi ihiimaaminaafi Isaiafeenedi. Jilli nooboro:

²⁶ Foobo tomiyaminaaco dinoo: Amihai fine muguubuji. Jaarunoco magaa-jajitishi. Fine bu mahatyimeji. Jaarunoco mehesicinijitishi. ²⁷ Amihai jeebi cuhufono iminifotomaño, imitino muguubumo. Amihai aallino mihicinishi. Jaaneri amihai aallineri aatyimetimo mihicaji. Bu amihai nohojiri guubutimo mihicacui. Bu jaamo amihai jeebiri gaajatimo mihicacui. Jaamo tajaago masaamoco uujoho ubuheesu-jiruneguiha, nooboro. nuubo.

²⁸ Jaanegui amihai magaa ja, jisumitiro Moocaani taajasu jibogoco judiomisihidi iicautimero iicacuujinoco. Jaanoco diito imino guubuji, nooboro.

²⁹ Jilli Pablo unuunoco uguubumoro toonoti fuumo sanoomiro jenaucasi-moro.*

³⁰ Jaanobuuna Pablo icauhi mificabaci ticovovi sita iijaco iicanohachuta jaaduuboro. Jahi diiboco imeecitomoco imino gaayicihicaubo toojafaño.

³¹ Jaaboro ñihicugotibo jibeguehicaubo Moocaani aivoji iijico. Tolliro Aivojibo Jesucristoditi jibeguehicaubo. Jaaruuboco mihaiñooba Pabloco milli neehicautishi.

* 28:29 Sahaamefaño toversiculoco ficuutimo.

ROMANOS

Pablo Romanomidi Acaatinuhaame.

Pablo Caatinuhi Romari Iicaja.

Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo jeeçivominaafi, Moocaani uco ucuuhuvaubo diibo minisuminaafiti icaqui, Moocaani iijico jibeguequi uco icuubo.

² Jibogoco Moocaani sicijetiro ihimaaminaafeenedi Caatinihaamefaño unuucuuno. ³ Moocaani Achi Aivojibo Jesucristoditi ihimaano jibogo diibo miyaminaa ifiti iicausumi jibogono, Jesucristou aivojibo David iyaachimihaioboti icaubo. ⁴ Jaarunaa iimino Gaija imityari jafenuhi, diibo Moocaani Achi iicanoco. Jaamaño iguijevemefeeneti ubuheeteubo. ⁵ Jesucristofaño Moocaani mihaico iminoco acihi diibo momofaño mihaico igalluqui, jaamofeenedi fahigova jinijeminaa uguubumoro imiyaavogomo icaqui. ⁶ Jaamofeeneri tolliro amihai mihicahi Jesucristota miicaqui Moocaani amihai ucuuhuvamo.

⁷ Jino aameque amihaidi caatinihi paryi Roma cuumiri mihicamedi. Jaamoco Moocaani agaijiboro ucuuhuvamo iimino ifiima diibedi icaqui. Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo iicamisi imihuse, sajeebi icanoma mihica.

Pablo Roma Jinijeminaaco Abaatonoco Imeguehi.

⁸ Imegaviro ticoniji Jesucristofeenedi paryi amihaihallivi Moocaanico iimehicanoco aacibo amihai miyaavogoti fahigova jinijeminaa jibogocasimaño. ⁹ Moocaani uujoho diiboco tajeemaryo ejeecivehicaabo illi jibogoco jibogooboro iicahicaabo gaajahi diiboma ihimaahicasumi amihaiditi esafetehicanoco. ¹⁰ Moocaanico dilluhicahi diibo imogohachiji millitihacho tahi jisumi amihai baateji. ¹¹ Imeguehi amihai aatyimeebere amihai jeebinoco Moocaani Gaijari sefatusuqui. Jaamo janaanici sefano mihicahi. ¹² Tolli imeguehi uujoho fahigovavi mahamusucasinoco jino momiyaavogofaño mihicamo.

¹³ Tañahabomi, imeguehi amihai fahijivaro abaateguehicanoco magaanoco. Jaarunofaño fanoova uco tihitusuhicahi. Imeguehichi ofoonoco amihafeenedi saatohoco miyaavugusuqui fahigova jinijevi omoonihicabadi mooniqui. ¹⁴ Uco Moocaani tajibahi famoovahalliviro jibogooboro feequi animinaa iijico agaajamoco, bu agaajatimoco icano. Tolliro bu fanoovaaco agaajamoco, agaajatimoco icano jibogooboro feequi. ¹⁵ Jaamaño uujoho imeguehi taajasubogoco amihai jibogonoco paryicino amihai Romari mihicamoco.

Jesucristo Jibogo Mitya.

¹⁶ Uujoho nucufevetihhi Jesucristo jibogo iiminoti Moocaani mitya iicamaño paryicino toonoco imiyaavogomoco ataajasuno iicamaño iticoni judiomico, bu tolliro judiom iicatimoco icano. ¹⁷ Jibogo mihaico jibeguehi Moocaani mihaico gaayicahi momiyaavogoti, Caatinihaamefaño onoobadi: Jaamaño Moocaani agaayicibo imiyaavogofeenedi icaji.

¹⁸ Jaamaño Moocaani sifira paryi iimitimo miyaminaahallivi nihicuno niquejefañoti saahi. Jaamaño diito iimiti diitoco miyaanoco gaajasutihhi. ¹⁹ Imuguruva imino gaajajirumo Moocaaniti magaajajirunoco. Jaanoco diiboro ifusucuhi, ²⁰ Moocaaniti aatyimeratino gaajacafetejirahi diibo

fanoovaaco eheetavuunofeenedi. Foovono mahatyimejirahi jiiñjeque ifi-ivusuusumiti, diibo Moocaani imityaabo fahiiñvaru iicanoco. Jaamaño diito siinohallivi agatyavequimaajirunoma chahahi. ²¹ Jilli Moocaanico gaajacurumo imino diiboco jeeçivotihi bu tolliro diiboco imotimo. Jilliro ajaaducafototino esamaajeneriro ijeebino mitahi. Jaamaño igubutijeebii diitoco çivono minifetehi. ²² Magaajahi, unuurumo gaajatihii. ²³ Jilliro Moocaani sihidi ejeevaabo ufucuro ifiniñitiboco ejeeçivotimoro cafaryuhacumo, miyaminaafi ifiniñiibo ijimiri, bu tolliro joomi ijimiri, jiiñimomi ijimiri, paryicino faaboho asimii* ijimiri icano.

²⁴ Jilliti Moocaani diitoco iimiti iimogoviro jeevesuhi toonocoro imegueneguiiha. Jaamaño nucufesunoonoco fahigova moonimo. ²⁵ Moocaani miya iijico iimiyaavogotimoro sicamañehejequere miyaavogomo. Jaamoro Moocaani ifiivusuunocoro ejeeçivomoro imehicamo, Moocaanico imotimoro idibocoro naha diiboco fahiiñvaru mihimejiruubo. Fine.

²⁶ Jilliti Moocaani diitoco jeevesuhi unucufesuneheje imogoviro; aivo gaigoomiti miiñaiñomaryo gaifimima iicanicincoco ejeevesumoro sano gaigoomiro fahigovavi icacasihicahi. ²⁷ Jaabadiro buunaji gaifimi gaigoomima iicanicincoco ejeevesumoro aivo sihidi imogomo sifima sano gaifimiro iicasinoco. Sano gaifimiro nucufesunoonoco moonihicahi fahigovavi. Jaamaño toono iimiti jaada ifihalliviro guihuvanehejeque icimo Moocaani afaijaneri.

²⁸ Moocaanico eesafototimaño; diitoco iimiti esamaajefañooviro jeevesuubo momoonitatinehejeque imooniqui. ²⁹ Fanoova imitima icamo ifico idicunonoomoneheje, imitineheje, sitaanoco imoyicineheje, sitaaco imitino omoonineheje icano. Siinohalliti sitaaco jiiheveme, gaicaaufifimo, ibacasififimo, bañififimo, sitaaco jiihevefifimo, sicamañehejeque jiihocasififimo. ³⁰ Sitaaditi iminotino iimaamo, Moocaanico jiiheveme, sitaaco gaijitimo, uujoho sihidi jeevahi noomoro ifico cahacisumo, imitino omoonijinehejequere esamaaimo, caanimico: Jii, nootimo. ³¹ Aivo esicinitimo, unuucuunoco eheetavotatimo, gaijitimo, sitaaco imitino omooninoco iimibachunoco gaajatimo, sitaaco idaasugotimo. ³² Moocaani atajiiñbanoco imino gaajacurumo. Tolli omoonifimo ifiniñitino guijeveque gaajacurumo. Jaarumo suufenitimo moonihicahi, tolliro sita omooninoco atyimemere imo imo icahicahi.

2

Moocaani Imino Dugaacufhi.

¹ Jilli iicamaño agatyavequimaajirunoma chahahi, ijoho sitaaco imitico udugaacuubo. Ijoho cajaanihacho idiicaruubo, sita: Imitico, onooboro udugaacuubo, iro bu difiicoro toonofaño gañisuhi sita: Imitico, onooboro bu ijoho tobadiro moonihicahi. ² Magaajacuhi Moocaani imino udugaacuuboro tolli omoonimoco ijaadaco acifinoco. ³ ¿Nacu ijoho fine deesicinihi: Moocaani idaasuno omooninoti taajaji, onoobo? Jaaboro ijoho sitaaco iimitihalliti idaasuno omoonihicaabo, bu diito omoonibadiro moonihicahi. ⁴ ¿Nacu ijoho diimogotihii Moocaani imihuseque, bu ijaabicifihicanoco; ijoho gaajatihii diibo imihuse ico dihimitico ejeevesusujirunoco? ⁵ Dijeebii aivo ico ucuhufomaño dihimitico deevesugotihii. Jaamaño dihalliviro sihidi titibanihi Moocaani ico idaasuno omoonijinoco ufucu atyimecafetejino

* **1:23** Griego iijiri: faaboho asimii igueenemeheje itihaiño iicamo, noono.

Moocaani imino udugaacuuboro ijaadaco acijifucuvi. ⁶ Tusumi jari jaadu-jiibo famoovaaco iticovoocivi iiminoco omooniboco iimineri, bu iimitinoco omooniboco iimitineri icano. ⁷ Jaamoco Moocaani imico, bu bocico icano iguiinomoco, ifinijitino fiivofeenedi iminoco suufenitimo omoonimoco ifinijitino fiivoco acijiibo. ⁸ Jaanoti sefano idaasuno moonijiibo: Uujoho sihidi jeevahi, onoomoco, jaamoro miyaanoco ijivotimoro iimitinocoro eheetavomoco ⁹ sihidi aivoma idaasuno icaji paryicino imitinoco omoonihicamedi, imegavi judiomidi, tolliro bu judiomii icatimedi. ¹⁰ Jaanoti Moocaani acijiibo imico, bocico, sajeebico icano paryicino imino icahicamoco, imegavi judiomico, bu jaabadiro judiomii icatimoco icano.

¹¹ Moocaanidi miyaminaa sabadiro iicamaño. ¹² Paryicino Moise tajibama achahamo imitico omoonimo finiji totajibama chahamo. Jaanoti Moise tajibama iicacuurumo imitico omoonimo totajibafeenedi dugaacucafetejimo ifiniqui. ¹³ Moocaani gaayicitihi totajibaco jilli ticovono uguubumoco. Jaanoti imino uguubumocoro imino iicamoco gaayicibo. ¹⁴ Jaanoti siicumio Moise tajibama chaharumo ijeebitiro Moise tajiba onoobadi moonimo. Jaamo Moise tajibama chaharumo, tolli ijeebi onoobadi omoonino. Toono diitedi tajibabadi jeevahi. ¹⁵ Iimihiicafenedi gaajasumo ijeebifaño Moocaani tajibama iicanoco ijeebi diitoco jibeguehi miyaano icanoco. Jaamoco ihesamaajere ufucu jibegueji iminoco, bu imitinoco icano omoonihicanoco. ¹⁶ Ufucu Moocaani paryicino miyaminaa toovono omoonihicanoco emeeciboro jaaduji Jesucristofenedi taajasujibogoco uujoho ijibogoboro eneehicabadi.

Judiomii Moise Tajibaguino Icahi.

¹⁷ Jaanoti cayaatyohacho: Uujoho judiomioobo, onooboro Moise tajibafañodi icahi, bu Moocaani uco gaijahi, neehicahi. ¹⁸ Jaabo ijoho Moocaani jeebi onoobadi iicanoco gaajahi. Jaaboco ico Moise tajiba gaajasuhi iimino ifico diiciqui. ¹⁹ Jaabo: Uujoho aivo gaajahi, onoomaño diito Moocaanico agaajatimoco jibeguejirahi, bu imitifañoo iicamoco gaajasujirahibadi deesicinihi. ²⁰ Agaajatimoco jibeguejirahi, bu uguubutimoco fajinijirahi, nooboro deesicinihi, tajibafaño miyaanoco, bu agaajanoco icano agaajamaño. ²¹ Jaarunofañoo ijoho sitaaco idibeguehicaabo, ¿collihi jaabo dificoloro dibeguehicatitahi? Ijoho sitaaco: Mananidino, nooboro idibeguehicaruuvo, ¿collihi jaabo nanivahicahi? ²² Ijoho sitaaco: Sifigoma diicajirahana, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo ijoho sifigoma diicahicahi? Ijoho sitaaco: Ijinitaco jibeguehi, eneehicaruuvo, ¿collihi jaabo jhovono caanimi iijano busumijeque nanihicahi? ²³ Tajibafañodi quehe quehe diicarahi. Jaaruvo Moocaanico nucufevesuhicahi diibo tajiba onoobadi omoonitimaño. ²⁴ Miuro Caatinahaamefaño noonoo: Amihai tolli mihicamaño judiomii icatimo Moocaaniditi imitino iimaahicahi, noonoro.

²⁵ Moise tajibaco imino mooniruva dimeehe nijequeque iquiticino idi imijirahi. Jaanoti Moise tajibaco imino omoonitihachijii Moocaanita iicatimobadi diicahi. ¿Jaanegui imeehe nijeque iquiticinoti jinehejebaco mihicijitirahi? ²⁶ Jaanoti iquiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonibo imeehe nijeque iquiticinibobadi gaayicicafetehe quiticiratiruvo. ²⁷ Imeehe nijeque quiticiratiruvo tajiba onoobadi omoonihicaabo ico diimitico atyimesuji, ijoho tajibaco: Jii, eneehicatimaño toohaamema diicaruvo, dimeehe nijeque quiticiniiruvo icano. ²⁸ Jaabo judioru jaaruvo Moocaani iimogobadi omoonitimaño miya judiobadi jeevatibo. Jaano tolliro quiticiniurumo ijeebifañodi imino imiyaavogotimo miya quiticima icatino.

29 Jaanoti naha miya judio iicaabo Moocaani iimogobadi ijeebifañodi omoonibo miya quiticima iicaabo. Jilli aamefaño acaatinibadiro iicaqui icatino, bu mojeebifaño Moocaani Gaija onoobadi miicaqui. Jilli omooniboco miyaminaa imotih, idiboro Moocaani imehi.

3

1 ¿Jaanegui collih judioti mihicajirahi? ¿Collih bu miquiticijirahi? neejirumo. 2 Jaarunofaño aivo sihidi imino judiomiti mihicano judiomico Moocaani ijibogoco aaciumaño. 3 ¿Jaanaa millijiru, diitoti saatoho imino imoonitiruva? ¿Nacu jilli diito iicanoti Moocaani diitoco aaciguunoco dumiticijirahi? 4 ¡Cha, tolli icatino! Tolli icarunehejehaca Moocaani iimi-huseque jeevesutih. Jilli Moocaani imino paryi miyaanoco onoobadi eetavehi, paryicino miyaminaafi bañifirunaaca. Miro Caatinihaamefaño noono:

Iimiiboti diicaji dihimi icafeenedi, bu ico inisumoro emecirunoti imino dihiineji, ononoro.

5 Jaanoti mohimitifeenedi Moocaani iiminoco saatoho gaajahi. Jaanoco jilli: Moocaani imitih, monoonichi mihaiço idaasuno diibo omoonimaño. Jilli miyaminaa esamaaje imitacinimo noonichi. 6 ¡Jaarunaa tolli icatino! Moocaani imitiminaafi icaruva, ¿milli bu jaabo miyaminaaco iimitihalliti idaasuno moonijirahi?

7 Jaanoti saatoho esamaaje imitacinibo neejirahi: Uujoho abañififiboti saatoho Moocaani miya ijico onoonoco agaajamoro janaanici diiboco acahacisuhachijji, ¿collih jana uco imitiminaafibadi idaasuno moonijibo?

8 Jaaneguiha iimitinoco momooniqui iiminono isaaqui, nooboro. Jilli saatoho imitino esamaaimoro neehicahi mihaiça iminotino mijibeguehicanoco. Jaarumo tolli eneehicamo idaasuno moonicafeteji toonovi ifotomo.

Famooro Mihimifitih.

9 ¿Milli jaanoco meneejirahi? ¿Nacu mihai judiomiti diito janaanici mihimifih? ¡Cha, tolli icatino! Miro: Judiomiti imitico, munuucuhi, bu famoovaaco monoobadiro, imitiguino paryi famoovaro mihicahi. 10 Miro Caatinihaamefaño noono:

Iimimo chahahi, aivo saafiiba iiminoco omoonibo chahahi. 11 Mijoho agaajamo chahahi. Mijoho chahahi Moocanico iguiinomo.

12 Famooro mitacuhi, iimitijiri famooro iimitihigoviro fuucuhi. Mihaiñooba iiminoco omoonimo chahahi, aivo saafiiba chahahi.

13 Oono ijji cihojico mafaayicijirubadi jeevahi aivo idicuno ihimaamaño. Jaamo bañifihicamo, ihimaa jinimo namitabadi jeevano imitino moonisumo. 14 Sano iminotinocoro imaamo aivonoonocoro.

15 Sitaaco iguijenijinojaagoviro goovano foomo.

16 Idaasuno moonimoro finisumoro igomo. 17 Jaamo sajeebi icaco gaajatimo. 18 Moocanico inihicugonoco esamaaitimo, noono Caatinihaamefaño.

19 Jaanoco magaajacuhi paryicino Moise tajibafaño iicano totajibaguiino icamedi noono. Jaanoti famooro illivomoro Moocaani aivojiguiino iminifetequi. 20 Mihaiñooba Moocaani imefeene gaayicicafetejitih tajiba onoonoco omooninofeenedi. Jilli tajiba mihaiço mohimitico gaajasuhi.

Miyaavogofañodiro Mataajatahi.

21 Jaanoti jisumi tajiba uufocodi magaajahi milliti Moocaani mihaiço agaayicinoco. Jaarunofaño tajiba aamefaño, bu Moocaani imaaminaa

aamefaño icano toono mataajajinohalliti ihiimaacuno. ²² Jaanoti jino naha Moocaani mihaico agaayicino Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Chahamo saatoho sita janaanici vi iicamo icano. ²³ Famooro imitico momooni uhi. Jaamaño Moocaani imi iijiti tehesino mihicahi. ²⁴ Jaarunaa Moocaani famoocoro jilli iimihuseri ticovono gaayicahi, Cristo Jesufañodi ataajasucumaño. ²⁵ Moocaani Cristoco miyaminaa imitihallivi guijenisuhi. Jaamaño diito imiyaavuguusumi diitoco taajasuubo. Jilli mooniubo iimihuseque igaajasuqui sicijeo imiti icarunoco ajaabiciuboro jeecivoti bo fatyuboo. ²⁶ Jilli mooniubo diibo Moocaani jisumihachuta iimihuseque igaajasuqui. Jaabo Jesuco imiyaavogomoco agaayicunofeenedi gaajasuubo jisumihachuta iimihuseque.

²⁷ ¿Jaamaño milli bu moficoro quehe quehe mehesicinijirahi? Tolli mihicahicano chahacuui. ¿Collahi jaano tolli icatino? Cha, tajiiba onoonoco momoonoti icatino jilli Jesucristoco mimiyaavogonoti. ²⁸ Jaamaño magaajahi miyaavogofeenedi Moocaani minoco agaayicinoco. Jilli tajiiba onoonoco momoonimaño icatino.

²⁹ ¿Nacu Moocaani saatohoro judiomitahere? ¿Nacu bu tolliro judiomi iicatimotahe icatino? ¡Janabuu! Tolliro bu diitotahe. ³⁰ Idiuboro Moocaani saafiuro iicamaño miyaavogofeenedi gaayicibo judiomico, bu judiomi iicatimoco icano.* ³¹ ¿Jilli miyaavogofañodi mataajahi, monoomaño jaanegui nacu Moise tajiibaco imitino meneehi? ¡Cha, tolli icatino! Jilliro janaanici vi tajiiba miyaano iicanoco meneehi.

4

Abrahamti Magaajano.

¹ Masii Abraham mihai judiomi eedebediti mehesamaaiqui. ¿Nacu jinejeque fine gaayicuboo? ² Siinoco omoonunofeenedi Moocaani diiboco igaayicuruva quehe quehe icaujiruubo. Jaaruubo Moocaani imefeenevi icatino. ³ ¿Naa milli noono Caatinihaamefaño? Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaamaño diiboco Moocaani gaayicuihi, noonoro. ⁴ Jaanoti saatoho idudicamaaje jaadaco agaayicino ticovono diiboco aacino icatino. Jilli idudicamaajeque ajaaduno. ⁵ Jaanoti saatoho jinejeque moonitirumo Moocaanico miyaaveguehi. Jaabo Moocaani iimitirumoco agaayiciboco miyaavogomo. Jaamoco Moocaani gaayicahi jilli ticovono diiboco imiyaavogomaño. ⁶ Tolliro bu David nuuhi: Imo imo icaabo saafico Moocaani agaayicibo. Jaaruno iimihuseti agaayicino icatino. ⁷ Jilli David nuuhi: Imicani icamo jaatyoo diito imitico Moocaani ubuusumo; diito imitico esafototi bo ejeecivucutino. ⁸ Imicani icaabo diibo imitico Moocaani ejeevesucuboo, nuubo.

⁹ ¿Nacu fine jino imo imo ica saatohoro imeehe nijeque iquiticinimedi? ¿Nacu bu fine tolliro iquiticiniratimedi? Miuro munuucuui, Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco agaayicunoco. ¹⁰ Jaaboco, ¿cusumi gaayicuboo imeeheque iquiticunobuunati? ¿Nacu imegaviro? Toonobuunati icatino, imegaviro. ¹¹ Buunati Abraham meehe quiticico gaayicuihi imiyaavogonofeenedi diiboco Moocaani agaayicuno jibogobadi iicano. Jilliti Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi. Jaamo imeehe quiticiratirumoco Moocaani tolliro gaayicahi. ¹² Miyaano Abraham imeehe iquiticinimo caaniti icahi. Moheedebe Abraham iquiticirautisumi

* **3:30** Griego iijiri: miyaavogofeenedi gaayicibo imeehe nijeque iquiticinimoco, bu iquiticiniratimoco icano, noono.

imiyaavuguubadi, imiyaavogomo caani eneejiruno. Jaamaño diito caani icatibbo, iimeehequere iquiticumano.

Moocaani Unuunoco Magaayichi Miyaavogofeenedi.

¹³ Miïro Moocaani: Amiihaico jiiñjeque aciji, nuuhi Abrahamco, iyaachimihai cano; atajibaco omoonimano aciguutibo. Jilli imiyaavugumano Moocaani diiboco agaayicuboro: Jiiñjeque aciji, nuuhi.

¹⁴ Jaaneguiha Moise tajibaco omoonimo idimoro Moocaani aaciguunoco igaayiciruva. Jaaneguiha jahi miyaavogo miyaano icacuutahi, tolliro bu Moocaani aaciguuno miyaano icacuutahi jahi. ¹⁵ Miïro tajiba miihaico gaajasuhi Moocaani mohimitihalliti minoco idaasuno omoonijinoco. Jaanoti tajiba achahahigo magaajatihi imitino mihicanoco.

¹⁶ Jaamaño miyaminaa imiyaavegueneguiha Moocaani unuunoco aciguubo ticovono, paryicino Abraham iyaachimihai aivo miyaano iicaqui. Jino Moocaani aaciguuno idimoro Moise tajibaco omoonimediro icatino, tolliro buunaji Abraham imiyaavuguubadi paryi imiyaaveguemedi. Jaamaño diibo Abraham paryicino imiyaavogomo caaniti icahi ¹⁷ Moocaani imefeenevi, diiboco Abraham imiyaavuguubo imefeenevi. Jilli Moocaani Abrahamco Caatinahaamefano neehi: Ico ficuuhi ajashutimo miyaminaa caaniti, nooboro. Jaabo Moocaani iguijevecuurumoco fiivoco acihi. Jaabadiro bu ifivejiturunehejeque fiivusuubo.

¹⁸ Abrahamco Moocaani unuunoco aatyimeratirunoco eesiciniuboro miyaavuguubo. Imiyaavogoma iicaumano ajashutimo miyaminaa caaniti caabo. Moocaani diibo iseemema iicautiruuboco: Tonoodimeji diyaachimihai, unuunoco imiyaavugumano. ¹⁹ Jaasumi Abraham icauhi ciendino ficabavano ticovoocivi. Jaaruubo jeevesutahi imiyaavogoco, diibo mogai Sara icano aivo amiyatisi icacuumano eseemevacuujiturunoco ²⁰ guucibautibo. Bu tolliro bañiguutibo Moocaani unuunoco. Jilliro imiyaavuguboro esiciniubo. Jaaboro Moocaanico imuuboro ²¹ esiciniubo Moocaani imityari aaciguuno imiyacarujinoco iyaachimihaiditi. ²² Jilliti diibo imiyaavogoco agaajaboro Moocaani diiboco gaayicuhi.

²³ Tolli diibo miyaavogoco Moocaani gaayicuhi, toono diibo Abrahamditiro caatinirauti, ²⁴ tolliro bu miihaidi caatinimo. Miihai miyaavogoco tolliro Moocaani gaayichi miihai Jesu Mohaivojiboco guijevefano ubuheetesuuboco mimiyaavogomano. ²⁵ Jaabo Jesu mohimitihallivi acicafutuuhi iguijevequi. Jaaruubo siino buheeteuhi diibo feenedi miihaico Moocaani igaayiciqui.

5

Mohimitico Jesu Jaaducuuhi.

¹ Jaamaño Moocaani miihaico momiyaavogofeenedi mohimitico ubusuuboro agaayicuumo, sajeebi Moocaanima mihicacuui, Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ² Diiboco mimiyaavogonofeenedi Moocaanivi mifitivehi, diibo imihuseque magaayiciqui. Jaanofeenedi quehecuno mihicahi. Jaamoro imo imo mihicahi ufucu Moocaani imifano mihicajinoco magaajamano. ³ Toonotiro imo imo mihicahi, tolliro bu idaasuno mihicarunofeenedi imo imo mihicahi, toono fanoovaaco majaabicinoco miihaico agaajasumano. ⁴ Jaano majaabicinofeenedi Moocaani imefeenevi imino mihiinehi. Jaamo imino mihiinomano mehesicinihi Moocaani miihaico imino omoonijinoco. ⁵ Jaanoco mehesicininoo miihaico jeevesutahi Moocaani mojeebinoco igaijiri gahafusucuui Igaijaco aacinofeenedi.

⁶ Miihairyo mofico mataajasujitirahi. Jaaneguiiha Cristo guijeveuhi paryicino imitiminaahallivi. ⁷ ¿Cajaan fine guijevejirahi sifi Moise tajiba onoobadi omoonibohallivi, nacahajiru? Jaarunaa fine tahi icaabo saafi iimihuseebhallivi iguijevejiruubo. ⁸ Jaanoti naha Moocaani miihaico agaijinoco ifusuuhi, mihiimifitirumohallivi Cristo iguijeveunofeenedi. ⁹ Jaamaño jisumi Cristo iguijeveunofeenedi miihaico Moocaani agaayicicumano, diibofeenedi mataajacuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. ¹⁰ Iticoni iminaati mihicaurumo Moocaanima sajeebii miminifutuuihili mohallivi iguijeveunofeenedi. Jaamo sajeebii mihicacumano magaajahi mataajajinoco diibo ubuheeteubofeenedi. ¹¹ Jaano toonoro icatino. Tolliro bu Moocanifaño imo imo mihicahi Mohaivojiiho Jesucristofeenedi. Miiro diibofeenedi Moocaanima sajeebii mihicacuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti.

Adan, Cristo Iicamisiditi Pablo Iimaano.

¹² Jaamaño saafi Adan onoobofeenedi jiiinijehallivi imiti jicafutuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. Jaano imitifeenedi, bu tolliro guijeve jicafutuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. Jaano guijeve paryi miyaminaavi fatyuuhi famooro imitico eheetavuumaño. ¹³ Tajiba chahaunaaca imegaviro imiti jiiinijehallivi icacuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. Jaasumi tajiba achahaumaño imitico omoonuno gaajaveechurautihi. ¹⁴ Jaanoti tusumi Adan iicaudihiti Moise iicaunohachuta guijeve imityama icacuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. Moocaani tajibaco Adan ijiihivuutimaño imitico omoonubadi diito miyaminaa imiti icatini. Jaabo Adan jaadi Cristo asaaujiibo jiiibogobadi iicaubo.

¹⁵ Jaaruno Adan imiti oovicicafotono ifototihimiihaico Moocaani aacinovi. Miiro saafi Adan imitifeenedi famooro guijeveuhi. Jaanoti Moocaani miihaico ticovono taajasuco acihi, saafiro Jesucristofeenedi. Jino aivo allinoocivi guiraahi, ajashutimoco imino omoonijino. ¹⁶ Saafi imitiro ifototihimiihaico Moocaani aacinovi. Saafiro imitico omoonuno famoohalliviro javuvehi. Jaabadiro bu miyaminaa sihidi imitico moonrumoco Moocaani ticovono taajasuco acihi. ¹⁷ Miiro saafi imitifeenedi guijeve mityatehi famoohalliviro. Jaano janaanici imi ticovono Moocaani agaayicimo mityano icaji bohofifaño saafiro Jesucristofeenedi.

¹⁸ Jaamaño saafiro Adan imitifeenedi famooro idaasufaño icahi. Jaanoti Jesucristofeenedi famoocoro Moocaani agaayiciboro bohofico acihi, diiboro Cristo omoonuno Moocanidi iimiumaño. ¹⁹ Miiro saafi guubutifeenedi ajashutimohallivi imiti javuvuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti. Jaanoti bu saafi guubufeenedi ajashutimoco Moocaani gaayiciji.

²⁰ Jaamaño tajiba saauhi imitico omoonino ihatyimecafetequi. Imiti ajashutirunaaca, Moocaani miihaico agaijino aivo allinoocivi. ²¹ Jaabadi imiti imityari guijeveque isivaubadiro bu Moocaani imi iiji mitya iguiraatono miihaico diibovi ifitivirusuqui. Jaano miihaico ifinijitino fiivoco ihaciqui Mohaivojiiho Jesucristofeenedi.

6

Mohimiti Ifico Mifinisucuuihidaasuno miihaico Moocaani omoonijirunoti.

¹ ¿Jaanoco milli meneeji? ¿Imitico moonimoro mihicaji toonoti miihaima Moocaani gaiji iguiraatequi? ² Tolli icatino! Miihai mohimiti ifico miguijenicumoco, ¿milli bu jaamo imitifaño icamoro mihicajirahi? ³ ¿Nacu amiihai magaajatihini Cristo Jesujaago miihaico iminiyuno eneejirunoco? Jaabadiro diibo guijevefaño miihaico iminiyuno eneejiruno. ⁴ Jaamaño

nitisumi Cristoma sano miguijevemere micicafotonobadi jeevahi. Jilli mohimiti ifico mejeevesucuunoco, eneejiruno. Bu tolliro mubuheetemere bohono ifima mihicano siino imitico momoonijitino eneejiruno oono Cristo Caani mitya imiri guijevefañoti ubuheeteubadi.

⁵ Cristofaño mihicacuuihi. Jaanegui mihicacujitihhi mohimiti ifi onoobadi. Jaanoti bohono ifi onoobadiro mihicacuihi, oono Cristo iguijeveunoti ubuheeteubadi. ⁶ Mihai imino magaajacuuihi iticoni mihicauno ifi Cristoma etetecufutucuunoco, mihai ifi iimitinoco imeguehicano ifinicuuiqui. Jaamoro siino imiti jiovoto icacuutimo miicaqui, muno aivojibo atajibanoco momoonicibadi moonicuutimo miicaqui. ⁷ Miro iguijevecuumo imiti mityati sihigovi icacuuihi. ⁸ Mihai mohimiti ifico mejeevesusumi Cristoma sano miguijevecuumobadi jeevahi. Jaanoti mehesicinihhi diiboma sano mihicajinoco. ⁹ Jaamaño magaajahi safooro Cristo guijevefañoti ubuheeteubo siino uchuumucuujitino. Guijeve diibohallivi janaanici imityama chahacuuihi. ¹⁰ Miro Cristo sano parycino imitihallivi safooro guijevecuuihi. Jaabo ubuheeteubo Moocaanidiro icacuuihi. ¹¹ Jaabadiro bu amihai imitico momoonicudino. Jaarumo Moocaani iimogobadiro mihicaji Cristo Jesufaño mihicamaño.

¹² Jaaneguiiha amihai ifi iguijeveji ifihallivi imitico mimityacarusucudino, amihai ifi iimoyicinehejeque momooninofañodi. ¹³ Amihai ifico imitiguiinovivi mificuudino. Jilliro Moocaanijaagoviro miminifoto iguijevecuumo siino ubuheeteme iicanicibadi. Amihai ifico Moocaanidi mificu iiminocoro momooniqui. ¹⁴ Miro imiti amihaihallivi mityacuujitihhi. Amihai tajibaguiino mihicacuutihhi Moocaani gajifaño mihicacuumañono.

Jeevovinaavi Oovicino.

¹⁵ ¿Jaaneguiiha milli meneeji? ¿Imitico momooniji tajibaguiino icatimo Moocaani imihusefañoro mihicacumañono? ¡Cha, tolli meneejitirahi! ¹⁶ Amihairyo imino magaajacuuihi sifiguiino jiovonoti miminifutusumi diibo atajibanocoro: Jii, meneehi. Jaabadi mihicatahi ifinijitino guijeveque aacinoguiino. Jaanoti Moocaani atajibanoco: Jii, monoohachiji iticovono ifima mihicaji. ¹⁷ Jaamaño uujoho Moocaanico imehi; iticoni amihai imiti jiovoto mihicaurumo, amihai jeebifañodi magaayicacuuihi toono jibogojagovi miminifutucumañono. ¹⁸ Imititi mataajacuumo imino jeevovinaatiro mihicacuuihi. ¹⁹ Miyaminaa ihimaanicibadi iimaahi amihai jeebitiro magaajajitirahi jinooco. Jaabadi amihai iticoni amihai ifinoco, fanoova idicunoono iimitinoco icano momooniqui mificuubadiro, bu jisumi amihai ifinoco mificu iticovono ifi eetavoguiiharo ijeevadi Moocaanidiro iicaqui.

²⁰ Amihai imiti jiovototi mihicausumi iticovono ifi ica eetaveguiiha mihicautihhi. ²¹ ¿Jinejeque nacu mihicuihi tonehejeti toono amihai jisumi munucufegueneti? Miro toono guijevejaagoviro minoco asatyono. ²² Jaanoti jisumi imiti minoco ijjuvusunoti mataajacuumo Moocaaniguiiharo mihicacuuihi. Jino naha idinocoro amihaidi iimino. Miro amihai Moocaaniguiiharo ficuuno. Jaanoro ifinijitino fiivojaago satyono. ²³ Miro imiti jaada ifinijitino guijeve. Jaanoti Moocaani aacino ifinijitino fiivo Cristo Jesu Mohaivojibofenedi.

7

Taabavavi Oovicino.

¹ Tañahabomi, amihai tajibaco magaajacuumo, magaajahi tajiba mityaguiino mihicafinoco mochoomotinohachuta. Jaanoti miguijeveneb-uunati toojiinije tajibati mataajacuumo. ² Miho gaigo atajevacuugo aijivi gataacinihi tajiba onoobadi aiji iguijevetinohachuta. Jaanoti aiji iguijevecuudi toono tajiba, diigoco diibovi agataacinisuhicanoti taajacuugo. ³ Jilli iicamaño aiji icanaaca sifiima iicago ajeva imitico eetavehi. Jaanoti aiji iguijevecuudi ticovono minifutucuugo. Jaadi ivi sifico atajavaruno, toono ajeva icatino.

⁴ Jaabadiro bu amihai tañahabomi, jisumi Cristotaro mihicacuuhi, uchuumucuumo tajibaguiino iicacuutibadi mihicacumaño, Cristojaagoviro miminifutucuuhi. Jaamo jisumi Cristo guijevefañoti ubuheeteubotaro mihicacuuhi Moocanidiro imino momoonimoro mihicacuqui. ⁵ Jaanoti mihai moheedehipi iimogobadi momoonihicausumi tajiba nuuhi: Momoonidino, unuurunoco janaaniviro momoonihicauhi. Jaano mihaico guijevefaño satyuuhi. ⁶ Jaarumo jisumi uchuumucuumo tajiba mityaguiino iicacuutibadi, mihicacuuhi. Jaamaño toonoti mataajacumaño Moocanicoro mejeecivucuuji bohofiri Moocaani Gaijafenedi eedeetajiba acaatinicinofañodi mihicacuutimo.

Imiti Mino Iffaño Iicano.

⁷ Jaanoco, milli meneeki? ¿Tajiba nacu imitih? ¡Tolli icatino! Uujoho imitico gaajajitirahi tajiba: Imiti, inootiruva. Miho uujoho gaajajitirahi sitaanoco mihimogono imiti iicanoco, tajiba: Sitaanoco diimeguejirahana, inootiruva. ⁸ Toonofenedi imitico gaajacuruubo mejeevesutano janaanici imeguehicauhi imitinocoro. Jaanoti tajiba achahahigo gaajaratino imitino mihicaruno. ⁹ Safoono uujoho tajibaco agaajautisumi imono icaurahi. Jaanoti tajiba agasecuudi uco imitico esaayuvauhi. Jaanoti uujoho gaajacuuhi iguijeveujinoco. ¹⁰ Jilli mooniuno tajiba fiivoco aacivauruno. Jaaruno aacitino jilliro uco ifinjitino guijevefaño ficuuhi. ¹¹ Tajibaco imino omooniboro ifinjitino fiivoma fine iicaji, nuurunaaca tahimitico gaajasuuno. Jaaneri cijigaifaño efeejinoco gaajacuuhi. Jilli tahimiti toono tajibafenedi uco bañuhi.

¹² Jaaruno toono Moise atajibauno imitino icatino. Jilliro aivo imino paryi Moocaani unuuno imino ticovono. ¹³ Jaaneguiha nacu fine jino imi tajiba uco guijenuhi? ¡Cha, tolli icatino! Imiti uco guijenuhi. Jaanoti tajibafenedi magaajahi toono imiti aivo iimitinoco.

¹⁴ Magaajacuuhi tajiba Moocaani Gaijati asaanoco. Jaanoti tafi jilli ticovo miyaminaa ifi imiti jijovonoti iicano. ¹⁵ Uujoho gaajatihi millitihacho fine tolli iicanoco. Iimogonoco omoonitiboro, iimogotinocoro ijhegueneque moonihicahi. ¹⁶ Uujoho: Imitino, onoobadi bu tajiba: Imitino, onoomaño tajiba miyaano. ¹⁷ Jaamaño uujoho toono omooninoco imogotirahi. Jaarunaa imiti tafaño iicano moonisuhicahi. ¹⁸ Uuro gaajahi tafifaño iimino aivo achahanoco. Iiminocoro omooninoco imogorahi. Jaarubo moonihicahi. ¹⁹ Iiminoco iimugurunoco moonihicahi, iimitinoco iimogotirunocoro moonihicahi. ²⁰ Jaabo iimogotinocoro omoonibo, uujoho moonihicahi imiti tafifaño iicano moonisuhicahi.

²¹ Jaamaño jilli uudi icahicano; iiminoco omoonijirusumi iimitinocoro moonihicahi tafifaño sano imitiro iicamaño. ²² Tajeebifañodi Moocaani tajibaco imogorahi. ²³ Jaarunaaca tafifaño iicano tajeebifañodi iimugurunoco tihisuhicahi; imiti tafico isisinoro atajibacumaño.

²⁴⁻²⁵ Miho tajeebii tajibahicahi Moocaani onoobadi mooniqui. Jaarunaaca tafi uco imitijaagoviro satyehicahi. Idaasucaniji fine uujoho. ¿Mijoho fine

uco taajasuji jino ifinijitino guiivefaño asatyono ifiti? Idiboro Moocaani uco taajasujirahi, Mohaivojübo Jesucristofeenedi. Jaamaño ¡Moocaanico mihimehi!

8

Moocaani Gaijafañodi Iicano Ifi.

¹ Jaanoti jisumi Cristo Jesufaño di iicacuumo idaasuno mooniracuujitih. ² Miro Moocaani Gaija fiivoco Cristo Jesufeenedi aacübo tajüba uco taajasuhi imiti jüjovoo boti, ifinijitino guiive mityati icano. ³ Miro Moise tajübafeenedi mühaiñooba taajajitirahi. Tajübaco saato hoba miyaminaa imino moonijitirahi iniinovamaño. Jaanoti naha Moocaani idübo coro Illico galluuh miyaminaafi ifiti iminiyuuboro. Jaabo iguijeveunofeenedi imitico guinonübo, mühaico imiti guinonücutino iicaqui. ⁴ Jilli moonübo Moise tajüba onoobadi meheetavehicaütineguiiha, jilliro tajüba onoobadi imino miicaqui. Miro mofi onoobadi mihicacuutih, Moocaani Gaija onoobadiro mihicacuuh.

⁵ Miro ifi onoobadiro iicamo ifi onoonehejequere moonifih. Jaanoti Moocaani Gaija onoobadi iicamo toonojaagoviro ijeebü icahi. ⁶ Mofi onoonocoro momoonino guiivejaagoviro münoco satyehi. Jaanoti Moocaani Gaija onoonoco momoonino münoco satyehi sajeebü, bu fiivo icanojaago. ⁷ Jaanoti ifi onoonocoro omoonihicamo Moocaaniminaati icahi. Jaamo iimogotimo, bu imityama chahamo diibo tajübaco omoonijirumo. ⁸ Jaamaño ifi onoobadiro iicahicamo Moocaanico imo imo moonitih.

⁹ Jaanoti amühai, amühai ifiguiiharo mihicatih, Moocaani Gaijadiro mihicahi diibo Gaija amühaifaño iicacuumo. Jaamaño Cristo Gaijama iicatimo Cristota icatimo. ¹⁰ Jaanoti Cristo amühaifaño iicahachijü amühai ifi imitiri guiiveje. Jaarunaaca amühai jeebü buheehi, Moocaani agaayicücumo. ¹¹ Cristoco guiivefañoti ubuheetesuubo Gaija amühaifaño iicahachijü, diiboro Moocaani amühai ifi echeemejirunoco bohofiti acijübo diibo Moocaani Gaija amühaifaño iicanofeenedi.

¹² Jaamaño tañahabomi, mühai Moocaaniguiiharo mihicacuuh. ¹³ Jaanoti amühai, amühai ifi onoobadiro mihicahachijü miguiiveje. Jaanoti Moocaani Gaijafeenedi amühai ifi imitinoco atajübahicanoco mejeevesuhachijü mihicaji.

¹⁴ Paryi famooro Moocaani Gaija onoobadi iicamo Moocaani seemeti icahi. ¹⁵ Miro amühai münoco ijüjüvusunoco gaijaco magaayicühinatih, siino toonofañodi müñhicuguequi icatino, münoco Moocaani seemeti eheetavono Gaijaco magaayicüuh. Jaamo Togaijafeenedi Moocaanico meneehi: Hjöho Guihirubi, monoonicühi. ¹⁶ Jaabo diiboro Moocaani Gaija jübeguehi mojeebüfaño mühai Moocaani seme mihicanoco. ¹⁷ Jaamo mühai diibo seme mihicamaño magaayicüji Moocaani aacügonoco. Jaamo toonoco magaayicüji sano Cristoma. Jisumi diibo idaasuno iicaubadi mihicamo tolliro ufucu diiboma ihaivojüfaño sano imo imo mihicaji.

¹⁸ Jisumi idaasuno mihicaruno sihidü jeevatih iüfototino aivo ufucu imino mihicajinovi. ¹⁹ Paryi fanoova Moocaani ifiivusuudino, Moocaani seme ihifusucafetejifucuco ihatyimequi sihidü iimogonoro teemehicahi miyaminaa icatiruneheje. ²⁰ Jaaruno paryi fanoovaaco Moocaani ifiivusuurunoco Adan imitinoco omoonüsumi Moocaani afaijacuuno imicuutih. Jaarunofaño esicüno, ²¹ toonoco unucusuhicanoti, ifinüshicanoti icano ufucu atajasucafetejinoco. Jaano Moocaani seme ufucu imino atajasucafotonofeenedi, bu tolliro fanoova taajasucafetejino.

22 Magaajacuuhi paryi fanoovaaco Moocaani eheetavuuno jisumihachuta, acanifehicanoco gaigo iseemevaqui aivogo acanifonicibadi. 23 Jaano idinoro toono idaasuno icatiji. Tolliro bu mihai, ufucu sinehejeque sihidi magaayiciji. Jaanoti jisumi Moocaani Gaijaryehiica mihicahi. Mojeebifañodi mahaivovomoro meteemehi Moocaani ufucu iseemeti mihaico agaayicijifucuco. Jaaneri mofi ataajacafetejinoco. 24 Miho Moocaani Jesufenedi mataajaji, eneehicanoco mehesicinihicanofenedi mataajahiniciuhi. Jaanoti mahatymecuunoco mehesicinino toono esicini icatino. ¿Mahatymecuunoco collihi bu mehesicinijirahi? 25 Jaanoti mahatymetinoco mehesicinimo tolli icarunofaño majaabicimoro meteemehi.

26 Jaamaño Moocaani Gaija mihaico miniinovarumoco amusuhicahi, Moocaanima imino mihiimaanoco magaajatimaño. Jaabo Moocaani Gaija mohallivi dilluhicahi Moocaanico siijiri magaajaturujiri. 27 Jaabo Moocaani famoo jeebinofañooco agaajaabo gaajahi milli Igaija eneejirunoco. Jaabo Igaija diiboco ijeebi onoobadi dilluhicahi diibota icamohallivi.

Fanoohallivi Mimityano.

28 Magaajacuuhi Moocaani diiboco agaijimeri fanoovaaco imino omooninoco, jaamo diitoco cuuhuvaubo ijeebi onoobadi. 29 Siicijetiro Moocaani agaajacuumoco imegaviro ijeevadi dugaacucuubo, Illibadiro iicaqui. Jaamo ajashutumofeeneti, Illi diito amiyaaboti iicaqui. 30 Jaamoco Moocaani siicijetiro udugaacuumoco bu tolliro coovaubo. Jaamo ocoovaumoco gaayiciubo. Jaamo agaayicumoco, bu tolliro ihaivojico aciubo.

31 ¿Jaanoco bu milli meneejirahi? Moocaani bu mojaagodi iicacuunofaño, mominaa mihaico guinonicujitirahi. 32 Miho Moocaani Illi icaruuboco mihaiditi gaijitiibo paryi mohallivi aciubo iguijevequi. ¿Milli bu jaabo mihaico sano Illima fanoovaaco acitiibo icajirahi? 33 ¿Mijoho bu Moocaani ananicuumoco: iimiti, neejirahi? Idiboro Moocaani agaayiciibo iimimo unuucuumoco. 34 ¿Mijoho bu jaamoco iimiti neejirahi? Idiboro Cristo mohallivi iguijeveubo ubuheeteubo. Jaabo Moocaani miyanaagonovi jisumi iicaabo mohallivi Moocaanima ihiimaqui. 35 ¿Mijoho nacu mihaico Cristo gaijiti dugaacujirahi? ¿Nacu fine idaasuno minoco omoonineheje? ¿Nacu fine minoco itihisuhicaneheje? ¿Nacu fine Moocaani iijihalliti minoco ijiheneheje? ¿Nacu fine ajeba? ¿Nacu fine gaachehuti mucujivaachuneheje? ¿Nacu fine mutujaavoneheje? ¿Nacu fine guijeve? Cha, chahano. 36 Caatinihaamefaño onoobadi mihicahi. Jilli Caatinihaamefaño noono:

Moocaanihalliti mihaico fahijivaro guijeniguehicamo. Ovejamico iguijeniqui asatyonibadi mihaico moonihicamo, noonoro.

37 Jaarunehejefañoti mityano mihicahi, jaadi Jesu mihaico agaijubofenedi.

38 Jaamaño uujoho gaajahi chahano jineje mihaico Moocaani agaijnoti udugaacujiruno gujeve icaruno, bu fiivo icaruno, bu Moocaani toomominaa icarumo, mityano icaruno, bu iimitino gaijano icaruno, jisumi icaneheje, bu ufucu icajineheje icaruno, 39 bu caamo icaruneheje, jiniije dojibavi icaruneheje icaruno, chahano aivo sanooba Moocaani ifiivusunoco mihaico udugaacujiruno Moocaani Cristo Jesu Mohaivojibofenedi mihaico agaijinoco ifusunoti.

9

Moocaani Israel Cuumico Hicumo.

1 Miyaanoco neehi, Cristoco imiyaavugucuumaño bañitihhi. Mïro tahesamaajeque Moocaani Gaija iticuvusuubo uco jibeguehi miyaano iicanoco. 2 Aivo idaasuno icahi tajeebifaño fahijivaro idaasuno aivo icahicahi. 3 Jaaneguiiha uuro taacuumiotohallivi Cristoti sihigovi, bu Moocaani imucugaiguiino icajirahi toono tolli iicano tayotoco itaajasujiruva. 4 Mïro diito Israel iyaachimihai. Jaamoco Moocaani iseemeti agaayicicummo. Mïro diitofeenevi Moocaani icauhi ihaivoji ifiima. Jaaboro diitoco unuunoco aciubo, Moise tajibaco, Moocaanico ijafaño imejinehejeque, imino mooniji unuunehejeque icano aciubo. 5 Jaamo motadimihai iyaachimihai diito iicamofañoti Cristo imiyaminaafivuuboro saauhi. Jaabo Moocaani fanoohallidi iicaabo. Jaaboco fahijivaro mihimo. Fine.

6 Jaabo Moocaani iiji imiyaavotino icatino. Paryi Israel cuumifaño ifiivurumo miya israelmibadi icatihhi. 7 Jaabadiro Abraham seeme paryi imiya seeme icautihhi. Mïro Moocaani diiboco nuuhi: Isaacfeenediro diyaachimihaima diicaji, nuubo. 8 Jilliti magajahi tuucuumiti ifiivomo paryi Moocaani seeme iicatinoco. Jilli idimoro Moocaani unuuboti ifiivomo Abrahamti imiya iyaachimihai iicamo. 9 Mïro jino Abrahamco Moocaani unuuno: Ico unuufucu gaseji. Jaasumi diitaaba Sara gaifico seemevaji, nuubo.

10 Jaano toonoro icatino, Rebeca achimisiu saafi seemenetisiruu moheedebe Isaac seemenetisi. 11-13 Jaamisi fiivuutinaaca bu iimino, iimitinoco icano moonitumisihaaca Moocaani Rebecaco nuuhi: Diitisi ihamiyaabo iguihooboco jeeceveji, nooboro. Jaano jino bu tolliro Caatinihaamefaño onobadiro neehi: Jacobco gaijihhi. Jaanoti Esauco jibeguehi, nooboro. Jilliti magajahi Moocaani miyaminaaco omoonirunehejeque jeeceveji nooboro iimogobadi icinoco.

14 ¿Jaanoco bu milli: Moocaani imitihhi, meneejirahi? ¡Tollu icatino! 15 Mïro Moiseque nuubo: Iimogomoco gaijiji bu diitocoro idaasugueji, nooboro. 16 Jaamaño miyaminaa mihimogonoti, bu toonegui mesefaquimaaiñoti icatino. Jilli Moocaani idaasugomaño. 17 Mïro Caatinihaamefaño Moocaani Faraoco nuuhi: Ico aivojiboti ficuuhhi, tamityaco ivi ifusuqui. Jaanofañoti tamomoco gaajasuqui fanoojiinijeri, nooboro. 18 Jaamaño iimogomoco idaasugoobo. Jaabadiro bu saatoho jeebico Moocaani iimogobadi kuhufutusuubo.

19 Jaano bu tolli icanaaca, ¿milliti jaabo Moocaani miyaminaa imitico neejirahi? ¿Nacu mijoho diibo onoonoco: Chahano, neejirahi? Jilli fine uco saatoho noonicahi. 20 ¿Nacu mijoho ijoho, Moocaanima denaauqui? ¿Nacu nifaquihillu tohilluco eheetavooboco: ¿Collihhi uco jilli deetavehi? neejirahi? 21 Mïro guirihilluno nicuminaafi sabaatiro siibadije iimogobadi eetavejirahi; sabaatiro eetavejiruubo sahilluco iimihilluco, bu tobatiro sihilluco eetavejiruubo oovosiitihillu fanoova eetavoguiha.

22 ¿Jaanoco bu milli Moocaaniditi meneejirahi? Jaabo imitino iicahicamo ufucu ifinisujimoco idaasuno moonijiruubo. Jaaruubo jaabichicahi imityaco igaajasuqui. 23 Jilli moonibo ihaivoji sihidi ejeevanoco igaajasuqui. Mïro mihaico idaasugoboro sicijetiro ificuummo ihaivojifaño miicaqui. 24 Mïro mihaico Moocaani judiomifañoti icihhi, bu tolliro saatohoto judiomi iicatumofañoti icibo icano. 25 Oseas onoocho aamefaño jilli caatinicino:

Ufucu: Taacuumi, Moocaani neeji diibo cuumi iicaturucuumijeque. Jaacuumijequere agaijuturucuumijeque: Amihaico gaijihhi, neejibo.

26 Amihai taacuumi mihicatihhi, unuurumañoviro mihicarumoco: Moocaani uujoho iicaabo seeme, monoocafeteji, noono.

27 Jaanoti Isaaia israelmiditi nuuhi: Israel iyaachimihai ajashutino muuajinio jiniigaiyihaidimo icarumoti midimoro taajasucafeteji. 28 Miiro Aivojii bo jiniijehallivi paryi unuunoco goovano moonijiibo, nooboro. 29 Miiro iticoni tolliro diiboro bu Isaaia nuuhi:

Niqueje Aivojii bo sihidi ejeevaabo mihaico ihatyucaruutiruva, Sodoma, Gomorra icano iicaubadi mihicajirahi, nooboro.

Miyaavogofeenedi Imino Omoonino.

30 ¿Milli bu jaanoco meneejirahi? Judiomi iicatimo tajii bafeenedi Moocaani diitoco igaayiciqui guinotirumo gaayicicafeteji miyaavogofeenedi.

31 Jaanoti israelmi moonihicauhi diitoco Moocaanivi ifutusujiruno tajii baco. Jaarumo toonovi ifutuutih. 32 ¿Jaamo milliti ifutuutimo? Eti bu diitoco agaayicisuuujiruno miyaavogogaagovi ijeebii iicautamaño jilli iinoro omooninojaagoviro ijeebii no iicaumaño. Jaamaño nanigaiva guisibavi ananigaivaumoro ifutucuutimo, 33 Caatinihaamefaño onoobadi:

Uujoho Sion cuumivi ficuuhi saafico nanigaiva guisibati, aacoto guisibati icano. Jaaboco imiyaavogomo jeevevetimo taajajimo Moocaanivi ifeteji, noono.

10

1 Tañahabomi, imeguehicahi israelmi ataajanoco. Jaamaño uujoho Moocaanima diitohallivi iimaahicahi. 2 Uujoho neehi diito Moocaanijaagodi aivo iicanoco. Jaarumo imino moonitihagaajatimaño. 3 Miiro gaajatimehiica milliti miyaminaafico Moocaani agaayicinoco, jilli iinoro: Jilliti magaayicicafeteji, onoomaño tolli moonimo. Moocaani miyaano toonofañodi agaayicijirunoco imiyaavogotimoro. 4 Miiro Moise tajii baco saafiro Cristo imino mooniuh. Jaaboco imiyaavogomocoro Moocaani gaayicahi.

5 Jaanoti tajii bafeenedi Moocaani agaayicinoco iimogomoco Moise jilli caatiniuhi: Tajii baco aivo imino omoonii bo toonofañodi taajajirahi, nooboro.

6 Jaanoti miyaavogofañodi Moocaani agaayicinoti jilli noono: Cristo ititehesino iicaaboco deesamaaiboro dijeebii fañodi needino: ¿Miijoho caamo niquejefañoo feeji Cristoco iniitusuqui? nooboro. 7 Bu ¿miijoho jiniije dojibavi feejirahi Cristoco guivevefañoti siino isivaqui? Jilli meneedino. 8 ¿Jaabo fine jinejeque neehi? Jilli du Caatinihaamefaño neehi: Uujoho Moocaani taajasu iimaa iti fiiticuuhi diijifañoti, bu dijeebii fañoti icano, nooboro. Jino iimaa miyaavogojii bogoco mihai mijii bogono. 9 Jaamaño Jesu Aivojii bo iicanoco diijiri idii bogoboro diiboco Moocaani guivevefañoti ubuheetesuunoco dijeebii fañodi imiyaavogohachiiji taajaji. 10 Miiro mojeebii fañodi mimiyaavogomaño minoco Moocaani gaayicahi. Jaabadiro bu moojiri monootahi Jesu cristo miyaabo iicanoco mataajaqui.

11 Miiro Caatinihaamefaño noono: Diiboco imiyaavogomo jeevevejitihi, noono. 12 Judiomi icarumo bu saatohobadiro jeevahi. Jaabadiro bu Aivojii bo Jesucristo famoo Aivojii bo. Jaaboco ejeecivomoco guiraano imino moonii bo.

13 Jilli Caatinihaamefaño noono: Paryi famoro diiboco ejeecivomo taajaji, noono. 14 Jaaboco bu ¿milli jeecevejirumo imiyaavogotii boco? ¿Milli jaaboco miyaaveguejirumo diiboti ijii bogonoco agaajatii boco? ¿Milli jaanoco gaajajimo miijoho diitoco ijii bogotinoco?

15 ¿Milli jaanoco jii beguejirumo, miijoho diitoco: Mijii bogoto, noomoro agalluutinoco? Caatinihaamefaño jilli noono: Ovosii cani sajeebii co aacino jii bogoma asaamo, bu iimino jii bogoco isivamo icano agasesumi, noono.

¹⁶ Jaaruno toono taajasubogoco famoovaro miyaaveguehicatihi. Jaamaño Isaia jilli nuuhi: Aivoj#bo, chahamo aivo moj#bogoco imiyaavogomo, nuubo. ¹⁷ Jilli iicamaño muguubunofañodi miyaavogo saahi. Jaano toono muguubuno Cristo j#bogo.

¹⁸ Jaanoco uujoho dilluhi: ¿Nacu fine guubuutimo tobogoco? Cha, imino du guubucuurumo. Mi#ro toonoti Caatinihaame jilli neehi: Diito ij#bogono fanoojiinijeri guubuvusurahi, diito iimaa jiinijejinibacivi ifutucuurahi, noono.

¹⁹ Jaarunaaca siino bu dilluhi: ¿Nacu fine Israel cuumiminaa jaanoco gaajatihi? Cha, Moise unuunoti diito gaajacuurumo. Jaabo Moise jilli nuuhi: Moocaani neehi: Uujoho am#haico cigueguesuji siicuumi taacuumi icaticuumihalliti. Bu tolliro am#haico sifiratusuji igaaajati munuurucuumiditi, nooboro.

²⁰ Jaabadiro bu Isaia guucibat#bo nuuhi: Jilli Moocaani neehi: Uco iguiinuutirumo, jisumi uco iguiinomoro atyimehi, uuti idillutirumo, jisumi idillumovi jafevehi, nooboro.

²¹ Jaanoti israelmiditi Isaia ihiimaaubo nuuhi: Fahijivaro coovaaboro icahicahi uguubutino, iicaj#suno miyaminaaco, Moocaani noobo, nooboro.

11

Israelmiti Ataajacuumo.

¹ Jaanogui jisumi dilluhi: ¿Nacu fine Moocaani icuumi Israel cuumico jeevesucuuhi? ¡Tolli icatino! Mi#ro uujoho Pablo israelmi#oobo, Abraham iyaachim#oobo, Benjamim#o cuumioobo. ² S#cijetiro Moocaani israelmi ita iicanoco gaajacuuhi. Jaamaño jisumi diitoco jeevesuti#bo. ¿Nacu am#hai ma-gaaajatihi Moocaani iimaaminaafi Eliaditi ij#bogohaame Caatinihaamefaño jilli onoonoco? Diibo Elia Moocaanima ihiimaaunofañodi israelmi imitico nuubo: ³ Aivoj#bo, dihiimaaminaaco guijenicummo, bu jaabadiro dijeecivomañehejeque finisucuumo. Jaanoti uujoho saafiro atyuuvooboco guijenigomo, nooboro. ⁴ Jaanogui Moocaani diiboco iimusuuhi: Cha, #ro diicatihi. Ajashutimo siete mildimoco uujoho ijeevadi dugaacuhi Baal onoobo jihovo caani ij#nitaguiino ememu#votimoco, nooboro. ⁵ Jaabadiro bu jisumi m#dimoco Moocaani #daasugooboro gaayicahi. ⁶ Jaano Moocaani #daasugomaño agaayicino. Jaaneguiha m#hai imino momoonimaño m#haico agaayicino icatino. Jaanoti m#haico mohimihuseti igaaayiciruva, toono Moocaani #daasugono icajitirahi.

⁷ ¿Nacu milli? Mi#ro israelmi iguiinuurunovi #futuutihi. Jaanoti sanoodimoco Moocaani #ciumo toonovi ifutuuhi. Jaanoti sanoodimo ijeeb#no ucuhufomoco nuubo: Jilli mihimogobadi mihica, nooboro. ⁸ Jilli Caatinihaamefaño onobadi:

Moocaani diito jeeb#noco kuhufutusuhi ihaall#noco jabacaruubo atyimetimobadi iicaqui, inohoj#noco jabacaruubo guubutimobadi iicaqui. Jaamaño jisumihachuta tolli iicamoro Moocaani j#bogoco gaajatimo, noonoro.

⁹ Jaabadiro bu David nuuhi:

Jaafa diito j#baimono jegañibadi, sinicuuahunobadi icano minifeteji toonoti ananigaivamoco #daasuno imooniqui. ¹⁰ Jaafa ihaall#no ajabay#tobadi Moocaani iimaanoco gaajatimo iicaqui, tolliro bu iyobaiño diitoco iimitibociri ijebeiveequi ufucuro gañiivucuumo iicaqui, nooboro.

Judiom# Icatimo Ataajano.

¹¹ Jaaneguiiha dilluuhi: ¿Nacu fine judiomi ananigaivaumoco Moocaani siino gaayicicuujihi? ¡Cha, tolli icatino! Diito tolli guubutimo iicamaño judiomi iicatimo itaajaqui diitofenedi Israel cuumiminaa eesafotomoro diito iicabadi iicaqui. ¹² Jaanegui judiomi imitino iicauno jinijeminaadi imino minifutuuhi, bu diito Moocaani iimugunoti aacutuuno judiomi iicatimedi aivo imino iminifutuuno. Imi fine janaanici imijino paryi judiomi siino iimitoodi.

¹³ Jaanegui amiñhai judiomi mihicatimoco neehi, judiomi iicatimojaago Moocaani uco agallumaño: Uuro tadyudicamaajeque cahacisuihi. ¹⁴ Jaaneguiiha imeguehi saatocho tayototi amiñhaibadi iicanoco imogomoro ataajanoco. ¹⁵ Diitoco Moocaani ejeevesuunofenedi jinijeminaaco sajeebi Moocaanima iminiyuuno. Jaanegui fine imi diitoco Moocaani siino agaayicidi guijevafañoti siino ubuheetemebadi icajimo. ¹⁶ Moocaani judiomi eedeetemahaico ñcuneguiiha, jisu bu paryi judiomi ñcicafotomo icano. Mñro iticoni meheetavohica maahu Moocaani jeeçivoguiiha iimibadiro bu iisihi faasihiro Moocaanidi imihi. Jaabadiro bu imohohife Moocaanidi iimibadiro bu ihaafenema imihi.

¹⁷ Jaabadi judiomi saatocho miya olivohohaafeneque iquitiniciyadi quiticafutuuhi. Jaanobuuna ñjoho siicumioobo jihoro olivohohaafe diicaruubo toho aafeneque iquitinobuuna camayaacufetehe. Jaabo tohifefañodi idiicamaño tohoti diicahi. Toono jilli eneejiruno: Moocaani judiomico uufocovi ificuuboro judiomi iicatimoco igaayiciqui, onono. ¹⁸ Jaarunaa: Toohohaafe imiyahaafe janaanicivi sihidi sihidi jeevahi, needino. Jaanoti tolli onohachiji imino deesicini, disefari tohife icathi, ñjoho tohife sefari diicahi.

¹⁹ Jaanoco fine: Jñhi, neejirahi: Jaarunaa ihaafene quiticafutuuhi iibuuna uujoho tohoví camayaacufetequi, nooboro. ²⁰ Jñhi; mñro tohaafeje quiticafutuuhi imiyaavuguutimaño. Jaanoti ñjoho tohoti diicahi imiyaavogomaño. Jaaruubo difico: Uujoho aivo sihidi jeevahi, needino. Imino deesicini. ²¹ Buhicaga imiyahaafe icaurunoco Moocaani gaijiutihí. Jaabadiro imi íco gaijijitiruubo. ²² Magaaja Moocaani iimihuseneneque. Jaaruubo bu iimitimoco gaijijitiruubo. Jaamaño aacutumoco idaasuno moonuubo. Jaaruubo amiñhaima imihuseebe. Jaanegui iimihusefaño imino diiboma diica. Jaanoti imino mihicathachiji, tolliro bu amiñhaico iquiticñbora gaññjiibo. ²³ Jaanoti bu judiomi siino imiyaavogohachiji diitoco siino tohoví camayaacujiiibo, Moocaani sihidi imityamaño diitoco siino dojicuvíro camayaacujiruubo diito siino diibota iicamo iicaqui. ²⁴ Jaabadi ñjoho judio diicaturuuboco jihovo olivohohaafeti iquiticuboro imiya olivohoví íco camayaacuubo. Jaanegui judiomi imiya olivoho aafe iicamo siino dojicuvíro camayaacufeteji.

Israel Cuumico Ufucu Ataajasujino.

²⁵ Tañahabomi, imeguehi amiñhai jino agaajarautinoco magaajanoco: Jaamo amiñhai: Aivo sihidi mñhai magaajahi, nootimo mihicahi. Mñro israelmiti sanoodimo kuhufutusucufetehe, israelmi iicatimo Moocaanijaagovi paryi ijicamañohachuta. ²⁶ Jaanobuunati jari paryi famooro israelmi taajasucufeteji, Caatiníhaamefaño onobadi:

Taajasuminaafi saaji Sion cuumiti. Jaabo israelmi* imitico buusuji. ²⁷ Jinoco diitoma uujoho ihiimaano icaji, diitoco imitico ubuusuudi, nooboro.

²⁸ Taajasujibogoco agaayicitimaño judiomi Moocaaniminaabadi icahi, amiñhai Moocaanijaagovi miminifetequi. Jaamoco Moocaani gaijihi diito eedeeteque diibo ñciumaño. ²⁹ Mñro Moocaani aacicumoco dumitñcitatíbo,

* **11:26** Griego iijiri: Jacob iyaachimihai, noono.

bu tolliro diito ucuuhuvacuumoco sihigovi siino jeenesutatibo. ³⁰ Amihai iticoni Moocaanico muguubutuhi. Jaarumoco jisumi Moocaani idaasuguehi judiom diiboco uguubutimaño. ³¹ Jaamaño jisumi diito Moocaanico guubutuhi, tolliti Moocaani diitoco ihidaasuguequi amihai iicabadiro. ³² Mihiro famoovaro guubutuhi. Jaamoco Moocaani: Muguubuhicatihu, nuuhi diito famoovaacoro sabadiro ihidaasuguequi.

³³ Guiraacani icano Moocaani esamaaje, igaaja, ihaivoji icano icahi, aivo diibo esamaaje jibogoratino, aivo diibo jihai gaajaratino. ³⁴ ¿Nacu mijoho Moocaani esamaajeque gaajajirahi? ¿Mijoho nacu diiboco jibeguejirahi? ³⁵ ¿Cajaani nacu Moocaani Aivojiboco jinejeque acijirahi toono jaadaco igaayiciqui? ³⁶ Mihiro paryi fanoova Moocaaniti saahi diibo useti fanoova eetavocafutuuhi. Jaano paryicino diibonoro. Imicani Moocaani fahijivaro. Fine.

12

Moocaanidiro Icano Ifi.

¹ Jaaneguiha tañahabomi, amihai aivo neehi Moocaani idaasugofeenedi: Amihairyo amihai ifi ubuheeneque Moocaanico mahaci jeecivobadi dibediro iicaciqui diiboco imo imo imooniqui. Tolli aivo Moocaanico imino mejeecivotahi mojeebifañodi. ² Jaanegui Moocaanico agaajatimo onoobadi* siino mihicacuudino. Jilliro amihai esamaajeneque paryi siibadi mubunani tolliti amihai ifino paryi ibuunanicafetequi. Jaadi jari magajaji conocohacho Moocaani iimogonoco, bu paryi iiminoco, bu diiboco imo imo omoonoco, bu aivo iimicuunoco icano.

³ Uco Moocaani iimihusefeenedi atajibanegui famoocoro amihai neehi: Amihaiti saatohoba amihai ifiitiro janaanici mehesamaaidino. Jilliro imino mehesamaaje amihai Moocaani dudicamaajeque aacino ticovoviro. Jino dudicamaajeque miyaavogofeenediro meheetavejirahi. ⁴ Mihiro mofivi oovicinino; mofi saafiro mihicaruboti fiivaano icano. Sano mohaalli, bu sano motihai, bu janaanici sihidi icano. Jaaruno saneguiharo icatino. ⁵ Jaabadiro paryi mihai miyaavogominaa saafiibadiro mihicahi Cristofaño. Jaamo famooro sahi magataacinahi saafi ififañoro.

⁶ Jaanoti Moocaani mihai dudicamaajeque acihai saatohoco siibadi, saatohoco siibadi icano, diibo iimihusefeenedi aacibadi. Jaano diibo aacino imino momooni. Moocaani iimaaco mijibeguejinoco magaayicibo mimiyaavogono ticovovi momooni. ⁷ Jaabadiro sitaaco mejeecivejinoco magaayicibo imino mejeecivo, mijibogonoco magajamo toonojaagoviro miminifoto. ⁸ Sitaaco mequehecucusunoco magajamo, toonojaagoviro mihica. Jaanoti saatohoco mahacimo, amihai guuiharo gajitimo mahaci. Sitahallivi aivojiboti mihicamo, esicinimoro momooni. Jaanoti sitaaco mahamusu, imo imo mahamusu.

Cristota Jilli Icano.

⁹ Miyaanoro imino fahigova magajicasi, iimitinoco mijihegue, jaamoro iiminocoro momooni. ¹⁰ Fahigova magajicasi momiyanahaboco magajiboma mihicanicibadi, goovano mobocigocasi.

¹¹ Mequehecu. Majaparyadino. Jaamo Aivojibo Moocaanico quehecuno jeebiri mejeecivehi.

¹² Imo imo mihica mataajajinoco mehesicinineri, majaabicihica idaasuno mihicarunoco, Moocaanima mihiimaanoco mejeevesudino.

* **12:2** Griego iijiri: Jaanegui jiinije onoobadi, noonu.

¹³ Miyaavogominaaco ucuujivaachunehejeti mahamusuhica, amihai abamoco imino magaayihica.

¹⁴ Amihai idaasuno omoonimoco imino momooni diitohallivi Moocanico iimitinoco dillutimoro iiminocoro midillu.

¹⁵ Imono iicamoma imo imo mihica. Jaanoti ataacasimoma bu mataacasi.

¹⁶ Fahigovavi sabadiro mihicacasi. Aivo mihai sihidi mejeevahi, meneedino. Amihai jeebico sicuno miminiyu. Aivo magaajafih, meneedino.

¹⁷ Sita amihai imitino omoonimoco bu iimitineri macabiacudino, iiminocoro momooni famoova imegavi. ¹⁸ Fanoovaviro imimo mihica. Jaamo famoovama sajeebi mihicahi. ¹⁹ Agaijimo tañahabomi, amihaiño jaadaco mihicidino. Jilliro Moocaani usefaño mejeevesu diibo toonoco ijaadaco ihiciqui. Miho Caatinhaamefaño noono: Uujoho toono jaadaco iciji. Uujoho toonoco jaaduji, noobo Moocaani.† ²⁰ Jaabadiro bu noono: Diminaafi ajebavahachiji machusu. Jaanoti bu adufirari iicahachiji diisu; tolli momoonino diiboco inucufevesuqui, noono. ²¹ Jaaneguiha iiminotino amihai sahitiro guinonidino, sahitiro iimineri iimitinoco miguiinoni.

13

¹ Famoro aivojito tajibaguino miminifoto, chahano aivojito mitya Moocanijaagoti asaatino, paryicino aivojito mitya iicamo Moocaani ificuumo. ² Jaamaño aivojitoco ejenaauumo Moocaani atajibanoco jenaauuhi. Jaamo ejenaauumoco idaasuno moonimo. ³ Miho aivojito, imino omoonimoco iigutusuqui icatimo. Jaanoti imitino iicamocoro iigutusuqui iicamo. ¿Nacu diimeguehi aivojitoti iguitibo idiicanoco? Imino diica ico aivojito icahacisuqui. ⁴ Diito Moocaani atajibanoco omoonimo, ijoho imino diicaqui. Jaanoti imitino idiicahachiji ivi diigui. Sicamañoti iicajitino ico aivojito idaasuno omoonijino, Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño miyaanohalliti imitino iicamoco idaasuno moonijimo. ⁵ Jaaneguiha aivojito onoobadi mihicatahi, minoco idaasuno omoonijirunoti mihigumoro icatino, jilli diito atajibanoco: Jii, monoono imino momooninoco magaaamaño. ⁶ Jaamaño amihai impuestoco majaaduhicahi aivojito Moocaani dudicamaajeminaa iicamaño tonehejeque tajibamo.

⁷ Majaadu paryi medebemeque siomo impuesto nihibamico aivojito idilunoco mahaci, impuestoco medebeneque majaadu. Jaanoti mobocigomoco mobocigo, magaijimoco magaiji. ⁸ Sitaaco medebedino idinoro sitaaco magaijinehejequere miguiino. Miho sitaaco agaijimo Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino moonicuui. ⁹ Miho Moise tajiba jilli neehi: Sifigoma diicadino, gaicaudino, nanivadino, sitaaditi sicamañoco dibeguedino, sitaanoco diimeguedino, noono. Jaano paryi tajibano icaruno sanooviro jinoovi ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁰ Gaijima iicaabo sitaaco imitino moonitih. Jaamaño sitaaco magaijinovi tajiba onoobadi paryi momoonicuui.

¹¹ Jaanegui paryi tonehejeti mehesicinicu jino mihicasumico cigaabobadi iicatimoro jilliro aaicucubobadi Cristodiro mududicamaaje. Miho mataajacuujino jisumi mihaiti aivo fiitivucuui. Iticoni taajasujibogoco mimiyaavuguunoti aivo jisumi fiiticuuno. ¹² Toojiinijehallivi guenene mihicacuui. Motaajasuminaafi Jesucristo asaajino fiitivucuui. Jaamaño mejeevesucu civohigo imitico momoonifinehejeque. Jaamoro seseehi momoonifinehejeque mijicamaaicuui amocasiminaa moonicasi

† 12:19 Griego iijiri: Aivojibo, noono.

gaachehunoco ijicamaainicibadi. ¹³ Iminoro mihiguequi cuuje mihigonibadi guiriicavofaño icacuutimo miicaqui, bu jibaimono agañuhusunofaño icacuutimo miicaqui, bu gaigoomima imitino icanehejefaño icacuutimo miicaqui, bu iiminotino imoyicico, bu amocasinehejefaño, bu sitaaco iinohallitiro mijiheguenehejefaño icano icacuutimo miicaqui. ¹⁴ Jilliro Aivojibo Jesucristocoro amihaihallivi mificu amocasigaachehuco mohallidi mijicafotonicibadi. Jaamoro amihai ifi imiti atajibanoco momooniqui mehesamaaicuudino.

14

Dinahabediti Imitino Diimaadino. (1 Co 8.1-13; 10.23-33)

¹ Saatoho imiyaavogo equehecutimoco magaayici. Jaarumo diiboma meje-naaucasidino diibo imino agaajatinohallivi. ² Miro saatoho imiyaavogomo icahi fanoovaaco uduujirumo. Jaanoti saatoho icahi asimico duutimo boti basutaacoro amachumo imiyaavogo ajashumaño. ³ Jaamo fanoovaaco uduumo, fanoovaaco uduutimoco dejecujitirahi. Jaabadiro fanoovaaco uduutimo uduumoco medejecludino Moocaani diitoco agaayicicumano. ⁴ ¿Nacu mijoho ijoho sita jeevivominaafico dejecuqui? Idiboro diiboco ihaivojibo: Jino imino, jaanoti jino imitihhi, neejirahi. Jaamo imijirahi. Jaaboco idiboro Aivojibo imityari imitusujirahi.

⁵ Jaanoti bu saatoho safucuco sifucu sihidi jeevahibadi esicinimo. Jaanoti saatoho miyaaveguehi fafucuva sabadiro iicanoco. Jaanogui tonociti sanoocoro mimiyaavogonojaagoviro mihicacuqui. ⁶ Jaabo safucuco ificubo Aivojibo Moocaanico iimequi ficuui. Jaanoti bu safucu sihidi jeevahibadi ificuitibo, bu: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, noobo. Jaabadiro bu fanoovaaco uduubo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duuhi, toonohallivi Moocaanico iimomano. Jaabadiro bu fanoovaaco uduutibo: Aivojibo Moocaani jilli bachu imogoobo, nooboro duutihhi, amachujinohalliviro Moocaanico iimooboro.

⁷ Miro mihaiti saatoho ifiguiharo icatihhi, bu jaamo ifiguiharo guijevetihhi icano. ⁸ Jaamaño mihicasumi Aivojibo Cristoguiharo mihicahi. Jaanoti bu miguijevecuudi Aivojibo Cristojaagovi mefeeci. Jaamaño mubuheerumo, bu miguijevecuurumo icano Aivojibo Cristotaro mihicaji. ⁹ Miro Cristo iguijevecuubo siino buheeteuhi, ubuheeme, bu uchuumucuumo icamo Aivojiboti iicaqui.

¹⁰ ¿Jaabo ijoho, collihi: Dinahabo imitico, neehi? ¿Collihi jaaboco diheguehi? Miro famooro ufucu Cristo imefeenevi mihigaiveji mihaiico diibo imeeciqui. ¹¹ Miro Caatinihaamefaño noono:

Uujoho iicaabo noobo Aivojibo, Moocaani tahimefeenevi paryi miyaminaa memuveji. Jaadi paryi famooro uujoho Moocaani iicanoco neehi.

¹² Jaamaño paryi mihai Moocaanico jiijehallivi mihicahicadinoco mijibegueji.

Dinahaboco Gañ#sudino.

¹³ Jaaneguiiha fahigova tihisucasicuutimo mihica. Jaamo amihai nahaboco nanigaañisutimo mihicahi, bu imitifañño gañ#sutimo mihicahi icano. ¹⁴ Uujoho Aivojibo Jesuco imiyaavogomano gaajahi, chahano jinejeba inoro iimitino. Jaanoti saatoho toono iimitino iicanoco eesamaaimedi bu imicutino. ¹⁵ Jaanoti ijoho uduunoco dinahabo aatyimeebere iimitinobadi

eesiciniboro idaasuvohachijji diiboco imino gajitihhi. Jaaneguiiha dinahaboco mitasudino fanoovaaco uduunofeenedi diibohallivi Cristo igujevecuuboco. ¹⁶ Jaanegui toono amihaidi iiminoco momoonidino, sita amihaiditi: Imitinoco moonibo, eneejiruneguiiha. ¹⁷ Miïro Moocaani aivoji mamachujiruno, mahadujiruno icanohallivi mejenaaucasiqui icatino. Jilli iticovono ifi ica, sajeebii ica, imo imo ica icano Moocaani Gaijafeenedi mihicahi. ¹⁸ Jilli Cristoco ejeecivoobo Moocaanico imo imo moonihi. Jaabo miyaminaa imega imino iinehi.

¹⁹ Jaaneguiiha masii guinomoro mefeequi sajeebii icaco aacinoco. Jaaneri fahigova mahamusucasiqui miïhai miyaavogo jeebii ijusiqui. ²⁰ Jaaneguiiha Moocaani sita jeebii faño omooninoco ijoho fanoovaaco amachunoco aatyimenefeenedi mitasudino. Miïro paryi machutaano idicunootihhi. Jaarunofaño mamachunofañodi sifico imitifaño magañisuno imitihhi. ²¹ Imijiruno asimico duutiibo idiicano, bu vino aivofaihuco adutiibo idiicano icano, bu saneheje toonofañodi dinahaboco imitifaño agañisujirunoco icano. ²² Hiïro dimiyaavogoma diica ijeevadi Moocaani imegavi. Imicani icajiibo ijeebii fañodi imino iicanoco eesiciniboro. ²³ Jaanoti siinoco ñhicugooboro uduubo imitico icihhi miyaavogooboro uduutimaño. Jaamaño imiyaavogotimoro esamaaimoro omoonino imiti.

15

Sitaguiiharo Mooni Imo Imo Icaqui.

¹ Miïhai momiyaavogo mequehecumo saatoho imiyaavogo iniinovamoco mahamusuji miïhaiguiiharo moonitimo. ² Jaanegui paryi miïhai sitaaco imo imo momoonisu diitedi imino momooninofeenedi imiyaavogo iquehecutequi. ³ Miïro Cristo icauruubo ifiguiiharo icautihhi. Jilliïro Caatinihaamefaño onoobadi icaubo: Ico Moocaanico imitino eneehicano tahallivi jifafetehi, nuubo Cristo. ⁴ Miïro siicijetiro Caatinihaamefaño paryi unuunoco caatiniumo toonoti miïhaico ijibeguequi toonofeenedi Moocaani miïhaico aamusunoco mehesicinimofeenedi fanoovaaco majaabicihhi. Jaanofañodi majacusucafetehi. ⁵ Moocaani minoco fanoova jaabicico, jacusuco icano aaciibo, jaafa amihaiico amusuhi. Jaamo imo imo sajeebii fahigova mihicacasihi Cristo Jesu onoobadi. ⁶ Jaamo sano mihimehi Moocaanico Mohaivojiiïbo Jesucristo Caanico.

Judiomï Icatimoco Taajasujiiïbogoco Acimo.

⁷ Jaaneguiiha Moocaani imiguiiha fahigova sitaama magaayicicasi, miïhaico Cristo agaayicibadi. ⁸ Miïro uujoho amihaiico neehi: Cristo saauhi judiomico ejeecivovaubo, moheedetemihaiico unuuno imiyaavequi. Jaanoco Cristo igaajasuqui Moocaani onoonoco abañitatinoco. ⁹ Tolliïro bu saaubo judiomï iicatimo Moocaanico iimequi miyaminaaco iïdaasugueneguiiha, Caatinihaamefaño onoobadi:

Jaamaño Moocaanico imeji judiomï iicatirucuumiminaafeenevi, bu diibediti imino masivaji, noono.

¹⁰ Jaabadiïro bu simañooahaamefañovi noono:

Judiomï iicatirucuumiminaa imo imo mihica, Moocaani cuumiminaama.

¹¹ Jaabadiïro bu simañovi noono:

Aivojiiïbo Moocaanico mihimo, paryi cuumiminaa diibo mityaco famooro miyaminaa macahacisu, noono.

¹² Jaabadiïro bu Isaia caatinihuhi:

Isai onoobo iyaachimihaoobo agaŋiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji.*
Jaabo diitoco ataajasujinoco esicinijimo, nooboro.

¹³ Moocaani mihaico taajasu, esicini icanoco aaciibo. Jaafa Moocaani amhaico imo imo omooniboro sajeebi icaco acihi diiboco mimiyaavogonofeenedi, amhai sihidi janaanivi mimiyaaveguehi Moocaani Gaija mityari.

¹⁴ Tañahabomi, uujoho imino gaajacuuhi amhai mihimihuseneque, sihidi magajaanoco, bu fahigova mafagocasinoco magajaanoco icano.

¹⁵ Jaaneguiha jihaamefaño amhaidi caatinihi nucufeguetiibo ijibogonoti. Jaanoco jaamo jabajeevetimo mihicahi Moocaani uco iimihusefañodi atajibaaboro acihi mooniqui, ¹⁶ Jesucristoco jeeciivequi judiom iicatimofeenevi. Diiboco ejeeciivoobo uujoho jibeguehicaahi Moocaani jibogoco taajasuguiha judiom iicatimoco Moocaanijaagovi satyequi, ijeevobadi igaayiciqui Igaijafeneedi ijeevadi iiguuiharo ificucuumoco.

¹⁷ Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi imo imo icahi Moocaani dudicamaajeque omoonimaño. ¹⁸ Uujoho jinejeti iimaatihi idinoro Jesucristo tafañodi omooninoti. Judiom iicatimoco Moocaani onoonoco: Jii, nuusuqui. Jaanoco uujoho moonihi tafañodi Jesucristo ihiimaaneri, bu iiminoco omoonineri, ¹⁹ bu gaajasu mityafeenedi, bu aatyimeratino eetavofeenedi, bu Moocaani Gaija mityafeenedi icano. Jiibadi Cristo taajasujibogoco jibuguucuuhi Jerusaleti fahigovadi ifutusucuuhi Iliricu jinijevi. ²⁰ Jaanoco iimogooboro jilli jibeguehi taajasujibogoco johono Cristo momo agaajaraticuumijefaño sita iticoni ijibogonohallivi ijibogonoco iimogotimaño. ²¹ Jilliro moonihi Caatinihaamefaño onoobadi: Jaatyo diiboti agaajatimo atyimeji, bu diiboti uguubutatimo gaajaji, noono.

Pablo Roma Cuumijaagovi Feeguehi.

²² Jilliti jimañovi sihidi dudicamaaje iicamaño uujoho feehicatihi fahijiva amhaico abaateguehicaruuho. ²³ Jaarunaa jisumi jiicumijefaño tadyudicamaajeque iimivucumaño, bu sicijetiro amhaico abaatonoco imeguehicamaño, ²⁴ España jinijejaago ofoodi amhaico baahiniji. Jaadi imino mahatyimecasinobuunati uco mahamusu Españavi feequi. ²⁵ Jaanoti jisumihiica feehi Jerusalejaago, tahi iicamo monahabomico mahamusunoco asatyoo. ²⁶ Miho Macedoniari, Acayari icano iicamo allacaruhi nihibamico Jerusaleri monahabomi #daasumoco ihamusuqui. ²⁷ Tolli moonimo judiomoto imiyaavogomo Cristo jibogoco diitojaagovi asatyuneguiha. Jaaneguiha diito judiomiti imiyaavogomoco inehejeti acimo. ²⁸ Jaaneguiha jinehejeque paryi iimivooboro toono nihibamico diitoco acidi Españajaago ofoobo amhaico meecihiniji. ²⁹ Imino uujoho esicinihi, tahigo ifotoodi Cristo iimihuseri imino uco mooniji.

³⁰ Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristofeenedi amhaico neehi, bu Moocaani Gaija gaijico acinofeenedi: Tajaagovi miminifoto. Jaamoro mesefaquifoto Moocaanima tahallivi mihiimaamo. ³¹ Tahallivi Moocaanico midillu Judeari iicamo Cristoco imiyaaveguehicaatimediti uco itaajasuqui. Jaabadiro jino monahabomi Jerusaleri iicamedi asatyonoco imino igaayiciqui. ³² Jaabadiro bu Moocaani iimogohachiji uujoho imo imo amhaico atyimequi, bu jaabo amhaico abaatonofeenedi jaguisiqui icano. ³³ Jaafa sajeebico aaciibo Moocaani amhaima icahi. Fine.

* **15:12** Griego iijiri: Isaia onoobo caacamiti ruutuji. Jaabo agaŋiivooboro cuumiminaa Aivojiboti icaji, noono.

16

Iijico Agalluuno.

¹ Amiihaico neehi, monago Febe onoogohallivi sicijetiro Cencrea cuumiri iicaja Moocaani iijafaño ejeecivehicagoti: ² Jaagoco imino magaayici Mohaivojiiibo momofeenedi miyaavogonahabomima mihicanicibadi. Diigoco mahamusu ucuujivaachunehejeti, miiro diigo sihidi saatohoco amusuhicahi, bu uco tolliro amusuhicago.

³ Tolliro bu Aquila, itaaba Pricila icamisi taajico mahaci Cristo Jesu dudicamaajeti uco anahabonihicamisico. ⁴ Diitisi ifiico ñihicunofaño tahallivi ficuuhi uco agaicaaujirunoti itaajasuqui. Jaamisico uujoho toonohallivi imehi. Jaabo uuro icatino, tolliro bu famooro monahabomi Moocaani iijaminaa judiomii icatimo icano. ⁵ Tolliro bu paryi monahabomico taajico mahaci Aquilamisi iijafaño iigaivehicamoco. Tolliro bu tagataavominaafi Epeneto onooboco taajico mahaci diibo aivo iticoni Acaya jiiijevi Cristoco imiyaavuguubo. ⁶ Tolliro bu Mariaco taajico mahaci amiihaifeenevi sihidi ududicamaahicagoco. ⁷ Tolliro bu tajaagoobo Andronicu, Junias icamisico taajico mahaci, civojafaño iicausumi uco anahaboniumisico, Jesucristo minisuminaafeenevi aivo obocimisi, diitisi Cristoco iticoni tahimegaro imiyaavuguumisi.

⁸ Tolliro Ampliatu onooboco Aivojiiibofaño agaiiibo tagataavominaafico taajico mahaci. ⁹ Jaabadiro bu Urbano Cristo Jesu dudicamaajeque miihaico aamusuhicaaboco taajico mahaci, tolliro bu agaiiibo Estaqui onooboco. ¹⁰ Tolliro bu taajico mahaci Apele onooboco sihidi Cristoco imiyaavogonoco ifusuhicaaboco. Jaabadiro bu Aristobulo yotoco. ¹¹ Tolliro bu tayoobo Herodio onooboco taajico mahaci, tolliro bu Aivojiiiboco imiyaavuguumo Narciso yotoco taajico mahaci. ¹² Tolliro bu taajico mahaci Trifena, Trifosa icamifeque Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaaimifeque. Tolliro bu magariigo monago Persidaco sihidi Aivojiiibo dudicamaajefaño ududicamaahicagoco. ¹³ Tolliro bu Rufo onoobo miyaavogofaño obociboco taajico mahaci. Tolliro bu seejico tamiya seejibadi uco omoonugoco. ¹⁴ Tolliro bu taajico mahaci Asincritoco, bu Flegonte onooboco, bu Hermas onooboco, bu Patroobo onooboco, bu Herme onooboco, bu paryi monahabomi diitoma iicamoco icano. ¹⁵ Tolliro bu Filoloobo onooboco, bu Julia onoogoco, bu Nereo onoobo, inago icamisico. Tolliro bu Olimpo onooboco, bu famooro miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano.

¹⁶ Fahigova mihibicicasimoro midillucasi Moocaani sajeebico ihifusuqui. Paryicino Cristo iijaminaa amiihaijaago iijico galluui.

¹⁷ Tañahabomi, amiihaico neehi: Imino mehesicini miyaavogominaaco udugaacumoro agañsuhicamoti. Diito omoonino amiihaico miihai mijiiibeguehicabadi icatihii. Jaamoti buhigovi mihica. ¹⁸ Tolliro omooniiibo Mohaivojiiibo Jesucristoco jeevotihii ifi onoobadiro omoonimoro bañhicamo civojeebiiiba iicamehejeque imo imo ihiimaanehejeenedi bañhicamo. ¹⁹ Famooro gaajacuui amiihai mimiyaavogonoco. Jaamaño uujoho imo imo icahi. Imeguehi amiihai iiminocoro momooniqui mihimibaicininoco imitinocoro momooniqui icatino. ²⁰ Jaanofaño sajeebico aaciibo Moocaani saajiibo iji Satanasco ifinisuvaqui* amiihaiguiino. Jaabo Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino moonihii.

* 16:20 Griego iijiri: ijimatajeruqui, noono.

²¹ Tolliro buunaji Timoteo tadyudicamaaje nahaboniminaafi amihaijaago iijico galluuhi. Tolliro bu Lucio, bu Jason, bu tolliro Sosipatu onoo bo icamo tayoto.

²² Uujoho Tercio jihaamefaño Pablo uco onoonoco acaatinibo amihaijaa taajico galluuhi Mohaivojibofeenedi.

²³⁻²⁴ Tolliro bu Gayo onoo bo amihaijaago iijico galluuhi jino diibo iijafaño uujoho iicaabo, tolliro toojaco acifiibo Moocaani iijaminaaco. Tolliro bu Erasto onoo bo jiiuumi nihibami ficuminaafi, bu tolliro monahabo Cuarto icamisi.†

Moocaanico Iimono.

²⁵ Jaanegui masii Moocaanico mihimequi. Diibo amihai miyaavogoco equehecutusujiruubo uujoho ijibeguehicaabogo onoobadi, bu Jesucristoditi ijibeguehicabadi, bu sicijetiro jiiije ifivuusumi iicauno agaajaratino ificuunoco Moocaani agaajasuuno onoobadi icano. ²⁶ Jaaruno jisumi gaajacafutucuuno Moocaani ifinitibo tajiba onoobadi, Moocaani iimaaminaa Acaatinuhaamefeenedi. Jaano toono agaajarautiruno jisumi gaajacafutucu- uhi paryi faacuumivariro. Jaanoco uguubumoro imiyaaveguequi.

²⁷ Jaanegui jaafa idiboro Moocaani sihidii gaajama iicaabo, Jesucristofeenedi diiboco mihimono ufucuro finijitihii. Fine.

† **16:23-24** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaafa Mohaivojibo Jesucristo amihaiico imino moonihii, onoonoco.

1 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintominaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafiti icahi, Moocaani onoobadi, bu nahabo Sostene onoobo icano ² Moocaani iija Corintori iicajaminaadi caatinihi. Jaamo Cristo Jesufenedi Moocaanita iicacuumo diibediro iicaqui ucuuhuvamo, bu paryi fahigova jiinijevi Mohaivojibo Jesucristo, bu diito Aivojibo icaabo momoco mihiimaahicamo icano. ³ Jaamo imino sajeebima mihica Moocaani Diosfañodi, bu Aivojibo Jesucristofenedi icano.

Cristofenedi Moocaani Imino Omoonino.

⁴ Fahiijivaro amihaihallivi Moocaanico imehica; Cristo Jesufenedi Moocaani amihaiho imino omooninohallivi. ⁵ Miho Cristofañodi mihicamaño Moocaani amihaiho aciuhi mojeebi gajadi fanoova busumijebadi fanoohijico, bu fanoogaajaco icano. ⁶ Oono amihaihi Cristoti jibogo miyaano iicano imino agaajacafotobadi. ⁷ Jaamaño amihaiditi jinehejeba cuujivaachutahi Moocaani aacinehejeonoti Mohaivojibo Jesucristo asaa-jinoco motoomonohachuta. ⁸ Jaabo amihaiho imino teemejiibo niinofucuvi. Jaamo imino mihinivatimo mihicahi Mohaivojibo Jesucristo agasejifucu. ⁹ Bañitatibo Moocaani. Jaabo amihaiho cuuhuvahinihi Illi Jesucristo Mohaivojibojaagodi miicaqui.

Moocaani Iijaminaa Udugaacamaaiuno.

¹⁰ Jaanegui jino amihaiho neehi; Tañahabomi, Mohaivojibo Jesucristo momofenedi, famooro sabadiro sayomonocoro mihiimaa, bu amihaifeenevi dugaavocasineheje icadino. Jilli iminoro sahigoviro miminifoto sano eesamaajejaagoviro sabadiro miminifoto. ¹¹ Tañahabomi, miho amihaiditi uco jibogomo Cloe onoobo yoto, amihaifeeneviva ibacasi iicanoco. ¹² Toonoti jilli amihaiho neejirahi: Amihaiha jilli meneehicahi: Saatohova uujoho Pabloobo, meneehicahi. Jaanotivaha bu saatoho uujoho Apoloobo, bu saatoho uujoho Pedroobo, bu jaanoti saatoho uujoho Cristoobo, meneehicahivaha. ¹³ ¿Nacu Cristo dugaacinihi? ¿Nacu uujoho Pablo amihaihallivi tetecucafutuuhi? ¿Nacu amihai uujoho Pablo memeri niticafutuuhi? ¹⁴ Miho uujoho, amihaiti mihaiñoobaco nitihinihi, ivi idimisiicoro nituhi, Crispo onooboco, Gayo onooboco icanoro. Jaaneguiha toonohallivi uujoho Moocaanico imehi. ¹⁵ Jaamo mihaiñooba: Uujoho Pablo memeri niticafetehinihi, nootimo mihicahi, ¹⁶ bu tolliro nituhi Estefanoco iijaminaama. Jaanoti saatohobaco gaajacutahi tahi fine cajaanocohacho nituhi. ¹⁷ Miho uco Cristo nitifiiri galluutahi, iimino jibogocoro jibeguequi uco galluubo. Jaaruno bu sihidu gaaja iijiri jibeguequi icatino jilli Cristo imoholliigavi iguijeveuno sicamañovi minifototino iicaqui.

Cristo Moocaani Mitya, Gaaja Icano.

¹⁸ Jaamaño miho Cristo imohohallivi iguijeveuno jibogo jilli jihovonobadi jeevahi cijiigaifaño efeejimedi. Jaanoti atajajimedi, jino mihaidi, Moocaani mitya icahi. ¹⁹ Miho Caatinihaamefaño noono:

Finisuji gaajaminaa gaajaco, bu tihisuji gaajaciminaa esicinico, noono.

²⁰ ¿Nacu cuuca icaabo gaajaminaafi? ¿Cuuca icaabo jibogominaafi? ¿Cuuca nacu icaabo jisumio jenauminaafi? Miho Moocaani jeegavusucuhi jiinjeminaa gaajaco. ²¹ Imooniqui jiinjeminaa, Moocaani gaajafenedi,

Moocaanico gaajacihiñitihi. Jaabo Moocaani igaajafeenedi diibedi iminegui-
iha taajasuubo miyaavogominaaco iimino jibogofeenedi saatehedi tobogo
jihovonobadi icarunofañodi.

²² Miñiro judiomi dilluhicahi sihidi ejeevano gaajataco. Bu tolliro griegomi
jiije gaajacoro guinehicahi. ²³ Jaarunaaca miñhai mijibeguehicahi Cristo
etetecuciniboco. Jaanoco judiomi unucufeguemere tijejetasuhicamo.
Tolliro judiomi icatimedi jilli jihovono. ²⁴ Jaanoti naha ucuuhuvacimedi,
judiomiti, bu judiomi icatimedi icano, Cristo Moocaani mitya iicaabo, bu
Moocaani gaaja iicaabo icano. ²⁵ Miñiro Moocaani gaajati icarunovaha
miyaminaa gaajahallinohocivi sihidi jeevahi, bu Moocaani niinova icaruno
miyaminaa sefa janaanici sihidi jeevahi. ²⁶ Eneecau magaaja, tañahabomi,
Moocaani amñhaico ucuuhuvaumoti bu miñdimo jijeogaajaminaaotou.
Jaabadiro bu miñdimo aivojima icamootou miyaamo iyaachimihaiototi.
²⁷ Jaanoti naha Moocaani icuñhi jiniñeminaadi miññifomo icamoco
agaajafimoco inucufevesuqui, tolliro bu Moocaani jiniñeminaadi
iniinovafimoco icuñhi esefafimoco inucufevesuqui, ²⁸ tolliro bu icuñbo
jiniñehallivi jihovono iicanoco, miññifomo icamoco icano jijeñhallivi
miyaamo icamoco inucufevesuqui. ²⁹ Jilliti diibo imefeenevi miñhaiñooba:
Uujoho aivo sihidi jeevahi, nootimo iicaqui. ³⁰ Miñiro Moocaani amñhaico
Cristo Jesujaagovi miniiyuhi, tolliro bu moonuubo Cristo miñhai gaaja
iicaaboco. Diibofañodi Moocaanima sajeebñi miicaqui, mataajacuumoro
diibediro miicaqui. ³¹ Jaanogui Caatinñhaamefaño onobadi: Difiico
iidiimuruubo; Aivojibocoro diimo.

2

Cristo Etetecuciniboco Mijibogono.

¹ Tañahabomi, miñiro Moocaaniti jibeguequi amñhaijaago eeguejeusumi
iimino ihiimaajinoma, bu gaaja iimaama icano fuutihi. ² Jilliro
amñhaifeenevi jinejebaco gaajatibobadi minifutuuhi idibocoro
Jesucristoco jaani etetecuciniboco gaajauhi. ³ Jaabo uujoho amñhaifeenevi
niinovano icauhi. ¿Miññi fine diitoco jibegueji? nooboro sihidi iguiiboro
veveveve. ⁴ Jaabadiro bu tahiimaa, tojibogo icano miyaminaa gaajasuri
icautino. Jilliro Moocaani Gaijari, mityari icano ifusuhinihi. ⁵ Jilliti amñhai
miyaavogo miyaminaa gaajafañodiro icatino Moocaani mityafañodiro
iicaqui.

Moocaani Gaijafeenedi Magaajacino.

⁶ Jaarunofaño mihiimaahi gaajaco miyaavogofaño ujusicuumofeenevi.
Jaaruno jijeo gaajari icatino, bu jidiñhijeo aivojito iimitimo gaaja goovano
ifniñfineri icatino. ⁷ Jilli Moocaani gaajaco mihiimaahi agaajaratino
tiññinoco tovonono icano gaajaco. Jaanoco Moocaani sñcijetiro ficucuñhi
miñhai taajasuco. ⁸ Jaanoco cajaanotyoba saatohoti jijeo aivojito gaajacutihi.
Miñiro igaajaciuruva tetecujitirumo niquejeo imi Aivojiboco. ⁹ Jilliro jilli,
Caatinñhaamefaño onobadi:

Miyaminaa aatyimeutinehejeque, bu uguubutinehejeque, bu miyaminaa
jeebñifaño ijicafetehiniñinoco icano, Moocaani imibachucuñhi diiboco
agaijimeguiha, noonoro.

¹⁰ Jaarunoco Moocaani miñhaico gaajasuhi Igaijafeenedi. Miñiro Igaija paryi
fanoocoro gaajahi, bu Moocaani jeebñi faicuvahi icarunoco.

¹¹ ¿Nacu, cajaani gaajahi sifi esamaajeque? Idiboro igaija diibofaño
iicaabo gaajahi. Jaabadiro buunaji miññjoho gaajatihi Moocaani esamaajeque,
idiboro diibo Gaija gaajahi. ¹² Jaabadi miñhai magaayiciniñitihi jiniñjeo

gaijaco, idiboro Moocaaniti asaano Gaijaco magaayicinihi, toonoti magaa-jaqui Moocaani mihai iimihuseri aacininoco. ¹³ Jaanehejeque mihai mihiimaahi Moocaani Gaija mihai ijibogobadi. Jaano mihai gaajariro magaa-ajanoco icatino. Jilli mijibeguehi Moocaani jibogoco miyaavogominaaco.

¹⁴ Jaanoti Moocaani Gaijama achahaabo gaayicinihi Moocaani Gaijaonehejeque, diibedi jilli jihovonobadi icano, agaajatimaño. Jaanoco Moocaani Gaijariro magaa-jacitahi miyaano iicanoco. ¹⁵ Jaanoti naha Moocaani Gaijama iicaabo paryi fanoovaaco agaajaaboro dugaacuhi. Jaabo imitico, mijoho neejitirahi. ¹⁶ Miro Caatinahaamefaño noono: ¿Nacu, mijoho gaajacuhi Moocaani esamaajeque? ¿Nacu, Moocaanico mijoho conoco jibeguejirahi? Jaanoti naha mihai Cristo esamaajema mihicahi.

3

Moocaani Amusuminaa.

¹ Jaamaño tañahabomi, uujoho amihaima Moocaani Gaijama iicamoma mihicanicibadi iimaatihi, jilli Moocaani Gaijama achahamoma mihicanicibadi iimaahi, Cristojaagodi seemehiica iicamoma mihicanicibadi iimaahi. ² Amihai iitihitincoro jibeguehininihi oono seemeneque machuco acitimoro mifañocoro ihisunicibadi. Itihitincoro jibeguehininihi magaayicijitiruneguiha, bu jisumihiica magaayicinihi icano. ³ Jilli amihaihiica ticovomiyaminaarehiica. Miro amihai feeneri icanehejehiica siinohalliti sitaaco mijiheveneheje, ibacasineheje, dugaacamaajeneheje icano. Jilli ticovomiyaminaarehiica mihicahi. Jaamaño paryi miyaminaa omoonnicibadi momoonihicahi. ⁴ Miro saafi: Uujoho naha miyaano Pabloo, meneehicahi. Jaanoti bu saafi: Uujoho naha Apolo, meneehicahi. Jilli meneehicamaño ticovomiyaminaarehiica mihicahi.

⁵ ¿Nacu mijoho Pablo? ¿Nacu mijoho Apolo? Jilli mihai Moocaani amusuminaa toonofenedi amihai mimiyaaveguehinino. Jaano toonoco meheetavehi moticovohocivi mihai Aivojibo aacidineheje. ⁶ Miro uujoho basuhi. Jaanoco Apolo maaisuhi. Jaanoco Moocaani jusisuhi. ⁷ Jaamaño abasuubo sihidi ejeevano icatino, bu amaaisuubo sihidi ejeevano icatino. Jaanoti naha Moocaani fanoco omoonibo tohoco ujusiuubo. ⁸ Miro jaamaño abasuubo, amaaisuubo icano sabadiro jeevahi. Jaarunaaca ijeevadisahaje idudicamaajedino ijaadaco Moocaaniti gaayiciji. ⁹ Miro mihai Moocaani nahaboniminaa. Jaanoti amihai Moocaani dudicamaaje faguibadi mihicahi. Jaanoti bu tolliro Moocaani ijaco eheetavojabadi mihicahi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani imihuseti uco aacidino, uujoho aivo ijano eetavoco agaajaabobadi ihmahacinoco kuhufono basuhi. Jaanohallivi sita ifajaaco majaanijihachiji imino esicimoro majaani. ¹¹ Miro siino sita ihmahaciti ficuucujitirahi ihmahaci Jesucristo iicacuumaño. ¹² Jaanoti diibo iicacuunohallivi saatoho orori, nihajeneri, sihidi ijaadama icano guisiyineri icano ijaco eetavoobo. Jaanoti saatoho imohoneri, jaaineri, jihuneru icano ajaanijihachiji ¹³ eheetavodibo dudicamaaje gaajacafeteji foovono, ufucu dugaacufucusumi; miro cijigairi nisucafetejino. Jaadi gaajacafetejino naa cajaan miyaanoco eheetavuunoco. ¹⁴ Jaanoti cajaan dudicamaajehacho Moocaani nisufaño afatyoo ijaadaco gaayiciji. ¹⁵ Jaanoti cajaaninocohacho finisujino diibo dudicamaaje gañicafeteji. Jaarunofaño diiboro taajaji oono cijigai ijaco ijigasunoti ataajanibadi.

¹⁶ ¿Nacu magaa-jacitahi amihai Moocaani iija mihicanoco? ¿Bu Moocaani Gaija amihai iicanoco? ¹⁷ Jaanoti bu cajaanihacho Moocaani ijaco

ifinisuuboco, bu Moocaani diiboco finisuji. Miiro amiihai Moocaani iija. Jaaja mihiniivatija.

¹⁸ Jaanegui cajaanii amiihai ifico jilli mabañisudino. Cajaanihacho amiihaifañoti: Jidihivi uujoho gaajaminaafi, monoobo gaajatibobadi minifoto. Jaabo miya gaajaminaafiti minifetehi. ¹⁹ Miiro jijeo gaaja Moocaanidi jilli jihovono. Miiro Caatinihaamefaño noocinino: Moocaani gañisuhi agaajamoco abañificamañovi, noonoro. ²⁰ Tolliro bu noono: Aivojii bo gaajahi gaajaminaa esamaaje jilli sicamaño iicanoco, onono. ²¹ Jaanegui miihaiñooba miyaminaafi jii begueri amiihai ifico mitya mitya momoonidino. Miiro paryi sabadiro amiihaiñeheje. ²² Miiro uujoho Pablo icaruubo, Apolo icaruubo, Pedro icaruubo icano amiihaico mii beguequi fanooro Moocaani amiihaico aacino jii njehallivi mihicanohachuta, jisumi iicaneheje, bu ufucu iicajineheje icano paryi amiihaiguiiha. Tolliro guijevefeenedi Moocaanijaago miihifetejineguiiha icano. ²³ Jaanoti amiihai Cristota, bu Cristo Moocaanitahe icano.

4

Minisuminaa Dudicamaaje.

¹ Jaaneguiiha amiihai miihaico Cristo jeecivominaati mehesicini, bu Moocaani jii begueji itihino jii bogominaati icano. ² Jaamo paryi diito toono tajibama iicamo imino omoonifimoti mihica. ³ Jaanoti naha uudi milli icatino miyaminaa tahimiti unuuruno, bu miyaminaa aivoji icagavi tahimitico unuuruno icano, bu uuro tahimitico neejitirahi. ⁴ Jinejeti uujoho tahesamaaje imitino icatirahi. Jaaruno toonoti uujoho imitusucafototi. Jaanoti naha idiboro Aivojii bo Moocaani uco tahimitico neejirahi. ⁵ Jaanegui amiihaico neehi: Imegaviro sifi imitico, meneedino Aivojii bo Jesu asaatinohachuta. Jaabo diibo jari foovocaruji, bu tolliro civoguiino toovono iicarunehejeque. Bu tolliro jaabo jii begueji bo miyaminaa jeebino eesamaaiñehejeque. Jaadi naha jari iticovoocivi Moocaaniti gaayicijimo ditoco aachacisunoco.

⁶ Tañahabomi, jilli amiihaico neehi amiihai imiguiiha Apoloti, uuti icano, jaamo magajahi. Jaanoco misiti magajaja. Jaamoro oono Caatinihaamefaño onono janaanivivi esamaaicuutimo mihicahi. Jaamo saafiditi mitya mitya mihicamoro sifiico tihisutimo mihica. ⁷ ¿Nacu mii joho ico miyaaboti ficuuhi? ¿Nacu cono iima chahahi agaayicitino? Jaano bu agaayicicunoco, ¿collihi sifiti agaayicitibobadi: Aivo uujoho mityahi, neehi?

⁸ Miiro paryicino toonoma mihicacuuhi. Miiro sihidii mubusumijevacuuhi. Miihai aivo aivojitorucu, monoomoro miihaico uufocovi miminiyuhi. Jaanova miyaano mahaivojii vejerahi, miihai amiihaima bu sano mahaivojii vequi. ⁹ Miiro jilli tahesicini neehi: Moocaani miihai minisuminaaco famooguiinoviro ficuuhi iguijeniguucuumoco iicanicibadi. Miiro miihaico miyaminaa iimogotimoro ajabafinovi miihifutucuuhi, Moocaani toomominaa ihatymequi, miyaminaa ihatymequi icano. ¹⁰ Miihaico naha jihovotobadi esiciniumo Cristohalliti. Jaanoti naha amiihaico Cristoti: Aivo gaajafimo, neehicamo. Miihai miniinovafihii. Jaanoti amiihai mequehecufihii. Amiihaico: Miyaamo, noomo. Jaanoti miihaico jilli: Mihifomo, noomo. ¹¹ Jisumihachuta ajebanoco jaabicimoro mihicahi, adufirari mihicahi, gaachehuma machahahi, maganicicafetehi, moojanoma machahahi, ¹² miniinovatehicahi, muhuseneri mududicamaaimo. Miihaico iminootino noomo. Jaarumoco imineeriro meneehi. Miihaico idaasuno omooninehejeque majaabicihicahi.

13 Miihaiti aivonoono neehicamo. Jaarumoco siccuno mihiimusuhicahi. Jiinije beevabadi mihaico moonhicamo beemeubadi jisumihachuta mihicahi.

14 Jino amiihaico nucufevesuqui jilli caatinithi. Jilli amiihaico fajiniiqui agaijimo taseemeque icabadi. 15 Miuro diez mildimo amiihai jibogominaa Cristoti amiihaico jibogomo icarunaaca, diito amiihai caanimibadi icatithi. Miuro uuro amiihaico seemevahinihi Cristo Jesufaadi iimino jibogofeenedi. 16 Jaanegui amiihaico neehi: Uujoho jino icabadiro mihica.

17 Tooneguiiharo bu amiihaijaago Timoteoco galluui taseemenebadi agaijibo Aivojibofaadi imino iicaabo. Jaabo diibo amiihaico imino esaayuji Cristofaadi uujoho omooninoco, fahigova iicajahaje Moocaani iijanofaadi jibogooboro efehicabadi. 18 Saatohovaha amiihaiti mitya mitya icahicahi uujoho amiihaijaago ufucuro ufuucujitivibadi. 19 Jaanegui amiihaijaago goovajino ofoono Aivojibo iimogohachiji. Jaadi jari gaajaji diito mitya mitya icahicamo ihiimaarunoco, omooninoco icano. 20 Miuro Moocaani aivoji jilli ticovo iimaa icatino, mityaono. 21 Jaanegui jinejeque mihimeguehi? Amiihaijaa feeji imeima, nacu gaijima, sicu ifi gaijama?

5

Ajevati Onoono.

1 Miyaano amiihaifeeneviva ajeva icano guubuvusuhicahi. Jaano toono ajevaco ajashuno muguubusudino Moocaanico agaajatimofeenevi. Miuro saafivaha caanimi taabamima icahi. 2 Jaamo amiihai mitya mitya mihicahicahi. Jilli toonoti munucufevemere idaasuno mihicatano. Tolli omooniboco amiihaifeeneti buhigovi maganii. 3 Miuro uujoho, tafi sihigo icarunaaca tajeebi amiihaifeeneri icahi. Jaamaano: Tolli iicaabo imitico, nuucuui amiihaifeeneri iicaabobadi. 4 Mohaivojibo Jesucristo momofaadi amiihai mihigaicinimoma sano tajeebi icahi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imityama amiihaima icaji icano. 5 Jaabo diibo iimitiboco Satanasco mahaci ifi iimogonoco ifinisiqui omooniruubo, idaasuno iicaneguiiha dojicuviro Moocaanijaago asaaboro ufucu Mohaivojibo Jesu asaajifucu iicasumi ijeebi itaajaqui.

6 Aivo imitino toono momooninoti mitya mitya mihicano. Nacu magaatithi ajashuruno levaduraguiji paryi ifaasihifaadi acaisecafetefinoco. 7 Jaanegui toono eedelevaduraguijico magaaninibadi toonoco amiihaifeeneti maganii. Jaamo boosihitoguijima achahasihibadi mihicahi, toono amiihai mihicabadi. Miuro siccijeminaa oveja seemeneque gaicaaujibuumo Pascua jibaimo iicajisumi. Jaanoti jisumi Cristo Jesu guijeniumo safooro mihaai imitihallivi. 8 Jaanegui masi Pascua jibaimoco meheetavequi tohimitico magaanimoro, oono eedelevaduraguiji iimitiguijico mihicanibadi. Jaamoro ivitoguijima achahano maahuneriro meheetavequi abaaitino jeebiri, miyaaneri icano.

9 Miuro amiihaico juufaiji acaatinuhaamefaadi nuucuui: Ajevafimoma magataavedino, nooboro. 10 Jaaruno tolli onoobo paryi jiinjehalliri icamo ajevafimoti, ifiguiiharo fanoovaaco imeguefimoti, bu ananivafimoti, oono bu tolliro jinitaco ejecevefimoti icano nootithi. Miuro tolli diitoma iimaatimo mihicaruva toojiinijeti siijiinijevi mefejirahi. 11 Jaanoti cajaanihacho: Miyaavogominaafi uujoho, unuuruubo ajevaco imoyicibo, ifiguiiharo fanoovaaco imeguififibo, jinitaco ejecevefifibo, sicamaanooco jibocasififibo, bu iguiriicavefifibo, bu ananigaififibo icano, icaaboma magataavedino eneejirunoco, jilli neehi. Tolli iicaaboma ajashuno safooba

mamachudino. ¹²⁻¹³ ¿Milliti bu uujoho imiyaavogotimo: Iimitico, neejirahi? Idiboro Moocaani diito: Iimitico, neeji. Jaanoti naha amihai miyaavogominaa mihicacuumo: Iimitico, meneejirahi. Jaaneguiha diibo iimitiboco amihafeenetihuhimagañihim.

6

Dugaacuminaa Imefeenevi Dinahaboco Satyedino.

¹ Amihaiti saatoho amihai nahaboma imitino mihicasumi toonoco mihimibachuqui miyaavogominaajaagovi footimoro, ¿collihimiyaavogominaa iicatimo dugaacuminaajaagovi mofoonicihim? ² ¿Nacu amihai magaatihimiyaavogominaa jinijeminaaco udugaacujinoco? Jaano bu jinije amihairi udugaacucafetejinico icanaaca, ¿collihitoono sihidiejeevatinoco amihafeeneviro mihimibachutihim? ³ ¿Nacumagaajatihim Moocaani toomominaaco mihai mudugaacujinoco? Jaano bu icanaaca? ¿Milliti jijeonoco dugaacutimo mihicajirahim? ⁴ Jaano bu amihai jijeonehejehalliti mihibacasinoma mihicamo bu, ¿collihijaamo miyaavogominaa iicatimojaagovi tonehejeque mihimibachuqui mefeehicahim? ⁵ Jino amihai nucufovesuqui neehi: ¿Nacu amihafeenevigaajaminaafi saafiiba chahahi inahabomifeenevi udugaacujiruubo? ⁶ Jaano icanaaca, ¿collihimasatyehicahim amihai nahabomico miyaavogominaa iicatimo dugaacuminaa imefeenevimi?

⁷ Amihafeenevi hibacasima mihicamaño aivo imitino mihicacuuhim. ¿Collihijilli tolli icarunoco mahaabicitihim? Jaafa jilli amihai nanimo. ⁸ Jaarunaa amihai sahigotiro imitino momoonihicahim, mananihicahim amihai nahabomicro.

⁹ ¿Nacu amihai magaatihim iimifitimo Moocaani aivojico agaayicijitinoco? Amihai ifico mabañisudino, ajevaminaa, jihovo caanimico ejeecefimom, sifigoma iicafimom, bu sano gaifimimaryo iicafimom, ¹⁰ ananivafimom, fanoovaaco iiguuiharo iimoyicifimom, bu iguiricavefimom, bu sitaaco imitino eneefimom, bu sitaaco imitino omoonifimom icano Moocaani aivojifaño feejitihim. ¹¹ Jilli icauno amihaiti iticoni saatoho. Jaarumo jisumi imibachucafutucuhim, Moocaanidiro iicacuqui diiboma sajeebim icacuumo Aivojibo Jesu momofeenedim, bu Moocaani Gaijafeneedim icano.

Mofico Moocaanidiro Mifcuno.

¹² Paryi fanoovaaco uujoho moonijirahim. Jaarunaa paryi fanoovaro tamiyaavogoco uco amusutino. Uujoho paryi fanoovaaco moonijirahim. Jaarunoti conooba uco guinonijitihim. ¹³ Miyaanoco noonicimo: Machuta mino jeebhiguiha, mojeebhim machutaguiha icano. Jaarunohocico sabadiro Moocaani finisujim. Jaanoti mofi ajevaguiha icatihim Aivojibo Cristoguiharo icano. Jaabadiro bu diibo mofiguiha iicaabo. ¹⁴ Jaabo Moocaani Cristoco siino ubuheetesubadiro bu mihai imityari tolliro buheetesujibo.

¹⁵ ¿Nacu amihai magaatihim amihai ifino Cristo ifioneheje iicanoco? ¿Nacu Cristo ifiti hiboro ajevaminaago ifivim ficujim? Cha, tolli icatino. ¹⁶ ¿Nacu bu amihai magaatihim ajevaminaagoma hibocasiibo diigoma saafi ifibadiro iminifetefinoco? Jaano toono imiti ifi. Mihai Caatinihaame neehi: Famisicro sahicurucuujim, noonoro. ¹⁷ Jaabadiro Aivojibojaa iminifotoobo sagaijarucuji diiboma.

¹⁸ Jaanegui ajevati magaa. Paryi oono cohimitihacho iicanoco miyaminaafi moonifihim mofifañodi iicatino. Jaanoti ajevaco omoonibo ificoro imitino moonihim. ¹⁹ ¿Nacu magaatihim amihai ifino Moocaani Gaija iijano iicanoco? Jaabo amihai iicaabo, Moocaani amihai aacibo. Jaamo amihai,

amiihai ifi abajatoro mihicatihii. ²⁰ Miiro amiihaico ajashutino jaadari Cristo guijeveri Moocaani jaaducuuhi. Jaanegui Moocaanico amiihai ifiri macahacisu.*

7

Taabavaditi Onoono.

¹ Jaanoti onono uco aamefaño meneehininediti amiihaico neehi: Aivo imijiruno gaifi gaigooco dudicitiiibo iicano. ² Jaarunofaño ajevahaño iicamaño amiihai ticovohocivi amiihai taabamima mihica. Jaabadiro bu gaigoomi amiihai ticovohocivi amiihai tajemima mihica. ³ Amiihai tajemii amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. Jaabadiro bu amiihai taabamii amiihaico iimugusumi imino: Jii, monoo. ⁴ Miiro mogai ifi abajagoro icatihii, idiiiboro aiji abajaabo. Jaabadiro bu aiji ifi abajaaboro icatihii, idiiigoro mogai abajago. ⁵ Jaanegui: Chahano, menedino mihimogocasisumi ivi idisumiro famisiciro sabadiro mihiiimaacasimisiro: Jilli ticovono miicaqui Moocaanima mihiiimaanohachuta, munuusumi ivi ticovono mihicaji. Jaanobuunati siino dojicuviro mihicacasi iji Satanas onoo bo amiihaico abañineri sitama imitico momoonidino.

⁶ Jilli, jilli amiihaico uujoho neehi, tajiiiba icatino. ⁷ Aivo imeguejirahi famooro gaifiimi jino uujoho iicabadi iicanoco. Jaarunofaño iticovoocivi Moocaani aacihiniibadi icamo. Saatohoco siibadi, bu saatohoco siibadi icano.

⁸ Jaanegui neehi: Ataabatimehejeque, fibaijigomiihaico icano imicanijiru aivo jino uujoho uuro iicabadiro mihicano. ⁹ Jaanoti saatoho ticovono mihicajitiruumo siino matajeva. Jilli imicanijiru siino atajevacuuno mihicano, majaabicijitiruneri idaasuno mihicatiqui.

¹⁰ Jaanoti bu mogaimima iicacuumoco tajiiibahi. Jaaruno uujoho icatino Aivojiiibo tajiiibahi, mogai aijiico jeevesutigo iicaqui. ¹¹ Jaanoti mejeevesuhachiiji siino tajevacuutino mihica. Jaanoti jilliro siino ditajema dojicuviro dimijiiivo. Jaabadiro aijiimi mogaimico mejeevesudino.

¹² Jaanoti bu jino uujoho onono, Aivojiiibo onono icatino: Miyaavogominaati saafi taaba miyaavogominaago icatirugo diiboma imino iicagogoco mejeevesudino. ¹³ Jaabadiro bu saafigo miyaavogominaago taje miyaavogominaafi icatiruubo diigoma imino iicagohachiiji mejeevesudino.

¹⁴ Miiro aiji imiyaavogotiruubo mogaiifañodi Moocaanidi imicuubobadi icahi. Jaabadiro bu imiyaavogotigo gaigo aijiifañodi Moocaanidi imicugobadi icahi. Jaanoti tolli mihicaova amiihai seeme imifijitirahi imiyaavogotimo seemebadi icajirahi. Jaanoti saafi imiyaavogomaño toseeheje Moocaanidiro icacuuhi. ¹⁵ Jaanoti onono imiyaaveguehichatimo ejeevesugohachiiji, jaafa jeevesumo. Jilliti tolli iicaabo ejeevesugo, bu tolli iicago ejeevesuubo icano sajeebii icacuuhi. Miiro Moocaani miihaico sajeebii guiiharo cuuhuvauhi.

¹⁶ ¿Nacu fine iiijoho gaigo ditajeque miyaavugusujirahi itaajaqui? Jaabadiro bu, ¿iiijoho gaifi diitaabaco fine miyaavugusujirahi itaajaqui?

¹⁷ Onono amiihai ticovohocivi amiihaico Aivojiiibo aaciuno iicabadi, bu Moocaani amiihaico ucuuhuvausumi mihicaubadiro icano mihica. Jilli tajiiibahi paryicino Moocaani iijanofaño. ¹⁸ Saatoho mucuuhuvacafutuuhii amiihai meehe quiticinimo mihicamo, tobadiro quiticinimo mihica. Jaabadiro bu saatoho quiticiratimo mihicamo mucuuhuvacafutuuhii tobadiro quiticiratimo mihica. ¹⁹ Miquiticinino sihidi jeevatihii. Jaabadiro bu miquiticiratino sihidi jeevatihii. Idiiinoro Moocaani tajiiibaco meheetavano

* **6:20** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Moocaanico amiihai ifiri, amiihai gajjari icano macahacisu. Jaano toonoci fanoociro Moocaaninohoci, onoonoco.

naha sihidí jeevahi. ²⁰ Jaanegui famoovaro mucuuhuvacafutusumi mihi-caubadiro mihica. ²¹ ¿Sifi jiovono diicaabo cuuhuvacafutuuhi? Jaarunoco deesicinidino. Jaanoti bu toonoti ataajajino iicahachijí, tolli mooni. ²² Míro sifi jiovono iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Aivojübo ataajasucuborucu. Jaabo jilli sajeebii diiboco jeeçivucuji. Jaabadiro bu sajeebii iicauboco ucuuhuvaubo jisumi Cristo jiovonurucu. ²³ Míro ajashutino jaadari Cristo gujeveri majaaducafutuuhi. Jaanegui miyamínaa jiovototi amíhai ifico meheetavedino. ²⁴ Jaanegui tañahabomi, oono amíhai mucuuhuvacafutusumi mihicaubadiro, bu jisumi Moocanima mihica.

²⁵ Jaanoti ivi bagocajamíhallívi Aivojübo tajübama chahahi. Jaarunaa jino eesicininoco neehi, uco Aivojübo idaasugonofeenedi imihuseebe iicamaño, jilli amíhaico neehi: ²⁶ Uudi imino gaifi oono icabadiro iicano jisumihije jino idaasuno mihicaneheje iicamaño. ²⁷ Gaigooma idiicacuubo, diigoti dugaavedino. Gaigooma achahaabo, ataabavanoco diimeguedino. ²⁸ Jaaruubo bu ataabavahachijí, imitico dñcñjitihi. Jaabadiro bu bagocaja atajevago imitico icitihi. Jaarumo idaasuno icaji. Jaanoco jeedi uujoho amíhaiti buhigovi miniyujirahi.

²⁹ Tañahabomi, jilli uujoho eneejiruno: Jijehallívi guenenene mihicajitihi. Jaanegui amíhai taabamíma mihicamo mataabavatímobadi mihica. ³⁰ Jaanoti bu mataamo mataatímobadi mihica, bu imono mihicamo imono mihicatímobadi mihica. Jaanoti bu manaajeme siinoma mihicatímobadi mihica. ³¹ Jaanoti bu jijeonehejeque anaajeme tooneri mutuvavotímobadi mihica. Míro jijeononeheje jilli ihífuvusuro icaruno finífihi.

³² Uujoho imogotihi sineheje esamaajeri mihicanoco. Ataabavatíbo Aivojübo Cristo nehejeque imino teemehi, Aivojüboco imo imo imooníqui. ³³ Jaanoti ataabavacuubo jijníjeonehejejaagovíro icahi mogaico imo imo imooníqui. ³⁴ Jaabadiro bu atajevacuugoti atajevatímo siibadiro diitoti icahi. Atajevatígo Aivojübo nehejeque imino mooníhi; ijeebii, ifi icano imino Moocanidiro iicaqui. Jaanoti bu atajevacuugo jijníjeonocoro imino moonífihi aijico imo imo imooníqui.

³⁵ Jaanoco jilli neehi amíhaidi iimiquí, amíhai imega jegaiteereque ficuquí icatino, jilli iminoro miicaqui neehi. Jaamo Aivojüboco miyaano fanoovari jeeçivomoro mihicahi.

³⁶ Ivi jaanoti saatehedi ille bagocaja ujusicugo, taje vatígo iicano imitíhachijí, matajeni. Matajenino imití icatino. ³⁷ Jaanoti ijeebii fañodi quehecuno eesiciníbo: Jinejeti ucuujivaachutíbo ifi, onoobadiro iicaabo ijeebii fañodi ille bagocajaco imino ificugoobo aivo imino mooníhi. ³⁸ Jaanoti bu atajeníbo imino mooníhi. Jaanoti bu atajenitíbo aivo sihimi mooníhi.

³⁹ Gaigo atajevacuugo tajübari aijímaryo icaji diibo iicanohachuta. Jaanoti aiji iguijevehachijí, toonoti taajacuugo. Jaadi iimogooboco taje vajirugo ivi miyaavogomínaafi iicaabocoro. ⁴⁰ Jaanoti ivi uudi, aivo imijiruno iinoro iicano. Míro uujoho tafico esiciníhi, tollíro bu fine Moocani Gaijama iicanoco.

8

Jihovocaanimíco Ejeecivono. (Rm 14.1-23)

¹ Jaanoti ivi jisumi jihovo caanimíco ejeecívehicanoti amíhaico neehi: Miyaano famoovaro aivo toonoco magaaajuuhi. Jaaruno togaaja míhaico moficoro mitya mitya momoonínovíro jusisuhi. Jaanoti naha saatohoco magaijimo diito miyaavogoco mujusisuhi. ² Jaanoti bu saatoho: Uujoho

aivo gaajahi, unuurumo miya gaajaquehiica gaajatimo. ³ Jaanoti saatoho Moocaanico agaijiboco, bu Moocaani diiboco gaayicahi.

⁴ Jaabadi ijinitaco machutari ejeecivucuunoco mamachunoti neehi: Miyaano ijinita jiinjehallivi sihidi jeevatihivi idiboro saafiro Moocaani. ⁵ Jaarunaa niquejefano, bu jiinjehallivi icano bu sihidi jaatyosmi onoomo icahi, tolli enehicamedi icamo sihidi diosmi onoomo, bu sihidi aivojito onoomo icano. ⁶ Jaanoti naha miyhaidi icaabo saafiro Dios Moocaani. Jaabo Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhivi. Jaabeguiha miyhai mihicahi. Tolliro bu icaabo saafiro Aivojibo, Jesucristo, diibofenedi paryi fanoova icahi, bu miyhai mihicahi icano.

⁷ Jaaruno jinooco paryi famoovaro gaajatihivi. Jaanoti saatoho ijinitaco ejeecivejibumaño, ijinitaco ejeecivucuunoco amachusumi, ihesamaaje iniinovamaño, toonoti ijeebico miyhiniinibadi esicinimo. ⁸ Miyo mamachunoti Moocaani minoco gaayicatihivi. Miyo mamachunoti mojeebii imitejitihivi, bu miyhivivatejitihivi icano. ⁹ Jaarunoco mehesicini, amiyhai siibadi esicinitimo mamachunofañodi, sifi imiyaavogo iniinovaaboco imitifano magañisudino. ¹⁰ Eneecau bu amiyhaico neequi: ijoho tonehejeque agaajacuubo ijinitaco ejeecivehicamañovi acasivooboro amachuuboco, saafi miyaavogominaafi miyaadi imiyaavogo equehecutiboco aatyimeebere, bu machujiruubo ijinitaco ejeecivucuunoco. ¹¹ Jaamaño jilliti ijoho agaajacuubo saafi dinahabo imiyaavogo equehecutiboco mitasujirahi diibohallivi, bu tolliro Cristo iguijevecuuboco. ¹² Jaamaño jilliti amiyhai nahabomi miyaavogo iniinovamo jeebico miyitasumaño amiyhairyo Cristoco imitino momoonihicahi. ¹³ Jaaneguiha uduunofañodi tañahaboco imitifano igañisujiruva uujoho ufucuro asimico duujitihivi.

9

Minisuminaafi Dudicamaaje. (Ga 1.11–2.10)

¹ Miyo uujoho sifi jiojovono icatihivi, uujoho minisuminaafi. Uujoho Aivojibo Jesuco atyimehinicuuhi. Jaamo amiyhai Aivojibedi ududicamaañofañoti mihicamo. ² Saatehedi uujoho minisuminaafi icatihivi. Jaanoti naha amiyhaidi uujoho minisuminaafi. Amiyhai Aivojiboco magayicimaño uujoho miyaano minisuminaafi iicanoco magajasuhi.

³ Jilli uujoho neehi imitino uuditi enehicamoco: ⁴ Miyo famoovadiro imino. Jaanoco misi paryi magayicihivi machuqui aacinoco, aduqui aacinoco icano. ⁵ Tolliro bu imuguruva imijiruno miyaavogominaagoco ataabavano uuma ihiguequi. Tolliro bu Bernabe ihiciruva diiboma ihiguequi, oono saatoho minisuminaa iicabadi, oono bu Aivojibo Jesu nahabomi iicabadi, bu oono Pedro iicabadi icano. ⁶ Jaanegui fine amiyhai mehesicinihi idimisiro misi Bernabe, uujoho icano dudicamaajeque jeevesutimisiro, bu jibegueriro mihicanoco. ⁷ ¿Nacu cajaanii amocasiminaafiti iicaabo iinoro inehejeque naajenicihivi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu baacuco abasuubo inoovati gueenetibo icanicihivi? Jaabadiro bu, ¿cajaani nacu ihovejamico imifanoco amaamibo toonoti adutibo icanicihivi? ⁸ Jilli onoonoco miyaminaaro onono noomoro mehesicinidino. Miyo bu tajibafaño tolliro noono. ⁹ Moise tajibahaame jilli neehi: Buey itrigohallidi jgoneri jehetibo. Jaabo iijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaiaño, noonoro. Jaaruno jilli bueymicoro agaijumaño nuutibo. ¹⁰ Miyhaiditi unuunoco jilli nuubo. Miyhai imiguiha totajibaco eetavuubo. Miyo jiinjijeque acaajaabo, bu itoogañoco ejehetibo icano ufucuro inoovataco icijinoco esiciniboro moonifihivi. ¹¹ Jaaneguiha

amiihaifeenevi Moocaani dudicamaajeque meheetavomo. ¿Milli bu jaamo busumijeque gaayicitimo mihicajirahi? ¹² Buhicaga sita icarumo amiihaiti ijaadaco gaayicichicahi. Jaanegui imi miihai.

Jaarumo miihai toonoco midillutihi. Jilliro paryi jaabicimoro mihicahicahi Cristo iiji jiiibogoco jeevesutimo miicaqui. ¹³ Miiro amiihairyo magaajahi temploja jeecivominaa tooja jeecivo sefari iicafinoco. Jilli eneejirunoco jilli neehi: Tooja jeecivo asimico agaicaaumoro ejeecivefimo toonoti duufihi. ¹⁴ Jaabadiro bu Aivojiiibo nuuhi: Cristo jiiibogoco ijiiibogomo Moocaanico ajaaduno sefari iicaqui. ¹⁵ Jaarunoco uujoho safooba dillutihi, bu jilli nooboro caatinitihi uco siinoti mahaciqui. Imeguehi aivo miihaiñooba uuti: Miihaico dilluhicaabo, nootimaacaro iguijeveneque.

¹⁶ Uujoho Cristo jiiibogoco ijiiibogonoti tafico sihidi mityano esicinitihi. Miiro toono dudicamaajeque Moocaani uco tajiiibauhi. Jaamaño idaasucanijiru uudi toonoco jiiibogotiiibo icaruva. ¹⁷ Jaamaño jilli uuro iimogooboro toonoco mooniruva ijaadaco gaayicijirahi. Jaanoti tajiiibari omoonimaño jino toono tadyudicamaaje Moocaani uco atajiiibauno. ¹⁸ ¿Cono nacu ijaadaco uujoho agaayicino? Ijaada uudi Cristo jiiibogoco ijiiibogono sitaaco toono jaada busumijeque dillutiiibo iicano.

¹⁹ Miiro uujoho sifi jijovono icatiruubo famoojjijovonoti minifetehi Cristodi sihidi miyaminaaco iciqui. ²⁰ Judiomifaño iicasumi judiomibadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Oono judiomii Moise tajiiiba onobadi iicamo iicabadi icafihi, diitoco iciqui; miyaano totajiiibaguiino icatiruubo. ²¹ Jaabadiro bu Moise tajiiibaguiino iicatimofaño iicasumi diitobadi minifetefihi miyaano Moocaani tajiiibaguiino icaruubo, Cristo tajiiibaguiinodi iicamaño. ²² Jaanoti bu iimiyaavogo iniinovamofaño iicasumi diitobadi minifetefihi diitoco Cristodi iciqui. Jilli oono famoova iicabadi minifetehicahi tolliti diitoti saatohobaco taajasuqui. ²³ Paryi jilli moonihicahi taajasujiiibogoguiiha, tobogo iminoco isivanofañoodi iciqui.

²⁴ Amiihairyo magaajacuuhi jinafatyofaño iicamo paryi famooro jineefihi. Jaarumoti saafiro ijaadaco gaayicifihi. Jaaneguiiha tolliro amiihai Cristo iimogobadi imino momooni. Jaamo ijaadaco magaayicijihi. ²⁵ Miiro paryi bañamaajefaño iicamo diitoco iniinovatusujirunoco moonitatihi. Jaamo tolli moonifihii ijaada minihaico igaayiciqui, jilli gueenene iicajitirunoco. Jaanoti naha miihai momoonihi ufucuro ifinijitino jaadaco magaayiciqui. ²⁶ Jaanoti naha uujoho mihiciciniiboro ijiinoobobadi icatihi. Jaabadiro bu sicamañehejeque aganihiciibobadi amocasitihii. ²⁷ Jilliro ivi tafico uuro tajiiibafihii uujoho imogobadi iicaqui, uujoho saatohoco ijiiibogonobuunati uujoho imitino ihiinejiruneguiiha.

10

Jjinitaditi Afajiiinino.

¹ Tañahabomi imeguehi amiihai magaajanoco moheedete paryi famooro Moocaani aimuufaihaciguiinodi efeehecaunoco. Jaamaño famooro Tifai Muuai oono muuaico fatyuuhi. ² Moise dojicuti Moocaani aimuufaihaciguiinodi, Tifai Muuaifeenedi icano ufuunofeenedi Moise nitiminaabadi minifutuuhii. ³ Jaabadiro bu famooro sabadiro machuumo Moocaani aaciuno machutaaco, ⁴ bu paryi famooro aduumo Moocaaniti asaanonifaihuco. Miiro diito Cristoti sefaco agaayicinoti quehecutehicaumo, nifaihuti, mahadunoti mequehecutonicibadi. Jaabehicau Cristo diitoma ofoobo. ⁵ Jaarumoti ajashutino sanoodimo Moocaani imefeenevi imitino

icauhi. Jaamaño j̄hhaifeeneviro sicaisituv̄i fin̄iumo ofoohigov̄i #fototimoro ij̄iin̄ijev̄i.

⁶ Jilli icauno toonoti m̄ihai magaaajaqui. Jaamoro iimitinoco mihimogomoro moonitimo miicaqui diito omoonubadi. ⁷ Jaaneguiiha am̄ihai ij̄in̄itaco mejeecivedino diitoti saatoho ejeecivuubadi. M̄iro Caatinihaame neehi: Jaamoro machuumo, aduumo icano. Jaadi j̄ibaiminicuumo, noonoro. ⁸ Ajevaco momoonidino, diitoti saatoho ajevaco omoonubadi. Jaamoco safucuro fin̄isuubo sano ajashutino veintitres mildimoco. ⁹ Bu Moocaanico min̄isudino, diitoti saatoho in̄isuubadi. Jaamoco j̄iinimom̄iri eheedusuneri fin̄iumo. ¹⁰ Bu imitino Moocaaniditi mihiimaadino, diitoti saatoho iimaubadi. Jaamoco guijeve abajaabo, Moocaani toomominaafi, fin̄isuuhi.

¹¹ Jilli icauno moheedetemihaima. Jaanoco Caatinihaamefaño ficuumo toonoti m̄ihai mihiguicivomoro magaaajaqui. Jino niinosituv̄i mihicamo. ¹² Jaaneguiiha: Uujoho imino aivo sefano icahi onoobo, deesicini daaquetedino. ¹³ Am̄ihaico ij̄i in̄isunicibadiro bu parȳi famoovaaco nisufiibo. Jaasumi Moocaanico mehesicini, diibo am̄ihaico teemeji ij̄i janaanici am̄ihaico in̄isunofaño gañ̄isut̄iibo iicaqui. Jaano toono nis̄u am̄ihaiv̄i agasesumi toonoti mataajajino icahi. Jinooco Moocaani am̄ihaico aciji. Jaamo ma-jaabic̄ihi.

¹⁴ Tañahabomi, jaaneguiiha ij̄in̄itanoco mejeecivedino. ¹⁵ Jilli am̄ihaico neehi, gaajamin̄aa mihicacuuneguiiha. Jaanoco jino am̄ihaico afaj̄in̄inoco am̄ihairyo mehesamaaje. Jaamoro magaaajaci. ¹⁶ Jesu guijeveque mehesafotomoro imi adutahilluco mahadumoro Moocaanico mihimonic̄ihi, Cristo it̄ijohoco etetecucafutusumi agañ̄unofañodi, famooro sahigoviro saafiibadiro mihicanoco eneejirunoco. Jaamoro bu imaahuco miquisicarunic̄ihi Cristo ifico itetecucafetequi aaciunofañodi saafiibadiro mihicahi eneejirunoco. ¹⁷ M̄iro m̄ihai Mohaivoj̄iibo Jesucristo Machuta onoonoco meheetavusumi mahajashutirumo tomaahuti famooro mamachuhi. Jaahica tohica id̄ihicaro sahicaro. Jaamaño saafiibadiro m̄ihai Jesucristoco mimiyaavogonic̄ihi.

¹⁸ Eneecau oono Israel cuumiminaati magaaaja, oono jeecivo asimiti uduumo imitino gaijam̄ima saafiibadiro icamo toonoco uduunofañodi. ¹⁹ Jilli onoobo: Ij̄in̄ita miyaamo iicanoco, noot̄ihi. Jaabad̄iro bu: Diitoco ejeecivonic̄imaño asimico ificunic̄imaño sihidi jeevano, noot̄ihi. ²⁰ Jaanoti naha jilli neehi: Saatoho Moocaanico agaajat̄imo jeecivoco eheetavomo jihovo gaijam̄icoro jeecivefihi Moocaanico jeecivotimoro. Jaaneguiiha uujoho imogot̄ihi am̄ihai imitino gaijam̄ifañodi mihicanoco. ²¹ Jaamaño imijitiruno Moocaani imi adutahilluti mahadumoro, bu ij̄im̄i adutahilluti mahaduno. Jaabad̄iro bu imijitiruno Aivoj̄iibo imi machutati mamachumoro, bu ij̄im̄i machutati mamachuno. ²² Mohaivoj̄iboco mis̄ifiratusudino. M̄ihai diibo janaaniv̄i sihidi mejeevat̄ihi.

Jilli Cristotaco Magaij̄neri Imino Mihicano.

(Rm 11.1-23)

²³ Miyaanoco noonic̄imo: Jilli mihimogonoco parȳi fanoovaaco momoonijirahi, onoomo. Jaaruno parȳi fanoovaro m̄inedi imitat̄ihi. J̄ih̄i, miyaano fanoovaaco momoonijirahi. Jaaruno momiyaavogoco ujusisunoco amusut̄ihi. ²⁴ Iv̄inaaca naha moficoro imino moonitimoro sitaacoro imino momoonijirahi.

²⁵ Jaabad̄iro bu parȳi fanoovano machuta naajehasiv̄i anaajenehejeque mamachujirahi. Jaarumo dillut̄imo: ¿Naha tohasim̄i jihovocaanidi

ejeeci vugucuuno asimi iicanoco? magaajaruva amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁶ Miro paryi jini jehalliri iicano Aivojibo Moocanino.

²⁷ Jaanoti bu saafi miyaavogominaafi iicatibo amihaiico diiboma mamachuqui ucuuhuvusumi, mamachu paryi fanoovaaco amihaiico aacinehejeque dillutimo, amihai esamaajedi imijitiruneguiha. ²⁸ Jaanoti saatoho amihaiico: Jino asimi ijinita jeecivo, noomoro ijibogohachiji muduudino, diibo amihaiico ijibegueebedi imijitiruneguiha, bu ihesamaajedi imijitiruneguiha.

²⁹ Jaanoco saatoho dillujirahi: ¿Collihi sifi esamaajedi imitirunoco, uudi iminoco uujoho moonitibo icajirahi? ³⁰ Uujoho bu amachunohallivi Moocanico graciaco aacacunoco, bu ¿collihi sita uujoho amachunoti: Imitino, neejirahi? noomoro. ³¹ Jii, mamachusumi, mahadusumi, bu fanoovaaco momoonisumi icano paryi Moocaani imiguiharo momooni. ³² Mihaiñoobaco toonofañodi imitifañovi magañisudino judiomico, bu judiom iicatimoco, bu Moocaani iijanominaaco icano. ³³ Jaanoti naha uujoho paryi famoovaaco fanoovavi imino mooniboro icaji. Tafiguiharo imino omooninoco imogotahi, sitaaco imino omooninoco imeguehi, Moocaani ditoco itaajasuqui.

11

¹ Jaaneguiha jino uujoho icabadiro mihica, jino bu uujoho Cristo icabadi iicanoti.

Jilli Gaigoomi Cultofaño Mihica.

² Tañahabomi, amihaiico sihidi imehi, fahijivaro uuti mehesafotomoro, amihaiico ijibeguehinibadi mihicahicaneguiha. ³ Jinooco bu imeguehi magaajanoco Cristo gaifimi abajaabo. Jaabadiro bu mogai abajaabo gaifi. Jaabadiro bu Cristo abajaabo Moocaani. ⁴ Jaamaño gaifi iinigaico afabaacuuboro Moocanima cultofaño ihimaajisumi, bu diibo iimaaco ijibeguejisumi icano imooniruva Cristo ihabajaabo iicaabedi nucufesujiruno. ⁵ Jaabadiro bu gaigo iinigaico fabaacutigo Moocanima cultofaño ihimaasumi, bu diibo iimaaco ijibugusumi icano imooniruva ihabajaabo iicaabo aijidi nucufesujiruno diibo omoonibadiro iicano. Oono iinigaico icidaruva icajirubadi. ⁶ Jaamaño gaigo iinigaico afabaacugotihachiji jilliro paryi iinigaico icidacuqui. Jaanoti gaiguedi iinigaico iquiticino, bu icidano icano unucufesuhachiji, jilliro ifoboociqui. ⁷ Jaanoti gaifi fo-boocijitirahi, diiboco Moocaani ifibadiro ifivusumaño, bu diibo iminehejequere omooninofañodi Moocaani imi ifuvusucafotomaño icano. Jaanoti naha gaigo iminehejequere omooninofañodi gaifi imi ifuvusucafetehi. ⁸ Miro Moocaani gaifico eheetavusumi gaigo baciti diiboco eetavutibo. Jaanoti naha gaigooco gaifi baciti eetavuubo. ⁹ Jaago gaigo gaifiguiha eetavocafutuhi. Jaanoti gaifi gaigooguiha eetavocafututuhi. ¹⁰ Jaamaño jilliti gaigo iinigaico fabaacunichi aiji mityaguino iicanoco Moocaani toomoinaaco ihifusuqui. ¹¹ Jaarunaaca Cristofañodi mihicamaño magajahi gaigo ichaharuva gaifi chahajirahi, bu gaifi ichaharuva gaigo chahajirahi icano iicanoco. ¹² Jaamaño miyaano gaigo gaifiiti eetavocafutuhi. Jaabadiro bu gaifi gaigooti fivehi. Jaaruno paryi Moocaniti saahi.

¹³ Eneecata amihairyo monoo: ¿Naa imino gaigo iinigaico fabaacutigo Moocanima iimaano? ¹⁴ Mifiivucubadiro mihicanoti magajahi gaifi imeebaiguima iicano unucufesunoco. ¹⁵ Jaanoti naha gaiguedi imino imeebaiguima iicano iinigaico tooneri ifabaacuqui aaciumaño. ¹⁶ Jaanoti saatoho

toonoti ejenaauhachijji igaajaqui m̄hai, bu Moocaani iijanomināa iicamo magaat̄hi uufocovi siinoco.

Aivoj̄bo Imi Machu Onoonovi Miyamināa Imit̄no Omoonino.

¹⁷ Jaanoti naha jinooco am̄haico onoonovi am̄haico imotihi. M̄iro am̄haivaha mihigaivusumi imino moonit̄moro imit̄no momoonihicahi. ¹⁸ M̄iro uco j̄ibogomo cultocovaha meheetavequi mihigaivusumi sabad̄iro icat̄imo mefeehicahi. Jaano fine miyaano. ¹⁹ Jaano miya tolli iicahachijji ijeevadi diitoti mudugaavo miya miyaavogomināa iicamo igaajacafetequi. ²⁰ Jaamaño tolli mudugaacinimaño Aivoj̄bo Imi Machuco meheetavono miyaano Aivoj̄bo Imi Machu icacut̄ino. ²¹ M̄iro mamachucujisumi saato-hova ijeevadisahaje imegav̄iro mamachuhicahi. Jaamaño saato ho ajebama icanaaca saato ho mutuvamoro miguriicavoc̄inihicahi. ²² ¿Nacu am̄hai ijano chahahi mahadujiruhigo, mamachujiruhigo icano? Jaamaño jillit̄i Moocaani ijaco jihovonobadi momoonihicahi, bu imachutama achahamoco munucufevesuhicahi icano. Jaanoco ¿milli fine uujoho am̄haico neeji? ¿Nacu toonoti am̄haico imeji? Chaha, imotihi.

Aivoj̄bo Imi Machu.

(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

²³ Jilli uco Aivoj̄bo ij̄ibugunoco am̄haico j̄ibuguhi: M̄iro Aivoj̄bo Jesuco aac̄ijifucu ihusefaño maahuco gaaȳic̄iubo. ²⁴ Jaaboro Moocaanico toonohalliv̄i iimuudi iquisicuuboro nuuhi: Ifaaji, mamachu. Jino taahucu am̄haihalliv̄i iquisicucafotono. Jilli momoonihica. Jaamo uco mehesafetehicahi, nooboro. ²⁵ Jaabad̄iro bu toonoco amachunobuunati ihusefaño ihadutahilluco agaaȳic̄iuboro nuubo: Jihillu bohono iimaaco miyanot̄iro eheetavono tatȳijohofañodi. Jaanoco fahij̄ivaro mahaduno ticovovi uco mehesafetehica, nooboro. ²⁶ Jaaneguiha am̄hai fahij̄ivaro tohicaco mamachusumi, tohilluco mahadusumi icano toonofañodi magaaasuhicahi Aivoj̄bo Jesucristo iguijeveunoco, diibo siino asaajinohachuta.

Jilli Mamachu Aivoj̄bo Imi Machuco.

²⁷ Jaamaño Aivoj̄bo Jesucristo Imi Machu onoonoco meheetavusumi cajaan̄yohacho Aivoj̄bo maahuco imit̄no amachumo, bu ihaduhilluti imit̄no aadumo icano imit̄no moon̄hi Aivoj̄bo ifico, it̄ijohoco icano. ²⁸ Jaaneguiha it̄iconi parȳi am̄hai imit̄ico mehesamaaimoro Moocaanico mij̄ibogo. Jaadi jari tohicati mamachu, bu tohilluti mahadu icano. ²⁹ Jaanegui toono Aivoj̄bo ifi eneejirunoco gaajat̄imo toonoco amachumo, aadumo icano ifihalliv̄iro imit̄no iicajinoco ic̄hi. ³⁰ Jaamaño am̄hait̄i ajashut̄imo saato ho guihuvahi, bu saato ho niinovahi, bu saato ho guj̄ivec̄in̄icuhi icano. ³¹ Jaaneguiha imino m̄hai mofico mehesamaaimoro Moocaanico mij̄ibogomoro momoon̄ruva Moocaani m̄haico tolli moonit̄ibo iicaqui. ³² Jaamaño Moocaani m̄haico mohimit̄hallit̄i jilli moon̄f̄hi m̄haico ahaam̄bo sano Moocaanico imiyaavogot̄imoma m̄haico c̄ij̄igaifaño igañ̄j̄iruneguiha.

³³ Jaaneguiha tañahabomi, Aivoj̄bo Imi Machuco mamachuqui mihigaivusumi motoomocasimoro sano mamachu. ³⁴ Jaanoti saato ho sihid̄i mahajebavahachijji it̄iconi am̄hai ijafañerehiica mamachu, am̄haico Moocaani imit̄no mihigaivomoro momoon̄nohallit̄i aam̄diibo. Jaanoti sanehejeque ufucu am̄haico uujoho Pablo abaatodi imibachuji.

12

Moocaani Gaija Aac̄ino.

¹ Tañahabomi, imeguehi jinooco magaaanoco Moocaani Gaija mihaico aacifinehejeque.

² Amihairyo magaajacuhi Moocaanico mimiyaavugutisumi jilli jhovoto ijinita ihiimaatimoco mejeecivehicaunoco. ³ Jaaneguiha imeguehi jisumi magaaanoco: Cajaatyohacho Jesuco afaijamo Moocaani Gaijari toono ihi-imaano icatino. Jaanoti naha saatoho: Jesu Aivojibo, onoomo naha jino Moocaani Gaija mityariro ihiimaamo.

⁴ Miuro icano siibadihije Moocaani Gaija aacinoco miyaminaafi agaayicino. Jaaruubo saafiro Moocaani Gaija toonoco acibo. ⁵ Jaamaño siibadihije omoonino dudicamaajeri Aivojiboco jeecivefimo. Jaaruno saafiro iicaaboco Aivojiboco mejeecivehi. ⁶ Jaabadiro bu Moocaani dudicamaajeque momoonimo fanoovaaco siibadihije momooninichi. Jaarunoco saafiro Moocaani famoovafeenedi tolli moonihi. ⁷ Moocaani famoovaaco siibadihije aacinoco momoonihi Igaija diitoma iicanoco igaajasuqui famoova imiguiharo. ⁸ Moocaani Igaijafañodiro saatohoto acibo gaaja iimaaco. Jaabofeenediro bu saatohoto acibo sihidi gaajari ihiimaanoco. ⁹ Jaabofeenediro bu saatohoto gaayichi miyaavogoco. Jaabofeenediro bu saatohoto gaayichi iguihuvamoco ubuheesuno mityaco. ¹⁰ Jaanoti bu saatohoto gaayichi sihidi ejeevano mityaco omoonjinoco. Jaanoti bu saatohoto gaayichi Moocaani iimaaco ijibogonoco. Jaanoti bu saatohoto Moocaani acihi agaajacijino mityaco jhovo gaijaco, miya Gaijaco icano, cono miya Gaija iicanoco. Jaanoti saatohoto gaayichi agaajaratijiri ihiimaano mityaco. Jaanoti bu saatohoto gaayichi toojiri ihiimaanoco agaajaciboro ijibogono mityaco. ¹¹ Jaano paryi jinehejeque omooninoco idiboro Moocaani Gaija acihi. Diibo famoovaaco ijeevadisahaje omoonino mityaco acihi diibo imogobadi.*

Saafi Ifihotoro Mihai.

¹² Miuro mofi sanooro icaruno fiivaano mino ifiti sihidi dugaacacineheje iicanobadi, bu Cristota famaño va jeecivomañehejeque meheetavorahi. Jaarumo saafitaro mihicahi. ¹³ Jaabadiro mihai judiomihicarumo, griegomihicarumo, sifi jhovoto mihicarumo, bu sifi jhovoto mihicatirumo icano, sagaijariro miniticafonofeenedi saafi ifibadiro miminifutucuuhi bu sagaijacoro paryi mihai magaayicicuumaño.

¹⁴ Miuro mofiti fiivaano inonohocinichi sanooro icatino. ¹⁵ Jaamaño tihai: Uujoho use iicatimaño ifiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁶ Jaabadiro bu nohoji: Uujoho aalli iicatimaño ifiono icatichi, neejiruno. Jaaruno bu toofionoro. ¹⁷ Jaamaño paryi mofi sano aalloo iicaruva, ¿milli bu muguubujirahi? Jaabadiro bu mofi paryi sano nohojiro iicaruva, ¿milli mininichijirahi? ¹⁸ Jaamaño Moocaani mofionehejeque iimogomañehejevi ficuubo. ¹⁹ Jaanoti sanooro muhuseve iicaruva, ¿cuuca mofi icajirahi? ²⁰ Miuro mofioneheje fiivaahi. Jaaruno mofi sanooro.

²¹ Jaamaño mohaalli muhuseque: Ico imogotichi, neejitirahi. Jaabadiro bu monigai motihaico: Ico imogotichi, neejitirahi. ²² Tolli icatino. Mofiono ajaaparyanehejeque janaanici magaijichi. ²³ Jaabadiro bu mofiti miuro magaijnehejeque imino gaachehuri mijicunichi. Jaabadiro bu oovosiimañehejeque imino mofoboocichi gaachehuri. ²⁴ Jaanoti naha oovosiimañehejeque mofoboocitichi oovosiimaño. Jilli Moocaani mofico eetavuuhi, mofi oovosiimañehejeque janaanici magaijiqui. ²⁵ Toonoti mofioneheje ijevadi dugaacamaaitino iicaqui. Jilliro fanoovaro sabadiro

* **12:11** Meeci Col 4.7-16.

igaijicasiqui. ²⁶ Jaaneguiha samaño aavuvusumi, bu paryi faabohoro aivevehi. Jaabadiro bu samañooco imino momoonisumi paryi faabohoro imo imo icahi.

²⁷ Jaamaño jaabadi amihai Cristo ifi mihicamo. Jaamo famooro diibo ifioneheje mihicamo. ²⁸ Jaamaño Moocaani famooco saafisari iticovoocivi acihi Moocaani iijafaño dudicamaajeque: Iticoni minisuminaaco, jaanohallivi Moocaani iimaaco agaayicinoco ijibeguefimoco, jaanohallivi jibogominaaco, jaanohallivi sihidi ejeevanehejeque omoonifimoco, jaanohallivi iguihuvamoco ubuheetesufimoco, bu aamusuminaaco, bu aivojitoco, bu agaajaratino iijineri ihiimaafimoco icano. ²⁹ ¿Nacu jaamo famooro minisuminaa? ¿Nacu famooro Moocaani iimaaminaa? ¿Nacu bu famooro jibogominaa? ¿Nacu famooro sihidi ejeevano eetavominaa? ³⁰ ¿Nacu bu famooro iguihuvamoco ubuheesuno mityama icahi? ¿Nacu famooro iimaafihi agaajaratino iijineri? ¿Nacu bu famooro jibeguefihi toojiri ihiimaanoco? Chaa, tolli icatino. ³¹ Jaaneguiha janaanici iiminoco Moocaaniti magaayicinoco miguiino. Jaarunaaca uujoho amihaiico jibegueji aivo janaanici jino imino esamaajeque.

13

Gaijima Mihica.

¹ Miuro uujoho miyaminaa iijineri, bu Moocaani toomominaa iijineri icano iimaaruubo, gaijima chaharuva, jilli cimibaco ahaamino ticovono ojibadi jeevajirahi, bu jigaiño meehuco mohojisuno idicuno icabadi jeevajirahi. ² Jaabadiro bu Moocaani iijico jibuguruubo, bu fanoova itihinehejeque gaajaruubo, bu fanoova gaajama icaruubo, bu sihidi miyaavogoma iicanofenedi ifabainoco sihigovi afatyusunoma icaruubo, gaijima chaharuva, jilli uujoho mihifoobejiru. ³ Jaabadiro bu paryi tabusumijeque sitaaco ifehicaruubo, bu tolliro tafiico gaijitibo acijirahi Moocaanico imogobadi ijigasuhachiji, jaarunaa gaijima chaharuva, ¿jilli tolli omooniruno uudi jinehejeguiha imijitirahi?

⁴ Jaanoti naha gaijima iicaabo, bu fanoova jaabicima icahi. Jaabo bu imihusehi, sitaaco inohallitiro jihevetatibo, uujoho sihidi jeevahi nootatibo, tafiico mitya mitya moonitatibo icano. ⁵ Bu tolliro idicunoono moonitatibo, gaijififatibo icano. Tolliro bu sifiratotatibo, bu imitino omoonimoco guenenene jihevetatibo. ⁶ Bu tolliro sita imitico omoonineri imo imo icatatibo miyaaneriro imo imo iicafibo, ⁷ fanoovaaco miyaavogooboro jaabicifibo tomooboro sicujeebiri.

⁸ Gaiji ufucuro finijitih. Jaanoti naha ufucu iicajinoco jibogoneheje finiji. Jaabadiro bu agaajaratino iijineri ihiimaa lliveji. Jaabadiro bu gaajahaño finiji. ⁹ Miuro Moocaani iijiti sasitusacohoro magaajahi. Jaasitusacoro mijibeguehicahi. ¹⁰ Jaanoti fanoocoro imino magaajacuudi toono midimañehejequere magaajahicano finiji.

¹¹ Uujoho seemene iicausumi seemene iicanicibadi iimaahicauhi, esamaahicauhi, esicinihicauhi icano. Jaaruubo amiyaabo iicacuudi seemenebadi iicahicaunoco jeevesucuhi. ¹² Jaabadiro jisumi mihai jaabaiba mahatyimehi oono meecimefaño jaabaiba mahatyimenicibadi. Jaarumo ufucu imino foovono mahatyimeji. Jaabadi jisumi uujoho paryicino gaajatih. Jaaruubo ufucu paryicino gaajaji, uco Moocaani imino agaajabadi. ¹³ Jaamaño idinoro Moocaani miyaavogo, bu diibo onono miyaavogo, bu gaiji icano ufucuro finijitih. Jaarunehejeti aivo gaiji janaanici jeevahi.

14

Agaajaratino Iijineri Iimaanoco Onoono.

¹ Jaaneguiiha gaijima miicaqui imino miguiino. Tolliro bu Moocaani Gaija aacinoco miguiino. Jaano janaanici miguiino Moocaani iijico mijibeguejinoco amihai ihaciqui. ² Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo Moocaanidiro iimaahi miyaminaaguiiha iimaatiibo, mihaiñooba toonoco uguubutimaño. Jilli Moocaani Gaijariro iimaabo toovono icaruno iiminuru iicanoco. ³ Jaanoti naha Moocaani iijico ijibogoobo sitaaco jibeguehi. Jaanofeenedi diito miyaavogoco jusisuubo, bu quehecutusuubo, jacusuubo icano. ⁴ Jaanoti agaajaratino iijiri ihiimaabo ifiguiiharo iimaahi. Jaaneri diibo miyaavogoro jusihi. Jaanoti Moocaani iijico ijibogoobo paryi Moocaani iijaminaa miyaavogoco jusisuhi.

⁵ Uujoho imogorahi paryicino amihai agaajaratino iijiri mihiimaanoco. Jaano janaanicivi imeguehi Moocaani iijico mijibogonoco. Miuro Moocaani iiji jibogo aivo janaanicivi imihi. Jaanoti agaajaratino iijiri iimaano miyaadi jeevatihhi. Toojiri onoonoco saatoho ijibogotiruva aivo sihidi jeevajitiruno. ¿Milli bu Moocaani iijaminaa uguubuneri imiyaavogo jusijirahi? ⁶ Jaabadi tañahabomi amihai abaatobo agaajaratino iijiri amihaima iimaaruva, ¿jinejeque toonoti magaayicijirahi? Jaanoti naha mihai Moocaani agaajaratino, bu amihai miyaanoti jibuguruva, Moocaani iijico jibuguruva icano naha amihaidi imijirahi.

⁷ Eneecau bu masi oono ifima achahano siruubavi, arpavi icano mohooviciqui. Jaanoco jilli ticovono mohojisuruva, ¿milli bu magaajajirahi imasijico?, ¿cojico ojisunoco? ⁸ Jaabadi bu corneta jilli ticovono ihojiruva, ¿mijoho bu imibaivejira imoonicasiqui? ⁹ Jaabadi bu amihaidi magaajajirahi onoonoco, ¿milli bu muguubujirahi? Jilli sicamañoma ihiimaamobadi jeevajiruno. ¹⁰ Fine jinihallivi ajashutino iijino icahi. Jaaruno paryi fanooro gaajaveechuhi. ¹¹ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri saatoho uuma ihiimaamedi diitedi uujoho siijinijeobobadi jeevajirahi, uutü bu diibo siijinijeobobadi jeevajirahi. ¹² Jaamaño amihai Moocaani Gaija aacinoco mihimogomaño, miguiinomoro magaayici oono Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisunoco.

¹³ Jaanoti bu agaajaratino iijiri ihiimaabo toono iimaahallivi Moocaanico idilluqui. Jaanoco agaajaaboro ijibeguejino mityaco Moocaani diiboco ihaciqui. ¹⁴ Jaanoti uujoho agaajaratino iijiri Moocaanima iimaaruva miyaano tagaijafañodiro iimaahi. Jaaruno imino eesicinino icatino. ¹⁵ Jaaneguiiha fine, ¿milli moonijirahi? Jilli fine Moocaanima ihiimaasumi tagajari, bu tahesicinima icano sano iimaajirahi. Jaabadi bu Moocaani masinoco amasivasumi tagajari, bu tagajama icano sano masivajirahi. ¹⁶ Jaamaño ijoho Moocaanico digajariro diimuruva, saafi jilli ticovono iicaabo, ¿milli bu ico nahabonijirahi? Miuro ijoho onoonoco gaajatiibo. ¹⁷ Jaano toono ijoho Moocaanico idiimono aivo imijirahi. Jaarunofeenedi diibo miyaavogo jusijitirahi. ¹⁸ Jaaneguiiha Moocaanico uujoho imehi, paryi amihai janaanicivi agaajaratino iijiri iimaanohallivi. ¹⁹ Jaaruubo Moocaani iijafaño imeguehi ajashunogayi ihiimaarunoco imino muguubunoco, toonoti sitaaco gaajasuqui. Aivo jino sihidi imihi, agaajaratino iijiri diez mildino munuuruno janaanicivi.

²⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, fine seemebadi mehesamaaiño. Jaanoti iimitinojaagodiro seeme agaajatiisejebadi mihica. Jaarumo amiyatobadi mehesamaaje iiminojaagodiro. ²¹ Miuro Moise tajiba Caatinihaamefaño jilli neehi: Jiicumiminaaco siicumiminaa iijiri neeji siicumiotofeenedi.

Jaarunaaca uco: Miyaano neejitimo, noobo Moocaani, noonoro. ²² Jaamaño agaajaratino iijiri iimaano imiyaavogotimocoro igaajasuqui iicano; imiyaavugucumoco igaajasuqui icatino. Jaanoti bu Moocaani iiji jibogomitya imiyaavugucumoco agaajasuno. Jaanoti imiyaavogotimoco agaajasuno icatino. ²³ Jaabadiro bu paryi Moocaani iijaminaa sahi goviro iigaivomoro sabadiro agaajaratino iijineri ihiimaamofeenevi saafi agaajatiibo, bu imiyaavogotiibo icano ijicafuturuva: Jilli fine jito jeegavehi, neejiruubo. ²⁴ Jaanoti famooro Moocaani iijico mijibogomofeenevi imiyaavogotiibo, bu agaajatiibo icano ijicafuturuva, diibo imitino iicahicanoco gaajacujiruubo, toono paryi amihai monoonoco uguubunofeenedi. ²⁵ Jilliti jari diibo jeebifaño iicano agaajahicatinoo foovoiveji. Jaadi jari ememuvooboro Moocaanico imeji: Miyaano jahi amihafeenevi Moocaani icahi, nooboro.

Moocaani Iijafaño Mufuusumi Imino Meheetavo.

²⁶ Jaaneguiiha tañahabomi, jilli amihaiico neejirahi: Mihigaivusumi amihaiti saatoho masima iicahachijji, bu ijibeguejinoma iicahachijji, bu Moocaani agaajasunoco ijibeguejinoma iicahachijji, bu agaajaratino iijiri ihiimaanoma iicahachijji, bu toojiri ihiimaanoco ijibeguejinoma iicahachijji icano, imino momoni Moocaani iijaminaa miyaavogoco ujusisujino iicahachijji. ²⁷ Jaamo bu agaajaratino iijineri ihiimaajisumi miimisiciro mihiimaa; sihidiiicasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaarumo sano icatino, saafisariro mihiimaa. Jaanoco bu saatoho ijibequi diito onoonoco. ²⁸ Jaanoti toonoco ijibeguejirumo achahahachijji sijijeri mihiimaadino mihigaivusumi. Jilliro amihafañodiro mihiimaa Moocaanimaryo. ²⁹ Jaabadiro bu Moocaani iijico mijibeguejino iicahachijji miimisiciro mihiimaa. Jaanoti iguiraasumi miimisici, saafi idinoro mihiimaa. Jaanoco saatoho muguubunicimoro mehesamaaje: ¿Naa miyaanoco? noomo, noomoro. ³⁰ Jaanoti bu igiciniboco sabogoco Moocaani igaajasuruva imegavi ihiimaabo illivequi. ³¹ Jilliti paryi amihai Moocaani iijico magaayicichicamo saafisari mijibogo, famooro imino uguubumoro iquehecucafetequi. ³² Jaaneguiiha Moocaani iijico ijibogomo ihesamaajeque iguiinoniqui saafi ihiimaanohachutahiica. ³³ Miuro Moocaani sajeebii icaco aaciiibo imitasuubo icatino.

Oono fahigova iicamo miyaavogominaa Moocaani iijanofaño iicanicibadi. ³⁴ Jaabadiro bu gaigoomi cultofaño llivi iimaatimo iicaqui, Moise tajibafaño onoobadi iicaqui. ³⁵ Jaanoti agaajanoco iimogohachijji jari iijafaño ofoodi aijico idilluqui. Imijitiruno gaigo cultofaño ihiimaano.

³⁶ Jaabadiro bu magaaja Moocaani iiji amihaiti ticovahinithi, bu idimoro amihai toonoco magaayicininimo mihicatithi. ³⁷ Amihaiti saatoho: Moocaani iijico ijibogonoco aivo gaajahi, monoomo, bu Moocaani Gaijafenedi gaajahi, noomoro mehesicinimo iicano. Jinooco magaaja jihaamefañodijilli amihaiico onono jino Aivojiiibo Moocaani tajiba iicanoco. ³⁸ Jaanoti jinooco imiyaavogotiibo onoonoco: Miyaano, meneedino.

³⁹ Jaaneguiiha tañahabomi, Moocaani iijico mijibeguejinocoro aivo miguino. Jaamoro bu agaajaratino iijineri iimaaco mafaguedino. ⁴⁰ Jaanoco ivi iminoro meheetavo mitasutimo.

15

Cristo Siino Ubuheeteunoti Ijibogono.
(Mt 26.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Jaaneguiiha tañahabomi, imeguehi taajasujibogoco amihai uujoho jibeguehininoco mehesafotonoco. Tobogoco amihai magaayicihinibogofaño quehecuno mihicabogo. 2 Jaabogofenediro bu amihai mataajacuhi amihai jibeguehinibadiro mihicahachijji miyaano mimiyaaveguehinihachijji.

3 Miro amihai iticoni jibeguehinihi Moocaaniti agaayicihinibogoco: Cristo mohimitihallivi iguijeveunoco, oono Caatinihaamefaño unuubadi. 4 Jaaboco icicuruubo siino mifucuci, safucu icanoti buheeteubo, oono bu Caatinihaamefaño unuubadi. 5 Jaabo Pedrovi jafeveuhi. Jaadi bu tolliro saatoho paryi famooro iminisuminaavi icano. 6 Jaabadiro bu tolliro safoono saatoho miyaavogominaavi jafeveubo ajashutimo quinientodimo janaanivivi icaumovi. Jaamehiica icacinihi, Pablo unuusumi. Jaanoti saatoho diitoti choomocinicuhi. 7 Jaanobuunati bu Jacobovi jafeveubo. Jaadi bu paryi iminisuminaavi icano.

8 Jaanobuunati bu niinoonoro uuvi jafeveubo. Jaabo uco sisiviro minisuminaafiti icuhi, oono oovago iseemeneque sisiviro agaanicibadi iicauboco. 9 Miro uujoho minisuminaati sihidi ejevatiibo uco minisuminaafi monootatiruubo Moocaani iijaminaaco imitino omoonihinamaño. 10 Jaaruubo jino uujoho diiboti icahi Moocaani uco agaijimaño. Jaamaño diibo uco imino omoonuno sicamañovi footihi. Miro paryi diito janaanivivi dudicamaahi. Jaaruno uujoho omoonino icatino, jilli Moocaani iimihuseri tafañodi omoonino. 11 Jaanoco uujoho, diito icano sabogocoro mijibeguehi. Jaabogoco amihai mimiyaavuguuhi.

Uchuumucuumo Siino Ubuheetejino.

12 Jaano bu mojibogo Cristo uchuumucumofeeneti siino buheeteuhi onono bu iicanaaca, bu ¿milli amihaiti saatoho siino mubuheetejino chahahi, neehicahi? 13 Jaano bu tolli icaruva, ¿jaana milliti bu Cristo siino buheeteuhi? 14 Jaanoti miyaano Cristo siino ubuheeteutihachijji jino mojibogo jilli sicamañovi, bu oono amihai miyaavogo jilli sicamañovi icano. 15 Jaaneguiiha jahi bu mihai Moocaaniti sicamañooco mijibeguehicahi, Moocaani Cristoco guijevefañoti buheetesuui, monoomo. Jaanoti miyaano uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, jaanaa ¿milliti bu siino Cristo buheeteuhi? 16 Jaaneguiiha uchuumucuumo siino buheetesuracutimo iicajiruva, Cristo siino buheetesurautihi. 17 Jaanoti bu Cristo siino ubuheetesurautihachijji, amihai miyaavogo jilli sicamaño. Jaaneguiiha jahi amihai imitifañerehiica mihicahi. 18 Jaaneguiiha jahi bu Cristoco imiyaavogomo iguijevecumo taajacujitihahi. 19 Jaaneguiihacu Cristoco mehesicininno jilli jiihalliviro mihi-caquiguiiharo iicahachijji mihai famoo janaanivivi idaasuno mihicahi.

20 Chaha, tolli icatino miyaano aivo Cristo uchuumucuboco siino Moocaani ubuheetesuuno. Jaamaño Cristo imegaoobo ufucu siino ubuheetejimoti ubuheetecuubo. 21 Miro oono saafi Adan onoobofañodiro guijeve asaabadiro, bu saafi Cristofañodiro iguijevecumo siino ubuheetejino saahi. 22 Oono paryi Adanoto iicamaño iguijevenicibadiro, bu oono paryi Cristoto iicamaño fiivoma icaji. 23 Jaarumo sano diiboma icajitino; iticoni diibo buheetehinicuhi. Jaadi jari diito, diibota iicamo, buheeteji diibo asaadi. 24 Jaadi jari jiiñije ifinijino icaji. Jaasumi Cristo finisujji paryi jihovo tajibaco, bu fanooro paryi aivojico, bu paryi mityaco icano. Jaadi Moocaanico ihaivojico acijibo. 25 Miro Cristo aivojiveji jari paryicino Moocaani iminaaco iguiinomocudi. 26 Jaadi bu guijeveque niinoono finisujjiibo. 27 Miro Moocaani paryicino Cristoguiinovivi ficucuui. Jaaruno Caatinihaamefaño paryi diiboguiino ficucafotono nuurunaaca idiboro Moocaani diiboguiino

ficucafototíhi. Míiro diibo paryí fanoovaaco Cristoguiinoví ficuuihi. ²⁸ Jaadí paryí#cino Cristoguiinoví ificuucafutucuudi, Cristo Illi iicaabo Moocaniguiinoví ficuucafeteji; míiro diibo Cristoguiinoví fanoovaaco ificuubo. Jaamaño jillití Moocaani fanoovahalliví icaji.

²⁹ Jaanotí bu saatoho ochoomocínihicaumeguiiha ifinoco nitíhicahi. ¿Collíhi bu jaamo tollí mooníhicahi? Míiro diito siino ubuheetejinoco imiyaavogotíruva tollí mooníhicajitírumo.

³⁰ ¿Nacu millití míihai fahíijívaro ñíhicunofaño mihicahicahi? ³¹ Míiro uu-joho fahíijívaro guíjevafaño icahicahi. Jaano aivo miyaano, tañahabomí, oono amíihai Cristoco mimiyaavogomaño uujoho imo imo icahicano miyaano iicabadi. ³² Uujoho jillí onoomaño Efeso cuumiví jícumíbadí iicahinímo miyamínaama moonícasihíníhi. Jaaneguiiha, ¿toonotí jinejeque ícójirahi, miyaano uchuumucuumo siino buheetecuutímo icajíruva? Jaaneguiiha saatoho eneehicabadi imíjiruno mihicano: Mamachuqui, bu mahaduqui icano cívohogo miguíjevécujimaño, noomoro.

³³ Amíihaico sita bañídino. Míiro noonícimo: Imítino gataavomínaa imino iicafíruuboco imítino jeevamaaisufíhi, noomoro. ³⁴ Jaaneguiiha amíihai iminoro mihica íticovono ifiima. Jaamoro imítico momoonídino. Míiro oono amíihaití saatehehiica Moocanico gaajatíhi. Jillí amíihaico neehi, jaanotí jaamo munucufevéhi.

Jillí Uchuumucuumo Siino Buheeteji.

(1 Ts 4.14-17)

³⁵ Fine saatoho dillujirahi: ¿Millí fine uchuumucuumo siino buheeteji? ¿Millí jeevano ifinoma fine icajímo? noomoro. ³⁶ Jeedí fine aivo agaajatímo. Míiro siino toogaico mabasuno ochoomonobuunatí ifaho iinefíhi. ³⁷ Míiro trigoco, bu tobadí iicanoco mabasujisumi, ifahooco mabasuno ihíinotatíhi itoogaico mabasuno iinefíhi. ³⁸ Jaano mabasunoco Moocaani ímogobadí fiivusufíhi siyomono toogaico siibadí, bu siyomono toogaico siibadí icano. ³⁹ Míiro sabadíro ifiino ícatíhi: Siibadíro miyamínaa ífi, bu siibadíro asimí ífi, bu siibadíro joomí ífi, bu siibadíro taava ífi icano. ⁴⁰ Jaabadíro bu icano níquejemínaa ífi, bu jíiníjemínaa ífi icano. Jaarunaa níquejemínaa ífi ovosí siibadíro, bu jíiníjemínaa ífi ovosí siibadíro icano. ⁴¹ Jaabadíro bu cuujeo níhíba sесеe siibadíro, bu fucuo níhíba sесеe siibadíro icano. Jaabo sесеe bu meecírí sесеetí siibadíro. Jaabadíro bu meecírí sесеe saafí sесеe siibadí, bu sifí sесеe siibadí icano. ⁴² Jaabadí bu jeevano uchuumucuumo siino ubuheetejimo. Jaamo utuucífino ifíco mícínícihi. Jaanobuunatí siino mubuheeteedí utuucícutínino ífiima mihicají. ⁴³ Ídicunoco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí ovosí#cínícuhi. Bu níinovanoco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí sefacuno. ⁴⁴ Miyamínaafi ifíco mícínícihi. Jaaruno siino ubuheetecudí gaija ífirucu ícano. Jaamaño miyamínaa ífi iicabadíro, bu gaija ífi ícahi.

⁴⁵ Míiro jillí Caatíníhaamefaño noono: Ítíconío miyamínaafi Adan onooobo fiivo ífiima eetavocafutuhi. Jaanobuunatí Cristoco: Níinoo Adan, neehícaumo jillí Gaijafеenedí fiivoco aacíneguiiha. ⁴⁶ Jaaruno Gaija ífi ítíconí mihicatíhi. Jillí miyamínaa ífítí ítíconí mihicahi. Jaadí jari Gaija ífítí mihícatáhi. ⁴⁷ Ítíconío miyamínaafíco jíiníjetí eheetavuubo jíiníjemínaafíu. Jaano allívíooobo iicaabo Aivojíbo Jesucristo níquejeoobo. ⁴⁸ Jaamaño jíiníjemínaa ífiino johono jíiníjetí eheetavuubo ífíbadí jeevahi. Jaanotí níquejeoto ígaijano johono níquejeoobo ígaijabadí jeevahi. ⁴⁹ Jaabadíro míihai oono jíiníjetí eheetavuubo ífíbadí mejeevamaño, bu ufucu oono níquejeoobo ífíbadí mejeevaji.

⁵⁰ Tañahabomi, jilli amiihaico eneejirunoco neehi: Oono ihuucuma, itijohoma icano iicamo Moocaani aivojifaño feejitihii. Miiro oono guenene iicatino ufucuro ifinijitinofaño icajitihii, eneejiruno. ⁵¹ Imeguehi bu jino agaajaratinoco magaajanoco: Famooro miguijevejitihii. Sano famooro si-ibadi mifiiveteji. ⁵² Jilli goovanogayi oono miiro aalliiico mimichihyaacuno iicanicibadi, niinoono trompetaco ojisucudi. Jaasumi toono trompeta ojidi uchuumucuumo siino buheeteji ufucuro chuumucuumo iicaqui. Jaanoti miihai sifiiti miminifeteji. ⁵³ Oono mofi guenene icatino ifi, ufucuro millii iicajitino ifiiti fiiveteji. Jaabadiro bu mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti fiiveteji. ⁵⁴ Jaano oono mofi guenene iicatino ifi, ufucuro millii iicajitino ifiiti ifiivutucudi, bu oono mofi iguijevefino ifi iguijevefitino ifiiti ifiivutucudi icano, Caatinihaamefaño onono miyaaveji:

Guijeveque Moocaani mitya guinoniji. ⁵⁵ Guijeve, ¿cuuca icano dimitya miihaico iguijenihicano? Guijeve, ¿cuuca icano dimitya guinoniji eneehicano? Caatinihaamefaño onono.

⁵⁶ Miiro imiti, guijeveque mityaco acihicahi, miihaico iguijeniqui. Jaabadiro bu Moise siicijeo tajuba imitico mityaco acihicahi. ⁵⁷ Jaanoti naha jisumi miihai Moocaanico mihimehi, Mohaivojiiibo Jesucristofeenedi miihai guijevecuumo mihicajino mityaco aacinohallivi.

⁵⁸ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, quehecuno sefano mihica, fahiijivaro janaaniviro Mohaivojiiibo dudicamaajeque eetavomoro mihica. Miiro amiihairyo magaajacuhi Mohaivojiiibedi mududicamaaño sicamañovi iicatinoco.

16

Cristofañodi Monahabomi Iicamedi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti bu amiihaico neehi Cristofañodi monahabomi iicamedi nihibamico mahallacarunoti: Johono Galacia jiiinjieri iicajano Moocaani iijanominaaco ijiiibuguubo unuubadi momooni. ² Fajaguisivaviro famooro amiihai magaayicinoti ijeevadi mudugaacumoro mificuhica magaayicidinoti gaajacimoro. Jaamo uujoho ifotodi toonoco eheetavotimo mihicahi. ³ Jaabo uujoho ifotodi amiihai monoomoco galluji Jerusalevi aamenema, diito isatyequi monahabomi tahigo iicamedi amiihai mahallacaruno nihibamico. ⁴ Jaanoti bu uuro ofoono uudi iimihachijii, uuma feejimo.

Pablo Efejinoco Ifitacamaaño.

⁵ Jaabo amiihaijaago ofoodi, iticoni fatyeji Macedonia jiiinjefañodi. Jaadi jari amiihaiivi Corinto cuumivi ifeteji. ⁶ Jaabo amiihaima gueenejisuno iicahachijii. Jaanoti bu paryicino jiiinjaco toonoviro afatyohachijii. Jaachijii uco mahamusu efeejihigovi ofooboco. ⁷ Imogotihii amiihaijaago ofoobo jilli ifatyodi ofoonoco. Imeguehi amiihaima guenene iicanoco Mohaivojiiibo Jesucristo iimogohachijii. ⁸ Jaaruubo jino Efeso cuumivi icajihica Pentecoste jiiibaimo afatyonohachuta. ⁹ Jisumi jimañovi aivo imino Moocaani dudicamaaje eetavo, aivo imino ofoomaño, bu sihidii saatoho imogotimo uco ijiihegueme iicamaño icano.

¹⁰ Jaanoti Timoteo amiihaiivi ifotohachijii imino diiboco magaayici sajeebii iicaqui. Diibo bu uubadiro Mohaivojiiibedi ududicamaaibo. ¹¹ Jaaneguiiha amiihaiti saatohoba diiboco mitihimejetasudino. Jilli diiboco mahamusu sajeebii ofooboro uco imeecivaqui. Jinoti diiboco teemehi, bu saatoho monahabomi asaajimoco icano.

¹² Jaanoti Apolo onoboti amiihaico jibeguehi: Monahabomima diiboco galluucuurahi amiihaico ibaatequi. Jaaruubo foogotahi. Jaaruubo iimugusumi feejiibo.

Niinoono Afajinino.

¹³ Jaaneguiiha allivano mihica, bu quehecuno mihica miyaavogofaño, gaifimi mihica, sefano mihica. ¹⁴ Paryi fanoovaaco meheetavonoco sitaaco magaijinofañodiro meheetavo.

¹⁵ Tañahabomi, amiihairyo magajacuuhi Estefano iijaminaama iticoni Acaya jinijevi Jesu jibogoco agaayicimoco, bu tolliro miyaavogominaaco ejeecivehicamoco icano. ¹⁶ Jaaneguiiha uujoho imeguehi diito onobadi momooninoco, bu saatoho diitobadi iicamo onobadi, bu jaamoco aamusumo ududicamaaimo onobadi icano momooninoco. ¹⁷ Aivo imo imo icahi diibo Estefano onobo, bu Fortunato onobo, bu Acaico onobo icamo tajaago asaaneri. Jaamo uco amusuhi amiihai uco mahamusutinoco, juuga machahamaño. ¹⁸ Jaaneri uujoho aivo imo imo icahi, oono amiihaico abaahinisumi amiihai mihicahinibadiro. Jaaneguiiha diitobadi iicamoco mobociigo.

¹⁹ Moocaani iijano Asia jinijeri iicajahajeminaa amiihaijaa iijico galluui. Jaabadiro bu Aquila onobo, bu mogai Pricila onogo iicamisi, bu diitisi iijafaño iigaivehicamo icano, amiihaijaago Aivojibo momofañodi iijico galluui. ²⁰ Bu paryi monahabomi jino uuma iicamo iijico agalluunoco magaayici fahigovavi midillucasi ihiibicicasimoro.

²¹ Jaanoco uujoho Pablo onoonoco saafi caatinihicauhi. Jaanoti jari jinooti uujoho caatinihi tahuseri. Amiihaijaago taajico galluui.

²² Jaanoti cajaanotyohacho Mohaivojibo Jesucristoco agaijitimo imitino iicaqui.

Jaanoti Mohaivojibo, mojaa disaa.

²³ Jaafa amiihaico Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi. ²⁴ Paryi amiihaijaago galluui Cristo Jesufañodi tagaiji iicanoco. Fine.

2 CORINTIOS

Pablo Caatiniuhi Corintori Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani jeebii onoobadi. Jaabo uujoho onoonoco nahabo Timoteo caatinihi jihaameque monahabomi Moocaani iijaminaa Corintori iicamedi, jaabadiro bu paryi Acaya jiniijeri iicamo, paryi Moocaanita iicamedi icano. ² Jaamo amiihai magaayiciqui imi icaco, sajeebii icaco icano Moocaaniti, bu Mohaiwojiiho Jesucristoti icano.

Pablo Idaasuno Iicano.

³ Masi Moocaani, Mohaiwojiiho Jesucristo Caanico mihimequi. Miho diibo Moocaani mihaico idaasugoobo, bu jaabo diibo Dios mihaico fahiijivaro ajacusuhicaabo. ⁴ Miho Moocaani minoco jacusufihi paryi fanoovari idaasuno mihicamoco. Jaabadiro bu mihai idaasuno iicamoco majacusuqui, oono mihaico Moocaani ajacusubadiro. ⁵ Miho mihai Cristo idaasufañodi mihicamaño, bu diibo Cristofañodiro ajashutino majacusucafetehi. ⁶ Jaamo mihai amiihaico taajasujibogoco mijibogonoti idaasuno mihicahi. Jaanoti amiihai majacusucafetequi, mataajaqui icano. Jaabadiro bu mihaico Moocaani ajacusuneri amiihai bu majacusucafetequi. Jaamo bu tolliro amiihai sicujeebiri majaabicihii jino mihai idaasuno mihicanehejeque majaabicihicabadi. ⁷ Jaamaño amiihaico mihai imino mehesicinihi. Oono mihai idaasuno mihicanofañodi tolliro amiihai mihicamaño, bu tolliro Moocaani ajacusunofañodi mihicajinoco icano.

⁸ Monahabomi, mihimeguehi amiihai magaaanoco sihidiro imitineri Asia jiniijevi mihai mihicahicahinoco, sihidi jeevano idaasuno mihicahicaunoco. Jaaneri mosefama machahacuui majaabicicujitihii: Fine aivo muchuumucuui, munuurahi. ⁹ Iguijenicuujimo iicanicibadi mihicahicauhi. Jaaruno fine jilli mofiviro esicinitimo Moocaani uchuumucuumoco ubuheetesufibocoro mehesiciniqui iicauno. ¹⁰ Jaabo Moocaani mihaico toonoti taajasuui, bu jisu mihaico taajasuuboro icahi, toono sihidi ejeevano mihaico iguijenijirunoti. Diiboviro mihai mohesicinicico mificuui mihaico taajasuuboro iicajinoco. ¹¹ Amiihai mihaico mahamusu, mohallivi Moocaanima mihiiama. Jaaneguiha ajashutimo mohallivi Moocaanima ihiiamaahachii, diibo mihaico imino mooniji. Jaanoco aatyimemere ajashutimo Moocaanico imeji, mihaico Moocaani imino omooninohallivi.

Jilliti Pablo Corintovi Fuutihii.

¹² Miho icano sano mihaico imo imo omoonino; jiijehallivi mihai miyanotiro Moocaani imogobadi imino mihicanoco magaaaneri imo imo mihicahi. Jaamo aivo amiihaifeenevi imino mihicahicahi. Moocaani mihaico iimihuseri amusuhicahi tolli imino miicaqui. Jaaruno mihai gaajariro tolli mihicano icatino. ¹³ Miho amiihaidi paryi aameneque macaatinihaamenefaño meneehicahi amiihai memecimoro magaaajidinoco. Jaanoco imeguehi imino magaaanoco. ¹⁴ Oono samañosacoro magaaajacuubadi, jaamo ufucu, Mohaiwojiiho Jesucristo asaajifucu, mihaiti imo imo mihicahi, bu mihai amiihaiti mihicajibadi icano. ¹⁵ Jino miyaanoco esiciniiboro iticoni esamaahinirahi amiihaico mifocci abaahinijinoco, amiihaico imo imo mooniqui. ¹⁶ Uujoho esamaahinihi Macedonijaago ofoobo amiihaico abaahinijinoco, bu siino tahigoti uhuumiibo amiihaico abaahinijinoco icano. Jaamo amiihai uco mahamusuhi imino Judeavi feequi. ¹⁷ Jilli nooboro uujoho

esamaaihurunoco, ¿fine uco bañibobadi mehesicinihi? ¿Nacu fine uco amihai mehesicinihi oono imiyaavogotimo saatohoco: Jihhi, onoomoro, bu saatohoco: Chahano, onoonicimobadi? ¹⁸ Miro Moocaani gaajahi mihai amihai: Jihhi, monoomoro, bu siino: Chahano, monootatinoco. ¹⁹ Miro mihai Silvano, Timoteo, uujoho, icamo Cristo Jesu Moocaani Achi jibogoco mijibeguehicaabo: Jihhi, onoboro, bu siino: Chahano, neejibuutih. Miro Cristofañodi paryicino miyaano mihaiñoobaco bañitatibo. ²⁰ Miro diibovi paryi miyaavono Moocaani unuuno. Jaamaño Moocaanico mihiimusumi: Aivo Miyaabo idiicaabo, monoonichi Cristo Jesuco magaajacuunofeenedi. ²¹ Jaabo diibo Moocaani mihai, bu amihai icano Cristofañ quehecuno ificuuboro itaati miicaqui ijeevadi ficuuhi. ²² Jaaboro mihai igaajataco ificuuboro Igaijaco mojeebinoña ficuubo, toonoti magaajacui ufucu niquejefañ magaayicinoco.

²³ Jaanoti eesamaahinibadi Corintovihica footihi amihai agaijimaño. Jaano miyaano iicanoco Moocaani gaajahi. Jaanoti miyaano iicatihachijiji imijiruno uudi uco Moocaani agaicaauno, uujoho iguijevone icano. ²⁴ Jaarumo mihai mihimogotihi amihai: Jilli mimiyaavogo, noomoro amihai matajibanoco. Miro amihairyo, miyaavogofañ quehecuno mihicacuui. Ivi jilliro mihimeguehi amihai janaanici imo imo momoonisunoco.

2

¹ Jilliti imeguehinithi amihai siino abaatonoco siino idaasuno amihai omoonijiruneguiiha. ² Jaabo uujoho amihai idaasuno mooniruva, ¿mijoho bu uco imo imo moonijirahi? Amihai bu uujoho idaasuno omooninobuuna. ³ Jilliti amihai jino uujoho aameque jilli caatinuhi amihaijaago ofooboco, uco amihai imo imo momoonijirumo, jilliro idaasuno momoonijirunoco iimogotimaño. Jaamaño amihai imitico mejeevesuhachijiji uujoho imo imo icaji. Jaaneri tolliro amihai imo imo mihicaji. ⁴ Miro toohaameque amihai acaatinusumi idaasuno iicaneri tafi uco niji niji iicahicauneri taahicauhi. Jaaruubo toohaameque caatinutih amihai idaasuvusuqui icatino, jilli amihai gaajasuqui sihidi amihai agaijinoco.

Imitino Omoonuboco Imibachuno.

⁵ Jaanoti oono saafi idaasuno omoonubo saaficoro uco idaasuno moonutih. Tolliro bu paryi amihai moonubo. Jilliro miviro neehi. Imogotihi janaanici sefano ihibanoco. ⁶ Miro amihai Moocaanico mihiimusumi diiboco amihaiñoti mihiinusucuui. Jaanoti eesafotooboro gaajacuubo. ⁷ Jaaneguiiha jilliro ivi jisumi diiboma mihimibachumoro diiboco majacusucu, sihidi idaasuno iicaneri janaaniviro imitino icaadiibo. ⁸ Jaaneguiiha amihai neehi: Siino diiboco magaajasu diiboco magaijinoco. ⁹ Miro iticonio aamefañodi toonoti amihai nooboro caatinuhi, amihai gaajasuqui ¿naa uujoho onobadi moonijimo? onoomaño. ¹⁰ Jaanegui jisumi amihai oono iimiutiboco mihimibachucuhachijiji, bu uujoho tolliro diiboco imibachucui. Miro uujoho iimibachuboco imibachui Cristo imefeenevi amihai agaijiboro. ¹¹ Toonoti mihai Satanas quehevediino iguiinoniboro, miro diibo omoonigonoco mihai imino magaajahi.

Troa Cuumivi Pablo Jeebi Niji Niji Icauhi.

¹² Jaanoti Troa micuvi Cristo jibogoco jibeguequi ufuubo ifutusumi, aivo uudi imiuno Aivojibo dudicamaaque toonovi eetavuuji. ¹³ Jaarunofañ

tajeeb# uco sajeeb# icautih, monahabo Titoco toonovi aatyimeutimaño. Jaaneguiha diitoco ifitacuuboro toonoti fuuhi Macedonia jiinijejaago.

¹⁴ Jaanegui uujoho Moocaanico imehi, diibo m#haico Cristo Jesuta ijimitaco iguiinonimoro miyam#naa mitya mitya agaimuaivomofaño m#haico asatyefinohallivi. Bu jaaboro m#haifeenedi ij#bogoco j#bugusuhicaabo. Oono facici uusuno fahigovadi ofoonicibadi icaqui. ¹⁵ M#ro m#hai oono aimoguiico, Cristo Moocaanico ejeecivoobo, ijigasuno uusu fahigovadi ataajajimofañodi, bu ataajajitimofañodi icano ofoonicibadi m#hai paryi miyam#naa iicadimoco mij#beguehicahi. ¹⁶ Jaano ataajajitimedini namita uusunicibadi jeevahi. Jaanoti ataajajimedi facicino uusuno, fiivoco aacino uusubadi jeevahi. ¿Jaanoco m#joho fine iinoro eetavejirahi? ¹⁷ M#ro m#hai nihibamiguiiharo Moocaani ijico mij#bogotih, saatoho icabadi simañehejediro iinoro ubuunanimoro ij#beguehicabadi. Miyanotiro naha m#hai mij#beguehicahi Moocaani imefeenevi, diibo Moocaani m#haico agalluumo mihicamaño, bu Cristo jeevivom#naa mihicamaño icano.

3

Bohono Iiji J#bogo.

¹ ¿Nacu m#hai jilli munuusumi fine am#haidi, m#hai mofitiro imino mihiimaamo meneehicahi? Cha, ¿collihi jaamo mihimeguehi m#haiditi sita aameri: Diito aivo iimihuseme, onoonoco? Am#hairyo imino m#haico magaajacuui. Jaabadiro m#hai magaajagotih sita aameri am#haiditi ij#bogonoco. Jaamaño uujoho ¿collihiica aamema icajirahi uuditi sita: Imiibo, noomoro acaatinuhaamema? ² M#ro uujoho am#haico ij#bugusumi, am#hai jeeb#faño mimiyaavuguumoro imino miminifutucuumoco aatyimemere tadyudicamaaje imino iicanoti gaajajirumo. ³ M#ro am#hai toohaamebadi mihicahi, Cristo acaatinuhaamebadi mihicacuui. M#ro m#hai mij#bogomo am#hai jeeb#faño macaatinicuunobadi mificuhicacuui. Jaanoti caatiniri macaatinicinitih. Jilli Moocaani iicaabo Gaijariro macaatinicinihi. Guisibabujehallivi Moise taj#bano acaatinicinobadi icatino. Jilli miyam#naa jeeb#fañoro acaatinicinicuuno.

⁴ Jaano m#haidi toono miyaano iicanoco m#hai magaajahi Moocaanifañodi, bu Cristofañodi icano. ⁵ Jaamaño m#hai momityariro siinoco momoonino icatino. Paryicino fanoovaaco momoonino Moocaaniti saahi. ⁶ M#ro diibo m#haico mityaco acineri bohono iiji onoobadi diibedi mududicamaahi. Jaano toono bohono iiji oono eedeetaj#bano acaatinicininino icabadi icatih. Jilli Moocaani Gaijati magaayicinionoro iicamaño. M#ro oono acaatinicininino taj#ba Moise taj#ba, guijevafaño satyefih. Jaanoti naha Moocaani Gaija m#noco fiivoco acih.

⁷ Jaano toono Moise taj#ba guisibabujehallivi acaatinicininino aricuno saauhi. Jaamaño israelmi Moise imeque meecihicautih ihime sihidi aricuno #fuvusuhicamaño. Jaaruno toono iharicu jaabavonoro fuuhi jaano totaj#ba guijevafaño asatyefiruno sihidi iimima saauhi. ⁸ Jaanegui fine, aivo sihimi icano oono Moocaani Gaija ij#bogoco mojaago isivano. ⁹ Buhicagaha oono m#noco guijevafaño asatyefiruno taj#ba iimima icauhi. Jaanegui fine aivo sihimi icano, oono Moocaani j#bogo m#haico: Am#hai imitima machahacuui, onoobogo. ¹⁰ M#ro totaj#ba iticoni iimima icaruno jisumi miyaadi jeevacuutih, jino sihidi iimima iicanoguiinodi. ¹¹ Jaano toono gueenene iicaujituruno iimima icauhi. Jaano janaanici aivo imijino ufucuro ifinjitino iimima icahi.

12 Jaamaño miihai toonoco imino magaajamaño, nucufeguetimo mijibeguehicahi. 13 Jaamo miihai Moise omoonubadi momoonitihii diibo naha ihimeque gaachehubaryuri fabaacuuhi israelmi toono guenene iicajitino aricu ajaabavonoco atyimetimo iicaqui. 14 Jaarunoco diito gaajatihii. Jaabadiro bu jisumi toono eedeetajibaco emeeciisumi tobaryuro diito esamaajeque afabaacucinino iicabadi jeevamo gaajatimo. Miiro tobaryuro diitoti gañicafototihiiica idiboro naha Cristofañodi tobaryuro gañicafetejirahi. 15 Miiro jisumihachuta Moise tajiba aameneque emeeciisumi tobaryubadi diitoco ihesamaajeque fabaacuhicahi gaajatimo iicaqui. 16 Jaano naha jari gañicafetefihii Aivojibojaagovi iminifutusumi. 17 Jaabo Moocaani Gaija iicano, bu Moocaani iicaabo. Jaaneguiiha diibo Moocaani Gaija iicahigo sajeebii icahicahi. 18 Jaamaño paryi miihai tobaryuro mohimeque mafabaacucinicutimo. Mofivi Mohaivojibo imi ifuvusuhi, oono meeciimefaño mofi ifuvusunicibadi. Jaamaño miihai janaaniviro diibobadi minifotomoro mefehehi fahiijivaro janaaniviro diibo imibadi minifotomoro mofoomaño. Jaano toono Aivojibo Gaija iicaabo eheetavono.

4

1 Jaanegui masii suufenitimo momooniqui, Moocaani miihaico iidaasugoooro idudicamaajeque atajibaunoco. 2 Miiro miihai toovono omoonifinehejeque, bu unucufesunehejeque icano mihimugucuutihii. Bu tolliro sitaaco bañimoro mofotihii, bu Moocaani iijico simañehejediro buunanimoro mofotihii icano. Jilli miyaanocoro meneehicahi. Jaamaño jilliti Moocaani imefeenevi saatohoco magaajasuhi, miihai Moocaani imefeenevi imino mihicanoco. 3 Jaanoti jino Moocaani taajasujibogoco mijibogono toovono iicahachijii, oono cijigaifaño ufuucuujimediro toovono. 4 Miiro diito imiyaavogotimo, jiije caani iijeebinoco mitasucuuhi. Jaaneri gaajacutimo Cristo jibogo imico. Jaabo bu Cristo Moocaani iicaabo. 5 Jaamo miihai Moocaani jibogoco mijibugusumi, mofiiditiro mijibeguehicatihii, idiboro Jesucristo amiihai Aivojibo iicaabediti mijibeguehicahi. Jaanoti naha miihai jilli amiihai jeevivominaa mihicamo Cristoco magaijimaño. 6 Miiro diiboro Moocaani: icivuuneguiiha daachicisu, nuubo. Jaaboro jisumi bu diiboro mojeebinofaño achicisuhi. Tooneri Moocaani imico magaajaqui Jesucristo imefañoti ifuvusunoco.

Miyaavogofeenedi Mihicano.

(1 Co 2.1-5)

7 Jaano toono Moocaani Gaija mofifaño icahi, oono aivo iiminoco nifaqui eetavotahillu guirihillufaño mificujirubadi jeevano. Toonoti igaajaqui toono sihidi ejeevano mitya miihaiti saatinoro Moocaaniti asaanoco. 8 Jaamaño fanoovari imitino mihicarumo, toonoti mataajanicihii, bu fanoovari gaihuibaro mihicarumo, aivo tooneri iidaasuno mihicatatihii, 9 bu miihaico sihidi ijiiheverumo, Moocaani miihaico jeevesutatihii, bu miihaico iguiinonirumo, miguijevetatihii icano. 10 Jaamaño fahigovadi mofoomoco gaicaaujirumo Jesuco agaicaumaño. Jaaneguiiha mofifañodi bohono ifico Jesu aacinoco mihifusuhicahi. 11 Miiro miihai jino mihicanohachuta fafucuvaaciviro ñihicunofaño mihicahi miihaico agaicaaujirunofaño Jesuco magaijimaño. Toonofeenedi bohono ifico Jesu aacino ihifusucafetequi. 12 Miiro taajasujibogoco mijibeguehicanohalliti miihaico sita gaicaaujirahi. Jaanofeenedi amiihai mataajajino ifico magaajaqui.

13 Miiro Caatinahaamefaño noono: Miyaaveguehi, jaamaño iimaahi, noonoro. Jaabadiro bu miihai tomiyaavogofañodiro, mimiyaavogomoro

mihimaahi. ¹⁴ Jaamaño m̄hai magaajahi Moocaani Mohaivoj̄bo Jesuco ubuheetesuubo, bu m̄haico sano am̄haima buheetesujiibo, Jesuma micaqui. ¹⁵ Jaaneguiiha jilli fanooñhicufaño mihicahi am̄hai iiminofaño micaqui. Jaamo sihidi Moocaani imino omooninoco agaayicimo, toonohallivi ajashutimo Moocanico sihidi ihimequi.

¹⁶ Jaamaño m̄hai suufenitimo momoonihicahi. Jaamo m̄haico mofino niinovatonoro fuurunaaca, mogaija jilliro fafucuvaaciviro buheetenere feehi. ¹⁷ M̄ro jino jiijehallivi idaasuno mihicaruno goovano fatyonoro feehi. Jaanofañoṭi magaayiciji ifnijitino imi, aivo aajashutinoco. ¹⁸ Jaamo m̄hai mahatyimenehejequere mehesamaaiti. Jilli jisumi mahatyimetinehejequere mehesamaaihi. M̄ro mahatyimeneheje guenenene icatati. Jaanoti jisumi mahatyimetineheje ufucuro finitino iicajino.

5

¹ M̄ro m̄hairyo magaajahi oono mofi iija goovano unucufijabadi ejeevanoco. Jaarumo ufucu mihicaji, Moocaani m̄haidi niquejefaño ifnijitino ifiico aacinoma. Toonoco miyaminaati saafiiba acijitirahi. ² M̄ro miyaano jino mofiima mihicanohachuta macanifehicahi, niquejefaño ifnijitino fiivoma mihicacujirunoti. ³ Jaanofaño mijicafeteji mofi gaachehufaño iicanicibadi. Jaanegui mojeebii sicaimobadi iicatiqui. ⁴ M̄ro jino mofifaño mihicanohachuta macanifehicahi, idaasuno mihicaneri. Jaaruno moheedehifico mujujuuvequi icatino. Jilli bohono ififaño mijicafetejinoco mihimeguehicahi. Jino jijeo ifi echeemefino ifi bohofiti iminifetequi. ⁵ Jineguiiha Moocaani m̄haico iimibachuuboro Igaijaco aciuhi ufucu magaayicijino gaajatabadi iicano.

⁶ Jaamaño m̄hai imino magaajamoro mehesicin̄hi jino jiijehalliri muuhucuma mihicanohachuta toofiiti buhigovi mihicanoco. Aivoj̄boma niquejefaño mihicatinequehiica. ⁷ Jaamaño miyaavogofañoḍiro mihicahi. Jijeonoco mahatyimenejaagodi mihicati. ⁸ Jaamaño m̄hai mesefaquifotomoro mihimeguehi jijeo ififaño mihicanoco mejeevesumoro Aivoj̄boma mihicatonoco. ⁹ Tooneguiiha mihimeguehi fahijivaro Mohaivoj̄boco imo imo momooninoco, jifiima mihicanohachuta, bu bohono ifiima mihicacuudi icano. ¹⁰ M̄ro paryi famooro Cristo aivoji icaga imegavi mihigaiveji paryicino moticovoocivi momoonihicano jaadaco magaayiciqui, jiijehalliri mihicausumi imino momooniuno jaadaco, bu imitino momooniuno jaadaco icano.

Sajeeb̄ico Aacino J̄ibogo.

¹¹ Jaamaño m̄hai Aivoj̄bo ñhicuno omoonjinoco magaajamaño paryicino miyaminaaco mimiyaavugusuqui momoonihicahi. M̄ro Moocaani m̄haico gaajacuui. Jaabadiro bu mihimeguehi am̄hai m̄haico magaajanoco. ¹² Jilli monoomo, m̄haiditiro siino imino mihimaano icatino. Jilli am̄haico meneehi. Jaamo m̄hai imino momooninoco am̄hai magaajamoro quehe quehe miicaqui. Jaamo saatoho ijeeb̄ifañoonoco esicinitimo ificoro: Aivo m̄hai sihidi mejeevahi, onoomoco mejenaaujirahi m̄haihalliti. ¹³ Jaamo m̄hai mejeegavomo mihicahachijji, jaafa Moocaniguiiharo mejeegavehi. Jaanoti jeegavotimo mihicahachijji jaafa am̄haidi mihimimo. ¹⁴ M̄ro Cristo m̄haico agaijnoguiino mihicahi, saafiro famoohalliviro iguijeveunoco magaajamaño. Jaaneri bu famooro iguijevecuunoco. ¹⁵ Jaabo Cristo famoohalliviro guijeveuhi ubuheeme diito ifiguiiharo icacuutimo iicaqui, diibo uchuumuuboro diitedi siino

ubuheeteubeguiiharo iicaqui. ¹⁶ Jaamaño miihai saatohoco jijeo miyaminaa eesicinibadi mehesicicuutih, iticoni naha miihai Cristoco jijeo miyaminaa iicabadi mehesicinihicauhi. Jaarumo jisu tolli mehesicinicuutih. ¹⁷ Miiro Cristoma iicacuubo bomiyaminaafirucu eedeeneheje finicuuhi, jisu paryi bonehejerucu.

¹⁸ Jinehejeque paryi Moocaani eetavehi Cristofañodi miihai diiboma sajeebii miicaqui. Jaaboro miihaico tajiihaubo famoovaaco diiboma sajeebii miminiyuhicaqui. ¹⁹ Oono Moocaani Cristofañodi jiiinjeminaaco ifiivi sajeebii iminiyuhicaabo diito imitico jeevivotiiibo. Jaabo miihaico tajiibauhi toono sajeebii ica jiiibogoco miyaminaaco magaajasuqui. ²⁰ Jaamaño miihai Cristo galluminaa mihicamo. Jaamo miihaifeenedi Moocaani amiihaico cuuhuvahi. Jaaneguiiha amiihaico miihai meneehi Cristo miihaico atajiihaneguiiha: ¡Moocaanima sajeebii miminifoto! meneehi. ²¹ Jaabo Cristo imitico ajashuno mooniutih. Jaaruuboco mohalliti Moocaani iimitiiboco mihicanicibadi mooniuh, diibojaagovi miihai miminifotomoro iticovono ifiima mihicaqui Moocaani imogobadi.

6

¹ Jaaneguiiha miihai Moocaani dudicamaaje nahaboniminaa mihicamaño amiihaico meneehi: Sicamañovi magañii sudino Moocaani imihuseque aacinoco. ² Miiro Caatinihaamefaño jilli Moocaani noobo: Jino iimihusesumi ico guubuhi. Jino taajasufucu iicasumi ico amusuhi, nooboro. Jaaneguiiha miihaidi jisumi jino Moocaani imihusefucu, taajasufucu icano.

³ Jaamaño miiico miihai mihijevesutih, miihai dudicamaajediti miihaiñooba imitino iimaatimo iicaqui. ⁴ Jilliro ivi fanoovavi Moocaani jeevivominaa mihicanoco miihifusunoco mihimeguehi: fanoovari idaasuno mihicanoco, fanooti mucuujiivaachunoco, fanoovari iminotino mihicaneri icano, siicuno jeebii fanoovaaco majaabicinofeenedi. ⁵ Miiro miihaico aamihicamo, miihaico civojaanihicamo, miihaiditi ñaaahicamo, bu sihidi jeevano dudicamaajeneri mihicahicahi, bu cigaraco jaabicimoro mihicahicahi, bu sihidi ajebaco jaabicimoro mihicahicahi icano. ⁶ Jaanoco miihai miihifusuhicahi mohimi icafañodi, miyaanoco magajaanofañodi, bu mosiiicujeebii majaabicihicahi, mohimihusefañodi, bu mofifaño Moocaani Gaija iicanoco miihifusunofañodi, bu miihai miya gaijima mihicanofañodi, ⁷ bu miyaavogoco miihiiibogonofeendi, bu miihaifaño Moocaani mitya iicanofeenedi icano. Jaamo toono iticovono icaco magaayicinihi, mahamocasiqui niisugaco magaayicinicibadi. Jaamoro tooneri mofiiico magaihuinimoro mefeehi imitimehejediti, bu mahamocasihi imitinehejemama icano. ⁸ Jaamo safo miihaico imino obocigomoco iicanicibadi magaayicinihi. Jaanoti safo miihaico aatajagomoco iicanicibadi magaayicinihi. Safo miihaiti imino iimaamo. Jaanoti safo miihaiditi imitino iimaamo. Safo miihaico abañififimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai abañififimo mihicatih. ⁹ Jaamoco miihaico agaajaratimoco iicabadi moonimo. Jaarunofaño miihai imino agaajacumo mihicahi. Safo iguijevecuumoco iicanicibadi miihaico moonirumo. Jaarumo ¿mili mihicatih? Safo miihaico aamimo. Jaarumo miguijenicafototih. ¹⁰ Idaasuno mihicarahi. Jaarumo fahiijivaro Cristofañodi imo imo mihicahicahi. Siinoti mucuujiivaachurumo, ajashutumoco mubusumijenihi niquejeo busumijeri. Jinehejebama machaharumo, fanoova iminonoma mihicahi icano.

¹¹ Monahabomi, corintominaa, aivo amiihaico imino miyaanoco meneehi, paryi mojeebii faño iicanoco. ¹² Chahacuuno mojeebii faño amiihaico meneehi

jiruno. Jaanoti naha amiihai jeebifaño icano miihaico amiihai meneejiruno. ¹³ Jaaneguiiha amiihaico neehi. Oono caani iseemeque paryi miyaanoco onoonicibadi, paryi amiihai jeebifaño iicanoco uco monoo, oono amiihaico uujoho iicabadi.

Miihai Moocaani Ijati Mihicahi Mojeebifaño Diibo Iicamaño.

¹⁴ Amiihaico neehi: Imiyaavogotimehejema magataavocasidino. Toli mihicaruva sabadiro mihicajitirahi. ¿Milli bu iimino iimitinoma gataavejirahi? Jaabadiro bu, ¿milli cuuje fucuma gataavejirahi? ¹⁵ Jaabadiro bu ¿milli Cristo ijima gataavejirahi? Jaamaño ¿milli imiyaavogoobo imiyaavogotiboma gataavejirahi? ¹⁶ Miiro Moocaani jeeçivo iijafaño ijinitama sano diibo jeeçivotatimo. Miiro miihai Moocaani iicaabo iija mihicamo, diiboro jilli unuubadi:

Diitofaño iicaaboro diitoma igueji. Uujeheji diito Caani, bu diiteji taacuumiminaa icano, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu jilli noobo Aivojibo:

¡Diito iimitimofeeneti mihiinomoro sihiçov mudugaavo! ¡Jaamoro idicunoco mududicicuidino! Jaachiji amiihaico gaayiciji. ¹⁸ Jaaboro amiihai caaniti icaji. Jaanoti amiihai taseemeti mihicaji, noobo Aivojibo sihidijeveaabo.

7

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, jilli Moocaani nuuhi. Jaaneguiiha miihaico mofico, mojeebico icano imihininjirunoco moonitimo miicaqui, bu Moocaanico mihiguimoro diibeguiiharo ijeevadi mofico mificuucui icano.

Corintio Cuumiminaa Iimitono.

² Jaanegui miihaima imino mihica. Miiro miihaiñoobaco miihai imitino moonitihii, bu miihaiñoobaco imitino mejeevamaaisutihii, bu miihaiñoobaco mabañhicatihii icano. ³ Jaaruubo jilli onooobo amiihai imitico onoono icatino. Miiro iticoni amiihaico unuucubadi: Amiihaico uujoho sihidigaijiihi. Taciditii muduujeciniihi sano mihicamoro, bu sano mecheemequi. ⁴ Amiihaico imino eesiciniboro aivo amiihairi imo imo icahi. Jaamaño jino sihididaasuno mihicarunofaño aivo imo imo iicaaboro, quehecuno icahi.

⁵ Jino Macedonia jiiñjevi magasehininotiro aivo mojuguisibama machahahi. Jilli fahigovavi mofoohigo idaasuno mihicahicahi, saatoho miihaico aamineri, bu mojeebifañoti mihiguinehejerei icano. ⁶ Jaarunaaca Moocaani iniinovafimoco equehecutusufiibo, miihaico imo imo miniiyuhii Tito agaseneri. ⁷ Jilli agaseneriro icatino, bu diibo Tito amiihaiti imo imo iicaneri icano. Jaabo miihaico jibeguehi amiihai miihaico mahatyimegueneque sihidiihimogonoco, bu tolliro jibogoobo idaasuno mihicanoti, bu tahalliti mihicagonoti icano. Jaaneri sihidii janaanici aivo imo imo icahi.

⁸ Amiihaijaago agalluhinihaame amiihaico idaasuvusunirunaaca jaaruneri uujoho idaasuvotihii. Iticoni naha idaasuvehinirahi amiihaico toohaame idaasuno omoonihinineri. Jaaruno jilli jihachutarehini.

⁹ Jaamaño jisumi imo imo icahi. Jaaruno oono amiihai idaasuno mihicaneri imo imo icatihii, jilli toono idaasuno mihicahinineri amiihai imitico mejeevesumaño. Jaanoco amiihai majaabicuihi Moocaani iimogonicibadi. Jaamaño miihai amiihaico imitino momoonino icatino.

¹⁰ Miiro oono miiino imitico mehesafotomoro miiidaasuvonoco Moocaani imeguehi. Jaaneri miiino imitico mejeevesuhi. Jaano jino taajasuco

miticonino. Jaaneri mihidaasuvotatihi. Jaanoti naha idaasuvurumo Moocaanico agaayicitimo ifinijitino guijevafaño feeji. ¹¹ Miro amihai imitico mehesafotomoro mihidaasuvehinihi Moocaani iimogonibadi. Jaamaño amihai miyaanocoro mehesamaaiuhi. Jaamaño magaajacuui iimitiboco. Bu amihai jaabojaago misifiratucuui. Bu jaamoro amihai mihigutuui. Jaamaño uco mahatyimeneque mihimeguehi. Bu jaamoro tohimitico omooniboco toonohalliti mihibaumoro Moocaani ijati magañuihi. Jaamaño mihai magaacuui amihai diibo omoonihinibadi momoonihinitinoco. ¹² Miro uujoho toohaameque acaatinihinisumi toono imitico eheetavuuboti eesamaaiumaño icatino, bu saafico imitino omoonuboco eesamaaiumaño icatino. Jilli mihaiico sihidi aivo amihai magaijinoco, Moocaani imefeenevi magaajasuqui. ¹³ Jaanoco mihai muguubumoro imo imo miminifetehi.

Jaano bu iicanaaca aivo janaanici imo imo mihicahi Tito aivo imo imo iicanoco mahatyimeneri. Miro amihai diiboco mahamusuhinihi sajeebii iicaqui. ¹⁴ Jaamaño amihaiti uujoho: Imihuseme, diiboco unuunoti nucufevetehi. Miro paryi amihaiico meneehicano miyaano. Jaabadiro bu amihaiti Titoco: Imimo, munuuno miyaanoti icahi. ¹⁵ Jaamaño amihaiico sihidi gaijibo, paryi amihaiico onoonoco meheetavehicaunoco eesafotooboro, bu diiboco mobocigumoro imihusene magaayiciumaño icano. ¹⁶ Jaamaño amihaiico imino imiyaavogoboro aivo imo imo icahi.

8

Miyaavogominaa Gaijitimo Aacino.

¹ Tañahabomi, mihimeguehi amihaiico mijibogonoco Macedonia jiiinjeri iicajaje Moocaani iijaminaavi Moocaani imihuse ifusucafotonoco. ² Miro idaasuno iicaneri nisucafaturumo aivo imo imo icauhi, bu aivo idaasufirumo gaijitimo aciuihi sihidi inihibamima iicamobadi. ³ Jaanoco uujoho imino gaajahi aivo gaijitimo icadinoco aaciunoco. Jaarunofaño bu aivo janaaniciivi aciumo. ⁴ Jaamoro bu imogomoro dilluumo monahabomi Cristofeenedi Judeari iicamojaa uujoho nihibamico asaatonoco inahaboniqui. ⁵ Jaamo aivo mihai imino mehesicinino janaaniciivi moonumo. Miro iinoro Mohaivojibojaagovi minifutuumo. Jaadi mojaagovi minifutuumo, Moocaani imuguubadi. ⁶ Jaaneguiha Titoco sihidi munuui toono amihai mihimihusemaño mahacinoco igaayiciqui, bu toono nihibamico ticonihinicuubo icinoco tahimega ificuqui. ⁷ Miro amihai sihidi janaanici fanoovama mihicahi; sihidi miyaavogoma mihicahi, bu mijibogonoco imino magaajahi, bu sihidi gaajama mihicahi, bu sihidi imogoma mihicahi, bu mihaiico magaijinoma mihicahi icano. Jaabadiro bu toono sitaaco magaijimoro mahamusunovi janaaniciivi mihica.

⁸ Jilli uujoho onoobo toonohallivi amihaiico atajibano icatino. Jilli imeguehi amihai imino momooninoco, toonoti amihai miyaano sitaaco magaijino igaajacafetequi. ⁹ Miro amihaiico magaajacuui Mohaivojibo Jesucristo imihuseeque. Miro diibo sihidi busumijeevauruubo amihaiico agaijimaño idaasuuboti minifutuhi. Jaamo amihai diibo idaasufañodi sihidi mubusumijeevahi.

¹⁰ Jaaneguiha amihaidi iimiqui toonoti jino eesicininoco neehi: Miro amihaiico juufaijio ficabatiro miticovaumo imino momoonihicahi. Jaaruno ticovono momoonihicautihi. Jilli mihimogomoro momoonihicauhi. ¹¹ Jaaneguiha jisumi tolli momooninoco mihimivusu, oono iticoni mihimugumoro momoonubadiro, amihaima icadinoti acimoro. ¹² Miro

saafi sitaaco imogooboro diiboma iicadinoco aacino Moocaanidi aivo imino. Jaaruubo Moocaani minoma achahano janaaniciivi minoco dillutatibo.

¹³ Jaamaño uujoho nootihii: Saatohoco mahacimoro amiihai idaasuno miicaqui. ¹⁴ Jilli sabadiro miicaqui neehi. Jisumi amiihaima sihidi icano. Jaaneguiiha diitoma achahanoco mahaci. Jaabadiro bu safo amiihai mu-cuujivaachusumi diito amiihaico aciji. Jiliti jaamo sabadiro mihicahi. ¹⁵ Oono Caatinihaame onoobadi iicaqui: Sihidi icitubedi atyuuvuutino. Jaabadiro bu midino icituruubedi, cuujivaachutino, onoobadi.

Tito Inahaboniminaa Iicano.

¹⁶ Aivo uujoho Moocaanico imehi, diibo Tito jeebifaño amiihaico agaijiboro amusunoco ificuunohallivi jino uco iicabadiro. ¹⁷ Jaabo uujoho diiboco onoonoco imino guubuhi, bu diiboro imeguehi amiihaico aamusunoco. Jaabo iinoro imogooboro feejiibo amiihaico emeeciitoobo.

¹⁸ Jaaboma magalluhi saafi monahaboco. Jaabo diiboti fahigova iicajaaje Moocaani iijaminaa imino ihiimaahicaaboco, taajasujibogoti aamusuhicamaño. ¹⁹ Bu tolliro diiboco Moocaani iijaminaa icimoro galluuhii miihaima igooboro miihaico ihamusuhicaqui, jino sitaaco magaijino dudicamaajeque meheetavomoco ihamusuhicaqui. Jaanoco jino meheetavehicahi Mohaivojiboco mihimequi, bu amiihai mihimogomoro momoonihicanoco magaajasuqui icano. ²⁰ Jiliti miihaiditi miihaiñooba jino nihibamico mahallacarunoti imitino iimaatimo iicaqui. ²¹ Miuro miihai mihimeguehi imino momooninoco Mohaivojibo imefeeneviro imino momoonino icatino. Tolliro bu paryi miyaminaa imefeenevi imino momoonihicahi.

²² Jaamisima bu tolliro monahabomiti saafico magalluhi. Jaabo fanoovaaco momooninoco iimogooboro miihaico amusuhicahi. Jaabo bu jisumi amiihaico imino eesicinicumaño aivo imeguehi amiihaico aamusunoco. ²³ Jaanoti saatoho amiihaico Titoditi idilluhachijii diitoco monoo: Pablo gataavominaafirucu diiboma dudicamaaibo amiihaico ihamusuqui, noomoro. Jaabadiro bu oono saatoho monahabomisiti idilluhachijii monoo: Moocaani iijaminaa agalluumisi, Mohaivojibo Cristoco imehicamisi, noomoro. ²⁴ Jaaneguiiha diitoco magaayici amiihai gaijima mihicanoco fahigova Moocaani iijafaño iicadimo igaajaqui, bu amiihaiti miihai imo imo mihichicano miyaano iicaqui.

9

Moocaani Iijaminaadi Nihibamico Mahallacaruno.

¹ Jaanoti miyaavogofeenedi monahabomi Judeari iicamedi nihibamico mahallacarunoti siino amiihaidi caatinicujitihii. ² Miuro amiihai imihuseque uujoho imino gaajacuhi. Fahijivaro amiihaiditi imo imo iicaaboro Macedonia jiiinjeminaco neehicahi: Amiihai Acaya jiiinjeminaco juufaijio ficabadiro mehesicinihicauhi monahabomi Judeari iicamoco mahamusuqui. Toonoti saatoho sihidi Macedonia jiiinjeminaco agaajamoro imeguehi tolliro diitoco aamusunoco. ³ Jaaneguiiha jito monahabomico amiihaijaago galluuhii, amiihaiditi toonoti imino eneehicano sicamaño iicajiruneguiiha. Jaamo onoobadi tolli momooniqui mihimibaicnicuuhii. ⁴ Jilli amiihaico neehi saatoho Macedonia jiiinjeminaco uuma ofoomo amiihaico atyimedino mihimibaivotimoco. Jaaneri miihai munucufvejirahi sihidi amiihaiditi imino miihiimaahicarumo. ¿Milli bu amiihai nucufesuco neejirahi? ⁵ Tooneguiiha jito monahabomico imegavi galluuhii amiihaico ibaatequi. Jaamo amiihai mahallacaruji, munuunoco ihamusuqui. Jiliti amiihai mahallacaruno imitucuuno.

Tolliti amiihai imihuse igaajacafetequi, miihai amiihaico midilluneguiiharo mahacino iicatiqui.

Jaaneguiiha amiihai ⁶ olli onoonoco mehesafoto: Miiidino abasuubo, bu miiidino iciji. Jaanoti bu guiraano abasuubo guiraano iciji. ⁷ Jaaneguiiha famooro mahaci amiihai jeebii onoodino, gaijimoro icatino, bu sita idil-luneguiiharo icatino. Miiro Moocaani gaijiihai gaijitiibo imo imo aacifiiboco. ⁸ Miiro Moocaani amiihaico fanoovaaco sihidii acijirahi. Jaamo jinehejebati cuujivaachutimo mihicahi. Jaamoco bu janaaniciivi acijiibo, tooneri iminoono dudicamaaje eheetavomoco mahaciqui. ⁹ Miiro Caatinihaame jilli neehi:

Jaabo imihuseebe gaijitiibo iidaasumoco acifihi. Jaani iimihuse ufucuro finijitiihi, noonoro.

¹⁰ Jaabo Moocaani fanoova toogaiñoco mabasuuqui aacifiibo, bu amiihaico machutaaco aciji. Jaaboro bu amiihaico aciji paryi diibo dudicamaajeque meheetavejinoco. Jaaboro bu toonoco ujusisuuboro guiraatusujiibo ajashutino iiminooono dudicamaajeeneti. ¹¹ Jaamo tolliti amiihai fanoova imima mihicaji. Jaamo gaijitimo mahacihicahi. Jaano toono nihibamico mahallacarunoco mofeenedi magalluunohallivi monahabomi Moocaanico imeji. ¹² Jaano toono nihibamico monahabomico mahacino ucuujivaachuneguiiharo mahacino icatino, bu tolliro toonohallivi Moocaanico sihidii imequi icano. ¹³ Miiro diito Moocaanico imeji. Jaamoro toonofeenedi gaajajimo, amiihai Cristo jiiibogo onobadi momoonihicanoco. Jaanohallivi bu Moocaanico bocigiejimo amiihai gaijitimo diitedi, fameeguiiharo icano mahacinohallivi. ¹⁴ Jaamoro amiihaico sihidii agaijimoro amiihaihallivi Moocaanima iimaajimo amiihaifeenedi Moocaani iimihuseque ifusumaño. ¹⁵ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo Illi sihidii ejeevaaboco miihaico aacinohallivi.

10

Pablo Idudicamaajehalliti iimaahi.

¹ Uujoho Pablo amiihaico dilluhi Cristo siicujeebii, imihuseri icano. Miiro uco neehicamo, amiihaima iicasumivaha, uujoho siicuno iimaahicahi. Jaanotivaha sihigo iicasumi mityaabobadi amiihaima iimaahicahi icano. ² Jii, jaaneguiiha amiihaico neehi: Uujoho amiihaico emeecitodi, uco misifiratusudino, oono amiihaiti saatoho miihaico: Jilli ticovo jiiinije miyaminaa iicahicabadiro moonihicamo, eneehicamohallivi. Miiro diitoma iibacasijinoco imibaicinicuuhi. ³ Jii, miyaanoco, noomo miihai miyaminaa mihicanoco. Jaarumo miihai jilli ticovo jiiinijeminaa aamocasinicibadi mahamocasitiihi. ⁴ Miiro miihai jiiinijeminaa iibacasinineri, abañineri, bu fanoovari omoonicasinibadi momoonicasitiihi. Jilli Moocaani mityariro miyaminaa sefa eesamaaiñehejeque mifinisuhi. ⁵ Jaabadi mifinisuhi miihaiditi iminootino eneehicanehhejeque, bu comityanehejehacho icano Moocaanico agaajasujitirunehejeque icano. Jaamoro paryi miyaminaa esamaajeque Cristoguiinovii mificuuhi, diiboco imityaguequi. ⁶ Jaamo amiihai imino muguubucuudi, saatoho uguubutinehejeque miihai ma-haamiji.

⁷ Miiro amiihai allionocoro magaajahi. Jaanoti saatoho Cristotahe icanoco imino agaajamo, bu igaajaqui tobadiro miihai Cristota mihicanoco. ⁸ Jaabo uujoho Cristo miihaico aacino mityama mihicanoti sihidii ihiimaaruubo, uujoho toonoti nucufevetiihi. Miiro Mohaivojiiibo miihaico jino mityaco aciuihi amiihai miyaavogoco mujusisuqui, jilli mifinisuuqui icatino.

⁹ Jaanegui uujoho am#haico aamenefa#odi jilli iigutusuuno, noomoro saato ho eesamaa#ooco imogot#hi. ¹⁰ M#ro neehicamo: Tahaamenefa#od#vaha sefano, mityano iimaahicahi. Jaanoti am#haimavaha iicasumi niinovano icahicahi, s#cuno iimaahicahi icano, noomoro. ¹¹ Jaamo toll# menea#hicamo magaaja, m#hai sih#got# aameneque magalluhaamejefa#o mihi#maahicabadiro, bu am#haifeenev# mihicad# momoon#jinoco.

¹² M#ro m#hai mofico momoon#t#hi, oono saatoho ifidit#ro imino ihi#maahicamo ticovovi m#hifetequi icatino, bu diitobad# mejeevaqui icatino icano. Diito jilli m#h#fomo icamo, ifiv#ro ifico ohoov#ic#ma#o, bu sam#naaro fah#gova ohoov#ic#casima#o icano. ¹³ Jaanoti naha m#hai mofico mitya mitya momoon#t#hi m#hai#o iicat#neri. Jaanoti naha id#b#oro Moocaani m#haico onood#noro meheetavehi. Jaabo bu onoobad# am#haijaago m#hifete#hi Cor#intov#. ¹⁴ Jaama#o m#haico Moocaani ataj#b#ano janaan#ic#v# mafatyot#hi. Jaanoti naha am#haiv# m#hifutut#ruva naha, Moocaani unuuno janaan#ic#v# mafatyej#rahi m#ro m#hai iticon# am#haijaago Cristo j#b#goco masatyuuhi. ¹⁵ Jaama#o m#hai sita dud#camaa#eriro quehe quehe mihicat#hi. Iv# jill#ro mihimegue#hi am#hai miyaavogo iguiraatonoco. Bu toll#ro mihimegue#hi am#haifeenev# janaan#ic# mudud#camaa#ooco. Jaarumo Moocaani m#haico uhuuvuunoco mafatyejit#hi. ¹⁶ Jaad# bu janaan#ic#v# mafatyej# am#hai janaan#ic# iicamojaago, diitoco taajasuj#b#goco mij#b#eguequi icano. Jaama#o uujoho sita dud#camaa#eriro quehe quehe icat#hi.

¹⁷ Jaanoti cajaan#yohacho ifico quehe quehe omoon#hach#ij#, Aivoj#b#odit#ro quehe quehe iicaqui. ¹⁸ M#ro ificoro: Uujoho aivo imino icahi, onoo#o diibo iimiibo icatino. Jaanoti naha id#b#oro Aivoj#b#o diiboco: Imino icaabo, onoo#o naha iimiibo.

11

Pablo Jihovo Min#sum#naadit# Ij#b#gono.

¹ Jaanovaha uco majaab#ic#j#rahi s#camaa#ot# mihii#maabad# ihi#maaboco. Jilli toll# icarunofa#o uco majaab#ic#. ² M#ro am#haico uujoho ciguegue#hi Moocaan#t# asaano cigueegueri. M#ro am#haico uujoho Cristod# ficucu#uhi. Jaama#o diiboco am#haico ac#gue#hi, oono bagocaja imino iicago saaficoro atajevago iican#ic#bad#. Jaamo mihicahi. ³ Jaarunofa#o oono j#inimo iba#n#firari Evaco aba#n#ubad#, bu am#haico maba#n#cafetej#runoco iguihi. Jaaneri imino miyanot#ro Cristoco mejeec#ivehicanoco mejeevesuj#rahi. ⁴ M#ro sita asaamoro m#hai mij#b#goyomoobo iicat#b#o siyomo Jesut# ij#b#gonoco muguubun#ic#hicahi. Jaamoro bu magaay#ic#hin#cuubo iicanaaca siyomo gaj#aco imo imo magaay#ic#hicahi. Bu toll#ro magaay#ic#hin#cuubogo iicanaaca, bu siyomo j#b#goco imo imo magaay#ic#hicahi. ⁵ Bu oono diito ificoro: Sihid# mejeevano min#sum#naa, eneehicamo onoonoco: Jii, menea#hicahi. Jaarunaa uujoho diitoguiinov# icat#hi. ⁶ Tahi#maajaagot# naha s#cuno iimaarahi. Jaaruubo tahesamaajejaagot# sihid# gaajahi. M#ro jaanoco am#haico magaajasuhicahi fah#ij#varo fanoovaaco momoon#hicanofeened#.

⁷ ¿Nacu fine imitino moon#uhi, oono taajasuj#b#goco am#haico ij#b#uguusumi jaadusut#b#o iicauma#o, bu am#haico boc#igusuqui tafico guinov# ificuuma#o icano? ⁸ M#ro fah#gova iicajahaje Moocaani iijam#naa nih#bamico tajaa agallunoco mudum#t#cin#ic#bad# gaay#ic#hicauhi, toono sefat# am#haico amusuqui. ⁹ Jaabo am#haima iicausumi siinot# cuuj#vaachuuruubo m#hai#oobaco dilluut#hi. M#ro monahabom# Macedonia j#in#jet# agaseumo uco ac#uhi ucuuj#vaachuunoco. Toll# iicauboro idilluut#badiro, bu icaji. ¹⁰ M#ro Cristo miyaanoco imino agaajano

tajeeb#faño iicabadiro, bu toono idilluutineri imo imo iicanoco m#haiñooba pary#cino Acaya jiin#jери iicamo dumit#icijit#hi. ¹¹ ¿Jaanoco milliti fine jilli uujoho neehi? ¿Nacu fine am#haico agaijit#imaño? Chaa, tolli icatino. M#ro uujoho am#haico guiraano agaijinoco, Moocaani gaajahi

¹² Jaabo jino uujoho iicahicabadiro moon#hicaji. Jaaneri: Diitobadi mudud#icamaahi, eneehicarumo aba#ino gaajacafeteji. ¹³ M#ro jaamo diito jilli jihovo min#sum#naa, jilli ba#sum#naa iicamo, Cristo min#sum#naabadi minifetehicahi. ¹⁴ Jaano jilli agaajaratino icatino. M#ro iji Satanas Moocaani toomom#naafibadi iminifotooboro saajirahi. ¹⁵ Jaabadiro bu tih#tino diiboco ejeec#vomo iminoco omoon#mobadi minifetejirahi. Jaamo oono omoon#no jaadaco #c#neri finiji.

Pablo Moocaani Min#sum#naafi Idaasuno Icano.

¹⁶ Jaaneguiha siino am#haico neehi: M#haiñooba uco jilli jeegavoobo needino. Jaanoti tolli uco mehes#c#n#hachij#i, muguubun#c#hica am#haima iimaanoco, toonofa#odi uujoho mitya mitya iicanoco magaajaqui. ¹⁷ Jaaruno uco Aivoj#bo ataj#baneguiha tolli noot#hi. Jilli ejeegavobobadi neehi mitya mitya iicanoco. ¹⁸ M#ro sihidi saatoho mitya mitya icahicahi jijeo nehejeditiro. Jaabadiro bu uujoho tooneri mitya mitya icajirahi. ¹⁹ M#ro am#hai: Sihidi magaajahi, munuurumo. Jaarunaa pary# ejeegavomoco imino muguubun#c#f#hi. ²⁰ M#ro am#hai imino muguubun#c#f#hi, oono: M#haico mejeec#vo, noomoro am#haico ataj#bahicamoco, bu am#haico ananihicamoco, bu am#haico iguiinon#hicamoco, bu am#haico jihovotobadi omoon#hicamoco, oono bu am#hai imefaño am#haico agabacuhicamoco icano. ²¹ Jaanoti naha m#hai tolli momoon#ut#hi mesefaut#imaño. Jaano nucufesurunoco jino neehi.

Jaanoti saatoho nucufeguet#mo ihiimaabadiro bu uujoho iimaahi; jino jilli ejeegavoobo iican#c#badi. ²² ¿Nacu jaamo hebreomi diito? Jaabadiro bu uujoho hebreom#oobo. ¿Nacu Israel jiin#jeoto diito? Jaabadiro bu uujoho? ¿Nacu bu Abraham iyaachim#hai diito? Jaabadiro bu uujoho icahi. ²³ ¿Nacu diito Cristo jeec#vom#naa? M#ro diito janaan#c#v# uujoho icahi. Jino ihiimaano ejeegavoobo onoon#c#badi neehi. M#ro diito janaan#c#v# uujoho dud#icamaahi, bu diito janaan#c#v# uujoho gaic#cafetehi, bu diito janaan#c#v# uujoho c#vojan#cafetehi, bu fiiva foova uujoho guijeveti fatyehicahi, ²⁴ bu sahusefoova uco judiom# aam#uhi treinta y nuevedifoova gaic#hicaumo. ²⁵ Bu mifooci, safo icano aam#cafutuhi imeiri. Jaanoti safooro uco guisibaneri aam#umo. Bu tolliro mifooci, safo icano ufuuboma c#j#gaimeenene fiimacamaaiuhi. Jaabo safoono imuuaifaño icauhi fucu, cuuje icano fatyuuhi n#faihufaño. ²⁶ Bu ajashut#no #gooboro feehicahi tee-hino #h#cunofa#odi, bu tolliro nanivam#naa #h#cumehejefa#odi, bu tolliro taajiin#jem#naa, bu siijiin#jem#naa icamo #h#cumehejefa#odi feehicahi. Bu tolliro cuumino #h#cunehejefa#odi feehicahi. Tolliro buh#gueeje muuaiño icano #h#cunehejefa#odi feehicahi. Bu tolliro miya gataavom#naa iicatimo, #h#cumehejefa#odi feehicahi. ²⁷ Tolliro bu sihidi dud#icamaaiboro feehicahi, bu fanoova uco #daasuvusunofa#odi feehicahi. Fiiva foova cigaraco jaab#c#b#oro feehicahi. Ajebanoco, adufiraco icano jaab#c#b#oro feehicahi. Guiraaf#ova machut#bo icauhi. Bu s#curaco jaab#c#h#cauhi, gaachehubama chahahicauhi icano.

²⁸ Jaana janaan#c#v# bu iicarunehejeque noot#hi. M#ro fafucuvaac#v# pary# Moocaani ijam#naati eesamaa#neri tajeeb#i n#j#i n#j#i icahicahi. ²⁹ M#ro saatoho iniinovasumi, uujoho bu niinovano icahicahi. Bu saatohoco sita imit#nofaño aga#s#sumi, uujoho s#firari idaasuno icahicahi. ³⁰ Jaanocoro

toneheje tañiinovaco ifusunocoro uujoho iimaajirahi. ³¹ Miro Moocaani Mohaivojibo Jesucristo Caanico fahijivaro iimono ufucuro finitino icaji. Jaabo gaajahi uujoho jino miyaanoco onoonoco. ³² Miro Damasca cuumiri iicausumi, tuucuumi aivojiboti, imiya aivojibo Aretas onoo bo ificuubo itoomominaaco tuucuumi guhuganovi ficuuhi, uco agaayicimoro civojafaño isatyequi. ³³ Jaarunaaca uco jiiibaifaño ijihacuumoro tuucuumi mecuhallidi jahisivi niitusumo. Jaamaño jilliti taajauhi diibo useti.

12

Gaijanoco Pablo Aatyimeuno.

¹ Minoditiro imino mihiimaano jilli mihifono. Jaarunofaño iimaaji Aivojibo uco gaijaco ifusuhicanoco, bu agaajasuhicanoco icano. ² Miro uujoho gaajahi saafico Cristoco imiyaavogooboco. Jaabo satyocafutuuhi niquejefaño, aivo janaanici iicajefaño, sicije toonoti fahuseeci siino mificabaci, mificabaci idino ficabanoco mafatyucuuhi. Jaanoco gaajatih fine ifiima baacho fuubo, igaijaro baacho fuuhi. Jaanoco idiboro Moocaani gaajahi. ³ Jaarunoco uujoho gaajahi diibo ufuunoco; ifiima baacho, igaijaro baacho idiboro Moocaani toonoco gaajahi. ⁴ Miro Moocaani iicahigo niquejefaño satyocafutuubo. Jahigo guubuubo agaajaratino iimaaco aivo mihaiñooba ijibeguejiturunoco. ⁵ Jaabediti uujoho: Aivo mityaabo, neejirahi. Jaanoti tafiditiro: Aivo mityahi, nootih; idinoro naha tañiinovati iimaajirahi. ⁶ Jaanoti naha tafiditiro imino jibuguruva, bu sicamaño icajituruno, miyaanehejequere jibogomaño. Jaaneguiha tafiditiro imino jibogotih, saatoho uuditih janaanici eesamaajiruneguiha. Jilli uco aatyimenetiro, bu tahiimaaco uguubunotiro icano igajaqui.

⁷ Jaano toono Moocaani uco ifusuno, aivo uudi sihidi ejeevauno. Jaaneri uujoho sihidi tafico mitya mitya omoonijiruneguiha tafifaño aivoco Moocaani ficuuhi. Jaano taahucufaño icahi januuu macafatyicinibadi. Jaanoco ijiro juvivehi, tooneri uco idaasuno imooniqui. ⁸ Jaano toonohallivi mifooci, safo idino Aivojiboco dillucuurahi toono aivoco uuti ibuusuqui. ⁹ Jaarunofaño Aivojibo uco neehi: Ico agaijinofaño di fanoovari diica. Miro ifi iniinovamofaño di tamitya aivo janaanici ifusucafetehi, nooboro. Jaamaño jino iniinovaneri imo imo icahi tafifeenedi Cristo mitya ihifusucafetequi. ¹⁰ Jaamaño tañiinovaneri imo imo icahi, bu tolliro uco imitino ononehejeri, bu fanoovati ucuujivaachunehejeri, bu uco ijiheguenehejeri icano. Miro uujoho niinovaabobadi iicasumi aivo janaanici Cristo sefama icahi.

Pablo Corintominaaco Agaijiboro Esamaahi.

¹¹ Amihai uuditih imino mihiimaaujirahi. Jaaruno iicanaaca uuro tafiditiro ihiimaamaño jeegavominaafibadirucu. Miro uujoho sihidi jeevatiruubo, oono amihai: Sihidi eeevano minisuminaa, noomoro diito dojicuti mefeehicamo guinovati icatih. ¹² Miro oono amihafeenevati sihidi fanoovaaco jaabiciboro ududicamaahicauno imino gaajacafutuuhi ifusuneri, aatyimeratatinehejeri, ajabafiranehejeri icano. Jaanoti magajahi uujoho miya minisuminaafi iicanoco. ¹³ Miro sijahaje Moocaani iijanominaaguinovati amihaiico moonitirahi idinoro naha tafiguiha nihibamico amihaiico dilluutih. Jaaneri fine amihaiico imitino omoonunoco mihimibachusiqui sajeebhi miicaqui.

¹⁴ Miro amihaiico mifooci baajecuuhi. Jaabo siino bu amihaiico baatequi imibaivucuuhi. Jaabo amihaiico uujoho jinejebaco dillujitih. Miro amihai nehejeguiha feejitih, jilli amihaiiguuiharo feeji. Miro caanimi iseemeguiha

n̄ih̄ibam̄ico allacarufihi, iseeme caanim̄iguiiha allacarutat̄ihi. ¹⁵ Jaabadi uujoho paryi tañehejeque am̄ih̄aih̄all̄iv̄i gañ̄ijirahi imo imo. Jaabadiro bu tafico uujoho fin̄isujirahi am̄ih̄ai jeeb̄nohall̄iv̄i. M̄īro uujoho am̄ih̄aico sihidi agaij̄itonaaca, am̄ih̄ai uco guinov̄iro m̄id̄ino magaij̄ihi.

¹⁶ M̄īro am̄ih̄aiti saatoho, uujoho am̄ih̄aico jinejebaco idilluut̄inoco, imino gaajarumo neehicahi: Am̄ih̄aico abañ̄uborovaha tacuraihufañ̄o gañ̄isuuhi, noomoro. ¹⁷ ¿Nacu am̄ih̄aico bañ̄iuh̄i am̄ih̄aijaago oono saatohoco agalluumofeenedi? ¹⁸ M̄īro Titoco uujoho taj̄ib̄bauhi am̄ih̄aico ibaatequi. Jaaboma bu saafi monahaboco galluuh̄i. ¿Nacu Tito am̄ih̄aico bañ̄iuh̄i? M̄īro misi sabadiro mihicafihi, bu sagaij̄afeenediro.

¹⁹ Fine am̄ih̄ai mehesicin̄ihi; jilli mofeenev̄i ifiguiharo icam̄isi, noomoro. Jaaruno tolli icatino. M̄īro misi Cristotaot̄isi Moocaani imefeenev̄i mihiimaahi. Jaamo paryi agaij̄ino nahabomi, am̄ih̄ai miyaavogoco amusuqui. ²⁰ M̄īro uujoho ñ̄hicuguehi am̄ih̄aico emec̄itodi, uujoho iimogobadi mihicat̄imoco aatȳimeneque, jaabadiro bu am̄ih̄ai mihimogobadi iicaaboco mahatȳimejit̄inoco icano. Bu tolliro ñ̄hicuguehi am̄ih̄aifeenev̄i ñ̄bacasino iicanoco, bu sitaaco inohall̄it̄iro mij̄ih̄eveneheje, bu icaj̄isuh̄añ̄o, bu gaij̄iraneheje, bu sicamañ̄o j̄ibogoneheje, bu dejecuneheje, bu mitya mitya icaneheje, bu igavusumi imino momoon̄it̄ineheje icano iicanoco. ²¹ Bu tolliro ñ̄hicuguehi jino siino am̄ih̄aico abaatoobo, Moocaani am̄ih̄ai imit̄ico aatȳimeneri unucufeneque. Bu jaabadiro ajashut̄imo saatoho am̄ih̄aiti s̄ic̄ij̄et̄iro imit̄ico omoon̄ih̄icamo; toono iimit̄ico jeevesut̄imo iicahicamoditi, bu oono ajevanehejeque, bu fanoova iimit̄ino imogonehejeque icano omoon̄ih̄icamoditi uujoho aivo idaasuveji.

13

Afagoono, Niino Imaa Icano.

¹ M̄īro am̄ih̄aico mifoc̄i baajecuuh̄i. Jaabo siino bu jino am̄ih̄aico baateji. Jaamo saatoho imit̄ico omoon̄imohall̄iv̄i mij̄ibogodi miim̄isiici, saafi id̄imo diibohall̄iv̄i mij̄ibogohach̄iij̄i miyaavegueji. ² Jaamo s̄ic̄ij̄et̄iro imit̄ico omoon̄ih̄icaumoco faguucuuh̄i siino eeguejeusumi. Bu paryi famoocoro jino siino tehesinoti neehi: Jino siino am̄ih̄aico abaatodi am̄ih̄aico idaasugucujit̄ihi. ³ Jaadi jari magaajaji, Cristo tafeenedi ih̄i-imaanoco, magaajaguehicanoco. Jaabo Cristo am̄ih̄aico omoon̄idi niinovajit̄ibo m̄īro am̄ih̄aifeenev̄i isefaco gaajasujiibo. ⁴ M̄īro miyaano iniinovaaboco iican̄ic̄ibadi tetecuumo. Jaaruubo oono icahi Moocaani mityari. Jaabadiro bu m̄ih̄ai diibo niinovajaagodi mihicahi. Jaarumo diibofañ̄odi mihicacumañ̄o Moocaani mityari mihicaji, toonofeenedi am̄ih̄aico mahamusuqui.

⁵ Jaaneguiiha am̄ih̄airyo am̄ih̄ai ifico magaajaci. ¿Naa imino miyaavogofañ̄o mihicanoco? Am̄ih̄ai ifico imino m̄inis̄u. M̄īro am̄ih̄airyo magaajahi Jesucristo am̄ih̄aifañ̄o iicanoco, miya miyaavogom̄inaa mihicahach̄iij̄i. ⁶ Jaabadiro bu uujoho imeguehi am̄ih̄ai magaajanoco, m̄ih̄ai miya miyaavogom̄inaa mihicanoco. ⁷ Jaamo m̄ih̄ai am̄ih̄aih̄all̄iv̄i Moocaanima mihiimaahicahi, imit̄ico am̄ih̄ai moon̄it̄imo miicaqui. Jaaruno m̄ih̄ai imino mihicanoco magaajasuqui icatino, jilli am̄ih̄ai iminocoro momoon̄iquiguiiha, jilli m̄ih̄aiditi imit̄ino mehesicin̄irunaaca. ⁸ M̄īro m̄ih̄ai miyaanoditi imit̄ino momoon̄itat̄ihi, miyaj̄ibogoguiiharo momoon̄ih̄icahi. ⁹ Jaamañ̄o m̄ih̄ai niinovano mihicarunaaca am̄ih̄ai sefano iicamañ̄o m̄ih̄ai imo imo mihicahicahi. Jaamo m̄ih̄ai Moocaanima am̄ih̄aih̄all̄iv̄i iimaamoro mihicahi, aivo am̄ih̄ai

imitibama ufucu chahamo miicaqui. ¹⁰ Jaaneguiiha jihaameque amihaidi caatinihi amihaiico abaatejino imegaviro. Jaabo amihaijaago ufuusumi sefano amihaiico moonitibo icaqui, jino tamitya Aivojibo uco aacinino mityari. Tooneri amihaiico jusisuqui aacinino, jilli amihaiico finisuqui icatino.

¹¹ Jaaneguiiha tañahabomi, tahigo imino mihica, bu amihai jeebifaño iimitinobama chahamo mihicajinocoro miguiino, bu amihaiico afajininoco magaayici, bu sabadiro imo imo mihicamoro sajeebii mihica icano. Jaafa Moocaani gaijico, sajeebii icaco icano aacibo amihaima icahi. ¹² Fahigovavi midilluucasi ihibicacasimoro. ¹³ Jimañeri iicamo miyaavogofañodi monahabomi paryi iijico amihaijaago galluhi.

¹⁴ Mohaivojibo Jesucristo imino omooninoco magaayici, bu Moocaani gaijico, bu Igaija amihaima iicajinoco icano.

GALATAS

Galacia Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo minisuminaafi, miyaminaa uco #cimoro agalluubo icatino. Jesucristoro uco agalluubo, bu diiboco guijevfeenetu ubuheetesuubo Moocaani uco agalluubo. ² Jaamo mihai, uujoho, bu paryi monahabomi icamo jihaameque macaatinihi Galacia jiinjeri iicajano Moocaani iijanominaadi. ³ Jaamo amihai Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisi aacino sajeebi imino omoonino icanoma mihica. ⁴ Jaabo ifico mohallivi aaciuboro guijeveuhi mohimitihallivi, mihaico itaajasuqui jihimiti jinijeti; Dios Moocaani jeebi onoobadi. ⁵ Jaabo Moocaanico mihimo fahiijivaro. Fine.

Chahabogo Sibogo Taajasujibogo.

⁶ Uco aivo sihidi meheetyesuhi guenenene icatimoro Moocaanico mejeevesuneri Cristo mihaico agaijinofeedeti amihai ucuuhuvahiniboco. Jaamoro siibadi icano jibogocoro magaayichi. ⁷ Sibogo chahahi miya taajasujibogo. Jilli #furumo sita amihai casivusuhicahi. Jaamoro imogomo Cristo taajasujibogoco sibogoti ubuunaninoco. ⁸ Jaanoti amihai taajasujibogoco mahachininobuunati uujoho, bu niquejefañoti asaabo Moocaani tomominaafi icaruubo, bu saatoho sita icaruva icano siibadi icabogoco mijibogohachiji, mihai Moocaani afaijanoguiino mihicajirahi. ⁹ Jaanoco uujoho fone nuucuui. Jaarunoco bu jino siino neehi: Amihai taajasubogoco magaayichinibogohallivi sita amihai sibogoco jibogohachiji diito Moocaani faijaguiino icahi.

¹⁰ ¿Nacu jilli ononoti miyaminaa uco cahacisuhi? Cha, tolli icatino Moocaani uco acahacisunoco imeguehi. Uujoho jaanoti imogotih uco miyaminaa acahacisujirunoco omooninoco. Jaanoti miyaminaaco cahacisuruva, uujoho Cristo jeecivominaafi icajitirahi.

Jilli Pablo Minisuminaafiti Minifutuui. (Hch 8.1-3)

¹¹ Jaanogui magaaja jinooco tañahabomi: Uujoho taajasujibogoco jibogono miyaminaafi esamaajere icatino. ¹² Toonoco uujoho cajaan miyaminaafiti gaayichinithi. Mihaiñooba uco jibeguehinithi. Jesucristoro uco jinooco gaajasuhinithi.

¹³ Amihairyo magaajacuui iticoni judiom iijico omoonihicausumi imino omoonihicaunoco. Amihairyo magaajacuui uujoho Moocaani iijanominaaco finisuqui idasuno omoonihicaunoco. ¹⁴ Jaabo uujoho judiom iijico aivo tayoto tatyicovoviro ificabano iicaurumo janaanivimino mooniui. Uujoho aivo imino moonihicauhi moheedetemihai iijico. ¹⁵ Jaaruuboco uco Moocaani sahijitiro icuihi fiivuutibocoro, sihidi agaijimaño uco icuubo. ¹⁶ Tolli iimuguuboro uco Illico gaajasuubo, uujoho diibo taajasujibogoco jibeguequi judiom iicatimofeenevi. Jaabo jilli iicausumi mihañoobajaago fuutih tonoti uco jibeguequi. ¹⁷ Bu Jerusalevi fuutih iticoni tahimegavi minisuminaati iicacuumoco tonoti idillutoobo. Jilliro guenenene icatiboro fuuhi Arabia jinijevi. Jahigoti uhuumiubo gaseuhi Damasca cuumivi.

¹⁸ Jaabo mificabaci, saficaba icanobuunati jari Jerusalevi fuuhi. Jahigo jari Pedroco gaajauhi. Jaaboma fahuseeci satihai idino fucuvaro icauhi.

¹⁹ Jaaruubo bu saatohoba minisuminaaco atyimeutih idibocoro Jacobo

Aivojiībo Jesu nahaboco atyimeuhi. ²⁰ Moocaani imefeenevi miyanotīro jino neehi acaatiniībo.

²¹ Jaanobuunati fuuhi Siria, Cilicia icano jiīnivevi. ²² Jaaboco uco monahabomi Cristota Judea jiīniveri iicamo imino atyimeutihi. ²³ Jilliro uguubuumoro uuditi neehicauhi: Iticoni mīhaico toonohalliti idaasuno omoonihicaubo, jisumi taajasujiībogoco jiībogooboro feehicahi toonoco iticoni ifinisiqui omoonihicaurunoco, noomoro. ²⁴ Jilli noomoro uuditi Moocaanico imehicaumo.

2

Saatoho Minisuminaa Pabloco Gaayicahi. (Hch 11.1-30)

¹ Jaanobuunati fahuseeci motihaiti igueenemeheje idīno ficabavabuunati siino fuuhi Jerusalevi, Bernabe onooboma. Jaabo uujoho satyuhui tahigo Tito onooboco. ² Tahiī fuuhi, Moocaani uco tahiī difo unuuneguiiha. Jahiī Jerusalevi Moocaani iijaminaa imiyaamoma ijeevadi mihigaivuuhi diitoco imino jiībuguuhi taajasujiībogotī judiomiī icatimofeenevi ijiībeguehicaaboti. Jilli mooniīuhi ududicamaahicauno jihovonobadi iicajiruneguiiha. ³ Jahiīgo uuma ufuubo Tito judiomiīoobo icautiruuboco iimeeheque mīhai miquticisuutihi. ⁴ Jaarunaa miya nahabomi iicautimo mofañodī toovono ijicafutuumo imuguuhi diibo meeheque iquiticiunoco. Jaamo diito mofeenevi jicafutuuhiī gaajaminaatī ufuumo, Cristo Jesuma mihicacuunofeenedī judiomico atajiībahicanotī mataajacuunoco agaajatuumo. Jaamoro mīhaico siino Moise tajiība jijovototī imoonisiqui ufuumo. ⁵ Jaarumoma sihidiī mejenaucasiuhi. Amiīhai taajasujiībogoco miyaanoco magaayicicuunoco jeevesutimo toonofañoro miicaqui.

⁶ Jaarumo diito imiyaamo iicaurumo uco bohobogobadī iicanoco ajashuno jiībuguutihi. Jaaruno diito tollī iicano uco millī moonitihi, Moocaani miyaminaaco udugaacutīmaño. ⁷ Jaamo uco bohonobatī jiībogotimoro jilliro gaajaciumo uco Moocaani judiomiī icatimojaago taajasujiībogoco satyequi aaciuboro atajiībaunoco, Pedroco diiboro tobogocoro judiomiījaago isatyequi aciubo. ⁸ Mīro diiboro Moocaani Pedroco minisuminaafitī judiomifeenevi agalluubo, uco minisuminaafitī galluuhiī judiomiī icatimofeenevi.

⁹ Jaamaño Jacoobo, Pedro, Jua iicamoco aivo imiyaamo enehicaumo gaajaciuhi Moocaani uco toono dudicamaajeque aaciunoco. Jaamoro misico ihuseneque aciumo uco, Bernabeque icano. Jilli mooniumo magaijicasimoro manahabovacasijinoco. Jaamoro bu imuguumo misī judiomiī icatimofeene mududicamaaituujinoco. Jaanotī diito judiomiīguiiha toonovīro fitafutuuhiī diitofeenevi idudicamaaiqui. ¹⁰ Jaamo misico idīnocoro tajiībauhi īdaasumoco mehesafetehicajinoco. Jaanoco uujoho jabajeevetiībo imino moonihicahi.

Pablo Ībahi Pedroco Antioquia Cuumivi. (Hch 11.1, 2)

¹¹ Jaanobuunati Pedro Antioquia cuumivī ufuuboco ihimefeenevi uujoho ībauhi, imitino omooniīunohalliti. ¹² Iticoni machuhicaubo sano judiomiī icatimehejema. Jaanaa Jacoobojagodī iicaumo saatoho judiomiī agasecuudī diito judiomiī iicautimotī udugaavuuboro siino diitoma machucuuuuībo, diito ibaī meehe quiticiī tajiībaminaa iicaumaño diitoco iiguuboro. ¹³ Jaabadīro bu saatoho judiomitī Cristoco imiyaavugucuurumo Pedro

abañisuubo omoonihicaubadiro minifutuumo, bu Bernabe icauruubo di-itobadiro minifutuuhi. ¹⁴ Jaamo diito miyaano taajasujibogo onoobadi icatimo iicaunoco aatyimeuboro Pedroco famoohimefeenevi nuuhi: Hjóho judiomioobo diicaruubo judiomí iicanicibadi icatiboro, judiomí iicatimo iicabadi diicahicahi. Bu, ¿milli jaabo toono judiomí iicatimoco judiomibadi iicaqui tajibahicahi? nooboro nuuhi.

Judiomí, Saatohobadiro Miyaavogofeenedi Taajahi.

¹⁵ Míhai naha mifiivuunotiro judiomí. Jaamo míhai siijinijeoto imitimínaa iicabadi mihicatíhi. ¹⁶ Jaarunofaño magaajahi, Moise tajibaco omoonirumoco míhaiñoobaco Moocaani agaayicijitinoco. Jaanoti idinotiro míhaico gaayicijiibo Jesucristoco mimiyaavogonofeenedi. Jaamaño bu míhai Jesucristoco mimiyaavuguuhi míhaico toonofeenedi Moocaani igaayiciqui. Jaamo míhai tajibaco momooninoti magaayicicafototíhi. Jaamaño míhaiñoobaco Moocaani gaayicijitíhi tajiba onoonoco omoonimoco.

¹⁷ Jaanoti Cristofeenedi míhaico Moocaani agaayicinoco momooninaaca saatoho míhaico neehicahi: Imitimo, Moise tajiba onoobadi moonitimo, noomoro. ¿Nacu fine Cristo míhaico imitimínaati eetavehi? ¡Cha, tolli icatino! ¹⁸ Jaanoti naha ifinisucuuno tajibaco, bu siino dojicuviro eetavuruva uujoho imitimínaafiti icajirahi. ¹⁹ Míro uujoho tajibatí iguijevecuubobadi icacuuhi; toonoro tajiba uco gaajasuuhi toonofeenedi taajatíibo iguijevejinoco. Jaaneguiiha jisumi uujoho Moocaani imogobadi moonihicahi díibeguiiharo iicacumaño. ²⁰ Jaabo Cristo imohohallívi iguijevehinísumi uuma sano guijevehinícuubo. Jaaneguiiha uujoho iguijevecunobadi. Jaamaño uujoho díibo icacutíhi, Cristorucu jino tafifaño iicano. Jino uujoho iicano ifiima icahi, Moocaani Achico imiyaavogonofeenedi. Díibo uco agaijiboro tahallívi ifiico aciubo guijevefaño. ²¹ Jaamaño Moocaani imihuseque uujoho tíhísutíhi. Jaanoti tajiba onoonoco momooninoti mínoco Moocaani igaayiciruva, Cristo iguijeveuno jaaduveechujitírahi.

3

¿Tajiba Nacu Imíhi? ¿Nacu Miyaavogo Imíhi?
(Rm 4.1-25)

¹ ¡Ayí! Aivo jhovoto amíhai Galata cuumioto. ¿Míjoho amíhaico bañíhi miyabogo taajasujibogoco miyaavogotimo miicaqui? Míro amíhaico mijíibogomoro imino amíhaico míhífusucuuhi díiboro Jesucristo etetecuciníiboco foovono magaajaqui. ² Eneecata jinoti uco mijíibogo: ¿Millití amíhai Moocaani Gaijaco magaayicíhiníhi? ¿Nacu Moise tajiba onoonoco momoonihicaunoti? ¿Nacu muguubuhinínoco mimiyaaveguehinínoti? ³ Millití jaamo amíhai jhovotobadi mejeevahi. ¿Nacu Moocaani Gaija sefari míticoníhinínoco, jillí mosefariro míhífutusuji, noomoro mehesicíníhi? ⁴ Sícamañobadiro mafatyusudino toonohallití idaasuno míhicanoco. Tollí fine icajitíno. ⁵ ¿Nacu millití amíhaico Moocaani Igaijaco aacíiboro amíhaifeenevi aatyímeratínehejeque moonihicahi? Tajiba onoonoco momoonihicamaño icatino, muguubunoco mimiyaavugumaño.

⁶ Míro Abraham Moocaanico imiyaavugumaño díiboco Moocaani gaayicíuhi. ⁷ Toonoti amíhai magaaja, paryí imiyaavogomo miyaano Abraham iyaachimíhai. ⁸ Míro Moocaani síicijetiro judiomí iicatímoco imiyaavogofeenedi agaayicíujinoco aatyímeuboro Abrahamco síicijetiro jíibugucuuhi jino íimino jíibogoco Caatíníhaamefaño: Dífeenedi paryícino jíiníje cuumimínaa imino moonícafetejí, nooboro. ⁹ Jaamaño

paryi imiyaavogomo, Abraham imiyaavuguuboma sano imino moonicafotonicino.

¹⁰ Jaamaño paryi Moise tajüba onoonocoro imiyaavogomo Moocaani afaijanoguiino icahi. Mïro Caatinihaame neehi: Paryi tajüba Caatinihaamefaño onoonoco imino ñfutususutimo Moocaani afaijaunoguiino icahi, noonoro foovono aivo icano. ¹¹ Jaamaño mïhaiñoobaco Moocaani gaayicitihi tajüba onoonoco omooninoti. Mïro Caatinihaame neehi: Moocaani agaayicimo, imiyaavogofeenedi icaji, noonoro. ¹² Jaamaño Moise tajüba miyaavogoyomono icatïhi. Mïro noono: Jinehejeque paryi imino omoonimo toonofeenedi icaji, noonoro.

¹³ Jaano toono tajüba faijati Cristo mïhaico taajasucuuhi. Mïro diibo mollahiti faijaguiino minifutuuhi. Mïro Caatinihaamefaño noono: Afaijacinimo paryi imohohallivi etetecufotomo, noonoro. ¹⁴ Jilli icauno Abrahamco imino omooniguunoco Jesucristofeenedi judiomi iicatimo igaayiciqui, bu famooro miyaavogofeenedi Moocaani Igaijaco aaciguuboco magaayiciqui icano.

Tajüba, Bu Aaciguuno Icano.

¹⁵ Tañahabomi, miyaminaa ifivi oovicïbora jino amïhaico jïbeguehi. Saafi miyaminaafi onoonoco eheetavoobo toonohallivi imomoco acaatininoco mïhaiñooba siino toonohallivi cuhubarutatïhi, bu buusutatïhi icano.

¹⁶ Jaabadi Moocaani Abrahamco, iyaachico icano aacïjinoco eetavuuhi. Mïro Caatinihaamefaño: Ajashutimoco monoonicibadi, diiyaachimïhaico, nootino. Mïro: Diyaachico, noono. Jaabo saafiro diibo Cristo.

¹⁷ Jaanoco jino uujoho neehi: Moocaani Abrahaama ihiimauboro diiboco aaciguunoco eetavuubo miyanotiro iicaqui. Jaamaño toonobuunati Moise tajüba cuatrocientos treintadi ficabavabuunati agaseuno, toonoco finisuvajitirahi Moocaani aciji unuunoco jaaduveechucutïnobadi moonijitirahi. ¹⁸ Jaano bu Moocaani aaciguuno Moise tajübafeenedi isaaciniruva, ticovono aaciguuno icajitiruno. Jaarunaa mïro Abrahamco Moocaani aciguuhi jilli ticovono.

¹⁹ Jaanogui, ¿nacu, collihiicaqui Moise tajüba icahi? Jilliro imitino mihicanoco igaajasuqui. Jaaruno Abrahamco: Diyaachi, unuubo asaautinohachutaro Moise tajüba iicaqui. Jaano tajübaco Moocaani itoomominaafeenedi Moiseque jïbuguuhi diibo miyaminaaco iïbeguequi.

²⁰ Jaanoti saafiro jilli ticovono aaciguunoco aacimaño sififeenedi acitatïbo. Jaabo Moocaani saafiro ihaciguunoco jilli ticovono acïbo.

Tajüba Onoono.

²¹ ¿Nacu jino Moise tajüba Moocaani aaciguunojaagodi icatïhi, eneejiruno? Cha, icano. Mïro fiivoco ihaciqui tajübaco ihaciruva Moocaani mïnoco gaayicijirahi tajüba onoonoco momooninofeenedi. ²² Mïro Caatinihaamefaño noono: Paryi famooro miyaminaa imiti jïjovoto, noonoro. Jaano tolli icamaño Jesucristoco imiyaavogomo imiyaavogofeenedi Moocaani aaciguunoco gaayiciji.

²³ Iticoni jino miyaavogo agaseutisumi tajüba mïhaico iiguinovï jïjovototi ficuhicauhi, miyaavogoco aacino agaajacafutuutinohachuta. ²⁴ Jaamaño tajüba, seeme toomominaabadi jeevauhi. Seemeque mihicanicibadi mïhaiotoco jïbaguehicauno Cristo asaautinohachuta. Jaamo mïhai diiboco mimiyaavogomoco Moocaani igaayiciqui. ²⁵ Jaamaño jisumi Cristoco mimiyaavogono agasecumano tajüba mïhaico otoomonoguiino mihicacuutihi. ²⁶ Mïro miyaavogofeenedi paryi famooro amïhai Moocaani seemeti mihicahi Cristo Jesuma mihicacumano. ²⁷ Paryicino famooro

amiihai Cristo Jesujaagovi miminifetequi minitica futuumo diiberi mijicinihi gaachehuco mohallidi mijicinibadi. ²⁸ Jaamaño judiomi, griegomi monoono chahacuuhi, bu jiovoto, bu jiovoto icatimo, bu gaifimi, bu gaigoomi oono icamo. Miiro Cristo Jesujaagodi mihicacumaño paryi famooro saafiro mihicacuuhi. ²⁹ Jaamo Cristota mihicacumaño Abraham iyaachimihaiti mihicacuuhi. Jaamo magaayiciji Moocaani aaciguunoco.

4

¹ Jaamaño uujoho neehi: Miiro seemene caanimi busumijeque agaayicijiibo seemene iicasumi jiovoobobadi icafihhi, paryi toneheje abajaabo icajiruubo. ² Miiro saatoho tonehejeque ootomomoro imino ficufihhi caanimi: Jino dinoo, noomoro ohoovicijifucu agasenehachuta. ³ Jaabadi miihai mihicauhi momiyaavogo seemebadi ujusitinohachuta. Jilli miyaminaa esamaaje onoonoguiino mihicahicauhi. ⁴ Jaarunaa tufucu agasecuudi Moocaani Illi Cristoco galluuhhi gaigooti ifivuuboco. Jaabo jiihallivi saauhi judiomi tajibaguiino iicaubo. ⁵ Jilli saaubo miihai toono tajibaguiino toono jiovototi mihicamoco itaajasuqui; Jaadi miihaico Moocaani iseemeti igaayiciqui.

⁶ Jaamo amiihai Moocaani seeme mihicacuunoco igaajasuqui Illifeenedi Igaijaco* amiihai jeebifaño galluubo. Jaabo Igaijafenedi meneehicahi: Moocaani, ijoho Taacaani, noomoro. ⁷ Jaamaño ijoho Moocaani seemenerucu, jioveno diicacuuthi. Jaabo ijoho iseemene idiicamaño ico Moocaani ibusumijeque aaciguunoco aciji Cristofenedi.

Pablo Jeebii Miyaavogominaajaagoviro Icahi.

⁸ Iticoni naha amiihai Moocaanico magaajautisumi, jihovoto caanimi jiovototi mihicauhi. ⁹ Jaarumo jisumi Moocaanico magaajacuuhi. Cha, tolli icatino, imiga amiihaico Moocaani agaajacuumo. ¿Collihhi jaamo siino dojicuviro miminifetehi toono iniinovano esamaajefaño, bu idaasunofaño icano siino toonoguiinovi jiovotobadi? ¹⁰ Amiihaihiica suufenitimo mificuhicahi siibadi iicafucujeque, bu nihibanoco, bu ifafucuvaaco, bu ficabanoco icano Moise tajiba unuubadi rehiica. ¹¹ Aivo nihicuguehi tadyudicamaaje amiihaifeenevi sicamañovi ofoomañovi.

¹² Tañahabomi, amiihaico neehi: Jaamo uubadi miminifetehi, uujoho amiihaibadi iminifotobadiro. Amiihai uco imitino momooniuno icatino. ¹³ Amiihairyo magaajacuuhi iticoni amiihaico taajasujibogoco iguihuvau-maño sihigo footibo amiihaico ijibuguunoco. ¹⁴ Jaano toono iguihuvauno jilli amiihaico inisuuno. Jaaruuboco amiihai uco mitihisuuthi, mijihegueuthi icano. Jilliro Moocaani toomominaafico, bu Cristo Jesuco icano mihicanicibadi uco magaayicuihi. ¹⁵ Tusumi imo imo mihicauno. ¿Cu-uca jaano jisumi icahi? Amiihaiditi neehi: Sihidi jeevatino iicauruva amiihai aallinoco tusumi mihicumoro uco mahacijirahi sihidi uco magarijumaño. ¹⁶ ¿Nacu jaabo jisumi amiihaiminaafti minifutucuuihi, amiihaico miyaanoco onoonohalliti?

¹⁷ Diito Moise tajiba jibogominaa amiihaico imeguehicahi, jilli amiihaico imino imooniqui icatino. Jilliro amiihaico miihaiditi sihigovi udugaacunoco imogomo. Jaamo amiihai diito onoonocoro mihimeguequi. ¹⁸ Imijiruno saatoho amiihaico agaijinoco mihimogono. Jaarunofaño amiihaima iicasumiro icatino uujoho icabadi fahijivaro. ¹⁹ Taseemegayimi, siino bu uujoho aiveneri idaasuno icahi amiihaiditi, gaigo iseemevaqui aivogo iicanicibadi.

* 4:6 Griego ijiri: Illi Gaijaco, noono.

Jaabo idaasuno icaaboro icaji am̃haifaño Cristo j̃bogo ujustino, bu di-ibobadi mihicatinohachuta icano. ²⁰ Jaachiijiro am̃haima iicacuujirahi, simañodi am̃haima iimaaqui. ¿Jaaruubo millí bu am̃haico neejirahi tahi iicatimaño?

Sara, Agar Icamifevi Ohoovicino.

²¹ Am̃hai Moise taj̃baguiino mihicanoco mihimogomo jinooco uco monoo: ¿Nacu am̃hai muguubutihi toono taj̃ba onoonoco? ²² M̃ro Abraham miiseeciico seemevauhi noono. Saseeque seemevaubo ij̃jovogo Agar onogoma. Jaanoti saseeque seemevaubo imiyataaba Sara onogoma j̃jovogo iicautigoma. ²³ Ij̃jovogo seemene fiivuuhi paryi famoova seeme ifiivonicibadiro. Jaanoti imiyaago seemene fiivuuhi diibofenedi Moocaani aaciguuno imiyaavequi. ²⁴ Jaano jino jilli diitifevi oovicicafetehi minooi unuuno. Agar oovicicafetehi Sinai onogajivi unuunoco. Tusumivi unuuno seeme fiivehi taj̃ba j̃jovototi iicaqui. ²⁵ Jaago Agar oovicicafetehi Arabiari iicagaji Sinaigajivi, bu Jerusale cuumi jisumi iicacuumivi icano. Jaamaño tuucuumi paryi judiomima toono taj̃baguiino j̃jovototi icahi. ²⁶ Jaanoti niquejefaño iicano Jerusale sajeeb̃ma iicacuumi. Jaacuumi seeme m̃hai. ²⁷ M̃ro Caatinihaame neehi:

Imo imo diica ñjoho achiba idiicago, eseemevatigo. Imo imo idiicaneri janaaniviro coovadiinamaahicahi ñjoho seemeva aivoco agaajatiguehiica. M̃ro ñjoho edeevesucafutuugo sihidi diseemema diicaji, aijima iicago janaanivi, noonoro Moocaani aaciguuno Moise taj̃ba janaanivi sihidi jeevahi, eneejiruno.

²⁸ Tañahabomi, jaamaño m̃hai Isaac iicabadi mihicamo. M̃hai Moocaani aaciguuno seeme. ²⁹ Jaamaño m̃ro Agar achi Ismael onoo bo johono jisumi famooseeme ifiivonicibadi fiivuubo. Jaanoti Sara achi Isaac onoo bo, Moocaani Gaija Abrahamco unubadi ifiivuuboco Ismael j̃heguchicauhi. Jaabadiro bu jisumi Ismael yoto j̃heguchi Isaac yotoco. ³⁰ ¿Nacu millí Caatinihaame neehi? M̃ro noono: Buhí gallu dij̃jovogoco illima. M̃ro ij̃jovogo seemene ibusumijeque gaayicijitihí sano imiyaago seemenema, noono. ³¹ Tañahabomi, jaamaño m̃hai ij̃jovogo seemebadi mihicatihí. Imiyaago seemebadiro mihicahi.

5

Sefano Mihica Mataajacuunofaño.

¹ M̃ro m̃haico Cristo taajasuhinivuhí sajeeb̃ mihicacuqui. Jaanegui toonofaño sefano mihica. Jaamoro siino taj̃baguiino j̃jovototi miminifutucuudino.

² Uujoho Pablo jino am̃haico onoonoco muguubu. Siino am̃hai meehe quitici eetavoguiino miminifotohachijí, Cristo am̃haico taajasujitirahi. ³ Siino bu neehi: Cajaanihacho am̃hai meeheque miq-uiticibo mataj̃bacafetehi paryi Moise taj̃ba onoonoco imino momooniqui. ⁴ Taj̃baco imino momoonimaño Moocaani m̃haico gaayiciji, noomoro mehesicinimo. Cristoditi sihigovi miminifutucuuhí, bu Moocaani gaijiti sihigovi miminifutucuuhí icano. ⁵ Jaanoti m̃hai Moocaani Gaijafenedi, bu miyaavogofenedi icano mehesiciníhi Moocaani m̃haico agaayicicuunoco. ⁶ Jaamo Cristo Jesufaño mihicacumaño m̃haidi sihidi jeevacuutino miq-uiticinino, bu miq-uiticiratino icano. Jaanoti naha miyaano ijadama iicano magaijimoro mimiyaavogono.

⁷ Iticoni am̃hai imino mufuuhí. Jaarumoco, ¿m̃ñjoho am̃haico miyaanoco jeevesusuhí? ⁸ Toono ejeevesusuno am̃haico ucuuhuvaubo

Moocaaniti asaano icatino. ⁹ Mehesicini, ajashuruno levaduraguiji sɔhifaño paryi adicifihi. ¹⁰ Uujoho aivojɔboco amɔhaiditi esicinihi. Jaamo amɔhai siino simañodi esamaaicuutimo mihicahi. Jaanoti amɔhaico niji niji omoonisuhicamoco Moocaani idaasuno mooniji, cajaanihacho icaruuboco.

¹¹ Tañahabomi, mɔro uujoho quiticicoro jɔbuguruva judiomi uco jɔhevejitiirahi. Jaanova bu Cristo guijeve imoho jɔbogo diitoco taticugusujitiruno. ¹² Jaamaño oono amɔhaico quiticico jɔbogomoro efehichamo. ¡Jaanova paryi jisumiro finicuujiurumo fanuucu!

¹³ Tañahabomi, mɔro amɔhai mihicicafutuuhu tajɔba mityaguiinoti mataa-jaqui. Jaarumo: Mɔhai jisumi mihimogobadi momoonijirahi, meneedino. Jilliro fahigovavi mejeecivocasi magaijicasinofañodi. ¹⁴ Mɔro paryicino tajɔba onono jinoovi sano ifetehi: Sitaaco gaiji difico agaijibadiro, onoonovi. ¹⁵ Jaanoti amɔhai meheeducasimoro muduucasihachijji, imino mehesicini sanomiro mifinisucasidino.

Moocaani Gaija Aacino.

(Rm 8.5)

¹⁶ Jino amɔhaico onono: Moocaani Gaijafenediro mihica. Jaachijji amɔhai ifi iimogonoco momoonijitih. ¹⁷ Mɔro mofi iimogono Moocaani Gaijajaagodi icatih. Jaabadiro bu Moocaani Gaija mofi iimogonojaagodi icatih. Jaamaño amɔhai mihimugurunoco momoonijitih. ¹⁸ Jaanoti Moocaani Gaija amɔhaico isɔgohachijji tajɔbaguiino mihicacuutih.

¹⁹ Tihitino magaajacinicih mofi atajɔbanocoro omoonimo omoonifnoco: Jahisihijedi mogaimi iicatimehejema icamo, #dicunehejeque moonimo, fanoova imogocoro, ²⁰ jhovocaanimico iimomoro jeecivomo, gaibanicoro eetavomo, sitaaco jɔhegueme, #bacasififimo, cigueeguefifimo, chahanoti sifiratefimo, dugaacufifimo, ijeevadi sitaama dugaavefimo, ²¹ sitaaco iinohallitiro jɔhevefimo, sitaaco gaicaaufifimo, guiriicavefifimo, machufifimo jilli iicanehejequere moonifimo. Jaanoco jino amɔhaico nuucuuhi iticoni eneehinicubadi: Paryi jinehejeque omoonihicamo Moocaani aivojɔfaño feejitih.

²² Jaanoti naha Moocaani Gaija onoovasuno toono naha gaiji, imo ica, sajeebɔ ica, jaabɔci, sitaaco magaijino, imihuse, miyaavogo icano, bu ²³ sɔcujeebɔ mihicano, mofi esamaajeheneque miguiinonino icano. Jinehejehallivi chahano tajɔba tolli momoonijirahana onono. ²⁴ Jaamaño Cristota iicamo sano diito ifinoma fanoova imitico iimeguehicanehjeque jeevesucuuhi iguijevecuunobadi. ²⁵ Jino Moocaani Gaijafenedi mihicabadiro bu jaafa mɔhaico diiboro ticuvusuhi paryi meheetavonehejefaño.

²⁶ Jaaneguiha moficoro: Aivo mimityahi, noomoro sitaaco fivusu- cuutimo miicaqui, bu iinohallitiro sitaaco jɔhevecuutimo miicaqui icano.

6

Fahigovavi Mahamusucasi.

¹ Tañahabomi, saafi imitifaño aacotooboco mahatyimesumi amɔhai miyaavogofaño imino mihicacumo tolli iicamoco mahamusu siino miyaavogofaño quehecuno miicaqui. Jaamo sɔcuno amɔhai jeebɔco miminiyumoro momooni. Amɔhai ifico gaihuinimoro, tolliro bu amɔhai toonofaño mahaquetedino. ² Fahigovavi mahamusucasimoro sifi idaasuno iicanoco mahamusu sifi bocinoma ofooboco mihicanicibadi. Tolliti jaamo imino Cristo tajɔbaco mihifutusuhi.

³ Jaanoti saatoho: Uujoho aivo sihidi gaajahi, noomoro ifico esicinimo. Tolli iicamo ificoro bañih. ⁴ Famoovaro amɔhai ifinoco imino magaaja.

Jaadi jari imo imo mihica, amiihai ifiidiitiro sita ifiidiitiro icatino. ⁵ Miiro famoova ijeevadisahaje iticovoocivi ibocico imiti jaadabadi iicano bocico satyeji.

⁶ Jaaneguiiha amiihaico taajasujibogoco ijibogomo amiihai jibogominaa iicamoco amiihai busumijeti fanoovati mahaci.

⁷ Amiihai ifiico mabañisudino: ¿Miiijoho Moocaanico dejecutihi? Paryi miyaminaa abasuno, paryicinoo icicafeteji.

⁸ Jaanoti saatoho ifiico imo imo omooninocoro abasumoco toono ifiifiro diitedi ifinijitino guijeveque noovasuji. Jaanoti Moocaani Gaijaco imo imo omooninoco abasumoco Moocaani Gaija ifinijitino fiivoco onoovasuboro aciji.

⁹ Jaaneguiiha suufenitimo iiminoco momooniqui. Jaamo suufenitimo imino momoonihachiji ufucu inoovaco mihiciji. ¹⁰ Jaaneguiiha fahigovaro imino momoonijino iicanohachuta famoovaacoro imino momooniqui, imi janaanici miyaavogofañodi iicamo monahabomico imino momooniqui.

Afagoono, Niinohiimaa Iicanoco Pablo Inoro Acaatinicuuno.

¹¹ Memeeeci cono noono tyigabaje jino amiihaidi tahuseri caatinihi.

¹² Amiihaico meehe quiticiguiinovii ificuunoco iimeguehicamo moonihicahi, jilli miyaminaa diitoco iimeguequi, bu jaamoco miiijoho Cristo guijeve imohohalliti jiihevetimo.

¹³ Jaarumo diito meehe quiticiguiinovii icarumo tajiba onoonoco imino moonihicatihi. Jaarumo imeguehicahi amiihai tolliro amiihai meeheque miquiticinoco.

Jaamoro tonoti ifiico quehe quehe imooniqui amiihai ifi tolli iicanoco agaajacimoro.

¹⁴ Jaanoti naha uujoho jinehejeti tafiico quehe quehe omooninoco imogotihii, idinoro Mohaivojiiho Jesucristo imohovi iguijeveuneri imo imo icahi.

Miiro Cristo guijeve imohofeenedi uudi paryi jiiinijeoneheje finihinicuuhi. Jaabadiro bu uudi toojiiinije imitico iimeguehicauno finihinicuuhi.

¹⁵ Jaamaño Cristo Jesufaño mihicacuumedi jaaducafutucuutino miquiticinino, miquiticinitino icano sabadiro idinoro naha ajaaducafotono bohono ifiima mihicano.

¹⁶ Jaanegui amiihai sajeebiiima, Moocaani idaasugonoma icano mihica. Amiihai jiiibadi iicanoco momoonimo, bu paryi famooro miyanotiro Moocaani cuumiminaa mihicamo icano.

¹⁷ Jaaneguiiha jisumi imugucuutihi miihaiñooba uco siino itihisunoco. Miiro jino tahalliri iicano tatyujaavono jiiibeguehi uujoho Aivojiiho Jesu jeevivominaafi iicanoco.

¹⁸ Tañahabomi, jaafa paryi amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo imino moonihi. Fine.

EFESIOS

Efeso Cuumiri Iicamedi Pablo Agalluhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani iimogobadi Jesucristo minisuminaafiti icahi. Jaabo uujoho jihaameque caatinihi Moocaanita iicamo Jesucristoco imiyaavogomo Efeso cuumiri iicamedi. ² Jaamo amihai magaayici Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisi imino omooninoco, sajeebico aacinoco icano.

Moocaani Cristofeenedi Iiminoco Aacino.

³ Mihimo Dios Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico, mïro Cristofeenedi mïhaico Moocaani niquejefañoonehejeri imino moonihi. ⁴ Mïro mïhaico Moocaani Cristofañodi icicuuhi sïcjetiro jiniye fiivutinaacaro, aivo imimo mihivativimo diibo imega miicaqui. ⁵ Igaijifeenedi sïcjetiro mïhaico ficuubo, Jesucristofañodi mïhaico iseemeti igaayiciqui ijeebï unuubadi. ⁶ Jaamaño Moocaanico fahijivaro mihimehica hi iimihuse ovosihallivi. Jaano iimihuseri mïhaico imino omoonimaño agaijibo Illima sano mïhai mihicahi. ⁷ Jaamaño ajashutinoco Moocaani gaiji iicanofeenedi Illi mïhaico taajasuhi iguijeveunofeenedi mohimitico ubuusuuboro. ⁸ Jaabo Moocaani mïhaico ajashutinoco igaiji iicanoco ifusuhi fanoovaaco magaajaqui gaajaco aicanofeenedi. ⁹ Jaamaño mïhaico gaajasuubo diibo iimogono agaajarautinoco ijeebïfañodi eesamaaiuboro iinoro omoonijinoco. ¹⁰ Jaano toono ufucu ficabano ifinijino oovovi ñfotodi eetavocafetejino. Jaasumi Moocaani igaijicijibo Cristo tajibaguino, paryi fanoovaaco niquejefaño iicanehejeque, paryi jinijehalliri iicanehejeque icano.

¹¹ Jaamo Cristofañodi mihicamaño sïcjetiro mïhaico Moocaani icuboro ficuuhi ufucu diibo aacjinoti magaayiciqui, Moocaani ijeebï iimogobadi fanoovaaco omoonimaño. ¹² Jilli mooniubo mïhai iticoni Cristoco mimiyaavogomo Moocaanico mihimequi fanoova imihallivi. ¹³ Jaabadiro bu amihai taajasujibogoco muguubuusumi Cristoco mimiyaavuguumo diibojaagovi miminifutucuuhi. Moocaanitaro miicaqui Igaijaco aciji unuubofeenedi Moocaani amihafaño igaajataco ficucuuhi. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño iicacumaño ufucu Moocaani mïhaico aacinoco magaayiciji ufucu niquejefaño mufuucuudi. Jaabo Moocaanico sihidi ejeevanohallivi mihimequi.

Pablo Miyaavogominaaguiha Moocaanico Gaajaco Dilluhi.

¹⁵ Jaaneguiha uujoho, Aivojibo Jesuco amihai mimiyaavogonoti, bu Moocaanita iicamoco magajinoti icano uguubuuboro ¹⁶ suufenihicatïhi amihaihallivi Moocaanico iimoobo, diiboma fahijivaro ihiimaano ticovocivi, ¹⁷ iimino Moocaanico dilluhicahi, Mohaivojibo Jesucristo Caanico, amihai gaajaco ihaciqui. Jaamo Moocaani ijibogonoco imino magaajahi. ¹⁸ Tolliro bu Moocaanico dilluhi amihai esamaajeque foovono iminiyuqui. Jaamo imino magaajahi toonoco meteemehicanoguiha amihai ucuuhuvanoco, tolliro bu aivo sihidi iimino busumijeque Moocaani ita iicamoco aacjinoco magaajahi icano. ¹⁹ Guiraacanino imitya, aivo niqueuebavi ñfotoratino. Jaano toono mitya mïhai diiboco mimiyaavogomofañodi dudicamaaño. Jaano tomityaco Moocaani ifusuuhi sihidi sefano ²⁰ Cristoco guijevefañoti ubuheetesuuboro imiyanaagonovi

casihacuubo niquejefañó. ²¹ Fanoo aivoji janaanici, fanootajiba iiji janaanici, fanoomitya janaanici, fanoovaro jiijehallivi iicano aivoji janaanici icano, jisumi iicano janaanici, ufucu icajino janaanici icano iicaqui. ²² Paryi fanoovaaco Cristoguinoví ficuubo. Tolliro bu Moocaani iijaminaaguiiha Cristoco aciubo diito nigaibadi iicaqui. ²³ Jaanoti miihai Moocaani iijaminaa Cristo ifibadi mihicahi. Jaamo miihai ifiinofañó Cristo gahafehi. Jaabo fanoovaaco eheetavooboro fahigovavi icaabo.

2

Moocaani Gaijiri Mataajano.

¹ Miiro Moocaani Cristofeenedi amiihaico fiivoco acihi amiihai imitifaño muchuumucuurumoco. ² Jaamo jijeonocoro momoonihicauhi niqueje feenesituo aivojibo iimitino gaija iimogonocoro. Jaabo diibo quehecusuhicahi Moocaani onoonoco: Jii, nootimo iicahicamoco. ³ Jaabadiro bu paryi miihai iticoni tolliro mihicahicauhi mofi iimogonocoro momoonihicauhi, toono onoobadi meheetavehicaumaño, bu mohesamaaje onoobadiro momoonihicauhi icano. Jaamaño, saatoho icabadiro, ñihicuno idaasuno Moocaani omoonijinofañó mihicauhi. ⁴ Jaarunofañó Moocaani miihaico idaasugono aivo ajashutihi. Jaamaño miihaico sihidi agaijuroboro, ⁵ Cristofeenedi miihaico fiivoco aciubo, mohimitifaño muchuumucuurumoco. Jaabo Moocaani imihuseri amiihaico taajasucuuhi. ⁶ Miiro diibo Moocaani miihaico sano Cristo Jesuma buheetesucuuhi. Jaaboro miihaico sano diibo cojivi niquejefañó casihacujibo. ⁷ Jilli moonibo ajashutino miihaico agaijinoco ufucu ihifusuqui Cristo Jesufañodi miihaico iimihuseque aacihicanoco. ⁸ Miiro Moocaani gaijiri amiihai mataajacuuhi mimiyaavogonofeenedi. Jaano jino amiihairyo meheetavono icatino. Jilli Moocaani amiihaico aacino. ⁹ Miihairyo siinoco meheetavono jaadaco magaayicino icatino. Jaano jeevari miijoho toonoti ifico quehe quehe eesicinijiruno. ¹⁰ Miiro Moocaani fiivusutamó miihai Cristo Jesufeneedi miihaico fiivusuubo iiminonocoro momooniqui sicijetiro Moocaani eheetavucuunoco imino momooniqui.

Cristofañodi Sajeebii Mihicano.

¹¹ Jaaneguiiha mehesafoto iticoni mihicahicaunoco. Amiihai judiomí cumioto mihicautihi. Jaamaño judiomí gaifiico iimeeheque iquiticifimoro ifiicoro: Miihai miquiticinimo, neefihi. Jaamoro amiihaico iquiticiratimo, neehicahi. ¹² Tusumi naha amiihai Cristoma machahaumaño israelmi cuumiti buhigovi mihicauhi, Moocaani unuuboro aaciguunoco gaajatimo, jiijehalliri mihicahicauhi jinehejebaco esicinitimo, Moocaanibama chahamo icano. ¹³ Jaarumo jisumi Cristo Jesuma mihicacumaño iticoni tehesino mihicaurumo fiitino mihicacuuhi Cristo iguijeveubo tiijohofañodi. ¹⁴ Miiro Cristo sajeebii miihaico omoonibo. Jaabo saacuumiro eetavehi judiomíma judiomí iicaticuumico, fagajityigaba iicano diitoco udugaacunoro iminaanisuhicaunoco ifinisucuboro. ¹⁵ Jaabo Cristo ifivi finisucuuhi judiomí tajiba eneehicanoco. Jaaboro tuucuumicico saacuumiro eetavucuubo diibofañoro iicaqui. Jilli sajeebii icaco eetavuubo. ¹⁶ Tuucuumicico iminaanisuhicaunoco Cristo imohohallivi iguijeveuneri finisucuuhi. Jaaboro tuucuumicico Moocaanima sajeebii ficuubo saacuumiro tuucuumicico eheetavuuboro.

¹⁷ Cristo asaaboro famocoro imibogo sajeebiiico aacino jibogoco jibuguuhi, amiihai tehesino mihicaurumoco, bu judiomí fiitino iicaurumoco icano. ¹⁸ Jaamaño Cristofeenedi Sagaijariro Moocaanjaagovi mifitivehi

judiomi mihicarumo, bu judiomi iicatirumo icano. ¹⁹ Jaamaño amihai jisumi siicumiotobadi mihicacuutih, icaminaatiro mihicacuui, Moocaanita iicamo iicabadiro mihicacuui, Moocaani yotorucu. ²⁰ Miyaminaa iijaco imitoohacijehallivi eheetavonicibadi, Moocaani imitoonohallivi amihai ficuui iminisuminaa, bu ihiimaaminaa icamo ijibugucuunohallivi. Jaabo Jesucristo tooja imiyahacibadi iicaabo. ²¹ Jaabohallivi momiyaavogo imino ifeequi. Jaamo mihai mimiyaavogomo Moocaani iijabadi mihicahi. Diibediro imino mihicahi Aivojibofañodi. ²² Jaabadiro bu amihai Cristoma magataacinofeenedi paryi saatothoma famoomaryo sano magataacini. Jaamo sajaabadiro Moocaani iijaminaati miicaqui. Jaamofaño Moocaani Gaija iicaqui.

3

Pablo Judiomi Icatimocoro Jibeguehi.

(Col 1.24-27)

¹ Jilliti uujoho Pablo amihai jibeguehi Cristo Jesu jibogoco amihai judiomi mihicatimoco. Jaanohalliti civojafaño icahi. ² Amihairyo magaaacuui uco iimihuseri Moocaani amihai guuiha taajasujibogoco atajibahinoco. ³ Jaabo Moocaani agaajarautinoco uco ifusuuboro gaajasuhi toonoti amihaidi jihaamefaño midino unuucubadi. ⁴ Jaanoco memecidi magaaajaji uujoho Cristono agaajarautinoco agaajanoco. ⁵ Jino agaajarautinoco sicije cayaatyobaco agaajasuutinoco, jisumi Moocaani Igaijafenedi gaajasuhi iminisuminaaco, ihiimaaminaaco icano. ⁶ Jino toono agaajarautino: Jesucristo taajasujibogofeenedi judiomi iicatirumo, bu gaayiciji judiomico aacijinoti saafi ifiotoro mihicamaño magaaayiciji Moocaani Cristo Jesufañodi aaciguunoco. ⁷ Toono jibegueguiha uujoho icicafutuui Moocaani mitya toonoco ticovono uco aacimaño. ⁸ Jaabo uujoho Moocaanita iicamoti aivo famooguiinovi iicaabo janaanici guinovi uujoho icaabo. Jaaruuboco uco acibo judiomi iicatimoco jibeguequi taajasujibogoco aivo ohoovoratio Cristo busumijeti. ⁹ Amihai gaajasuqui Moocaani fanoova fiivusuminaafi esamaajeque sicijetiro iicauno agaajarautinoco. ¹⁰ Jilli icano jaanoco jisumi Moocaanico imiyaavogomofeenedi paryi niquejefaño iicano aivojito, bu tajibaminaa icamo igaaajiqui, paryi Moocaani sihididi agaajanoco. ¹¹ Jilli Moocaani mooniui sahijitiro eesamaaicuunoco Mohaivojibo Jesucristofeenedi. ¹² Jaamaño Cristofañodi iguitimoro Moocaanijaagovi mifitivehi nucufeguetimo diiboco mimiyaavogonofeenedi. ¹³ Jaaneguiha amihai neehi: Mejeevesudino, jilli uujoho idasuno amihaihalliti icarunaaca. Jilli uujoho iicano, amihai miyaamo mihicanoco nuusui.

Cristo Mihai Agaijino.

¹⁴ Jaaneguiha uujoho Mohaivojibo Jesucristo Caaniguiinovi memivehichi, ¹⁵ diiboti saamo paryi cuumiminaa jinihalliri iicamo, paryi niquejefaño iicamo icano. ¹⁶ Jaaneguiha Moocaanico uujoho amihai guuiha dilluhi; iimi busumijeti mityaco, sefaco icano amihai ihaciqui Igaijari amihai jeebifaño, ¹⁷ bu Cristo amihai jeebifaño iicaqui diiboco mimiyaavogonofeenedi amihai gaiji sefano Moocaanifaño ibacocoovaqui. ¹⁸ Jaamo famooro miyaavogominaama magaaajahi, ajashutino Cristo gaiji iguiraanoco tehesino ofocinoco, afaicuvanoco, acaamovonoco icano. ¹⁹ Amihai neehi: Jaamo toono Cristo gaijico magaaajahi, amihai ifinofaño gatyuuci Moocaani igahafequi. Jaarunofaño aivo ufucuro mihifetejitirahi fanocoro Moocaani gaijico magaaajamo.

²⁰ Jaaneguiiha Moocaanico mihimo miihai midillunoco mehesicinino janaaniciivi eetavoobo, imitya mofifaño iicanofeenedi. ²¹ Jaaboco mihimo diibo iijaminaa Cristo Jesufeneedi fahijivaro ufucuro finitino. Fine.

4

Moocaani Gaijafeneedi Sano Magataacinihi.

¹ Jaaneguiiha jino uujoho, Aivojiiho Cristohalliti civojafaño iicaabo, amiihaico neehi: Iminoro mihica Moocaani amiihaico iicicuumo. ² Siicuno amiihai jeebico momooni, imihusene mihica, fanoovaaco fahigovavi ma-jaabicicasi magaijicasimoro mequehecu. ³ Jaamo Moocaani Gaija amiihaico aamusuneri sabadiro mihicahi, sajeebii ica amiihaico agataacunofaño. ⁴ Saafiho, Sagaijaro icano icahi. Jaabadiro oono meteemehicano sanooro iicabadi tooneguiiha Moocaani amiihaico ucuuhuvano. ⁵ Saafiho Aivojiiho, sanooro miyaavogo, sanooro niti, ⁶ saafiho Dios Moocaani famoocaanico iicaabo icano. Jaabo famoohalliviro icahi, famoofaño diro iicaabo, fahigova fanoovafaño iicaabo icano.

⁷ Jaaboti miihaico iimihuseti acihi Cristo miihaico aaciuno ticovovi. ⁸ Jaamaño Caatinihaamefaño jilli noono: Caamo niquejefaño ufuubo satyuuhi ajashutimo civojaminaaco. Jaaboro miyaminaaco aciibo fanoovaaco, noonoro.

⁹ Jaano toono: Caamo niquejefaño fuubo, onono, ¿milli eneejiruno? Miiro jilli eneejiruno: Iticoni niituubo jiinije dojbavi aivo faicuvano ¹⁰ diiboro jiinije dojbavi eeguejeubo, bu caamo niquejefaño fuuhi, iimihifiri paryi fanoovaaco igahafusuqui. ¹¹ Jaabo fanoovaaco famoovaacoro acihi saatohoco aciubo Moocaani minisuminaa iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo taajasujiihogoco jiihogomoro efeejimoco. Jaanoti saatohoco aciubo Moocaani iijaminaa toomominaati iicajimoco. Jaanoti saatohoco aciubo jiihogominaati iicajimoco icano. ¹² Jilli imibachuubo ita iicamoco, ijeecivominaa idudicamaajeque eheetavejimoco, Cristo ifi ujusibadi diiboco imiyaavogomoco ijusisuqui ¹³ famooro mihifetequi sano miyaavogofaño, bu Moocaani Achi gaajafaño icano. Tolliti imino mujusiji miguirateji Cristo ifiidino. ¹⁴ Jaadi seemebadi mihicacuujitihii sibogoguiinodi agaajacuunoco ejeevesunicimobadi, sita iimitimo miihaico abañimoro iimitino jiihaijaagovi asatyonoco mimiyaavugucuujitihii. ¹⁵ Jilli miyaanocoro mihiimaamoro magaijicasi. Jaamo mujusihii Cristo mitya ticovovi, diibo Moocaani iijaminaa Aivojiiho inigaibadi iicaabodimo miicaqui. ¹⁶ Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo imino igaiyicisui. Tolliro bu paryi miihai imino Moocaani iimogobadi meheetavomoro fahigova mahamusucasihii. Jaaneri paryi Moocaani iijaminaa imino iicamoro ijusiqui gaijima guiraatonoro.

Cristofaño di Bohono Ifima Mihicano.

¹⁷ Jaanegui jino amiihaico miyaano iicanoco onooboro jiibeguehi Mo- haivojiiho momofeenedi: Siino mihicacuujirahana Moocaanico agaajatimo iicanicibadi, diito imihiiho esamaaje onoobadiro icahicamo. ¹⁸ Jaamoco ihesamaaje civono minifutucuui. Jaamo Moocaaniti asaano fiivoma chahahi aivo gaajatimo ucuhufojeebiihaño. ¹⁹ Inucufeguema achahacumaño iimitinoono imogocoro ifico acimo. Jaamoro fanoova imitico imo imo moonimo. ²⁰ Jaanoti amiihai tolli Cristoti magaajahinitihii. ²¹⁻²² Diibofaño miyaano iicabadi, miyaano diiboti muguubuhinihachiiji, bu miyaano di- iboti magaajahinihachiiji icano, amiihai eedeehifi imitiri utuucicu ifico mejeevesucu imiti abañihicahifico. ²³ Amiihai jeebico, esamaajeque icano

bohofiti miminiyu ²⁴ bohoboti siino miminifoto Moocaani iimogooboro eheetavobadi. Jaanofeenedi mihifusu miyaano ifico, iticovono ifico, aivo iimino ifico icano.

²⁵ Jaamoro sicamañoooco siino mihiimaacuudino. Famooro sitaama miyaanocoro mihiimaa miiro famooro miihai saafi ifiotoro.

²⁶ Misifiraturumo janaanici imitico mihicidino, bu amiihai icajisucoguenene mificuudino. ²⁷ Toonofañodi ijico amiihai ififaño mijihacusudino.

²⁸ Ananivahicaubo siino nanivacuudino. Jilliro dudicamaaje. Jaabo ududicamaajeberede idicinoti ucuujivaachumoco daacihii.

²⁹ Iimitino iimaaco mihiimaadino iiminocoro mihiimaa miyaavogoco ujisuno iimaaco, jaanoco uguubumoco imino imooniqui. ³⁰ Moocaani Gaijaco mihidaasuvusudino. Diiberi amiihaico, Moocaanita miicaqui ihoovoco ificuumaño amiihaico atajajufucuu iicadi, mihicicafetequi.

³¹ Fanoova ibacasiti buhigovi miminifoto, bu sifiratoti, sitaaco miihbamo mocoovadiivonoti, sitaaco aivonoono monoonoti, fanoova imititi icano buhigovi miminifoto. ³² Tolli icatimoro imino mihica fahigova mihidaasugocasi. Fahigovavi amiihai ibacasico mihimibachucasi, amiihaico Moocaani Cristofeenedi amiihai imitico iimibachucubadi.

5

Jilli Moocaani Seeme Mihicamo Mihicahi.

¹ Miiro amiihai Moocaani seeme agaijimo. Jaamo diibo iicabadiro mihica. ² Gaijima mihica, oono Cristo miihaico agaijiboro mohallivi aacifafutuuboro guijeveubo asico agaicaumoro Moocaanico ejeecivono imono usuhicaubadi Moocaanidi aivo imino.

³ Jaamaño amiihai Moocaanitaro mihicacumaño ajashuno amiihaifeenevi miguiyicicuudino gaigoomima ica iimaaco, bu siomo imitibaco, bu fanoova imogo imitibaco icano. ⁴ Munuucuudino unucufesuno iimaaco, bu sicamañehejeque, bañifiranehejeque icano, imino iicamo tolli icatatihi. Jilliro Moocaanico mihimo fanoovahallivi. ⁵ Jaanoti saatoho fanoovaaco iimogomo jihovo caanimico ejeecivefimobadiro jeevahi, saatoho jahisihijedi gaigoomima iicafimo, bu fanoova imitico omoonino icano Cristo Moocaani icamisi aivojifaño, efeejitinoco amiihairyo magaajacuui. ⁶ Amiihaico sita bañidino ibañifira iimaari, toneheje imitihalliti Moocaani ñihicuneri idaasuno mooniji diiboco uguubuhicatimoco. ⁷ Jaaneguiha amiihai diitojaagodi toonofañodi mihicadino.

⁸ Iticoni naha amiihai civonoguiino mihicabadi mihicahicauhi Moocaanico magaajautisumi. Jaarumo jisumi seseehi mihicacuui Aivojibo Cristoma mihicacumaño. Jaanegui seseehi iicamobadi mihica. ⁹ Miiro seseehigo iicamo imihusehi, miyaanoco iimaamo, bu iticovo ifima icamo icano. ¹⁰ Magaaja cono Aivojiboco imo imo omooninoco. ¹¹ Mihifono ifijaagodi mihicajirahana; civonoguiino iicamo omoonifinoco. Jaanoco jilliro eseseehigoviro miminiyu. ¹² Aivo nucufesuno diito toovono eetavonehejeti mihiimaano. ¹³ Jaaruno paryi fanoovaaco seseene aachicicuuno foovohi icafihii, sese fanoovaaco aatyimesufimaño. ¹⁴ Jaamaño jilli noono:

Hiyoho Moocaanico uguubutibo cigarama iicaabobadi idiicaabo, deesicini. Jaaboro Moocaanico agaajatimo uchuumucuumobadi iicamofeeneti sihigovi diica. Jaadi ico Cristo gaajasuji, noonoro.

15 Jaaneguiiha imino mehesicini amiihai icaco, agaajatimo icabadiro mihicadino, agaajamo icabadiro mihica. 16 Jifucuje iminootihi. Jaaneguiiha ifafucuvaaco sicamañovi mafatyusudino. 17 Jaanegui fine jihovotobadi mihicano, magaaja conooco Mohaivojiiibo Moocaani iimogonoco. 18 Guiriicabobaco meheetavedino toono miiinoco imitasuno. Jilliro Moocaani Gaijari amiihai jeebiiico magahafusu. 19 Fahigova imono midillucasi Moocaani masinoco mamasiva paryi amiihai jeebiiinofañodi, Mohaivojiiiboco mihimo, masivamoro. 20 Fahiijivaro Moocanico fanoovahallivi mihimo Mohaivojiiibo Jesucristo momofeenedi.

21 Fahigovavi sifi guinovvi miminifotocasi Moocanico mobocigomoro.

Jilli Miyaavogominaa Iijaminaama Iicano.

22 Gaigoomi amiihai tajemi iijiguiinovvi miminifoto Mohaivojiiibo iijiguiinovvi mihicabadi. 23 Miiro aiji mogai aivojiiibo inigaibadi, onoo Cristo Moocaani iijaminaa Aivojiiibo inigai icabadi iicaabo. Miiro monigai onoobadi meheetavonichi. Jaabo bu Cristo, Moocaani iijaminaa Taajasuminaafi. 24 Jaanegui onoo Cristo mityaguiino Moocaani iijaminaa icabadiro, gaigoomi amiihai tajemi mityaguiinovvi fanoovavi miminifoto.

25 Jaabadiro bu amiihai taabamico magaiji onoo Cristo Moocaani iijaminaaco agaijiiuboro diitohallivi ifiico aciiubo. 26 Jaamaño jilli mooniiuhi diitoco iimibachuuboro ijeevadi ificuuqui, inifaihuri, itaajasujiiibegueri icano ifilluuboro, 27 iimino iijaminaati ihimefeenevvi ificuuqui, imihinibama ichahaqui, ajashunogayii añahiicinimañobama ichahaqui icano, ajashuno tobadi iicanobama chahamo iicaqui, jilli imimo ijeevadi diibedi ificucafetequi. 28 Jaabadi amiihai taabamico magaiji amiihai ifiico magaijiiibadiro. Mogaico agaijiiibo ifiico gaijiihi. 29 Miiro cajaanoyoba ifiico ijiiheguemeba chahahi. Jilliro amachusumoro imino toomomo. Jaabadiro Cristo mooniihi Moocaani iijaminaaco, 30 miihai diibo ifibadi mihicamaño.* toofioto diibo uucu, diibo baci icano, onoonoco. 31 Miiro Caatiniihaamefaño noonoo: Jilli iicamaño gaifi caanico, seejico icano jeevesuji mogaima sano igataavequi. Jaamisi saafiirucuji, noonoro. 32 Jino aivo sihidi ejeevanoco miyaminaa gaajatiihica. Jaanoco bu uujoho jiiibegueji jilli eneejiruno neeji: Jino miyaano gaifi mogaico ataabavasumi iicanicibadi mihica. Jaanoro bu Cristo Moocaani iijaminaaco ataabavaabobadi iicanoti noonoo.† 33 Jaaneguiiha famooro amiihai, amiihai taabamico magaiji miiino ificoro magaijiiicibadi, bu jaabadiro gaigoomi amiihai tajemico mobocigo icano.

6

1 Seeme amiihai caanimico: Jii, monoo Cristofeenedi jino aivo iimino. 2 Jino aivo tajiiiba aivo iticoniono aacigonoma iicano: Diicaani, diiseeji, icamisico bocigo. 3 Jaabo imino diicahi, bu jaabo gueenene jiiinjehalliri diicahi icano, noonoro.

4 Jaabadiro bu amiihai caanimi amiihai seemeque misifiiratusudino. Jilliro fajiiinimoro mujusisu jiiibogomoro Aivojiiibo Cristoco imiyaaveguequi.

5 Jaabadiro bu amiihai jeecevominaa, amiihai aivojitoco: Jii, monoo jiiijehallivi mihicanohachuta, bocigomoro, ñiihicugomoro, miyanotiro Cristoco mejeecevomo mihicabadi. 6 Imino mejeecevo, diito amiihaico ihiiifiniciisumiro diito imefeenevvi imimobadi mihicaquiro icatino. Jilli Cristo jeecevominaabadiro mihica, paryi amiihai jeebiiifañodi imino

* 5:30 Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Jaamo miihai † 5:32 Griego iijiri ficuumo: Jino aivo sihidi ejeevano agaajaratino. Jino uujoho Cristoditi, Moocaani iijaminaaditi icano, onoonocoro.

meheetavo Moocaani iimogobadi. ⁷ Imo imo amiihai dudicamaajeque meheetavo, miyaminaaco mihicabadi icatino. Jilli Mohaivojiiho Moocaanico mejeecivono iicabadi. ⁸ Amiihairo magaajacuui famooro iiminoco meheetavono jaadaco, jaabadiro Aivojiihoboti magaayicijinoco jijovoto icarumo, bu jijovoto icatirumo icano.

⁹ Jaabadiro bu amiihai diito aivojito, tobadiro bu diitoma mihica, diitoco aamigotimo. Mehesafoto diitobadiro bu amiihai Aivojiiho niqiejefano iicaaboguiinov mihicahi. Jaabo miyaminaaco dugaacutihi.

Moocaani Moonicasi Gaachehuno.

¹⁰ Tañahabomi, jaaneguiiha quehecuno miminifoto Aivojiihobofano, diibo sefa mityari. ¹¹ Mijicamaaje Moocaani moonicasi gaachehunofano. Jaamo quehecuno mihicahi iji amiihaico abañijiruneguiiha. ¹² Miiro ihuucuma, itiihohoma icano, miyaminaama mahamocasihi, imiti gaijami mityama momoonicasihi, caamo jisituo gaijama, icivo jiihije aivojitoma, jisumi jiihallivi atajiihamoma icano. ¹³ Jaaneguiiha mijicamaaje paryi Moocaani moonicasi gaachehunoco. Jaamo majaabicihi iimitifucu iicasumi. Jaamo toono afatyoodi quehecuno mihicahi. ¹⁴ Amiihaifeenebeti miyaanoco misiyaavo niivigai meeheque mihicanicibadi, miya iijiri amiihai feeyijeque mafabaacu amocasiminaafi kuhufeneri ifeeyijehallidi ijicafetefibadi, ¹⁵ mihimibaivomo mijiihobeguehi sajeebiiico aacino jiihobogoco amocasiminaafi iimibaivoobo itiihaipaajeque ijicafotonicibadi. ¹⁶ Aivo fanoohalliviro miyaavogoma mihica. Jaamo toono ticovo mafataniivehi iji inisunoti oono amocasiminaa ijagabamaaje bujeque ihusevari ciihigaima icaneri diitoco itiihobunoco ijagabamaaqui asatyonnicibadi. ¹⁷ Taajasuco amiihai nigaihallivi majavuuvo amocasiminaafi jiihigaiño nijegaco ajavuvonnicibadi. Jaamoro Moocaani iijico magaayici aamigabadi iicanoco Moocaani Gaija amiihaico aacino. ¹⁸ Paryi jinooco meheetavo Moocaanima iimaamoro suufenitimo midillu Moocaanico Igaijafenedi. Jaamo paryi jinooco momoonihi mehesicini. Jaamo niinovatotimo mihicahi. Moocaanima mihiimaa famooro miyaavogominaahallivi. ¹⁹ Tahallivi bu tolliro Moocaanima mihiimaa uco Moocaani iimaahiihico ihaciqui, ihiimaasumi quehecuno iimaaboro gaajasuqui agaajaratino taajasujiihobogoco. ²⁰ Miiro uco Moocaani tobogoguiiha agalluubo tobogohalliti civojaminaafiti jino icahi. Jaanegui Moocaanima tahallivi mihiimaa quehecuno jiihobogoco jiihobeguequi.

Niino Iimaa.

²¹ Magaijiiho monahabo Tiquico onoobo Mohaivojiiho dudicamaaje amusuminaafi amiihaico uuditi paryi imino jiihobegueji, bu jisumi eetavonehejete icano. ²² Tooneguiiha diiboco amiihaijaago galluui, amiihaico, jilli miihai mihicahi, ineequi. Jaamo toonofenedi mequehecutehi.

²³ Jaafa Moocaani, Mohaivojiiho Jesucristo icamisi monahabomico acihi sajeebii icaco, gaijico miyaavogoma. ²⁴ Bu jaafa Moocaani imino momoonihi paryi famooro Mohaivojiiho Jesucristoco agaijimoco, milli iicajitino gaijiri.

FILIPENSES

Filipominaadi Acaatinuhaame Civojafañoti Pablo Jihaameque Caatinuhi.

¹ Uujoho Pablo, Timoteo icano Jesucristo jeevominatisi jihaameque macaatinhi paryi monahabomiguiha, bu tolliro Moocaani iija aivojitedi, bu tolliro diito nahaboniminaa diaconomi onoomedi icano. Filipino cuumiri iicamo Moocaanita Jesucristofañodi iicamedi. ² Moocaani Mohaivojibbo Jesucristo icamisi iimihuse, isajeebii icanoma mihica.

Pablo Moocaanima Imaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Amihaiditi fahiiivaro eesafutusumi Moocaanico imehichi amihaihallivi. ⁴ Moocaanima fahiiivaro ihiimaasumi imo imo paryi amihaihallivi dilluhicahi. ⁵ Miuro amihaima sano miyaavogofañõ mihicamoro mijibeguehi miticonunoti jisumihachuta. ⁶ Uujoho imino gaajahi, Moocaani amihai jeebifañõ iimihijico ificuunoco. Jaabo suufenitibo eetavejiibo imino ujusisunohachuta Jesucristo siino jiejhallivi asaadi. ⁷ Imino aivo jilli uujoho amihaiditi eesamaañõ, amihai agaijimañõ, bu tolliro tajaagoti uco Moocaani imino omooninoma mihicamañõ. Jaamañõ uujoho civojafañõ icarunaaca, bu aivojito imega uco asatyurunofañõ jilli diitoco jibegueji taajasujibogoco, bu miyaano iicanoco neeji. ⁸ Moocaani gaajahi amihai uujoho paryi sihidi agaijinoco Jesucristo gaijiri. ⁹ Moocaanico amihaihallivi dilluhicahi amihai gaiji sihidi iguiratequi sihidi gaajama mihicamoro paryi Moocaani agaijbadi sitaaco magaijiqui. ¹⁰ Jaamo magaajahi aivo iiminoco mihicinoco. Jaamo mihinivatino ifiima mihicahi. Jaadi Cristo asaasumi iimitino amihaihallivi chahaji. ¹¹ Jaachiji Jesucristo amihai ifinoco imino eetaveji. Jaamo iiminocoro miguiratusuhi Moocaani sihidi ejeevaaboco magaajasuqui, mihimequi icano.

Pablo Neehi: Jiejhalliri Icanohachuta Cristo Iimogonocoro Moonihi, Noobo.

¹² Tañahabomi, imeguehi magajaanoco uuma jilli iicanofañodi janaanici taajasujibogo jibogocafotonoco. ¹³ Jaamañõ toomominaa paryi tuucumi aivojibbo iijaco etemehicamo, bu sitahaje icamo gaajacuui Cristoti jibeguehicanohalliti uco icivojaaninoco. ¹⁴ Civojafañõ iicaruubo imo imo iicanoco tañahabomi aatyimemere quehecutehi Moocaani jibogoco Aivojibofeenedi iguihitimo jibeguequi.

¹⁵⁻¹⁶ Jaanoti saatoho Cristoti jibeguehicahi uco ijhevemere uuma ihibacasimañõ. Jaamo Cristoti jibeguehicahi jilli imiyaavogomoro icatino. Jilli ifurumo civojafañõ iicaaboco uco janaanici idaasuno imoonisuqui. Jaanoti saatoho miyanotiro jibeguehicahi. ¹⁷ Jaamo uco agaijimore imino moonihicahi, gaajamo uujoho taajasujibogohalliti jineeri iicanoco. ¹⁸ Jaaruno uudi milli icatino. Tolli icarunaaca saatoho miyanotiro jibeguehicahi. Jaanoti saatoho jilli miyaavogotirumo jibeguehicahi. Paryi jaaruno uudi imino Cristoditi jibogono. Jaano uco imo imo moonihi, imi janaanici imo imo icaqui. ¹⁹ Uuro gaajahi paryi tolli fanoova icarunofañoti civojafañoti ihiinejinoco amihai tahallivi Moocaanima mihimaahicanofeenedi, bu Jesucristo Gaija uco aamusunofeenedi icano. ²⁰ Uujoho sihidi iimogooboro esamaahicahi nucufeguetibo icaqui, iguitibo jibeguequi jisumi, fahiijiva iicahicabadiro janaanici Cristo sihidi ejeevanoco fahiiivaro uuvi ihifuvusuqui uujoho iicaabovi, bu iguijevecuudi

icano. ²¹ Uujoho jiijehalliri iicanohachuta Cristo iimogonocoro moonihi. Jaabadiro bu iguijevedi janaanici iiminoco gaayiciji. ²² Jaanegui guijevetiibo icaruva Aivojiiho Jesuguiiha dudicamaajirahi. Jaamaño gaajatihiconooco uujoho iimogonoco. ²³ Uudi tihino toonociti conoocohacho iimogono. Saanaagoobo imeguehicaahi iguijeveneque Cristoma icacuuqui toono aivo uudi iimino. ²⁴ Jaanoti saanaagoobo imeguehicaahi iicanoco toono amiihaiguiiha iimimaño. ²⁵ Jaabo jinooco iimogonoco imino agaajacumaño, gaajahi jiijehallivi amiihaima guenene icajinoco amiihaico amusuqui. Jaamo janaanici mefeeci, bu jaamo janaanici imo imo mihicahi amiihai miyaavogofaño. ²⁶ Jilliti amiihaima uujoho guenene icaji imo imo miicaqui Cristo Jesufaño.

²⁷ Jaanegui amiihai ifiico imino momooni Cristo Jesu jiiibogo onoobadiro miicaqui. Jaaneguiiha amiihaico meeciturunaaca, bu tolliro amiihaiti tehesino icarunaaca sabadiro imeguehi amiihai quehecuno sahigoviro mihicanoco. Bu tolliro imeguehi amiihai miyaavogo taajasujiiibogofañoti asaanhallivi quehecuno mihicano jiiibogoco uguubunoco. ²⁸ Amiihaico amiihai minaa omooninoti mihiguetedino. Toono diito omooninoti foovono magaajahirahi diito ifinijihigo efeejinoco. Jaabadiro bu diito amiihaico omooninoti foovono ifusumo amiihai mataajacuudimoco. Jino amiihai mataajacuuno Moocaaniti asaano. ²⁹ Miuro Cristo amiihaico acihi diiboco mimiyaavogonocoro icatino, tolliro bu amiihaico diibohalliti sita idaasuno omoonijinoco. ³⁰ Amiihai, bu uujoho icano sabadiro idaasunofaño miicaqui. Amiihairyo mahatyimehinicuuhi toonohallivi equehecucafetehinino. Jisumi bu jaamo uuditi muguubuhicahi toonohalliti quehecuno iicaaboro iicanoco.

2

Cristo Iimogobadi Ifiico Iguinonisuno, Bu Sihidi Ejeevasuno Icano.

¹ Jaanegui Cristo amiihaico equehecususuhachiji, diibo gaiji amiihaico ajacusuhachiji, diibo Gaija amiihaima icahachiji, gaijico, idaasugoco icano magaajahachiji, ² uco sihidi imo imo miminiyu famooro sabadiro mihicanofeenedi, gaijifaño sahigo mihicanofeenedi, bu sagaijafeneero, bu sabadiro momooninofeenedi icano. ³ Amiihaiguiiharo momoonidino, bu quehe quehe amiihai ifiico mehesicinimoro momoonidino. Jilli siicuno amiihai jeebico miminiyumoro momooni. Amiihaiti famooro amiihai janaanivi diitoco mejeevasu. ⁴ Paryi amiihai imino mihicajinocoro miguiinedino, sita imino icajinocoro miguiino.

⁵ Amiihaifaño mificu, Cristo Jesu esamaaje iicaubadi iicanoco. ⁶ Miuro diibo Moocaani ifiima icauruubo Moocaanibadi iicanoco gaijutiiho ⁷ uufocovi ficuubo iino iicaurunoco. Jaaboro jeevivominaafi ifibadiro ifiico miniyuuhi ifivovaunofeenedi. ⁸ Jaabo miyaminaafi ifibadi iicaaboro ifiico guinoviniiniyuubo ejenaautimaño guijevafaño fuubo. Jaamaño guijeve imohobujehallivi guijeveubo. ⁹ Jaamaño Moocaani diiboco acihi janaanici allinoocivi bocico, bu fanoohallinoocivi sihidi ejeevano momoco aciubo icano. ¹⁰ Jaamo ufucu Jesu momoco muguubumoro mememuivequi paryicino niquejefaño iicamo, jiiinjehalliri iicamo, bu jiiinjeguiino iicamo icano. ¹¹ Jaamo famooro Jesuco magaajamoro: Jesucristo Mohaivojiiho, meneequi, Dios Moocaani obocicafetejineguiiha.*

Cristota Jiiinjehallivi Aachicinobadi Iicamo.

* 2:11 (Apocalipsis 5.13-14)

¹² Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amihaima iicasumi uco: Jii, me-
neehicabadiro jisumi uco: Jii, monoo tehesino icaruuboco. Amihaico
ataajasunofaño mududicamaaje. Amihai jeebico siccuno miminiyumoro
ihicunoguiinoro mihica. ¹³ Miuro Moocaani amihai acihicahi iimine-
heje imogoco. Jaaboro amihai amusuhicaabo meheetavequi diibo jeebi
iimogobadi.

¹⁴ Paryi fanoovaaco imino meheetavo gaiquirari canifobamaaitimo, bu
jenaautimo icano. ¹⁵ Amihai mihaiñooba amihai imitico atyimejitih.
Jilliro iimitino jihovotobadi icano miyaminaafeenevi Moocaani seemetiro
mihica. Amihai diitofeenevi imino mihicaneri mahachicini, meeciri
icivono jinijehallivi aachicinicibadi. ¹⁶ Fiivo jibogoco masatyonofeenedi
tolliro uujoho Cristo asaasumi imo imo icaji amihaiti, sicamañovi
ijibeguehicañomaño, bu sicamañovi tadyudicamaaje ofootimaño icano.
¹⁷ Bu tafico guijenisujirahi amihai miyaavogofeenedi Moocanico
mejecivonoco ifutusujirahi. Jaaneri uujoho imono icahi. Jaanoco paryi
amihaima uujoho dugaacuhi. ¹⁸ Amihai bu tolliro imo imo mihica. Jaamoro
uujoho imo imo iicanofañodi mihica.

Timoteo, Epafrodito Icamisico Pablo Agalluuno.

¹⁹ Aivojibo Jesu iimogohachiji Timoteoco goovano galluji amihai
imeecitequi. Jaabo amihaiditi uhuumiibo uco ijibogonoco uguubuuboro
imo imo icacui. ²⁰ Uuma chahamo saato uujoho eesamaibadi
eesamaaimo, bu chahamo saato miyanotiro amihai imino mihicajinoco
aivo iimogomo. ²¹ Famoro imeguehicañi ificoro imino omooninoco. Jaamo
imogotimo Cristo Jesuguiiha imino omooninoco. ²² Jaanoti amihairyo
magaajacuhi Timoteo iimihuseque ifusuhicanoco, jaabo caanico illi
aamusunicibadi uco amusuhicaabo taajasujibogoco ijibeguehicaaboco.
²³ Jaaneguiiha millihacho uco omooninoco agaajacudi diiboco amihaijaago
galluui amihai imeecitequi. ²⁴ Jaabadiro bu Aivojibo Jesufeneedi
esicinihi uujoho bu amihai goovano emeecitejinoco.

²⁵ Tolliro bu aivo uudi imino monahabo Epafrodito onooboco amihaijaago
agalluuno, tadyudicamaajeque, tajibogoco icano uco anahabonihicaaboco
amihairyo uco ihamusuqui magalluuhiniboco. ²⁶ Jaabo imogoobo
amihai aatyimeneque guiraano idasuvehinibo diibo iguihuvaunoco
amihai muguubuhinnoti. ²⁷ Miyaano guihuvahinibo guijevehinicuruubo.
Jaaruuboco Moocaani idasuguehinihi, diibocoro icahinitino, tollirehini
bu uco. Jino idasuno icano diibo iguijevehinineri janaanici idasuno
icajiruneguiiha. ²⁸ Jaaneguiiha imeguehi diiboco agalluunoco. Jaamo
siino diiboco maatyimemere imo imo mihicahi, toonoti uujoho sihid
idasuno icatibo icacui. ²⁹ Jaanegui imo imo diiboco magaayici
Aivojiboco mimiyaavogonofeenedi monahabo icamaño. Jaanegui
fahijivaro mobocigusuhica diibobadi icamehejeque. ³⁰ Jaabo Cristoco
ejecivonofañodi iguijeveruubo miyaminaa agaicaaujirunoti iiguitimaño
uco amusuubo amihai uco mahamusujitirunoti.

3

Miyaano Iticovono Ica.

¹ Jaaneguiiha tañahabomi Mohaivojiboco mimiyaavogomo, imo imo mi-
hica. Jaamaño uudi gaiquiveechutino sano ivicoro amihaidi acaatinino
amihai imino ificuuqui. ² Mehesicini jicumibadi icamoti, iimitinoco
omoonihicamo iimehequere iquitihicamo judiomiditi. ³ Jaanoti mihai
miyanotiro mojeebifañodi Moocanico mejecivehicamo. Jaamaño imo imo

mihicahi Cristo Jesuta mihicamaño. Jaamaño moficoro macahacisujitirahi. ⁴ Uujoho naa tafico acahacisujiruubo, mihaiñooba tajanaanici tonehejeque eetavejirumo chahahi. ⁵ Miro uco judiomiooboco tameeheque quiticiumo ifiivuunoti sahuse juugahuseti mifucuci, safucu idino icauboco. Miro uujoho israelmioobo, Benjamin cuumioobo. Uujoho ifiivuunotiro hebreomioobo, hebreomiotisi seemene. Jaabo uujoho fariseo. Jaamaño judiomiooobaco imino miyaavuguuhi. ⁶ Jaanohalliti iicaaboro Jesujaagodi iicamoco idaasuno moonihicauhi, tajiba onoobadi imino iicahicamaño. Jaamaño mihaiñooba uutii millii neehicautihi. ⁷ Jaano jino uudi iticoni sihidii aivo miyaano iicahicauruno jisumi uudi sihidii jeevacutiihi Cristomaryo icacuuqui. ⁸ Jaamaño paryicino fanoovaaco jeevesucuhi, toono janaanici iicanoco Cristo Jesu Tahaivojiboco agaajacumaño. Cristoguiinodi paryi fanoovaaco ejeevesucuunoco jihovonobadi esicinicuuhi Cristoco agaayiciboro diibomaryo icacuuqui. ⁹ Moise tajibanofañodi iticovono ifiima icacutibo icaqui. Jilli Moocaani uco igaayiciqui Cristoco imiyaavogonofenedi. Miro Moocaani imiyaavogomoco gaayicihii. ¹⁰ Uujoho imeguehi Cristoco agaajanoco, bu diibo ubuheeteuno mityama icaqui, tolliro bu diibo idaasuno iicaubadi icaqui, bu diibo iguitiboro iguijeveubadi gui-jevequi, ¹¹ diibo guijevafañoti siino ubuheeteubadi buheetequi icano.

Niquejefaño Efeejimo Jilli Jisumi Icahi.

¹² Paryi tonehejevi ifutucuui, bu aivo imicuuhi onoonoco imogotiihi. Jilli gamicinihi ofoobo toonovi ifetequi Cristo Jesu iticoni uco iciumaño. ¹³ Tañahabomi: Uujoho toonovi imino ifutucuui, nootiihi. Dojicuvii iminifotonoco iimogotiboro sefaquifetehi tahimega iicanovi ifetequi, ¹⁴ niquevevi ifetequi sefano moonihii ijaadaco gaayiciqui. Tooneguiiha Moocaani mihaiico niquejefaño cuuhuvahi Cristo Jesufañodi.

¹⁵ Paryi famooro imino mimiyaavugucuumo sabadiro mehesicinicuuhi. Jaanoti siibadiro mehesicinihachii, Moocaani amihaiico tolliro gaajasuji. ¹⁶ Jaanoti oono mihifutucuunofañoro masii sabadiro quehecuno mihicacuuqui.

¹⁷ Tañahabomi, jino uujoho iicabadiro mihica. Jaamo maatyimemere magaaaja, ¿naa mihjoho imino amihaiico monoobadi icahi? ¹⁸ Fahiijivaro amihaiico neehicacuuhi. Jaarunoco bu siino jino neehi taaboro. Ajashutimo icahi Cristo imohohallivi iguijeveubo jibogoco jheguemere iicamo. Jaamo ufucu finiji. ¹⁹ Jaamo Moocaanico caanivahicatihii. Jilli ifi iimogonocoro moonihicamo. Unucufeguejirunoco nucufeguetimoro: Aivo sihidii mimitiyahi, noomo. Jilli jiinjehallionocoro esamaaimo icano. ²⁰ Jaanoti naha mihai niqueje cuumiminaa, tahigoti Motaajasuminaafi Aivojibo Jesucristo asaajiboco meteemehicahi. ²¹ Diibo mihaiico mohimiti ifinijino ifiico iimino ifiiti miniiyujii. Jaabo diibo ifi ovosibadi iicaqui, imityari tolli moonijiibo paryi jiinjijeque iguiinonijino mityari.

4

Aivojibofaño Imo Imo Mihica.

¹ Jaaneguiiha agaijimo tañahabomi, amihaiico sihidii aivo aatyimeguehicamo, amihaii tahimohica, tadyudicamaaje jaada mihicamo, agaijimo quehecuno Aivojibofaño mihica.

² Evodia onoogo, Sintique onoogo icamifeque neehi: Sabadiro miminifoto Aivojibofañodi. ³ Bu hijoho tadyudicamaaje nahaboniminaafico neehi: Diitifeque daamusu. Miro diitife sihidii jenaano dudicamaaiuhi uuma,

taajasujibogoco ijibuguuboma, tolliro Clemente onooboma, bu saatoho sano uuma ududicamaaiumoma icano. Jaamo momono niquejefañõ fiivo-haamefañõ caatinicinicuuhi.

⁴ Jaaneguiha Aivojibofañõ imo imo mihica. Siino bu neehi: Imono mihica, ⁵ famoovaro amihai imihuseque igajaqui. Jaanegui mehesicini, Mohaivojibo fiiticuuhi.

⁶ Fanoovati idaasuvotimoro toonohallivi Moocaanima mihimaa. Diibocoro midillu. Jaamoro toonohallivi diiboco mihimo. ⁷ Jaachijji amihai Moocaani isajeebico aciji, miyaminaafi eesicinino janaaniciivi afatyocininoco. Jaano amihai jeebico, bu amihai esamaajeque icano imino teemeji Cristo Jesufañodi.

Iminocoro Mehesamaaje.

⁸ Niinoono jino ijibogono: Tañahabomi, paryi miyaano iicanocoro mehesamaaje: Paryicino minoco obocigusunehejeque, paryicino iticovonehejeque, idicutinehejeque, aivo oovosinehejeque, minoditi imino unuusunehejeque, paryicino iiminehejequere mehesamaaje minoco acachacisusunehejequere icano.

⁹ Amihai ijibeguehicanoco momooni ifusuhicanoco, uujoho eheetavonoco, mahatyimehicano muguubuhicanoco icano. Tolli momoonihachijji Moocaani sajeebico aacibo amihaima icaji.

Filipominaa Pabloco AACINO.

¹⁰ Jaanegui Aivojibofañodi imo imo icahi uco siino mehesafeteneguiha: Uco majabajeevecuuhi, uujoho nootihii. Gaajacuuhi uco mahamusujiruno nihibamima machahanoco. ¹¹ Ucuujivaachumañõ, nootihii. Uuma iicadinomaryo imo imo iicanoco jeevamaaicuuhi. ¹² Gaajacuuhi idaasuno iicajirunoco, bu sihidi sinehejema iicajirunoco icano. Jeevamaaicuuhi fanoovavi iicanoco utuvanovi, bu ajebaco ajaabicinovi, sihidi iicanovi, achahanovi icano. ¹³ Fanoovavi jeevamaaicuuhi Cristo uco mityaco aacimañõ. ¹⁴ Jaarunofañõ amihai uco imino momoonihi tahidaasufañodi mihicamañõ.

¹⁵ Miro amihai Filipo cuumiminaa magaajacuuhi taajasujibogoco ijibuguubo iticoniunoco. Jaabo Macedoniatu ufuusumi idimoro amihai Filipori iicaja Moocaani iijaminaa tajaa magalluuhi uco mahamusuno nihibamico tafeenedi Moocaani amihai aamusunoco magaayicino jaada.

¹⁶ Miro uujoho Tesalonicarirehiica icaunaaca amihai tajaa nihibamico magalluhicauhi; ¹⁷ uuro gaayiciqui icatino, tolliro bu amihai ufucu toono jaadaco Moocaaniti magaayiciqui. ¹⁸ Jaanoti uujoho iimogono janaaniciivi gaayicicuuhi. Epafroditoma tajaa magalluuno uudi imino ifutucuuhi. Jaano uudi Moocaanico ejeecivobadi jeevano. Miro sicijeminaa Moocaanico afacicineri ejeecivuunoco Moocaani imo imo gaayicihu. Jaabadi uco mejeecivonoco Moocaani imo imo gaayicihu. ¹⁹ Jaanegui amihai Cristo Jesuco imiyaavogomoco Moocaani jaafa acihi paryi mucuujivaachudinoco, diiboma niquejefañõ fanoo ajashutino iicamañõ. ²⁰ Jaanegui Moocaanico mihimo fahijivarõ. Fine.

Niino Fitacu.

²¹ Jesucristofeenedi tajico paryi famoocoro mahaci Moocaanita iicamoco. Paryi monahabomi uuma iicamo amihaijaago iijico galluuhi. ²² Tolliro bu iijico galluumo famooro jimañeri Moocaanita iicamo, bu tolliro imi janaanici Roma aivojibo Cesar onoobo iijaminaa amihaijaago iijico galluuhi.

²³ Jaafa amihai Mohaivojibo Jesucristo imino moonihi.

COLOSENSES

Colosa Jiinjeri Iicamedi Pablo Acaatinuahaame. Pablo Caatinuhi Colosa Cuumiri Iicaja Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeebi iimogobadi Cristo Jesu minisuminaafi, diibo agalluubo eneejiruno. Sano monahabo Timoteoma ² jiihaameque macaatinahi Colosa cuumiri iicamo Cristoco imiyaavogomo Moocaanita iicamedi. Jaafa Dios Moocaani amahaico imino omooniboro isajeebico acihi.

Pablo Moocaanima Iimaahi Miyaavogominaahallivi.

³ Fahijivaro Moocaanico Mohaivojibo Jesucristo Caanico mihimehacahi diiboma amahaihallivi mihiimaamoro. ⁴ Mhai amahaiti muguubuhi Cristo Jesuco mimiyaavogonoco, tolliro bu paryi Moocaanita iicamoco magaijnoti icano. ⁵ Jilli amhai momoonihacahi, amhaidi niquejefano ificuucinoco motoomoro. Jaamo amhai toono eesicinoma mihicahi taajasujibogoco muguubuunofano. ⁶ Tobogocoro amhaico ijibuguubogo jino guiraatobogoro ofoobogo fanoojiinjirero guiraatobogoro feehi, oono amhai Moocaani gaijiti amhaifeenevi ihimaaunoco muguubuuno iicaubadiro. Jaanoco amhai magaajauhi toono gaiji miyaano iicaunoco. ⁷ Jaano toonoco amhaico magaijibo monahabo Epafra onoobo jibuguuhi. Diibo mihaima ududicamaaiubo. Jaaboma mhai mihicahi Cristoco jeevesutibo ejeecivehicaaboma. ⁸ Diibo mhaico jibeguehi amhaiditi, bu amhai Moocaani Gaija aamusunofeenedi magaijicasinoditi icano.

⁹ Jaamaano mhai toonoco amhaiditi muguubuhinotiro suufenitimo Moocaanima mihiimaahacahi amhaihallivi, dilluumoro amhaico Moocaani igaajasuqui imino iimogonoco. Jaaboro amhaico fanoovaaco igaajasuqui, bu fanooheedene Moocaaniti asaanoco igaajasuqui icano. ¹⁰ Tolliro bu midilluhicahi jaamo imino mihicahi Aivojibota iicamo iicanicibadi fahijivaro momooni diiboco imo imo omooninoco fanoova imico sihidi eetavomoro. Jaamo imino Moocaanico magaajahi. ¹¹ Tolliro bu midilluhicahi amhaico sefano imooniqui ihovosi mityari. Jaamo imo imo fanoova icarunoco majaabicahi. ¹² Jaamoro Moocaanico mihimo mhaico iimibachuuboro ufucu ita iicamoco foovohi aacijinoti niquejefano magaayicijinohallivi. ¹³ Jaabo Moocaani mhaico taajasucuuhi icivono mityati. Jaaboro mhaico agaijibo Illi aivojifano ficuucuubo. ¹⁴ Diibo mhaico taajasuhinucuuhi mohallivi iguijeveunofanodi mohimitico ubuusuuboro.

Moocaanima Sajeebi Mihicacuuhi Cristo Iguijeveunofeenedi.

(Jn 1.3; Heb 1.2)

¹⁵ Moocaani otoovoobo foovono saauhi jiijehallivi Illi ifiri. Jaabo diibo sahijitiro iicacuubo, fanoova chahaunaacaro iicacuubo. ¹⁶ Diibofeenedi Moocaani paryi fanoovaaco eetavuuhi niquejefano iicanehejeque, jiiijehalliri iicanehejeque icano; ifuvusunehejeque, bu ifuvusutinehejeque icano. Tolliro bu paryi aivojinoco, paryi guinonehejeque, bu paryi tajibanehejeque, paryi gaijano mityanehejeque icano, paryi diibofeenedi eheetavocafutuuno diibeguiharo. ¹⁷ Cristo fanoohimegaviro icacuuhi. Jaabofeenedi paryi fanoova sahigo imino icahi. ¹⁸ Jaabadiro buunaji mhai Moocaani iijaminaa mihicamo. Jaanoti Cristo Moocaani iijaminaa Aivojibo inigaibadi iicaabo. Jaabo safari

miihai mihicahi. Jaabo aivo iticoni guijevefañoti buheeteuhi fanoova mityahallivi diibo iicaqui. ¹⁹ Muro Dios Moocaani Jaabo achi Jesucristo tolliro bu Dios. Jaaneri Moocaani imo imo icahi iimogobadi iicamaño. ²⁰ Tolliro bu Moocaani imuguuhi Cristofañodi paryicino fanoovaaco sajeebii ificuunoco, paryicino jinijehalliri icanehejeque, bu paryicino niquejefaño icanehejeque icano. Paryicino sajeebii fanoovaaco Cristo imohovi itijoho ucuunofañodi ificucuuboro.

²¹ Iticoni naha amiihai, amiihai jeebii fañodi Moocaaniminaati mihicauhi, iiminotinoco momoonihicaumaño. Jaarumoco jisumi Moocaani ifimaryo sajeebii ficucuuhi, ²² Cristo idaasuno ifiri iguijeveunofenedi. Jilli mooniubo diiboco amiihaico diibo imefeenevi ihifusuqui iimibachuuboro mihinivatimoco, imitibama chahamoco icano. ²³ Jaaneguiiha quehecuno mihica miyaavogofaño faicuvano mabacoocovamoro taajasujibogoco mimiyaavuguunofenedi mehesicininoti buhigovi minifototimo. Jaabogo jibogocafetehi paryi fanoojiinijeri. Jaabogoco uujoho Pablo amusuhi ijibogoobo.

Pablo Moocaani Ijano Jeecivominaafiti Ficucafetehi.

(Ef 3.1-11)

²⁴ Jaabo jisumi amiihahalliti idaasuno omooniruneri imo imo icahi. Jaamaño jilliti ifutusuuboro feehe tafiivi, oono Moocaani iijaminaaguiiha Cristo dudicamaajeque eheetavomaño idaasuno iicanofenedi. ²⁵ Jaamaño uujoho Moocaani iija jeecivominaafiti icahi amiihaico imino mooniqui Moocaani uco atajibaumaño, bu tolliro paryi jinijeminaaco imino Moocaani jibogoco jibeguequi icano. ²⁶ Tolliro bu aivo sicijetiro agaajaratino, paryi sicijeminaadi toovono iicanoco gaajasuqui. Jaanoco bu Moocaani ita iicamoco gaajasucuuhi. ²⁷ Diitoco naha Moocaani imeguehi agaajasunoco ihovosi busumijeque, toono agaajaratino faño iicanoco judiomii icatimedi. Jaano toono agaajaratino Cristo amiihaifaño iicano. Jaabo diibo imino niquejefaño mihicajinoco mehesicinibo.

²⁸ Jaamaño miihai Cristoti mijibeguehicahi, bu famoovaaco mafajinihicahi. Famoovaaco magaaajasuhicahi imino igaajaqui. Jaamo famooro imino Cristofañodi ijusiqui. ²⁹ Tooneguiiha uujoho sefano ejenaauuboro Cristo uco mityaco aacinofenedi dudicamaaihicahi.

2

¹ Jaanegui imeguehi magaaajanoco sefano amiihahalliti omoonicasinoco, bu tolliro Laodicea cuumiri iicamohalliti, bu paryi uco tahimeque aatyimetimohalliti icano. ² Imeguehi amiihai diito jeebinoco mequehecutusunoco sano gaijifaño iminifotomoro paryicino gaajaco igaayiciqui. Jaamoro imino Cristoco igaajaqui diibo Moocaani iiji gaajaratino iicauboco. Jaarunofaño jisumi diiboco magaaajacuuhi. ³ Muro diibofaño paryi gaaja, bu gaajaci icaneheje busumije paryi ficucinicuuhi. ⁴ Jilli amiihaico neehi mijoho amiihaico ihiimaari bañitimo iicaqui. ⁵ Amiihaiti tehesino icaruubo tahesamaajeri amiihaifeenevi iicajirubadi icahi. Jaaboro imo imo icahi amiihai sabadiro mihicamoro quehecuno Cristoco mimiyaavogonofaño mihicanoco agaajaaboro.

⁶ Jaanegui Jesucristoco amiihai jeebii aivojiboti magaayicihuhi. Jaaneguiiha jisumi sano diiboma mihica, ⁷ diibofañodi amiihai ifico quehecuno mabacoconimoro mificu, sefano amiihai miyaavogoma oono amiihaico ijibuguubadi, fahiijivaro Moocaanico imomoro.

Cristofañodi Bohono Ifima Mihicano.

⁸ Jeedi mehesicini. Amiihaico sita sicamañehejeque onoomoro abañinoco miyaano meneedino diito Cristofañodi icatíhi. Jilli miyamínaa jeevamaajequere sívamo, miyamínaa ejeecivefinocoro sívamo icano.

⁹ Jaanoti Moocaani Dios. Jaabo achi Cristo, tolliro bu Dios. ¹⁰ Jaamaño amiihai paryi fanoomaryo mihicahi diiboma mihicamaño. Diiboguiinovi icano paryi tajjibaneheje, gaijano mityaneheje icano. ¹¹ Jaabadiro bu amiihai miquticicafutuuhi. Jaaruno ifico iquiticifibadi icatino, jilli amiihai ifi iimogonoti mataajacuuneri. Jino naha Cristoti asaano quitici. ¹² Miro miniticafotoneri amiihai sano Cristoma micihacafetehi. Jaamoro bu sano diiboma mubuheetesucafetehi, Moocaani mitya diibo guijevafañoti siino ubuheetesuunoco mimiyaavogomaño. ¹³ Iticoni naha amiihai muchuumucuuhi amiihai jeebiiñañodi amiihai imitiri, bu miquticiniutimaño icano. Jaarumoco jisumi Moocaani fiivoco acicuuhi sano amiihaico Cristoma, paryi amiihai imitico ubusuuboro. ¹⁴ Moocaani paryi mohallivi jaaducuuhi. Miihaico mohimitico eneehicaunoco finisucuubo imohovi etetecuneri. ¹⁵ Miro Cristo imohovi iguijeveuneri paryi guiinonícuuhi tajjibanoco, gaijano mityanoco icano miyamínaa imefeenevi guiinoníuhi. Jaanoco icivojaanuboro satyuubo imohovi iguijeveuneri toonoco guiinoníuboro.

Niquejeonehejequere Miguino.

¹⁶ Jaaneguiiha miihaiñooba amiihaico mamachunoti, mahadunoti icano amiihaico dejudimo, bu tolliro bohono nihiba iinuusumi jibaimonoco meheetavonoditi, bu jaguisifucujediti icano amiihaico dejudimo. ¹⁷ Toneheje jilli asaaujino ijino iicauno. Jaanoti naha miyaabo iicaabo Cristo. ¹⁸ Jaanegui mehesicini, oono saatoho sicujeebimobadi iichicarumo Moocaani toomomínaacoro ejeecivehicamo, amiihaico ufucu ajaadunoco magaayicijirunoco icisutimo icadino. Diito jilli aatyimetinehejeque omoonimoro: Aivo sihidi mejeevahi, noomoro quehequimaahicamo, jilli sicamañocoro ifitiro tolli jeevanobadi eesamaaimoro. ¹⁹ Jaamo diito, Cristo monigaibadi iicaaboma gataacinihi. Jaanoti miihai Cristo ifibadi mihicamoco diibo aamusuuboro ujusisubadi ficuubo, Moocaani esamaaje onobadi icano.

²⁰ Jaanoti naha amiihai sano Cristoma miguijevecuumoro sinehejequere miyamínaa esamaajeque momoonícuutihí. Jaamaño ¿collíhi jaamo jiiñijemínaa agaajatimobadi mihicahicahi, jiiñijeoneheje atajjibanoguiinovi miminifotomoro? ²¹ Oono:

Jinooco dudicidino, toonoco machudino, dihusefaño gaayicidino, ononehejequere momoonimo.

²² Paryi toneheje jilli miyamínaa tajjibanehejere. Jaano paryi finijino itajjiba omoonihicanehejema. ²³ Jaaneheje aivo gaajama icanehejebadi jeevajirahi, sihidi jeevano iijicoro atajjibamaño sicujeebii icanehejequere, sihidi jeevanehejeri ifinoco omooninehejequere. Jaaruneri mofi iimogonehejeque miguiinoníjitrahi.

3

¹ Jaanegui amiihai Cristoma sano mubuheetehinícuumo miguino niquejefañoonocoro, oono Cristo Moocaani miyanaagueneri igicinioghonehejequere. ² Jiiñijeonehejequere esamaaitimo niquejeonehejequere mehesamaaje. ³ Miro amiihaima sano Cristo miguijevehinícuuhi. Jaamaño jisumi amiihai ifi diiboma sano Moocanifaño fataniiciniícuuhi. ⁴ Jaabo Cristoro jino miihai mihicano ifi. Jaamaño diibo ubuhugaavusumi

amihai sano diiboma bu mubuhugaaveji. Jaamo diibo ovoshaivojifaño mihicaji.

Edeehifi, Bohono Ifi Icano.

⁵ Jaaneguiha jinijeono amihai ififaño icanehejeque miguijeni. Mihaiñooba buhiguejedi amihai taabami iicatimehejema mihicadino, bu tolliro idicunehejeque momoonidino, fanoovaaco imeguehicanehhejeque, iimitino imogonehejeque icano momoonidino. Fanoovaaco saatohero mujuvihicidino toono jihovo caanimi jeevobadiro jeevahi. ⁶ Tonehejehalliti nihicuneri idasuno Moocaani omoonino saahi, paryi diibo onoonoco: Jii, onootimohallivi. ⁷ Tonehejeque amihai paryi momoonihicauhi edeehifiima mihicausumi. ⁸ Jaarumo paryi jinehejeque jisumi mejeevesucu. Sifiratedino, icajisunehejeque mifinisu, bu imitinoco momoonidino, sitaaco aivono noojohoco, idicuno iimaaneheje amihai iijiti ihinejirunehejeque icano mifinisu. ⁹ Fahigovavi mabañicasidino. Amihai edeehififico, bu iticoni momoonihicaunehhejeque icano mejeevesucuunoco siino momoonicuudino. ¹⁰ Bohono ififaño mijicafutucuuno janaanivivi imitonoro ifeequi miyaabo Moocaani toonoco eheetavuubo ifi icabadi. Jaamo imino diiboco magaaajanovi mihifetehi. ¹¹ Diibofaño chahano diito griegomi, diito judiomi, diito iquiticinimo, bu iquiticinitimo, siijinijeoto, bajiminaa, jiovoto, bu sajeebhi icamo icano oononeheje. Jilli paryicino fanoovaro Cristo. Jaabo paryi famoovafaño icahi.

¹² Amihaico Moocaani gajihhi diibotaro miicaqui amihaico icicuumo. Jaaneguiha idasugo mityanofaño mihica, imihusema, famooguiinoviro iicasunoma mihica, sicujeebhiba omooninoma, bu fanoova jaabicima icano. ¹³ Jaamoro sabadiro fahigovavi majaabicicasi, fahigovavi amihai ibacasio mihimibachucasi. Jaanoti bu saatoho sitaama imitino iicahachiji oono Cristo amihai imitico iimibachucubadiro mihimibachucasi. ¹⁴ Fanoohalliviro aivo gajima mihica. Toono paryi fanoovaaco sahi agataacunoro imino fanoovaaco ifutusunoco. ¹⁵ Jaaneguiha jaafa amihai jeehinoco Moocaani isajeebhi tucuvusuhi. Tooneguiha amihaico cuhuvaubo saafi ifitiro miicaqui. Jaamo diiboco mihimehicomoti mihica.

¹⁶ Tolliro bu jaafa Cristo jibogo amihai jeehinoco paryi imino gahafusuhi. Jaaneri fahigovavi mijibogocasi, bu fanoogaajari fahigovavi mequehecucusucasi. Tolliro bu Moocaanico iimono masinoco mamasiva, bu Cristo masinoco mamasiva, fanoova Moocaaniguiha icano masinoco, diiboco amihai jeehifañodi imomoro mamasiva. ¹⁷ Paryi fanoovaaco monoonehejeque, meheetavonehejeque icano momoni Aivojibo Jesu momofenedi, diibofenedi fanoovahallivi Moocaanico imomoro.

Cristota Jilli Iyotoma Icano.

¹⁸ Gaigoomi amihai tajem iijiguiinovivi miminifoto. Jilli mooni Aivojibo Cristoco imiyaavogomo tolli icafihi. ¹⁹ Jaabadiro bu amihai gaifimi amihai taabamico magaiji. Jaamoro diitoma misifiratedino. ²⁰ Jaabadiro bu amihai seeme amihai caanimi, seejimi icano atajibanoco: Jii, monoo. Toono mohavojiboco imo imo omoonino. ²¹ Caanimi amihai seemeque misifiratusudino, diito ifico mejeevevesudino. ²² Jaabadiro amihai jeevovinaa amihai aivojitoco fanoovavi: Jii, monoo, jiejhallivi mihicanohachuta diitoma imino mihicaquiro. Diito ihifinicusumiro icatino, jilli miya jeebhi Moocaanico mihicugomoro. ²³ Paryi fanoovaaco momooninoco imo imo momoni Aivojibo Jesuco mejeevonicibadi, miyaminaaco mihicanicibadi icatino. ²⁴ Amihairyoma magajacuuhi toono

jaadabadi iicano Aivoj#bo ibusumijeque am#haico aac#jinoco. M#ro am#hai Cristoco mejeecivehicaahi am#hai miya Aivoj#bo iicaaboco. ²⁵ Jaabad#ro bu iimit#noco omoon#hicaabo toono jaadaco gaay#ciji. M#ro Moocaani miyam#naaco dugaacutihi ijeevad#sahaje.

4

¹ Jaabad#ro bu am#hai aivoj#to, am#hai jeecivom#naaco imihuseme omoon#badi, imino momooni. Mehesafoto toll#ro bu am#hai, am#hai Aivoj#bo niq#ejefa#o iicaaboma mihicahi. ² Suufen#timo Moocaanima mihiimaa imino mehesic#nimoro, bu Moocaanico fanoovahall#v# imomoro mihica icano. ³ Toll#ro bu m#hahall#v# Moocaanima mihiimaa, Aivoj#bo m#haico aamusunofeenedi taajasuj#bogoco mij#beguequi, Cristo j#bogo agaajaraut#noti mij#beguequi icano. M#ro tobogohall#ti jino uujoho c#vojafa#o icahi. ⁴ Jaanohall#v# Moocaanima mihiimaa imino foovono uujoho toonoco gaajasuqui omoon#jibadi. ⁵ Quehecuno mihica miyaavogom#naa iicat#moma sicama#ov# ifafucuvaaco mafatyusudino. ⁶ Fahij#varo imino mihiimaahica imo imo. Imino magaaja sitaaco mihiimusuhicajinoco.

Niino Iimaa.

⁷ Magaj#bo monahabo Tiquico onoobo m#haico jeevesut#bo aamusuhicaabo, bu uuma sano Aivoj#boco jeecivehicaabo, am#haico pary# uuti imino j#begueji. ⁸ Tooneguiiha am#haijaago diiboco galluuhi am#haico jilli mihicahi ineequi, bu am#haico iquehec#tus#uqui icanouno mihica miyaavogom#i. ⁹ Toll#ro bu diiboma foobo magaj#bo m#haicoro ejeevesuhicat#bo monahabo Onesimo diibo am#haiti saafi iicaabo. Diit#si am#haico j#begueji pary# juu iicanoco.

¹⁰ Tac#vojati uco anahabon#bo Aristaco onoobo am#haijaago ij#ico galluuhi, toll#ro bu Marco Bernabe nahabo icoomooabo achi am#haijaa ij#ico galluuhi. Diibo am#haico ij#beguehicaacuubo. Jaabo am#haico abaatohachij# diiboco imino magaay#ci. ¹¹ Toll#ro bu Justo onooboco bu Jesu eneehicaabo ij#ico am#haijaago galluuhi. Jito id#imoro judiom#ti imiyaavugucuumoti Moocaani aivoj#guiiha uuma sano udud#camaaimo. Jaamofeenedi uujoho tafico jac#sucafetehi. ¹² Toll#ro bu Cristo jeecivom#naafi Epafra onoobo am#haijaago ij#ico galluuhi, diibo, bu saafi am#hai#oobo iicaabo. Diibo fahij#varo sihid# am#hahall#v# Moocaanico dilluhicahi diiboma ih#iimaaboro. Jaamo am#hai quehecuno mihicamoro aivo imino am#hai jeeb#co miminiy#uhi Moocaani iimogonocoro meheetavejinojaagov#ro. ¹³ Uujoho imino gaajahi Epafra am#haiditi ifico nij#i omoon#hicanoco, bu toll#ro Laodicea cuumiri iicamediti, bu Hierapoli cuumiri iicamediti icano iicahicanoco. ¹⁴ Toll#ro bu magaj#bo taabum#naafi Lucas ij#ico am#haijaa galluuhi, toll#ro bu Demas onoobo icano.

¹⁵ Toll#ro bu monahabom# Laodiceari iicamoco taajico mahaci. Toll#ro bu Ninfa onoogoco taajico mahaci, bu toll#ro diigo ij#afa#o iigaivehicaamoco icano. ¹⁶ Jaamoro jihaameque am#haifeenev# memeec#di magallu, bu toll#ro Laodiceari iicaja Moocaani ij#afa#o imeec#qui. Toll#ro bu am#hai memeeci uujoho Laodicea iicamedi acaatin#cuuhaameque. ¹⁷ Bu jinooco mij#bogo Arquipo onooboco: Meeci, jaaboro imo dih#futusu Aivoj#bo #co diibo jeecivo dud#camaajeque aac#hin#noco.

¹⁸ Uujoho Pablo jino #co idillunocoro, caatin#hi jino tahuseri. Uco mehesafotomoro Moocaanima mihiimaa jino c#vojam#naafti iicanohall#v#. Jaafa am#haico Moocaani imino moon#hi.

1 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniiminaama Caatiniuhi Moocaani Iijaminaadi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamisima caatinihi jihaameque monahabomi Tesalonica cuumivi iicajahaje Moocaani iijaminaadi. Moocaani, Aivojübo Jesucristo icamisima sano agataacinimedi. Jaamo amihai Moocaani, Aivojübo Jesucristo icamisi iiminoco aacinoma, sajeebima icano mihica.

Tesalonicaminaa Miyaavogoco Agaajasuhicauno.

² Fahijivaro mihai Moocaanico graciaco mahachicahi paryi amihaihallivi Moocaanima mihiimaasumi. ³ Mehesafetehicahi suufenitimo Moocaani imefeenevi guiraano amihai miyaavogofeenedi mududicamaahicano, sihidi amihai gaijifañodi mejeecivehicahi, amihai Aivojübo Jesucristoco mehesicinihicano quehecuno iicaneguiha. ⁴ Tañahabomi, Moocaani amihaiico gaijihi. Jaamaño diibo amihaiico icuboro ificuunoco mihai magaajahi, ⁵ amihaiico taajasujübogoco mijübuguusumi ticovohijiri mijübuguutih, Moocaani Gaija mityari. Tobogo miyaano iicanoco imino magaajamoro mijübuguui. Amihairyo magaajahi amihaifeenevi mihai imino mihicaunoco, amihai imino miicaqui.

⁶ Jaamo amihai, mihaiti, Aivojübo Jesucristoti icano magaajauhi. Jaamoro mihaibadiro mihicahi. Jaamoro tobogoco magaayiciuhi imo imo amihaiico Moocaani Gaija aacineri, idaasuno sihidi mihicaurunofeenedi. ⁷ Amihaiti paryi imiyaavugucuumo Macedonia jinijeminaa, Acaya jinijeminaa icamo igaajaqui. ⁸ Jiliti amihai magaajasuhi Aivojübo Jesu jübogoco. Macedonia, Acaya icano jinijeviro icatino. Tolliro fahigova jinijeminaa gaa-jacuui, amihai Moocaanico mimiyaavogonoco. Jaamaño mihai diitoco millä munuucujitirahi. ⁹ Diitoro mihaiico sahigotiro jübeguehicacuui, mihai amihaijaago mihigutumoco imino magaayiciunoco, bu tolliro amihai ijinitaco mejeecivehicaunoco mejeevesuumoro Moocaani iicaabo miyaabocoro mejeecivequi diibojaagovi miminifutumoco, ¹⁰ tolliro bu jübeguehicamo amihai, Jesu niquejefañoti asaajiiboco motoomonoco. Jaabo Jesu Moocaani Achi. Jaaboco, Moocaani iguijevecuuboco siino buheetesu- uhi. Jaabo diibo Jesu mihaiico taajasuji idaasuno mihicajirunoti.

2

Pablo Tesalonica Cuumivi Ududicamaahinino.

¹ Tañahabomi, amihairyo magaajahi, amihaiico mabaajeunoco sicamañovi icautinoco. ² Iticoni Filipo cuumivi mihaiico: Imitino, unuumoro idaasuno mooniurumo amihairyo magaajacuno. Jaarunofaño mihaiico Moocaani amusuuhi itaajasujübogoco amihaiico iguitimoro mijübeguequi sihidi jee- varunofeenedi. ³ Tobogoco sicamañodi mijübuguutih imitino momooniqui icautino, bu mabañiqui icautino. ⁴ Iticoni Moocaani mihaiico inisuboro aciubo tajübaubo fiivo jübogoco. Jaabadi mihai mijübeguehicahi. Jilli miyaminaaco imo imo mihicasuqui icatino Moocaanicoro imo imo mihi- casuqui mojeebünoco agaajacüboco. ⁵ Amihairyo magaajacuuno mihai amihaiico mabañamaahicautihi oovosinoono ihiimaaneri. Jilli nihibamocoro amihaiti mihiciqui icahicautino. Jaamoco Moocaani gaajahi. ⁶ Tolliro bu miyaminaa mihaiico obocigonoco miguiinotih amihaiditi, bu sitaaditi icano. Mihaiico Cristo agalluumoco amihai mobocigujiruno icarunaaca,

7 jilli am#haico m#hairyo ic#gusuno momoon#uhi gaigo iseemegay#mico ootoon#icibadi. 8 Sihidi am#haico magaij#ma#o Moocaani j#bogocoro mahac#i#hi, toll#ro bu am#haihall#vi mofico mahac#j#irahi sita iguijen#iqui, am#haico sihidi magaij#cuma#o. 9 Ta#ahabomi, am#hairyo magaajacu#uhi m#hai dud#icamaajeque sihidi jeevarunofa#o; fucu, bu cuuje icano mudud#icamaaihicauhi toono sefati miicaqui, am#hai#o mudum#ic#iqui icatino Moocaani ij#ico am#haico mij#beguehicaunohachuta.

10 Jaanoco am#hai magaajahi, bu toll#ro Moocaani gaajahi, am#hai mimiyaavogomofeenev#i mojeeb#i imino iicaunoco imino momoon#ihicauhi, m#hai#ooba m#haiti: Imitino, nootimo iicaqui. 11 Toll#ro bu magaajahi am#haico saafisari mafaj#n#ihicauhi, majacusuhicauhi icano caani iseemeque iican#icibadi. 12 Am#haico meneehicauhi imino miicaqui Moocaanita iicamo iican#icibadi. Jaabo am#haico cuhuvahi diibo boc#guiino ihaivoj#fa#o miicaqui.

13 Jaama#o jilliti m#hai fahij#ivaro Moocaanico graciaco mahac#ihicahi am#hai Moocaani ij#ico m#haiditi muguubuusumi magaay#ic#uhi miyabogo Moocaani j#bogoco; miyaminaat#obogobadiro icatino. Jaabogo am#hai miyaavogom#naafeeneri sihidi ejeevanoco eetavehicauhi. 14 Monahabomi, am#hai yotoro am#haico idaasuno moon#i#hi. Moocaani iijaamo Judeari iicajahajem#naa Cristota iicaubadi mihicahi. Diitoco toll#ro iyotoro judiomi idaasuno moon#uhi. 15 Diito judiomi, Mohaivoj#bo Jesuco guijen#uhi. Tobadiro bu iticon#i Moocaani iimaam#naa iicaurumoco guijen#umo. Jaamoro m#haico buh#gov#i ga#mo. Moocaanidi imino moon#itimo. Jaamoro pary#icino miyaminaaco j#heveme. 16 Jaarumo bu judiomi iicatimoco itaajaqui mij#beguejirunaaca imeguehicatimo. Jilliti janaan#ic#iviro imitico guiraatusumo. Jaama#o jisumi imino Moocaani #ihicuno omoon#ijino gasecui diitohall#vi.

Pablo Tesalonicaminaaco Abaatonoco Siino Imeguehi.

17 Ta#ahabomi, am#haiti sih#gov#i miminifutusumi, am#haico fafucuvaac#viro mahaty#met#rumo mojeeb#ifa#odi am#haico mehes#ic#ihicahi. Toll#ro bu sihidi mihimeguehi am#haico mabaatonoco. 18 Jaamoro mefeeguehicarahi, fiiva foova uujoho Pablo, fiiva foova feequi moon#ihicaurahi. Jaarunofa#o ij#i m#haico casivusuhicahi. 19 ¿Nacu cono m#hai es#ini, cono m#hai imo ica? ¿Toono jinej#ti nacu m#hai imo imo mihicahi? Fine toono, Mohaivoj#bo Jesucristo asaabo imefeenev#i am#hai mihicajineguiiha m#hai imo imo mihicahi. 20 Am#haiti m#hai macahac#isucafeteji, imo imo mihicaji.

3

1 Jaamo am#hai mihicanoco magaajagonoco majaabic#icuutimoro Ate-naviro mifitafete#i. 2 Jaamoro monahabo Timoteocoro am#haijaago magalluuhi Moocaani jee#ivom#naafi iicama#o, bu mohamusum#naafi Jesucristo j#bogoco mij#bogonoco meheetavehicama#ovi. Jaabo am#haico afaj#n#iboro iquehecutusuqui am#hai miyaavogoco. 3 Jilli iicanoti saatohoba Moocaani ij#ico jeevesut#imo iicaqui, am#hairyo magaajahi toll#i icanehej#eri idaasuno mihicanoco. 4 Jaanoti am#haima mihicausumi mij#bugucuuhi idaasuno mihicajinoco, jaabadi icauno magaajacuubadi. 5 Jaarunaaca jaabic#icuuti#i uujoho galluuhi am#haico idilluqui, am#hai miyaavogoti gaajaqui, ij#i am#haico iimitinofa#o aga#sujirunoco iigui#iboro. Jaanoti m#hai dud#icamaaje #icama#ovi iicajiruneguiiha. 6 Jaarunaaca Timoteo am#haijaagoti uhuumiubo m#haico imino am#hai miyaavogo iicaunoti

miihaico jiibuguui, tolliro bu amiihai gaijiti icano. Tolliro bu miihaico magaijimoro mehesafetehicano mahatyimeguehicanoco icanoti. Tolliro bu miihai amiihaico mihicabadiro. ⁷ Tañahabomi, tobogoti miihai, iminootino idasuno mihicahaurumo imo imo miminifutuui amiihai miyaavogo imino iicanoti. ⁸ Jaamaño miihai bohono ifima mihicabadi mihicahi amiihai Aivojiiibofañodi sefano mihicahachiiji. ⁹ Jaamo miihai sihidi janaanici gra-ciaco Moocaanico mahaciji amiihaihallivi, amiihaiditi Moocaani imefeenevi sihidi imo imo mihicaneguiha. ¹⁰ Fahiiivaro suufenitimo Moocaanima iimaamoro mihicahicahi miihaico amiihaico ihatyimesuqui. Amiihaico imino miihfutusuqui amiihai miyaavogo imino ifototinoco. ¹¹ Mihimeguehi Moocaani, Mohaivojiiibo Jesucristo icano aamusunoco, amiihaico mabaatequi. ¹² Jaabo Aivojiiibo amiihai gaijico iguiraatusuqui. Jaamo magaijicasihi fahigova jino miihai amiihaico mihicabadi. ¹³ Amiihai jeebinoco diibo quehecuno ijeevadi ificuqui Moocaani imefeenevi iimitinobama icatino iicaqui, ufucu Aivojiiibo Jesucristo asaasumi famooro diibotama iicaqui.

4

Moocaanico Imo Imo Moomonino.

¹ Tañahabomi, tooneguiha amiihaico monoomoro matajiiibahicahi Aivojiiibo Jesufañodi. Imino mihicamoro Moocaanico imo imo moomoniqui amiihaico miiibeguehicanadiro amiihai moomonihicaqui janaanici.

² Amiihairyo magaajacuui amiihaico Aivojiiibo Jesu onoobadi miiibeguehicanoco. ³ Moocaani imeguehi amiihai ifinoco diibojagoviro miminiyumoro saatohoba buhiguejedi gaigoomima icacuutimo mihicanoco. ⁴ Tolliro bu famooro amiihai taabamima iminoro mihicamoro magaijiqui. ⁵ Sihidi aivo iimitinoco mihimogomoro icatino, siicumije miyaminaa Moocaanico agaajatimo iicanicibadi icatino. ⁶ Mehesicini, miihaiñooba amiihai nahaboco imitino moomonidino, toonohalliti Aivojiiibo Jesucristo aivono aamijirahi amiihaico meneehicacubadi. ⁷ Moocaani miihaico imitigui cuhuvatihii, imino mihicaquiro cuhuvaabo. ⁸ Jibogoco agaayicigotiiibo miyaminaafico guubutiiibo icatihii jilliro Moocaanicoro guubutiiibo. Jaabo Moocaani miihaico Igaijaco aaciuboco guubutihii.

⁹ Jaanoti amiihai nahabomima magaijicasiqui amiihaidi caatinithii; amiihairyo Moocaaniti magaijicasinoco magaajacuuneguiha. ¹⁰ Jaamoro tolli moomonihicahi famoomaryo monahabomima Macedonia jiiinjieri iicamoma. Jaarunofaño monohabomi, amiihaico meneehi: Janaaniviro amiihai imihuseque miguiraatusu. ¹¹ Jaamoro sajeebii mihicamoro amiihai dudicamaajeeneriro mihica amiihairyo dudicamaaimoro mihica amiihaico munuubadi. ¹² Jaamo Moocaanico imiyaavogotimo amiihaico imityaguequi, bu amiihai jinejebati cuujivaachutimo mihicahi.

Aivojiiibo Asaajino.

¹³ Monahabomi, iguijevecumo milli iicajinoco gaajatimo iicanicibadi mihicadino. Jaamo idasuvotimo miicaqui saatoho Cristoma niquejefaño iicajinoco eesicinitimo iicanicibadi icatimo mihicahi. ¹⁴ Jesu iguijeveubo siino ubuheeteunoco mimiyaavogobadiro, bu diitoco Moocaani buheetesuhi Jesuco iicaubadiro diiboco imiyaavogomoro iguijeveumoco. ¹⁵ Jilli iicanegui amiihaico meneehi Aivojiiibo jiiibogo onoobadi: Miihai jino Aivojiiibo asaajinohachuta guijetitimo mihicajimo, iguijevehinicumoco misigujitihii. ¹⁶ Aivojiiibo Jesu ticoniji niquejefañoti iniitoobo imitya iijima. Jaasumi Moocaani toomominaa aivojiiibo mityano sahagueji. Moocaani miriicuco

iguisinofeenedi niitejiibo. Jaasumiro Jesucristoco imiyaavuumoro iguijevecinimumo ticoniji siino ubuheeteme. ¹⁷ Jaasumiro miihai miguijevetimo jiiinjehalliri mihicamo sano diitoma magañiiveji aimuufafeenedi Aivojiiibo Jesuma mahatyimecasiqui caamovi. Jaamo tolli fahiijivaro diiboma mihicacuuji. ¹⁸ Jaanegui fahigovavi mequehecusuquimaje jinofeenedi.

5

¹ Tañahabomi, jaanoti diibo asaajisumiti ifafucu oovoti icano amiihaico caatinithi. ² Amiihairyo imino magaaajacuuhi, Aivojiiibo asaajifucu gaseji imimañobati fucu nanivaminaafi agasenicibadi. ³ Jaasumi miyaminaa sajeebii mihicahi, imino mihicahi nuurunaaca diitohallivi imimañobati aivo gaseji, gaigo iseemevacuquui aivonicibadi, aivo ifinisujinoti taajajitimo. ⁴ Jaanoti tañahabomi, amiihai gaajatimo mihicatithi. Jaamaño amiihaivi tufucu nanivaminaafi iicanicibadi iicafucu gasejithi iiguitusuqui. ⁵ Jaamo paryi amiihai magaaajacumo cuuje eseseenefañodi mihigobadi mihicacuumo. Miihai fucu icivonofaño mihicacutithi. ⁶ Jaanegui saatoho miyaanoco agaajatimobadi micigadino imino esicinimoro motoomo. ⁷ Jaanoti icigamo fucu cigahi, tolliro iguiricavomo fucu guiriicavehi. ⁸ Jaanoti miihai Cristoco magaayicicuumo imino mehesicinithi miyaavogo, gaiji icaneri moflico mofoboocihi, amocasiminaafi jigaiño meehuri ifico ofoboocinicibadi. Tolliro mataajajinoco mehesicinineri, monigainoco mofoboocihi amocasiminaafi jigaiño nijegari iinigaico ofoboocinicibadi. ⁹ Moocaani miihaico idaasuno imooniqui ficuutih jilli Mohaivojiiibo Jesucristofañodi mataajaquiro ficuubo. ¹⁰ Diibo Jesucristo mohallivi guijeveuhi diibomaryo miicaqui mubuheerumo, miguijevecuurumo icano. ¹¹ Jaanegui mesefaquifoto. Jaamoro fahigovavi mequehecutusucasi toono mihicabadi.

Pablo Inahabomico Fajinihi.

¹² Tañahabomi, amiihaico meneehi: Jaamo amiihaifaño ududicamaaimoro amiihaico Aivojiiibo Jesufañodi iijibogomoro afajinimoco mobocigusu.

¹³ Jaamoro diitoco mihimogomoro guiraano magaiji toono dudicamaajeminaa iicamaño. Jaamoro sajeebii fahigovavi mihica.

¹⁴ Tañahabomi, tolliro bu amiihaico meneehi: Mafago ududicamaañoco iimogotimoco, bu tolliro imiyaavogoti iniinovamoco mequehecutusu iniinovafimoco mahamusu fanoovaaco jaabicimoro famoomaryo mihica.

¹⁵ Mehesicini saatohoba miihaiñoobaco imitino omoonimoco, bu imitino moonidimo. Tolliro moonitimoro iminoro mihica fahigovavi, bu famoovamaryo icano.

¹⁶ Fahiijivaro imo imo mihicahica. ¹⁷ Fahiijivaro Moocaanima iimaamoro mihicahica. ¹⁸ Fanoohalliviro graciaco acimoro jilli Moocaani iimogono amiihaiditi Cristo Jesufañodi.

¹⁹ Moocaani Gaijaco mojeebii fañoti miguihanisudino. ²⁰ Moocaani Gaijari Moocaani iimaaminaa iijibogonoco mitisuguedino. ²¹ Fanoonisuco iimino magaaajamoro iiminocoro jeevesutimo toonoma mihica. ²² Paryi iiminotinoti amiihai ifico magaihuini.

²³ Diiboro Moocaani sajeebii iicaabo amiihai ifico imino ijeevadi ificuuqui, paryi amiihai ifico amiihai jeebico, amiihai gaijaco icano mihinivatino ificuuqui Mohaivojiiibo Jesucristo asaajino imega. ²⁴ Jeevesutatiiibo amiihaico ucuuhuvaabo. Jaabo minoco bañisutatiiibo jilli mooniji onoonoco.

Niino Imaa.

²⁵ Monahabomi, Moocaanima mohallivi fahiijivaro mihiiamaahica.

²⁶ Moojico mahaci paryi monahabomico imino iijiri.

²⁷ Amiihaico tajiibahi Mohaivojiiibo mityari. Jaamo jihaameque paryi monahabomidi mihiimaasuhi.

²⁸ Mohaivojiiibo Jesucristo jaafa amiihaico imino teemehi.

2 TESALONICENSES

Pablo Inahaboniiminaama Moocaani Iijaminaadi Caatiniuhi.

¹ Uujoho Pablo, Silvano, Timoteo icamo Moocaani iijaminaa Tesalonicari iicamedi macaatinihi Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi. ² Jaamo amihai imino mihica, sajeebima mihica icano Dios Moocaani, Aivojibo Jesucristo icamisifeenedi.

Moocaani Dugaacuji Imitiminaaco Cristo Asaadi.

³ Monahabomi, amihaihallivi mihai fahiiivaro Moocaanico graciaco machihicaji imino aivo jilli momoonino amihaihallivi amihai miyaavogo iguiraatomaño, tolliro fahigova magaiicasino fahiiivaro janaanici iguiraatomaño. ⁴ Jaamaño mihairyo imo imo amihaiditi mihiimaahicahi Moocaani iijanofaño amihai, amihai idaasuno mihicarunofañodi ma-jaabicimoro mimiyaaveguehicamaño. ⁵ Jilliti amihai magaajasuhi Moocaani iminoro udugaacunoco. Jaamaño amihai diibo aivojima mefeejinoma mihicahi toonohalliti idaasuno mihicamaño.

⁶ Jaano amihaiico idaasuno omoonimoco Moocaani idaasuno mooniji. ⁷ Jaamo mihaima amihaiico sano jaguisisuiibo idaasuno mihichicamoco ufucu Aivojibo Jesu niquejefañoti imitya toomominaama asaadi. ⁸ Jaabo cijigaiguiihuma saajiibo idaasuno imooniqui Moocaanico agaajatimoco, Mohaivojibo Jesucristo taajasujibogoco imiyaaveguehicatimoco. ⁹ Jaamoco idaasuno moonijiibo ufucuro ifinijitino guijevefaño. Tehesino gañicafetejimo Aivojiboti, diibo boci, diibo mitya icanoti sihigo tehesino. ¹⁰ Jaabo Aivojiboco ita iicamo icahacisuqui asaajifucu tolliro diiboco imiyaaveguehinimediti itoomominaa iheetyequi mihai jibogo amihaifeenevi imiyaavogocafotomaño.

¹¹ Jaaneguiha jilliti mihai amihaihallivi Moocaanico midilluhicahi amihaiico icihinimo Moocaani icicummo iicanicibadi miicaqui. Tolliro bu midilluhicahi, Moocaani imityari imooniqui amihai mimiyaavogomoro meheetaveguehicaneheteque iimivusucafetequi. ¹² Amihaifañodi Mohaivojibo Jesucristo momo icahacisucafetequi. Tolliro bu amihai diibofañodi miicaqui Moocaani Mohaivojibo Jesucristo icamisi imihusefañodi.

2

Iimiti Miyaminaafi.

¹ Tañahabomi, jaanoti amihaiico meneehi, Aivojibo Jesucristo mihaiico iigaiyiciqui asaajifucuti amihaiico meneehi: ² Bañigayiro mejeevesudino mihichicabadi mihicanoco. Jihovoto igaijafeenedi ijibogono jibogoco muguubumoro mihiguetedino. Miyaminaa onoonoco muguubumoro mihai aamenebadi iicanoco jilli noonoco: Aivojibo asaajifucuri mihicacuui, noomoro ijibogonoguiinodi mejeevesudino. ³ Mihaiñooba amihaiico abañinoco mimiyaaveguedino; iticoni diibo asaajino imegavi icajino Moocaanico iminaanivamo asaajino. Jaasumi gasevajiibo imiti miyaminaafi cijigaifaño igañiqui iicacuubo. ⁴ Jaabo diibo paryi Moocaanitaco, bu fanoco ejeecivefimoco iminaanifiibo. Jaabo diibo Moocaani iicanicibadi Moocaani templojafaño acasiivooboro: Uujoho Moocaani, nooboro.

⁵ ¿Nacu mehesicinihi amihaiico amihaima iicausumi toonoti enehicaunoco? ⁶ Jaarunoco amihai jisumi magaajacuui saafi toonoco

ugucicarunoco imegaviro ihoovovi #fototinaacaro asaajiruneguiiha. ⁷ Agaajaratino imiti mitya asaano icacuuhi id#boro icaabehiica toonoco ifitici#suhicaaboco jini#jeti buhigovi #cidi. ⁸ Jaadi jari tohimit#bo gaseji. Jaabo iimit#boco Mohaivoj#bo Jesu finisuji ijagabari diiboco ufuunaruneri, bu imino agasevaneri icano. ⁹ Diibo tohimit#boba asaajiibo ij#jaagodi iicaabo. Jaabo saaji sihidi mityama sihidi ejeevanoono mityaco #fusunofañodi bañ#boro. ¹⁰ Fanoova imitico moon#jiibo miyaminaaco ibañ#suqui jaahaivofañõ efeejimoco, miyaanoco ataajasujirunoco gaayicitimo iicaumaño. ¹¹ Jilliti Moocaani diitojaago bañ#fira mityaco galluuhi diibo abañ#noco imiyaaveguequi. ¹² Jaamo c#jigaifaño igañ#cafetequi miyaano icarunoco imiyaavogotinoma iicaabo jilli iimit#noco iimegueneguiiha.

Itaajasuqui #cimo.

¹³ Jaanoti m#hai fahii#varo am#haihallivi Moocaanico graciaco mahacihicahi Mohaivoj#bofañodi am#hai magaijino nahabomi mihicaneguiiha Moocaani am#haico sahii#tiro mataajaqui #cicummo Gaijafenedi am#haico ijeevadi ificuucumaño, bu miyaanoco mimiyaavogomaño icano. ¹⁴ Tooneguiiha am#haico Moocaani coovauhi taajasuj#bogoco m#hai mij#bogonofenedi. Jaamo tolliro Mohaivoj#bo Jesucristo bocifaño m#hifetejinoma mihicahi.

¹⁵ Monahabomi, jaanogui mejeevesumoro majabajeevedino am#haico moojiri, bu aamefeenedi icano mij#beguehicanoco. ¹⁶ Diiboro Mohaivoj#bo Jesucristo, bu Dios Moocaani iimihuseri m#haico agaij#bo ifinijitino jacusuco aac#bo, imino miyaavogo esic#nico iimihuseri aac#bo. ¹⁷ Jaabo am#hai jeeb#noco sefatusuji, jaamo iiminocoro monoomoro meheetavehi icano.

3

Mohallivi Moocaanima Mihiiama.

¹ Monahabomi, jaamoro bu mohallivi Moocaanima mihiiama Mohaivoj#bo iiji goovano fahigovavi ihifetequi. Jaanoco gaijima igaayiciqui am#hai mihicabadi. ² Tolliro bu mihiiama m#haico iimitimo miyaamo iicatimo useti itaajasuqui. Famooro miyaavogom#naa icatimo. Jaanoti sanoodimoro miyaaveguehi. ³ Jaarunofañõ Mohaivoj#bo m#noco jeevesutat#bo. Jaabo am#haico esefasuuboro iimit#boti teemeji. ⁴ M#hai Mohaivoj#bofañodi magaajahi m#hai am#haico mataj#banoco suufenitimo momoonihicabadi momoonijinoco. ⁵ Jaabo Aivoj#bo am#haico amusuji. Jaamo Moocaani gaijico magaajacahi, bu Cristofañodi majaab#cinoco magaajahi icano.

Jilli Mududicamaaje.

⁶ Monahabomi, am#haico mataj#bahi Mohaivoj#bo Jesucristo momofeenedi. Jaamo imitino iicano nahabomiditi mudugaavehi ududicamaaigotimoditi, m#hai mij#bogobadi iicagotimoditi icano. ⁷ Am#hairyo magaajacuuhi milli mihicamoro m#hai mihicabadi mihicajinoco m#hai am#haifeenedi dudicamaaitimo ticovono mihiguutahi. ⁸ M#haiñooba machutaaco safooba jaadutimo mamachutatahi. Tolli icatino fucu, bu cuuje icano mududicamaaihicauhi am#haiñooco dumit#citimo miicaqui. ⁹ Moocaani dudicamaajem#naaco sita oobajaji Moocaani unuurunofañõ m#hai dillutimoro mududicamaaihicauhi, m#haiti magaajamoro m#hai mihicaubadiro momooniqui. ¹⁰ Am#haima mihicausumi jilli am#haico mataj#bauhi cayaatyohacho ududicamaañoco

iimogotimo, bu machutimo iicaqui, noomoro. ¹¹ Amiihaifañoti saatoho imino icatimo dudicamaaitimoro sitaacoro casivusumoro feehicahi onoonoco muguubuhicahi. ¹² Jaamo diitoco mijibogomoro matajibahi Mohaivojibo Jesucristo mityafeenedi: Iinoro ududicamaaimoro sajeebii iicamoro iino sefatiro iicaqui.

¹³ Monahabomi, jaanoti amiihai imino momooninoti muhuuchuvedino. ¹⁴ Jaanoti saatoho jihaamefañodi matajibanoco agaayicitiboti mudugaavomoro diiboma magataavucujirahana inucufevequi. ¹⁵ Jaaruuboco amiihai minaa fibadi mijiihevedino. Jilliro mafajini amiihai nahabobadiro.

Fitacu Iimaa.

¹⁶ Jaabo Aivojibo sajeebiiico aacifiibo amiihaico fahiijivaro sajeebiiico aciji siibadije mihicarunaaca. Aivojibo famoomaryo jaafa icahi.

¹⁷ Uujoho Pablo amiihaidi jino taajico jihaamefaño tahuseri jimañogayicoro caatiniihi. Jilli tahiimaanogayicoro caatiniihacahi paryicino agalluhica-haamenefaño. ¹⁸ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryicino amiihaico amusuji iimihuseri.

1 TIMOTEO

Pablo Acaatinuhaame Timoteodi.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi Moocaani Motaajasuminaafi atajibane guiiha uco agalluubo, bu Mohaivojibo Jesucristo icano, diibo mohesicini iicaabo. ² Timoteo idi caatinihi jihaameque ijoho tamiyaabo tamiyaavogofeenedi icibo taseemene idiicaabedi. Imeguehi ico Dios Moocaani, bu Mohaivojibo Jesucristo icamisi idaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Sicamaño Jibogoco Sita Jibeguejirunoditi Onoono.

³ Macedonia jinijevi ufuusumi ico unuucuubadi: Efeso cuumiviro fitafoto. Jaabo tajibahi saatohoco, sicamaño jibogoco jibogotimo iicaqui. ⁴ Jaamoco guubunicidimo eede jibogojinoco, ifinitino sicijeminaa momono guicibadi iicanehejeque. Toneheje jilliro mihifono jenaucasijaagoviro satyehi. Toono minoco amusutahi Moocaani atajibano miyaavogovi imino mihifutusuqui.

⁵ Jaano tatajiba imeguehi imihinima achahano jeebiti, bu iimino esamaajeti icano ifiivono gaijiri magaijicasinoco, bu miya miyaavogoti asaneri icano. ⁶ Saatoho jinooti imitamoro mihifono jenaucasico moonihicahi. ⁷ Imogomo Moise tajibano jibogominaati iicanoco. Jaarunoco gaajatimo unuurunehejeque, bu sitaaco: Aivo jilli icano, noomoro jibugurunehejeque icano.

⁸ Mihairyo magaajacuuhi toono Moise tajiba onoobadi mihichachijiji tajiba aivo imijino iicanoco. ⁹ Magaaja iiminoco omoonimohallivi tajiba chahahi. Jaanoti naha toono tajiba icahi iiminoco omoonihicatimeguiiha, uguubuhicatimeguiiha, iimihicatimo imitiminaaguiiha, imiti esamaajeminaa, Moocanico, bu ihimaa ijico icano obociguehicatimeguiiha, bu caanico, seejico icano agaicaaufimo bu paryi gaicaauminaaguiiha icano ificuuno. ¹⁰ Bu tolliro sitahajema buhigueejedi mogaimi icatimehejema iicahicamedi, bu tolliro sano gaifimiro iicacasihicamedi, bu miyaminaaco ananihicamedi, bu abañififimedi, bu abañimoro sicamañovi Moocaani momoco iguiiyicahicamedi icano ificuuno. Tolliro bu toono tajiba ficuafetehi paryi oono iimino jibogoco imeguehicatimohallivi icano. ¹¹ Jaano toono iimino jibogo, aivo iimibogo taajasujibogoco, Moocaani uco utuumusuubogo.

Moocaani Mhaico Idaasugonohallivi Diiboco Mihimo.

¹² Uujoho Mohaivojibo Jesucristoco imehi, diibo jinohallivi uco sefaco aaciboco. Miho diiboco ejeevesujitinoco agaajaciboro uco idudicamaajefaño ficuubo. ¹³ Paryi jilli uco imino moonibo iticoni uujoho tahimaari diiboco imitino omoonihicauruuboco, diiboco iminaanihicauboro imitinooneehicauhi. Jaaruuboco uco Moocaani idaasuguuhi, tusumi uujoho miyaavogominaafi iicautimaño. Jilli gaajatibo tollihije moonihicauhi. ¹⁴ Jaamaño Mohaivojibo aivo ajashutino uudi imino moonihi sano miyaavogoma icano, bu tolliro gaijima Cristo Jesuma sano mihicamaño toonoma mihicaneri icano.

¹⁵ Jaamaño jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo: Cristo Jesu jiejhallivi saauhi imitiminaaco itaajasuqui. Jaamo imitimaati uujoho ihaivojibo. ¹⁶ Jaabo jineguuha Moocaani uco idaasuguuhi, aivo guiraano

tafeenedi paryi Jesucristo ijaabicico ihifusuqui, bu jaanoti uuti agaa-jamoro diiboco imiyaavogomo ifinijitino fiivoma iicaqui. ¹⁷ Jaanegui masii fahijivaro ufucuro ifinijitino Aivojiboco mobocigomoro macahacisuqui, ufucuro iguijebetiboco, aatyimeratiboco, diibo idiboro Moocaani iicaaboco icano. Fine.

¹⁸ Timoteo taseemene, ico jinooco tajibahi. Jaabo iimino moonicasico moonicasihi miyaavogoma, bu imino esamaajema icano iticoni monahabomi itii ihiimaamoroo Moocaani momofañodi unuubadi. ¹⁹ Jaanoti saatoho iimino esamaaje onoonoco omoonitumaño imiyaavogoti acutuumo iimitinofañovi. ²⁰ Tolli icaumisi Himeneo, Alejandro icamisi. Jaamisico uujoho aciuhi iji Satanasco toonoti agaa-jamoro Moocaanico iijiri: Imitino, nootimo iicaqui.

2

Moocaanima Jilli Mihiimaqui Jibogono.

¹ Ticonihi jinohallivi ico atajibabo dilluunoco iheetavequi, Moocaanima ihiimaqui, dillumoro miyaminaahallivi Moocaanico imomoro iicaqui icano. ² Moocaanico midillu miyaminaaco atajibamo aivojitohallivi imimo miicaqui sajeebii Moocaanijaagodi mihicamoro, paryi fanoovaaco bocigomoro. ³ Jino aivo iimino Moocaani Motaajasuminaafi iimogono. ⁴ Jaabo imeguehi famooro ataajanoco, bu famooro miyaanoco agaa-janoco icano. ⁵ Saafiro Moocaani icahi. Jaabo Achifeenedi mihifetejirahi, bu jaabofeenedi mihaico amusuubo. Jaabo Jesucristo miyaminaafi. ⁶ Jaabo Jesucristo guijevefaño ifiico aciuhi famooro mataajaqui, mohallivi jaaduubo. Jaano ifusucafutuuhi ihoovovi ifutuusumi. ⁷ Tooneguiiha uujoho ficucafutuuhi jibogo satyominaafiti, minisuminaafiti icano, judiomii icatimoco miyaavogoti, miyaanoti icano jibeguequi. Jaabo uujoho miyaanoco neehi bañitibo.

⁸ Tooneguiiha imeguehi fahigovati gaifimii Moocaanima ihiimaanoco ihusenque caamovi agañiycimobadiro imino jeebii, sifirama, ibacasima icano achahano jeebii. ⁹ Jaabadiro bu gaigoomi unucufesutino gaachehunofaño. Ticovono, sicuno icano ijeebico omoonimoro ijicamaaiqui, bu iimibaiquimaaiqui. Jaaruno siibadi iicaneheje feedamaajeeneri icatino, bu oroneri, perlaneri icano aaricunehejeri icatino, bu sihidi ijaadama iicano gaachehuneri icatino icano. ¹⁰ Jilliro iiminoonocoro meheetavo oono Moocaanidi amiihai jeebico mihimibachucuumobadiro mihica. ¹¹ Jaamo amiihai gaigoomi amiihaico ijibogonoco lliivi muguubunici. Jaamoro onoonoco: Jii, monoo. ¹² Uujoho imogotihii gaigo miyaminaafeenevi ijibogonoco, bu tolliro imogotihii gaifico gaigo iguiinoninoco. Jilli lliiviro iicaqui. ¹³ Miuro Moocaani ticoniuhii Adanco iticoni eheetavuubo. Jaanohallivi Evaco eetavuubo. ¹⁴ Jaabo Adan bañicafutuutihii, igaigo bañicafutuuhi. Jaago abañicafutuumaño imitifaño jicafutuugo. ¹⁵ Jaaneguiiha gaigo idaasuno icafigo eseemevasumi toono jaadabadi iicano. Jaarugo ufucu niinofucusumi taajaji miyaavogoco ejeevesutihachijii, gaijifañoro iicahachijii, bu mihnivatinoo iicahachijii, sicuno ijeebico omoonihachijii icano.

3

Moocaani Iija Jibogominaa Aivojito.

¹ Jino aivo miyaano: Saatoho aivo sihidi ejeevano dudicamaajeque Moocaani iijafaño omooninoco iimogono, toono aivo iimino

dudicamaajeque omoonigono. ² Jaamaño Moocaani iija aivojiboti iicagoobo iimino ifima iicaqui, saatoho diiboti imitino iimaatimo iicaqui. Jaabo saafigomaryo mogaima iicaqui, bu sicamañejequere eesamaaitibo iicaqui, imino iicaqui, famoovaro diiboco ibociguequi, fahiijivaro baaminaaco imino igaayicihicaqui iijafaño, bu imino ijibeguequi, ³ guiriicavotibo iicaqui, amocasico guinotibo iicaqui, bu nihibamico gaijitibo iicaqui. Jilliro iimihusequi, sicujeebiba iicaqui, nihibamijaagoviro ijeebi icatibo iicaqui. ⁴ Imino iijaminaaco atajibanoco igaajaqui, iseemeque afagueeneri ijihicuqui, sitaaco ibociguehicaqui icano. ⁵ Mino iijaco imino matajibanoco magaatibo, bu milli Moocaani iija sihidi ejeevanoco meteemejirahi? ⁶ Jaabo Moocaani iija aivojibo bohono Cristoco agaayicibo icajitino. Aivo uujoho sihidi jeevahi, nooboro ifico mityano eesicinoti, ifico iinoro gañsudiibo iji aacutuuno idaasuno yomonofaño. ⁷ Tolliro bu jaaboco ibociguequi miyaavogominaa icatimofeenevi, diiboco obocigotinehejeti aacototibo iicaqui, bu conohacho iji itacuraco ificuunofaño aacototibo iicaqui icano.

Diaconomi. (Hch 6.1-7)

⁸ Jaabadiro bu diaconomiti iicamoco ibociguequi, unuucuunoco bañitimo iicaqui, guiriicavotimo, ajashurunoco guiraano ajaadusumoro guiraano nihibamico icinoco imogotimo iicaqui icano. ⁹ Tolliro bu miyaavogono agaa-jarautinoco imino igaajaqui, bu tolliro mihinivatino esamaajema iicaqui icano. ¹⁰ Jaamo imino inisuciniqui. Jaadi jari iimihachijji jari diaconoti icajimo. ¹¹ Jaabadiro bu diito gaigoomi sitaaco ibociguequi, bu sicamañejeque jibocasifitimo iicaqui, sicamañejequere eesamaaitimo iicaqui, fanoovavi iminoro iicaqui icano. ¹² Jaabo diaconoti iicaabo saafigomaryo mogaima iicaqui. Jaabo imino igaajaqui iseemeque, iijaminaaco icano atajibanoco icano. ¹³ Jaamo diaconomi imino idudicamaajeque eheetavomo ifetehi janaanici iimino obocigonehejevi. Jaamo iguitimoro Cristo Jesuco mimiyaavogonoti imino iimaamo.

Moocaani Imaa Iiji Agaajaratino.

¹⁴ Goovajino ico emecitono. Jaarunaaca jihaameque idi caatinihi. ¹⁵ Jaabo uujoho goovano ifototihachijji, jaabo gaajahi Moocaanico miyaavogominaama milli mihicanicinoco. Jaamo Moocaani milliba icatibo iijaminaa. Jaamoco Moocaani miya jibogoco aciubo toonoco sitama ihimaahicaqui. ¹⁶ Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajarautino aivo sihidi ejeevanoco:

Moocaani miyaminaafi ifiri acavirivuuboro buhugaavuuhi, Igaijafenedi: Iimiibo, noocafutuubo. Itoomominaa jaaboco aatyimeubo. Jaabo jibogocafutuuhi fanoojiinije cuumiminaariro. Fanoojiinijeriro jaabo imiyaavogoo, bu jaabo niquejefaño agaayicicafotoobo.*

4

Ufucu Miyaavogoti Udugaavejimo.

¹ Miro Moocaani Gaija foovono nehi: Niinoosumi saatoho miyaavogoti dugaacamaaji, abañififino gaijamarayo ifeequi, jilli ijimi demoniomiti asaano jibogocoro imooniqui. ² Jaamo diito guubunicijimo abañififimo miyaminaa

* **3:16** (Jn 1.14) Aivo miyaano, mihai iimaa iiji aivo agaajaraut

abañisumo onoonehejequere, diito esamaajene aivo, ñihicugonoco gaa-jacuutih. Jilli diito esamaajene mïno usegaico miquiticinaagono uchu-umucubadi jeevahi. ³ Jaamo diito imogothi miyaminaa ataabavanonoco, bu tolliro machusutimo siomoneheje machutaanoco, miyaanoco agaajacu-umoro imiyaavogomo imachuqui Moocaani eheetavucuunoco, toonohallivi diiboco iimomoro. ⁴ Mïro paryi Moocaani eheetavuuno sabadiro iminehi. Jaanogui jinejebaco jiiheguetimoro magaayici toonohallivi Moocaanico mi-himomoro. ⁵ Mïro toonohallivi Moocaanima mihiimaacuno. Jaano iim-ibachucinicuuno, noobo.

Aivo Imino Jesucristoco Ejeecivoobo.

⁶ Jaanoti jinooco dinahabomico idibogohachiji aivo iimino jeecivominaafi Jesucristo jeecivominaafiti diicaji. Jaabo miyaavogo iimaa sefari diicaji, bu toono iimino jibogoco omoonino sefari icano. ⁷ Jaanoti jihovobogojee jiniije jibogono onoonoco uguubuniciboro: Jii, needino. Jilliro Moocaanijaagoviro dijeebico iminiyunocoro nisiquimaaje. ⁸ Jaanoti naha bu siineje bañamaajeneque mejeevamaaisuno imihi mofi isefaquiguiha. Jaanoti Moocaaniguiha mejeevamaaisuno momiyaavogo isefau famooguiharo imihi. Jino jiijehalliri mihicano ifiguiha imino, bu ufucu mihi-cajino ifiguiha imino icano. ⁹ Jino aivo miyaano. Jaanoco famooro mimiyaavogo. ¹⁰ Tooneguiha bu mududicamaahicahi, sita miihaico imitino onoonehejeri idasuno mihicahicahi icano, miihai iicaabo Moocaanico mehesicinihicamaño. Diibo Jesucristo miyaminaa Taajasuminaafiro iicaabo, diibo miyaminaa imiyaavogomo Taajasuminaafi iicaabo.

¹¹ Jaanogui paryi jinehejeque tajibaabo dibogo. ¹² Imino mooni ico tihisudimo aivo sicafefi idiicanoti. Jilliro difiiri gaajasu miyaavogominaa iicamoco, imino idiimaaneri, imino idiicaneri, gajima idiicaneri, bu miyaavegueri, difi mihinivatino idiicaneri icano. ¹³ Uujoho ifototinohachuta miyaminaafeenevi Caatinhaameque idifinicinoviro diica, monahabomico equehecutusuuboro jibogo diica. ¹⁴ Daabajeevedino Moocaani ico deetavequi aacininoco, oono Moocaani iija amiyato diibo noojiri dihallivi ihuseneque ificuunoco.

¹⁵ Tonehejejaagoviro dijeebico ficu. Difico sahigoviro miniiyu, famooro ihatyimequi janaanivi imino ofoonoco. ¹⁶ Difico imino deesicini, bu idibogonehejeque icano. Fanoovaviro quehecuno diica. Jilli idiicahachiji iiro difico imino taajasuji, bu tolliro ico uguubunicimoco taajasuji icano.

5

Jilli Diica Miyaavogominaama.

¹ Quillahutooboco dihibadino. Jilliro fagoo diicaanico idiicajirubadiro. Tolliro bu sicafequi mooni dinahabomibadiro. ² Tolliro bu gaigoomi quillahutoco mooni diiseejico idiicabadiro. Tolliro bu bagocajamico dinagomibadiro mooni, mihinivatino.

³ Fibaitoco daamusu miyanotiro aivo fanoovati ucuujivaachumoco. ⁴ Jaanoti safibaijito iseemema iicamoco, bu ihiyaachimihaima iicamoco icano dibogo seejimihaco, bu itagomico imino iteemequi. Jaaneri diitoco ifiivusunoco ajaadubadi iicano. Toono aivo iimino Moocaani toonoco iimogono. ⁵ Jaanoti bu miyanotiro fibaijigo iicago, bu aivo iyotobama achahago Moocaanico esicinihi. Jaago fahijivaro Moocaanima iimaahicahi. ⁶ Jaanoti saafigo fibaijigo ifico iinoro imugusugoro iicago, imiyaavogotimobadi icahi. ⁷ Tolli iicagoco, bu paryi jinehejeque tajiba imino iicaqui, toonohalliti ihibajirunoma ichahaqui. ⁸ Jaanoti saatoho iijaminaa

icarumoco toomotimo iicamo, bu aivo iyoto icarumoco ootomotimo imiyaavogoco jilliro tuunamaahi. Jaamo saatoho imiyaavogotimo iicano janaanivivi imitino jeevahi.

⁹ Jaanegui fibaijito toojafaño ududicamaaimo aamefaño mificu sesentadino janaanivivi ificabano iicacugo momoco, bu jaago saafi taabaro iicaugoco, ¹⁰ bu imino omoonihicanoco magaajacuugoco, seemeque imino iimibayicigocoro ifiivusuhicagoco, bu baaminaaco imino iijafaño agaayicihicagoco, bu miyaavogo nahabomi tihaiñoco initisugoro fanoovavi diitoco imino ejeecivehichahachijji, idaasuno iicamoco aamusuhichahachijji, bu conohacho sano iiminoco omoonihichahachijji icano.

¹¹ Jaanoti fibaijito momono aamefaño mificuudino saafigo fibaijigoguiinovi ificabano iicagoco. Tonoodino ificabano iicagoco ifi iimogonocoro iimogogoro Cristoti buhigovi iminiiyudi siino atajevanoco imeguejirugo. ¹² Jaaneri imitico icijirugo diigo unuubadi imino omoonitimaño. ¹³ Jaabadiro bu iijaneri igomoro ofoomoro gaiquifitejirumo. Jaano toonoro icatino, tolliro bu sicamañeheje jibocasicoro moonijirumo, sita iimaanehejefaño juvihicinimoro ofoomo. ¹⁴ Jaanegui tolli iicajiruneguiha uujoho imeguehi fibaijito bagocajami iicamo atajevanoco. Jaamo eseemevamoro iijano abajatotiro iicaqui. Jaamoro mominaafi ijico ijaagovi fiitivusutimo iicaqui: Diito imiti, nuusudiibo. ¹⁵ Miro saatoho fibaijito gaigoomi udugaavomoro iji Satanas dojicutiro fuucuuhi.

¹⁶ Jaanegui cajaatyohacho miyaavogominaa ifibaijigoma iicamo diigoco ihamusuqui Moocaani iija nihibami sefari iicatigo iicaqui. Tolliti jari Moocaani iija aivo miyaano fanoovati ucujivaachuno fibaijigoco ihamusuqui.

¹⁷ Jaabadiro bu quillahuto Moocaani iijaco imimo ootomomoco guiraano mobocigomoro imino majaadu. Jaano janaanivivi aivo mobocigo oono Moocaani jibogoco ihiimaamoro ijibogonojaagovi iicamoco. ¹⁸ Miro Caatinihaame neehi: Buey itrighallidi jgoneri jehetibo. Jaabo ijico siyaacudino. Jaafa machuubo ududicamaaimaño, noonoro. Bu tolliro noono: Dudicamaajeminaafi idudicamaaje jaadaco gaayicihicaji, noonoro.

¹⁹ Miro quillahutoobohallivi: Imitino icahicaabo, nooboro saafiro ijibogonoco gaayicijirahana. Jaanoti diibohallivi miimisiici ijibogohachijji jari miyaavogo. ²⁰ Jaanoti imitino icamoro iicamoco dihiba famoo imefeeneviro, toonoti saatoho ihiguetequi. ²¹ Jino ico tajibahi Moocaani imefeenevi, bu tolliro Mohaivojibo Jesucristo imefeenevi, bu diibo toomominaa nanitamofeenevi icano. Jaabo jinooco imino moonihi miyaminaaco dugaacutibo, bu saatohoco guinoviniiyutibo diicaqui icano. ²² Bu tolliro cajaanibaco imimañobati Moocaani iija quillahutooboti ficuudino. Sita imitifafaño dicafetedino. Jaanegui paryi iimitino iicajirunoco sihigovi jeecivotibo minifoto.

²³ Dihibari saicino aivo guihuvahicahi. Jaanegui sano nifaihucoro daadudino, vino aivofaihuti bu midino daadu.

²⁴ Saatoho imiti foovono ifuvusuhi diitoco udugaacujihigo footimocoro. Jaanoti saatoho imiti ifuvusutathi imegaviro jaribuunati ifuvusujino. ²⁵ Jaabadiro bu iimino mooni foovono ifuvusufino, atyimeratiruno toovono icajitih.

6

¹ Jeecivominaa iicamo ihaivojitoco sihidi ibociguequi. Toonoti imitino nuusudimo Moocaani momoti, tolliro bu mojiboditi icano.

² Jaanoti bu jeecivominaa ihaivojito miyaavogominaa iicahachiiji diitoco jiiheguedimo miyaavogofañodi inahabomiro iicamaño. Jilliro janaanici iminoro ijeecivequi; toono diitoco imino mejeecivonoco agaayicimo miyaavogominaa, magaijino nahabomi. Jaanegui paryi jinehejeque diibogo imino.

Sicamaño Jiihogominaa.

³ Jaanoti bu cajaatyohacho sicamañooco jiihogomo, mihai iiminoco Mohaivojii bo jiihogoco mijii beguehicanobadi bu mohiimaahiiji onoobadi iicatinoco jii beguehichachiiji, ⁴ jilli diibo ificoro mitya mitya omoonii bo. Jaabo jinejeba ajashuno agaajatii bo. Jilli sicamañejeje iimaahallivi ejenaucasifiibo. Jaaboro toonohalliti diitoco jiihevefiibo iibafiibo, sitaaco aivonoono neefiibo, sitaaco imino eesicinii bo, ⁵ ifinitino amocasinejeje ihesamaajene iimicuutimofañi icaabo. Jaabo miyaanoco agaajacuutii bo. Jaabo esicinihi: Moocaani iimaa iijico fine sihidi fine tooneri busumijeque sihidi magaayicino, noobo. ⁶ Jiihi, eti miya iimaahiiji imino icasunohiiji, oono diiboma iicadinomaryo janaanici sinehejeque imogotii bo. Jaabo jilliro imo imo icaabo. ⁷ ¿Mihiro jiijehallivi jinejebaco misivautihi, bu ajashuno jinejebaco masatyejitihii icano? ⁸ Jaamo gaachehuma, bu machutaama icano mihichachiiji tonoodinomaryo imo imo miicaqui. ⁹ Jaanoti sihidi ibusumijema iicanoco iimogomo jaabicitihii diitoco inisunoco. Jaamaño mihiifono fanoovama ica imogo tacurafañi aacotono miyaminaaco imitino omooninoro jinejebama achahanofañi, finisufañi icano ficuhi. ¹⁰ Mihiro nihibamima mihicanoco sihidi mihimogono, aivo fanoova imititano. Jaamaño saatoho sihidi toonoco iimogomaño miyaavogoti sihigoviro minifetehinimo. Jaamaño ifiico jilliro idaasuno icariro gahafusumo.

Iimino Moonicasi.

¹¹ Jaanegui ijoho, Moocaani miyaminaafi, paryi jinehejeti digaa. Jaaboro iticovonocoro mooni, iminoco, miyaavogoco, gaijico, jaabicico, isicuno jeebico icano mooni. ¹² Iimino moonicasi, miyaavogo moonicasicoro daamocasi. Ifinijitino fiivoco imino gaayici. Mihiro tooneguiiha ico Moocaani cuuhuvahinihi. Jaabo ijoho imino omoonii boro dimiyaavogoco gaajasuuhii ajashutimo imefeenevi. ¹³ Siino bu jino ico tajii bahi Moocaani fanoova jiijehalliri iicanoco fiivoco aacii bo imefeenevi. Bu tolliro Jesucristo imino ifiico agaajasuuboro Poncio Pilato imega miyaanocoro unuubo imefeenevi icano ico tajii bahi. ¹⁴ Jaabo jino ico atajii banoco: Jii, neehi. Jaaboro siibadi toonoco buunanitii bo diicahi ico toonohalliti iibatimo icaqui Mohaivojii bo Jesucristo asaatinohachuta. ¹⁵ Jaano ihoovofucu agasedi Moocaani jinooco paryi mooniji diibo idii boro Moocaani imino omooniniciibo, sihidi ejeevaabo, tajii baminaa Tajii baminaafi, bu fanoova aivojito Aivojii bo iicamaño icano. ¹⁶ Diibo idii boro iguijevetii bo mihihiñooba ifiitivotihigo sesefeeneri iicaabo. Jaaboco cajaanii miyaminaafi aatyimetii bo, bu aatyimeratii bo icano. Jaanegui diibonoro bocigo, bu mitya icano fahiijivaro. Fine.

¹⁷ Jiije busumijenema iicamoco fagoo: Toonoti mitya mitya icatimo iicaqui. Bu toono ibusumijeviro ihesiciniico ficuudimo toono miyaano icatihii. Jilliro Moocaniviro ihesiciniico ificuuqui diibo iicaaboro mihaico fanoovaaco ajashutino aacii bo imino miicaqui. ¹⁸ Tajii ba diitoco iiminocoro imooni qui, aivo ajashutino iimino iheetavequi, ihacifi qui, ihifefi qui icano diitoma iicanoti. ¹⁹ Tolliti jari janaanici niqejefañi sihidi busumijevajimo. Jaaneri jari kuhufono iicamoro ufucu imino iicajino imega igaayici qui. Jaamo ifinijitino fiivoco imino igaayici qui.

Niinoono Timoteoco Ataj#bano.

²⁰ Timoteo, ico ataj#banoco imino toomo. Guubun#idino jiinije iimaano sicama#ejeje iimaanoco, bu tolliro sicama#ejejeque ejenaanehejeque, jino miya gaaja onoonehejeque icano. ²¹ M#iro saathosa toneheje miya gaaja onoonehejejaagoviro iminifotoma#o miyaavogoti mitacuumo.

Jaafa ico Moocaani imino moon#hi.

2 TIMOTEO

Pablo Timoteodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Jesucristo minisuminaafi, Moocaani iimogobadi uco agaluubo, Cristo Jesuma sano magataavonofañodi fiivoco aaciguuno onoobadi. ² Jaabo ñdi jihaameque caatinihi Moocanifeenedi taseemene, agaijibo Timoteodi. Imeguehi Dios Moocaani, bu Aivojibo Jesucristo icamisi ico ñdaasugomaño imino omooninoma, sajeebico aacinoma icano idiicanoco.

Cristoditi jibogomo.

³ Uujoho Moocanico imehicaahi taheedemihai iicaubadi imihinima chahano esamaajefañodi. Jaabo uujoho suufenitibo ñti esafetehicaahi dihallivi Moocanima ihiimaabo cuuje, bu fucu icano. ⁴ Bu fahiijivaro uujoho asaausumi ñjoho ataanoco esafetehicaahi. Jaaboro ico atyimecuujirahi sihidí imo imo icaqui. ⁵ Tolliro bu esafetehi aivo miya miyaavogoma idiicanoco. Iticoni diitaago Loida, bu diiseeji Eunice icamife iticoni tomiyaavogoma icauhi. Jaabadiro bu ñjoho tolliro toonoma idiicanoco gaajahi.

⁶ Tooneguiiha ico tajibahi. Jaabo quehecutusuhi Moocaani ico dihallivi uujoho tahuseque ificuusumi aacino dudicamaajeque dibeguehicaqui. ⁷ Miïro Moocaani gajama mihicamo fanoovaaco miñhicugotíhi. Jilliro mityama mihicaahi, saatohoco magaijahi, imiti esamaajeque imino esamaajeriro miguiinoníhi. ⁸ Jaaneguiiha nucufeguejirahana Mohaivojibo Jesucristoditi idibogonoco. Bu uuti nucufeguedino jino diibohalliti civojafaño iicanoti. Jilliro dimañoonoti gaayici taajasujibogohalliti minoco ñdaasuno omooninoco, Moocaani ico sefaco aacino ticovovi. ⁹ Moocaani mihaico atajasuuboro cuuhuvahi diibedi mofico imino mihimibachumoro ijeevadi diibedi miicaqui. Iiminoco momooninoti icatino. Jilli tolli diibo iimugubadi, bu tolliro Cristo Jesufañodi mihicacuunoti mihaico agaijiboro. Jaabo Moocaani mihaico gaijuhi sicijetiro jinije fiivuutinaacaro. ¹⁰ Jaabo toono igaijico ñfusucuubo jisumi Motaajasuminaafi Jesucristo asaaneri. Jaabo diibo guijeve mityaco finisuuhi, bu taajasujibogofeenedi eseseehigovi icicuubo mihaico ifinisujitino ifico ihaciqui.

¹¹ Miïro uco Moocaani ficuuhi jibogoco jibeguequi. Jaaboro uco galluubo minisuminaafiti judiomí iicatimoco jibeguequi. ¹² Jaamaño uujoho paryi jinehejeri ñdaasuno icahi. Jaaruubo toonoti nucufevetihi, cajaanivi tahesicini iicanoco agaajamaño. Jaamaño imino gaajahi diibo imityama icamaño uujoho tafiico diiboco acihinicuuhi imino ificuquui ufucu diibo dojicuvi asaajifucuguiiha.

¹³ Jaanegui suufenitibo mooni ico iimino jibogoco atajibahinibadi. Jaaboro diica miyaavogofañó, bu Cristo Jesufañodi mihicacumaño gajima mihicanofañó icano. ¹⁴ Moocaani Gaija mofifaño icaabo. Jaaneguiiha diibo mihaico aamusuneri Moocaani ico atajibanoco imino toomo.

¹⁵ Hiro agaajacuuno paryi famooro Asia jinijeoto uco jeevesuhiniuhi. Jaamotisi bu tolliro Figelo, Hermogene icamisi. ¹⁶ Jaanoti jaafa Moocaani ñdaasuguehi Onesiforo onoobo yotoco. Diibo fiiva foova uco tafiico buheesu-vahicauhi, civojafaño iicanoti nucufevetiboro. ¹⁷ Jaabo Roma cuumineri iicausumi, uco iguiinehicauboro atyimeteubo. ¹⁸ Jaafa ufucu niinofucuvi Mohaivojibo Jesucristo diiboco ñdaasugueji. Hiro imino gaajacuuhi diibo uco Efeso cuumivi minoodino aamusunoco.

2

Iimino Jesucristo J#bogominaafi.

¹ Jaanegui Cristo Jesuco mimiyaavogomaño imino moonico magaayicineri sefano diica, #joho taseemenebadi idiicaabo. ² Fiivaamofeenevi eneehicano gaajamo; jaanoco #joho uuti uguubuhicanoco saato ho imihusene gaifiimico taj#ba sitaaco ij#beguequi.

³ Jaaboro #joho Jesucristo j#bogominaafi, daabici sihidi idaasuno idiicarunoco, amocasiminaafi amocasinohachuta idaasuno iicarunoco ajaabicinibadi. ⁴ Mi#ro cajaanoty amocasiminaati iicamo sineheje naaje dudicamaajejaagovi minifototatihi ihaivoj#bo diiboco amocasiminaafiti iicaqui #c#bo ataj#banocoro imooniqui iicamaño. ⁵ Jaabadiro bu saato ho ba#amaajefaño iicacuumo toono taj#ba onoobadi imino omoonimoro sefano omoonitimo ijaadaco gaayicitihini. ⁶ Jaabadiro bu faguinofaño sefano ududicamaaimo aivo imegaviro ima#oonoti gaayicifihi. ⁷ Jino ico onoonoco deesamaaje. Jaadi Aivoj#bo paryi fanoocoro ico gaajasuji.

⁸ Desafoto Jesucristo, aivoj#bo David iyaachimioobo iicaubo guijevafañoti siino ubuheeteubediti, tobogo uujoho taajasuj#bogoco ij#beguehicabogo. ⁹ Tobogohalliti uujoho sihidi idaasuno iicarunoco jaabichicahi, gaicaauminaafi iicanibadi jigai#nehiri isisicininehejeque. Jaarunofaño Moocaani j#bogo sisicinitihini. ¹⁰ Jaamaño paryi uujoho jaabichicahi Moocaani #cicuumoco j#bogohalliti. Jaamo oovos#no taajama iicaqui ufucuro ifinijitinoma Cristo Jesufa#odi mihicacumaño diiboti asaanoma.

¹¹ Jino aivo miyaano:

Diiboma sano miguijevihinicuhachijji, bu diiboma sano mihicaji. ¹² Tolliro bu idaasuno mihicarunehejeque majaabicihachijji, sano diiboma mahaivoj#veji. Jaanoti bu diiboco mutuunamaaihihachijji, m#haico bu tuunamaaijiibo. ¹³ Diiboco mejeevesurumoco, diibo m#haico jeevesutihini, Moocaani ifibadi mihicacumoco, #milli bu ificoro jeevesujiruubo?

Imino Agaajacuuno Dudicamaaje.

¹⁴ Jinoco desaayuubo diitoco taj#ba Mohaivoj#bo imefeenevi jihovonehejeque jenaucasitimo iicaqui, jilli m#h#fono toneheje. Jilli toonoco uguubumehejeque imitino omoonino. ¹⁵ Jaanegui quehecuno diica. Jaabo Moocaani imefeenevi iimino dudicamaajeminaafiti idiicanoco igaajacafetequi, bu jaabo jinehejebati nucufevet#bo diicahi, imino aivo miyaano iicano j#bogoco id#beguehicamaño. ¹⁶ Sicama#neheje iimaa, jini#jeo iimaanoco diimaadino. Tonehejeque ihiimaamo jilli janaaniviro imitifaño feefihi. ¹⁷ Jaamo j#bogono sitaavi jivonoro feehi c#nisi ijivonibadi. Jaamootisi Himeneo, Fileto icamisi. ¹⁸ Jilli miyaanoti imitacuumisi. Jaamisi: Siino mubuheetejino, eneehicano s#icije fatyehinicuui, noomisiro saato ho miyaavogoco sihigoviro miniiyumisiro efeehicamisi. ¹⁹ Jaarunofaño Moocaani sefano iicaqui kuhufeneri dojibanicuui. Jaamo gaajataco ificuuhaame nehi: Aivoj#bo Moocaani gaajahi ita iicamoco, noonoro. Tolliro bu noono: Paryi famooro: Uujoho Cristota, onoomo iimitinoti sihigovi idugaavequi, noonoro.

²⁰ Mi#ro iguiraaaja ijafaño sanooro oro eetavota, nihibami eetavota icano icatatihi. Bu tolliro imohono, bu nifaqui guirihilluno icano. Fano iimiguiharo icatino. Sanoodinoro iiminehejeguiharo icafihini, bu jaanoti sanoodino #dicunonoguiha, beevanoguiharo icafihini icano. ²¹ Jaabadi sano imiguiharo miicaqui imino mofico mihimibachumoro ijeevadi Mohaivoj#bo

dudicamaajeguiiharo mihicajimo iimitinehejete mihinivatino mofico mificuqui. Jaachijjari fanoova iiminoo eeta voguiiharo mihicahi.

²² Jaanegui ijoho sicafehi idiicaabo sicafe iimogonehejeque jeevotibo. Jaaboro iticovono ificoro deesamaaje, miyaavogoco, gaijico, sajeebii icaco icano sano imino jeebii Aivojibo Jesucristoco ejeevomoma. ²³ Bu mihifono fanoova jenaucasico deecivedino. Iro gaajacuui toneheje amocasicoro omoonisufinoco. ²⁴ Aivojibo Jesucristo jeevominaafi sitaama aamocasiiboro igotatihi. Tolli icatiboro famoovamaryo imino icafihi. Jaabo imino jibogominaafi fanoovaaco jaabiciboro icafihi. ²⁵ Jaabo sicuno jeebii iicajisumoco ifagueequi, Moocaani diiboco tolli icano ifiico ubuunaniboro miyaanoco agaajasujinoco esiciniboro. ²⁶ Jaamo aicomoro itaajaqui ij diitoco itacurahihufano aganiisuneri iciboro diitoco iimogobadi imooniqui ificuunoti.

3

Niinoosumi Jilli Miyaminaa Icaji.

¹ Tolliro bu gaaja ufucu niinoosumi icajino siibadi nihicuno iicafucuje. ² Jaasumi icajimo miyaminaa ifi imiguiiharo fanoovaaco omoonififimo, sihidi nihibamima iicanoco imeguefifimo, ificoro sihidi jeevahi eneeffifimo, mihifonehejeque aivo fanoovama icahi, noomoro quehe quehe iicafifimo. Jaamoro Moocaniditi iminootino ihiimaafifimo, bu caanimi onoonoco: Jii, nootimo iicafifimo, sita diitoco imino omoonirunehejeque diitoco cabacuujitimo, bu jaamo Moocaani iimaahijico bociguejitimo, ³ sitaaco agaijimoro idaasuguejitimo, sicamañehejeque jibohocasififimo, iimoyicinoco omoonififimo, idaasugotimo omoonififimo, fanoova imino jhegueminaa iicamo, ⁴ iyotoco imitino omoonisufifimo, guucibatimo fanoovaaco omoonififimo, sicamañeheje mihifoneriro ijeebino agahafucuumo. Moocanico guinotimoro jilli ificoro imo imo omoonisunehejequere iguino. ⁵ Jaamo Moocaani iimaahijico jilli ihifuvusuro alliohifiriro imino moonijimo. Jaarumo tuunamaajimo toono mityaco miyaano iicarunoco. Tolli iicamoti diifiico gaihuini.

⁶ Diitoototi saatoho iijanofano ijicafotomoro agaajatimo gaigoomico bañihicahi. Jaamo gaigoomi imitiri ifinoco gahafusuhicahi fanoova imogocoro efeehevemere, ⁷ fahijivaro gaajamoro icarumo miyaanovi ufucuro ifototimo. ⁸ Oono Jane onoobo, Jambre onoobo icamisi Moiseque ejenaauubadiro, bu diito miyaano iicanoco jenaauhicaui, diitoco ihesamaajene imitacumo, iimicuutimo icano, bu miyaavogofano agajaracuutimo. ⁹ Jaarunaa Moiseque ejenaauumisico gaajacumo jihovotisi iicaunoco. Jaabadiro bu diito bañijitih paryi jinije miyaminaa diito jilli jihovoto iicanoco agaajaciuudi icano.

Pablo Timoteoco Atajibano.

¹⁰ Jaanoti naha ijoho imino uujoho ijibeguehicabadi, bu uujoho iicahicabadi, uujoho omooniguehicabadi, tamiyaavogoco, tajaabicico, tagaijico icano, bu uco ijihenehehejeque ajaabicihicano, ¹¹ bu uco idaasuno omoonihicanehejeque, iro bu gaajacuui uco ijihenehejeheri idaasuno iicahicaunehejeque Antioquia cuumivi, Iconio cuumivi, Listra cuumivi icano. Jaaruno paryi tonehejete Aivojibo uco taajasuhinihi. ¹² Jaabadi paryi famoro Cristo Jesuguiiha ifico iimibachumoro ijeevadi ificuumo. Toonohalliti diitoco ijiheneheneri idaasuno icaji. ¹³ Jaanoti iimifitimo, abañififimo icamo imitifano janaaniviro feeji bañimoro, bu ificoro abañineri icano.

¹⁴ Jaanoti ijoho agaajahinofaño mityano diica, iro toonoco imino agaajacuunofaño. Iro gaajahi jaanoco miijoho ico ijibeguehininoco. ¹⁵ Miuro seemenetiro ijoho gaajahi iimino Caatinihaamefaño onoonoco. Toono ico ijibogonoro taajasufaño ico asatyejino Cristo Jesuco imiyaavogonofeenedi. ¹⁶ Miuro paryicino Caatinihaamefaño onoono Moocaani ifusuuboro agaajasuunoco acaatinuno. Jaano minoco jibeguehi. Jaanoro imitino mihicanohalliti minoco ibano, fagoono, minoco jibogono iticovono ifiima miicaqui icano. ¹⁷ Jaaneri Moocaani jeevovominaafi imino agaajaaboro, bu imino iimibaivooboro paryi fanoova imicoro imooniqui.

4

¹ Jino ico guiraano tajibahi Moocaani imegavi, bu Mohaivojibo Jesucristo aivojibobadi asaaboro uchuumucuumoco, ubuheemeque icano emeeciiboro ijeevadi sahaje udugaacujiibo imefeenevi. ² Jaabo dibeguehi taajasujibogoco suufenitibo, jaguisifucuro icatino, bu tolliro miyaminaa agaajagomo iicasumi idibeguejitirusumi icano. Imino gaajasu, bu saatoho imino omoonitimoco dihiba, fanoovaaco daabiciibo fagojibogo iijiri. ³ Miuro ufucu iicajino gaseji. Jaasumi miyaminaa jaabiciuujitihii aivo iimino jibogo iijico. Jilli inoro iimogobadi ajashutimo jibogominaati iguininomoro ficujimo diitoco ijibeguequi. Jilli diito uguubunicinoco iimogonocoro. ⁴ Miyaano jibogoco ibujinaago ificucuumoro jihovobogoje fanoova jibogocoro miyaano onoomoro: Jii, neejimo. ⁵ Jaanoti ijoho iimino iijico imino ficu, idaasuno idiicarunehejeque daabici, taajasujibogoco idibeguejinojaagoviro minifoto, imino didudicamaajeque dihifutusu.

⁶ Jaanoti uujoho tafico aciuuji Moocaani jeeveguiiha idaasuno imoonicafetequi, fiitvucuuno iguijevejino oovo agasene. ⁷ Jaabo uujoho iimino moonicasico moonicasicuui, tooneguiiha ijineehicaabobadi nijecivi ifutucuui, miyaavogoco uujoho ejeevesutiboro imino eetavucuui. ⁸ Jaano jisumi iimino icari ajaadujino uco toomocinicuui. Jaanoco ufucu uco acijiibo Aivojibo iimino emeeciiboro udugaacufiibo. Jaabo ucoro acijitibo, bu tolliro paryi famooro diibo asaajinoco iimogomoco icano.

Pablo Timoteoco Onoono.

⁹ Goovano jei disaa uco emeeciivaabo. ¹⁰ Miuro Demas onoo uco jeevesucuui jjeonehejequere janaanici aivo iimoyicimaño. Jaaboro Tesalonica cuumivi feehinicuubo. Jaanoti bu tolliro Crescente onoo feehinicuui Galacia jiiinjevi ijibeguequi, bu tolliro Tito Dalmacia jiiinjevi feehinicuui ijibeguequi. ¹¹ Jaanoti idiboro Lucas uuma icahi. Jaanegui Marcoco iguiinooboro siva juuga uco tadyudicamaajeti ihamusuqui. ¹² Jaanoti uujoho Tiquicoco galluhinihi Efeso cuumivi. ¹³ Asaadi jei uudi siva tagaachehu tajeebutachehuco Troa micuvi Carpo onoo ijafañovi ejeevesuhinichehuco, tolliro bu tahaameneque, bu tahaamene pergaminohaamehallivi acaatinihaameneque icano.

¹⁴ Alejandro onoo jigaiño dudicamaajeminaafi aivo uco imitino mooniuhi. Jaaboco jaafa Moocaani toono jaadaco acihi. ¹⁵ Jaaboti bu ijoho difico gaihuini, mojjibogoco iimogotiboro toonojaagodi iicatiboti.

¹⁶ Tolliro bu iticoni aivojitoma tahallivi ihiiamaausumi mihaiñooba tahalliti icautihi uco aamusumo. Jilliro famooro uco jeevesuhinimumo. Jaarunoco uujoho teemehi Moocaani toonoco esafototibo iicaqui. ¹⁷ Jaarunoti uco Aivojibo Jesucristo uco aamusuubo sefaco aciuhi. Jaamaño uujoho imino imivehi taajasujibogoco ijibogoobo. Jaamaño faajiinijeminaacoro tobogoco guubusucuui, judiomi iicatimehejeque. Jilli Aivojibo uco sihidi

ĩĩhicunehejete taajasuuhi. ¹⁸ Jaaboro bu uco fanoova iimitĩnehejete ataa-jasuuboro ficujiibo niquejefaño iicano ihaivojĩguiiha. Jaabo Mohaivojĩbo Jesuco macahacĩsu fahiĩjĩvaro. Fine.

Niinoono Iijico Agalluuno, Bu Imino Onoono Icano.

¹⁹ Taajico daaci Prisca onoogoco, bu Aquila onooboco icano, bu tolliro Onesiforo onoobo iijaminaaco icano. ²⁰ Jaanoti Erasto onoobo Corinto cuumiviro fitafetehinihi. Jaanoti Trofi onooboco ficuuhinihi guihuvaaboco Mileto cuumivi. ²¹ Jaabo asaadi jĩnija imegavĩrocahi disaa. Dijaago Eubulo onoobo iijico galluuhi, bu Pudente onoobo, Lino onoobo, Claudia onoogo icano, bu tolliro paryĩ monahabomĩ icano iijico galluuhi.

²² Jaafa ĩĩma Aivojĩbo Jesucristo icahi, bu jaafa Moocaani famooro amĩhaico imino moonĩhi icano.

TITO

Pablo Tito Onoobedi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo Moocaani jeeçivominaafi, bu Jesucristo minisuminaafi icano. Jaabo uujoho miyaavogogaagovi sivaqui Moocaani icimoco, bu miya iimaano iticovono imino fiivojaagovi isivajinoco igaajaqui, ² bu ifinijitino fiivoma mihicajinoco mehesicininoco igaajaqui icano. Jaanoco Moocaani abañitatibo: Ifinijitino fiivoco aciji, nuuhi sicijetiro jinije fiivuutinaacaro. ³ Jaamaño jino diibo unuusumi mihicacumaño, mihaico ijibogoco gaa-jasucuubo, jino uco Motaajasuminaafi Moocaani ijibogoco jibeguequi atajibanofenedi. ⁴ Jaaneguiha idi jihaameque caatinihi Tito ijoho tamiyaavogo seemene tamiyaabo idiicabedi. Jaano miyaavogoma ima misi mihicano. Jaabo uujoho imeguehi Dios Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi ico imino omooninoco, bu sajeebi icaco aacinoco icano.

Tito Creta Chugaivi Ududicamaaño.

⁵ Ico uujoho Creta chugaivi ficuuhinihi oono imibachurautinoco dimibachuqui, bu quillahutoco ficuqui Moocaani ijano faacuumivari iicajajefano oono ico atajibaubadi. ⁶ Jaanegui quillahutoobo imino iicaqui, sita diibediti: Imitino, nootimo iicaqui, bu jaabo saafigo tajere iicaabo iicaqui, bu jaabo seeme miyaavogominaa iicamediti sita diitoco: Iimitimo, bu gubutimo icano, nootimo iicaqui icano. ⁷ Miho Moocaani iija toomominaafi obispo onoobo iimino ifi iticovono ifiima icanicihi. Jaabo jenaauffitibo iicaqui, bu icajisutibo iicaqui, bu guiriicavefitibo iicaqui, amocasifitibo iicaqui, bu ajashurunoco guiraano ajaadusuuboro guiraano nihibamico icinoco imogotibo iicaqui icano. ⁸ Ivi jilliro baaminaaco imino ijafaño igaayicihicaqui, bu iimino icaco imeguequi, bu imihuseebe iicaqui, bu imino imoonihicaqui, bu Moocanidiro ifico ificuuqui, bu ifi imitinoco iimogonoco moonitibo iicaqui, ⁹ bu miyaano jibogoco diiboco jibuguunoco jeevesutibo iicaqui icano. Jaaboro sitaaco iimino jibogori iquehecutusuqui, bu ejenaauhicamoco imiyaavuvusuhicaqui icano.

¹⁰ Miho sihidi icamo aivo uguubuhicatimo, bu aivo janaanici judiomifano icamo icano. Jaamo sicamañoco ihimaamoro miyaminaaco bañhicamo. ¹¹ Jaamoco llinoci iimaatimo iicaqui. Miho fajavaminaacoro mitasumoro feehicamo mijibogotatinoco jibogomo ifurumo toonohallivi nihibamico igaayiciqui.

¹² Miho diito Cretaminaa jihovotoco acaanivamo iimaaminaafi iyotoditiro nuuhi: Cretaminaa aivo bañfifimo, bu aivo asimibadi jeevamo, aivo machufifimo, gaiquifiifimo icano, nooboro. ¹³ Jaabo aivo miyaanoco nuuhi. Jaanegui sefano diitoco fagoo imino imiyaavomoro iicaqui. ¹⁴ Bu jaamoro judiomi bañfira jibogoco miyaavogotimo iicaqui, bu oono miyaano jibogoti uuvuduvehicamo jibogonehejeti icano.

¹⁵ Miho ihesamaaje imihinivatimedi paryi fanoova mihinivatihhi. Jaanoti imiyaavogotimedi, bu ihesamaaje imihinivamedhi icano fanooro mihinivano. Miho ihesamaaje, ijeebi icano paryi diitoco imihinivamaño. ¹⁶ Jaamo: Moocanico magaaajahi, unuuruno omoonihicanofañodi gaajaveechuno miyaano iicatino. Miho idicufimo, bu guubutimo, bu iimino moonico ajashuno gaajatimo icano.

2

Miyaano J#bogo.

¹ Jaabo id#bugusumi miyaano j#bogofañodiro d#beguehica. ² Bu amiyato gaifiimico d#bogo guiriicavotimo iicaqui, bu iminoro ihesamaaiqui, bu miyaavogofaño imino iicaqui, bu gaijima iicaqui, bu jaabicima iicaqui icano. ³ Bu tolliro amiyato gaigoomi Moocaani iimogobadiro iicaqui, sicamañehejeque j#bohocasitimo, bu guiriicavotimo iicaqui icano. Jaaneri imino, ⁴ bagocajamico ejevamaaisuneri diito aijimico igaijiqui, iseemeque igaijiqui, ⁵ bu diigo iminoro ihesamaaiqui, bu ajevatigo iicaqui, bu iijaco imino iteemequi, imihusegue iicaqui, aiji onoonoco jenaautigo: Jii, ineehicaqui icano. Jaanofañodi m#haiñooba Moocaani j#bogo imitino iimaatimo iicaqui.

⁶ Jaabadiro bu sicafeque dinoo: Imihusene iicaqui. ⁷ Paryi #joho omooninofañodi diitoco gaajasu. Jaamoco id#bogosumi imihusene d#bogo, jeejeje icat#bo, ⁸ iminoro diimaa, toonofenedi m#joho: Ico dihimiti, needino. Tolliti nucufvejimo oono paryi Moocaani j#bogoco imeguehicatimo. ¿Jaamo milliti bu m#haiti imitino iimaajirahi?

⁹ Tolliro bu jeeivominaaco faj#ni ihaivojito ataj#banoco paryi: Jii, ineehicaqui, diitoco imo imo imoonihicaqui, bu onoonoco iimusufitimo, ¹⁰ bu nanivatimo imihusenere iicaqui. Jaanoco aatyimemere famooro igaajaqui Motaajasuminaafi Moocaani j#bogo oovos#noco.

¹¹ M#ro Moocaani m#haico iimihuseque #fusuno sivahi taajasuco paryi miyaminaadi. ¹² Jaano toono Moocaani imihuse m#haico j#beguehi mohimitico mejeevesuqui, bu jiinijeo imogonehejeque icano. Jaamoro jiihall#vi imino miicaqui, #covono ifima Moocaanidiro. ¹³ Tolliro bu m#haico gaajasuno oono oovos#no sihidi ejeevaabo Moocaani Motaajasuminaafi Jesucristo asaajinoco oono motoomo m#haico unuunoco. ¹⁴ Jaabo m#ro mhall#vi guijeveuhi paryi mohimitico initiuboro m#haico itaajasuqui, diibota mihicamoro imino momoonihicaqui.

¹⁵ Jaano jinooco diitoco d#bogo, quehecutusuuboro, mityama fagooboro icano. Ivi saatohoti difico taajavusudino.

3

Miyaavogominaa Jilli Iicano.

¹ Tolliro bu diitoco desaayu paryi aivojitoco imityaguehicaqui, bu paryi fanoova iiminoonocoro imoonihicaqui icano. ² Tolliro bu sitaaditi imitino iimaatimo iicaqui, bu sajeeb#ma iicamoro sitaama imihijino iicaqui, bu s#cujeeb#ma paryi famoovamaryo iicaqui icano.

³ M#ro bu m#hai iticoni tolliro m#fomo mihicauhi, bu Moocaani onoonoco: Jii, meneehicautihi, jilli mimitacin#uhi, bu fanoohimiti imogono, bu fanoohimiti imo icaneheje icano j#jovoto mihicauhi fanoohimitifaño mihicaumaño, bu sitaanoco mihimeguehicauhi, mij#hevecin#uhi, bu fah#gova sitaama mij#hevecasihicauhi icano. ⁴ Jaarunaaca Moocaani Motaajasuminaafi igaijico, bu iimihuseque icano miyaminaaco #fususumi ⁵ m#haico taajasuubo. Jaaruno m#hai iiminoco momoon#unoti icatino, jilli m#haico #daasuguumaño. Jaabo m#haico taajasuubo Igaijari m#haico initiuno bohofico aac#nofenedi. Jaano Moocaani Gaija m#haico bohofima icasuhi. ⁶ Tolliro bu Motaajasuminaafi Jesucristofenedi Moocaani m#haico Igaijaco ajashutino aci#uhi. ⁷ Jaaboro iimihusefañodi m#haico igaayiciqui jaanofenedi m#hai ifnijitino fiivoco meteemehicanoco magaayiciqui.

⁸ Jaano jino aivo miyaano. Jaaneguiiha imeguehi #joho jinooco sefano ataj#banoco. Jaaneri Moocaanico imiyaavogomo iiminocoro imoon#hicaqui. Jino aivo paryi fameediro imino. ⁹ Jaanoti mihifono iimaaco deecivedino siicijeminaa momono guicibadi icanehejeque, bu jiihevecasinehejeque, bu oono Moise taj#bahallivi jenaaucasinehejeque icano. Toono jilli mihifoneheje, jhovoneheje.

¹⁰ Jaanoti bu saatoho Moocaani iijaminaaco siibadije udugaacuhachijii fagoo mifoociro. Jaanoco: Jii, onootihachijii diiboco buhigovi gañii. ¹¹ Jaano uguubutinoti gaaja diibo miyaanoti imitacuunoco, bu iimitiro diiboco: Imitino, unuucuunoco.

Titoco Iftacuuno.

¹² Uujoho dijaago Artemas onooboco, bu Tiquico onooboco icano agalluudi, tolli icarunofaño disaa Nicopoli cuumijaago uco emeecitoobo. Uujoho tuucuumivi jijnijad#hico afatyonoco imeguehi. ¹³ Bu disefadino daamusu saafi abogado Zena onooboco, bu Apolo onooboco icano. Jaamisi ucuujivaachunoco daaci jinejeti cuujivaachutimisi ifeequi. ¹⁴ Jaanoco aatymemere mota iicamo igaajaqui imino moonico. Jaamoro ucuujivaachumoco ihaamusuhicaqui. Tolliti ifiino sinejeguiiha iimiqui.

Niino Fitacu.

¹⁵ Paryi jino uuma iicamo dijaa iijico galluuhi. #joho bu moojico daaci miyaavogofañodi monahabomi iicamoco. Jaafa Moocaani paryi am#haico imino moonihi.

FILEMON

Pablo Filemodi Acaatinuhaame.

¹ Uujoho Pablo, jino Cristo Jesu momohalliti civojafaño iicaabo jihaameque caatiníhi sano monahabo Timoteoma ñdi, agaijñbo Filemon mududicamaaje nahaboniminaafidi, ² bu Moocaani iijaminaa oono diijafaño igaivehicamedi, tolliro bu monago Apiadi, bu Arquipo mñhaico mududicamaajeque aamusuhicaabedi icano. ³ Jaamo amñhai magaayici Moocaani, bu Aivojñbo Jesucristo icamisi imino omooninoco, bu sajeebñ icaco aacinoco icano.

Filemon Gaiji, Miyaavogo Icano.

⁴ Fahijñvaro uujoho Moocaanico dihallivi imehicaahi. Jaabo diiboma ihimaasumi ñti esafetehicaahi, ⁵ Aivojñbo Jesuco ñjoho agaijinoco, imiyaavogonoco icano, bu paryi Moocaanita iicamoco agaijinoco icano uguubuuboro. ⁶ Tolliro bu Moocaanico dilluhicaahi oono dimiyaavogoco aatyimemere imiyaavogomohallivi, jaamo Cristo Jesufañoði paryi iiminoco magaayicinoco imino igaaajui. ⁷ Jaabo tajeebñ jacusucafetehi, bu uujoho sihidi imo imo icahi ñjoho sihidi gaijima idiicanoti. Mñro ñjoho tañahabo, difañoði miyaavogominaa jeebñ jacusucafetehi.

Pablo Filemon Jjovonohallivi Filemoco Idilluno.

⁸ Jaanegui uujoho Cristo minisuminaafi iicaruubo ico tajñbajitíhi ñjoho omoonjinoco. ⁹ Ivi jilliro gaijifeenedi ico dilluhi. Uujoho Pablo amiyaabo iicacuubo, bu jino Cristo Jesuhalliti civojafaño iicaabo, ¹⁰ ico dilluhi jaani Onesimo onoobohallivi. Jaabo jino civojafaño miyaavogofeenedi taseemeneti minifutucuuhi.

¹¹ Iticoni naha Onesimo jilli mññfoobo dijñjovono icauhi. Jaaruubo jisumi miyaabotiro misidi icacuuhi, ñdi bu uudi icano. ¹² Jaaboco dijaago uujoho siino galluhi. Jaaboco imino gaayici tafico idiicajirubadi. ¹³ Imogorahi jinoovi uuma iicanoco dibuunavi uco ijeecivequi jino Cristo jñboghalliti civojafaño iicaaboco. ¹⁴ Jaaruubo uujoho imogotíhi ñjoho idiimogotinoco omooninoco. Jaabo uudi ñjoho omoonino uujoho atajñbaneri icatino iicaqui, jilli ñro idiimogoboro omoonino iicaqui. ¹⁵ Fine Onesimo ñti dugaavuuhi guenene sihi iicatiqui. Jaaruubo jisumi ñma fahijñvaro icacuujñbo. ¹⁶ Jaaruubo jñjovonobadi icacujitíhi. Jilli jñjovono janaanivivi imino icacuujñbo. Jaabo agaijñbo dinahaborucuujñ. Jaaboco uujoho sihidi gaijñhi. Imi jaano janaanivivi ñjoho diiboco gaiji dijñjovono iicamaño, bu Mohaivojñbofañoði dinahabo iicamaño icano.

¹⁷ Jaaneguiiha digataavominaafi uujoho iicahachijñ diiboco gaayici uco idiicajirubadi. ¹⁸ Jaanoti ico diibo imitinoo omoonñuhachijñ, bu ico edebehachijñ icano ucoro toonoco daadusu. ¹⁹ Jaabo uujoho Pablo, jinoocoro tahuseri caatiníhi: Uujoho ico jaadujñ. Mñro bu uujoho ico neejirahi: ñjoho tahallivi guijevejirahi uco edebeneque daaduqui, neejirahi. Jaarunoco ico uujoho nootíhi. ²⁰ Jaaneguiiha tañahabo, uudi jino iminoco deetavo Aivojñbo Jesuco imiyaavogomo iicanicibadi. Jaaneguiiha tajeebñico daacusu Cristofañoði tañahabo idiicamaño.

²¹ Jilli ñdi caatiníhi ñjoho omoonjinoco agaajaaboro, bu jino ico onoonoco janaanivivi omoonjinoco agaajaaboro icano. ²² Bu tolliro uudi uujoho ñfetejimañoco tahimega dimibachu. Mñro jino teemehi amñhai Moocaanico midilluhicanoco amñhaico ihaciqui uujoho amñhaico emeecitejinoco.

Niino Fitacu.

²³ Jaani Epafra onoobo dijaago iijico galluhi, jino Cristo Jesuhalliti uuma civojafaño iicaabo. ²⁴ Tolliro bu Marco onoobo, bu Aristaco onoobo, bu Demas onoobo, bu Lucas icamo jino uco tadyudicamaajeti aamusuhicamo dijaago iijico gallumo.

²⁵ Jaafa Mohaivoj#bo Jesucristo am#haico imino moon#hi.

HEBREOS

Moocaani Illifeenedi Thiimaano.

(Jn 1.3)

¹ Siiçije naha Moocaani moheedetemihaima iimaajiibuuhi saicino si-ibadihije, jibogominaafeenedi. ² Jaaruubo jisumi jino niinoosumi miihaima iimaabo Illifeenedi. Jaabo Illifeenedi Moocaani paryi jinijeneque eheetavuuboro diibo usefaño paryi fanoovaaco iicaqui ficuubo. ³ Jaabo diibo Moocaani imi aricuco ifusuubo Moocaani ifi tolli ejeevanoco ifusuubo. Jaabo sefari paryi fanoova icahi imityahijifeenedi. Jaaboro bu mo-
himitico ifilluuboro casivuubo niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi, imiyanaagonovi.

Moocaani Achi Sihidi Jeevahi Niqueje Toomominaa Janaanicivi.

⁴ Jaamaño Moocaani Achi sihidi jeevano minifetehi Moocaani toomominaa allinoocivi. Miïro caani busumijeti gaayicibo diito janaanivivi aivo imityamañovi. ⁵ Jaamaño cono bu Moocaani safooba itoomominaati cajaanibaco: Hijohe taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, noonova.

Bu cajaanibaco:

Uujoho diibo caaniti icaji. Jaanoti diibo taseemeneti icaji, nuunova.

⁶ Jaanoti idiboro Illi iicaaboco jiihallivi isivauboro nuubo:

Mihimo diiboco paryi amihai Moocaani toomominaa, nooboro.

⁷ Jaanoti diito itoomominaaditi nuubo:

Itoomominaaco guibuhubati eheetavoobo, bu ijeevominaco ciijigaiguihuti eheetavoobo icano, noonoro.

⁸ Jaanoti Illiditi noono:

Moocaani dihaivoji icaga; Jaafa ufucuro ifinitino fahijivaro icahi, bu ditajiba imino atajibano iicano. ⁹ Iticovonocoro idiimogooboro imitinoco dheguehi. Jaamaño Moocaani Didios iicaabo ico sihidi imono icaco acihi, digataavominaa allinoocivi, noonoro.

¹⁰ Tolliro bu noono:

Aivojibo, Hijohe aivo iticoni jinijeque tanooco ficuuhi. Bu jaaboro dihuseri niquejeque deetavuuhi. ¹¹ Jaaruno toneheje finiji. Jaanoti Hijohe ufucuro finitibo fahijivaro diicaji. Jaanoti toneheje queemeveji gaachehu ocomovonicibadi. ¹² Jaanoco gaachehu mihicanicibadi gatatahuruji. Bu jaanoco buunaniji gaachehu siino mubunananicibadi. Jaanoti naha Hijohe diiboro fahijivaro diicaji; ufucuro difi finijitih, noonoro.

¹³ Jaamaño miïro Moocaani itoomominaati cajaanibaco nuutih:

Tamiyanaagonovi casivo, diminaaco iguiinonijinohachuta, nooboro.

¹⁴ Miïro paryi Moocaani toomominaa jilli gaijamiïro Moocaanico ejeevomo. Jaamoco gallufiibo taajasuco agaayicijimoco ihamusuqui.

2

Mataajajinoco Mejevesudino.

¹ Jaano jilli iicaneguiha aivo imino muguubuniciji oono muguubuhinino, iimino jihaiti buhigovi minifototimo miicaqui. ² Jaanoti naha siiçije Moocaani toomominaafeenedi aaciuno jibogo sefano icauhi. Jaanoco guubuutimo imitico omoonumoco toonohalliti idaasuno moonicafutuuhi.

³ Jaabadiro bu miïhai aivo aajashutino taajasuco mejeevotihachiji,

miihaico idaasuno moonijiruubo. Miiro toono taajasuco iticoni diiboro, Aivojiiibo jiiibuguuhi. Jaanobuunati jari toonoco uguubuumo imino agaajaciumoro miihaijaagovi fatyusuuhi. ⁴ Jaabadiro bu Moocaani toonoco imino gaajasuuhi miyaano iicanoco. Toonoti igaaajiqui ajabafiranehejeque, sihidi ejeevano, mityano aatyimeratinehejeque omoonihicaunofeenedi, bu tolliro miihaico Igaijaco siibadihije aacinofeenedi icano ijeebii onobadi.

Jesu Inahabomi Icabadi Minifutuuhi.

⁵ Miiro oono toojeti mihiimaaje ufucu icajino jiiinijeque Moocaani itoomominaa usefaño ficuutihii toojeque itaajiiibaqui. ⁶ Miiro samañoohaame Caatinihaamefaño saatohe neehi:

¿Milli ijoho Moocaani sihidi edeevaabo miyaminaa sihidi ejeevatimediti deesamaajirahi? ¿Jaabo collihi diito iguijevefimojaago feejirahi?*

⁷ Miiro jihachutasituro diitoco diitoomominaaguinovi ficuuhi. Jaarumoco fanoova imiri, bociri icano diitoco bocisuuhi. Bu jaaboro diitoco mityaco daaciuhi paryi edeetavuunohallivi. ⁸ Paryi fanoovaaco diitoguinovii ficuuhi, noono.

Jaamaño tolli paryi miyaminaafiguiino ificuucumaño diitoguinovii fanooro icacuuno. Jaaruno fañehiica mahatyimetihiiica paryi fanoovaro diito iijico obocigonoco. ⁹ Jaarunofaño mahatyimehi Jesuco jihachutasituro Moocaani itoomominaati guinovii ificuunoco. Moocaani sihidi igaijima iicamaño imuguuhi diibo famoohalliviro iguijeveujinoco. Jaaruubo jisumi diiboco Moocaani bocigusuhi idaasuno iicauboro iguijeveuno jaada.

¹⁰ Jaamaño Moocaanidi fanoova choomotihii diibofeenedi. Jaabo Moocaani imeguehi famooro iseeme iimihigo niquejefaño ofoonoco. Tooneguiiha Moocaani Jesucristoco idaasuno moonisuuhi imi Taajasuminaafti iicaqui.

¹¹ Jaamaño paryi imibachucinicuumoco ijeevadi ificuucuumo, bu diitoco imibachuubo icano paryi sacanitaro. Tolli iicamaño Moocaani Achi nucufeguetihii diitoco: Tañahabomi, onoo ¹² Caatinihaamefañodi:

Hiti iimaaji uujoho tañahabomima. Jaaboro ico imeji dimasineri igaivominaafeenevi, noonoro.

¹³ Tolliro bu noono:

Uujoho Moocaanicoro esiciniji, noonoro.

Jaabadiro bu siino noono:

Jineeri icahi, jino seemeque Moocaani uco aacihinimoma, noonoro.

¹⁴ Miiro jaamo miyaminaa seemere ihuucuma, itijohoma icano iicamo. Jaabadiro bu tolliro Jesu minifutuuhi ihuucuma, bu itijohoma icano iguijeveuqui. Jaano iguijeveuneri oono guijeni mityama iicauboco ijico ifinisiqui. ¹⁵ Jaamaño jilliti taajasuubo oono paryi famooro iguijeveneque iiguimoro jijovotobadi iicacuumoco. ¹⁶ Jaamaño Moocaani toomominaaco ihamusuqui saautiiibo. Jilli Abraham iyaachimahaicoro aamusuvaubo saauhi. ¹⁷ Jaamaño diito inahabomi iicaubadiro icaubo sacerdotemi aivojiiiboti iicaqui jeevesutiiibo iicamaño, bu sihidi idaasugoma iicaqui Moocaani imefeenevi, tolliro bu miyaminaa imitico ibuusuqui ifico idaasuno omooninofeenedi. ¹⁸ Miiro idaasuno iicauneri ifi nisucafutuuhi. Jaamaño jisumi amusuubo tolliro inisucafotomoco.

3

Jesu Moise Janaanicivi Jeevahi.

¹ Tañahabomi, amiihai mihimibachucinicumaño ijeevadi mihicamo, Moocaani ita iicaqui ucuuhuvamooto mihicamo imino magaja Cristo

* **2:6** Sahaamefaño noono: Miyaminaafi.

Jesu mohiimaa iiji minisuminaafiti iicanoco, bu sacerdotemi aivojibbo diibo iicanoco icano. ² Jaabo Jesu Moocaanima imino icauhi. Jaaboco Moocaani jino dudicamaajehallivi ficuuhi. Jaabadiro bu tolliro Moise imino icauhi Moocaani iijano miyaminaaco ejeecivuunovi. ³ Jaarunofaño Jesu janaanici toonovi ibocima icahi Moise janaanivivi; oono iijaco eheetavoobo tooja janaanivivi ibocima iicanicibadi. ⁴ Miïro iijanoco eheetavomo iticovoocivi icahi. Jaarunofaño paryi fanoovaaco eheetavuubo Moocaani. ⁵ Jaabadi Moise aivo imino icauhi Moocaani iijaco ejeecivehicaunovi: Ududicamaaihicaunobuunati Moocaani eheetavuujinoco ijibogono. ⁶ Jaarunofaño aivo Cristo janaanici imino icahi Moocaani iijaminaa miïhai mihicamoco ootoomoo. Jaamo miïhai Moocaani iijaminaa mihicamo sefano mihicamoro mehesiciniqui, diibo onoonoco imo imo momoonimoro mimiyaaveguequi niinofucuvi.

Moocaani Cuumiminaa Ajaguisijino.

⁷ Miïro jaamaño, Moocaani Gaija nehi Caatinhaamefañodi:

Jaachijji amïhai Moocaani iijico muguubuhachijji ⁸ amïhai jeebico mucuhufutusudino, johono sicaihigovi iicausumi Moocaanijaagovi isifiratuumoro diiboco inisuumo iicaubadi. ⁹ Tahigo amïhai eedeetemihai uco nisuuhi, buhicagaha cuarentadi ficabava ticovovi tahi uujoho omoonihicaunoco atyimehicaurumo.

¹⁰ Jaanoma iicaubo diitojaa isifiratuuboro nuuhi:

Jilli fahijjivaro ijeebinoco imitasumoro fahigova igomoro icahicamo, jaamoro imeguehaticimo taajjhaico agaajanoco, nooboro.

¹¹ Jaamaño uujoho toonohalliti diitojaa isifiratuuboro tamomofañodi, nuuhi: Uuma ajaguisijimañovi diitoco ifutusujitihhi nooboro, noono.

¹² Tañahabomi, jaaneguiha mehesicini cajaanotyoba amïhaiti iimitino jeebima iicamoro toonoco mitasudino iicaabo Moocaaniditi diiboco mimiyaavogotimaño. ¹³ Tolli icatimoro fahigovavi fafucuvaaciviro mequehecucusucasi jisumi jino iicanohachuta. Jaamo amïhaiti cajaanotyobaco imiti bañitino icadino. Jaaneri amïhai jeebi Moocaaniditi jenaano minifetedino. ¹⁴ Jaanoti sicijetiro mehesicininoco suufenitimo toonofaño quehecuno mihicamoro niinofucuvi miïhifotohachijji, Cristojaagoti samañoonoti mataañovaji.

¹⁵ Miïro jilli noono:

Jaachijji Moocaani onoonoco muguubuhachijji amïhai jeebinoco mucuhufutusudino, johono diibojaa isifiratuumo iicaubadi.

¹⁶ ¿Cajaanotyobaco nacu diibo iimaaco guubucuurumo diibojaa isifiratuumo? Eti bu johono paryi Moise Egipto jinijeti isivaumo. ¹⁷ ¿Nacu bu cajaanotyoma Moocaani sifiratuuhi cuarentadino ficabava ticovovi? Eti bu diito Egipto jinijeti isivaumo oono imitico eheetavuumoma. Jaamo diito paryi finuhi sicaihigovi, iguijeveumo. ¹⁸ ¿Nacu bu cajaanotyoco Moocaani imomofañodi nuuhi: Tafaño majaguisijihigo miïhifetejitihhi, nooboro? Eti bu diibo unuunoco: Jii, unuutimoco. ¹⁹ Miïro magaaajuuhi imiyaavuguutimaño diito ifutuutinoco.

4

¹ Jaamaño ufucu Moocaanima majaguisijinoco aaciguunoma mihicanohachuta imino mehesicini amïhaiti saatoho toonovi ifototimo mihicadino. ² Miïro miïhaico bu aciumo tobogo taajasujibogoco diitoco iicaubadiro. Jaaruno diito uguubuuruno diitoco imino moonitihhi

uguubuurunoco imiyaavuguutimaño. ³ Jaanoti naha miñhai toonoco mimiyaavogomaño toono jaguisifaño mihifetehe. Oono Moocaani jilli nuuhi: Jaamaño diitojaago uujoho isifiratuuboro diitoco nuuhi tamomofañodi, uuma ajaguisijimañovi ñifetejitimo, nuubo Moocaani.

Jaarunofaño Moocaani jiinijeque ifiivusunotiro iticoniubo eetavuubo imivuudi jaguisiubo. ⁴ Jaamaño miñro samañoohaame Caatinihaamefaño jilli noono jaguisifucuditi:

Sahuse juugahuseti safucu icano nigaciti idudicamaajeti Moocaani jaguisiuhi, noonoro.

⁵ Siino bu Caatinihaamefaño noono: ñifetejitimo uuma ajaguisijihigo, noonoro.

⁶ Jaarunofañehiica icamo saatoho toono jaguisifaño ijicafetejimo. Jaanoti iticoni toono taajasujibogoco uguubuurumo toonofaño ifutuutih: Jii, noomoro imiyaavuguutimaño. ⁷ Jaamoma iicaubo Moocaani siino bu oovicuhi jisumico, jino mihicasumico. Miñro Moocaani miñhaima iimaahi, toonobuunati goovacutinoti David unuunofenedi. Oono Caatinihaamefaño onoonoco munuucuuhi. Jaanoco bu siino meneehi:

Jaachijji Moocaani ijico muguubuhachijji amñhai jeebico mucuhufutusunodino, noono.

⁸ Jaanoti Josue diito israelmico toono jaguisico ihaciuruva, Moocaani siino si-fucuditi iimaacuujitirahi. ⁹ Jaanegui icanehiica sano Moocaani cuumiminaa ajaguisijino. ¹⁰ Jaamaño miñro Moocaanima ijaguisiqui ijicafotoobo, idudicamaajeti ajaguisicuubo, oono Moocaani iinoti ajaguisicuubadi.

¹¹ Jaanegui masi mesefaquifetequi toono majaguisijinofaño mihifetequi. Jaanegui saatohoba johono, imiyaavuguutimo iicaubadi mihicadino.

¹² Miñro Moocaani iiji buheehi mityama icano aivo janaanici siñjevano fanoova aamigano fahigovaaciti ijino icano siñjeva janaanicivi siñjevano. Jaamaño mojeebi, mohesamaaje icano faicuvano icarunoco adicino, bu miyaminaafi ifico faabeheri adicino icano. Jaanoro foovono miniyuno mohesamaajeque, mojeebi esicinico icano. ¹³ Aivo jinehejeba chahahi Moocaani ifiivusuuno toonoti afataniivejiruno. Paryi fanoovaro foovono icacuuhi faayacafutucuuno. Jaadi johono diibo ñimefeenevi mohimitico mi-himibachujibo ñimefeenevi.

Jesu Aivo Janaanicivi Sacerdotemi Aivojiboti Icahi.

¹⁴ Jesu Moocaani Achi aivo janaanicivi miñhai sacerdote aivojiboti icahi. Jaabo niqueje janaanici Moocaani ñimefeenevi aivo ñifotoobo. Jaanegui imino momooniqui mohiimaa ijico. ¹⁵ Miñro miñhai sacerdotemi aivojibo miñhaico ñidaasuguejirahi moniivanoti, miñro miñhaico iicabadiro diiboco fanoova ñisuuneri ñidaasuno icaubo. Jaaruubo imitico moonutih. ¹⁶ Jaanegui masi imino mimiyaavogomoro Moocaani sihidi gajima iicaabovi mifitivequi. Toonoti miñhaico ñidaasuguequi, jaaboro iimihuseri miñhaico ihamusuqui sihidi ñidaasuno mihicasumi.

5

¹ Famooro sacerdotemi aivojito iicamoco miyaminaafeeneti ñicimoro toonofaño ficuumo Moocaani ñimefeenevi miyaminaahallivi iimaajinoco, bu diibo jeevivoco iheetavequi, asimico agaisiraicimoro Moocaanico tooneri ijeehivequi miyaminaa imitihallivi icano. ² Jaabo diibo sacerdotemi aivojibo, bu icaruubo ififañodi iniinovanoma iicamaño, bu amusujiruubo agaa-jatimehejeque, iimino jñhaiti ñitamehejeque icano. ³ Jaabo bu ifi niinovama

iicamaño jeeçivo asiri Moocaanico iimitihallivi jeeçivefihi, oono miyaminaa imitihallivi iicanicibadiro.

⁴ Jaamaño aivo cayaatyooaba jilli iinoro sacerdotemi aivojiboti icatatih. Moocaaniro iciboro toono obocimañovi ficufihi, johono Aaron onooboco iicaubadi. ⁵ Jaabadi tolli Cristoco mooniubo: Jilli iinoro diibo sacerdotemi aivojiboti icautihi. Jilli Moocaaniro diiboco toono bocifaño ficuuhi diiboco unuubadi:

Hijoho taseemene, jifucu uubadiro idiicaabo, nooboro.

⁶ Jaabadiro bu samañoohaame Caatinihaamefaño diiboco nuubo:

Hijoho sacerdotemi aivojiboti fahijivaro idiicaabo, Melquisede onoobobadi edevaabo, nooboro.

⁷ Jaabo Cristo jiihalliri iicausumi sihidu Moocaanima iimaahicaubo sefano ihaalli tofaihuco gañiboro dilluhicaubo diibo Moocaani diiboco guijevefañoti ataajasuujiruno mityama iicaaboco. Jaanoco Moocaani guubuuhi diiboco idilluhicaunoco Moocaanico miyanotiro ejeecivehicamaño. ⁸ Jaamaño Cristo Illi icauruubo gaajauhi: Jii, onoonoco idaasuno iicauboro igujeveuno-

fañodi. ⁹ Jaaneri aivo ifico imino ifutusucuumaño ufucuro ifinitino taajasu abajaaboti iicanovi ifutuubo paryi oono diibo onoonoco: Jii, onoomedi.

¹⁰ Jaamaño Moocaani diiboco sacerdotemi aivojiboti ficuuhi Melquisedebadijeevaaboco.

Aivo Ñihicuno Miyaavogoco Mejeevesuruva.

¹¹ Aivo ajashutino jinohallivi meneejino icahi. Jaaruno aivo tihino mijibeguejiruno, amihai magaa jagotimaño. ¹² Aivo gueenecuuno mihicano jisumi jibogominaati mihicatacuuno. Jaarumehiica mihimeguehi siino amihaiçico sita ijibogonoco; Moocaani iiji jibogo aivo itihitnoti. Aivo jilli fañooviro miniinovatucuuhi. Aivo jilli miyaavogofaño mujusitih. Jilliro mifañofaihuco aaducuujimobadi mejeevacuhi. ¹³ Miuro Moocaani iijico ajashunoro agaajamo seeme mifañototobadi iicamo. Jaamehiica gaajatih iticovono ifi icaco. ¹⁴ Jaanoti fanoocoro imino emeeciço oono jusitamobadijeevacuumo, fanoovaaco udugaacunoco agaajacuumo, iimitinoco iiminofeeneti aatyimenequejeevamaaicuumo icano.

6

¹ Jaanegui masi janaaniviro mefeequi miyaavogofaño jusimoro Cristoditi iticoni mihaiço ijibugunocoro meesudino, siino janaaniviro gaajamoro mofoo. Minoco guijevefaño asatyefinehejeque mejeevesunoco magaa jacuuhi. Bu tolliro Moocaanico mimiyaavogonoco magaa jacuuhi.

² Bu nitihallivi ijibogonehejeque, bu miyaavogominaahallivi ihuseque ificujinehejehallivi ijibogonehejeque, bu uchuumucuumo siino ubuheetejinehejeque, bu ufucuro ifinijitino cijiigaifaño efeejinehejeque icano magaa jacuuhi. Jaarunaaca janaaniviro gaajamorohiica mofoo.

³ Jaanoco tolli momooniji Moocaani iimogohachiji.

⁴ Jaamaño miuro saatoho seseequi agaayicininicuurumo, bu Moocaani aacino imoco gaajacinicuurumo, bu tolliro Moocaani Gaijati agaayicininicuurumo. ⁵ Moocaani jibogo imoco gaajacinicuurumo, bu ufucu iicajino jiniije mityaco icano agaajacinicuurumo, ⁶ siino dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeecivucuutimo siino eedeehifijeevesufeenedi bohomoti miniiyuracuujitih. Jaamo diitiro siino Moocaani Achico dojicuviro imohobujehallivi metetecubadi omoonimoro diiboco miyaminaa imefeenevadejecumoro icahicahi. ⁷ Jaamo jinijebadi, fahijivaro toojehallivi niijaba aaigonoco adujere iicanicibadijeevamo: Jaaje toojeque

ududicamaaimedi imino basutaaco ihiinusujere inoovasuruva, toojeque Moocaani imino omooninoma icafe. ⁸ Jaanoti jarimocoro, ñaavahucoro icano ihiinusuhachijji jinehejebaguiha imitije. Jaamaño Moocaani: Imitino, onooboro afaijanoguiinoví aaquetejije. Jaanofeenevi jigasucafetejije. Jaabadi dojicuviro eedeehifijaagoviro uhuumimoro Cristoco ejeevesumoco Moocaani fajajaji.

Mohesicini Mñnoco Sefano Ficuuhi.

⁹ Agaijimo tañahabomi, jilli munuurunaaca, aivo imino magaaajahi, amihaiti ajashutino Moocaani mihaiico imino omoonino mohallivi taajasuma asaanoco. ¹⁰ Miñro Moocaani aivo iimiibo. Jaamaño jabajeevejitibo amihai momoonihicanoco, bu diiboco amihai gaijico mihifusumoco, miyaavogofeenedi monahabomi iicamoco mahamusuhicanofeenedi; bu jaanoco jisumihachutahi moonimerehi mihicahi. ¹¹ Jaanogui mihimeguehi famooro mihai toonoco mihifusumoro mofoomo njequevi mihifotonoco. Jaamo imino mihifutusuhi oono meteemehicanoco. ¹² Mihai mihimogotihí amihai majaparyatonoco. Mihimeguehi oono imiyaavogofeenedi, bu ijaabicifeenedi icano Moocaani aaciguunoco agaayicimoro iicabadi mihicanoco.

¹³ Miñro Moocaani onoonoco Abrahamco aaciusumi iffañodiro oovicuui miyaano iicaujinoco. Aivo diibo janaaniví iicamo momofeenedi ohoovicujirumo achahaumaño. ¹⁴ Miñro jilli nuubo: Miyanotiro aivo íco imino mooniji. Jaaboro íco ajashujitino diyaachimihaiti aacino, nooboro. ¹⁵ Jaanoco Abraham tuumuui jaabiciboro. Jaamaño gaayicubó Moocaani diiboco unuubadi. ¹⁶ Jaabadiro bu miyamínaa siinoco unuusumi noonicimo diito allinoociví iicaabo Moocaani momofeenedi. Jaano siino miyaano iicanoco, unuusumi Moocaani momofeenedi unuucuunoco, ¿milli bu janaaniví siino mejenaauucujirahi? ¹⁷ Jaamaño Moocaani imomofeenedi nuuhi aaciguuno miyaano iicajinoco foovono ihifusuqui toono ibusumijeque aaciguunoco agaayicijimoco, bu jaano unuucuuno siino boobanicafutucuutihí iicaujinoco icano. ¹⁸ Jaamaño icano minocí diibo, bu diibo unuucuuno icano oboobaniracuutino. ¿Jaanohocifeenedi milli bu Moocaani unuucuunoco bañijirahi? Jaanofeenedi mihaiico Moocaani acihí sefano majacusucafotomoro meteemehicanoco mohimega ificuunoco magaaayiciqui. ¹⁹ Jaano toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno. Jaano jino esicini iicanoma mihai mihicano mihaiico cuhufono ficuui niquejefaño iicaja Moocaani iija gaachehubaryutyigaba ticovo.* ²⁰ Jahigo tobaryu ticovo Jesu jicafutuui mohallivi mihaidi jihaiico ifaayiciqui. Jaamaño jilliti Jesu sacerdotemí aivojibo fahijivaró iicanoví ifutuui. Jaamaño Melquisedebadi jeevaabo.

7

Jesu Sacerdotemí Aivojibo Melquisedebadi Jeevaabo.

¹ Jaani Melquisede onoobou Salem cuumio aivojibou. Jaabo Moocaani caamovohi iicaabo sacerdoteu. Jaabo Melquisede Abraham mínaavi jinijene aivojitoco iguinionijeuhigotí uhuumiuboco acabaacutuuboro diiboco: Imino, nuuhi. ² Jaaboco Abraham acíuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro toono abajatoco iguinionunoti icunoco. Jaano Melquisede onoono momo jilli eneejiruno: Iticoni, iimino Aivojibo, eneejiruno. Jaabo

* **6:19** Sahaamefaño jilli ficuuno: Toono esicini sefano iicanoro mojeebico cuhufono ficuuno, anclacijigai meenegaco samañoviro cuhufono ificuunicibadi onoonoco.

Salem aivoj#bo iicaumaño, bu: Sajeeb# ica aivoj#bo, eneejiruno. ³ Jaabo buhugaavocafetehi caanima, seejima, bu iheedetemihaima icano chahaabo. J#bgoratino diibo fiivoti, bu iguijeveta icano. Jaabo Moocaani Achibadiro iicacuubo sacerdotemi aivoj#boti fahij#varo icacuubo.

⁴ Jaanoco jisu magaajacuuhi Melquisede aivo sihidi jeevaabo iicaunoco. M#iro moheedebe Abraham icauruubo diiboco aciuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro moonicasivi aivoj#to nehejeque udumit#ciunoti.

⁵ M#iro Moise taj#ba onoobadi Levi iyaachimihai sacerdotemi iicamo miyaminaaco inehejete fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro ajaadusuno taj#bama icamo; buhicagaha diitobadiro bu Abraham iyaachimihai icarumo. ⁶ Jaanoti Melquisede Levi iyaachimioobo icautiruubo Abrahamco jaadusuuhi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro. Jaabou diiboro Abraham Moocaani aaciguunoco agaayiciubo. Jaamaño jilliti Melquisede Abrahamco: Imino iicajinoco, nuuhi.

⁷ Jaanoco famooro gaajacuhi diiboco: Imino iicajinoco, onoobo diibo janaanici sihidi ejeevaabo iicafinoco. ⁸ Jaanoti jino mofeeneri iicamo fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro agaayicimo, jilli ticovo miyaminaaro iguijevemoro. Jaanoti Caatinihaame iimaahi Melquisede iguijeveta#bobadi iicaabediti. ⁹ Jaamo paryi Levi iyaachimihai sacerdotemiti iicamo jisumi fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro miyaminaaco ajaadusuhicamo, bu Levi icano tolliro Melquisedeque fahuseecisaaje iicanoti sanoosaacoro jaaduui sano Abraham ajaadusumiro. ¹⁰ M#iro jaasumi Abraham ififañerehiica iyaachimihai icauhi Melquisede diiboco aatyimeteusumi.

¹¹ M#iro Israel cuumiminaa taj#baco gaayiciuhi sacerdotemi Levitami jaamoro Aaron iyaachimihafeenedi. Jaano miyanotiro toono taj#baco omoonimoco Moocaanijaagovi isatyejiruva collihiicaqui, bu siino sifi sacerdoti saajirahi. Jaabo Aaron yomoobo icacuujitino Melquisedebadiro iicaburucuui. ¹² Jaamaño sacerdotemi sifiti ubuunanicafutucubadiro, bu taj#ba buunanicafetehi. ¹³ Jaabo Mohaivoj#bo diibediti jino Caatinihaame jilli onoobo, siicummi israelmi cuumioobo, tuucuumiti m#ihaiñoobahiica sacerdoteti iicati cuumioobo. ¹⁴ M#iro imino gaajaveechuno Mohaivoj#bo Juda cuumiti asaauno. ¿M#iro Moise milliba nuutihi jicuumiditi, sacerdotemiditi ihiimaausumi?

¹⁵ Jaano jino aivo foovono icahi bohono sacerdoti Melquisedebadi ejeevaabo ajafevene. ¹⁶ Jaamaño miyaminaa taj#ba unumaño diibo sacerdoteti icautihi. Jilli oono ifinisuratino ifi mityari diibo sacerdoteti icahi. ¹⁷ M#iro jino Moocaani jilli diibediti onono: H#joho fahij#varo sacerdoteti idiicaabo, Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

¹⁸ Jaamaño jilliti eedeetaj#ba buhigovi ficucafetehin#cuuhi, toono iniinovauumaño iimiut#maño. ¹⁹ M#iro toono Moise taj#ba jinejebaco imitusuutihi. Jaamaño toonobuuna aivo iiminoco mehesicin#noma mihicahi, toonofeenedi Moocaanivi mifit#vonoma.

²⁰ Jinooco Moocaani eetavuui imomofeenedi unuuboro. ²¹ Jaanoti saatoho sacerdotemi jilli ticovonoro icauhi Moocaani imomofañodi unuutimo. Jaanoti naha diibo sacerdoteti iicajino Moocaani momofañodi noocafutuui. M#iro Caatinihaameañodi diiboti neehi:

Aivoj#bo imomofañodi unuucuuno, siino boobanicafutucuujitih: H#joho fahij#varo sacerdoteti idiicaabo Melquisedebadi edeevaabo, nooboro.

²² Jaamaño Jesu bohonohij# eedeejihallivi aivo iiminoco agaajasuubo. ²³ M#iro iticonio sacerdotemi aivo ajashutihi, iguijeveticamaño guenene icahicautimo. ²⁴ Jaanoti Jesu iguijeveta#timaño diibo sacerdoteti iicano

sifivi siino jeenetih. ²⁵ Jaamaño fahiijivaro taajasujiruubo diibofeenedi Moocaanivi ifitivomoco, ufucuro milli iicatimaño diitohallivi Moocaanico idilluhicaqui.

²⁶ Jaamaño Jesu aivo miya sacerdotemi aivojibo miihai mihimogoobo. Diibo aivo iimiibo, idicubama achahaabo imitibama achahaabo imitiminaati ijeevadi udugaacuubo, bu caamovono niqueje janaanivivi agañiivicicafutuubo icano. ²⁷ Jaamaño saatoho sacerdotemi aivojito icabadi jeevatibo diito naha asimico agaisiraicimoro fafucuvaaciviro jeevivoco eetavehicamo. Jaanoco iticoni sacerdote iimitihallivi jeecivehi. Jaanohallivi jari miyaminaa imitihallivi jeevivomo. Jaanoti Jesu sano famoohalliviro jeevivucuuhi, safooro ifico iinoro aaciusumi. ²⁸ Jaanoti Moise tajiba ficuuhi miyaminaa iimitimoco. Jaanoti toono tajibabuunati Moocaani imomofeenediro unuuno Illi Jesuco ficuuhi sacerdotemi aivojiboti. Jaamaño diibo milli iicatibo fahiijivaro iicaqui imiiboti eetavocafetehi.

8

Jesu Bohono Iijihalliti Iicaabo.

¹ Aivo jino imiyaanoco monoono, miihai sacerdotemi aivojibo Cristo jilli ejeevaabo casivutuuhi niquejefaño Moocaani aivoji icagahallivi imiyanaagonovi. ² Jahigo sacerdoteti jeevivoobo imiyaaja iimija Moocaani iijafaño. Jaaja miyaminao useti eheetavocafotoja icatino; Aivojibofeenediro iicaja. ³ Paryicino sacerdotemi aivojitoti ificucafotomo icahi asimico agaisiraicimoro Moocaanico ijeecivequi. Jaamaño bu tolliro Jesucristo iguijeveuneri ita iicamohallivi jeevivuuhi. ⁴ Jaabo jiijehalliviro iicaruva ajashunogayivi sacerdoteti icajitiruubo. Miuro icamehiica sacerdotemi Moise tajiba onoono jeecivoquerehiica omoonimo. ⁵ Jaamo jito sacerdotemi ijeevivoco moonihicahi niquejefaño iicaja ijimico icijahajefaño. Magaajahi jilli ihijimiro iicanoco, miuro Moise tabernaculo onoojaco iheetavequi omooniusumi, Moocaani diiboco nuuhi: Meeci, jaaboro imino deetavo paryi, johono ico ifagajihallivi ifusuujabadiro, nooboro. ⁶ Jaanoti naha miihai sacerdotemi aivojibo Cristo ijeevivoco eetavehi. Aivo janaanivi imiyajeevivoco eetavoobo diibo bohono iijihalliti iicaabo toono aivo imino onocininoco aaciguunofañoti iicano iicamaño.

⁷ Jaanoti iticoni unuuno iiji iimiuruva, chahajiruno siino bohono iijico eheetavono. ⁸ Jaarunaa miuro Moocaani tustumio miyaminaa imitico atyimeuhi Caatinahaamefaño diitoti unuubadi:

Aivojibo Moocaani neehi: Icajinehiica uujoho bohono iijico Israel miyaminaama, Juda miyaminaama icano eheetavono. ⁹ Diito eedeetemihaima eheetavuno icabadi icajitino, johono diitoco ihuseti agaayicuboro Egipto jiinjeti ihinusuusumi. Jaaruno diitoco unuuno taajico imino moonitimo. Jaanoma iicaubo diitoco jeevesuuhi, noobo Moocaani. ¹⁰ Jaanoti ufucu iicaji tufucujebuunati Israel cuumiminaama taajico eheetavejino jilliji, noobo Moocaani: Tatyajibaco ficuji diito esicinifaño. Jaaboro ijeebinofaño toonoco caatiniji. Jaadi jari uujoho diicaaniji. Jaanoti diito uuti taacuumiminaaji. ¹¹ Jaadi iticovoocivi saafisari igataavominaafico, bu inahaboco icano Aivojiboco igaajaqui jibogorajitino, famoovaro uco agaajajimaño. Famooro diitoti uco gaajajimo iguiraabo, aajashuubo icano. ¹² Jaamoco uujoho iimitico imibachuji. Jaaboro siino ufucuro diito imitico esafutucuujitih, nooboro.

13 Jilli Moocaani bohono eheetavono iijiti ihiimaaboro, iticonio iijico: Edeeneti, nuucuubo. Jaano edeeneti iicacuuno unuucucuubadi iicamaño goovacujino ifinino.

9

Moocaani Ijahaci Jiinijeoja, Niquejeoja Icano.

1 Miro iticoni unuuno iijifaño noocinino milli Moocaanico iimejinehejeque jiejhalliri iicaja Moocaani iija tabernaculo onoojafaño. 2 Jaaja tooja jilli eetavociniuhi, imeganaagonovi aivo iimimaño onoomañeri icauno cijigai iicuno, sano mesa icano, tomesahalliri ijeecivo maahuno icauhi icano, 3 bu jaanohallivi iicaubaryutyigaba bujinago icauno aivo janaanici iimimaño onoomaño. 4 Jaamañeri icauno Moocaani jeecevoco toonohallivi ijigasuhicauno altar onoono. Jaaruno aivo faño icautino igaachehubaryutyigaba imegariro icauno jahisinaagonovi. Jaano oro eetavota imono uusuno maaniguijinoco toonohallivi ijigasuhicauno, bu Moocaani ihiimaano jibogoba cajonbabad ieevahi arca del pacto onooa. Jaaba paryi ihallidi orori jeesuciniuhi. Jaabafaño icauhillo guirihillugayi oro eetavotahillu. Jaahillufaño icauno mana onoono. Bu tolliro icauno Aaron quesei uruhutuuhi, bu tolliro icaubujeci guisibabujeci. Tubujecihallivi Moocaani atajibaunoco acaatiniubujeci. 5 Bu toobahallivi eetavuumo miimisiici Moocaani toomominaatisi querubin onoomisi ijico. Diitisi miyaminaa igaajaqui tooneri Moocaani iicanoco. Jaamisi ijecuhuciri toobahallidi foboocinihicauhi asimi tijeheri efefachuhicamañoco miyaminaa imitico Moocaani ubuusuhicaumañoco. Jaarunoti jisumi fanooro mijibugucuutahi.

6 Jaajaco tolli eheetavuudi toojafaño sacerdotemi fafucuvaaciviro feejiibuuhi imegaomaño imimaño onoomañovi Moocaani jeecevoco iheetavequi. 7 Jaanoti naha janaaniciivi iicamaño aivo iimimaño onoohigovi saafiuro idiboro diito sacerdotemi aivojibo feejiibuuhi safooro saficabavi. Jaabo tahi ufuusumi asimi tijohoco asatyooro Moocaanico jeecevejiibuuhi. Jaaneri iimitico Moocaani ibusuqui, bu miyaminaa imitico ibusuqui icano. 8 Jaano toonoti Moocaani Gaija mihhaico gaajasuhi, oono imegaomaño imimañovi Moocaani jeecevoco eheetavehicaunohachuta, aivo imimañovi ifetehicautinoco. 9 Jaano toonoti jisumi magaaajaqui. Miro oono tomañovi Moocaanico ejeevono, bu asimico agaisiraicino icano. Jaamo tolli ejeevomo jeebimiti buusucafototatihi. 10 Toono jilli ticovo machutahallivi, bu ticovo adutahallivi, bu ticovo imibachuhallivi icano onoono. Jaano jilli allioneheje imibachucoro atajibano. Jaarunoco Moocaani ubuunaniciuudi sihidi jeevacuutino.

11 Jaamaño jisumi Cristo asaacumaño, jino iiminoono asaano sacerdoteti Cristo icacuui, aivo imiyasacerdoteti. Jaabo diibo Cristo Moocaanico jisumi jeevivucuui janaanici aivo imijafaño. Jaaja miyaminaa useri eheetavoratija: Jiejhalliri iicatija, eneejiruno. 12 Miro Cristo aivo imimañovi jicafutucuui. Jaaruubo asimi tijeheri ijeecevequi icatino, jilli itijeheriro ijeecevequi. Miro jaabo safooro tahigo jicafutuubo famoohalliviro. Jaaneri ifinijitino fiivoco mihaidi icuubo. 13 Miro asimi tijoho, bu niivimi seemeque altar onoonohallivi ijigasuguijino icaneri, iimitima iicamohallivi fefachufimo. Jaano imityama iicamaño ifihallinocoro imitusuno Moocaaniguiiharo iicaqui. 14 Jaano toono icaruno imityama icauhi. Jaanegui fine imi Cristo tijoho janaanici imityama icahi. Miro milli iicatino Gaijafenedi Cristo ifiriro Moocaanico jeevivuui imihinibama achahano ifico iguijenineri.

Jaabo t̄ijoho mojeeb̄i imiti m̄inoco guijevefaño asatyonoco, m̄ihaico nit̄ihi, Moocaani iicaaboco mejeecivequi.

¹⁵ Jaamaño Jesucristo jino bohono iimaa eetavominaafi. M̄iro diibo guijevefeenedi, eedeehiimaaguinov̄i imitinoco omoonuno buusucafetehi. Jaamo diito Moocaani ucuuhuvaumo, ifin̄ijitino busumijeque diibo unuunoco gaaȳiciji. ¹⁶ M̄iro saafi inehejediti: Jillicahi momooni, nooboro ihiimaahaameque acaatinino. Jari diibo iguijevecuudi toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁷ M̄iro diibo iguijevetinohachuta toohaame onoobadi mooniratatino. Jari diibo iguijevecuunobuunati toohaame onoobadi moonicafetefino. ¹⁸ Jaamaño iticonio iimaa eetavo ticonicafutuuhi t̄ijoho gañ̄ifeenedi. ¹⁹ M̄iro Moise paryi Moocaani ataj̄ibaunoco paryi famoocoro miyaminaaco j̄ibuguuhi. Jaaboro oveja ijeene taataco t̄ifaiñoco ñ̄ciuboro, bu hisopo onoohohaafequē ñ̄ciuboro, toohaafe n̄ijequevi tootaataco ificuuboro, asimi t̄ijoho n̄ifaihuma icanofaño acaduuhacuuboro, itaj̄iba aameque fefachuubo, bu tolliro paryi miyaminaahall̄ivi icano. ²⁰ Jaaboro diitoco nuubo: Jino t̄ijoho miyaavusuhi am̄ihaidi Moocaani iimaaco ataj̄ibanoco. ²¹ Jaabadiro bu iimija tabernaculo onoojaco, bu paryi toojafaño iicaunehejeque tooneri Moocaanico ejeecivehicauji nehejeque icano fefachuubo. ²² Jaano toono taj̄iba onoobadi fiit̄icujiruno paryi fanoovaaro t̄ijeheri imibachucafotonicino. Jaamaño t̄ijohoco igañ̄it̄iruva, imiti buusurajit̄irahi.

Cristo Agaicaaucafutuuno Imitico Buusuhi.

²³ M̄iro toono n̄iquejefaño iicanobadi j̄ijehall̄ivi iicaunoco imibachuicaumo asimico agaisiraicinofañodi. Jaano toono n̄iquejefaño iicaneheje asimico agaisiraicino janaan̄ici aivo iiminocoro esuhi. ²⁴ Jaabadi Cristo m̄iro tooja iimija, miyaminaa useri eheetavocin̄ijafaño j̄icafutuutih̄i. M̄iro jilli tooja n̄iquejefaño imiyaaja iicaja ijiro iicauja. Jilli n̄iquejefaño j̄icafutuubo. Jahigo jisumi Moocaani imefeenev̄i icaabo mohall̄ivi ihiimaaqūi. ²⁵ Jaanoti judiom̄i sacerdotem̄i aivoj̄ibo f̄icabaciv̄iro safooro j̄icafetefih̄i aivo iimih̄igo onooh̄igov̄i it̄ijoho iicat̄ineri Moocaanico ijeecivequi. Jaanoti Cristo saicino iguijeveneri j̄eecīvotatih̄i. ²⁶ Jaanoti tolli iicaruva, Cristo saicino guijevehicajiruubo s̄ic̄ijet̄iro j̄iin̄ije ifiivuunot̄iro. Jaaruno tolli icat̄ino. M̄iro jisumi jino niinosumi Cristo safooro saauhi fanoohall̄iv̄iro. Jaaboro guijeveubo imitico ibuusuqui. ²⁷ Jaabadi famooro miguijeveji safooro. Jaanobuunati Moocaani ajaadujino icaji. ²⁸ Jaabadiro Cristo safooro guijen̄icafutuuhi paryi j̄iin̄ijeminaa imitico ibuusuqui. Jaanobuunati siino saajiibo j̄ijehall̄ivi. Jaaruno tusumi imitico ibuusuqui icacuujit̄ino. Jilli diiboco ootomomocoro atajasuvaabo saaji.

10

¹ Jaanoti m̄iro Moise taj̄iba oono iminoono asaaujino gaijaro iicauno. Jaaruno aivo imiyaano ifibadi j̄eevat̄ihi. Jaamaño taj̄iba, toono asimi gaicaauco f̄icabavav̄iro omoon̄inofeenedi Moocaanijaagov̄i ofoomoco im̄itusutat̄ihi. ² Jaanoti m̄iro tolli taj̄iba onoobadi omoon̄ino imitico ibuusu-firuva siino tolli moon̄ihicacuujit̄irumo. M̄iro tolli omoon̄ihicamoco iimiti ibuucuruva, iimitima iicanoco esic̄ic̄in̄icujit̄irumo. ³ Jaanoti tolli iicat̄imaño, toono asimi gaicaauco eheetavono diitoco f̄icabavav̄iro imitima iicanoco esaayusuhicahi, ⁴ toono asimi t̄ijoho miyaminaa imitico ubuusuut̄imaño.

⁵ Jaamaño j̄iin̄ijehall̄ivi asaaujino imega Cristo Moocaanico nuuhi: Uuro gaajacuhi ñ̄joho idiimogotinoco asimico ñ̄di agaisiraicino, bu asimico ico aacinoco icano. Jilliro uco miyaminaafiti deetavehi. ⁶ M̄iro ico imo

imo moonitino ñdi asimico ijigasuneheje, bu tolliro imitico ibuusuquui asimico agaisiraicineheje icano. ⁷ Jaaneguiiha ico neehi: Jino saacuui ñjoho Moocaani idiimogobadi eetavequi; oono uuti Caatinhaamefaño onobadi iicaqui, nooboro.

⁸ Mïro iticoni noobo; Moocaani imogotihî, asimico diibedi agaicaaunoco, bu asimico diiboco aacinoco, bu imitico ibuusuquui asimico ijigasunoco icano. Jaabadiro bu toono Moocaanico imo imo moonitihî, toono tajîba onobadi omooniruno. ⁹ Jaanohallivî bu noobo: Jino saacuui ñjoho Moocaani idiimogobadi eetavequi, nooboro. Toono eedehasimî gaicaauro Moocaani ifnisuuboro, toonoco boobanîbo bohono uujoho iguijevejineri, eneejirunoco. ¹⁰ Jaamaño Moocaani mîhaico mohimitico buusuucuui, Moocaani iimogobadi Jesucristo sano safooro famoohallivîro iguijeveumaño.

¹¹ Jaarunaaca paryî judiomî sacerdotemî fafucuvaacivîro tolli moonihicahi. Jaamo saicino sahomonocoro asimî gaicaauro jeecivomoro icanicihî, imitico buusuujitirunoco. ¹² Jaanotî naha Jesucristo safooro sano paryî mohimitihallivî guijeveuhi. Jaaboro Moocaani miyanaagonovî casîvuubo fahîjivaro iicaqui. ¹³ Jaaboro tahîgotî toomoo bo diibo minaa iguiinovî ificucafetejinoco. ¹⁴ Mïro safooro iguijeveunofañodî iimitico ubuusuucuumoco imitusucuubo, ufucuro millî icacutumô iicaqui. ¹⁵ Jaabadiro bu Moocaani Gaija mîhaico toono miyaano iicanoco gaajasuhi. Mïro iticoni jilli nuubo:

¹⁶ Mïro jilli noobo Aivojîbo Moocaani: Tufucuje afatyonobuunati diitoma jillîji tahiimaaco eheetavono. Diito jeebîfaño tatyajîbaco ficujî, bu tolliro ihesamaajefaño ficujî, nooboro.

¹⁷ Jaadi bu siino noobo:

Ufucuro esafutucujitihî diito imitico, bu diito imitico omooninoco icano, nooboro.

¹⁸ Jaamaño imitî ubuusuucufutucuudi siino jeecivoco toonohallivî eetavorat-acuutatihî.

Moocaanijaagovî Mifitîvequi.

¹⁹ Jaaneguiiha tañahabomî, jisumi masî ñhîcugotîmo aivo iimihîgovî mijîcafetequi Jesucristo tîjohofañodî. ²⁰ Bohojîri mefeequi, fiivo jîhairî igaachehubaryutyîgaba bujinagovî mafatyequi: Diibo Cristo ififañodî mafatyequi, eneejiruno. ²¹ Jaabo Jesu aivo momiyasacerdotetî icacuui, Moocaani iija niquejevî iicajafaño. ²² Jaaneguiiha masî Moocaanijaago mefeequi miyajeebîma mihicamoro, bu aivo imino mimiyaavogomoro icano. Mïro diibo mojeebînoco niticuui mohimitico esîcînicuutumô miicaqui, bu jaabadiro mofîinoco imino nîfaihuri niticuubo. ²³ Jaaneguiiha masî sefano jino mimiyaavogonoco mehesîcîninofañoro miicaqui, siino iijîjaagovî fatyucutumoro; mïro Moocaani mîhaico unuunoco acîjî, abañitatîmaño. ²⁴ Jaaneguiiha masî miguiinequi fahîgovavî mahamusucasinoco toonofeenedî sitaaco magaijinoco mîhîfusuquui, bu iiminocoro momooniqui icano. ²⁵ Bu tolliro Moocaanico mihimequi mihigaivusumi efeehicatîmobadi iicatîmo miicaqui. Ivî jillîro fahîgovavî mesefasucasimoro mefeehicaqui. Jaano janaanîcî aivo jisumi miicaqui, oono Aivojîbo Cristo asaajîfucu ifitîvucuunoco magaajamoro.

²⁶ Jaanotî miyaanoco magaajacuurumo jillî imitico mihimogomoro momoonihachîjî, chahacuuno siino imitico ibuusuquui toonohallivî iguijenîmoro ejeecivejîno. ²⁷ Idînorô naha mohallivî icajî ñhîcunerî mîhaico ajaadujîno dugaacusumî. Jaasumî cîjîgai, sihîdî înfotono

ijigasunoro, finisuji Moocaaniminaaco. ²⁸ Miiro saatoho Moise tajiiba onoobadi omoonitimohallivi miimisiici ijibugusumi, diitoco idasugotimoro gaicaaufimo. ²⁹ Imi fine jaano janaaniciivi idasuno moonicafetejimo, Moocaani Seemeneque jihovoobobadi omoonimoro, bu itijohoco itihisumoro, bu tolliro Moocaani Gaija diitoco agaijiboco: Imitino, eneehicamo. Miiro totijeheri Moocaani iimaa miyaavuhi. Jaaneri diito niticafutuuhi. ³⁰ Miiro magaajacuuhi Aivojibo Moocaani unuunoco: Uujoho idiboro ahaamijiibo. Uujoho ijaadaco aciji, nooboro. Tolliro bu nuubo: Aivojibo iicumiminaaco ijaadaco aciji, nooboro. ³¹ Jaamaño aivo sihidi jeevano ñihicuno iimitino miyaminaa Moocaani iicaabo usefaño ifetejino.

³² Jaaneguiiha amihai iticoni mihicaunoco mehesafoto Moocaani jibogoco magaayicinobuunati, amihaiico idasuno omooniusumi majaabiciunoco. ³³ Miiro amihaiti saatoho miyaminaa imefeenevi idasuno moonicafutuuhi. Jaamohalliti mihicamoco mihimuguuneri tolliro idasuno mihicauhi. ³⁴ Tolliro bu amihai civojafaño iicaumoco mihidaasuguehicauhi, tolliro bu imo imo majaabiciuhi amihai busumijeque udumitichicausumi, niquejefaño aivo janaanici imino busumije ufucuro ifinjitino iicanoco magaajamoro. ³⁵ Jaaneguiiha toono iguitimo mimiyaaveguehicanoco mejeevesudino; toono amihaiico imino busumijeque aciji. ³⁶ Jaaneguiiha imino majaabimoro Moocaani iimogobadi momooni. Jaamo diibo unuunoco magaayiciji. ³⁷ Miiro Caatinihaamefaño noono:

Jaabo asaajiibo goovajino, aivo goovajino asaano, gueenene icatibo.

³⁸ Jaanoti imino iicamo imiyaavogo sefafeenedi icaji. Jaanoti dojicuviro iminifotohachiji, diiboma imo imo icajitihhi, noonoro.

³⁹ Jaaruno mihai dojicuviro iminifetefimoco ifinisufimooto mihicatihhi. Jilli miyaavogofeenedi ijeebico atajasufimootoro mihicahi.

11

Miyaavogo.

¹ Jino miyaavogo: Ufucu magaayicijinoco imino magaajamoro mo-toomono, bu tolliro mahatymetiruno miyaano iicanoco imino magaa-jano icano. ² Miiro moheedetemihai ivi imitocafutuuhi imiyaavuguumaño. ³ Bu miyaavogofeenedi magaajahi jinijeque, bu paryi niquejefaño iicane-hejeque icano Moocaani ihiimaafeenedi eheetavuunoco. Jaamaño siicije aatyimerautinoti jino mahatymeneheje eetavocafutuuhi.

⁴ Miiro bu Abel imiyaavuguumaño, Cain jeeçivo janaanici, aivo imineri Moocaanico jeeçivuuhi. Jaamaño Moocaani diiboco iimitusuuboro ijeeçivoco gaayiciuhi. Jaamaño Abel guijevecuurunaaca, diibo miyaavogo jibogoti magaajahicahi.

⁵ Bu tolliro Enoc onoobo imiyaavuguumaño choomotiboro niquejefaño satyocafutuuhi. Jaaboco siino atymecuutimo Moocaani asatyumaño. Miiro Caatinihaamefaño noono diiboco asatyujino imegavi: Enoc imino iicahicauneri Moocaani imo imo icahicauhi, noonoro. ⁶ Jaarunaa miyaavogoma achahamo Moocaanico imo imo moonisujitirahi. Miiro Moocaanijaago mefeelijimo, Moocaani iicaaboco, bu diiboco iguiinomoco ajaadufinoco icano mimiyaavogotahi.

⁷ Jaabadiro bu Noe imiyaavuguumaño Moocaani diiboco iicajinoco jibuguunoco atyimerautirunoco miyaavuguuhi. Jaaboro meenegaco eetaavuubo paryi iyotoco togari itaajasuqui. Jaamaño toonofeenedi jinije miyaminaaco ifinisuqui ficuubo. Jaamaño Moocaani diiboco imitusuuhi imiyaavuguumaño.

8 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco ucuuhuvaunoco: Jii, unuuboro fuubo Moocaani diiboco aaciujino jiiñijejaago. Jaabo ijiñijeti fuuhi, jilli agaajatino jiiñijejaago. 9 Jaabo Abraham imiyaavuguumaño, Moocaani diiboco aaciuguuno jiiñijehallivi siicumiminaafibadi icaubo. Jaabo tahigo nijeganoguiinoro icaaboro feehicauhi. Jaabadiro bu Isaac onoo, bu Jacob onoo icano icahicauhi toono unuunoco agaayiciurumisi. 10 Miiro Abraham guinehicauhi ufucuro ifinijitnocuumico. Jaacuumi oovominaafi, bu iheetavominaafi icano Moocaani.

11 Jaabadiro bu Sara imiyaavuguumaño, aivo amiyago icacuurogo seemevauhi. Miiro gaifiico seemevaugo, Moocaani unuunoco imiyaavuguumaño. 12 Jaamaño Abraham aivo amiyabo iicauneri niinovacuuruubo sihid iyaachimihavauhi, ajashutino niqueje meeciridimo, bu paryi muuai jiiñigaiyihaiño ajashutino oovoratinoo iicadino.

13 Jaarumo paryi famooro guijeveumo Moocaani unuunoco gaayicitimoro. Jilli imiyaavuguumaño tehesinotiro aatyimeuneriro imo imo icahicaumo. Jaamoro nuumo: Miihai jijeoto mihicacutihi. Jilli jiiñijehalliri guenene mihicajitih, noomoro. 14 Jaamaño tolli ihiimaamo imino gaajasuhi siijiñije imiyajiiñijeque guinomoro ofoonoco. 15 Jaanoti miiro tahigoti asaauno jiiñijequere ihesamaaiuruva, tahigovi dojicuviro uumiujirumo. 16 Jaanoti iimino jiiñije imiyajiiñije iicajeque imuguumo, niquejefaño iicano jiiñijeque. Jaamaño Moocaani nehi: Diito Caani uujoho, nooboro onooneri nufefetiibo, miiro diibo diitedi cuumico tahi eheetavucuumaño.

17 Jaabadiro bu Abraham imiyaavuguumaño Moocaani diiboco inisuusumi, illi Isaac onoo boco asatyuboro gaicaaujirahi Moocaanico ijeecivequi. Miiro idiiboro illi iicauboco; diibofeenedi Moocaani unuunoma iicaujiruuboco. 18 Miiro jilli nuubo: Isaacfeenedi diiyaachimihaima diicaji, nooboro. 19 Miiro Abraham imino gaajahicauhi uchuumucuumoco Moocaani ubuheetesuhicaujirunoco. Jaamaño Abraham illico siino gaayiciuhi iguijenirunofaño.

20 Jaabadiro bu Isaac imiyaavuguumaño illimisi Jacob, Esau icamisico: Imino mihicaji, nuuhi. 21 Jaabadiro bu Jacob imiyaavuguumaño iguijevejino imegaviro Jose seemeque: Imino mihicaji, nuuhi. Jaaboro iqeseivi esefaquifutuuboro Moocaanico imuubo. 22 Jaabadiro bu Jose imiyaavuguumaño ichuumucuuqui israelmico nuuhi, Egipto jiiñijeti ihiinuujinoco. Jaaboro bu diitoco tajibauhi: Jilli jei tabacinoco momooni, nooboro.

23 Jaabadiro bu imiyaavuguumaño Moiseque caanimisi fataniuhi ifiivuumi miinihibaaci, sanihiba idino ticovovi aivo oovosiuneguiiha. Jaamisiro iguiutimisi Egipto jiiñije aivojibo: Seemeque magaisiraici, nooboro atajibaunoti. 24 Jaabadiro bu diibo Moise ujusicuudi imiyaavuguumaño imuguutihi Egipto jiiñije aivojibo aicigai iseemeneti ificujirunoco. 25 Jiliro imuguubo Moocaani cuumiminaama idaasuno iicaunoco. Jaaboro imuguutiibo jiiñije imitiri jihachutaro imo imo iicaunoco. 26 Miiro diibedi Egipto busumije janaanici aivo imiuno Cristohalliti idaasuno iicaujino, toono jaada Moocaani diiboco aaciujinocoro utuumumaño. 27 Jaaboro bu imiyaavuguumaño Egipto jiiñijeti fuubo toojiñije aivojibo icajisuco iguitiibo. Miiro sefano icaubo omoonujinofaño Moocaani aatyimeratiiboco aatyimeubobadi.

28 Jaaboro bu imiyaavuguumaño Pascua jibaimoco eheetavuuboro tajibaubo iguhuganoco ovejami tijeheri ijesuqui toonoti Moocaani toomominaafi guijeniminaafi, Israel seemeti ihamiyaaboco guijenitiibo

iicaqui. ²⁹ Jaabadiro bu imiyaavuguumañõ israelmi Tifai Muuaifeenedi fatyuuhi, imuuai nifaihuco fahigovaacivi udugaacusuumoro ijiinjehallidiro fatyumo. Jaamo dojicuti egiptominaa ufuurumo jilliro macaniuhi.

³⁰ Jaabadiro bu imiyaavuguumañõ Jerico cuumihallidi emecuciniuno callajaavuui, israelmi tuucuumihallidi sahuse juugahuseti mifucuci icano iviuvuuno nijequeti. ³¹ Jaabadiro bu ajevaminaago Rahab onogo imiyaavuguumañõ Moocaanico uguubuutimo iguijeveusumi guijeveutigo, diigo Israel gaajavi agalluumoco imino agaayiciumañõ.

³² ¿Jinejeque fine siino neeji? Aivo finijitiruno Gedeoditi jibuguruva, bu Barac onooboditi, bu Sansonditi, bu Jefte onooboditi, bu Daviditi, bu Samuelditi, bu paryi Moocaani iimaaminaaditi icano jibuguruva.

³³ Jaamo imiyaavuguumañõ siijinijeminaaco ajashutino guinonimo, bu tolliro imino ijiinijeque tajibahicaumo, bu tolliro Moocaani aaciguunoco gaayiciumo. Jaamoro bu tolliro jicum eedujirumo ijinoco jimihicusumo, ³⁴ bu cijigaiño sefarunoco jabaasumo, bu aamiganeri iguijenijirunoti taajaumo, bu iniinovafiurumo quehecufituuhi, bu

minaavi mityano iicaumoro siijinijeo amocasiminaaco guinonimo, ³⁵ bu saatoho gaigoomi iyoto uchuumucuurumo siino ubuheeteumoco gaayiciuhi. Jaanoti saatoho guijeveuhi diitoco idaasuno omoonineri, toono diitoco idaasuno omooninoti igutuutimo, siino ubuheetemere

imino iicajinocoro imuguumoro. ³⁶ Jaanoti bu saatoho idaasuno icauhi diitoco eedeejecunehejeri, bu ahaaminehejeri, bu jigaiñehineri isisimoro icivojaanunehejeri icano. ³⁷ Jaanoti saatoho guijeveuhi guisibaneri ahaamineri. Jaanoti bu saatohofeenedi feeducufutuuhi. Jaanoti

saatoho aamigari guijeveuhi. Jaanoti saatoho fahigovavi iguefiivomoro feehicauhi, asimibadi asimimeheneri ofoboocamaaimoro, diitoco idaasuno omoonineri sihidi idaasuno iicamoro. ³⁸ Jaamo diito miyaavogofañõdi aivo obociumañõ jiijehalliri iicaujiturumo icahicauhi. Jaamo sicaihugehejedi

igomoro feehicauhi, bu ifagajinohallidi, bu jiiinjepaajenefañõdi, bu guisihojinofañõdi icano. ³⁹ Jaarumo paryi diito imiyaavogofeenedi iimitusucufutuurumo Moocaani aaciguunoco gaayiciutimehiica, ⁴⁰ m-

mihaidi aivo imino mohimegaro agaayicitino.* Jaadi jari diito mihaima sano iimitusunoco gaayiciji.

12

Jesucristocoro Mihifinici.

¹ Jaaneguiiha sihidi diito miyaavogoma iicaumo fahigovadi mihaiico imibocininoco magaaajamoro, masii uufocovi mejeevesuqui paryi imitico mihaiico ijeevesunoco, bu tolliro jino imiti mihaiico imitasunoco icano. Jaamoro masii majaabicimoro sefano mefeequi jino mohimega ofocinineri.

² Jesucoro ifinicimoro, diiboti jino momiyaavogo asaaboco. Jaanoco bu diiboro ujusisuubo. Miuro jaabo Jesu imohobujehallivi guijeveuhi. Tohoomono guijeve nucufesuno icarunoco jeecivotiboro, tolli idaasuno iicaunobuunati aivo imo imo iicaujinoco agaajaumañõ. Jaaboro Moocaani miyanaagonovi casivutuubo.

³ Jaanoco amihai mehesamaaje, jaamoro Jesuditi magaaaja imitiminaa useri idaasuno iicaunoco. Jaaneguiiha muhuuchuvomoro mejeevesudino.

⁴ Miuro amihaihiica miguijevetihi imitima momoonicasihicanohalliti.

⁵ ¿Nacu fine amihai majabajeevecuui Moocaani amihaiico iseembadi afajnihicanoco? Miuro Caatinhaame jilli neehi:

* **11:40** Sahaamefaño noonõ: iminoco ificuumañõ.

Taseemene, imino guubu Moocaani ico ahaam#boro afagoonoco, bu deevesudino ico ih#basumi. ⁶ M#ro Moocaani agaijimoco ahaam#boro fagueefihi, bu tolliro aam#fibo iseemeti iicaqui agaay#icuumoco, noonoro.

⁷ Jaaneguiiha am#hai majaab#ci am#haico ahaaminoco. M#ro Moocaani am#haico iseemebadi moonihi. ¿Nacu cajaan# iseemeque ahaamimoro fagotatihi? ⁸ Jaanoti Moocaani iseemeque afaj#nibadi am#haico ahaam#boro afaj#nitihachiiji, diibo miyaseeme mihicatihi, jilli ajevaseemebadiro mihicahi. ⁹ Jaabadiro bu seeme mihicausumi jiijehall#vi m#hai caanim# m#haico afaj#nimoro aam#jiibuuhi. Jaamoco moboc#guejiibuuhi. Jaamo bu niquejeoobo Moocaaniguiinov# miminifoto fiivoma miicaqui. ¹⁰ M#ro m#hai caanim# m#haico faguejiibuuhi jino guenene mihicajit#no jii#jehall#vi miicaqui. Jaamo m#haico faguejiibuuhi diito imino iimogobadi. Jaanoti naha Moocaani m#haico faguehi m#hai miyanot#ro imino mihicajineguiiha, m#haico iimimoti ificuuqui, diibo iimiibo iicabadi. ¹¹ M#ro magajacuuhi m#noco ahaamimoro afagueeneri imo imo mihicatatihi, jilli m#noco aavoma#o. Jaano afagoonoco uguubuumo toonofenedi gaay#icifhi ticovo jeeb#ma iicanoco, bu sajeeb# iicaco icano.

Moocaani Iijico Muguubutino Aivo N#hicuuhi.

¹² Jaaneguiiha am#haico neehi: Mesefatusu miyaavogofa#o miniinovanoco, bu Cristoditi muhumigonoco icano.* ¹³ Jaamoro it#covono j#haicoro miguiino am#hai sefa niinovatucurunoco mesefatusumoro Cristoma mofoo. Jaadi siino miniinovacujit#hi.†

¹⁴ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro famoovamaryo sajeeb# mihica. Jaamo iimino ifima mihica. M#ro iimino ifima achahamo Aivoj#boco aty#imejit#hi. ¹⁵ Jaaneguiiha mehes#cini Moocaani aacigonoco saatoho gaay#icitimo mihicadino. Jaabadiro bu saatohoba namita coohai uchuumusufimobadi mejeevadino. Jaamo saatoho ajashut#mo imiyaavogomo miyaavogoco chuumusut#mo mihicahi. ¹⁶ Jaaneguiiha am#hait# saatohoba buh#gueejedi gaigoom#ma icadino, bu Moocaanenehejeque mit#hisudino. M#ro tolli Esau moon#uhi it#con#o seenedi iicafinoco naajeubo safo machutahall#viro. ¹⁷ M#ro am#hairyo magajacuuhi doj#cuv#ro toonoco Esau agaay#icinoco imuguurusumi diiboco t#hisuubo. Jaaneri sihidi ataarunofa#o tolli omoon#uno siino imibachucafutucuut#hi.

¹⁸ M#ro am#hai israelmi jogaji ifagaji mudud#cijirugaj#vi ufuubadi masaatihi. Jaagaji c#jigairi nifotocin#uhi, bu jaagaji c#vonoguiino icauhi fucubadi icanoguiino, bu tolliro sefano quijeba icaunoguiino icano. ¹⁹ Bu tolliro muguubuut#hi miriicu ooj#noco, bu Moocaani icoco diitoma ih#iimaunoco icano. Jaano Moocaani ih#iimaunoco uguubuumoro sihidi dilluuhi: M#haima iimaacuudiibo, noomoro. ²⁰ Tolli nuumo Moocaani ataj#baunoco iguiumoro ajaab#ci#ut#ma#o. Jaano jilli nuuhi: Ifagajico iquicumoco magaicau guisibaneri, bu saatohoco aam#gari magaicau icano, bu asi iicaruuboco, noonoro. ²¹ Aivo jano sihidi n#hicuno #fuvusuuma#o, Moise icaruubo nuuhi: Aivo i#hicuri sihidi iguiiboro tererere icahi, nooboro.

²² Jaanoti naha am#hai masaahi Sion iicagaj#jaago, bu Moocaani iicaabo cuum#jaago icano. Jaacuumi niquejeo Jerusale cuumi, jaacuumifa#o sihidi aivo ajashut#no Moocaani toomom#naa icahi. ²³ Jaamo sahi igaic#n#hi

* **12:12** Griego iij#ri noono: mesefatusu am#hai usene iniinovatonoco, bu am#hai memui#jene iniinovatonoco icano. † **12:13** Griego iij#ri noono: Jaamoro it#covono j#haico miguiino am#hai t#hai iimicuut#rit#hai siino iimitequi. Jaadi siino am#haico c#ry#jeevecujit#hi.

Moocaanico iimomo. Jaabadiro bu masaahi Moocaani seeme niquejefaño imomono acaatinicinimo iigaicinimojaagovi. Tolliro bu Moocaani famoo dugaacuminaafi iicaabojaagovi, tolliro bu imino miyaminaa gajaco Moocaani iimibachucuumojaagovi. ²⁴ Tolliro bu Jesujaagovi, bohono iimaa eetavominaafijaagovi, tolliro bu itijoho efefachucinino Abel tijoho janaaniciivi miihaico imino ijibogonojaagovi icano.

²⁵ Jaaneguiiha mehesicini jaamo, miihaima ihiimaaboco tihisutimo mihicahi. Miïro taajautimo, jaatyo jiijehallivi diitoco Moocaani unuurunoco uguubuutimo. Jaanegui imi miihai mataajajitirahi oono niquejefañoti miihaico ocoovaaboco muguubutihachijiji. ²⁶ Miïro Moisema ihiimaausumi Moocaanico jiiñjeque maryibasuuhi. Jaabo nuuhi: Siino bu safooro maryibasuji jiiñjeque, bu niquejeque icano, nooboro. ²⁷ Jaamaño: Siino bu safooro maryibasuuji, onoonoti magaajahi, diibo eheetavuuno paryi amaryibanoco ifinisujinoco. Jaanobuuna idinoro atyuuvejino amaryibatino. ²⁸ Jaanoti naha Moocaani ihaivojico miihaico aacino maryibajitihii. Jaanohallivi masii Moocaanico mejeecivomoro mihimequi, ñihicugomoro bocigomoro icano. Jaaneri diibo imo imo iicaqui. ²⁹ Miïro Moocaani cijigai ifinisufinobadi jeevahi.

13

Jilli Moomonihachijiji Moocaani Imo Imo Icaji.

¹ Jaaneguiiha Cristofeedi amiihai nahabomi iicamoma magaijicasinoco mejeevesudino. ² Amiihai iijavi agasemeque imino magaayicihiiica. Miïro tolli omoonihicaumaño saatoho Moocaani toomominaaco iijafaño gaayiciuhi, diito Moocaani toomominaa iicaunoco gaajatimoro.

³ Tolliro bu mehesafoto civojafaño iicamoti, diitoma sano civojafaño mihicamobadi. Bu tolliro idaasuno iicamoti mehesafoto, tolliro bu amiihai idaasuno mihicajirumaño.

⁴ Tolliro bu mataabavacasicuumo imino mihica. Amiihai taabavacasico mimihinidino. Miïro Moocaani aamiji aajevamoco, bu buhigueejedi sitaa-jema iicamoco icano.

⁵ Bu nihibamico sihidi mihimoyicidino, amiihaima iicadinomaryo imo imo mihica. Miïro Moocaani jilli nuuhi:

Ico jeevesujitihii, bu ico gañijitihii icano, nooboro.

⁶ Jaaneguiiha iguitimoro meneejirahi:

Aivojibo tahamusuminaafi iicaabo. Jaamaño iguitihii miyaminaa uco omoonijirunoco, noomoro.

⁷ Tolliro bu mehesafoto amiihaico atajibajiibuumo iicajiibuunoco, bu tolliro amiihaico Moocaani iijico ijibuguumo iicajiibuunoco. Jaamo diito ivi miyaavogoco magaajamoro tolliro moomoni.

⁸ Miïro Jesucristo diiboro fahiijivaro icaabo, ubuunavatibo iiji iicahiniboro, bu fahiijivaro iicajiibo icano. ⁹ Jaaneguiiha amiihai siyomojibogo agaajaratinoco magaayicicuudino. Jaanoti naha aivo imino mojeebino Moocaani gaiji sefaco agaayicino. Jaanoti toono machutahallivi atajibanoti mojeebino sefaco gaayicijitirahi. Miïro toonoco eheetavurumo, ¿toonofañodi jinejebaco icitatihii?

¹⁰ Jaanoti naha miihai Moocaanico mejeecivono siibadiro jeevahi. Jaamaño sacerdotemi, eedehimihijafaño ejeecivejibuubadi omoonihicamo, miihai jeecivofaño iicajitirahi. ¹¹ Miïro judiomi sacerdotemi aivojibo asimi tijohoco aivo iimihigo onohigovi satyefihii, imitico ibuusuqui tooneri jeecivomo. Jaanoti ifaamoco tuucuumiti buhigovi jigasunicimo.

12 Jaabadiro bu cuumiti buhigovi Jesu guijeveuhi, miyaminaa imitico itijeheri ibuusuqui. 13 Jaaneguiiha masi Jesujaago mefeequi cuumiti buhigovi, diibo nucufesuno icaubadiro miicaqui. 14 Miuro jiijehallivi miihaidi chahacuumi ufucuro ifinijitino cuumi. Jaamaño miguiinehica hi ufucu asaajino cuumico. 15 Jaaneguiiha fahijivaro masi Moocaanico mihimehicaqui Jesucristofeenedi. Miuro jino mihimono mojecivo iicanoco, masi fahijivaro meheetavehicaqui. Jaaneguiiha masi mihimequi moojiri. 16 Jaamoro majabajeevedino imino momoonihicanoco, bu saatohoma miifocasihiica amihaima iicanehejeque icano. Miuro jilli mejecivono Moocaanico imo imo moonihi. 17 Bu amihai jibogominaaguiinovi miminifotomoro diito amihaico onoonoco: Jii, meneehica, miuro diito amihai jeebinoco otoomomo iicamaño. Miuro amihairyo magaaahi diito amihai jeebinohallivi Moocaanico ijibeguejinoco. Jaachiji diito Moocaani dudicamaajeque eheetavonoco imo imo moonijimo. Jaanoti imo imo moonitimo idaasunoba omoonihachiji, amihai jinejebaco toonoti mihicijitirahi?

18 Tolliro bu mohallivi Moocaanima mihiimaahica. Miuro mihairyo magaaahi mohesamaaje imono iicanoco, fanoovavi imino mihicagonoco mihimogomaño. 19 Tolliro bu amihaico neehi: Jaamo Moocaanima tahallivi mihiimaahicahi, diibo uco siino goovano amihaijaagovi igalluuqui.

Niino Imaa.

20 Jaabo Moocaani sajeebico aacifibo, Mohaivojibo Jesucristo ita toomominaafi aivo sihidi ejeevaabo itijeheneri bohono iimaaco imiyaacaruuboco siino guijevafañoti ubuheetesuubo, 21 amihaico iimibachuqui. Jaamo fanoovaviro imino mihicahi. Jaamoro diibo imogobadi mihicahi. Jaabo bu mofifaño iimogonoco imooniqui Jesucristofeenedi. Jaaneguiiha Cristoco macahacisu fahijivaro. Fine.

22 Tañahabomi, majaabici jino amihaico afajinibo onoonoco. Miuro amihaidi jihaameque midinoro caatinhi. 23 Bu tolliro imeguehi amihai magaaanoco, monahabo Timoteo civojati ihiinucunoco. Jaabo goovano agasehachiji, diiboco satyeji amihaico emecitodi.

24 Tolliro bu paryi amihai jibogominaaco taajico mahaci, bu tolliro paryi miyaavogofañodi monahabomi iicamoco taajico mahaci icano, tolliro bu Italiari iicamo monahabomi amihaijaago iijico galluuhi icano.

25 Jaafa paryi amihaico Moocaani imino moonihi. Fine.

SANTIAGO

Santiago Fahigova Iicamedi Caatinuhi.

¹ Uujoho Santiago, Moocaani jeevovominaafi, bu Jesucristo jeevovominaafi icano iicaabo, taajico galluuhi fahuseeci motihaiti miicummiici idino iicamo Israel cuumiminaa faajinijeri agavaracinimedi.

Moocaaniti Gaaja Saahi.

² Tañahabomi imo imo mihica fanoova amihai inisusumi. ³ Miho amihairyo magaajacuhi amihai miyaavogoco inisusumi toonoti magaa-jahicahi janaanici majaabicinoco. ⁴ Jaanoco amihai jeebifa mificu. Jaamo imino mujusihi sanooba atyuuvoratino imino majaabicihicaqui.

⁵ Jaanoti saatoho amihaiti gaajama machahahachiji Moocaanico midillu amihai ihaciqui. Diibo famoovaaco acihi gaijitiibo, siguubutiibo, bu milli nootiibo icano. ⁶ Jaanegui midillu aacjinoco miyaavogomoro: Acijitiibo, nootimo. Jaanoti imiyaavogotiibo muuai tyuucalbadu jeevahi guibuhuba juugahiti sinaaguehivi asatyonibadi. ⁷ Jaanegui tolli iicaabo Aivojiiibo Jesucristoti agaayicjinoco esicinidino. ⁸ Jaamaño tolli iicaabo jaachiji sanooco imeguehi. Jaadi bu civoho siinoco imogoobo icano foobo. Jaamaño ijeebi sahi goviro icatatih.

⁹ Jaanoti saafi monahabo miyaminaa imega jilli mihifoobo iicaabo, imo imo iicaqui Moocaani imega miyaabo iicaneri. ¹⁰ Jaanoti sihidi inihibamima iicaabo miyaminaa imega obocitsumi imo imo iicaqui. Miho inihibamima iicaabo, ñaavahu deecano guenenene iicatibadiro guenenene icatatih. ¹¹ Nihiba ihinoobo sefano aachicisumi, iñaavahu ochoomoneri ideecano aifefih. Jaamaño ihovosi goovano finih. Jaabadi inihibamima iicaabo inajeetefteneti finiji.

Miinoco Inisunoco Majaabicino.

¹² Imicani icaabo diiboco inisunoco ajaabicibo. Jaabo inisucinicuubo toono jaadabadi icano fiivoco gaayicijiibo chaahimigaco magaayicinicibadi gaayiciji, toono fiivoco Moocaani: Uco agaijimoco aciji, unuunoco. ¹³ Jaanoti saatohoco inisuno iimitinoco imooniqui eesamaaisunoco: Moocaani mojeebico inisuno, meneedino. Moocaani jeebifaño iimitino eetavo esamaaje chahahi. Jaabadiro bu mihaiñoobaco nisutatiibo iimitinoco imoonisuqui. ¹⁴ Jilli saatoho iinoro ifiti iimitinoco iimoyicino asaano diitoco imitino moonisuhi. Jaaneri tolli icafimo. ¹⁵ Jaano toono imitico mihimoyicinoti imiti fiivehi. Jaano imino ujusicuudi guijeveque fiivusuno.

¹⁶ Jaanegui agaijimo tañahabomi, amihai sita bañidino. ¹⁷ Paryi miyaano iiminoco mihai aacino niquejeti, Moocaanijaagoti saahi, jino aachicimoco eheetavuubajaagoti. Jaabo Moocaani diiboro. Jaamaño chahano icivono diiboco ubuunavajiruno. ¹⁸ Jaabo mihai fiivoco acihi miyaano jibogofenedi. Jaamo diibo eheetavuuno basuta iticonio onoovano iicabadi miicaqui. Jilli imuguubo, ijeebi onoobadi.

Imino Miyaanoco Meheetavo.

¹⁹ Jaanegui agaijimo tañahabomi, goovano muguubuhica. Jaarumo goovano mihiimaahicadino, bu goovano misifiratehicadino icano. ²⁰ Jaanoti goovano isifiratefiibo Moocaani imogobadi moonitih. ²¹ Jaaneguiiha mejeevesu paryi hdicunoco, imitino sihidi agahafucunoco icano. Jaamoro sicuno amihai jeebico miminiyumoro, magaayici iimino jibogoco amihai

jeebifaño abasucunoco. Jaabogo amihai jeebico atajasujino mityama icahi.

²² Jaanegui tobogo onoonobadi, momooni. Jilli ticovono muguubunicidino. Amihai ifico jilli mabañisudino. ²³ Jaanoti ticovono uguubuniciboro omoonitibo meecimefaño ihimeque emeecibobadi jeevahi. ²⁴ Jaabo ihimeque meecihi milli ejeevanoco. Jaaruubo ofoodiro jabajeeveficuubo milli ejeevanoco. ²⁵ Jaanoti uguubunoco ajabajeevetibo imino mataajajino tajibaco emeeciboro toono onoobadi mooniboro ofoobo imicani icahi omooninovi.

²⁶ Jaanoti saatoho: Moocanico gaajacuhi, nuurumo inejebaco iticivusutino jilli ifico bañisuhi. Jaabo miyaavogo jilli sicamaño. ²⁷ Jaanoti miya miyaavogo, imihinivatino Moocaani imefeenevi icano jino; jijovotoco mahamusuno, fibaijito idaasuno iicamoco mahamusuno icano, bu jaamoro jinijeminaa imitiri mihinivatotimo mihicano icano.

2

Miyaminaa Sabadiro Mihicahi.

¹ Tañahabomi, amihai Mohaivojibo Jesucristo caamovohigo iicaaboco mimiyaavogomo saatohoco mobocigomoro saatohoco guinovi mificudino. ²⁻³ Mihiro amihai Moocaani iijafaño mihigaivusumi, saafi iminoonofaño ijicamaaiboro, ihuseti iminoono usegaiviicunoma iicaaboco imino magaayicimoro: Jino imimañovi casivo, meneejirahi. Jaanoti idaasuubo imitichehujema asaaboco, meneejirahi: Hjóho jahigovi jilli dulleeve, jahi baavi casivo, noomoro. ⁴ Jaamo tolli momoonimaño amihafeeneviro saafico guinovi mificuhicahi. Jaamo dugaacuminaati mihicahicahi imitino esamaajema.

⁵ Agaijimo tañahabomi, jinooco muguubu: Moocaani jiihalliti icahi idaasufiimoco, sihidi miyaavogoma iicaqui. Jaamo diito igaayiciqui diiboco agaijimoco aaciguuno ihaivojico oono nihibamico magaayicinibadi.

⁶ Jaamaño amihai idaasufiimoco munucufesuhicahi. ¿Nacu diito oono inihibamima iicamo amihaiico idaasuno omoonimoro, bu amihaiico guicimoro aivojito imega asatyehicamo icatino? ⁷ Mihiro diito imitino iimaahicahi, sihidi ejeevaabo Jesucristo momoti, diibo momofañodi amihai Cristota mihicaaboti.

⁸ ¿Nacu jeedi miyaano amihai imiya tajiba Caatinhaamefaño onoobadi momoonihicahi? Mihiro noono: Sitaaco gaiji, difico agaijibadiro, onoonoro. Jaabadi momoonihachiji, imino momoonihi. ⁹ Jaanoti saatohoco mobocigomoro, bu saatohoco guinovi mificuhachiji, imitico momoonihi.

Jaamaño Moocaani Moisefeenedi atajibaunohallivi imitico mihicahi.

¹⁰ Jaanoti bu saafi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco paryi onoobadi imino moonihi, unuuruubo sanoco imino omoonitimaño paryi fanoohimitifaño minifutucuuhi. ¹¹ Mihiro bu diiboro Moocaani: Jahisihijedi gaigoomima diicadino, unuuboro bu nuuhi: Sitaaco gaicaudino, nuuhi. Jaamaño jahisihijedi gaigoomima mihicatirumo, sitaaco magaicuumo, paryi Moocaani Moisefeenedi atajibanoco imino momoonicutihi. ¹² Jaanoti jisumi imino mihiimaamoro momooni, Jesu taajasu tajiba onoobadi mihicatihachiji ufucu Moocaani amihaiico omoonijinoco magaajacumaño.

¹³ Jaanoti sitaaco idaasugotimo omoonihicamoco, bu tolliro idaasugoratino moonicafeteji. Jaanoti idaasugomoro omoonihicamo taajaji ufucu jaadusufucu iicasumi.

Miyaavogofañodi Imino Momoonino.

¹⁴ Tañahabomi: Uujoho miyaaveguehi, nuurumo iiminoco omoonitimo, ¿milli bu jano imijirahi? Jaano toono miyaavogo diiboco taajasujitirahi. ¹⁵⁻¹⁶ Eneecau bu oono saafi monahabo, bu monago icamo sicaimo imachutabama chahamo asaamoco, amihaiti saatoho ciijigaico, machutaaco icano acitimo meneejirahi: Tahí feemebe, machuubo, imino fuucu, noomoro magallujirahi. Jaarumo mahacitíhi ijicafetejiruno gaachehuti, bu ucuujivaachunoco icano. Jaano bu, ¿milli bu jano imijirahi? ¹⁷ Jaabadíro bu jeevano miyaavogo imino sitaaco momoonitiruva momiyaavogo sicamañejiru.

¹⁸ Jaanoti bu saatoho neejirahi: Híjoho jilli ticovo miyaavogoma diicahi. Jaanoti uujoho tamiyaavogofañodi imino mooniníchi. Jaabo uco dihiifusu jilli toono ticovono miyaavogocoro. Jaanoti uujoho ico ifusuji tamiyaavogoco imino omoonihicanofeenedi, nooboro. ¹⁹ Jaanegui híjoho miyaaveguehi Moocaani saafiro iicanoco. Jí, imino mooníhi. Jaabadíro bu íjimi tomañogayicoro miyaaveguehi. Jaamoro iiguimoro íñihicuri tererere icamo. ²⁰ Jaaruubo gaajatíhi míro mimiyaavuguruubo imino momoonitimaño momiyaavogo icaruno uchuumucuunobadi jeevahi. ²¹ Míro mootadi Abraham imibachucafutuhi illi Isaac onoboco Moocaanico ijeecivequi asimico agaicaaufimañovi illico isisuboro agaicaaurumaño. ²² Jaamaño Abraham miyaavogo gaajacafutuhi tolli omoonirumaño. Jaamaño imiyaavogo imino juiuhi tolli omoonimaño. ²³ Jilliti miyaavuno Caatiníhaamefaño onono. Abraham Moocaanico miyaavuguuhi. Jaano aivo Moocaanidi iimicumamaño diiboco gaayiciubo. Jaamaño Moocaani Abrahamco: Tañahaburucu, nuuhi.

²⁴ Jaanoco magaajacuhi amíhai, Moocaani miyaminaafico gaayicitíhi jilli ticovo miyaavogoti mimiyaavogomoro, bu tollíro imino momooninoti gaayiciibo.* ²⁵ Jaabadíro bu Rahab onogo ajevaminaago icauhi, gaajavi ufuumoco ijavi gaayiciugo. Jaagoro diitoco aamusugoro sihigodi iicajiri galluugo. Jaamaño bu diigoco Moocaani gaayiciuhi. ²⁶ Jaabadíro bu mofi igajama achahacuuno chuumucuuhi. Jaabadíro bu miyaavogo imino momoonitino uchuumucuunobadi jeevahi.

3

Monejeba.

¹ Tañahabomi, amíhaifaño sihidi jibogominaati mihicadino. Míro amíhairyo magaajacuhi jibogominaati mihicamoco janaanici idillujinoco. ² Míro famooro imitino momoonífihi. Jaanoti saafi imitino iimaatatíbo aivo ijeebí imino iicaabo. Jaabo tollíro bu paryi ifico imino iticuvusunoco gaajahi. ³ Jaabadíro bu míhai caballomi ijifaño jigaiñehico mijíhacumoro muduujenitahi tohiri mihimogohigovi diiboco miticuvusuqui. ⁴ Jaabadíro bu mahatyíme, tollíro bu meenegaco guiraarugaco guibhuba sefano sihigovi satyefíhi. Jaarugaco iticuvusuminaafi ticuvusuíhi ajashuruga iticuvusutagari imogohigodi. ⁵ Jaabadíro bu tollíro monejeba jeevahi ajashuruno mofiiti iicano iimaajirahi sihidi jeevanoco. Jaabadi guiraarubajico ajashuruno ciijigai jigasujirahi. ⁶ Jaano monejeba ciijigaibadi jeevahi, míno ifívi ajashutino jinijedíno imiti ficuucinihi monejebavi. Jaano paryi mofico faabohocoro mihinihi. Jaano íjimi ciijigairi nifocinino. Jaamaño paryi diifi jíhaico jigasujirahi. ⁷ Míro miyaminaa paryi faaboho asico jeevamaaisujirahi joomico, jininomico, bu paryi tehifaño asimico icano. Jaamoco jeevamaaisunicuumo. ⁸ Jaanoti míhaiñooba aivo monejebaco jeevamaaisujitirahi. Toono imiti iicano aivo

* 2:24 (Rm 4.1-25)

guiinonirat̄hi, namita agaicaaufferi mataancinibadi jeevano. ⁹ Tobariro Mohaivoj̄ibo Moocaanico mihimehichahi. Jaabariro bu miyaminaaco: Idicuno, meneehichahi Moocaani ifibadiro eheetavumoco. ¹⁰ M̄iro sahogit̄iro moojit̄i saano: Imino, monoono, bu: Imitino, monoono icano. Jaano tañahabomi tolli icatino. ¹¹ Jaabadi ¿nacu bu sahogit̄iro nifaihuno cuujirahi anaamofaihu, bu afaafafaihu icano? ¹² Jaabadi ¿nacu bu baacuhō añajebaco noovajirahi? ¿Nacu bu gachicohai moomohico noovajirahi? Chaa. Jaabadi sahogit̄iro nifaihu saajit̄irahi anaamofaihu, iquigaifaihu icano.

Miya Gaaja.

¹³ Jaanoti am̄haifeenevi saafi fanoovaaco agaajaabo iicahachij̄i toonoco ihifusuqui imino iicanofeenedi, bu toono igaaja diiboco ijeeb̄ico sicutiȳiba omoon̄nofeenedi icano. ¹⁴ Jaanoti am̄hai jeeb̄ifaño sitaaco iinohallit̄iro mij̄iheveneheje iicahachij̄i, bu jilli am̄haiguiiharo sinehejeque momoon̄fihachij̄i icano toono am̄hai gaajari mitya mitya mihicadino: Aivo sihidi gaajahi, noomoro. Jaamo tolli omoon̄imo miyaano iicanoco bañ̄hi. ¹⁵ Jaamaño toono Moocaanijaagoti asaano gaaja icatino. Jilli jinījeo gaajaro, m̄ino esamaajet̄iro asaano gaajaro, bu ij̄it̄iro asaano gaajaro. ¹⁶ M̄iro iinohallit̄iro sitaaco ij̄ihevene iicahigo, bu ifiguiiharo omoon̄fino iicahigo icano sajeeb̄i chahahi. Jilli fanoova imit̄iro icahi. ¹⁷ Jaanoti Moocaanijaagoti asaano gaajama iicamo jeeb̄i mihinivat̄hi. Jaamo sajeeb̄i icahi, bu s̄icujeeb̄ima icamo, imihuseme eesicinimo, bu ñdaasugomo, imino moon̄imo, onoonoco jeenesutimo, jilli miyaanocoro neefimo icano. ¹⁸ Jaanoti bu sajeeb̄i iicanoco imogomo, sajeeb̄i icaco moon̄ifhi ifi it̄iquevequi.

4

Jinīje Imitico Mihimeguedino.

¹ ¿Cuucati amocasi, ñbacasi icano am̄haifeenevi saahicahi? Am̄hai jeeb̄ifaño imit̄i imogoneheje, sihidi iicahigoti saahicano. ² M̄iro am̄hai siinoco mihimeguehichahi. Jaarunoma mihicat̄inoma mihicamo sitaaco magaicaauhichahi. Siinohallit̄i mataquivomoro mihicit̄inohallit̄i momoon̄icasimoro mih̄bacasihichahi. Jaamaño am̄hai siomonoma machahahichahi Moocaanico midillut̄imaño. ³ Jaanoti midillurumo magaaȳichicat̄hi imino midillut̄imaño. Jaamo mihimeguehichahi imit̄inoco mihimogonohalliv̄iro magañ̄qui. ⁴ Am̄hai miyaminaa: Oono gaigo aij̄ico ejeevesugoro sifima efeefigobadi mejeevahi. ¿Nacu magaat̄ih̄i am̄hai jinīje icaco iimogomo, Moocaaniminaati iicanoco? M̄iro cajaatyohacho jinījeque anahabovamo Moocaaniminaati iminifutucuumo. ⁵ M̄iro sicamaño iicatinoco jahi Caat̄inhaamefaño noono: Moocaani Igaijaco mofifaño ificuubo m̄haico sihidi gaij̄hi, noonoro. ⁶ Jaabo Moocaani m̄haico amusuh̄i iimihuseri siinoco aac̄nofeenedi. M̄iro jilli noono Caat̄inhaamefaño: Moocaani quehe quehe ifico omoon̄imoma ñbacasihi. Jaanoti iimihuseri amusuubo ijeeb̄i is̄icumoco, noonoro. ⁷ Jaanegui diibo ij̄iguiino mihica. Jaamoro ij̄ico mejenaau am̄hait̄i igaagui. ⁸ Moocaanijaagov̄i mifit̄ivo, am̄haijaagov̄i bu diibo ifit̄ivequi icano. Imit̄inaa am̄hai eedeefico mejeevesu. Toono sasumiro Moocaani, jinīje iicanoco magarihichamo, am̄hai jeeb̄inoco mihimibachucu. ⁹ Jaamoro ñdaasuno miminifotomoro, mataacasi macan̄fobamaje, bu am̄hai jeebaco, taafirat̄i miminiyu; imo imo mihicanoco, ñdaasuno miminiyu. ¹⁰ Jaamoro Aivoj̄ibo Jesuguiino am̄hai ifico miguiinoni. Jaadi am̄haico sihidi ejeevamoti ficuj̄ibo.

Dinahaboti Diimaadino.

¹¹ Tañahabomi, fahigova imitino mihiimaadino. Miro inahabediti imitino eesamaaiboro: Iimitico, onoobo, bu Moise tajibatitimi imitino ihiimaaboro toonoco: Iimitico, onoobo. Jaabo: Tajibati imitico, onoomaño, jilliro toonohallivi fagominaafiti minifetehi. ¹² Jaanoti naha saafiro icahi tajibaco aaciubo. Jaabo diibo fagominaafi idiboro ifinisujiruubo, atajasujiruubo icano. ¿Jaanoti mijoho nacu ijoho: Sita imitico, eneejiruubo?

Gaajaratino Civohofucuvu Iicajino.

¹³ Jaanegui jisu muguubu amihai jilli meneehicamo: Jaachiji mefeeci. Jaanoti iicatihachiji civohogo mefeeci tuucuumivi. Jaamoro tahigo mihiicaji saficaba ticovovi naajeteuco mificumoro manaajeji sihidi nihibamico mihiciqui, meneehicamo. ¹⁴ Jaarumo magaajatihi civohofucu siibadi millihacho mihiicajinoco. ¿Milli fine mino ifi? Oono fucuro aimuufai agaasenero goovano afatyonibadi jeevano. ¹⁵ Jaanegui jilliro meneehica: Moocaani iimogohachiji tolli mihiicamoro tolli meheetaveji, noomoro. ¹⁶ Jaaruno icanaaca amihai suufenitimo mejenaauhicahi mitya mitya amihai jeebico momoonimoro. Jaano paryi toono imiti. ¹⁷ Jaanoti bu imino omooninoco gaajaruubo imino omoonitimaño imiticoro icibo.

5*Inihibamima Iicamediti Onoono.*

¹ Jinooco muguubu sihidi minihibamivamo, mataacasimoro sefano mgaibacasi idasuno ufucu mihiicajineri. ² Miro oono amihai nihibami tuucicuhi, amihai imi gaachehuno nucucinicuhi. ³ Amihai nihibami, amihai oro icano tivacinicuhi. Jaamaño magaajacafutucuhi jaabadiro amihai ifi guenenene icajitimi cijigairi ijigasunicibadi finiji. Jaaruna nihibamico sihidi aivo mititibaanihi jino niinoofucuje mihiicacuunaaca. ⁴ Miro bu amihai faguinoco ududicamaahicamoco majaaduhicatino, amihai dillujimo. Jaanoco guubuujibo Moocaani mitya Aivojibo iicaabo, amihai dudicamaajeminaa amihai ajaadusunoco. ⁵ Jaamo amihai jije jinijehallivi iminoonoma mihiicahicahi, mihiimogobadi. Jilli amihai ifinoco mihiicavasuhi niivimibadi jino gaisiraicifucu gasecuunaaca. ⁶ Jaamo bu amihai iimihusemeque magaicaausuhicahi ajaagabamaajirunobama achahamoco.

Majaabicimoro Moocaanima Mihiimaa.

⁷ Tañahabomi, jaanegui majaabicimoro sajeebi motoomo Aivojibo Jesu asaajinohachuta. Eneecau bu memeci, oono faguico abasuubo ajaabiciboro sajeebi toomonichi iticonio niija aigonoco. Jaadi niino niija afatyonobuunati ibasuta imino onoovanoco ihiciqui iicanicibadi. ⁸ Jaabadi amihai majaabicimoro sajeebi motoomo, quehecuno mihiicamoro. Miro jino Mohaivojibo Jesu asaajino fiitivucuhi. ⁹ Tañahabomi, sifiditi fahigova imitino mihiimaacasidino, amihai ufucu toonoco jaadusudiibo. Miro Moocaani fagominaafi iicaabo fiiticuhi jino guhugari icacuubo. ¹⁰ Jaaneguiha tañahabomi, eneecau magaaja johono Moocaani iimaaminaa diibediti jibeguehicaumo idasuno iicamoro ajaabicihicaunoco. ¹¹ Miro mihi: Aivo imino icamo, meneehi idasuno iicanoco ajaabicimoco. Miro amihairyo bu muguubuhicacuhi, Job onoobo idasuno iicanoco ajaabicihicaunoco. Jaano njequeti Aivojibo Moocaani sihidi idasugunoco magaajacuhi. Miro Aivojibo minoco agaijiboro idasuguefiibo.

¹² Tañahabomi, amihai bu neehi: Jinooco imino mehesicini. Siinoco munuusumi niquejefañodi, jinijefañodi, bu sinehejefañodi icano oovicimoro

meneedino. Jaanegui: J̄hi, munuusumi: J̄hi, meneehica sanooro. Jaanoti bu: Chahano munuusumi: Chahano, meneehica sanooro. Am̄haico Moocaani toonohall̄ti idaasuno moon̄idino.

¹³ Jaanoti bu am̄haiti saafi idaasuno iicasumi diibohall̄vi Moocaanima mihiimaa. Jaanoti bu saatoho imo imo iicasumi, Moocaanico mihimomoro mamasiva. ¹⁴ Jaanoti bu saatoho iguihuvahachiīji Moocaani iija quilahutoco mucuuhuva diibohall̄vi Moocaanima ihiimaamoro d̄ir̄ibari ihall̄i aivomañoco ijeeesuqui Moocaani momofeenedi. ¹⁵ Jaamo miyaavogomoro Moocaanima ihiimaaneri iguihuvaabo taajaji Moocaani ubuheesuneri. Bu tolliro imitico omoonino ijeeb̄ifaño iicahachiīji Moocaani diibo imitico buusuji. ¹⁶ Jaaneguiiha am̄hai imitico fah̄igovavi mihimibachucasi am̄hai nahaboma. Jaamoro Moocaanima toonohall̄vi mihiimaa am̄haiti toonoco ibusuqui. Imino iicaabo Moocaanima ihiimaano sihid̄i jeevahi. ¹⁷ M̄ro Moocaani iimaaminaafi Elia onoobo m̄haibadiruu miyam̄inaafi. Jaaruubo aigot̄ino iicaqui Moocaanico idilluneguiiha mificabaci, saficaba, bu sificabat̄ifeenedi icano aigot̄ino icauno. ¹⁸ Jaadi siino Moocaanima iimaubo, jaadi aaiguuneri jiinije basutaano noovauhi.

¹⁹⁻²⁰ Tañahabomi, am̄haiti saatoho miyaj̄ibogoco ejeevesumoco saatoho doj̄icuv̄iro uhuumisuhachiīji, magaaaja diiboco iimiti j̄haiti uhuumisuboro diibo jeeb̄ico guijev̄eti ataajasunoco. Jaamaño diibo imiti sihid̄i iicanoco buusuubo.

1 SAN PEDRO AAME

Pedro Caatiníuhi Miyaavogomínaa Agaaciníumedi.

¹ Uujoho Pedro, Jesucristo minisumínaafi iicaabo jihaameque caatiníhi ijiníjeneti sihi agaaciníumedi Ponto jinijeri, bu Galacia jinijeri, bu Capadocia jinijeri, bu Asia jinijeri, bu Bitinia jinijeri icano iicamedi. ² Jaamo amíhaico Moocaani íciuhi síicijetiro íhesamaaje iicaubadi. Jaamo amíhaico Igaijafeenedi itaatiro ificucuumo. Jaamo diibo onoonoco: Jii, meneequi, bu Jesucristo guíjeve tíjohofañodi minitícafetequi icano. Jaamo magaayíci síhidi Moocaani imino omoonínehejeque, bu sajeebí icanehejeque icano.

Moocaanico Mihimono.

³ Masí mihimequi Moocaani iicaabo, Jesucristo Caanico. Jaabo síhidi míhaico ídaasugooboro míhaico íseemeti fiivusucuubo. Jaabo Jesucristo guíjevafañoti síino ubuheeteunofeenedi míhaico acihi imo imo mehesicínino ifico. ⁴ Jaanoro amíhaico gaayícisujino amíhaidi Moocaani íbusumijeque níquejefaño ificuunoco. Jaano finísurajitíhi, bu mihínivaturajitíhi, bu deecano ochoomobadi ícajitíno. ⁵ Jaamo amíhai Moocaanico mímiyaavogomaño imityari amíhaico teemejiibo. Jaamo taajasuví mihífetehi nínofucusumi íhaciqui ificunoví.

⁶ Jaamaño amíhai síhidiro imo imo mihicahi. Jaarumo fanoova amíhaico íjínísuneri ídaasuno gueenejisuno mihicajíhiica. ⁷ Míiro amíhai míyaavogo orobadi jeevahi. Jaano nísucafetefíhi cíjigairi íiminoco ígaajaciqui. Jaano amíhai míyaavogoco íjínísunoco ajaabicíno oro ífinífino janaaníciví síhidi jaaducafetehi. Jaamaño amíhai míyaavogo tollí ínisucafotono cahacísucafeteji, ímocafeteji, bu bocígocafeteji icano Jesucristo síino asaadi.

⁸ Míiro amíhai Jesucristoco magajíhi díiboco mahatyímetírumo. Jaamo jisumi díiboco mímiyaaveguehi mahatyímetírumo. Jaamoro síhidi imo imo mihicahi aivo ovosíno ajashutíno jíibogoratíno. ⁹ Jaano jino amíhai jeebí taajasuco magaayícíno, toono amíhai míyaavogo jaada.

¹⁰ Míiro síicije Moocaani íimaamínaa jino taajasuco ídilluumoro guínehicauhi. Jaamoro ímaahicaumo Moocaani ímihusemaño amíhaico aacíujínoco. ¹¹ Jaabo Cristo Gaija díitoco gaajasuhicauhi díibo Cristo ídaasuno ícaujínobuunati íiminoco agaayícíujínoco. Jaanoco díito esamaahicauhi: ¿Mííjoho fine díibo? noomoro, bu díitofaño díibo Gaija ícaubo díibo asaajísúmico íjúbogunoco ígaajaquí icano. ¹² Jaamoco Moocaani gaajasuhi ídudícamaaje díitedi ícatíno, míhaidíro íicaunoco. Jaano jino toonocoro jisumi amíhaico jíibogomo, bu díitoro amíhaico taajasujíbogoco Moocaani Gaija níquejefañoti agalluubo mítyafeenedi íjúboguumoro. Jaano jínoco Moocaani toomomínaa, angeles onoomo, emecímoro agaajaguehícano.

Moocaani Míhaico Cuuhuvahi Imino Míicaquí.

¹³ Jaaneguíiha ímino mehesamaímoro momooní. Jaamoro ímihusene mihícamoro ímino mehesicíní Jesucristo asaadi Moocaani amíhaico ímihusefañodi aacíujínoco. ¹⁴ Oono, amíhai: Jii, enefímo seeme mihícamáño Moocaanico magaajautísumi mihímeguehícaunehejeque momoonícuudino. ¹⁵ Jíllíro aivo ímino mihíca, oono Moocaani amíhaico ucuuhuvaubo ímíibo íicamáño. ¹⁶ Míiro Caatiníhaamefaño noono: Amíhai ímimo mihíca, jino uujoho ímíibadi, nooboro.

¹⁷ Jaamo amíhai díiboco: Moocaani, meneehícaabo paryí momooníhícanoco íhífinícíiboro gaajacíhícahi sabadíro saatohoto guínoví

miniiyut#bo. Jaaboco mihigui jino jiinjehall#ri mihicanohachuta. ¹⁸ M#ro Moocaani am#haico taajasuhi am#hai imiti ifiiti oono am#hai eedeetemihaiti magaayiciunoco. Jaanoco am#hai imino magaajahi jino taajasu iicanoco oro, nihibami icano ifinifineri ajaaduut#boco. ¹⁹ Jaanoti naha id#noro jino Cristo t#joho iimineri jaaduubo, oono cordero iimiibo, imih#nima achahaaboco agaicaaunicibadi diiboco agaicaauno t#jeheri. ²⁰ Jaabo Cristo s#icijetiro jiinj#e fiivutinaacaro tooneguiiha ificufutuubo. Jari jisumi, niinosumi buhugaavuhi am#hai iminoco magaayiciqui. ²¹ Jaabo diibo Cristofeenedi am#hai Moocaanico mimiyaaveguehi. Jaabo Moocaani Cristoco guijevefa#oti siino ubuheetesuuboro, diiboco sihidi bocico acihi. Jaama#o am#hai Moocaanico mimiyaavogomoro diiboco mehesicinihicahi.

²² Jaamo am#hai jino miyaano j#bogoco: Jii, monoomoro am#hai jeeb#noco mihimibachucuhi. Jaaneguiiha am#hai nahabom#co miyanotiro imino magari. ²³ M#ro am#hai siino mifiivucuhi Moocaani seemetiro miicaqui. Jaaruno iguijevefino miyam#naati mifiivono icatino, jilli Moocaani ifinijitino iijifeenedi mifiivucuhi. ²⁴ M#ro Caatinihaamefa#o noono:

M#ro miyam#naa #aavahubadi jeevahi, bu imitya ideecanobadi jeevahi. M#ro i#aavahu echeemeneri ideecano aifefihi. Jaabadi miyam#naa, bu imitya goovano finiji, noonoro.

²⁵ Jaanoti naha Aivoj#bo Moocaani iiji ufucuro finijit#hi. Jaaji jiji tooji taajasu iijico am#haico mij#bogono.

2

¹ Jaaneguiiha fanoova imitico mejeevesu, oono fanoo ba#ifiranehejeque, bu inehajahallitiro mij#hevenehejeque, bu fanoova sicama#eheje j#boocasico icano. ² Jaamoro oono seeme bohono ifiivomo mifa#oco iicanicibadi sihidi mihimogomoro miguiino Moocaani iijico aivo miyaano iicanoco. Jaamo toonofeenedi mujusimoro mataajahi. ³ Mohaivoj#bo iiminoco magaajacuumo.

*Cristo, Ubuheeneguisiba.**

⁴ Jaaneguiiha Mohaivoj#bojaa masaa, oono guisiba ubuheeba iicaba iicajirubadi iicaabojaagovi. M#ro jaaboco miyam#naa iimuguutimoro ga#uhi. Jaaruubo Moocaanidi imiyaabo iicaabo sihidi ijadama iicaabo. ⁵ Jaabadi bu am#hai diibo guisibabadi ejeevaabobadi mejeevamoco, Moocaani itemplojati eetavehi, itaatiro iicaqui sacerdotemiti eheetavoobo. Jaamo am#hai Jesucristofeenedi jeevivoco meheetavonoco Moocaani igaayiciqui. ⁶ Jaama#o m#ro jilli Caatinihaamefa#o noono:

Uujoho Sion cuumifa#o saafico ficuhi iija tano guisibati iicaaboco. Jaabo aivo iimiibo sihidi ijadama iicaaboco. Jaaboco imiyaavogomo nucufevetimo iicaqui, noonoro.

⁷ Jaamo am#hai mimiyaaveguemedi aivo diibo sihidi ejeevaabo. Jaanoti imiyaavogotimedi jino Caatinihaamefa#o jilli onono ifeteji:

Iija eetavom#naa itih#sumoro aga#uuba jisumi aivo imiyaabat# minifetehi, onono.

⁸ Jaabadiro bu jilli noonoro onono ifeteji:

Jiba nanigaiva guisiba, bu ga#suguisiba icano, onono.

Jaamo diito Moocaani j#bogoco imiyaavogotimo oono toba Cristo iicaaboti ananigaivacuumo, tolli iicaqui iicacuma#o.

Moocaanita Icano.

* 2:3 Cristo buheebe. Jaaruubo guisibabadi jeevahi.

9 Jaanoti naha amiihai Moocaani icicucuumi, diiboco mejeecivequi sacerdotemiti mihicacuumo, mihimicuumi, Moocaanitaro mihicacuumo. Jaaneguiiha Moocaani ifiivusuneheje oovosinehejeque mijibogo. Jaabo amiihaico tajibahi icivonoguiinoti mihiinomoro ihovosi seseefaño mijicafetequi. 10 Jaamo amiihai iticoni cuumibadi mihicautihi. Jaarumo jisumi Moocaani cuumiti miminifutucuuhi. Jaamo amiihaico iticoni mijihoba idasuguutih. Jaarumoco jisumi Moocaani idasuguehi.

Moocaanico Mejeecivequi Mihica.

11 Agaijimo tañahabomi, amiihai jiiinijeti sitabadi sihi mihicamoco neehi: Mihimeguedino amiihai ifi imitinoco. Miïro mofi imiti mojeebii imi esamaaque finisujirahi. 12 Jaaneguiiha imino mihica Moocaanico agaajatimo imefeenevi. Tolliti diito jisumi amiihaiditi imitiminaa iicanicibadi ihimaarumo amiihai imino momooninoco aatyimemere Moocaanico imejimo diibo ajaadujifucu agasedi.

13 Jaaneguiiha jilli Mohaivojiiïbo Jesucristo iimegueneguiiha miyaminaa aivojito onoobadi mihica. Emperador onoobo imiyahaivojiiïbo onoobadi, 14 bu tajibaminaa iimitimoco icivojaniqui, bu imino iicamoco ibociguequi icano agallumo onoobadi icano. 15 Miïro Moocaani imeguehi amiihai imino mihicanoco. Toonoco aatyimemere diito agaajatimo, bu jilli mihifomo iicarumoco icano amiihaiditi: Imitimo, enehicarumo illivequi.

16 Jaaneguiiha Moise tajibaguiino mihicatirumo mihimogomoro imitinoco momoonidino. Jaarumo ivi jilliro Moocaani jiovotobadiro mihica. 17 Jaaneguiiha famoovaacoro mobociguehica, bu amiihai nahabomico magaiji, Moocaanico miñihicugo, bu emperador aivojiiïboco mobocigo icano.

Cristo Idaasuno Iicaunoti Magaaja.

18 Jeecivominaa amiihai aivojito onoonoco: Jii, monoo, iimimocoro amiihaico idasugomocoro icatino, bu tolliro iimitimoco icano. 19 Miïro imino Moocaanico magaijimoro sicamañohalliti idasuno mihicanoco majaabicino. 20 Jaanoti bu, ¿milliti amiihaidi imijiruno iimitinoco momooninohalliti amiihaico ahaaminoco majaabicino? Jaanoti naha iiminoco momooninohalliti idasuno mihicanoco majaabicino, toono naha Moocaani imefeenevi aivo iimino. 21 Miïro toneguiiha Moocaani amiihaico cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti cuhuvauhi, Cristo idasuno iicaunoti magaajamoro diibo iicaubadi miicaqui. 22 Miïro diibo sanooba imitico mooniutih, bu bañifiira diibofaño chahauhi icano. 23 Miïro diiboco aivono enehicausumi, bu aivono nooboro iimusuhicautiiïbo. Bu diiboco idasuno omooniusumi jaadamaaiutiiïbo, jilliro Moocaanico imino emeeciïboro udugaacufiïboviïro sefahicaubo. 24 Jaabo Cristo mohimitico ifihallivi icuïbora imohohallivi satyuuhi mohimiti ifico miguijenimoro iticovono ifimaryo miicaqui. Jaabo tujaaveneri amiihai mubuheeuhi. 25 Miïro iticoni amiihai ovejami imitamobadi mihicahicauhi. Jaarumo jisumi Cristojaagovi muhuumicuuhi. Jaaboro amiihaico ovejami toomominaafibadi otoomoboro amiihai jeebiiïnoco imibaiyicchi.

3

Jilli Ataabavacumo Miicaqui.

1 Jaabadiro bu amiihai gaigoomi, amiihai tajemi atajiiïbanoco: Jii, menea-hica. Jaaneri diitoti saatoho imiyaavogotimo mijibogotirunaaca imiyaaveg-uequi amiihai imino mihicanofeenedi; 2 jaamo amiihai imino mihicamoro

diitoco moboci gonoco aatyimemere. ³ Jaabadiro bu amihaihalli coro mihimibaiquimaaidino, oono janaanici famañoovaje feedamaajebadi iicanehejeque, bu oro eetavotaneheje ficamaajeque, bu aivo iiminoono gaachehuno jicamaajeque icano. ⁴ Ivi amihai jeebifaño aatyimeratihigocoro mihimibachu. Jaamoro ifinijitino ovosii sajeebii, siicuno icano jeebii ma mihica. Toono naha aivo Moocaani imogono. ⁵ Miuro siicijeo gaigoomi Moocaanidiro iicaumo jilli imibaiquimaaiuhi. Jaamo Moocaanico imiyaavuguumoro aijimi onoonoco: Jii, neehicaumo. ⁶ Miuro tolli iicaugo Sara aiji Abraham atajii banoco: Jii, onogoro diiboco: Tahaivojii bo, neehicauhi. Jaagobadi amihai mihicajirahi iguitimo imino momoonihachiiji.

⁷ Jaabadiro bu amihai aijimi, amihai taabamico gaajacimoro mificu, bu moboci go. Jilli iniinovaneguiiharo icatino, bu oono iimihuseri Moocaani amihai co aacyomo ifimaryo iicamaño. Jaanegui jilli mihica amihai Moocaanima mihiimaanoco jinejeba tihisudino.

Imino Omoonijinoco Imogomo.

⁸ Niinoono jino amihai co neehi: Famooro sabadiro imino mihica, bu fahigova mihidaasugocasi, bu miino nahabomima mihicanicibadi, bu magaijicasi, bu siicujeebii ma mihica icano. ⁹ Bu amihai co imitino omoonimoco, imitino momoonidino bu aivono onoomoco, bu aivono meneedino jilliro ditoco imino monoo. Miuro Moocaani amihai co cuuhuvauhi diibo amihai co imino omooninoco magaayiciqui. ¹⁰ Miuro ifiico agaijimoro imo imo iicanoco iimogomo, iimitinoco iimaatimo iicaqui, bu bañifiraco iimaatimo iicaqui icano. ¹¹ Bu imitinoti buhigovi iminifotomoro iiminocoro imooniqui, bu sajeebii icaco iguiinomoro toonoma iicaqui icano. ¹² Miuro Moocaani imino iicamoco teemefihi, bu diiboma iimaanoco guubufiibo icano. Jaanoti imitinoco omoonimoco imogotii bo. ¹³ ¿Mii johu bu amihai co imitino moonijirahi iiminocoro aivo mihimogomoro momoonimoco? ¹⁴ Jaarumo iminohalliti idaasuno mihicarumo imo imo mihicaji. Jaanegui miti mihiguidino, mihiguetedino. ¹⁵ Ivi jilliro Cristoco moboci go amihai jeebii Aivojii boco. Jaaneguiiha fahii jivaro mihimibaicini. Jaamo amihai co amihai miyaavogoditi idillumoco mihiimusuji. Jilli Moocaanico bocigomoro siicujeebii ri mihiimaa. ¹⁶ Jaarumo imino mihica niijii niijii icatimo, oono amihai Cristoco mimiyaavogomo imino mihicahicanoti imitino iimaahicamo inucufev equi. ¹⁷ Jaamaño iiminoco momooninohalliti idaasuno mihicano aivo imihi, Moocaani tolli iimogohachiiji. Jaanoti imitinohalliti idaasuno mihicano imitihii.

¹⁸ Miuro Cristo mohimitihalliti idaasuno iicauboro sano guijeveuhi safooro siino guijevecuutiibo iicaqui. Jaabo imitima chahauruubo miihai mihimitihohallivii Moocaanijaagovi miihai co isatyequi. Jaaruuboco ifi guijeveurahi. Jaaruuboco igaija buheetesuuhi. ¹⁹ Jaano Igaijari ufuuboro bu siicije iguijevecinihicaumo jeebii no iji civojafaño iicaumoco jii beguejeubo. ²⁰ Jaamo diito siicije Noe iicausumi imiyaavuguutimo, oono Noe imeenegaco eheetavehicaunohachuta Moocaani diito imitico ajaabicii boro teemehicauboro: Fine imitejimobadi, esiciniuboro. Jaagari nifaihuti taajaumo sahuse juugahuseti miitooci, saatoho idii noro. ²¹ Jaano tonifaihu miinoco initino nifaihubadi iicano. Jaafaihufenedi jisumi miihai mataajacuuhi. Jaano toono niti miino ifiico initino icatino, idii noro Moocaanico miino esamaaje mihinivatino iicaqui midilluno. Jaanoro miinoco taajasuno Jesucristo siino ubuheeteunofenedi. ²² Jaabo niquejefaño ufuuboro Moocaani miyanaagonovi acasi vutuuboro gicinihi. Jaabo mityaguino Moocaani toomominaa, bu aivojito, bu mityano icano iicamo.

4

Moocaani M#haico Aacidineri Sitaaco Mahamusuno.

¹ Jaaneguiha bu am#hai #daasuno miicaqui mihimibaicini, oono Cristo #daasuno iicaubadi. M#ro #daasuno omooninoco ajaabicimo imitico ejeevesucuumo. ² Jaamo jiinjehalliri iicaunohachuta Moocaani iimogobadi iicaqui; ifi imogonocoro imooniqui icacuutino. ³ M#ro aivo ajashucutino oono Moocaanico agaajatimo omooninibadi iticoni momoonihicauno. M#ro tusumi am#hai fanoova imitico mihimoy#cihicauhi, bu iimitino imogoco mihimoy#cimoro momoonihicauhi, bu guiriicavonehejeque, bu aga#nhusuno j#baimonoco icano, bu jeeb#batiro adumoro, m#hai#oobaco mejeecivehicautihi, bu Moocaani afaguunoco fanoova ijimico eheetavonoco jeecevomoro mihicahicauhi icano. ⁴ Jaamoma siino magataavomoro iimitinoco momoonicuutineri eheetyemere am#haiditi imitino iimaahicamo. ⁵ Jaarumo diito Moocaani ubuheemeque, bu uchuumucumoco icano emeeci#boro ijaadaco aaci#iiboma paryi imibachujimo. ⁶ Jaabadiro bu jino uchuumucumoco Moocaani j#bogoco j#bugucuumo, igaijano Moocaani iicabadi iicaqui. Jiijehalliri iicausumi famoovaaco iicabadiro Moocaani omoon#urumo.

⁷ M#ro jino fanoova ifinjino fiiticuuhi. Jaaneguiha imihusene mihica. Jaamoro imino mehesicinimoro Moocaanima miyanotiro mihiimaa. ⁸ Jaano janaanici#vi gaijicasima mihica. M#ro gaiji ajashutino imitico finisufihi. ⁹ Jaaneguiha am#hai iijanofa#o fahigovavi magaayicicasi iimaafiivotimo. ¹⁰ Bu fahigovavi mejeecivocasi am#haico Moocaani aacidinehejeri. Jaano Moocaani am#haico fanoovaaco acinoco imino motoomomoro momooni. ¹¹ Jaanoti bu saatoho mihiimaano Moocaani iimaabadiro iicaqui. Jaanoti bu saatoho sitaaco siinoco mahamusuhachijji, Moocaani am#haico acino sefari mahamusu. Jaano paryi momoonino Moocaanico Jesucristofa#odi mihimequiro iicano iicaqui. Jaabediro jaafa cahacisu, bu mitya icano icahi fahijivaro. Fine.

Cristohalliti Idaasuno Mihicano.

¹² Am#hai ta#ahabomi, sefaneri inisuno am#haihallivi asaasumi meheetyedino, ajabafiranoti mihicanicibadi. ¹³ Ivi jilliro imo imo mihica Cristo #daasuno iicaubadi mihicaneri. Jaamo ufucu diibo ihovosi#ma asaanoco mahatyimeneri sihidi imo imo mihicahi. ¹⁴ Jaaneguiha am#haico Cristo ijihalliti aivonoono unuusumi, imicani am#hai mihicahi, iimiibo Moocaani Gaija am#haihalliri iicama#o. ¹⁵ Jaanoti am#hai sita gaicaau, bu naniva, bu imiti mooni, bu sita iimaa juvihici icanohalliti ivi #daasuno mihicadino. ¹⁶ Jaanoti naha saatoho Cristo momohalliti #daasuno mihicaneri munucufevedino. Jilliro toonohallivi Moocaanico mihimo.

¹⁷ M#ro jino tusumi mihicacuuhi Moocaani #daasuno omoonijino iseemeti iticovano. Jaano m#haiti jilli iticonino, #jaanequi milliji fine Moocaani j#bogoco imiyaavogotimovi aallibaani#iibo omoon#ibo? ¹⁸ M#ro jino iimimo icarumo sihidi jeevanoti taajahi. #Jaanegui milli fine icajimo iimitimo? ¹⁹ Jaama#o Moocaani imogobadi #daasuno icarufeenedi imino icamoro diitoco ifiivusuubo Moocaani usefa#o ijeeb#co ificuuqui. M#ro diibo aba#itat#ibo.

5

Miyaavogominaaco Afagoono.

¹ Jino uujoho am#hai igavominaa quillahutoco faguehi. Jino uu-joho diitobadiro quillahutoobo iicaabo, bu Cristo #daasuno iicaunoco

aatyimeubo icano. Jaamo bu diito iicabadiro uujoho tamañoma icaji Jesu ihovosi#ma ufucu asaadi. ² Jaaneguiiha am#hai quillahuto, Moocaanico imiyaavugucuumo ovejam#badi iicamoco motoomo am#haico utu-umusumoco. Jaanoco mihimogomoro momooni Moocaani imogobadi. Jilli am#haico ataj#baneguiiharo icatino, bu jilli nih#bamicoro magaay#ciquiro icatino icano. Jilliro imino mudud#camaja. ³ Am#haiñocoro mihicabadi mihimogobadiro momoonidino. Jaamo am#hai momooninoco aaty#memere igaajaqui. ⁴ Tolli momoonihachijji, imiya toomom#naafi agasedi am#hai magaay#ciji imino chaahim#gaco, milli icajitinoco.

⁵ Jaabadiro bu am#hai s#cafe quillahuto ij#guiinov# miminifoto. Jaamoro sabadiro s#cujeeb#ma mihicamoro fah#govav# Jii, monoocasi: M#ro Moocaani imogot#hi: Aivo uujoho sihid# jeevahi, enee#fimoco. Jaanoti naha s#cujeeb#ma iicamoco iimihuseri amusufiibo.

⁶ Jaaneguiiha sihid# ejeevano Moocaaniguiino* miminifoto am#haico diibo unuufucu agasedi sihid# mejeevamoti iminiyuqui. ⁷ Jaaneguiiha pary# am#hai esamaajeque Moocaani usefañoro mificu. M#ro diibo am#hai imino mihicanoco imeguehi. ⁸ Jaamoro bu imino magaajamoro mehes#cini. M#ro oono am#haim#naafi ij# j#cubadi n#gooboro #guehi, aaty#meme miyaavogoco ifinisiqui. ⁹ Jaaboco mejenaau miyaavogofañodi sefano mihicamoro, tolliro bu fah#gova iicamo am#hai nahabom#, tobadiro bu #daasuno iicanoco magaajamoro. ¹⁰ Jaarumo gueenejisuno #daasuno mihicanobuunati Moocaani am#haico imino imibachujiibo, bu quehecuno, mityano, sefano icano ficujiibo. Jaabo diiboro Moocaani pary# fanoovaaco aac#fiibo m#haico cuhuvahi Jesucristoma sano ifin#jitino fiivofaño miicaqui. ¹¹ Jaabo jaafa mityama icahi fah#j#varo. Fine.

Niino Fitaacu.

¹² Jino tañahabobadi ees#cin#ubo Silvano onoobofeenedi jihaamegay#co caatin#hi am#haico faj#n#boro miyaano iicanoco oono Moocaaniti pary# magaay#cineheje Moocaani m#haico sihid# agaijinoco ij#bogono. Jaanofañodi quehecuno mihica.

¹³ Tolliro bu Moocaani iija Babilonari iicajam#naa Moocaani am#haico iicaubadiro #ciumo am#haijaago ij#co galluhi, bu tolliro diibo taseemenebadi iicaabo Marco onoobo am#haijaago ij#co galluhi. ¹⁴ Jaanegui fah#govav# mihib#casimoro midillucasi.

Jaamo pary# am#hai Jesucristota mihicamo sajeeb#ma mihica.

* 5:6 Griego ij#ri janaan#ci jilli noon#ino: Moocaani useguiino.

2 SAN PEDRO AAME

Miyaavogominaadi Pedro Acaatinuuno.

¹ Uujoho, Simon Pedro iicaabo Jesucristo jeeçivominaafi, bu diibo minisuminaafi iicaabo amihaidi jihaameque caatinihi, miihai mihicabadiro imino mimiyaavogomedi. Miiro Moocaani, bu Motaajasuminaafi Jesucristo icamisi famooro imiyaavogodimoco acihi iimico. ² Jaaneguiiha Moocaani, bu Mohaivojiiho Jesucristo icamisico magajaanofeenedi amiihaico sihidì imino omooninoco, bu sajeebii icaco icano magaayici.

Moocaani Miyaavogominaaco Aacino.

³ Miiro Moocaani miihaico imityafañodi paryi mofiguiiha mucujivaachunoco, bu diiboco mejeecivequi mucujivaachunoco icano aciibo, toonofeenedi diiboco magaajaqui, sihidì ejeevanofeenedi, bu ovosinonoco eheetavonofeenedi icano miihaico ucuuhuvauboco. ⁴ Jaanehejefeenedi unuunoco miihaico aciibo, jaano ajashutino, sihidì ijaadama iicanoco. Jaano toono diibo unuunofeenedi amiihai Moocaani iicabadi miminifetehi iimitino imogo jiiinjehallivi imitico isivanoti mataajamoro. ⁵ Jaaneguiiha mesefaquifotomoro amiihai miyaavogoco mahamusu imino mihicaneri, jaanoco bu mahamusu janaanici gaajari, ⁶ jaanoco bu mahamusu amiihai ificoro imino matajiihaneri, jaanoco bu mahamusu jaabiciri, jaanoco bu mahamusu Moocaanico mejeeciveneri, ⁷ jaanoco bu mahamusu amiihai nahabomima magaijicasineri, jaanoco bu mahamusu gaijima mihicaneri icano.

⁸ Jaano jinehejema mihicanoco miguiraatuhachiihi amiihai ifino mihifonoti icajitihì, bu Mohaivojiiho Jesucristoco magaaano sicamañovi feejitihì. ⁹ Jaanoti jinehejema achahamo ihaallinoma chahahi, jabaiyimo; iticoniono iimiti initica futuunoco ajabajevecuumo. ¹⁰ Jaaneguiiha tañahabomi, mityano mihicamoro imino mehesicini Moocaani amiihaico iiciuboro ucuuhuvaunoco. Jaanoco tolli momoonihachiihi ufucuro imitinofaño mahaquetejitihì. ¹¹ Jaachiihi amiihai imino tihitino mijicafeteji Mohaivojiiho, Motaajasuminaafi Jesucristo aivoji ifinijitino faño.

¹² Jaaneguiiha amiihaico jinehejeque magaaajacurunoco esaayuuboro icahi, oono miyaanofaño quehecuno mihicarumoco. ¹³ Miiro uudi imino jino uujoho iicanohachuta amiihaico eesaayuuboro afajininno. ¹⁴ Miiro Mohaivojiiho Jesucristo uco gaajasuhi iguijevedi jiijeeque goovano ejeevesujinoco. ¹⁵ Jaaneguiiha uujoho tasefadino moonihì. Jaamo uujoho iguijevene buuna jinehejeque mehesafetehi.

Cristo Sihidi Ejevauboco Aatyimeumo.

¹⁶ Miiro amiihaico Mohaivojiiho Jesucristo mityati, bu jiijehallivi asaanoti icanoco mijii buguno sicamañoooco miihairyo meheetavomoro mijii buguno icatino. Miiro miihai mohaalliri mahatyimeuhi Mohaivojiiho sihidì jeevaaboco. ¹⁷ Jaaboco miihai mahatyimeuhi Dios Moocaani bocico, bu imico icano diiboco aaci sumi, bu tolliro muguubuuhì Moocaani ihovosiri: Jaani taseemene diiberi uujoho imo imo iicaabo, unuunoco. ¹⁸ Jaano toono niquejefañoti unuunoco miihai monohojineri muguubuuhì Mohaivojiihoboma imibaairi mihicausumi.

¹⁹ Jaabadi bu aivo jino miyaano iicanoco magaaajahi Moocaani iimaaminaa acaatinuunoco. Jaanoco amiihai mimiyaavogomo aivo imino momooni. Jaano toono diito acaatinuuno ifuvusuhi oono civohigoti cijigaimecu

mesesevetinohachutaro #fuvusunicibadi. Jaanoti Cristo cuujetavio meecirigai onoobobadi asaacudi amihai jeeb#noco achicijiibo janaanici imino Moocaanico magaaajaqui. ²⁰ Jaaneguiha iticoni jinooco magaaaja, chahano Caatinihaamefaño inoro ihesamaajeriro onono. ²¹ Mi#ro toonoco Moocaani iimaaminaa jilli ijeeb#tiro onoomoro acaatiniuno icatino. Jilli Moocaani Gaija diitoco unuunoco Moocaaniditi j#buguumo.

2

Sicamañoooco Ij#beguefimo.

¹ Jaabadiro bu Israel cuumifaño icaumo Moocaani iimaaminaabadi icarumo abañififimo. Jaabadiro bu icajimo bañifiira j#bogominaa. Jaamo amihaifeenevi toovono ijicafotomoro sicamañehejeque j#beguejimo amihai miyaavogoco ifinisiqui, oono Aivoj#bo aam#bo ataajasuuboti bañimoro. Jaarumo goovajino ificoro ifinisuno. ² Jaamoco sihidi saatoho imiyaavogomoro diitobadiro iminotino moonijimo. Jaamo tolli iicanoti sita miyahijji j#bogoditi imijitino ihiimaano. ³ Jaamo nih#bamico sihidi iimogomoro amihaiico nanijimo sicamañehejeque ij#bogonohallivi. Jaarumo ifinijinoti taajajitimo mi#ro sicijetiro diitoco Moocaani ahaamijinofaño icacuumo.

⁴ Buhicagaha itoomominaa icaurumo imitico omoonimoco gaijut#bo jilliro diitoco jigaiñehiri isisiuboro c#jigaifaño icivohigo gañ#uhi, tahi iicaqui jaadusufucu agasejinohachuta. ⁵ Tolliro bu sicijeo miyaminaaco iimitihalliti gaijt#bo nifaibari amacanisuuboro diitoco finisuuhi. Jaaboro id#bocoro Noeque iyotoma taajasuuhi: Imino mihica, nooboro tomiyaminaaco ij#buguuboco. Jaabo Noe taajauhi iyoto sietedimomaryo. ⁶ Tolliro bu Moocaani finisuuhi Sodoma cuumi, bu Gomorra cuumi icanoco c#jigairi ijigasuuboro, baiguijiti miniiyuuhi, toonobuunati iicano imiti miyaminaa toonoti igaaajaqui. ⁷ Jaanoti id#bocoro Lot onooboco taajasuubo imino iicaaboro diito imitino iicanoco aatyimeebere idaasuno iicahicauboco. ⁸ Mi#ro diibo imino iicahicaubo fafucuvaaciviro iimijeeb#fañodi idaasuno iicahicauhi diito imitino omooninoco aatyimeebere, bu imitino ihiimaanoco uguubuuboro icano. ⁹ Jilli Aivoj#bo taajasufihi iji abañino inisunoti diibota iicamoco. Jaanoti iimitimoco ficuubo jaadusufucusumi idaasuno imooniqui.

¹⁰ Jaabadiro bu Moocaani idaasuno mooniji janaaniciivi oono #dicunoco ifi iimogonoco omoonimoro, bu diibo taj#baco imeguehicatimoco icano. Jaamo jenaufifimo, jeeb#batiro moonifimo, iguitimo in#hicunoono mityati imitinono ihiimaanoco icano. ¹¹ Buhicaga Moocaani toomominaa sihidi imityama icarumo diito Aivoj#bo imefeenevi: Imitino, onoomoro #batih.

¹² Jaamo diito asimibadi ihesicinibama chahahi, oono sahijitiro iicacubadi iicamo iimitimo, ifiivomoco agaayicimoro agaicaaufimo asimibadi iicacuumo. Jaamo diito agaajatnoti imitino iimaahicahi. Jaamañi asim iicanicibadi guijevejimo. ¹³ Jaamo idaasuno icaji sitaaco idaasuno omoonihicabadiro. Jaamo: Imo imo mihicahi, neehicamo gueneene icajitino safesugoco omoonimo. Jaamo amihai j#baimonofaño ofoomoro amihaiico nucufevesuhicahi jihovonehejeri asafesuvomoro. Jaanoti amihaiditi sita imitino iimaahicahi.

¹⁴ Jaamo bu gaigooco jilli ticovono #finicihicatimo, bu iimitico jeevesuhicatimo, bu ajashuno imiyaavogo iicamoco jeevamaaisuhicamo, bu aivo gaajamo fanoovaaco iimogomoro #cinoco. Jilli Moocaani afajjacuumo iicamo. ¹⁵ Jaamo iimino j#haiti imitacumo, johono Moocaani iimaaminaafi Balaam onoobo Beor achibadi jeevamo. Mi#ro diibo imuguuhi iimitinoco omoonunohallivi nih#bamico agaayiciujirunoco. ¹⁶ Jaaruuboco iimitihalliti

asi burro ñbauhi miyaminaafibadi ihiimauboro. Jaamaño fuutiño ijee-gavoma.

¹⁷ Jaamo diito pisirigai inifaihuma achahanobadi jeevahi, bu aimuufaico guibuhuba sihigo asatyonibadi jeevahi icano. Jaamo ficucinicuhi fahijivaviro aivo icivonoguiino iicacuuqui, ¹⁸ mihifonehejeque sihidi ejeevamobadi ihiimaahicamaño. Jaamo iimitinoco ifi iimogonehejeque iimoyichicanofenedi jeevamaaisuhicamo iimitinofaño iicahicaumoti miyanotiro agaacuumoco. ¹⁹ Jaamoro diitoco: Amñhaico iimino iicaco mahaciji, neehicamo, diito bu jijovoto icarumo. Mñro fanoohimiti iguiinonico imiti jijovotorucu. ²⁰ Jaanoti bu Aivojño, Taajasuminaafi Jesucristoco agaajaumoro jinije imititi ataajacuurumo siino dojicuviro tonehejefaño imitamoo siino tonehejeguiino minifetehi. Jaamo iticoni Jesuco agaajautino janaanivivi imitino minifetehi. ²¹ Jaamedi imijiruno oono imino jñhaico gaajatimo iicano. Jaanoti iimino tajñbaco diitoco aaciunoco gaajacuurumo siino ejeevesumaño aivo imitino icacuumo. ²² Jaamovi aivo imino ñfotono jilli onoonicino: Jicu siino iguibamaajeque dojicuviro faiyih, bu faafaibaco initicuubo siino dojicuviro caamefaño jeeffiji, onono.

3

Aivojño Asajino.

¹ Agajimo tañahabomi, jino siino amñhaidi acaatinahaame. Jaahaamecifaño imeguehi jino afajñninofañodi miyanotiro amñhaico eesamaaisunoco.

² Jaanegui mehesafoto johono Moocaani iimaaminaa unuunoco, bu Mohaivojño Taajasuminaafi tajñbaco galluminaa amñhaico ijñbuguunoco icano.

³ Jaaneguiha jinooco iticoni mehesicini: niinosumi saajimo miyaminaa Moocaanenehejeque edejecujimo, ifi iimitico iimogono onobadiro iicamo.

⁴ Jaamoro dillujimo: ¿Milli iicanoco Cristo saaji, nooboro unuuno? Mñro jinijeque ifiivusuunoti moheedetemihavi iguijeveunoti, bu jisumihachuta jino jinije iicabadiro icahi, noomoro. ⁵ Mñro diito imogotih agaaanoco niquejene sicijetiro ifiivusucafutuunoco, bu Moocaani noojiri nifaihufañoti jinije iinuunoco jaanunobadi. Jaanoti bu fahigovadi nifaihu iicanoco, ⁶ bu oono nifaihuri jinijehalliri iicaunoco ifinisunoco icano. ⁷ Jaabadiro bu jisumio niquejene, bu jisumio jinije icano jino iicano cñjigaiguiiharo ficuucinihi, diiboro Moocaani onobadi. Jaagai cñjigai toonoco jigasuji jaadusufucusumi. Jaasumi bu tolliro iimihicatimo finisucafeteji.

⁸ Jaaneguiha agajimo tañahabomi, jinooco majabajeevedino, mñro Mohaivojñbedi safucu mil añobadi jeevahi, bu mil año safucubadiro jeevahi icano. ⁹ Jaabo Mohaivojño unuunoco ajabajevecuuno icatino, oono saatoho enehicabadi. Jilli mñhaico ajaabicñbora imogoobo famooro iimitico ejeevesunoco, mñhaiñooba cñjigaifaño footimo iicaqui.

¹⁰ Mñro Mohaivojñbafucu gaseji mehesicinitinaaca, oono nanivaminaafi gaajaciratinofucu asaanicibadi. Jaasumi niquejene paryi dubaicamaaji ññhicuno guubuvusunoro. Jahi paryi iicaneheje cñjigairi finisucafeteji. Jaabadiro bu jinije paryi toojehalliri iicanoma jigasucafeteji icano.

¹¹ Mñro paryi jilli finisucafetejino. Jaaneguiha aivo imino Moocaaniguiiharo mihicano, bu diiboco imino mejeecivono icano. ¹² Jaaneguiha Moocaani fucu agasejinoco motoomomoro diiboco mahamusu goovano isaaqui. Jaasumi niquejene cñjigairi finisucafeteji. Jaano icñjigairi tahi iicaneheje paryi chucucamaaji. ¹³ Jaanoti naha mñhai meteemehi Moocaani

eetaveji unuunoco bohono niquejeneque, bu bojiinijeque icano. Jahigo paryi famooro imifimo imino mihicaji.

¹⁴ Jaaneguiha, agaijimo tañahabomi, toonoco motoomonohachuta imino mihica amihaico Moocaani sajeebima mihicamoco, bu mihinivatimoco ihatyimequi. Jaanoti imitino icano mihicamoco atyimevadiibo. ¹⁵ Jaamoro magaaamoro Mohaivojibo asaatinohachuta sanoodimo imiyaavogomoro itaajaquihica. Miro bu jinooco tolliro amihaidi caatiniubo magaijibo monahabo Pablo Moocaani diiboco gaajaco aaciudineri. ¹⁶ Miro paryi ihaamenefaodi jinehejeque amihaico neehicaabo, samañosafaño tihino noocinirunaaca. Jaanoco agaajatimoro, imino imiyaavogotimo sihigoviro iimitinojaagoviro miniiyuhicahi, bu tolli oono Caatinihaamefaño simañoohaamefaño onoonehejeque siibadi iimitinojaagoviro oovicimoro iimitinocoro moonihicamo icano. Jaamaño ifinocoro finisujimo.

¹⁷ Jaaneguiha agaijimo tañahabomi, jinooco imegaviro magaaacumaño imino amihaicai ifico motoomo. Jaamo iimitimo amihaico abañinofaño minifototimoro amihaicai miyaavogofaño quehecuno mihicanoti aacototimo mihicahi. ¹⁸ Jaaneguiha aivo janaanici imino Mohaivojibo Motaajasuminaafi Jesucristoco magaaamoro diibo gaijifaño imino mujusi. ¡Jaaboco macahacisu jisumi, bu fahijivaró icano! Fine.

1 SAN JUAN AAME

Fiivo Iimaa Cristo.

¹ Amiihaidi macaatiníhi jino iticoni jiniije ifivutinaacaro icacuunoco miihai muguubuunoco, mohaallineri mahatyimeunoco icano. Jaaboco mahatyimeumoro diiboco muhuseneri mududiciuhi. Jaabo jino Fiivo Iimaa iicaabo. ² Jaabo miyaminaaco fiivusuuhi. Jaaboco miihai mahatyimeumoro toonoti mijibeguehicahi. Jaamo amiihaico mijibeguehi jino ifinijitino fiivoco, Moocaanima iicauhijí miihaivi ubuhugaavuunoco. ³ Jaanoco amiihaico mijibeguehi muguubuunoco, mahatyimeunoco icano. Jaamo miihaima manahabovahi Moocaanima miihai mihicabadi, bu Illi Jesucristoma mihicabadi icano. ⁴ Jaanogui amiihaidi jilli macaatiníhi. Jaamo sihidí imo imo mihicahi.

Moocaani Seseene Aachiciníbo.

⁵ Jibogoco Jesucristo miihaico jibuguhi. Jaanoco amiihaico mijibeguehi Moocaani seseene aachiciníbo iicanoco. Jaabovi ajashuno icivono chahahi. ⁶ Jaamo: Diiboma magataavehi, munuurumo civohi mihicamo jilli mabañíhi moojiri, sicamañoooco monoomaño, bu momoonimaño icano. ⁷ Jaanoti Moocaani icabadi seseehi mihicahachijí diiboma magataaciníhi. Jaamaño miihaico Illi Jesucristo tijoho mohimitico paryi nitíhi. ⁸ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monoomo jilli mofico mabañíhi. Jaamaño mojeebifaño miya ijí chahahi. ⁹ Jaanoti mohimitico Moocaanico mijibogohachijí diibo aivo imihuseebe abañitatíbo, mohimitico ubusuuboro paryi nitíjiibo. ¹⁰ Jaanoti: Tahimitima chahahi, monohachijí Moocaanico: Bañififíbo, meneehi. Jaamofaño diibo ijí chahahi.

2

Ijí Moocaani Imefeenevi: Imitimo, Unuusumi Jesucristo Mohalliti Iicaabo.

¹ Taseeme amiihaidi jilli caatiníhi. Jaamo iimitinoco moonitimo mihicahi. Jaanoti mimiyaavugucuumo imitinoco momoonihachijí Moocaani imefeenevi mohalliti iicaabo jisumi icahi Jesucristo imihuseebe. ² Jaabofeenedi mohimiti jaaducafutucuuhi. Jaano miihaidiro icatino, faajiinijeminaadiro bu icano. ³ Jaanoti Moocaani atajibabadi mihicahachijí magaajaji diiboco magaaayicicunoco. ⁴ Jaanoti saato: Diiboco gaajacuhi, onoomo, itajibaco imiyaavogotimaño, bañififimo. Jaamofaño miya ijí chahahi. ⁵ Jaanoti diibo tajibaco imiyaavogoobo Moocaanico aivo imino agaijibo. Jilliti magaajahi diiboma magataavonoco. ⁶ Jaabo Moocaanima gataavehi onoobo Jesucristo imino iicaubadi iicaqui.

Bohono Tajíba.

⁷ Tañahabomi, botajibaco amiihaidi caatiníhi amiihai Cristoco mimiyaavuguunotiro amiihaico atajibacunoco. Jaano jino siicijetiro atajibauno jibogoco amiihairyo muguubuhicacuuno. ⁸ Jaano tajibaco amiihaidi acaatinino jino bohonobadi minifetehi. Jaano aivo miyaano Cristofañodi, amiihaifañodi icano. Jaamaño icivono afatyucunoguiinodi miya seseehi achicinicuhi.

⁹ Jaanoti saafi: Seseehi icacuuhi, nuuruubo inahaboco ijíhegueebe civohiguerehiica icahi. ¹⁰ Jaanoti inahaboco agaijibo seseehigo icahi. ¿Jineje

bu diiboco iimitinofaño gañisujirahi? ¹¹ Jaanoti inahaboco ijihegueebe cironofaño icahi. Jaabo ofoohigoco gaajatíhi, iciveri aatyimetimaño.

¹² Taseeme, jaaneguiiha amihaidi caatiníhi, Moocaani amihai imitico Jesucristofenedi ubuusucumaño. ¹³ Amiyato, amihaidi caatiníhi, iticoni jiinije fiivutinaaca iicauboco magaajacumaño. Sicafe, amihaidi caatiníhi, iji Satanasco miguiinonícumaño.

Taseeme, amihaidi caatiníhi, Moocaanico magaajacumaño. ¹⁴ Amiyato, amihaidi caatiníhi, iticoni jiinije fiivutinaacaro iicauboco magaajacumaño. Sicafe, tolliro amihaidi caatiníhi, mequehecufimaño Moocaani jibogoco amihai jeebifaño magaayicimoro ijico miguiinonícumaño.

¹⁵ Jaaneguiiha jiinijeque magaijdino, bu jiinijehalliri iicanoco magaijdino icano. Jaanoti saatoho jiinijeque agaijimo Moocaanico gaijitíhi. ¹⁶ Miro paryi jiinijehallivi iicano imiti Moocaaniti saatíhi. Jilli jiinijehallitiro asaano, oono mofi imitinoco iimogoneheje, mohaalli imitinoco iimogoneheje, bu: Uujoho aivo sihidí jeevahi, noomoro mihicaneheje icano. Paryi jino jiinijeonehejere. ¹⁷ Jaano jino jiinije paryi iimitinoco iimugusuhicanoma fininoro fuucuui. Jaanoti Moocaani iimogobadi iicahicaabo finijitíhi.

Abañififibo Saaji.

¹⁸ Taseeme, jino niinosumi mihicacuui. Amihairyo magaajacuui Cristominaaniminaafi asaajinoco. Miro jino jisumi icacumo Cristoc iminaanihicamo. Jinoti magaajahi jino niinosumi mihicacunoco. ¹⁹ Jaamo mofeeneti fuuhi. Jaarumo mihaioto icautimo, mihaioto iicauruva mihaima icajirumo. Jaamaño tolli fuumo famooro maatyimemere magaajaqui paryi famooro mihaioto iicatinoco.

²⁰ Jaanoti naha amihai Cristo Igaijaco acicui. Jaamaño amihai famooro imino magaajacuui. ²¹ Jaaneguiiha amihaidi caatiníhi miyaanoco magaajacumaño, magaajatimaño icatino. Miro amihairyo magaajacuui miyaanofañoti sicamaño asaajitirunoco.

²² Jaabo, ¿nacu mijoho abañififibo? Eti bu oono: Jesuco Cristo icatibo, enehicaabo. Diibo Cristominaaniminaafi iicaabo. Miro Moocaani Achi Jesuco utuunamaaihicaabo, bu Moocaanico tuunamaaihicaabo icano. ²³ Miro paryi Moocaani Achico utuunamaaimo Moocaanima chahahi. Jaanoti Moocaani Achico jibogomo Moocaanima icahi.

²⁴ Jaaneguiiha amihai jeebifaño mificu oono iticonitiro muguubuunoco. Jaano amihai jeebifaño iicahachiji Moocaanima, Illima icano mihicahi.

²⁵ Miro Jesucristo mihaiico aciguui ifinijitino fiivoco unuubadi.

²⁶ Jaaneguiiha jino amihaidi caatiníhi jilli amihaiico abañihicamoditi.

²⁷ Jaanoti naha amihai Moocaani Gaijama mihicahi Jesucristo amihaiico aaciuboma. Jaamaño sita amihaiico jibeguejitirahi, Moocaani Gaijaro amihaiico paryi jibogomaño. Jaabo jibogo miyaano sicamaño icatino. Jaaneguiiha Cristoma icamoro mihica Moocaani Gaija amihaiico jibogobadi.

²⁸ Taseeme, jaaneguiiha amihaiico neehi: Cristomaryo mihica. Jaabo asaadi diiboti nucufevetimo, bu ñhicugotimo icano miicaqui. ²⁹ Miro amihairyo magaajacuui Jesucristo iimihuseebe iicanoco. Jaabadiro bu oono iimihuseme Moocaani seeme icamo.

3

Moocaani Seeme Iicamo.

¹ Jaaneguiiha magaaja miro sihidí Moocaani mihaiico agaijiboro, iseemeti mihaiico oovicíhi. Jaano miyaano diibo seeme mihai. Jaamaño jiinijeminaa

miihaico gaajatihi, Moocaanico agaajatimaño. ² Agaijimo tañahabomi, Moocaani seeme mihicacuui. Jaarunaaca miihaico gaajasutiibehiica ufucu mihicajinoco. Jaarumo magaajahi Jesucristo asaadi diibobadi mihicajinoco, miiro iicabadiro iicaaboco mahatyimejimaño. ³ Jaanoco paryi eesicinimo, jeebii imibachucafetehi diibo Jesu imiibo iicabadi.

⁴ Jaanoti paryi famooro iimitinoco omoonimo Moocaani tajibaco imitinoo moonihi. Miiro imitinoco momoonino Moocaani tajibaco: Jii, monootihi. ⁵ Miiro amiihairyo magaajacuhi Jesucristo mohimitico ibuusuqui asaanoco. Jaabofaño imiti chahahi. ⁶ Jaaboma paryi iicamo imitico moonitihii. Jaanoti imitico moonimoro iicamo diiboco atyimetimo, gaajatimo icano. ⁷ Taseeme, miihaiñooba amiihaico bañidino. Jaanoti imino iicaabo Cristo imihuseebadi jeevahi. ⁸ Jaanoti imitino iicaabo ijitahe. Miiro iji sahiijitiro iimitinoco omoonifibo. Jaanegui Moocaani Achi saauhi iji omoonisunoco ifinisiqui.

⁹ Jaanoti paryi Moocaaniti ifiivomo iimitinoco moonitihii, Moocaani ifiico mojeebifaño ificucumaño. Jaamaño iimitinoco momoonicutihii, Moocaani seeme mihicamaño. ¹⁰ Miiro gaajaveechuno Moocaani seeme iicamo, bu iji seeme iicamo icano. Jaanoti paryi iimitinoco omoonimo, inahaboco agaijitimo Moocaani seeme icatihii.

Sabadiro Fahigova Magaijicasi.

¹¹ Miiro mimiyaavugunotiro muguubuno jibogo jino: Sabadiro fahigovavi magaijicasi, onoono. ¹² Cainbadi mihicadino. Miiro ijitahe iicaumaño inahaboco gaicaaubo. ¿Nacu milliti jaaboco gaicaaubo? Eti bu Cain iimihicautimaño, jaanoti inahabo iimihicaumaño.

¹³ Tañahabomi, majabafitedino jiiijeminaa amiihaico ijihevehachiiji. ¹⁴ Miihai naha guijeveti buheefaño mafatyucuhi. Jaanoco magaajahi monahabomico magaijimaño. Jaanoti inahaboco agaijiiibo guijeveti taajatihii. ¹⁵ Miiro paryi inahabomico ijihegueme gaicaauminaa. Amiihairyo magaajahi gaicaauminaa ifinjitino fiivoma ijeebifaño achahanoco. ¹⁶ Miiro jilliti magaajahi magaijicasinoco Jesucristo mohallivi ifiico aaciunoti. Jaabadiro bu miihai mofico mahacijirahi monahabomihallivi. ¹⁷ Jaanoti sihidii inehejema iicamo inahabo idasuno iicanoco atyimecuurumo diiboco iidasugotimo. ¿Milli bu: Moocaanico gaijiihi, neejirahi? ¹⁸ Taseeme, ticovo iijiro magaijidino, miyanotiro magaiji imino momooninofañodi.

Moocaani Imefeenevi Quehecuno Mihica.

¹⁹ Jaamaño jilliti magaajahi miyaamo mihicamoro, Moocaani imefeenevi quehecuno mihicanoco. ²⁰ Jaanoti mojeebii mofi iimitinoco gaajacufihi. Jaarunofaño Moocaani ajashutiibo mojeebifaño iicanoco gaajaabo. Jaabo paryi fanoovaaco gaajahi. ²¹ Jaanoti agaijino nahabomi, mojeebii Moocaani imefeenevi miihaico milli onootihachiiji Moocaani imefeenevi quehecuno mihicahi. ²² Jaabo miihaico siinoco midillunoco aciji diibo tajibaco: Jii, noomoro momoonimaño diibo iimogobadi. ²³ Jaano jino itajiba: Illi Jesucristoco mimiyaavogono, bu jaamoro sitama sabadiro magaijicasino icano, diibo atajibaubadi. ²⁴ Jaamo itajibaco imiyaavogomo diiboma icahi, bu diitoma diibo icahi icano. Jaanoco magaajahi diibo miihaima iicanoco Igaijaco miihaico aacinofeedeni.

4

Moocaani Gaija, Bu Abañifibo Gaija Icano.

¹ Agaijimo tañahabomi, famoova gaijaco mimiyaaveguedino. Iticoni minisu; ¿Naa Moocaani Gaija diibo iicanoco? Mïro jiiñjehallivi sihidi gahafucumo bañifiraminaa: Moocaani iijico mijibeguehi, onoomo. ² Jaamo jilliti magajajirahi Moocaani Gaijama iicaaboco. Mïro paryi oono Jesucristo miyaminaafibadi ifiivuuboro saauhi, nooboro ijibogoobo, diibo Moocaani Gaijama iicaabo. ³ Jaanoti Jesucristoditi tolli onootibo Moocaani Gaijama chahahi. Diibo jilli Jesucristominaaniminaafi gaijama iicaabo. Mïro amihairyo muguubuhicacuhi togaija asaajinoco. Jaabo jisumi jiiñjehalliri icacuhi.

⁴ Taseeme, amihai Moocaanita. Jaamo abañififimoco amihai miguininonihu. Mïro amihafaño iicaabo janaanici mityahi jiiñjeminaa iicamofaño iicaabo janaanici iicamaño. ⁵ Jaamo diito jiiñjeminaa. Jaamaño jiiñjeonehejequere iimaamo. Jaanoco jiiñjeminaa iicamo diitoco guubunichi. ⁶ Jaanoti mihai Moocaanioto. Moocaanico agaajamo mihaico guubunichi. Jaanoti Moocaanioto iicatimo mihaico guubunichi. Jilliti magajahi Miya Gaijama iicamoco, bu abañififibo gaijama iicamoco icano.

Moocaani Mihaico Gaijahi.

⁷ Agaijino nahabomi, fahigova magajicasi. Moocaaniti magajicasino saahi. Paryi famoovaaco agaijibo Moocaani seemene. Jaabo Moocaanico gaajahi. ⁸ Jaanoti sitaaco agaijibo Moocaanico gaajatihica, Moocaani saatohoco agaijifihicaaboco. ⁹ Mïro Moocaani mihaico agaijinoco ifusuhi mihaidi idibocoro Illico jiiñjehallivi agalluunofenedi, diibofenedi fiivoma miicaqui. ¹⁰ Mïro mihai Moocaanico magajinoti gaiji saatihi. Jaanoti naha Moocaani mihaico agaijuboro Illico galluuhi mohimitico ijaaduqui. Jaano jino naha miya gaiji.

¹¹ Agaijimo tañahabomi, mihaico Moocaani agaijibadiro mihai tolliro sabadiro magajicasiqui. ¹² Mïro Moocaanico mihaifnooba atyimetatihi. Jaanoti sabadiro magajicasihachiji, Moocaani mihaima icaji. Jaano igaiji mihaifaño aivo imino jusiji. ¹³ Jaamo jilliti magajahi Moocaanima mihicanoco, bu mihaima diibo iicanoco icano Igaijaco mihaico aaciunofaodi. ¹⁴ Mïro mihai mahatyimeumoro mijibeguehi Moocaani Illico jiiñjeminaaco itaajasuqui agalluunoco. ¹⁵ Jaamo paryi Jesucristoco: Moocaani Achi, onoomo Moocaanima icahi, bu Moocaani diitoma icahi icano.

¹⁶ Jilliti magajamoro mimiyaaveguehi Moocaani mihaico agaijinoco. Mïro Moocaani saatohoco agaijifihicaabo. Jaabo gaijama iicaabo Moocaanima icahi, bu Moocaani diiboma icahi icano. ¹⁷ Jilliti gaiji mihaivi jusihi ufucu jaadufucu iicasumi ñhicugotimo miicaqui. Mïro mihai jiiñjehallivi Jesucristo iicabadi mihicahi. ¹⁸ Mïro gaiji iicamañovi ñhicugo chahahi, gaiji ñhicugoco buhi agañoño. Mïro ñhicugo ñdaasuhigovi minoco satyehi. Jaamaño iguiibovi gaiji imino jusitihica.

¹⁹ Jaanoti naha mihai Moocaanico magajihiti iticoni mihaico diibo agaijumaño. ²⁰ Jaanoti saatoho: Uujoho Moocaanico gaijahi, onoomo inahaboco ijihegueme bañifihhi. Jaamo mino nahabo mahatyimebeque magajitimo, ¿milla bu Moocaanico magajijirahi mahatyimetiboco? ²¹ Jaabo mihaico atajibauno jino Moocaanico agaijibo tolliro inahaboco igajiqui.

5

Miyaavogo Jiiñjeque Guinonihhi.

¹ Paryi famooro Jesu Cristo iicanoco imiyaavogomo Moocaani seeme iicamo. Jaamo bu caanico agaijimo tolliro iseemeque gaijifihhi. ² Jaamo

Moocaanico magaijimo, diibo tajibaco momoonisumi magaajahi diibo seemeque, bu magaijinoco. ³ Miiro Moocaanico magaijino itajibaco momoonino. Jaano itajiba sihidi jeevatihii. ⁴ Miiro oono paryi Moocaani seeme iicamo jiiinijeque guinonihii. Jaano momiyaavogofeenedi jiiinijeque miguiinonihii. ⁵ Miiro idiboro jiiinijeque guinonihii Jesu Moocaani Achi iicanoco imiyaavogoobo.

Jesu Moocaani Achi Iicano.

⁶ Miiro diibo Jesucristo asaauno jibogocafutuuhii nifaihufeenedi, bu itijohofeenedi icano. Jaabo initicafutusumi unuuneriro icatino, bu tolliro iguijeveuneri icano. Jaano miyaano iicanoco Moocaani Gaija jibeguehi, diibo Moocaani Gaija iicaabo Miyaabo iicamaño. ⁷ Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino; Moocaani, Illi, Igaija icano. Jinoodimo icarumo saafiviro gataacinii.* ⁸ Jaabadiro bu minooci, sano idino icahi jiiinijehalliri; Moocaani Gaija, bu nifaihu, bu tijoho icano. Jaano jino minooci, sano idino iicano sabadiro iimaahi. ⁹ Miiro miyaminaa onoonoco mimiyaavogonicihi. Jaamo bu, millii mimiyaaveguejitirahi Moocaani Illi Jesucristo iicanoco jibogonoco? ¹⁰ Jaamo Moocaani Achico imiyaavogomo toono jibogoma icahi ijeebifaño. Jaanoco Moocaanico imiyaavogotibo Moocaanico: Bañififiboti, neehi, Moocaani Illiditi jibogonoco imiyaavogotimaño. ¹¹ Jaano jino Moocaani onoono: Diibo miihaico ifinijitino fiivoco aacino. Jaano toono fiivo Illima icahi. ¹² Jaamo Moocaani Achima iicamo ifinijitino fiivoma icahi. Jaanoti Moocaani Achima iicatimo toofiivoma chahahi.

Niino Fajini.

¹³ Jaamo amiihaidi jinoco caatinihii Moocaani Achico mimiyaaveguemedi. Jaamo magaajahi ifinijitino fiivoma mihicanoco.

¹⁴ Miiro miihai Moocaanico mimiyaavogomoro magaajahi diiboco sinoco midillunoco, ijeebii onoobadi, miihaico uguubunoco. ¹⁵ Jaano miihai Moocaanima mihiimaanoco diibo uguubuunoco magaajabadiro, bu magaajacuhi diiboco midillunoco miihaico aacicunoco.

¹⁶ Jaanoti saatoho inahabo imitico omooniruno guijevafaño ifutusutinehiica iicahachiiji, diibohallivi Moocaanima ihiimaaqui. Jaadi diiboco Moocaani aciji fiivoco, guijevafaño ifutusuno imiti iicatihachiiji. Miiro jaanoti icano guijevafaño ifutusuno imiti. Jaanoti uujoho nootihii toonohallivi Moocaanima mihiimaaqui. ¹⁷ Miiro paryi fanooro imiti imitihii. Jaarunofaño icano sanoodino imiti guijevafaño ifutusutino.

¹⁸ Miiro magaajahi paryi Moocaani seeme iicamo iimitinoco omoonitatinoco. Jaamoco Moocaani Achi ootomomaño iji diitoco dudicitatihii.

¹⁹ Miiro miihai Moocaanioto mihicanoco magaajahi, bu tolliro paryi jiiinijeoto iji mityaguiinovii iicanoco icano.

²⁰ Tolliro bu magaajahi Moocaani Achi asauboro miihaico gaajaco aacino, tooneri Miyaabo iicaabo Moocaanico magaajaqui. Miiro bu Miyaabo iicaaboma mihicahi, Illi Jesucristoma mihicahi. Jaabo jaani Moocaani Miyaabo, ifinijitino fiivoma iicaabo. ²¹ Taseeme, mehesicini jihovo ijinita caanimiti.

* **5:7** Sahaamefaño ficuutimo: Jaano jibogominaa icahi niquejefaño miimisiici, saafi idino, onoonoco.

2 SAN JUAN AAME

Cristo J#bogofaño Mihica.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatin#hi jihaameque monagoti Moocaani ificuuguedi, tolliro bu iseemeque uujoho miyaano agaij#medi. Saafiro uujoho icatino, bu paryi oono miyaanoco agaajacumo icano. ² Jaabo uujoho am#haico gaijihi miyaano mojeeb#faño iicanofeenedi. Jaano fahiij#varo m#haima iicajino. ³ Jaabo Moocaani, bu Illi Aivoj#bo Jesucristo icam#si am#haico imino moon#ji, bu idasugueji, bu sajeeb# icaco aciji icano miyaanofañodi, bu gaijifañodi icano.

⁴ Uujoho aivo imo imo icahi diseemeti saatoho miyanotiro Moocaani m#haico ataj#babad# imino #gomoco aaty#meneri. ⁵ Jaanegui tañago, jisumi mas#i sabadiro magaij#casiqui. Jino ico onono bohono taj#ba icatino, iticonitiro toonoma mihicacuunoco nehi: ⁶ M#iro Moocaani ataj#babad# mihicano toono gaijama mihicano. Jaano toono taj#ba iticonitiro muguubu-cuuno, gaij#casifaño mihica, onono.

Bañ#minaa.

⁷ M#iro jino jiin#jehall#ri sihid# icamo bañ#firam#naa, Jesucristo jiin#jehall#vi miya miyam#naafibad# asauboco utuunamaaimo. Tolli iicaabo, jilli bañ#minaa#fi, Cristom#naan#minaa#fi iicaabo. ⁸ Jaanegui am#hai imino mehesicini am#hai dud#icamaajeti mih#icacuunoco mimitasudino. Jaamo ufucu ijaadaco paryi magaay#cihi.

⁹ Jaanoti saatoho Cristo ij#bugunoco ejeevesumoro sihigovi iminifotomo, bu Moocaaniti buhigovi minifetehi. Jaanoti Cristo j#bogofaño mihicahachii#i Moocaanima mihicahi, bu tolliro Illima mihicahi icano. ¹⁰ Jaaneguiiha saatoho j#bogom#naa am#haijaago agasevamoro Cristo j#bogoma ofoot#moco am#hai iijafaño magaay#cidino, bu: Tah# imino difoo, meneedino icano. ¹¹ M#iro diitoco ifitacumo diito imit#faño bu minifetefhi.

Niino Iimaa.

¹² Sihid# am#haico eneejiruno icarahi. Jaarunaa imogotihi aamefeenedi, acaatin#noco. Cusumihacho feeji am#haima faño mihiimaacasiq#i. Jaaneri mohimohica imino ijusiqui.

¹³ Moocaani #ic#cugo, dinago seeme dijaa iij#ico galluuhi.

3 SAN JUAN AAME

Gayo Onooboti, Imino Ihiimaano.

¹ Uujoho quillahutoobo iicaabo caatiníhi jihaameque agaijübo tañahabo Gayodi, diiboco miyanotiro agaijübedi.

² Agaijübo tañahabo, dihallivi Moocanima iimaahicahi. Fanoova ñma imino ifeequi tolliro guihuvatübo diicaqui, bu oono imino dijeebü ofoobadi diicaqui icano. ³ Miro saatoho monahabomi asaaumo imino dijeebü miyaanofañodi iicanoco, bu imino jübogo onoobadi idiicanoco icano ijübuguunoco uguubuhinüboro imo imo icahi. ⁴ Jaano toonobadi chahahi sanooba uco imo imo iminiiyuno. Jino, taseeme, miyaanofañodi imino mihigonoco guubuhi.

⁵ Agaijübo tañahabo, imino aivo moonihicahi monahabomico adaamusuubo sihigoti asaamoco adaamusunofeenedi aivo imino moonihicahi. ⁶ Jaanoco diito Moocaani ijanominaafeenevi jübeguehicahi ijoho sihidi gaijima idiicanoco. Jaanegui diitoco imino daamusu, ucuujivaachunehejeque daaci imino ifeequi, Moocaani imogobadi. ⁷ Miro diito Cristo dudicamaajeguiha ñgomo. Jaamo imogotíhi Moocaanico agaajatimo aacinehejeque agaayicinoco. ⁸ Jaaneguiha mühai diitoco imino momooninofeenedi mahamusuqui iimino jübogoco.

Diotrefe Onoobo Imitino Icano.

⁹ Uujoho caatiníuhi aameque Moocaani ijaminaadi. Jaarunoco Diotrefe guubuutíhi mühai iijico, diitofeenevi aivojüboti iicanoco imogooboro.

¹⁰ Jaaneguiha ofoohachijí faamo imefeeneviro neeji: Mühaiditi sicamañoooco ihiimaaboro abañihicanoco, bu tolliro monahabomi tahi ifotomoco gaayicihicatübo, bu agaayicigomoco gaayicisuhicatübo icano. Jaaboro Moocaani iijati diitoco gañihicaabo.

¹¹ Jaaneguiha agaijübo tañahabo, diito imitino omoonibadi diicadino iminoro diica. Miro iiminoco omoonübo, Moocaanitahe. Jaanoti iimitinoco omoonübo, Moocaanico atyimetihiica.

Demetrio Imino Omoonino.

¹² Jaanoti famoro Demetrioti imino iimaahicahi. Jaano miyaanofeenedi gaajacafetehi. Jaanoco mühai bu tolliro mijübeguehi. Bu jaanoco amühai magaaajahi miyaano iicanoco.

Niino Imaa.

¹³ Sihidi ico neejirahi. Jaaruubo imogotíhi caatinitafaihu, bu caatinitai icanofeenedi eheetavonoco. ¹⁴ Imeguehi goovano ico aatyimeneque. Jaadi jari mihiimaacasiji faño.

¹⁵ Jaanegui sajeebü diica. Juuga nahabomi dijaa iijico galluuhí. Híjoho bu paryí famoro monahabomico moojico daaci.

SAN JUDA AAME

Juda Caatinuhi Moocaani Ocoovamedi.

¹ Uujoho Juda Jesucristo jeevovominaafi, Jacobo nahabo, jihaameque caatinuhi Moocaani ocoovaaboro itati ijeevadi ificumedi. Jaamo imino toomocinuhi Jesucristofeenedi. ² Jaabo Moocaani amuhaico sihidi idaasugueji, bu gajiji, bu sajeebi icaco aciji icano.

Sicamañoco Abañifimo.

³ Agajimo tañahabomi, sihidi imogorahi mataajajinohallivi amuhaidi acaatininoco. Jaarunaa momiyaavogoditi amuhaidi caatinuhi. Jaamo momiyaavogohalliti mejenaauqui, Moocaanita iicamoco aacinohalliti, toonoco mubuunanijitirahi. ⁴ Jaanaaca sihidi bañiminaa amuhaifeenevi icacuhi. Jaamo gaajaciratino amuhaifeenevi jicamaaimo sicijetiro Caatinuhaamefaño diitoti ijibugucumo, cijigaiñaño ifeequi iicacumo. Jaamo imifitino miyaminaa, Moocaani imihijico cimoro siibadi miniiyuhicamo fanoova imitincoro iimoyiciqui. Jaamoro idiboro Mohabajaabo Aivojibo Jesucristoco tuunamaahicamo.

⁵ Amuhairyo magaajacurunoco siino amuhaico esaayuhi. Moocaani Israel cuumiminaaco Egipto jiniyeti taajasuui. Jaadi saatoho imiyaavuguutimoco finisuubo. ⁶ Tolliro itoomominaa niquejefaño imino iicaurumo, Moocaani atajibauno mityaco acijirunoco iimogotimoro iijanoco jeevesuui. Jaamoco Moocaani civojaniuhi cironoguiino ifnijitino jigaiñehineri isisuboro niinofucuguiha ificuumo. ⁷ Jaabadiro Sodoma, Gomorra onocuumici miyaminaa, bu ifitino iicaucumijeminaama Moocaani ifnijitino cijigairi jigasuuhi, itoomominaa imitino iicaumoco omoonibadiro. Jaamo Moocaani toomominaa iicaubadi imitino icaumo: Sano gaifimiro gaifimima iicamo, Moocaani gaigooma miicaqui eheetavunoco ejeevesumoro, siibadiro iicaneheje fanoovaaco moonihicahi. Jaamoco tolli moonibo. Jaanoti famoro igajaqui tolli iicahicamo ifnijitino cijigairi idaasuno ijigajinoco.

⁸ Jaamoco imitino gajia onoobadi omoonimo ifico idicuno moonihi. Moocaani ijico mityagotimo, niqueje toomominaati imitino iimaamo. ⁹ Jaarunaaca Moocaani toomominaa aivojibo Miguel icaruubo Moise chuumuhalliti ijima ihibacasiusumi idicuno nuutihi idinoro nuubo: Moocaani jei ico ibaji, nooboro. ¹⁰ Jaanoti diito imitino iimaahicahi agaa-jatinoti. Jaamo sahijitiro jibogoratino gaajamo bajio asimi ihesicinima chaharumo agaajamoro omooninibadi, moonimo ifihalliviro ifiniqui. ¹¹ Idaasucani icajimo! Cain imitincoro agaajumo, nihibamico iimoyicimaño mitamo Balaam iicaubadi. Jaamo finiji Core iicaubadi isifiratuuboro Moocaani onoonoco imuguutimaño guijeveubo. ¹² Jaabobadi iicamo amuhai imo imo mamachuqui mihigaivomoma ofoomo amuhaico nucufevesuhicahi iimitiri. Jaamo amuhaifeenevi imo imo iicamoro sihidi amachumoro aduhicahi famoovaaco nucufeguetimo. Itaadimo iicarumoco jeevotimo ificoro toomomo. Aimuufai nifaihuma achahanoco guibuhuba asatyonibadi ejevamo. Imoho onoovafisumi onoovatihobadi aivo ifahifema agajuyicicho aivo ochoomonibadi ejevamo. ¹³ Muuai tyuucal aivo isifirano ijivaaseque agañinibadi diito imiti ifuvusuhi nucufesuno. Meecirigai ijihaiti imitaabo iicabadi. Moocaani diitoco ficuji civo no fucuro ifnijitinoguiino.

¹⁴ Adan iyaachi seemene, iyaachi seemene, seemene Enoc onoobofeenedi, diitediti Moocaani nuuhi: Memeeci, Aivoj#bo Jesu ajashutino itoomominaama asaajinoco. ¹⁵ Jaabo famooco dilluji. Jaaboro paryi imifitimoco cijigaifaño gañ#ji, imitino imoonihicanohalliti, paryi diibediti imifitimo aivo imitino iimaahicanohalliti icano, nooboro. ¹⁶ Jaamo fanoovati fama#ovaje iimaafifimo, sitaaditi iimaafifimo, iimitico iguiraasumo, ifihalliviro ifico mityano eesicinimoro sitaaco neefimo. Jaamoro saatohoditi imino iimaamo siinoco diitediti ihiciquiro.

Cristotaco Afagoono.

¹⁷ Jaanoti am#hai, agaijimo tañahabomi, mehesicini, siicijetiro am#haico Mohaivoj#bo Jesucristo minisuminaa unuucuunoco: ¹⁸ Niinosumi icajimo dejecuminaa imitijeeb#i onoobadi iicamo, noomoro. ¹⁹ Jaamo am#haico dugaacusuji, jiinjije iimogobadi iicamo Moocaani Gaijama chahahi.

²⁰ Jaanoti am#hai, agaijimo tañahabomi, quehecuno mihica am#hai imi miyaavogofaño. Moocaanima mihiimaa Moocaani Gaija mityafañodi.

²¹ Moocaani gaijifaño mihicamoro, motoomo Mohaivoj#bo Jesucristo #daasugofeenedi ifinijitino ifico m#haico aacijinoco.

²² Imino imiyaavogotimoco, mimiyaavugusu. ²³ Saatohoco mataajasu cijigaiti. Sitaaco mihidaasugo. Jaarumo diito imititi gaihuinimoro, bu j#heguemere icano.

Niino Imaa.

²⁴⁻²⁵ Id#boro Moocaani agaajaabo, bu Motaajasuminaafi icano imityari am#haico teemeji acototimo miicaqui, mih#nivatimoco isatyequi imo imo iimihimefeenevi. Jaaboco mihimo, sihidi ejeevanoco, imityaco, itaj#baco, Mohaivoj#bo Jesucristofeenedi siicijetiro, bu jisumi, bu fahij#varo icano. Fine.

APOCALIPSIS

Jesucristo Ihifusuuno.

¹ Moocaani Jesucristoco aciuhi diibo idudicamaajeminaaco ihifusuqui goovano iicajinehejeque. Jaanoco Jesucristo ifusuuhi idudicamaajeminaafico Juaco itoomominaafico agalluubofeenedi. ² Jaabo uujoho Jua miyaanoco jibuguuhi paryi aatyimeunoco, bu Moocaani iijico icano Jesucristo onoonofeenedi.

³ Imicani iicamo jihaameque ihifinimico. Tolliro bu imicani iicamo Moocaani jihaamefañodi ihiimaanoco uguubunicimoro imino jihaamefaño onoonoco omoonimo. Miñro tufucu fiitvucuuhi.

Jua Moocaani Ijaminaadi Caatinihi.

⁴ Uujoho Jua caatinihi Moocaani iijano Asia jiniñeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajeminaadi. Jaamo amihai magaayici Moocaani imino omooninoco, bu sajeebii icaco aacinoco icano. Jaabo Moocaani iicaabo bu diiboro iicaubo, bu diiboro asaajiibo icano. Bu tolliro sahuse juugahuseti miimisiici icano imino gaijami Moocaani aivojicaga imefeeneri iicamo aacinoco magaayici. ⁵ Bu tolliro Jesucristo aacinoco magaayici. Diibo miyaanoco jibogoobo, bu iguijevemefeeneri iticoni ubuheeteubo. Jaabo jiniñeminaa aivojito aivojiibo iicaabo. Jaabo Cristo mihaico agaijiiboro itijeheri mohimitico nituui. ⁶ Jaaboro mihaico aivojitoti, bu sacerdoteti icano eetavuuhi diibo Caani Diosco mejeecivequi. Jaabo jaafa mitya, bu cahacisu icano icahi fahiijivaro finiratino. Fine.

⁷ Memeeeci oono Cristo aimuufaifeenedi saaji. Jaaboco famooro atyimeji, bu diiboco ahaamiumo atyimeji icano. Jaaboco paryi jiniñeminaa aatyimemere taaji. Jiihi tolliji. Fine.

⁸ Uujoho imegaoobo, bu allivooobo icano, abecedario iticoni A iicabadi, bu allibati Z iicabadi iicaabo, noobo Jesu Aivojiibo Moocaani sihidi ejeevaabo. Diibo iicaabo, bu iicaubo, bu asaajiibo icano.

Cristo Imi Gaija.

⁹ Uujoho Jua miyaavogofaño amihai nahabo. Jaabo amihaima sano idaasuno icahi, bu Moocaani aivojifaño icahi, bu tolliro jaabicico Jesucristo aacinofaño icano. Jaabo uco icivojaanujirunohachuta uco gañiumo Patmo onochugaivi Moocaani iiji Jesucristofañodi miyaano iicanoco jibeguehicaunohalliti. ¹⁰ Jaanaaca Aivojiibo fucu jaguisifucusumi uujoho Moocaani Gaijafeneedi esamaahicaunaaca tabujinaagoti sefano guubuvusuuno miriicu ojibadi. ¹¹ Jaano uco nuuhi: * Jino adaatyimeneque aamefaño caatini. Jaaboro Asia jiniñeri sahuse juugahuseti mijaaci icano iicajahajejaagovi gallu. Jino imomo iicajahajejaagovi; Efeso, Esmirna, Pergamo, Tiatira, Sardi, Filadelfia, Laodicea icanojaago, noonoro.

¹² Jaaneguiiha acafesaavooboro meeciuihi: ¿Miñjoho ico, fine, uuma iimaahi? nooboro. Jaabo atyimeuhi sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavotaco. ¹³ Jaanofeeneri Miyaminaafibadi Ifiivubo ifibadi iicaaboco atyimeuhi. Jaabo itihaicivi ifotocinichehuco jiciniiboco jaachehu oro niivigaimeeheri siyiciniuhi ifeeyijevi. ¹⁴ Jaabo nigaijeeneu aivo seseene jadiotobadi. Jaanoti ihaallinou cijigaiguiihunobadi jeevauhi. ¹⁵ Jaanoti itihaiñou namecuno ifuvusuhi bronze aparyicisucinobadi,

* **1:11** Sahaamefaño janaanici jilli ficuumo: Uujoho imegaoobo, bu allivooobo icano A, Z icano iicabadi, onoonoco.

cijigaifañodi eheetavocininobadi. Jaanoti ico sefano guubuvusuuhi sihididi guisino uguubuvusunicibadi. ¹⁶ Jaanoti imiyanaagohusefaño icaumo meeciri sahuse juugahuseti miimisiici idimo. Jaanoti ijifañoti inoociniga niisuga sijevaga fahigovahaciti sijivasuciniga. Jaanoti ihime nihiba sefano aachicinisumi iicabadi jeevauhi.

¹⁷ Jaaboco aatyimeuneri iguiinovi acutuuhi chuumuhubadi. Jaarunaaca imiyanaagohuseque tahallivi ificuuboro uco nuubo: Diguetejirahana Uujoho iticonioobo, bu diiboro allivioobo iicaabo icano. ¹⁸ Uujoho iicaabo guijeveurahi. Jaaruubo buheehi, ufucuro milli icacutibo iicaqui. Jaabo uujoho guijeve janaanici mityacuuhi. Jaaneguiiha gujeveminaa iicahigo uudi sihididi jeevatino. Jilli iimogobadi moonijirahi. ¹⁹ Jaaneguiiha jino adaatyimeneque caatini, jino jisumi icanoco, bu ufucu icajinoco icano. ²⁰ Jino tamiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirico adaatyimeme agaajaratino jilli eneejiruno: Jaamo diito meeciri sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijano jibogominaaditi, eneejiruno. Jaanoti bu sahuse juugahuseti minooci icano cuugahu ficuta iicuno oro eetavota jilli eneejiruno: Sahuse juugahuseti mijaaci icano Moocaani iijanoco, eneejiruno.

2

Moocaani Iijanojaagovi Iijico Agalluuno: Efeso cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

¹ Efeso cuumiri Moocaani iija iicaja jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imiyanaagohusefaño sahuse juugahuseti miimisiici icamo meecirima iicaabo, bu tolliro sahuse juugahuseti minooci icano oro eetavota cuugahu ficuta iicunofenedi higoobo icano: ² Uujoho gaajahi paryi fanoovaaco edeetavehicanoco, bu sefano dudicamaaque edeetavehicanoco, bu adaabichicanoco icano. Bu tolliro gaajahi iimitimoco adaabicitinoco. Bu uujoho tolliro gaajahi Moocaani galluminaa enehicarumo miyaano iicatimoco ijoho inisuuboro bañiminaa iicanoco agaajacinoco. ³ Jaabo ijoho sihididi daabichicahi, sihididi idaasuno dicahicahi, bu uuguiiha sihididi dudicamaahicahi niinovatotibo icano. ⁴ Jaarunaa dihallivi icano sano: Miro iticoni imiyaavuguusumi uco sihididi gaijuhi. Jaaruubo jisumi mindinoro gaijuuhi. ⁵ Jaaneguiiha deesafoto iticoni edeesamaaiunoco. Jaaboro difiico dimibachuubo iticoni omoonihicaubadi mooni. Jaanoti tolli omoonihachijiji dijaagovi ofooboro dicuugahu iicuco idiiti dumiticiji, dihimitico edeevesutihachijiji. ⁶ Jaarunofaño jino iimino dihallivi icahi, Nicolaitami omooninoco idiheguene. Jaanoco bu uujoho jihaguehi. ⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco: Mityano iicamoco fiivo imoho Moocaani goohasihalliti icaho noovatati machusuji.

Esmirna Cuumijaagovi Iijico Agalluuno.

⁸ Esmirna cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo imegaoobo, bu diiboro allivioobo icano iicaabo, igujeveuruubo, sino ubuheeteubo: ⁹ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, idaasuno idiicahicanoco, bu fanoovati ucuujivaachunoco icano. Jaaruubo ijoho jinejeti cuujivaachutahi. Tolliro bu uujoho gaajahi: Mihai judiom, unuurumo hidi imitino ihuimaahicanoco. Jaamo judiom unuurumo jilli Satanas iji igaivominaaro. ¹⁰ Jaaneguiiha diguetedino idaasuno idiicajinoti. Miro iji amihaiti saatothoco civojafaño jihacusuji. Jaamo paryi

amihai minisucafetehi. Jaamo fahuseeci fucuva ticovovi idaasuno mihi-caji. Jaarunofaño suufenitibo diica iguijevejinohachuta. Jaachiji toono jaada ico uujoho fiivoco aciji. ¹¹ Amihai nohojima mihicamo muguubu jino Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicamo iguijeveme cijigaifaño feejitih.

Pergamo Cuumijaago Ijico Agalluuno.

¹² Tolliro bu Pergamo cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iniisuga fahigovaciti isijivasucinigama iicaabo: ¹³ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco, bu gaajahi Satanas atajibahigo ijoho idiicanoco. Jaaruubo ijoho uco jeevesutibo diicahicahi. Bu tamiya jibogominaafi Antipa onooboco amihafeenevi oono Satanas iicamañovi agaicaausumi uco imiyaavogonoco jeevesutibo diicahicahi. ¹⁴ Jaarunofaño dihallivi fiivaano icano: Toono Pergamo cuumivi ima iicamo saatoho Balaam jibogoco jeevesutimo icamo. Jaabo diibo Balaam onoobo Balac onooboco fajiniuhi israelmi imitico imooniqui jihovo caanimi jeevivo asimico uduuneri, bu gaigoomima imitinoono iicaqui icano. ¹⁵ Tolliro bu ima icamo oono Nicolaitami jibogoco jeevesutimo iicamo, toonoco uujoho ijiheguene. ¹⁶ Jaaneguiiha iimitico mejeevesu. Jaanoti mejeevesutihachiji goovano amihaijaago feeji. Jaaboro diitoma amocasiji taajifañoti ihiinoga niisuga fahigovahaciti isijeva iicagari. ¹⁷ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco: Mityano iicaaboco toovono iicano manati machusuji. Jaaboro diiboco aciji seseeyi guisiyico. Jaayihallivi bohono imomo caatiniciniji. Jaamomoco mijoho gaajajitih ihiboro toonoco agaayicibo gaajaji.

Tiatira Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁸ Tolliro bu caatini Tiatirari Moocaani iija iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo Moocaani Achi oono ihaallino cijigaiguihunobadi iicaabo, bu itihaiño bronze aparyicisucinobadi iicaabo: ¹⁹ Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, gaijima idiicanoco gaajahi, bu dimiyaavogoco gaajahi, edeevehicanoco, dijaabicico icano. Bu gaajahi iticoni omoonuno janaanivi jisumi omooninoco. ²⁰ Jaarunaaca sano icahi dihallivi. Oono Jezabel onogo: Moocaanijaagodi iimaahi, onoogoro tajeecivominaaco ijibegueneri abañihicagoco adaabicihicanoco. Diigo jibeguehicahi diitoco gaigoomima imitinoono iicaqui, bu tolliro jihovo caanimi jeevivo asimnoco iduuhicaqui. ²¹ Jaagoco uujoho teemehicarahi iimitico ijeevesuqui. Jaarunofaño ihajevaco jeevesuhicatigo. ²² Jaaneguiiha diigo omoonihicanoco diito ejeevesutihachiji diigoco uujoho guihuvasuji, diigojaago efeehicamo idaasuno iicaqui. ²³ Jaaboro diigo seemeque gaisiraiciji. Jiliti paryicino Moocaani ijanominaa gaajaji uujoho miyaminaa esamaajeneque paryi agaajanoco, bu paryi ijeebinofaño iicanoco agaajanoco icano. Jaaboro paryi amihaiico amihai momoonihicano jaadaco aciji. ²⁴ Jaanoti bu amihaiti saatoho toono Tiatira cuumiri mihicamo tobogoco mihimogotimo, bu oono diito sihidi ejeevano agaajaratino Satanas iiji eneehicanoco minisutimoco neehi: Sibogoco siino amihaihallivi ficutih. ²⁵ Jino toonoma mihicanoco imino mificu uujoho tahi asaajinohachuta. ²⁶ Jaaneguiiha mityano iicamoro uujoho iimogonoco eetavomoro nijequevi ifotomoco aciji mityaco jinijeminaahallivi. ²⁷ Jino uco Guihirubi mityaco aacibadi. Jaamo jinijeminaaco tajibaji sefano jigaiñehiri nifaqui illunoco magasuucunicino iicabadi. ²⁸ Jaamoco bu cuujetavio meecirigaico aciji. ²⁹ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani ijanominaaco onoonoco.

3

Sardi Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹ Tolliro bu caatini Sardi cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi: Jilli noobo sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani gaijamima iicaabo, bu tonoodimoro imeecirigaimima iicaabo: Uujoho gaajahi paryicino ijoho omoonihicanoco, bu saatoho: Buheebe, ico enehicarunoco. Jaarunaa ico dijeebi iguijevecunoco uujoho gaajahi. ² Jaaneguiiha deesiciniiboro sefatusu imino omooninoco, miro oono fiiticuuno minoco imitasuquiguiiha. Miho uujoho gaajahi toono ijoho omoonihicano Moocaani imegavi imino iicatinoco. ³ Jaanegui desafoto oono jibogoco agaayicunoco deevesudino. Jaaboro dihimitico deevesu. Jaanoti edeesicinitihachiji oono nanivaminaafi ofoonicibadi gaajaciratino uujoho dijaa feeji ico dihimitihalliti aamiqui. ⁴ Jaarunofaño ima icamo tahi Sardi cuumivi midimo imino iicamo imitico eetavotimoro iicamo. Jaamo uuma sesechehujefaño ijicamaaimoro igueji imino iicamaño. ⁵ Jaamaño mityano iicamo sesechehujefaño jicucafeteji. Jaamo ifinijitino fiivoma iicamo momoco caatinihi fiivohaamefaño. Toohaamefañoti imomoco fillujitih. Jilliro diitoco Guihirubi imefeenevi, bu itoomominaa imefeenevi icano: Diitoco uujoho gaajahi, neeji. ⁶ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Filadelfia Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

⁷ Tolliro bu Filadelfia cuumiri iicaja Moocaani iija jibogominaafidi caatini: Jilli noobo iimiibo, aivo miyaabo iicaabo, aivojibo David llavema iicaabo. Jaabo afaayicunoco mijoho fabaacujitirahi, bu afabaacininoco mijoho faayicijitirahi icano: ⁸ Uujoho gaajahi paryi ijoho omoonihicanoco. Jaabo uujoho dihimegavi guhugaco faayicihidi dibeguequi. Jaanoco mihaifanooba jilli: Dibeguedino, neejitirahi. Miho sihidi sefatu ruubo tajibogoco agaayiciboro uco tuunamaaitih. ⁹ Jaaneguiiha Satanas igaivominaaco galluji: Mihai judiom, noomoro abañifihicamoco. Jaaboro diguiinovi diitoco tajibaji imemunamaaiqui, toonoti ico uujoho agaijinoco igaaajiqui. ¹⁰ Jaanoti uujoho atajibanoco imino moonihi ijoho fanoovaaco adaabicibo. Jaaneguiiha bu ico uujoho imino teemeji nisufucu paryi jinijehallivi asaajinoti, paryicino jinije miyaminaaco nisiqui. ¹¹ Goovano saaji. Jaaneguiiha imino ficu ima iicanoco, sita dihacitaco dumitidino. ¹² Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho Guihirubi iijafaño ficuji tooja mahacinobadi iicaqui; jaamo tahigoti ufucuro inuucuuimo iicaqui. Jaamohallivi uujoho caatiniji Taacaani momoco, bu Taacaani cuumi momoco icano. Jaacuumi Moocaani niquejefañoti asaacuumi momo bohono Jerusale onocuumi. Tolliro bu uujoho diitohallivi tamomo bomomo iicamomoco caatiniji. ¹³ Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominaaco onoonoco.

Laodicea Cuumijaagovi Ijico Agalluuno.

¹⁴ Tolliro bu caatini Moocaani iija Laodicea cuumiri iicaja jibogominaafidi: Jilli noobo aivo miyaabo iicaabo, miyaanoco enefiibo, diiboti paryi Moocaani ifivusunoco atanocinibo: ¹⁵ Jaabo uujoho gaajahi ijoho paryi omoonihicanoco. Jaabo ijoho midino miyaavogoma idiicaabo mivi nifaihu aiguucufaihubadi edeevanoco gaajahi. ¹⁶ Jaaneguiiha iijifañoti foomovaiba iicafaihuco agañinibadi ico uujoho esicinihi. ¹⁷ Miho: Uujoho sihidi busumijema icahi, bu uuma aivo imino fono neehicahi, bu jinejebati ucuujivaachutih, neehicahi. Jaaruubo ijoho gaajacitihidaasuubo

idiicanoco, imo icama idiicatinoco, bu cuujivaachuma idiicanoco, dihaallinoma achahanoco, bu botibo idiicanoco icano. ¹⁸ Jaaneguiiha ico uujoho neehi: Uuti naaje oroco ciiigairi imino imibachucinunobadi iicano miyaavogoco. Jaabo miyanotiro sihidi busumijema diicahi. Bu jaaboro uuditi naaje eseseene gaachehunoco. Jaabo idicamaaiboro nucufesuno sicaibo diicacujitihhi. Tolliro bu uuditi aallino taabutaco anaajeebere dihaallinofaño ficu. Jaabo imino daatyimehi. ¹⁹ Uujoho agaijimoco ibahi, aamihhi icano. Jaaneguiiha aivo quehecuno diicaabo dihimitico deevesu. ²⁰ Meeci jino uujoho diimegari julleecinihhi coovaaboro. Jaanoco cajaanohacho uco uguubuuboro: Tajaa disaa, onooboma icaji, bu diibo uuma icaji icano.* ²¹ Jaaneguiiha mityano iicamoco uujoho tahaivoji icagahallivi tajojivi casihacuji, oono uujoho mityano iicamaño Guihirubima ihaivoji icagahallivi acasivobadi. ²² Amihai nohojima mihicamo muguubu Moocaani Gaija, Moocaani iijanominnaaco onoonoco.

4

Niquejefaño Moocaanico Imono.

¹ Jinobuunati emeciubo atyimeuhi niquejefaño guhuga faayicinihugaco. Jaanaaca oono uuma miriicu ojibadi iticoni ihiimaano uco nuuhi: Jua caamovi disaa, jinobuunati iicajinehejeque ico ifusuqui.

² Jaasumiro uujoho sano Moocaani Gaija mityaguinovi minifutuuhi. Jaabo atyimeuhi aivoji icaga niquejefaño iicagaco. Jaagahallivi saafi giciniiboco atyimeuhi. ³ Jaanohalliri igiciniibo ifi ifuvusuuhi namecuno jaspe onono guisiyi namecubadi, bu cornalina onono guisiyi namecubadi icanoco. Jaagahallidi bu tihhi cajetaciniuhi esmeralda onono guisiyi namecubadi inamecu icaabo. ⁴ Jaagahallidi bu sigaa jeveinticuatrodigaava gicinigaa jeve icauhi. Jaagaajehallivi iticovoocivi quillahuto icauhi. Jaamo sesechehujefaño jicucuuciniuhi, bu inigainohalliri icauno oro eetavota chaahimigano icano. ⁵ Jaagafañoti anamebanoro sefano sisiimi guubuvuhicauhi. Bu jaaga imegati nifotocinihicauno sahuse juugahuseti minoci idino cuugahunu. Jaano toono Moocaani gaijano sahuse juugahuseti minoci idino iicano. ⁶ Jaaga imegavi bu icauno muuaibadi jeevano jacuno sinaagonovi foovono ifuvusunu. Bu jaagahallidi icaumo igueene-mehejedimova fahigovati sihidi ihaallinoma iicaumo. ⁷ Jaamoti saafu leonbadi jeevauhi. Jaanoti allivioobo torobadi jeevauhi. Jaano allivioobo miyaminaafi imebadi jeevauhi. Jaano allivioobo cimimi mogaaje agahaftoobobadi jeevauhi. ⁸ Jaamo paryi diito iticovoocivi sahuse juugahuseti sacu idino ijijecunoma icauhi. Jaamo ifi sanohaallineriro gahaficiniuhi alliomoti fañoomoti icano. Jaamo fucuhachuta, cuujehachuta icano suufenitimo neehicauhi:

Imiibo, imiibo, imiibo, Aivojiibo, Moocaani sihidi ejeevaabo. Diiboro iicaubo, bu diiboro iicaabo, bu diiboro asaajiibo icano, noomoro.

⁹ Jaamoro diito ihaivoji icagafaño igiciniibo ufucuro ifinijitiboco acahacisusumi, iimosumi, obocigosumi icano ¹⁰ oono veinticuatrodimo quillahuto iicamo diibo imegavi ememuivomoro imehichahi ono ufucuro ifinijitiboco. Jaamoro diibo aivoji icaga imega ichaahimiganoco atafusumoro neehicamo:

* **3:20** Griego iijiri noono: Meeci jino uujoho guhuga imegari julleecinihhi tetecuuboro. Jaanoco cajaanohacho uco uguubuuboro iguhugaco afaayicimo iijafaño jicafeteji diiboma imachuqui, diibo bu uuma imachuqui icano.

- 11 Aivoj#bo Moocaani, #joho aivo sihidi edeevama#o gaay#ci; cahac#sucu, bocigoco, mityaco icano, #joho fanoovaaco edeetavuma#o, #joho idi-imogoma#o ifiivuunoro icano, noomoro.

5

Afaay#ci#ratino Aame.

1 Jaadi aty#meuhi ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#iubo miyanaagov#i usefa#o aame pa#mic#n#haame fahigovaac#ti caatin#cin#ihaameque. Jaahaame sahuse juugahuseti minooci id#neri cuhufono sis#cin#iuhi. 2 Jaanaa guubuuh#i Moocaani toomom#naafi sefano idilluhicaunoco: #Cajaani fine aivo iimiibo isis#taaco udubaic#b#oro jihaameque faay#ci#jirahi? nooboro.

3 Jaarunofa#o niquejefa#o, bu j#in#jehalliv#i, bu j#in#jeguiino icano m#ihai#ooba aivo chahauhi toohaameque afaay#ci#moro emeeci#jirumo.

4 Jaaneri uujoho sihidi#o taahicauhi. Sano imifit#imoro iicauneri toohaameque afaay#ci#b#oro jilli ajashunogay#i emeeci#jiruubo achahauneri.

5 Jaanaa quillahutoti saafi uco nuuhi: #Taacudino! M#iro Juda cuumi Leon onoobo, aivoj#bo David Iyaachim#haioobo iicaabo fanoohimit#co guinon#cuuhi. Jaaboro pary#i toohaame sis#taaco udubaic#b#oro ifaay#ci#qui.

6 Jaanaaca ihaivoj#i icaga, bu igueenemehejed#mova iicamo, bu quillahutofeenev#i icano aty#meuhi saafi Corderobadi iicaabo julleec#n#uboco. Jaabo agaicaauc#n#bo ifibadi ifi #fuvusuuhi. Jaabo sahuse juugahuseti minooci id#no iin#icunoma icaubo, bu tonood#noro icauno ihaall#no. Jaano toono ihaall#no sahuse juugahuseti minooci id#no iicano Moocaani gaijano pary#i faaj#in#jehalliv#iro agalluuno. 7 Jaanaa diibo Corderobadi iicaabo ufuuboro ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#iubo miyanaagohusefa#ot#i toohaameque ic#jeuhi.* 8 Jaahaameque gaay#ci#ubaaca igueenemehejed#mo iicaumo, bu veinticuatrod#mo quillahuto iicaumo icano diibo Corderobadi iicaabo #mega memui#namaaiuhi. Jaamo iquillahuto it#covoc#v#i iharpanoma icauhi, bu oro guirihillunofa#o maaniguij#noma icauhi icano. Jaamo Moocaanita iicamo diiboma ihi#maasumi maaniguij#co ij#gasuno diibojaa uusun#ci#badi jeevahi. 9 Jaamo j#ij#i bohono masij#co jilli masivahicauhi:

#joho aivo idiimima#o toohaameque id#ic#b#oro isis#taaco sinaayu. M#iro iguijeveuma#o dit#jeheri diitoco Moocaanidi naajeuhi fahigova miyam#naati, fanoohij#i miyam#naati, faacuumivati, bu fanooji#n#je cuumino miyam#naati icano. 10 Jaaboro diitoco Moocaanidi aivoj#tot#i, bu sacerdotem#ti icano deetavehi. Jaamo diito j#in#jehalliv#i taj#baji, noomoro.

11 Jaadi emeeciubo guubuuh#i ajashut#mo Moocaani toomom#naa ihi#maaanoco, togahallidi, bu igueenemehejed#mo iicaumohallidi, bu quillahuto iicaumohallidi icano. Jaamo itoomom#naa aivo ajashuut#mo millones y millonesd#mo iicamo sefano neehicauhi:

12 Jaani Corderobadi iicaabo agaicaucafutuuubo aivo iimima#o, jaafa gaay#ci#bo mityaco, sihidi busumijeque, bu gaajaco, bu sefaco, bu bocigoco, bu cahac#sucu, bu imoco icano, onoonoco.

13 Toll#ro bu guubuuh#i fanoova Moocaani ifi#vusuuno niquejefa#o iicano, bu j#in#jehalliri iicano, bu j#in#jeguiino iicano, bu muuaifa#o iicano, pary#i tonehejefa#o iicano jilli unuuno:

Bocigoco, bu imoco, bu cahac#sucu, bu mityaco icano jaafa ac#cafetehi oono ihaivoj#i icagahalliri ig#cin#i#boco, bu toll#ro Corderobadi iicaaboco fahij#ivaac#v#iro, unuunoco.

* 5:7 (Lc 1.33)

14 Jaanoti oono igueenemehejedimo iicamo neehicauhi: Jaafa tolli icano, noomoro.

Jaanoti bu veinticuatrodimmo iicamo iquillahuto ememuivuumoro imuumo fahiiivaroo iicaaboco.†

6

Sahuse Juugahuseti Minooci Idino Isisita Icano.

1 Jaadi atyimeuhi Iorderobadi iicaabo toohaame sisitaati sanooco iticonibo isinaayuunoco. Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicamoti saafi sefano sisi igiriribabadi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

2 Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi caballo sesebeque. Jaabohalliri iicaubo usefano tibuuga icauhi. Jaaboco Moocaani aciuhii chaahimigaco. Jaanoma fuubo guinoniboro, bu fahiiivaroo guinoniboro iicaqui.

3 Jaanaa allivio sisitaaco siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

4 Jaabo atyimeuhi sicaballo tifaibo ihinuuboco. Jaabohalliri iicaubo mityaco gaayicuhii jiiijehalliti sajeebii icaco ifinisuboro miyaminaaco fahigovavi imoonicasisuqui. Jaaboco Moocaani ajashutino niisugaco aciuhii.

5 Jaano allivionoco bu siino Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi guubuuhi igueenemehejedimo iicaumoti sifi: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

Jaanegui emeciibo atyimeuhi saafi caballo civooboco. Jaabohalliri iicaubo oovota meecuco gaayiciniuhii. 6 Jaanaa guubuuhi igueenemehejedimo iicaumofeeneti unuunoco: Safucuo dudicamaaje jaada trigoti sano kiloviro ifeteji; jaabadiro bu safucuo dudicamaaje jaada cebadati tres kilodinoviro ifeteji icano. Jaanoti diribanoco, bu vinofaihunoco icano bañamaaisudino, noonoro.

7 Jaanobuunati bu siino allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi igueenemehejedimo iicaumoti niinoobo: juu saabo meeciva! nooboro uco unuunoco.

8 Jaaneguiiha emeciubo atyimeuhi saafi caballo guiguivaaboco. Jaabohalliri iicaubo momo Guijeve onoobo. Jaabo dojicuti saubo saafi guijeveminaa iicahigo abajaabo. Jaabo Guijeve onooboco Moocaani mityaco aciuhii jiiijije miyaminaati samañootohallivi diitoco iminaanineri, bu ajebari, bu guihuvvari, bu jiiijehalliri iicamo inihicufiino asimiri icano iguijeniqui.

9 Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi jeevivoco omoonifinoguiino, iicamoco atyimeuhi Moocaani iiji miyaano iicanoco ijibugunohalliti iguijeniumo jeebinoco. 10 Jaamo sefano jilli neehicauhi: Idiimiibo Aivojibo, onoonoco abañtatibo, ¿mihachutahiica diicaji mahaico iguijeniumo jiiijehalliri iicamoco emeciiboro ijaadaco adaacijino? noomoro.

11 Jaasumiro diitoco Moocaani aciuhii seseeneene gaachehunoco. Jaaboro diitoco nuubo: Majaguisihiica jaafahi amihai nahabomi Cristodi ududicamaaimo ihoovovi ifeteji, jaamoco amahaico iicaubadiro agaicaaunohachuta, nooboro.

12 Jaano allivio sisitaaco Iorderobadi iicaabo isinaayuuno ticovovi emeciubo atyimeuhi jiiijije sefano amaryibanoro udujavanamaaiunoco, bu nihiba icivono gaachehubadi iminifutuunoco. Jaanoti fucuo nihiba tijohobadi minifutuuhi. 13 Bu meeciri niquejefanoti jiiijehallivi aifuuhi oono imoho noovata seenere sefano guibuhuba iicaneri baavi aaifonibadi.

† 5:14 (Filipenses 2.9-11)

¹⁴ Bu niqueje sano finihu aameque mapaimirubadi. Bu paryi ifabaino, bu ifachugaiño icano simañehejevi jeeneuhi. ¹⁵ Jaano ñihicuti jiniije aivojito ifahojinofaño, bu guisigajinofaño icano fataniinamaaiuhi. Jaamo tahi fanoohaivojitoma, sihidi inihibaminoma icamehejema, bu amocasiminaa aivojitehejema, bu aivo sihidi ejevafimoma, bu paryi faaboho jiovotoma, bu jiovoto iicatimoma icano ¹⁶ ifabainoco, ifagajinoco icano neehicauhi: Mohallivi mahaifo. Jaanoro mihaico jaadi johono ihaivoji icagahalliri igicinibediti mafataani, bu oono sihidi jeevaneri Corderobadi iicaabo aamijino ñihicuti icano.

¹⁷ Mihiro jino sihidi jeevano ahaamijifucu gasecuuhi. ¿Jaanoco bu mijoho jaabicijirahi? noomoro.

7

Israel Cuumiminaati Iicimo.

¹ Toonobuunati atyimeuhi igueenemehejedimo Moocaani toomominaa paryi jinijehinibacihalliri julleleecinimoco. Jaamo igueenemehejedimo iicano jiniije guibuhubaco gaayiciniuhi, jinijehallivi ajashuno guibuutino iicaqui, bu muuaihallivi, bu imohonohallivi icano. ² Tolliro bu atyimeuhi saafi Moocaani toomominaafi Moocaani iicaabo mityama icaabo aamijjaagoti sauboco. Jaabo sefano coovadiivuuhi saatoho igueenemehejedimo iicaumo jinijeque, bu muuaico icano imitino imooniqui mityaco agaayiciumoco. ³ Jilli nooboro: Jinijeque imitino momoonidino, bu muuaico, bu imohonoco icano Moocaani jeevivominaaco ihimecunoti diitoco Moocaani gaajataco mificutinohachuta icano, nooboro.

⁴ Jaamo diito icicafutuumo oovoco jinoodino guubuuhi: Ciento cuarenta y cuatro mildimo paryi israelmi cuuminoototi. ⁵ Jilli faacuumivatoti icuubo. Juda cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu doce mildimo Ruben cuumiti oovocafutuuhi, bu Gad cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁶ bu Ase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Neftali cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Manase cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁷ bu Simeon cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Levi cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Isaca cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, ⁸ bu Zabulo cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Jose cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi, bu Benjamin cuumiti doce mildimo oovocafutuuhi icano. Jaamo famooro ciento cuarenta y cuatro mildimou.

Ajashutimo Sesechehujefaño Jicucucunimo.

⁹ Toonobuunati emeciubo atyimeuhi ajashutimo miyaminaaco fanoojinijeminaaototi, bu simiyaminaaototi, bu faajiva miyaminaaototi, bu faacuumivaototi icano. Jaamo julleecinihu aivoji icaga imegavi, bu Corderobadi iicaabo imegavi icano icaumoco. Jaamo aivo ajashutino icaumo oovorautimo sesechehujefaño jicucucunimo tucojihunoco gaayicinumoco.

¹⁰ Jaamo paryi famooro sefano neehicauhi:

Moocaani ihaivoji icagahalliri igiciniboti, bu Corderobadi iicaaboti icano taajasu saahi, noomoro.

¹¹ Jaanaa paryi Moocaani toomominaa julleleecinihu Moocaani aivoji icagahallidi, bu quillahutohallidi, bu igueenemehejedimo iicaumohallidi icano. Jaamo toga imega jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico iimomo nuuhi:

¹² ¡Fine! Cahacisucu, imo, bu gaaja, bu imino monoono, bu bocigo, bu mitya, bu sefa icano. Jaafa Moocaanidi icahi fahijivaro icano. Fine, noomoro.

13 Jaanaaca quillahutooboti saafi uco dilluuhi: ¿M#joho jino jito seseechehunofaño ij#cucuucinimo, cuucati asaamo? nooboro.

14 Jaaneguiiha uujoho nuuhi: Aivoji#bo #iro gaajahi, nooboro.

Jaaneguiiha uco nuubo: Jito jino sihidi jeevano #daasufaño#di afaty-omo. Jaamo imifiutimoco Corderobadi iicaabo t#j#eri iimitusucuumo.

15 Jaamaño Moocaani aivoji icaga imefeeneri icamo. Jaamoro cuujehachuta, fucuhachuta icano diiboco itemplojafaño jeecevomoro icahicahi. Jaamoco ihaivoji icagahalliri igicin#bo imityaguiino ficuji; ¿Milli icatimo iicaqui? 16 Jaamo ajebari, bu adufirari icano idaasuno icacujit#hi, bu nihiba ihaiguucuri diitoco jigasucujit#hi, bu jinejeba aiguucu diitoco idaasuno moonicujit#hi icano. 17 Oono m#iro Corderobadi iicaabo aivoji iicagafeeneri iicaabo diitoco teemeji ovejamico motoomon#icibadi. Jaaboro fiivoco aacino nifaihunojaagovi diitoco satyejiibo, bu jaamo taafiraco Moocaani buusuji icano.

8

Niino Sisitaaco Isinaayuuno.

1 Jaanaaca Iorderobadi iicaabo niino sisitaaco isinaayuuno ticovovi niquejefaño ll#vi icauno fine sano nihiba oovofeene ticovov#ro. 2 Jaadi aty#meuhi sahuse juugahuseti miimisiici id#ino Moocaani toomom#naa Moocaani imefeeneri julleecinomoco. Jaamoco iticovoocivi aciuno miriicunoco. 3 Jaanobuunati saaubo sifi Moocaani toomom#naafi maaniguiijino jigasutahiillu oro eetavotahilluma. Jaaboro jeecevobuje imegavi julleevuehi. Jaaboco saafi aci#uhi sihidi maaniguiij#noco pary# Moocanita iicamo Moocanima ihiimaanoma sano Moocanico ihaci#qui. Jaaboro jeecevobuje oro eetavotahall#vi ificuuboro ij#gasuqui. Oono ihaivoji icaga imega iicabujehall#vi. 4 Jaano imaaniguiij#noco ij#gasuuno aimuufai itoomom#naafi usefaño#ti Moocanjaagovi fuuhi sano Moocanita iicamo diiboma ihiimaanehejema. 5 Jaadi bu imaanij#gasuta illuco itoomom#naafi ic#uboro tubuje c#ij#gaicuneri tohilluco agahafusuuboro jiin#jehall#vi ganicaruhi. Jaaneri sihidi sisiimi icauhi, bu jiin#je sefano guubuvusuuhi, sihidi namebahicauno, bu jiin#je sefano mary#bauhi icano.

Miriicuno.

6 Jaanaaca sahuse juugahuseti miimisiici id#ino iicaumo Moocaani toomom#naa iticovovi miriicunoma iicaumo imibaivuuhi iguis#qui.

7 Jaadi saafi ticon#uhi imiriicuco iguis#ubo. Jaano ticovovi jiin#jehall#vi aifuuno nifaihu ifigatyono guisiy#nobadi ejeevano, bu c#ij#gai icano sano t#j#ohoma caisecinino. Jaaneri samaño#je jiin#je jigauhi. Jaabadiro bu imohonoti samaño#no jigauhi, bu faij#huti icano.

8 Jaanaa all#v#oobo imiriicuco iguis#uno ticovovi ifaba#badi jeevano jiganoro muuaifaño acutuuhi. Jaaneri samaño muuai t#j#ohoti minifutuuhi.

9 Jaaneri tumuua#jefaño iicaumoti samaño#to guijeveuhi, bu toll#ro c#ij#gai meeneneti samaño#no fini#uhi icano.

10 Jaanaa all#v#oobo imiriicuco iguis#uno ticovovi ajashut#no meecirigai niquejefaño#ti acutuuhi nifotocin#b#oro teehinoti samaño#nohall#vi, bu pisirigaño#ti samaño#nohall#vi icano. 11 Jaabo momou Namita onoo#o. Jaaneri pary# nifaihunoti samaño#no namitati minifutuuhi. Jaaneri sihidi miyam#naa chuumuuhi in#faihu faafaño iminifutuuneri.

12 Jaanaa all#v#oobo bu imiriicuco iguis#uno ticovovi nih#bati samaño#o#o jabaavuuhi, bu fucuooboti samaño#o#o jabaavuuhi, toll#ro bu meecir#ti samaño#o#o jabaavuuhi icano. Jaamaño diitoti samaño achic#cut#hi.

Jaamaño cuujeti samañoono achicicuutih. Jaabadiro fucuti samañoono achicicuutih.

¹³ Jaadi emeciubo atyimeuhi saafi Moocaani tomominaafi niqueje-feenedi cimimi mogaafe agahafobadi fuuhi, sefano jilli nooboro: ¡Ayii! Idaasucani jiinjehalliri iicamo icaji siino miimisiiici, saafi idinehiica iicamo Moocaani tomominaa imiriicunoco iguiisidi, nooboro.

9

¹ Jaanaaca bu allivioobo imiriicuco iguiisino ticovovi bu atyimeuhi saafi meecirigai jiinjehallivi aacutuuno. Jaaboco inihicuno oji llaveque aaciunoco atyimeuhi. ² Jaahojico afaayicuneri tohojifañoti sihidi aimuufai inuuhi gaicuhai aimuufaibadi. Jaahoji aimuufairi iinuuneri nihibaco fabaacu- uhi. Jaaneri jiinije civutuuhi. ³ Jaano toono ihaimuufafañoti inuumo sihidi chahacami jiinjehallivi gahafomoro. Jaamo mityaco gaayicuhi iniqui oono jiinije juuvemi iicabadi. ⁴ Jaamoco tajibaubo: Jiinije faijhuco imitino momoonidino, bu jinejebaco, imohobaco icano. Jaanoti idimocoro miyaminaaco Moocaani gaajatari ihimecunoti agaajaratimoco momooni, nooboro. ⁵ Jaarumo miyaminaaco muchuumusudino jilliro sahuse nihibava ticovovi mahaivuvusu, nooboro. Jaamo inino aivo juuvehu inino aivobadi jeevauhi. ⁶ Jaasumi miyaminaa guijeveque guineji. Jaarumo atyimejithi. Iguijevequi moonirumedi guijeve chahaji.

⁷ Jaamo ichahacami caballomico aamocasivi ifeequi imibachunicibadi jee- vauhi. Jaamo nigainohalliri oro chaahimigabadi jeevano icauhi ihimeneu miyaminaa imenebadi jeevauhi. ⁸ Jaanoti imeebaiguino gaigoomi meebaigu- inobadi jeevauhi. Jaanoti igaiño jicu igaiñobadi jeevauhi. ⁹ Jaanoti imee- hene kuhufunuuhi jigaiñomeehunobadi. Jaanoti bu ijjecuno sefano guubu- vusuuhi aamocasivi ofoomo sihidi caballom i carronoco iguicino uguubu- vusuunicibadi, ¹⁰ bu ibuhuno juuvehu ibuhunobadi jeevauhi nijequeti itu- unoma iicauno icano. Jaamo toono ibuhunofaño imitya icauhi miyaminaaco sahuse nihibava ticovovi aivono imooniqui. ¹¹ Jaabo ichahacami aivojibo toono inihicuhoji abajaabuu. Jaabo momo hebreomi iijiri Abadon onoo. Jaanoti griegomi iijiri Apolion onoo. Jaanoti moojiri Finisuminaafi onoo.

¹² Jino imegao idaasu fatyuuhi. Jaarunaaca icanehiica minooci.

¹³ Jaano allivioobo imiriicuco iguiisuno ticovovi guubuuhi Moocaani imegari iicano ijeecivobuje oro eetavotabuje inicuno igueenemeheje iicaunofañoti diiboco unuunoco: ¹⁴ Sinaayu oono igueenemehejedimo iicaumo imitino tomominaa Eufrate onoomuuijiniri isisicinimoco, noonoro.

¹⁵ Jaamo diito igueenemehejedimo iicaumo sinaayucafutuuhi miyaminaati sanoodimoco iguijeniqui. Jaamo toono horavi, tufucuvi, bu tonihibavi, bu toficabavi icano tolli imooniqui ifivusumo. ¹⁶ Jaamo amocasiminaa caballomihalliri iicaumo oovo doscientos millones ticovovi ifutuunoco guubuuhi.

¹⁷ Jilli uujohe icaballomico gajafeenedi atyimeuhi. Jaamohalliri iicaumo ifeeyijehallivi kuhufono jigaiño meehu tifaiño, bu atyivano, bu guiguivano icaneri tifaucinoma iicaunoco. Jaanoti icaballom nigainou jicu nigabadi jeevauhi. Jaamo ijinoti cijigai, aimuufai, azufre icano ineehicauhi.

¹⁸ Jaaneri miyaminaati sanoodimo guijeveuhi toono minooci, sano idino icano imiti diito ijinoti iineehicaneri. Jaano toono minooci, sano idino iicano imiti cijigai, bu aimuufai, bu azufre icano. ¹⁹ Jaamo diito icaballomi mitya icauhi ijinofaño, bu ibuhunofaño icano. Jaanoti ibuhuno nigacino jiinimo nigainobadi jeevauhi. Jaaneri imitino miyaminaaco moonihicaumo.

²⁰ Jaanoti sanoodimo diitoco idaasuno omoonicuurunoti guijeve timo ataa-jaumo iimitico jeevesuutih. Jilli suufenitimo imitino gaijamico, bu oro, plata, bronce, guisiba, imoho icano eetavota ijimico icano jeecevehicauhi; jaamo ihijimi atyimetimo, bu guubutimo, igotimo icamoco. ²¹ Bu tolliro suufeniutimo sitaaco agaicaaunoco, bu agaibaninoco, bu gaigoomima imitinoono icanehejeque, bu ananivanehejeque icano.

10

Moocaani Toomominaafi Aamegayima Iicaabo.

¹ Jaadi atyimeuhi bu sifi Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo, aimuufairi minicinibo, inigaihalliti tihhi cajetacinuboma niquejefañoti iniituunoco. Jaabo ime nihibabadi achicinuhi, bu idino ciiigai imahacinobadi jeevauhi. ² Jaabo usefaño aamegayi faayicinahaamegayi icauhi. Jaabo imiyanaagotahaico muuaihallivi ficuubi, jaanoti inaninaagotahaico jiinjehallivi ficuubo icano. ³ Jaaboro sefano coovadiivuubo oono jicu sefano inigonicibadi. Jaano ticovovi sahuse juugahuseti miimisiici idino sisiimi ojuhi. ⁴ Jaamo isisiimi oojunoco uujoho caatiniqui moonunaaca sifi niquejefañoti uco unuunoco guubuuhi: Jilli lliivi guubunici oono sisiimi ihiimaanoco. Jaaboro caatinidino, unuunoco.

⁵ Jaanaaca Moocaani toomominaafi jiinjehallivi, bu muuaihallivi icano ujulleecinubo imiyanaagohuseque caamo niquejejaagovi gañiiyicuhi. ⁶ Jaaboro fahiijivaro iicaabo niquejeque, jiinjehaque, muuaiñooco, bu paryi tonehejefaño iicamoco icano ifivusuubo momofañodi miyaano iicanoco nuuhi: Tusumi mihicacuuhi. ⁷ Niinoobo imiriicuco iguiisicudi Moocaani esamaaje agaajarahicatino icacuuji ijeecivominaa, ihiimaaminaa iicamoco unubadi, nooboro.

⁸ Jaanaaca niquejefañoti uuma ihiimaano siino bu uco nuuhi: Foobo dihicito jaadi Moocaani toomominaafi johono muuaihalliri, jiinjehalliri icano ujulleecinibo usefaño iicahaame afaayicinahaamegayico, nooboro.

⁹ Jaanegui diibojaa ufuuboro toohaamegayico diiboco dilluuhi uco ihaciqui.

Jaanegui uco nuubo: Ifaaji machu. Jaano diijifaño imono naamejino iimihubadi. Jaanoti dihibafaño faafaityejino, nooboro.

¹⁰ Jaaneguiiha diibo usefañoti toohaamegayico iicuboro machuuhi. Jaano taajifaño imino iimihu imobadi. Jaanoco amachuuno taabafaño faafaituuhi.

¹¹ Jaadi uco nuumo: Siino diibogo ajashutino cuuminoditi, jiinjeminaditi, siijiminaaditi, bu aivojitoditi icano Moocaani onoonoco, noomoro.*

11

Miimisiici Moocaaniti Ihiimaamisi.

¹ Jaadi uco aciumo noofajicuco metrobadi iicanoco. Jaamoro uco nuuhi: Gañiivo. Oono Moocaani templojaco doovo, bu ijeecivobujeque doovo icano, bu doovo, ¿naa minoodimo tomañovi ejecevehicamo miyaminaa icahi? ² Jaanoti idinocoro igoohasico devedino tohasi siicumijeo miyaminaaguuiharucu iicano. Jaamo diito tuucuumi imino cuumico quicuji cuarenta y dosdi nihibava ticovovi. ³ Jaasumi uujoho tajibogominaatisico galluji uujoho onoonoco ijibeguequi mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi, civochehujefaño jicininisico.

⁴ Jaamisi diitisi Moocaani jiinije Aivojibo imega iicahooci olivohooci, bu cuugahu ficuta miihiicuci icahicuci iicanobadi jeevamisi. ⁵ Jaamisico

* **10:11** Sahaamefaño: nooboro, noono.

saatoho imitino omoonigohachiji diitisi iijiti cijigai iineeji diito iminaaco ijigasui. Tolla guiwejeimo paryi diitisico imitino imooniqui omoonimo. ⁶ Jaamisi jinijehallivi Moocaaniti ihiimaanohachuta aigotino iicaqui niquejeque afabaacujino mityama icahi, bu tolliro nifaihuco tijohoti iminiyujino mityama icahi, bu jinijeminaaco idaasuno fanoovari imugusumi omoonijino mityama icahi icano. ⁷ Jaamisi idudicamaajeque iimivucuudi inihicuubo oono inihicuhofifañoti asaaboro diitisico moonivaji. Jaabo diitisico iguiononiboro gaicaauji. ⁸ Jaamisi chuuumuhuno tuucuumi sihidi ejevacuumi, Mohaivojiboco etetecuucuumi jiihaifaño acaji. Jaacuumi Sodoma, Egipto icanovi oovicinihi. ⁹ Bu jaamisi ciiirajitihimifucuci, safucu, bu sifucutifeedeni icano icajimisi. Jaamisico faaboho miyaminaa, faacuumiva miyaminaa, faajiva miyaminaa, bu faajiinije miyaminaa icamo ihatyimequi. ¹⁰ Jaamisi iguijeveneri jiniije miyaminaa sihidi imobaaji. Jaamo imo imo iicamoro sinehejeque fahigovavi acicasiji; Oono diitisi Moocaaniti ijibeguehicamisi diitoco idaasuno omoonihicamisi iguijeveneri. ¹¹ Jaarunaa mifucuci, safucu, sifucutifeedeni icano niquejete Moocaani diitisico siino buheetesuji. Jaamisico paryi aatyimemere sihidi iguetejimo. ¹² Jaanaa diitisico sefano niquejefañoti: Juu caamovi masaa, unuunoco guubumisi.

Jaaneguiiha caamo fuumisi aimuufafeenedi. Jaanoco iminaa atyimeuhi. ¹³ Jaano ticovovi aivo sefano jiniije amaryibauneri tuucuumiti fahuseecijaava iicamañoti sajaaro callajaavehicauhi. Jaabadiro tuucuumiviro ajashutino iijano callajaavuui. Jaaneri siete mildimo miyaminaa guiweveuhi. Jaaneri saatoho iguituumoro Moocaani niquejefaño iicaaboco imuui.

¹⁴ Jino alliviono imiti fatyehi. Jaano allivio imiti goovajino asaano.

Niino Miriicuco Iguisino.

¹⁵ Jaadi niinoobo Moocaani toomominaafi imiriicuco iguisino ticovovi sefano guubuvusuuno niquejefaño ajashutimo jilli unuuno: Jiniije aivojino Mohaivojibedi, bu Icristodi icano icacuui. Jaabo tajibaji fahijivaro, noomoro.

¹⁶ Jaanaa veinticuatrodimu quillahuto Moocaani imefeeneri ihaivoji icaganohalliri iicaumo jinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaanico imuui, ¹⁷ jilli noomoro:

Ico mihimehi Moocaani sihidi mityama idiicaaboco. Ijoho idiicauboco, bu idiicaaboco, bu asaajiboco icano, bu dimityaco agaayiciboro atajibacuumañi icano. ¹⁸ Miro jinijeminaa dijaa sifiratehi. Jaarunofaño ijoho adaamijifucu, bu uchuumucuumoco udugaacujifucu icano gasecuui. Jaasumi dijeecivominaa ijoho onoonoco ijibeguehicamoco, bu idiro iicahicamoco, bu dimomoco obociguehicamoco icano sabadiro sihidi ejevamehejeque, bu sihidi ejevamehejeque icano adaadujifucu, bu tolliro jiniijeque ifinisuhicamoco ifinisujino icano, noomoro.

¹⁹ Jaasumiro niquejefaño Moocaani temploja faayicicafutuui. Jaaneri Moocaani unuunohaameque ificuuba cajonbaco atyimeuhi. Jaasumiro sisiimi sihidi namebauhi, jiniije nihicuno guubuvusuui, bu sisiimi giriribauhi, bu jiniije sefano maryibauhi, bu guisiyinobadi ejevano sihidi sefano aifuui icano.

12

Inihicuubo Dragon Onoobo, Gaigo Icano.

¹ Jaanobuunati niquejefaño jabafirano #fuvusuuno: gaigo nihibari imibocinigobadi aricuno #fuvusuuno, fucuo nihibahalliri julleecinigo, docedimo meeciriri ichaahimiga eheetavocinigaco javucinigo. ² Jaago oovago icago iseemevaqui aiveveneri gaibahicauhi. ³ Jaanobuunati bu siino niquejefaño #fuvusuuhi: dragon ñihicuubo tifaibo, sahuse juugahuseti miyici idino inigainoma icaubo, bu fahuseecidino inicuno, bu inigaino ticovoocivi ichaahimiganoma icaubo. ⁴ Jaabo ibuhuri samañooto meecirico niquejefañoti ubuutuucuboro jiinjehallivi gañuhi. Jaaboro iseemevaqui omoonigo imegavi julleeveubo diigo eseemevasumiro tooseeque iduquui. ⁵ Jaago gaifi seemeneque seemevauhi. Jaabo jiinjeminaaco sefano tajibaji jigaiñohiri iicanicibadi. Jaabo niquejefaño satyocafutuuhi Moocaani aivoji icagahalliri iicaabojaago. ⁶ Jaanoti igaigo gaauhi scaihigo iicahigovi Moocaani diiguedi imibachuhigo tahi diigoco machuco ihaciqui mil doscientos sesentadi fucuva ticovovi.

⁷ Jaanobuunati niquejefaño idragon fuuhi iyotoma. Jaamoma moonicasiubo Moocaani toomominaa aivojibo Miguel onoo bo iyotoma. ⁸ Jaaruubo idragonco sahigotiro guinonimo, bu tahi niquejefaño diito iicajirumaño samaño chahauhi. ⁹ Jaamaño diibo sihidi ejeevano dragonco baavi gañumo, johono scijeo jinimo oono imomo iji, Satanas iicaaboco. Jaabo jiinjeminaaco abañihicaaboco iyotoma baavi jiinjehallivi gañumo.

¹⁰ Jaanaa guubuuhi sefano niquejefañoti unuunoco: Moocaaniti asaano taajasu, bu imitya, bu ihaivoji icano, bu Icriso mitya icano gasecuhui. Miño baavi gañicafutucuubo Moocaanico monahabomihallivi imitino ijibeguehicaabo fucuhachuta, cuujehachuta icano. ¹¹ Jaaruuboco monahabomi guinonicuuhi Corderobadi iicaabo tijohofañodi, bu Moocaani jibogo miyaano iicanoco ijibeguehicaneri icano. Miño ifico gajitimo, bu guijeveque iguihiutimo icano. ¹² Jaaneri niquejefaño iicamo imo imo icahi, bu amihai tahi paryi mihicamo icano. Jaanoti idasucani mihicaji amihai jiinjehalliri, bu muuaiñoña mihicamo icano. Miño oono iji tahigo sihidi isifiratooboro niitehi guenene iicajitnoco agaajaaboro.

¹³ Jaabo idragonco agañunoma iicaabo oono gaifico eseemevaugoco bucasiubo. ¹⁴ Jaanegui diigoco cimimi mogaaje jjecuucico acimo jiinimobadi iicaaboti thesino igaqui scaihigovi diiguedi iimibachuuhigovi. Tahi diigoco machuco ihaciqui mificabaci, bu saficaba, bu sificabatifeenedi icano ticovovi. ¹⁵ Jaago dojicuti ijinimobadi iicaabo iijifañoti nifaihuco galluuhi muuaiti ifivotonoro diigoco ibecasiqui. ¹⁶ Jaarunofaño jiinije diigoco amusuuhi, idragon iijifañoti agalluufaihuco aaduneri. ¹⁷⁻¹⁸ Jaanoma iicaabo diigojaa sihidi isifiratuuboro fuuhi diigo iyaachimihai aatyuvuudimo sanoodimo Moocaani tajibaco imino omoonimoro, bu Jesucristo jibogoco jeevesutimo iicahicaumoma ihamocasiqui.

13

Ñihicumisi.

¹ Jaadi muuai jiinigaibaahohallivi ujulleeveubo atyimeuhi ñihicuubo muuaifañoti inuuboco. Jaabo nigainou sahuse juugahuseti miyici icano, bu iniicuno fahuseecidinou icano. Jaano iniicuno ticovoocivi ichaahimiganoma icauhi, bu inigainohallivi caatinicinuuno Moocaaniditi idicuno onono momo icano. ² Jaabo ñihicuubo jcubadi ejeevaubo, tihaiño jeeji tihaiñobadi jeevauhi, bu iiji leon iijibadi jeevauhi icano. Jaaboco idragon imitya, ihaivoji icaga, sihidi boc iiji icanoco aciui. ³ Jaabo ñihicuubo nigaiti sahiti icauno itujaavo diiboco muchuumusujibadi iicauno. Jaaruno

diiboco buuhi. Jaaneri paryi jiniije miyaminaa ajabafituumoro diiboco miyaavuguuhi. ⁴ Jaamoro idragonco cahacisuumo diibo inihicuuboco mityaco aaciumaño. Jaabadiro bu inihicuuboco cahacisuumo jilli noomoro: ¿Mijoho fine jaani inihicubobadi jeevahi? ¿Mijoho fine diiboma amocasijirahi? noomoro.

⁵ Bu tolliro diibo inihicuubo Moocaniditi idicunoono ihiimaano jaabicafutuuhi cuarenta y dosdi nihibava ticovovi tolli imooniqui.

⁶ Jaamaño ticovaubo Moocaniditi imitino ihiimaaboro imomoco idicunoono nuuhi, bu diibo iimihijati, bu niquejefaño paryi iicamoti icano. ⁷ Tolliro bu ajaabicuboro jilli ifiniciubo Moocanita iicamoma amocasiuboro diitoco iguiinonunoco. Bu gaayicubo mityaco fahigova miyaminaahallivi, bu faacuumivahallivi, fanoohiji miyaminaahallivi, bu faajiinije miyaminaahallivi icano. ⁸ Jaabo diibo inihicuuboco cahacisuumo paryi jinijehalliri iicamo oono jiniije ifiivuunotiro diito momono Corderobadi iicaabo agaicaaucufutuubo fiivohaamefaño acaatinirautimo.

⁹ Amihai nohojima mihicamo jinooco imino muguubu. ¹⁰ Sitaaco civojafaño asatyomo, bu tolliro civojafaño satyocafeteji. Jaanoti bu isugari sitaaco agaicaaumo, bu nisugari gaicaucafeteji. Jilli iicaneguiiha Moocanita iicamo imiyaavogomoro ijaabicihicaqui.

¹¹ Jaanobuunati sifi inihicuubo jinijefañoti asaanoco atyimeuhi. Jaabo iiniicuuci cordero iniicuucibadi jeevauhi. Jaaruubo dragonbadi iimaahicauhi. ¹² Jaabo iticonio ñihicuubo mityaco paryi gaayicuihi, diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi. Jaaboro jinijeque, bu toojehalliri iicamoco icano tajibaubo iticonio ñihicuubo oono sihidi ejeevauno itujaavo ubuhuuboco icahacisuqui. ¹³ Bu tolliro sihidi ejeevanehejeque, bu niquejefañoti miyaminaa imefeenevi jinijehallivi cijigaico iniitusunehejeque icano. ¹⁴ Tonehejeque diibo iticonio ñihicuubo imefeenevi omoonihicaunofenedi jiniije miyaminaaco bañiubo. Jaaboro diitoco tajibaubo diibo iticonio ñihicuubo nisugari agaviricunoma iicauruubo ubuheeteubo ijico iheetavequi. ¹⁵ Jaadi diibohallivi asaanoo ñihicuuboco mitya acicafutuuhi iticonio ñihicuubo ijico eetavuuboco ijeebico aacuboro ihiimaasuqui. Jaaboco iimotimoco igaisiraicisuqui. ¹⁶ Jaabadiro bu tajibaubo paryi miyaminaaco ihoovoco imiyanaagohuseneti, bu ihimecunoti icano ificuuqui; sihidi ejeevatimoco, bu sihidi ejeevamoco, bu idaasumehejeque, bu sihidi inihibamima iicamehejeque, bu miyaamoco, bu jijovotoco icano. ¹⁷ Jaadi mihaiñooba ticovono naajejitihi diibo oovotama achahamo. Jaano toono diibo inihicuubo momo, bu imomo oovo icano. ¹⁸ Jaano jino gaajacoro esuhi. Agaajaabo jino inihicuubo oovoco gaajaci; jino saafi miyaminaafi oovota. Jaano jino seiscientos sesenta y seis.

14

Ciento Cuarenta y Cuatro Mildimo Amasivano.

¹ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi Corderobadi iicaaboco Sion cumibaihalliri julleecinuboco. Jaaboma iicaumo ciento cuarenta y cuatro mildimo miyaminaa ihimecunoti Corderobadi iicaabo momo, bu Caani momo icano acaatinicinumoo. ² Jaadi guubuuhi niquejefañoti sihidi teehiguiisi uguubuvusunicibadi, bu sisi sefano igiriribanicibadi icano uguubuvusunoco. Jaanou sihidi miyaminaa iharpanoco oojsunicibadi jeevauhi. ³ Jaamo bohono masijico masivahicauhi Moocani aivoji icaga imegavi, bu igueenemehejedimo iicaumo imegavi, bu quillahuto imegavi icano. Jaajico mihaiñooba aivo gaajahicautihi idimoro diito ciento cuarenta y cuatro

mildimo iicaumo jinije miyaminaafeeneti atajasucafutuumoro. ⁴ Jaamo diito gaigoomivi ijivuutimo. Jaamaño mihinivatimo iicaumo. Jaamo Corderobadi iicaabo dojicuti feehicahi diibo fahigova ofoohigovi. Jaamo taajasucafutuuhi. Jaanoti Moocaani, bu Corderobadi iicaabo iicamisi gaajacuhi sihidi atajasucafetejinoco. ⁵ Jaamo Moocaani imegavi mihinivatimo iicaumaño diitofaño bañifira atyimerautihi.

Moocaani Toomominaa Miimisiici, Saafi Idino Ijibogono.

⁶ Jaanobuunati atymeuhi Moocaani toomominaafi niquejeguiinodi ifinijitino taajasujibogoma icaabo gahafooboco. Jaanoco jinijeminaaco, bu famoovaaco, bu faajiva miyaminaaco, bu faacuumiva miyaminaaco icano ijibeguequi. ⁷ Jaabo sefano nuuhi: Moocaanico mihiguimoro diiboco mihimo. Miïro jino tufucu gasecuuhi iimitihalliti jinijeminaaco idaasuno omoonijifucu. Jaaneguiiha niquejeque, bu jinijeque, bu muuaiñooco, bu pisirigañooco icano ifiivusuuboco mihimo, nooboro.

⁸ Jaanobuunati bu sifi saauhi jilli nooboro: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuuni Babilonia cuumi paryi jinijeminaaco ihajevari iguiricavusumaño, nooboro.

⁹ Jaanobuunati niinoobo saauhi sefano jilli nooboro: Oono ñihicuuboco, bu ihijico icano, imomoro ihoovotaco ihusevi, bu ihimecuvu icano ificuumoco ¹⁰ Moocaani ñihicuno mooniji. Jaamo idaasuno moonicafeteji cijigai azufrema iicaneri Moocaani toomominaa imefeenevi, bu Corderobadi iicaabo imefeenevi icano. ¹¹ Jaano diitoco idaasuno omoonino aimuufai icaji fahijivaro ufucuro finiratino fucuhachuta, cuujehachuta icano jaguisuratino diito ñihicuuboco, bu ihijico icano acahacisumoco, bu imomo oovoco agaayicimoco icano. ¹² Jilli iicaneguiiha Moocaanita iicacuumo, diibo atajibanoco omoonimo, bu Jesuco jeevesutimo iicamo icano jaabicima iicaqui.

¹³ Jaanaa guubuuhhi niquejefañoti: Jinooco caatini, noonoro uco unuunoco: Jisumiti imicani icajimo Aivojibo Cristo imiyaavogomo iguijeveme. Jihhi tolli, noobo Moocaani Gaija: idudicamaajeti jaguisijimo, bu imino omoonihicanoti gaajaveechujimo icano.

Basuta Ujusicunoco Mihicinicibadi Moocaani Niinofucu Naniji Iimifimoco Imino Imooniqui, Jaanoti Iimitifimoco Imitino Imooniqui Icano.

¹⁴ Jaadi emeciubo atymeuhi aimuufai seseeneque. Jaanohalliri giciniubo saafi miyaminaafi seemenebadi jeevaabo. Jaabo ichaahimiga oroogaco inigaihallivi javuciniuhi, bu meeyuhu sijevahuco gaayiciniuboco. ¹⁵ Jaanaa templojafañoti saafi Moocaani toomominaafi inuuhi. Jaaboro sefano nuuhi oono aimuufaihalliri igiciniuboco: Dimeeyuhuri quiticibo basuta noovataco ducicu tufucu mihicacuui. Jino jinije basuta noova tifaicuui, nooboro.

¹⁶ Jaaneguiiha aimuufaihalliri igiciniubo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro jinije basuta noovataco icuui.

¹⁷ Jaanobuunati bu sifi Moocaani toomominaafi inuuhi niquejefaño iicaja templojafañoti, tolliro bu ihusefaño sijevahu meeyuhu icahuma. ¹⁸ Jaanaaca bu sifi Moocaani toomominaafi Moocaani jeevobujejaagoti saauhi cijigaihallivi mityama iicaabo. Jaaboro imeeyuhu sijevahuma iicauboco sefano nuuhi: Disijeva meeyuhuri quiticibo duci jinije baacuco oono icivucuunoco, nooboro.

¹⁹ Jaanegui diibo imeeyuhuco jinijehallidi iguiyicuboro icuui jinije baacuco. Jaaboro ajashutiba Moocaani sifira nitibafaño gañuui imahamicafetequi. ²⁰ Jaanoco cuumiti buhigovi mahamicafutuuhi.

Jaano initibañaoti tñjoho ucuuno trescientos kilometrohachuta ifutuuhi fahigovavi, bu ifaicuva ifutuuhi caballomi ujulleecinimo iijihachuta icano. Miyaminaa tñjoho eneejiruno baacutofaihuviro oovicicafutuuhi.

15

Niino Imiti Iicajino.

¹ Jaadi bu siino atyimeuhi niquejefaño ñfuvusuuno jabafiranoco. Jaanou sahuse juugahuseti miimisiici idino Moocaani tomominaa iticovoocivi niino idaasuno omoonijinoma iicaumo. Jaamo imivusuhi Moocaani sifirataco.

² Tolliro bu atyimeuhi muuai vidriobadi jeevano cñjigaima icano foovono sinaagonovi ñfuvusunoco. Jaanojiniri julleleecinimo Moocaani aaciuno iharpanoma johono ññihicuuboco, bu ihijico icano iguiinonimoro, bu diibo momo oovotaco agaayicutimo. ³ Jaamo masivahicauhi Moocaani jeevominaafi Moise masijico, bu Corderobadi iicaabo masijico icano jilli noomoro:

Aivo ajashutino, olli jeevatino paryi ñjoho edeetavono Aivojñbo Moocaani sihidi imityaabo. Jaano diica aivo tiquevehi, bu aivo miyaano icano, ñjoho jinije miyaminaa Aivojñbo idiicaabo. ⁴ ¿Mñjoho bu ico, Aivojñbo, ññhicugotimo icajirahi? Paryi famooro ico cahacisuji. Miñro ñjoho idiboro imihinivatñbo. Jaamaño fanoojinije miyaminaa asaamoro ico imeji, aivo ñjoho imino omoonino aatyimecafotomaño, noomoro.

⁵ Jaanobuunati emeeciubo atyimeuhi niquejefañoti temploja iimimañoma iicauja afaayacafutuunoco. Tomañovi tajñba guisibabujecico ificuhicaumaño. ⁶ Jaamaño iimimañoti inuumo diito sahuse juugahuseti miimisiici idimo Moocaani tomominaa Moocaani idaasuno omoonijinoma iticovoocivi iicaumo. Jaamo imichehuje, aricuchehuje, mihinivatichehuñefaño jñcinimo. Jaamo oro niivigaimeeheneri ifeeyijenehallidi siyññcinuhi. ⁷ Jaamoco igueenemehejedimo iicaumoti saafi aciuhi iticovoocivi oro guirihillunoco. Jaanofaño Moocaani fahijivaro iicaabo sifira gahaficinoma. ⁸ Jaasumiro iimimaño onoomaño aimuufairi gahafuuhi Moocaani sihidi ejeevano, bu mityati icano asaano. Jahigo mñhaiñooba jicafutuujitirahi oono sahuse juugahuseti miimisiici icano iicaumo Moocaani tomominaa iticovoocivi Moocaani idaasuno omoonijnoco asatyumo toonoco omoonimo imivuutinohachuta.

16

Moocaani Sifira Guirihilluno Aamtaditi Iññbogono.

¹ Jaanaa guubuuhi templojafaño iicano iimimañoti Moocaani tomominaa sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumoco sefano unuunoco: Mofoomoro jinijehallivi mutucaruto toono sihidi ejeevano Moocaani sifira iguirihillunofaño iicanoco, noonoro.

² Jaaneguiha diitoti saafi ticonuhi jinijehallivi iguirihillufaño iicaunoco utucaruubo. Jaaneri paryi miyaminaa oono ññhicuubo oovotaco agaayicumoco, bu ihijico iimumoco icano fiivuuno idicuno cñnisino sihidi aivonoono.

³ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco muuaiñoñaño tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno chuumuhu tñjohobadi minifutuuhi. Jaaneri paryi tumuuijefaño iicaumo chuumuui.

⁴ Jaanaa allivioobo bu iguirihillufaño iicaunoco tehinohallivi, pisirigañohallivi icano tucaruuhi. Jaaneri inifaihuno tñjohoti minifutuuhi.

⁵ Jaanaa guubuuhi diiboro unuunoco: Aivojñbo Moocaani, ñjoho aivo

imino omoonifiibo, idiimiibo icano. Jaabo idiicaabo, bu idiicaubo icano. ⁶ Miro diito diiro iicaumoco, bu dihibogoco ihiimaumoco icano itijohoco agaño umoro guijenuhi. Jaamaño ijoho jisumi diitoco tijohoco diisuhi tolli diito imogomaño, nooboro.

⁷ Jaanaaca bu guubuui saafi Moocaani jeecivobuje iicauhigoti unuunoco: Jii, Aivojibo Moocaani sihidi mityama idiicaabo, miyaanohalliti imino moonihi, nooboro.

⁸ Jaanaa allivoobo bu iguirihillufaña iicaunoco nihibahallivi tucaruuhi. Jaaboro inihibaco mityaco aciubo miyaminaaco ihaiguucuri ijigasiqui.

⁹ Jaaneri paryi miyaminaaco nihicuuno jigasubo. Jaarunofaño iimitico jeevesuutimo, bu Moocaanico imuutimo icano; jilliro diibediti idicunoono iimaumo toono nihicuunoono imitihallivi mityama iicaubediti.

¹⁰ Jaano allivoobo iguirihillufaña iicaunoco oono nihicuubo aivoji icagahallivi tucaruuhi. Jaaneri diibo aivoji jiinije cironoguiino minifutuui. Jaanaa miyaminaa aaivovomoro kuhufono imicifotomoro majaabicinibadiro diito inehejebanoco jimicamaaihucauhi. ¹¹ Jaarumo iimitico jeevesutimo omoonimoro Moocaani niquejefaño iicaubediti imitinoono iimaauhi icinisiino, bu aivono icanohalliti.

¹² Jaano allivoobo bu iguirihillufaña iicaunoco sihidi ejevamuuai Eufrate onoomuaifaño tucaruuhi. Jaaneri tumuuai figatyuuhi jhahaiti iminifetequi tojiri aamijjaagoti jiinije aivojito isaaqui.

¹³ Jaadi atyimeuhi dragon iijifañoti, bu nihicuubo iijifañoti, bu jihovo iimaaminaafi iijifañoti icano inuumoco, miimisiici, saafi idimova iimitino gaijami jacucugamibadi jeevamoco. ¹⁴ Jaamo diitou iji gaijami sihidi ejevanehejeque omoonihicaumo, bu jiinijeminaa aivojitoco igaiyicituumo Moocaani sihidi ejevaaaboma ihamocasiqui. ¹⁵ Jaanegui mehesicini uujoho gaajaciratino saaji nanivaminaafi asanicibadi. Imicani icajiibo ifico imino imibachuubo gaachehuco imibachunicibadi. Jaabo icigatiibo iicanicibadi teemejiibo. Jaabo nucufeguecujitiibo sicaibo iicaabo iicanicibadi. ¹⁶ Jaamo diito imitino gaijami aivojitoco igaiyiciuhi hebreomi iijiri Armagedon onoomaño.

¹⁷ Jaanobuunati niinoobo iguirihillufaña iicaunoco tucaruuhi sicaisitivi. Jaanaa niquejefaño iicaja iimimañoti Moocaani aivoji icagati sefano unuuno guubuvusuui: Fine imivocafutucuuno, noonoro.

¹⁸ Jaasumiro sihidi namebauno, bu jiinije nihicuno guubuvusuui, bu sihidi sisiimi icauhi icano. Jaaneri sihidi sefano jiinije maryibauhi jiinijehalliri miyaminaa iicanoti amaryibahicauno janaanicivi. ¹⁹ Jaaneri sihidi ejevacuumi dujavavuhifeenedi minocci, sano idino. Tolliro bu jiinije miyaminaa cuumino callajanamaaiuhi icano. Jaadi bu Moocaani sihidi ejevacuumi Babilonia cuumiti esafutuui. Tuucuumico isifirafaihuco ifayisuqui tuucuumijaago isifiratuuboro agalluufaihuco. ²⁰ Jaaneri bu ifachugaiño, bu ifabaino icano buhicauno. ²¹ Tolliro bu miyaminaahallivi niquejefañoti guisibanobadi ejevano aifuui. Jaanaa saba boci cuarenta kilodino icauhi. Jaanohalliti miyaminaa Moocaanico: Imitinoono, nuuhi jihishitineri diitoco idasuno omoonihalliti.

17

Sihidi Ejevano Ajevaminaagoco Ahaamino.

¹ Jaanaa tajaago saubo oono Moocaani toomominaa sifira guirihillunoma iicaumoti saafi. Jaaboro uco nuuhi: Juu disaa, ico ifusuqui oono sihidi ejevano ajevaminaago muuaiñohalliri igicinigoco ahaaminoco,

nooboro. ² Muro jinijeminaa aivojito diigoma imitino icahicahi. Jaaneri jinijehalliri iicamo diigo ajevafaihuri guiriicavehicahi.

³ Jaanobuunati Moocaani Gaija uco ifusuunofañodi Moocaani toomominaafi uco sicaihigovi satyuuhi. Jahigo atyimeuhi gaigooco inihicuubo tifaibohalliri gicinigoco. Jaabo inihicuubohalli sihidi caatiniciniuno Moocaaniditi idicuno ononeheje, bu jaabo nigaino sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseecidino iinicuno icano. ⁴ Jaago diigo diibohalliri igiciniugo jiciniuhi tifaiba iicachehuri, bu atyivachehuco icano. Jaago imibaiquimaacinuhi orori, bu iminoono guisiyineri, bu perlari icano. Jaago gaayiciniuhi oro guirihilluco idicuneneri, bu ihajeva idicuri icano gatyuuci icahilluco. ⁵ Jaago imecuri caatiniciniuno itihino momo: Sihidi ejeevano Babilonia cuumi ajevaminaa seeji, bu paryi jinijehalliri iicano idicunoono seeji icano, onono. ⁶ Jaadi uujoho gaajaciuhi diigo Moocaanita iicamo tijeheri, bu Jesu miyaabo iicanoco ijibeguehicaumo tijeheri icano imo imo iicagoro guiriicavocinigoco. Jaanoco aatyimeuboro sihidi jabafiituuhi.

⁷ Jaaneguiha Moocaani toomominaafi uco nuuhi: ¿Collihi daabafitehi? Ico uujoho gaajasuji onono itihino diigoco adaatyimene milli eneejirunoco, bu inihicuubo sahuse juugahuseti miyici idino, bu fahuseeci iinicuno iicaabo diigoco ifiiseebeti icano. ⁸ Diibo inihicuuboco adaatyimeebe johono iicahinibo. Jaaruubo jisumi chahacuhi. Jaaruubo siino inihicuhojifañoti saajiibo ifnicujihigovi efeejino imegavi. Jaaneri jinijehalliri iicamo jinije ifivuunotiro fiivohaamefaño imomono achahamo sihidiro jabafiteji onono inihicuubo iicahinibo, achahacuubo, siino asaadi.

⁹ Jimañeri ononoco gaajama iicamo gaajaji: Muro onono inigaino, sahuse juugahuseti mibaici idino ifabaino iicanoco eneejiruno: Tobajehalliri diigo igiciniibajediti. ¹⁰ Jaayijere bu sahuse juugahuseti miimisiici idino aivojito iicamediti eneejiruno. Jaamoti sahusedimo finicuuhi. Jaanoti saafi jino icahi. Jaanoti saafihiica gasetihi. Jaaruubo agasedi guenene icajitihhi. ¹¹ Jaabo onono inihicuubo iicahinibo, achahacuuruubo diitobuunati asaajiibo aivojiboti iicaqui. Jaaboma ochodimo minifetejimo. Jaabo bu diito sahuse juugahuseti miimisiici idino iicaumooboro. Jaadi feejiibo ifnicujihigovi.

¹² Jaanoti bu fahuseecidino iinicunoco adaatyimene fahuseecidimo aivojito iicajimoco onono. Jaamo tajibatihica. Jaarumo sano nihiba oovoti aivoji ijico gaayicijimo sano onono inihicuuboma. ¹³ Jaamo diito aivojito sabadi ihimaamoro imitya, bu ihaivoji icanoco onono inihicuuboco acijimo. ¹⁴ Jaamoro Corderobadi iicaaboma amocasijimo. Jaarumoco Corderobadi iicaabo guinoniji, muro diibo aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Tajibaminaafi icano iicamaño. Jaaboma iicamoco Moocaani ocoovauboro icuhi. Jaamo diiboco jeevesutimo icahi, nooboro.

¹⁵ Jaadi bu siino uco nuubo: Johono muuaiñooco ajevaminaago tumuuaijehalliri gicinigoco adatyimemuuaije onono cuumino miyaminaa, bu fanoohiji miyaminaa, bu jinijeminaa icano. ¹⁶ Jaabadiro bu onono inihicuubo nigainohallivi fahuseecidino iinicunoco adaatyimene ajevaminagoco ijihenvenere sicaiigoco jeevesujimo, bu tolliro diigo uucunoco uduumoro diigoco cijigaifaño jigasujimo icano. ¹⁷ Muro Moocaani diito jeebifaño ficuji diibo iimogobadi diito imooniqui. Jaamaño sabadiro ihimaamoro ihaivoji ijico inihicuuboco acijimo Moocaani unuuno imivocafotonohachuta. ¹⁸ Jaanoti bu gaigooco adaatyimene onono sihidi ejeevacuumi jinije miyaminaa aivojitoco atajibahicacuumiti onono, nooboro.

18

Babilonia Cuumi Ifnijino.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi Moocaani toomominaafi sihidi mityama icaabo niquejefañoti iniituunoco. Jaabo seseene jinijeque achiciuhi iharicuri.

² Jaabo sefano nuuhi: Acutucuuno, acutucuuno sihidi ejevacuumi Babilonia cuumi ijimi iijanotiro fiivutucuuno, bu fanoohimiti gaijami iijanorucu, bu faaboho jooi agahafomo idicufimo, bu ijhechufimo icamo iijanurucu icano. ³ Miïro paryi jinijeminaa tuucuumi ajevafaño imo imo icahicahi, bu jinijeminaa aivojito diigoma ihajevari imitineheje icahicahi, bu jinije naajeminaa tuucuumi imiti naajeteque omoonimoro sihidiro nihibamivahicahi icano, nooboro.

⁴ Jaadi siino guubuuhi niquejefañoti unuunoco: Amihai taty mihi-camo tuucuumiti mihiino tuucuumi imitifañodi mihiCADINO, bu tuucuumico idaasuno omoonijino amihaiivi ifetedino. ⁵ Miïro tuucuumi imiti ajashutino jinijeti niquejevi ifutucuuhi. Jaaneri Moocaani diigo imitico esafutucu- uhi. ⁶ Jaanegui diigoco mahaci oono saatohoco diigo acihicabadiro buuna. Bu diigoco majaadu oono diigo omoonuno allinoocivi. Bu oono diigo sitaaco iimitino eheetavehicano janaanivivi meheetavo diiguedi. ⁷ Sihidiro aivono, idaasuno icano diigoco momooni oono diigo sihidi mitya mitya icahicagoro, sihidi imitico iimogogoro omoonihicano ticovovi icano. Miïro diigo ijeebifañodi neehicahi: Jino uujoho aivojigobadi icahi, bu uujoho fibaijigo iicatimaño idaasuno icajitihhi, noogoro. ⁸ Jaamaño safucudiro diigoco idaasuno omoonijino ihallivi gaseji: guijeve, bu idaasu, bu ajeba, bu cijigairi jigasucafetejigo icano. Miïro jishitibo Moocaani diigohallivi jilli neehi.

⁹ Jaaneri jinijeminaa aivojito diigoma icahicamo, bu imitico sihidi imeguehicamo icano ataacasimoro sihidi diigueri idaasuveji diigo ijigano aimuufaico aatyimemere. ¹⁰ Jaamoro diigoco idaasuno omoonino nihicuti tehesino icahigoti neejimo: ¡Ay! Idaasucani diicahi, ijoho Babilonia cuumi iguiraacuumi, sihidi edeevacuumi. Dihallivi sano goovanogayi ico idaasuno omoonino gasehi, noomoro.

¹¹ Bu tolliro jinije naajeminaa tuucuumico idaasuvomoro taacasiji diito inajeteque isivanoco mihihañooba anaajecuujitineri. ¹² Jaano diito naa- jetene: oroneheje, plataneheje, bu oovosino guisiyineheje, perlaneheje, bu iiminoono gaachehuboogano, sedaboogano, aatyivaneheje, bu tifaihiba icaneheje icano, bu tolliro fanoova imohono afacinoono, bu marfilneheje, bu iimino imohono, bu bronceneheje, jigaihoneheje, bu ucuhufono guisi- ibano marmol ononeheje, ¹³ bu canelaneheje naajete, bu afacinoono, maaniguijino, mirraneheje, facicifaihuno, vinofaihuno, dñribano, bu hari- naguijino, bu ñaavaneheje, bu tolliro asiminaajeteneheje, ovejami, caballomi, bu carrono, bu miyaminaa jiovotehejeque icano. ¹⁴ Jaamoro tuucuumico neejimo: Ijoho sihidi idimeguehicano chahacuuhi, bu fahijivaro chahacu- ujino sihidi dibusumije, dihovosineheje icano, noomoro.

¹⁵ Paryi jinehejeque tuucuumico anaajemere sihidi nihibamivahicamo tehesinotiro icajimo tuucuumico idaasuno omoonino nihicuti, ihidaasuri ataamoro neejimo: ¹⁶ ¡Ay! Idaasucani sihidi ejevacuumi icahi. Miïro gaigo imichehujefaño, tifaihiba icachehujefaño, aatyivachehujefaño icano jiciniggo, bu orori, imino guisiyineri, perlari icano imibachucinigobadi jee- vauhi. ¹⁷ Jaano ajashutino busumije milli goovanogayi finihhi, noomoro.

Jaabadiro bu paryi cijigaimeneene aivojito bu togajeri igomo, bu togaje dudicamaajeminaa, bu paryi muuaiñoña ududicamaameheje icano tehesinoro julleecamaaiji. ¹⁸ Jaamoro tuucuumi ijigano aimuufaico

aatyimene idaasuri coovadiivejimo: ¿Cuucuumi aivo jiicuumi ivibadi iicacuumi chahahi? noomoro ¹⁹ inigainohallivi jiinonoco gavaracuuji #daasuvomoro, taacasimoro gaibacasiji: ¡Ay! Idaasucani sihidi ejeevacuumi icahi. M#ro tuucuumi busumijeri paryi muuaifaño icijigaimeenema iicamo sihidi nihibamivahicahi. Jaacuumi milli goovanogayi finihhi, noomoro.

²⁰ Jaarunofaño am#hai niquejefaño iicamo tuucuumico mihimoba, bu am#hai Moocaani minisuminaa bu mihimoba, bu paryi Moocaani iijico mij#beguehicamo, bu diibota mihicamo icano. M#ro tuucuumico tolli omoonineri am#haiño jaadaco Moocaani icihhi, nooboro.

²¹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sihidi jeevaabo guisibatyi#gabaco gañiyci#uhi machuta cahasutaguisibatyi#gababadi iicabaco. Jaaboro muuaifaño gañ#uhi, jilli nooboro: Jilli gañ#cafetejicuumi baavi sihidi ejeevacuumi Babilonia cuumi. Jaacuumi siino ufucuro atyimeracujitihhi.

²² Bu ufucuro dij#haiño#faño arpa, bu siru, miriicuno icano guubuvusucujitihhi, bu fanoodudicamaajeminaa, bu machutaaco acahasuno guubuvusucujitihhi icano, ²³ bu ico achicinihicano cijigaimecuno ifuvusucujitihhi, bu ufucuro #vi guubuvusucujitino taabava j#baimo masino icano, dinaajeminaa sihidi ejeevamo paryi jiinije miyaminaaco dihapichuneri abañ#hicaumaño.

²⁴ M#ro tuucuumifaño Moocaani iijico ij#beguehicaumo t#johoco agañ#uno atyimecafetehi, bu tolliro Moocaanita iicamo t#joho, bu paryi jiinijehallivi agaicaauhicamo t#joho icano, nooboro.

19

¹ Jaanobuunati niquejefañoti sefano sihidi miyaminaa unuunoco guubu- uhi:

¡Aleluya! Itaajasu, iimi, imitya icano paryi Moocaanino. ² M#ro di- ibo imino miyaanoro emeeci#boro dugaacufihhi. M#ro sihidi ejee- vano ajevaminaago jiinijeminaaco ihajevari imihininigoco, toono jaadaco acicuubo. Ijeeci#vominnaa t#johoco agañ#uno jaadaco icicuubo, noomoro.

³ Jaadi siino sefano nuumo: ¡Aleluya! Diigoco ijigasuno aimuufai suufenitino aimuujj, noomoro.

⁴ Jaadi bu veinticuatro#imo quillahuto iicamo, bu igueenemehejedimo iicamo icano jiinijehallivi ajavucamaaiumoro Moocaani ihaivoji icagahalliri iicaaboco imuumoro neehicauhi: ¡Fine! ¡Aleluya! noomoro.

⁵ Jaanaaca Moocaani aivoji icagajaagoti unuunoco guubuuhhi: Moocanico mihimo paryi am#hai diibo jeeci#vominnaa, diiboco mihiguimo mequehefi- imo, bu munumefimo icano, noomoro.

Corderobadi Iicaabo J#baimo Iicajino.

⁶ Tolliro guubuuhhi sihidi miyaminaa ihuimaabadi iicamo, sefano guubuvusuuhhi guisino uguubuvusunicibadi iicamo, bu sefano sisiimi igiirir#banicibadi icano, jilli neehicauhi:

¡Aleluya! Aivoj#bo Moocaani sihidi mityama iicaabo ataj#bacumaño. ⁷ Masii imono mihicamoro imo imo miicaqui. Jaamoro diiboco maca- hacisuqui. M#ro jino Corderobadi iicaabo taabava j#baimo iica- jino gasecuuhi, bu mogai iicajigo imibaivucuuhi. ⁸ Jaagoco iimino gaachehu, mihinivatichehu, aricuchehufaño j#hacucuumo, noonoro.

Jaano toono iimichehufaño ij#hacuno onono Moocaanita iicamo mihinivatimo iicanoco eneejiruno.

⁹ Jaadi uco Moocaani toomominaafi nuuhi: Jinooco bu caatini: Imicani ica- jimo Corderobadi iicaabo taabava j#baimojaagovi ucuuhuvamo, nooboro.

Jaadi bu uco siino nuubo: Jino Moocaani iiji aivo miyaano icano, nooboro.

¹⁰ Jaanegui uujoho diiboguino memuvuuhi diiboco imequi. Jaarunaa uco nuubo: Tolli moonidino uujoho, bu tolliro Moocaani jeevominnaafi ijoho idiicabadiro, bu dinahabomi Jesu jibogoco suufenitimo ijibeguehicamobadiro icano. Jaanegui Moocaanico diimo, nooboro.

Miuro toono Jesu jibogoco jibogomo Moocaani iimaa jibogominaa.

Eseene Caballohalliri Icaabo.

¹¹ Jaadi atymeuhi niqueje faayicinunoco. Jaanofañoti inuubo sesebe caballo. Jaabohalliri icaubo momou Abañitatio, Miyaabo icano. Jaabo imino atajibahicaaboro miyaano iimitinoco iguioniqui minaco eheetavefibo. ¹² Jaabo aallino cijigaiguihunobadi jeevauhi, bu inigaihallivi sihidi chaahimigano icauhi, bu imomo caatiniciniuhi. Jaamomoco idiboro diibo gaajauhi. ¹³ Bu jaabo tijohori jeesucinicuhufano jiciniuhi. Jaabo momou Moocaani iimaa. ¹⁴ Jaabo dojicuti fuumo niqueje amocasiminaa imichehujе, mihivatichehujе, sesechehujefano jicucucinimo. Jaamo bu tolliro seseefimo caballomihalliri icaumo.* ¹⁵ Jaabo iijifañoti sijevaga nisuga inociniuhi. Togari jiiijeminaaco iguioniqui. Jaaboro tajibajiibo jigaiñohiri iicanicibadi. Jaaboro aamijiibo oono baacufaihuco ihiciqui itihairi iquicunicibadi. Jaaboro diitoco Moocaani imityaabo idaasuno mooniji. ¹⁶ Jaabo idihallivi igaachehuti caatiniciniuno aivojito Aivojibo, bu tajibaminaa Aivojibo icano onoomomo.

¹⁷ Jaadi bu atymeuhi saafi Moocaani toomominaafi nihbahalliri julleeciniboco. Jaabo sefano coovadiivuhi paryi joomi asimiquijejuinodi agahafomoco: Masaa. Jaamoro mihigaivova ajashutino Moocaani machutajaagovi. ¹⁸ Jaamo aivojito uucunoco, amocasiminaa aivojito uucunoco, bu esefiimo uucunoco, bu caballomi uucunoco, bu diitohalliri iicahicamo uucunoco miyaamo uucunoco, bu jiovoto uucunoco bu unumefimo uucunoco, bu equehefimo uucunoco icano muduuva, nooboro.

¹⁹ Jaadi atymeuhi inihicuuboco, bu tolliro jiiijeminaa aivojito ihamocasiminaama igaivuumoro oono eseseene caballohalliri icaaboma, bu diibo amocasiminaama icano imoonicasiqui asaaumoco. ²⁰ Jaadi inihicuuboco, bu jihovo iimaaminaafico icano sano agaayicuboro sisibo. Jaabo diibo jihovo iimaaminaafi inihicuubo imegavi jabafiiranehejeque omoonihicaubo. Tonehejefenedi diibo jihovo iimaaminaafi miyaminaaco banhicauhi oono inihicuubo oovotaco agaayicumoco, bu jaamoro diibo ijico iiumumoco icano. Jaamisico ganihubo buheemisico cijigai jicooba azufrema jigabafano. ²¹ Jaanoti diitisi yoto gujenicafutuuhi oono eseseene caballohalliri icaubo iijifañoti nisuga inoocinugari. Jaamo uucuneri paryi animi sihidiro tuvauhi.

20

Mil Año Ticovovi Imino Icajino.

¹ Jaanobuunati atymeuhi Moocaani toomominaafi ihusefano inihicuhoji llave, bu jigaiñehityigaba icanoma niquejefañoti niituuboco. ² Jaaboro dragonco agaayicuboro tohiri sisuhi. Jaaboco sicijeo jiiinimo, iji, Satanas iicaaboco mil año ticovovi ficuubo. ³ Jaaboro diiboco inihicuhojifano aganihuboro ihallivi maaniniuhi. Jaaboro tuhuga imega igaaataco ficuuhi

* **19:14** Griego iijiri noon: Jaaboro diitoco iisujiibo Moocaani imityaabo sifira aivofaihuco.

siino miyaminaaco bañicuutiibo iicaqui mil año ticovovi. Jaadi mil año afatyonobuunati siino sinaayucafetejiibo. Jaaruubo gueenene icajitiibo.

⁴ Jaanobuunati atyimeuhi sihidi aivoji icagano iicanoco. Jaanohalliri giciniumo itajibaqui mityaco agaayiciumo. Tolliro bu atyimeuhi johono Moocaani iijico Jesucristofañodi ijibeguehicaunohalliti inigainoco iquitiumo jeebinoco. Jaamo diito inihicuuboco, bu ihijico icano imuutihi. Tolliro bu diibo oovotaco ficusuutimo ihimecuti, bu ihuseti icano. Jaamo ubuheetuumoro Cristoma mil año ticovovi tajiibauhi. ⁵ Jaano toono iticonio buheete iicajino. Jaanoti saatoho uchuumucuumo buheeteutihi. Jari toono mil año afatyonobuunati buheetejimo. ⁶ Imicani icamo Moocanidiro iicamo Jesu buheetebuunati iticonio buheetefañodi iicajimo. Jaamohallivi allivio guijeve imityama chahaji, diitoco cijiigaifaño agañijirunoma. Jilliro ivi Moocaani Cristo iicamisi sacerdotemitiro icajimo. Jaamoro diiboma mil año ticovovi tajiibajimo.

⁷ Jaano toono mil año afatyonobuunati Satanas siino sinaayucafeteji inihicuhofañoti. ⁸ Jaadi feejiibo paryi jiiinjeminaaco ibañiqui. Jaaboro Magog cuumi, bu Gog cuumi icano iyotoma bañitejiibo. Jaaboro tuucuumici amocasiminaa ajashutimo muuaiño jiiingaiyihaiñobadi iicamoco igaiyicijiibo minaaguiha. ⁹ Jaadi saajimo jiiinijejinibacidi. Jaamoro Moocaanita iicacuumico, Moocaani agaijicuumico, Jerusale cuumico cabaacujimo. Jaarumohallivi Moocaani cijiigaico agalluuno paryi diitoco jigasuji. ¹⁰ Jaanoti iji diitoco abañuboco gañijiiibo cijiigai azufrema ijigano jicoobafaño; oono inihicuubo, bu jihovo iimaaminaafi icamisico agañiubafaño. Jahigo idaasuno aivono moonicafetejimo fahiijivaro cuujehachuta, fucuhachuta icano.

Sihidi Ejeevano Eseseene Aivoji Icaga.

¹¹ Jaadi atyimeuhi sihidi jeevano seseene aivoji icagaco, bu togahalliri igiciniuboco icano. Jaabo imefeeneti niqueje, jiiinije icano sano finuhi atyimeratino. Jaamaño diito iicaujirumaño atyimerautihi. ¹² Jaadi atyimeuhi paryi iguijevehicaumo unumefimo, bu equehefimo icano sahigo Moocaani imefeenevi jullelleecinimoco. Jaadi faayiciumo aameneque, tolliro bu sihaame fiivohaameque icano. Jaadi uchuumucuumo jaaducafutuuhi omoonihicaunoco toohaamejefaño iicaubadi. ¹³ Jaasumi iguijeveumo teehinofañ, bu muuaiñoañ icano buheeteuhi. Jaabadiro bu famooro iguijeveumo jeebino buheeteuhi guijeveminaa iicahicaumañoti. Jaamoco paryi jaaducafutuuhi omoonihicaunehejeque emeeciboro. ¹⁴ Jaadi guijeve, bu guijeveminaa iicahicaumaño icano gañicafutuuhi cijiigai jicoobafaño. Jaaba toba cijiigai jicooba allivio guijeve iicano. ¹⁵ Jahigo bu tolliro gañicafutuumo fiivo aamefaño imomono acaatinirautimo icano.

21

Bohono Niqueje, Bu Bohono Jiiinije Icano.

¹ Jaanobuunati atyimeuhi bohono niquejeque, bu bohono jiiinijeque icano. Miho iticonio niqueje, bu iticonio jiiinije icano ifnicuumañ, bu tolliro muuaiño chahacuuhi icano. ² Uujoho Jua, atyimeuhi iimino cuumi, bohono Jerusale cuumi niquejefañoti Moocaani imefeeneti iniituucuumico. Jaacuumi imino imibachuciniuhi gaigo itajevaqui iimibaiquimaainicibadi. ³ Jaanaaca niquejefañoti sefano unuunoco guubuui: Meeci, jino Moocaani miyaminaafeeneri jisumi iicacuunoco. Jaabo diitoma icajiibo. Jaanoti diiteji diibo cuumiminaa icano. Jaabo Moocaani diitoma icaji diito Caaniti iicaqui

icano. ⁴ Jaamo taafirafaihunoco Moocaani filluji. Jaadi siino gujeve chahacuuji, bu taafira chahacuuji, bu idaasuhiica, bu aivehicano chahacuuji, eedeene achahacujimaño, noonoro.

⁵ Jaanaaca ihaivoji icagahalliri igiciniubo nuuhi: Meeci, paryi uujoho bonehejeque eetavehi, nooboro.

Jaadi bu nuubo: Caatini, jino aivo miyahiji aivo miyaano icano, nooboro. ⁶ Jaadi bu uco siino nuubo: Fine, imivocafutucuuno. Uujoho imegaoobo, bu allivioobo icano, oono A, Z icano iicabadi iicaabo. Jaabo uujoho adufirari iicaaboco pisirigai nifaihu fiivoco aacifaihuti isuuji jaadusuratino. ⁷ Bu mityano iicamo paryi toonoco gaayiciji oono caani busumijeque illi agaayicinicibadi. Jaamo Caaniji uujoho. Jaanoti diiteji taseeme icano. ⁸ Jaanoti inihicuguehicamoco, bu imiyaaveguehicatimoco, bu fanoova imitiminaaco, bu agaicaaufihicamoco, bu gaigoomima imitinoono iicahicamoco, bu apichunoco ihiimaahicamoco, bu jihovo caani ijimico ejeecivehicamoco, bu paryi abanifihicamoco icano ganijimo cijigaima azufre ijigano jicoobafano. Jino allivio gujeve iicajino, nooboro.

Bohono Jerusale Cuumi.

⁹ Jaanaaca Moocaani toomominaafi sahuse juugahuseti miimisiici idimo niinoono Moocaani sifira guirihillunoma iicaumoti saafi tajaa asauboro uco nuuhi: Juu disaa ico Corderobadi iicaabo taaba iicagoco ifusuqui, nooboro.

¹⁰ Jaano toono uco Moocaani Gaija ifusuunofano atymeuhi Moocaani toomominaafi uco caamovobai guiraabai nijequevi asatyuboro ifusuuhi iimino cuumi sihidi ejevacuumi, Jerusale cuumi niquejefanoti Moocaani imefeeneti iniitucuumico. ¹¹ Jaacuumi seseene achiciniuhi Moocaani aricuri. Jaano iharicu ifuvusuuhi imino guisiba aricubadi, jaspe guisiba aricu imino oonogoonovi ifuvusunicibadi. ¹² Jaacuumihallidi kuhufono guisiri meegecinuno ajashutino caamovono. Jaanoti icauno fahuseeci motihaiti mihugaaci idino. Jaahugaje ticovovi Moocaani toomominaa saafiisa icauhi, bu jaahugajehallivi Israel cuumino fahuseeci motihaiti miicumici idino iicacuumije momono caatiniciniuhi icano. ¹³ Jaano aamijinaagocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu nijequenaa-gocuumiti icauno mihugaaci, sahuga idino, bu sanaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino, bu sinaago gaicujaati mihugaaci, sahuga idino icano.

¹⁴ Jaano tuucuumihallidi fahuseeci motihaiti miibaaci idino guisibaneri eetavociniuhi. Jaanohallidi imeegueta icauhi. Jaabaajehallivi Corderobadi iicaabo minisuminaa momono caatiniciniuhi.

¹⁵ Jaabo Moocaani toomominaafi uuma ihiimaahicaubo oro imeima icaubo tuucuumico ihevequi iguhuganoco, bu imeguetaco icano.

¹⁶ Jaacuumi tehesi sanoodinoruu, bu icarecu, bu icaamovo icano sahachutaruu. Jaacuumico Moocaani toomominaafi ihimeiri uhuuvuuno aciuihi, dos mil doscientos kilometrohachuta. Jaano itehesi, bu caamovi icaamovo, bu icarecu icano samañoviruu icano. ¹⁷ Jaadi bu imeguetaco uhuuvuuno icaamovo aciuihi sesenta y cuatro metrodino miyaminaa oovonicyomoneri Moocaani toomominaafi uhuuvuuno. ¹⁸ Jaanaa imegueta jaspe guisibaneri eetavociniuhi. Jaanoti ifaacuumiu boti orori nicuciniuhi. Jaano vidriobadi mihinivatino ifuvusuuhi. ¹⁹ Jaanoti bu imegueta tano guisibano fanoova iminoono guisibaneri imibachuciniuhi: Iticoniooba jaspe guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba zafiro onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba agata onono guisibari imibachuciniuhi; jaano allivioaba esmeralda guisibari imibachuciniuhi;

20 Jaano alliv̄ioba onice guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba cornalina guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba crisolito guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba berilo guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba topacio guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba crisoprasa guisibari imibachuc̄in̄iuihi; jaano alliv̄ioba jacinto guisibari imibachuc̄in̄iuihi; bu niinooba amatista guisibari imibachuc̄in̄iuihi icano.

21 Jaanoti iguhugano doced̄ino iicano perlanorou. Jaahugaje it̄icovoōc̄iv̄i sano perlariro eetavoc̄in̄iuihi. Jaanoti tuucuumifeene j̄ihai sano ororiro eetavoc̄in̄iuihi, imino vidriobadi foovono onooگونovi ifuvusuuihi.

22 Jaacuumifaño templojaco atȳimeutihi Aivoj̄iibo Moocaani sihid̄i imityaabo, bu Corderobadi iicaabo icamisico famañōvav̄iro tuucuumifaño mejeec̄iveji. 23 Jahigo cuujeo nih̄iba, fucuo nih̄iba icano chahahi Moocaani inamecuri tuucuumico ahach̄ic̄in̄imaño, bu Corderobadi iicaabo tuucuumico aach̄ic̄in̄iibo iicamaño icano. 24 Jaacuumi seseefañōdi j̄iin̄ijem̄inaa atajasucafutuumo igueji. Bu j̄iin̄ijem̄inaa aivoj̄ito tuucuumijaago imitya, iboci icanoco satyeji. 25 Jaacuumi guhugano foboōc̄irahicaj̄it̄ihi tahigo fucu achahacuj̄imaño. 26 Jahigo j̄iin̄ijem̄inaa imityaco, iboc̄ico icano satyeji. 27 Jaanoti im̄ih̄inivanoba tahigo feej̄it̄ihi, bu id̄icunoonoco, bu bañ̄ifiiraco icano omoon̄ihicamo tahi feej̄it̄ihi icano. Jaanoti naha id̄imoro Corderobadi iicaabohaame fiivohaamefaño imomono acaatin̄ic̄in̄imo feeji.

22

1 Jaadi bu uco ifusuubo muuai imino in̄ifaihu fiivoco aac̄imuaaico. Jaamuuai n̄ifaihu jaacuhi cristalbadi icahi. Moocaani, Corderobadi iicaabo iicam̄isi aivoj̄i icagati iinooc̄in̄iuihi cuumifeenedi. 2 Jaacuumi iicauji j̄ihai imiyaji guiraaji. Jaaji guiraaro tumuuaij̄in̄ic̄id̄iro icaji. Jaanoj̄in̄ivi fiivo imohoōc̄i icahi fanaagovaac̄ij̄in̄ivi. Jaahoōc̄i faticabavav̄iro ifan̄ih̄ibava ticovovi noova icahi fan̄ih̄ibavav̄iro. Jaahoōc̄i aamene j̄iin̄ijem̄inaaco itaabuqui iicano. 3 Bu jahigo afaijac̄in̄ino chahaji. Tuucuumifaño Moocaani, Corderobadi iicaabo iicam̄isi aivoj̄i icaga icaji. Jaamisico ijeec̄ivom̄inaa imehicaji. 4 Jaamo bu diiboco faño ih̄imeque atȳimehicaji, bu diibo momo ih̄imecunoti icanoma icajimo icano. 5 Jahigo fucu chahaji. Jaamaño tuucuumifaño iicamo siino seseequē esucuj̄it̄ihi c̄ij̄igaimecuno seseequē, bu nih̄iba seseequē icano esucuj̄it̄ihi Aivoj̄iibo Moocaani diitoco ahach̄ic̄in̄ij̄imaño. Jahigo diito fah̄iij̄ivaro aivoj̄itoti icaji.

Jesucristo Asajino Fiiticuuihi.

6 Jaadi bu uco siino Moocaani toomom̄inaafi nuuhi: Jino aivo miyah̄iiji. Jaanoco aivo mimiyaavogo. Diiboro Aivoj̄iibo Moocaani ih̄iimaam̄inaaco, Igaijaco aac̄ifiibo itoomom̄inaafico jino galluuihi ijeec̄ivom̄inaafico ih̄ifusuqui goovano iicajinehejeque.

7 Uujoho goovajino asaano, noobo Jesu. Imicani icajiibo j̄ihaamefaño Moocaani j̄ibogo acaatin̄ic̄in̄ino onobadi omoon̄iibo, nooboro.

8 Jaabo uujoho Jua jinehejeque guubuuihi, atȳimeuhi icano. Jaadi diibo Moocaani toomom̄inaafi tonehejeque uco ifusuuboguiino mem̄ūv̄uuihi diiboco imeequi. 9 Jaarunofaño uco nuubo: Tolli moon̄idino. M̄iro uujoho Moocaani j̄eec̄ivom̄inaafi ībad̄iro, bu oono dinahabomi Moocaani iij̄ico īj̄ibeguehicamobadi, bu parȳi oono j̄ihaamefaño acaatin̄ic̄in̄inoco imiyaaveguehicamobadi icano. Jaanegui Moocaanico dih̄imo, nooboro.

10 Tolliro bu uco nuubo: Jino Moocaani j̄ibogo j̄ihaamefaño acaatin̄ic̄in̄inoco toovono ficuudino. M̄iro fiiticuj̄ino toneheje iicano.

11 Jaanegui jaafa iimit̄iibo iimit̄ico moon̄iiboro icahi. Jaanoti bu id̄icuubo

jaafa ihidicuunoco mooniboro icahi. Jaanoti bu iimiibo jaafa iiminoco mooniboro icahi. Jaanoti bu Moocanidiro iicaabo diiboco jeevesutibo iicaqui.

¹² Jihhi goovajino asaano, noobo Jesu. Jaabo uujoho sivaji paryi omoonihicaneheje jaadaco diitoco aaciqui. ¹³ Jaabo uujoho imegaobo, bu allivioobo icano, bu iticonioobo, bu nijequeoobo oono A, Z icano iicabadi iicaabo, nooboro.

¹⁴ Imicani icamo imifiutumoco iimitusucuumo fiivoco aacino imohoti imachuqui, bu iguhugari tuucuumifaño ijicafetequi icano. ¹⁵ Jaanoti idicufiimo, bu apichuco ihimaahicamo, bu gaigooma imitinoono iicafifimo, bu sitaaco agaicaaufifimo, bu jihovo ijimico ejeecivefimo, bu paryi famooro bañifiraco iimogomoro omoonifimo icano buhigoro icaji.

¹⁶ Jaabo uujoho Jesu tatyoominaafico galluuhi paryi jinehejeque Moocaani iijanominaaco ijibeguequi. Jaabo uujoho David tyadimihai tanoobo, bu iyaachimihaiobo icano. Bu tolliro uujoho aaricuubo cujetavio meecirigaibadi jeevahi, nooboro.

¹⁷ Jilli Moocaani Gaija, bu Corderobadi iicaabo taaba icano neehi: Disaa.

Bu jaanoco muguubumo monoo: Disaa.

Bu adufirari mihicamo, mahadunoco mihimogomo masaamoro mahaduva. Jino ifinijitino fiivoco ticovono mahaciji jaadusuratino.

¹⁸ Jaabadiro bu jihaamefaño acaatinicinino Moocaani iijico paryi uguubhicamoco jino uujoho neehi: Cajaatyohacho jihaamefaño ononehejeque janaanici ucuubaryuhachiji, bu diitohallivi Moocaani galluuji isifira idasuno omoonijinoco jihaamefaño enehicacuunoco. ¹⁹ Jaabadiro bu saatoho jihaamefaño Moocaani iiji acaatinicininoti samañoooco agañihachiji, diiboco fiivo imoho noovatati icitibocoro imicumifañoti gañiji. Jihaamefaño fiivo imohohallidi, bu imicumihallidi icano fone iimaacuuhi.

²⁰ Jinehejeque ijibogoobo jilli neehi: Jihhi goovajino asaano, nooboro.

Jihhi. ¡Disaa, Aivojibo Jesu!

²¹ Jaafa Mohaivojibo Jesucristo paryi amihaiico imino moonihi. Fine.